

Saurashtra University

Re – Accredited Grade 'B' by NAAC
(CGPA 2.93)

Zala, S. J., 2005, “સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં”, thesis PhD, Saurashtra University

<http://etheses.saurashtrauniversity.edu/id/eprint/651>

Copyright and moral rights for this thesis are retained by the author

A copy can be downloaded for personal non-commercial research or study, without prior permission or charge.

This thesis cannot be reproduced or quoted extensively from without first obtaining permission in writing from the Author.

The content must not be changed in any way or sold commercially in any format or medium without the formal permission of the Author

When referring to this work, full bibliographic details including the author, title, awarding institution and date of the thesis must be given.

Saurashtra University Theses Service
<http://etheses.saurashtrauniversity.edu>
repository@sauuni.ernet.in

“સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલણો :
સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં”

મહાનિબંધ

A THESIS

ON

COST AND RETURN OF COTTON CROPS IN
SAURASHTRA :

WITH SPECIFIC REFERENCE TO
SURENDRANAGAR DISTRICT.

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની વિનયન
વિદ્યાશાળાની પી.એચ.ડી.ની પદવી

માટે

નોંધણી નં. : ૨૫૮૬

તા. : ૧૯-૬-૨૦૦૧

રજૂ કરનાર

પ્રા. એસ. જે. ઝાલા

વ્યાખ્યાતા,

શ્રી એમ. બી. આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ,

ગોંડલ

માર્ગદર્શક

ડૉ. કે. યુ. જડેજા

પ્રાધ્યાપક અને અધ્યક્ષ,

અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ,

એમ. ટી. ધમસાણિયા કોમર્સ કોલેજ,

રાજકોટ

પ્રમાણપત્ર

આથી પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે કે પ્રા. એસ. જે. ઝાલાએ
વિનયન વિભાગમાંથી ડોક્ટર ઓફ ફિલોસોફી (પી. એચ. ડી.)ની
પદવી મેળવવા રજૂ કરેલ મહાનિબંધ, જેનું શીર્ષક -

**‘સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલણો
સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં’**

**[‘COST AND RETURN OF COTTON CROPS
IN SAURASHTRA :
WITH SPECIFIC REFERENCE TO
SURENDRANAGAR DISTRICT.’]**

છે. તે સંશોધન ક્રતિએ, મારા માર્ગદર્શન અને દેખરેખ હેઠળ કરેલ સંશોધનકાર્યનું પરિણામ
છે. આ સંશોધન તેમનું મૌલિક સંશોધન છે. સંશોધકે રજૂ કરેલ આ મહાનિબંધ મારા
જાણવા તથા માનવા પ્રમાણે આ હેતુ સિવાય બીજા કોઈ હેતુ કે પદવી માટે રજૂ કર્યો નથી.

સ્થળ : રાજકોટ

(ડૉ. કે. યુ. જાડેજા)

તા. - -૨૦૦૪

માર્ગદર્શક

પ્રમાણપત્ર

આથી હું સોગંધપૂર્વક જાહેર કરું છું કે પ્રસ્તુત મહાનિબંધરૂપે રજૂ કરવામાં આવેલ સંશોધનકાર્ય સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ-ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલાણોનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ ખેડૂતોની પ્રત્યક્ષ અને દ્વિસ્તરીય માહિતીના આધારે તૈયાર કર્યો છે. તેમાં આવતાં નિરૂપણ અને નિષ્કર્ષ સંપૂર્ણપણે મૌલિક છે અને તે બદલ અગાઉ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી અથવા અન્ય બીજી કોઈપણ યુનિવર્સિટી દ્વારા મને કોઈ પદવી (ડીગ્રી) અથવા ડિપ્લોમા એનાયત થયેલ નથી તેની હું ખાત્રી આપું છું.

સ્થળ : ગોંડલ

પ્રા. એસ. જી. ઝાલા

તારીખ : - - ૨૦૦૪

સંશોધક

પ્રસ્તાવના

“સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ - ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલાણો :- સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં” આ શીર્ષક હેઠળનો અભ્યાસ સૌરાષ્ટ્ર અને ખાસ કરીને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાકમાં ખર્ચ અને વળતરનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ છે. કપાસનો પાક એ વધુ આવક આપતો રોકડિયો પાક ગણાય છે. ભારતમાં કપાસનો પાક પ્રાચીન કાળથી લેવામાં આવે છે.

ભારતમાં આયોજન પદ્ધતિ અપનાવી વિકાસ માટે પ્રયત્નો કરવામાં આવેલ છે. ઉદ્યોગ-સેવા ક્ષેત્રની સાથે સાથે ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ માટે પણ આયોજનકાળ દરમિયાન ઠીક ઠીક પ્રયાસો થયા છે. શ્વેતક્રાંતિ, હરિયાણીક્રાંતિ, સુધરેલા બિયારણો, રસાયણિક ખાતર, જંતુનાશક દવાઓ, સિંચાઈની સુવિધાઓ, આધુનિક ખેતસામગ્રીનો પ્રસાર, ખેડૂતો માટે બેંકો અને અન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા ધિરાણની સુવિધાઓ, સરકાર દ્વારા ધિરાણની સુવિધાઓ, સરકાર દ્વારા ખેડૂતો માટે વ્યાજબી અને પોષાણુક્ષમ ભાવો મળી રહે તે માટે ટેકાના ભાવોની નીતિ, જમીનસુધારણાના કાયદાઓ, માર્કેટીંગ યાર્ડની સુવિધાઓ વગેરે બાબતો જોતા લાગે છે કે આટલા લાંબા સમયમાં ખેતીક્ષેત્ર અને ખેડૂતોનો ખૂબ જ વિકાસ થવો જોઈએ, પરંતુ વાસ્તવિકતા એ છે કે ખેતીક્ષેત્ર સામે આજે પણ હજુ અનેક પ્રશ્નો વિકરાળ મોં ફાડીને ઉભા છે. સિંચાઈ અને સુવિધાના નક્કર આયોજનના અભાવે સિંચાઈની સુવિધાઓ ઘટી છે. ભૂગર્ભ જળમાં ઘટાડો થવા લાગ્યો છે. મોટી સિંચાઈ યોજનાઓ ખુબ જ લાંબા સમય સુધી પુરી થતી નથી. પરિણામે તેમાં રોકાયેલા નાણાના કદમાં મોટો વધારો કરવો પડે છે. નાના અને મધ્યમ કદની જે સિંચાઈ યોજનાઓ પૂરી થઈ છે તે ઝડપથી વધતી શહેરી વસ્તીને પીવાનું પાણી પૂરું પાડવામાં પોતાનો મોટો હિસ્સો ખર્ચ કરી નાખે છે. આમ સિંચાઈ સુવિધાઓ નહીંવત્ બની છે. ભારતીય ખેતીમાં રૂઢિઓ અને પરંપરાઓ, ખેડૂતોનું અજ્ઞાન, શિક્ષણ અને તાલીમનો અભાવ, નિર્વાહયુક્ત ખેતી, માત્ર કુદરત આધારિત ખેતીનો મોટો ભાગ, નીચી ખેત ઉત્પાદકતા, ખેતી પર વસ્તીનું વધતું ભારણ વગેરે અનેક પ્રશ્નો આજે ભારતીય ખેતીક્ષેત્ર સમક્ષ ઉભા છે. વળી ભારતીય ખેતીના વિકાસ માટેની બધી જ અનુકૂળતાઓ હોવા છતાં ભારતીય ખેતી વિકસતા દેશોની તુલનામાં પછાત રહી છે તે એક હકીકત છે. આ માટે જો પ્રશ્નને સાચી રીતે સમજી શકાશે તો જ ઉકેલ માટેનો સાચો

માર્ગ શોધી શકાશે અને સાચો માર્ગ મળશે તો આધુનિક, વિકસીત, પ્રગતિશીલ અને સમૃદ્ધ ખેતીના સ્વપ્નને સાકાર કરી શકાશે.

ભારતીય ખેતીમાં લેવાતા વિવિધ પાકો પૈકી કપાસનો પાક એ રોકડિયો પાક છે. તે ખેડુતોમાં ઘણો જ લોકપ્રિય રહ્યો છે, એટલે કે અન્ય પાક કરતા કપાસના પાક પર ખેડુતોની પસંદગી વધુ રહે છે. વિશ્વમાં ભારત સૌથી વધુ કપાસનું વાવેતર કરનાર દેશ છે. પરંતુ કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ તે વિશ્વમાં ચોથા ક્રમે આવે છે અને ઉત્પાદકતાની દ્રષ્ટિએ તેનું છેક ૭૭મું સ્થાન છે. એ જ રીતે સમગ્ર ભારતના કપાસના વાવેતરમાં ગુજરાત અને સમગ્ર ગુજરાતમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસના વાવેતરમાં મહદ્ હિસ્સો ધરાવે છે. આ રીતે જોતા કપાસનો પાક લેનાર ખેડુત સુખી અને સમૃદ્ધ હોવો જોઈએ, પરંતુ વાસ્તવમાં એવું ઓછું જોવા મળે છે. તેથી કપાસના ઉત્પાદનક્ષેત્રે એવી કઈ કઈ ખામીઓ છે કે જેને કારણે કપાસના પાકમાં જે લાભો ખેડુતોને મળવા જોઈએ તે તેને મળતા નથી એ તપાસવા માટે કપાસ - ઉત્પાદનક્ષેત્રના ઉત્પાદનખર્ચ, આવક અને વળતરના વિવિધ પાસાઓની માહિતી એકત્ર કરી અહીં તેનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે.

આ અભ્યાસમાં પ્રાથમિક માહિતી ખેડુતો પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવી છે. જ્યારે વિવિધ ગૌણ માહિતી (સેકન્ડરી ડેટા) માટે ખેતીવાડી ખાતુ, તાલુકા-જિલ્લા પંચાયતો, કૃષિ મહાવિદ્યાલય, અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાકીય બ્યુરો તેમજ વિવિધ પ્રકાશનો અને લેખોનો માહિતી સ્ત્રોતો તરીકે ઉપયોગ કરી વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. આશા છે કે આ અભ્યાસ અને અભ્યાસ પછી પ્રાપ્ત થયેલા નિષ્કર્ષો કપાસની ખેતી કરનાર ખેડુતો, ખેતવૈજ્ઞાનિકો, કૃષિક્ષેત્રના અધિકારીઓ તેમજ આ ક્ષેત્રમાં કામ કરતા સંશોધકો અને રસ ધરાવતા દરેકને ખૂબ જ ઉપયોગી નીવડશે, જે આ અભ્યાસનું મહત્વનું પ્રદાન ગણાશે તેવી આશા છે.

સ્થળ :- ગોંડલ

(પ્રા. એસ. જે. ઝાલા)

તા. :- - - ૨૦૦૪

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	પ્રકરણ નામ	પાના નં
☐	પ્રસ્તાવના	IV
૧.	વિષય પ્રવેશ ટેબલ નં. ૧.૦૧ થી ૧.૪૫.૨	૧ - ૯૭
૨.	સૌરાષ્ટ્રની આર્થિક-સામાજિક સ્થિતિ	૯૯ - ૧૩૨
૩.	સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની રૂપરેખા ટેબલ નં. ૩.૦૧.૧ થી ૩.૦૧.૫	૧૩૩ - ૧૫૪
૪.	સંશોધનપદ્ધતિ ટેબલ નં. ૪.૦૧.૧ થી ૪.૦૨.૧ નકશા નં. ૪.૦૧ થી ૪.૧૦	૧૫૫ - ૧૮૭
૫.	કપાસના પાકમાં ઉત્પાદનખર્ચ ટેબલ નં. ૫.૦૧.૧ થી ૫.૭૮.૨	૧૮૮ - ૪૬૭
૬.	સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને આવક ટેબલ નં. ૬.૦૧.૧ થી ૬.૧૪.૨	૪૬૮ - ૫૪૧
૭.	સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં વળતર ટેબલ નં. ૭.૦૧.૧ થી ૭.૨૦.૨	૫૪૨ - ૬૬૫
૮.	સંશોધન : સારાંશ અને સૂચનો	૬૬૬ - ૬૮૮
☐	પરિશિષ્ટ	૬૮૯ - ૬૯૮
☐	સંદર્ભ સૂચિ	૬૯૯ - ૭૦૭

વિષય પ્રવેશ

૧.૧ પ્રાસ્તાવિક.

૧.૨ કપાસના પાકનો પરિચય.

૧.૨.૧ કપાસના પાકનો ઇતિહાસ.

૧.૨.૨ આબોહવા.

૧.૨.૩ જમીન.

૧.૨.૪ કપાસની વાવણી.

૧.૨.૫ ખાતર.

૧.૨.૬ પાકની માવજત.

૧.૨.૭ પિયત.

૧.૨.૮ પાકસંરક્ષણ.

૧.૨.૯ પાકની ફેરબદલી.

૧.૨.૧૦ કપાસની વીણ.

૧.૨.૧૧ ઉત્પાદન.

૧.૨.૧૨ બી.ટી. કપાસ.

૧.૩ ભારતમાં કપાસની ખેતી.

૧.૩.૧ ભારતમાં કપાસની ખેતીનો ઇતિહાસ.

૧.૩.૨ ભારતમાં કપાસની વાવેતર જતો અને વિસ્તાર.

૧.૩.૩ ભારતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.

૧.૩.૪ ભારતમાં કપાસની આયાત-નિકાસની સ્થિતિ.

૧.૪ ગુજરાતમાં કપાસની ખેતી.

૧.૪.૧ ગુજરાતમાં કપાસની ખેતીનો ઇતિહાસ.

- ૧.૪.૨ ગુજરાતમાં કપાસની વાવેતર જાતો અને વિસ્તાર.
- ૧.૪.૩ ગુજરાતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.
- ૧.૪.૪ ગુજરાતમાં કપાસનો જાતવાર વાવેતર-વિસ્તાર, જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.

૧.૫ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની ખેતી.

- ૧.૫.૧ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની વાવેતર જાતો અને વિસ્તાર.
- ૧.૫.૨ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.
- ૧.૫.૩ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસનો જાતવાર વાવેતર-વિસ્તાર, જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.

૧.૬ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની ખેતી.

- ૧.૬.૧ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની વાવેતર જાતો અને વિસ્તાર.
- ૧.૬.૨ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.
- ૧.૬.૩ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસનો જાતવાર વાવેતર - વિસ્તાર, જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા.

૧.૭ ઉપસંહાર.

ટેબલ નં. ૧.૦૧.૧ થી ૧.૪૫.૨

૧.૧ પ્રાસ્તાવિક.

વિશ્વના દરેક રાષ્ટ્રો માટે આર્થિક વિકાસ એ અતિ અગત્યનો પ્રશ્ન છે. વિકસિત રાષ્ટ્રો પોતાના રાષ્ટ્રનો વિકાસનો દર ઊંચી સપાટીએ જાળવી રાખવા તેમજ વિકસિત રાષ્ટ્રો પોતાના રાષ્ટ્રોનો આર્થિક વિકાસ ઊંચી સપાટીએ લઈ જવા સતત પ્રયત્નશીલ હોય છે. આમ દરેક રાષ્ટ્ર માટે ઝડપી આર્થિક વિકાસ અતિ જરૂરી બની ગયેલ છે. આ આર્થિક વિકાસની પ્રક્રિયામાં અર્થતંત્રના વિવિધ વિભાગોએ સક્રિય કામગીરી બજાવવાની હોય છે, એટલે કે અર્થતંત્રના અમુક જ વિભાગનો વિકાસ થાય તો પાણ રાષ્ટ્રના અર્થતંત્રનો તંદુરસ્ત વિકાસ થઈ શકે નહીં. એક તબક્કે એવું માનવામાં આવતું કે ખેતી ક્ષેત્રના વિકાસ માટે ખાસ પ્રયત્નો જરૂર નથી. અર્થતંત્રનાં બાકી ક્ષેત્રો એટલે કે સેવા અને ઉદ્યોગનો વિકાસ થાય એટલે ખેતીક્ષેત્રનો વિકાસ આપોઆપ થવા લાગશે. એક માન્યતા એવી પણ હતી કે આર્થિક વિકાસની પ્રક્રિયામાં ખેતીક્ષેત્ર ભારણ રૂપ બની શકે છે. જે કે આખ્યાલ બહુ જ ટુંકા સમયમાં ખોટો સાબિત થયો છે. આજે ખેતીક્ષેત્ર આર્થિકવિકાસની પ્રક્રિયામાં ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રની જેમ જ મહત્વનું યોગદાન આપી રહ્યું છે. આ રીતે આર્થિકવિકાસ માટે ખેતીક્ષેત્ર પણ એક મહત્વનો વિભાગ છે તે સાબિત થઈ ચુક્યું છે.

અર્થતંત્રમાં ખેતી પાયાનો અને આવશ્યક વિભાગ છે. ખેતીને વિશ્વનો જુનામાં જુનો વ્યવસાય ગણી શકાય. ખેતીક્ષેત્ર વિવિધ બાબતોની દ્રષ્ટિએ જોતા અર્થતંત્રની કરોડરક્ષુ ગણાય છે. સંખ્યાની દ્રષ્ટીએ જોતા પણ આજે ખેતી એક મહત્વનો વિભાગ છે. ખેતીક્ષેત્ર લોકોને અનાજ પુરું પાડે છે, વસ્ત્રો પૂરા પાડે છે અને ઉદ્યોગોને જરૂરી કાચો માલ પૂરો પાડે છે. ખેતી અર્થતંત્રમાં બહુ મોટા સમુદાયને અસર કરતો વિભાગ છે, તેમ છતાં ખેતીક્ષેત્ર પોતાની વિશિષ્ટતા અને આગવી ખાસિયતો ધરાવતું હોવાથી તેમજ દુનિયાના જુદા જુદા દેશો જુદી જુદી આર્થિક - સામાજિક - ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ ધરાવતા હોવાથી પ્રત્યેક દેશમાં તેનું સ્થાન વધતું ઓછું મહત્વનું છે જ તે એક હકીકત છે.

ભારત એક ખેતીપ્રધાન દેશ છે અને આજે પણ સીધી યા આડકતરી રીતે ખેતીક્ષેત્ર ઉપર

નભતા લોકોનું પ્રમાણ કુલ વસ્તીના ૬૪% જેટલું થાય છે. તેથી ભારતના આર્થિકવિકાસમાં ખેતીક્ષેત્રનું વિશેષ મહત્ત્વ હોય તે સ્વભાવિક છે. ભારતમાં ખેતીની દ્રષ્ટીએ વિશ્વમાં સૌથી વધુ અનુકુળતાઓ ધરાવતો દેશ છે. ભારતમાં ફળદ્રુપ અને વિપુલ પ્રમાણમાં ખેતીલાયક જમીનો, વિશાળ નદીઓ, ખેતી માટે અનુકુળ આબોહવા - વરસાદ અને પવનો, ખેતી વ્યવસાયના બિન વપરાયેલા વિપુલ સાધનો, ઉત્સાહી, મહેનતુ અને કોઠાસુઝવાળા ખેડૂતો વગેરે જેતા લાગે કે વિશ્વમાં ભાગ્યે જ કોઈ દેશ હશે કે જ્યાં ખેતીની ભાવી વિકાસની આટલી વિશાળ શક્યતાઓ રહેલી હોય. બ્રિટિશ શાસનકાળ દરમિયાન ભારતીય ખેતમાળખાનું મોટા પ્રમાણમાં શોષણ થયું. ઈ.સ. ૧૯૪૭માં દેશના ભાગલાને પરિણામે અર્થતંત્ર પર મોટી કટોકટી ઉભી થઈ, કારણ કે અતિ ફળદ્રુપ અને સિંચાઈ વાળા વિસ્તારોનો મોટો ભાગ પાકિસ્તાનમાં ચાલ્યો ગયો. આ ઉપરાંત બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન શાસકોની ઉપેક્ષિત નીતિને લીધે ખેતીક્ષેત્ર લગભગ ઈર્ષિભ્રમિત્ર થઈ ગયું હતું. ૧ એપ્રિલ ઈ.સ. ૧૯૫૧ થી ભારતમાં આયોજનની શરૂઆત થઈ. પ્રથમ તેમજ બીજી યોજનામાં ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ ઉપર પૂરતો ભાર મુકવામાં આવ્યો. ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ માટે વધુ સાધનો ફાળવવામાં આવ્યા. ત્યારબાદ પાણ શ્વેત ક્રાંતિ, હરીયાણી ક્રાંતિ જેવા કાર્યક્રમો ખૂબ જ સફળ થયા. આયોજિત વિકાસ નીચે સુધારેલ બિયારણ, રાસાયણિક ખાતર, જંતુનાશક દવાઓ, સિંચાઈની સુવિધાઓ, આધુનિક સાધન - સામગ્રીનો પ્રસાર, ખેડૂતો માટે બેંકો તેમજ અન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા વ્યાજબી દરે ધીરાણની સુવિધાઓ, સરકાર દ્વારા ખેડૂતોને યોગ્ય પોષણક્ષમ ભાવો મળી રહે તે માટે ટેકાના ભાવો જાહેર કરવાની નીતિ, જમીનસુધારણા કાયદા અને ખેડૂતોને ફાયદો થાય તેવા જિલ્લા - તાલુકાવાર માર્કેટીંગ યાર્ડની સુવિધાઓને કારણે ખેત ઉત્પાદન અને ખેડૂતોની આવક તેમજ આર્થિક સ્થિતિમાં પહેલાની સરખામણીમાં સુધારો થયો છે તેમ ચોક્કસ કહી શકાય. તેમ છતાં એકંદરે આયોજન દરમિયાન ખેતીક્ષેત્રને જેટલું મહત્ત્વ આપવું જોઈએ તેટલું મહત્ત્વ અપાયું નથી. આયોજન દરમિયાન સિંચાઈની સુવિધાના નક્કર આયોજનના અભાવે સિંચાઈની સુવિધા ઘટી છે. ભૂગર્ભ જળો ઉંડા જવા લાગ્યા છે. મોટી સિંચાઈ યોજનાઓ ખૂબ જ લાંબા સમયથી પૂરી કરી શકાઈ નથી. જે નાના અને મધ્યમ કદના ડેમો બંધાયા તે કુદકેને ભુસકે વધતી શહેરોની વસ્તીની તરસ છીપાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવા

પડ્યા છે. તેથી આવા ડેમોમાંથી પણ સિંચાઈની સુવિધા નહીંવત્ બની છે. ભારતીય ખેતીમાં રૂઢિઓ અને પંરપરાઓ, ખેડૂતોનું અજ્ઞાન, શિક્ષણ અને તાલીમનો અભાવ, નિર્વાહયુક્ત ખેતી, માત્ર કુદરત આધારીત ખેતીનો મોટો ભાગ, નીચી ખેત ઉત્પાદકતા, ખેતી પર વસ્તીનું વધુ પડતુ ભારણ વગેરે અનેક પ્રશ્નો આજે ભારતીય ખેતીક્ષેત્ર સમક્ષ ઉભા છે. વળી ભારતીય ખેતીના વિકાસ માટેની બધી જ અનુકુળતાઓ હોવા છતાં ભારતીય ખેતી વિકસિત દેશોની તુલનામાં પછાત રહી છે. તે એક હકીકત છે. તેથી ભારતીય ખેતીને વિકસિત દેશો સમોવડી બનાવવા ખેતીક્ષેત્રના પ્રશ્નોને ધ્યાનપૂર્વક સમજવા તે એક મહત્વની વાત બનેલ છે. જે પ્રશ્નને બરાબર સમજી શકાશે તો જ તેનો ઉકેલ માટેનો સાચો માર્ગ શોધી શકાશે અને સાચો માર્ગ મળશે તો આધુનિક, વિકસિત, પ્રગતિશીલ, સમૃદ્ધ ખેતીનાં સ્વપ્નને સાકાર કરવામાં ભારત દેશને કોઈ રોકી શકે તેમ નથી.

૧.૨ કપાસના પાકનો પરિચય.

માનવ સભ્યતાના આદિકાળ જ કપાસનું સ્થાન મહત્વ મહત્વનું રહ્યું છે. “રોટી, કપડા અને મકાન” એ સુત્રમાં પણ માનવ જીવન ટકાવી રાખવા માટે મહત્વના એવા અનાજ પછી બીજા ક્રમ વસ્ત્રને આપવામાં આવ્યો છે. કપાસ એ મહત્વનો રોકડીયો આંતરરાષ્ટ્રીય પાક હોઈ તેનું વાવેતર તેનું લગભગ વિશ્વના બધા જ દેશોમાં થાય છે. કપાસ ઉગાડતા અગાઉના દેશોમાં ભારત, ચીન, અમેરીકા, બ્રાઝિલ, પાકિસ્તાન અને ઈજિપ્તનો સમાવેશ થાય છે. વિશ્વના કાપડ ઉદ્યોગમાં જરૂરી રેષા પૈકી ૭૦% થી ૭૨% કપાસનો ઉપયોગ થાય છે. ઢોરના પોષ્ટિક ખોરાક તરીકે કપાસિયાનો ઉપયોગ થાય છે. તેના બિયામાંથી મળતા તેલનો ઉપયોગ વનસ્પતિ ધી બનાવવા તેમજ ખાદ્યતેલ તરીકે થાય છે. કપાસિયાના ખોળનો પણ પશુઆહાર તરીકે ઉપયોગ થાય છે. કપાસની સાંઈ ગ્રામ્ય પ્રજાનું હાથવગુ બળતાણ છે. આ ઉપરાંત તાજેતરમાં આધુનિક સંશોધનો વડે તેમાંથી ફર્નીચર બનાવવામાં ઉપયોગી થઈ શકે તે પ્રકારનું કૃત્રિમ ઈમારતી લાકડું તૈયાર કરવામાં આવે છે. તેના પાંદડા જમીનમાં સેન્દ્રીય તત્ત્વો ઉમેરે છે. આમ કપાસનો પાક ઉપર્યુક્ત વિવિધ કારણોસર વધુ લોકપ્રિય છે.

૧.૨.૧ કપાસના પાકનો ઇતિહાસ. :

કપાસનો પાક પહેલો વહેલો ક્યારથી લેવાનો શરૂ થયો તેની કોઈ ચોક્કસ માહિતી મળતી નથી. આમ છતાં પ્રાગૈતિહાસિક કાળથી મનુષ્ય કાપડનો ઉપયોગ કરતો આવ્યો છે તેમ કહી શકાય. આ બાબતને પુરાતત્ત્વ સંશોધન અને સાહિત્યિક ઉદ્દેખોમાંથી સમર્થન પણ મળી રહે છે. સિંધુ ખીણની સંસ્કૃતિના મોહં-જે-ડેરોના ખોદકામમાંથી સુતરના કાપડના નાનો ટૂકડો મળી આવ્યો હતો. તેના તાંતાણા આરબોરિયમ જાતિના તંતુ જેવા લાગ્યા છે. જેના ઉપરથી અંદાજ થઈ શકે કે ઓછામાં ઓછા છેલ્લા ૩૦૦૦ વર્ષથી ભારતમાં કપાસ થતો હોવો જોઈએ. નવા સંશોધનો મુજબ મધ્ય-દક્ષિણ અમેરીકામાં હજારો વર્ષ પૂર્વે કપાસનો વિકાસ થયો, ત્યારબાદ પેરૂમાં એને પ્રોત્સાહન મળ્યું. જે કે ઘણા વિદ્વાનોના મતે કપાસ એ ભારતની જ દેશ છે. સિકન્દરે પોતાના ભારતપ્રવાસ દરમિયાન ઉન પેદા કરનારા કપાસના છોડ જોયા અને તેને ખૂબ જ આશ્ચર્ય થયું અને એ સ્વદેશ પાછા ફરતી વખતે પોતાના દેશમાં કપાસના બીજ લેતો ગયો હતો એવું કહેવાય છે. પ્રાચીન સમયમાં બારીક સુતરાઉ કાપડ માટે ભારત વિશ્વમાં ખૂબ જ પ્રચલીત હતું. વિશ્વનાં દેશોમાં ભારતનું બારીક સુતરાઉ કાપડની ખૂબ જ કીંમત હતી. રોમના ઘરાનાઓ ભારતીય સુતરાઉ કાપડ અને મલમલની ખૂબ જ માંગ હતી. ઈ.સ. ૧૬૦૦માં ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપની સ્થપાઈ. ઈ.સ.ની સત્તરમી સદીની શરૂઆત સુધી ઈંગ્લેન્ડ સહિત યુરોપીય દેશોમાં ભારતના સુતરાઉ કાપડની ખૂબ જ માંગ હતી. ઈંગ્લેન્ડની સ્ત્રીઓને ભારતીય છીંટ કાપડ ખૂબ જ પસંદ હતું. તેમજ કપાસ એ કાપડ ઉત્પાદન માટે અનિવાર્ય કાચો માલ છે. હજુ આજે પણ યુરોપના ઠંડા પ્રદેશોમાં સુતરાઈ કાપડ જીવન જરૂરી ચીજ ગણાય છે અને એક સમયે ભારતની તેમાં ઈજારાશાહી હતી. જે કે આજે સિન્થેટિક કાપડે તે તોડી નાખી છે, તેમ છતાં આફ્રિકા અને એશિયાના ગરમ રાષ્ટ્રોમાં સુતરાઈ કાપડની એટલી જ અનિવાર્યતા રહેલી છે. ઈ.સ. ૧૭૬૮માં રિચર્ડ આર્કરાઈટે પાણીથી ચાલતા વાણાટમશીનની શોધ કરી અને બે વર્ષ બાદ તેણે મિલ સ્થાપી. પછી એના પ્રતિક માસ્ચેસ્ટર અને લેન્કશાયર બન્યા. ઈંગ્લેન્ડમાં થયેલ ઔદ્યોગિક ક્રાંતિમાં કાપડ ઉદ્યોગનું નવસર્જન થયું. ઊંચી જાતના રૂની માંગ વધી, જે અમેરીકામાંથી ઈ.સ. ની ૧૮મી સદીમાં ઈંગ્લેન્ડમાં મોટા જથ્થામાં આયાત થવા

લાગ્યું. ઈ.સ. ની ૧૯મી શતાબ્દીના પ્રારંભ સુધીમાં ઈંગ્લેન્ડમાં કાપડ ઉદ્યોગ સારી રીતે સ્થાપિત થઈ ગયો અને એને સુરક્ષા આપવા અને વિકસાવવા ઈંગ્લેન્ડે ભારતથી આયાત થતા સુતરાઉ કાપડ ઉપર પ્રતિબંધ મુકી દીધો. ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપની ભારતમાં વેપાર કરી રહી હતી તેણે ઊંચી જાતનું ૩ ઈ.સ. ૧૭૮૭ થી ભારતભરમાં ગુણવત્તાયુક્ત અમેરિકન કપાસની જાતો ઉગાડવાના પ્રયત્નો શરૂ થયા, જે ઈ.સ. ૧૮૭૩ સુધી એક યા બીજી રીતે ચાલુ રહ્યા. આ આધુનિક જાતો ઉગાડવામાં ધારી સફળતા ન મળતા, ત્યારબાદ દેશી કપાસની જાતોમાં સુધારો કરવા ઉપર લક્ષ્ય કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું. કપાસનો કાચો માલ ઈંગ્લેન્ડ મોકલવામાં આવતો. કપાસની ખરીદી સમયે ખેડૂતોને યોગ્ય ભાવો આપવામાં આવતા ન હતા અને તેઓની મજબુરીનો લાભ ઉઠાવી નીચાભાવેએ ખરીદાયેલ કપાસ કાચામાલ તરીકે ઈંગ્લેન્ડ મોકલી ત્યાંથી તૈયાર થયેલ કાપડ ભારતના બજારમાં ઊંચા ભાવે વેચી વધુ કમાઈ લેવાની ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપનીની વેપારીવૃત્તિ હતી. આથી ધીમે ધીમે સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગ ભાંગી પડ્યો. ત્યારબાદ આઝાદી પછી ફરી એકવાર કાપડમિલ ઉદ્યોગનો જમાનો આવ્યો. જે કે આજે ભારતીય કાપડ ઉદ્યોગ વિવિધ આર્થિક મુશ્કેલીઓનો સામનો કરી રહ્યો છે.

ઈ.સ. ૧૯૧૯માં પહેલી દેશી કપાસની સુધારેલી જાત “લોંગબોલ” સૂરત કપાસ સંશોધન કેન્દ્રએ આપી એ જ રીતે દેશી અને અમેરિકન કપાસના આંતરજાતીય સંકરણમાંથી ઈ.સ. ૧૯૫૧માં સ્થાયી જાત “દેવીરાજ” ની શોધ કરવામાં આવી. આ સંકર જાતોના સંશોધનને વધુ મહત્ત્વ આપી ઈ.સ. ૧૯૭૧માં “સંકર-૪” જાતની શોધ થઈ. વાવેતરમાંની અને જંગલી જાતોના આંતરજાતીય સંકરણમાંથી “ગુજરાત કપાસ - ૧૦૦” નું ઈ.સ. ૧૯૭૪માં સંશોધન થયું. આ ઉપરાંત લંબતારી દેશી સંકર કપાસની “સંકર - ૯” જેવી જાતનું સંશોધન ગુજરાત કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા કરવામાં આવ્યું. આ રીતે જોતા સૂરત કપાસ સંશોધન કેન્દ્રની કામગીરી સમગ્ર ભારતમાં પ્રથમ અને ધ્યાન ખેંચનારી રહી.

આજે કપાસના પાકમાં અનેક નવી નવી જાતો શોધાઈ છે. ભારતમાં સહિતના ઘણા બધા દેશોમાં તે મહત્ત્વનો પાક છે. ભારતના અર્થતંત્રમાં પાણ ઘણો જ મહત્ત્વનો પાક ગણાય છે. ભારતમાં કપાસનું ઉત્પાદન કરતા રાજ્યોમાં ૭૦ % વિસ્તાર ચોમાસા આધારીત છે.

હાલમાં કપાસ માટે જે રાસાયણિક ખાતરનો ઉપયોગ થાય છે. તેના હવે નકારાત્મક પરિણામ જોવામાં આવી રહ્યા છે. જંતુનાશક દવાથી માત્ર પર્યાવરણને જ નહીં પણ જમીનને પણ નુકશાન થઈ રહ્યું છે. ભારતમાં કુલ વાવેતર લાયક જમીનના ૫ % વિસ્તારમાં જ કપાસનું વાવેતર થતું હોવા છતાં જંતુનાશક દવાના કુલ વપરાશના ૫૦ % જથ્થો એકલા કપાસનાં પાકમાં જ વપરાય છે. કીટકો અને જીવાતોના નિયંત્રણ પાછળ ખૂબ ખર્ચ કરવા છતાં તેનો નાશ થઈ શકતો નથી, એટલે કે જીવાતો એ પોતાની જાતને આ દવાની અસર ન થાય તેવી વધુ મજબુત બનાવી છે. તેથી જીવાતોના અસરકારક નિયંત્રણ માટે હવે કોઈ પદ્ધતીઓ અપનાવવાનો સમય પાકી ગયો છે. આ ઉપરાંત ૨૫૦૦ પહેલા પેડૂ અને લેટીન અમેરીકામાં જે રંગીન કપાસનું વાવેતર શરૂ થયેલ તે રંગીન કપાસનું આજે અમેરિકા યુરોપ અને જાપાન વગેરે દેશોમાં આ જાતનો ઘણો જ વિકાસ થયો છે અને બજાર પણ ઉભુ થયું છે. ભારતમાં રંગીન કપાસનું ક્ષેત્ર મર્યાદિત રહ્યું છે.

તાજાંતરમાં શોધાયેલ બીટી કપાસના જે પ્રારંભિક અહેવાલ આવી રહ્યા છે તેમાં પણ ખેડૂતોએ જ શોષાવાનો વારો આવ્યો છે, કારણ કે તેનું બિયારણ ઊંચા ભાવે ખરીદવું પડે છે. બિયારણમાં ભયંકર ગેરરીતિઓ - છેતરપીંડીનો ભોગ ખેડૂતો બને છે. ઉપર્યુકત બીટી કપાસ પ્રમાણ-ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ પણ સફળ રહી નથી. આ ઉપરાંત જમીનને યોગ્ય રીતે તૈયાર કરાવી, યોગ્ય રીતે પિયત કરવું, યોગ્ય બિયારણનો વપરાશ થાય તે આજના યુગમાં જરૂરી બન્યું છે, કારણ કે આજની આધુનિક ખેતી નિર્વાહ ખેતી મટીને વેપાર બની છે. ખેડૂતોએ બિયારણ, જંતુનાશક દવાઓ, ખાતર, સાધનો, મજૂરી માટે પ્રમાણમાં ઘણું ખર્ચ કરવું પડે છે અને જે તેમાં પૂરતું ધ્યાન ન આપે તો ઉત્પાદન-ખર્ચ ઉચું જાય અને પરિણામે કપાસની ખેતી બિનઆર્થિક બનવાની મોટી શક્યતા રહે છે. આ બધી જ બાબતોનો વિચાર કરતા કપાસની ખેતીમાં ફક્ત રગશિયા ગાડાની જેમ ફક્ત ચલાવ્યા જ રાખવાને બદલે નવો આધુનિક પ્રગતિશીલ દ્રષ્ટિકોણ ઉભો થાય, તે ખેડૂતોના તેમજ અગંત હિતની વાત છે અને તે આજના સમયની તાતી જરૂરિયાત છે.

૧.૨.૨ આબોહવા

કપાસનો પાક ઉષ્ણ-પ્રદેશનો હોવા છતાં દુનિયાના મોટા ભાગમાં તેનું વાવેતર થાય છે. તેની ખેતી ઉત્તર ગોળાર્ધમાં ૪૦° અક્ષાંશ સુધી અને દક્ષિણ ગોળાર્ધમાં ૨૮° અક્ષાંશ સુધી વિસ્તાર પામી છે. આ પાકમાં સારા વિકાસ માટે પાંચ પ્રકારની પરિસ્થિતિ મહત્વની છે.

અ - હિમમુક્તઋતુ,

બ - વિકાસ કાળ દરમિયાન પૂરતો વરસાદ,

ક - કુલ બેસે ત્યારે સૂકું હવામાન,

ડ - વીણી વખતે વરસાદની ગેરહાજરી,

તથા ઈ - રાત્રે ઝાકળ અને દિવસે તાપ.

આ પ્રકારના વાતાવરણમાં કપાસનો પાક સારો થાય છે, ઉત્પાદન વધુ આવે છે અને ૩ ની ગુણવત્તા ઉંચી રહે છે.

૧.૨.૩ જમીન

કપાસના પાકને ઉંડી અને ભારે કાળી તેમજ કાંપયુક્ત જમીન વધારે માફક આવે છે. જોકે રેતાળ અને ગોરાડુ જમીનમાં પણ આ પાક લઈ શકાય છે, પરંતુ આ જમીનમાં મૂળખાઈનો રોગ લાગવાની સંભાવના રહે છે. આ જમીનમાં જમીનના પ્રકાર પ્રમાણે યોગ્ય ખેડ થાય તે પણ કપાસના સારા પાક માટે જરૂરી છે. ભારે કાળી જમીન ફાટતી હોવાથી જમીનની કુદરતી રીતે ઉલટ-સુલટ થાય છે. તેથી આવી જમીનમાં દર વર્ષે હળની ખેડ જરૂરી નથી. ત્રણ ચાર વર્ષે હળની ખેડ થાય તો પણ ચાલે. આવી જમીનને એપ્રિલ મહિનામાં ત્રણ થી ચાર વાર કરબવી જોઈએ.

બાકીના પ્રકારોની જમીનમાં એપ્રિલ - મે માસમાં હળથી ખેડ કરી ત્યારબાદ કરબ જમીન તૈયાર કરવી. જમીનમાંથી અગાઉના પાકના નડતર રૂપ દાઠા કે ખાંપા કાઢી લેવા જોઈએ તેમજ જરૂરિયાત પ્રમાણે જમીનમાં દેશીખાતર ભરી જમીનને તૈયાર કરવી જરૂરી છે.

૧.૨.૪ કપાસની વાવાણી

સામાન્ય રીતે વરસાદ પછી જમીનમાં વરાપ થાય એટલે વાવાણી થઈ શકે. મોટે ભાગે જુન થી ઓગષ્ટ માસ સુધીમાં વાવાણી કરવામાં આવે છે. લંબતારી કપાસ મે માસમાં પિયત

આપીને વાવી દેવામાં આવે છે. કપાસની વાવણીની મુખ્ય બે પદ્ધતિઓ છે.

અ. દંતાળથી ઓરીને

તથા બ. હાથથી થાણીને

વાવણીમાં બે છોડ વચ્ચે કેટલું અંતર રાખવું તે જમીનની જાત, કપાસની જાત અને પિયતની સગવડ વગેરે પર આધારિત હોય છે. વાવણીમાં જે તે પ્રદેશની જમીન, આબોહવા વગેરે બાબતને ધ્યાનમાં લઈને જ ભલામણ કરેલ, પ્રમાણિત કરેલ યોગ્ય બીયારાણનું વાવેતર થાય તે જરૂરી છે.

૧.૨.૫ ખાતર

કપાસના પાકને પાયાના ખાતર તરીકે સારું કોલવાયેલ છાણિયું કે ગળતીયુ ખાતર આપવું જરૂરી છે. પિયત કપાસમાં રાસાયણિક ખાતરની અસર બિનપિયત કપાસ કરતા વધુ જોવા મળે છે. કપાસનો પાક એક જ જમીનમાં વારંવાર લેવામાં આવે તો જમીનમાંથી નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ અને પોટાશના તત્ત્વોનું પ્રમાણ ઘટે છે. તેથી કપાસના પાકને નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ અને પોટાશયુક્ત ખાતરો પાકની જાત, જમીનના પ્રકાર અને વરસાદની સ્થિતિ મુજબ આપવા જરૂરી છે.

૧.૨.૬ પાકની માવજત

કપાસની વાવણી બાદ કપાસના પાકની માવજત પણ ખૂબ જ મહત્વની છે. વાવણી બાદ જે જગ્યાએ કપાસ ઉગ્યો ન હોય તે જગ્યાને “ખાલા” કહે છે. જે આ ખાલા ન પૂરવામાં આવે તો હેક્ટર દીઠ છોડની સંખ્યા પ્રમાણમાં ઓછી રહેતા ઉત્પાદન ઘટે છે. તેથી તૈયાર કરેલ કપાસના રોપથી આવા ખાલા પૂરવા જરૂરી છે.

કપાસની જાત તેમજ જમીનની ફળદ્રુપતા ધ્યાનમાં લઈને કપાસ ઉગી ગયા બાદ જે તેનો ઉગાવો વધુ ઘેરો હોય તો તંદુરસ્ત છોડને ઉભો રાખીને વધારાના કપાસના છોડને દૂર કરવામાં આવે છે. જેને “પારવાણી” કહેવામાં આવે છે.

કપાસના પાકમાં જેમ બને તેમ નીંદાણ ન થાય અને પાક તદ્દન ચોખ્ખો રહે તે જરૂરી છે. તેથી શરૂઆતથી જ નીંદાણનો નાશ કરવો જરૂરી બને છે. તેમજ સમયાંતરે આંતરખેડ અને

નીદામાણ થાય તે પાણ અગત્યનું છે.

૧.૨.૭ પિયત

કપાસ છોડની વૃદ્ધિ, વધુ ભમરી, કુલ તેમજ તંદુરસ્ત જીંડવા માટે પાકને જરૂરી અને સમયસરનું પિયત આપવું આવશ્યક છે. પાણી ક્યારે અને કેટલું આપવું તે જમીનનો પ્રકાર, કપાસની જાત પાકની સ્થિતિ અને હવામાન ઉપર આધાર રાખે છે. પાણી એવી રીતે આપવું જોઈએ કે જેથી જમીન સારી રીતે ભીંજાઈ રહે અને પાણી વધુ પડતું ભરાઈ ન રહે. વધુ પડતા પાણીથી છોડના વિકાસને માઠી અસર થાય છે, પાન પીળા પડે છે અને કુલભમરી ખરી પડે છે. તે જ રીતે વધુ પડતા લાંબા સમયના અંતરે પાણી આપવાથી પાણ જોઈએ તેટલો ફાયદો થતો નથી.

રેતાળ જમીનમાં ક્યારા પદ્ધતિ અનુકૂળ પડે છે. જ્યારે ગોરાડુ, મધ્યમ કાળી અને કાળી જમીનમાં નીક પાળા પદ્ધતિ અનુકૂળ રહે છે.

૧.૨.૮ પાકસંરક્ષણ

કપાસના પાકના ઉત્પાદનના ઘટાડા માટે મુખ્ય પરિબલોમાં કિટકો વડે પાકને થતું નુકશાન અને પાકમાં આવતા રોગ છે. કપાસના પાકમાં ૨૦ જેટલા બીજ જન્ય અને જમીનજન્ય રોગો જોવા મળે છે. તેને કારણે આશરે ૧૦% સુધી ઉત્પાદનમાં ઘટાડો થઈ શકે છે. કપાસમાં મુખ્યત્વે ખૂણીયા ટપકા, મૂળખાઈ અને પાનનાં ટપકાં, અને હાલમાં છાસિયો રોગ પાણ જોવા મળે છે. રોગની વાત કરતા પહેલા તેની ઓળખ અનિવાર્ય છે. છોડમાં રોગકારકોને કારણે ચોક્કસ આંતરિક ફેરફારો થાય, જે બાહ્ય સ્વરૂપે અમુક લક્ષણોના સ્વરૂપમાં જોવા મળે છે. રોગની સાચી ઓળખ થયા બાદ તેના નિયંત્રણ માટે નિષ્ણાંતની સલાહ લઈ દવાઓના ઉપયોગથી રોગ નિયંત્રણમાં આવે છે. આડેઘડ વધુ પડતો દવાઓનો ઉપયોગ કે રોગ સામે જેની જરૂર નથી તેવી દવાઓનો ઉપયોગ ખેડૂતનું ઉત્પાદનખર્ચ વધારે છે તેમજ રોગનિયંત્રણ ન થવાથી ઉત્પાદન પાણ ઘટે છે. આમ ખેડૂતને બેવડું નુકશાન થાય છે. તેથી નિષ્ણાંતની સલાહ મુજબ યોગ્ય દવા યોગ્ય પ્રમાણમાં અને સમયાંતરે આપવાથી રોગ નિયંત્રણમાં આવે છે.

કપાસના પાકમાં ઘટાડો લાવનારું બીજુ મહત્વનું પરિબળ જુદાજુદા કીટકો કે જીવાતોથી થતું નુકશાન છે. કપાસમાં આશરે ૧૩૦ જેટલી જીવાતો નુકશાન કરતી નોંધાયેલ છે. આ જીવાતોથી પાકને ઘણું જ નુકશાન થાય છે અને તેના ફળ સ્વરૂપે ઉત્પાદન ઘટે છે. કપાસમાં જીવાતના નિયંત્રણ માટે જંતુનાશકોનો ઉપયોગ કરીને જીવાતોને કાબુમાં લેવાની પદ્ધતી ખેડૂતોમાં વધારે લોકપ્રિય બનેલ છે. પાકને નુકશાન કરનાર જીવાતો મુખ્યત્વે ત્રણ પ્રકારની હોય છે.:

(અ) રસ ચુસી ખાનાર જીવાતો કે જેમાં લીલા તડ તળિયા, મોલોમશી, થ્રીપ્સ, પાન કથીરી, સફેદ માખીનો સમાવેશ થાય છે.

(બ) જંડવાને નુકશાન કરનાર જીવાતો કે જેમાં કાબરી ઈયળ, લીલી ઈયળ અથવા હેલિયોશીસ અને ગુલાબી ઈયળનો સમાવેશ થાય છે.

(ક) પાન અને છોડના કુમળા ભાગો ખાઈ જનાર જીવાતો કે જેમાં લશ્કરી ઈયળ મુખ્ય છે.

આ બધી જીવાતોથી કપાસના પાકને ખૂબ નુકશાન થાય છે. કપાસમાં જીવાતના નિયંત્રણ માટે કેટલીક પદ્ધતિઓ જેવી કે યાંત્રિક નિયંત્રણ, જૈવિકનિયંત્રણ, ભૌતિકનિયંત્રણ, કર્ષણનિયંત્રણ, જૈવિકનિયંત્રણ અને રાસાયણિકનિયંત્રણનો સમાવેશ થાય છે. કોઈપણ જીવાતનો ગંભીર ઉપદ્રવ ટાળવા માટે આ બધી જ પદ્ધતિઓને યોગ્ય સમયે અને વિચારપૂર્વક સમન્વય કરીને ઉપયોગ કરવામાં આવે તો જીવાતોના ઉપદ્રવ પર ઓછા ખર્ચે નિયંત્રણમાં રાખી શકાય છે અને જંતુનાશકોનો વધારે ઉપયોગ કરવાની જરૂર રહેતી નથી.

૧.૨.૯ પાકની ફેરબદલી

પ્રતિવર્ષ એક જ જમીનમાં સતત એક જ પાક ન લેતા પાકની ફેરબદલી કરવી જરૂરી છે. આથી જમીનની ફળદ્રુપતા ટકી રહે છે. નીંદામાણ અંકુશમાં રહે છે તેમજ જીવાત અને રોગનો ઉપદ્રવ ઘટાડી શકાય છે. સામાન્ય રીતે પાકની ફેરબદલી નીચે પ્રમાણે કરવામાં આવે છે.:

(અ) કપાસ - મગફળી - કપાસ

(બ) કપાસ - લોંગ - કપાસ

- (ક) કપાસ - જુવાર - મગફળી - કપાસ
- (ડ) કપાસ - જુવાર - કપાસ
- (ઈ) કપાસ - બાજરી - કપાસ
- (ફ) કપાસ - મકાઈ - કપાસ
- (ગ) કપાસ - ઝેરડા - કપાસ
- (હ) કપાસ - તમાકુ - કપાસ

ઉપર પ્રમાણે પાકમાં ફેરબદલી કરવાથી ઉત્પાદનમાં વધારો જોવા મળે છે તેમજ નીંદાગ અંકુશમાં આવતા તેમજ જીવાત અને રોગનો ઉપદ્રવ ઘટતા ઉત્પાદનખર્ચમાં પણ ઘટાડો શક્ય બને છે.

૧.૨.૧૦ કપાસની વીણ

કપાસની વીણની મુખ્ય બે રીતો છે. જેમાં પ્રથમ રીતમાં પૂરા ફાટેલા કાલામાંથી મજુરો વડે ૩ વીણી લેવામાં આવે છે અને બીજી રીતમાં જ્યારે વાગડ કે વી-૭૮૭ જેવી જાતોમાં આખા જીડવા (કાલા) તોડી લેવામાં આવે છે અને ત્યારબાદ કાલામાંથી કપાસ ફોલીને જુદો કાઢવામાં આવે છે. સામાન્ય રીતે ૧૦૦ કીલો કાલામાંથી ૬૦ થી ૭૦ કીલો કપાસ નીકળે છે.

આવી કપાસની વીણ એક વખતના પાકમાં ત્રણથી ચાર વખત થાય છે, કારણ કે શરૂઆતમાં છોડ પર જીંડવું આવે તે વહેલું પાકીને ફાટી જાય છે અને જે જીંડવું છોડ પર મોડું આવે છે તે એટલો સમય મોડું ફાટે છે. આમ એક જ પાકમાં ત્રણથી ચાર વીણી કરવી પડે છે. સામાન્ય રીતે કપાસની વીણી સવારમાં થાય તે હિતાવહ છે, કારણ કે સવારમાં કીટી, કસ્ટરનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે. વીણ કરતી વખતે લીલા પાન ભેગા ન આવે તે બાબતે ખાસ ધ્યાન રાખવું જરૂરી છે. જે કપાસમાં લીલા-સુકાપાન, કચરો ભેગો આવે તો તેની ગુણવત્તાને અસર થાય છે.

૧.૨.૧૧ ઉત્પાદન

કપાસના ઉત્પાદનનો આધાર આબોહવા, જમીનની ફળદ્રુપતા, વાવાણીની ઋતુ, ખેત પદ્ધતિ, સિંચાઈ, ખેડૂત દ્વારા પાકની કરાયેલ માવજત વગેરે અનેક બાબતો ઉપર છે.

ટેબલ ૧.૦૧.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતમાં કપાસની હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા મોટેભાગે ૩૦૦ થી ૩૨૦ કીલોગ્રામ/ પ્રતિ હેક્ટર જેવા મળે છે. કપાસનો પાક લઈ લીધા બાદ તેના છોડને ખેતરમાંથી ખોદી કાઢવામાં આવે છે, જેને સાંઠ ઉપાડવી તેમ કહેવામાં આવે છે. આવી સાંઠીઓનો ઉપયોગ મુખ્યત્વે બળતાણ તરીકે થાય છે.

૧.૨.૧૨ બી.ટી. કપાસ

કપાસ એ ભારતનો મહત્વનો રોકડીયો પાક છે. કપાસમાં હાઈબ્રીડ જાતો આવતા ઉત્પાદન વધ્યું પરંતુ તેની સાથે રોગ - જીવાતનો ઉપદ્રવ પણ વધ્યો. આથી તેના નિયંત્રણ માટે ખેડૂતો વિવિધ પ્રકારની જંતુનાશક તેમજ રોગનાશક દવાઓનો આડેધડ ઉપયોગ કરવા લાગ્યા છે. આના પરિણામે ખેડૂતોને બેવડો માર પડ્યો છે. એક તરફ રોગ-જીવાતથી ઉત્પાદન ઘટ્યું છે અને બીજી તરફ દવાઓના ખર્ચમાં વધારો થતા એકંદરે ખેડૂતોનું કપાસનું ઉત્પાદનખર્ચ ખૂબ વધ્યું છે. વળી દવાઓના સતત વપરાશને કારણે જીવાતોમાં દવાઓ પ્રત્યે પ્રતિકારકતા આવી ગઈ છે, તેથી ખેડૂતો વધુ ભારે દવાઓ વાપરતા થયા છે. આથી દવાઓની આડ અસરને કારણે પર્યાવરણ અને માનવ સ્વાસ્થ્ય ઉપર માઠી અસર થઈ છે. આવી સ્થિતિમાં કપાસના પાકમાં જીવાતોનો ઉપદ્રવ ઘટાડે અને વાતાવરણમાં પ્રદુષણ પણ ન ફેલાવે એવા વિકલ્પની જરૂર હતી બરાબર તે જ સમયે બાયોટોકનોલોજી દ્વારા જીનેટિક રૂપાંતર પામેલા બેસીલસ થુરેન્જીએસીસ (બી.ટી.) કપાસ એક વિકલ્પ તરીકે ઉભરી આવ્યો છે. જે કે બી.ટી. કપાસનો પ્રવેશ જરા વિવાદભર્યો રહ્યો છે. બી.ટી. કપાસના નામે તાજેતરમાં ઘણા જ વાદ વિવાદો થયા છે. બી.ટી. કપાસના આગમનથી ખેડૂતો, બીજ-ઉત્પાદકો, જંતુનાશક દવાઓની કંપનીઓ, વ્યાપારીઓ, કૃષિ ખાતાના અધિકારીઓ - એમ બધામાં એક પ્રકારની હલચલ પેદા થઈ ગઈ છે. વળી તેમાં પર્યાવરણપ્રેમીઓએ પણ ઝંપલાવ્યું છે. વર્તમાનપત્રોમાં રોજ જુદા જુદા નિવેદનો થયા કરે છે. આમ બી. ટી. કપાસના આગમનથી વિવાદનો મધપૂડો છંછેડાયો છે. શરૂઆતમાં ખેડૂતોએ જ્યાંથી મળે ત્યાંથી મોંઘાભાવનું બી ટી કપાસનું બીયારણ ભેગું કર્યું, કારણ કે જીવાતથી ત્રાસી ગયેલા ખેડૂતોને બી. ટી. કપાસ તારણહાર જેવો લાગ્યો. ખેડૂતો અને તેમાંય ખાસ કરીને ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતોએ બી. ટી. કપાસને ધારણા

કરતા વધુ આવકાર આપ્યો છે. સરકાર હજુ વાવેતરની મંજૂરી આપવી કે ન આપવી તેવી ગડમથલમાં હતી ત્યારે ખાસ કરીને જુન - જુલાઈ - ઈ.સ. ૨૦૦૨માં ગુજરાતના ખેડૂતોએ મોટે પાયે વાવેતર કરી દીધું. આમ ભારતનો ખેડૂત બાયોટેકનોલોજીની કમાલ એવા આ બી. ટી. કપાસની રાહ જોઈને જ બેઠો હોય તેમ લાગવા માંડ્યું. પરંતુ સરકારે એક તબક્કે તો આવો કપાસ વાવવાની મંજૂરી આપેલ ન હોય ઉભો કપાસ સળગાવી નાખવા સુધી વાત પહોંચેલી.

(i) બી.ટી. કપાસ વાવેતરની મંજૂરી

બી.ટી. કપાસના અનેક વાદવિવાદો અને પર્યાવરણવાદીઓના વિરોધ છતાં ખેડૂતોઓએ જે રીતે મોટે પાયે ગમે ત્યાંથી બિયારણ મેળવીને વાવેતર કરી દીધું હતું. તેની સામે આખરે મોડે મોડે પાણ સરકારે વાવેતરની મંજૂરી આપવી પડી. જે કે મંજૂરીની સાથે સરકારે કેટલીક શરતો પાણ રાખી છે. જેમ કે બી.ટી. કપાસનું વાવેતર કરનાર એમના બી. ટી. કપાસ વાવેલ ખેતરની ચારેય તરફ ત્રણ ત્રણ મીટરના અંતરે બીન બી.ટી. કપાસ વાવવાનું ફરજિયાત બનાવાયું છે. જે કે આ શરત સામે ખેડૂત આગેવાનોનો પ્રશ્ન એ છે કે સિમાંત અને નાના ખેડૂતો કે જેની પાસે દોઢથી બે એકરનું ખેતર હોય અને એમાંય વળી ખેતરનું માપ વધુ લાંબુ હોય તેવી સ્થિતિમાં ખેડૂત બી.ટી. કપાસ કઈ રીતે વાવી શકે? એટલે કે બી.ટી. કપાસનો લાભ ફક્ત મોટા ખેડૂતો માટે જ છે? એવા પ્રશ્નો ઉભા થયા અને બિયારણ માટે અમેરિકી બહુરાષ્ટ્રીય કંપની મોન્ટોસોની સહયોગી પેઠી 'મહિકો' કંપનીને જ માત્ર મંજૂરી આપવામાં આવી. આમ ફક્ત એક જ કંપનીને મંજૂરી મળેલ હોય ખેડૂતોને બિયારણ મેળવવામાં મુશ્કેલી પડે તેવી સ્થિતિ ઉભી થઈ. જે કે તેમ છતાં 'મેક્સી - ૧૫૧' ના નામથી પાકા બિલ સાથે બી.ટી. કોટન બિયારણ વેચવાનું વડોદરાના પીયૂષકુમાર પટેલે ચાલુ કરી દીધું. તેઓ બી.ટી. કોટન ટ્રાયલ ફાર્મના માલિકની રૂએ આ વેચાણ કરતા હતા અને અને એ ૪૫૦ ગ્રામના રૂ. ૧૧૧૧/- ના ભાવે ખાસ કરીને સૌરાષ્ટ્ર - ગુજરાતમાં પાકા બિલ સાથે ખૂબ જ વેચાણ કર્યું પછી પોલીસે તેની ધડપકડ કરી અને છોડી મુકાયા એવા અનેક વિવાદો ચાલતા રહ્યા. આમ અનેક વિવાદો સાથે સરકારની બી.ટી. કપાસને મંજૂરી પાણ મળી.

(ii) બી.ટી. કપાસ શું છે?

Bt (*Baccillus thuringiensis*) એ એક પ્રકારના બેક્ટેરિયા છે. જે તેના સ્પોરુલેશન દરમિયાન એક પ્રકારનું પ્રોટિન પેદા કરે છે. આ પ્રોટિન પાકને નુકશાન કરતી મોટા ભાગની જીવાત માટે ખૂબજ ઝેરી પુરવાર થયેલ છે.

આ બેક્ટેરિયા સૌ પ્રથમ બર્લિનરે ઈ.સ. ૧૯૧૫ માં જર્મની થુરીન્જિયા પ્રદેશમાંથી શોધ્યા હતા. ત્યારબાદ તેનું છંટકાવ કરી શકાય તેવું દ્રાવણ સૌ પ્રથમ ઈ.સ. ૧૯૬૦માં તૈયાર થયું. ત્યારબાદ Bt ધરાવતા અનેક દ્રાવણો બજારમાં આવવા લાગ્યા, જેના છંટકાવથી જીવાતનો ઉપદ્રવ ઘટાડી શકાયો છે. આ બેક્ટેરિયામાં આ પ્રકારનું ઝેરી પ્રોટીન પેદા કરતા જનીન શોધી કાઢી તેને છુટું પાડી જુદા જુદા પાકો જેવાં કે કપાસ, તમાકુ, મકાઈ વગેરેમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું. જેથી આ પ્રકારનું પ્રોટીન પાકના છોડમાં જ ઉત્પન્ન થાય છે અને તેની ઉપર જીવાતનો ઉપદ્રવ નહીંવત્ જોવા મળે છે.

Bt એક પ્રકારનું ઝેરી તત્વ (8 Ednotoxin) પેદા કરે છે, તેને Cry પ્રોટીન પણ કહે છે. આ પ્રકારનું પ્રોટીન જ્યારે ઈયળ ખાય છે ત્યારે તેના મોં વાટે તેના પેટમાં પ્રવેશે છે. જઠરની અલ્કતાને કારણે તે સક્રિય થાય છે અને જઠરના અંદરની દિવાલમાં નક્કી જગ્યાએ તે જોડાય છે ત્યારબાદ જઠરના કોષોમાં ion channel અથવા pore કરે છે, જેથી તે કોષની દિવાલની સામાન્ય કામગીરીને અસર થાય છે. આ નુકશાનને કારણે જઠરમાં લકવા જેવી પરિસ્થિતિ પેદા થાય છે. તેની અસર પામેલ ઈયળ ખાવાનું બંધ કરી દે છે અને હલનચલન કરી શકાતી નથી. ભૂખ તથા પેશીના નુકશાનને કારણે મરાણ પામે છે. તેનું ઉસ્વેદન (excreta) પાણી જેવી થઈ જાય છે. માથાનો ભાગ શરીર કરતા મોટો થઈ જાય છે અને શરીર ઘેરું કાળું થઈ જાય છે.

(iii) બી.ટી. કપાસમાં પાકસંરક્ષણ

અ. Bt જીવંત જંતુનાશક (Bio-pesticide) તરીકે :

હાલ Bt સૌથી વધુ વપરાતું જીવંત જંતુનાશક છે. એકલા અમેરિકામાં ૨૦૦

થી પણ વધુ Btના ઉત્પાદકો નોંધાયેલા છે. અત્યારની વાતાવરણની પ્રદુષણની સ્થિતિમાં ઉત્પાદનનો ઇંટકાવ ફાયદાકારક માલુમ પડેલ છે. Btના ઝેરી પ્રોટીનને અલગ તારવી તેને લગતા રસાયણો બનાવવાથી અમુક ચોક્કસ પ્રકારની જીવાત સામે રક્ષણ મેળવી શકાય છે.

તદઉપરાંત અન્ય બેક્ટેરિયામાં પણ Btમાંનું ઝેરી પ્રોટીન પેદા કરતું જનીન દાખલ કરી તેની તીવ્રતામાં વધારો કરી શકાય છે.

બ. Bt ટ્રાન્સજેનિક છોડ:

Bt આધારિત દ્રાવણની અમુક મર્યાદાઓ છે, જેવી કે તે ઓછા સમયમાં તેની કાર્યક્ષમતા ગુમાવે છે. તે જીવાત સુધી પહોંચી શકાતું નથી તેની યોગ્ય સંખ્યા જળવાતી નથી, જેથી જરૂરી કાર્યક્ષમતા મેળવી શકાતી નથી અને તેને વાતાવરણના તાપમાનની અસર થવાથી તે બિનકાર્યક્ષમ બને છે. આ સર્વે ખામીઓને ધ્યાને લઈ આ પ્રોટીન પેદા કરતું જનીન પાકના છોડમાં દાખલ કરતા, પાકના દરેક કોષમાં આ તત્ત્વનું ઉત્પાદન થાય છે જેથી તેની દરેક ખામી દૂર કરી શકાય છે. શરૂઆતમાં જનીન Cry નું યોગ્ય expression મળતું ન હતું પરંતુ તેમાં સુધારા કરીને નવા Cry I AB અને Cry I AC જનીન મેળવી શકાયા છે, જેનું સારું પરિણામ મળેલ છે. આ રીતે કપાસ અને બટાકામાં Lepidoptera અને Coleoptera ની જીવાતને નાથી શકાઈ છે. અત્યારે લગભગ ૩૦ પ્રકારના છોડમાં આ જનીન સફળતા-પૂર્વક દાખલ કરી શકાયું છે. ઈ.સ. ૧૯૯૬માં દુનિયાની સૌ પ્રથમ જનીન ધરાવતી કપાસની જાત મોન્સેન્ટો કંપની દ્વારા બજારમાં મુકવામાં આવી, જે કપાસના જીંડવાની ઈયળો સામે પ્રતિકારકશક્તિ ધરાવે છે. ત્યારબાદ બટાકા અને મકાઈમાં પણ વ્યાપારી ધોરણે કેટલીક જાતો વિકસાવવામાં આવેલ છે.

ભારતમાં કપાસ ઉપરાંત ડાંગર, બટાકા અને શાકભાજીમાં આ જનીન સફળતાપૂર્વક દાખલ કરવામાં આવેલ છે. જે પાકની અગત્યની જીવાત સામે પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે.

(iv) બી.ટી. કપાસના ફાયદા-ગેરફાયદા

અ. Bt ના ફાયદા:

- જંતુનાશક દવાઓનો વપરાશ ઓછો થવાથી તે વાતાવરણમાં પ્રદુષણને ઘટાડે છે.
- તેમાંથી સંપૂર્ણ પ્રતિકારકતા મેળવી શકાય છે.
- તેમાં દવાનો ખર્ચ ઘટે છે.
- તેનાથી જીવાતથી થતું નુકશાન ઘટતા ઉત્પાદન વધે છે.
- પાકને ફાયદો કરતી જીવાતોને બચાવી શકાય છે, જે સામાન્ય કપાસમાં જંતુનાશક દવાના છંટકાવને લીધે મરી જાય છે.
- Bt નો છંટકાવ પાકના છોડને અન્ય કોઈ નુકશાન કરતો નથી.

બ. Bt ના ગેરફાયદા :

- અમુક જીવાતો Bt ના ઝેરી તત્વથી કાબુમાં આવતી નથી જે હાલ કરતા પાણુ વધુ નુકશાનકારક જીવાતની જાત સાબિત થઈ શકે છે. આમ સતત Bt આધારિત દ્રાવાણુ તથા Bt ટ્રાન્સજેનિક પાક નવી જીવાતની જાત પેદા કરી શકે છે.
- Bt ટ્રાન્સજેનિક છોડ તથા તેના કુટુંબની બીજી જાત સાથે પરાગની આપ-લે દ્વારા નવી જાત ઉત્પન્ન થઈ શકે છે, જે નુકશાનકારક સાબિત થઈ શકે છે.
- Bt નું cry જનીન પાકના છોડમાં દાખલ કરતા તેની સાથે અન્ય પ્રોટીન પેદા થઈ શકે છે, જે માનવ શરીર માટે હાનિકારક હોય શકે.
- પ્રાયોગીક ધોરણે Bt નું પ્રોટીન માનવશરીરના કોષ માટે હાનિકારક માલુમ પડેલ છે, જે કોષમાં કોષઘટકને નુકશાન કરી પ્રતિકારકતા ધરાવતા તત્વનું વિઘટન કરે છે, જેથી રોગપ્રતિકારક શક્તિ ઘટે છે.
- Bt નું જનીન દાખલ કરેલ પાકના ભાગનો તેની ખાદ્યતાની જરૂરી

ચકાસણી કરીને જ ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

(V) પ્રારંભિક પરિણામો

બી.ટી. કોટનના વાવેતરના એક વર્ષ બાદ જે પ્રારંભિક પરિણામો આવ્યા છે. તે મુજબ બી.ટી. કોટનના ફાયદાઓ જેટલા ગાઈ વગાડીને જાહેર કરાયેલા તેટલા જોવા મળતા નથી. ભારતમાં ખેડૂતોએ ગમે તેમ કરીને મોંઘા ભાવનું બિયારણ મેળવીને વાવેતર કર્યું, પરંતુ તેનો ફાયદો જોઈએ તેટલો થાય તેમ નથી. બી.ટી. કોટન વાવતા ચીનના ખેડૂતોની હાલત એવી છે કે બી.ટી. કોટનથી ઈયળોને કાંઈજ અસર થતી નથી. દેશી કપાસમાં જે રોગપ્રતિકારક શક્તિ રહેલી છે તે બી.ટી. કોટનમાં નથી. છ વર્ષમાં બી.ટી. કોટનમાં થતી ઈયળો ૩૦ % થી ૧૦૦ % પ્રતિકારશક્તિ મેળવી લે છે. ચીનના કૃષિ વિજ્ઞાનીઓએ બી.ટી. કપાસ વિશે તારણ કાઢેલ છે કે કપાસના નુકશાનકારક ફીટકો પર પરજીવીકરણ કરતા કુદરતી દુશ્મનો, જે ખેડૂતો માટે વધુ ફાયદાકારક જીવાતો છે તેની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થાય છે. માઈક્રોપ્લીટીસ અને કેમ્બોલેટીસ વર્ગના પરજીવીના પેરિસેટોઈડની વસ્તી બી.ટી. કપાસના ખેતરોમાં અનુક્રમે ૮૮.૭% અને ૭૮.૨ % ઘટેલી જોવા મળી છે. બી.ટી. કપાસ દ્વિતીય કક્ષાના નુકશાનકારક ફીટકો, ખાસ કરીને ચુસી ખાનારા ફીટકોનું નિયંત્રણ કરી શકતો નથી. એટલું જ નહીં કથીરી થ્રીઈલ, લિગસ, બી.ટી, સફેદ માખી, લીફ્લોવર અને અર્મીવર્ષ જેવા ફીટકોનો ઉપદ્રવ બી.ટી. કપાસમાં વધી જાય છે. આ ઉપરાંત સફેદ મશીનો ઉપદ્રવ બી.ટી. કપાસમાં વધુ જોવા મળે છે અને આ ઉપરાંત સૌથી વધુ મહત્વની વાત એ છે કે કપાસના છોડ તેમજ જીંડવા ખાનારી ઈયળો બી.ટી. કપાસ સામે અમુક વર્ષ બાદ પ્રતિકારશક્તિ મેળવી લે છે. પરિણામે જે સળંગ સાત આઠ વર્ષ બી.ટી. કપાસની ખેતી કરવામાં આવે તો બી.ટી. કપાસ બિન અસરકારક બની જાય છે. આ ઉપરાંત જે ખેડૂતોએ ખરેખર બી.ટી. કપાસનું વાવેતર કરેલ છે. તેઓની રૂબરૂ મુલાકાત લેતા તેઓ પણ તેની ઓછી ઉત્પાદકતા, રોગ સામે તેની ઓછી પ્રતિકારકતાને લીધે બી.ટી. કોટનથી સંતુષ્ટ નથી.

આમ બી.ટી. કોટનનો પ્રવેશ જ ધમાકાભેર અને વાદ-વિવાદ સાથે થયો છે અને તેનાં વાવેતરના પ્રારંભિક પરિણામો અને ચીનના અહેવાલો પણ નિરાશાજનક છે. તેમ છતાં બી.ટી. કપાસની તરફેણમાં કહી શકાય કે વાવેતરના જે પ્રારંભિક અહેવાલો છે તેમાં બી.ટી. કપાસ હોવા કરતા ખેડૂતોએ નક્કી બી.ટી. કોટનનું વાવેતર કર્યું હોય તેવી વધુ શક્યતા છે તેમ કૃષિ અધિકારીઓનું મંતવ્ય છે. એકંદરે બી.ટી. કપાસ સફળ છે કે નહીં તે હાલમાં કહેવું થોડું વહેલું ગણાશે. અંતિમ અભિપ્રાય માટે થોડા વર્ષોની રાહ જોઈએ તે જ શ્રેષ્ઠ ગણાશે.

૧.૩ ભારતમાં કપાસની ખેતી

વિશ્વમાં ૩ પેદા કરવામાં માટે ચીન અને અમેરીકા પછી ભારતનો નંબર આવે છે. ભારત વિશ્વમાં સૌથી વધુ કપાસનું વાવેતર કરતો દેશ છે. ભારતની ખેતીમાં કપાસના પાકનું ખાસ મહત્ત્વ રહેલું છે.

૧.૩.૧ ભારતમાં કપાસની ખેતીનો ઇતિહાસ

કપાસ એ વધુ આવક આપતો રોકડીયો પાક છે અને ભારતના અર્થતંત્રમાં તે ઘણો જ મહત્ત્વનો પાક ગણાય છે. ભારતમાં કપાસ પ્રાચીન કાળથી થાય છે તેવા સબળ પુરાવાઓ મળ્યા છે. સૈકાઓ પહેલા ભારતમાંથી કાપડની નિકાસ થતી હતી. યુરોપના દેશોમાં ભારતીય સુતરાઉ કાપડ ખૂબ જ વખણાતું હતું. યુરોપના ગ્રીક તેમજ રોમન વહાણવટીઓ તેમના વહાણો લઈને ભારતમાં કાપડ ખરીદવા ઇ.સ.ની શરૂઆતમાં આવતા હતા. બારિક મલમલ ગંગાના પ્રદેશમાંથી આવતું હોવાથી ગ્રીકો તેને “ગંગીટીકી” તરીકે ઓળખતા હતા. કાપડના બદલામાં તેઓ ઉપયોગી વસ્તુઓ ભારતના વેપારીઓને આપતા હતા. તેઓ સોનું આપીને પણ કાપડ ખરીદતા. રોમન ઇતિહાસકાર પ્લીનીએ ઇ.સ. ૭૩ એ બાબત દુઃખ સાથે લખેલ છે કે “હિંદ રોમન સામ્રાજ્યમાંથી દર વરસે ૧૦ કરોડ સેસ્ટર્સી રૂપા નાણું લઈ જાય છે.” આમ વર્ષો સુધી ભારતીય કાપડનો દબદબો વિશ્વ-બજારમાં રહેલો જણાય છે. પરંતુ જ્યારથી ઇસ્ટ ઇન્ડીયા કંપની વેપાર કરવા ભારતમાં આવી ત્યારબાદ ધીમે ધીમે ભારતીય કપાસ ઉદ્યોગની

પડતી શરૂ થઈ. ભારતમાં અમેરીકા જેવું વધુ ગુણવત્તાવાળું રૂં પેદા થઈ શકે તો એક કાંકરે બે પક્ષી મારી શકાય તેમ છે તેવું ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપનીને જાણાતા ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપનીએ ભારતમાં કપાસની જાતોની સુધારણા માટે શરૂઆત કરી. જે કે કંપનીને તેમાં ધારેલી સફળતા ન મળી, પાણ કંપની ભારતને કાચો માલ પૂરો પાડતો અને તૈયાર માલ ખરીદતો દેશ બનાવવામાં સફળ રહી. ભારતીય કાપડની હાથશાળ મીલો ભાંગી પડી. જે કે આ સમયગાળામાં સુધારેલી જાતોનું એકંદરે વાવેતર જરૂર વધ્યું. ઈ.સ. ૧૮૪૫-૪૬માં અવિભક્ત હિંદમાં ૫૭,૦૭,૦૦૦ હેક્ટર ક્ષેત્રફળમાં કપાસનું વાવેતર થતું હતું. આમાંથી ૩૩,૩૦,૦૦૦ હેક્ટર ક્ષેત્રફળમાં એટલે કે ૫૮ % જમીન પર સુધારેલી જાતોનું વાવેતર થતું હતું. એ જ રીતે અવિભક્ત હિંદમાં ૪૨૩ કાપડની મીલો હતી અને ૩૦૦ ઉત્પાદન ૪૨ લાખ ગાંસડીનું હતું. ભારત-પાકિસ્તાનના વિભાજન પછી કપાસના કુલ વાવેતરવિસ્તારમાંથી ૭૭.૭ % હિસ્સો ભારતને મળ્યો જે કે પિયતકપાસમાં કુલ ૧૮.૫ % કપાસનું વાવેતરવિસ્તાર મળ્યો. આમ વિભાજનમાં ભારતને ભાગે કપાસનો વાવેતર કરતી જમીનનો હિસ્સો પ્રમાણમાં વધુ મળ્યો, પરંતુ પિયતવિસ્તારનો મોટો ભાગ પાકિસ્તાનના ભાગે ગયો. જે કે ભારતના ભાગે કાપડની મીલો વધુ આવી. કુલ ૪૨૩ માંથી ૪૦૮ કાપડની મીલો (૯૬.૭%) ભારતના ભાગે આવી. એ જ રીતે ૩૦૦ કુલ ઉત્પાદનમાં ૬૨% હિસ્સો ભારતનો રહ્યો.

આઝાદી પછી પહેલી અને બીજી યોજનામાં ખેતવિકાસ ઉપર ભાર મુકવામાં આવ્યો. પરિણામે નવા નવા સંશોધનો, નવી નવી જાતો, ખાતરો, જંતુનાશક દવાઓ, સિંચાઈ, સુધારેલા બિયારણો વગેરેનું પ્રમાણ વધ્યું. તેથી કપાસની ખેતી વધુ વૈજ્ઞાનિક અને આર્થિક બની. ખેડૂતોમાં શિક્ષણનું પ્રમાણ વધ્યું. તેમજ નવી નવી માહિતીઓ પ્રચાર-માધ્યમોને કારણે ખેડૂતો સુધી પહોંચી. આથી આઝાદી પછી કપાસની ખેતીમાં ઘણો મોટો વિકાસ થયો છે. તેમ છતાં ટેબલ ૧.૧૦.૧ પરથી જાણાય છે કે એકર દીઠ ઉત્પાદકતાની દ્રષ્ટિએ આજે ભારતનો ક્રમ ૭૭મો છે, જે દર્શાવે છે કે કપાસના પાકની વિકાસયાત્રામાં હજુ આપણે ઘણો બધો પથ કાપવાનો બાકી છે.

૧.૩.૨ ભારતમાં કપાસની વાવેતરી જાતો અને વિસ્તાર (પ્રદેશ) :

ભારતમાં કપાસની ખેતી મુખ્યત્વે ૯ રાજ્યોના ૪૪ જિલ્લાઓમાં થાય છે. ભારતમાં આરબોરિયમ, હરબેશિયમ અને હીરસુતમ કપાસનું વાવેતર થાય છે. ભારતમાં કપાસની બધી જાતોમાંથી ફક્ત ચાર જાતોનું જ (૧) હરબેશિયમ (૨) આરબોરિયમ (૩) બારબેન્ડેસી અને (૪) હીરસુતમનું વાવેતર વ્યાપારી ધોરણે મોટે પાયે થાય છે. આજે બજારમાં જેવા મળવી બધી જ વ્યાપારી જાતિઓ આ ઉપરની ચાર જાતિઓમાંથી જ ઉદ્ભવી છે. ઉ.ત.: હરબેશિયમ કપાસની મૂળ જાતમાંથી વીટીઆનમ, પરસીકમ, કુલજિયાનમ વગેરે જાતો વિકસાવવામાં આવી છે. વળી આ દરેક જાતમાંથી જુદી જુદી અનેક જાતો વિકસાવવામાં આવી છે. ઉ.ત.: સૂરતી, ભરૂચી, ધોધારી, કુમ્તા વગેરે વ્યાપારી જાતો પછી ચોક્કસ ઓળખાણ આપતો નંબર આવે છે. આવા નંબરવાળા કપાસની શુદ્ધ ઉપજાતને નંબર-નામ અપાય છે. ઉ.ત.: કે.૭૨ નંબરના કપાસને “કલ્યાણ” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ભરૂચ દેશી નામની ઉપજાતને “વિજય” નામ અપાયેલ છે. કેટલીકવાર બે જાતોમાંથી બનેલ સંકર કપાસને અલગ અલગ નામ અપાય છે અને તેમાંય અત્યારે ખાનગી કંપનીઓ દ્વારા પણ બિલાડીના ટોપ માફક અઢળક જાતો કુટી નીકળી છે. દેશી જાતોએ પોતાની ઓળખ ગુમાવી છે. એ જ રીતે નવી નવી જાતોની ભરમારમાં ખેડૂત ગુંચવાઈ જાય તેટલી જાતો બજારમાં ઉપલબ્ધ છે.

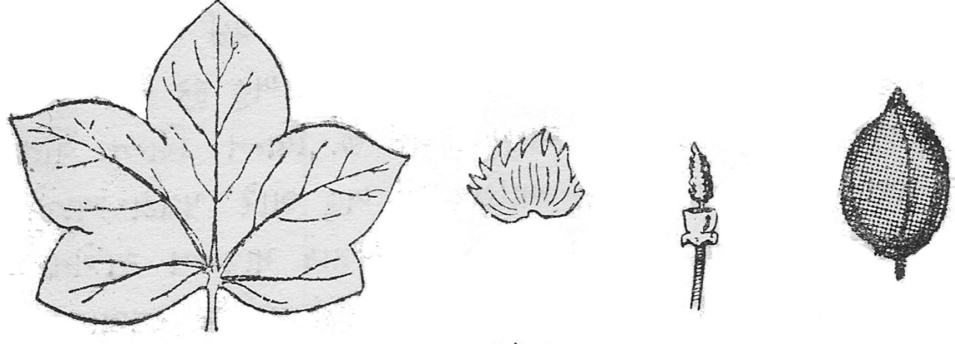
ભારતમાં કપાસના વાવેતરના મુખ્ય વિસ્તારોમાં વાવેતરી જાતો અને વિસ્તારો નીચે પ્રમાણે છે.:

(i) પંજાબ:

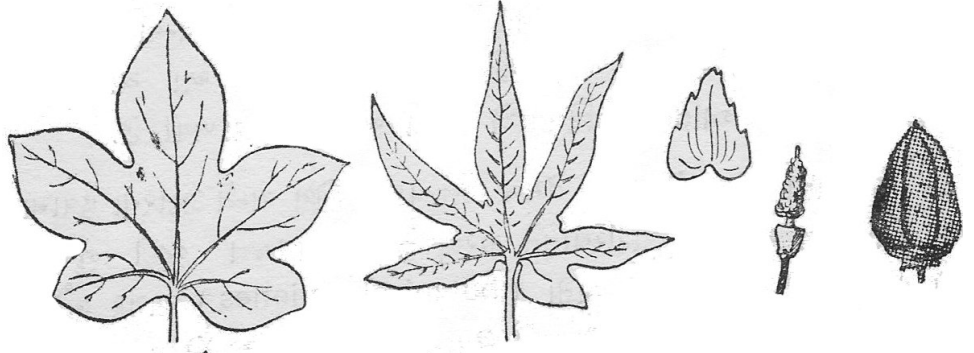
પંજાબમાં ઉત્તર-પૂર્વના અંબાલા, હોશિયારપુર, ગુરુદાસપુર, લુધિયાણા અને દક્ષિણ પૂર્વના અમુક જિલ્લામાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ટેબલ ૧.૦૫.૧ પરથી જાણાય છે કે વાવેતરવિસ્તારની દ્રષ્ટિએ ભારતના કુલ કપાસના વાવેતરમાં પંજાબ રાજ્યનો હિસ્સો ૮.૧૬% છે અને ભારતમાં તે ચોથું સ્થાન ધરાવે છે. જ્યારે કપાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતના કુલ કપાસના ઉત્પાદનમાં પંજાબનો હિસ્સો ૮.૪૫% જેટલો છે અને ભારતમાં તેનું છઠ્ઠું સ્થાન છે. તેવી જ રીતે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૨૨૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર છે અને ભારતમાં તેનું અગીયારમું સ્થાન છે.

ત્યાંજે-૨૦૫, જે-૩૪, એલડી-૧૩૩, એલ.એફ-૪૧૪ વગેરે જાતો પ્રચલિત છે.

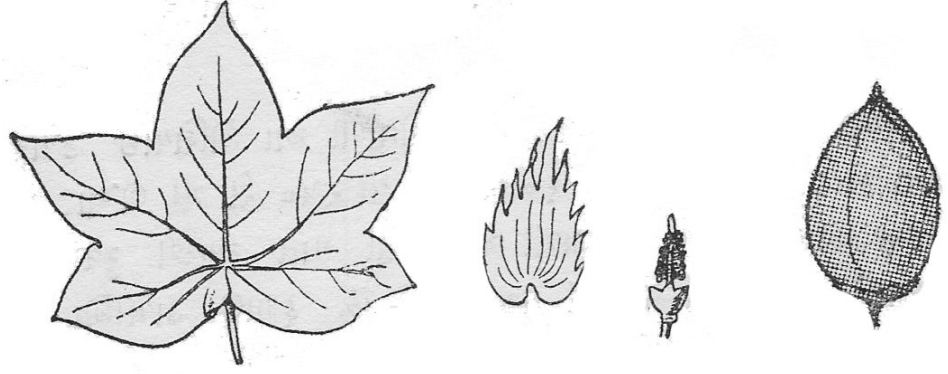
દુનિયામાં વાવેતર કરવામાં આવતી કપાસની ચાર મુખ્ય જાતો

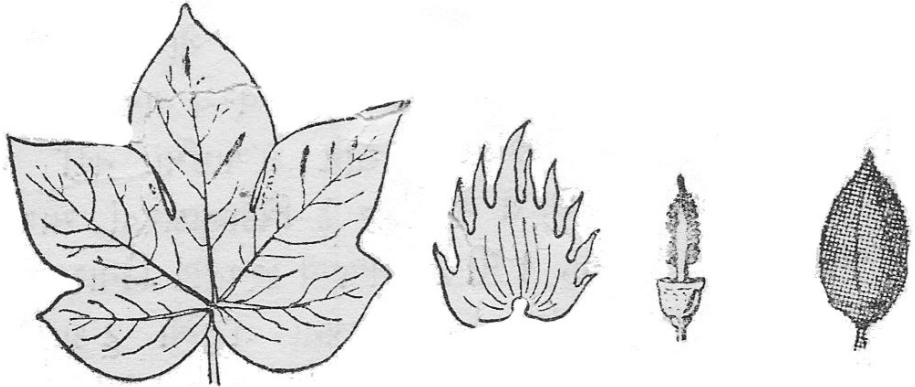
૧) ઉરબેશિયમ જાતિના કપાસનું પાર્ણ, ફૂલ, પરાગકોષવાળો નર દંડ અને છંડવું

૨) આરબોરિયમ જાતિના કપાસનું પાર્ણ, ફૂલ, પરાગકોષવાળો નર દંડ અને છંડવું

૩) ડીરસુટમ જાતિના કપાસનું પાર્ણ, ફૂલ, પરાગકોષવાળો નર દંડ અને છંડવું

૪) બારબેરેન્સી જાતિના કપાસનું પાર્ણ, ફૂલ, પરાગકોષવાળો નર દંડ અને છંડવું

(ii) હરિયાણા:

પંજાબમાંથી હરિયાણા ઈ.સ.૧૯૬૬માં છુટું પડ્યું ટેબલ ૧.૦૫.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતમાં કુલ કપાસ વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ હરિયાણાનો કપાસ વાવેતર વિસ્તારમાં હિસ્સો ૭.૧૭% જેટલો છે અને તે ભારતમાં છઠ્ઠું સ્થાન ધરાવે છે. જ્યારે કપાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતના કુલ ઉત્પાદનમાં ૧૦.૪૩% હિસ્સો અને ભારતમાં તે ચોથું સ્થાન ધરાવે છે. તેવી જ રીતે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૩૦૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર છે અને તેમાં ભારતમાં તે પાંચમું સ્થાન ધરાવે છે. હરિયાણાના કપાસ વાવેતરના વિસ્તારોમાં જી-૨૭, ડી-૧૧, બિકાનેરી નર્મા, એચ-૭૭૭, એફ-૩૨૦, એચ-૬૫૫ વગેરે જાતો પ્રચલિત છે.

(iii) રાજસ્થાન:

રાજસ્થાનમાં કપાસનું વાવેતર મુખ્યત્વે બે વિભાગોમાં વહેંચાયેલું છે.: (અ) ઉત્તરનો પંજાબ-હરિયાણાને અડીને આવેલા પ્રદેશ અને (બ) દક્ષીણનો ગુજરાત-મધ્ય પ્રદેશને અડીને આવેલ પ્રદેશમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ટેબલ ૧.૦૫.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતના કુલ કપાસ વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ રાજસ્થાનનો કપાસ વાવેતરવિસ્તારમાં ૭.૨૪% હિસ્સો અને ભારતમાં તે પાંચમું સ્થાન ધરાવે છે. જ્યારે કપાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતના કુલ ઉત્પાદનમાં ૭.૭૮% હિસ્સો અને ભારતમાં તે સાતમું સ્થાન ધરાવે છે તેવી જ રીતે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૨૩૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર છે અને તેમાં ભારતમાં તે દશમું સ્થાન ધરાવે છે.

(iv) ઉત્તર પ્રદેશ:

ઉત્તર પ્રદેશના ઘાણા બધા વિસ્તારોમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. જેમ કે રોહીલખંડ, બુદેલ ખંડ, સહરાનપુર, મેરઠ, કાનપુર અને મથુરાના વિસ્તારોમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ટેબલ ૧.૦૫.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતના કુલ કપાસ વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ ઉત્તરપ્રદેશનો કપાસ વાવેતર વિસ્તારમાં ફક્ત ૦.૧૦% હિસ્સો છે અને ભારતમાં તે બારમું સ્થાન ધરાવે છે. જ્યારે કપાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ

ભારતના કુલ ઉત્પાદનમાં ફક્ત ૦.૦૭% હિસ્સો અને ભારતમાં તે બારમું સ્થાન ધરાવે છે. તેવી જ રીતે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૧૫૦ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર છે અને તેમાં ભારતમાં તે તેરમું સ્થાન ધરાવે છે. મોટું રાજ્ય હોવા છતાં કુલ ઉત્પાદન-વાવેતર અને ઉત્પાદકતામાં તે ઘણું પાછળ છે. ત્યાં એસ.એચ. ૧૩૧, અમેરીકન-૮, એફ-૨૧૬ વગેરે જાતો પ્રચલિત છે.

(V) મધ્ય પ્રદેશ:

મધ્ય પ્રદેશ ધાર, ઈન્દોર, જંબુઆ, રતલામ, ખારગાંવ, ખંડવા બેટુલ, રાજગઢ અને હોશંગાબાદના વિસ્તારોમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ટેબલ ૧.૦૧.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતમાં કુલ કપાસ વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ મધ્યપ્રદેશનો કપાસ વાવેતર વિસ્તારમાં ૫.૮૧% હિસ્સો અને ભારતમાં તે આઠમું સ્થાન ધરાવે છે. જ્યારે પાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતના કુલ ઉત્પાદનમાં ૪.૫૨% હિસ્સો છે અને ભારતમાં તે આઠમું સ્થાન ધરાવે છે. તેવી જ રીતે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૧૭૦ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર છે અને તેમાં ભારતમાં તે બારમું સ્થાન ધરાવે છે. ત્યાં વારાલક્ષ્મી, વીરનાર, એમ-૪, એ-૫૧/૮, મુલગાની અને ખંડવા-૨ જાતો પ્રચલીત છે.

(vi) ગુજરાત:

ભારતમાં બધા જ રાજ્યોમાં ગુજરાત કપાસ ઉત્પાદનમાં મોખરે છે. ગુજરાતનો કપાસ ઉત્પાદનમાં તેમજ કપાસની જાતોના સંશોધનોમાં સિંહફાળો છે. ગુજરાતમાં કપાસના વાવેતરવિસ્તારોના ચાર ભાગો પાડવામાં આવ્યા છે: (અ) દક્ષિણ ગુજરાત વિભાગ (બ) મધ્ય ગુજરાત વિભાગ (ક) મઠીયો કપાસ વિભાગ અને (ડ) વાગડ કપાસ વિભાગ. ટેબલ ૧.૦૫.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતમાં કુલ કપાસ વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ ગુજરાતનો કપાસ વાવેતર વિસ્તારમાં ૧૭.૦% હિસ્સો છે અને ભારતમાં તે બીજું સ્થાન ધરાવે છે. જ્યારે કપાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતના કુલ ઉત્પાદનમાં ૨૮.૫૫% હિસ્સો છે અને ભારતમાં તે પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે. તેવી જ રીતે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૩૬૦ કી.ગ્રા પ્રતિ હેક્ટર છે અને તેમાં ભારતમાં બીજું

સ્થાન ધરાવે છે. ગુજરાત વાવેતરની દ્રષ્ટિએ ભારતમાં બીજા સ્થાને હોવા છતાં ઉત્પાદનમાં પ્રથમ સ્થાને છે તે સારી બાબત ગણી શકાય. જેમાં વારાલક્ષ્મી, વી-૭૯૭, વાગડ, દિગ્વિજય, સંજય ગુજ.કોટન-૧૦, એચ-૪ અને દેવીરાજ જાતો પ્રચલિત છે.

(vii) મહારાષ્ટ્ર:

મહારાષ્ટ્રમાં કપાસનું વાવેતર રાજ્યના લગભગ બધા જ વિસ્તારોમાં વધતા-ઓછા અંશે થાય છે. નાદેડ, યવનપાલ, વર્ધા, અમરાવતી, અકોલા, જલગાંવ, ધુલે, ભંડારા, નાગપુર અને ચંદ્રપુરના વિસ્તારોમાં કપાસનું સારું એવું વાવેતર થાય છે. ત્યાં વારાલક્ષ્મી એચ-૪, નીમકર, બી-૧૦૦૭, એલ-૧૪૭ જ્યોતિ, વીરનાર, સંજય, દેવીરાજ, ગુજ.કોટ-૧૦ અને જી-૨૨ જાતો પ્રચલિત છે.

(viii) કર્ણાટક:

કર્ણાટકમાં મૈસૂર, રાયચુ, બેલારી, ગુલબર્ગ, ચિતલદુર્ગ, મંડપા, અને ધારવાડ વિસ્તારોમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે ત્યાં સુયોધર, જ્યધર, સુવીન, વારાલક્ષ્મી, રાયચુર-૧ અને આર.કે-૧૯ જાતો પ્રચલિત છે.

(ix) તામિલનાડુ:

તામિલનાડુના કોઈમ્બતુર, મદુરાઈ, સાલેમ, તિરૂચીનાપદ્મી, રામનાથપુરમ, તિરૂનેવેલી અને આરકોટ વગેરે વિસ્તારોમાં ઘણા પ્રમાણમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે, જેમાં સુવીન, વારાલક્ષ્મી, સુજાતા, સુમન એમ.સી.યુ-૧, એસ.સી.યુ-૫, એમ.સી.યુ.-૮, કે -૬, કે-૮, અને કંમ્બોડીયા વગેરે જાતો પ્રચલિત છે.

(x) આંધ્ર પ્રદેશ:

આંધ્ર પ્રદેશમાં અનંતપુર, ગંતુર, નેલોર, કુર્નુલ, વિજયવાડ, વિશાખાપટ્ટનમ, કુડાપ્પા અને કરીમનગર વગેરે વિસ્તારોમાં કપાસનું વાવેતર મોટે પાયે થાય છે. જેમાં જી-૬ અને જ૬, ફાર્મ, વારાલક્ષ્મી, એચ-૪, બી-૧૦૦૭, મહાલક્ષ્મી, મુંગારી, કોકોનાડઝ, વીરનાર અને સરસ્વતી જાતો પ્રચલિત છે. વળી આંધ્ર પ્રદેશમાં

વિશાખાપટ્ટનમ, ગંતુર, નેલોન અને કુર્નુલના કેટલાક ભાગોમાં કોકોનાડઝના નામથી જાણીતા રંગીન કપાસમાંથી જોઈએ તે રંગો મેળવી શકાતા હોવાથી અને રોગ તેમજ વૃદ્ધિ દ્રષ્ટિએ રંગીન કપાસ સફેદ કપાસ વધુ અનુકુળ હોઈને સફેદ કપાસનું મહત્વ ઘટ્યું છે.

(xi)ઓરીસ્સા:

ઓરિસ્સામાં થોડા ઘણા પ્રમાણમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ચાકુલી, સાનેપુર, અને સાંબલપુર વગેરે વિસ્તારોમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. જેમાં ગુજ.કોટ-૧૦, ખંડવા-૨, અને બિકાનેરી નર્મા વગેરે જાતો પ્રચલિત છે.

આમ ભારતમાં કપાસ વાવેતરની દ્રષ્ટિએ મહત્વના રાજ્યોમાં કપાસના વાવેતરના વિસ્તારો તેમજ જે તે રાજ્યોની પ્રચલિત જાતો વિશે જે માહિતી મળે છે તેના આધારે કહી શકાય કે ભારતના મોટાભાગના રાજ્યોમાં કપાસનું વાવેતર વધતા-ઓછા પ્રમાણમાં થાય જ છે અને દરેક રાજ્યના ખેતીવાડી ખાતા દ્વારા પોતાના રાજ્યની જમીન આબોહવા, સિંચાઈની સ્થિતિને અનુકુળ આવે તેવી કપાસની જાતો વિકસાવવાનો પણ પ્રયાસ થયેલ છે. ભારતમાં અંદાજે ૮૫ થી ૯૧ લાખ હેક્ટર જમીનમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે તેમ છતાં વિશ્વમાં ઉત્પાદકતાની દ્રષ્ટિએ ભારત હજુ ઘણું જ પાછળ છે. આમ ભારતમાં હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતા વધારવા તરફ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની જરૂર છે.

૧.૩.૩ ભારતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા:

ભારતના ખેત અર્થતંત્રમાં કપાસના પાકનું ઘણું જ મહત્વ છે. ભારતમાં છેલ્લા દાયકામાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા અંગે ટેબલ ૧.૦૧.૧ પરથી જાણાય છે કે ભારતમાં ઈ.સ. ૧૯૪૭-૪૮ થી ઈ.સ. ઈ.સ. ૨૦૦૦-૨૦૦૧ સુધીના સમય ગાળા દરમિયાનની કપાસના પાકનો વાવેતર વિસ્તાર, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતાની વિગતો તપાસતા જોઈ શકાય છે કે ભારતમાં ઈ.સ. ૧૯૪૭-૪૮માં કપાસના વાવેતર વિસ્તારની જમીન ૪૪.૨૪ લાખ હેક્ટર હતી, તે વધીને ઈ.સ. ૧૯૫૧-૫૨માં ૭૧.૦૭ લાખ હેક્ટર થઈ એટલે કે ૬૦.૬૪% વધારો થયો. આ વધારો સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાનનો સૌથી મોટો

છે. ત્યારબાદ ઈ.સ. ૧૯૬૧-૬૨માં તે વધીને ૮૦.૫૧ લાખ હેક્ટર થઈ એટલે કે ૧૩.૨૮%નો વધારો થયો. ઈ.સ. ૧૯૭૧-૭૨ દરમિયાન વાવેતર કપાસનો વિસ્તાર ઘટીને ૭૨.૩૨ લાખ હેક્ટર થયો, એટલે કે ૧૦.૧૭%નો ઘટાડો ઈ.સ. ૧૯૮૧-૮૨માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૭૩.૧૮ લાખ હેક્ટર થયો, એટલે કે ૧.૭૮% નો ધીમો વધારો થયો. ઈ.સ. ૧૯૯૨-૯૩માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૭૫.૪૧ લાખ હેક્ટર થયો, એટલે કે ૩.૦૪%નો ધીમો વધારો થયો અને ઈ.સ. ૨૦૦૦-૨૦૦૧માં કપાસના વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૮૧.૨૨ લાખ હેક્ટર થયો, એટલે કે ૭.૭૦% નો વધારો થયેલો જોવા મળે છે. આ સમગ્ર સમયગાળામાં સૌથી વધુ વાવેતર વિસ્તાર ઈ.સ. ૧૯૯૮-૯૯ માં ૮૨.૮૭ લાખ હેક્ટરનો રહ્યો છે.

આમ કપાસના વાવેતર વિસ્તારમાં ઈ.સ. ૧૯૪૭ થી ઈ.સ. ૨૦૦૧ સુધી ઈ.સ. ૧૯૫૧-૫૨ના વિક્રમજનક મોટા વધારાના બાદ કરતા વાવેતર વિસ્તારમાં ધીમો છતાં મક્કમ પાળે વધારો થઈ રહ્યો છે.

કપાસના ઉત્પાદન પછી ગાંસડી રૂ ને પ્રેસીંગ ફેક્ટરીમાં દબાણ આપીને ગાંસડી તૈયાર કરવામાં આવે છે. ગાંસડીનું વજન સામાન્ય રીતે ૧૭૦ કીલોગ્રામનું તથા બે-પાંચ કીલો વધતું-ઓછું હોઈ શકે છે. જથ્થાબંધ રૂની ગણતરી ગાંસડીઓમાં થાય છે. ગાંસડીનું માપ ૧૦૬ સે.મી. X ૫૩ સે.મી. X ૭૮ સે.મી. અથવા ૧૪૦ સે.મી. X ૫૩ સે.મી. X ૭૦ સે.મી. લંબાઈ X પહોળાઈ X ઊંચાઈનું હોય છે.

ભારતના ઈ.સ. ૧૯૪૭-૪૮ થી ઈ.સ. ૨૦૦૦-ઈ.સ. ૨૦૦૧ દરમિયાન કપાસના કુલ ઉત્પાદનની અને ઉત્પાદકતાની સ્થિતિ ટેબલ ૧.૦૧.૧ પરથી જાણી શકાય છે. ઈ.સ. ૧૯૪૭-૪૮માં ભારતમાં ૨૨.૮૮ લાખ ગાંસડીનું કુલ ઉત્પાદન થયેલ અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન ૮૮ કીલોગ્રામનું હતું. જે ઈ.સ. ૧૯૫૧-૫૨માં અનુક્રમે વધીને ૩૮.૭૪ લાખ ગાંસડી અને ૯૨ કીલોગ્રામ થયું. આમ કુલ ઉત્પાદનમાં ૬૯.૩૧% અને ઉત્પાદકતામાં ૪% જેટલો વધારો આ સમયગાળામાં થયો. ઈ.સ. ૧૯૬૧-૬૨માં કુલ ઉત્પાદન વધીને ૫૩.૯૯ લાખ ગાંસડી અને ઉત્પાદકતા વધીને ૧૧૪ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર થઈ. આમ કુલ ઉત્પાદનમાં ૩૯.૩૬% અને ઉત્પાદકતામાં ૨૩.૯૧%નો વધારો આ સમયગાળામાં થયો. ઈ.સ. ૧૯૭૧-૭૨માં કુલ ઉત્પાદન

વધીને ૫૩.૯૯ લાખ ગાંસડી થયું અને ઉત્પાદકતા વધીને ૧૧૬ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ. આમ કુલ ઉત્પાદનમાં ૫.૧૬%નો અને ઉત્પાદકતામાં ૧.૭૫%નો વધારો થયો. ઈ.સ.૧૯૮૧-૮૨માં કુલ ઉત્પાદન વધીને ૭૯.૦૩ લાખ ગાંસડી થયું અને ઉત્પાદકતા વધીને ૧૨૧ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર થઈ. આમ કુલ ઉત્પાદનમાં ૩૯.૧૮%નો અને ઉત્પાદકતામાં ૪.૩૧%નો વધારો થયો. ઈ.સ.૧૯૮૨-૮૩માં કુલ ઉત્પાદન વધીને ૧૩૮ લાખ ગાંસડી થયું અને ઉત્પાદન વધીને ૩૧૧ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર થઈ. આમ કુલ ઉત્પાદનમાં ૭૪.૬૧નો મોટો વધારો થયો અને ઉત્પાદનમાં ૧૫૭.૦૨%નો ખૂબ જ મોટો વધારો થયો. ઈ.સ.૨૦૦૦- ઈ.સ.૨૦૦૧માં કુલ ઉત્પાદન વધીને ૧૪૬ લાખ ગાંસડી થયું અને ઉત્પાદકતા ઘટીને ૩૦૫ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર થઈ. આમ કુલ ઉત્પાદનમાં ૫.૭૯% વધારો અને ઉત્પાદકતામાં ૧.૯૨%નો ઘટાડો થયેલો જોવા મળે છે.

આમ આઝાદી પછી ભારતમાં કપાસના પાકમાં કુલ વાવેતરમાં સતત વધારો થયેલો જોવા મળે છે અને ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં સૌથી વધુ વાવેતર ૯૨.૮૭ લાખ હેક્ટર જમીનમાં થયેલ જોવા મળે છે અને તે જ રીતે કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં પણ સતત વધારો થયેલો જોવા મળે છે. ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં સૌથી વધુ ઉત્પાદન ૧૭૭.૯૦ લાખ ગાંસડીનું થયું હતું. તેમજ ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં પ્રતિહેક્ટર ૩૩૦ કી.ગ્રા. ની સરેરાશ ઉત્પાદકતા સૌથી ઊંચા સ્થાને રહેવા પામી છે. આમ સમગ્ર રીતે જોતા ભારતમાં ઈ.સ.૧૯૪૭-૪૮થી ઈ.સ.૨૦૦૦- ઈ.સ.૨૦૦૧ સુધીમાં કુલ વાવેતર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતામાં સતત વધારો થતો રહ્યો છે, જે એક શુભ ચિન્હ ગણી શકાય. જે કે વિકસિત દેશોની સરખામણીએ ભારત દેશ હજુ હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતામાં અને કપાસની ગુણવત્તામાં ઘણો જ પાછળ છે તે બાબત પણ ધ્યાને લેવી જોઈએ.

૧.૩.૪ ભારતમાં કપાસની આયાત-નિકાસની સ્થિતિ:

જે રીતે કપાસ ભારતનો મહત્વનો રોકડીયો પાક છે તે જ રીતે કપાસના પાકનું કૃષિ નિકાસમાં અને કૃષિ આધારિત ઉદ્યોગો માટે પણ ખૂબ જ મહત્વ છે. કપાસ અને તેના આધારિત ઉદ્યોગો ભારતમાં આવક અને રોજગારીનું સર્જન કરવામાં કૃષિ પછી બીજા સ્થાને

આવે છે. દુનિયામાં એસી કરતા વધારે દેશોમાં કપાસ થાય છે, પણ દુનિયાના કુલ કપાસના ઉત્પાદનનો ૮૦% જેટલો કપાસ માત્ર બાર દેશોમાં થાય છે. આ બાર દેશોમાં ભારતનો સમાવેશ થાય છે. દુનિયાના કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં અમેરીકાનો ૨૪%, ચીનનો ૨૦%, પાકિસ્તાનનો ૧૧%, રશિયાનો ૯%, બ્રાઝીલનો ૪% અને ભારતનો ૩૨% હિસ્સો છે. આમ ભારતનો દુનિયાના કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં સૌથી વધુ હિસ્સો છે.

ભારતમાં કપાસના ઉત્પાદન પછી જિનિંગ તેમજ પ્રેસિંગ કામકાજમાં આશરે ૪૦૦૦ ફેક્ટરીઓ કાર્યરત છે. કપાસની પેદાશ ૧૨૯૫ જેટલી સ્પિનિંગ મિલો અને ૨૭૪ જેટલી સ્પિનિંગ-વિવિંગ મિલોને કાચો માલ પૂરો પાડે છે. બીજી ૬૨૦ જેટલી નાની મિલો પણ કપાસના યાર્નનો ઉપયોગ કરતી હોય છે. દેશમાં ફાઈબર રેષાના કુલ વપરાશમાં કાપડ ઉદ્યોગ અંદાજે ૭૦% કપાસ ફાયબર ઉપર આધાર રાખે છે. ભારતમાં ૧૯૯૨-૯૩માં ૧૩૮.૦ લાખ ગાંસડીના ઉત્પાદન સામે કાપડ ઉદ્યોગ (મીલ + સ્પીનિંગ મીલ + મીલો સિવાય)ની વપરાશ ૧૨૫.૦૧ લાખ ગાંસડીનો હતો. જે ઈ.સ. ૧૯૯૩-૯૪માં ૧૨૧.૫૦ લાખ ગાંસડીના ઉત્પાદન સામે ૧૨૭ લાખ ગાંસડીનો વપરાશ હતો. ઈ.સ. ૧૯૯૬-૯૭માં ભારતમાં કપાસનું ઉત્પાદન ટોચ કક્ષાએ ૧૭૭.૯૦ લાખ ગાંસડીનું હતું, તો કાપડ ઉદ્યોગનો વપરાશ ૧૭૦.૧૬ લાખ ગાંસડીનો હતો. ઈ.સ. ૧૯૯૮-૯૯માં ૧૬૩ લાખ ગાંસડીના ઉત્પાદન સામે ૧૬૩.૩૭ લાખ ગાંસડીનો વપરાશ હતો. જ્યારે ઈ.સ. ૨૦૦૧-૦૨માં ૧૫૮ લાખ ગાંસડીનું ઉત્પાદન હતું તેમ છતાં ૨૪.૭ લાખ ગાંસડી આયાત કરવી પડી હતી. આમ છેલ્લા દાયકાના આંકડાઓ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે કપાસના ઉત્પાદન કરતા કાપડ ઉદ્યોગની કપાસની માંગ થોડી વધુ રહી છે તેથી આયાત કરવી પડે છે. વળી આ સાથે સરકારની નીતિ ખેડૂતોને પણ વ્યાજબી ભાવો મળી રહે તેવી રહી છે. તે કપાસના ટેકાના ભાવો જાહેર કરે છે. જેમ કે ઈ.સ. ૧૯૯૯-૧૦માં એફ-૪૧૪/એચ-૭૭૭/જે-૩૪ જેવી જાતો માટે ક્વીન્ટલ કપાસના ટેકાના ભાવ રૂ. ૧૫૭૫/- અને લંબતારી એચ-૪ જેવી જાતોના રૂ. ૧૭૭૫/- એક ક્વીન્ટલના નક્કી કરેલ. જેનો મુખ્ય હેતુ ખેડૂતોને વ્યાજબી ભાવો વડે વ્યાજબી વળતર મળી રહે તે મુખ્ય છે. ભારતીય કપાસ નિગમ, જેની સ્થાપના ઈ.સ. ૧૯૭૦માં કરવામાં આવી હતી, તે મોટા

જથ્થામાં કપાસની આયાત તથા નિકાસમાં એ જન્ટ તરીકે કામ કરે છે. દેશના કપાસ ઉત્પાદકોને રક્ષાણુ આપવાના હેતુથી આયાત કપાસ ઉપર ટેક્સ નાખવામાં આવ્યો છે, જે ઈ.સ. ૨૦૦૧-૦૨માં ૧૦% જેટલો હતો.

(i) ભારતમાં કપાસની આયાત-નિકાસની સ્થિતિ:

ટેબલ ૨.૦૮.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ. ૧૯૭૦-૭૧માં કપાસનો આયાત જથ્થો ૮.૫ લાખ ગાંસડીનો હતો અને તેનું આયાત મૂલ્ય ૧૦૮.૦ કરોડ રૂપિયા હતું. ઈ.સ. ઈ.સ. ૧૯૮૧-૮૨માં આયાત જથ્થો ૩ લાખ ગાંસડી અને મૂલ્ય ૧૯૪.૦ કરોડ રૂ.નું હતું. ઈ.સ. ૧૯૮૫-૮૬માં આયાત જથ્થો ૦.૫ લાખ ગાંસડીનો હતો. ઈ.સ. ૧૯૮૭-૮૮માં ૦.૮૪ લાખ ગાંસડીનો આયાત જથ્થો અને આયાત મૂલ્ય ૮૨.૧૧ કરોડ હતું. આમ જોઈ શકાય છે કે ઈ.સ. ૧૯૭૦ થી ઈ.સ. ૧૯૮૮ના ગાળામાં આયાત કપાસની ગાંસડીમાં તેમજ આયાત મૂલ્યમાં ક્રમશઃ ખૂબ જ મોટો ઘટાડો થયો છે.

આજ ટેબલમાં નિકાસોની સ્થિતિ ઈ.સ. ૧૯૭૦-૭૧માં ૧.૮ લાખ ગાંસડીથી નિકાસ થયેલ જેનું મૂલ્ય ૧૬.૬ કરોડ રૂપિયા હતું. ઈ.સ. ૧૯૮૧-૮૨માં ૦.૭૭ લાખ ગાંસડીની નિકાસો અને તેનું મૂલ્ય ૩૮.૭ કરોડ રૂપિયાનું હતું. ઈ.સ. ૧૯૮૫-૮૬માં ૮ લાખ ગાંસડીની નિકાસ અને તેનું નિકાસમૂલ્ય ૮૬૧.૧૬ કરોડનું થતું હતું. ઈ.સ. ૧૯૮૭-૮૮માં ૮૭૦ લાખ ગાંસડી અને તેનું નિકાસમૂલ્ય ૮૩૮.૮૩ કરોડ રૂપિયાનું થયું હતું. આમ ભારતીય કપાસની નિકાસમાં સતત વધારો થયો છે. એમ તો ઈ.સ. ૧૯૮૬-૮૭માં વર્ષમાં વિક્રમજનક ૧૬.૮૨ લાખ ગાંસડીની નિકાસ થઈ, જેનું નિકાસમૂલ્ય ૧૬૫૫ કરોડ રૂપિયા હતું. ઈ.સ. ૧૯૭૦ થી ઈ.સ. ૧૯૮૮ દરમિયાન કપાસની નિકાસમાં ક્રમશઃ વધ-ઘટ સાથે એકંદર વધારો થયો છે અને એ જ રીતે નિકાસમૂલ્યમાં પણ વધારો થયો છે.

ભારતીય કપાસનું ઉત્પાદન કરનાર ખેડૂતને હાલમાં અનેક મુશ્કેલીઓ છે. જેમ કે કપાસ ઉત્પાદનમાં વધતું જતું ખર્ચ, મોંઘી દવાઓ-બિયારાણુ, પાક નિષ્ફળ જવાનું જોખમ, અનિયમિત વરસાદ-આબોહવા અને વિશ્વમાં બીજા દેશોની સરખામણીમાં

ઓછી ઉત્પાદકતા વગેરે કારણોને લીધે ભારત વિશ્વના અન્ય દેશોની બરાબરી કરી શકે તેમ નથી. ભારતીય કપાસનો ભાવ વિશ્વના ભાવોની સરખામણીએ ઊંચો રહેતો હોવાથી ભારતીય કપાસને વિશ્વબજારમાં ટકી રહેવામાં મુશ્કેલી ઉભી થાય છે.

(ii) કુલ નિકાસમૂલ્ય અને કૃષિનિકાસમાં તેનો હિસ્સો:

ટેબલ નં : ૧.૦૮.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૨-૯૩માં કપાસ નિકાસનું મૂલ્ય ૭૨૫.૩ કરોડ રૂપિયા હતું. કુલ નિકાસોનું મૂલ્ય ૫૩૬૮૮.૦ કરોડ રૂપિયા હતું, તેમાં કપાસ નિકાસનો હિસ્સો ૧.૩૫% નો હતો. એ જ રીતે કૃષિનિકાસો નું મૂલ્ય ૭૮૮૪ કરોડ રૂપિયાનું હતું. તેમાં કપાસનિકાસનો હિસ્સો ૯.૧૯% નો હતો. કુલ નિકાસમૂલ્યમાં કપાસના નિકાસમૂલ્યનો હિસ્સો ઈ.સ.૧૯૯૩-૯૪માં ઘટીને ૦.૩૪%, ઈ.સ.૧૯૯૪-૯૫માં ઘટીને ૦.૧૦% , ઈ.સ.૧૯૯૫-૯૬માં વધીને ૧.૩૯% અને ઈ.સ.૧૯૯૭-૯૮માં ઘટીને ફરી પાછો ૦.૬૭% થયો હતો.

કૃષિનિકાસના સંદર્ભમાં કપાસનિકાસના મૂલ્યનો હિસ્સો જોઈએ તો ઈ.સ.૧૯૯૩-૯૪માં ૧.૮૩% , ઈ.સ.૧૯૯૪-૯૫માં ઘટીને ૦.૬૧% , ઈ.સ.૧૯૯૫-૯૬માં વધીને ૪.૫૫%, ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં વધીને ૬.૮૫% અને ઈ.સ.૧૯૯૭-૯૮માં ફરીથી ઘટીને ૩.૫૫% થયો હતો.

બીજી રીતે જોઈએ તો ઈ.સ.૧૯૯૨ થી ઈ.સ.૧૯૯૮ સુધી કુલ નિકાસમૂલ્યમાં અને કૃષિ નિકાસમૂલ્યમાં દર વર્ષે સતત વધારો અને ઘટાડો એવું બન્યા કર્યું છે, જે દશવિ કે કપાસની ખેતીમાં હજુ મહત્વના પરિબળો જેવાં કે આબોહવા-વરસાદ, ખાતર દવાઓની અને બિયારણોના ભાવો વગેરે પર નિયંત્રણ થઈ શકતું નથી.

૧.૪ ગુજરાતમાં કપાસની ખેતી:

રોકડીયા પાકોમાં કપાસ એ ભારત અને ગુજરાતમાં આગવું સ્થાન ધરાવે છે. ભારતમાં કપાસ ઉગાડતા અગત્યના રાજ્યોમાં મહારાષ્ટ્ર પછી ગુજરાત બીજા ક્રમે આવે છે. ભારતના કુલ કપાસના વાવેતરમાં ગુજરાતનો હિસ્સો અંદાજીત ૧૫ થી ૧૭% જેટલો અને કપાસના કુલ

ઉત્પાદનમાં ૧૫ થી ૨૦% જેટલો રહેવા પામે છે, જે ભારતમાં કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ બીજા ક્રમે આવે છે. કપાસસંશોધનની કામગીરીમાં પણ ગુજરાત હમેશાં મોખરે રહ્યું છે.

૧.૪.૧ ગુજરાતમાં કપાસની ખેતીનો ઇતિહાસ:

ગુજરાતમાં કપાસ પ્રાચીન કાળથી જ થતો, પરંતુ તેના વાવેતર અંગેનો આધારભૂત ઉલ્લેખ માર્કોપોલોએ ઇ.સ. ૧૮૨૦ દરમિયાન એશિયાખંડની કરેલી સફરના વાર્તામાં છે તે પરથી જાણાય છે કે ગુજરાતમાં વૃક્ષ કપાસની જાત ઉગાડવામાં આવતી હતી, જે ૧૦ વર્ષ સુધી જાળવી રાખવામાં આવતી હતી. આમ ગુજરાતમાં મૂળ વૃક્ષકપાસની જાતો થતી. ત્યારબાદ દેશી વાર્ષિક જાતો થતી. જે કે આ દેશી વાર્ષિક જાતો ક્યારથી દાખલ થઈ તેની કોઈ ચોક્કસ માહિતી મળતી નથી. પરંતુ ઇ.સ. ૧૬૧૫માં રેવરન્ડ ઇ.ટેરીકે સર થોમસ રોની એમ્બેસીમાં રહેવા રેવ. ઇ. ટેરીકે કરેલા સૂરતની આસપાસ થતા વૃક્ષ કપાસના ઉલ્લેખ પછી, ઇ.સ. ૧૭૮૩માં ટેઈલરના જાણવા મુજબ સૂરતની આજુબાજુ સહેલાઈથી પામી શકાય તેવી જાતોની નોંધના આધારે કરી શકાય કે ગુજરાતમાં હાલ વવાતી વાર્ષિક દેશી કપાસની જાતો (હરબેશીયમ) ઇ.સ. ૧૬૧૫ થી ૧૭૮૦ના ગાળામાં દાખલ થઈ હોવી જોઈએ. ઇ.સ. ૧૮૦૦માં પડેલ દુષ્કાળ વખતે સૌરાષ્ટ્રમાં મઠિયા (આરબોરિયમ) નામની વહેલી પાકની જાત દાખલ કરવામાં આવી હતી. ત્યાર પછી ગુજરાતના વિવિધ ભાગોમાં હરબેશીયમ કપાસ બહુ ઓછા વવાય છે. ફક્ત ભાવનગર અને અમરેલી જિલ્લામાં આ જાતનું વાવેતર થાય છે. ભગવજોમંડલ શબ્દકોશમાં પણ “કપાસ એ રૂ થાય એવા પીળા કુલનો છોડ છે” એવી તેની ઓળખાણ આપેલી છે.

ભારતમાં સૌ પ્રથમ ઇ.સ. ૧૮૮૬માં ગુજરાત રાજ્યમાં સૂરત ખાતે કપાસના પાક પર સંશોધનની કામગીરી શરૂ કરવામાં આવી હતી. હાલનું સૂરત ખાતેનું આ મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર ફક્ત ગુજરાતનું જ નહીં, પરંતુ સમગ્ર ભારતનું જૂનામાં જૂનું સંશોધનકેન્દ્ર છે. આ કેન્દ્રની નીચે ગુજરાતમાં ૧૬ જેટલા અન્ય પેટા સંશોધન કેન્દ્રો કપાસ સંશોધનની કામગીરી કરે છે. ઇ.સ. ૧૯૧૮માં દેશી કપાસની સુધારેલી જાત લોંગ બોલ સૂરત કેન્દ્રએ જ આપી હતી. એ જ રીતે દેશી અને અમેરિકન કપાસના આંતર જાતિય સંકરણમાંથી

ઈ.સ.૧૯૫૧માં 'દેવીરાજ' જાત મળી. ત્યારબાદ ઈ.સ.૧૯૭૧માં 'સંકર-૪' નું સંશોધન પાણ સૂરત કેન્દ્રએ જ કર્યું, જે વિશ્વભરમાં પ્રસિદ્ધ થયું. આ ઉપરાંત લંબતારી સંકર-૯ જાત માટે પાણ ગુજરાતની ગુજરાત કૃષિ યુનિવર્સિટી ગૌરવ લઈ શકે છે.

૧.૪.૨ ગુજરાતમાં કપાસની વાવેતરી જાતો અને વિસ્તાર:

ગુજરાતમાં મુખ્યત્વે હરબેશિયમ કપાસનું વાવેતર વધુ થાય છે. બહુ જ ઓછા પ્રમાણમાં આરબોરિયમ કપાસ વવાય છે. ગુજરાતના કપાસના વાવેતરવિસ્તારનો મોટા ભાગનો વિસ્તાર બિનપિયત છે. કુલ વાવેતરવિસ્તારમાં ૬૫% જેટલો બિનપિયત કપાસ વવાય છે, જેમાં મોટે ભાગે દેશી કપાસની સ્થાયી જાતો વવાય છે. આ બિનપિયત વિસ્તારની ઉત્પાદકતા ઘણી જ ઓછી છે. ગુજરાતની ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ વિષમ હોઈ, કુદરતી અનુકુળતા પર આધારિત ગુજરાતમાં કપાસના વાવેતર માટે ચાર વિભાગો પાડવામાં આવ્યા છે.

ટેબલ ૧.૪૧.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ગુજરાતમાં કપાસના સંશોધન અને વાવેતરના હેતુ માટે ચાર વિભાગો પાડવામાં આવ્યા છે:

(i) દક્ષિણ ગુજરાત કપાસવિભાગ:

નર્મદા નદીનો દક્ષિણ ભાગ અને પાર નદીના ઉત્તર ભાગ વચ્ચેનો પ્રદેશ આ વિભાગમાં આવે છે. આ વિસ્તારમાં વરસાદ સામાન્ય રીતે વધુ છે અને જમીન કાળી છે, સાથે નહેરો દ્વારા સિંચાઈની સુવિધા છે. આ વિસ્તારમાં સૂરતી નામે ઓળખાતી હરબેશિયમ કપાસની જાતનું વાવેતર થાય છે. ગુ.ક.-૧૧ અને દિગ્વિજય, દેવીરાજ જેવી જાતો આ વિસ્તારમાં વવાય છે. આ વિભાગમાં મુખ્ય સંશોધન કેન્દ્ર સૂરત ઉપરાંત હાંસોર, અછાલિયા, નવસારીના પેટા સંશોધન કેન્દ્રો આવેલાં છે.

(ii) મધ્ય ગુજરાત કપાસવિભાગ:

ઉત્તરમાં સાબરમતી અને દક્ષિણમાં નર્મદા નદીની વચ્ચેનો પ્રદેશ એટલે કે વડોદરા, ખેડા, પંચમહાલ અને સાબરકાંઠા જિલ્લાઓ તથા નર્મદાની ઉત્તરના ભરૂચ જિલ્લાનો સમાવેશ આ વિભાગમાં થાય છે. આ વિસ્તારના ઉત્તરના ભાગમાં હિમ વારંવાર પડતું હોય છે. આ વિસ્તારમાં ભરૂચી કપાસને નામે ઓળખાતી હરબેશિયમ

કપાસની જાતનું વાવેતર થાય છે. ગુ.ક.-૧૧, દિગ્વિજય ગુ.ક.-૧૬, ગુ.ક.-૧૭ અને સંકર-૪ જાતો આ વિસ્તારમાં વવાય છે. આ વિભાગમાં ભરૂચ, તલોદ, ઠાસરા, આણંદ અને દેવગઢબારીયા ખાતે પ્રાદેશિક સંશોધન કેન્દ્રો આવેલા છે અને ખેડ બ્રહ્મા ખાતે પેટા સંશોધન કેન્દ્ર આવેલું છે.

(iii) વાગડ કપાસવિભાગ:

સાબરમતી નદીની વાયવ્યમાં આવેલ અમદાવાદ જિલ્લાનો ભાગ, મહેસાણા, બનાસકાંઠા અને કચ્છ જિલ્લા તેમજ મઠિયો કપાસ ઉગાડતા વિભાગ સિવાયનો સૌરાષ્ટ્ર પ્રદેશ આ કપાસ વિભાગમાં આવેલો છે. આ વિભાગમાં હવામાનની અનિયમિતતા ઘણી છે અને કેટલાક વિસ્તારોની જમીનમાં ક્ષારોનું પ્રમાણ વધુ છે. પિયતની સુવિધા પ્રમાણમાં ઓછી છે. આ વિભાગમાં ઉગાડવામાં આવતો કપાસ “ધોલેરા” ના નામથી ઓળખાણ છે. ધોલેરામાં વાગડ લાણિયો અને મઠિયા કપાસનો સમાવેશ થાય છે. આ વિભાગમાં વાગડનું વાવેતર વધુ થાય છે. આ કપાસની ખાસિયત એ છે કે તેના કાલાં પૂરે પૂરા ફાટતા નથી. તેથી તે કપાસ કાલા સાથે વીણી લેવાય છે. પાછળથી કાલાંમાંથી કપાસ હાથ વડે ફોલીને કાઢવામાં આવે છે. ભારતમાં આ એક જ જાત આવા વિશિષ્ટ પ્રકારની છે. વાગડમાંથી સંકરીત કરેલ ગુ.ક.-૧૨, ગુ.ક.-૨૧, કલ્યાણ, વી -૭૯૭ તેમજ વાગોતર, વાગડ-૮, વાગડ દેશી કપાસની જાતો આ વિસ્તારમાં વવાય છે. આ વિભાગમાં છારોડી, વિરમગામ, જૂનાગઢ ખાતે પ્રાદેશિક સંશોધન કેન્દ્ર અને ધંધુકા, રાતીયા, પોરબંદર, ભયાઉ ખાતે પેટા સંશોધન કેન્દ્રો આવેલાં છે.

(iv) મઠિયો કપાસવિભાગ:

સૌરાષ્ટ્રના અગ્નિ ખૂણાનો પ્રદેશ એટલે કે ભાવનગર અને અમરેલી જિલ્લા તેમજ સાયલા, ચોટીલા, જસદાણ તથા ધંધુકા તાલુકાના અમુક ભાગોનો સમાવેશ આ વિભાગમાં થાય છે. આ વિભાગમાં મઠિયા કપાસ તરીકે ઓળખાતા આરબોરિયમ કપાસનું વાવેતર થાય છે. ઈ.સ. ૧૯૦૦ ના દુષ્કાળ વખતે બીયારાણની અછતને કારણે આ જાતનું બીયારાણ ખાન પ્રદેશમાંથી મેળવીને તેનું વાવેતર થયું હતું. હાલમાં આ

કપાસની સુધારેલી જાતને “સંજ્ય” કહેવામાં આવે છે. આ વિસ્તારમાં સંજ્ય, પ્રતાપ, મઠિયો ગુ.ક.-૧૫, ગુ.ક.-૧૯ કપાસનું વાવેતર થાય છે. આ જાતનો કપાસ સામાન્ય રીતે ૮ થી ૧૦ દિવસ વહેલો પાકવાનો ગુણ ધરાવે છે અને વાદળીયા વાતાવરણમાં ઓછું ખરાગ થાય છે. આ વિભાગમાં અમરેલી ખાતે પ્રાદેશિક સંશોધન કેન્દ્ર આવેલું છે.

આમ ગુજરાતમાં વાવેતર વિસ્તારને મુખ્ય ચાર ભાગોમાં જમીન, આબોહવા, અને વાવેતરી જાતોના આધારે વહેચવામાં આવેલ છે.

૧.૪.૩ ગુજરાતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા:

ટેબલ ૧.૦૨.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ગુજરાતમાં કપાસનો પાક વાવેતર વિસ્તાર ૧૯૫૧-૫૨માં ૧૨.૩૫ લાખ હેક્ટર હતો. ભારતના કપાસના કુલ વાવેતરના સંદર્ભમાં ૧૮% જેટલો હિસ્સો ગુજરાતનો હતો. ઈ.સ. ૧૯૬૧-૬૨માં વધીને તે ૧૬.૯૮ લાખ હેક્ટર થયો એટલે કે ૩૭.૪૮% નો મોટો વધારો થયો. ઈ.સ. ૧૯૭૧-૭૨માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૨૨.૦૪ લાખ હેક્ટર થયો એટલે કે તેમાં ૨૯.૭૯% નો વધારો થયો. ઈ.સ. ૧૯૮૧-૮૨માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર ઘટીને ૧૫.૧૩ લાખ હેક્ટર થયો એટલે કે ૩૧.૩૫% નો ખૂબ જ મોટો ઘટાડો થયો. ઈ.સ. ૧૯૯૧-૯૨ માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર ફરીથી ઘટીને ૧૧.૬૪ લાખ હેક્ટર થયો એટલે કે ૨૩.૦૩% ઘટાડો થયો, ઈ.સ. ૨૦૦૦-૨૦૦૧માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૧૬.૧૫ લાખ થયો. ઈ.સ. ૨૦૦૦-૨૦૦૧ની સાલમાં ભારતના કુલ કપાસના વાવેતર વિસ્તારમાં ગુજરાતનો હિસ્સો ૧૯.૮૮% હતો. આ સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાન ઈ.સ. ૧૯૭૧-૭૨માં ૨૨.૦૪ લાખ હેક્ટર જમીન કપાસના વાવેતર હેઠળની જમીનમાં ગુજરાતનો હિસ્સો ૩૦.૪૭% જેટલો હતો. જે ઈ.સ. ૧૯૫૧ થી ઈ.સ. ૨૦૦૧ સુધીમાં સૌથી વધુ હતો.

આમ ઈ.સ. ૧૯૫૧ થી ઈ.સ. ૨૦૦૧ સુધીમાં ગુજરાતમાં કપાસના વાવેતરની જમીનમાં વિવિધ કારણોસર વધ-ઘટ થતી રહી છે તેવું જોવા મળે છે. આના કારણોમાં આબોહવા, વરસાદની અનિયમિતતા વગેરે હોઈ શકે. તે સિવાય જે વર્ષે ખેડૂતોને જે પાકના વ્યાજબી ભાવ ન મળે તેના બીજા વર્ષે તે પાક ઓછું વાવવાનું વલાણ પાણુ જવાબદાર હોઈ શકે. ટેબલ

૧.૪૩.૧ માં જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૧માં ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રમાં સામાન્ય કરતા ઓછો વરસાદ પડ્યો હતો. જેની અસર કપાસના પાક પર થયેલ જાણાય છે. તે વર્ષમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં ઘટાડો થયો છે. તે જ રીતે ઈ.સ.૧૯૯૪, ઈ.સ.૧૯૯૭, ઈ.સ.૧૯૯૮ માં ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રમાં સામાન્ય કરતા વધુ વરસાદ થયો છે તો તે વર્ષોમાં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધ્યો છે તે જોઈ શકાય છે.

ટેબલ ૧.૦૨.૧ પરથી ગુજરાતમાં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા વિશે જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૫૧-૫૨માં ૪.૨૮ ગાંસડીનું કુલ કપાસ ઉત્પાદન હતું, જે ભારતમાં કુલ કપાસ ઉત્પાદનના ૧૧.૦૫% જેટલું હતું અને ઉત્પાદકતા પ્રતિ હેક્ટર ૫૯ કી.ગ્રા.ની હતી. ઈ.સ.૧૯૬૧-૬૨માં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન વધીને ૧૩.૫૮ લાખ ગાંસડીનું થયું એટલે કે ૨૧૭.૨૮% નો જંગી વધારો થયો. કપાસની ઉત્પાદકતા પણ વધીને ૧૩૬ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ. ઈ.સ.૧૯૭૧-૭૨માં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન વધીને ૨૮.૮૮ લાખ ગાંસડીનું થયું એટલે કે ૧૧૨.૬૬% નો વધારો થયો. કપાસની ઉત્પાદકતા પણ વધીને ૨૨૩ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ. ઈ.સ.૧૯૮૧-૮૨માં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ઘટીને ૨૦.૩૯ લાખ ગાંસડીનું થયું એટલે કે ૨૯.૩૯% નો ઘટાડો થયો, જે કે આ તબક્કામાં ઉત્પાદકતામાં વધારો થઈને ૨૨૯ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ. કી.ગ્રા. ઈ.સ.૧૯૯૧-૯૨માં કુલ ઉત્પાદન ઘટીને ૧૨.૦૨ લાખ ગાંસડીનું થયું એટલે કે ૪૧.૦૪% નો ઘટાડો થયો, ઉત્પાદકતા પણ ઘટીને ૧૭૬ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ઘટીને ૧૧.૬૧ થયું એટલે કે ૩.૪૧%નો ઘટાડો થયો, ઉત્પાદકતા પણ ઘટીને ૧૨૨ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ.

આમ ઈ.સ.૧૯૫૧ થી ઈ.સ.૨૦૦૧ના ગાળામાં ગુજરાતમાં કપાસના કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતામાં વધ-ઘટ થતી રહેતી જોવા મળે છે.

૧.૪.૪ ગુજરાતમાં કપાસની જાતવાર વાવેતર વિસ્તાર, જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને

ઉત્પાદકતા:

ગુજરાતમાં અંદાજે ૨૪ થી વધુ જાતોના કપાસનું વાવેતર થાય છે, જેમાં મોટા ભાગની હરબેરીયમ પ્રકારની છે. સંજય ગુ.ક. ૧૫, ગુ.ક. ૧૯ વગેરે આરબેરીયમ પ્રકારની જાત છે.

ટેબલ ૧.૧૨.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં ગુજરાતમાં પિયત કપાસમાં વાવેતર એચ.વાય. ૬નું ૩, ૩૯, ૧૩૩ હેક્ટરમાં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર થયું હતું. જ્યારે જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર 'સંજય' જાતનું ૩૦૫ હેક્ટરમાં થયું હતું. આ જ પ્રમાણે ઈ.સ.૧૯૯૯- ઈ.સ.૨૦૦૦માં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર એચ.વાય. ૬ નું ૨,૭૯,૮૯૯ હેક્ટરમાં અને સૌથી ઓછું ગુજ. કોટ ૨૧નું ૬૬ એકરમાં વાવેતર થયું હતું.

ટેબલ ૧.૧૩.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ગુજરાતમાં બીનપિયત કપાસમાં ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં કપાસનું જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર વી-૭૯૭નું ૨, ૮૭, ૫૨૫ હેક્ટરમાં હતું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર એચ.વાય-૪ નું ૨૫૦ હેક્ટરમાં હતું. જે ઈ.સ.૧૯૯૯- ઈ.સ.૨૦૦૦માં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૩નું ૩,૨૮,૮૭૧ હેક્ટરનું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર ગુજ.કોટ-૨૧નું ૮૪ હેક્ટરમાં હતું.

આમ ગુજરાતમાં દિગ્વિજય, ગુજ.કોટ-૧૦,૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૯ અને ૨૧, સંજય, વી-૭૯૭, દેવીરાજ, એલ.આર.બી. ૫૧૬૬, વાગડ, એચ.વાય-૪, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, એન.એચ.એચ-૪૪, ડી.સી.એચ-૩૨, વારાલક્ષ્મી વગેરે જાતો વવાય છે.

ટેબલ ૧.૨૧.૧ અને ૧.૨૯.૧ પરથી અનુક્રમે ગુજરાતમાં કપાસનું જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા જાણી શકાય છે. ગુજરાતમાં કપાસ પિયતનું જાતવાર ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં સૌથી વધુ ઉત્પાદન એચ.વાર-૬નું ૧૧,૪૦,૧૭૮ ગાંસડીનું હતું. તેની હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતા ૫૭૧.૨૦ કી.ગ્રા. ની હતી. જે ગુજરાત તેમજ સમગ્ર ભારતની સરેરાશ ઉત્પાદકતા કરતા વધુ છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં કપાસ પિયતનું જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન એચ.વાય -૬ જાતનું ૬, ૫૯, ૮૯૯ ગાંસડીનું હતું. તેની હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૩૯૯.૫૦ કી.ગ્રા.ની હતી. ગુજરાતમાં કપાસ બીન પિયતનું જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા ટેબલ નં: ૧.૨૨.૧ અને ૧.૩૦.૧ પરથી જાણી શકાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન વી-૭૯૭ જાતનું ૨,૮૦,૭૩૪ ગાંસડીનું હતું અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૧૫૯.૮૦ કી.ગ્રા.ની હતી. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦ માં કપાસ બિનપિયતનું જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન ગુજ.કોટ-૧૩ જાતનું ૨,૫૭,૬૬૦ ગાંસડીનું હતું અને હેક્ટરદીઠ

ઉત્પાદકતા ૧૩૨.૬૦ કી.ગ્રા.ની હતી.

આમ ગુજરાતના કપાસના વાવેતરમાં પિયત કપાસમાં વાવેતર અને ઉત્પાદનમાં એચ.વાય.-૬, એચ.વાય.-૮, એચ.વાર-૪ અને એચ.વાર-૧૦ મુખ્ય છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં ઉત્પાદન અને વાવેતરમાં વી-૭૯૭, ગુજ.કોટ-૧૩ વાગડ, દિગ્વિજય અને ગુજ.કોટ-૧૭ મુખ્ય છે.

૧.૫ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની ખેતી:

સૌરાષ્ટ્ર દ્વિપ ખડકાળ ઉચ્ચ પ્રદેશનો બનેલો છે. જેની ઊંચાઈ ૩૦૦ થી ૬૦૦ મીટર છે. વળી, દ્વિપ ખડકાળ ઉચ્ચ પ્રદેશની ફરતે કાંઠા વિસ્તારના મેદાનો આવેલા છે અને ઘણી નદીઓ ત્યાંથી ચારે દિશામાં વહે છે. સૌરાષ્ટ્રની પૂર્વ પટ્ટી નીચાણવાળા વિસ્તારની બનેલી છે. એક કરોડથી વધુ વસ્તી ધરાવતા સૌરાષ્ટ્રમાં દ્વિપમાં મધ્યમ કાળી અને કેટલાક અંશે કાંઠા વિસ્તારની કાંપવાળી જમીનો આવેલી છે. સૌરાષ્ટ્ર ભૌગોલિક વિષમ પરિસ્થિતિ વચ્ચે સમશીતોષ્ણ આબોહવા ધરાવે છે. તાપમાન ૮ થી ૪૫ ડિગ્રી સેલ્સિયસ વચ્ચે રહે છે. પવનો હલકા અને મધ્યમ પ્રકારના અને ભેજનું પ્રમાણ ઓછું રહે છે. સૌરાષ્ટ્રનું કુલ ક્ષેત્રફળ ૫૮,૭૪૩ ચો.કી.મી છે. સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા વિસ્તારોમાં વરસાદનું પ્રમાણ જુદુ જુદુ છે. પરંતુ સરેરાશ ૭૦૦ મી.મી. વરસાદ થાય છે. અનિયમિત વરસાદ, ભૂગર્ભ જળનું વધુ પડતુ દોહન વગેરે કારણોસર પાણીની અછત સૌરાષ્ટ્રમાં ખૂબ જ વધી છે.

સૌરાષ્ટ્રના અમરેલી, ભાવનગર, સુરેન્દ્રનગર, જૂનાગઢ, રાજકોટ, પોરબંદર અને જામનગર એ સાતે સાત જિલ્લામાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ગુજરાતમાં કપાસની ખેતીની બાબતમાં સૌરાષ્ટ્રનો ફાળો અન્ય પ્રદેશો કરતા પિયતના વાવેતર વિસ્તારમાં ગુજરાતમાં સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો ૬૪.૩૫% સાથે મોખરે છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસના વાવેતરમાં પણ ગુજરાતમાં સૌરાષ્ટ્ર ૫૧.૧૪% સાથે મોખરે છે, એ જ રીતે કપાસના ઉત્પાદનની બાબતમાં પણ સૌરાષ્ટ્ર સમગ્ર ગુજરાતમાં મોખરે છે. પિયત કપાસના ગુજરાતના કુલ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો ૭૦.૧૬% અને બીન પિયત કપાસમાં ૫૩.૭% જેટલો છે. એ જ રીતે પિયત અને બીન પિયત કપાસની હેક્ટરદીઠ

ઉત્પાદકતામાં પણ સૌરાષ્ટ્ર ગુજરાતમાં સૌથી આગળ છે. આમ ઓછો વરસાદ, અનિયમિત વરસાદ, સિંચાઈની ઓછી સુવિધા, આબોહવાની પ્રતિકુળતા, ટાંચા ખેતીના સાધનો હોવા છતાં સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતો સ્વભાવથી જ ધાર્મિક, ટેકીલા, મહેનતુ અને જુસ્સાવાળા છે. આ મહેનત અને જુસ્સાને કારણે જ તેઓ ખેતીમાં આગળ રહ્યાં છે તે એક હકીકત છે. આ રીતે જોતા કહી શકાય કે જો આ ખેડૂતોને પુરતી સુવિધા મળે તો સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતો જમીનમાં સોનું ઉગાડે તેમ છે.

૧.૫.૧ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની વાવેતરી જતો અને વિસ્તાર:

સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓમાં મોટેભાગે કપાસનો પાક વવાય છે. ભાવનગર અને અમરેલી જિલ્લામાં તેમજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા, ચોટીલા, તેમજ રાજકોટ જિલ્લાના જસદણ અને અમદાવાદ જિલ્લાના ધંધુકા તાલુકામાં મઠિયા કપાસ વવાય છે. જેને આરબોરીયમ જાતિનો કપાસ કહેવાય છે. આ જાતિનો કપાસનું વાવેતર સૌરાષ્ટ્રના આગળ જાગ્યા મુજબના વિસ્તારોમાં જ થાય છે એટલે કે ગુજરાતમાં બીજે ક્યાંય આ જાતિનો કપાસ વાવવામાં આવતો નથી. ટેબલ ૧.૪૨. પરથી જાણી શકાય છે કે આ જાતિનો કપાસ ૧૨૦ થી ૧૫૦ દિવસમાં તૈયાર થઈ જાય છે. તેની તારની લંબાઈ ૨૨.૬ મી.મી. તેમજ તારની આંકણશક્તિ-૩૬ની છે.

જ્યારે બાકીના સૌરાષ્ટ્રમાં એટલે કે રાજકોટ, જામનગર, પોરબંદર, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બાકીના ભાગમાં અને જૂનાગઢ જિલ્લામાં મુખ્યત્વે વાગડ કપાસ થાય છે. આ જાતિના કપાસનું ગુજરાતમાં સૌથી વધુ વાવેતર થાય છે. ટેબલ ૧.૪૨.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે આ જાતિનો કપાસ ૨૬૦ થી ૩૦૦ દિવસોમાં પાકે છે. તારની લંબાઈ ૨૨.૬ મી.મી. છે. વળી સમગ્ર ભારતમાં આ જાતનો કપાસ વિશિષ્ટ છે, કારણ કે વાગડ કપાસના જીંડવા પૂરેપૂરા ફાટતા નથી તેથી તે કપાસ કાલા સાથે વીણી લેવાય છે. પાછળથી કાલામાંથી કપાસ હાથ વડે ફોલીને કાઢવામાં આવે છે. આ જાત ફક્ત આજ વિસ્તારમાં વવાય છે.

આમ સૌરાષ્ટ્રના કપાસ વાવેતર વિસ્તારમાં મોટે ભાગે હરબેશીયમ કપાસનું વાવેતર થાય છે. આ ઉપરાંત આરબોરીયમ જાતનું પણ વાવેતર થાય છે.

૧.૫.૨ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા:

ટેબલ: ૧.૦૩.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૧-૯૨માં સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના વાવેતર વિસ્તારની જમીન ૫૯૬.૧ હજાર હેક્ટર હતી. જે ગુજરાતની કપાસના વાવેતર વિસ્તારના સદર્ભમાં ૫૧.૧૯% જેટલો હિસ્સો સૌરાષ્ટ્રનો હતો. ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૮૫૮.૦ હજાર હેક્ટરનો થયો એટલે કે ૪૩.૯૫% નો વધારો થયો હતો. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર ૮૯૪.૭ હજાર હેક્ટરનો થયો એટલે કે ૪.૧૯% નો વધારો થયો હતો. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં ગુજરાતની કુલ કપાસના વાવેતર વિસ્તારની જમીનમાં સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો ૫૫.૩૮% હતો.

આમ જોઈ શકાય છે કે છેલ્લા દાયકામાં સૌરાષ્ટ્રની કપાસના વાવેતર વિસ્તારની જમીનમાં સતત વધારો થયેલો જોવામાં મળે છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા અંગેના વલણો આ જ ટેબલ પરથી જાણી શકાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૧-૯૨માં સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ૬૧૨.૯ હજાર ગાંસડીનું હતું ગુજરાતના કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો ૫૦.૯૬% જેટલો હતો અને હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતા ૧૭૫ કી.ગ્રા. ની હતી. ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ૧૬૩૩.૪ ગાંસડીનું થયું, એટલે કે ૧૬૬.૫૦%નો વધારો થયો હતો અને ઉત્પાદકતા વધીને ૩૨૪ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ હતી. ગુજરાતના કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો ૬૧.૪૫% જેટલો હતો. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં સૌરાષ્ટ્રનું કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ઘટીને ૪૮૭.૬ હજાર ગાંસડીનું થયું, એટલે કે ૭૦.૧૪% નો ઘટાડો થયો હતો અને ઉત્પાદકતા પણ ઘટીને પ્રતિ હેક્ટર ૯૩ કી.ગ્રા. ની થઈ હતી. ઈ.સ.૧૯૯૧ - ૨૦૦૧ ના દાયકામાં સૌરાષ્ટ્રનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં ૨૪૩૧.૭ હજાર ગાંસડીનું હતું અને સૌથી વધુ ઉત્પાદકતા પણ તે જ વર્ષમાં ૪૫૧ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર હતી.

આમ સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ.૧૯૯૧ થી ઈ.સ.૨૦૦૧ દરમિયાન ઈ.સ.૧૯૯૧ થી ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯ સુધી કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતામાં સતત વધારો થયેલો જોવા મળે છે. જ્યારે ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦ અને ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતામાં મોટો ઘટાડો થયેલો જોવા મળે છે. આ દશવિ છે કે સૌરાષ્ટ્રની ખેતી હજુ ઘણા

બધા પરિબળો ઉપર આધાર રાખે છે. જે આ બધા પરિબળો અનુક્રુણ હોય તો પાક સફળ થાય છે અને જે પ્રતિક્રુણ હોય તો પાક નિષ્ફળ જાય છે. વિકસિત દેશો આપું અવલંબન ઘટાડવામાં સફળ રહ્યા છે. જે હજુ ભારતમાં શક્ય બની શક્યું નથી.

૧.૫.૩ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની જાતવાર વાવેતર વિસ્તાર, જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા:

ગુજરાતના કુલ કપાસ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્રનો સિંહ ફાળો છે. સૌરાષ્ટ્રમાં અંદાજિત ૨૪ થી વધુ કપાસની જુદી જુદી જાતોનું વાવેતર થાય છે. તેમાંથી બધી જ જુદી જુદી જાતોનું વાવેતર છે. તેમાંથી બધી જ જાતો હરબેશીયમ અને આરબોરીયમ જાતિની પેટા જાતો છે. ટેબલ નં : ૧.૧૫.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ. ૧૯૯૬-૯૭માં સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સૌથી વધુ વાવેતર એચ.વાય.-૬ નું ૨,૬૯,૧૦૬ હેક્ટર હતું, જ્યારે ઓછામાં ઓછું વાવેતર 'સંજય'નું ૩૦૫ હેક્ટરમાં હતું.

સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસનું ઈ.સ. ૧૯૯૯-ઈ.સ. ૨૦૦૦માં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર એચ.વાય.-૬ નું ૧,૭૦,૧૦૧ હેક્ટરમાં હતું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર ગુજ.કોટ-૨૧નું ૧ હેક્ટરમાં હતું.

ટેબલ ૧.૧૬.૧ પરથી જાણી શકાય કે સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસનું ઈ.સ. ૧૯૯૬-૯૭માં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૩ નું ૨,૦૨,૮૫૯ હેક્ટરમાં હતું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર એચ.વાય.-૮ નું ૧૩૨૦ હેક્ટરમાં હતું. ઈ.સ. ૧૯૯૯-ઈ.સ. ૨૦૦૦માં સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (બીન પિયત)નું જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૩ નું ૨,૫૫,૫૭૮ હેક્ટરમાં હતું, જ્યારે જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર ગુજ.કોટ-૨૧નું ૮૩ હેક્ટરમાં હતું.

સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસનું જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને વાવેતર ટેબલ ૧.૨૪.૧ અને ૧.૩૨.૧ પરથી જાણી શકાય છે. સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસનું ઈ.સ. ૧૯૯૬-૯૭માં જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન એચ.વાય.-૪ જાતનું ૯૮,૭૨૯ ગાંસડીનું હતું. તેની હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતા ૪૩૫.૨૦ કી.ગ્રા.ની હતી. ઈ.સ. ૧૯૯૯-ઈ.સ. ૨૦૦૦માં સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ પિયતનું જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન એચ.વાય.-૬ જાતનું ૩,૬૯,૦૬૯ ગાંસડી હતું. તેની હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદકતા

૩૬૭,૨૦ કી.ગ્રા. ની હતી.

ટેબલ ૧.૨૫.૧ અને ૧.૩૩.૧ પરથી સૌરાષ્ટ્રનું બીન પિયત કપાસનું અનુક્રમે ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા જાણી શકાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસનું જતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન ગુજ.કોટ-૧૩ જતનું ૧,૯૭,૪૪૧ ગાંસડીનું હતું અને તેની ઉત્પાદકતા ૧૬૪.૯૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર હતી. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસનું જતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન ગુજકોટ-૧૩ જતનું ૧,૭૮,૫૩૩ ગાંસડીનું હતું અને તેની ઉત્પાદકતા ૧૧૭.૩૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટરની હતી.

આમ સૌરાષ્ટ્રમાં મુખ્યત્વે જે જતો વવાય છે તેમાં પિયત કપાસમાં ઉત્પાદન અને વાવેતરની દ્રષ્ટિએ એચ.વાય-૬, એચ.વાય-૪, એચ.વાય-૮, એચ.વાય-૧૦, અને એન.એચ.એચ-૪૪ મહત્વની જતો છે. એ જ રીતે સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં વાવેતર અને ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ વી-૭૯૭, ગુજ.કોટ-૧૩, ગુજ.કોટ-૧૦, અને ગુજ.કોટ-૧૨ મહત્વની જતો છે અને વવાય છે.

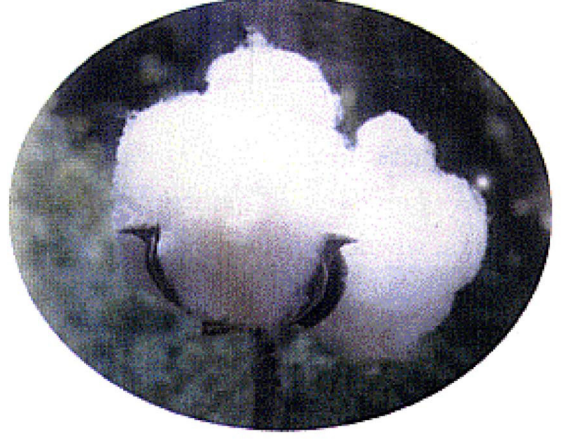
સોરાષ્ટ્રની ખેતીમાં આજે પણ બળદ એક અભિન્ન અંગ છે.
પ્રથમ તસવીરમાં ખેતરથી ખેતી કાર્ય પૂર્ણ કરી બળદ ગાડામાં ઘેર પરત ફરતો ખેડૂત અને બીજી તસવીરમાં બળદ વડે પાયાનું રાસાયણિક ખાતરની વાવણી કરતો ખેડૂત નજરે પડે છે.

કૃષીક્ષેત્રના ઉત્પાદન ખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ ખુબજ મહત્વનો છે.
પ્રથમ તસવીરમાં નીંદામણ કાર્ય કરતા મજૂરો અને બીજી તસવીરમાં મજૂર જંતુનાશક દવા છાંટી રહ્યો છે.

પ્રથમ તસવીરમાં કપાસના છોડમાં આવેલ રોગ અને બીજી તસવીરમાં કપાસના રોગને તપાસતો ખેડૂત નજરે પડે છે.

પ્રથમ તસવીરમાં કપાસના તંદુરસ્ત પાકમાં આવેલ કુલ અને બીજી તસવીરમાં ૩ સાથેનું ફાટેલું છંડપું નજરે પડે છે.

સૌરાષ્ટ્રની ખેતીમાં સિંચાઈની સુવિધાઓ અપુરતી છે અને વરસાદ અનિયમિત છે. પ્રથમ તસવીરમાં વરસાદની કાગડોળે રાહ જોતો ખેડૂત અને બીજી તસવીરમાં ભારે વરસાદના કારણે ભયજનક સ્થિતિએ છલકાઈ રહેલો ડેમ નજરે પડે છે.

ભારતમાં પરંપરાગત રીતે હાથથી કપાસ વીણાય છે જે પ્રથમ તસવીરમાં જોઈ શકાય છે. જ્યારે વિકસીત દેશોમાં એકસાથે છ હારમાં કપાસ વીણતા આધુનિક મશીનો આવી ગયા છે તે બીજી તસવીરમાં જોઈ શકાય છે.

પ્રથમ તસવીરમાં વીણાયેલ કપાસ જીનમાં ઉતરી રહ્યો છે અને બીજી તસવીરમાં મજૂરો કપાસને ગોદામમાં લઈ જઈ રહ્યા છે.

પ્રથમ તસવીરમાં જીનમાં કપાસ સાથે સંશોધક અને બીજી તસવીરમાં કપાસની પ્રોસેસીંગ પહેલા સુકવણી કરવામાં આવી રહી છે.

પ્રથમ અને બીજી તસવીરમાં જીનમાં કપાસમાંથી ૩ અને કપાસીયાને આધુનિક મશીનો વડે છુટા પાડવામાં આવી રહ્યા છે.

પ્રથમ તસવીરમાં જીનમાં છુટા પાડેલ કપાસીયાને ગુણમાં ભરવામાં આવી રહ્યા છે અને આ કપાસીયામાંથી તેલ કાઢી ખોળ જેવી પશુ આહારની આડપેદાશ પણ મળે છે, જે બીજી તસવીરમાં જોઈ શકાય છે.

પ્રથમ તસવીરમાં જીનમાં રૂની ગાંસડી બાંધવા માટેનું પ્રેસીંગ મશીન અને બીજી તસવીરમાં પ્રેસીંગ મશીનમાંથી બંધાઈને બહાર આવતી રૂની ગાંસડી જોઈ શકાય છે.

પ્રથમ તસવીરમાં કાપડ મિલનાં ગોદામમાં પડેલ રૂની ગાંસડીઓ અને બીજી તસવીરમાં રૂ માંથી આધુનિક કાપડ મિલમાં કાપડ બનાવવા માટેના દોરા તૈયાર થઈ રહ્યા છે.

૧.૬ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની ખેતી:

ગુજરાત રાજ્યમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું સ્થાન ૨૨.૮° થી ૨૩.૩° ઉત્તર અક્ષાંશ અને ૭૨° થી ૭૨° પૂર્વ રેખાંશ વચ્ચે આવેલું છે. જિલ્લાની જમીનોના મુખ્યત્વે ચાર ભાગ પાડવામાં આવે છે: (અ) કાંપવાળી જમીન, (બ) પાતળા પડની રેતાળ જમીન, (ક) મધ્યમ કાળી અને ગોરાડુ જમીન અને (ડ) પાતળા પડની ઓછા કસવાળી જમીન. સામાન્ય રીતે જિલ્લામાં મધ્યમ કાળી જમીન વધુ જોવા મળે છે. આ જમીન ભેજ સંગ્રહવાળી અને ચીકણી હોવાથી કપાસના પાક માટે વધુ અનુકૂળ છે. તેથી કપાસ આ જિલ્લાનો મુખ્ય રોકડીયો પાક છે. જિલ્લામાં સામાન્ય રીતે થોડો ઓછો અને અનિયમિત વરસાદ પડે છે. ટેબલ ૧.૪૩.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૧ થી ૨૦૦૧ સુધીનો જિલ્લાનો સરેરાશ વરસાદ ૫૦૭ મી.મી. છે, જે ગુજરાતના સરેરાશ વરસાદ ૮૫૨.૮ મી.મી. કરતા ઘણો ઓછો છે. કપાસ માટે સફળતા કે નિષ્ફળતાનો આધાર મોસમનો કુલ વરસાદ નથી, પરંતુ પાકના જીવનકાળ દરમિયાન વરસાદ ક્યારે અને કેટલો પડે છે. તેના ઉપર કપાસના પાકની સફળતા કે નિષ્ફળતાનો આધાર રહેલો છે. કપાસને નિયમિત અને થોડા થોડા દિવસોના અંતરે પડતો સપ્રમાણ વહેચાયેલો વરસાદ વધુ ફાયદો કરે છે. કપાસનો પાક ભારે વરસાદ સહન કરી શકતો નથી, જમીનમાં ભેજ જ ન હોય તો પણ કપાસનો પાક સારી વૃદ્ધિ કરી શકતો નથી. આ દ્રષ્ટિએ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ૫૦૦ થી ૬૦૦ મી.મી. નો સરેરાશ છુટો છુટો વરસાદથી કપાસના પાકને ભેજની અછતનો પ્રશ્ન પણ નડતો નથી. આ ઉપરાંત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં શિયાળામાં અતિ નીચું અને ઉનાળામાં ઊંચું ઉષ્ણતામાન જિલ્લાની આબોહવાને સુકી તેમજ આરોગ્યપ્રદ બનાવે છે. જે પ્રમાણમાં કપાસને પાકને માટે અનુકૂળ છે. જિલ્લામાં લીંબડીનો ભોગાવો, વઢવાણનો ભોગાવો, સુખભાદર, વાંસળ, ખારી, કુલ્કુ, રૂપેણ, બ્રાહ્મણી, કંકાવટી જેવી નદીઓ આવેલી છે. અહીં બારમાસી નદી એકપણ નથી. જિલ્લામાં પ્રમાણમાં સિંચાઈનું પ્રમાણ ઘણું જ ઓછું છે. તેથી પિયત કપાસનું પ્રમાણ ઘણું જ ઓછું છે. ટેબલ ૧.૪૪.૧ પરથી જાણાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭ માં કુલ ૩,૮૪,૮૨૯ હેક્ટર જમીનમાં કપાસનું વાવેતર થયેલ હતું. જે પૈકી ફક્ત ૬૭,૬૪૩ હેક્ટરમાં જ પિયત કપાસનું વાવેતર થયેલ એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના કુલ વાવેતરમાં ૧૭.૫૭% જમીનમાં જ

પિયત કપાસનું વાવેતર થયેલ હતું. આમ જિલ્લામાં મોટેભાગે બીન પિયત કપાસનું વાવેતર થાય છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં, જિલ્લો-તાલુકાનું નવેસરથી વિભાજન થયા બાદ, હાલ ૧૦ તાલુકાઓ છે, જેમાં ચોટીલા, દસાડા, ધ્રાંગધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, ચુડા, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓનો સમાવેશ થાય છે. આ બધા જ તાલુકામાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. ટેબલ ૧.૦૬.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ગુજરાતના કુલ કપાસના વાવેતરમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે, તેમજ કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં પણ ગુજરાતમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હિસ્સો સૌથી વધુ છે. પરંતુ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બિન પિયત કપાસનું વાવેતર વધુ હોવાને કારણે હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન ગુજરાતની સરેરાશ ઉત્પાદકતા ૩૫૬ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર કરતા ઘણી જ ઓછી છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૨૯૯ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર કપાસની ઉત્પાદકતા છે. વાવેતર અને ઉત્પાદનમાં ગુજરાતમાં પ્રથમ નંબરે રહેનાર જિલ્લો ઉત્પાદકતામાં ૧૧માં ક્રમે છે, જે વિચાર માંગી લે તેવો મુદ્દો છે.

૧.૬.૧ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની વાવેતરી જાતો અને વિસ્તાર:

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બધા જ તાલુકાઓમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. સુરેન્દ્રનગરના મોટા ભાગના તાલુકાઓમાં હરબેશીયમ જાતિનો કપાસ વવાય છે. સામાન્ય રીતે ગુજરાતમાં અને ભારતમાં આ જાતિના કપાસનું વાવેતર વધુ થાય છે. આ જાતિનો કપાસ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા, ચોટીલા તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં વવાય છે. આ જાતિનો કપાસને વાગડ, ગુ.ક.-૧૨, ગુ.ક.-૧૩, વી-૭૯૭ તેમજ કલ્યાણ ના નામથી ઓળખવામાં આવે છે. આ જાતિના કપાસની વિશિષ્ટતા વિશે આગળ ચર્ચા થઈ ગઈ છે. ગુજરાતમાં સૌથી વધુ વાવેતર અને ઉત્પાદન કરતો જિલ્લો હોવા છતાં એક પણ પ્રાદેશિક કે પેટા સંશોધન કેન્દ્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં નથી, તે થોડું નવાઈ પમાડે તેવું છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, સાયલા તાલુકામાં અરબેશીયમ જાતિનો મઠીયો કપાસ વવાય છે. આ કપાસ ઓછા સમયમાં પાકતો કપાસ છે. બાકીની વિશિષ્ટતા વિશે આગળ ચર્ચા થઈ ગઈ છે.

ટેબલનં: ૧.૪૪.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે જિલ્લામાં સૌથી વધુ કપાસનું વાવેતર

દસાડા તાલુકામાં ૮૭,૦૯૫ હેક્ટરમાં થાય છે અને જિલ્લામાં સૌથી ઓછું કપાસનું વાવેતર ચોટીલા તાલુકામાં ૧૩,૪૦૫ હેક્ટરમાં થાય છે. તાલુકાની કુલ વાવેતરની જમીનના સદર્ભમાં સૌથી વધુ કપાસનું વાવેતર લખતર તાલુકામાં ૪૪,૬૨૫ હેક્ટરમાં ૮૧.૮૧% જમીનમાં થાય છે. સૌથી ઓછું કપાસનું વાવેતર ચોટીલા તાલુકામાં ૧૩૪૦૫ હેક્ટરમાં ૨૫.૩૯% જમીનમાં થાય છે. આમ જિલ્લામાં કુલ વાવેતર વિસ્તારમાં કપાસના વાવેતરની ટકાવારીની દ્રષ્ટિએ લખતર તાલુકો પ્રથમ ક્રમ ઉપર છે અને ચોટીલા નવમાં ક્રમે સૌથી છેલ્લે છે. બીજા ક્રમે દસાડા તાલુકો ૭૭.૬૧%, ત્રીજા ક્રમે વઢવાણ તાલુકો ૭૦.૯૨%, ચોથા ક્રમે ધ્રાંગધા તાલુકો ૬૧.૧૧% અને પાંચમા ક્રમે લીંબડી તાલુકો ૫૪.૦૮% સાથે નોંધપાત્ર છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં સિંચાઈની સુવિધા નહીંવત્ છે. જે કાંઈ સિંચાઈ છે તેમાં મોટો હિસ્સો કુવાઓ અને તળાવોનો છે. જિલ્લામાં કુલ ૨૫૫ કી.મી. ની નહેર છે. જે કે તેમાં નર્મદા કેનાલમાંથી સિંચાઈની સુવિધા ચાલુ થઈ નથી. ટેબલ ૧.૪૪.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે વર્ષ ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જે કુલ કપાસનું વાવેતર થયેલ તેમાંથી ફક્ત ૧૭.૫૭% જ કપાસ પિયત હતો. જિલ્લામાં સૌથી વધુ પિયત કપાસ હળવદ તાલુકામાં ૩૬.૫૪% છે, જ્યારે સૌથી ઓછો પિયત કપાસ ૦.૭૮% છે. આ ઉપરથી જાણી શકાય છે કે જિલ્લામાં કપાસના પાકમાં સૌથી મોટું અડચણરૂપ પરિબળ સિંચાઈ સુવિધાનો અભાવ છે. બાકી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાક-ઉત્પાદનમાં સારા વિકાસની વિપુલ તકો રહેલી છે. હાલમાં ઘણા લાંબા સમયથી કામો નર્મદાના ચાલે છે. નર્મદાના નીર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને ખેતી માટે મળવા લાગે તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસ ઉત્પાદનમાં ફક્ત ગુજરાત કે ભારતમાં જ નહીં, પરંતુ સમગ્ર વિશ્વમાં નામ રોશન કરી શકે તેમ છે, તે એક હકીકત છે.

૧.૬.૨ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને

ઉત્પાદકતા:

ટેબલ.: ૧.૦૪.૧ પરથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૧ થી ઈ.સ.૨૦૦૧ સુધીમાં પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા તપાસી શકાય છે. આ ટેબલના અભ્યાસ પરથી માલુમ પડે છે કે ઈ.સ.૧૯૯૧-૯૨માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાક હેઠળની

જમીન ૩,૧૭,૮૦૦ હેક્ટર હતી. ગુજરાત રાજ્યની કપાસની પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૨૫.૭૨% હતો. જ્યારે સમગ્ર ભારતમાં કપાસના વાવેતરમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો અંદાજિત ૪.૨૧% જેટલો હતો. આમ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસના વાવેતરમાં કેટલો મોખરે છે તે જોઈ શકાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર વધીને ૩,૮૧,૨૦૦ હેક્ટરનો થયો હતો, એટલે કે ૧૯.૯૪% નો વધારો થયો હતો. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર ઘટીને ૩,૭૭,૫૦૦ હેક્ટરનો થયો હતો, એટલે કે ૦.૯૭%નો ઘટાડો થયો હતો. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં ગુજરાતની કુલ કપાસના વાવેતર વિસ્તારની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૨૩.૩૬% નો હતો.

આમ જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વાવેતર વિસ્તારમાં ઈ.સ.૧૯૯૧-૯૨થી ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯ સુધી સતત વધારો થયો છે. ત્યારબાદ ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦ થી ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧ના વર્ષોમાં વાવેતર વિસ્તારમાં થોડો ઘણો ઘટાડો થયો છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા અંગેના વલાણો આજ ટેબલ પરથી જાણી શકાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૧-૯૨માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ૨,૦૧,૨૦૦ ગાંસડીનું હતું. ગુજરાતમાં કુલ કપાસના ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૧૬.૭૨% જેટલો હતો અને હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતા ૫૯ કી.ગ્રા.ની હતી.

ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં કપાસનું કુલ ઉત્પાદન વધીને ૪,૭૭,૩૦૦ ગાંસડીનું થયું એટલે કે ૧૩૭.૨૭%નો વધારો થયો હતો. ઉત્પાદકતા વધીને ૨૧૩ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ હતી. ગુજરાતના કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૧૭.૯૬% જેટલો હતો. ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું કપાસનું કુલ ઉત્પાદન ઘટીને ૧,૮૧,૩૦૦ ગાંસડીનું થયું એટલે કે ૬૨.૦૨%નો ઘટાડો થયો હતો. ઉત્પાદન ઘટીને ૮૨ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર થઈ હતી.

ઈ.સ.૧૯૯૧ થી ૨૦૦૧ના સમય દરમિયાન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસનું સૌથી વધુ વાવેતર ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં ૪,૦૯,૦૦૦ હેક્ટરમાં થયું હતું, જે ગુજરાતના કપાસના વાવેતરના ૨૪.૬૬% જેટલું હતું. આજ ગાળામાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસનું વધુ ઉત્પાદન

ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં ૭,૭૫,૫૦૦ ગાંસડીનું હતું. જે ગુજરાત રાજ્યના કપાસના ઉત્પાદનનું ૧૯.૮૬% જેટલું હતું. જ્યારે સૌથી વધુ ઉત્પાદકતા ૩૨૨ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં હતી.

આમ ઈ.સ.૧૯૯૧ થી ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯ દરમિયાન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું કપાસનું ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતામાં સતત વધારો થયેલો જોવા મળે છે. જ્યારે ઈ.સ.૧૯૯૯-૯૯ સુધી ઈ.સ.૨૦૦૦ અને ઈ.સ.૨૦૦૦-૨૦૦૧ના વર્ષ દરમિયાન કપાસના કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતામાં ઘટાડો થયો છે, જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની ખેતી હજુ મોટે ભાગે કુદરત પર અવલંબિત છે. આ બધા પરિબળો અનુકુળ હોય તો પાક સફળ થાય છે અને વિપરીત સંજોગો ઉભા થાય તો તેની સામે કપાસનો પાક ટકી શકતો નથી. કારણ કે જિલ્લામાં સિંચાઈની સુવિધા સહિત અનેક ખેતીને લગતી પાયાની સુવિધાનો અભાવ જોવા મળે છે.

૧.૬.૩ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની જાતવાર વાવેતર વિસ્તાર, જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા:

ગુજરાતના કપાસના કુલ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અંદાજિત ૧૩ થી ૧૪ જાતોના કપાસનું વાવેતર થાય છે.

ટેબલ ૧.૧૮.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર એચ.વાય-૬ નું ૪૦,૮૫૩ હેક્ટર હતું. જ્યારે ઓછામાં ઓછું જાતવાર વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૫નું ૨૬ હેક્ટરમાં હતું. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસનું ઈ.સ.૧૯૯૯-૯૯ સુધી ઈ.સ.૨૦૦૦માં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર એચ.વાય-૬ નું ૫૮,૧૨૯ હેક્ટરમાં હતું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૦નું ૨૦ હેક્ટરમાં હતું.

ટેબલ નં: ૧.૧૯.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીન પિયત કપાસનું ઈ.સ.૧૯૯૬-૯૭માં જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૩નું ૧,૪૨,૬૦૦ હેક્ટરમાં હતું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર એચ.વાય-૮નું ૧૦૦ હેક્ટરમાં હતું. ઈ.સ.૧૯૯૯-૯૯ સુધી ઈ.સ.૨૦૦૦માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીન પિયત કપાસનું જાતવાર સૌથી વધુ વાવેતર ગુજ.કોટ-૧૩ નું ૧,૬૮,૪૩૭ હેક્ટરમાં હતું અને જાતવાર સૌથી ઓછું વાવેતર ગુજ.કોટ-

૨૧નું ૩૮ હેકટરમાં હતું.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસનું જાતવાર કુલ ઉત્પાદન અને વાવેતરની વિગતો ટેબલ ૧.૨૭.૧ અને ૧.૩૫.૧ પરથી જાણી શકાય છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસનું ૧૯૯૬-૯૭માં જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન એચ.વાય-૬ જાતનું ૧,૧૨,૨૯૩ ગાંસડીનું હતું. તેની હેકટર દીઠ ઉત્પાદકતા ૪૬૫.૮૦ કી.ગ્રા.ની હતી. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ પિયતનું જાતવાર વધુ ઉત્પાદન એચ.વાય-૬ જાતનું ૧,૨૭,૫૪૨ ગાંસડી હતું. તેની હેકટરદીઠ ઉત્પાદકતા ૩૭૨.૩૦ કી.ગ્રા.ની હતી.

ટેબલ નં: ૧.૨૮.૧ અને ૧.૩૬.૧ પરથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની બીન પિયત કપાસનું અનુક્રમે કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા જાણી શકાય છે. ૧૯૯૬-૯૭માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીન પિયત કપાસનું જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન ગુજ.કોટ-૧૩ જાતનું ૧૬૬.૬૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેકટર હતી. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીન પિયત કપાસનું જાતવાર સૌથી વધુ ઉત્પાદન ગુજ.કોટ-૧૩ જાતનું ૧,૨૭,૮૧૪ ગાંસડીનું હતું અને તેની ઉત્પાદકતા ૧૨૭.૫૦ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેકટરની હતી.

આમ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં મુખ્યત્વે પિયત કપાસમાં એચ.વાય-૬ જાત સૌથી વધુ પ્રચલિત છે. તે ઉપરાંત એચ.વાય-૪, ગુજ.કોટ-૧૨, વી-૭૯૭, એચ.વાય-૧૦, અને એન.એચ.એચ-૪૪ જાતો પણ વવાય છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં ગુજ.કોટ-૧૩ સૌથી વધુ પ્રચલિત છે. તે ઉપરાંત વી-૭૯૭, દેવીરાજ, વાગડ, ગુજ.કોટ-૧૨ અને સંજય જાતો વવાય છે.

૧.૭ ઉપસંહાર:

આમ, ભારતમાં કપાસના પાકનો પરિચય, કપાસના પાકનો ઈતિહાસ અને તેના વિવિધ પાસાઓ પરથી કપાસના પાક અંગે આપણે માહિતી મેળવી. ત્યારબાદ ભારતમાં, ગુજરાતમાં સૌરાષ્ટ્રમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાકની ખેતી, વાવેતરી જાતો અને વિસ્તાર, કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા, જાતવાર વાવેતર અને જાતવાર

કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા એવી વિવિધ બાબતો પરથી જાણી શકાય છે કે ભારતમાં કપાસની ખેતી પ્રાચીનકાળથી થતી આવે છે. ખેતીમાં કપાસની ખેતીનું ખૂબ મહત્ત્વ છે અને તેમાંય ખાસ કરીને સૌરાષ્ટ્ર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો માટે કપાસની ખેતીનું વિશેષ મહત્ત્વ રહેલું છે. સૌરાષ્ટ્ર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસના કુલ વાવેતર અને કુલ ઉત્પાદનમાં અગ્રસ્થાને છે, તેમ છતાં ઘણા બધા એવા પ્રશ્નો છે, જેનું મૂળ સમજવા કપાસની ખેતીમાં ઉત્પાદનખર્ચ, વળતર જેવી બાબતનો અભ્યાસ જરૂરી બને છે.

ભારતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન

૧.૦૧.૧

ક્રમ	વર્ષ	વાવેતર વિસ્તાર (.૦૦૦ હેક્ટરમાં)	કુલ ઉત્પાદન (.૦૦૦ ગાંસડી - ૧૭૦ કિ.ગ્રા.ની)	ઉત્પાદકતા (ઉત્પાદન- હેક્ટર દીઠ- કિ.ગ્રા.માં)
૧	૧૯૪૭-૪૮	૪૪૨૪.૦	૨૨૮૮.૦	૮૮.૦
૨	૧૯૫૧-૫૨	૭૧૦૭.૦	૩૮૭૪.૦	૯૨.૦
૩	૧૯૬૧-૬૨	૮૦૫૧.૦	૫૩૯૯.૦	૧૧૪.૦
૪	૧૯૭૧-૭૨	૭૨૩૨.૦	૫૬૭૮.૦	૧૧૬.૦
૫	૧૯૮૧-૮૨	૭૩૧૮.૦	૭૯૦૩.૦	૧૨૧.૦
૬	૧૯૯૨-૯૩	૭૫૪૧.૦	૧૩૮૦૦.૦	૩૧૧.૦
૭	૧૯૯૩-૯૪	૭૪૪૦.૦	૧૨૧૫૦.૦	૨૭૮.૦
૮	૧૯૯૪-૯૫	૭૮૬૧.૦	૧૩૮૫૦.૦	૩૦૦.૦
૯	૧૯૯૫-૯૬	૯૦૬૩.૦	૧૭૦૭૦.૦	૩૨૦.૦
૧૦	૧૯૯૬-૯૭	૯૧૬૬.૦	૧૭૭૯૦.૦	૩૩૦.૦
૧૧	૧૯૯૭-૯૮	૮૮૨૯.૦	૧૬૮૦૦.૦	૩૦૭.૦
૧૨	૧૯૯૮-૯૯	૯૨૮૭.૦	૧૬૫૦૦.૦	૩૦૨.૦
૧૩	૧૯૯૯-૨૦૦૦	૮૨૦૧.૦	૧૬૬૦૦.૦	૩૦૭.૦
૧૪	૨૦૦૦-૨૦૦૧	૮૧૨૨.૦	૧૪૬૦૦.૦	૩૦૫.૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : ભારત સરકારશ્રીના કાપડ મંત્રાલયની વેબસાઈટ અને પ્રોડક્ટીવીટી,

વોલ્યુમ-૪૧ જુલાઈ - સપ્ટે. ૨૦૦૦ માંથી સંકલિત

ગુજરાતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન

૧.૦૨.૧

ક્રમ	વર્ષ	વાવેતર વિસ્તાર (૦૦૦ હેક્ટરમાં)	કુલ ઉત્પાદન (૦૦૦ ગાંસડી - ૧૭૦ કિ.ગ્રા.ની)	ઉત્પાદકતા (ઉત્પાદન- હેક્ટર દીઠ- કિ.ગ્રા.માં)
૧	૨	૩	૪	૫
૧	૧૯૫૧-૫૨	૧૨૩૫.૪	૪૨૮.૧	૫૯.૦
૨	૧૯૬૧-૬૨	૧૬૯૮.૬	૧૩૫૮.૨	૧૩૬.૦
૩	૧૯૭૧-૭૨	૨૨૦૪.૪	૨૮૮૮.૦	૨૨૩.૦
૪	૧૯૮૧-૮૨	૧૫૧૩.૭	૨૦૩૯.૭	૨૨૯.૦
૫	૧૯૯૧-૯૨	૧૧૬૪.૩	૧૨૦૨.૭	૧૭૬.૦
૬	૧૯૯૨-૯૩	૧૨૨૮.૧	૨૦૬૦.૬	૨૮૫.૦
૭	૧૯૯૩-૯૪	૧૧૭૭.૬	૧૭૪૮.૯	૨૫૨.૦
૮	૧૯૯૪-૯૫	૧૩૧૨.૬	૨૫૨૧.૭	૩૨૭.૦
૯	૧૯૯૫-૯૬	૧૫૧૭.૪	૨૪૦૭.૫	૨૭૦.૦
૧૦	૧૯૯૬-૯૭	૧૪૮૪.૦	૨૬૫૭.૭	૩૦૪.૦
૧૧	૧૯૯૭-૯૮	૧૫૧૮.૯	૩૧૮૦.૨	૩૫૬.૦
૧૨	૧૯૯૮-૯૯	૧૬૫૮.૫	૩૯૦૩.૦	૪૦૦.૦
૧૩	૧૯૯૯-૨૦૦૦	૧૫૩૯.૪	૨૦૮૫.૫	૨૩૦.૦
૧૪	૨૦૦૦-૨૦૦૧	૧૬૧૫.૪	૧૧૬૧.૪	૧૨૨.૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : ગુજરાતમાં પાક વિસ્તાર, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા - નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન

૧.૦૩.૧

ક્રમ	વર્ષ	વાવેતર વિસ્તાર (૦૦૦ હેક્ટરમાં)	કુલ ઉત્પાદન (૦૦૦ ગાંસડી - ૧૭૦ કિ.ગ્રા.ની)	ઉત્પાદકતા (ઉત્પાદન- હેક્ટર દીઠ- કિ.ગ્રા.માં)
૧	૨	૩	૪	૫
૧	૧૯૯૧-૯૨	૫૯૬.૧	૬૧૨.૯	૧૭૫.૦
૨	૧૯૯૨-૯૩	૬૨૨.૭	૧૨૭૧.૦	૩૪૭.૦
૩	૧૯૯૩-૯૪	૬૧૩.૨	૮૮૬.૯	૨૪૬.૦
૪	૧૯૯૪-૯૫	૬૯૧.૬	૧૫૬૭.૯	૩૮૫.૦
૫	૧૯૯૫-૯૬	૭૮૪.૮	૧૩૧૮.૫	૨૮૬.૦
૬	૧૯૯૬-૯૭	૮૫૮.૦	૧૬૩૩.૪	૩૨૪.૦
૭	૧૯૯૭-૯૮	૮૭૪.૪	૨૧૮૦.૬	૪૨૪.૦
૮	૧૯૯૮-૯૯	૯૧૭.૬	૨૪૩૧.૭	૪૫૧.૦
૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦	૮૮૮.૫	૧૦૮૭.૮	૨૦૮.૦
૧૦	૨૦૦૦-૨૦૦૧	૮૯૪.૭	૪૮૭.૬	૯૩.૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : ગુજરાતમાં પાક વિસ્તાર, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા - નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન

૧.૦૪.૧

ક્રમ	વર્ષ	વાવેતર વિસ્તાર (૦૦૦ હેક્ટરમાં)	કુલ ઉત્પાદન (૦૦૦ ગાંસડી - ૧૭૦ કિ.ગ્રા.ની)	ઉત્પાદકતા (ઉત્પાદન- હેક્ટર દીઠ- કિ.ગ્રા.માં)
૧	૨	૩	૪	૫
૧	૧૯૯૧-૯૨	૩૧૭.૮	૨૦૧.૨	૧૦૮.૦
૨	૧૯૯૨-૯૩	૩૦૯.૮	૪૪૩.૪	૨૪૩.૦
૩	૧૯૯૩-૯૪	૩૩૬.૬	૪૧૪.૫	૨૦૯.૦
૪	૧૯૯૪-૯૫	૩૫૩.૦	૪૬૮.૧	૨૨૫.૦
૫	૧૯૯૫-૯૬	૩૭૯.૯	૩૭૧.૩	૧૬૬.૦
૬	૧૯૯૬-૯૭	૩૮૧.૨	૪૭૭.૪	૨૧૩.૦
૭	૧૯૯૭-૯૮	૩૯૮.૨	૭૦૦.૦	૨૯૯.૦
૮	૧૯૯૮-૯૯	૪૦૯.૦	૭૭૫.૫	૩૨૨.૦
૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦	૩૭૮.૮	૪૦૮.૪	૧૮૪.૦
૧૦	૨૦૦૦-૨૦૦૧	૩૭૭.૫	૧૮૧.૩	૮૨.૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : ગુજરાતમાં પાક વિસ્તાર, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા - નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર

ભારતમાં રાજ્યવાર કપાસના પાક હેઠળ જમીન કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન
(૧૯૯૭-૯૮ ના વર્ષમાં)

૧.૦૫.૧

ક્રમ	રાજ્ય	વાવેતર વિસ્તાર (૦૦૦ હેક્ટરમાં)	કુલ ભારતમાં હિસ્સો (ટકામાં)	સ્થાન	કુલ ઉત્પાદન (૦૦૦ ગાંસડી ૧૭૦ કી.ગ્રા.ની)	કુલ ભારતમાં હિસ્સો (ટકામાં)	સ્થાન	ઉત્પાદકતા (ઉત્પાદન હેક્ટર દીઠ કી.ગ્રામાં)	સ્થાન
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	આંધ્ર પ્રદેશ	૮૯૮	૧૦.૦૯	૩	૧૩૦૦	૧૧.૬૭	૩	૨૫૦	૯
૨	અરુણાચલ પ્રદેશ								
૩	આસામ	૨	૦.૦૨	૧૪	૧	૦.૦૧	૧૬	૯૦	૧૬
૪	બિહાર								
૫	ગોઆ								
૬	ગુજરાત	૧૫૧૯	૧૭.૦૬	૨	૩૧૮૦	૨૮.૫૫	૧	૩૬૦	૨
૭	હરિયાણા	૬૩૮	૭.૧૭	૬	૧૧૨૯	૧૦.૧૩	૪	૩૦૦	૫
૮	હીમાચલ પ્રદેશ								
૯	જમ્મુ અને કાશ્મીર								
૧૦	કર્ણાટક	૫૧૮	૫.૮૨	૭	૯૮૫	૮.૮૪	૫	૩૨૦	૪
૧૧	કેરલા	૧૨	૦.૧૩	૧૧	૨૦	૦.૧૮	૧૧	૨૮૦	૬
૧૨	મધ્ય પ્રદેશ	૫૧૭	૫.૮૧	૮	૫૦૪	૪.૫૨	૮	૧૭૦	૧૨
૧૩	મહારાષ્ટ્ર	૩૧૩૯	૩૫.૨૫	૧	૧૭૫૩	૧૫.૭૪	૨	૯૦	૧૫
૧૪	માણીપુર								
૧૫	મેઘાલય	૮	૦.૦૯	૧૩	૬	૦.૦૫	૧૩	૧૩૦	૧૪
૧૬	મીઝોરમ	૧	૦.૦૧	૧૫	૩	૦.૦૩	૧૪	૫૧૦	૧
૧૭	નાગાલેન્ડ								
૧૮	ઓરીસ્સા	૨૨	૦.૨૫	૧૦	૩૬	૦.૩૨	૧૦	૨૮૦	૭
૧૯	પંજાબ	૭૨૭	૮.૧૬	૪	૯૪૧	૮.૪૫	૬	૨૨૦	૧૧
૨૦	રાજસ્થાન	૬૪૫	૭.૨૪	૫	૮૬૮	૭.૭૯	૭	૨૩૦	૧૦
૨૧	સીક્કીમ								
૨૨	તામીલનાડુ	૨૪૮	૨.૭૯	૯	૪૦૪	૩.૬૩	૯	૨૮૦	૮
૨૩	ત્રીપુરા	૧	૦.૦૧	૧૬	૨	૦.૦૨	૧૫	૩૪૦	૩
૨૪	ઉત્તર પ્રદેશ	૯	૦.૧	૧૨	૮	૦.૦૭	૧૨	૧૫૦	૧૩
૨૫	પ્રશ્ચીમ બંગાળ								
૨૬	કેન્દ્ર શાસીત પ્રદેશો								
૨૭	કુલ ભારત	૮૯૦૪	૧૦૦		૧૧૧૪૦	૧૦૦		૨૧૦	

પ્રાપ્તિ સ્થાન : ભારતમાં ગુજરાતનું સ્થાન - નિયામકશ્રી, અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર બ્યુરો, ગાંધીનગર

ગુજરાતમાં જિલ્લાવાર કપાસના પાક હેઠળ જમીન કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદન
(૧૯૯૭-૯૮ ના વર્ષમાં)

૧.૦૬.૧

ક્રમ	રાજ્ય	વાવેતર વિસ્તાર (૦૦૦ હેક્ટરમાં)	કુલ ગુજરાતમાં હિસ્સો (ટકામાં)	સ્થાન	કુલ ઉત્પાદન (૦૦૦ ગાંસડી ૧૭૦ કી.ગ્રામી)	કુલ ગુજરાતમાં હિસ્સો (ટકામાં)	સ્થાન	ઉત્પાદકતા (ઉત્પાદન હેક્ટર દીઠ કી.ગ્રામી)	સ્થાન
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	અમદવાદ	૧૫૪.૯	૧૦.૨૦	૩	૧૮૧.૫	૫.૭૧	૭	૧૯૯	૧૭
૨	બનાસકાંઠા	૨૨.૬	૧.૪૯	૧૩	૩૩.૩	૧.૦૫	૧૩	૨૫૦	૧૫
૩	વડોદરા	૧૪૯.૮	૯.૮૬	૪	૨૪૬.૧	૭.૭૪	૪	૨૭૯	૧૩
૪	ભરૂચ	૧૧૧.૭	૭.૩૫	૬	૧૩૫.૫	૪.૨૬	૮	૨૦૬	૧૬
૫	વલસાડ								
૬	ડાંગ								
૭	ગાંધીનગર	૩.૨	૦.૨૧	૧૭	૧૦.૩	૦.૩૨	૧૭	૫૫૦	૩
૮	ખેડા	૧૬.૧	૧.૦૬	૧૪	૨૭	૦.૮૫	૧૪	૨૮૫	૧૨
૯	મહેસાણા	૯૯.૯	૬.૫૮	૭	૧૯૮.૪	૬.૨૪	૬	૩૩૮	૧૦
૧૦	પંચમહાલ	૭.૨	૦.૪૭	૧૫	૧૫.૯	૦.૫૦	૧૫	૩૭૫	૯
૧૧	સાબરકાંઠા	૨૩.૯	૧.૫૭	૧૨	૫૬.૪	૧.૭૭	૧૨	૪૦૧	૮
૧૨	સુરત	૫	૦.૩૩	૧૬	૧૩	૦.૪૧	૧૬	૪૪૨	૭
૧૩	અમરેલી	૭૯.૭	૫.૨૫	૮	૨૨૮.૨	૭.૧૮	૫	૪૮૭	૪
૧૪	ભાવનગર	૧૭૮.૫	૧૧.૭૫	૨	૫૦૨.૬	૧૫.૮૦	૩	૪૭૯	૫
૧૫	જામનગર	૪૧.૭	૨.૭૫	૧૦	૧૧૫.૭	૩.૬૪	૯	૪૭૨	૬
૧૬	જુનાગઢ	૩૨.૫	૨.૧૪	૧૧	૧૦૫.૩	૩.૩૧	૧૦	૫૫૧	૨
૧૭	કચ્છ	૫૦.૨	૩.૩૧	૯	૮૨.૨	૨.૫૮	૧૧	૨૭૮	૧૪
૧૮	રાજકોટ	૧૪૩.૮	૯.૪૭	૫	૫૨૮.૮	૧૬.૬૩	૨	૬૨૫	૧
૧૯	સુરેન્દ્રનગર	૩૯૮.૨	૨૬.૨૨	૧	૭૦૦	૨૨.૦૧	૧	૨૯૯	૧૧
૨૦	કુલ ગુજરાત	૧૫૧૮.૯	૧૦૦		૩૧૮૦.૨	૧૦૦		૩૫૬	

પ્રાપ્તિ સ્થાન : ગુજરાતમાં પાક વિસ્તાર, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા - નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ખેતીવાડી નિયામક શ્રી ની કચેરી દ્વારા થયેલ કામગીરીની વિગત

૧.૦૭.૧

ક્રમ	વર્ષ	બીજ વહેચણી (કર્વીટલમાં)			શુદ્ધતાના દાખલાની સંખ્યા	બંધાયેલ ગાંસડી (૧૭૦ કી.ગ્રા ની	ફેક્ટરીની સંખ્યા	
		પ્રમાણીત	અપ્રમાણીત	કુલ			જનીંગ	પ્રેસીંગ
૧	૧૯૮૦-૮૧	૭૧૦૩	૪૩૪૨૮	૫૦૫૨૭	૭૯૩	૩૭૪૫૮૦	૨૪૭	૨૯
૨	૧૯૮૫-૮૬	૭૭૧૨	૩૯૪૭૭	૪૭૧૮૯	૧૭૧૨૪	૪૬૭૫૩૫	૨૨૫	૨૯
૩	૯૧-૯૨	૬૯૭૭	૨૯૫૮૫	૩૬૫૬૨	૧૯૪૦૩	૨૯૭૨૭૮	૨૪૩	૨૮
૪	૯૨-૯૩	૮૯૫૪	૨૭૩૪૦	૩૬૨૯૪	૧૧૮૫૯	૫૧૪૬૬૦	૨૪૪	૨૭
૫	૯૩-૯૪	૧૪૪૫૩	૧૮૯૧૪	૩૩૩૬૭	૧૮૧૯૯	૩૯૦૨૨૪	૨૧૭	૨૭
૬	૯૪-૯૫	૧૧૭૨૩	૨૮૬૩૮	૪૦૩૬૧	૧૮૯૯૩	૬૨૪૯૧૨	૨૩૬	૩૨
૭	૯૫-૯૬	૧૩૨૯૯	૨૮૦૦૪	૪૧૩૦૩	૧૧૬૫૯	૭૨૧૯૬૫	૨૩૩	૩૭
૮	૯૬-૯૭	૧૦૧૦૩	૨૮૨૩૫	૩૮૩૩૮	૧૧૬૫૯	૭૨૭૧૨૦	૨૫૩	૪૭
૯	૯૭-૯૮	૯૭૦૭	૨૯૨૫૭	૩૮૯૬૪	૪૫૩૦	૭૬૬૯૪૩	૨૪૯	૪૭
૧૦	૯૮-૯૯	૧૨૩૦૨	૨૭૦૩૬	૩૯૩૩૮	૩૦૪૬	૮૧૯૭૧૬	૨૨૪	૫૬
૧૧	૯૯-૨૦૦૦	૭૯૨૬	૨૪૮૭૦	૩૨૭૯૬	૩૫૩૯	૪૪૬૩૬૮	૧૮૬	૫૯
૧૨	૨૦૦૦-૦૧	૬૫૫૦	૩૧૭૬૦	૩૮૩૧૦	૩૩૯૬	૪૨૯૪૪૯	૧૭૧	૫૮

પ્રાપ્તિ સ્થાન : મદદનીશ ખેતી - નિયામકશ્રી, કપાસ, સુરેન્દ્રનગર.

ભારતમાં કુલ નિકાસ મુલ્યમાં અને કૃષિ નિકાસ મુલ્યમાં કપાસની નિકાસ મુલ્યનો હિસ્સો
(કરોડ રૂપિયામાં)

૧.૦૮.૧

ક્રમ	વર્ષ	કપાસ નિકાસનું મુલ્ય	કુલ નિકાસનું મુલ્ય	કૃષિ નિકાસનું મુલ્ય
૧	૧૯૯૨-૯૩	૭૨૫.૩૦	૫૩૬૮૮.૦૦	૭૮૮૪.૦૦
			(૧.૩૫)	(૯.૧૯)
૨	૧૯૯૩-૯૪	૨૩૮.૨૦	૬૯૭૫૧.૦૦	૧૩૦૨૧.૦૦
			(૦.૩૪)	(૧.૮૩)
૩	૧૯૯૪-૯૫	૮૩.૩૯	૮૨૬૭૪.૦૦	૧૩૭૧૦.૦૦
			(૦.૧૦)	(૦.૬૧)
૪	૧૯૯૫-૯૬	૯૬૧.૧૬	૧૦૬૩૫૩.૦૦	૨૧૧૩૬.૦૦
			(૦.૯૦)	(૪.૫૫)
૫	૧૯૯૬-૯૭	૧૬૫૫.૦૧	૧૧૮૮૧૭.૦૦	૨૪૨૪૧.૦૦
			(૧.૩૯)	(૬.૮૫)
૬	૧૯૯૭-૯૮	૮૩૯.૯૩	૧૨૬૨૯૦.૦૦	૨૩૬૯૦.૦૦
			(૦.૬૯)	(૩.૫૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં આપેલ આંકડા કપાસ નિકાસ મુલ્યનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવે છે.

પ્રાપ્તિ સ્થાન : પ્રોડક્ટીવીટી, વોલ્યુમ-૪૧, જુલાઈ - સપ્ટે. -૨૦૦૦

ભારતમાં ૧૯૭૦-૭૧ થી ૧૯૯૭-૯૮ સુધીમાં કપાસની આયાત અને નિકાસની સ્થિતિ

૧.૦૮.૧

ક્રમ	વર્ષ	આયાત		નિકાસ	
		જથ્થો (૦૦૦ ગાંસડી ૧૭૦ કી.ગ્રા. ની)	આયાત મુલ્ય (કરોડ રૂપીયામાં)	નિકાસ જથ્થો (૦૦૦ ગાંસડી ૧૭૦ કી.ગ્રા. ની)	નિકાસ મુલ્ય (કરોડ રૂપીયામાં)
૧	૧૯૭૦-૭૧	૮૫૦.૦૦	૧૦૮.૦૦	૧૮૦.૦૦	૧૬.૬૦
૨	૧૯૮૦-૮૧			૭૦૦.૦૦	૧૫૦.૭૦
૩	૧૯૮૦-૮૧			૧૧૮૦.૦૦	૬૨૦.૫૦
૪	૧૯૮૧-૮૨	૩૦૦.૦૦	૧૮૪.૦૦	૭૭.૦૦	૩૮.૭૦
૫	૧૯૮૨-૮૩	૧૧૫.૦૦	૮૦.૦૦	૧૩૭૭.૦૦	૭૨૫.૩૦
૬	૧૯૮૩-૮૪	૩૦૦.૦૦	૩૦૬.૦૦	૩૮૦.૦૦	૨૩૮.૨૦
૭	૧૯૮૪-૮૫	૫૮૮.૦૦	૫૪૩.૧૦	૧૦૮.૦૦	૮૩.૩૮
૮	૧૯૮૫-૮૬	૫૦.૦૦	N.A.	૮૦૦.૦૦	૮૬૧.૧૬
૯	૧૯૮૬-૮૭	૩૦.૦૦	N.A.	૧૬૮૨.૦૦	૧૬૫૫.૨૦
૧૦	૧૯૮૭-૮૮	૮૪.૦૦	૮૨.૧૧	૮૭૦.૦૦	૮૩૮.૮૩

પ્રાપ્તિ સ્થાન : પ્રોડક્ટીવીટી, વોલ્યુમ-૪૧, જુલાઈ - સપ્ટે. -૨૦૦૦

સમગ્ર વિશ્વમાં વિવિધ ખેત પેદાશોમાં ભારતનું સ્થાન

૧.૧૦.૧

ક્રમ	ખેત પેદાશનું નામ	કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતનો નંબર	વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ ભારતનો નંબર	એકરદીઠ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ ભારતનો નંબર
૧	૨	૩	૪	૫
૧	ચોખા	૨	૧	૫૨
૨	ઘઉં	૨	૧	૩૮
૩	હલકા ધાન્યો	૪	૩	૧૨૫
૪	દાળ	૧	૧	૧૩૮
૫	તેલીબિયાં	૫	૨	૧૪૭
૬	શણ અને રેસા	૧	૧	૭
૭	ચા	૧	૨	૧૩
૮	કોફી	૭	૭	૧૪
૯	શેરડી	૨	૨	૩૧
૧૦	કપાસ	૪	૧	૭૭

પ્રાપ્તિ સ્થાન : "Economic Times", તા. ૧૮-૧-૨૦૦૨.

ભારતમાં વિવિધ રાજ્યોમાં આવકની દ્રષ્ટિએ તેમજ રોજગારીની દ્રષ્ટિએ મહત્વ - બદલાતું ચિત્ર
૧૯૯૦ થી ૨૦૦૦

૧.૧૧.૧

ક્રમ	રાજ્ય	રાજ્યની ગૃહ પેદાશમાં ખેતીનો ફાળો (ટકાવારીમાં)		રાજ્યની રોજગારીમાં ખેતીનો ફાળો (ટકાવારીમાં)	
		૧૯૯૦-૯૧	૧૯૯૯-૨૦૦૦	૧૯૯૦-૧૯૯૧	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	આંધ્ર પ્રદેશ	૩૫.૩	૨૬.૦	૬૮.૬	૬૨.૩
૨	આસામ	૩૬.૬	૩૪.૫	૬૩.૦	૫૨.૭
૩	બિહાર	૪૧.૮	૨૭.૭	૮૦.૭	૭૪.૬
૪	ગુજરાત	૨૭.૦	૧૫.૦	૫૬.૩	૫૨.૩
૫	હરિયાણા	૪૪.૦	૩૫.૭	૫૭.૮	૫૧.૬
૬	કર્ણાટક	૩૩.૨	૨૪.૮	૬૩.૧	૫૫.૮
૭	કેરલા	૨૮.૮	૧૮.૩	૩૭.૮	૨૩.૩
૮	મધ્ય પ્રદેશ	૩૮.૧	૨૮.૪	૭૫.૩	૭૨.૮
૯	મહારાષ્ટ્ર	૨૦.૩	૧૪.૧	૫૮.૬	૫૫.૪
૧૦	ઓરીસ્સા	૩૨.૭	૩૩.૬	૭૩.૦	૬૪.૭
૧૧	પંજાબ	૪૪.૨	૪૦.૮	૫૫.૩	૩૮.૪
૧૨	રાજસ્થાન	૪૫.૧	૨૮.૧	૬૮.૮	૬૬.૦
૧૩	તામીલનાડુ	૧૮.૮	૧૪.૬	૫૮.૫	૪૮.૫
૧૪	ઉત્તર પ્રદેશ	૪૧.૫	૩૩.૪	૭૨.૨	૬૫.૬
૧૫	પ્રશ્ચીમ બંગાળ	૨૮.૪	૩૧.૪	૫૩.૦	૪૩.૮
૧૬	સમગ્ર ભારત	૩૧.૩	૨૭.૧	૬૪.૮	૫૮.૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન : "Economic Times", તા. ૧૮-૯-૨૦૦૨.

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૨.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય	૯૪૬૦.૦૦	૮૯૭૨.૦૦	૧૦૯૦૮.૦૦	૩૬૪૨.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૧૫૮૦.૦૦	૯૩૮.૦૦	૬૨૫.૦૦	૨૦૫૨.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૧૦૯૫.૦૦			
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬૫૬૦.૦૦	૩૪૮૩.૦૦	૨૭૪૦.૦૦	૨૩૪૦.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૮૨૨૭.૦૦	૫૬૭૮.૦૦	૪૪૧૦.૦૦	૨૭૯૯.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪૬૩.૦૦	૩૭૧.૦૦	૨૧૫.૦૦	૬૯૭.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૧૮૫૨.૦૦	૧૪૧૮.૦૦	૧૦૬૦.૦૦	૭૯.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૨૫૦૦.૦૦	૨૩૨૫.૦૦	૨૪૨૫.૦૦	૩૮૯.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૮			૧૦.૦૦	
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૫૬.૦૦
૧૧	સંજય	૩૦૫.૦૦			
૧૨	વી. ૭૯૭	૬૯૨૯.૦૦	૪૮૮૯.૦૦	૩૬૩૦.૦૦	૨૪૬૬.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૧૬૨૦.૦૦	૪૩૧.૦૦	૧૧૫.૦૦	૧૫૫૮.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬	૨૭૦.૦૦			
૧૫	વાગડ	૨૦૦.૦૦			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૮૪૭૧.૦૦	૧૮૯૨૮.૦૦	૧૬૮૫૧.૦૦	૧૩૬૫૪.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૩૩૯૧૩૩.૦૦	૩૧૦૨૪૪.૦૦	૨૯૦૨૫૫.૦૦	૨૭૯૮૯૯.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૮૧૬૮૯.૦૦	૯૩૪૭૬.૦૦	૧૦૯૫૩૬.૦૦	૯૩૮૭૯.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯	૧૧૦.૦૦			
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨૩૩૫૬.૦૦	૫૬૨૩૮.૦૦	૮૯૮૫૪.૦૦	૮૨૮૦૭.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧૨૭૬૭.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૨૩૦.૦૦		૨૫.૦૦	
૨૪	વારાલક્ષ્મી			૩૦૦.૦૦	
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૨૩૦૮.૦૦	૭૪૨૦૩.૦૦	૧૧૪૫૭૫.૦૦
	કુલ	૫૩૬૮૧૭.૦૦	૫૦૯૬૯૯.૦૦	૬૦૭૧૬૨.૦૦	૬૦૦૮૯૨.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૩.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૫૩૯૯૫.૦૦	૭૧૮૫૩.૦૦	૭૩૯૧૦.૦૦	૭૮૩૯૬.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૬૮૯૦.૦૦	૬૩૧૦૦.૦૦	૬૪૯૧૦.૦૦	૬૭૭૬૬.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૩૬૮૫.૦૦	૩૦૪૬.૦૦	૩૧૨.૦૦	
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૬૧૭૫.૦૦	૪૨૨૭૦.૦૦	૩૪૦૮૨.૦૦	૧૧૬૧૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૫૯૯૯૫.૦૦	૨૬૬૬૩૫.૦૦	૩૦૮૭૦૪.૦૦	૩૨૮૮૭૧.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૭૦૯૧.૦૦	૩૬૦૯૦.૦૦	૩૯૮૬૩.૦૦	૫૫૮૬૧.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૩૭૪૯.૦૦	૨૭૦૫૦.૦૦	૧૫૫૦૦.૦૦	૯૦૦૬.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૫૪૧૩.૦૦	૨૪૯૯૭.૦૦	૨૩૨૪૧.૦૦	૭૬૧૨૬.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૯				૧૦૯૩૦.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૯૪.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૨૦૪૭૭.૦૦	૧૭૪૮૯.૦૦	૮૩૧૮.૦૦	૨૬૪૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૨૯૭૫૨.૫૦	૩૦૫૬૫૮.૦૦	૩૦૮૩૦૪.૦૦	૧૮૪૦૨૬.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૭૯૨૦.૦૦	૭૯૧૫.૦૦	૮૨૯૪.૦૦	૫૭૫૦.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬	૩૨૧.૦૦	૬૩૫.૦૦		
૧૫	વાગડ	૭૧૧૩૫.૦૦	૮૩૭૪૪.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨૫૦.૦૦	૨૫.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૭૫.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૫૯૧૪૭.૦૦	૧૩૧૪૦.૦૦	૬૦૫૧૪.૦૦	૨૭૬૮૮.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧૨૭૮૦.૦૦	૪૯૧૦.૦૦	૨૫૧૪૩.૦૦	૧૧૯૧૮.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૭૨૬.૦૦	૩૦૫.૦૦	૨૦૩૬૭.૦૦	૭૭૧૧.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૯૭૫.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય		૧૫૦.૦૦	૫૯૭૫૦.૦૦	૫૯૮૮૩.૦૦
	કુલ	૯૪૮૨૪૯.૦૦	૯૬૯૦૧૨.૦૦	૧૦૫૧૩૧૨.૦૦	૯૩૮૪૫૭.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત = કુલ)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત
(હેક્ટરમાં)

૧.૧૪.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૬૩૪૫૫.૦૦	૮૦૮૨૫.૦૦	૮૪૮૧૮.૦૦	૮૨૦૩૮.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૮૪૭૦.૦૦	૬૪૦૩૮.૦૦	૬૫૫૩૫.૦૦	૬૯૮૧૮.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૪૭૮૦.૦૦	૩૦૪૬.૦૦	૩૧૨.૦૦	૦.૦૦
૪	જી.કોટ - ૧૨	૫૨૭૩૫.૦૦	૪૫૭૫૩.૦૦	૩૬૮૨૨.૦૦	૧૩૯૫૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૬૮૨૨૨.૦૦	૨૭૨૩૧૩.૦૦	૩૧૩૧૧૪.૦૦	૩૩૧૬૭૦.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૭૫૫૪.૦૦	૩૬૪૬૧.૦૦	૪૦૦૭૮.૦૦	૫૬૫૫૮.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૫૬૦૧.૦૦	૨૮૪૬૮.૦૦	૧૬૫૬૦.૦૦	૯૦૮૫.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૭૯૧૩.૦૦	૨૭૩૨૨.૦૦	૨૫૬૬૬.૦૦	૭૬૫૧૫.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૯			૧૦.૦૦	૧૦૯૩૦.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧			૦.૦૦	૧૫૦.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૨૦૭૮૨.૦૦	૧૭૪૮૯.૦૦	૮૩૧૮.૦૦	૨૬૪૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૩૦૪૪૫૪.૦૦	૩૧૦૫૪૭.૦૦	૩૧૧૯૩૪.૦૦	૧૮૬૪૯૨.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૯૫૪૦.૦૦	૮૩૪૬.૦૦	૮૪૦૯.૦૦	૭૩૦૮.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬	૫૯૧.૦૦	૬૩૫.૦૦		
૧૫	વાગડ	૭૧૩૩૫.૦૦	૮૩૭૪૪.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૮૭૨૧.૦૦	૧૮૯૫૩.૦૦	૧૬૯૫૧.૦૦	૧૩૮૨૯.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૩૯૮૨૮૦.૦૦	૩૨૩૩૮૪.૦૦	૩૫૦૭૬૯.૦૦	૩૦૭૫૮૭.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૯૪૪૬૯.૦૦	૯૮૩૮૬.૦૦	૧૩૪૬૭૯.૦૦	૧૦૫૭૯૭.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯	૧૧૦.૦૦			
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨૪૦૮૨.૦૦	૫૬૫૪૩.૦૦	૧૧૦૨૨૧.૦૦	૯૦૫૧૮.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧૩૭૪૨.૦૦		૦.૦૦	૦.૦૦
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૨૩૦.૦૦		૨૫.૦૦	૦.૦૦
૨૪	વારાલક્ષ્મી			૩૦૦.૦૦	૦.૦૦
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૨૪૫૮.૦૦	૧૩૩૯૫૩.૦૦	૧૭૪૪૫૮.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૫.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૧,૨૩૦.૦૦	૯૧૮.૦૦	૬૧૦.૦૦	૨,૦૪૨.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬,૫૬૦.૦૦	૩,૨૭૪.૦૦	૨,૭૪૦.૦૦	૨,૩૪૦.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૬,૭૩૩.૦૦	૪,૮૬૫.૦૦	૩,૭૫૦.૦૦	૨,૧૧૫.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪૬૩.૦૦	૩૦૧.૦૦	૨૧૫.૦૦	૬૯૭.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯			૮.૦૦	
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૧.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૩૦૫.૦૦			
૧૨	વી. ૭૯૭	૩,૯૨૯.૦૦	૨૧૧.૦૦	૬૩૦.૦૦	૪૧૬.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૧,૬૨૦.૦૦	૧૦૯.૦૦	૬૦.૦૦	૧,૫૫૮.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬				
૧૫	વાગડ	૨૦૦.૦૦			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૮,૪૭૧.૦૦	૧૧,૩૪૨.૦૦	૧૪,૪૯૬.૦૦	૧૩,૪૦૩.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૨૬૯,૧૦૬.૦૦	૧૮૨,૧૦૪.૦૦	૧૮૩,૯૦૧.૦૦	૧૭,૧૦૧.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૩૧,૦૦૮.૦૦	૨૪,૮૭૪.૦૦	૫૨,૩૯૧.૦૦	૩૨,૩૨૦.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૧૧,૬૦૦.૦૦	૨૬,૯૦૪.૦૦	૩૭,૪૦૦.૦૦	૨૯,૬૦૨.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧૦,૨૬૭.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૮૩૯.૦૦	૫૨,૬૮૬.૦૦	૯૫,૦૧૨.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૬.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૧૪૧૦.૦૦	૧૩૧૫.૦૦		
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૧૫૪૦.૦૦	૫૭૮૭૪.૦૦	૬૪૦૫૦.૦૦	૫૫૭૯૭.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૫૯૦૦.૦૦	૪૧૯૯૦.૦૦	૩૪૦૮૨.૦૦	૧૧૬૧૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૦૨૮૫૯.૦૦	૨૦૬૭૯૫.૦૦	૨૩૦૩૩૬.૦૦	૨૫૫૫૭૮.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૬૦૯૧.૦૦	૩૫૦૫૫.૦૦	૩૮૮૬૩.૦૦	૫૫૮૬૧.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				૧૦૮૭૦.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૮૩.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૨૦૩૨૭.૦૦	૧૭૩૩૪.૦૦	૮૩૧૮.૦૦	૨૬૪૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૦૭૬૦૦.૦૦	૧૦૯૯૫૪.૦૦	૧૦૩૭૮૦.૦૦	૧૧૪૭૫૭.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૬૮૨૦.૦૦	૬૬૯૦.૦૦	૮૨૭૪.૦૦	૪૦૦૪.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૩૬૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૪૧૫૩૫.૦૦	૪૪૬૯૦.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪				
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૨૧૩૨.૦૦	૩૨૦૦.૦૦	૨૯૦૧૧.૦૦	૮૧૪૩.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧૩૨૦.૦૦	૫૯૫.૦૦	૮૩૩૮.૦૦	૩૧૦૬.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦		૪૫.૦૦	૨૪૪૨.૦૦	૧૦૭૪.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪				
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૧૨૫.૦૦	૩૮૬૨૨.૦૦	૧૫૩૧૮.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત = કુલ)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૭.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૧૪૧૦.૦૦	૧૩૧૫.૦૦		
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૨૭૭૦.૦૦	૫૮૭૯૨.૦૦	૬૪૬૬૦.૦૦	૫૭૮૩૯.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૫૨૪૬૦.૦૦	૪૫૨૬૪.૦૦	૩૬૮૨૨.૦૦	૧૩૯૫૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૦૯૫૯૨.૦૦	૨૧૧૬૬૦.૦૦	૨૩૪૦૮૬.૦૦	૨૫૭૬૯૩.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૬૫૫૪.૦૦	૩૫૩૫૬.૦૦	૩૯૦૭૮.૦૦	૫૬૫૫૮.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯			૮.૦૦	૧૦૮૭૦.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૮૪.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૨૦૬૩૨.૦૦	૧૭૩૩૪.૦૦	૮૩૧૮.૦૦	૨૬૪૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૧૧૫૨૯.૦૦	૧૧૦૧૬૫.૦૦	૧૦૪૪૧૦.૦૦	૧૧૫૧૭૩.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૮૪૪૦.૦૦	૬૭૯૯.૦૦	૮૩૩૪.૦૦	૫૫૬૨.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૩૬૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૪૧૭૩૫.૦૦	૪૪૬૯૦.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૮૪૭૧.૦૦	૧૧૩૪૨.૦૦	૧૪૪૯૬.૦૦	૧૩૪૦૩.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૨૮૧૨૩૮.૦૦	૧૮૫૩૦૪.૦૦	૨૧૨૯૧૨.૦૦	૨૫૨૪૪.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૩૨૩૨૮.૦૦	૨૫૪૬૯.૦૦	૬૦૭૨૯.૦૦	૩૫૪૨૬.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૧૧૬૦૦.૦૦	૨૬૯૪૯.૦૦	૩૯૮૪૨.૦૦	૩૦૬૭૬.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧૦૨૬૭.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૯૬૪.૦૦	૯૧૩૦૮.૦૦	૧૧૦૩૩૦.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર વાવેતરના વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૮.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૧૦૦.૦૦	૬૮.૦૦		૨૦.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬૫૬૦.૦૦	૩૨૪૮.૦૦	૨૭૪૦.૦૦	૨૩૪૦.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૦૦૦.૦૦	૨૩૫૦.૦૦	૨૩૦૦.૦૦	૧૮૫૫.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૨૬.૦૦			
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				
૧૧	સંજય	૬૫.૦૦			
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૭૨૯.૦૦	૨૦૩.૦૦	૬૧૦.૦૦	૪૧૬.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૮૨૦.૦૦	૧૦૯.૦૦		૧૩૪૮.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬				
૧૫	વાગડ	૨૦૦.૦૦			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૫૮૬૦.૦૦	૪૯૭૧.૦૦	૩૫૦૦.૦૦	૩૪૫૦.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૪૦૮૫૩.૦૦	૪૧૪૩૮.૦૦	૪૨૨૫૪.૦૦	૫૮૧૨૯.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૨૯૮૫.૦૦	૧૮૯૮૦.૦૦	૩૬૪૦૦.૦૦	૧૧૯૧૪.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૧૦૦૦.૦૦	૨૮૯૦.૦૦	૪૦૦૦.૦૦	૪૧૯૪.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩૨૨૫.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ				૫.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત (હેક્ટરમાં)

૧.૧૯.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૩૦૦૦.૦૦	૩૧૦૦.૦૦	૪૧૦૦.૦૦	૩૬૯૬.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૫૩૦૦.૦૦	૪૧૩૨૦.૦૦	૩૪૦૮૨.૦૦	૧૧૬૧૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૪૨૬૦૦.૦૦	૧૪૯૧૮૦.૦૦	૧૫૦૦૦૦.૦૦	૧૬૮૪૩૭.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧૦૦.૦૦	૧૫૦.૦૦	૨૪૪.૦૦	૨૬૪.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૩૮.૦૦
૧૧	સંજય	૪૦૯૧.૦૦	૨૦૫.૦૦	૨૩૧૮.૦૦	૨૬૪૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૦૩૨૦૦.૦૦	૧૦૧૦૫૪.૦૦	૯૭૫૦૦.૦૦	૯૯૫૯૪.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૬૩૭૦.૦૦	૬૫૪૦.૦૦	૬૮૦૦.૦૦	૩૮૯૪.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૩૬૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૯૮૦૦.૦૦	૯૮૮૦.૦૦		
૧૬	એચ.વાય. -૪				
૧૭	એચ.વાય. -૬	૧૨૦૦.૦૦	૬૦૦.૦૦	૧૫૨૫૬.૦૦	૬૪૦.૦૦
૧૮	એચ.વાય. -૭				
૧૯	એચ.વાય. -૮	૧૦૦.૦૦	૫૦.૦૦	૧૨૭૧.૦૦	૩૫૦.૦૦
૨૦	એચ.વાય. -૯				
૨૧	એચ.વાય. -૧૦				
૨૨	એન.એચ.એચ. -૪૪				
૨૩	ડી.સી.એચ. -૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૫૬૦૦.૦૦	૧૯૫૧.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૭૩

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત = કુલ)ના જાતવાર વાવેતર વિસ્તારની વિગત
(હેક્ટરમાં)

૧.૨૦.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૩૧૦૦.૦૦	૩૧૬૮.૦૦	૪૧૦૦.૦૦	૩૭૧૬.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૫૧૮૬૦.૦૦	૪૪૫૬૮.૦૦	૩૬૮૨૨.૦૦	૧૩૯૫૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૪૪૬૦૦.૦૦	૧૫૧૫૩૦.૦૦	૧૫૨૩૦૦.૦૦	૧૭૦૨૯૨.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧૨૬.૦૦	૧૫૦.૦૦	૨૪૪.૦૦	૨૬૪.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૩૮.૦૦
૧૧	સંજય	૪૧૫૬.૦૦	૨૦૫.૦૦	૨૩૧૮.૦૦	૨૬૪૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૦૪૯૨૯.૦૦	૧૦૧૨૫૭.૦૦	૯૮૧૧૦.૦૦	૧૦૦૦૧૦.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૭૧૯૦.૦૦	૬૬૪૯.૦૦	૬૮૦૦.૦૦	૫૨૪૨.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬		૩૬૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૧૦૦૦૦.૦૦	૯૮૮૦.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૫૮૬૦.૦૦	૪૯૭૧.૦૦	૩૫૦૦.૦૦	૩૪૫૦.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૪૨૦૫૩.૦૦	૪૨૦૩૮.૦૦	૫૭૫૧૦.૦૦	૫૮૭૬૯.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૩૦૮૫.૦૦	૧૯૦૩૦.૦૦	૩૭૬૭૧.૦૦	૧૨૨૬૪.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૧૦૦૦.૦૦	૨૮૯૦.૦૦	૪૦૦૦.૦૦	૪૧૯૪.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩૨૨૫.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૫૬૦૦.૦૦	૧૯૫૬.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૧.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૧૮૯૩૮.૦૦	૧૭૫૮૬.૦૦	૨૦૩૩૪.૦૦	૬૩૫૨.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૫૨૩૫.૦૦	૨૮૨૭.૦૦	૨૬૯૫.૦૦	૩૭૦૧.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૨૮૧૫.૦૦			
૪	જી.કોટ - ૧૨	૧૬૯૪૫.૦૦	૮૬૦૩.૦૦	૮૬૩૨.૦૦	૪૩૬૩.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૮૪૬૨.૦૦	૧૬૯૨૦.૦૦	૧૪૮૮૧.૦૦	૫૦૭૨.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧૫૩૦.૦૦	૧૨૦૬.૦૦	૧૦૩૧.૦૦	૧૩૩૫.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૪૮૧૦.૦૦	૩૨૬૧.૦૦	૨૩૬૫.૦૦	૧૫૬.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૬૫૬૦.૦૦	૫૭૪૨.૦૦	૫૭૦૫.૦૦	૭૫૪.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૮			૪૧.૦૦	
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૧૦૬.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૧૦૧૦.૦૦			
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૬૮૮૨.૦૦	૧૨૭૧૨.૦૦	૯૦૩૫.૦૦	૪૬૬૫.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૪૮૬૮.૦૦	૧૨૮૩.૦૦	૪૨૧.૦૦	૩૨૭૨.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬	૬૯૫.૦૦			
૧૫	વાગડ	૪૧૦.૦૦			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૧૧૩૭૪૨.૦૦	૬૨૦૮૪.૦૦	૭૪૫૭૬.૦૦	૩૩૯૧૦.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૧૪૦૧૭૮.૦૦	૧૦૬૧૦૩૪.૦૦	૧૧૫૯૧૨૬.૦૦	૬૫૯૮૯૯.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૨૧૫૩૯૨.૦૦	૨૫૯૮૬૩.૦૦	૩૫૭૬૪૩.૦૦	૨૨૬૩૧૦.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯	૨૮૭.૦૦			
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૭૪૭૦૨.૦૦	૧૮૮૯૬૦.૦૦	૩૧૦૪૩૬.૦૦	૧૮૯૬૩૩.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩૯૩૦૭.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૫૭૯.૦૦		૭૫.૦૦	
૨૪	વારાલક્ષ્મી			૭૦૦.૦૦	
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૪૬૮૬.૦૦	૩૦૦૧૩૩.૦૦	૨૦૦૭૦૪.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૨.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીર્ઘવીજ્ય	૫૮૧૦૭.૦૦	૮૮૨૧૧.૦૦	૧૨૭૬૮૪.૦૦	૭૬૪૮૨.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૫૬૬૧.૦૦	૧૩૨૫૧૩.૦૦	૯૨૪૯૫.૦૦	૪૯૯૩૬.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૪૧૬૩.૦૦	૩૧૮૬.૦૦	૪૧૭.૦૦	
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૪૬૮૬.૦૦	૫૪૫૯૭.૦૦	૫૦૧૦૦.૦૦	૯૧૫૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૭૨૩૩૨.૦૦	૩૭૧૩૨૮.૦૦	૪૪૭૯૫૩.૦૦	૨૫૭૬૬૦.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪૧૦૪૯.૦૦	૭૬૪૪૯.૦૦	૮૭૬૩૫.૦૦	૩૩૫૨૪.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૩૪૫૯.૦૦	૩૩૯૭૯.૦૦	૨૫૪૫૭.૦૦	૮૫૯૮.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૬૦૯૭.૦૦	૩૦૪૧૯.૦૦	૩૯૨૭૮.૦૦	૮૩૮૪૦.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૯				૬૫૩૨.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૭૩.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૨૧૯૭૩.૦૦	૩૪૭૯૬.૦૦	૧૧૨૮૫.૦૦	૨૦૫૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૨૮૦૭૩૪.૦૦	૩૬૦૭૫૯.૦૦	૪૦૬૯૨૨.૦૦	૧૧૩૩૪૯.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૬૮૪૪.૦૦	૯૬૧૧.૦૦	૧૨૮૪૨.૦૦	૩૫૪૮.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬	૩૨૦.૦૦	૬૮૬.૦૦		
૧૫	વાગડ	૬૮૧૧૮.૦૦	૯૫૯૪૯.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૫૧.૦૦	૩૦.૦૦	૨૦૦.૦૦	૨૩૮.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૮૧૧૧૧.૦૦	૨૨૦૩૧.૦૦	૧૩૨૫૬૯.૦૦	૩૧૧૯૨.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧૬૫૨૦.૦૦	૬૭૧૨.૦૦	૫૪૧૪૫.૦૦	૧૩૬૫૪.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૮૫૦.૦૦	૪૨૦.૦૦	૪૦૮૪૨.૦૦	૮૬૩૮.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૯૭૫.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૧૭૦.૦૦	૧૦૬૧૮૪.૦૦	૪૯૮૬૭.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત = કુલ)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૩.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૭૭૦૪૫.૦૦	૧૦૫૭૯૭.૦૦	૧૪૮૦૧૮.૦૦	૮૨૮૩૪.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૭૦૮૯૬.૦૦	૧૩૫૪૪૦.૦૦	૯૫૧૯૦.૦૦	૫૩૬૩૭.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૬૯૭૮.૦૦	૩૧૮૬.૦૦	૪૧૭.૦૦	
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬૧૬૩૧.૦૦	૬૩૨૦૦.૦૦	૫૮૭૩૨.૦૦	૧૩૫૧૯.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૯૧૭૯૪.૦૦	૩૮૮૨૪૮.૦૦	૪૬૨૯૩૪.૦૦	૨૬૨૭૩૨.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪૨૫૭૯.૦૦	૭૭૬૫૫.૦૦	૮૮૬૬૬.૦૦	૩૪૮૫૯.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૮૨૬૯.૦૦	૩૭૨૪૦.૦૦	૨૭૮૨૨.૦૦	૮૭૫૪.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૧૨૬૫૭.૦૦	૩૬૧૬૧.૦૦	૪૪૯૮૩.૦૦	૮૪૫૯૪.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૮			૪૧.૦૦	૬૫૩૨.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૧૭૯.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૨૨૯૮૩.૦૦	૩૪૭૯૬.૦૦	૧૧૨૮૫.૦૦	૨૦૫૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૨૯૭૬૧૬.૦૦	૩૭૩૪૭૧.૦૦	૪૧૫૯૫૭.૦૦	૧૧૮૦૧૪.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૧૧૭૧૨.૦૦	૧૦૮૦૪.૦૦	૧૩૨૬૩.૦૦	૬૮૨૦.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬	૧૦૧૫.૦૦	૬૮૬.૦૦		
૧૫	વાગડ	૬૮૫૨૮.૦૦	૯૫૯૪૯.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૧૧૪૦૯૩.૦૦	૬૨૧૧૪.૦૦	૭૪૭૭૬.૦૦	૩૪૧૪૮.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૨૨૧૨૮૯.૦૦	૧૦૮૩૦૬૫.૦૦	૧૨૯૧૬૯૫.૦૦	૬૯૧૦૯૧.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૨૩૧૯૧૨.૦૦	૨૬૬૫૭૫.૦૦	૪૧૧૭૮૮.૦૦	૨૩૯૯૬૪.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯	૨૮૭.૦૦			
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૭૫૫૫૨.૦૦	૧૮૯૩૮૦.૦૦	૩૫૧૨૭૮.૦૦	૧૯૮૨૭૧.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૪૦૨૮૨.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૫૭૯.૦૦		૭૫.૦૦	
૨૪	વારાલક્ષ્મી			૭૦૦.૦૦	
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૪૮૫૬.૦૦	૪૦૬૩૧૭.૦૦	૨૫૦૫૭૧.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૪.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૪૭૭૫.૦૦	૧૬૮૦.૦૦	૨૬૨૫.૦૦	૩૬૭૯.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૧૬૯૪૫.૦૦	૮૦૮૪.૦૦	૮૬૩૨.૦૦	૪૩૬૩.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૬૩૧૫.૦૦	૧૪૪૯૭.૦૦	૧૩૧૨૪.૦૦	૩૭૨૬.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧૫૩૦.૦૦	૯૬૮.૦૦	૧૦૩૧.૦૦	૧૩૩૫.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯			૩૩.૦૦	
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૨.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૧૦૧૦.૦૦			
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૦૮૪૨.૦૦	૫૩૪.૦૦	૧૪૦૮.૦૦	૭૦૯.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૪૮૬૮.૦૦	૩૪૧.૦૦	૨૨૧.૦૦	૩૨૭૨.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬				
૧૫	વાગડ	૪૧૦.૦૦			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૯૮૭૨૯.૦૦	૩૭૨૦૧.૦૦	૬૩૮૨૩.૦૦	૩૩૧૩૯.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૭૮૩૧૭૫.૦૦	૬૨૨૭૯૬.૦૦	૮૨૮૪૭૩.૦૦	૩૬૯૦૬૯.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૯૭૨૫૬.૦૦	૬૯૧૪૯.૦૦	૧૯૯૫૬૯.૦૦	૬૮૫૨૪.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૪૭૭૧૫.૦૦	૯૦૩૯૮.૦૦	૧૬૮૫૩૪.૦૦	૬૦૯૬૯.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩૧૮૧૪.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૧૭૦૪.૦૦	૨૫૩૬૬૫.૦૦	૧૬૩૩૩૮.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૫.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૧૪૯૨.૦૦	૨૨૭૯.૦૦		
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૦૩૨૧.૦૦	૧૫૫૯૭૦.૦૦	૯૧૦૦૬.૦૦	૩૭૫૪૩.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૪૩૭૧.૦૦	૫૪૩૦૦.૦૦	૫૦૧૦૦.૦૦	૯૧૫૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૯૭૪૪૧.૦૦	૩૧૧૪૩૫.૦૦	૩૨૬૫૭૯.૦૦	૧૭૮૫૩૩.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૯૮૭૯.૦૦	૭૫૪૮૪.૦૦	૮૬૧૩૫.૦૦	૩૩૫૨૪.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				૬૪૬૩.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૬૦.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૩૧૮૩૮.૦૦	૩૪૬૫૬.૦૦	૧૧૨૮૫.૦૦	૨૦૫૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૯૮૪૫૬.૦૦	૧૪૩૫૫૬.૦૦	૧૪૫૫૫૨.૦૦	૮૨૮૭૬.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૬૪૩૨.૦૦	૮૫૬૯.૦૦	૧૨૮૧૦.૦૦	૩૧૫૦.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૪૫૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૪૪૫૮૬.૦૦	૬૩૯૮૪.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪				
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૫૪૨૮.૦૦	૫૪૪૫.૦૦	૬૯૭૩૮.૦૦	૬૪૫૮.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧૪૬૩.૦૦	૯૨૮.૦૦	૨૨૧૫૭.૦૦	૨૫૩૭.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦		૧૧૫.૦૦	૭૮૨૬.૦૦	૭૬૭.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪				
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૭૨૧૭૨.૦૦	૧૨૫૮૨.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત = કુલ)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૬.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૧૪૯૨.૦૦	૨૨૭૯.૦૦		
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૫૦૯૬.૦૦	૧૫૭૬૫૦.૦૦	૯૩૬૩૧.૦૦	૪૧૨૨૨.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬૧૩૧૬.૦૦	૬૨૩૮૪.૦૦	૫૮૭૩૨.૦૦	૧૩૫૧૯.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૧૩૭૫૬.૦૦	૩૨૫૯૩૨.૦૦	૩૩૯૭૦૩.૦૦	૧૮૨૨૫૯.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪૧૪૦૯.૦૦	૭૬૪૫૨.૦૦	૮૭૧૬૬.૦૦	૩૪૮૫૯.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯			૩૩.૦૦	૬૪૬૩.૦૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૬૨.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૩૨૮૪૮.૦૦	૩૪૬૫૬.૦૦	૧૧૨૮૫.૦૦	૨૦૫૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૧૦૯૨૯૮.૦૦	૧૪૪૦૯૦.૦૦	૧૪૬૯૬૦.૦૦	૮૩૫૮૫.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૧૧૩૦૦.૦૦	૮૯૧૦.૦૦	૧૩૦૩૧.૦૦	૬૪૨૨.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬		૪૫૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૪૪૯૯૬.૦૦	૬૩૯૮૪.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૯૮૭૨૯.૦૦	૩૭૨૦૧.૦૦	૬૩૮૨૩.૦૦	૩૩૧૩૯.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૭૯૮૬૦૩.૦૦	૬૨૮૨૪૧.૦૦	૮૯૮૨૧૧.૦૦	૩૭૫૫૨૭.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૯૮૭૧૯.૦૦	૭૦૦૭૭.૦૦	૨૨૧૭૨૬.૦૦	૭૧૦૬૧.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૪૭૭૧૫.૦૦	૯૦૫૧૩.૦૦	૧૭૬૩૬૦.૦૦	૬૧૭૩૬.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩૧૮૧૪.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૧૭૦૪.૦૦	૩૨૫૮૩૭.૦૦	૧૭૫૯૨૦.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૭.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીર્ઘવીજ્ય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૨૫૦.૦૦	૨૧૪.૦૦		૩૭.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૧૬૯૪૫.૦૦	૮૦૦૩.૦૦	૮૬૩૨.૦૦	૪૩૬૩.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૪૫૨૮.૦૦	૬૯૩૧.૦૦	૭૬૨૨.૦૦	૩૨૯૫.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૬૫.૦૦			
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				
૧૧	સંજ્ય	૧૬૫.૦૦			
૧૨	વી. ૭૯૭	૪૧૧૨.૦૦	૫૧૩.૦૦	૧૩૪૩.૦૦	૭૦૯.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૨૦૯૮.૦૦	૩૪૧.૦૦		૨૯૧૦.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬				
૧૫	વાગડ	૪૧૦.૦૦			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૧૫૯૭૪.૦૦	૧૬૩૦૪.૦૦	૧૧૬૫૬.૦૦	૯૨૫૪.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૧૨૨૯૩.૦૦	૧૪૧૭૧૮.૦૦	૧૧૨૨૬૯.૦૦	૧૨૭૫૪૨.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૮૧૧૨.૦૦	૫૨૭૬૩.૦૦	૧૨૧૬૪૨.૦૦	૨૬૫૬૧.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨૫૧૨.૦૦	૯૭૧૦.૦૦	૧૩૧૩૭.૦૦	૮૦૧૮.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૭૯૪૭.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ				૯.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૮.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજ્ય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૨૮૯૦.૦૦	૩૯૯૦.૦૦	૫૮૬૫.૦૦	૨૯૭૯.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૩૯૩૦.૦૦	૫૨૯૯૦.૦૦	૫૦૧૦૦.૦૦	૯૧૫૬.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૪૦૩૫૫.૦૦	૧૯૦૧૧૦.૦૦	૨૨૦૦૧૨.૦૦	૧૨૭૮૧૪.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૯૭.૦૦	૧૯૨.૦૦	૩૪૧.૦૦	૧૯૯.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૩૦.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૩૫૧૩.૦૦	૨૫૮.૦૦	૩૦૨૯.૦૦	૨૦૫૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૯૫૧૨૬.૦૦	૧૨૬૬૬૧.૦૦	૧૩૮૪૪૬.૦૦	૭૭૯૧૮.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૬૧૧૨.૦૦	૮૨૯૯.૦૦	૧૧૦૬૦.૦૦	૩૧૧૫.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬		૪૫૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૮૧૨૨.૦૦	૧૨૦૧૯.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪				
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૭૫૦.૦૦	૮૪૫.૦૦	૩૦૫૭૦.૦૦	૬૬૬.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧૨૧.૦૦	૬૫.૦૦	૨૨૮૦.૦૦	૩૪૦.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦				
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪				
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૩૫૨૪.૦૦	૧૪૩૫.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત = કુલ)ના જાતવાર ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૨૯.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીર્ઘવીજ્ય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૩૧૪૦.૦૦	૪૨૦૪.૦૦	૫૮૬૫.૦૦	૩૦૧૬.૦૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬૦૮૭૫.૦૦	૬૦૯૯૩.૦૦	૫૮૭૩૨.૦૦	૧૩૫૧૯.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧૪૪૮૮૩.૦૦	૧૯૭૦૪૧.૦૦	૨૨૭૬૩૪.૦૦	૧૩૧૧૦૯.૦૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧૬૨.૦૦	૧૯૨.૦૦	૩૪૧.૦૦	૧૯૯.૦૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૩૦.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૩૬૭૮.૦૦	૨૫૮.૦૦	૩૦૨૯.૦૦	૨૦૫૦.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૯૯૨૩૮.૦૦	૧૨૭૧૭૪.૦૦	૧૩૯૭૮૯.૦૦	૭૮૬૨૭.૦૦
૧૩	દેવીરાજ	૮૨૧૦.૦૦	૮૬૪૦.૦૦	૧૧૦૬૦.૦૦	૬૦૨૫.૦૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૪૫૦.૦૦		
૧૫	વાગડ	૮૫૩૨.૦૦	૧૨૦૧૯.૦૦		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૧૫૯૭૪.૦૦	૧૬૩૦૪.૦૦	૧૧૬૫૬.૦૦	૯૨૫૪.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧૧૪૦૪૩.૦૦	૧૪૨૫૬૩.૦૦	૧૪૨૮૩૯.૦૦	૧૨૮૨૦૮.૦૦
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૮૨૩૩.૦૦	૫૨૮૨૮.૦૦	૧૨૩૯૨૨.૦૦	૨૬૯૦૧.૦૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨૫૧૨.૦૦	૯૭૧૦.૦૦	૧૩૧૩૭.૦૦	૮૦૧૮.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૭૯૪૭.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૩૫૨૪.૦૦	૧૪૪૪.૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રામી ગાંસડી)

૧.૩૦.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૨.૦૦	૧.૯૬	૧.૮૬	૧.૭૪
૨	જી.કોટ - ૧૦	૩.૩૧	૩.૧૨	૪.૩૧	૧.૮૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૨.૫૭			
૪	જી.કોટ - ૧૨	૨.૫૮	૨.૪૭	૩.૧૫	૧.૮૬
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨.૩૭	૨.૯૮	૩.૪૦	૧.૮૧
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩.૩૦	૩.૨૫	૪.૮૦	૧.૯૨
૭	જી.કોટ - ૧૬	૨.૬૦	૨.૩૦	૨.૨૩	૧.૯૭
૮	જી.કોટ - ૧૭	૨.૬૨	૨.૪૭	૨.૩૫	૧.૯૪
૯	જી.કોટ - ૧૯			૪.૧૦	
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૧.૮૯
૧૧	સંજ્ય	૩.૩૧			
૧૨	વી. ૭૯૭	૨.૪૪	૨.૬૦	૨.૪૯	૧.૮૯
૧૩	દેવીરાજ	૩.૦૦	૩.૦૦	૩.૬૬	૨.૧૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬	૨.૫૭			
૧૫	વાગડ	૨.૦૫			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨.૯૬	૩.૨૮	૪.૪૩	૨.૪૮
૧૭	એચ.વાય.-૬	૩.૩૬	૩.૪૨	૩.૯૯	૨.૩૬
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૨.૬૪	૨.૭૮	૩.૨૭	૨.૪૧
૨૦	એચ.વાય.-૯	૨.૬૧			
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૩.૨૦	૩.૩૬	૩.૪૫	૨.૨૯
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩.૦૮			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૨.૫૨		૩.૦૦	
૨૪	વારાલક્ષ્મી			૨.૩૩	
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૨.૦૩	૪.૦૪	૧.૭૫

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગ્વીજ્ય	૧.૦૮	૧.૨૩	૧.૭૩	૦.૯૮
૨	જી.કોટ - ૧૦	૦.૯૮	૨.૧૦	૧.૪૨	૦.૭૪
૩	જી.કોટ - ૧૧	૧.૧૩	૧.૦૫	૧.૩૪	
૪	જી.કોટ - ૧૨	૦.૯૭	૧.૨૯	૧.૪૭	૦.૭૯
૫	જી.કોટ - ૧૩	૧.૦૫	૧.૩૯	૧.૪૫	૦.૭૮
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧.૧૧	૨.૧૨	૨.૨૦	૦.૬૦
૭	જી.કોટ - ૧૬	૦.૯૨	૧.૨૬	૧.૬૪	૦.૯૫
૮	જી.કોટ - ૧૭	૧.૧૩	૧.૨૨	૧.૬૯	૧.૧૦
૯	જી.કોટ - ૧૯				૦.૬૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૦.૭૮
૧૧	સંજ્ય	૧.૦૭	૧.૯૯	૧.૩૬	૦.૭૮
૧૨	વી. ૭૯૭	૦.૯૪	૧.૧૮	૧.૩૨	૦.૬૨
૧૩	દેવીરાજ	૦.૮૬	૧.૨૧	૧.૫૫	૦.૬૨
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬	૧.૦૦	૧.૦૮		
૧૫	વાગડ	૦.૯૬	૧.૧૫		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૧.૪૦	૧.૨૦	૨.૦૦	૧.૩૬
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧.૩૭	૧.૬૮	૨.૧૯	૧.૧૩
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧.૨૯	૧.૩૭	૨.૧૫	૧.૧૫
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૧.૧૭	૧.૩૮	૨.૦૧	૧.૧૨
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧.૦૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૧.૧૩	૧.૭૮	૦.૮૩

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી.ગ્રામી ગાંસડી)

૧.૩૨.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજ્ય	૩.૦૮	૩.૧૯	૩.૫૯	૨.૭૨
૨	જી.કોટ - ૧૦	૪.૨૯	૫.૨૨	૫.૭૪	૨.૫૪
૩	જી.કોટ - ૧૧	૩.૭૦	૧.૦૫	૧.૩૪	
૪	જી.કોટ - ૧૨	૩.૫૫	૩.૭૬	૪.૬૨	૨.૬૫
૫	જી.કોટ - ૧૩	૩.૪૧	૪.૩૭	૪.૮૫	૨.૬૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪.૪૧	૫.૩૭	૬.૯૯	૨.૫૨
૭	જી.કોટ - ૧૬	૩.૫૨	૩.૫૬	૩.૮૭	૨.૯૩
૮	જી.કોટ - ૧૭	૩.૭૫	૩.૬૯	૪.૦૪	૩.૦૪
૯	જી.કોટ - ૧૯			૪.૧૦	૦.૬૦
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૨.૬૭
૧૧	સંજ્ય	૪.૩૮	૧.૯૯	૧.૩૬	૦.૭૮
૧૨	વી. ૭૯૭	૩.૩૮	૩.૭૮	૩.૮૧	૨.૫૧
૧૩	દેવીરાજ	૩.૮૭	૪.૨૧	૫.૨૧	૨.૭૨
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬	૩.૫૭	૧.૦૮		
૧૫	વાગડ	૩.૦૧	૧.૧૫		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૪.૩૬	૪.૪૮	૬.૪૩	૩.૮૪
૧૭	એચ.વાય.-૬	૪.૭૩	૫.૧૦	૬.૧૮	૩.૪૮
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૩.૯૩	૪.૧૫	૫.૪૨	૩.૫૬
૨૦	એચ.વાય.-૯	૨.૬૧			
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૪.૩૭	૪.૭૪	૫.૪૬	૩.૪૧
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૪.૦૮			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૨.૫૨		૩.૦૦	
૨૪	વારાલક્ષ્મી			૨.૩૩	
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૩.૧૬	૫.૮૨	૨.૫૮

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૮૬

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૩૩.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજ્ય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૩.૮૮	૧.૮૩	૪.૩૦	૧.૮૦
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૨.૫૮	૨.૪૭	૩.૧૫	૧.૮૬
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨.૪૨	૨.૯૮	૩.૫૦	૧.૭૬
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩.૩૦	૩.૨૨	૪.૮૦	૧.૯૨
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯			૪.૧૩	
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૨.૦૦
૧૧	સંજ્ય	૩.૩૧			
૧૨	વી. ૭૯૭	૨.૭૬	૨.૫૩	૨.૨૩	૧.૭૦
૧૩	દેવીરાજ	૩.૦૦	૩.૧૩	૩.૬૮	૨.૧૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬				
૧૫	વાગડ	૨.૦૫			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨.૫૭	૩.૨૮	૪.૪૦	૨.૪૭
૧૭	એચ.વાય.-૬	૨.૯૧	૩.૪૨	૪.૫૦	૨૧.૫૮
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૩.૧૪	૨.૭૮	૩.૮૧	૨.૧૨
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૪.૧૧	૩.૩૬	૪.૫૧	૨.૦૬
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩.૧૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૨.૦૩	૪.૮૧	૧.૭૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૮૭

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત (૧૭૦ કી.ગ્રામી ગાંસડી)

૧.૩૪.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજ્ય	૧.૦૬	૧.૭૩		
૨	જી.કોટ - ૧૦	૦.૯૮	૨.૬૯	૧.૪૨	૦.૬૭
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૦.૯૭	૧.૨૯	૧.૪૭	૦.૭૯
૫	જી.કોટ - ૧૩	૦.૯૭	૧.૫૧	૧.૪૨	૦.૭૦
૬	જી.કોટ - ૧૫	૧.૧૦	૨.૧૫	૨.૨૨	૦.૬૦
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				૦.૫૯
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૦.૭૨
૧૧	સંજ્ય	૧.૫૭	૨.૦૦	૧.૩૬	૦.૭૮
૧૨	વી. ૭૯૭	૦.૯૨	૧.૩૧	૧.૪૦	૦.૭૨
૧૩	દેવીરાજ	૦.૯૪	૧.૨૮	૧.૫૫	૦.૭૯
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૧.૨૫		
૧૫	વાગડ	૧.૦૭	૧.૪૩		
૧૬	એચ.વાય.-૪				
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧.૨૭	૧.૭૦	૨.૪૦	૦.૭૯
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧.૧૧	૧.૫૬	૨.૬૬	૦.૮૨
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦		૨.૫૬	૩.૨૦	૦.૭૧
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪				
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૦.૦૦	૧.૮૭	૦.૮૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત)ના જાતવાર લેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૩૫.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય	૧.૦૬	૧.૭૩		
૨	જી.કોટ - ૧૦	૪.૮૬	૪.૫૩	૫.૭૨	૨.૪૭
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૩.૫૫	૩.૭૬	૪.૬૨	૨.૬૫
૫	જી.કોટ - ૧૩	૩.૪૦	૪.૪૯	૪.૯૨	૨.૪૬
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪.૪૧	૫.૩૭	૭.૦૧	૨.૫૨
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯			૪.૧૩	૦.૫૯
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૨.૭૨
૧૧	સંજય	૪.૮૮	૨.૦૦	૧.૩૬	૦.૭૮
૧૨	વી. ૭૯૭	૩.૬૭	૩.૮૪	૩.૬૪	૨.૪૩
૧૩	દેવીરાજ	૩.૯૫	૪.૪૧	૫.૨૩	૨.૮૯
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬		૧.૨૫		
૧૫	વાગડ	૩.૧૨	૧.૪૩		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨.૫૭	૩.૨૮	૪.૪૦	૨.૪૭
૧૭	એચ.વાય.-૬	૪.૧૮	૫.૧૨	૬.૯૧	૨૨.૩૭
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૪.૨૪	૪.૩૪	૬.૪૭	૨.૯૪
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૪.૧૧	૫.૯૨	૭.૭૧	૨.૭૭
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૩.૧૦			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ		૨.૦૩	૬.૬૮	૨.૫૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (પિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૩૬.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૨.૫૦	૩.૧૫		૧.૮૫
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૨.૫૮	૨.૪૬	૩.૧૫	૧.૮૬
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨.૨૬	૨.૮૫	૩.૩૧	૧.૭૮
૬	જી.કોટ - ૧૫	૨.૫૦			
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				
૧૧	સંજય	૨.૫૪			
૧૨	વી. ૭૯૭	૨.૩૮	૨.૫૩	૨.૨૦	૧.૭૦
૧૩	દેવીરાજ	૨.૫૬	૩.૧૩		૨.૧૬
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬				
૧૫	વાગડ	૨.૦૫			
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨.૭૩	૩.૨૮	૩.૩૩	૨.૬૮
૧૭	એચ.વાય.-૬	૨.૭૫	૩.૪૨	૨.૬૬	૨.૧૯
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૨.૭૨	૨.૭૮	૩.૩૪	૨.૨૩
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨.૫૧	૩.૩૬	૩.૨૮	૧.૯૧
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૨.૪૬			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ				૧.૮૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૯૦

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (બીનપિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી.ગ્રામી ગાંસડી)

૧.૩૭.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૦.૯૬	૧.૨૯	૧.૪૩	૦.૮૧
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૦.૯૭	૧.૨૮	૧.૪૭	૦.૭૯
૫	જી.કોટ - ૧૩	૦.૯૮	૧.૨૭	૧.૪૭	૦.૭૬
૬	જી.કોટ - ૧૫	૦.૯૭	૧.૨૮	૧.૪૦	૦.૭૫
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૦.૭૯
૧૧	સંજય	૦.૮૬	૧.૨૬	૧.૩૧	૦.૭૮
૧૨	વી. ૭૯૭	૦.૯૨	૧.૨૫	૧.૪૨	૦.૭૮
૧૩	દેવીરાજ	૦.૯૬	૧.૨૭	૧.૬૩	૦.૮૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૧.૨૫		
૧૫	વાગડ	૦.૮૩	૧.૨૨		
૧૬	એચ.વાય.-૪				
૧૭	એચ.વાય.-૬	૧.૪૬	૧.૪૧	૨.૦૦	૧.૦૪
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧.૨૧	૧.૩૦	૧.૭૯	૦.૯૭
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦				
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪				
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૦.૬૩	૦.૭૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૯૧

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત)ના જાતવાર હેક્ટર દીઠ ઉત્પાદનની વિગત
(૧૭૦ કી.ગ્રાની ગાંસડી)

૧.૩૮.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	૧૯૯૬-૯૭	૧૯૯૭-૯૮	૧૯૯૮-૯૯	૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	દીગવીજય				
૨	જી.કોટ - ૧૦	૩.૪૬	૪.૪૩	૧.૪૩	૨.૬૬
૩	જી.કોટ - ૧૧				
૪	જી.કોટ - ૧૨	૩.૫૫	૩.૭૫	૪.૬૨	૨.૬૫
૫	જી.કોટ - ૧૩	૩.૨૫	૪.૨૨	૪.૭૮	૨.૫૪
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩.૪૭	૧.૨૮	૧.૪૦	૦.૭૫
૭	જી.કોટ - ૧૬				
૮	જી.કોટ - ૧૭				
૯	જી.કોટ - ૧૯				
૧૦	જી.કોટ - ૨૧				૦.૭૯
૧૧	સંજય	૩.૪૦	૧.૨૬	૧.૩૧	૦.૭૮
૧૨	વી. ૭૯૭	૩.૩૦	૩.૭૮	૩.૬૨	૨.૪૯
૧૩	દેવીરાજ	૩.૫૨	૪.૪૦	૧.૬૩	૨.૯૬
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬		૧.૨૫		
૧૫	વાગડ	૨.૮૮	૧.૨૨		
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨.૭૩	૩.૨૮	૩.૩૩	૨.૬૮
૧૭	એચ.વાય.-૬	૪.૨૧	૪.૮૩	૪.૬૬	૩.૨૩
૧૮	એચ.વાય.-૭				
૧૯	એચ.વાય.-૮	૩.૯૩	૪.૦૮	૫.૧૪	૩.૨૦
૨૦	એચ.વાય.-૯				
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨.૫૧	૩.૩૬	૩.૨૮	૧.૯૧
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૨.૪૬			
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨				
૨૪	વારાલક્ષ્મી				
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ			૦.૬૩	૨.૫૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૯૨

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત)ના કુલ વાવેતર વિસ્તારમાં અને કુલ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્ર અને સુરેન્દ્રનગર
જિલ્લાનો ટકાવારી હીસ્સો(ટકામાં) (વર્ષ - ૧૯૯૬-૯૭)

૧.૩૯.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	ગુજરાત		સૌરાષ્ટ્ર		સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો	
		કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન	કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન	કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન
૧	દીગ્વીજ્ય	૯૪૬૦	૧૮૯૩૮	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૧૫૮૦	૫૨૩૫	૭૭.૮૫	૯૧.૨૧	૬.૩૩	૪.૭૮
૩	જી.કોટ - ૧૧	૧૦૯૫	૨૮૧૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૪	જી.કોટ - ૧૨	૬૫૬૦	૧૬૯૪૫	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
૫	જી.કોટ - ૧૩	૮૨૨૭	૧૯૪૬૨	૮૧.૮૪	૮૩.૮૩	૨૪.૩૧	૨૩.૨૭
૬	જી.કોટ - ૧૫	૪૬૩	૧૫૩૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૫.૬૨	૪.૨૫
૭	જી.કોટ - ૧૬	૧૮૫૨	૪૮૧૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૨૫૦૦	૬૫૬૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૯						
૧૦	જી.કોટ - ૨૧						
૧૧	સંજ્ય	૩૦૫	૧૦૧૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૨૧.૩૧	૧૬.૩૪
૧૨	વી. ૭૯૭	૬૯૨૯	૧૬૮૮૨	૫૬.૭૦	૬૪.૨૨	૨૪.૯૫	૨૪.૩૬
૧૩	દેવીરાજ	૧૬૨૦	૪૮૬૮	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૫૦.૬૨	૪૩.૧૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬	૨૭૦	૬૯૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૧૫	વાગડ	૨૦૦	૪૧૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૮૪૭૧	૧૧૩૭૪૨	૧૦૦.૦૦	૮૬.૮૦	૧૫.૨૩	૧૪.૦૪
૧૭	એચ.વાય.-૬	૩૩૯૧૩૩	૧૧૪૦૧૭૮	૭૯.૩૫	૬૮.૬૯	૧૨.૦૫	૯.૮૫
૧૮	એચ.વાય.-૭						
૧૯	એચ.વાય.-૮	૮૧૬૮૯	૨૧૫૩૯૨	૩૭.૯૬	૪૫.૧૫	૩.૬૫	૩.૭૭
૨૦	એચ.વાય.-૯	૧૧૦	૨૮૭	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨૩૩૫૬	૭૪૭૦૨	૪૯.૬૭	૬૩.૮૭	૪.૨૮	૩.૩૬
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧૨૭૬૭	૩૯૩૦૭	૮૦.૪૨	૮૦.૯૪	૨૫.૨૬	૨૦.૨૨
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૨૩૦	૫૭૯	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨૪	વારાલક્ષ્મી						
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ						

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૯૩

ગુજરાતમાં કપાસ (બીનપિયત)ના કુલ વાવેતર વિસ્તારમાં અને કુલ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્ર અને
સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ટકાવારી હીસ્સો(ટકામાં) (વર્ષ - ૧૯૯૬-૯૭)

૧.૪૦.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	ગુજરાત		સૌરાષ્ટ્ર		સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો	
		કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન	કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન	કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન
૧	દીગ્વીજ્ય	૫૩૯૯૫	૫૮૧૦૭	૨.૬૧	૨.૫૭	૦.૦૦	૦.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૬૮૯૦	૬૫૬૬૧	૯૨.૦૦	૯૧.૮૭	૪.૪૮	૪.૪૦
૩	જી.કોટ - ૧૧	૩૬૮૫	૪૧૬૩	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૪	જી.કોટ - ૧૨	૪૬૧૭૫	૪૪૬૮૬	૯૯.૪૦	૯૯.૩૦	૯૮.૧૧	૯૮.૩૧
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૫૯૯૯૫	૨૭૨૩૩૨	૭૮.૦૨	૭૨.૫૦	૫૪.૮૫	૫૧.૫૪
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૭૦૯૧	૪૧૦૪૯	૯૭.૩૦	૯૭.૧૫	૦.૨૭	૦.૨૪
૭	જી.કોટ - ૧૬	૩૭૪૯	૩૪૫૯	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૫૪૧૩	૬૦૯૭	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૯						
૧૦	જી.કોટ - ૨૧						
૧૧	સંજ્ય	૨૦૪૭૭	૨૧૯૭૩	૯૯.૨૭	૧૪૪.૯૦	૧૯.૯૮	૧૫.૯૯
૧૨	વી. ૭૯૭	૨૯૭૫૨૫	૨૮૦૭૩૪	૩૬.૧૭	૩૫.૦૭	૩૪.૬૯	૩૩.૮૮
૧૩	દેવીરાજ	૭૯૨૦	૬૮૪૪	૮૬.૧૧	૯૩.૯૮	૮૦.૪૩	૮૯.૩૦
૧૪	એલ.આર.એ. -૫૧૬૬	૩૨૧	૩૨૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૧૫	વાગડ	૭૧૧૩૫	૬૮૧૧૮	૫૮.૩૯	૬૫.૪૫	૧૩.૭૮	૧૧.૯૨
૧૬	એચ.વાય.-૪	૨૫૦	૩૫૧	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૫૯૧૪૭	૮૧૧૧૧	૨૦.૫૧	૧૯.૦૨	૨.૦૩	૨.૧૬
૧૮	એચ.વાય.-૭						
૧૯	એચ.વાય.-૮	૧૨૭૮૦	૧૬૫૨૦	૧૦.૩૩	૮.૮૬	૦.૭૮	૦.૭૩
૨૦	એચ.વાય.-૯						
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૭૨૬	૮૫૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૯૭૫	૯૭૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨						
૨૪	વારાલક્ષ્મી						
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ						

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

૯૪

ગુજરાતમાં કપાસ (પિયત + બીનપિયત)ના કુલ વાવેતર વિસ્તારમાં અને કુલ ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્ર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ટકાવારી હીસો(ટકામાં) (વર્ષ - ૧૯૯૬-૯૭)

૧.૪૧.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	ગુજરાત		સૌરાષ્ટ્ર		સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો	
		કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન	કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન	કુલ વાવેતર	કુલ ઉત્પાદન
૧	દીગ્વીજ્ય	૬૩૪૫૫	૭૭૦૪૫	૨.૨૨	૧.૯૪	૦.૦૦	૦.૦૦
૨	જી.કોટ - ૧૦	૬૮૪૭૦	૭૦૮૯૬	૯૧.૬૮	૯૧.૮૨	૪.૫૩	૪.૪૩
૩	જી.કોટ - ૧૧	૪૭૮૦	૬૯૭૮	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૪	જી.કોટ - ૧૨	૫૨૭૩૫	૬૧૬૩૧	૯૯.૪૮	૯૯.૪૯	૯૮.૩૪	૯૮.૭૭
૫	જી.કોટ - ૧૩	૨૬૮૨૨૨	૨૯૧૭૯૪	૭૮.૧૪	૭૩.૨૬	૫૩.૯૧	૪૯.૬૫
૬	જી.કોટ - ૧૫	૩૭૫૫૪	૪૨૫૭૯	૯૭.૩૪	૯૭.૨૫	૦.૩૪	૦.૩૮
૭	જી.કોટ - ૧૬	૫૬૦૧	૮૨૬૯	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૮	જી.કોટ - ૧૭	૭૯૧૩	૧૨૬૫૭	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૯	જી.કોટ - ૧૯						
૧૦	જી.કોટ - ૨૧						
૧૧	સંજ્ય	૨૦૭૮૨	૨૨૯૮૩	૯૯.૨૮	૧૪૨.૯૨	૨૦.૦૦	૧૬.૦૦
૧૨	વી. ૭૯૭	૩૦૪૪૫૪	૨૯૭૬૧૬	૩૬.૬૩	૩૬.૭૨	૩૪.૪૬	૩૩.૩૪
૧૩	દેવીરાજ	૯૫૪૦	૧૧૭૧૨	૮૮.૪૭	૯૬.૪૮	૭૫.૩૭	૭૦.૧૦
૧૪	એલ.આર.એ.-૫૧૬૬	૫૯૧	૧૦૧૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૧૫	વાગડ	૭૧૩૩૫	૬૮૫૨૮	૫૮.૫૧	૬૫.૬૬	૧૪.૦૨	૧૨.૪૫
૧૬	એચ.વાય.-૪	૩૮૭૨૧	૧૧૪૦૯૩	૯૯.૩૫	૮૬.૫૩	૧૫.૧૩	૧૪.૦૦
૧૭	એચ.વાય.-૬	૩૯૮૨૮૦	૧૨૨૧૨૮૯	૭૦.૬૧	૬૫.૩૯	૧૦.૫૬	૯.૩૪
૧૮	એચ.વાય.-૭						
૧૯	એચ.વાય.-૮	૯૪૪૬૯	૨૩૧૯૧૨	૩૪.૨૨	૪૨.૫૭	૩.૨૭	૩.૫૫
૨૦	એચ.વાય.-૯	૧૧૦	૨૮૭	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨૧	એચ.વાય.-૧૦	૨૪૦૮૨	૭૫૫૫૨	૪૮.૧૭	૬૩.૧૬	૪.૧૫	૩.૩૨
૨૨	એન.એચ.એચ.-૪૪	૧૩૭૪૨	૪૦૨૮૨	૭૪.૭૧	૭૮.૯૮	૨૩.૪૭	૧૯.૭૩
૨૩	ડી.સી.એચ.-૩૨	૨૩૦	૫૭૯	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
૨૪	વારાલક્ષ્મી						
૨૫	અન્ય હાઈબ્રીડ						

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલ કપાસ સંશોધન કેન્દ્રની અને વાવેતર વિસ્તારની વિગત

૧.૪૨.૧

ક્રમ	વિભાગ	માન્યો જાતો	સંશોધન કેન્દ્રો
૧	દક્ષિણ ગુજરાત કપાસ વિભાગ	ગુ.ક. ૧૧	૧- મુખ્ય સંશોધન કેન્દ્ર, સુરત
	નર્મદા નદીની દક્ષીણનો પ્રદેશ		૨- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, હાંશોટ
	જમીન : મધ્યથી ભારે કાળી	દિગ્વિવજ્ય	૩- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, અઘાલીયા
	વરસાદ : ૧૦૦૦ થી ૧૫૦૦ મી.મી.		૪- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, નવસારી
૨	મધ્ય ગુજરાત કપાસ વિભાગ	ગુ.ક. ૧૧	૫- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, ભરૂચ
	ઉત્તર પશ્ચિમમાં સાબરમતી અને	દિગ્વિવજ્ય	૬- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, તલોદ
	દક્ષિણ નર્મદા નદીની વચ્ચેનો પ્રદેશ	ગુ.ક. ૧૭	૭- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, ઠાસરા
		ગુ.ક. ૧૬	૮- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, આણંદ
			૯- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, દેવગઢબારીયા
			૧૦- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, ખેડબ્રહ્મા
૩	વાગડ કપાસ વિભાગ		
	સાબરમતી નદીનો ઉત્તરપુર્વનો પ્રદેશ, કચ્છ અને	વી ૭૯૭	૧૧- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, છારોડી
	મઠીયો કપાસ સિવાયનો સૌરાષ્ટ્રનો પ્રદેશ	ગુ.ક. ૧૩	૧૨- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, વિરમગામ
		ગુ.ક. ૧૨	૧૩- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, જુનાગઢ
		ગુ.ક. ૨૧	૧૪- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, ધંધુકા
			૧૫- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, રાતીયા
			૧૬- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, પોરબંદર
			૧૭- પેટા સંશોધન કેન્દ્ર, ભચાઉ
૪	મઠીયો કપાસ વિભાગ	સંજ્ય	
	અમરેલી જિલ્લો અને તેની અડીને જે	ગુ.ક. ૧૫	૧૮- પ્રાદેશીક સંશોધન કેન્દ્ર, અમરેલી
	તે જિલ્લાનો તાલુકાનો પ્રદેશ	ગુ.ક. ૧૯	

પ્રાપ્તિ સ્થાન : દવે, હર્ષદ કપાસ એગ્રો ઈન્ફો સર્વિસીસ, આણંદ

કપાસની જાતવાર વિવિધ માહિતી

૧.૪૩.૧

ક્રમ	કપાસની જાત	પાકવાના દીવસો	સરેરાસ ઉત્પાદન કીલોગ્રામ/હેક્ટરદીઠ	તારની લંબાઈ (મી.મી)	૩ ની ટકાવારી	તારની બારીકાઈ	તારની સરખાઈ	મજબુતાઈ (સ્ટેપલ)	તારની પરીપકવત	તારની કાંતાણ આંક શક્તી	નોંધ
૧	વી.૭૯૭	૨૬૦ થી ૩૦૦	૭૮૭	૨૨.૬	૩૯.૯	૩.૯	૪૭	૭.૭	૦.૮૨	૩૧	વાગડ કપાસ વિભાગ
૨	ગુજરાત-૧૩	૨૪૫ થી ૨૮૦	૮૨૪	૨૩.૨	૩૯.૪	૩.૪	૪૮	૭.૯	૦.૭૧	૩૦	
૩	સંજય	૧૨૦ થી ૧૫૦	૪૯૪	૨૨.૬	૩૪.૧	૪.૧	૫૦	૮.૯	૦.૮૧	૩૬	મઠીયો કપાસ વિભાગ
૪	ગુજરાત-૧૫	૧૨૦ થી ૧૫૦	૬૩૪	૨૧.૮	૩૪.૧	૪	૪૭	૮.૯	૦.૭૧		
૫	ગુજરાત-૧૨	૨૧૦ થી ૨૨૦	૬૦૦	૨૪.૪	૩૫	૪.૩	૪૬	૮.૪	૦.૮	૨૩	
૬	દેવીરાજ	૨૯૦	૧૨૫૦	૨૭.૪	૩૬.૩	૩.૭	૪૫	૭.૨	૦.૭૭	૪૩	સમગ્ર ગુજરાત માટે ઘાણી સારી કાળજીમાં
૭	ગુજરાત-૧૦	૧૮૦	૧૩૫૦	૨૪.૩	૩૫.૭	૪.૨	૪૮	૮.૯	૦.૭૨	૪૦	
૮	શંકર-૪	૨૧૦ થી ૨૩૦	૩૪૦૦	૨૬.૭	૩૩.૪	૩.૫	૪૮ થી ૫૧	૭.૫ થી ૮.૫	૦.૭૦ થી ૦.૮૦	૪૦ થી ૬૦	
૯	શંકર-૬	૧૯૦ થી ૨૦૦	૩૮૦૦	૨૫.૧	૩૩.૬	૪.૨	૪૮	૮.૭	૦.૭૭	૬૦ થી ૭૦	
૧૦	શંકર-૮	૧૭૦ થી ૧૯૦	૩૭૭૫	૨૪.૧	૩૬.૫	૪.૫	૫૦	૮.૪	૦.૮૩	૪૦ થી ૫૦	
૧૧	દેશી શંકર-૭	૧૮૦ થી ૨૦૦	૩૦૦૦	૨૧.૮	૩૭.૫	૫.૬	૪૯	૯.૪	૦.૭૬	૨૮ થી ૩૦	
૧૨	દેશી શંકર-૯	૧૮૦ થી ૨૦૦	૨૯૦૦ થી ૩૦૦૦	૨૮.૪	૩૪.૧	૪.૭	૪૭	૯.૨	૦.૮	૪૦ થી ૫૦	

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નાયબ ખેતી નિયામકશ્રી (કપાસ) ની કચેરી, સુરેન્દ્રનગર.

ગુજરાત રાજ્ય અને સૌરાષ્ટ્રની (જિલ્લાવાર) ૧૯૯૧ થી ૨૦૦૧ સુધીની વરસાદની સ્થિતિ (મીલી.મીટરમાં)

૧.૪૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	સામાન્ય વરસાદ	વર્ષ										
			૧૯૯૧	૧૯૯૨	૧૯૯૩	૧૯૯૪	૧૯૯૫	૧૯૯૬	૧૯૯૭	૧૯૯૮	૧૯૯૯	૨૦૦૦	૨૦૦૧
૧	અમરેલી	૫૪૦	૨૬૯	૬૧૦	૫૦૫	૭૧૭.૨	૩૯૩	૫૪૮	૪૧૫	૭૧૨.૩	૩૪૨.૧	૩૦૨.૭	૫૨૪
૨	ભાવનગર	૫૯૫.૯	૭૪૮	૬૩૭	૪૪૬	૭૯૭	૫૭૦	૬૫૯	૫૬૩	૫૮૬	૪૮૫.૧	૨૬૯.૬	૫૭૯
૩	જામનગર	૪૯૭.૨	૨૭૫	૪૫૬	૧૯૪.૫	૧૦૪૬.૫	૨૭૫.૫	૪૧૮	૧૦૮૨	૭૮૭.૨	૨૮૬.૩	૩૯૫.૭	૬૨૬.૨
૪	જુનાગઢ	૮૮૧.૨	૫૮૬	૮૯૭	૫૮૨	૧૩૮૦૦	૯૬૨	૮૨૪	૭૭૯	૧૦૩૬.૬	૪૨૨.૫	૪૭૦.૮	૭૮૨.૬
૫	પોરબંદર	-	-	-	-	-	-	-	-	૯૭૪.૭	૨૬૬.૩	૪૪૭	૬૫૩.૩
૬	રાજકોટ	૬૨૧.૨	૩૪૦	૬૮૨.૨	૪૦૨	૧૦૧૫	૩૦૦	૭૫૫	૭૬૦	૬૦૫.૯	૩૫૭.૩	૨૯૫	૫૦૮.૯
૭	સુરેન્દ્રનગર	૫૦૭	૨૦૨	૪૯૨	૫૯૯	૬૯૫.૫	૩૩૪	૩૭૯	૭૨૩	૪૮૭.૩	૩૨૫.૬	૩૨૪.૬	૫૯૫.૪
૮	સૌરાષ્ટ્ર	૬૦૭.૧	૩૩૬.૭	૬૨૯.૧	૪૫૪.૭	૯૪૧.૯	૪૭૨.૪	૫૯૭.૨	૭૨૦.૩	૭૪૦.૬	૩૫૫	૩૫૭.૯	૬૦૯.૯
૯	ગુજરાત રાજ્ય	૮૫૨.૯	૬૨૨	૮૯૨.૭	૮૩૯	૧૪૬૪.૪	૬૮૫	૮૪૫	૧૦૭૧.૯	૧૦૮૧.૩	૬૪૩	૫૨૮.૭	૮૧૭.૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન : નિયામકશ્રી, ખેતીવાડી ખાતું, ગાંધીનગર.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કુલ વાવેતર તેમજ પિયત વિસ્તાર, કપાસનો વાવેતર વિસ્તાર અને તેની ટકાવારી (વિસ્તાર હેક્ટરમાં) વર્ષ ૧૯૯૬-૯૭.

૧.૪૫.૧

ક્રમ	તાલુકો	કુલ વાવેતર વિસ્તાર	કુલ પિયત વિસ્તાર	કપાસનુ વાવેતર		
				પિયત	બીનપિયત	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	ચોટીલા	૫૨૭૯૩	૮૧૪૧	૨૬૯૭	૧૦૭૦૮	૧૩૪૦૫
			(૧૫.૪૨)	(૨૦.૧૧)	(૭૯.૮૮)	(૧૦૦.૦૦)
૨	દસાડા	૧૧૨૨૧૬	૭૮૩૬	૪૧૯૫	૮૨૯૦૦	૮૭૦૯૫
			(૬.૯૮)	(૪.૮૨)	(૯૫.૧૮)	(૧૦૦.૦૦)
૩	ધ્રાંગધા	૮૭૧૧૧	૨૭૩૮૮	૧૬૪૮૭	૩૬૭૪૭	૫૩૨૩૪
			(૩૧.૪૪)	(૩૦.૯૭)	(૬૯.૦૩)	(૧૦૦.૦૦)
૪	હળવદ	૮૩૦૪૬	૩૬૬૪૬	૧૧૮૫૪	૨૦૫૮૭	૩૨૪૪૧
			(૪૪.૧૨)	(૩૬.૫૪)	(૬૩.૪૬)	(૧૦૦.૦૦)
૫	લખતર	૫૪૫૪૩	૧૬૩૫	૩૫૦	૪૪૨૭૫	૪૪૬૨૫
			(૨.૯૯)	(૦.૭૮)	(૯૯.૨૨)	(૧૦૦.૦૦)
૬	લીંબડી	૧૨૨૩૦૫	૧૧૦૬૫	૯૭૪૭	૫૬૩૯૯	૬૬૧૪૬
			(૯.૦૫)	(૧૪.૭૩)	(૮૫.૨૭)	(૧૦૦.૦૦)
૭	ચુડા					
૮	મૂળી	૫૬૬૧૮	૧૬૨૫૪	૯૦૪૦	૧૮૩૬૫	૨૭૪૦૫
			(૨૮.૭૦)	(૩૨.૯૮)	(૬૭.૦૨)	(૧૦૦.૦૦)
૯	સાયલા	૫૭૦૬૬	૧૦૫૫૩	૭૩૬૫	૧૩૨૨૧	૨૦૫૮૬
			(૧૮.૪૯)	(૩૫.૭૭)	(૬૪.૨૩)	(૧૦૦.૦૦)
૧૦	વઢવાણ	૫૬૨૪૨	૭૩૪૩	૫૯૦૮	૩૩૯૮૪	૩૯૮૯૨
			(૧૩.૦૫)	(૧૪.૮૦)	(૮૫.૨૦)	(૧૦૦.૦૦)
	કુલ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો	૬૮૧૯૪૦	૧૨૬૯૪૧	૬૭૬૪૩	૩૧૭૧૮૬	૩૮૪૮૨૯
			(૧૮.૬૧)	(૧૭.૫૭)	(૮૨.૪૩)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ :- નીચે કોંસમાં કુલ પિયતની ટકાવારી કુલ વાવેતર વિસ્તારના સંદર્ભમાં છે. જ્યારે કપાસ-પિયત - બીનપિયતની ટકાવારી કપાસના કુલ વાવેતરના સંદર્ભમાં છે.

પ્રાપ્તિ સ્થાન : જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા, સુરેન્દ્રનગર, આંકડાશાખા, સુરેન્દ્રનગર, ૧૯૯૯-૨૦૦૦ માંથી સંકલીત

સૌરાષ્ટ્રની આર્થિક - સામાજિક પરિસ્થિતિ

૨.૧ પ્રાસ્તાવિક

૨.૨ સૌરાષ્ટ્રનું ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ

૨.૨.૧ સૌરાષ્ટ્રનું ભૌગોલિક સ્થાન

૨.૨.૨ સૌરાષ્ટ્રની આબોહવા

૨.૨.૩ સૌરાષ્ટ્રના જંગલો

૨.૩ સૌરાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ

૨.૩.૧ સૌરાષ્ટ્ર નામની ઉત્પત્તિ અને ઉલ્લેખ

૨.૩.૨ સૌરાષ્ટ્રનો પ્રાગૈતિહાસિક ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ

૨.૩.૩ મોર્ય, ગુપ્ત અને વલ્લભકાળમાં સૌરાષ્ટ્ર

૨.૩.૪ રાજપુત યુગમાં સૌરાષ્ટ્ર

૨.૩.૫ અંગ્રેજ શાસન કાળમાં સૌરાષ્ટ્ર

૨.૩.૬ સ્વતંત્રતા પછીના સમયમાં સૌરાષ્ટ્ર

૨.૪ સૌરાષ્ટ્રની આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ

૨.૪.૧ રેલ્વે

૨.૪.૨ પાકા રસ્તાઓ

૨.૪.૩ ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમની સેવાઓ

૨.૪.૪ ટપાલસેવા

૨.૪.૫ બંદરો

૨.૪.૬ હવાઈ મથકો

૨.૪.૭ ટેલીફોન સેવા

૨.૪.૮ વીજળી

૨.૪.૯ બેંકીંગ સેવા

૨.૪.૧૦ સહકારી પ્રવૃત્તિ

૨.૪.૧૧ શિક્ષણ

૨.૫ સૌરાષ્ટ્રની ખેતી

૨.૫.૧ કુલ જમીન અને ચોખ્ખો વાવેતર વિસ્તાર

૨.૫.૨ સિંચાઈ હેઠળની જમીન

૨.૫.૩ સૌરાષ્ટ્રની ખેતી વિકાસની સ્થિતિ

૨.૬ સૌરાષ્ટ્રના ઉદ્યોગો અને તેનો વિકાસ

૨.૬.૧ સૌરાષ્ટ્રનો ઔદ્યોગિક વિકાસ

૨.૭ ઉપસંહાર૨ સૌરાષ્ટ્રની આર્થિક - સામાજિક પરિસ્થિતિ

૨.૧ પ્રાસ્તાવિક:

સૌરાષ્ટ્રના અર્થકારણની કરોડરજી ખેતી છે. હજુ આજે ૬૫ % લોકો ખેતી અને ખેતીસંલગ્ન ધંધારોજગાર સાથે સંકળાયેલા છે. ખેતીનું અર્થતંત્ર એ સૌરાષ્ટ્રના સમાજ જીવનનો પાયો છે. સૌરાષ્ટ્રની કપાસની ખેતીમાં ઉત્પાદનખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ કરતી વખતે સૌરાષ્ટ્રનો ઈતિહાસ, સૌરાષ્ટ્રનું ભૌગોલિક સ્થાન, સૌરાષ્ટ્રની સંસ્કૃતિ, સૌરાષ્ટ્રનું સમાજજીવન, સૌરાષ્ટ્રની આંતરમાળખાકીય સુવિધા, સૌરાષ્ટ્રની ખેતી, સૌરાષ્ટ્રના ઉદ્યોગો વિશે માહિતી મેળવવી અને તેનો અભ્યાસ કરવો તે પાણ મહત્વનું છે. તેથી આ બધી બાબતોની ચર્ચા આ પ્રકરણમાં કરવામાં આવી છે.

૨.૨ સૌરાષ્ટ્રનું ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ:

૧ મે, ૧૯૬૦ રોજ બોમ્બે રિઓરગેનાઈઝેશન એક્ટ - ઈ.સ.૧૯૬૦ દ્વારા ગુજરાત રાજ્યની રચના કરવામાં આવી અને અગાઉના મુંબઈ રાજ્યમાંથી ગુજરાતીભાષી વિસ્તારોની પુનઃરચના કરવામાં આવી અને અગાઉના મુંબઈ રાજ્યમાંથી બનાસકાંઠા, મહેસાણા, સાંબરકાંઠા, અમદાવાદ, ખેડા, પંચમહાલ, વડોદરા, ભરૂચ, સૂરત, પોરબંદર, ડાંગ, અમરેલી, સુરેન્દ્રનગર, રાજકોટ, જામનગર, જૂનાગઢ, ભાવનગર, કચ્છ, ગાંધીધામ અને વલસાડના વિસ્તારોને જુદા તારવી તે વિસ્તારોમાંથી ગુજરાત રાજ્યની રચના કરવામાં આવી. આ ગુજરાત રાજ્યના અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને 'સૌરાષ્ટ્ર' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

૨.૨.૧ સૌરાષ્ટ્રનું ભૌગોલિક સ્થાન :

સૌરાષ્ટ્ર એ ગુજરાત રાજ્યનો એક ભાગ છે, જે ભારતના પશ્ચિમ ભાગમાં આવેલું છે. સૌરાષ્ટ્રની ત્રણ બાજુએ સમુદ્ર છે. આખો સૌરાષ્ટ્ર એક દ્વીપકલ્પ છે. સૌરાષ્ટ્ર ૬૪.૩૩૮ ચોરસ કી.મી. માં પથરાયેલ છે. જેમાં ૫૫,૮૩,૦૦૦ હેક્ટર જમીન ખેતીલાયક છે. તેમાંથી

૪૩,૩૪,૦૦૦ હેક્ટર જમીન પર ખેતી થાય છે. સૌરાષ્ટ્રના ભૌગોલિક લક્ષણો પરથી જાણાયું છે કે સૌરાષ્ટ્રની ભૌગોલિક રચના જ્વાળામુખીના વિસ્ફોટથી થઈ હશે. સહુ પ્રથમ મધ્ય સૌરાષ્ટ્ર, જે એક ઉચ્ચ પ્રદેશ છે તે, સમુદ્રમાંથી બહાર નીકળ્યો, ત્યારપછી આસપાસનો સપાટ પ્રદેશ બહાર આવ્યો. આ સમયે સૌરાષ્ટ્ર ભૂમિ ટાપુ સ્વરૂપે બની હતી. સૌરાષ્ટ્રની ટાપુ સ્વરૂપે સમુદ્રમાંથી પ્રગટ થવાની પ્રક્રિયા એકસાથે નહીં પણ વર્ષો સુધી અને તબક્કાવાર થઈ હતી અને આજથી એક હજાર વર્ષ પૂર્વે ભાલ - નળકાંઠાની પટી પર આવેલી સામુદ્રધુની ખસી જતા સૌરાષ્ટ્રનું ગુજરાતની ભૂમિ સાથે જોડાણ થયું છે. સૌરાષ્ટ્ર ૨૦.૪૦° અને ૨૩.૨૫° ઉત્તર અક્ષાંશની વચ્ચે અને ૬૯.૫° અને ૭૨.૨૦° પૂર્વ રેખાંશ પર આવેલો છે. સૌરાષ્ટ્રની દક્ષિણ અને પશ્ચિમમાં અરબી સમુદ્ર, ઉત્તરમાં કચ્છનો અખાત તેમજ કચ્છનું નાનું રાણ, પૂર્વમાં ખંભાતનો અખાત અને મહેસાણા તેમજ અમદાવાદ જિલ્લા આવેલા છે.

૨.૨.૨ સૌરાષ્ટ્રની આબોહવા

સૌરાષ્ટ્રની આબોહવા એટલે સામાન્ય રીતે શિયાળામાં અતિ નીચું અને ઉનાળામાં અતિ ઊંચું તાપમાન તે સૌરાષ્ટ્રની આબોહવાને સુકી અને આરોગ્યપ્રદ બનાવે છે. સામાન્ય તાપમાન ૮ થી ૪૫ ડીગ્રી સેલ્સિયસ વચ્ચે રહે છે. માર્ચથી મે માસના સમય દરમિયાન ઉષ્ણતામાન સતત વધતું જાય છે. મે માસમાં સૌથી વધુ ગરમી પડે છે. ત્યારબાદ દક્ષિણ - પશ્ચિમના પવનો સાથે જૂન માસના મધ્ય ભાગથી ચોમાસુ શરૂ થતા તાપમાન ઘટવા લાગે છે. જાન્યુઆરી મહિનો સૌથી વધુ ઠંડો હોય છે. પવનો હલકા અને મધ્યમ પ્રકારના અને સૂકા હોય છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં ચોમાસાનો ૯૨ વરસાદ દક્ષિણ - પશ્ચિમના પવનો સાથે આવે છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ ૫૦૦ થી ૬૦૦ મી. મી. જેટલો વરસાદ પડે છે. વરસાદ ક્યારેક સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા જિલ્લાઓમાં વધુ - ઓછો રહેતો હોય છે. સામાન્ય રીતે ચોમાસુ જૂન માસની મધ્યથી શરૂ થાય છે અને સપ્ટેમ્બર સુધી રહે છે. ટેબલ નં. ૧.૪૩.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે છેલ્લા દાયકામાં સૌરાષ્ટ્રનો સૌથી ઓછો વરસાદ ઈ.સ. ૧૯૯૧ માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૨૦૨.૦ મી. મી. પડેલો, જ્યારે સૌથી વધુ વરસાદ ઈ.સ. ૧૯૯૪ માં જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૧૩૮૦.૦૦ મી. મી. પડેલો. સામાન્ય રીતે ચોમાસામાં હવામાં ૬૦ થી ૮૦ ટકા ભેજનું પ્રમાણ રહે છે

અને બાકીના સમયમાં હવામાં ૧૫ થી ૩૦ ટકા ભેજનું પ્રમાણ રહે છે. આમ એકંદરે આબોહવા આરોગ્યપ્રદ છે. પરંતુ અનિયમિત અને ઓછા વરસાદને કારણે અવાર-નવાર સૌરાષ્ટ્રમાં પાણીની અછત, દુષ્કાળની સ્થિતિ ઊભી થાય છે.

૨.૨.૩ સૌરાષ્ટ્રના જંગલો અને નદીઓ:

સૌરાષ્ટ્રમાં કુદરતી જંગલોનું પ્રમાણ નહીંવત્ છે. સૌરાષ્ટ્રના મુખ્ય જંગલોમાં ગીરના જંગલો, બરડાના જંગલો વગેરે છે, જેની જિલ્લાવાર માહિતી નીચે પ્રમાણે છે.

અમરેલી જિલ્લામાં કુલ જંગલ-વિસ્તાર ૩૩૨૭૨ હેક્ટરનો છે. ભાવનગર જિલ્લામાં કુલ જંગલનો વિસ્તાર ૩૧૪૫૮ હેક્ટર છે. ત્યાં મોટા ભાગના ઝાંખરાવાળી ઝાડીના જંગલો છે. જામનગર જિલ્લામાં કુલ જંગલ-વિસ્તાર ૪૪૪૮૮ હેક્ટર છે. જૂનાગઢ જિલ્લામાં સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ જંગલો આવેલા છે. જિલ્લાનો કુલ વિસ્તાર ૧,૯૯,૩૦૦ હેક્ટર છે. જેમાં ગીરના જંગલો વિશ્વમાં જાણીતા છે. બરડાના જંગલો પાણ મહત્વના છે. ગીરના જંગલોમાં વિવિધ વૃક્ષની વિશાળ વિવિધતા રહેલી છે. બરડાના જંગલોમાં મોટેપાયે કાંટાળી જાતના વૃક્ષો થાય છે. રાજકોટ જિલ્લાનો કુલ જંગલ-વિસ્તાર ૩૪૧૩૦ હેક્ટર છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૫૦૧૪૨ હેક્ટર જમીનમાં જંગલ વિસ્તરેલું છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જંગલ-વિસ્તારમાં મોટે ભાગે કાંટાળા બાવળ, બોરડી અને ઘાસના વિસ્તારો આવેલા છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં બાકીના ગુજરાતના ભાગ કરતા મોટી સંખ્યામાં નદીઓ છે. સૌરાષ્ટ્રમાં લગભગ નાની મોટી ૭૧ નદીઓ છે, તેમ છતાં બારમાસી વહેતી એક પાણ નદી નથી. સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લાવાર નદીઓની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે:

અમરેલી જિલ્લામાં મુખ્ય ત્રણ નદીઓ આવેલી છે. તેમાં શેત્રુંજી, ઘેલો અને કાળુભારનો સમાવેશ થાય છે. આ ઉપરાંત ધાતરવાડી, સિંધવાડો, સોમત, રંગોલી, વાદી, ઠેબી, સેલ, સાતાળી અને રાપડી જેવી નાની નદીઓ છે.

ભાવનગર જિલ્લામાં મુખ્ય નદીઓમાં શેત્રુંજી, ઘેલો, કાળુભાર વગેરે મોટી નદીઓનો સમાવેશ થાય છે. જ્યારે વાગાડ, કાલમી, ઉતાવળી, કેરી, ઓમા, માલા અને ભાગડ જેવી નાની નદીઓ છે. જામનગર જિલ્લામાં આજી, ઉંડ, વર્તુ, વેણુ, ઘી, રંગમતી, નાગમતી,

કુલજર, સિંહણ, રૂપારેલ, ડેમી અને સાની નદીઓ આવેલી છે. જૂનાગઢ જિલ્લામાં પ્રમાણમાં ખેતીમાં ઉપયોગી થઈ શકે તેવી મોટી નદીઓ આવેલી છે. જેમાં ભાદર, ઉબેણ, ઓઝત, હીરાણ, મધુંદરી, સાબલી, સરસ્વતી, મેઘલ, રાવલ અને સિંઘવાડા છે. જિલ્લામાં અન્ય નાની નદીઓ પણ આવેલી છે, જેમાં નોલી, અંબાજલ, ભાંડુકીયા, જંજેશ્રી, કાલીન્દ્રી, સાંકરોલી, કુલઝર, લોલ અને મધુવંતી જેવી નદીઓનો સમાવેશ થાય છે. રાજકોટ જિલ્લામાં ભાદર, મચ્છુ, આજીએ ત્રણ મુખ્ય નદીઓ છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં મુખ્ય નદીઓમાં વઢવાણનો ભોગાવો, લીંબડીનો ભોગાવો, સુખભાદર, કંકાવટી, બાત્માણી, ફાળકુ અને ચંદ્રભાગા જેવી નદીઓ આવેલી છે. આ ઉપરાંત ત્યાં વાસળ, ખારી, ઉમાઈ જેવી નાની નદીઓ પણ આવેલી છે.

આમ સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓમાં નાની - મોટી નદીઓની સંખ્યા ઘણી વધુ છે, પરંતુ બારમાસી વહેતી હોય કે સિંચાઈમાં મોટેપાયે ઉપયોગમાં આવે તેવી નદીઓ નથી. સૌરાષ્ટ્રની સૌથી મોટી નદી ભાદર છે, જે ૧૧૭ કી. મી. ની લંબાઈ ધરાવે છે.

આમ સૌરાષ્ટ્ર એક વિશિષ્ટ ભૌગોલિક સ્થિતિ ધરાવતો પ્રદેશ છે.

૨.૩ સૌરાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ:

સૌરાષ્ટ્રની ભૂમિએ શ્રીકૃષ્ણસખા સુદામા, સુતરના તાંતાણે દેશને આઝાદી અપાવનાર પૂ. મહાત્મા ગાંધી, ભક્ત કવિ નરસિંહ મહેતા, રાષ્ટ્રીય શાયર ઝવેરચંદ્ર મેઘાણી, આર્યસમાજના સ્થાપક દયાનંદ સરસ્વતી, સમાજમાં વ્યસનોને તિલાંજલી અપાવી શિક્ષણ અને ધાર્મિક ચેતનાનો ફેલાવો કરનાર શ્રી સહજાનંદ સ્વામી, ગંગા સતી અને સંત રોહીદાસ જેવા અનેક મહાપુરુષોની આ ભૂમિ છે. સૌરાષ્ટ્રની ભૂમિ એ સંત - સુરા અને દાનવીરોની ભૂમિ છે. સૌરાષ્ટ્રને પોતાની આગવી સંસ્કૃતિ છે. આગવો ઇતિહાસ છે, જેનો આછેરો ખ્યાલ નીચે મુજબ છે:

૨.૩.૧ ‘સૌરાષ્ટ્ર’ નામની ઉત્પત્તિ અને ઉલ્લેખ :

પૃથ્વી ઉપરના દેશોમાંનું પ્રાચીનતમ સાહિત્ય એ ‘ઋગ્વેદ સંહિતા’ છે. સૌરાષ્ટ્રની સાંસ્કૃતિક અને રાજકીય ઇતિહાસના મૂળિયા ત્યાં સુધી પહોંચ્યા છે. ભલે સૌરાષ્ટ્રનું નામ

એમાં સીધી રીતે જોવા મળતું ન હોય, પરંતુ સૌરાષ્ટ્રના ગિરનારની પ્રાચીનતમ સંજ્ઞા ઋગ્વેદમાં જોવા મળે છે. આ સંજ્ઞા ‘ઊર્જ્યન્તી’ છે જે સ્ત્રીલીંગ શબ્દ છે, (ઋ ૨-૧૩-૮). આજના ગિરનાર પર્વતની સાચી સંસ્કૃતસંજ્ઞા ‘ઊર્જ્યત્’ છે. પ્રાકૃતમાં એ ‘ઊર્જ્યન્ત’ છે.

સૌરાષ્ટ્રએ પ્રાગૈતિહાસિક કાળથી સુરાષ્ટ્ર તરીકે ઓળખાતો ભારતનો જાણીતો પ્રદેશ છે. ભારતના વિવિધ પ્રદેશોમાં સૌરાષ્ટ્ર એક સમૃદ્ધ, સભ્ય અને રસાળ પ્રદેશ તરીકે પુરાતનકાળથી પ્રસિદ્ધિ પામ્યો છે. તેનું મહત્ત્વ પુરાણગ્રંથોમાં સ્વીકારવામાં આવ્યું છે. સુરાષ્ટ્ર એટલે સારા અથવા સુંદર પ્રદેશનું રાષ્ટ્ર. જે કે અહીં ભૌગોલિક સુંદરતા નહીં પણ પ્રજામાં રહેલ અનેક ગુણો તેમજ અન્ય અનેક કારણોથી પડ્યું હોય તેમ લાગે છે. સુરાષ્ટ્રમાંથી સૌરાષ્ટ્ર કઈ રીતે થયું તે બાબતે અનેક માન્યતાઓ પ્રચલિત છે. સૌરાષ્ટ્રમાં ‘કાઠી’ નામની સુર્યપૂજક જ્ઞાતિ વસે છે. આ કાઠી સુર્યપૂજકો ‘સૌરાઃ’ કહેવાતા અને તે સમયમાં આ સુર્યપૂજકો સવિશેષ પ્રમાણમાં હોવાથી સૌર લોકોના પ્રદેશ તરીકે સૌર - રાષ્ટ્ર અને પછીથી સૌરાષ્ટ્ર થયું હોય તેવી એક માન્યતા પ્રચલિત છે. આ ઉપરાંત ભાષાની દ્રષ્ટિ એ જોઈએ તો સંસ્કૃત વ્યાકરણનો એક એવો પણ નિયમ છે કે ‘સુ’ શબ્દ પાછળ ધોષ વ્યંજન આવે તો સુ નો સૌ થાય છે અને અધોષ વ્યંજન આવે તો સુ નો સુ રહે છે. આ નિયમને કારણે પણ સુરાષ્ટ્રનું સૌરાષ્ટ્ર થયું હોય તેમ પણ હોય શકે.

રામાયણ આપણો ઘણો જૂનો ગ્રંથ છે. તેમાં ‘સૌરાષ્ટ્ર’ નો ઉલ્લેખ કિષ્કિન્ધાકાંડમાં સૌરાષ્ટ્રસહ બાલહીષ્ઠાલ ભદ્રા ... શબ્દોમાં કરવામાં આવ્યો છે, મહાભારતમાં પણ સુરાષ્ટ્ર અને સૌરાષ્ટ્રનો વારંવાર ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. કારણ કે આ ભૂમિ શ્રીકૃષ્ણને પ્રિય હતી.

ઈ. સ. પૂર્વે ચોથી સદીમાં થઈ ગયેલા કૌટિલ્યે તેના અર્થશાસ્ત્રમાં ચંદ્રગુપ્ત મોર્યને આધીન પ્રદેશોની નામાવલીમાં ‘સૌરાષ્ટ્ર’ નું નામ દર્શાવ્યું છે. ત્યાં ગણતંત્ર હોવાનું નોધ્યું છે.

મહાક્ષત્રપ રુદ્રદામાના ઈ. સ. ૧૩૦ - ઈ. સ. ૧૫૦ વચ્ચે કોતરાવેલા જૂનાગઢના પર્વતીય લેખમાં સૌરાષ્ટ્રનો ઉલ્લેખ છે.

ઈ. સ. પૂર્વે છઠી સદીમાં થઈ ગયેલા સૂત્રકાર બૌદ્ધાયને દક્ષિણાપથની વિગતો આપતા

તેમાં સૌરાષ્ટ્રનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

સૌરાષ્ટ્રનું અપભ્રંશ 'સોરઠ' નામ થયું છે. જૈન ગ્રંથો મહાતીર્થકલ્પ, રેવતગિરિકલ્પ, અમ્બિકાદેવીકલ્પ, ધર્મોપદેશમાલા, શેત્રુંજ્યમહાતીર્થમહાત્મ્ય વગેરેમાં સૌરાષ્ટ્રને સુરટ્ટ - સુરઠા કહ્યો છે. આ ગ્રંથો ઈસુની સાતમીથી દશમી સદી વચ્ચે લખાયેલા છે.

આમ સૌરાષ્ટ્ર નામ કઈ રીતે આવ્યું તે બાબતે અનેક માન્યતાઓ છે તેમજ સૌરાષ્ટ્રનો ઉલ્લેખ ઘણા બધા પોરાણિક ગ્રંથોમાં થયેલો છે.

૨.૩.૨ સૌરાષ્ટ્રનો પ્રાગૈતિહાસિક ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ:

સૌરાષ્ટ્રમાં ધંધુકા નજીક રંગપુર, જામનગર નજીક અલિયાબાડા, ઉપલેટા નજીક ઢાંક, ભાવનગર નજીક હાથબ, ધંધુકાથી નજીક લોથલ અને થાનની નજીકમાં પ્રાગૈતિહાસિક કાળના સંસ્કૃતિ ચિહ્નો મળી આવ્યા છે. જેમાં ધંધુકા નજીક લોથલમાં હડપ્પન સંસ્કૃતિના અવશેષો અને નગર મળી આવ્યા છે. એ સમયમાં લોથલ મોટું બંદર હશે તેમજ સભ્યસંસ્કૃતિ હશે તેવું જાણાય છે. નગરરચનામાં પાકા બંધાયેલા રસ્તા, ગટરો, બંદરની જેટી, બંદરની પાજુમાં ગોડાઉન અને શહેરના મકાનોની રચના, નહાવા માટે નાવાણીયા, વગેરેની બનાવટ તેમજ રમકડાં, ઘરેણા અને માટીનાં વાસાણોની બનાવટ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે લોથલ એ સમયે એક વિકસીત બંદર હશે. રંગપુર અને અલિયાબાડા પાસે થયેલા ખોદકામમાંથી સિંધુ હડપ્પા અને મોહેં-જો-ડેરોની સિંધુ સંસ્કૃતિના અવશેષો મળી આવ્યા છે. આ પરથી સાબિત થાય છે કે સૌરાષ્ટ્રની ભાતિગળ સંસ્કૃતિ ગુજરાતની સંસ્કૃતિથી અલગ નથી, છતાં પાણ વિશિષ્ટ તો છે જ.

સૌરાષ્ટ્રમાં જ્યારથી શ્રીકૃષ્ણયુગ શરૂ થાય છે ત્યારથી સૌરાષ્ટ્રનો રીતસરનો ઇતિહાસ શરૂ થાય છે. શ્રીકૃષ્ણે દ્વારિકામાં રાજધાની સ્થાપી અને ૧૧૭ વર્ષ રાજ કર્યું. શ્રીકૃષ્ણ દ્વારિકા આવ્યા તે પહેલા મનું વૈવશ્વતના પુત્ર શર્યાતિ અને તેમના પુત્ર આનર્તનું ત્યાં વર્ચસ્વ હતું, તેથી ઉત્તર સૌરાષ્ટ્રનું નામ આનર્ત પડ્યું હતું. શ્રીકૃષ્ણે સૌરાષ્ટ્રમાં આર્ય સંસ્કૃતિનો ફેલાવો કર્યો, દુર્જનોનો નાશ કર્યો અને સાથે સાથે હુન્નર, કળાઓ, નૃત્ય, સંગીત, કલા, સ્થાપત્ય અને રાજનીતિ પાણ સૌરાષ્ટ્રને આપી.

૨.૩.૩ મોર્ય, ગુપ્ત અને વલ્લભી કાળમાં સૌરાષ્ટ્ર:

શ્રીકૃષ્ણના કાળ પછી સૌરાષ્ટ્રમાં ઐતિહાસિક દ્રષ્ટિએ એક અંધકાર યુગ આવ્યો. કૌટિલ્યના અર્થશાસ્ત્રમાં સૌરાષ્ટ્ર એક ગણરાજ્ય હતું અને ચંદ્રગુપ્તે તેને જીતી લીધું એવો ઉલ્લેખ છે. મોર્યોના ગયા પછી ૧૮ જોટલા ક્ષત્રપ રાજાઓની પેઢીઓએ રાજ્ય કર્યું, જેમાં મહાક્ષત્રપ રૂદ્રદામનનું નામ મોખરે છે. ક્ષત્રપોની રાજધાની માળવા હતી. ક્ષત્રપોના નાશ પછી ગુપ્તકાળમાં સમ્રાટ ચંદ્રગુપ્ત, સ્કંદગુપ્ત, કુમારગુપ્ત વગેરેના સમયમાં સારો સાંસ્કૃતિક વિકાસ થયો. તેના આધારો તે સમયના મળી આવેલા સિક્કાઓ, મંદિરો, મૂર્તિઓ તથા શિલ્પ પરથી મળે છે. ગુપ્તસામ્રાજ્યના નાશ પછી મૈત્રક વંશના સરદાર ભટ્ટાર્કે વલ્લભીમાં પોતાની રાજધાની સ્થાપી. સૌરાષ્ટ્રનું રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ધામ જૂનાગઢ હતું તેને બદલે હવે તેવું ધામ વલ્લભીપુર બન્યું. એ વખતમાં સૌરાષ્ટ્રનું વલ્લભીપુર એ નાલંદા અને તક્ષશીલા જેવું ભારતનું એક વિદ્યાધામ ગણાતુ હતું. ચીની સાધુ હ્યુ-આન-સાંગે સૌરાષ્ટ્રની અને ખાસ કરીને વલ્લભીપુરની જાહોજલાલીનું જે વર્ણન કરેલ છે તે ઉપરથી સૌરાષ્ટ્રની સાંસ્કૃતિક પ્રગતિનો ખ્યાલ આવે છે. આ કામમાં જૈન, હિન્દુ તથા બૌદ્ધ ધર્મોની એક સરખી પ્રગતિ થઈ હતી. વલ્લભીના રાજવીઓએ સોમનાથના મંદિરની જાહોજલાલી પુનઃ સ્થાપિત કરી. વલ્લભીપુરના પતન પછી સૌરાષ્ટ્રમાં સંસ્કૃતિનો સુવાર્ણયુગ ધીરે ધીરે અસ્ત થવા લાગ્યો.

૨.૩.૪ રાજપૂતયુગમાં સૌરાષ્ટ્ર:

વલ્લભીના પતન પછી ચાવડા, જેઠવા, ગોહિલ, જાડેજા, ઝાલા, ચુડાસમા અને યાદવો જેવી રાજપૂત કોમો એક પછી એક એમ સૌરાષ્ટ્રમાં આવી. રાજપૂતકાળમાં જે કોઈપણ રાજવંશે વધુમાં વધુ સત્તા અને સંપત્તિ ભોગવ્યા હોય તો તે જૂનાગઢના ચુડાસમા હતા. સોમનાથ, ધુમલી, થાન વગેરે સ્થળોના મંદિરો સોલંકીયુગના ચાલુક્ય પદ્ધતિના પ્રાચીન પુરાવાઓ છે. રાજપૂતયુગમાં સોમનાથના મંદિરનું અનેક વાર ખંડન થયું. વીર હમીરજી ગોહિલ જેવા અનેક વીર નવયુવાનો અને પ્રજાજનોએ સોમનાથના રક્ષણ કાળે પોતાના પ્રાણ ન્યોછાવર કર્યાં, પણ ધર્મ ઝનુન અને વધુ ચડિયાતી સૈન્યક્ષમતા સામે સૌરાષ્ટ્રના સૈન્યો ટકી ન શક્યા.

૨.૩.૫ મુસ્લીમ યુગ દરમ્યાન સૌરાષ્ટ્ર(કાઠીયાવાડ):

ઈ. સ. ૧૪૭૩ માં ગુજરાતના સુલતાન મહમદ બેગડાએ રા માંડલીકને હરાવીને જૂનાગઢ સહિતનો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર જીતી લઈને ગુજરાતની સલ્તનતમાં ભેળવી દીધેલ. ત્યારપછી તેનો એક સુબો જૂનાગઢમાં રહીને સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સંચાલન કરતો. ઈ.સ. ૧૫૮૧માં ગુજરાતની સલ્તનનો અંત લાવીને મોગલ બાદશાહ અકબરે સમગ્ર ગુજરાતને મોગલ સામ્રાજ્ય નીચે લાવી દીધેલ. જૂનાગઢ ખાતે એક મોગલ લશ્કરી અધીકારી જે “ફોજદાર” તરીકે ઓળખાતો તે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સંચાલન કરતો.

૨.૩.૬ મરાઠા યુગ દરમિયાન સૌરાષ્ટ્ર(કાઠીયાવાડ):

ઈ. સ. ૧૭૦૫માં ઓરંગઝેબના મૃત્યુ પછી મોગલ સામ્રાજ્ય નબળુ પડ્યું. તેનું સ્થાન મહદઅંશે મરાઠા સત્તાએ લીધું. પુનાના પેશવાઓ સમગ્ર પશ્ચિમ ભારતમાં એક લશ્કરી શાસક તરીકે ફેલાયા. ગુજરાતમાં તેના સુબા વડોદરાના ગાયકવાડ હતા. પેશવાઓ નબળા પડતા ગાયકવાડ સહિતના મરાઠા સુબાઓ સ્વતંત્ર બન્યા. ૧૮મી અને ૧૯મી સદીના આ ગાળા દરમિયાન પેશવા અને ગાયકવાડની સત્તાને સૌરાષ્ટ્રમાં પડકારનાર મુખ્યત્વે કાઠી લડાયક જાતીના લોકો હતા. વારંવાર તેમની સાથે નાના મોટા યુદ્ધ થતા. કાઠી સરદારો તે જમાનાની તાસીર પ્રમાણે લુંટફાટ માટે ગુજરાતમાં પાણુ જતા. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં વસનારી આ જાતીના લોકોના પ્રદેશને મરાઠાઓએ કાઠીયાવાડ નામ આપ્યું. જે ઈ.સ. ૧૮૪૮ સુધી પ્રચલીત હતું.

૨.૩.૭ અંગ્રેજ શાસનકાળમાં સૌરાષ્ટ્ર (કાઠીયાવાડ):

ઈ. સ. ૧૮૨૦ માં રાજકોટ મુકામે અંગ્રેજ સરકારનો પહેલો પોલિટીકલ એ જન્ટ આવ્યો. ત્યારબાદ ધીરે ધીરે આખા સૌરાષ્ટ્ર(કાઠીયાવાડ) ઉપર અંગ્રેજોનું વર્ચસ્વ વધ્યું. સૌરાષ્ટ્રના બસો બે રાજાઓ, નવાબો, અંગ્રેજોના તાબેદાર બન્યા. તેઓ ફક્ત કહેવાના રાજા રહ્યા. રાજ્ય પરનો બધો જ અંકુશ અંગ્રેજોના હાથમાં ચાલ્યો ગયો હતો. અંગ્રેજ શાસનકાળ દરમિયાન સૌરાષ્ટ્ર(કાઠીયાવાડ)નો સમાવેશ મુંબઈ રાજ્યમાં ન હતો. એ જમાનામાં હિન્દુસ્તાન બે પ્રકારનું હતું. એક બ્રિટીશ ઈન્ડિયા અને બીજું પ્રિન્સલી ઈન્ડિયા. એક અંગ્રેજોની હકુમતમાં અને બીજું દેશી રજવાડાનું હિન્દુસ્તાન. જે કે દેશી રજવાડાના હિન્દુસ્તાનમાં પાણુ આખરી સત્તા અંગ્રેજો પાસે જ હતી. અમદાવાદ, ભરૂચ, ખેડા, સૂરત, વલસાડ, સાબરકાંઠા, વડોદરાથી

વિરમગામ સુધીના વિસ્તારો બ્રિટીશ ઈન્ડિયામાં હતા. જ્યારે વિરમગામથી સુરેન્દ્રનગર તરફ આવતા આખા સૌરાષ્ટ્રનો વિસ્તાર દેશી રજવાડાઓનો હતો. આની અસર આજ દિવસ સુધી ઉદ્યોગ - ધંધા - વેપાર - શિક્ષણ અને રાજકારણમાં દેખાય છે. આ બધી જ બાબતોમાં ગુજરાતનો પ્રદેશ આજે આગળ છે, જ્યારે સૌરાષ્ટ્ર આજે ઘણું પાછળ છે. કારણ કે તે સમયના દેશી રજવાડાઓએ આ બધી બાબતોના વિકાસ માટે બ્રિટીશ શાસન જેટલા પ્રયત્ન કર્યા નહીં. જે કે મર્યાદિત સત્તાને કારણે તેઓ આવું કશું કરી શકે તેમ પણ હતા નહીં. અંગ્રેજ શાસનકાળ દરમિયાન દરેક જગ્યાએ અંગ્રેજોની વેપારી કુટુંબીતિને કારણે વેપાર, ઉદ્યોગ, ધંધા, ખેતી અને પ્રજાનું શોષણ થયું. પરંતુ સાથે સાથે અંગ્રેજોએ આધુનિક શિક્ષણ, રેલ્વે, તાર - ટપાલ, બેંકીંગ વ્યવસ્થા, બ્રિટીશ પદ્ધતિનો કાયદો અને રાજ્યવ્યવસ્થા ઊભી કરી, પ્રજામાં અંધશ્રદ્ધા અને કુરિવાજો દૂર કરવા અંગ્રેજ શાસકોએ ઘણાં પ્રયત્નો કરેલા.

સ્વતંત્રતાની ચળવળ દરમિયાન ગાંધીજીએ બ્રિટીશ રાજને હાંકી કાઢવા દ્રઢ નિશ્ચય કર્યો. આ ઉપરાંત એ સમયમાં ગાંધીજીએ અસ્પૃશ્યતાનિવારણ ઝુંબેશ શરૂ કરી. તેમણે સ્વદેશી, અહિંસા, અસહકાર, સવિનયકાનુનભંગ, ગ્રામસ્વરાજ જેવા અનેક રચનાત્મક કાર્યક્રમો આપ્યા. આમ ગાંધીજીની અસર હેઠળ સુધારણાની એક જ્યોત પ્રગટી અને ગામડે - ગામડેથી ગાંધીજી સાથે લોકો એ કાર્યમાં જોડાયા. આખરે ઈ.સ. ૧૯૪૭ માં ભારત સ્વતંત્ર થયું. તેની સાથે જ સૌરાષ્ટ્ર(કાઠીયાવાડ) પણ અંગ્રેજ શાસનમાંથી મુક્ત બન્યું.

૨.૩.૮ સ્વતંત્રતા પછીના સમયમાં સૌરાષ્ટ્ર:

ઈ.સ. ૧૯૪૭ માં ભારત સ્વતંત્ર થયું. ૧૫ એપ્રિલ ઈ.સ. ૧૯૪૮ના રોજ સૌરાષ્ટ્રનું રાજ્ય અસ્તીત્વમાં આવ્યું. ૧ નવેમ્બર ઈ.સ. ૧૯૫૬ના રોજ તે દ્રીભાષી મુંબઈ રાજ્યમાં ભર્યું. સૌરાષ્ટ્રના અનેક દેશી રજવાડાઓએ સ્વેચ્છાએ અખંડ ભારત સાથે જોડાણ કર્યું. શરૂઆતમાં સૌરાષ્ટ્ર અલગ રાજ્ય હતું. તેનું વડુ મથક રાજકોટ હતું. ૧ લી મે ઈ.સ. ૧૯૬૦ થી સંયુક્ત મુંબઈ રાજ્યમાંથી બે ગુજરાત અને મહારાષ્ટ્ર રાજ્યો અલગ થયા અને ગુજરાત રાજ્યની સ્થાપના થઈ. તેમાં ગુજરાતના એક ભાગ તરીકે સૌરાષ્ટ્રને ભેળવી દેવામાં આવ્યું. લોકોને પોતાની સરકાર મળતા તેમને અનેક આશાઓ જન્મી અને આ આશાઓને પૂર્ણ કરવા માટે

ઈ.સ.૧૯૪૭ થી આજ દિવસ સુધી શિક્ષણ, ઉદ્યોગ, વેપાર - ધંધા, ખેતી, વાહનવ્યવહાર, સંદેશાવ્યવહાર, વીજળી, પીવાનું પાણી, સિંચાઈ અને કાયદાવ્યવસ્થામાં અનેક સુધારાઓ શક્ય બની શક્યા છે. સૌરાષ્ટ્રના મહત્વના પ્રાણપ્રશ્ન, જેવાં કે સિંચાઈ અને પાણીની સમસ્યા, આર્થિકવિકાસ માટે નાણાની અછત, પછાત-ખેતી, સાગરકાંઠાનો અપૂરતો વિકાસ, સામાજિક અને શિક્ષણ - સ્ત્રીશિક્ષણનો ઓછો વ્યાપ, આધુનિક આંતર માળખાનો અભાવ વગેરે મહત્વના પ્રાણપ્રશ્નો આજે લગભગ ઉકેલી શકાયા છે. પહેલાની સરખામણીમાં ઘણો જ વિકાસ થયો છે, તેમ છતાં સમયની સાથે સાથે નવા નવા પ્રશ્નો પાણી ઊભા થયા છે. આજે પ્રદુષણનો પ્રશ્ન વિકટ બન્યો છે. અનિયમિત વરસાદ અને વધુ પડતા ભૂગર્ભજળના ઉપયોગને કારણે ભૂગર્ભજળ ઊંડા ઉતરતા ગયા છે. દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં ક્ષારનું પ્રમાણ વધ્યું છે. ખેતીમાં વધુ પડતા રાસાયણિક ખાતરો અને દવાઓના ઉપયોગ છતાં પાકમાં રોગોનું પ્રમાણ વધ્યું છે. વીજળીનો પ્રશ્ન ઉદ્યોગ અને ખેતી માટે માથાના દુઃખાવા સમાન બન્યો છે. તાજેતરમાં જ બનેલી ઘટનાઓ દર્શાવે છે કે દેશને અસ્થિર કરવા માંગતા આંતક-વાદીઓ એ પોતાની નજર ગુજરાત તરફ કરી છે. આમ સમયની સાથે અનેક પ્રશ્નો ઊભા થયા છે.

આમ સૌરાષ્ટ્રમાં શ્રીકૃષ્ણથી શરૂ કરીને ગાંધીયુગ સુધીમાં પાંચ હજાર વર્ષ જૂની આ સંસ્કૃતિ વાસ્તવિક રીતે બે 'મોહન' ના જીવન વચ્ચે પાંગરી છે, વિકસી છે, સાક્ષી બની છે. આમ, સૌરાષ્ટ્રના ઈતિહાસમાં અનેક બાબતો આવી અને ગઈ છે. ઘણી જગ્યાએ ધડમૂળથી મોટા ફેરફારો થયા છે, પરંતુ આ બધાની વચ્ચે કોઈપણ વસ્તુ જે અફર - અડીખમ રહી હોય તો તે સૌરાષ્ટ્રની ખમીરવંતી પ્રજાનું ખમીર, કોઠાસુઝ, ટેકીલાપણુ, ધાર્મિકતા, મહેનતુ સ્વભાવ, આતિથ્યભાવના તથા શુદ્ધ અને સરળ સંસ્કારિતા છે, જે સૌરાષ્ટ્રનું એક સદ્નસીબ છે.

૨.૪ સૌરાષ્ટ્રની આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ :

કોઈપણ દેશના વિકાસ માટે આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ ખૂબ જ મહત્વની છે. ગમે તેટલું નાણાંકીય રોકાણ કરવામાં આવે પણ જે આંતરમાળખાકીય સુવિધાનો અભાવ હોય તો વિકાસ શક્ય બનતો નથી. સૌરાષ્ટ્રના દરેક જિલ્લાઓની આંકડાકીય રૂપરેખાના આધારે વર્ષ

ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ માં સૌરાષ્ટ્રના દરેક જિલ્લાઓમાં રેલ્વે, રસ્તા, રાજ્ય પરિવહન નિગમ, બંદરો, વીજળી, બેંકીંગ, સહકારી સંસ્થાઓ અને શિક્ષણની સુવિધા વિશે શું સ્થિતિ છે તે નીચેની માહિતીના આધારે જાણી શકાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ પોરબંદર જિલ્લાની અલગ માહિતી તૈયાર થયેલ ન હોવાથી તે માહિતીનો જૂનાગઢ જિલ્લામાં સમાવેશ થયેલ છે.

૨.૪.૧ રેલ્વે :

સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લાઓ મુજબ જોઈએ તો ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯માં રેલ્વેની લંબાઈ અમરેલી જિલ્લામાં ૩૧૨ કી.મી., ભાવનગર જિલ્લામાં ૨૪૩ કી.મી., જામનગર જિલ્લામાં ૨૮૯ કી.મી., જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૩૭૮ કી.મી., રાજકોટ જિલ્લામાં ૨૮૮ કી.મી અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૩૧૯ કી.મી. ની છે.

જ્યારે જિલ્લાના કુલ રેલ્વે સ્ટેશનોની સંખ્યા અમરેલી જિલ્લામાં ૪૩, ભાવનગર જિલ્લામાં ૩૪, જામનગર જિલ્લામાં ૪૭, જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૫૧, રાજકોટ જિલ્લામાં ૫૧ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૪૩ છે.

આમ રેલ્વે સુવિધા પ્રમાણમાં સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓમાં સમાન જેવી છે. રાજકોટ - વેરાવળ - વાકાંનેર - માળીયા મીંચાણા, ધાંગધ્રા - કુડા, સુરેન્દ્રનગર - ભાવનગર - મહુવા - પીપાવાવ વગેરે રેલ્વે લાઈનોના ગેઈઝ રૂપાંતરણનું કાર્ય નોંધપાત્ર છે, જે સૌરાષ્ટ્રની રેલ્વે સુવિધામાં વધારો કરશે ચોક્કસ છે.

૨.૪.૨ પાકા રસ્તાઓ :

સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ માં જિલ્લાવાર પાકા રસ્તાઓની લંબાઈ જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લામાં ૨૭૯૧ કી.મી., ભાવનગર જિલ્લામાં ૪૮૧૮ કી.મી., જામનગર જિલ્લામાં ૩૨૫૦ કી.મી., જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૩૩૧૬ કી.મી., રાજકોટ જિલ્લામાં ૩૪૧૬ કી.મી અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૩૩૮૨ કી.મી. ના પાકા રસ્તા છે. જેમાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર જિલ્લામાંથી રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ પસાર થતો નથી. જ્યારે પોરબંદર જિલ્લામાં ૫૮ કી.મી., રાજકોટ જિલ્લામાં ૨૫૪ કી.મી અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાંથી ૧૧૩ કી.મી. નો રાષ્ટ્રીય ધોરી માર્ગ નં-૮ પસાર થાય છે.

૨.૪.૩ ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહનવ્યવહાર નિગમની સેવાઓ :

ગુજરાત રાજ્યમાં ‘એસ. ટી.’ ના નામે ઓળખાતી ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમની ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ માં જિલ્લાવાર રૂટની સંખ્યા અને રૂટના કુલ કી.મી. આ મુજબ હતા. અમરેલી જિલ્લામાં ૭૮૨ રૂટ અને ૭૨૨૫૨ રૂટના કુલ કી.મી., ભાવનગર જિલ્લામાં ૫૫૬ રૂટ અને ૫૪૮૦૧ રૂટના કુલ કી.મી., જામનગર જિલ્લામાં ૩૬૧ રૂટ અને ૩૮૧૯૮ રૂટના કી.મી., જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૯૪૦ રૂટ અને ૭૮૫૯૯ રૂટના કી.મી., રાજકોટ જિલ્લામાં ૧૧૧૫ રૂટ અને ૬૫૭૭૬ રૂટના કી.મી અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૪૧૩ રૂટ અને ૩૦૧૭૯ રૂટના કી.મી. હતા.

૨.૪.૪ ટપાલસેવા :

ભારતીય ટપાલસેવા વિશ્વની સૌથી સસ્તી અને વિશાળ ધરાવતી સેવા છે. લોકોનો ભારતીય ટપાલસેવા પર અખૂટ વિશ્વાસ છે. સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓમાં ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ માં ટપાલસેવા જિલ્લાવાર આ મુજબ હતી: અમરેલી જિલ્લામાં મુખ્ય ટપાલકચેરી ઉપરાંત ૩૮ પેટાકચેરી અને ૨૮૩ શાખાઓ છે. જિલ્લામાં ૬૨ ટપાલીઓ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ૨૯૧ ગામો છે.

ભાવનગર જિલ્લામાં મુખ્ય ટપાલકચેરી ઉપરાંત ૬૬ પેટાકચેરી અને ૪૦૩ શાખાઓ છે. જિલ્લામાં ૧૭૯ ટપાલીઓ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ૪૫૯ ગામો છે.

જામનગર જિલ્લામાં મુખ્ય ટપાલકચેરી ઉપરાંત ૬૩ પેટા કચેરી અને ૩૨૪ શાખાઓ છે. જિલ્લામાં ૧૬૭ ટપાલીઓ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ૩૪૮ ગામો છે.

જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૩ મુખ્ય ટપાલકચેરી ઉપરાંત ૮૮ પેટા કચેરી અને ૪૩૭ શાખાઓ છે. જિલ્લામાં ૨૦૪ ટપાલીઓ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ૫૭૫ ગામો છે.

રાજકોટ જિલ્લામાં ૧૩ મુખ્ય ટપાલકચેરી ઉપરાંત ૯૪ પેટા કચેરી અને ૪૦૮ શાખાઓ છે. જિલ્લામાં ૪૭૬ ટપાલીઓ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ૩૩૨ ગામો છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં મુખ્ય ટપાલકચેરી ઉપરાંત ૪૧ પેટા કચેરી અને ૨૯૪ શાખાઓ છે. જિલ્લામાં ૮૬ ટપાલીઓ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ૩૩૮ ગામો છે.

આમ રાજકોટ જિલ્લામાં સૌરાષ્ટ્રમાં ટપાલની સૌથી વધુ સારી સેવા છે, કારણ કે ત્યાં કુલ ૫૦૨ ટપાલકચેરી છે. ટપાલીની સંખ્યા સૌથી વધુ છે અને ટપાલકચેરી વગરના ગામો સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછા છે.

૨.૪.૫ બંદરો :

બંદરો વેપાર - ધંધાના વિકાસ માટે ખૂબ જ મહત્વના છે. ગુજરાત સરકારે ભારત સરકારની ઉદારીકરણની નીતિનો સ્વીકાર કરી તેનો અમલ કરેલ છે અને બંદરોની કામગીરી સુધારવા ખાનગી મૂડીરોકાણની નીતિનો સ્વીકાર થયો છે અને ખાનગી મૂડીરોકાણકારોને નવા બંદરો વિકસાવવાની મંજૂરી અપાઈ છે. તેથી સૌરાષ્ટ્રમાં પીપાવાવ ખાતે ગુજરાત પીપાવાવ પોર્ટ લી. 'બાંધો - સંચાલન કરો અને તબદીલ કરો' ના ધોરણે સંયુક્ત સાહસમાં વિકાસ પામેલ દેશનું પ્રથમ નંબરનું બંદર છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ માં બંદરોની જિલ્લાવાર સંખ્યાજોઈએ તો અમરેલી જિલ્લામાં જાફરાબાદ અને પીપાવાવ એમ બે મોટા બંદરો છે. આ સમયગાળામાં જિલ્લાના બંદરોથી ૧૬૬૧૫.૦૮ લાખની આયાત અને ૭૨૦૮૩.૫૫ લાખની નિકાસો થયેલી હતી.

ભાવનગર જિલ્લામાં ભાવનગર મોટું બંદર છે. જિલ્લાના બંદરોથી ૨૬૮૦૬.૫૬ લાખ ની આયાત અને ૧૬૯૫૩.૩૩ લાખની નિકાસો થયેલી હતી.

જામનગર જિલ્લામાં બેડી, ઓખા, સિક્કા- એ મધ્યમ કક્ષાના બંદરો છે. આ ઉપરાંત સલાયા અને સયાણા નાના બંદરો છે. જિલ્લાના બંદરોથી ૪૩૯૦૧૬.૦૦ લાખ ની આયાત અને ૭૨૬૩૦.૦૦ લાખની નિકાસો થયેલી હતી.

જૂનાગઢ જિલ્લામાં વેરાવળ અને માંગરોળ તથા પોરબંદર જિલ્લામાં પોરબંદર બંદરો છે. બંને જિલ્લાના બંદરોથી ૩૨૯૯૪.૭૪ લાખની આયાતો થયેલી હતી.

રાજકોટ જિલ્લામાં એકમાત્ર નવલખી બંદર છે. આ બંદર પરથી ૨૭૫૬૨.૦૦ લાખની આયાત અને ૯૦૦૭૯.૨૦ લાખની નિકાસો થયેલી હતી.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં એક પાણ બંદર નથી.

આમ સૌરાષ્ટ્રના સુરેન્દ્રનગર સિવાયના બધા જ જિલ્લામાં બંદરો આવેલા છે અને

આયાત નિકાસો મહત્વનો ફાળો છે.

૨.૪.૬ હવાઈમથક :

સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ, જામનગર, ભાવનગર ખાતે હવાઈમથકો આવેલાં છે. દિલ્હી, મુંબઈ-ની સીધી હવાઈસેવા ઉપલબ્ધ છે. આ હવાઈમથકોનું તાજેતરમાં આધુનિકરણ કરવામાં આવ્યું છે.

૨.૪.૭ ટેલીફોન સેવા :

આજે વિશ્વમાં સંદેશાવ્યવહારમાં મોટે પાયે ક્રાંતિ થઈ છે. તેના કારણે ભારતમાં પણ ટેલીફોનસેવા, જે એક સમયે ઊચ્ચજીવનશૈલીમાં ગણાતી, તે આજે જીવનજરૂરિયાતની વસ્તુ થઈ ગઈ છે. આ સંદેશાવ્યવહારની ક્રાંતીના લાભો સૌરાષ્ટ્રને પણ અન્ય પ્રદેશોની જેમ મળ્યા છે. સૌરાષ્ટ્રના દરેક જિલ્લામાં દરેક ગામોને ૧૦૦ % ટેલીફોન સેવા ઉપલબ્ધ થઈ શકી છે. દર ૧૦૦ ની વસ્તી એ ૪.૮૭ ટેલીફોનની સુવિધા છે અને દર ચોરસ કીલોમીટરે ૧૨.૧૯ ટેલીફોન ઉપલબ્ધ છે. આ સેવામાં પણ ખાનગી પેઢીઓને પણ પ્રવેશવાની મંજૂરી મળી હોવાથી એકંદરે કુલ જોડાણોનું પ્રમાણ વધ્યું છે. મોબાઈલ ફોન, ફેક્સ અને ઈન્ટરનેટની સુવિધા નાના નાના શહેરો અને ગામડાઓ સુધી પહોંચી છે.

૨.૪.૮ વીજળી :

સૌરાષ્ટ્રમાં ગુજરાત વિદ્યુત બોર્ડ દ્વારા વીજળીસેવા અપાય છે. ગુજરાતના વીજળીના દર ભારતના અન્ય રાજ્યોની સરખામણીએ સૌથી ઊંચા છે વીજળીના કુલ ઉત્પાદન કરતા માંગ વધુ હોવાથી વિદ્યુતબોર્ડને વીજળીકાપનો આશરો લેવો પડે છે. તેથી સામાન્ય લોકો ને પરેસાની અને વેપાર - ઉદ્યોગ - ધંધા માટે મોટા અવરોધ રૂપ બને છે. ગુજરાત અને ખાસ કરીને સૌરાષ્ટ્રમાં વીજળીની સેવાને થોડી વધુ સારી અને સસ્તી બનાવવાની જરૂર છે. ઈ.સ. ૧૯૯૮ - ૯૯ ના વર્ષને ધ્યાને લેતા સૌરાષ્ટ્રમાં ફક્ત જામનગર જિલ્લામાં સિક્કા ખાતે એકમાત્ર થર્મલ પાવર સ્ટેશન છે. જેમાં ૮૯૩૭૫૮૦૦૦ કીલો વોટ વીજળી પેદા થાય છે.

ઈ.સ. ૧૯૯૮ - ૯૯ માં જ સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓનો વીજળીવપરાશ જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લા માં ૩૫૮૩.૧૦ લાખ કીલો વોટ, ભાવનગર જિલ્લામાં ૪૭૯૪.૭૬ લાખ

કીલો વોટ, જામનગર જિલ્લાનો ૭૯૫૬.૦૭ લાખ કીલો વોટ, જૂનાગઢ જિલ્લાનો ૫૨૮૪.૦૦ લાખ કીલો વોટ, રાજકોટ જિલ્લાનો ૨૧૬૯.૧૦ લાખ કીલો વોટ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ૫૪૭.૧૨ લાખ કીલો વોટનો કુલ વપરાશ હતો.

સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓના ગામડાઓમાં ૧૦૦ ટકા વીજળીકરણ થઈ ગયેલ છે. જૂનાગઢ જિલ્લામાં ગીર અને બરડા પ્રદેશના ખૂબજ નાના નેસડાઓમાં પણ સોલાર પ્રંપદ્ધતિથી વીજળીકરણ કરાયું છે. વધુ વીજમાંગને પહોંચી વળવા પીપાવાવ ખાતે ગેસ આધારિત વીજ મથકનું આયોજન છે.

૨.૪.૯ બેંકીંગ સેવા :

બેંકીંગ સેવા એ કોઈપણ રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસમાં ખૂબ જ અગત્યની ચાવીરૂપ ભૂમિકા ભજવે છે. સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ.૧૯૯૮ - ૯૯ વર્ષને ધ્યાને લઈને જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લામાં કુલ ૯૪ બેંક-શાખાઓ હતી, જેના દ્વારા ખેતીમાં ૧૫૯૦૫.૬૪ લાખ અને ઉદ્યોગમાં ૧૬૦૬.૬૮ લાખ રૂપિયાનું ધિરાણ કરવામાં આવેલું હતું.

ભાવનગર જિલ્લામાં કુલ ૨૪૬ બેંકશાખાઓ હતી, જેના દ્વારા ખેતીમાં ૪૪૯૩.૩૩ લાખ અને ઉદ્યોગમાં ૨૨૨૪૩.૩૦ લાખ રૂપિયાનું ધિરાણ કરવામાં આવેલું હતું.

જામનગર જિલ્લામાં કુલ ૨૧૨ બેંકશાખાઓ હતી, જેના દ્વારા ખેતીમાં ૫૯૫૭.૨૯ લાખ અને ઉદ્યોગમાં ૧૪૫૦૪.૬૬ લાખ રૂપિયાનું ધિરાણ કરવામાં આવેલું હતું.

જૂનાગઢ જિલ્લામાં કુલ ૨૪૧ બેંકશાખાઓ હતી, જેના દ્વારા ખેતીમાં ૧૧૯૦૬.૧૮ લાખ અને ઉદ્યોગમાં ૧૧૪૦૪.૭૧ લાખ રૂપિયાનું ધિરાણ કરવામાં આવેલું હતું.

રાજકોટ જિલ્લામાં કુલ ૩૫૬ બેંકશાખાઓ હતી, જેના દ્વારા ખેતીમાં ૭૯૩૮.૦૫ લાખ અને ઉદ્યોગમાં ૩૨૭૦૩.૧૯ લાખ રૂપિયાનું ધિરાણ કરવામાં આવેલું હતું.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૨૬ બેંકશાખાઓ હતી, જેના દ્વારા ખેતીમાં ૫૮૮૪.૫૩ લાખ અને ઉદ્યોગમાં ૨૩૬૩૭.૧૦ લાખ રૂપિયાનું ધિરાણ કરવામાં આવેલું હતું.

આમ સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ જિલ્લામાં સૌથી વધુ બેંક શાખાઓ છે અને બેંક દ્વારા ઉદ્યોગોને અપાતા ધિરાણોમાં રાજકોટ પણ જિલ્લો સૌથી આગળ છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી

ઓછી બેંક શાખા ધરાવતા અમરેલી જિલ્લામાં ખેતીમાં સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ ધિરાણ કરવામાં આવેલું તું સૌરાષ્ટ્રની બેંકીંગ સેવામાં બીજું ધ્યાન ખેંચનારું પરીબળ તાજેતરમાં ખાનગી બેંકોનો બજારમાં પ્રવેશ છે. જે કે ખાનગી બેંકો એ મહત્વ અંશે પોતાની સેવા મોટા શહેરો પૂરતી જ મર્યાદિત રાખી છે, તેથી તેમનો ગ્રમ્ય વિસ્તારોને લાભ મળતો નથી.

૨.૪.૧૦ સહકારી પ્રવૃત્તિ :

સહકારી પ્રવૃત્તિમાં ગુજરાતનું નામ ભારતમાં મોખરે છે. સહકારી પ્રવૃત્તિમાં પ્રાથમિક ખેતી વિષયક ધિરાણ મંડળીઓ, પ્રાથમિક બીન ખેતી વિષયક ધિરાણ મંડળીઓ, તેલીબીયા મંડળીઓ, દુધ ઉત્પાદકની સહકારી મંડળીઓ, હાઉસીંગ મંડળીઓ, ગ્રાહક ભંડાર અને મજૂર મંડળીઓની પ્રવૃત્તિ મુખ્ય છે. ઈ.સ. ૧૯૯૮ - ૯૯ ના વર્ષમાં જેઈએ તો અમરેલી જિલ્લામાં કુલ ૧૦૧૬, ભાવનગર જિલ્લામાં કુલ ૨૪૫૫, જામનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૨૮૨, જૂનાગઢ જિલ્લામાં કુલ ૧૮૪૨, રાજકોટ જિલ્લામાં કુલ ૧૮૨૫, અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૨૭૫ સહકારી મંડળીઓ હતી. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં સહકારી પ્રવૃત્તિ પ્રમાણ માં ખુબ વિકાસ પામી છે.

૨.૪.૧૧ શિક્ષણ :

શિક્ષણ એ સમાજ ઘડતર માટેનું એક મહત્વનું પાસુ છે. દેશમાં ગમે તેટલું ઉદ્યોગો કે ખાતીમાં નાણાકીય રોકાણ થાય, પરંતુ જે દેશમાં શિક્ષણનું પ્રમાણ ઓછું હશે તો આવું કરવામાં આવેલું નાણાકીય રોકાણ યોગ્ય પરિણામ આપતું નથી. આઝાદી પછી સૌરાષ્ટ્રમાં શિક્ષણનો વ્યાપ વધ્યો છે. લોકોની શિક્ષણ પ્રત્યેની ભૂખ ઉઘડી છે. ઈ.સ. ૧૯૯૮ - ૯૯ ના વર્ષમાં સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓમાં શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની સંખ્યા આ પ્રમાણે હતી:

અમરેલી જિલ્લામાં કુલ ૭૪૬ પ્રાથમિક શાળા, ૧૦૬ માધ્યમિક શાળા, ૩૩ ઉચ્ચ માધ્યમિક શાળા, ૧૪ ઉચ્ચ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયો અને ૮૩ ગ્રંથાલયો - વાંચનાલયો હતાં.

ભાવનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૨૪૧ પ્રાથમિક શાળા, ૨૧૧ માધ્યમિક શાળા, ૨૦ ઉચ્ચ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયો અને ૪૩૬ ગ્રંથાલયો - વાંચનાલયો હતાં.

જામનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૩૧૬ પ્રાથમિક શાળા, ૧૫૬ માધ્યમિક શાળા, ૪૫ ઉચ્ચ

માધ્યમીક શાળા, ૧૫ ઉચ્ચ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયો અને ૫૨ ગ્રંથાલયો - વાંચનાલયો હતાં.

જૂનાગઢ જિલ્લામાં કુલ ૧૮૧૭ પ્રાથમિક શાળા, ૩૮૬ માધ્યમિક શાળા, ૮૧ ઉચ્ચ માધ્યમીક શાળા, ૫ ઉચ્ચ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયો અને ૨૬ ગ્રંથાલયો - વાંચનાલયો હતાં.

રાજકોટ જિલ્લામાં કુલ ૧૬૨૫ પ્રાથમિક શાળા, ૬૧ ઉચ્ચ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયો અને ૩૦ ગ્રંથાલયો - વાંચનાલયો હતાં.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કુલ ૮૪૪ પ્રાથમિક શાળા, ૧૧૫ માધ્યમિક શાળા, ૩૮ ઉચ્ચ માધ્યમિક શાળા, ૮ ઉચ્ચ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયો હતા.

આમ સૌરાષ્ટ્રના શિક્ષણ ને લગતા આંકડાઓ જોતા સૌથી વધુ ધ્યાન ખેંચનારી બાબત એ છે કે ભાવનગર જિલ્લામાં સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ ૪૩૬ ગ્રંથાલયો છે. જ્યારે સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓમાં સૌથી વધુ ઉચ્ચ શિક્ષણ આપતી મહાવિદ્યાલયોની સંખ્યા ૬૧ રાજકોટ જિલ્લામાં છે. આ ઉપરાંત હાલમાં જે રીતે આખા દેશમાં ખાનગી શાળા - કોલેજને સરકારી નીતિ વડે અપાઈ રહ્યું છે તેની અસરમાંથી સૌરાષ્ટ્ર પાણ બાકાત નથી. આજે સૌરાષ્ટ્રમાં પાણ ખાનગી શાળા - કોલેજોનું પ્રમાણ વધતું જાય છે.

આમ એકંદરે જોઈએ તો સૌરાષ્ટ્રમાં આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ દેશના અન્ય વિસ્તારોને સમાન જ છે, તેમ છતાં સૌરાષ્ટ્ર માટે જ્યારે સૌથી મહત્વના બે પ્રાણપ્રશ્નોની વાત કરીએ ત્યારે તેમાં પાણી અને વીજળીનો ક્રમ સૌથી ઉપર છે. જ્યારે સૌરાષ્ટ્રમાં આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ પ્રમાણમાં સારી છે તેમ કહી શકાય.

૨.૫ સૌરાષ્ટ્રની ખેતી :

સૌરાષ્ટ્રના અર્થકારણમાં ખેતીએ સૌથી અગત્યનું ક્ષેત્ર છે. સૌરાષ્ટ્રમાં ૬૫% લોકો ખેતી સાથે સંકળાયેલા છે. દેશ સ્વતંત્ર થયા બાદ ખેડૂત જમીનનો ખરેખરો માલિક બન્યો છે ત્યારથી સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના ઈતિહાસમાં એક નવા યુગની શરૂઆત થઈ છે. રાતદિવસ જોયા વગરની મહેનત , અનેરી કોઠાસુઝ તેમજ ઝાઝરમાન ખમીર અને વૈવિધ્યસભર પાકો મેળવવાની અનુકૂળતા એ સૌરાષ્ટ્રની મહામૂલી સંપત્તિ છે. આજે સૌરાષ્ટ્રમાં વિવિધ કારણોસર ખેતી અને ગામડા ભાંગતા

જાય છે એવી સબળ દલીલ થાય છે. તેની સામે ઈ.સ.૧૯૫૦ ની સ્થિતિએ આજની સ્થિતિના આંકડાઓ દર્શાવી, સૌરાષ્ટ્રની ખેતીનો ખૂબ જ તંદુરસ્ત વિકાસ થયો છે તેવું ચિત્ર પાણ રજૂ કરાય છે. આ બધી જ બાબતોનો અભ્યાસ પાણ મહત્વનો છે. આ બાબતોની ચર્ચા કરતા પહેલા સૌરાષ્ટ્રની ખેતીને લગતા થોડા પાયાના જિલ્લાવાર આંકડાઓ જોઈ લઈશું.

૨.૫.૧ કુલ જમીન અને ચોખ્ખો વાવેતરવિસ્તાર :

સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ.૧૯૯૬ - ૯૭માં જુદા - જુદા હેતુ માટેની જિલ્લા પંચાયતોના સત્તાવાર અહેવાલમાં પ્રાપ્ત માહિતી પ્રમાણે કુલ જમીનનું પ્રમાણ અમરેલી જિલ્લામાં કુલ ૬,૧૧,૯૯૭ હેક્ટર, ભાવનગર જિલ્લામાં કુલ ૯,૭૮,૮૫૫ હેક્ટર, જામનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૦,૧૫,૨૧૫ હેક્ટર, જૂનાગઢ જિલ્લામાં કુલ ૭,૮૮,૯૫૧ હેક્ટર, રાજકોટ જિલ્લામાં કુલ ૧૧,૧૦,૫૩૫ હેક્ટર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કુલ ૧૦,૪૬,૮૦૦ હેક્ટર જમીન હતી. આ કુલ જમીન પૈકી જિલ્લાવાર ચોખ્ખા વાવેતર નીચેની જમીન અને જિલ્લાની કુલ જમીનના સંદર્ભમાં વાવેતર નીચેની જમીનની ટકાવારી આ મુજબ છે: અમરેલી જિલ્લામાં ૪,૯૫,૯૫૫ હેક્ટર જમીન અને ૭૩.૮૦ % જમીન, ભાવનગર જિલ્લામાં ૬,૩૦,૩૬૫ હેક્ટર જમીન અને ૬૪.૩૯ % જમીન, જામનગર જિલ્લામાં ૬,૦૬,૫૮૫ હેક્ટર જમીન અને ૫૯.૭૪ % જમીન, જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૫, ૬૫, ૯૧૬ હેક્ટર જમીન અને ૭૧.૭૩ % જમીન, રાજકોટ જિલ્લામાં ૭, ૨૩, ૭૧૪ હેક્ટર જમીન અને ૬૫.૧૬ % જમીન અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૬, ૮૧, ૯૪૦ હેક્ટર જમીન અને ૬૫.૧૪ % જમીન ચોખ્ખા વાવેતર હેઠળ હતી. આ આંકડાઓ તથા સત્તા જાણી શકાય છે કે કુલ જમીનમાં રાજકોટ જિલ્લો પ્રથમ ક્રમે છે. જ્યારે વાવેતર હેઠળની ટકાવારી જમીનમાં અમરેલી જિલ્લો ૭૩.૮૦ % સાથે પ્રથમ ક્રમે છે.

આ ઉપરાંત ઉપર્યુક્ત આંકડાઓની સરખામણી ગુજરાતના આંકડાઓ સાથે કરીએ તો ગુજરાતની જુદા - જુદા હેતુ માટે અહેવાલમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ જમીન (ઈ.સ.૧૯૯૬ - ૯૭) ૧,૮૮,૧૧,૮૦૦ હેક્ટર હતી, જે પૈકી ૯૬,૧૧,૬૦૦ હેક્ટર જમીન ચોખ્ખા વાવેતર નીચે હતી, જેની ટકાવારી ૫૧.૦૯ % હતી. આમ ઉપરના આંકડા સરખાવતા

જાણી શકાય છે કે કુલ જમીનના સંદર્ભમાં ચોખ્ખા વાવેતર નીચેની સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાની જમીન ટકાવારી ગુજરાતની ટકાવારી ૫૧.૦૮ % કરતા ઊંચી છે.

૨.૫.૨ સિંચાઈ હેઠળની જમીન :

સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ.૧૯૮૬ - ૮૭માં કુલ વાવેતર હેઠળની જમીનની સામે જિલ્લાવાર કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર અને તેની ટકાવારી જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લામાં કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર ૧,૦૮,૫૮૩ હેક્ટર હતો અને તે ની ટકાવારી ૨૧.૮૮ % હતી. ભાવનગર જિલ્લામાં કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર ૧,૦૮,૫૮૩ હેક્ટર અને ૨૧.૮૮ % હતો. જામનગર જિલ્લામાં કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર ૮૨,૮૭૭ હેક્ટર અને ૧૩.૬૬ % હતો. જૂનાગઢ જિલ્લામાં કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર ૧,૪૬,૮૪૮ હેક્ટર અને ૨૪.૬૭ % હતો. રાજકોટ જિલ્લામાં કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર ૧,૨૪,૨૨૨ હેક્ટર અને ૧૭.૧૬ % હતો અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કુલ ચોખ્ખો સિંચિત વિસ્તાર ૧,૨૬,૮૪૧ હેક્ટર અને ૧૮.૬૧ % હતો. જ્યારે સમગ્ર ગુજરાતમાં ૩૬,૪૨,૪૦૦ હેક્ટર અને ૩૧.૫૧ % હતો.

આમ આ આંકડાઓ પરથી જાણી શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રમાં ભાવનગર જિલ્લામાં સિંચાઈ હેઠળની જમીન સૌથી વધુ છે (૧,૫૩,૧૫૫ હેક્ટર) અને સૌથી ઓછી જમીન જામનગર જિલ્લામાં (૮૨,૮૭૭ હેક્ટર) છે. એ જ રીતે સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ચોખ્ખા વાવેતર વિસ્તાર સામે સિંચિત વિસ્તાર જૂનાગઢ જિલ્લામાં સૌથી વધુ (૨૪.૬૭ %) છે, જ્યારે સૌથી ઓછી ટકાવારી જામનગર જિલ્લાની (૧૩.૬૬ %) છે. આ સમગ્ર ગુજરાતની કુલ ચોખ્ખા વાવેતરની સામે સિંચિત વિસ્તાર ની ટકાવારી ૩૧.૫૧ % છે આ સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓની ટકાવારી કરતા વધુ છે. આમ એક વાત સ્પષ્ટ થાય છે કે ગુજરાતની સરખામણી એ સૌરાષ્ટ્રમાં સિંચાઈની સુવિધા ઘણી ઓછી છે.

૨.૫.૩ સૌરાષ્ટ્રની ખેત વિકાસની સ્થિતિ :

સૌરાષ્ટ્રમાં જુદા જુદા હેતુ માટે અહેવાલમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ કુલ જમીન ૪૬,૧૦,૨૩૩ હેક્ટર છે. તેમાંથી કુલ ૩૭,૦૪,૪૭૫ હેક્ટર જમીનમાં વાવેતર થાય છે. તેમાંથી ફક્ત ૭,૪૨,૬૨૭ હેક્ટર જમીન એટલે કે ૨૦.૦૪ % જમીન સિંચાઈની સુવિધા

ધરાવે છે. સૌરાષ્ટ્રમાં મુખ્યત્વે મગફળી, કપાસ, ઘઉં, બાજરી, તલ, જુવાર, કઠોળ વગેરે પાકો લેવામાં આવે છે. જેમાં મગફળી, કપાસ, ઘઉંનું વાવેતર વધુ છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સમયની સાથે ખેતીમાં અનેક પરિવર્તનો આવ્યાં છે. ખેતીમાં માનવ અને પશુશ્રમની જગ્યાએ યંત્રનો ઉપયોગ વધ્યો છે. નવા સંશોધિત બિયારણો, જંતુનાશક દવાઓ, રાસાયણિક ખાતરોનો વપરાશ વધ્યો છે. ખેડૂતની દ્રષ્ટી પણ વ્યાપારી બની છે. આ સાથે સૌરાષ્ટ્રની ખેતીમાં કેટલાક વિશિષ્ટ પ્રશ્નો પણ ઉભા થયા છે, જે સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના વિકાસમાં મોટો અવરોધ ઊભો કરે છે.

સૌરાષ્ટ્ર ખેતી માટે સૌથી મોટો પ્રશ્ન પાણીની સમસ્યા છે. ખેતી માટે પૂરતી સિંચાઈની સુવિધાનો અભાવ છે. સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતો સાહસી, મહેનતુ, ઉદાર અને ખમીરવાળા છે, તેમ છતાં સિંચાઈની સુવિધાના અભાવે બારમાસી પાક લઈ શકતા નથી. પરિણામે નીચી ઉત્પાદકતા અને કુલ નીચું ઉત્પાદન અને ખેડૂતોની કુલ આવક ઓછી રહે છે. ભારતમાં કુલ વાવેતરની જમીન સામે સિંચિત વિસ્તાર અંદાજે ૪૦ % જેટલો છે. જ્યારે આ પ્રમાણ ગુજરાતમાં ૩૧.૬૯ % અને સૌરાષ્ટ્રમાં ૨૦.૦૪ % જેટલો જ છે. ભારતમાં પંજાબ, હરિયાણા જેવા રાજ્યોમાં સિંચાઈની સુવિધાના કારણે ખેતીમાં વધુ વિકાસ શક્ય બન્યો છે, જ્યારે ગુજરાત અને તેમાં પણ ખાસ કરીને સૌરાષ્ટ્રમાં સિંચાઈની સુવિધા માટે નક્કર પગલા લેવાયા નથી. સૌરાષ્ટ્રની ખેતીમાં સિંચાઈની સમસ્યા માટે મહત્વના કારણો: (અ) સૌરાષ્ટ્રમાં વરસાદ અનિયમિત છે. અહીં દર પાંચ વર્ષમાંથી બે વર્ષ અનાવૃષ્ટિ હોય છે. (બ) સૌરાષ્ટ્રમાં કુદરતી રીતે જ બારમાસી નદીઓનો અભાવ છે. (ક) ચોમાસામાં વરસાદ સમયે નકામા વહી જતા પાણી રોકવા માટે નાના - મોટા બંધોનું પ્રમાણ પણ નહીવંત છે. (ડ) સૌરાષ્ટ્રમાં ભૂગર્ભજળના વધુ પડતા દોહનને કારણે ભૂગર્ભજળનું પ્રમાણ ઘટતું જાય છે, ઊંડું ઉતરતું જાય છે. ચારેક દાયકા પહેલા ભૂગર્ભજળ વિપુલ માત્રામાં હતું. (ઈ) છેલ્લા બે દાયકાથી ખાસ કરીને સૌરાષ્ટ્રમાં થોડી જુદી પ્રકારનો પ્રશ્ન પણ ઊભો થયો છે. શહેરો અને ઉદ્યોગો પ્રાપ્ય મર્યાદિત પાણીના જથ્થાનો મોટો ભાગ વાપરી નાંખે છે. તેથી ખેતીની સિંચાઈ માટે પાણી વધતુ નથી. કારણથી સૌરાષ્ટ્રમાં સિંચાઈની સુવિધા પ્રમાણમાં ઓછી રહી છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં સિંચાઈની અપૂરતી સુવિધાનું છેલ્લું કારણ સમજવા જેવું છે. છેલ્લા બે

દાયકામાં સૌરાષ્ટ્રમાં શહેરો અને ઉદ્યોગોમાં ઝડપી વિકાસ થયો છે. તેની સાથે તેની પાણીની જરૂરિયાત પણ વધી છે. આ કારણે સૌરાષ્ટ્રમાં જે કાંઈ નાના મોટા બંધો જે મૂળભુત રીતે ખેતીની સિંચાઈના હેતુ માટે બાંધવામાં આવેલા, તેનું મોટા ભાગનું પાણી આ શહેરો અને ઉદ્યોગો વાપરી નાખે છે. સિંચાઈમાં પાણી આપવા કરતા પીવાના હેતુ માટે પાણી આપવામાં અગ્રતા અપાઈ તે સ્વાભાવિક પણ છે. આ કારણે અગાઉ ખેતી માટે પાણી મેળવતા ખેડૂતોમાં અસંતોષ પેદા થાય છે. આ શહેરો અને ઉદ્યોગની પાણીની જરૂરિયાત માટે નાના મોટા બંધો ઉપરાંત શહેરોની આસપાસના ભૂગર્ભજળ ઉલેચીને પાઈપ વડે શહેરો સુધી લઈ જવામાં આવે છે. તેના પરિણામે ભૂગર્ભજળ ઊંડા ઉતરતા સ્થાનિક ખેડૂતો અને પ્રજાને મુશ્કેલી ઊભી થાય છે. આવી યોજનાઓનો વિરોધ થાય છે અને સંઘર્ષો પેદા થાય છે. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં પહેલેથી જ ખેત સિંચાઈની સુવિધા ઓછી જ હતી અને તેમા વળી શહેરો અને ઉદ્યોગોના વિકાસને કારણે મર્યાદિત પાણીનો મોટો ભાગ શહેરો અને ઉદ્યોગો માટે વપરાતા ખેતસિંચાઈ માટે જથ્થો નહીવંત બચે છે. આમ વિવિધ કારણોસર સૌરાષ્ટ્રમાં સિંચાઈની સુવિધા પ્રમાણમાં ઓછી રહી છે. પરિણામે ખેતીનો વિકાસ ઝંધાયો છે.

સૌરાષ્ટ્રની ખેતી માટે બીજા મહત્વનો પ્રશ્ન વીજળીની સમસ્યા છે. સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતી માટે વીજમાંગ મોટા પ્રમાણમાં વધી છે. અનિયમિત વરસાદને કારણે કુવા - બોરમાંથી ઓઈલ એન્જીનને બદલે વીજ મોટરોથી પાણી ખેંચી સિંચાઈ કરવાનું વલણ વધ્યું છે. વીજમોટરો વડે સિંચાઈ ઓઈલ એન્જીન કરતા ખેડૂતોને વધુ અનુકૂળ પણ પડે છે પરંતુ નવા વીજ જોડાણ મેળવવામાં ખૂબ જ મુશ્કેલી છે. તેમાટે વર્ષો સુધી રાહ જોવી પડે છે અને વીજ જોડાણ મળ્યા પછી પણ વીજમાંગ અને પુરવઠાને સંતુલિત રાખવા ગ્રામ્ય અને ખેતીના હેતુ માટે શહેરો અને ઉદ્યોગોની સરખામણીમાં વધુ વીજકાપ મૂકાય છે. પરિણામે ખેડૂતોના ઊભા પાક સુકાઈ જાય તેવી સ્થિતિ સર્જાય છે. આમ વીજળીના પ્રશ્નને લીધે પણ સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીવિકાસમાં મોટો અવરોધ આવે છે.

આ ઉપરાંત સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ અને મગફળી જેવા રોકડીયા પાકો વધુ લોકપ્રિય છે. આ રોકડીયા પાકો અને અન્ય પાકોના ખેત-ઉત્પાદનની સીઝનના સમયે બજાર ભાવો એકદમ

ઘટી જાય છે. પરિણામે ખેડૂતોને વ્યાજબી - પોષણ - ક્ષમ ભાવો મળતા નથી. ખેડૂત રાતદિવસ જોયા વગર કાળી મજૂરી કરે અને જંતુનાશક દવાઓ - રાસાયણિક ખાતરો - નિંદામાણ - મજૂરી વગેરેનો ખૂબ જ ખર્ચ કરે છે, પરંતુ વ્યાજબી - પોષણક્ષમ ભાવો ન મળવાને લીધે 'જગતનો તાત' ખેડૂત આજે બિચારો બન્યો છે. આ ભાવો નીચા જવા માટે અનેક અન્ય પરિબળો પણ જવાબદાર છે. જેવાં કે આર્થિક ઉદારીકરણની નીતિના કારણે મોટેપાયે થતી આયાતો, ખેત-ઉત્પાદનની સિઝનમાં એકી સાથે મોટાપાયે વેંચાણ માટે બજારમાં આવતી ખેતપેદાશો, ખેડૂતની રોકડ નાણાની તીવ્ર જરૂરિયાત, ખેતપેદાશોના સંગ્રહ કરવાની અને આવા સંગ્રહની સામે ખેડૂતોને ધિરાણ આપવાની અપૂરતી સુવિધા અને સમયસર વ્યાજબી તેમજ પોષણક્ષમ એવા ખેત પેદાશના ટેકાના ભાવો જાહેર કરવામાં વિલંબ વગેરે કારણોસર ખેત-ઉત્પાદનની સિઝનમાં ભાવો એકદમ નીચા જાય છે. પરિણામે ખેડૂતોને પૂરતું વળતર પણ મળતું નથી.

આ ઉપરાંત રાસાયણિક ખાતરના વધુ પડતા વપરાશને કારણે જમીનમાં ખાતરની અસરકારકતા ઘટી છે. તેથી વધુ ને વધુ ખાતરનો વપરાશ કરવો પડે છે. ખાતરોના ભાવો ખૂબ ઊંચા ગયા છે. ક્યારેક જરૂરિયાતના સમયે ખાતર મળતું પણ નથી. જંતુનાશક દવાઓના અતિશય વપરાશના પણ માઠા પરિણામો દેખાવા લાગ્યા છે. જીવાતોએ દવાઓ સામે પોતાની પ્રતિકારશક્તિ ઊભી કરી લીધી છે. પરિણામે પાકમાં રોગનું પ્રમાણ વધ્યું છે. ખેડૂતો વધુને વધુ ભારે દવાઓના ડોઝ આપે છે, છતાં રોગ અસરકારક રીતે નિયંત્રણમાં આવતો નથી. આમ ખેડૂતનું રાસાયણિક ખાતર અને દવાઓ પાછળનું ખર્ચ ખૂબ જ વધ્યું છે, જ્યારે ઉત્પાદનમાં જોઈએ તેટલો વધારો મેળવી શકાતો નથી. પરિણામે ખેડૂતોને વધુ પ્રમાણમાં ખર્ચ અને ઓછું વળતર એમ બેવડો માર પડે છે. વળી સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠા વિસ્તારમાં ખારાશનું પ્રમાણ વધતા જમીનની ફળદ્રુપતા ઘટી છે. એકંદરે ઉત્પાદન ઘટ્યું છે. જેમ કે સૌરાષ્ટ્રના નાઘેર વિસ્તારોમાં પહેલા લીલીછમ ઝાડીઓ અને નાળીયેરીઓ હતી. આજે આવો ફળદ્રુપ પ્રદેશ ઉજ્જડ દેખાય છે. આ ઉપરાંત સૌરાષ્ટ્રમાં ઉદ્યોગોનો વિકાસ જે સ્વરૂપમાં થયો છે તેના લીધે સૌરાષ્ટ્રની ખેતી અને ગ્રામીણ વિકાસ પર પ્રતિકૂળ અસરો થઈ છે. કાયમી

રોજગારી અને આવક આપતી ખેતીની જમીન મોટા પ્રમાણમાં બીનખેતીમાં તબદીલ થઈ છે. પાણી અને પ્રદુષણના ગંભીર પ્રશ્નો ઊભા થયા છે. આવી વિવિધ મુશ્કેલીઓના કારણે આજે સૌરાષ્ટ્રનું ખેતીક્ષેત્ર ચિંતાજનક બનતું જાય છે.

સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતો ખેતીવાડી છોડીને શહેરોથી આકર્ષાયને તેમજ રોજી રોટીની શોધમાં શહેરોમાં આવીને વસવા લાગ્યા. પરિણામે ગામડાઓ ભાંગવા લાગ્યા છે અને શહેરો ઉભરાવા લાગ્યા છે. ખેડૂતોની નવી યુવાન પેઢીને ખેતીનો વ્યવસાય આગમતો હોય તેમ જાણાય છે. વળી ગામડામાં ખેતી કરતા કુટુંબ કરતા શહેરોમાં રહીને ધંધો રોજગાર કરતા કુટુંબનો સામાજિક મોભો, પ્રતિષ્ઠા પણ વધુ હોય તેવી સ્થિતિ ઊભી થઈ છે. આમ આજે દિન - પ્રતિદિન સૌરાષ્ટ્રમાં ખેડૂત બેહાલ બનતો જાય તેવી સ્થિતિ ઊભી થઈ છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીમાં આવા અનેક પ્રશ્નો હોવા છતાં સ્થિતિ સાવ નિરાશાજનક નથી તે પણ એક હકીકત છે. આઝાદી સમયે હાલમાં જે વસ્તી છે તેના ચોથા ભાગની વસ્તી હોવા છતાં તે વસ્તીને નિભાવવા અનાજની આયાત કરવી પડતી હતી. આજે ભારતમાં વસ્તીનો આટલો મોટો વધારો થયો હોવા છતાં અનાજ બાબતે ભારત દેશ સ્વાવલંબી બન્યો છે. ભારત અનાજ અને અન્ય રોકડીયા પાકો તેમજ તેના આધારિત પેદાશોની નિકાસ પણ કરે છે. આમ ખેત-ઉત્પાદનમાં જંગી વધારો થઈ શક્યો છે, જે એક મોટી સિદ્ધિ છે.

પહેલાના સમયમાં દુષ્કાળના સમયે મોટા પ્રમાણમાં માનવ અને પશુની જીવહાની થતી હતી, ભૂખમરો થતો. આજે પણ દુષ્કાળો તો આવે જ છે, પણ વાહન વ્યવહારની સુવિધાને લીધે અનાજ - ઘાસચારો કે પાણીની તંગી નીવારી શકાય છે, એટલે માનવી કે પશુની જીવહાની થતી નથી, ભૂખમરો થતો નથી.

આ ઉપરાંત હરિયાણી ક્રાંતિ અને નવા નવા બિયારણોની શોધના પરિણામે ઓછા રોગ આવે અને વધુ ઉત્પાદન આપે તેવી નવી નવી જાતો શોધાય છે. પરિણામે ખેડૂત ઓછા ઉત્પાદન-ખર્ચ વડે વધુ પાક મેળવી શકે છે. તેમજ બીબાઢાળ પાક લેવાની વર્ષો જુની પદ્ધતિને બદલે નવા નવા પાક લઈ શકાય તેવી શક્યતાઓ ઊભી થઈ છે. સારી ગુણવત્તાવાળા પાક તૈયાર કરી નિકાસ કરી શકાય તેવી સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ બની છે. નાશવંત પેદાશોની નિકાસ

પાણ શક્ય બની છે. ખેતપેદાશોનું ડિહાઈડ્રેશન કરીને તેની નિકાસો કરતા ઉદ્યોગો સૌરાષ્ટ્રમાં મહુવા - ગોંડલ - રાજુલા - શિહોર - જામનગર વિસ્તારમાં વિકસ્યા છે, જેથી ખેડૂતોને લસણ - ડુંગળીના સારા ભાવો મળતા થયા છે.

જંતુનાશક દવાઓને લીધે પાકમાં રોગોનું પ્રમાણ ઘટ્યું છે અને રાસાયણિક ખાતરના યોગ્ય વપરાશથી ખેત-ઉત્પાદન વધારે શક્ય બન્યું છે. આજે ખેતી માટે આધુનિક યંત્રસામગ્રી બજારમાં ઉપલબ્ધ બની છે. જેના લીધે ઓછી મહેનતે - ઓછા ખર્ચે વધુ સારી ખેતી થઈ શકે છે. જેમ કે ટ્રેક્ટર, સબમર્શીબલ પમ્પ, ઓટોમેટીક વાવણીયંત્ર અને લાણણીયંત્ર, આધુનિકહળ, દવા છાંટવાના પમ્પ જેવા અનેક આધુનિક ખેત ઓજારો - યંત્રો ખેતી માટે ખૂબ જ ઉપયોગી નીવડ્યા છે.

હાલમાં પહેલાની સરખામણીએ ખેત-પેદાશોના સંગ્રહ માટે ગોડાઉન, ધિરાણ માટેની સુવિધા, પોષણક્ષમ ભાવો માટે માર્કેટીંગ યાર્ડો વગેરે સુવિધામાં વધારો થયો છે. સરકારનું ખેતીવાડી ખાતુ ખેડૂતને રોગચાળો કે જીવાતોના ઉપદ્રવ સમયે જરૂરી માર્ગદર્શન આપે છે. અતિવૃષ્ટિ કે અનાવૃષ્ટિ કે વાવાઝોડા જેવી કુદરતી આફતોની શક્ય તેટલી આગોતરી વૈજ્ઞાનિક આગાહીઓ શક્ય બની છે. જેથી આજનો ખેડૂત પહેલાની સરખામણીએ વધુ સલામત બન્યો છે. વાહન વ્યવહાર અને સંદેશા વ્યવહારની સુવિધાએ જુદા જુદા પ્રદેશો વચ્ચેનું અંતર ઘટાડી દીધું છે, જેનો લાભ પાણ ખેડૂતોને મળે છે.

આમ એકંદરે સૌરાષ્ટ્રની ખેતીમાં પ્રમાણમાં ઘણો જ વિકાસ થયો છે, પરંતુ અન્ય પ્રદેશો જેમ કે પંજાબ - હરિયાણા કે વિશ્વના બીજા વિકસિત રાજ્યોની સરખામણીએ અને પ્રમાણમાં અપેક્ષિત વિકાસ સાધી શકાયો નથી. તેનું કારણ ઘણા નાના મોટા પ્રશ્નો છે. ખેતવિકાસમાં અવરોધો છે. સમયની સાથે સાથે જૂના પ્રશ્નો હળવા બન્યા છે, તો નવા નવા પ્રશ્નો ઊભા પાણ થયા છે. આ પ્રશ્નો સરકાર, આયોજનકારો, ખેતનિષ્ણાતો અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓના દ્રઢ મનોબળથી ઉકેલી શકાય તેવા છે. આ માટે પ્રજાનો યોગ્ય સહકાર પાણ જરૂરી બને. આ પ્રશ્નો સારી રીતે સમજીને તેની સામે લડવાનો યોગ્ય વ્યૂહ નક્કી કરી, એક સહિયારા પ્રયાસની જરૂરિયાત છે.

૨.૬ સૌરાષ્ટ્રના ઉદ્યોગો અને તેનો વિકાસ :

કોઈપણ રાષ્ટ્રના વિકાસમાં ઉદ્યોગોના વિકાસની ભૂમિકા મહત્વની હોય છે. સૌરાષ્ટ્રમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ ગુજરાતના અન્ય ભાગો કરતા ઓછો છે તેવી સૌરાષ્ટ્રવાસીઓની સતત ભાવના રહેતી હતી. એ એક હકીકત પણ હતી. કોઈ સામાન્ય વ્યક્તિ પણ સીધી નજરે જોઈને કહી શકે કે આ બંને પ્રદેશોમાં અસમતુલિત વિકાસ થયો છે. કારણ કે મહેસાણા થી અમદાવાદ અને અમદાવાદ થી સૂરત - વાપીની પટ્ટી પર મોટે પાયે ઔદ્યોગિક વિકાસ થયો હતો અને તેની સાથે રેલ્વે, રસ્તાઓ, પાણી, સંદેશાવ્યવહાર, બેંકીંગ અને શિક્ષણ જેવી સેવાઓની સ્થિતિ પણ સૌરાષ્ટ્રના પ્રમાણમાં ઘણી સારી હતી. જ્યારે સૌરાષ્ટ્રમાં છુટા છવાયા પ્રાણાલીગત ઉદ્યોગો વિકસ્યા હતા. અન્ય સેવાઓની સ્થિતિ પણ સારી ન હતી. આ માટે અનેક પરિબલો જવાબદાર હતા. પરંતુ છેલ્લા એક દાયકાથી જે રીતે સૌરાષ્ટ્રમાં આંતરમાળખાકીય સુવિધા, પાણી, ઉદ્યોગો અને બંદરો પાછળ મુડી રોકાણ વધ્યું છે, નક્કર વિકાસના કાર્યો થયા છે. તે જોતાં એમ લાગે છે કે આવતા વર્ષોમાં સૌરાષ્ટ્રનો ઔદ્યોગિક વિકાસ દેશના બીજા ભાગ કરતા ઓછો નહીં હોય.

૨.૬.૧ સૌરાષ્ટ્રનો ઔદ્યોગિક વિકાસ :

ઈ.સ. ૧૯૪૭ની આઝાદી પછી ચાર પાંચ વર્ષે પ્રખર અર્થશાસ્ત્રી પ્રા. સી. એન. વકીલના અધ્યક્ષ પદે ‘સૌરાષ્ટ્રનો આર્થિક સર્વે’ ની સમિતિ નિર્માઈ હતી. જેમાં જાણીતા અર્થશાસ્ત્રી પ્રા. ડી. ટી. લાકડાવાલા પણ સભ્ય હતા. આ અભ્યાસમાં જાણાવ્યા પ્રમાણે આઝાદી પૂર્વે સૌરાષ્ટ્રમાં ૨૦૦ રજવાડા હતા. આર્થિક વિકાસનું કોઈ આયોજન ન હતું. જેથી તેઓની મનમાની પ્રમાણે અમુક પ્રદેશો કે શહેરો વિકસ્યા હતા, તો અમુક પ્રદેશો કે ગામડાઓ વિકાસથી સાવ અદૂર રહ્યાં હતાં. આ જ સમયગાળામાં સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લા મથકો સુરેન્દ્રનગર, ભાવનગર, રાજકોટ, જૂનાગઢ, જામનગર વગેરે ને સિમેન્ટ - કોંક્રીટ રસ્તાઓ વડે જોડવામાં આવ્યા તેમજ સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતી માટે બંધો બાંધવા માટે આયોજન શરૂ કરી દેવામાં આવ્યું. તેમ છતાં સૌરાષ્ટ્રની સતત અવગણના જ થાય છે. સૌરાષ્ટ્રના વિકાસ તરફ પૂરતું લક્ષ અપાતું નથી તેવી દલીલો થતી હતી અને હકીકતે તે સમયે સૌરાષ્ટ્રમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ અને આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ રાજ્યના અન્ય ભાગો કરતા ઓછી હતી.

ત્યારપછીના સમયમાં સમગ્ર ગુજરાતના સમતોલ અને સર્વાંગી વિકાસની પ્રક્રિયા ઝડપી બને અને રાજ્યનો ઔદ્યોગિક વિકાસ સમતોલ રીતે થાય, ઓછા વિકસિત વિસ્તારોને વિકાસની તક મળે તેવા શુભ આશયથી ‘હાથી કમિટિ’ની રચના થઈ. કમિટિના અહેવાલના આધારે રાજ્યના ઓછા વિકસિત વિસ્તારો માટે પ્રોત્સાહનો પૂરાં પાડવામાં આવ્યાં અને અનેકવિધ પગલાઓ લેવામાં આવ્યા, પરંતુ મોટા પાયે કાંઈ નક્કર કામ થઈ શક્યું નહીં. હજુ પાણ પ્રાદેશિક અસમતુલા ઉડીને આખે વળગે તેવી છે.

ગુજરાત સરકારે ઈ.સ. ૧૯૭૭ના વર્ષથી આર્થિક પછાત વિસ્તારોમાં ઉદ્યોગો સ્થપાય તો આર્થિક સહાય અને વેચાણવેરામાં રાહત અને સબસીડી વગેરે પ્રોત્સાહનો આપવાનું શરૂ કર્યું. પછાત વિસ્તારોમાં ગુજરાત ઔદ્યોગિક નિગમ દ્વારા ઔદ્યોગિક વસાહતો ઊભી કરી આવી વસાહતોમાં ઉદ્યોગોને આકર્ષવા અનેક પેકેજ શરૂ કરાયા. પરિણામે રાજ્યના ઓછા વિકસિત અને પછાત જિલ્લાઓમાં ઔદ્યોગિક વિકાસની એક નવી હવા ઊભી થઈ. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પાણ આ પ્રોત્સાહન નીતિની સમયાંતરે સમીક્ષા થતી રહી. પરિણામે ગુજરાત રાજ્યના સૌરાષ્ટ્ર સહિતના અમુક ઔદ્યોગિક રીતે ઓછા વિકસિત વિસ્તારોમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ થયો, પરંતુ તે અમુક શહેરો કે વિસ્તારો પુરતો મર્યાદિત રહ્યો. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં રાજ્યના અન્ય ભાગોની સરખામણીએ ઔદ્યોગિક વિકાસ ઓછો છે તેવી ફરિયાદ સતત થતી રહી અને આ લાગણી વધુ બળવત્તર બની. ઈ.સ. ૧૯૮૦ સુધી આ અસમાનતા ચાલતી રહી.

ઈ.સ. ૧૯૮૧ પછી ગુજરાતના ઔદ્યોગિક વિકાસમાં મહત્ત્વનું પરિવર્તન આવ્યું. નવા નવા આર્થિક સુધારાઓ શરૂ થયા. ગુજરાતના અમદાવાદથી વડોદરા કે સૂરત - વાપી સુધીના ઔદ્યોગિક વિકાસની સુવર્ણપટ્ટીમાં તેની સંભાવના કરતા વધારે ઉદ્યોગો વિકસ્યા હતા. આથી આ વિસ્તારમાં હવે વધુ પ્રમાણમાં ઔદ્યોગિક વિકાસની સંભાવના ન હતી. તેથી મોટા ઉદ્યોગગૃહોએ સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠા પર નજર દોડાવી. અહીંયા જમીનના ભાવો પ્રમાણમાં ખૂબ જ ઓછા હતા. વિશાળ દરિયાકીનારો હોવાથી તેનો લાભ મળે તેમ હતો. વળી સિમેન્ટ ઉદ્યોગ માટે કાચો માલ સૌરાષ્ટ્રમાં મોટા પાયે જમીનમાં ભંડારાયેલો છે. તેથી સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠા વિસ્તારોમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ કેન્દ્રિત થવા લાગ્યો. આમ સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠા

વિસ્તારમાં ઔદ્યોગિક વિકાસની એક રજત પટ્ટી આકાર લેવા લાગી. સૌરાષ્ટ્રમાં જામનગર જિલ્લામાં રિલાયન્સ અને એસ્સારના પ્રવેશને કારણે આ પ્રદેશના ઔદ્યોગિક વિકાસનું ચિત્ર એકદમ પલટાઈ ગયું. જામનગરમાં રિલાયન્સ પેટ્રોલિયમનું રૂા. ૨૫૦૦૦ કરોડના ખર્ચે એકમ સ્થાપી બહુ જ ટૂંકાગાળામાં ઉત્પાદનકાર્ય પણ શરૂ કરી દીધું. તેથી જામનગર તેમજ આસપાસના વિસ્તારોની રોનક બદલાઈ ગઈ. જેમાં એસ્સારનો પણ મહત્વનો હિસ્સો છે. જે કે આ ઔદ્યોગિક એકમોમાં સ્થાનિક લોકોને ખૂબ જ ઓછી રોજગારી મળી છે તેવો એક સુર ઊભો થયો. આ ઉપરાંત રાજકોટમાં તો પહેલેથી જ એન્જનીયરીંગ ઉદ્યોગ વિકસેલો હતો જ. જ્યારે ભાવનગરમાં મરીન કેમિકલ ઉદ્યોગ વિકસવા લાગ્યો. તેમજ આ વિસ્તારમાં પ્લાસ્ટિક ઉદ્યોગ તો પહેલેથી જ વિકસેલો હતો. આ સિવાય સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ખનીજ આધારીત ઉદ્યોગો ઝડપભેર વિકસવા લાગ્યા. તે ઉપરાંત આ વિસ્તારમાં ખેતપેદાશ આધારિત જીનીંગ વ્યવસાય તો પહેલેથી જ વિકસેલો હતો.

સૌરાષ્ટ્રમાં પાયાના વિકાસ માટે ખૂબ જ મહત્વના એવા સિમેન્ટ અને લોખંડના ઉદ્યોગનો વિકાસ છેલ્લા દાયકામાં ખૂબ જ ઝડપથી થયો છે. સરકારની સસ્તા વ્યાજના દરે મકાન બાંધવા માટે લોન આપવાની નીતિ તેમજ આવી લોનના ચૂકવણીઓને આવકવેરામાં રાહત આપવાની નીતિને કારણે શહેરોમાં મકાન બાંધકામક્ષેત્ર છેલ્લા દાયકામાં તેજમાં રહ્યું છે. આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ માટે મોટે પાયે રસ્તા, બંદરો - રેલ્વે - સંદેશાવ્યવહારના કાર્યો શરૂ થતા સિમેન્ટની માંગ સારા પ્રમાણમાં નીકળી છે. તેથી સૌરાષ્ટ્રમાં સિમેન્ટ ઉદ્યોગ મૃતઃપ્રાય અવસ્થામાં હતો, જેમ કે ડી.સી.સી. - દ્વારકા, એ.સી.સી. - પોરબંદર તેમાં મોટો વળાંક આવ્યો છે. મહુવા - કોવાયા માં એલ. એન્ડ ટી., કોડિનારમાં અંબુજા સિમેન્ટ, પોરબંદરમાં એચ. એમ. પી. સિમેન્ટ એકમો ઝડપભેર વિકસ્યા છે. શિહોર અને ભાવનગરની આજુબાજુમાં અલંગના ભંગાર આધારીત લોખંડની રોલીંગ મીલો ખૂબ જ ઝડપથી વિકસી છે. આ સાથે સૌરાષ્ટ્રના બંદરોનો પણ મોટા પ્રમાણમાં વિકાસ થયો છે.

ઈ.સ. ૧૯૯૦ થી ઈ.સ. ૨૦૦૧ સુધીના ગાળામાં એવી અનેક બાબતો બનતી રહી કે જેણે સૌરાષ્ટ્રના ઔદ્યોગિક વિકાસને વેગ આપ્યો. સૌરાષ્ટ્રમાં ઔદ્યોગિક વિકાસમાં પાણીનો

પ્રશ્ન મુખ્ય અવરોધક પરિબલ હતું, પરંતુ છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં નર્મદા યોજનામાં મુખ્યબંધ પાસે બાયપાસ ટનલ બનાવી ૫૦૦૦ ક્યુસેક પાણી સૌરાષ્ટ્ર સુધી એક વર્ષમાં પહોંચાડી દીધું છે. પાઈપ લાઈન વડે સૌરાષ્ટ્ર કચ્છના મોટા ભાગના શહેરો સુધી નર્મદાના પાણી પહોંચતા થયા છે. પ્રયોગાત્મક ધોરણે નર્મદા કેનાલમાં સૌરાષ્ટ્ર સુધી પાણી વહેતા મૂકાયા છે. આમ થવાથી ઉદ્યોગો માટે શિરદર્દ જેવો પાણીનો પ્રશ્ન હળવો થયો છે.

ગુજરાતમાં ૧૬૦૦ કી.મી.નો સાગરકાંઠો છે. આ સાગરકાંઠાના વિકાસ માટે પહેલા પૂરતું ધ્યાન અપાયું ન હતું. વળી આ ૧૬૦૦ કી.મી. સાગરકાંઠા પૈકી ૧૦૦૦ કી.મી. સૌરાષ્ટ્રનો છે. ગુજરાતના ૧૧ બંદરોમાંથી ૮ મધ્યમ બંદરો તથા ૨૮ માંથી ૨૨ નાના બંદરો એકલા સૌરાષ્ટ્રમાં છે. રાજ્ય સરકારે “BOOT” ના ધોરણે (“બાંધો, સંચાલન કરો અને તબદીલ કરો”) સંયુક્ત સાહસોનો કાયદો પસાર કરી બંદરોના વિકાસમાં ખાનગી ઉદ્યોગકારોના સહકાર વડે બંદરોના ઝડપી વિકાસ માટે પગલાં લીધા છે. તેનાથી આ વિસ્તારો ધમધમતા થયા રહ્યા છે. આ બંદરોને જોડવા રેલ્વે લાઈન, રસ્તા અને વાહન વ્યવહારની આનુંસંગિક સુવિધાઓ પણ વિકસાવવામાં આવી છે. વિશાખાપટ્ટનમ જેવો જહાજ ભાંગવાનો વાડો ભાવનગર પાસે અલંગમાં વિકસ્યો છે. આ અલંગના જહાજ ભાંગવાના વાડાને સરકાર દ્વારા થોડી વધુ સુવિધાઓ આપવામાં આવે અને કરભારણ ઘટાડવામાં આવે તો તે વિશ્વનો સૌથી મોટો અને શ્રેષ્ઠ જહાજ ભાંગવાનો વાડો બની શકે તેમ છે. હાલમાં પણ અલંગ જેવી કુદરતી અનુકૂળતા જહાજ ભાંગવાની દ્રષ્ટિએ વિશ્વમાં ભાગ્યે જ જોવા મળે છે. આ ઉપરાંત માછીમારીનો ઉદ્યોગનો ખૂબ ઝડપી વિકાસ સૌરાષ્ટ્રના દરિયાકાંઠાના વિસ્તારમાં આ ગાળામાં થયો છે. વેરાવળ, પોરબંદર, ઓખા, જાફરાબાદ, મહુવા જેવા અનેક માછીમારીના સ્થળો આ સમય ગાળામાં ઝડપથી વિકસ્યા છે. ગુજરાતમાં જેટલી માછલી પકડાય છે તેની ૮૦% માછલીઓ સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠેથી પકડાય છે. સોમનાથ - વેરાવળની આસપાસના સમગ્ર વિસ્તારનો સાંસ્કૃતિક વિકાસ કરવાનું કેન્દ્ર સરકારનું ધ્યેય છે. આ ઉપરાંત દરિયાના પાણીમાંથી મીઠું બનાવવાનો ઉદ્યોગ પણ સૌરાષ્ટ્રમાં ખૂબ જ વિકસિત થયો છે. મીઠામાંથી બનાવાતા રસાયણોના ઉદ્યોગો પણ વિકસ્યા છે, જેવાં કે મીઠાપુરમાં ટાટા કેમીકલ, ધાંગધ્રામાં ડી.સી.

ડબલ્યુ. વગેરે. ગુજરાતમાં પકવાતા મીઠામાં સૌરાષ્ટ્રમાં પકવાતા મીઠાનો હિસ્સો ૭૫% જેટલો છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં યુનાના પથ્થર, બોકસાઈટ, ક્લે વગેરે ખનીજો નીકળે છે. આ ખનીજો આધારિત અનેક ઉદ્યોગો સૌરાષ્ટ્રમાં મોટે પાયે વિકસી રહ્યા છે. જેમ કે થાનગઢ પાસેથી નીકળતા ક્લેમાંથી સેનેટરી વેર્સની બનાવટોના ઉદ્યોગ વિકસ્યો છે. નાનકડા થાન શહેર અને આજુબાજુમાં અંદાજે ૩૦૦ જેટલા એકમો ધમધમે છે. એ જ રીતે મોરબી-વાંકાનેર પાસે વિલાયતી નળીયા તથા કોંકરી બનાવવાનો ઉદ્યોગ વિકસ્યો છે. જે કે આ ઉદ્યોગને બળતાણમાં વાપરવા ગેસ મળે તો તેના ઉત્પાદનની ગુણવત્તામાં આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની ઉત્તમ બની શકે તેમ છે.

ભારત સરકારની એક મહત્ત્વાકાંક્ષી યોજના દેશના મુખ્ય શહેરોને ચાર માર્ગીય રસ્તાઓ વડે જોડવાની છે. આ યોજના પૈકી પોરબંદર થી સિલ્ચર (આસામ) નો માર્ગ સૌરાષ્ટ્રમાંથી શરૂ થાય છે. જેનું ચારમાર્ગીય રસ્તા બાંધવાનું કાર્ય હાલમાં પ્રગતિમાં છે. જે ઈ.સ. ૨૦૦૭ સુધીમાં પુર્ણ થશે. અમદાવાદ - રાજકોટ ચારમાર્ગીય હાઈવેનું કાર્ય પુર્ણ થઈ ગયું છે. જેનાથી વાહનોના અકસ્માત ઘટ્યા છે અને વાહનોના મરામત અને ઈંધણ ખર્ચમાં ઘટાડો થયો છે. સમયની પાણ બચત થઈ છે. ભાવનગર - સુરેન્દ્રનગર, પીપાવાવ - સુરેન્દ્રનગર અને રાજકોટ - વેરાવળ રેલ્વે લાઈનનું બ્રોડગેજમાં રૂપાંતરનું કાર્ય પુર્ણતાના આરે છે. ભાવનગર - રાજકોટ - જામનગરની હવાઈ પટ્ટીનું આધુનિકરણ થઈ રહ્યું છે. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં વાહન વ્યવહારની સુવિધા આ ગાળામાં વધી છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં વિજળીની ક્ષમતા વધારવા પીપાવાવ ગેસ આધારીત વીજમથકો તથા અન્ય વિકલ્પો આવી રહ્યા છે. જેનાથી ઓછા ઉત્પાદનખર્ચ વડે વિજળી પેદા થશે. સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠે વિજળી પેદા કરી શકે તેવી પવનચક્કી ચાલે તેવા પવનોની કુદરતી અનુકુળતા રહેલી છે. તેથી સૌરાષ્ટ્રના સાગરકાંઠે લાંબા, હર્ષદ, ભાટીયા, લાઠ વગેરે સ્થળોએ પવન આધારીત પવનચક્કી વડે વિજળી પેદા કરવાના એકમો ખાનગી પેઢીઓ દ્વારા ચાલુ થઈ ગયા છે. આ વિજળીનું ઉત્પાદન એકદમ નીચા ખર્ચે અને પ્રદુષણ વગર થાય છે. જે કે વિજળી બાબતે ગુજરાત - સૌરાષ્ટ્રમાં હજુ થોડી વધુ સુવિધા વધારવામાં આવે અને વિજળીના દરો થોડા ઓછા કરવામાં આવે તો ઔદ્યોગિક વિકાસને બમાણો વેગ મળે તેમ છે.

આખા સૌરાષ્ટ્રનું બેંકોનું નેટવર્ક હવે ઘણું જ સંતોષકારક છે. ઘણી જ નવી શાખાઓ ખુલી છે. બેંકોમાં આધુનિકરણ અને સેવાઓનો વ્યાપ વધારવામાં આવ્યો છે. બેંકોમાં કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન થવા લાગ્યું છે. સૌરાષ્ટ્રની શિક્ષણ અને આરોગ્યની સેવાઓનો પહેલેથી ગુજરાતના અન્ય વિસ્તારોની સમકક્ષ છે જ.

છેલ્લા દાયકામાં સંદેશાવ્યવહારની સુવિધામાં ભારત અને વિશ્વમાં જે ક્રાંતિકારી પરિવર્તનો આવ્યા છે તેના લાભ મેળવવામાંથી સૌરાષ્ટ્ર બાકાત રહ્યું નથી અનેક ખાનગી કંપનીઓએ આ વ્યવસાયમાં ઝંપલાવ્યું છે. પહેલા ફોનનું જોડાણ મેળવવા જે પ્રતિક્ષાયાદી રહેતી હતી તે બાબત હવે ભુતકાળની બની ગઈ છે. મોબાઈલ ફોનનો મોટે પાયે વપરાશ વધ્યો છે. ફેક્સ, ઈન્ટરનેટની સુવિધા નાના નાના નગરો સુધી પહોંચી ગઈ છે.

આ સિવાય સૌરાષ્ટ્રના વિશ્વ વિખ્યાત પ્રણાલિગત ઉદ્યોગોએ તો પહેલેથી નામ કાઢેલું જ હતું. જેમ કે જેતપુરનો સાડી છાપકામ ઉદ્યોગ, રાજકોટનો ઈજનેરી ઉદ્યોગ, મોરબીનો ઘડીયાળ ઉદ્યોગ, વાંકાનેર - થાનનો સિરામીક ઉદ્યોગ, જસદણનો ખેતયંત્ર-ઉદ્યોગ, સાવરકુંડલાનો વજનકાંટા - તોલા ઉદ્યોગ, જામનગરનો બ્રાસપાર્ટ ઉદ્યોગ, જૂનાગઢ - રાજકોટ - ગોંડલનો ખાદ્ય તેલ મીલોનો ઉદ્યોગ, શિહોરનો રી-રોલિંગ મીલ ઉદ્યોગ, ભાવનગરનો પ્લાસ્ટિક ઉદ્યોગ, મહુવા - ગોંડલના ડીહાઈડ્રેશન ઉદ્યોગ જેવા ઉદ્યોગો તો પહેલેથી જ વિકસેલા હતા. આ ઉદ્યોગોનો અન્ય ક્ષેત્રોમાં છેલ્લા દાયકામાં સારો વિકાસ થતા વધુ સારું વાતાવરણ મળ્યું છે.

ગુજરાત રાજ્યમાં મધ્યમ અને મોટા ઉદ્યોગોની સંખ્યા રોકાણ અને રોજગારીની વિગતો જોતા જાણી શકાય છે. ઈ.સ. ૧૯૯૭ ના અંતે રાજ્યમાં કારખાના ધારા હેઠળ ૧૯૩૮૧ એકમો કાર્યરત હતા, જેમાં કુલ ૮,૫૫,૦૭૪ કામદારો રોજગારી મેળવતા હતા. તે પૈકી સૌરાષ્ટ્રમાં ૩૭૦૮ એકમો કાર્યરત હતા, જે કુલ કાર્યરત એકમોના ૧૯.૧૩% જેટલુ થાય છે. જ્યારે સદરહુ કાર્યરત એકમોમાં ૧,૪૪,૮૩૮ કામદારો રોજગારી મેળવતા હતા, જે કુલ રોજગારી મેળવતા કામદારોના ૧૬.૧૩% થવા જાય છે. ઈ.સ. ૧૯૯૧ થી ઈ.સ. ૧૯૯૯ સુધીમાં રાજ્યના વિવિધ ૧૬૫૭ ઓદ્યોગિક એકમોમાં ૮૧,૭૨૬ કરોડના રોકાણની દરખાસ્તો

આવી તે પૈકી સૌરાષ્ટ્રમાં ૧૫૮ એકમોમાં ૩૭,૫૫૪ કરોડની દરખાસ્ત આવી. જે પૈકી જામનગર જિલ્લામાં ૪૫ એકમોમાં રૂ. ૨૬,૩૭૫ કરોડના રોકાણની દરખાસ્ત આવી, જ્યારે અમરેલી અને ભાવનગર જિલ્લામાં ૨૦ એકમોમાં રૂ. ૯૦૨૨ કરોડની દરખાસ્ત આવી. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં છેલ્લા દાયકામાં જે રોકાણોની દરખાસ્તો આવી તે પૈકી જામનગર, અમરેલી, ભાવનગર જિલ્લાને થોડો વધુ લાભ થયો છે. જ્યારે સૌરાષ્ટ્રના બાકીના જિલ્લાઓને માત્ર ૯૩ એકમોમાં રૂ. ૨૦૭૫ કરોડના રોકાણની દરખાસ્ત મળેલ છે. જે દર્શાવે છે કે છેલ્લા દાયકામાં સૌરાષ્ટ્રમાં મોટા પાયે ઔદ્યોગિક રોકાણોની દરખાસ્તો આવી છે. પરંતુ સૌરાષ્ટ્રની અંદર જ બધા જિલ્લાઓમાં તેની વહેંચણી અસમતુલીત રહી છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં હજુ ખેતપેદાશ આધારિત ઉદ્યોગોના વિકાસની ઘણી જ શક્યતાઓ રહેલી છે. રાજકોટ - જૂનાગઢ જિલ્લામાં ખાદ્યતેલ ઉપરાંત ફળ અને શાકભાજી પ્રક્રિયાત્મક ઉદ્યોગ, ડેરી ઉદ્યોગના વિકાસની સંભાવના છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કોટન પ્રોસેસીંગ એકમો, કાપડ મીલો, રેડીમેઈડ ગારમેન્ટ ઉદ્યોગ, કપાસમાંથી ખાદ્યતેલ, ખોળ, સાંઠીમાંથી પ્રેસીંગ કરીને કોલસા બનાવવાના ઉદ્યોગની શક્યતા રહેલી છે. ભાવનગર - અમરેલી જિલ્લામાં ડિહાઈડ્રેશન ઉદ્યોગ અને ખાદ્ય મસાલા ઉદ્યોગ વિકસી શકે તેમ છે. જૂનાગઢના વેરાવળ અને પોરબંદર જિલ્લામાં મત્સ્ય ઉદ્યોગ અને તેની પ્રક્રિયાઓને લગતા ઉદ્યોગોના વિકાસની શક્યતાઓ છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના નાના રાણ વિસ્તારોમાં કૃત્રિમ ખારા પાણીના તળાવો બનાવી ઝીંગા ઉછેર કેન્દ્રો વિકસાવી શકાય તેમ છે. એક અંદાજ મુજબ ચાર માસમાં જ બે ટન ઉત્પાદન મળે છે અને તેમાં એક કી.ગ્રા.નો ઉત્પાદનખર્ચ અંદાજે રૂ. ૮૪ જેટલો છે, જ્યારે તેના ભાવો અંદાજે રૂ. ૩૦૦ જેટલો મળે છે. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં ઈ.સ. ૧૯૯૦ - ૯૧ થી ઔદ્યોગિક વિકાસ પ્રમાણમાં ઘણો જ સારો થયો છે તેમ કહી શકાય અને હજુ પણ વધુ વિકાસની શક્યતાઓ પડેલી છે.

ઈ.સ. ૧૯૯૧ માં ગુજરાતના કુલ ઔદ્યોગિક વિકાસમાં સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો માત્ર ૮% હતો. તે ઈ.સ. ૨૦૦૦ ની સાલમાં વધીને ૪૫% એ પહોંચ્યો છે અને જે આ જ પ્રમાણે સૌરાષ્ટ્રનો ઔદ્યોગિક વિકાસ ચાલુ રહેશે તો ઈ.સ. ૨૦૧૫ માં ગુજરાતના કુલ રોકાણમાં

સૌરાષ્ટ્રનો હિસ્સો ૭૦% થી પણ વધી જશે તેમાં કોઈ શંકા નથી. આ છેલ્લા દાયકામાં સૌરાષ્ટ્રમાં આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ વધી છે. સૌરાષ્ટ્રનો ઔદ્યોગિક વિકાસ રાજ્યના અન્ય પ્રદેશોની બરાબરી કરી શકે તે રીતે વધ્યો છે. હજુ પણ સરકાર તેમજ આયોજનકારો સૌરાષ્ટ્રના ઔદ્યોગિક વિકાસમાં અવરોધક પરિબલોને દૂર કરવામાં થોડું વધુ ધ્યાન આપે તો સૌરાષ્ટ્રનો ઔદ્યોગિક વિકાસ રાજ્યના બાકીના વિસ્તારોથી પણ આગળ નીકળી જાય તે છે.

૨.૭ ઉપસંહાર :

આમ સૌરાષ્ટ્રની આર્થિક - સામાજિક પરીસ્થિતિના આ પ્રકરણમાં સૌરાષ્ટ્રની ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ, સૌરાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ, સૌરાષ્ટ્રની આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓની સ્થિતિ, સૌરાષ્ટ્રની ખેતીની સ્થિતિ અને સૌરાષ્ટ્રના ઉદ્યોગો અને તેના વિકાસ વિશે વિસ્તૃત જાણકારી મેળવી. આ માહિતી સંશોધન સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારને લગતું હોય અભ્યાસના હેતુની દ્રષ્ટિએ ઉપયોગી તેમજ મહત્વનું છે.

કે તારણો ખેડૂતો પાસેથી મેળવેલ માહિતીના આધારે જે આંકડાકીય માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી તેના વિશ્લેષણના આધારે આપવામાં આવ્યા છે. ખેડૂતો પાસેથી માહિતી મેળવવાથી માંડીને દરેક તબક્કે કોઈ માનવીય ભૂલ ન રહે તેવો પ્રયાસ કરવામાં આવેલ છે. તેથી કપાસના પાકમાં કે ખેતીક્ષેત્રે કામ કરનારા સંશોધકો કૃષિક્ષેત્રના સરકારી અધિકારીઓ તેમજ આ ક્ષેત્રમાં

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની રૂપરેખા

- ૩.૧ પ્રાસ્તાવિક
 - ૩.૨ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ઇતિહાસ અને સામાન્ય પરિચય
 - ૩.૩ ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ
 - ૩.૩.૧ સ્થાન
 - ૩.૩.૨ નદીઓ અને પર્વતો
 - ૩.૩.૩ આબોહવા અને વરસાદ
 - ૩.૩.૪ જમીન
 - ૩.૩.૫ જંગલો
 - ૩.૪ વિસ્તાર અને વસ્તી
 - ૩.૫ ખેતીવાડી અને સિંચાઈ
 - ૩.૬ પશુપાલન
 - ૩.૭ મત્સ્યઉદ્યોગ
 - ૩.૮ ઉદ્યોગો
 - ૩.૯ ખનીજઉદ્યોગો
 - ૩.૧૦ આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ.
 - ૩.૧૦.૧ રસ્તાઓ અને વાહનવ્યવહાર
 - ૩.૧૦.૨ રેલ્વે
 - ૩.૧૦.૩ હવાઈમથકો અને બંદરો
 - ૩.૧૦.૪ વીજળી
 - ૩.૧૦.૫ બેંકીંગ
 - ૩.૧૦.૬ સંદેશાવ્યવહાર
 - ૩.૧૦.૭ શિક્ષણ
 - ૩.૧૦.૮ આરોગ્ય
 - ૩.૧૧ ઉપસંહાર
- ટેબલ નં. ૩.૦૧.૧ થી ૩.૦૧.૫

૩.૧ પ્રાસ્તાવિક :

“સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલાણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં”, આ સંશોધનમાં સૌરાષ્ટ્ર ઉપરાંત સંશોધન માટે કેન્દ્રવર્તી વિસ્તાર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો હોવાથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો વિશેની પૂરેપૂરી માહિતી મેળવવી મહત્વની બને છે. તેથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની રૂપરેખાના આ પ્રકારમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું ભૌગોલિક સ્થાન, ઈતિહાસ, જમીન, નદીઓ, જંગલો, વરસાદ, આબોહવા, ખેતી, ઉદ્યોગ, વસ્તી અને આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ વિશે માહિતી આપવામાં આવી છે, જે આ વિષયના અભ્યાસ માટે ઉપયોગી છે.

૩.૨ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ઈતિહાસ અને સામાન્ય પરિચય :

હાલના સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વિસ્તારમાં પહેલાના સમયમાં ‘ઝાલા’ઓનું રાજ હતું. પહેલાના સમયમાં હાલના ઝાલાઓના પૂર્વજોને મખવાન(મકવાણા) તરીકે ઓળખવામાં આવતા હતા. તેના ઉત્તરોત્તર વંશજોએ વિસ્તરતા સિંધપ્રદેશમાં કીર્તિગઢ સ્થાપ્યું હતું. ત્યાંથી કેસરદેવજીના મહાન પુત્ર હરપાલ દેવજી ગુજરાતમાં આવ્યા. તેઓએ પોતાના બાહુબળથી અને ‘બાબરા’ની સહાયથી ૨૩૦૦ ગામના તોરણ બાંધ્યા અને પાટડી ખાતે ગાદી સ્થાપી. ત્યાં ઝાલા કુળના મા શક્તિદેવીએ દૈવીરૂપ ધારણ કરી હરપાલ દેવજીના ત્રણ પુત્રો માંગુજી, સોઢાજી અને શેખરોજીના ‘હાથ ઝાલી’ ગાંડાતુર હાથીઓથી તેમનું રક્ષણ કર્યું ત્યારથી તેઓ ‘ઝાલા’ તરીકે ઓળખાયા. ઝાલાકુળના આઘપિતા અને શક્તિમાં એ ઝાલાવાડ રાજ્ય સ્થાપ્યું.

સૌ પ્રથમ કીર્તિગઢ, શિકારી, કરંટગઢ અને ત્યાર પછી પાટડી ખાતે ગાદી સ્થપાઈ. પાટડી ખાતે હાલમાં પણ કીલ્લો - મહેલ વગેરે નિર્ણવ અવસ્થામાં જોવા મળે છે. ત્યારબાદ રાજ છત્રસાલજીએ માંડલ ગાદી ફેરવી, પછી કુવા આવ્યા. રાજરાયસિંહજી ધાંગધ્રા ગાદીએ આવ્યા. સમય જતા તેઓના વંશજોએ જુદા-જુદા રાજ્યોનો વિસ્તાર કરી રાજગાદી સ્થાપી. જેમાં વાંકાનેર, ધાંગધ્રા, થાન, લીંબડી, લખતર, વઢવાણ, સાયલા, ચુડા, ઝીંજુવાડા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. આ રાજાઓ પ્રજાવત્સલ, ન્યાયપ્રિય, શિક્ષણપ્રેમી અને દીર્ઘ આયોજન દ્રષ્ટિવાળા હતા. હાલમાં

આ વિસ્તારોનાં શહેરોમાં આવેલી શાળાઓ, પુસ્તકાલયો, રેલ્વે સ્ટેશનો, જુદા-જુદા ભવનો, ટાવરો, રસ્તાઓ અને શહેરોની એ સમયની બાંધણી અને આયોજન પરથી આ બાબતોનો ખ્યાલ આવે છે.

અંગ્રેજોના સમયમાં વઢવાણ પાસે હાલમાં સુરેન્દ્રનગર તરીકે ઓળખાતા શહેરની જગ્યાએ વહીવટ માટે 'કેમ્પ' ઉભો કરેલ અને પોલીસ, સૈન્ય, વહીવટી ઓફીસ, ન્યાયાલય, જેલ વગેરે ભવનો તૈયાર કરેલ. જે હાલમાં પણ ઉભા છે અને હાલની સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની મોટાભાગની ઓફિસો આ ભવનોમાં જ બેસે છે.

હાલમાં પણ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ગામડાના જૂની પેઢીના લોકો સુરેન્દ્રનગરને 'કેમ્પ' કહીને ઓળખાવે છે. ઈ.સ. ૧૯૫૮ના જૂલાઈમાં સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓની પુનઃરચના થતા 'ઝાલાવાડ' તરીકે ઓળખાતા આ જિલ્લાનું નામ 'સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો' કરવામાં આવ્યું. આ સાથે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓના જૂના નામ જેવાં કે ગોહિલવાડ, સોરઠ, હાલાર વગેરેને બદલે નગરના મુખ્ય નામ સાથે જોડી તે જિલ્લાના નામને જોડવામાં આવ્યા.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં થોડા સમય પહેલા થયેલા તાલુકાઓના ફેરફાર સાથે હાલમાં ૧૦ તાલુકાઓ છે, જેમાં વઢવાણ, લીંબડી, ચુડા, સાયલા, ચોટીલા, મૂળી, હળવદ, ધ્રાંગધ્રા, દસાડા અને લખતર તાલુકાનો સમાવેશ થાય છે. જિલ્લામાં ૧૧ શહેરો આવેલા છે. જિલ્લામાં એક લાખથી વધુ વસ્તીવાળું એક જ શહેર સુરેન્દ્રનગર છે. જિલ્લામાં એક જિલ્લો પંચાયત અને ૧૦ તાલુકા પંચાયતો આવેલી છે, તેમજ ૬૧૭ ગ્રામ પંચાયતો છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ મુખ્ય પાંચ ભાગોમાં વહેંચી શકાય:

(અ) નળકાંઠા વિસ્તાર ,

(બ) પાંચાલ વિસ્તાર ,

(ક) ભાલ વિસ્તાર ,

(ડ) પઢાર વિસ્તાર ,

અને (ઈ) ખારાપાટ વિસ્તાર

જિલ્લામાં ખાસ પછાત જાહેર કરાયેલા તાલુકાઓની સંખ્યા બે છે.

૩.૩ ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ :

૩.૩.૧ સ્થાન:

ગુજરાત રાજ્યમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ૨૨.૮°થી ૨૩.૩° ઉત્તર અક્ષાંશ અને ૭૧°થી ૭૨° પૂર્વ રેખાંશ વચ્ચે આવેલો છે. જિલ્લાની ઉત્તરે કચ્છનું નાનું રાણ અને મહેસાણા જિલ્લો આવેલ છે. દક્ષિણે ભાવનગર તથા અમદાવાદ જિલ્લો આવેલો છે. પશ્ચિમે રાજકોટ જિલ્લો અને પૂર્વે અમદાવાદ જિલ્લો આવેલો છે.

૩.૩.૨ નદીઓ અને પર્વતો:

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના નૈઋત્ય ભાગમાં ૧૨૦૦ ફૂટ ઉચી શંકુ આકારનો ચોટીલાનો ડુંગર આવેલો છે. તે જિલ્લાનું સૌથી ઉચું સ્થાન છે. આ સિવાય સાયલા, ચોટીલા તાલુકાઓમાં ઓછી ઉંચાઈવાળી ટેકરીઓ આવેલી છે. જિલ્લાનો બાકીનો ભાગ મહદ અંશે સપાટ છે. ધ્રાંગધ્રા, દસાડા અને હળવદ તાલુકાને અડીને સપાટ અને ક્ષારયુક્ત કચ્છનું નાનું રાણ આવેલ છે. જિલ્લાનો પશ્ચિમનો નળકાંઠા વિસ્તાર મહદ અંશે બારેમાસ પાણીથી ઘેરાયેલો રહે છે. હળવદ, ચોટીલા, સાયલા અને મૂળી તાલુકાના કેટલાક ભાગને પાંચાળ કહેવામાં આવે છે. લીંબડી તાલુકાનો ભાલ વિસ્તાર નીચાણવાળો વિસ્તાર છે. ચોમાસામાં આ વિસ્તારમાં નદીઓના પાણી ભરાઈ જાય છે.

જિલ્લાની મુખ્ય નદીઓમાં લીંબડીનો ભોગવો, સુખભાદર, વાંસલ, બાહ્યાણી, કંકાવટી, ફલ્કુ, રૂપેણ અને ચંદ્રભાગા જેવી નદીઓ છે. જેમાંથી મોટાભાગની નદીઓનું ઉગમ સ્થાન ચોટીલાની ટેકરીઓમાં છે. જિલ્લાની નદીઓ પ્રમાણમાં ટૂંકી અને ધીછરી છે. જિલ્લામાં એક પણ બારમાસી નદી નથી. ચોમાસાની મોસમમાં પાણી વહે છે અને ખંભાતનો અખાત, નળ સરોવર કે કચ્છના નાના રાણમાં સમાઈ જાય છે. ચોમાસામાં વહી જતા આ પાણીઓને રોકવા મધ્યમકદના બંધો બાંધવામાં આવ્યા છે.

૩.૩.૩ આબોહવા અને વરસાદ:

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં સામાન્ય રીતે શિયાળામાં અતિ નીચું અને ઉનાળામાં અતિ ઊંચું તાપમાન રહે છે. આવી સ્થિતિ જિલ્લાની આબોહવાને સૂકી અને આરોગ્યપ્રદ બનાવે છે

સામાન્ય તાપમાન ૧૧ થી ૪૫ ડીગ્રી સેલ્સિયસ વચ્ચે રહે છે. માર્ચથી મે માસ દરમિયાન તાપમાન ઊંચું રહે છે. મે માસમાં સૌથી વધુ તાપમાન રહે છે. ત્યારબાદ દક્ષિણ-પશ્ચિમના પવનો સાથે જુન માસના બીજા અથવા ત્રીજા અઠવાડિયાથી ચોમાસુ શરૂ થાય છે અને તાપમાન ઘટવા લાગે છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વરસાદ અનિયમિત અને ઓછો પડે છે. જિલ્લામાં ૮૦% થી વધુ વરસાદ દક્ષિણ-પશ્ચિમના પવનો સાથે આવે છે. સપ્ટેમ્બર માસમાં ચોમાસુ વિદાય લે છે. જિલ્લામાં જન્યુઆરી મહીનો સૌથી વધુ ઠંડો હોય છે. આમ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની આબોહવા સામાન્ય રીતે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓથી ખાસ જુદી પડતી નથી. વરસાદ થોડો વધુ અનિયમિત છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ ૫૦૦ થી ૬૦૦ મી.મી. જેટલો વરસાદ પડે છે. જ્યારે ટેબલ ૧.૪૩.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં છેલ્લા દસકામાં કેટલો વરસાદ પડેલ છે.

ઈ.સ.૧૯૯૧માં ૨૦૨.૦ મી.મી.	ઈ.સ.૧૯૯૨માં ૪૯૨.૦ મી.મી.
ઈ.સ.૧૯૯૩માં ૫૯૯.૦ મી.મી.	ઈ.સ.૧૯૯૪માં ૬૯૫.૫ મી.મી.
ઈ.સ.૧૯૯૫માં ૩૩૪.૦ મી.મી.	ઈ.સ.૧૯૯૬માં ૩૭૯.૦ મી.મી.
ઈ.સ.૧૯૯૭માં ૭૨૩.૦ મી.મી.	ઈ.સ.૧૯૯૮માં ૪૮૭.૦ મી.મી.
ઈ.સ.૧૯૯૯માં ૩૨૫.૬ મી.મી.	ઈ.સ.૨૦૦૦માં ૩૨૪.૬ મી.મી.
ઈ.સ. ૨૦૦૧માં ૫૯૫.૪ મી.મી.	

સૌથી ઓછો વરસાદ ઈ.સ.૧૯૯૧માં ૨૦૨.૦ મી.મી અને સૌથી વધુ વરસાદ ૭૨૩.૦ મી.મી. ઈ.સ.૧૯૯૭માં પડેલ છે. છેલ્લા દસકામાં ફક્ત ત્રણ જ વર્ષમાં જિલ્લાનો સરેરાશ વરસાદ ૫૦૭.૦ મી.મી. કરતા વધુ. આમ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અવાર-નવાર ઓછા વરસાદને કારણે અછતની સ્થિતિ ઉભી થાય છે.

૩.૩.૪ જમીન:

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ચોટીલા, સાયલાના વિસ્તારોને બાદ કરતા મોટા ભાગના વિસ્તારમાં સપાટ જમીન છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની ઝાલાવાડી ધરતી વિશે કવિ શ્રી પ્રજ્ઞરામ રાવળ લખે છે કે

આ ઝાલાવાડી ધરતી !

આવળ, બાવળ, કેર, બોરડી શુષ્ક રૂક્ષ, ચોફરતી

અહીં ફૂલ કેવળ આવળનાં :

અહીં નીર અધિક મૃગજળનાં :

પુષ્પ, પત્ર, પાણી વિણ કાયા ઘોર ઉનાળે બળતી ! - આ....

જેજનના જેજન લગ દેખો,

એક નહીં ડુંગરને પેખો :

વિરાટ જાગે ખુદ્દી હથેલી સમથલ, ક્ષિતિજે ઢળતી ! - આ....

કવિશ્રી પોતાની કવિતામાં ઝાલાવાડી ધરતી વિશે ઘણું બધું કહી જાય છે કે અહીં મુખ્યત્વે આવળ, બાવળ, કેર, બોરડી વધુ જોવા મળે છે અને અહીં ફૂલ તો જોવા જ નહીં મળે અને મળશે તો ફક્ત આવળના. પાણી જોવા મળશે તો મૃગજળના જે પાણીની તંગી દર્શાવે છે. જેજનના જેજન તમો જેઈ શકશો એટલે કે અહીંયા પર્વતો અને જંગલો નથી. જમીન ખુદ્દી હથેળી જેવી સપાટ છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનને મુખ્યત્વે ચાર ભાગમાં વહેચવામાં આવે છે:

(અ) કાંપવાળી જમીન,

(બ) પાતળા પડની રેતાળ જમીન,

(ક) મધ્યમ કાળી અને ગોરાડુ જમીન,

અને (ડ) પાતળા પડની ઓછા કસવાળી જમીન.

જિલ્લાના મોટા ભાગના વિસ્તારોમાં મધ્યમ પ્રકારની કાળી જમીન જોવા મળે છે, જે કપાસના પાકને વધુ અનુકૂળ છે. જિલ્લાના દસાડા અને લખતર તાલુકામાં ખારાશવાળી જમીનો વધુ છે. ધ્રાંગધ્રા તાલુકામાં જમીન રેતાળ અને પથ્થરમાંથી બનેલી છે. હળવદ અને ધ્રાંગધ્રા તાલુકાના અમુક ભાગોમાં ગોરાડુ જમીન છે. મૂળી તાલુકામાં મધ્યમ કાળી જમીન છે. વઢવાણ તાલુકાની જમીન કાળી અને ફળદ્રુપ છે. લીંબડી અને લખતર તાલુકાની જમીન પાણી ભરાઈ રહે તે પ્રકારની છે. લીંબડી તાલુકાના ભાલ વિસ્તારમાં ચોમાસામાં પાણી ભરાઈ રહેતી જમીન કાળી-ભેજ સંગ્રહ કરવા વાળી અને ફળદ્રુપ છે.

૩.૩.૫ જંગલો:

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ એવા પ્રકારની છે કે ત્યાં કુદરતી જંગલો આવેલા નથી. જિલ્લામાં ૪૯૩.૫૩ ચો.કી.મી. જંગલ વિસ્તાર છે. જે જિલ્લાના કુલ વિસ્તારના માત્ર ૪.૭૧% થાય છે. આ જંગલોમાં બાવળ, ગોરડ, ખીજડો, ખાલશા, બોરડી, પીલુડી, આવળ, થોર જેવા વૃક્ષો જ થાય છે. આ જંગલોમાંથી કોઈ ઉપજ નથી. માત્ર ઘાસચારાની ગૌણ પેદાશ છે. આ જંગલોમાં વસતા જંગલી ગધેડાથી જંગલો વિખ્યાત છે.

૩.૪ વિસ્તાર અને વસ્તી:

ટેબલ નં: ૩.૦૧.૨ પરથી જાણી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો કુલ ભૌગોલિક વિસ્તાર ૧૦,૪૬,૮૭૪ હેક્ટર છે. ઈ.સ.૨૦૦૧ની વસ્તી ગણતરી અનુસાર જિલ્લાની કુલ વસ્તી ૧૫,૧૫,૧૪૭ની છે, જેમાં ૭,૮૭,૭૮૫ પુરુષો અને ૭,૨૭,૩૬૨ સ્ત્રીઓ છે. ઈ.સ.૧૯૯૧ની વસ્તી ગણતરી અનુસાર જિલ્લાની કુલ વસ્તી ૧૨,૦૮,૮૭૨ ની હતી, જે વધીને ઈ.સ.૨૦૦૧માં ૧૫,૧૫,૧૪૭ થઈ છે. આ સમયગાળામાં ૩,૦૬,૨૭૫નો વધારો થવા પામેલો છે, એટલે કે ૨૫.૩૪% નો વધારો થયેલ છે. ઈ.સ.૧૯૯૧માં જિલ્લામાં પુરુષોની વસ્તી ૬,૨૯,૧૬૯ હતી. જે વધીને ૨૦૦૧માં ૭,૮૭,૭૮૫ થઈ છે. આ સમયગાળામાં તેમાં ૧,૫૮,૬૧૬ નો વધારો થવા પામેલ છે, એટલે કે ૨૫.૨૧% નો વધારો થયેલ છે. ઈ.સ.૧૯૯૧માં જિલ્લામાં સ્ત્રીઓની વસ્તી ૫,૭૯,૭૦૩ હતી, જે વધીને ઈ.સ.૨૦૦૧માં ૭,૨૭,૩૬૨ થઈ છે. આ સમયગાળામાં તેમાં ૧,૪૭,૬૫૯ નો વધારો થવા પામેલ છે એટલે કે ૨૫.૪૭% નો વધારો થવા પામેલ છે.

ઈ.સ.૨૦૦૧ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ભાગેલી વસ્તી ૭,૯૪,૦૩૪, જે કુલ વસ્તીના ૫૨.૪૧% છે. જેમાં ભાગેલ પુરુષ ૪,૯૪,૬૭૮ અને ભાગેલ સ્ત્રીઓ ૨,૯૯,૩૫૬ છે, જે કુલ વસ્તીના અનુક્રમે ૬૨.૭૯% અને ૪૧.૧૬% થાય છે. જિલ્લામાં દર એક ચો.કી.મી. દીઠ વસ્તીની ગીચતા ૧૪૪ની છે, જે ગુજરાતમાં ૨૫૮ અને ભારતની ૩૩૪ છે. આમ ભારત અને ગુજરાત રાજ્યોની વસ્તીની ગીચતા કરતા જિલ્લામાં વસ્તીની ગીચતા ઘણી જ ઓછી છે. જિલ્લામાં દર હજારે સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ ૯૨૩નું છે. ગુજરાત અને ભારતમાં તે અનુક્રમે ૯૨૧ અને ૯૩૩ નું છે. જિલ્લામાં ગ્રામ્ય વસ્તીની અને શહેરી વસ્તીની ટકાવારી અનુક્રમે ૭૩.૪૨% અને ૨૬.૫૮% છે.

૩.૫ ખેતીવાડી અને સિંચાઈ:

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ટેબલ ૩.૦૧.૨માં જાણાવ્યા પ્રમાણે ચોખ્ખો વાવેતર વિસ્તાર ૬,૮૯,૮૭૧ હેક્ટર છે. જેમાં ઈ.સ. ૧૯૯૮-૯૯માં સૌથી વધુ વાવેતર કપાસનું હતું. જે ચોખ્ખા વાવેતર વિસ્તારનું ૬૬.૦૩% હતું, બીજા ક્રમે બાજરીનું વાવેતર હતું, જે ૧૨.૧૬% હતું, ત્રીજા ક્રમે તલનું વાવેતર હતું, જે ૧૧.૪૩% હતું. ચોથા ક્રમે મગફળીનું વાવેતર હતું, જે ૩.૮૭% હતું, પાંચમાં ક્રમે ચણાનું વાવેતર હતું, જે ૨.૭૬% હતું. આમ જિલ્લામાં કપાસનો પાક સૌથી વધુ લેવામાં આવે છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ઈ.સ. ૧૯૯૬-૯૭ના વર્ષને ધ્યાને લેતા તેના મુખ્ય પાકોમાં હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદકતા જોઈએ તો કપાસ (પિયત) ૪૪૫ કી.ગ્રા. કપાસ (બિન પિયત) ૧૬૩ કી.ગ્રા. , બાજરી (શિયાળુ) ૧૧૫૬ કી.ગ્રા., બાજરી (ઉનાળુ) ૧૯૬૬, તલ ૫૨૬ કી.ગ્રા., મગફળી (ખરીફ) ૯૬૪ કી.ગ્રા., મગફળી (ઉનાળુ) ૧૪૪૦ કી.ગ્રા., ઘઉં (પિયત) ૩૧૩૩ કી.ગ્રા., ઘઉં (બિન પિયત) ૮૧૮ કી.ગ્રા. અને ચણા ૬૦૭ કી.ગ્રા.નું એક હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદન થાય છે. આ ઉત્પાદકતાને ગુજરાત સાથે તે જ વર્ષની ઉત્પાદકતા સાથે સરખાવીએ તો કપાસમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની ઉત્પાદકતા ૪૪૫ કી.ગ્રા., ગુજરાતની ઉત્પાદક કરતા ૩૧૧ કી.ગ્રા. કરતા વધું છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસની ખેતી વિશે વધુ ચર્ચા અગાઉ પ્રકાર-૧માં થઈ ચૂકી છે. તેથી અહીં પુનરાવર્તન કર્યું નથી. બાજરીમાં ગુજરાત રાજ્યની ઉત્પાદકતા ૧૧૬૯ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર છે, જે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૧૧૫૬ કી.ગ્રા. છે. મગફળીમાં ગુજરાત રાજ્યની ઉત્પાદકતા ૧૩૧૩ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર છે, જે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૧૪૪૦ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર છે. ચણામાં ગુજરાત રાજ્યની ઉત્પાદકતા ૭૪૬ કી.ગ્રા. પ્રતિહેક્ટર છે. જે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૬૦૭ કી.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટર છે. આમ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ઈ.સ. ૧૯૯૬-૯૭ના વર્ષને ધ્યાને લેતા તેના મુખ્ય પાક કપાસમાં ગુજરાતની ઉત્પાદકતા કરતા આગળ, જ્યારે બાજરી, મગફળીમાં લગભગ સમાન કહી શકાય તેવી સ્થિતિ છે. ફક્ત ચણાની ઉત્પાદકતામાં ગુજરાત રાજ્ય કરતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો પાછળ છે.

જિલ્લામાં કુલ ખાતેદારોની સંખ્યા ટેબલ નં.: ૩.૦૧.૩ માં જાણાવ્યા પ્રમાણે ૧,૭૨,૭૯૩ ની છે. જે પૈકી સૌથી વધુ ૩૯.૩૩૩ ખાતેદારો ૧થી૨ હેક્ટર જમીન અને બીજા ક્રમે ૩૫,૫૨૯

ખાતેદારો ૨૦ થી ૩ હેક્ટર જમીન ધરાવે છે. જ્યારે સૌથી ઓછા ૭૩૩ ખાતેદારો ૨૦ થી વધુ હેક્ટર જમીન ધરાવે છે. આમ આ ટેબલમાં જોઈ શકાય છે કે જિલ્લામાં ૧ થી ૪ હેક્ટર જમીન ધરાવનાર ખેડૂતોનું પ્રમાણ સૌથી વધુ છે.

ટેબલ નં: ૩.૦૧.૨ પરથી જાણી શકાય છે કે ઈ.સ. ૧૯૯૮-૯૯ની સ્થિતિએ વાવેતર વિસ્તારની જમીન ૬,૮૯,૯૭૧ હેક્ટરમાંથી સિંચાઈ હેઠળનો વિસ્તાર ૧,૪૮,૩૦૯ હેક્ટર છે. જે કુલ વાવેતર વિસ્તારની જમીનના ૨૧.૪૯% છે. જે રાજ્યની કુલ વાવેતર વિસ્તારની જમીનના સામે સિંચાઈ હેઠળની જમીનના ટકાવારી ૩૨૩.૯૫% કરતા ઘણી જ ઓછી છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો નીચે મુજબની મધ્યમ અને નાના કદની સિંચાઈ યોજનાઓ છે.

અનુ.નં.	સિંચાઈ યોજનાનું નામ	તાલુકો	સિંચાઈ ક્ષમતા (હેક્ટરમાં)	થયેલ સિંચાઈ (૧૯૯૯-૨૦૦૦માં)
૧	બ્રાહ્મણી સિંચાઈ યોજના	હળવદ	૧૩૦૦૬	-
૨	નાયક સિંચાઈ યોજના	મૂળી	૩૨૩૮	-
૩	ધોળીધજ સિંચાઈ યોજના	વઢવાણ	૭૨૮	-
૪	થોરીયાળી સિંચાઈ યોજના	સાયલા	૪૨૧૦	-
૫	સબુરી	-"	૨૪૫૦	૨૭
૬	સુખભાદર	-"	૧૫૩૧	-
૭	નિંભાણી	-"	૯૫૦	૯૪
૮	ધારૈઈ	ચોટીલા	૧૫૩	૫૫
૯	મોરસલ	-"	૯૦૦	-
૧૦	વાંસલ	ચુડા	૮૦૯	-
૧૧	કુલકી	ધાંગ્રધા	૧૨૨૦	-
કુલ			૨૯૧૯૫	૧૭૬

સંદર્ભ: સામાજિક આર્થિક સમીક્ષા - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઈ.સ. ૧૯૯૯-ઈ.સ. ૨૦૦૦

ઉપરના આંકડાઓ પરથી જાણી શકાય છે કે જિલ્લામાં કુલ ૨૯,૧૯૫ હેક્ટરની સિંચાઈ ક્ષમતા ધરાવતી સિંચાઈ યોજનાઓ છે. પરંતુ ઈ.સ. ૧૯૯૯-૨૦૦૦માં આ યોજનાઓ વડે ફક્ત

૧૭૬ હેક્ટર જમીનમાં સિંચાઈ થઈ શકી હતી, જે કુલ ક્ષમતા માત્ર ૦.૬૦% થાય છે. આ ઉપરાંત જિલ્લો પંચાયત હસ્તકની કુલ ૧૦૭ નાની સિંચાઈ યોજનાઓ છે. જેની ક્ષમતા ૧૪,૧૪૦ હેક્ટર છે. જિલ્લામાં ખેતી સિંચાઈનો મુખ્ય આધાર ટયુબવેલ, કુવાઓ છે. ત્યારબાદ તળાવ અને નહેરનો ક્રમ આવે છે. આમ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં સિંચાઈ યોજનાઓ પ્રમાણમાં ઓછી છે અને તેમાં પાણ ખાસ બાબત એ છે કે જે કાંઈ થોડી ઘણી યોજનાઓ છે તે સિંચાઈ ક્ષમતાથી વાસ્તવમાં ખૂબ જ ઓછી સિંચાઈ થાય છે. આ માટે અનિયમિત અને અપૂરતો વરસાદ એક મહત્વનું કારણ છે. આ નાના મોટા શહેરી વિસ્તારોની પાણીની વધતી જતી માંગને કારણે પાણ સિંચાઈ માટે પાણી આપી શકાતું નથી, તે પાણ એક અન્ય કારણ છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં પાક વાર સિંચાઈની સ્થિતિ નીચે મુજબ હતી.:

અનુ.નં.	પાકનું નામ	સિંચીત વિસ્તાર (હેક્ટરમાં)	કુલ સિંચીત વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ ટકાવારી
૧	ચોખા (ડાંગર)	૮૦	૦.૦૫%
૨	ઘઉં	૧૨૮૭૨	૮.૬૮%
૩	બાજરી	૧૧૨૧	૦.૭૬%
૪	અન્ય ખાદ્યપાકો	૨૨૮૪૮	૧૫.૪૦%
૫	કપાસ	૯૦૧૩૮	૬૦.૭૮%
૬	અન્ય અખાદ્યપાકો	૨૧૨૫૦	૧૪.૩૩%
કુલ		૧૪૮૩૦૯	૧૦૦%

સંદર્ભ: સામાજિક આર્થિક સમીક્ષા, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦

ઉપરના આંકડાઓથી જોઈ શકાય છે કે ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પાકવાર જોઈએ તો ખાદ્ય પાકોમાં ઘઉં માટે સૌથી વધુ સિંચાઈ થતી હતી અને અખાદ્ય પાકોમાં કપાસના પાક માટે ૬૦.૭૮% સિંચાઈ થતી હતી.

આ ઉપરાંત ભવિષ્યમાં નર્મદા યોજનાનું કામ પુરું થયે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને નર્મદા યોજના

કેનાલ આધારિત સિંચાઈનો મોટો લાભ મળશે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ૩૩, લીંબડી તાલુકાના ૯૨, હળવદ તાલુકાના ૫૧, ધ્રાંગધ્રા તાલુકાના ૫૨, પાટડી તાલુકાના ૮૭ અને લખતર તાલુકાના ૪૩ ગામો નર્મદા યોજનાના સિંચાઈના કમાન્ડ એરિયામાં આવે છે. આથી નર્મદા યોજના પુરી થયે આ જિલ્લાને સિંચાઈનો મોટો લાભ મળશે.

૩.૬ પશુપાલન :

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પશુપાલન પ્રવૃત્તિ પ્રમાણમાં ઘણી છે. જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૯-૧૯૯૯માં ૨૧ મશુ દવાખાના અને ૨૦ પશુ સારવાર કેન્દ્રો હતા, તેમજ કૃત્રિમ બીજદાન કેન્દ્રોની સંખ્યા ૧૪ હતી અને ૮ ઘેટા વિકાસ કેન્દ્રો હતા. પશુપાલનની પ્રવૃત્તિ પ્રમાણમાં ઘણી હોવાથી ડેરી ઉદ્યોગ અને દૂધ સહકારી મંડળીઓની પ્રવૃત્તિ પણ ઘણી વિકસી છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦માં ૧૬૮ દૂધ સહકારી મંડળીઓ હતી, જેની સભ્યસંખ્યા ૧૬૬૧૭ની હતી. આ મંડળીઓએ ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦ના વર્ષમાં ૬૦૦૯૧૬૬ લીટર દૂધ એકત્રીત કરેલ હતું. રોજનું સરેરાશ ૧૬૪૬૩ લીટર દૂધ એકત્રીત કરવામાં આવતું હતું.

ટેબલ નં: ૩.૦૧.૩ પરથી જાણી શકાય છે કે જિલ્લામાં ઈ.સ.૨૦૦૦ના વર્ષની સ્થિતિએ ગો ધન ૨,૭૧,૬૮૭ ભેંસ વર્ગ - ૧,૬૫,૨૧૫, ઘેંટા ૯૯,૬૦૪, બકરા ૧,૬૪,૨૬૧, ધોડા-૧,૧૯૬ અને અન્ય પશુધન મળીને કુલ પશુધન ૭,૨૦,૭૦૨નું હતું. આ જિલ્લામાં પશુપાલનપ્રવૃત્તિ પૂરક વ્યવસાય તરીકે સારી રીતે વિકસી શકે તેમ છે.

૩.૭ મત્સ્ય ઉદ્યોગ :

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં દરીયાકાંઠો ન હોવાથી મત્સ્ય-ઉદ્યોગ ખાસ વિકસેલ નથી. તે છતાં જિલ્લામાં ટીકર (રાણ), કુડા, ખારા ઘોડા, મીંચાણી, ઝેંજીર, જોગડ, નાની કઠેચી, રાણાગઢ અને પરાણી ગામ વિસ્તારમાં મત્સ્ય-ઉદ્યોગ ચાલે છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં ૩૨૨૪ વ્યક્તીઓ પૂર્ણ સમયની માછીમારી પ્રવૃત્તિ કરતી હતી. જિલ્લામાં ૭ માછીમારી સહકારી મંડળીઓ છે જેની સભ્ય સંખ્યા ૧૨૬૩ છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં માછલીનું ઉત્પાદન

૫,૪૨,૨૦૦ મેટ્રીક ટન થયું હતું. આ વિસ્તારમાં મળી આવતી 'ઝીંગા' પ્રકારની માછલી પ્રખ્યાત છે. કચ્છના નાના રાણ વિસ્તારમાં કૃત્રિમ તળાવો ઉભા કરી ઝીંગા ઉછેર કેન્દ્ર વિકસાવી શકાય તેવી કુદરતી અનુકૂળતા રહેલી છે.

૩.૮ ઉદ્યોગ :

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ઔદ્યોગિક વિકાસ ઓછો હોવાથી જિલ્લાને ઔદ્યોગિક રીતે પછાત જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. જિલ્લામાં મુખ્ય ઉદ્યોગોમાં કપાસ લાઢવાનો અને તેની ગાંસડી બાંધવાનો જીનીંગ - પ્રેસીંગ ઉદ્યોગ, મીઠા ઉત્પાદનનો ઉદ્યોગ, સીરામીકસ અને પોટરી ઉદ્યોગ, મશીનરી સ્પેર પાર્ટસ બનાવવાના ઉદ્યોગો વગેરે ઉદ્યોગો આવેલા છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં જિલ્લામાં નોંધાયેલા મોટા અગત્યના ઔદ્યોગિક એકમો ૨૪ છે. જેમાં દૈનિક સરેરાશ ૫૩૨૫ શ્રમિકો રોજગારી મેળવે છે અને આ ઉદ્યોગોનું કુલ મૂડીરોકાણ રૂ. ૫૫૨૭.૩૭ લાખનું છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦ના અંતે ૬૪૨૭ નાના ઔદ્યોગિક એકમો હતા. જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦ને અંતે વઢવાણ, ધ્રાંગધ્રા, લીંબડી, થાનગઢ, હળવદ, બામાણબોર, સાયલા અને ચોટીલા એમ કુલ આઠ ઔદ્યોગિક વસાહતો હતી, જેમાં ૨૬૩ શેડ બાંધવામાં આવેલ છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જોરાવરનગર અને લીંબડીમાં તાંબા-પીત્તળનાં વાસાણો, વઢવાણમાં કપડાનું રંગકામ, દવાઓ, થર્મોમીટર, ચોટીલા - થાન - આજુબાજુ સીરામીક ઉદ્યોગ, ધ્રાંગધ્રા-દસાડા-હળવદ તાલુકામાં મીઠા ઉદ્યોગ વિકસેલ છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં સૌરાષ્ટ્ર સ્ટીલ, લીંબડી, ડેકોરા સીરામીક-બામાણબોર, સ્વસ્તિક લેમિનેટ, બામાણબોર, સનરાઈઝ સોપ્સ, બામાણબોર, પરશુરામ પોટરી-થાનગઢ, ધ્રાંગધ્રા કેમીકલ વર્કસ-ધ્રાંગધ્રા, હિન્દુસ્તાન સોલ્ટ-ખારાધોડા અને મરડીયા કેમીકલ-સીતાગઢ જિલ્લાના ખ્યાતિ પામેલા ઉદ્યોગ છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જુદા જુદા ધંધાકીય એકમોની સંખ્યા અને તેમા રોકાયેલ વ્યક્તિની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

ક્રમ	ધંધાકીય એકમનો પ્રકાર	એકમોની સંખ્યા	કાર્યરત વ્યક્તિઓ
૧	ખેત વિષયક એકમો	૧૧૦૫૨	૨૦૮૩૪
૨	ખાણ અને ખનીજ	૧૯૦	૪૨૦
૩	ઉત્પાદન અને સમારકામ સેવા	૧૧૦૪૩	૪૪૨૫૧
૪	વીજળી, ગેસ અને પાણી	૨૨	૧૧૧
૫	બાંધકામ	૮૭૩	૧૬૨૬
૬	જથ્થાબંધ અને છુટક વેપાર	૧૮૦૮૧	૨૯૦૪૦
૭	ઉપહારગૃહ અને હોટલ	૩૩૪	૧૦૬૩
૮	વાહનવ્યવહાર	૨૧૯૮	૩૪૩૧
૯	ગોદામ અને વખાર	૪૬	૧૧૪
૧૦	સંદેશાવ્યવહાર	૪૬૮	૧૫૬૦
૧૧	ધીરધાર-વીમો	૪૬૦	૧૯૧૫
૧૨	સામૂહિક સામાજિક સેવાઓ	૧૧૦૦૦	૩૦૧૩૨
	કુલ	૫૫૭૬૭	૧૩૪૪૯૭

આમ, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો પહેલેથી ઔદ્યોગિક વિકાસમાં થોડો પાછળ છે, પરંતુ છેલ્લા બે દાયકામાં ગુજરાત રાજ્ય નાણાકીય નિગમ, ગુજરાત ઔદ્યોગિક મૂડીરોકાણ નિગમ, ગુજરાત ઔદ્યોગિક વિકાસ નિગમના સંયુક્ત પ્રયાસોને કારણે પ્રમાણમાં ઠીક ઠીક વિકાસ થયો છે, તેમ છતાં એકંદરે ઔદ્યોગિક વિકાસ ઓછો ગણી શકાય. ઔદ્યોગિક વિકાસના આડે પાણી, વીજળી જેવા મુખ્ય અવરોધક પ્રશ્નો છે. જે ઉકેલ્યેથી કપાસ પેદાશ આધારિત દવાઓ અને રસાયણોને લગતા ઉદ્યોગોના વિકાસની હજુ પૂરતી શક્યતાઓ છે.

૩.૯ ખનીજઉદ્યોગો :

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કોલસો, ફાયરક્લે, ગ્લાસ અને સિલિકા, વાઈટ ક્લે, લાઈમસ્ટોન અને રેતીના પથ્થર વગેરે ખનીજનું ઉત્પાદન થાય છે. રાજ્યના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ

જિલ્લામાં ખનીજ સંપત્તિ ઓછી છે. જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૮૦-૮૧ અને ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦માં ખનીજ ઉત્પાદન નીચે મુજબ થયું હતું.:

ક્રમ	ખનીજની વિગત	ઉત્પાદન (મે.ટન) ૧૯૮૦-૮૧	ઉત્પાદન (મે.ટન) ૧૯૯૯-૨૦૦૦
૧	ફાયર ક્લે	૧૮૧૩૪૭	૫૪૮૪૫
૨	સિલિકા	૮૫૧૭૪	૮૭૨૯૯
૩	મોલિંગ સેન્ડ	-	૫૦૩૪
૪	લાઈમસ્ટોન	૪૩૭૩	-
૫	રેતીનો પથ્થર	૭૩૪૨૧	-

ઉપરના આંકડાઓ પરથી જાણી શકાય છે કે જિલ્લામાં ફાયર ક્લે અને ખનીજ ઉત્પાદનનું મોટું પ્રમાણ છે. જિલ્લામાં હળવદ, ધ્રાંગધ્રા અને દસાડા તાલુકામાં રાણકાંઠા વિસ્તારમાં જમીનના ખારા પાણીમાંથી વડાગરૂ મીઠાનું ઉત્પાદન પણ કરવામાં આવે છે.

૩.૧૦ આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ :

કોઈપણ રાજ્ય કે વિસ્તારના વિકાસમાં આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓની ખૂબ જ મહત્વની ભૂમિકા હોય છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ નીચે પ્રમાણે છે.

૩.૧૦.૧ રસ્તાઓ અને વાહન વ્યવહાર:

ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦ની સ્થિતિએ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં રસ્તાઓની કુલ લંબાઈ ૪૨૦૬ કી.મી. ની હતી. તેમાં રાષ્ટ્રીય ધોરી માર્ગ - ૧૧૩ કી.મી., રાજ્ય ધોરી માર્ગ ૮૧૬ કી.મી., રાજ્ય હસ્તકના અન્ય માર્ગ - ૨૧૭ કી.મી., જિલ્લો પંચાયત હસ્તકના મુખ્ય માર્ગ ૯૦૨ કી.મી અને ગ્રામ્ય માર્ગ ૧૪૪૭ કી.મી.નો સમાવેશ થાય છે. ઈ.સ.૧૯૯૯-ઈ.સ.૨૦૦૦માં જિલ્લાના ૬૫૫ ગામો એસ.ટી. ની સુવિધાથી સંકળાયેલ છે. ત્રણ ગામો એસ.ટી ની સેવાથી વંચિત છે. જિલ્લામાં કુલ ૪૧૩ એસ.ટી. રૂટ છે, જેના કીલો મીટર

૩૦,૧૭૯ થાય છે.

૩.૧૦.૨ રેલ્વે:

જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૮-૯૯ ની સ્થિતિએ ૨૩૪ કી.મી. ની બ્રોડગેજ અને ૮૫ કી.મી. ની મીટર ગેઈજ લાઈનો આવેલી છે. બ્રોડગેજના કુલ ૩૦ અને મીટર ગેઈજના ૪૩ સ્ટેશનો જિલ્લામાં આવેલા છે. સુરેન્દ્રનગર અને ધાંગધ્રા એમ બે જંકશનો છે. આ જિલ્લામાં ચોટીલાથી થાન મીટર ગેજ રેલ્વે સેવા ઈ.સ. ૧૯૮૧-૮૨ થી અને જોરાવરનગર થી સાયલા નેરોગેજ લાઈન ઈ.સ. ૧૯૮૭-૮૮ થી રેલ્વે વિભાગે બંધ કરેલ છે. તાજેતરમાં સુરેન્દ્રનગર-ભાવનગર રેલ્વે લાઈનને બ્રોડગેજમાં પરિવર્તિત કરવાનું કાર્ય પુરું થવામાં છે.

૩.૧૦.૩ હવાઈમથકો અને બંદરો:

આ જિલ્લો હવાઈ સેવાથી વંચિત છે એટલે કે જિલ્લામાં એક પણ હવાઈ મથક નથી. આ ઉપરાંત જિલ્લામાં દરિયા કીનારો આવેલ ન હોવાથી બંદરોની સુવિધા પ્રાપ્ય નથી. જિલ્લો મથકથી નજીકનું હવાઈ મથક રાજકોટ તથા અમદાવાદ (અંદાજિત ૧૧૦ કી.મી.) છે, તેમજ નજીકનું બંદર નવલખી છે.

૩.૧૦.૪ વીજળી:

આ જિલ્લામાં ૧૯૮૦માં ૪૫૧ ગામોનું વીજળીકરણ થયેલું હતું. ઈ.સ.૧૯૯૯-૧૦૦૦ ની સ્થિતિએ જિલ્લાના તમામ ૬૪૭ ગામો અને ૧૧ શહેરોનું ૧૦૦% વીજળીકરણ થયેલ છે. જિલ્લામાં એક પણ વીજળી ઉત્પાદન મથક નથી.

૩.૧૦.૫ બેંકો:

આ જિલ્લામાં ૧૯૮૦ના અંતે વાણિજ્ય બેંકોની સંખ્યા ૪૭ હતી જે ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦ના અંતે વાણિજ્ય બેંકોની ૬૮ કચેરીઓ છે. આ વાણિજ્ય બેંકો દ્વારા ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦ના વર્ષના અંતે રૂ. ૧૫૭.૭૫ કરોડના ધીરાણ લોણા હતા, જ્યારે ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦ના વર્ષ દરમિયાન રૂ. ૪૯.૩૦ કરોડનું ધીરાણ થયેલ છે. જિલ્લામાં ઈ.સ. ૧૯૮૦માં સહકારી બેંકોની શાખાઓ સંખ્યા ૨૬ હતી, જે ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦માં ૪૨ થઈ છે. આ ઉપરાંત જિલ્લામાં ઈ.સ.૧૯૯૯-૨૦૦૦ના અંતે ગ્રામીણ

બેંકની શાખાઓની સંખ્યા ૨૬ની થયેલ છે. જમીન વિકાસ બેંકની ૯ શાખાઓ છે. સહકારી બેંક / નાગરિક બેંકોની કુલ ૩૨ શાખા છે. આ ઉપરાંત જિલ્લામાં જિલ્લાકક્ષાએ રાષ્ટ્રીય કૃષિ અને ગ્રામીણ વિકાસબેંકની શાખા છે જે જિલ્લોના વિકાસ માટે આયોજન, સંચાલન અને સંકલનની કામગીરી બજાવે છે. આ ઉપરાંત જિલ્લામાં જીવન વિમા અધીકારી અને ૬૩૧ એ જન્ટો છે, જેઓએ આજ વર્ષમાં ૮૮૨૪.૬૧ લાખનું વિમાનું કામકાજ કરેલ છે.

૩.૧૦.૬ સંદેશાવ્યવહાર:

આ જિલ્લામાં હેડ પોસ્ટ ઓફિસ-૧, સબ પોસ્ટ ઓફિસ -૪૧, બ્રાન્ચ પોસ્ટ ઓફિસ ૨૯૪ અને ટી.વી સ્ટેશન -૧ છે, પરંતુ રેડીયો સ્ટેશન નથી. જિલ્લામાં ૮૬ ટપાલીઓ છે. ટપાલ કચેરી વગરના ૩૩૮ ગામો છે. તાર કચેરી કુલ ૪૦ છે. છેલ્લા થોડા વર્ષોથી મોબાઈલ, ફેક્સ, ઈન્ટરનેટની સુવિધાથી જિલ્લો જોડાયેલ છે. જિલ્લાના બધા જ મુખ્ય મહત્વના રસ્તાઓ મોબાઈલ કવરેજ હેઠળ આવરી લેવાયેલ છે.

૩.૧૦.૭ શિક્ષણ:

ઈ.સ. ૧૯૯૧ની વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે પુરુષો અને સ્ત્રીઓની અક્ષરજ્ઞાનની ટકાવારી અનુક્રમે ૫૫.૯૮% અને ૩૩.૬૭% હતી. જિલ્લામાં કુલ અક્ષરજ્ઞાનની ટકાવારી ૪૫.૨૮% હતી. જે ૨૦૦૧ની વસ્તી ગણતરીમાં વધીને અનુક્રમે ૭૪.૮૭% અને ૪૮.૭૨%ની થઈ છે. જિલ્લામાં કુલ અક્ષરજ્ઞાનની ટકાવારી વધીને ૬૨.૨૭% ની થઈ છે.

જિલ્લામાં ઈ.સ. ૨૦૦૧ની સ્થિતિએ જિલ્લો પંચાયત અને નગરપાલીકા હસ્તકની પ્રાથમિક શાળાઓ ૯૦૨ છે અને ખાનગી પ્રાથમિક શાળાઓ ૯૦ છે. આમ કુલ પ્રાથમિક શાખાઓની સંખ્યા ૯૯૨ની છે. જિલ્લામાં પ્રાથમિક શાળા વગરના બે ગામો છે. આ ઉપરાંત જિલ્લામાં ૧૨૬ માધ્યમિક શાળા, ૩૯ ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા, ૧૧ આશ્રમ શાળા, ૧૨૭૩ આંગણવાડી, ૫૬ બાલવાડી, ૨૪ બાલ મંદિર અને ૯ કોલેજો છે. આ ઉપરાંત જિલ્લામાં ૬ અન્ય શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ છે. જેવી કે પોલીટેકનીક, બી.એડ. કોલેજ, આઈ.ટી.આઈ વગેરે છે. આમ જિલ્લામાં શૈક્ષણિક માળખું સારી રીતે ગોઠવાયેલ છે.

૩.૧૦.૮ આરોગ્ય:

આ જિલ્લામાં સરકારી હોસ્પિટલ -૩ (ત્રણ) એક ટી.બી. હોસ્પિટલ, એક સરકારી આર્યુવેદ હોસ્પિટલ નવ સામુહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, ૨૮ પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, ૨૧૧ પેટા પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, ૩૪ કુંડુંબ નિયોજન કેન્દ્રો, ૬૧ આર્યુવેદિક દવાખાના (જિ.પંચાયત સંચાલિત) અને સ્વેચ્છિક સંસ્થાઓ દ્વારા ચાલતી -૧૨ હોસ્પિટલો છે. જિલ્લામાં સરકારી હોસ્પિટલોમાં ડોક્ટરોની જગ્યાઓ ખાલી હોવાની ફરિયાદો સતત રહે છે. વધુ સારી આરોગ્ય વિષયક સુવિધા માટે રાજકોટ કે અમદાવાદનો સહારો લોકોએ લેવો પડે છે.

આમ આપણે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં આવેલી આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ જેવી કે રસ્તા, રેલ્વે, હવાઈમથકો, બંદરો, વીજળી, બેંકીંગ, સંદેશા વ્યવહાર, શિક્ષણ અને આરોગ્ય સેવા વિશે માહિતી મેળવી.

૩.૧૧ ઉપસંહાર

આમ આપણે આ પ્રકરણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ઈતિહાસ, તેનું ભૌગોલિક સ્થાન, આબોહવા અને વરસાદ, જમીન, જંગલો, વિસ્તાર અને વસ્તી, ખેતી, ઉદ્યોગ, પશુપાલન, મત્સ્ય-ઉદ્યોગ, ખનીજ ઉદ્યોગ અને આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ વિશેની વિગતવાર માહિતી મેળવી. આ માહિતીથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું ચિત્ર સારી રીતે સ્પષ્ટ થઈ શકશે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની સામાન્ય માહિતી

૩.૦૧.૧

અનુ.નં.	વિગત	એકમ	સ્થિતી		ટકાવારી
૧	વસતિ				
૧.૧	કુલ વસતિ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૫૧૫૧૪૭	
૧.૨	કુલ પુરૂષ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૭૮૭૭૮૫	
૧.૩	કુલ સ્ત્રી	સંખ્યા	૨૦૦૧	૭૨૭૩૬૨	
૧.૪	ગ્રામ્ય વસતિ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૧૧૨૪૭૨	
૧.૫	શહેરી વસતિ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૪૦૨૬૭૫	
૧.૬	ગ્રામ્ય વસતિની ટકાવારી	ટકા	૨૦૦૧		૭૩.૪૨
૧.૭	શહેરી વસતિની ટકાવારી	ટકા	૨૦૦૧		૨૬.૫૮
૧.૮	અનુસુચિતજાતીની વસતિ	સંખ્યા	૧૯૯૧	૧૩૬૫૭૮	
૧.૯	અનુ.જનજાતીની વસતિ	સંખ્યા	૧૯૯૧	૯૪૮૧	
૧.૧૦	કુલ ભાગેલ વસતિ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૭૯૪૦૩૪	
૧.૧૧	ભાગેલ પુરૂષ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૪૯૪૬૭૮	
૧.૧૨	ભાગેલ સ્ત્રી	સંખ્યા	૨૦૦૧	૨૯૯૩૫૬	
૧.૧૩	કુલ અક્ષરજ્ઞાનના ટકા	ટકા	૨૦૦૧		૬૨.૨૭
૧.૧૪	ભાગેલ પુરૂષની ટકાવારી	ટકા	૨૦૦૧		૭૪.૮૭
૧.૧૫	ભાગેલ સ્ત્રીની ટકાવારી	ટકા	૨૦૦૧		૪૮.૭૨
૧.૧૬	વસતિ વૃદ્ધિનો દર	ટકા	૯૧-૨૦૦૧		૨૫.૩૪
૧.૧૭	વસતિની ગીચતા, ચો.કિ.મી. દીઠ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૪૪	
૧.૧૮	દર હજારે સ્ત્રીનું પ્રમાણ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૯૨૩	
૨	કામ કરનારાઓ	સંખ્યા	૨૦૦૧		
૨.૧	ખેડૂતો	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૯૩૦૩૭	
૨.૨	ખેતમજૂર	સંખ્યા	૨૦૦૧	૨૦૯૩૯૨	
૨.૩	ગૃહઉદ્યોગમાં રોકાયેલ	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૩૩૦૪	
૨.૪	અન્ય કામ કરનારા	સંખ્યા	૨૦૦૧	૯૬૪૫૭	
૨.૫	કુલ કામ કરનારા	સંખ્યા	૨૦૦૧	૫૧૨૧૯૦	
૨.૬	સિમાંત કામ કરનાર	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૩૫૨૨૪	
૨.૭	કામ નહી કરનાર	સંખ્યા	૨૦૦૧	૮૬૭૭૩૩	
૩	પછાત વિસ્તાર				
૩.૧	નળ કાંઠા વિસ્તાર	ગામોની સંખ્યા	૧૯૯૧	૩૭	
		વસતિ	૧૯૯૧	૫૫૭૫૧	
૩.૨	પાંચાલ વિસ્તાર	ગામોની સંખ્યા	૧૯૯૧	૧૩૪	
		વસતિ	૧૯૯૧	૧૩૪૭૫૪	

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની સામાન્ય માહિતી

૩.૦૧.૨

અનુ.નં.	વિગત	એકમ	સ્થિતી		ટકાવારી
૩.૩	ભાલ વિસ્તાર	ગામોની સંખ્યા	૧૯૯૧	૨૦	
		વસતિ	૧૯૯૧	૩૩૭૬૭	
૩.૪	પઢાર વિસ્તાર	ગામોની સંખ્યા	૧૯૯૧	૭	
		વસતિ	૧૯૯૧	૧૯૯૯૯	
		પઢાર વસતિ	૧૯૯૧	૭૮૬૬	
૩.૫	ખારાપાટ વિસ્તાર	ગામોની સંખ્યા	૧૯૯૧	૪૬	
		વસતિ	૧૯૯૧	૮૮૮૧૮	
૩.૬	ખાસ પછાત તાલુકા	સંખ્યા	૧૯૯૧	૨	
		ગામોની સંખ્યા	૧૯૯૧	૧૯૦	
		વસતિ	૧૯૯૧	૨૦૪૩૮૬	
૪	વહીવટી માળખું				
૪.૧	તાલુકા	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૦	
૪.૨	તાલુકા પંચાયત	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧૦	
૪.૩	જિલ્લા પંચાયત	સંખ્યા	૨૦૦૧	૧	
૪.૪	ગ્રામ પંચાયત	સંખ્યા	૨૦૦૧	૬૧૭	
૪.૫	નગરપાલિકા	સંખ્યા	૨૦૦૧	૬	
૪.૬	વસતિવાળા ગામો	સંખ્યા	૨૦૦૧	૬૫૦	
૪.૭	ઉજ્જડ ગામો	સંખ્યા	૨૦૦૧	૪	
૪.૮	શહેરો	સંખ્યા	૨૦૦૧	૭	
૪.૯	તલાટી મંજૂર થયેલ મહેકમ	સંખ્યા	૧.૧૦.૦૧	૬૦૯	
૪.૧૦	તલાટીની ભરેલ સંખ્યા	સંખ્યા	૧.૧૦.૦૧	૪૮૫	
૫	વરસાદ / વિસ્તાર / જમીન				
૫.૧	જિલ્લા મુખ્યમથકે વરસાદ	મી.મી.	૨૦૦૦	૩૫૫	
૫.૨	કુલ ભૌગોલીક વિસ્તાર	હેકટર	૯૮-૯૯	૧૦૪૬૮૭૪	
૫.૩	નંગલ વિસ્તાર	હેકટર	૯૮-૯૯	૫૦૧૪૨	
૫.૪	ગૌચર વિસ્તાર	હેકટર	૯૮-૯૯	૪૬૦૩૨	
૫.૫	બિનખેતી જમીન	હેકટર	૯૮-૯૯	૫૩૬૨૪	
૫.૬	ઉજ્જડ અને ખેડી ન શકાય તેવી જમીન	હેકટર	૯૮-૯૯	૧૨૯૦૭૬	
૫.૭	ખેડાકલાયક પડતર જમીન	હેકટર	૯૮-૯૯	૧૩૪૦૨	
૫.૮	ચાલુ પડતર જમીન	હેકટર	૯૮-૯૯	૫૮૫૦૭	
૫.૯	અન્ય પડતર જમીન	હેકટર	૯૮-૯૯	૬૧૨૦	
૫.૧૦	ચોખ્ખા વાવેતર વિસ્તારની જમીન	હેકટર	૯૮-૯૯	૬૮૯૯૭૧	
૫.૧૧	દુપટ વાવેતર વિસ્તાર	હેકટર	૯૮-૯૯	૩૧૯૧૧	
૫.૧૨	સિંચાઈ નીચેનો વિસ્તાર	હેકટર	૯૮-૯૯	૧૪૮૩૦૯	

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની સામાન્ય માહિતી

૩.૦૧.૩

અનુ.નં.	વિગત	એકમ	સ્થિતી		ટકાવારી
૬	ખાતેદાર				
૬.૧	૦.૫ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૨૭૬૧	
૬.૨	૦.૫ થી ૧.૦૦ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૧૨૫૫૦	
૬.૩	૧ થી ૨ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૩૮૩૩૩	
૬.૪	૨ થી ૩ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૩૫૫૨૮	
૬.૫	૩ થી ૪ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૨૦૧૧૭	
૬.૬	૪ થી ૫ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૧૫૫૧૫	
૬.૭	૫ થી ૭.૫ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૨૩૨૧૬	
૬.૮	૭.૫ થી ૧૦ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૧૧૮૩૭	
૬.૯	૧૦ થી ૨૦ હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૧૧૧૦૨	
૬.૧૦	૨૦ અને તેથી ઉપર હેક્ટર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૭૩૩	
૬.૧૧	કુલ ખાતેદાર	સંખ્યા	૮૫-૮૬	૧૭૩૮૮૩	
૭	પશુધન				
૭.૧	ગોધન (બળદ/ગાય/વાછડા/વાછડી)	સંખ્યા	૨૦૦૦	૨૭૧૬૮૭	
૭.૨	ભેંસ વર્ગ	સંખ્યા	૨૦૦૦	૧૬૫૨૧૫	
૭.૩	ઘેંટા	સંખ્યા	૨૦૦૦	૮૮૬૦૪	
૭.૪	બકરા	સંખ્યા	૨૦૦૦	૧૬૪૨૬૧	
૭.૫	ધોડા	સંખ્યા	૨૦૦૦	૧૧૮૬	
૭.૬	અન્ય પશુધન	સંખ્યા	૨૦૦૦	૧૮૭૭૮	
૭.૭	કુલ પશુધન	સંખ્યા	૨૦૦૦	૭૨૦૭૦૨	
૮	વિજળી				
૮.૧	વિજળી થયેલ ગામો અને શહેરો	સંખ્યા	૨૦૦૧	૬૫૭	
૮.૨	સિંચાઈ માટેની ઇલેક્ટ્રીક મોટરો	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૨૪૭૮૩	
૯	પશુ દવાખાના અને ડેરી				
૯.૧	પશુ દવાખાના	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૨૧	
૯.૨	પશુ સારવાર કેન્દ્ર	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૨૦	
૯.૩	કૃત્રિમ બીજદાન કેન્દ્ર	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧૬	
૯.૪	ઘેંટા વિકાસ કેન્દ્ર	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૭	
૯.૫	દુધ સહકારી મંડળી	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧૮૪	
૯.૬	દુધ સહકારી મંડળીની સભ્ય સંખ્યા	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧૨૮૭૨	
૯.૭	દુધ સહકારી મંડળીનું એકત્રીત કરેલ દુધ	સંખ્યા	૨૦૦૦-૨૦૦૧	૪૫૬૬૬૮૮	

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની સામાન્ય માહિતી

૩.૦૧.૪

અનુ.નં.	વિગત	એકમ	સ્થિતી		ટકાવારી
૧૦	બેંકો				
૧૦.૧	વાણિજ્ય બેંક	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૬૮
૧૦.૨	ગ્રામીણ બેંક	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨૬
૧૦.૩	જમીન વિકાસ બેંક	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૯
૧૦.૪	સહકારીબેંક/પીપલબેંક/નાગરીક બેંક	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૩૨
૧૧	શિક્ષણ				
૧૧.૧	પ્રાથમીકશાળા (જીલ્લા પંચાયત)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૮૬૫
૧૧.૨	પ્રાથમીકશાળા (લીબડી ન.પા.)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૧૦
૧૧.૩	પ્રાથમીકશાળા (સુરેન્દ્રનગર ન.પા.)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨૭
૧૧.૪	પ્રાથમીકશાળા (ખાનગી)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૯૦
૧૧.૫	કુલ પ્રાથમીકશાળા	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૯૯૨
૧૧.૬	પ્રાથમીકશાળા વિનના ગામો	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨
૧૧.૭	માધ્યમીક શાળા	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૧૨૬
૧૧.૮	ઉચ્ચતર માધ્યમીક શાળા	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૩૯
૧૧.૯	આશ્રમ શાળા	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૧૧
૧૨	બાળ કેળવણી	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		
૧૨.૧	આંગણવાડી	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૧૨૭૩
૧૨.૨	બાલવાડી	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૫૬
૧૨.૩	બાલમંદિર	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨૪
૧૩	રસ્તા				
૧૩.૧	રાષ્ટ્રીયધોરી માર્ગ	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦	૩૧.૩.૨૦૦૧	
૧૩.૨	રાજ્યધોરીમાર્ગ	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦		૮૧૬
૧૩.૩	રાજ્ય હસ્તકના અન્ય માર્ગ	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨૧૭
૧૩.૪	જી.પં. કસ્તકનાં માર્ગ	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦		૩૦૬૦
૧૩.૫	કુલ રસ્તા	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦		૪૨૦૬
૧૪	રેલ્વે				
૧૪.૧	બ્રોડગેજ	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨૩૪
૧૪.૨	મીટરગેજ	કિ.મી.	૩૧.૩.૨૦૦૦		૮૫
૧૪.૩	રેલવે સ્ટેશન	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૪૩
૧૫	સંદેશા વ્યવહાર				
૧૫.૧	હેડ પોસ્ટઓફિસ	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૧
૧૫.૨	સબ પોસ્ટઓફિસ	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૪૧
૧૫.૩	બાન્ય પોસ્ટઓફિસ	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦		૨૯૭

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની સામાન્ય માહિતી

૩.૦૧.૫

અનુ.નં.	વિગત	એકમ	સ્થિતી		ટકાવારી
૧૬	આરોગ્ય				
૧૬.૧	સરકારી હોસ્પિટલ	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૩	
૧૬.૨	સરકારી ટી.બી. હોસ્પિટલ	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧	
૧૬.૩	સરકારી આર્યુવેદ હોસ્પિટલ	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧	
૧૬.૪	સામુહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૯	
૧૬.૫	પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૨૮	
૧૬.૬	પેટા કેન્દ્રો (પ્રા.આ.કેન્દ્રોના)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૨૧૧	
૧૬.૭	એલોપેથિક દવાખાના(જી.પં.)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૪	
૧૬.૮	આર્યુ.દવાખાના વર્ગ-૨(જી.પં.)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧૭	
૧૬.૯	આર્યુ.દવાખાના વર્ગ-૩(જી.પં.)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૪૪	
૧૬.૧૦	આર્યુ.દવાખાના વર્ગ-૨(સ્ટેટ)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૬	
૧૬.૧૧	હોમીયોપેથીક દવાખાના (સ્ટેટ)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૧	
૧૬.૧૨	હોમીયોપેથીક યુનીટ (સ્ટેટ)	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૫	
૧૬.૧૩	કુટુંબનિયોજન કેન્દ્રો	સંખ્યા	૩૧.૩.૨૦૦૦	૩૪	

સંશોધન પદ્ધતિ

- ૪.૧ પ્રાસ્તાવિક
- ૪.૨ અભ્યાસના હેતુઓ
- ૪.૩ અભ્યાસનું કાર્યક્ષેત્ર
- ૪.૪ અભ્યાસનો સમયગાળો
- ૪.૫ સમસ્યાકથન
- ૪.૬ અભ્યાસની ઉત્કલ્પના
- ૪.૭ માહિતીના પ્રાપ્તિસ્થાનો
- ૪.૮ સંશોધનપદ્ધતિ
- ૪.૮.૧ જિલ્લાઓની પસંદગી
- ૪.૮.૨ તાલુકાઓની પસંદગી
- ૪.૮.૩ ગામડાઓની પસંદગી
- ૪.૮.૪ ખેડૂતોની પસંદગી
- ૪.૯ માહિતીવિશ્લેષણ પદ્ધતિ
- ૪.૧૦ અભ્યાસના મુખ્ય પારિભાષિક શબ્દો
- ૪.૧૧ પ્રકરણોની રૂપરેખા
- ૪.૧૨ ઉપસંહાર
- ટેબલ નં. ૪.૦૧ થી ૪.૦૨
- નકશા નં. ૪.૦૧ થી ૪.૧૦

૪.૧ પ્રાસ્તાવિક :

પ્રથમ પ્રકરણમાં આપણે કપાસના પાકનો પરિચય તેમજ સમગ્ર ભારત, ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની ખેતી વિશેની વિવિધ માહિતી વગેરે વિગતો મેળવી. બીજા પ્રકરણમાં સૌરાષ્ટ્રની આર્થિક - સામાજિક પરીસ્થિતિ અંગે વિગતો મેળવી. ત્રીજા પ્રકરણમાં આ અભ્યાસ જે જિલ્લાના સંદર્ભમાં છે તે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની રૂપરેખાની જાણકારી મેળવી. આ ત્રણેય પ્રકરણમાં અભ્યાસ માટે મહત્વની એવી પાયાની બાબતોની ચર્ચા થઈ ગઈ છે. “સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરના વલાણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં” - આ અભ્યાસમાં અમે અપનાવેલી સંશોધન પદ્ધતિની વિગતોની વિગતવાર માહિતી આ પ્રકરણમાં આપવામાં આવી છે.

૪.૨ અભ્યાસના હેતુઓ :

આ અભ્યાસના હેતુઓ આ પ્રમાણે છે:

- ૪.૨.૧ સૌરાષ્ટ્રમાં જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં કપાસના ઉત્પાદનખર્ચના ઘટકોનું વિશ્લેષણ કરવું,
- ૪.૨.૨ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કપાસ ઉત્પાદનનું એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ તપાસવું,
- ૪.૨.૩ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કપાસ ઉત્પાદનમાં વીસ કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ તપાસવું,
- ૪.૨.૪ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ વાવેતર, કુલ ઉત્પાદન, એકર દિઠ ઉત્પાદકતા તેમજ કુલ આવક, વપરાશ અને દેવાની પરિસ્થિતિ અંગેનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરવો,

- ૪.૨.૫ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કપાસ ઉત્પાદનમાં એકર દિઠ ચોખ્ખી આવકનું પ્રમાણ તપાસવું,
- ૪.૨.૬ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કપાસના ઉત્પાદનમાં વીસ કીલો દિઠ આવકનું પ્રમાણ તપાસવું,
- ૪.૨.૭ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના કપાસનો પાક લેતા જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ આવકનું પ્રમાણ તપાસવું,
- ૪.૨.૮ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ - આવક અને વળતરના વલાણોને પિયત અને બીન પિયત પાકના સંદર્ભમાં તપાસવા,
- ૪.૨.૯ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોનું કપાસ ઉત્પાદનમાં પાક વેંચાણનું માધ્યમ, પાક તૈયાર થયા પછી પાક વેંચાણ માટેનો સમયગાળો, ખેડૂતોને મળેલા ભાવો વગેરે પાસાઓનો અભ્યાસ કરવો,
- ૪.૨.૧૦ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના કપાસ ઉત્પાદનમાં ખેતીના એકમનું કદ અને કપાસના ઉત્પાદન વચ્ચેનો સંબંધ તપાસવો,
- ૪.૨.૧૧ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના કપાસ ઉત્પાદનમાં ખેતીના એકમનું કદ અને કપાસના ઉત્પાદનખર્ચ વચ્ચેનો સંબંધ તપાસવો,
- ૪.૨.૧૨ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના કપાસ ઉત્પાદનમાં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તરનો સંબંધ તપાસવો,
- ૪.૨.૧૩ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના કપાસના પાકના પ્રશ્નો અને મર્યાદાઓ જાણવી અને તેના ઉકેલો સુચવવા અને
- ૪.૨.૧૪ સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા જુદા જુદા વિસ્તારના કપાસના પાકના અભ્યાસના આધારે નીતિ વિષયક સૂચનો કરવા.

આમ ઉપર્યુક્ત બાબતોનો અભ્યાસ કરવાનો હેતુ આ સંશોધન પાછળ રહેલો છે. આ માટે પ્રથમ સ્તરીય અને દ્વિ સ્તરીય માહિતીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આ માટે અમે અપનાવેલ પદ્ધતિની માહિતી આગળ ચર્ચા કરેલ છે.

૪.૩ અભ્યાસનું કાર્યક્ષેત્ર :

આ અભ્યાસનું કાર્યક્ષેત્ર સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓ પૂરતું મર્યાદિત છે. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ અને સુરેન્દ્રનગર એમ સાત જિલ્લાઓ આવેલા છે. જેમાંથી બધા જ જિલ્લાઓ પસંદ કરવાનું નક્કી કર્યું છે. ચિત્ર નંબર માં ભારતમાં ગુજરાતનું સ્થાન દર્શાવવામાં આવ્યું છે. ચિત્ર નંબર માં ગુજરાતમાં સૌરાષ્ટ્રનું સ્થાન દર્શાવવામાં આવ્યું છે. આ ચિત્રથી સમજી શકાય છે કે ગુજરાતના કેટલા અને કયા વિસ્તારનો અભ્યાસ કરવામાં આવેલ છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના વાવેતર વિસ્તારોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો મોખરે છે. ઈ.સ.૧૯૮૧ થી ઈ.સ.૨૦૦૦ સુધીના સમય ગાળામાં ગુજરાત રાજ્યની કપાસના વાવેતર હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૨૫% જેટલો રહ્યો છે. એ જ રીતે ગુજરાતના કુલ કપાસ ઉત્પાદનમાં આ જ સમયગાળામાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૧૭% થી ૧૮% જેટલો રહેવા પામેલ છે. આ રીતે જોઈએ તો ગુજરાતના કપાસના વાવેતરમાં અને કુલ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ફાળો સૌથી વધારે છે. તેથી સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલાણો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં તપાસવામાં આવ્યા છે. આમ સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓ કરતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને વધુ સઘન અભ્યાસ માટે પસંદ કરેલ છે. આમ એકંદરે અભ્યાસના હેતુ માટે સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓને પસંદ કરેલ છે. તેથી અભ્યાસનું કાર્યક્ષેત્ર ગુજરાત રાજ્યનો સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તાર છે તેમ કહી શકાય .

૪.૪ અભ્યાસનો સમયગાળો :

આ અભ્યાસમાં મુખ્ય બાબત એ સૌરાષ્ટ્રના વિવિધ જિલ્લાઓના કુલ ૫૧૨ ખેડૂતોની

આર્થિક મોજાણી કરી કપાસ ઉત્પાદનના વિવિધ પાસાઓની માહિતી એકત્ર કરેલ છે. આ મોજાણીનું વર્ષ ઈ.સ. ૨૦૦૧ - ૨૦૦૨ છે, એટલે કે મોજાણીની પ્રશ્નાવલીમાં કપાસ ઉત્પાદન અને ખર્ચ અંગેની માહિતી જૂન - જુલાઈ ૨૦૦૧માં વાવેતર થયેલ અને ફેબ્રુઆરી-માર્ચ ઈ.સ.૨૦૦૨ માં પાક તૈયાર થયેલ છે. તેની માહિતી એકત્ર કરેલ છે. આમ મોજાણીનું વર્ષ ઈ.સ.૨૦૦૧ - ૨૦૦૨ પસંદ કરેલ છે.

આ ઉપરાંત આ અભ્યાસમાં કપાસનું કુલ વાવેતર, કુલ ઉત્પાદન, હેક્ટર દિઠ ઉત્પાદકતા, કપાસની નિકાસ અને આયાતો, કપાસનું જાતવાર વાવેતર અને ઉત્પાદન વગેરે માહિતી ઈ.સ.૧૯૯૧ - ૧૯૯૨ થી ઈ.સ.૨૦૦૦ - ૨૦૦૧ સુધી એકત્રિત કરેલ છે. આમ પૂરક માહિતી માટે ઈ.સ.૧૯૯૧ - ૧૯૯૨ થી ઈ.સ.૨૦૦૦ - ૨૦૦૧ સુધીનો સમયગાળો પસંદ કરેલ છે અને આ સમયગાળાની વિવિધ માહિતીનું એકત્રીકરણ કરી તેનું વિશ્લેષણ કરી તારણો મેળવ્યા છે.

૪.૫ સમસ્યાકથન :

ખેતી એ અર્થતંત્રમાં પાયાનો અને આવશ્યક વિભાગ છે. આ ઉપરાંત ખેતીને વિશ્વમાં જૂનામાં જૂનો વ્યવસાય ગણી શકાય. આ રીતે જોતા ખેતી દેશના અર્થતંત્રની કરોડરજતુ ગણાય છે. ભારતમાં આઝાદી બાદ આર્થિક વિકાસ માટે આયોજન અપનાવવામાં આવ્યું છે. પ્રથમ બે યોજનામાં ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો. ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ માટે વધુ સાધનો ફાળવવામાં આવ્યાં. ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ માટે અનેક જુદા જુદા કાર્યક્રમો અમલમાં મૂકવામાં આવ્યાં, ત્યારપછીની એટલે કે ત્રીજી યોજનાથી દેશમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ થાય તેવું આયોજન ઘડવામાં આવ્યું, પરંતુ તેની સાથે સાથે ખેતીક્ષેત્રના વિકાસ માટેના પાણુ જુદા જુદા કાર્યક્રમો ચાલુ રહ્યા અને તેના સંયુક્ત પરિણામોની અસર નીચે ખેતીક્ષેત્રે આજે પહેલાની સરખામણીમાં નોંધપાત્ર સુધારો થયો છે.

ખેતીમાં લેવાતા વિવિધ પાકો પૈકી કપાસનો પાક એ રોકડીયો પાક છે. વર્ષોથી કપાસનો પાક એ ખેડૂતોમાં ઘણો જ લોકપ્રિય રહ્યો છે. ટૂંકમાં પ્રમાણમાં ખેડૂતો કપાસનો પાક લેવાનું વધુ પસંદ કરે છે. તેના પરથી એટલું તો ચોક્કસ કહી શકાય કે ખેડૂતને કપાસના પાકમાં અન્ય વૈકલ્પિક

પાકો કરતા વળતર વધુ મળતું હોવું જોઈએ. જે કપાસના પાક કરતા અન્ય વૈકલ્પિક પાકમાં જે વળતર મળતુ હશે તો ખેડૂતો ચોક્કસ અન્ય વૈકલ્પિક પાક તરફ વળી જશે. આવું બનતું નથી, એટલે કે કપાસના પાક પર હજુ મોટા પ્રમાણમાં ખેડૂતો પસંદગી ઉતારે છે. તેનો અર્થ એ છે કે કપાસનો પાક ખેડૂતોને અન્ય વિકલ્પો કરતા વધુ વળતરદાયી લાગે છે.

દેશમાં ખેતીક્ષેત્રે નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ છે. તેની સાથે કપાસ-ઉત્પાદનક્ષેત્રે પણ દેશમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ છે. કપાસની અનેક નવી નવી જાતો વિકસાવવામાં આવી છે. આ વિકસાવેલી જાતોમાં સારી એવી રોગપ્રતિકારક શક્તિ અને વધુ ઉત્પાદન આપવાના ગુણો રહેલા હોય છે. ભારતમાં અંદાજિત ૮૧.૫૦ લાખ હેક્ટર જમીનમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે અને અંદાજે ૧૭૦ લાખ ગાંસડી કપાસનું કુલ ઉત્પાદન થાય છે. વિશ્વમાં કુલ વાવેતરની દ્રષ્ટિએ ભારતનો નંબર પ્રથમ સ્થાને છે. જ્યારે કપાસના કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ જેતા ભારતનું સ્થાન ચોથા ક્રમે આવે છે અને ઉત્પાદકતાની દ્રષ્ટિએ છેક ૭૭મું સ્થાન છે. આ દર્શાવે છે કે ભારત ભલે વિશ્વમાં સૌથી વધારે કપાસનું વાવેતર કરનાર દેશ હોય તથા કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ એ વિશ્વમાં ચોથા ક્રમે હોય, પરંતુ સાથે સાથે ઉત્પાદકતાની દ્રષ્ટિએ પણ જે ભારતનું સ્થાન ૧ થી ૧૦ માં હોત તો તે થોડું સન્નમાનજનક ગણી શકાય. આથી એટલું ચોક્કસ સાબિત થાય કે ભલે ભારતે આઝાદી બાદ ખેતીક્ષેત્ર નોંધપાત્રવિકાસ કર્યો છે, પહેલાની સરખામણીએ સ્થિતિ વધુ સારી છે, પરંતુ વિશ્વના અન્ય દેશોની સાથે સરખામણી કરતા ભારત ખેતીક્ષેત્રમાં આધુનિકતા, ઉત્પાદકતા વગેરેમાં પાછળ છે તે સ્પષ્ટ જાણાય આવે છે. ગુજરાતમાં અંદાજિત ૧૬.૫૫ લાખ હેક્ટર જમીનમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે, જે ભારતના કુલ વાવેતરના ૨૦ % જેટલું થાય છે. ગુજરાતમાં અંદાજિત ૩૦ લાખ ગાંસડી કપાસનું ઉત્પાદન થાય છે. જે ભારતના કુલ કપાસના ઉત્પાદનના અંદાજિત ૨૫ % જેટલું થાય છે અને એ જ રીતે સૌરાષ્ટ્રમાં અંદાજિત ૮.૮૫ લાખ હેક્ટર જમીનમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે અને ૪.૮૮ લાખ ગાંસડી કપાસનું કુલ ઉત્પાદન થાય છે. ગુજરાતના કુલ કપાસના વાવેતર વિસ્તારમાં સૌરાષ્ટ્રનો ફાળો ૫૬ % જેટલો અને ગુજરાતના કપાસના કુલ ઉત્પાદનનો સૌરાષ્ટ્રનો ફાળો ૬૩ % જેટલો છે.

ભારતના કપાસના પાકમાં ગુજરાત કુલ વાવેતરમાં બીજા સ્થાને, કુલ ઉત્પાદનમાં પ્રથમ સ્થાને અને ઉત્પાદકતામાં બીજા સ્થાને આવે છે. જેના પરથી કહી શકાય કે ભારતના કપાસના પાકમાં ગુજરાતનો હિસ્સો ખૂબ જ મહત્વનો છે અને ગુજરાતમાં સૌરાષ્ટ્રનો નોંધપાત્ર હિસ્સો છે. આમ કપાસના ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્રનું સ્થાન ખૂબ આગળ પડતું ગણી શકાય. તેથી સૌરાષ્ટ્રની કપાસની ખેતી વધુ ઉત્પાદન, વધુ ઉત્પાદકતા અને કપાસનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને વધુ આવક - ખેડૂતોની વધુ સારી આર્થિક સ્થિતિ હોય તે અપેક્ષિત છે. તેમ છતાં વાસ્તવમાં સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસનો પાક લેતા ખેડૂતોની સ્થિતિ અપેક્ષાએ સારી કહી શકાય તેવી નથી. સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસનો પાક લેનાર ખેડૂત અવાર-નવાર અવનવી મુશ્કેલીઓમાં મુકાય છે. ક્યારેક નકલી કે નબળા બીયારણમાં તે છેતરાય છે, તો ક્યારેક ઓછા વરસાદ કે ખરાબ વાતાવરણને કારણે પોતે કરેલ ખર્ચ જેટલું વળતર પણ તે મેળવી શકતો નથી, તો ક્યારેક કપાસના પાકમાં રોગનો ઉપદ્રવ વધી જતા જંતુનાશક દવાઓના ખર્ચનો અને ઓછા ઉત્પાદનનો બેવડો માર ખેડૂતે સહન કરવો પડે છે. ક્યારેક કપાસનો પાક તૈયાર થયે બજારમાં પાકના વેચાણ સમયે ભાવો એકદમ નીચા જતા રહેતા પણ ખેડૂતોને દયનીય સ્થિતિમાં મૂકાવું પડે છે.

આમ ખરેખર તો કપાસનો પાક લેનાર ખેડૂત સુખી અને સમૃદ્ધ હોવો જોઈએ તેમ છતાં વાસ્તવમાં કપાસનો પાક લેતો ખેડૂત દુઃખી અને આર્થિક રીતે નબળો હોય તેવું જોવા મળે છે. તેથી કપાસ ઉત્પાદન ક્ષેત્રે કોઈ એવી ખામી કે પ્રશ્નો છે કે જેના કારણે કપાસ ઉત્પાદનના કારણે જે લાભો ખેડૂતોને મળવા જોઈએ તે લાભો ખેડૂતોને મળતા નથી. તેથી કપાસ ઉત્પાદનક્ષેત્રના વિવિધ પાસાઓની માહિતી એકત્ર કરી તેનું વિશ્લેષણ કરી તેનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી બને છે. વળી આવા અભ્યાસો ભવિષ્યમાં કપાસની ખેતી માટે તેમજ ખેડૂતોના હિત માટે ખૂબ જ મહત્વના દિશાસૂચનો કે ઉકેલો તરફ અંગુલી નિર્દેશ કરી મહત્વનું યોગદાન આપી શકે છે. આથી આ અભ્યાસ જરૂરી લાગ્યો છે.

૪.૬ અભ્યાસની ઉત્કલ્પના :

આ અભ્યાસમાં અમે આગળના અભ્યાસના હેતુઓની દ્રષ્ટીએ જે ઉત્કલ્પનાઓ કરેલ છે, તે નીચે પ્રમાણે છે:

- ૪.૬.૧ ગ્રામ્ય સ્તરે કપાસ ઉત્પાદનમાં બીયારાગ, રાસાયણિક ખાતર, સિંચાઈ, ધીરાગ સુવિધા, જંતુનાશક દવાઓ અનેબજાર અંગેની સગવડો વ્યાજબી દરોથી પૂરતા પ્રમાણમાં ઉપલબ્ધ જાગ્રાતી નથી.
- ૪.૬.૨ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજુરી ખર્ચનો હિસ્સો અન્ય અસ્થિર ખર્ચ કરતા વધુ છે.
- ૪.૬.૩ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ કુલ ખર્ચમાં મજુરી ખર્ચનો હિસ્સો ઘટે છે.
- ૪.૬.૪ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે.
- ૪.૬.૫ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ ૨૦ કીલોગ્રામ કપાસના ઉત્પાદનનું ખર્ચ ઘટે છે.
- ૪.૬.૬ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોની આવકનો તફાવત વધુ છે.
- ૪.૬.૭ ખેતીના એકમનું કદ એ એકર દિઠ આવકના તફાવતને નક્કી કરે છે.
- ૪.૬.૮ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ કુલ આવક વધુ હોય છે.
- ૪.૬.૯ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે.
- ૪.૬.૧૦ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદન, કુલ આવક અને એકર દિઠ આવકનું પ્રમાણ ઓછું છે.
- ૪.૬.૧૧ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં વળતરનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે.
- ૪.૬.૧૨ નાના ખેડૂતોની સરખામણીએ મોટા ખેડૂતોમાં અને બીન પિયત કપાસની સરખામણીએ પિયત કપાસમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઊંચો છે.

૪.૭ માહિતીના પ્રાપ્તિ સ્થાનો :

આ અભ્યાસનો મુખ્ય હેતુ સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં કપાસનો પાક લેતા ખેડૂતોમાં કપાસના ઉત્પાદન-ખર્ચના ઘટકોનું વિશ્લેષણ કરવાનો, આવકના પ્રમાણને તપાસવાનો અને વળતરના વલણોને તપાસવાનો છે. આ માટે અમે પ્રથમ સ્તરીય માહિતી મેળવી છે. પ્રથમ સ્તરીય માહિતી મેળવવા માટે અમે પ્રથમ જિલ્લાઓની પસંદગી કરી, તેમાંથી તાલુકાઓની પસંદગી કરી અને પસંદ કરેલા દરેક તાલુકાઓમાંથી ગામડાઓની પસંદગી કરેલી છે. આ પસંદ કરેલા ગામડાઓમાંથી ખેડૂતોની પસંદગી કરી. તેમની પાસેથી અગાઉથી નક્કી કરેલી પ્રશ્નાવલીની મદદથી રૂબરૂ મુલાકાતપદ્ધતિ દ્વારા જરૂરી માહિતી એકત્રિત કરેલ છે. તેના આધારે સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ-ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરનાં વલણો તપાસવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. ખેડૂતોને પૂછવામાં આવેલી પ્રશ્નાવલી આ પ્રકારણના અંતે પૂરક માહિતી ૪.૦૧.૧ થી ૪.૦૧.૧૦માં આપેલ છે. આ રીતે પ્રથમ સ્તરે માહિતી મેળવીને આ મહાનિબંધમાં તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આમ કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલણોને તપાસવા માટે વર્ષ ૨૦૦૧ - ૨૦૦૨ ના કૃષિ વર્ષની માહિતી એકત્રિત કરી છે અને આ માહિતીનું વિશ્લેષણ કરી તારણો મેળવ્યા છે.

આ ઉપરાંત અમે આગળ દર્શાવેલા અભ્યાસના હેતુઓ અને કાર્યક્ષેત્રના સંદર્ભમાં અમે દ્વિસ્તરીય આંકડાકીય માહિતીનો પણ ઉપયોગ કરેલ છે. આ માહિતી માટે અમે અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર નિયામકશ્રીની કચેરી - ગાંધીનગરના વિવિધ પ્રકાશનો, સૌરાષ્ટ્રની બધી જ જિલ્લા પંચાયત કચેરીના વિવિધ પ્રકાશનો તેમજ ખેતીવાડી નિયામકશ્રીની કચેરી-ગાંધીનગર, તાલુકા પંચાયત કચેરીઓ, સી. સી. આઈ. - રાજકોટ, કૃષિ યુનિવર્સિટી-જૂનાગઢ, અટીરા- અમદાવાદ અને નાયબ ખેતીવાડી નિરીક્ષકશ્રી (કપાસ) ની સૌરાષ્ટ્રની વિવિધ શહેરોમાં આવેલી કચેરીઓમાંથી માહિતી એકત્ર કરેલ છે. આ ઉપરાંત ભારત સરકાર શ્રીના કાપડ મંત્રાલયની વેબસાઈટ, સેન્સસ ગુજરાત અને ભારતની વેબસાઈટ, મેપ્સ ઓફ ઈન્ડિયાની વેબસાઈટ એમ અન્ય ઘણી વેબસાઈટ પરથી પણ જરૂરી માહિતી એકત્ર કરેલ છે. આ ઉપરાંત કપાસના બીયારાણનું ઉત્પાદન કરતી વિવિધ ખાનગી પેઢીઓ અને વ્યાપારીઓ પાસેથી પણ જરૂરી માહિતી એકત્ર કરેલ છે. આ એકત્ર કરેલ દ્વિસ્તરીય આંકડાકીય માહિતીનો અમે અભ્યાસમાં જરૂરિયાત પ્રમાણે ઉપયોગ કરેલ છે.

આ અભ્યાસમાં અમે ઉપર પ્રમાણેની પ્રથમ સ્તરીય અને દ્વિસ્તરીય આંકડાકીય માહિતીનો ઉપયોગ કરી અભ્યાસને વધુ માહિતીપ્રદ બનવવાનો પ્રયાસ કરેલ છે. આમ આ અભ્યાસના માહિતીના ઉપર જાણાવેલા પ્રાપ્તીસ્થાનો રહ્યા છે.

૪.૮ સંશોધનપદ્ધતી :

આ અભ્યાસમાં સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ-ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલાણો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં તપાસવા છે. આ માટે અમે સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં આવેલા જુદા જુદા જિલ્લાઓમાંથી તાલુકા - ગામડાઓ અને ખેડૂતોની પસંદગી નીચે મુજબ કરી છે:

૪.૮.૧ જિલ્લાઓની પસંદગી :

આ મહાનિબંધના અભ્યાસના હેતુઓને ધ્યાનમાં રાખીને અમે સૌરાષ્ટ્રના બધા જ એટલે કે સાત જિલ્લાઓની પસંદગી કરેલ છે. જો કે આ અભ્યાસ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં જ હોવાથી આ સાત જિલ્લાઓમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા પર વધુ ભાર મુકેલ છે. આ માટે અમે વર્ષ ઈ.સ.૨૦૦૧ - ૨૦૦૨ જુદા જુદા જિલ્લાઓમાં કુલ વાવેતર, કપાસના ઉત્પાદનખર્ચ અને આવકના આધારે વળતરની આંકડાકીય માહિતી તૈયાર કરેલ છે.

૪.૮.૨ તાલુકાઓની પસંદગી :

આ અભ્યાસના હેતુઓ માટે સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા બધા જ જિલ્લાઓમાંથી તાલુકાઓની પસંદગી કરવાની રહે છે. અમે એવું નક્કી કર્યું છે કે સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના છ જિલ્લા દિઠ એક એક તાલુકો પસંદ કરવો અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બધા જ એટલે કે દસ તાલુકાઓ અભ્યાસ માટે પસંદગીમાં લીધા છે. ટેબલ નંબર ૪.૦૧.૧ માં જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગરના દસ તાલુકાઓ અને બાકીના છ જિલ્લાના છ તાલુકાઓ એમ કુલ સોળ તાલુકાઓની પસંદગી કરી છે.

આ અભ્યાસમાં તાલુકાઓની આ રીતે પસંદગી કરવાનું મુખ્ય કારણ એ છે કે એક તો આ અભ્યાસ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં હોવાથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને વધુ મહત્ત્વ આપી જિલ્લાના બધા જ તાલુકાઓ પસંદ કર્યા છે. બીજું કે ટેબલ નંબર ૧.૦૬.૧ જોતા

જાગી શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રમાં તેમજ ગુજરાતમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસના કુલ વાવેતર, કુલ ઉત્પાદન અને હેક્ટર દિઠ ઉત્પાદકતા પ્રથમ નંબરે આવે છે અને ભારતના કુલ વાવેતર અને કુલ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો અગ્રસ્થાને છે. તેથી આ અભ્યાસમાં વધુ સારી ગુણવત્તાયુક્ત માહિતી આવે અને સંશોધન થાય તે હેતુથી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને અગ્રતા આપી છે.

ટેબલ નંબર ૪.૦૨.૧ પરથી જાગી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના જિલ્લાઓમાં ગુજરાતમાં તાલુકાઓના ફેરફાર થયા બાદ અમરેલી જિલ્લામાં ૧૦, ભાવનગર જિલ્લામાં ૧૧, જામનગર જિલ્લામાં ૧૦, જૂનાગઢ જિલ્લામાં ૧૩, પોરબંદર જિલ્લામાં ૩ અને રાજકોટ જિલ્લામાં ૧૩ તાલુકાઓ આવેલા છે. આમ આ બધા જ તાલુકાઓમાંથી જિલ્લા દિઠ એક એક તાલુકાને પસંદ કરેલ છે. આનું કારણ એ છે કે અભ્યાસ ભલે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં હોય તેમ છતાં સૌરાષ્ટ્રના બાકીના બધા જ જિલ્લાઓને પણ પ્રતિનિધિત્વ મળે, સૌરાષ્ટ્રના બધા જ વિસ્તારોમાંથી માહિતી આવે તે હેતુથી બાકીના બધા જ જિલ્લાઓમાંથી એક તાલુકો પસંદ કરેલ છે. તાલુકાઓની પસંદગીમાં બીજી પણ એક બાબતનો ખ્યાલ રાખવામાં આવ્યો છે કે ભૌગોલિક દ્રષ્ટિએ પણ સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા વિસ્તારોમાંથી તાલુકાઓ પસંદ કર્યા છે. જેથી અભ્યાસ વધુ સચોટ અને વિશ્વસનીય બને. આ ઉપરાંત આ બધા એવા તાલુકાઓ છે કે જ્યાં સામાન્ય રીતે કપાસનું વાવેતર થાય છે. આ અભ્યાસમાં આ રીતે તાલુકાઓની પસંદગી કરવામાં આવી છે. કુલ સોળ તાલુકાઓ અભ્યાસના હેતુ માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા છે.

૪.૮.૩ ગામડાઓની પસંદગી :

આ અભ્યાસના હેતુ માટે પસંદ કરેલા તાલુકાઓમાંથી તાલુકા દિઠ બે ગામ પસંદ કરવાના છે. આ માટે અમે દરેક તાલુકામાંથી બે ગામ પસંદ કરેલ છે. આમ બે ગામમાંથી એક ગામ તાલુકામાં કપાસનું વધુ વાવેતર કરનાર ગામ છે, જ્યારે બીજું ગામ કપાસનું સૌથી ઓછું વાવેતર કરનાર ગામ છે. સૌથી ઓછું એટલે શૂન્ય નહીં. આ ઉપરાંત ભૌગોલિક રીતે પણ અલગ અલગ વિસ્તારમાંથી માહિતી આવે તે માટે આ બંને ગામો નજીકના ન હોય તેનો ખ્યાલ રાખ્યો છે. આ અભ્યાસના હેતુ માટે પસંદ કરેલ ગામોના નામની યાદી ટેબલ નંબર

૪.૦૧.૧ માં આપવામાં આવી છે.

ગામની પસંદગીની કામગીરી પૂરી થયા બાદ આ પસંદ કરેલા ગામમાંથી ખેડૂતોની પસંદગી કરવાની રહે છે. ખેડૂતોની પસંદગી માટે અપનાવેલ રીતની વિગતો નીચે આપવામાં આવેલ છે. :

૪.૮.૪ ખેડૂતોની પસંદગી :

આ અભ્યાસના કરેલા ગામમાંથી ખેડૂતોની પસંદગી કરવાની રહે છે. અમે આ અભ્યાસ માટે ખેડૂતોની કરેલ પસંદગીની વિગત ટેબલ નંબર ૪.૦૧.૧ પરથી જાણી શકાય છે. આ અભ્યાસનો મુખ્ય હેતુ કપાસના ઉત્પાદનમાં ખર્ચ - આવક અને વળતરનાં વલાણોને તપાસવાનો છે. તેની સાથે સાથે એ બાબત પણ મહત્વની છે કે જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં તેમજ પિયત અને બીનપિયત કપાસ-ઉત્પાદનમાં, કપાસ-ઉત્પાદનમાં ખર્ચ - આવક અને વળતરનાં વલાણોને તપાસવાનો છે. આથી અમે પસંદ કરેલ દરેક ગામમાંથી પિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર આઠ ખેડૂત પસંદ કરેલ છે અને બીનપિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર આઠ ખેડૂત પસંદ કરેલ છે. આમ એક ગામ માંથી કુલ સોળ ખેડૂતોને પસંદ કરેલ છે.

આ ઉપરાંત દરેક ગામમાં કપાસનું પિયત વાવેતર કરનાર આઠ ખેડૂતોમાંથી પણ બે સિમાંત ખેડૂત, બે નાના ખેડૂત, બે મધ્યમ ખેડૂત અને બે મોટા ખેડૂત એમ કુલ આઠ પિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર ખેડૂત પસંદ કરે છે અને એ જ રીતે કપાસનું બીનપિયત વાવેતર કરનાર આઠ ખેડૂતોમાંથી બે સિમાંત ખેડૂત, બે નાના ખેડૂત, બે મધ્યમ ખેડૂત અને બે મોટા ખેડૂત એમ કુલ આઠ બીનપિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર ખેડૂતો પસંદ કરેલ છે. આમ એક ગામમાંથી કુલ સોળ ખેડૂતો પસંદ કરેલ છે. આ રીતે સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ૫૧૨ ખેડૂતો પસંદ કરેલ છે.

આ રીતે ખેડૂતોની પસંદગી કર્યા બાદ તેઓને પરિશિષ્ટ ૪.૦૧.૧ મુજબની પ્રશ્નાવલી આપવામાં આવી અને આવી એકત્ર થયેલ માહિતીના આધારે સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસઉત્પાદનના ખર્ચ અને વાવેતરના વલાણો તપાસવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. જેની વિશ્લેષણ પદ્ધતી નીચે મુજબ રાખી છે:

૪.૯ માહિતી વિશ્લેષણ પદ્ધતિ :

આ અભ્યાસનો મુખ્ય હેતુ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ

કરવાનો છે. આ માટે સૌરાષ્ટ્રના સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બધા જ એટલે કે દશ અને સૌરાષ્ટ્રના બાકીના છ જિલ્લામાંથી એક - એક તાલુકાની પસંદગી કરી કુલ સોળ તાલુકાઓની પસંદગી કરી છે. આ સોળ તાલુકાઓમાં તાલુકા દિઠ બે - બે ગામ પસંદ કરવામાં આવ્યા અને દરેક ગામ દિઠ આઠ પિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર ખેડૂત અને આઠ બીનપિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર ખેડૂત પસંદ કરવામાં આવેલ છે. આ રીતે એક ગામમાંથી સોળ ખેડૂત પસંદ કરેલ છે. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ સાત જિલ્લાઓમાંથી સોળ તાલુકા, સોળ તાલુકાના બત્રીસ ગામ અને બત્રીસ ગામમાંથી ૨૫૬ પિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર ખેડૂત અને ૨૫૬ બીનપિયત કપાસનું વાવેતર કરનાર ખેડૂત પસંદ કરેલ છે. આ રીતે સૌરાષ્ટ્રમાંથી કુલ ૫૧૨ ખેડૂતોને પસંદ કરવામાં આવેલ છે.

સૌરાષ્ટ્રના આ પસંદ કરેલ ખેડૂતને શક્ય તેટલી સરળ ભાષામાં તૈયાર કરેલ પ્રશ્નાવલી આપવામાં આવી. માહિતી ભરેલી પ્રશ્નાવલીઓ મેળવવા માટે દરેક ગામ અને ખેડૂતની રૂબરૂ મુલાકાત કરેલ છે અને એકત્રીત કરેલ આ પ્રશ્નાવલીઓમાંથી જુદી જુદી માહિતી અલગ - અલગ તારવવામાં આવી. આ પ્રમાણે એકત્રિત કરેલ માહિતીનું ટકાવારી પદ્ધતિ દ્વારા તુલનાત્મક વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે. આ બધી માહિતીનું અમે સરેરાશ અને ટકાવારી પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી વિશ્લેષણ કર્યું છે અને તેના દ્વારા તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. આ અભ્યાસમાં પ્રથમ સ્તરીય અને દ્વિસ્તરીય આંકડાકીય માહિતી મેળવીને તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

આ અભ્યાસમાં પ્રશ્નાવલીના આધારે એકત્રિત કરેલી માહિતીમાં સૌ પ્રથમ બીયારાણ, ખાતર, સિંચાઈ, જંતુનાશક દવાઓ, મજૂરી, ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર, પરચુરાણખર્ચ, વ્યાજખર્ચ અને ઘસારાખર્ચની વિગતો ખેડૂતના પ્રકાર પ્રમાણે એકત્રિત કરી ટેબલ બનાવામાં આવેલ છે. જેમાં બીનપિયત અને પિયત કપાસ માટે અલગ - અલગ ટેબલ બનાવેલ છે. જુદા જુદા ખર્ચના દરેક ટેબલમાં જિલ્લા દિઠ જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં અને ખેડૂતના પ્રકાર મુજબ જુદા જુદા જિલ્લામાં સરખામણી કરવામાં આવી છે. આ સાથે એકર દિઠ અભ્યાસ, એકર દિઠ ખર્ચ, ખેતીના એકમ દિઠ ખર્ચ વગેરે માહિતી પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આ ઉપરાંત જુદા જુદા ખર્ચના દરેક ટેબલમાં કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીના પણ ટેબલ દરેક ખર્ચવાર બનાવેલ છે. જેથી દરેક ખર્ચ દિઠ દરેક

જિલ્લામાં જુદા જુદા પ્રકારે ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો જાણી શકાય છે અને ખેડૂતના પ્રકાર મુજબ ખેડૂતના ખર્ચમાં જુદા જુદા જિલ્લાનો ડકાવારી હિસ્સો જાણી શકાય છે.

આ રીતે ખર્ચના પ્રકારો પ્રમાણે તૈયાર કરેલ ટેબલમાંથી ખેડૂતનો પ્રકાર મુજબ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચના ટેબલ તૈયાર કરેલ છે. જેમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ અલગ -અલગ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતીને તપાસી શકાય છે. આ પ્રકારના ટેબલ પિયત અને બીન પિયત એમ અલગ -અલગ બનાવેલ છે. આવા ટેબલ પરથી ખેડૂતના પ્રકાર મુજબ ખેતીના એકમ દિઠ ખર્ચની માહિતી અલગ તારવવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી તૈયાર કરવામાં આવી છે. જેમાં જિલ્લાવાર ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ જુદા જુદા ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો જાણી શકાય છે અને જુદા જુદા કુલ ખર્ચમાં અલગ -અલગ જિલ્લાનો ટકાવારી હિસ્સો જાણી શકાય છે. આ માહિતીમાંથી માથાદિઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતી પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આવકના વિભાગની માહિતી તૈયાર કરવામાં જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનોને એકર દિઠ ઉત્પાદનની માહિતી પ્રસ્તાવલીમાંથી તારવવામાં આવી છે. જેમાં ઉત્પાદનની જિલ્લામાં આંતરિક અને સૌરાષ્ટ્રના અલગ - અલગ જિલ્લાવાર સરખામણી કરી શકાય છે. આ માહિતીના આધારે કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ટકાવારી તૈયાર કરેલ છે. જેમાં જિલ્લાવાર અલગ - અલગ પ્રકારના ખેડૂતોનો હિસ્સો અને ખેડૂતના પ્રકાર પ્રમાણે અલગ - અલગ જિલ્લાનો ઉત્પાદનમાં હિસ્સો જાણી શકાય છે.

આગળ તૈયાર કરાયેલ માહિતીના આધારે ખેતીના એકમ દિઠ ઉત્પાદન, ૨૦ કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ, ૨૦ કીલો દિઠ મળેલ સરેરાશ ભાવ, ખેડૂતના પ્રકાર મુજબ કુલ આવક અને એકર દિઠ આવકની માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી છે. તેમાં પણ આગળ દર્શાવ્યા મુજબ સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાવાર અને જીલ્લા ની અંદર આંતરિક સરખામણી કરી શકાય છે. આ ઉપરાંત તેની ટકાવારી પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આમ ઉત્પાદનખર્ચ અને આવકની તૈયાર થયેલ માહિતીમાંથી ખેડૂતના પ્રકાર પ્રમાણે કુલ

આવક - કુલ ખર્ચ = કુલ વળતર અને એકર દિઠ આવક - એકર દિઠ ખર્ચ = એકર દિઠ વળતર. આ પ્રકારે માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી છે. ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે વળતરની ટકાવારી પાણ તૈયાર કરવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ખેતીના એકમ દિઠ અને માથાદિઠ આવક - ખર્ચ અને વળતરની માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી છે. તેના ઉપરથી ૨૦ કી.ગ્રા. દિઠ આવક, ખર્ચ અને વળતરની માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આવક - ખર્ચ અને વળતરની તૈયાર કરેલ માહિતીના આધારે નિપજક - નિપજ ગુણોત્તર ખેડૂતોના પ્રકારવાર તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.

$$\text{નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર} = \frac{\text{કુલ નીપજ}}{\text{કુલ નીપજક}}$$

જેના માટે ઉપરના સૂત્રની મદદથી લેવામાં આવી છે. આમ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ - વળતરની માહિતી અલગ - અલગ ટેબલોમાં તૈયાર કરાયેલ છે. જેથી તેમાં રહેલી આંકડાકીય માહિતીનું વિશ્લેષણ અને તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવામાં અને તારાણો કાઢવામાં સરળતા રહે. આ બધા જ માહિતીના ટેબલો પિયત કપાસ અને બીનપિયત કપાસ માટે એમ બે ભાગમાં અલગ - અલગ તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે. આ માહિતી તૈયાર કરવામાં સરેરાશ અને ટકાવારી પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરેલ છે.

આમ સમગ્ર રીતે આ અભ્યાસમાં એકત્રિત કરેલ માહિતીને વધુ વૈજ્ઞાનિક રીતે, ગુંચવાડાભરી બનાવ્યા વગર સચોટ બનાવવા પ્રયત્ન કરેલ છે. જેથી અભ્યાસના તારાણો સત્યથી વધુ નજીક હોય તેવો અમે પ્રયત્ન કરેલ છે.

૪.૧૦ અભ્યાસના મુખ્ય પારિભાષિક શબ્દો :

અમે આ અભ્યાસમાં કેટલાક ચોક્કસ પારિભાષિક શબ્દોનો ઉપયોગ કરેલ છે. તેની ચોક્કસ વ્યાખ્યા કે સ્પષ્ટતા કરવી જરૂરી છે. આ વ્યાખ્યા કે સ્પષ્ટતા નીચે પ્રમાણે છે:

૪.૧૦.૧ ખેડૂત :

જેના કુટુંબની આવકનું મુખ્ય સાધન ખેતી છે તે. આ અભ્યાસમાં કપાસ

ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલણો તપાસવાના હોઈને અમે ઈ.સ.૨૦૦૧ - ૨૦૦૨ ના વર્ષમાં કપાસનું વાવેતર કરેલ હોય તેવા ખેડૂતોને પસંદ કરેલ છે.

૪.૧૦.૨ સીમાંત ખેડૂત :

જેની પાસે પાંચ એકર સુધીની જમીન છે તેવો ખેડૂત.

૪.૧૦.૩ નાનો ખેડૂત :

જેની પાસે પાંચ એકર થી વધુ કે આઠ એકર સુધીની જમીન છે તેવો ખેડૂત.

૪.૧૦.૪ મધ્યમ ખેડૂત :

જેની પાસે આઠ એકરથી વધુ કે પંદર એકર સુધીની જમીન છે તેવો ખેડૂત.

૪.૧૦.૫ મોટો ખેડૂત :

જેની પાસે પંદર એકરથી વધુ જમીન છે તેવો ખેડૂત.

૪.૧૦.૬ પિયત કપાસ :

જે કપાસના પાકને નહેર, તળાવ, કુવો કે બોર જેવા વરસાદ સિવાયના સાધનો વડે પાણી આપવામાં આવે છે તે કપાસનો પાક.

૪.૧૦.૭ બીનપિયત કપાસ :

જે કપાસનો પાક સંપૂર્ણ રીતે વરસાદ આધારિત છે તે કપાસનો પાક.

૪.૧૦.૮ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

બિયારણખર્ચ + સિંચાઈખર્ચ + ખાતરોનું ખર્ચ + જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ + પરચુરાણખર્ચ + મજૂરી + ભાડાના ટ્રેક્ટર / બળદ કે સાધનોનું ખર્ચ + વ્યાજખર્ચ + ઘસારાખર્ચ = કુલ ઉત્પાદનખર્ચ.

૪.૧૦.૯ એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

એકર દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ = કુલ ઉત્પાદનખર્ચ ÷ ખેડૂતની પાક હેઠળની જમીન.

૪.૧૦.૧૦ ખેતીના એકમ દિઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

$$\text{એકમ દિઠ ઉત્પાદનખર્ચ} = \text{કુલ ઉત્પાદનખર્ચ} \div \text{ખેતીના એકમ.}$$

૪.૧૦.૧૧ માથાદિઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

$$\text{માથાદિઠ ઉત્પાદનખર્ચ} = \text{કુલ ઉત્પાદનખર્ચ} \div \text{કુટુંબનું કદ.}$$

૪.૧૦.૧૨ કુલ ઉત્પાદન :

$$\text{કુલ ઉત્પાદન} = \text{એકર દિઠ ઉત્પાદન} \times \text{પાક હેઠળની જમીન.}$$

૪.૧૦.૧૩ એકર દિઠ ઉત્પાદન :

$$\text{એકર દિઠ ઉત્પાદન} = \text{કુલ ઉત્પાદન} \div \text{પાક હેઠળની જમીન.}$$

૪.૧૦.૧૪ એકમ દિઠ ઉત્પાદન :

$$\text{એકમ દિઠ ઉત્પાદન} = \text{કુલ ઉત્પાદન} \div \text{ખેતીના એકમ.}$$

૪.૧૦.૧૫ કુલ આવક :

$$\text{કુલ આવક} = \text{કુલ ઉત્પાદન (૨૦ કી.ગ્રા.)} \times \text{ભાવ (૨૦ કી.ગ્રા.માં).}$$

૪.૧૦.૧૬ એકર દિઠ આવક :

$$\text{એકર દિઠ આવક} = \text{કુલ આવક} \div \text{પાક હેઠળની જમીન.}$$

૪.૧૦.૧૭ ખેતીના એકમ દિઠ આવક :

$$\text{ખેતીના એકમ દિઠ આવક} = \text{કુલ આવક} \div \text{ખેતીના એકમ.}$$

૪.૧૦.૧૮ માથાદિઠ આવક :

$$\text{માથાદિઠ આવક} = \text{કુલ આવક} \div \text{કુટુંબનું કદ.}$$

૪.૧૦.૧૯ કુલ વળતર :

$$\text{કુલ વળતર} = \text{કુલ આવક} - \text{કુલ ખર્ચ.}$$

૪.૧૦.૨૦ એકર દિઠ વળતર :

$$\text{એકર દિઠ વળતર} = \text{એકર દિઠ આવક} - \text{એકર દિઠ ખર્ચ.}$$

૪.૧૦.૨૧ વળતરની ટકાવારી :

$$\text{વળતરની ટકાવારી} = \frac{\text{વળતર} \times ૧૦૦}{\text{આવક}}$$

૪.૧૦.૨૨ ખેતીના એકમ દિઠ વળતર :

ખેતીના એકમ દિઠ વળતર = ખેતીના એકમ દિઠ આવક - ખેતીના એકમ દિઠ ખર્ચ.

૪.૧૦.૨૩ માથાદિઠ વળતર :

માથાદિઠ વળતર = માથાદિઠ આવક - માથાદીઠ ખર્ચ.

૪.૧૦.૨૪ ખેતીની ચોખ્ખી આવક :

ખેતીની ચોખ્ખી આવક = ખેતીની આવક - ખેતીનું ખર્ચ.

૪.૧૦.૨૫ નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર :

$$\text{નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર} = \frac{\text{કુલ નીપજ (કુલ આવક)}}{\text{કુલ નીપજક (કુલ ખર્ચ)}}$$

આમ ઉપર જાણાવ્યા પ્રમાણે આ અભ્યાસમાં પારિભાષિક શબ્દો વપરાયા છે. જેની સમજૂતી આપી છે. આ મુજબનો અર્થ અભ્યાસમાં તેના માટે કરાયો છે.

૪.૧૧ પ્રકરણોની રૂપરેખા :

આ અભ્યાસને નીચે મુજબના પ્રકરણોમાં વહેંચવામાં આવ્યો છે.

પ્રકરણ : ૧ વિષય પ્રવેશ :

આ પ્રકરણમાં કપાસના પાકનો પરિચય, કપાસના પાકનો ઇતિહાસ, કપાસના પાક સંબંધી માહિતી, ભારતમાં કપાસની ખેતી, ભારતમાં કપાસની ખેતીનો ઇતિહાસ, ભારતમાં કપાસની વાવેતરી જતો અને વિસ્તાર, ભારતમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા, ભારતમાં કપાસની આયાત - નિકાસની સ્થિતિ, ગુજરાતમાં કપાસની ખેતી અને તેને સંબંધિત માહિતી, સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસની ખેતી અને તેને સંબંધિત માહિતી, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની ખેતી અને તેને સંબંધિત માહિતી વગેરે બાબતોનો સમાવેશ આ પ્રકરણમાં કરવામાં આવ્યો છે.

પ્રકરણ : ૨ સૌરાષ્ટ્રની આર્થિક - સામાજિક સ્થિતિ:

આ પ્રકરણમાં સૌરાષ્ટ્રનું ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ, સૌરાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ, સૌરાષ્ટ્રની આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ, સૌરાષ્ટ્રની ખેતી, સૌરાષ્ટ્રના ઉદ્યોગો અને તેનો વિકાસ વગેરે બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

પ્રકરણ : ૩ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની રૂપરેખા:

આ પ્રકરણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ઇતિહાસ અને સામાન્ય પરિચય, ભૌગોલિક સ્થાન અને કુદરતી સ્થિતિ, વિસ્તાર અને વસ્તી, ખેતીવાડી અને સિંચાઈ, પશુપાલન, મત્સ્યઉદ્યોગ, ઉદ્યોગો, ખનીજઉદ્યોગ અને જિલ્લાની આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ વગેરે બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

પ્રકરણ : ૪ સંશોધન પદ્ધતિ:

આ પ્રકરણમાં અભ્યાસના હેતુઓ, અભ્યાસનું કાર્યક્ષેત્ર, અભ્યાસનો સમયગાળો, અભ્યાસનો પ્રશ્ન, અભ્યાસની ઉત્કલ્પના, માહિતીના પ્રાપ્તિ સ્થાનો, સંશોધન પદ્ધતિ, માહિતી વિશ્લેષણપદ્ધતિ, અભ્યાસના મુખ્ય પારિભાષિક શબ્દો અને પ્રકરણોની રૂપરેખા અંગે માહિતી આપેલ છે.

પ્રકરણ : ૫ કપાસના પાકમાં ઉત્પાદનખર્ચ:

આ પ્રકરણ આ મહાનિબંધનું મુખ્ય પ્રકરણ છે. જેમાં પસંદ કરેલ ખેડૂતોનું કદ, ખેડૂતોની જમીન ધારણા, ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીન, તેમજ ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચ જેવાં કે બિયારણ, ખાતર, પિયત, જંતુનાશક દવાઓ, મંજૂરી, ભાડાના બળદ, ટ્રેક્ટર, સાધનો, વ્યાજ ઘસારો તેમજ પરચુરાણખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. ઉત્પાદનખર્ચની જુદા-જુદા ઘટકોના ખર્ચવાર કુલ ખર્ચ-એકર દીઠ ખર્ચની માહિતી પણ આપવામાં આવી છે, તેમજ પરચુરાણ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. ઉત્પાદનખર્ચના જુદા-જુદા ઘટકોના ખર્ચ વાર કુલ ખર્ચ - એકરદીઠ ખર્ચની માહિતી પણ આપવામાં આવી છે, તેમજ ઉત્પાદનખર્ચના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી પણ આપવામાં આવી છે. ઉત્પાદનખર્ચની ઉપર્યુક્ત ઘટકવાર માહિતીને જ ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમજવા માટે સીમાંત, નાના, મધ્યમ

અને મોટા ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચના ઘટકવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતી આપવામાં આવી છે. છેલ્લે બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ - એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અને માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતી આપવામાં આવેલ છે.

પ્રકરણ : ૬ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને આવક :

આ પ્રકરણમાં અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલ ખેડૂતોની નીચે પ્રમાણેની માહિતી આપવામાં આવી છે. ખેડૂતોનું કપાસનું ઉત્પાદન, ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ અને એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ, ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ, પાક વેચાણના માધ્યમો, ખેડૂતોની કપાસના પાકની આવક, કપાસના પાક તૈયાર થયા બાદ વેચાણનો સમયગાળો વગેરે વિગતો આપવામાં આવી છે.

પ્રકરણ : ૭ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં વળતર :

આ પ્રકરણમાં અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલ ખેડૂતોની નીચે પ્રમાણેની માહિતી આપવામાં આવી છે. ખેડૂતો કપાસના પાકમાં કુલ અને એકર દીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી તેમજ ખેડૂતોની કપાસના પાકની ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર તેમજ એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર તેમજ ખેડૂતોનો કપાસના પાકમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની માહિતી આપવામાં આવી છે.

પ્રકરણ : ૮ સંશોધન સારાંશ અને સૂચનો :

આ પ્રકરણમાં મોજાણીના આધારે મેળવેલી માહિતીનું વિશ્લેષણ કરી તેના આધારે મેળવેલા તારણો અને સાથે સાથે કેટલાક નીતિ વિષયક સૂચનો કરવામાં આવ્યા છે.

૪.૧૨ ઉપસંહાર :

આમ આ પ્રકરણમાં અભ્યાસના હેતુઓ, અભ્યાસનું કાર્યક્ષેત્ર, અભ્યાસનો સમયગાળો, અભ્યાસનો પ્રશ્ન, અભ્યાસની ઉત્કલ્પના, માહિતીના પ્રાપ્તિસ્થાનો, સંશોધન પદ્ધતિ, માહિતી વિશ્લેષણપદ્ધતિ, અભ્યાસના મુખ્ય પારિભાષિક શબ્દો અને પ્રકરણોની રૂપરેખા અંગે માહિતી આપવામાં આવી. સામાન્ય રીતે કોઈપણ અભ્યાસમાં તેની સંશોધન પદ્ધતિ ખૂબ જ મહત્વની હોય છે. તેના પર જ આખા અભ્યાસની અસરકારકતાનો આધાર રહેલો હોય છે. આમ આ

અભ્યાસની સંશોધનપદ્ધતીને લગતી સંપૂર્ણ માહિતી આ પ્રકરણમાં આપવામાં આવી છે. કે તારણો ખેડૂતો પાસેથી મેળવેલ માહિતીના આધારે જે આંકડાકીય માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી તેના વિશ્લેષણના આધારે આપવામાં આવ્યા છે. ખેડૂતો પાસેથી માહિતી મેળવવાથી માંડીને દરેક તબક્કે કોઈ માનવીય ભૂલ ન રહે તેવો પ્રયાસ કરવામાં આવેલ છે. તેથી કપાસના પાકમાં કે ખેતીક્ષેત્રે કામ કરનારા સંશોધકો કૃષિક્ષેત્રના સરકારી અધિકારીઓ તેમજ આ ક્ષેત્રમાં રસ ધરાવનાર સૌને આ અભ્યાસની માહિતી ઉપયોગી થશે. તેમજ દિશા સૂચન આપશે તેવી આશા છે.

સંશોધનમાં પસંદ કરેલા ગામના નામ અને ગામ દીઠ ખેડૂતોની સંખ્યાની વિગત.

ક્રમ	પસંદ કરેલ જિલ્લો	પસંદ કરેલ તાલુકો	પસંદ કરેલ ગામનું નામ	પસંદ કરેલ ખેડૂતોની સંખ્યા										
				સીમાંત		નાનો		મધ્યમ		મોટો		કુલ		
				પિયત	બીન પિયત	પિયત	બીન પિયત	પિયત	બીન પિયત	પિયત	બીન પિયત	પિયત	બીન પિયત	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	
૧	અમરેલી	બાબરા	૧ - લોન કોટડા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - કરિયાણા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧ - ગઢાળી	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - માંડવધાર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧ - ખીજદડ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - ગઢકા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧ - રોણકી	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - ઝીઝર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧ - કોટડા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - વડસર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧ - બિલીયાળા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - સેમળા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
૭	સુરેન્દ્રનગર		૨૦ - ગામ	૪૦	૪૦	૪૦	૪૦	૪૦	૪૦	૪૦	૪૦	૪૦	૧૬૦	૧૬૦
		ચોટીલા	૧ - નવાગામ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - બામાણબોર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		ચુડા	૧ - ભાણેજડા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - કારોલ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		દસાડા	૧ - માલવાણ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - કચોલીયા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		ધાંગધ્રા	૧ - હરીપર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - દુદાપર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		હળવદ	૧ - ઈસનપુર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - માથક	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		લખતર	૧ - વાણા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - મોઢવાણા	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		લીંબડી	૧ - કમાલપુર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - ખંભલાવ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		મુળી	૧ - ટીકર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - રાણીપાર	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		સાયલા	૧ - થોરીયાળી	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - સાંગોઈ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
		વઢવાણ	૧ - બાકરથળી	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
			૨ - કરાણગઢ	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૮	૮
	સૌરાષ્ટ્રના કુલ ગામો		૩૨ - ગામ	૬૪	૬૪	૬૪	૬૪	૬૪	૬૪	૬૪	૬૪	૬૪	૨૫૬	૨૫૬

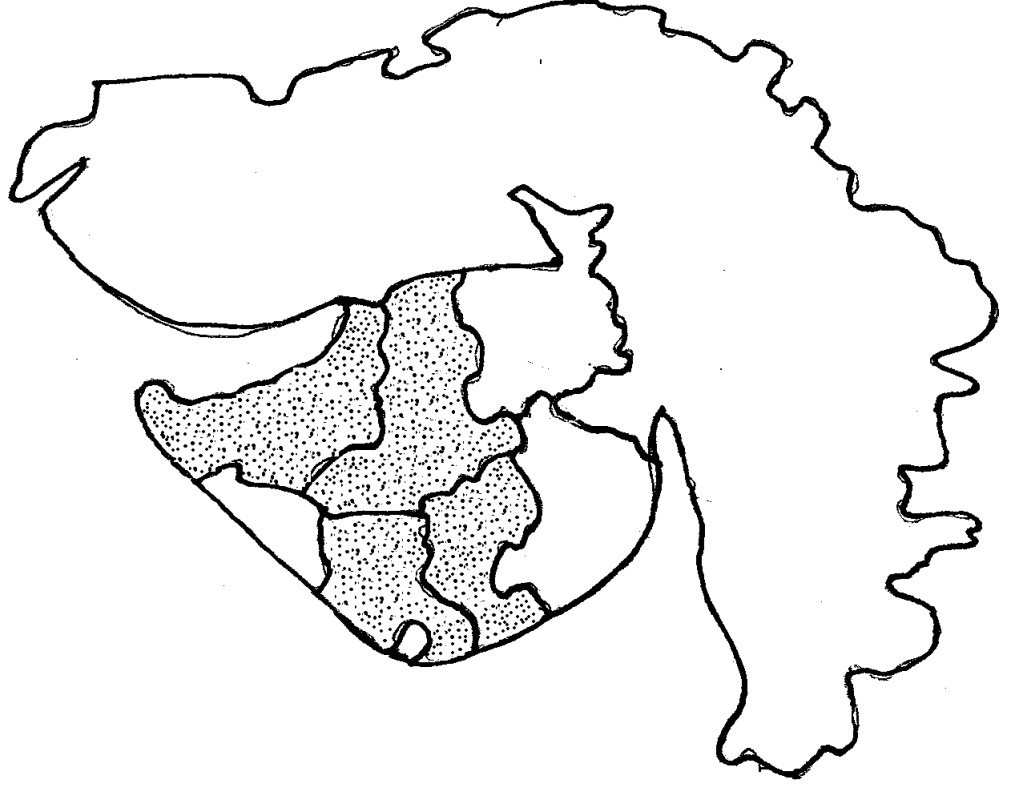
સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાવાર તાલુકાના નામની યાદી

૪.૦૨

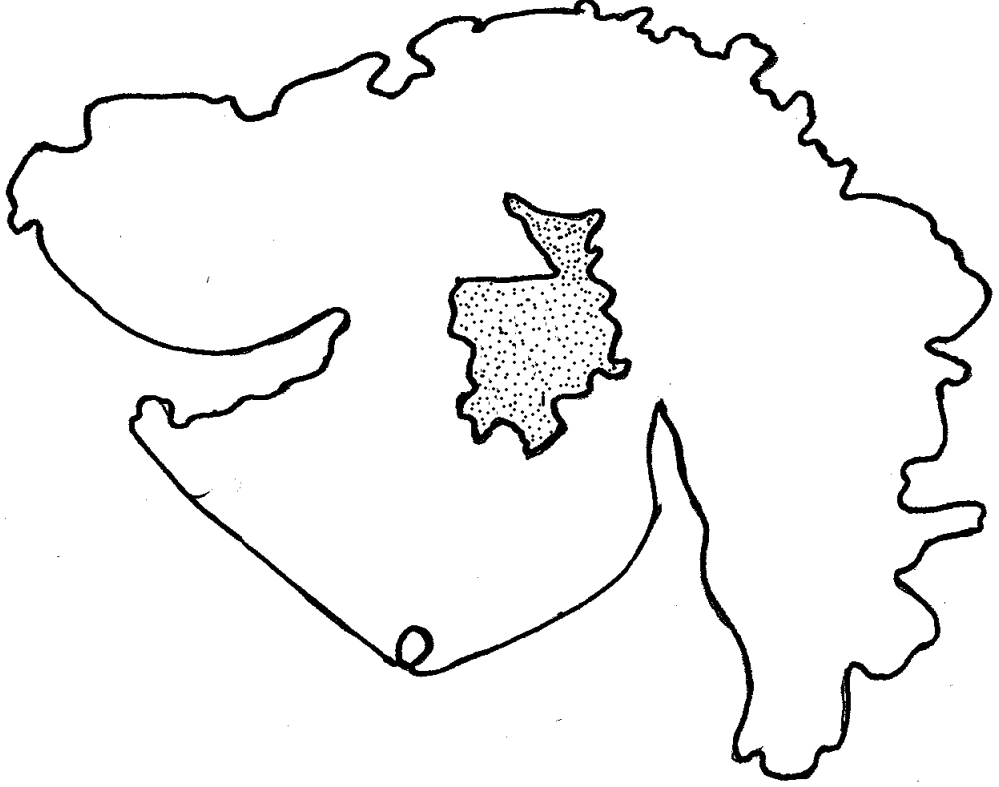
ક્રમ	અમરેલી	ભાવનગર	જામનગર	જુનાગઢ	પોરબંદર	રાજકોટ	સુરેન્દ્રનગર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	ભાવનગર	ભાણવડ	ભેંસાણ	કુતીયાણા	ધોરાજી	ચોટીલા
૨	બાબરા	બોટાદ	ધ્રોલ	જુનાગઢ	પોરબંદર	ગોંડલ	ચુડા
૩	ધારી	ગઠડા	જામજોધપુર	કેશોદ	રાણાવાવ	જામકંડોરણા	દસાડા
૪	જાફરાબાદ	ગારીયાધાર	જામનગર	કોડીનાર		જસદણ	ધાંગધા
૫	ખાંભા	ધોધા	જોડીયા	માળીયા		જેતપુર	હળવદ
૬		મહુવા	કાલાવડ	માંગરોળ		કોટડા સાંગાણી	લખતર
૭	કુંકાવાવ	પાલીતાણા	કલ્યાણપુર	માણાવદર		લોધીકા	લીંબડી
૮	લાઠી		ખંભાળીયા	મેંદરડા		માળીયા	મુળી
૯	લીલીયા	શીહોર	લાલપુર	તલાલા		મોરબી	સાયલા
૧૦	રાજુલા	તળાજ	ઓખામંડળ	ઉના		પડધરી	વઢવાણ
૧૧	સાવરકુંડલા	ઉમરાળા		વેરાવળ		રાજકોટ	
૧૨		વઘ્નભીપુર		વીસાવદર		ઉપલેટા	
				વંથલી		વાંકાનેર	

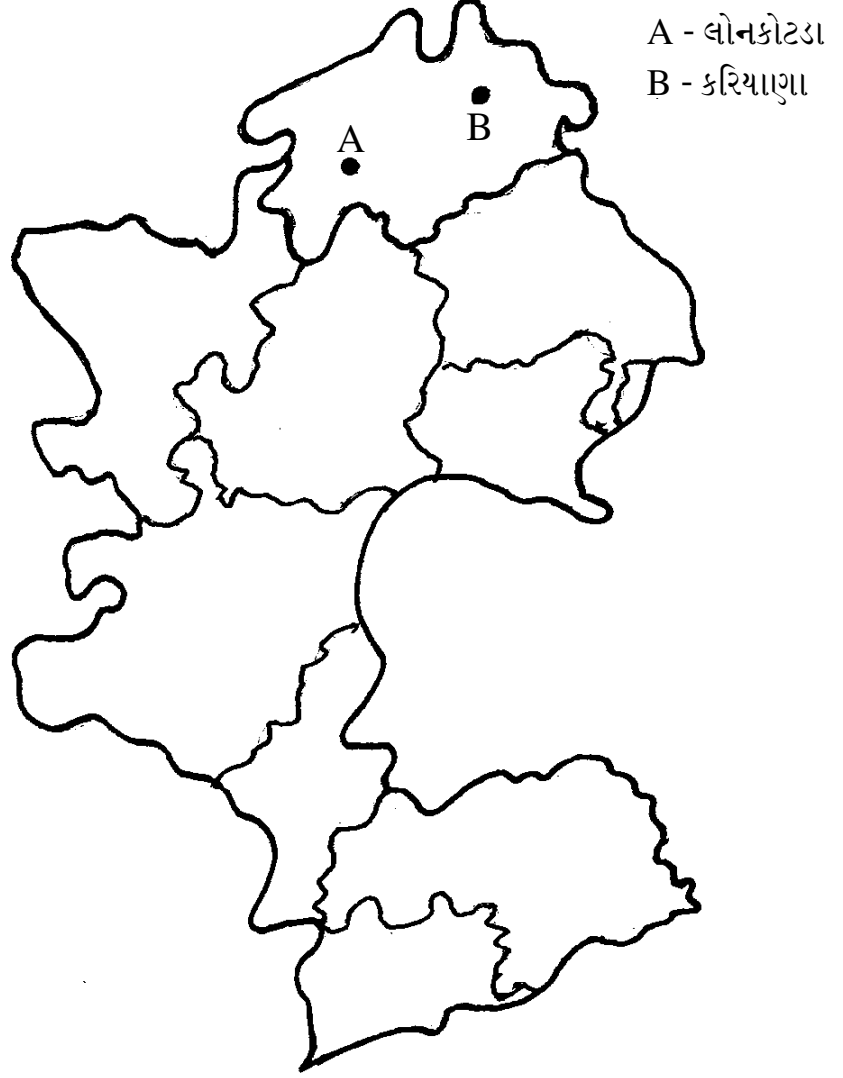
નકશો : ૪.૧ ભારતમાં ગુજરાતનું સ્થાન

નકશો : ૪.૨ ગુજરાત રાજ્યમાં સૌરાષ્ટ્રનું સ્થાન

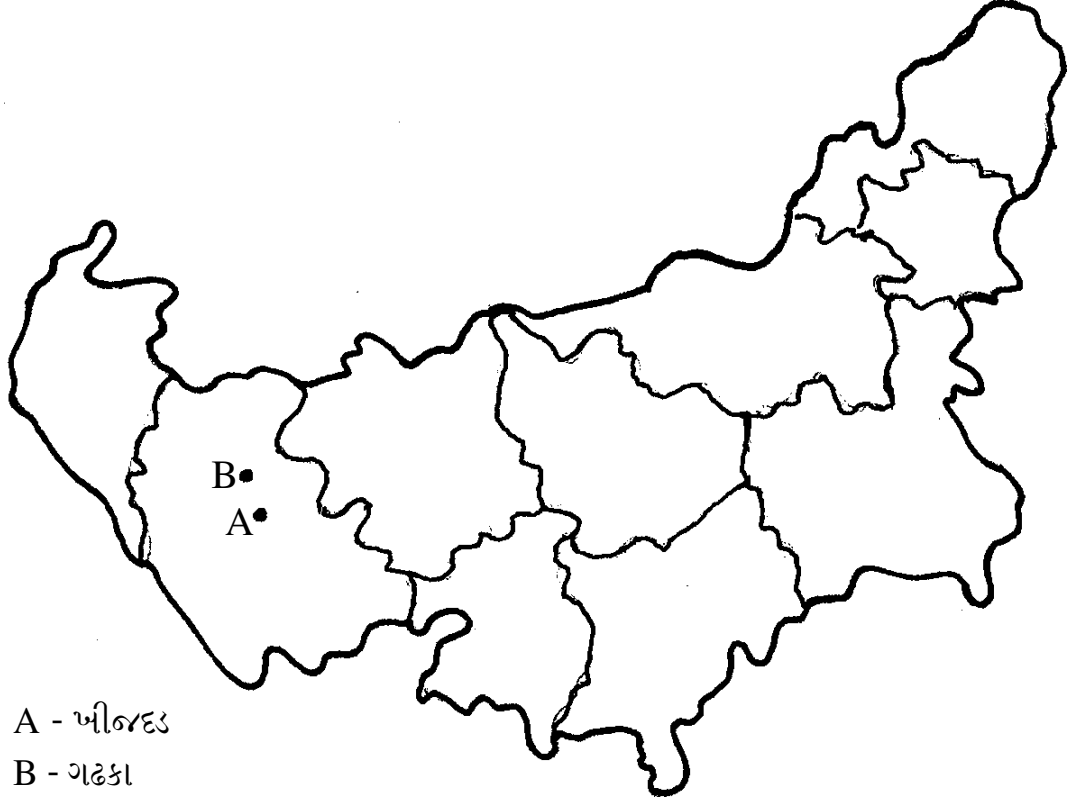
નકશો : ૪.૩ ગુજરાત રાજ્યમાં સુરેન્દ્રનગરનું સ્થાન

નકશો : ૪.૪ અમરેલી જિલ્લો અને તેમાં પસંદ કરેલા ગામો

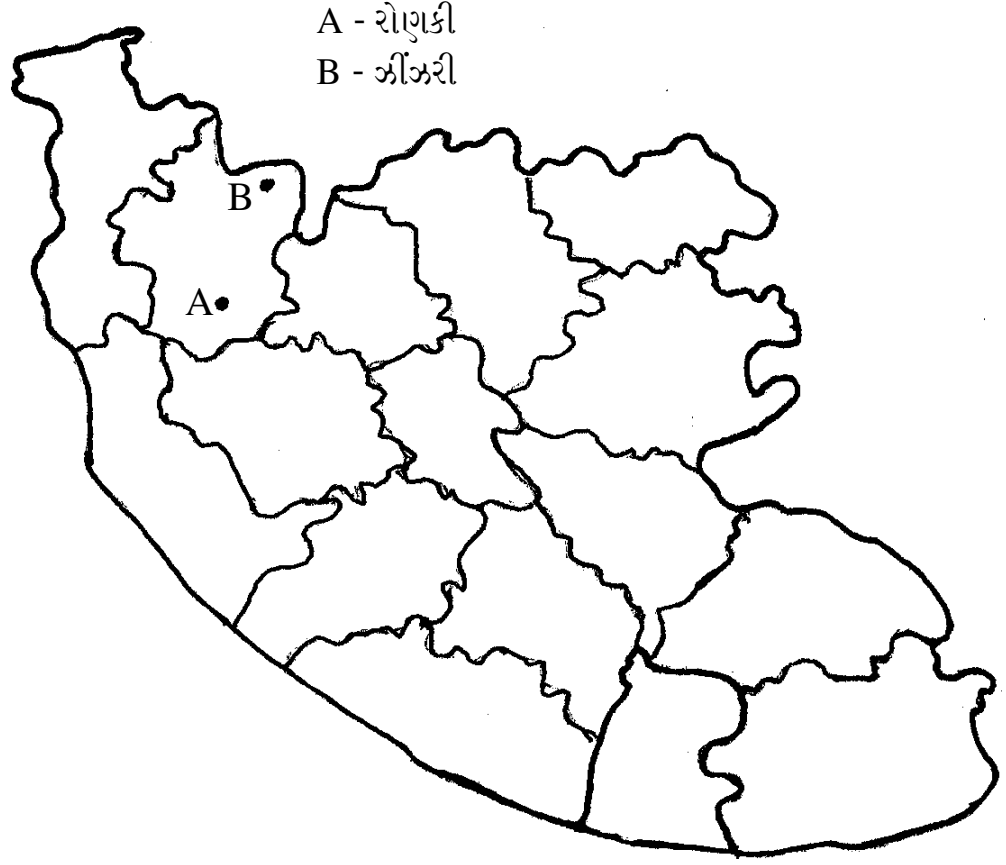

નકશો : ૪.૫ ભાવનગર જિલ્લો અને તેમાં પસંદ કરેલા ગામો

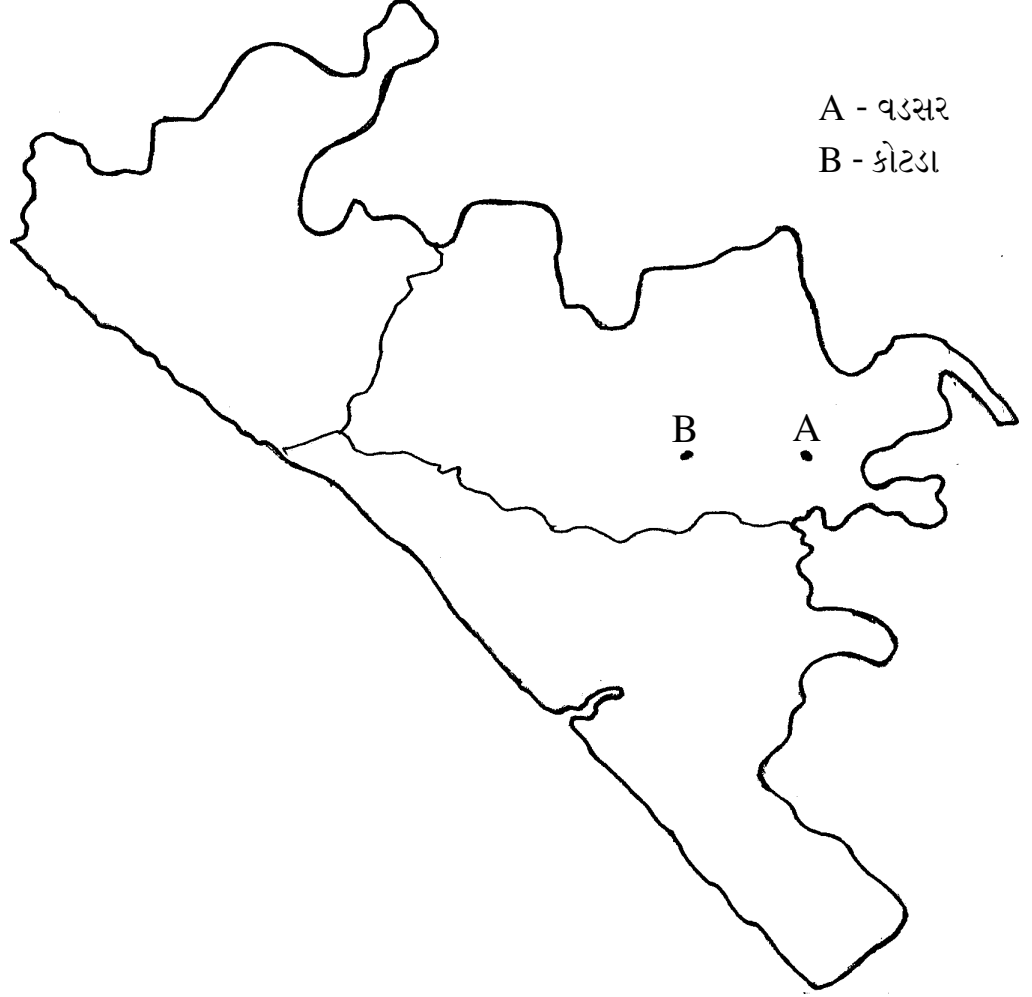

A - ખીજદડ
B - ગઢકા

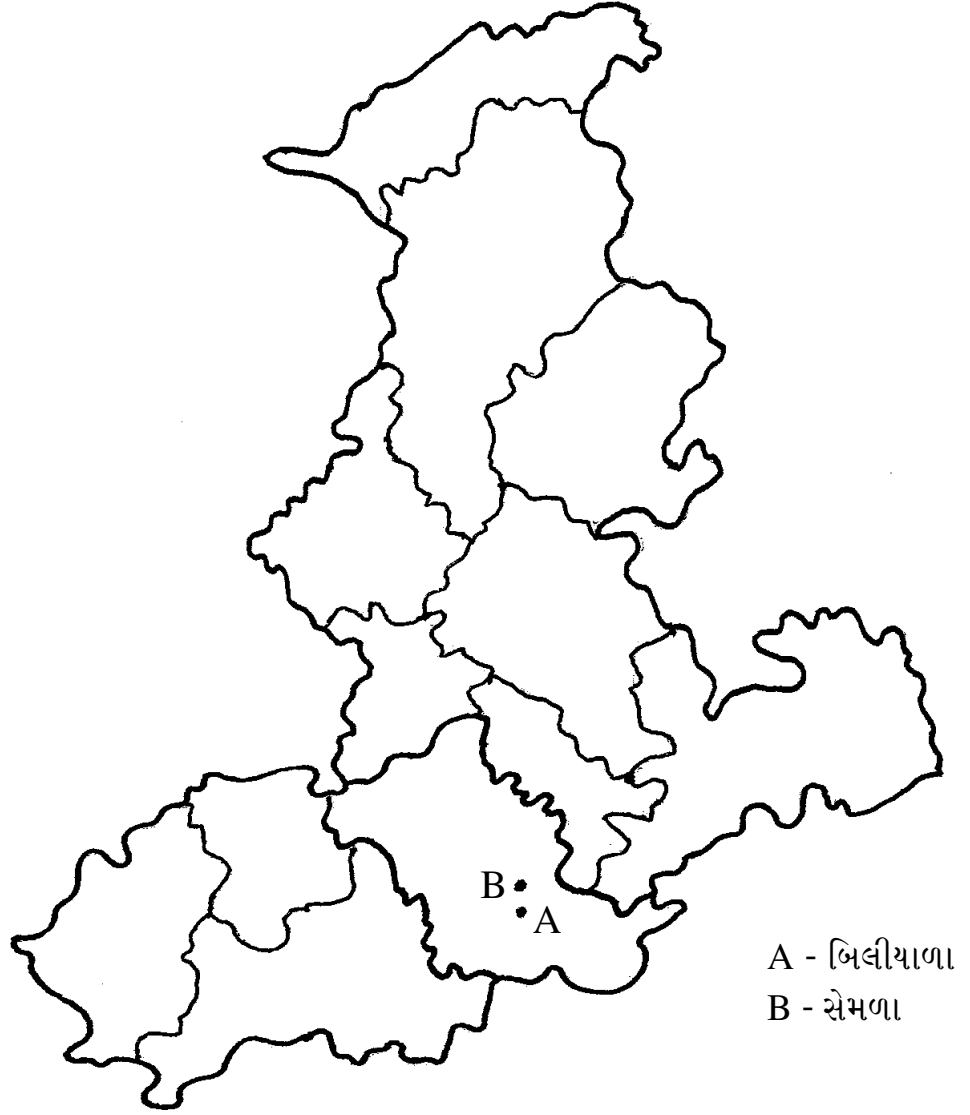
નકશો : ૪.૬ જામનગર જિલ્લો અને તેમાં પસંદ કરેલા ગામો

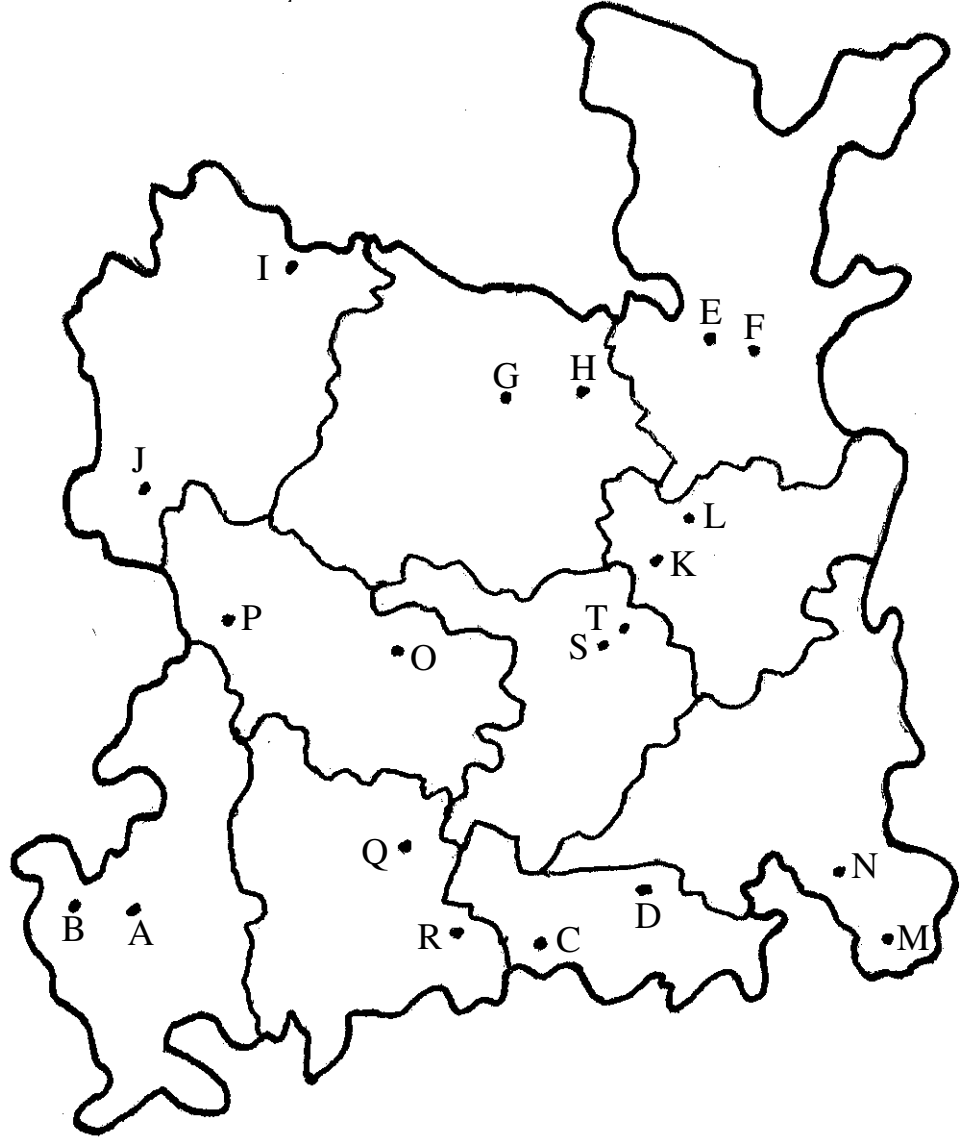
નકશો : ૪.૭ જુનાગઢ જિલ્લો અને તેમાં પસંદ કરેલા ગામો

નકશો : ૪.૪ પોરબંદર જિલ્લો અને તેમાં પસંદ કરેલા ગામો

નકશો : ૪.૯ રાજકોટ જિલ્લો અને તેમાં પસંદ કરેલા ગામો

A	-	નવાગામ	K	-	વાણા
B	-	બામાણબોર	L	-	મોઢવાણા
C	-	ભાણેજડા	M	-	કમાલપુર
D	-	કારોલ	N	-	ખંભલાવ
E	-	માલવાણ	O	-	ટીકર
F	-	કચોલીયા	P	-	રાણીપાટ
G	-	હરીપર	Q	-	થોરીયાળી
H	-	દુદાપર	R	-	સાંગોઈ
I	-	ઈસનપુર	S	-	બાકરથાળી
J	-	માથક	T	-	કરણગઢ

નકશો : ૪.૧૦ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો અને તેમાં તાલુકાવાર પસંદ કરેલા ગામો

કપાસના પાકમાં ઉત્પાદનખર્ચ

- પ.૧ પ્રાસ્તાવિક
- પ.૨ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોના કુટુંબનું કદ
- પ.૩ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોની કુલ જમીન ધારણ
- પ.૪ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીન
- પ.૫ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ ખેડૂતોનું બિયારણ ખર્ચ
- પ.૬ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ
- પ.૭ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ
- પ.૮ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ
- પ.૯ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું મજૂરીનું ખર્ચ
- પ.૧૦ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ
- પ.૧૧ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું પરચુરાણ ખર્ચ
- પ.૧૨ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું પાક લેવા લીધેલ ધીરાણનું વ્યાજ ખર્ચ
- પ.૧૩ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોના ઘસારા ખર્ચની વિગત
- પ.૧૪ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા સીમાંત ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ
- પ.૧૫ અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરાયેલા નાના ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ
- પ.૧૬ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ મધ્યમ ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ
- પ.૧૭ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા મોટા ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ
- પ.૧૮ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ
- પ.૧૯ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ
- પ.૨૦ પ્રકરાગમાંથી ફલીત થતા મહત્ત્વના તારણો
- પ.૨૧ ઉપસંહાર

ટેબલ નં. પ.૦૧.૧ થી પ.૭૮.૨

૫.૧ પ્રાસ્તાવિક :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલાણો તપાસવા એ આ અભ્યાસનો મુખ્ય હેતુ છે. જે માટે આ પ્રકરણમાં કપાસના પાકના ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોની ચર્ચાની સાથે આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોના કપાસના પાક હેઠળની જમીન, કુલ જમીન, કુલ જમીન ધારણ, કુટુંબનું કદ વગેરે બાબતોને પણ આવરી લેવામાં આવી છે. કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચમાં જુદા જુદા ઘટકો જેવા કે બિયારણ ખર્ચ, ખાતરનું ખર્ચ, જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ, મજૂરી ખર્ચ, ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ, વ્યાજ ખર્ચ, ધસારા ખર્ચ અને પરચુરણ ખર્ચ વગેરે બાબતોની ચર્ચા કરવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે કપાસ ઉત્પાદનખર્ચ, માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની ચર્ચા આ પ્રકરણમાં કરવામાં આવી છે. જેના આધારે ઉત્પાદનખર્ચને લગતી ઉત્કલ્પનાઓને આ પ્રકરણમાં ચકાસવાનો પ્રયાસ કરીશું.

૫.૨ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોના કુટુંબનું કદ :

ટેબલ ૫.૦૧.૧ પરથી પિયત કપાસ માટે અને ટેબલ ૫.૦૧.૨ પરથી બિનપિયત કપાસ માટે પસંદ કરાયેલ ખેડૂતોના કુટુંબની સંખ્યા જાણી શકાય છે. આ અભ્યાસ માટે સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરાયેલ તાલુકા દીઠ સિમાંત, નાનો, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતના પ્રકાર પ્રમાણે ચાર-ચાર ખેડૂતો પિયત અને બીન પિયત કપાસના અભ્યાસ માટે એમ અલગ અલગ પસંદ કરવામાં આવ્યા છે. આમ પિયત કપાસ માટે કુલ ૨૫૬ અને બીન પિયત કપાસ માટે કુલ ૨૫૬ ખેડૂતો પસંદ કરવામાં આવ્યા છે. જે બન્ને સયુંકત મળીને ૫૧૨ થાય છે. આ જ બાબતને ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે જોઈએ તો પિયત કપાસ અને બીન પિયત કપાસમાં સિમાંત, નાનો, મધ્યમ અને મોટો ખેડૂત એમ દરેક ખેડૂતના પ્રકારમાં ૬૪-૬૪ ખેડૂતોને (૬૪ ખેડૂત X ૪ ખેડૂતના પ્રકાર X ૨ પિયત/બિન પિયત = ૫૧૨ કુલ પસંદ કરેલ ખેડૂતો) પસંદ કરવામાં આવ્યા છે. આ પસંદ કરાયેલા ૫૧૨

ખેડૂતોને પુરક માહિતી ૪.૦૧.૧ મુજબની પ્રશ્નાવલી આપવામાં આવી હતી. તેમાં ખેડૂતો તરફથી મળેલા જવાબોના આધારે કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલાણોને તપાસવામાં આવ્યા છે.

ટેબલ નં: ૫.૦૨.૧ અને ૫.૦૨.૨માં અનુક્રમે પિયત અને બિન પિયત ખેડૂતોના કુટુંબના કદ અને ખેડૂત દીઠ સરસરી કદની વિગત આપવામાં આવી છે. ટેબલ નં: ૫.૦૨.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં જિલ્લાવાર બધા જ ખેડૂતોમાં જોતા પસંદ કરેલ ચાર ખેડૂતના જુથમાં સૌથી મોટું કુટુંબનું કદ ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના મોટા ખેડુતનું કુલ કદ ૩૬ વ્યક્તિઓનું છે એટલે કે ખેડુતના કુટુંબ દીઠ સરેરાશ ૯ વ્યક્તિઓ છે, જે સૌથી વધુ પ્રમાણ છે. જ્યારે સૌથી નાનું કદ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતનું કુલ કદ ૧૫ વ્યક્તિઓનું છે એટલે કે ખેડુતના કુટુંબ દીઠ સરેરાશ ૩.૭૫ વ્યક્તિઓ છે, જે સૌથી ઓછું પ્રમાણ છે. પિયત ખેડૂતોનું કુટુંબનું સરેરાશ કદ ૫.૪૦ વ્યક્તિઓનું છે અને આ અભ્યાસમાં કુલ ૧૩૮૩ વ્યક્તિઓને આવરી લેવાયેલ છે.

ટેબલ નં: ૫.૦૨.૨ પરથી જાણી શકાય છે બિન પિયત ખેડૂતોમાં જિલ્લાવાર બધા જ ખેડુતોમાં જોતા પસંદ કરેલા ચાર ખેડૂતોના જુથમાં સૌથી મોટું કુટુંબનું કદ ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના મોટા ખેડુતનું કુલ કદ ૩૫ વ્યક્તિઓનું છે એટલે કે ખેડૂતના કુટુંબ દીઠ સરેરાશ ૮.૭૫ વ્યક્તિઓ છે, જે સૌથી વધુ પ્રમાણ છે. જ્યારે સૌથી નાનું કદ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા અને હળવદ તાલુકાના નાના ખેડૂતનું કુલ કદ ૧૬-૧૬ વ્યક્તિઓનું છે એટલે કે ખેડૂતના કુટુંબદીઠ સરેરાશ ૪ વ્યક્તિઓ છે. સૌથી ઓછું પ્રમાણ છે. બીન પિયત ખેડૂતોનું કુટુંબનું સરેરાશ કદ ૫.૬૬ વ્યક્તિઓનું છે અને આ અભ્યાસમાં કુલ ૧૪૪૮ વ્યક્તિઓને આવરી લેવાયા છે. આમ કુલ પિયત + બીન પિયત થઈને $૧૩૮૩ + ૧૪૪૮ = ૨૮૩૧$ કુલ વ્યક્તિઓને આ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલ છે.

આમ ખેડુતોના કુટુંબના કદ વિશેના બન્ને ટેબલ પરથી જાણી શકાય છે કે પિયત અને બીન પિયત ખેડૂતોમાં સરેરાશ કુટુંબનું કદ ૪ થી ૯ વ્યક્તિઓ સુધીનું છે અને સામાન્ય રીતે જેમ ખેડૂત મોટા તેમ કુટુંબનું કદ વધુ હોય તેવું મહદઅંશે જોવા મળે છે. આ બાબતને ટેબલ નં: ૫.૦૩.૧ અને

૫.૦૩.૨માં ખેડૂતના કુટુંબના કદની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુટુંબના કદના સંદર્ભમાં ટકાવારી વડે દર્શાવવામાં આવી છે.

૫.૩ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોની કુલ જમીન ધારણ :

ટેબલ નં. ૫.૦૪.૧ અને ૫.૦૪.૨માં અનુક્રમે પિયત ખેડૂતો અને બીન પિયત ખેડૂતોની કુલ જમીન ધારણ અને કુટુંબના એકમ દીઠ સરેરાશ જમીન ધારણની વિગત આપવામાં આવી છે.

૫.૩.૧ પિયત ખેડૂતોની કુલ જમીન ધારણ :

ટેબલ નં: ૫.૦૪.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં જિલ્લાવાર બધા જ ખેડૂતોમાં જેતા પસંદ કરેલ ચાર ખેડૂતોના જુથમાં સૌથી વધુ જમીન પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાના મોટા ખેડૂતો ૭૦ એકર જમીન ધરાવે છે, એટલે કે ખેડૂત કુટુંબના એકર દીઠ સરેરાશ ૧૭.૫૦ એકર જમીન ધરાવે છે, જે પ્રમાણમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સૌથી ઓછી જમીન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતો ૧૨ એકર જમીન ધરાવે છે એટલે કે ખેડૂત કુટુંબના એકમ દીઠ સરેરાશ ૩ એકર જમીન ધરાવે છે, જે સૌથી ઓછું પ્રમાણ છે. આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ પિયત ખેડૂતોની કુલ જમીન ૨૧૮૧ એકર છે.

૫.૩.૨ બીન પિયત ખેડૂતોની જમીન ધારણ :

ટેબલ નં: ૫.૦૪.૨ પરથી જાણી શકાય છે કે બીન પિયત ખેડૂતોમાં સૌથી વધુ જમીન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના મોટા ખેડૂતો ૮૪.૫૦ એકર જમીન ધરાવે છે એટલે કે ખેડૂત કુટુંબના એકર દીઠ સરેરાશ ૨૩.૬૩ એકર જમીન ધરાવે છે, જે સૌથી વધુ પ્રમાણ છે. જ્યારે સૌથી ઓછી જમીન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતો ૧૪ એકર જમીન ધરાવે છે, એટલે કે ખેડૂત કુટુંબના એકમ દીઠ સરેરાશ ૩.૫૦ એકર જમીન ધરાવે છે, જે સૌથી ઓછું પ્રમાણ છે. આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ બિન પિયત ખેડૂતોની કુલ જમીન ૨૬૩૪ એકર છે.

ટેબલ નં: ૫.૦૫.૧ અને ૫.૦૫.૨ અનુક્રમે પિયત અને બીનપિયત ખેડૂતોની જમીન ધારણની કુલ જિલ્લાના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવે છે. જ્યારે કૌંસમાં ખેડૂતની જમીન

ધારણાની કુલ સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવે છે.

૫.૩.૩ પિયત ખેડૂતોની જમીન ધારણાની જિલ્લાની અને સૌરાષ્ટ્રની જમીન ધારણના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૫.૦૫.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની જમીનમાં સીમાંત, નાના, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો અનુક્રમે ૧૦.૫૮, ૧૭.૨૧, ૨૫.૫૮, અને ૪૬.૬૨ જેટલો છે.

૫.૩.૪ બીનપિયત ખેડૂતોની જમીન ધારણાની જિલ્લાની અને સૌરાષ્ટ્રની જમીન ધારણના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૫.૦૫.૨ પરથી જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની જમીનમાં સીમાંત, નાના, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોનો હિસ્સો અનુક્રમે ૧૦.૧૫, ૧૬.૩૬, ૨૭.૨૦ અને ૪૬.૨૮ જેટલો છે. આમ આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ ખેડૂતોની જમીન ધારણની વિગત આપણે જાણી હવે ખેડૂતોએ ધારણ કરેલી જમીનમાંથી કેટલી જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરેલ છે તેની વિગત આગળ જોઈશું.

૫.૪ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીન:

ટેબલ નં: ૫.૦૬.૧ અને ૫.૦૬.૨ માં અનુક્રમે પિયત ખેડૂતો અને બીન પિયત ખેડૂતોની કપાસની પાક હેઠળની જમીનની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે. જ્યારે નીચે કોંસમાં ખેડૂતોની કુલ જમીન ધારણના સંદર્ભમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી દર્શાવવામાં આવી છે.

૫.૪.૧ પિયત ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીન :

ટેબલ નં: ૫.૦૬.૧ પરથી જાણી શકાય છે કે અભ્યાસ હેઠળના પિયત ખેડૂતોમાં જિલ્લાવાર ખેડૂતોના બધા જ પ્રકારમાં જેતા કપાસના પાક હેઠળની સૌથી વધુ જમીન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા અને વઢવાણ તાલુકાના મોટા ખેડૂતોની ૬૦-૬૦ એકર જમીન કપાસના પાક હેઠળ છે. જ્યારે સૌથી ઓછી જમીન જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતોની ૯ એકર જમીન કપાસના પાક હેઠળ છે.

જિલ્લાવાર જોઈએ તો સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓમાં કપાસના પાક હેઠળની સૌથી વધુ જમીન ૧૧૮૪.૫૦ એકર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની છે. જ્યારે સૌથી ઓછી જમીન ૭૧.૦૦ એકર જામનગર જિલ્લાની છે.

આ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલ ખેડૂતોની કુલ સૌરાષ્ટ્રની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન ૧૭૭૫.૫૦ એકર છે. જે સૌરાષ્ટ્રની કુલ જમીન ૨૧૮૧ એકર જમીનના ૮૧.૦૪% થાય છે. આમ ૮૧.૦૪% જમીન કપાસના પાક હેઠળ છે. આજ બાબતને ખેડૂતોના નાના, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતની કુલ જમીનમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી અનુક્રમે ૮૨.૮૭%, ૭૮.૩૧%, ૮૧.૩૬% અને ૮૧.૦૬% છે. જે કુલ સૌરાષ્ટ્રની ટકાવારી ૮૧.૦૪%ની નજીક જ છે. આમ ખેડૂતોના બધા જ પ્રકારોમાં કપાસના વાવેતરની ટકાવારી લગભગ સમાન કહી શકાય તેવી છે એટલે કે ખૂબ મોટા તફાવતો જોવા મળતા નથી.

જ્યારે ખેડૂતોના બધા જ પ્રકારમાં કુલ જમીનમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની સૌથી વધુ ટકાવારી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના નાના ખેડૂતોની ૧૦૦% જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરેલ છે. જ્યારે સૌથી ઓછી ટકાવારી જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના મોટા ખેડૂતોની ૪૮.૧૮% જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરેલ છે.

જિલ્લાવાર જોઈએ તો અભ્યાસ હેઠળની કુલ જમીનના ૮૭.૧૬% જમીનમાં કપાસના વાવેતર સાથે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો સૌથી આગળ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લો ૫૩.૧૮% જમીનમાં કપાસના વાવેતર સામે સૌથી છેલ્લો છે.

પ.૪.૨ : બીનપિયત ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીન:

જ્યારે ટેબલ નં: ૫.૦૬.૨ પરથી જાણી શકાય છે કે અભ્યાસ હેઠળના પિયત ખેડૂતોમાં જિલ્લાવાર ખેડૂતોના બધા જ પ્રકારમાં જોતા કપાસના પાક હેઠળ સૌથી ઓછી જમીન જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતોની ૧૦ એકર જમીન કપાસના પાક હેઠળ છે.

જિલ્લાવાર જોઈએ તો સૌરાષ્ટ્રના જિલ્લાઓમાં કપાસના પાક હેઠળની સૌથી વધુ જમીન ૧૫૦૬.૦૦ એકર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની છે. જ્યારે સૌથી ઓછી જમીન ૮૭.૦૦

એકર રાજકોટ જિલ્લાની છે.

આ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલ ખેડૂતોની કુલ સૌરાષ્ટ્રની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન ૨૧૪૧.૫૦ એકર છે. જે સૌરાષ્ટ્રની કુલ જમીન ૨૬૩૪.૫૦ જમીનના ૮૧.૨૮% થાય છે. આમ ૮૧.૨૮% જમીન કપાસના પાક હેઠળ છે. આજ બાબતને ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ તપાસીએ તો જેઈ શકાય છે કે સીમાંત, નાના, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતની કુલ જમીનમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી અનુક્રમે ૮૧.૬૭%, ૮૧.૪૪%, ૮૩.૬૦% અને ૭૮.૭૮% છે. જે કુલ સૌરાષ્ટ્રની ટકાવારી ૮૧.૨૮%ની લગભગ નજીકની જ છે તેમ કહી શકાય, એટલે કે કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ જેતા બહુ મોટો તફાવત જેવા મળતો નથી.

જ્યારે ખેડૂતોના બધા જ પ્રકારમાં કુલ જમીનમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની સૌથી વધુ ટકાવારી સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના નાના ખેડૂતોની ૧૦૦% જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરેલ છે. જ્યારે સૌથી ઓછી ટકાવારી જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના મોટા ખેડૂતોની ૪૮.૦૮% જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરેલ છે.

જિલ્લાવાર જેઈએ તો અભ્યાસ હેઠળની કુલ જમીનમાં ૮૭.૪૬% જમીનમાં કપાસના વાવેતર સાથે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો સૌથી આગળ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લો ૫૨.૭૭% જમીનમાં કપાસના વાવેતર સાથે સૌથી છેલ્લો છે. આમ સ્પષ્ટ થાય છે કે સૌરાષ્ટ્રમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસનું કુલ વાવેતર અને કુલ જમીનના સંદર્ભમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લામાં આ પ્રમાણ સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી નીચું છે.

૫.૫ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ ખેડૂતોનું બિયારણ ખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલાણો તપાસવાનો મુખ્ય હેતુ રહેલો છે. તેથી કપાસ ઉત્પાદન માટેના ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો તપાસવા જરૂરી બન્યા છે. સૌરાષ્ટ્રના પસંદ કરેલા ખેડૂતોના કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચની વિગતો પ્રશ્નાવલી દ્વારા મેળવવામાં

આવી છે. જેમાં બિયારણ ખર્ચ એક મહત્વનું એકમ છે. ગુજરાત અને તેમાં પણ સૌરાષ્ટ્રમાં ખાસ કરીને મુખ્યત્વે હરબેશીયમ કપાસ વાવવામાં આવે છે. ખૂબ જ ઓછા પ્રમાણમાં આરબોરીયમ કપાસ પણ વવાય છે. ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રમાં અંદાજે ૬૫% જેટલો કપાસ બીન પિયત હોય છે. આ બીનપિયત કપાસમાં મોટેભાગે દેશી કપાસની સ્થાયી જાતો વધુ વવાય છે. સામાન્ય રીતે સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મુખ્યત્વે એચ.વાય.-૬, એચ.વાય.-૮, એચ.વાય.-૧૦, એચ.વાય.-૪, વગેરે જાતોના કપાસનું વાવેતર થાય છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં મુખ્યત્વે દિગ્વિજય, સંજય વગેરે જાતોના કપાસનું વાવેતર થાય છે.

બિયારણ ખર્ચ એ કપાસની ખેતીમાં મહત્વનું ઘટક છે. સામાન્ય રીતે પિયત કપાસમાં બિયારણ ઓછું વપરાય છે. તેમ છતાં બિયારણ ખર્ચ વધુ હોય છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં મોટે ભાગે જાતે તૈયાર કરેલું બિયારણ વાવવામાં આવતું હોવાથી બિયારણ વધુ વપરાય છે. વળી બીન પિયત કપાસ ઓરીને વવાય છે, તેથી સ્વભાવીક રીતે બિયારણનો વપરાશ વધે છે. પરંતુ એકંદરે એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ ઘણું જ નીચું આવે છે. પિયત કપાસમાં તૈયાર કરવામાં આવેલ બિયારણ વાવવામાં આવતું હોઈને પિયત કપાસમાં રોગ પ્રતિકારકતા તેમજ ઉત્પાદકતા વધુ જોવા મળે છે. કપાસના છોડનો વિકાસ અને વૃદ્ધિ પણ વધુ જોવા મળે છે.

ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧ અને ૫.૦૮.૨માં અનુક્રમે અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા પિયત અને બીન પિયત ખેડૂતોનો બિયારણનો કુલ વપરાશ અને એકરદીઠ વપરાશ દર્શાવે છે.

૫.૫.૧ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનો બિયારણનો કુલ અને એકર દીઠ વપરાશ :

ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧માં જાણી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં કુલ સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ ૪૫૦ ગ્રામ બિયારણનો વપરાશ થાય છે અને તે જ પ્રમાણે સૌરાષ્ટ્રના મોટા ભાગના જિલ્લાઓમાં પણ ૪૫૦ થી ૪૬૦ ગ્રામ બિયારણનો એકરદીઠ વપરાશ થાય છે અને તેમાં ખાસ કરીને મોટા ખેડૂતોમાં તો એકર દીઠ બિયારણના વપરાશનું પ્રમાણ ૪૫૦ ગ્રામનું હોવાનું અભ્યાસ હેઠળના લગભગ બધા જ ખેડૂતોના કીસ્સામાં જોવા મળ્યું.

૫.૫.૨ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનો બિયારણનો કુલ અને એકરદીઠ વપરાશ :

જ્યારે ટેબલ નં. ૫.૦૮.૨માં જાણી શકાય છે કે બીન પિયત કપાસમાં કુલ સૌરાષ્ટ્રમાં

સરેરાશ એકરદીઠ ૨૮૩૦ ગ્રામથી ૨૮૬૦ ગ્રામ બિયારાણનો વપરાશ થાય છે. જેમાં વિગત વાર જેઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૨૮૪૦ ગ્રામ, નાના ખેડૂતોમાં ૨૮૩૦ ગ્રામ, મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૨૮૬૦ ગ્રામ અને મોટા ખેડૂતોમાં ૨૮૫૦ ગ્રામ બિયારાણ સરેરાશ એકર દીઠ વપરાય છે. જ્યારે બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનો સરેરાશ વપરાશ ૨૮૫૦ ગ્રામ છે.

આ જ ટેબલમાં જાણી શકાય છે કે અમરેલી, ભાવનગર, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, હળવદ, મૂળી, સાયલા, તાલુકામાં એકંદર કુલ સૌરાષ્ટ્રના એકવ દીઠ સરેરાશ બિયારાણના વપરાશ ૨૮૫૦ ગ્રામ કરતા ઓછો વપરાશ છે. જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકામાં એકંદર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ સરેરાશ બિયારાણના વપરાશ ૨૮૫૦ ગ્રામ કરતા વધુ વપરાશ છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં અભ્યાસ હેઠળના ખેડૂતોમાં એકર દીઠ બિયારાણનો વપરાશ જેઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ૨૪૮૦ ગ્રામ એકર દીઠ બિયારાણનો વપરાશ એ સૌથી ઓછો વપરાશ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકામાં ૪૦૨૦ ગ્રામ એકર દીઠ બિયારાણનો વપરાશ એ સૌથી વધુ વપરાશ છે.

આમ અભ્યાસ હેઠળના ખેડૂતોમાં બિયારાણના વપરાશ બાબતે એટલું તારવી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં એકર દીઠ સરેરાશ ૪૫૦ ગ્રામ જેટલા બિયારાણનો વપરાશ થાય છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં એકર દીઠ સરેરાશ ૨૮૩૦ ગ્રામની ૨૮૬૦ ગ્રામ જેટલા બિયારાણનો વપરાશ થાય છે.

આ રીતે અભ્યાસ હેઠળના ખેડૂતોના બિયારાણના વપરાશનું પ્રમાણ જાણ્યા બાદ તેના સરેરાશ ભાવ (એક કીલોગ્રામ બિયારાણ માટેનું ખર્ચ)ની વિગત જાણવી જરૂરી બને છે.

ટેબલ નં: પ. ૧૦. ૧ અને પ. ૧૦. ૨માં અનુક્રમે પિયત કપાસ બીન પિયત કપાસ માટે ખેડૂતો દ્વારા એક કીલોગ્રામ બિયારાણ દીઠ થતા ખર્ચની વિગત આપવામાં આવી છે.

પ.પ.૩: પિયત કપાસમાં દ્વારા એક કીલોગ્રામ બિયારાણ દીઠ થતો ખર્ચ :

ટેબલ નં: પ. ૧૦. ૧માં જાણી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં એકંદરે કુલ સૌરાષ્ટ્રમાં

સીમાંત ખેડૂતો દ્વારા રૂ. ૭૮૩.૫૬, નાના ખેડૂતો દ્વારા રૂ. ૭૮૦.૨૫, મધ્યમ ખેડૂતો દ્વારા રૂ. ૭૭૪.૫૦ અને મોટા ખેડૂતો દ્વારા રૂ. ૭૭૨.૨૫ નો એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ થાય છે. જ્યારે ખેડૂતોના બધા જ વર્ગોનું એકંદર સૌરાષ્ટ્રનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ પિયત કપાસ વાવનાર ખેડૂતોનું ખર્ચ રૂ. ૭૭૭.૬૪ છે.

અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાનું એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણનું ખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૭૭૭.૬૪ કરતા વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, લીંબડી, મૂળી, સાયલા તાલુકાના એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણ ખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચ કરતા ઓછું છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું એક કીલોગ્રામ બિયારણનું ખર્ચ રૂ. ૮૭૨.૫૦ છે. જે સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનું એક કીલોગ્રામ બિયારણનું ખર્ચ રૂ. ૫૬૦.૦૦ છે જે સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

આમ અભ્યાસ હેઠળના પિયત કપાસના ખેડૂતોના એક કીલોગ્રામ બિયારણ માટેના ખર્ચ બાબતે એટલું તારવી શકાય છે કે -

(i) ખેડૂત પાસેનું જમીનનું પ્રમાણ જેમ વધે છે તેમ એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ કરવું પડતું ખર્ચ ઘટે છે.

(ii) પિયત કપાસમાં એક કીલોગ્રામ બિયારણ માટે અભ્યાસ હેઠળના જુદા જુદા તાલુકાઓમાં ખર્ચનું પ્રમાણ રૂ. ૫૬૦.૦૦ થી ૮૭૨.૫૦ સુધી છે, એટલે કે જુદા જુદા વિસ્તાર પ્રમાણે બિયારણ ખર્ચમાં મોટો તફાવત રહે છે.

(iii) એક કીલોગ્રામ દીઠ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૭૭૭.૬૪ કરતા સૌરાષ્ટ્રના સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના અમુક તાલુકાઓને બાદ કરતા બધા જ જિલ્લાઓનું બિયારણ ખર્ચ વધુ છે, એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને અલગ રાખીને એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણ ખર્ચને તપાસીએ તો સૌરાષ્ટ્રનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ ઊંચું આવે છે, એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા અમુક તાલુકાઓમાં એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણ ખર્ચ નીચું હોવાથી.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણ ખર્ચને અસર કરે છે.

૫.૫.૪ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતો દ્વારા એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ થતો ખર્ચ :

ટેબલ નં: ૫.૧૦.૨માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં એકંદરે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સીમાંત ખેડૂતો, નાના ખેડૂતો, મધ્યમ ખેડૂતો અને મોટા ખેડૂતો એમ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૪.૦૦ છે. જે ખેડૂતોના બધા જ વર્ગોનું એકંદરે સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ બીનપિયત ખેડૂતોનું ખર્ચ પણ રૂ. ૧૪.૦૦ છે.

ભાવનગર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા અને વઢવાણ તાલુકાનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૪.૦૦ કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર, જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લીંબડી, મૂળી તાલુકાનું આ ખર્ચનું પ્રમાણ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર કરતા ઓછું છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮.૦૦ છે. જે સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર, જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લીંબડી, મૂળી તાલુકાનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨.૦૦ છે, જે સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

આમ અભ્યાસ હેઠળના બીનપિયત કપાસના ખેડૂતો એક કીલોગ્રામ બિયારણ માટે કેટલું ખર્ચ કરે છે તે બાબતે એટલું તારવી શકાય છે કે -

(i) ખેડૂત પાસેથી જમીન અને એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ ખર્ચ વચ્ચે કોઈ સબંધ તારવી શકાય તેમ નથી.

(ii) બીનપિયત કપાસમાં એક કીલોગ્રામ બિયારણ માટે અભ્યાસ હેઠળના જુદા જુદા તાલુકાઓનું ખર્ચનું પ્રમાણ રૂ. ૧૨.૦૦ થી રૂ. ૧૮.૦૦ સુધીનું છે, એટલે કે જુદા જુદા વિસ્તાર પ્રમાણે ખર્ચમાં મોટો તફાવત રહે છે.

(iii) બીન પિયત કપાસમાં એક કીલોગ્રામ દીઠ બિયારણ ખર્ચનું પ્રમાણ પિયત

કપાસ કરતા ઘણું ઓછું હોવાનું પ્રથમ નજરે જાણાય છે. પરંતુ બીન પિયત કપાસમાં એકર દીઠ બિયારણનો વપરાશ ઘણો જ વધુ હોઈને એકંદરે બીનપિયત બિયારણનું કુલ ખર્ચ પાણ પિયત કપાસના કુલ ખર્ચની જેમ વધુ જ આવે છે. તેમજ એક કીલોગ્રામ બિયારણ ખર્ચમાં નાનો એવો વધારો કે ઘટાડો કુલ બિયારણ ખર્ચમાં મોટું પરિણામ આપે છે.

આમ અત્યાર સુધીમાં બિયારણ ખર્ચની ચર્ચામાં આપણે બિયારણનો કુલ વપરાશ, એકર દીઠ વપરાશ અને એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ થતા ખર્ચના આંકડાઓ મેળવ્યા. જેના આધારે અભ્યાસ હેઠળના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ, ખેતીના એકમ દીઠ બિયારણ ખર્ચ, એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ અને કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી મેળવી શકીશું.

ટેબલ નં: ૫.૧૧.૧ અને ૫.૧૧.૨માં અભ્યાસ હેઠળના અનુક્રમે પિયત અને બીનપિયત ખેડૂતોનું બિયારણનું કુલ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ બિયારણ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે.

૫.૫.૫ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ બિયારણ ખર્ચ :

ટેબલ નં: ૫.૧૧.૧ માં અભ્યાસ હેઠળના પિયત ખેડૂતોનું બિયારણનું કુલ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ થતુ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે -

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૬૮૦૪૬.૭૫ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૦૬૩.૨૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૪,૮૬૭.૩૫ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૬૩૭.૫૫ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧,૫૭,૮૮૫.૪૫ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૪૬૮.૬૭ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨,૮૬,૧૫૧.૮૫

છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૪૪૭૧.૧૨ છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૬,૧૭,૦૬૧.૪૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨,૩૧૬.૮૩ છે. તેમજ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર બિયારણ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૪૫,૮૨૪.૩૫ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨,૮૭૦.૫૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૮૧૮૮.૭૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૭૬૨.૪૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vi) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૩૧૬.૮૩ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે જામનગર, જૂનાગઢ, રાજકોટ તાલુકાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, મૂળી, સાયલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ કરતા ઓછું છે.

(vii) આ ટેબલમાંથી તારવી શકાય છે કે સીમાંત ખેડૂત કરતા નાના ખેડૂતનું, નાના ખેડૂત કરતા મધ્યમ ખેડૂતનું, મધ્યમ ખેડૂત કરતા મોટા ખેડૂતનું કુલ બિયારણ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ વધતુ જાય છે, જે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે.

પ.પ.૬: બીનપિયત ક્ષાસમાં ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ બિયારણ ખર્ચ :

ટેબલ નં: પ.૧૧.૨માં અભ્યાસ હેઠળના બીનપિયત ખેડૂતોનું બિયારણનું કુલ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ થતું સરેરાશ બિયારણ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે -

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૮૮૦૩.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૩૭.૫૪ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૪,૦૬૬.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૧૯.૭૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૪,૪૦૭.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૮૧.૩૫ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૯,૨૨૫.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૬૧૨.૮૯ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૮૬,૫૦૧.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૩૭.૮૯ છે.

તાલુકાવાર બિયારણ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૦,૩૮૬.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૦,૩૮૬.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૬૪૯.૧૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૮૩૨.૦૦ છે અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૧૭૭.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vi) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૩૭.૮૯ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, વઢવાણ અને લીંબડી તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ કરતા ઓછું છે.

(vii) આ ટેબલમાંથી તારવી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોની જેમ જ બીન પિયત

ખેડૂતોમાં પાણ સીમાંત ખેડૂત કરતા નાના ખેડૂતનું નાના ખેડૂત કરતા મધ્યમ ખેડૂતનું, મધ્યમ ખેડૂત કરતા મોટા ખેડૂતનું કુલ બિયારણ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ વધતું જાય છે. જે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે. અભ્યાસ હેઠળના બીનપિયત ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૮૬,૫૦૧.૦૦ છે.

આમ બંને ટેબલ નં: ૫.૧૧.૧ અને ૫.૧૧.૨ના અભ્યાસમાંથી એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે પિયત ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચ અને ખેતીના એકમ દીઠ બિયારણ ખર્ચ બીનપિયત ખેડૂતોના આજ પ્રકારના ખર્ચ કરતા ઘણું વધુ છે.

૫.૫.૭ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ :

ટેબલ નં: ૫.૧૨.૧માં અભ્યાસ હેઠળના પિયત ખેડૂતોનું બિયારણના એકર દીઠ ખર્ચની વિગત આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) અભ્યાસ હેઠળના પિયત ખેડૂતોમાં કુલ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ સીમાંત ખેડૂતોમાં રૂ. ૩૫૮.૪૮, નાના ખેડૂતોમાં રૂ. ૩૫૦.૧૪, મધ્યમ ખેડૂતોમાં રૂ. ૩૪૬.૪૮ અને મોટા ખેડૂતોમાં રૂ. ૩૪૫.૬૦ છે.

(ii) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૪૭.૫૫ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, ધાગંધ્રા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ ઓછું છે.

(iii) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૪૦૦.૪૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૫૩.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. આમ સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જ જોવા મળે છે.

(iv) આ ટેબલમાંથી એટલું તારવી શકાય છે કે -

(અ) જેમ જેમ ખેડૂત પાસેની જમીનનું પ્રમાણ વધે છે તેમ તેમ એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ ઘટે છે.

(બ) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૪૭.૫૫ છે. જેનાં કરતાં ઓછું ખર્ચ ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, મૂળી, સાયલા અને લીંબડી તાલુકાનું જ છે એટલે કે બાકીના બધા જ તાલુકાઓમાં આના કરતા વધુ ખર્ચ થાય છે. આમ જો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને ધ્યાને ન લઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ હજુ વધે છે. બીજી રીતે કહીએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના અન્ય જિલ્લાઓમાં એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ કરતા વધુ છે.

(ક) પિયત ખેડૂતોમાં એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૬૨.૦૮ થી ૪૦૨.૮૩ સુધી જોવા મળે છે.

પ.પ.૮ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ :

ટેબલ નં: પ.૧૨.૨માં અભ્યાસ હેઠળના બીનપિયત ખેડૂતોનું બિયારણના એકર દીઠ ખર્ચની વિગત આપવામા આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) અભ્યાસ હેઠળના બીનપિયત ખેડૂતોમાં કુલ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ સીમાંત ખેડૂતોમાં રૂ. ૪૦.૨૮, નાના ખેડૂતોમાં ૪૦.૦૭, મધ્યમ ખેડૂતોમાં રૂ. ૪૦.૭૪ અને મોટા ખેડૂતોમાં રૂ. ૪૦.૩૧ છે.

(ii) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૪૦.૪૦ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાગંધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, હળવદ, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકા એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ ઓછું છે.

(iii) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધ્રા તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૬૪.૭૧ છે, જે સમગ્ર

સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૨૯.૯૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. આમ સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જ જોવા મળે છે.

(iv) આ ટેબલમાંથી એટલું તારવી શકાય છે કે-

(અ) બીનપિયત ખેડૂતોમાં એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ અને ખેડૂત પાસેની જમીન વચ્ચે કોઈ સંબંધ સ્થાપિત થઈ શકતો નથી.

(બ) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૪૦.૪૦ છે. જેનાં કરતાં વધુ ખર્ચ ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાગંધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાનું જ છે, એટલે કે સૌરાષ્ટ્રના બાકીના બધા જ તાલુકાઓમાં આના કરતા એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ ઓછું છે. આમ જો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને ધ્યાને ન લઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ હજુ ઘટે તે છે. બીજી રીતે કહીએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના અન્ય જિલ્લાઓમાં એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ કરતા ઓછું છે.

(ક) બીનપિયત ખેડૂતોમાં એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ રૂ. ૩૦.૦૦ થી ૬૪.૯૫ સુધી જોવા મળે છે.

આમ એકંદરે ટેબલ નં: ૫.૧૨.૧ અને ૫.૧૨.૨ના અભ્યાસથી એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે પિયત ખેડૂતોનું એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ, બીનપિયત ખેડૂતોના આ જ પ્રકારના ખર્ચ કરતા ઘણું વધુ છે. આ સાથે આપણે પિયત તેમજ બીનપિયત ખેડૂતોનો બિયારણનો કુલ વપરાશ, એકર દીઠ વપરાશ, ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ બિયારણ દીઠ થતું ખર્ચ, કુલ બિયારણ ખર્ચ અને એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચની વિગતો મેળવી. આ બિયારણ ખર્ચના વિભાગમાં ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચએ મહત્વની બાબત છે. તેથી કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી જાળવી મહત્વની છે. જેથી દરેક જિલ્લા-તાલુકાના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં સીમાંત, નાના, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતનો ટકાવારી હિસ્સો જાણી શકાય અને તે જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં

દરેક જિલ્લા-તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો જાણી શકાય તે મહત્વનું છે, જેની ચર્ચા આગળ કરી છે.

પ.પ.૯ : પિયત કપાસમાં કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૧૩.૧માં પિયત ખેડૂતોનું બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. જેમાં કુલ બિયારણ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૦૩%, નાના ખેડૂતોનો ૪૬.૩૭%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૬૦% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૩૭%, હિસ્સો જેવા મળે છે અને દરેક જિલ્લાના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં પાણ લગભગ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર જેવી જ સ્થિતિ જેવા મળે છે.

કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા-તાલુકાવાર ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૫% થી ૭.૫% સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૫૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધ્રા તાલુકાનો હિસ્સો ૭.૪૪% છે, જે સૌથી વધુ છે.

(i) આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે: ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના જિલ્લા-તાલુકાવાર બિયારણ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેનો હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) કુલ સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા-તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાગંધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાનો હિસ્સો ૭% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો હિસ્સો ૫% થી નીચો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

પ.પ.૧૦ : બીનપિયત કપાસમાં કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના

બિયારાણ ખર્ચ સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ ૫.૧૩.૨માં બીનપિયત ખેડૂતોનું કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. જેમા કુલ બિયારણ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૧૮%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૨૬%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૧૮.૨૨% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૩૫% હિસ્સો જેવા મળે છે અને દરેક જિલ્લાના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં પાણ લગભગ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર જેવી જ સ્થિતિ જેવા મળે છે.

કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા-તાલુકાવાર ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૨૭ થી ૧૨.૦૧ સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં જામનગર જિલ્લાના જામ કલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૨૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધ્રા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૨.૦૧% છે, જે સૌથી વધુ છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણે ની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના જિલ્લા-તાલુકાવાર બિયારણ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેનો હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) કુલ સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા-તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો સ્પષ્ટ દેખાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં સૌથી ઓછો હિસ્સો ૩.૨૭% જામનગર જિલ્લાના જામ કલ્યાણપુર તાલુકાનો છે અને ૧૨.૦૧% સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધ્રા તાલુકાનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. આમ સૌથી ઓછો અને સૌથી વધુ હિસ્સાની ટકાવારી વચ્ચે તફાવત ઘણો જ વધુ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ બિયારણ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાગંધ્રા, લખતર તાલુકાનો હિસ્સો ૭% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામ કલ્યાણપુર, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાનો હિસ્સો ૫% થી નીચો છે, જે

સામાન્ય કરતા નીચો છે.

આમ આપણે બિયારણુ ખર્ચની સંપૂર્ણ વિગતો મેળવી. હવે બિયારણુ ખર્ચ ઉપરાંત ખેતીના પાક માટે મહત્વના એવા ખાતરના ખર્ચની વિગતો મેળવીશું.

૫.૬ : અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલણો તપાસવાનો મુખ્ય હેતુ રહેલો છે. તેથી કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો તપાસવા જરૂરી બન્યા છે. જેમાં ખેડૂતો દ્વારા ખાતર માટે કરવામાં આવતું ખર્ચ તે એક મહત્વનું ઘટક છે. અભ્યાસમાં ખાતરના ખર્ચના મુખ્ય બે ભાગ પાડવામાં આવ્યા છે:

(અ) રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ

(બ) છાણિયા (દેશી) ખાતરનું ખર્ચ

ખાતરના ખર્ચની વિગતો મેળવવા માટે સૌ પ્રથમ પિયત અને બીનપિયત એમ અલગ અલગ વિભાગમાં સૌ પ્રથમ છાણિયા ખાતર અને પછી રાસાયણિક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને ભાવની વિગતો ખેડૂતો પાસેથી પ્રશ્નાવલી દ્વારા મેળવવામાં આવી છે. જેના પરથી ખાતરનો કુલ વપરાશ, એકર દીઠ વપરાશ, કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ વગેરે માહિતી મેળવવામાં આવી છે. આ માહિતીના આધારે છાણિયા ખાતર અને રાસાયણિક ખાતરના સંયુક્ત કુલ ખર્ચની અને સંયુક્ત કુલ ખર્ચમાં રાસાયણિક ખાતર અને છાણિયા ખાતરના ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો કેટલો છે, તેની માહિતી પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે.

૫.૬.૧ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનો છાણિયા ખાતરનો કુલ અને એકર દીઠ વપરાશ:

ટેબલ નં: ૫.૧૪.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ ૧.૧૩ ટ્રેકટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો વપરાશ થાય છે. તાલુકાવાર જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ૨.૬૦ ટ્રેકટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ સૌથી વધુ વપરાશ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકામાં ૦.૦૭ ટ્રેકટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો એકર દીઠ

વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ સૌથી ઓછી વપરાશ છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં ૨૦૧૧.૦૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો કુલ વપરાશ થયો છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો ૩૦૧.૦૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો હિસ્સો છે જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો ૮.૦૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો હિસ્સો છે, જે સૌથી ઓછો છે.

પ.૬.૨ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોનો છાણિયા ખાતરનો કુલ અને એકર દીઠ વપરાશ:

ટેબલ નં: પ.૧૪.૨માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ ૦.૪૨ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો વપરાશ થાય છે. તાલુકાવાર જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ૧.૧૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ સૌથી વધુ વપરાશ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકામાં ૦૦.૦૩ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સરેરાશ એકર દીઠ સૌથી ઓછો વપરાશ છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં ૮૦૨.૦૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો કુલ વપરાશ થયો છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો ૧૬૦.૦૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલી છાણિયા ખાતરનો હિસ્સો છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો ૩.૦૦ ટ્રેક્ટરની ટ્રોલીનો છાણિયા ખાતરનો હિસ્સો છે, જે ઓછો છે.

પ.૬.૩ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૧૫.૧માં જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના કુલ વપરાશમાં તાલુકાવાર તપાસવા ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૪.૮૭% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૪૦% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના કુલ વપરાશમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તપાસતા સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૫૮%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૮૧%, મધ્યમ ખેડૂતોનો

૨૫.૧૬% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૪૪% ટકાવારી હિસ્સો રહેલો છે.

પ.૬.૪ : બીનપિયત ક્ષાસમાં ખેડૂતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૧૫.૨માં જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના કુલ વપરાશમાં તાલુકાવાર તપાસતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૭.૭૪% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૩૩% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના કુલ વપરાશમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તપાસતા સીમાંત ખેડૂતોનો ૯.૯૮%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૩૦%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૨૭% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૪૫% ટકાવારી હિસ્સો રહેલો છે.

પ.૬.૫ : પિયત ક્ષાસમાં ખેડૂતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નં: પ.૧૬.૧માં પિયત ક્ષાસના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧,૪૨,૩૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૫૫.૨૨ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨,૨૫,૮૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૫૫.૧૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૩,૩૮,૮૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૪૨.૯૮ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૬,૩૨,૫૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૬૩.૮૯

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૩,૩૮,૪૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૫૪.૩૮ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૮૦,૬૦૦.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૬,૪૦૦.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૨૧.૬૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૭.૪૦ છે, સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૫૪.૩૮ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા દસાડા અને વઢવાણ તાલુકાનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાગંધા, હળવદ, લખતર, મૂળી, લીંબડી, સાયલા તાલુકાનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધતું જાય છે, એટલે કે નાના ખેડૂતોના પ્રમાણમાં મોટા ખેડૂતો છાણિયા ખાતર પાછળ એકર દીઠ વધુ ખર્ચ કરે છે અને આવું અભ્યાસ હેઠળના મોટા ભાગના તાલુકાઓમાં પણ જોવા મળે છે.

પ.૬.૬ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નં: પ.૧૬.૨માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૬૪,૫૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૮૫.૧૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ.

૧,૦૫,૪૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૦૦.૨૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧,૭૮,૬૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૮૮.૮૩ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨,૮૮,૫૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૦૭.૮૧ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૬,૪૮,૦૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૦૩.૦૬ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૬૦,૦૦૦.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૪૦૦.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૭૨.૬૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૧.૫૨ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૦૩.૩૬ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાગંધ્રા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનું છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે પ્રમાણમાં જેમ જેમ ખેડૂત મોટો એટલે કે ખેડૂત પાસેની જમીન જેમ જેમ વધુ તેમ તેમ આવા ખેડૂતોનું છાણિયા ખાતર પાછળનું એકર દીઠ ખર્ચ વધતું જાય છે, જે સામાન્ય રીતે મોટા ભાગના તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મોટાભાગના તાલુકાઓમાં છાગિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ, સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ખર્ચ કરતા ઓછું જેવા મળે છે. જે દશવિ છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ચોટીલા અને વઢવાણને બાદ કરતા ખેડૂતો છાગિયા ખાતરના વપરાશના ઓછા ટેવાયેલા છે.

આમ ટેબલ નં: ૫.૧૬.૧ અને ૫.૧૬.૨ના સયુંકત અભ્યાસ વડે એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે પિયત ખેડૂતો કરતા બીનપિયત ખેડૂતોનું છાગિયા ખાતરના વપરાશનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ પ્રમાણમાં ઘણું જ ઓછું જેવા મળે છે. પિયત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૩,૩૮,૪૦૦.૦૦ છે. જ્યારે બીનપિયત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૬,૪૮,૦૦૦.૦૦ છે. જ્યારે પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૫૪.૩૮ છે. જ્યારે બીનપિયત ખેડૂતો આ ખર્ચ ફક્ત રૂ. ૩૦૩.૦૬ છે. આમ જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં છાગિયા ખાતરનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું છે.

૫.૬.૭ : પિયત ક્ષાસમાં ખેડૂતોના છાગિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૫.૧૭.૧માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં છાગિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં છાગિયા ખાતરના વપરાશના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાગિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૬૨%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૮૬%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૨૮% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૨૨% હિસ્સો જેવા મળે છે.

છાગિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાગિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૪૮% થી ૧૩.૪૮ સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૩.૪૮% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૪૮% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઠડા, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૧% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો છાણિયા ખાતરનો વધુ વપરાશ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી અને સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

પ.૬.૮ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૧૭.૨માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં છાણિયા ખાતરના વપરાશના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૯.૯૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૨૪%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૬૭% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૧૫% હિસ્સો જેવા મળે છે.

છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૩૭% થી ૨૪.૬૫% સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો હિસ્સો ૨૪.૬૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૩૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચમાં

જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ તેમ જોવા મળે છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના છાગિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામ કલ્યાણપુર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૩% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૨૪.૬૫% છે. જે બીજા ક્રમે આવતા રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ટકાવારી હિસ્સો ૧૦.૩૫% કરતા બમણા કરતા વધુ છે. આથી વઢવાણ તાલુકામાં છાગિયા ખાતરનો વપરાશ પ્રમાણમાં ખૂબ જ વધુ છે તેમ કહી શકાય.

પ.૬.૯ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ડી.એ.પી અને યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકર દીઠ વપરાશ :

ટેબલ નં: પ.૧૮.૧માં પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરના વપરાશની અને પ.૨૦.૧માં યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના વપરાશની વિગત આપવામાં આવી છે. તેમાથી જાણી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ ૩૬.૩૪ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી અને ૪૯.૯૫ કીલોગ્રામ યુરિયાનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે.

તાલુકાવાર જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ૮૯.૪૨ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકામાં ૭૯.૦૯ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં ૧૯.૦૭ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકામાં ૧૯.૫૬ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ૬૪,૫૧૫.૨૪ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો

કુલ વપરાશ થયો છે. જેમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ૭,૪૨૨.૦૦ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામ કલ્યાણપુર તાલુકાનો ૧,૬૨૫.૦૦ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી ઓછો છે.

એ જ પ્રમાણે યુરિયા ખાતરમાં પણ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ૮૮,૬૮૪.૦૦ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો કુલ વપરાશ થયો છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા તાલુકાનો ૯,૯૨૬.૦૦ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનો ૨,૪૬૪.૦૦ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી ઓછો છે.

પ.૬.૧૦ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ડી.એ.પી અને યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકર દીઠ વપરાશ :

ટેબલ નં: પ.૧૮.૨માં બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરના વપરાશની અને પ.૨૦.૨માં યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના વપરાશની વિગત આપવામાં આવી છે. તેમાંથી જાણી શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ ૧૧.૮૩ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી અને ૪.૧૧ કીલોગ્રામ યુરિયાનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે.

તાલુકાવાર જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ૪૯.૩૮ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકામાં ૧૧.૨૦ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર અને મૂળી તાલુકામાં શૂન્ય કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ થાય છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ લખતર, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકામાં પણ શૂન્ય કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશ થાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ૨૫,૫૫૫.૭૫ કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો કુલ વપરાશ થયો છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા તાલુકાનો ૬૩૬૫.૫૦ કીલોગ્રામ

ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ મૂળી અને લખતર તાલુકાનો શૂન્ય કીલોગ્રામ ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી ઓછો છે.

એ જ પ્રમાણે યુરિયા ખાતરમાં પણ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ૮૭૮૭.૫૩ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરણો કુલ વપરાશ થયો છે. જેમાં પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનો ૧૧૨૬.૦૦ કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશનો હિસ્સો છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાનો શૂન્ય કીલોગ્રામ યુરિયા રાસાયણિક ખાતરણો હિસ્સો છે, જે સૌથી ઓછો છે.

પ.૬.૧૧ : પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ડી.એ.પી અને યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં:પ.૧૮.૧ માં જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર ડી.એ.પી. રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં તાલુકાવાર તપાસતા રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૫૨ % છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ડી.એ.પી રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ તપાસતા સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૮૧%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૩૭% મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૩૧% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૪૪% ટકાવારી હિસ્સો રહેલો છે.

ટેબલ નં: પ.૨૧.૧માં જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં તાલુકાવાર તપાસતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધ્રા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૧.૧૮% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૭૮% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આ ઉપરાંત સૌરાષ્ટ્રના યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ તપાસતા સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૭૮%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૮૩%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૪૪% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૯૫% ટકાવારી હિસ્સો રહેલો છે.

પ.૬.૧૨ : બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ડી.એ.પી અને યુરિયા રાસાયણિક

ખાતરના કુલ વપરાશની જિલ્લાઅને સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૧૮.૨માં જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ડી.એ.પી. રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં તાલુકાવાર તપાસતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૨૪.૮૧% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર અને મૂળી તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો શૂન્ય ટકા છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આ ઉપરાંત સૌરાષ્ટ્રના ડી.એ.પી. રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ તપાસતા સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૦૧%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૮૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૦૮% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૦૨% હિસ્સો રહેલો છે.

ટેબલ નં: પ.૨૧.૨માં જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં તાલુકાવાર તપાસતા પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૨.૮૦% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો શૂન્ય ટકા છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આ ઉપરાંત સૌરાષ્ટ્રના યુરિયા રાસાયણિક ખાતરના કુલ વપરાશમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ તપાસતા સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૧૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૧૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૬.૭૪% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૯૩% ટકાવારી હિસ્સો રહેલો છે.

પ.૬.૧૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના રાસાયણિક ખાતર (ડી.એ.પી + યુરિયા) નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર પ.૨૨.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતર (ડી.એ.પી + યુરિયા) કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧,૧૦,૫૭૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૭૪.૪૧ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧,૬૮,૭૦૨.૨૫ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૬૭.૫૭ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ.

૨,૫૮,૭૪૮.૨૫ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૬૯.૬૨ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૪,૮૪,૦૩૩.૫૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૮૪.૫૮ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧૦,૨૪,૦૫૭.૧૬ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૭૬.૭૭ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૮,૦૩૭.૭૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૩૩,૮૦૫.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૧૦૧.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૮૯.૧૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૭૬.૭૭ છે. જેનાં કરતાં જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ચોટીલા, ચુડા, ધાંગધ્રા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી, વઢવાણ તાલુકાનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે ખેડૂત પાસેથી જમીન અને રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે કોઈ ચોક્કસ સંબંધ સ્થાપિત કરી શકાય તેમ નથી. તેમ છતાં મોટાભાગના તાલુકાઓના આંકડા તપાસતા એટલું ચોક્કસ જાણાય છે કે નાના ખેડૂતના રાસાયણિક ખાતરના એકર દીઠ ખર્ચ કરતા મોટા ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેની જમીન વધતી જાય તેમ તેમ

ખેડૂતનું રાસાયણિક ખાતરના વપરાશનું કુલ ખર્ચ વધતું જાય તે સ્વભાવિક છે.

૫.૬.૧૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના રાસાયણિક ખાતર (ડી.એ.પી + યુરિયા) નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૨૨.૨માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતર (ડી.એ.પી + યુરિયા) કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨૯,૭૮૯.૮૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૬.૩૪ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૪૬,૩૯૪.૯૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૨.૧૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૭૪,૦૫૮.૩૨ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૩.૧૬૪ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧,૨૩,૭૪૬.૫૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૭.૧૮ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨,૭૩,૯૮૯.૪૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૭.૯૪ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૬૨,૫૦૭.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર અને મૂળી તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. શૂન્ય છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૮૦.૦૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર અને મૂળી તાલુકાના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. શૂન્ય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર

દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૭.૯૪ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ચુડા તાલુકાનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા સિવાયના બધા જ તાલુકાનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ સામાન્ય ઘટતું જાય છે, એટલે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સબંધ જેવા મળે છે. જે કે એકર દીઠ ખર્ચ ઘટવાનું પ્રમાણ ખૂબ જ ઓછું છે અને તાલુકાવાર જેતા બધા જ તાલુકાઓમાં લાગુ પાણ પડતું નથી, પરંતુ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ચોક્કસ લાગુ પડે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૭.૯૪ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ફક્ત એક જ ચુડા તાલુકાને બાદ કરતા બધા જ તાલુકાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે. આમ કહી શકાય કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના આ તાલુકાઓમાં રાસાયણિક ખાતરનો વપરાશ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માપ કરતા ઓછો છે.

આમ ટેબલ નં: પ.૨૨.૧ અને પ.૨૨.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું ચોક્કસ સ્પષ્ટ થાય છે કે પિયત ખેડૂતો કરતા બીનપિયત ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરના વપરાશનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ પ્રમાણમાં ઘણું જ ઓછું જેવા મળે છે.

પ.૬.૧૫: પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૨૩.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં રાસાયણિક ખાતરના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૮૦%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૫૭%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૩૬%, અને મોટા

ખેડૂતોનો ૪૭.૨૭% હિસ્સો જોવા મળે છે.

રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૩૧% થી ૧૦.૫૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૦.૫૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૩૧% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને ધાંગધ્રા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતાં વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો રાસાયણિક ખાતરનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર તાલુકાના, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે. જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો રાસાયણિક ખાતરનો ઓછો ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના બાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૧) જ્યારે રાસાયણિક ખાતરના વપરાશ ખર્ચનો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૬૦.૮૬% જેટલો છે જે બતાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં રાસાયણિક ખાતરના વપરાશમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની સાથે લગભગ બરાબર છે.

પ.૬.૧૬: બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૨૩.૨ માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં રાસાયણિક ખાતરના

કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં રાસાયણિક ખાતરના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૮૭%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૮૩%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૦૩%, અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૧૬% હિસ્સો જોવા મળે છે.

રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો શૂન્ય ટકાથી ૨૨.૮૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા તાલુકાનો હિસ્સો ૨૨.૮૧% સુધીનો જોવા મળે છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ લખતર અને મૂળી તાલુકાનો હિસ્સો શૂન્ય ટકા છે, જે સૌથી ઓછો છે. આમ સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના તાલુકાઓમાં જ જોવા મળે છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના રાસાયણિક ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૧%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો રાસાયણિક ખાતરનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ, લખતર, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૩% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો રાસાયણિક ખાતરનો પ્રમાણમાં ઓછો ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ. ૫.૦૮.૨) જ્યારે રાસાયણિક ખાતરના વપરાશ ખર્ચનો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૩૮.૫૪% જેટલો છે જે બતાવે

છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં રાસાયણિક ખાતરના વપરાશનું પ્રમાણ ઓછું છે.

પ.૬.૧૭: પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ખાતર (રા.ખા. + છાણિયા) નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર પ.૨૬.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ખાતર (રા.ખા. + છાણિયા)નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨,૫૧,૩૭૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૦૫.૮૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૩,૮૫,૪૮૮.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૨૦.૫૩ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૫,૮૮,૫૪૮.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૧૨.૬૦ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧૧,૧૬,૫૩૩.૫૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૪૮.૪૭ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨૩,૬૧,૮૫૪.૩૩ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૩૦.૩૩ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખાતરનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૪૮,૬૪૨.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૫૮,૩૮૩.૦૦ છે જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૮૨૨.૭૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૮૨.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ.

૧,૩૩૦.૩૦ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ચોટીલા અને વઢવાણ તાલુકાનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને વઢવાણ સિવાયના બધા જ તાલુકાનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછા થઈ જાય છે, એટલે કે ખેડૂતની જમીન અને એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે કોઈ સીધો સબંધ રહેલો જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ખાતરનું એકરદીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૩૩૦.૩૦ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ફક્ત બે જ તાલુકાઓ ચોટીલા અને વઢવાણને બાદ કરતા બાકીના બધા જ તાલુકાઓનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે. આમ કહી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના આ તાલુકાઓમાં ખાતરનો વપરાશ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માપ કરતા ઓછો છે.

પ.૬.૧૮: બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ખાતર (રા.ખા. + છાગિયા) નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર પ.૨૬.૨માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું ખાતર (રા.ખા. + છાગિયા)નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. તેમાં જોઈ શકાય છે કે,

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૮૪,૨૮૮.૮૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૧.૫૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૧,૫૧,૭૮૪.૮૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૨.૪૬ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૨,૫૩,૬૫૮.૨૭ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૨૩.૪૬ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૪,૨૩,૨૪૬.૫૮ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૫.૦૦ છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું ખાતરનું ખર્ચ રૂ. ૮,૨૨,૮૮૮.૭૧ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૧.૦૦ છે.

(Vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખાતરનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૬૦,૦૭૬.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૮,૬૭૭.૬૬ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૫૨.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૭.૮૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૧.૦૦ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ સિવાયના બધા જ તાલુકાનું ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ સાવ નજીવું વધતું જાય છે. આમ એકંદરે ખેડૂતોની જમીન જે વધારો થાય છે. તેના પ્રમાણમાં એકર દીઠ ખર્ચમાં વધારો એકદમ નજીવો છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ખાતરનું એકરદીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૧.૦૦ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનાં ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે. આમ કહી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના આ તાલુકાઓમાં ખાતરનો વપરાશ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માપ કરતાં ઓછો છે.

પ.૬.૧૯ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ખાતરના (રા.ખા. + છાણિયા) ના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૨૭.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં ખાતર (રા.સા + છાણિયા) ના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં ખાતરના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખાતરના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૬૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૭૪%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૩૪% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૨૭% હિસ્સો જોવા મળે છે.

ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખાતરના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૨.૪૭% થી ૧૦.૫૩% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૦.૫૩% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનો હિસ્સો ૨.૪૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર ખાતરના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ખાતરના વપરાશનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર તાલુકાના, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ અને લીંબડી તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ખાતરનો ઓછો ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. ૫.૦૮.૧) જ્યારે ખાતરના વપરાશ ખર્ચનો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૫૪.૩૬% જેટલો છે, જે બતાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્ર અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીના પ્રમાણમાં

ખાતરના વપરાશનું ખર્ચ ઓછું છે.

પ.૬.૨૦: બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ખાતરના (રા.ખા. + છાણિયા) ના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૨૭.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં ખાતર (રા.ખા. + છાણિયા) ના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં ખાતરના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખાતરના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૨૨%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૪૪%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૪૮% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૮૬% હિસ્સો જોવા મળે છે.

ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખાતરના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૮૪% થી ૧૭.૩૪% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો હિસ્સો ૧૭.૩૪% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૮૪% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે.

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર ખાતરના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખાતરના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને ચોટીલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ખાતરનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાગંધ્રા, હળવદ, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ખાતરનો ઓછો ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર

જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ. ૫.૦૮.૨) જ્યારે ખાતરના વપરાશ ખર્ચનો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં પ્રમાણમાં ખાતરના વપરાશનું ખર્ચ ઓછું છે.

૫.૭ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ

કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં પિયત ખર્ચ પણ મહત્વનું ઘટક છે. પિયત અંગેના ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે:

૫.૭.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પિયત નું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૨૮.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું પિયત કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ રૂ. ૧,૮૦,૪૨૧.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૭.૨૦ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ રૂ. ૨,૭૨,૭૦૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૧૦.૫૪ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ રૂ. ૪,૦૩,૬૦૮.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૫.૧૦ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ રૂ. ૭,૨૦,૬૪૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૭૦.૩૪ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું પિયતનું ખર્ચ રૂ. ૧૫,૭૭,૩૭૩.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૮.૪૧ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું પિયતનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાના ખેડૂતોનું પિયતનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૪૮,૧૨૮.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું પિયતનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૭૨,૮૨૫.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને જામનગર જિલ્લાના જામકલ્યાણપુર

તાલુકાના ખેડૂતોનું પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૨૧૯.૨૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાના ખેડૂતોનું પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૯૪.૨૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૮.૪૧ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, ધાંગધ્રા અને વઢવાણ તાલુકાનું પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનું પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતું જાય છે, એટલે કે ખેડૂતની જમીન અને એકર દીઠ પિયત ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ રહેલો જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૮.૪૧ કરતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું એકર દીઠ પિયત ખર્ચ રૂ. ૮૧૦.૭૫ છે અને અમરેલી જિલ્લાનું એકર દીઠ પિયત ખર્ચ રૂ. ૭૫૯.૩૯ છે. જે દર્શાવે છે કે આ બંને જિલ્લામાં પિયત અંગેનું ખર્ચ ઓછું થાય છે.

પ.૭.૨: બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પિયતનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ:

ટેબલ નં: પ.૨૮.૨માં ખેડૂતોના બીનપિયત કપાસના પિયતના ખર્ચની વિગત આપવામાં આવી છે.

સામાન્ય રીતે બીનપિયત કપાસમાં પિયતનું ખર્ચ થતું ન હોય તે સ્વાભાવીક છે. તેથી સૌરાષ્ટ્રના મોટા ભાગના ખેડૂતોનું આ ખર્ચ શૂન્ય છે. પરંતુ ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતોએ રૂ. ૧૬૬૬૫.૦૦ અને નાના ખેડૂતોએ રૂ. ૧૩,૧૦૪નું કુલ ખર્ચ કરેલ છે. આમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ પિયત ખર્ચ રૂ. ૨૯,૭૬૯નું થયું છે.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું એકર દીઠ પિયત ખર્ચ રૂ. ૧૭૯.૩૩ છે, જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ પિયતનું ખર્ચ ફક્ત રૂ. ૧૩.૯૦ છે. આમ બિનપિયત કપાસમાં

પિયત ખર્ચ એકદમ નહીવત છે. ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના સીમાંત અને નાના ખેડૂતો એ જ આ પ્રકારનું ખર્ચ કરેલ છે. બાકી સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં આ ખર્ચ થતું નથી.

પ.૭.૩: પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પિયત ખર્ચના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૨૮.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં પિયતના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં પિયતના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયતના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૪૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૨૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૫૮% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૬૮% હિસ્સો જોવા મળે છે.

પિયતના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયતના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૬૨% થી ૮.૪૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૪૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ૪.૬૨% તાલુકાનો હિસ્સો છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર પિયતના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયતના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો પિયતનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ , લીંબડી અને સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો પિયતનો ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછો કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૧) જ્યારે પિયતનો

કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૬૧.૪૦% છે જે બતાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં પિયતનું ખર્ચ લગભગ સપ્રમાણ જેવું છે.

પ.૭.૪: બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પિયત ખર્ચ કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૨૯.૨માં ખેડૂતોના બીનપિયત કપાસના પિયત ખર્ચના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. પ.૭.૨માં જણાવ્યા મુજબ બિનપિયત કપાસમાં પિયત ખર્ચ નહિવત છે. ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના સીમાંત અને નાના ખેડૂતોએ અક પ્રકારનું ખર્ચ કરેલ છે. બાકી સૌરાષ્ટ્રમાં ક્યાંય આ પ્રકારનું ખર્ચ જોવા મળ્યું નથી.

આમ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ જોઈએ તો સિમાંત ખેડૂતોનો ૫૫.૯૮% અને નાના ખેડૂતોનો ૪૪.૦૨% સૌરાષ્ટ્રના કુલ પિયત ખર્ચમાં હિસ્સો છે. જ્યારે તાલુકાવાર જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પિયત ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ૧૦૦% હિસ્સો છે. બાકીના બધા જ તાલુકાઓનો હિસ્સો શૂન્ય % છે.

પ.૮. અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ :

કપાસના ઉત્પાદનમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં જંતુનાશક દવાઓના ખર્ચનું ઘટક એક વિશિષ્ટ સ્થાન ધરાવે છે, કારણ કે સારા ઉત્પાદનમાં કપાસનો પાક રોગમુક્ત હોય તો ખૂબ જ અગત્યનું ગાણુ છે અને પાકને રોગથી અને જંતુઓથી બચાવવા જંતુનાશકોનો ઉપયોગ અનિવાર્ય બનતો જાય છે. આ અભ્યાસમાં જંતુનાશક દવાઓના ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે.

પ.૮.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ:

ટેબલ નંબર પ.૩૦.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓ કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૧,૫૯,૮૦૧.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૦.૧૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૨,૬૫,૯૯૭.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૮.૧૩ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૩,૭૯,૫૯૧.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૨.૪૩ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૭,૪૦,૮૦૦.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૯૪.૬૮ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૧૫,૪૬,૧૯૦.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૭૦.૮૪ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૩૭,૫૧૭.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૬,૧૧૨.૫૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨,૪૩૧.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૯૬.૭૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૭૦.૮૪ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત

પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ એકંદરે વધતું જાય છે.

આ ઉપરાંત બીજાં બાબત સ્પષ્ટ જાણાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૭૦.૮૪ કરતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના બધા જ જિલ્લાઓના તાલુકાનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે, જે દર્શાવે છે કે જંતુનાશક દવાઓના વપરાશમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (હળવદ તાલુકાને બાદ કરતાં) ઘણો જ પાછળ છે.

આ ઉપરાંત બીજાં મહત્વની બાબત જાણાય છે કે સૌરાષ્ટ્રમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતોનું એકર દીઠ જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૪૭.૦૦ જેટલું નીચું છે. જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના નાના ખેડૂતોનું આ જ પ્રકારનું ખર્ચ રૂ. ૨૪૪૭.૦૦ જેટલું ઊંચું છે. આમ ઓછું ખર્ચ અને વધુ ખર્ચ વચ્ચેનો ગાળો ખૂબ જ મોટો છે.

૫.૮.૨ બિનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૦.૧માં બિનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૭૭૦૨.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૫.૨૫ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૧૫,૬૧૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૪.૪૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૨૪,૮૫૧.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૧.૬૫ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૪૭,૬૭૮.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૮.૮૫ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ રૂ. ૮૫,૮૦૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૪.૭૮ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૬,૮૫૭.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ શૂન્ય છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૪.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. શૂન્ય છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૪.૭૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનું અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ એકંદરે વધતુ જાય છે.

આ ઉપરાંત બીજી એ બાબત સ્પષ્ટ જાણાય છે કે બિનપિયત કપાસના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૪.૭૮ કરતા પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે જંતુનાશક દવાઓના વપરાશમાં આ તાલુકાઓ અન્ય તાલુકાઓ કરતા પાછળ છે.

આમ ટેબલ નં: ૫.૩૦.૧ અને ૫.૩૦.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે પિયત ખેડૂતો કરતા બિનપિયત ખેડૂતોનું જંતુનાશક દવાઓના વપરાશનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ પ્રમાણે ઘણું જ ઓછું જોવા મળે છે. પિયત ખેડૂતોનું આ પ્રકારનું એકર દીઠ ખર્ચ ૮૭૦.૮૪ છે. જ્યારે બિનપિયત ખેડૂતોનું ફક્ત રૂ. ૪૪.૭૮ છે, જે બંનેનો તફાવત

સ્પષ્ટ કરે છે.

૫.૮.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૩૧.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં જંતુનાશક દવાઓના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૩૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૨૦%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૪.૫૫% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૯૧% હિસ્સો જોવા મળે છે.

જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૭૯% થી ૧૫.૩૬% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો હિસ્સો ૧૫.૩૬% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનો હિસ્સો ૦.૭૯% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે :

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર જંતુનાશક દવાઓ કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો જંતુનાશક દવાઓનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ચોટીલા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીબડી, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૧) જ્યારે જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પાણ ૩૫.૫૨% જેટલો નીચો છે, જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં પ્રમાણમાં જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ ઘણું જ ઓછું છે એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (હળવદ તાલુકાને બાદ કરતા) જંતુનાશક દવાઓના વપરાશમાં ઘણો જ પાછળ છે.

પ.૮.૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૩૧.૨ માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં જંતુનાશક દવાઓના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૮.૦૩%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૨૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૬.૦૫% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૯.૬૭% હિસ્સો જેવા મળે છે.

જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો શૂન્ય ટકાથી ૧૭.૬૮% સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો હિસ્સો ૧૭.૬૮% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાનો હિસ્સો શૂન્ય છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર જંતુનાશક દવાઓ કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો ટકાવારી

હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડુતો જંતુનાશક દવાઓનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લીબડી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨ છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૨) જ્યારે જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૩૮.૬૩% જેટલો નીચો છે જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં પ્રમાણમાં જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ ઘણું જ ઓછું છે એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં પ્રમાણમાં જંતુનાશક દવાઓનો વપરાશ ઓછો છે.

પ.૯ અભ્યાસમાં પંસદ કરાયેલા ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ :

ખેતીમાં મજુરી ખર્ચ પણ એક નોંધપાત્ર ઘટક છે. તેથી કપાસના ઉત્પાદનમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પૈકી મજુરીના ખર્ચનો અભ્યાસ પણ મહત્વનો બને છે. આ અભ્યાસમાં મજુરીના ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે.

પ.૯.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર પ.૩૨.૧માં પિયત કપાસના ખેડુતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૩,૧૪,૦૮૮.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૬૩૧.૬૭ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૪,૭૭,૮૧૨.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૫૮૫.૬૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૭,૦૧,૪૮૦.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૫૩૮.૩૩ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૧૨,૬૭,૭૮૧.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૫૩૧.૧૩ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૭,૬૧,૨૭૨.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૫૫૫.૨૦ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર મજુરીનું ખર્ચ જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના જે ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૫૭,૦૫૮.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૧૫,૨૫૮.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨,૩૭૪.૦૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૧૧.૧૩ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૫૫૫.૨૦ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતું જાય છે, એટલે કે પિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને મજુરીના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ જોવા મળે છે, જે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત બીજીએ બાબત સ્પષ્ટ જાણાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૫૫૫.૨૦ કરતા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના બધા જ જિલ્લાઓના તાલુકાનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાને બાદ

કરતા બાકીના સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓના તાલુકાનું એકર દીઠ મજુરી ખર્ચ વધુ છે, એટલે કે આ જિલ્લા તાલુકાઓમાં મજુરીના દર ઊંચા છે અથવા તો ખેડૂતો મજુરીનું ખર્ચ પ્રમાણમાં વધુ કરે છે.

૫.૯.૨ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૨.૨માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૨,૮૫,૧૮૭.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૦૫.૨૦ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૪,૪૧,૦૬૦.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૫૬.૫૮ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૭,૦૮,૭૬૧.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૧૮૩.૨૪ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું મજુરીનું ખર્ચ રૂ. ૧૧,૪૩,૨૩૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૧૭૪.૯૬ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૫,૭૮,૨૪૭.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૦૩.૮૪ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર મજુરીનું ખર્ચ જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૩૧,૮૪૦.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ મૂળી તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૨૮,૦૬૮.૫૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૪૮.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૪૨.૪૩ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ.

૧૨૦૩.૯૪ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાનું મજૂરીનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાનું મજૂરીનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ મજૂરીનું એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતું જાય છે, એટલે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને મજૂરીના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સબંધ જોવા મળે છે. જે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત બીજીએ બાબત સ્પષ્ટ જણાય છે કે બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૦૩.૯૪ કરતા પોરબંદર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના બધા જ જિલ્લાઓના તાલુકાનું એકર દીઠ મજૂરી ખર્ચ વધુ છે, એટલે કે આ જિલ્લા - તાલુકાઓમાં મજૂરીના દર ઉચાં છે અથવા તો ખેડૂતો મજૂરીનું ખર્ચ પ્રમાણમાં વધુ કરે છે.

આમ ટેબલ નં: પ.૩૨.૧ અને પ.૩૨.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું ચોક્કસ સ્પષ્ટ થાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતો કરતા પિયત ખેડૂતોનું મજૂરીનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ પ્રમાણમાં થોડું વધુ જોવા મળે છે.

પ.૯.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના મજૂરીના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૩૩.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં મજૂરીના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં મજૂરીના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના મજૂરીના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૩૮%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૩૧%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૪૦%, અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૯૧% હિસ્સો જોવા મળે છે.

મજુરીના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના મજુરીના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૧૭% થી ૯.૩૧% સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૯.૩૧% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૧૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર મજુરીનો કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના મજુરીના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો મજુરીનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓ પૈકી કોઈપણ તાલુકામાં ૪%થી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો જેવા મળતો નથી, એટલે કે ૪% જેટલા સામાન્ય કરતા નીચી ટકાવારી એકપણ તાલુકામાં જેવા મળતી નથી. આમ જેઈ શકાય છે કે મોટા ભાગના તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ૮% વચ્ચે જ જેવા મળે છે, જે સામાન્ય કહી શકાય તેવો ટકાવારી હિસ્સો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૧) જ્યારે મજુરીના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૫૯.૩૫% જેટલો જેવા મળે છે, જે લગભગ સમાન કહી શકાય તેવા છે.

પ.૯.૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના મજુરીના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૩૩.૨ માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં મજુરીના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં મજુરીના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ

તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના મજૂરીના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૦૬%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૧૧%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૪૯%, અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૪.૩૪% હિસ્સો જોવા મળે છે.

મજૂરીના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના મજૂરીના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૯૭% થી ૯.૦૦% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૯.૦૦% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૯૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે.

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર મજૂરીનો કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના મજૂરીના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો મજૂરીનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓ પૈકી કોઈપણ તાલુકામાં ૪%થી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો જોવા મળતો નથી, એટલે કે ૪% જેટલા સામાન્ય કરતા નીચી ટકાવારી એકપણ તાલુકામાં જોવા મળતી નથી. આમ જોઈ શકાય છે કે મોટા ભાગના તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ૮% વચ્ચે જ જોવા મળે છે, જે સામાન્ય કહી શકાય તેવો ટકાવારી હિસ્સો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૨) જ્યારે મજૂરીના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૬૧.૬૧% જેટલો જોવા મળે છે, જે દર્શાવે છે કે તેમાં બહુ મોટો તફાવત નથી.

આમ ટેબલ નં: પ.૩૩.૧ અને પ.૩૩.૨માં એટલું ખાસ જોવા મળે છે કે અભ્યાસ હેઠળના મોટાભાગના તાલુકાઓનો મજૂરી ખર્ચમાં હિસ્સો ૪% થી ૮% વચ્ચે જ જોવા મળે

છે. જે દર્શાવે છે કે પિયત તેમજ બીનપિયત ખેડૂતોમાં કુલ મજૂરી ખર્ચમાં બધા જ તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો લગભગ સામાન્ય કહી શકાય તેવો છે, એટલે કે બધા તાલુકાઓની હિસ્સેદારી સપ્રમાણ કહી શકાય તેમ વહેચાયેલી છે.

૫.૧૦ અભ્યાસમાં પંસદ કરાયેલા ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ:

ખેતીમાં સમય અને સંજોગો અનુસાર ખેતીની પદ્ધતિમાં ધીમા-ધીમા ન દેખાય તેવા ફેરફાર સતત થયા જ કરતા હોય છે. હાલના સંજોગોમાં ખેડૂતોમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટરથી ખેતીનું કામ કરાવવાનું ચલાણ ઘણું જ વધ્યું છે. જે માટે ઘણા પરિબળો જવાબદાર છે, જ્યારે જમીનોના વંશ-પરંપરાગત ભાગ પડતા જતા ખેતીનું એકમ નાનું અને બીન આર્થિક બન્યું છે જેથી બળદ કે ટ્રેક્ટરથી કરાવી લેવાનું ચલાણ વધ્યું છે. આ અભ્યાસમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટરના ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે:

૫.૧૦.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૨.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૨,૦૮,૨૧૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૮૬.૮૫ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૩,૧૮,૮૩૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૬૪.૫૫ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૪,૭૪,૮૧૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૪૧.૨૬ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૮,૬૨,૨૦૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૪૧.૩૧ છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૮,૬૫,૦૮૦.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૫૦.૪૫ છે.

(Vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના જે ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૫૮,૦૦૮.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૮૭,૪૫૮.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૫૩૭.૨૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૧૩.૩૬ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૫૦.૪૫ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જામનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જૂનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકા સિવાયના તાલુકાનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતુ જાય છે, એટલે કે પિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ જોવા મળે છે, જે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત બીજીએ બાબત સ્પષ્ટ જાણાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૫૦.૪૫ છે. જેના કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફકત ત્રણ જ તાલુકાઓ ચોટીલા, ચુડા અને હળવદને બાદ

કરતા બાકીના બધા જ તાલુકાનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે. આમ કહી શકાય કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના તાલુકાઓમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનો એકર દીઠ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માપ કરતા ઓછો છે.

૫.૧૦.૨ બિનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૪.૨માં બિનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. તેમાં જોઈ શકાય છે કે,

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૨,૧૧,૭૮૨.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૬૮.૨૫ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૩,૩૪,૦૫૦.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૫૧.૭૧ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૫,૫૭,૪૨૨.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૦.૫૮ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ રૂ. ૮,૦૦,૧૧૪.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૨૫.૧૦ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૦,૦૩,૩૬૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૫.૫૦ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના જે ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૮૦,૭૬૪.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૮૮,૮૧૬.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૪૬૪.૩૮ છે, જે સમગ્ર

સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૬૨૩.૮૫ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૫.૫૦ છે, જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનું અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકા સિવાયના તાલુકાનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતું જાય છે, એટલે કે બિનપિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ જોવા મળે છે, જે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત બીજી બાબત એ સ્પષ્ટ જણાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૫.૫૦ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફક્ત ત્રણ જ તાલુકાઓ ચોટીલા, ચુડા અને હળવદને બાદ કરતા બાકીના બધા જ તાલુકાઓનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે. આમ કહી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના તાલુકાઓમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનો એકર દીઠ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માપ કરતા ઓછો છે.

આમ ટેબલ નં: ૫.૩૪.૧ અને ૫.૩૪.૨નાં સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતો કરતા બીનપિયત ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું કુલ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે પિયત ખેડૂતો કરતા બીનપિયત ખેડૂતોનું ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

૫.૧૦.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૩૫.૧માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૨૨%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૦૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૪૬%, અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૨૩% હિસ્સો જેવા મળે છે.

ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૬૮% થી ૮.૪૭% સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૪૭% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૬૮% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓ પૈકી કોઈપણ તાલુકામાં ૪% થી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો જેવા મળતો નથી, એટલે કે ૪% જેટલા સામાન્ય કરતા નીચી ટકાવારી એકપણ તાલુકામાં જેવા મળતી નથી. આમ જોઈ શકાય છે કે મોટા ભાગના તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ૮% વચ્ચે જ જેવા મળે છે, જે સામાન્ય કહી શકાય તેવો ટકાવારી હિસ્સો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. ૫.૦૮.૧) જ્યારે ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૬૩.૪૩%, જે લગભગ સમાન કહી શકાય તેવા છે, એટલે કે તેમા બહુ મોટો તફાવત નથી.

૫.૧૦.૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૩૫.૨ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૫૭%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૬૭%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૮૨%, અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૪.૯૩% હિસ્સો જેવા મળે છે.

ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૪૮% થી ૯.૫૨% સુધીનો જેવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો હિસ્સો ૯.૫૨% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૪૮% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૯%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. આમ ૯% વધુ ખર્ચ કરનાર એકમાત્ર તાલુકો

યુડા જ છે. જ્યારે અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓ પૈકી કોઈપણ તાલુકામાં ૪% થી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો જોવા મળતો નથી. આમ જોઈ શકાય છે કે મોટાભાગના તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ૮% વચ્ચે જ જોવા મળે છે. જે સામાન્ય કહી શકાય તેવો ટકાવારી હિસ્સો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૨) જ્યારે ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૬૬.૮૩% જે દર્શાવે છે કે તે લગભગ સમાન કહી શકાય તેવા છે, એટલે કે તેમાં બહુ મોટો તફાવત નથી.

આમ ટેબલ નં: પ.૩૫.૧ અને પ.૩૨.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું જાણી શકાય છે કે અભ્યાસ હેઠળના મોટા ભાગના તાલુકાઓમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના ખર્ચમાં હિસ્સો ૪% થી ૮% વચ્ચે જોવા મળે છે. જે દર્શાવે છે કે પિયત અને બીનપિયત ખેડૂતોમાં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટર અને સાધનોના કુલ ખર્ચમાં બધા જ તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો લગભગ સામાન્ય કહી શકાય તેવો છે, એટલે કે અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં આ ખર્ચ સપ્રમાણ રીતે વહેંચાયેલું જોવા મળે છે.

પ.૧૧ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું પરચુરાણ ખર્ચ :

એક અભ્યાસમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો નામવાર અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. તેમ છતાં અમુક સાવ ઓછા પ્રમાણમાં કરવામાં આવતા ખર્ચનો અલગથી નામવાર અભ્યાસ શક્ય નથી. તેથી આવા તમામ ખર્ચને પરચુરાણ ખર્ચમાં સમાવી લેવાયા છે. જેમાં ખેત સાધનોના સમારકામનું ખર્ચ, નાના ઓજારો / દોરડા / કાપડ / પંપ વિગેરેનું ખર્ચ, ખેતીમાટે રાખેલ ભાડાના મકાનનું ભાડુ, બળદના ઘાસચારાનો ખર્ચ, જમીન મહેસુલ / ઉપકર ખર્ચ તેમજ અન્ય નાના-નાના ખર્ચનો પરચુરાણ ખર્ચમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ પરચુરાણ ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે:

પ.૧૧.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ:

ટેબલ નંબર પ.૩૬.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ કુલ પરચુરાણ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૧૩,૪૧૪.૨૦ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૬૮.૬૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૧૮,૫૧૮.૫૫ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૬૫.૧૭ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૨૪,૩૫૧.૬૦ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૫૩.૪૦ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૩૭,૨૨૫.૩૫ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૪૪.૮૫ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૮૪,૫૧૦.૭૦ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૫૩.૨૩ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર કુલ પરચુરાણ ખર્ચ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાના જે ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૧૧,૬૮૪.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે, જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૨૮૫૬.૮૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૧૦૮.૬૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૨૬.૫૮ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૫૩.૨૩ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને ચુડા તાલુકાનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને ચુડા તાલુકા સિવાયના તાલુકાઓનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ ઘટતુ જાય છે, એટલે કે પિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સબંધ જોવા મળે છે. આ બાબત અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓને સ્વતંત્ર તપાસતા લાગુ પડતી નથી.

આ ઉપરાંત બીજી એ બાબત સ્પષ્ટ જાણાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૫૩.૨૩ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર સિવાયના બધા જ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચનું પ્રમાણ વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફક્ત બેજ તાલુકાઓ ચોટીલા અને ચુડાને બાદ કરતા બાકીના બધા જ તાલુકાઓનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ ઓછું છે. આ બાબત પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના તાલુકાઓમાં એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ કરતા ઓછું છે.

૫.૧૧.૨ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૬.૨માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ કુલ પરચુરાણ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૧૨,૨૩૪.૧૫ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૫૫.૮૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૧૮,૦૨૮.૮૫ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૫૪.૨૧ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૨૩,૮૪૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૩૮.૮૮ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૩૬,૦૮૩.૦૫ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૩૭.૦૮ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૮૧,૨૮૬.૫૫ છે અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૪૨.૬૩ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર કુલ પરચુરાણ ખર્ચ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાના જે ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૮,૨૨૨.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૨,૭૭૮.૫૫ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૮૧.૧૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૨૦.૮૩ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૪૨.૬૩ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને ચુડા તાલુકાનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને ચુડા તાલુકા દિવાયના તાલુકાઓનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ ઘટતું જાય છે, એટલે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સબંધ જોવા મળે છે. આ બાબત અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓને સ્વતંત્ર રીતે લાગુ પડતી નથી એટલે કે બધા જ તાલુકાઓની બાબતમાં આ બાબત લાગુ પડતી નથી.

આ ઉપરાંત બીજી એ બાબત એ પણ છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ રૂ. ૪૨.૬૩ છે. જેનાં કરતાં સુરેન્દ્રનગર સિવાયના બધા જ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચનું પ્રમાણ વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફક્ત બેજ તાલુકાઓ ચોટીલા અને ચુડાને બાદ કરતા બાકીના બધા જ તાલુકાઓનું એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ ઓછું છે. આ બાબત પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના તાલુકાઓમાં એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ કરતા ઓછું છે.

આમ ટેબલ નં: પ.૩૬.૧ અને પ.૩૬.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું ચોક્કસ

સ્પષ્ટ થાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતો કરતા પિયત ખેડૂતોનું કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ થોડું વધુ જોવા મળે છે.

૫.૧૧.૩ પિયત ક્ષાસમાં ખેડૂતોના કુલ પરચુરાણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૩૭.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં કુલ પરચુરાણ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં પરચુરાણ ખર્ચના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૪.૧૯%, નાના ખેડૂતોનો ૨૦.૬૫%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૭૭% અને મોટા ખેડૂતોનો ૩૯.૩૯% હિસ્સો જોવા મળે છે.

કુલ પરચુરાણ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૧૩% થી ૧૨.૩૬% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમા પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૨.૩૬% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૧૩% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતાં વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો પરચુરાણ ખર્ચ વધુ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ, લખતર, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪%થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાઓના ખેડૂતો પરચુરાણ ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એ બાબત જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં ૮% થી વધુ હિસ્સો ધરાવનાર તાલુકાઓ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જ છે. જ્યારે ૪% થી ઓછો હિસ્સો ધરાવનાર બધા જ તાલુકાઓ (કુલ ચાર તાલુકાઓ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે. જે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું કપાસના પાકમાં ખર્ચ કરવાની બાબતમાં પછાતપણું દર્શાવે છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૧) જ્યારે કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૪૮.૨૮% જેટલો છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં પરચુરાણ ખર્ચનું પ્રમાણ ઘણું જ ઓછું છે.

પ. ૧૧.૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના કુલ પરચુરાણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૩૭.૨ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં કુલ પરચુરાણ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં પરચુરાણ ખર્ચના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૩.૪૦%, નાના ખેડૂતોનો ૨૦.૮૪%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૬.૨૩% અને મોટા ખેડૂતોનો ૩૯.૫૨% હિસ્સો જોવા મળે છે.

કુલ પરચુરાણ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૦૪% થી ૯.૦૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમા પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનો હિસ્સો ૯.૦૧% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૦૪% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત

મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો પરચુરાણ ખર્ચ વધુ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪%થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતાં નીચો છે. આમ આ તાલુકાઓના ખેડૂતો પરચુરાણ ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે તેમ કહી શકાય.

(iii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એ બાબત જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં ૪% થી વધુ હિસ્સો ધરાવનાર બધા જ તાલુકાઓ (કુલ ત્રણ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે. જે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું કપાસના પાકમાં ખર્ચ કરવાની બાબતમાં પછાતપણું દર્શાવે છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ. પ.૦૮.૨) જ્યારે કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો પણ ૫૨.૮૩% જેટલો છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં પરચુરાણ ખર્ચનું પ્રમાણ ઘણું જ ઓછું છે.

આમ ટેબલ નં: પ.૩૭.૧ અને પ.૩૭.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં જે તે તાલુકાના ટકાવારી હિસ્સો પિયત કપાસમાં ૩.૧૩% થી ૧૩.૩૬% સુધીનો અને બીનપિયત કપાસમાં ૩.૦૪% થી ૮.૦૧% સુધીનો જોવા મળે છે. આમ આ બાબત દર્શાવે છે કે કુલ પરચુરાણ ખર્ચમાં દરેક જિલ્લા/તાલુકામાં હિસ્સો અસમાન રીતે વહેચાયેલો છે.

પ.૧૨ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોનું પાક લેવા લીધેલ ધીરાણનું વ્યાજ ખર્ચ :

ખેડૂતો માટે ધીરાણ એ ખૂબ જ મહત્વની બાબત છે. સામાન્ય રીતે શિક્ષણપ્રમાણને લીધે અને વહીવટી પ્રક્રિયાથી અજાણ હોવાને લીધે ખેતીનો પાક લેવા માટે ધીરાણની જરૂરિયાત હોય ત્યારે ધીરાણ મેળવવામાં ખૂબ જ મુશ્કેલીનો સામનો કરવો પડતો હોય છે. આ અભ્યાસમાં કપાસના પાક ઉત્પાદનમાં જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં વ્યાજ ખર્ચનો પણ સમાવેશ કરેલ છે. આ વ્યાજ ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે:

૫.૧૨.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના વ્યાજનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૨.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૨૫,૧૭૪.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૦.૭૭ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૫૩,૩૮૬.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭૮.૨૫ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૭૫,૨૮૬.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૬૫.૧૦ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૩,૦૦,૬૫૬.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૬૩.૧૦ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું વ્યાજ નું કુલ ખર્ચ રૂ. ૪,૫૪,૫૦૩.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૫૫.૮૮ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર વ્યાજનું ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના જે ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૭૬,૬૩૦.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૭૨૬૭.૫૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૬૬૦.૩૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૭.૪૫ છે, જે

સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૫૫.૮૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકા સિવાયના તાલુકાઓનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ વધતુ જાય છે અને મોટા ખેડૂતોના કીસ્સામાં તો ખૂબ જ મોટો વધારો જોવા મળે છે. આમ પિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને ખેતીનો પાક લેવા લીધેલા ધીરાણના વ્યાજના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે સીધો સબંધ જોવા મળે છે. આ બાબત અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓને સ્વતંત્ર રીતે તપાસતા લાગુ પડતી નથી.

(ix) આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર રીતે જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ ફક્ત રૂ. ૩૨.૦૦ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ હળવદ તાલુકાના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ રૂ. ૧૧૧૧.૦૦ છે, જે સૌથી વધુ છે. આમ વ્યાજ ખર્ચમાં ખૂબ જ અસમાનતા જોવા મળે છે.

૫.૧૨.૨ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના વ્યાજનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૨.૧માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે, -

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૨૬,૬૦૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૧.૭૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૪૩,૮૮૭.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૫.૩૪ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૮૦,૦૫૫.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૫૦.૩૪ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું વ્યાજનું ખર્ચ રૂ. ૨,૧૪,૩૫૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૨૦.૩૦ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું વ્યાજ નું કુલ ખર્ચ રૂ. ૩,૭૫,૦૨૧.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭૫.૧૨ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર વ્યાજનું ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના જે ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૫૧,૨૮૧.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૮૩૧૧.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૫૮.૮૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૭.૭૪ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭૫.૧૨ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકા સિવાયના તાલુકાઓનું વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ ઓછું છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ વધતું જાય છે. આમ બીનપિયત ખેડૂતોમાં ખેડૂતોની જમીન અને ખેતીનો પાક લેવા લીધેલા ધીરાણના વ્યાજના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે સીધો સંબંધ જોવા મળે છે. આ બાબત અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓને સ્વતંત્ર રીતે તપાસતા લાગુ પડતી નથી.

(ix) આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓમાં જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં

સમગ્ર રીતે જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતોનું એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ ફક્ત રૂ. ૩૪.૦૦ છે. જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ રૂ. ૫૪૮.૦૦ છે, જે સૌથી વધુ છે. આમ વ્યાજ ખર્ચમાં ખૂબ જ અસમાનતા જોવા મળે છે.

આમ ટેબલ નં: ૫.૩૮.૧ અને ૫.૩૮.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું ચોક્કસ જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતો કરતા પિયત ખેડૂતોનું વ્યાજનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ વધુ જોવા મળે છે.

૫.૧૨.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના વ્યાજના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૩૮.૧માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં વ્યાજના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં વ્યાજના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૫.૫૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૧.૭૫%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૧૬.૫૬% અને મોટા ખેડૂતોનો ૬૬.૧૫% હિસ્સો જોવા મળે છે.

વ્યાજના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૧.૬૦% થી ૧૬.૨૦% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો હિસ્સો ૧૬.૨૦% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાનો હિસ્સો ૧.૬૦% છે, જે સૌથી ઓછો છે. અહીં ખૂબ જ મોટો તફાવત સ્પષ્ટ દેખાય છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે.

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર વ્યાજનો કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચાણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને હળવદ તાલુકાનો ટકાવારી

હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો વ્યાજનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધા, લીંબડી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાઓના ખેડૂતો વ્યાજનું ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે, તેમ કહી શકાય.

(iii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એ બાબત પણ જાણી શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં ૪% થી ઓછો હિસ્સો ધરાવનાર બધા જ તાલુકાઓ (કુલ પાંચ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતો વ્યાજનું ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ નં: પ.૦૮.૧) જ્યારે વ્યાજના કુ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૫૫.૮૮ જેટલો છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં વ્યાજના ખર્ચનું પ્રમાણ થોડું ઓછું છે જે કે ખૂબ મોટો તફાવત નથી.

પ. ૧૨.૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના વ્યાજના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૩૮.૧માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં વ્યાજના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં વ્યાજના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૭.૧૦%, નાના ખેડૂતોનો ૧૧.૭૩%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૪.૦૧% અને મોટા ખેડૂતોનો ૫૭.૧૬% હિસ્સો જોવા મળે છે.

વ્યાજના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૨.૨૮% થી ૧૩.૬૭% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનો હિસ્સો ૧૩.૬૭% છે, જે

સૌથી વધુ છે અને અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનો હિસ્સો ૨.૨૮% છે, જે સૌથી ઓછો છે. અહીં ખૂબ જ મોટો તફાવત સ્પષ્ટ દેખાય છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર વ્યાજનો કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જેવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને હળવદ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો વ્યાજનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાઓના ખેડૂતો વ્યાજનું ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે, તેમ કહી શકાય.

(iii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એ બાબત પણ જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં ૪% થી ઓછો હિસ્સો ધરાવનાર કુલ છ તાલુકાઓમાંથી પાંચ તાલુકાઓ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતો વ્યાજનું ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ નં: પ.૦૮.૨) જ્યારે વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૬૦.૪૦ જેટલો છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં વ્યાજના ખર્ચનું પ્રમાણ થોડું ઓછું છે, જે કે ખૂબ મોટો તફાવત નથી.

આમ ટેબલ નં: પ.૩૯.૧ અને પ.૩૯.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું જાણી શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં જે તે તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો પિયત કપાસમાં ૧.૬૦% થી ૧૬.૨૦% સુધીનો અને બીનપિયત કપાસમાં ૨.૨૮% થી ૧૩.૬૭%

સુધીનો જોવા મળે છે. આમ આ બાબત દર્શાવે છે કે વ્યાજના કુલ ખર્ચમાં દરેક જિલ્લા/ તાલુકામાં હિસ્સો અસમાન રીતે વહેંચાયેલા છે.

૫.૧૩ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા ખેડૂતોના ઘસારા ખર્ચની વિગત :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલણોના આ અભ્યાસમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં ઘસારા ખર્ચને પણ ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે. આ માટે ટ્રેક્ટર અને તેના બધા સાધનો, ઓઈલ એન્જીન, અને પંપસેટ, ઈલે.મોટર અને પંપસેટ, ગાડુ, સાંતી, રપટો, વાવણીયો, ઠંઠીયો, દવાનો પંપ, મશીન ઉપરની ઓરડી, બંધપાળા કે જમીન સુધારણાનું ખર્ચ, સિંચાઈ માટે પાઈપલાઈન, ડ્રીપ ઈરીગેશન વગેરે તેમજ અન્ય ટકાઉ સાધનો વસાવવા માટે ખેડૂતોએ કરેલ ખર્ચને ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે. આ ખર્ચના આધારે ૨૦૦૧-૦૨ના વર્ષ માટેનો ઘસારા ખર્ચ ગણતરી કરીને તૈયાર કરેલ છે જેની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે.

૫.૧૩.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર ૫.૩૨.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

- (i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૦,૮૯૦.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૨૪.૧૦ છે.
- (ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૧,૫૩,૦૫૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૧૧.૦૨ છે.
- (iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૧૧,૭૧૩.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૬૪.૨૮ છે.
- (iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૩,૪૬,૪૨૫.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૧૮.૩૮ છે.
- (v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૮,૧૨,૦૮૨.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૫૭.૩૮ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર ધસારાનો ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાના ખેડૂતોનો ધસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૭૧,૬૨૭.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના જ કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોનો ધસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૭૬૪૩.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો ધસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૬૬૧.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોનો ધસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૪૬.૮૧ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતાનો ધસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૫૭.૩૮ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, ધાંગધ્રા, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાનો ધસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી અને જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, હળવદ, લખતર, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનો ધસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ ઓછો છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે, જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ ધસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતો જાય છે. આ રીતે કહી શકાય કે ખેડૂતો પાસેની જમીન અને ધસારા ખર્ચના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ છે. જે કે આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓને સ્વતંત્ર રીતે તપાસતા લાગુ પડતી નથી.

પ.૧૩.૨ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ધસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ :

ટેબલ નંબર પ.૩૨.૧માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોનું ધસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે,-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સીમાંત ખેડૂતોનું ધસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૮૩,૪૦૧.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૨૭.૪૬ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું નાના ખેડૂતોનું ધસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ.

૧,૩૬,૯૭૪.૦૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૮૦.૨૩ છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મધ્યમ ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૨૧,૭૬૫.૫૦ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૭૦.૨૨ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું મોટા ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૩,૩૩,૩૮૨.૮૫ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૪૨.૬૩ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૭,૮૫,૫૨૩.૮૫ છે અને એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૬૬.૮૧ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર ઘસારા ખર્ચ નો ખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનો ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૮૨,૮૩૫.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના જ ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોનો ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૨૮૬૦.૫૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો ઘસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૬૦૦.૫૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોનો ઘસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૦.૦૮ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(vii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતાનો ઘસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૬૬.૮૧ છે. જેનાં કરતાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાનો ઘસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, હળવદ, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનો ઘસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ ઓછો છે.

(viii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેથી જમીન વધુ તેમ તેમ ઘસારા ખર્ચનો એકર દીઠ ખર્ચ ઘટતો જાય છે. આ રીતે કહી શકાય કે ખેડૂતો પાસેની જમીન અને ઘસારા ખર્ચના એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ છે. જે કે આ બાબત અભ્યાસ હેઠળના બધા જ તાલુકાઓને સ્વતંત્ર રીતે તપાસતા લાગુ પડતી નથી.

આમ ટેબલ નં: પ.૪૦.૧ અને પ.૪૦.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું ચોક્કસ જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતો કરતા પિયત ખેડૂતોનો ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ વધુ જોવા મળે છે.

પ.૧૩.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ઘસારા ખર્ચ ના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૪૧.૧ માં જાણી શકાય છે કે પિયત ખેડૂતોમાં ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં ઘસારા ખર્ચના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચ ના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૨.૪૨%, નાના ખેડૂતોનો ૧૮.૮૫%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૬.૦૭% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૨.૬૬% હિસ્સો જોવા મળે છે.

ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચાણી તપાસીએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૪૦% થી ૮.૮૨% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૮૨% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૩.૪૦% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચાણી તપાસીએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ઘસારા ખર્ચનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ

તાલુકાઓના ખેડૂતો ઘસારા ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે, તેમ કહી શકાય.

(iii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એ બાબત પણ જાણી શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં ૮% થી વધુ હિસ્સો ધરાવનાર બધા જ તાલુકાઓ (કુલ ત્રણ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતો ઘસારા ખર્ચ પ્રમાણમાં વધુ કરે છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ નં: પ.૦૮.૧) જ્યારે ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૬૬.૬૪ જેટલો છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં ઘસારા ખર્ચનું પ્રમાણ લગભગ સમાન કહી શકાય તેવું છે, એટલે કે તેમાં બહુ મોટો તફાવત નથી.

પ.૧૩.૪ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૪૧.૨ માં જાણી શકાય છે કે બીનપિયત ખેડૂતોમાં ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે. તેમાં ઘસારા ખર્ચના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૧.૮૮%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૪૪%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૮.૨૩% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૨.૪૪% હિસ્સો જોવા મળે છે.

ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો બીનપિયત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં દરેક તાલુકાનો હિસ્સો ૨.૮૨% થી ૧૦.૫૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો હિસ્સો ૧૦.૫૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૨.૮૨% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

આમ આ ટેબલના અભ્યાસ વડે નીચે પ્રમાણેની બાબતો તારવી શકાય છે.

(i) ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબના તાલુકાવાર ઘસારા ખર્ચનો કુલ ખર્ચમાં જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, લખતર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. આમ આ તાલુકાના ખેડૂતો ઘસારા ખર્ચનો વધુ ખર્ચ કરે છે તેમ કહી શકાય. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના, જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે. આમ આ તાલુકાઓના ખેડૂતો ઘસારા ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછું કરે છે, તેમ કહી શકાય.

(iii) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એ બાબત પણ જાણી શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં ૮% થી વધુ હિસ્સો ધરાવનાર બધા જ તાલુકાઓ (કુલ ચાર) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતો ઘસારા ખર્ચ પ્રમાણમાં વધુ કરે છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીનપિયત કપાસના પાક હેઠળની જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની જમીનનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ નં: પ.૦૮.૨) જ્યારે ઘસારા ખર્ચના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો હિસ્સો ૭૩.૧૮ જેટલો છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં બીનપિયત કપાસમાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં ઘસારા ખર્ચનું પ્રમાણ થોડું (નજીવું) વધારે છે. જે બાબત દર્શાવે છે કે અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતોએ ખેતી માટે ટકાઉ / કાયમી સાધનો પાછળ વધુ રોકાણ કરેલ છે. ખેડૂતોની રૂબરૂ મુલાકાત સમયે પણ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ટ્રેક્ટર જેવા સાધનો ખેડૂતોએ વધુ વસાવેલા હોય તેવું જોવા મળ્યું હતું.

પ.૧૪ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા સીમાંત ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો વિગત વાર તપાસ્યા બાદ તેનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવા માટે ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ ઉત્પાદનખર્ચના જુદાજુદા પ્રકારોના ખર્ચનો અભ્યાસ

આ વિભાગમાં કરવામાં આવ્યો છે. જેમાં સીમાંત ખેડૂતોના જુદા જુદા પ્રકારના ખર્ચના ઘટકોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો (નીચે કૌંસમાં) તૈયાર કરવામાં આવી છે. જેથી જુદા જુદા પ્રકારના ખર્ચના ઘટકોનો સરવાળો તે કુલ ખર્ચ બને છે. જેનાથી જે તે જિલ્લા તાલુકાનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ જાણી શકાય છે. આ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની ટકાવારી પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે. તેમજ સીમાંત ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં કેટલું ખર્ચ થાય છે. તેની માહિતી પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે. આમ આ સીમાંત ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે.

પ. ૧૪.૧ પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. પ.૪૨.૧ અને પ.૪૨.૨ માં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે:

(i) પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૧૮,૨૮૦.૦૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૪,૩૬૭.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૩,૧૪,૦૮૮.૦૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચ નું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૩,૪૧૪.૨૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧૮૨૮૦.૦૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪,૨૮૧.૦૩ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૭,૫૩૭.૯૭ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬,૮૬૮.૭૧ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી,

ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને હળવદ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(V) અહીં એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઘણો જ પાછળ છે, એટલે કે આ જિલ્લાના ખેડૂતો આ ખર્ચ પ્રમાણમાં અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં ખર્ચ ઓછું કરે છે.

પ. ૧૪.૨ પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. પ.૪૩.૧ અને પ.૪૩.૨ માં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૯,૫૩૨.૫૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૩,૫૯૧.૮૩ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૧૫,૯૪૦.૬૭ રૂ. નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪,૯૦૭.૭૮ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચ નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૦૯.૬૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૪,૬૯૮.૧૮ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૦,૬૬૨.૯૭ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, પોરબંદર

અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, યુડા, ધાંગધ્રા અને હળવદ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

પ. ૧૪.૩ પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૪૪.૧ અને પ.૪૪.૨ માં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૧૧% થી ૮.૮૪% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૮૪% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૧૧% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી જોઈએ તો ભાવનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતાં વધુ છે જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતાં ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૫.૧૫%, ખાતર ૧૮.૦૧%, સિંચાઈ ૧૩.૬૪%, જંતુનાશક દવાઓ ૧૨.૦૮%, મજૂરી ૨૩.૭૫%, ભાડાના સાધનો ૧૫.૮૨%, પરચુરાણ ખર્ચ

૧.૦૧%, વ્યાજ ખર્ચ ૧.૮૦% અને ઘસારા ખર્ચ ૭.૬૩% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૨૩.૭૫% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૦૧% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ખાતર ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૮.૫૮% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હીસસા કરતાં પણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ, ખાતરનું ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત સીમાંત ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૬.૭૫% (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતો પિયતનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૬.૪૮% છે જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સીમાંત ખેડૂતો સૌરાષ્ટ્ર અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ પ્રમાણમાં ઓછું ઉત્પાદનખર્ચ કરે છે.

૫.૧૪.૪ બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. ૫.૪૫.૧ અને ૫.૪૫.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે.

(i) બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૭૮,૩૮૭.૧૫ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ મૂળી તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૩,૫૮૦.૩૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું મજૂરીનું કુલ ખર્ચ

રૂ. ૨,૮૫,૧૮૭.૦૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૭,૭૦૨.૫૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫,૭૬૬.૩૬ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨,૨૦૨.૦૫ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૩,૫૬૪.૩૧ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩,૬૪૩.૦૧ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીબંડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે, આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(v) અહીં એ બાબત સ્પષ્ટ જણાય છે કે કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં અને એકર દીઠ ઉત્પાદન -ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઘણો જ પાછળ છે, એટલે કે આ જિલ્લાના ખેડૂતો આ ખર્ચ પ્રમાણમાં અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં ખર્ચ ઓછું કરે છે.

પ. ૧૪.૫ બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. પ.૪૬.૧ અને પ.૪૬.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૭,૦૪૬.૫૮ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના મૂળી

તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮૩૮૭.૫૮ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૮૬૪૮.૦૦ રૂ. નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪,૪૫૬.૦૫ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને જંતુનાશક દવાઓનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૨૦.૩૫ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૪,૩૩૫.૭૦ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧,૮૪૦.૦૬ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર, જુનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા અને વઢવાણ તાલુકાઓ સિવાયના તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

પ.૧૪.૬ બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૪૭.૧ અને પ.૪૭.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૪૦% થી ૧૦.૨૬% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૦.૨૬% છે, જે સૌથી

વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ મૂળી તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૪૦% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતા વધુ છે જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના એકમાત્ર મૂળી તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાઓ વચ્ચે વહેચાણી સપ્રમાણ રીતે વહેચાયેલી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૧.૧૫%, ખાતર ૧૨.૩૪%, સિંચાઈ ૨.૧૮%, જંતુનાશક દવાઓ ૧.૦૧%, મજૂરી ૩૭.૨૨%, ભાડાના સાધનો ૨૭.૨૧%, પરચુરાણ ખર્ચ ૧.૬૦%, વ્યાજ ખર્ચ ૩.૪૮% અને ઘસારા ખર્ચ ૧૩.૨૦% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૩૭.૨૨% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જંતુનાશક દવાના ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૦૧% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ખાતર ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૪.૮૩% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હિસ્સા કરતા પણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત સીમાંત ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૦૫% (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૨) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં બીનપિયત સીમાંત ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૦.૬૭% છે જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત સીમાંત ખેડૂતો સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ પ્રમાણમાં ઉત્પાદનખર્ચ થોડું ઓછું કરે છે.

૫.૧૫ અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરાયેલા નાના ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા નાના ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

૫.૧૫.૧ પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. ૫.૪૮.૧ અને ૫.૪૮.૨ માં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે:

(i) પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨,૧૩,૪૨૧.૮૫ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮૮,૬૫૫.૬૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૪,૭૭,૮૧૨.૦૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૮,૫૧૮.૫૫ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧,૭૦૪.૮૪ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪,૨૩૮.૦૬ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૭,૪૬૬.૮૮ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬,૮૮૪.૦૨ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને હળવદતાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ચોટીલા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં

ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(V) આમ અહીં ફરીથી સીમાંત ખેડૂતોની જેમ જ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઘણો જ પાછળ રહે છે.

૫.૧૫.૨ પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. ૫.૪૯.૧ અને ૫.૪૯.૨ માં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે:

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૩,૩૫૫.૪૯ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૨,૧૬૩.૯૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૩૧,૧૯૧.૫૯ રૂ. નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૭,૪૬૯.૩૮ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૦૪.૯૯ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૭,૧૬૨.૩૯ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૨,૨૧૫.૨૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર અને જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય

કરતા ઓછું છે.

૫.૧૫.૩ પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. ૫.૫૦.૧ અને ૫.૫૦.૨ માં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૩૨% થી ૧૦.૩૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૦.૩૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા અને લીંબડી તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૩૨% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો ફક્ત એકમાત્ર ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતાં વધુ છે જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે. જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૫.૦૮%, ખાતર ૧૮.૧૮%, સિંચાઈ ૧૩.૨૩%, જંતુનાશક દવાઓ ૧૨.૮૦%, મજૂરી ૨૩.૧૮%, ભાડાના સાધનો ૧૫.૪૬%, પરચુરાણ ખર્ચ ૦.૮૫%, વ્યાજ ખર્ચ ૨.૫૮% અને ઘસારા ખર્ચ ૭.૪૨% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૨૩.૧૮% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૮૫% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં

મજુરી ખર્ચ + ખાતર ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૭.૮૨% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હિસ્સા કરતા પાણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં મજુરી ખર્ચ, ખાતરનું ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત નાના ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૫.૦૫% (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં પિયત કપાસ નાના ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૪.૪૧% છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત કપાસના નાના ખેડૂતો સૌરાષ્ટ્ર અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ પ્રમાણમાં ઉત્પાદનખર્ચ ઘણું જ ઓછું કરે છે.

૫.૧૫.૪ બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. ૫.૫૧.૧ અને ૫.૫૧.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે.

(i) બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૧૪,૪૩૭.૨૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૬૦,૩૩૩.૪૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨,૫૮,૧૭૨.૦૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૮,૧૭૫.૩૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૮૭૪.૮૧ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ.

૨,૧૮૬.૪૪ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૩,૭૮૮.૪૭ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૩૩૨.૪૧ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(v) આમ અહીં એ વાત સ્પષ્ટ થાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ કરતા ઓછું ઉત્પાદનખર્ચ કરનાર કુલ છ તાલુકાઓ પૈકી છ એ છ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ છે એટલે કે ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઘણો જ પાછળ છે.

પ. ૧૫.૫ બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. ૫.૫૨.૧ અને ૫.૫૨.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૮,૬૦૮.૩૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૨,૬૦૨.૪૪ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૧૬,૦૦૬.૮૬ રૂ. નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬,૮૮૧.૫૭ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને સિંચાઈ નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૦૪.૭૫ છે. જે જુદા જુદા

ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૬,૬૮૬.૮૨ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૮,૫૨૭.૬૪ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

પ.૧૫.૬ બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૫૩.૧ અને પ.૫૩.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૨૫% થી ૮.૬૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૬૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ સાયલા તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૨૫% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો ભાવનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે જ્યારે જામનગર અને જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૧.૧૯%, ખાતર ૧૨.૮૦%, સિંચાઈ ૧.૧૧%, જંતુનાશક દવાઓ ૧.૩૨%, મજૂરી ૩૭.૨૦%, ભાડાના સાધનો ૨૮.૧૭%, પરચુરાણ ખર્ચ ૧.૬૦%, વ્યાજ ખર્ચ ૩.૭૧% અને ઘસારા ખર્ચ ૧૨.૯૧% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૩૭.૨૦% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સિંચાઈનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૧૧% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૫.૩૭% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હીસ્સા કરતા પાણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત નાના ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૯૫% (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં બીનપિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૦.૩૮% છે જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત કપાસના નાના ખેડૂતો સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણી એ પ્રમાણમાં ઉત્પાદનખર્ચ થોડું ઓછું કરે છે.

૫.૧૬ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ મધ્યમ ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા મધ્યમ ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

૫.૧૬.૧ પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. ૫.૫૪.૧ અને ૫.૫૪.૨ માં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો

સ્પષ્ટ થાય છે.

(i) પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૯૧૨૬૩.૨૫ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૩૦૮૦૧.૫૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું મજૂરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૭૦૧૪૮૦.૫૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચ નું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૪,૩૫૧.૬૦ છે, જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧૮૨૭.૧૨ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૨૦૧.૨૬ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૭૬૨૫.૮૬ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬૬૩૮.૮૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બાકીના તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(v) આમ અહીં એ બાબત સ્પષ્ટ થાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના છ એ છ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ દર કરતા વધુ છે. જ્યારે ઓછા ઉત્પાદનખર્ચમાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાત તાલુકાઓનો જ સમાવેશ થાય છે. આથી કહી શકાય કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસમાં ઉત્પાદનખર્ચમાં ઘણો જ પાછળ છે.

૫.૧૬.૨ પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. ૫.૫૫.૧ અને ૫.૫૫.૨ માં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૭૨,૮૧૫.૮૧ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૨,૭૦૦.૨૮ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૪૦,૧૧૫.૫૩ રૂ. નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૦,૮૬૦.૬૩ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચ નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૮૦.૪૮ છે, જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૧૦,૫૮૦.૧૪ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૭,૩૦૩.૦૩ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા અને હળવદ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે અમરેલી અને જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

૫.૧૬.૩ પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.પદ.૧ અને પ.પદ.૨ માં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૩૨% થી ૯.૬૨% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૯.૬૨% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૩૨% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો એકમાત્ર ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતા વધુ છે જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર, લીંબડી અને દસાડા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે. જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૫.૨૨%, ખાતર ૧૯.૯૯%, સિંચાઈ ૧૩.૩૩%, જંતુનાશક દવાઓ ૧૨.૫૪%, મજૂરી ૨૩.૧૭%, ભાડાના સાધનો ૧૫.૬૮%, પરચુરાણ ખર્ચ ૦.૮૦%, વ્યાજ ખર્ચ ૨.૪૯% અને ઘસારા ખર્ચ ૬.૯૯% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૨૩.૧૭% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૮૦% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ખાતર ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૮.૬૨% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હિસ્સા કરતા પણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ, ખાતરનું ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત મધ્યમ ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૯.૦૮% (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં પિયત કપાસ મધ્યમ ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૯.૧૮% છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતો સૌરાષ્ટ્ર અન્ય ખેડૂતોની સરખામણીએ ઘણું જ ઓછું ઉત્પાદનખર્ચ કરે છે.

૫.૧૬.૪ બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. ૫.૫૭.૧ અને ૫.૫૭.૨માં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે:

(i) બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૯૬,૭૩૧.૭૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮૧૧૬૨.૦૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૭,૦૮,૭૬૧.૫૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને સિંચાઈનું કુલ ખર્ચ શૂન્ય છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬૦૮૦.૮૫ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૧૪૮.૨૫ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૩૯૩૨.૬૦ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૧૮૦.૨૧ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના

તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(V) આમ એ બાબત ચોક્કસ જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના છ એ છ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ દર કરતા વધુ છે. જ્યારે ઓછા ઉત્પાદનખર્ચમાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના છ તાલુકાઓનો જ સમાવેશ થાય છે. જેથી કહી શકાય કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસમાં ઉત્પાદનખર્ચ કરવામાં ઘણો જ પાછળ છે.

પ. ૧૬.૫ બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. ૫.૫૮.૧ અને ૫.૫૮.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૮,૧૮૨.૮૩ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૦,૪૪૩.૧૫ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૨૮,૭૩૯.૭૮ રૂ. નો જણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧,૦૭૪.૪૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને સિંચાઈનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ શૂન્ય છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૧૧,૦૭૪.૪૦ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૯,૬૦૮.૦૯ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર અને લીંબડી તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દશવિ છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દશવિ છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

પ.૧૬.૬ બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૫૯.૧ અને પ.૫૯.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૩૨% થી ૧૦.૩૮% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો હિસ્સો ૧૦.૩૮% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૩૨% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચણી જોઈએ તો એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતા વધુ છે જ્યારે જામનગર, જૂનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે. જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૧.૨૯%, ખાતર ૧૩.૩૯%, સિંચાઈ શૂન્ય%, જંતુનાશક દવાઓ ૧.૩૨%, મજૂરી ૩૭.૪૦%, ભાડાના સાધનો ૨૯.૪૨%, પરચુરાણ ખર્ચ ૧.૨૬%, વ્યાજ ખર્ચ ૪.૭૫% અને ઘસારા ખર્ચ ૧૧.૧૭% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૩૭.૪૦% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સિંચાઈનો ટકાવારી હિસ્સો શૂન્ય% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૬.૮૨% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હીસ્સા કરતા પાણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત મધ્યમ ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૪.૦૪% (ટેબલ નં: પ.૦૮.૨) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં બીનપિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૬.૮૫% છે જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત ખેડૂતો ખર્ચ થોડો ઓછો છે પરંતુ લગભગ સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સમાન કહી શકાય તેમ છે.

પ.૧૭ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા મોટા ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલા મોટા ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

પ.૧૭.૧ પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. પ.૬૦.૧ અને પ.૬૦.૨ માં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો

સ્પષ્ટ થાય છે.

(i) પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫,૬૨,૮૧૨.૦૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨,૩૪,૮૫૦.૧૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોનું મજૂરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૨,૬૭,૭૮૧.૫૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચ નું કુલ ખર્ચ રૂ. ૩૭,૨૫૫.૩૫ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૨,૨૮૦.૭૫ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્ર નગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪,૦૮૪.૪૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૮,૧૯૬.૩૫ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬,૮૫૭.૮૬ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(v) આમ અહીં એટલું ચોક્કસ સ્પષ્ટ જાણાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના છ એ છ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ દર કરતા વધુ છે. જ્યારે ઓછા ઉત્પાદનખર્ચમાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાત તાલુકાઓનો સમાવેશ થાય છે. આથી કહી શકાય કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસ ઉત્પાદનખર્ચમાં ઘણો જ પાછળ છે.

પ.૧૭.૨ પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં. પ.૬૧.૧ અને પ.૬૧.૨માં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૪૦,૭૦૩.૦૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીબડી તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૮,૭૧૨.૫૩ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૮૧,૯૯૦.૪૭ રૂ.નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૯,૮૦૯.૦૯ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચ નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૮૧.૬૫ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૧૯,૨૨૭.૪૪ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮૮,૭૨૫.૪૨ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે અમરેલી એ જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

પ.૧૭.૩ પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૬૨.૧ અને પ.૬૨.૨ માં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૧૪% થી ૯.૯૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો ૯.૯૧% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૧૪% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો ભાવનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓનો હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતા વધુ છે જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે. જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૫.૦૪%, ખાતર ૧૯.૬૬%, સિંચાઈ ૧૨.૬૯%, જંતુનાશક દવાઓ ૧૩.૦૫%, મજૂરી ૨૨.૩૩%, ભાડાના સાધનો ૧૫.૧૮%, પરચુરાણ ખર્ચ ૦.૬૬%, વ્યાજ ખર્ચ ૫.૨૯% અને ઘસારા ખર્ચ ૬.૧૦% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૨૨.૩૩% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૬૬% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ખાતર ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૭.૧૭% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હિસ્સા કરતા પણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ, ખાતરનું ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત મોટા ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૧% (ટેબલ નં: પ.૦૮.૧) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૬.૪૪% છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતો અન્ય ખેડૂતોની સરખામણીએ ઘણું જ ઓછું ઉત્પાદનખર્ચ કરે છે.

પ.૧૭.૪ બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. પ.૬૩.૧ અને પ.૬૩.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે:

(i) બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨,૬૭,૮૦૨.૬૦ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૪૮,૪૫૬.૨૦ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું મજુરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૧૧,૪૩,૨૩૮.૫૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને પરચુરાણ ખર્ચનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૩૬,૦૮૩.૦૫ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬,૦૬૮.૮૪ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨,૦૭૨.૪૫ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત રૂ. ૩૮૯૬.૪૯ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના એકર દીઠ ઉત્પાદન તપાસતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૨૨૪.૩૩ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના

તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ કરે છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો પ્રમાણમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરે છે.

(V) આ રીતે બાબતો પરથી એ જાણી શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર સિવાયના છ એ છ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ દર કરતા વધુ છે. જ્યારે ઓછા ઉત્પાદનખર્ચમાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાત તાલુકાઓનો સમાવેશ થાય છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસ ઉત્પાદનખર્ચમાં ઘણો જ પાછળ છે.

પ. ૧૭.૫ બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં. પ. ૬૪.૧ અને પ. ૬૪.૨માં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો જાણી શકાય છે.

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬૬,૮૫૦.૬૫ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૭,૩૬૫.૬૮ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત ૨૯,૫૮૪.૯૬ રૂ. નો જાણાય છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું મજુરીનું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૭,૮૬૩.૧૦ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી વધુ છે અને સિંચાઈ નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચ શૂન્ય છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સૌથી ઓછું છે. આમ આ ખેતીના ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછા ઘટકો વચ્ચેનો તફાવત ૧૭,૮૬૩.૧૦ રૂ. નો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ

કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૯,૨૨૩.૯૦ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર અને જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, હળવદ, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સામાન્ય કરતા ઓછું છે.

પ.૧૭.૬ બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં. પ.૬પ.૧ અને પ.૬પ.૨ માં બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૭૪% થી ૮.૮૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૮૫% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૭૪% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૦૦% થી વધુ છે. જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫.૦૦% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો બિયારણ ૧.૨૫%, ખાતર ૧૩.૪૩%, સિંચાઈ શૂન્ય%, જંતુનાશક

દવાઓ ૧.૫૧%, મજૂરી ૩૬.૨૮%, ભાડાના સાધનો ૨૮.૫૭%, પરચુરાણ ખર્ચ ૧.૧૫%, વ્યાજ ખર્ચ ૬.૮૦% અને ઘસારા ખર્ચ ૧૧.૦૦% નો છે. જેમાં મજૂરી ખર્ચનો ટકાવારીનો હિસ્સો ૩૬.૨૮% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સિંચાઈનો ટકાવારી હિસ્સો શૂન્ય% નો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે. આથી કહી શકાય કે મજૂરી ખર્ચ સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક છે.

(iv) બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચ + ભાડાના સાધનોનો ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૫.૩૮% થાય છે જે બાકીના તમામ ખર્ચના ઘટકોની ટકાવારી હિસ્સા કરતા પાણ વધી જાય છે. આમ કહી શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં મજૂરી ખર્ચ અને ભાડાના સાધનોનું ખર્ચ સૌથી વધુ મહત્વના કે મુખ્ય છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત મોટા ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૯.૬૩% (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૨) છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં બીનપિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૧.૪૭% છે જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીનપિયત કપાસના મોટા ખેડૂતો અન્ય ખેડૂતોની સરખામણીએ થોડું ઓછું ઉત્પાદનખર્ચ કરે છે.

૫.૧૮ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ઉત્પાદનખર્ચ :

“ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં ” આ અભ્યાસમાં ઉત્પાદનખર્ચના વલણો જાણવા માટે આ પ્રકરણમાં તેની વિગતવાર સમજૂતી આપવામાં આવી છે. જેમાં આપણે આગળ ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર અને ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ઉત્પાદનખર્ચની સ્થિતિનો અભ્યાસ કર્યો. ત્યારબાદ ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ એકી સાથે બધા જ પ્રકારના ઉત્પાદનખર્ચના ઘટકોની સ્થિતિનો અભ્યાસ કર્યો.

હવે આગળ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચ, એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ,

ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અને માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચની સ્થિતિનો અભ્યાસ કરવાનો છે. આ બાબત આ પ્રકારમાં સૌથી વધુ મહત્વની બાબત છે. તેથી બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોની આ બાબત અંગે થોડી વધુ વિગતવાર માહિતી જોઈશુ. જેમા આકૃતીનો પણ સહયોગ લેવાથી ચિત્ર વધુ સ્પષ્ટ બને છે. આમ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

૫.૧૮.૧ પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: ૫.૬૬માં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જ્યારે ટેબલ નં: ૫.૭૨.૧ અને ૫.૭૨.૨માં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે. જેમાથી નીચેની બાબતો તારવી શકાય છે.

(i) ટેબલ નં: ૫.૬૬માં જોઈ શકાય છે. પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં (કુલ ખર્ચ) ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૫,૬૨,૮૧૨.૦૦ અને રૂ. ૧૧,૮૩,૨૭૨.૨૦ છે. સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત અને નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું, મધ્યમ ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું, મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં (કુલ ખર્ચ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૫૪,૩૬૭.૩૦, રૂ. ૮૮,૬૫૫.૬૦, રૂ. ૧,૩૦,૮૦૧.૧૦, રૂ. ૨,૩૪,૮૫૦.૧૦ અને રૂ. ૫,૩૦,૩૫૫.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના પિયત કપાસના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી વધુ જેવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર, લીંબડી અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતો કુલ ઉત્પાદનખર્ચ

સૌથી ઓછું જોવા મળે છે.

(ii) ટેબલ નં: પ.૬૬માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૧૧,૮૨૯.૦૦, રૂ. ૧૧,૭૦૪.૯૦, રૂ. ૧૧,૮૨૯.૧૦, રૂ. ૧૨,૨૮૦.૮૦ અને રૂ. ૧૨,૦૩૦.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૪,૨૯૧.૦૦, રૂ. ૪,૨૩૮.૧૦, રૂ. ૪,૨૦૧.૩૦, રૂ. ૪,૦૮૪.૩૦ અને રૂ. ૪,૧૬૫.૪૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી વધુ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી ઓછું છે.

(iii) ટેબલ નં: પ.૬૬માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬,૮૦૯.૪૦ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફકત ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું છે. આમ આ બાબત સ્પષ્ટ કરે છે કે -

(અ) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જ જોવા મળે છે, એટલે કે બાકી છ જિલ્લાઓ વધુ ખર્ચ ધરાવે છે.

(બ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દશ તાલુકાઓમાંથી સાત તાલુકાઓ ઓછું એકર

દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ધરાવે છે.

આથી કહી શકાય કે પિયત કપાસમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઘણો જ પાછળ છે.

(iv) ટેબલ નં: પ.૭૨.૧ અને પ.૭૨.૨માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચમાં જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરીનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૨૭, ૬૧, ૨૭૧.૦૦ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જે કે જિલ્લાવાર તપાસતા જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકામાં જંતુનાશક દવાઓનું, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ખાતરનું, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા અને વઢવાણ તાલુકામાં ખાતરનું અને હળવદ તાલુકામાં જંતુનાશક દવાઓનું કુલ ખર્ચ વધુ જોવા મળે છે.

જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૮૪, ૫૧૦.૭૦ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. દરેક જિલ્લાવાર તપાસતા પણ આજ પરિણામ જોવા મળે છે.

(v) ટેબલ નં: પ.૭૨.૧ અને પ.૭૨.૨માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરીનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧, ૫૫૫.૨૦ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જે કે જિલ્લાવાર તપાસતા જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું, જંતુનાશક દવાઓનું, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું ખાતરનું, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા અને વઢવાણ તાલુકાનું ખાતરનું, તેમજ હળવદ તાલુકાનું જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ જોવા મળે છે.

જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫૩.૨૩ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. દરેક જિલ્લાવાર આ બાબત તપાસતા પણ આ જ પરિણામ જોવા મળે છે.

૫.૧૮.૨ પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: ૫.૬૭માં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અને ૫.૭૩.૧ અને ૫.૭૩.૨માં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાંથી નીચેની બાબતો તારવી શકાય છે.

(i) ટેબલ નં: ૫.૬૭માં જેઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ જેઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૨૯,૫૭૨.૫૦, રૂ. ૫૩,૩૫૫.૪૯, ૭૨,૮૧૫.૮૦, રૂ. ૧,૪૦,૭૦૩.૦૦ અને રૂ. ૭૩,૯૫૪.૫૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત, નાના, મધ્યમ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું અને મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૧૩,૫૧૯.૮૩, રૂ. ૨૨,૧૬૩.૯૦, રૂ. ૩૩,૧૪૫.૯૪, રૂ. ૩૫,૨૦૫.૪૦, રૂ. ૩૩,૧૪૫.૯૪ અને રૂ. ૫૮,૭૧૨.૫૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) ટેબલ નં: ૫.૬૬માં જેઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૭,૨૨૬.૬૭ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફકત ચુડા, ધાંગધ્રા અને હળવદ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ ઉત્પાદન કરતા ઓછું છે.

(iii) ટેબલ નં: પ.૭૩.૧ અને પ.૭૩.૨માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના રૂ. ૧૦,૭૮૬ જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જે કે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકામાં જંતુનાશક દવાઓનું, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકામાં, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકામાં અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ખાતરનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી વધુ છે. જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૬૯.૧૮ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે અને જિલ્લાવાર તપાસતા બધા જ જિલ્લાઓમાં પણ આ પ્રમાણે જ જોવા મળે છે.

પ.૧૮.૩ પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૬૮માં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અને ટેબલ નં: પ.૭૪.૧ અને પ.૭૪.૨માં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણેની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાંથી નીચેની વિગતો તારવી શકાય છે.

(i) ટેબલ નં: પ.૬૮માં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં જોઈ શકાય છે કે સીમાંત ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો હિસ્સો ૮.૮૪% છે. નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)ના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો હિસ્સો અનુક્રમે ૧૦.૩૫%, ૯.૬૨%, ૯.૯૧% અને ૯.૭૯% છે, જે સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત અને નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનો હિસ્સો અનુક્રમે ૪.૧૧% અને ૪.૩૦% છે. મધ્યમ ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૩૨% છે. મોટા ખેડૂતોમાં અને બધા

જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના અનુક્રમે લીંબડી તાલુકાનો ૪.૧૪% અને લખતર તાલુકાનો ૪.૩૯% હિસ્સો છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

આમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની ટકાવારી વહેચાણીમાં દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૧૧% થી ૧૦.૩૫% સુધીનો જેવા મળે છે.

(ii) ટેબલ નં: પ.૬૮માં જેઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી જેઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮%થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫%થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) ટેબલ નં: પ.૬૮માં જેઈ શકાય છે કે બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૯૪%, નાના ખેડૂતોનો ૧૭.૦૫%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૦૪% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૯૭% ટકાવારી હિસ્સો જેવા મળે છે. આથી કહી શકાય કે ખેડૂત પાસે જેમ જમીન વધુ તેમ તેમ તે વધુ ઉત્પાદનખર્ચ કરે છે, એટલે કે ખેડૂત પાસેની જમીન અને કુલ ઉત્પાદનખર્ચ વચ્ચે સીધો સંબંધ છે.

(iv) ટેબલ નં: પ.૭૪.૧ અને પ.૭૪.૨માં જેઈ શકાય છે કે બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો સૌથી વધુ ટકાવારી હિસ્સો મજૂરી ખર્ચનો ૨૨.૮૪% છે ત્યારબાદ ઘટતા ક્રમે ખાતરનું ખર્ચ ૧૯.૫૪%, ભાડાના સાધનોનો ખર્ચ ૧૫.૪૩%, સિંચાઈ ખર્ચ ૧૩.૦૫%, જંતુનાશક દવાનો ખર્ચ ૧૨.૭૯%, ઘસારા ખર્ચ ૬.૭૨%, બિયારણ ખર્ચ ૫.૧૦%, વ્યાજ ખર્ચ ૩.૭૬% અને સૌથી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો ધરાવનારના ક્રમે પરચુરાણ ખર્ચ ૦.૭૮% ટકાવારી હિસ્સો ધરાવે છે.

આમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સૌથી વધુ ટકાવારી

હિસ્સો ધરાવનાર સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક મજૂરી ખર્ચ છે. જ્યારે પરચુરાણ ખર્ચ સૌથી ઓછું મહત્વ ધરાવનાર ખર્ચનું ઘટક છે.

આમ સમગ્ર રીતે જોતા નીચે પ્રમાણેની બાબતો સ્પષ્ટ બને છે:

(અ) પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર, લીંબડી અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો સૌથી ઓછો છે.

(બ) સૌરાષ્ટ્રના મોટાભાગના જિલ્લાઓમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સૌથી વધુ ટકાવારી હિસ્સો મજૂરી ખર્ચનો છે. જ્યારે સૌથી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો પરચુરાણ ખર્ચનો છે.

(ક) પ્રકારણ : ૪માં દર્શાવેલ : ઉત્પાદનના ૬.૨ અહીં સાચી પડે છે. કારણ કે કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો અન્ય અસ્થિર ખર્ચ કરતા વધુ જોવા મળે છે.

૫.૧૮.૪ બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: ૫.૬૮માં બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જ્યારે ટેબલ નં: ૫.૭૫.૧ અને ૫.૭૫.૨માં બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો આપવામાં આવી છે, જેમાંથી નીચેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ટેબલ નં: ૫.૬૮માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)ના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૭૮,૩૯૭.૧૫, રૂ. ૧,૧૪,૪૩૭.૨૦ રૂ. ૧,૯૬,૭૩૧.૭૦, રૂ. ૨,૬૭,૮૦૨.૬૦ અને રૂ. ૬,૫૭,૩૬૮.૬૫

છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનું, નાના ખેડૂતોમાં જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૩૩,૫૮૦.૩૦, રૂ. ૫૦,૩૩૩.૪૦, રૂ. ૮૧,૧૬૨.૬૦, રૂ. ૧,૪૮,૪૫૬.૨૦ અને રૂ. ૩,૩૧,૧૪૬.૮૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી વધુ જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી, સાયલા, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી ઓછું જોવા મળે છે.

(ii) ટેબલ નં: ૫.૬૮માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૫,૭૬૬.૩૬, રૂ. ૫,૮૭૪.૮૧, રૂ. ૬,૦૮૦.૮૫, રૂ. ૬,૦૬૮.૮૪ અને રૂ. ૬,૦૧૨.૫૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૨,૦૭૨.૪૫ અને રૂ. ૧૨૫.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. આમ બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ તાલુકાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી વધુ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી ઓછું છે.

(iii) ટેબલ નં: ૫.૬૯માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩,૨૫૪.૦૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનું એકર દીઠ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું છે. આમ આ બાબત સ્પષ્ટ કરે છે કે

(અ) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જ જોવા મળે છે, એટલે કે બાકી છ જિલ્લાઓ વધુ ખર્ચ કરે છે.

(બ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસ તાલુકાઓમાંથી છ તાલુકાઓ ઓછું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ધરાવે છે.

આથી કહી શકાય કે બીનપિયત કપાસમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો ઘણો જ પાછળ છે.

(iv) ટેબલ નં: પ.૭પ.૧ અને પ.૭પ.૨માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરીનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૫,૭૮,૨૪૭.૫૦ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સિંચાઈનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૯,૭૬૯.૦૦ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. દરેક જિલ્લાવાર તપાસતા ખર્ચનું વલાણ ઉપર મુજબ જ જોવા મળે છે.

(v) ટેબલ નં: પ.૭પ.૧ અને પ.૭પ.૨માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરીનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૨૦૩.૯૪ છે. જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સિંચાઈનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૩.૯૦ છે જે ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. - ઉપરોક્ત બંને બાબતોને જિલ્લાવાર તપાસતા પાણ એકર દીઠ ખર્ચનું વલાણ ઉપર મુજબ જ જોવા મળે છે.

૫.૧૮.૫ બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં: ૫.૭૦માં બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું ખેતીના ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અને ૫.૭૬.૧ અને ૫.૭૬.૨માં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાંથી નીચેની બાબતો તારવી શકાય છે:

(i) ટેબલ નં: ૫.૭૦માં જેઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જેઈએ તો સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૧૮,૫૮૮.૨૮, રૂ. ૨૮,૬૦૮.૩૦ રૂ. ૪૮,૧૮૨.૮૩, રૂ. ૬૬,૮૫૦.૬૫ અને ૪૧,૦૮૫.૫૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનું, નાના ખેડૂતોમાં જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૮,૩૮૭.૫૮, રૂ. ૧૨,૫૮૩.૩૫ રૂ. ૨૦,૨૮૦.૬૫ રૂ. ૩૭,૧૧૪.૫૦ અને રૂ. ૨૦,૬૮૬.૬૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) ટેબલ નં: ૫.૭૦માં જેઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૭,૨૨૧.૧૮ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું તેમજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા,

દસાડા, હળવદ, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું છે.

(iii) ટેબલ નં: પ.૭૬.૧ અને પ.૭૬.૨માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણે જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરીનું ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૦,૦૭૧.૨૮ છે જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સિંચાઈ ખર્ચનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧૬.૨૮ છે. જે જુદા જુદા ખર્ચના ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે અને ઉપરોક્ત બન્ને બાબતોનું ખર્ચનું વલાણ દરેક જિલ્લાવાર તપાસતા આજ પ્રમાણેનું ખર્ચનું વલાણ જોવા મળેલ છે.

પ.૧૮.૬ બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી :

ટેબલ નં: પ.૭૧માં બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અને ટેબલ નં: પ.૭૭.૧ અને પ.૭૭.૨માં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકો પ્રમાણેની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાંથી નીચેની વિગતો તારવી શકાય છે.

(i) ટેબલ નં: પ.૭૧માં બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં જોઈ શકાય છે કે સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો(કુલ)ના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુટા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો અનુક્રમે ૧૦.૩૬%, ૮.૭૮%, ૧૦.૩૩%, ૮.૫૪% અને ૮.૪૩% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી, નાના ખેડૂતોમાં જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવાદર મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ) માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનો ટકાવારી

હિસ્સો અનુક્રમે ૪.૪૪%, ૪.૩૦%, ૪.૨૬%, ૪.૭૩%, અને ૪.૭૫% છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

આમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની ટકાવારી વહેચાણીમાં દરેક તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૪.૨૬% થી ૧૦.૩૬% સુધીનો જોવા મળે છે.

(ii) ટેબલ નં: પ.૭૧માં જોઈ શકાય છે કે બીનપિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેચાણી જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫%થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) ટેબલ નં: પ.૭૧માં જોઈ શકાય છે કે બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૮૬%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૭૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૩૪%, મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૦૨% ટકાવારી હિસ્સો જોવા મળે છે. આથી કહી શકાય કે ખેડૂત પાસે જેમ જમીન વધુ તેમ તેમ તે ઉત્પાદનખર્ચ કરે છે, એટલે કે ખેડૂત પાસેની જમીન અને કુલ ઉત્પાદનખર્ચ વચ્ચે સીધો સંબંધ છે.

(iv) ટેબલ નં: પ.૭૭.૧ અને પ.૭૭.૨માં જોઈ શકાય છે કે બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો ટકાવારી હિસ્સો તપાસીએ તો સૌથી વધુ ટકાવારી હિસ્સો મજૂરી ખર્ચનો ૩૭.૦૦% છે. ત્યારબાદ ભાડાના સાધનોનો ૨૮.૭૫% ખાતરના ખર્ચનો ૧૩.૨૪%, ધસારા ખર્ચ ૧૧.૨૭%, વ્યાજ ખર્ચ ૫.૩૮%, જંતુનાશક દવાઓનો ૧.૩૮%, પરચુરાણ ખર્ચ ૧.૩૧%, બિયારણ ૧.૨૪% અને સિંચાઈ ખર્ચ ૦.૪૩%નો ટકાવારી હિસ્સો ધરાવે છે. સૌથી ઓછો હિસ્સો સિંચાઈ ખર્ચ ૦.૪૩%નો છે.

આમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીનપિયત કપાસના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સૌથી વધુ ટકાવારી હિસ્સો ધરાવનાર સૌથી મહત્વનું કે મુખ્ય ખર્ચનું ઘટક મજૂરી ખર્ચ છે. જ્યારે સૌથી ઓછું મહત્વ ધરાવનાર સિંચાઈ ખર્ચ છે.

આમ સમગ્ર જોઈએ તો પિયત કપાસમાં અને બીનપિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચના ટકાવારી હીસ્સામાં મહત્વના ધ્યાન ઉપર આવે તેવા ઘટકો પિયત કપાસ અને બીનપિયત કપાસમાં અનુક્રમે મજૂરી ખર્ચ ૨૨.૮૪% અને ૩૭.૦૦%, ભાડાના સાધનોનો ખર્ચ ૧૫.૪૩% અને ૨૮.૭૫%, જંતુનાશક દવાઓનો ખર્ચ ૧૨.૭૯% અને ૧.૩૮% છે. આ તફાવત સીધો નજરે ચડે તેવો મોટો છે.

પ.૧૯ અભ્યાસમાં પસંદ કરાયેલ ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: પ.૭૮.૧માં પિયત ખેડૂતોનું અને પ.૭૮.૨માં બીનપિયત ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર દર્શાવવામાં આવ્યું છે. જેની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

પ.૧૯.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: પ.૭૮.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોના માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું, નાના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું, મધ્યમ ખેડૂતોમાં પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનું, મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનું અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૭,૩૯૩.૧૩, રૂ. ૮,૮૯૨.૫૮, રૂ. ૧૧,૭૦૮.૭૩, રૂ. ૧૮,૭૬૧.૧૩ અને રૂ. ૧૨,૩૨૭.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનું, નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૨૮૬૪.૯૮, રૂ. ૪૦૫૦.૮૩, રૂ. ૪૮૪૪.૪૯,

રૂ. ૮૮૫૯.૩૦ અને રૂ. ૫૯૯૨.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮,૭૪૧.૮૯ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનું, રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર, જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું છે.

(iii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના માથાદીઠ ઉત્પાદનને ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૩૦૭.૫૯, નાના ખેડૂતોનું રૂ. ૬,૧૭૨.૯૯, મધ્યમ ખેડૂતોનું રૂ. ૮,૪૦૯.૪૩, મોટા ખેડૂતોનું રૂ. ૧૪,૮૬૪.૯૯ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮,૭૪૧.૮૯ છે. આમ અહીં એ બાબત સ્પષ્ટ બને છે કે ખેડૂત જેમ જેમ મોટો બને એટલે કે જમીન વધે તેમ તેમ ખેડૂતનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ જાય છે, એટલે કે ખેડૂતની ખેતીની જમીન અને માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વચ્ચે સીધો સંબંધ રહેલો છે.

પ.૧૯.૨ બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં: પ.૭૮.૨માં બીનપિયત કપાસના ખેડૂતોના માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) બીનપિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકાવાર માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)નું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું અનુક્રમે રૂ. ૪૧૨૬.૧૭, રૂ. ૬,૩૫૭.૬૨, રૂ. ૯,૩૬૮.૧૮, રૂ. ૧૨,૧૭૨.૮૨ અને રૂ. ૮,૨૧૭.૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મળી તાલુકાનું, નાના ખેડૂતોમાં જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું, મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતોમાં જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ અનુક્રમે રૂ. ૧૩૮૮.૬૦, રૂ. ૧૭૮૭.૬૨, રૂ. ૨૮૮૮.૬૬, રૂ. ૫૧૧૮.૧૮ અને ૩૩૮૨.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૮૧૨.૫૮ છે. જેનાં કરતાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ કરતા ઓછું છે.

બીનપિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના માથાદીઠ ઉત્પાદનને ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૨૭૮.૧૪, નાના ખેડૂતોનું રૂ. ૩૪૭૦.૮૮, મધ્યમ ખેડૂતોનું રૂ. ૫૧૨૦.૮૮, મોટા ખેડૂતોનું રૂ. ૭૭૦૮.૩૨ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪૮૧૨.૫૮ છે. આમ અહીં એ બાબત સ્પષ્ટ બને છે કે ખેડૂત જેમજેમ મોટો બને એટલે કે જમીન વધે તેમ તેમ ખેડૂતોનું માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધતું જાય છે. એટલે કે ખેડૂતની ખેતીની જમીન અને માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વચ્ચે સીધો સંબંધ રહેલો છે.

અહીં ઉપર જોઈ શકાય છે કે પિયત અને બીનપિયત બંને પ્રકારના ખેડૂતોમાં ખેતીની જમીન જેમ જેમ વધે તેમ તેમ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધતું જાય છે અને તેમ બને તે સ્વભાવીક પાણ એટલા માટે છે કે જેમ ખેતીનું એકમ કે કદ મોટું તેમ તેમ જમીનનું પ્રમાણ વધતા કુલ ઉત્પાદનખર્ચ વધે છે. જ્યારે તેની સરખામણીમાં કુટુંબ કદમાં એટલો વધારો થતો નથી. તેથી પરિણામે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ માથાદીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધે છે.

પ.૨૦ પ્રકારગમાંથી ફલીત થતા મહત્વના તારાગો :

આ પ્રકારગમાં આગળ કરેલી જુદા જુદા વિભાગોની ચર્ચાઓમાં જે તે વિભાગના તારાગો કાઢવામાં આવ્યા જ છે. સ તેમ છતાં સમગ્ર પ્રકારગમાં મહત્વના એવા કેટલાક તારાગો જુદા જુદા ટેબલોના આધાર લઈ અલગ તારવી શકાય છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

પ.૨૦.૧ આ અભ્યાસના પ્રકારગ : ઝમાં અભ્યાસની ઉત્કલ્પના છે કે કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો અન્ય અસ્થિર ખર્ચ કરતા વધુ છે. વાસ્તવમાં જોઈ શકાય છે કે પિયત અને બીનપિયત બંને પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો અન્ય અસ્થિર ખર્ચ કરતા વધુ જ રહ્યો છે, આમ આ ઉત્કલ્પના સંપૂર્ણ રીતે સાચી ઠરે છે.

પ.૨૦.૨ ઉત્કલ્પના ઝ.૬.૩ મુજબ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો ઘટે છે. આ ઉત્કલ્પના પાણ આ અભ્યાસના તારાગો વડે સાચી ઠરે છે. નીચે જુદા જુદા ટેબલોમાંથી સંકલિત કરી તૈયાર કરેલા આંકડામાં પાણ આ બાબત સ્પષ્ટ જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો ઘટતો જાય છે.

-: કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો (ટકામાં) :-

ખેડૂતનો પ્રકાર	સીમાંત ખેડૂત	નાનો ખેડૂત	મધ્યમ ખેડૂત	મોટો ખેડૂત
પિયત કપાસ	૨૩.૭૫%	૨૩.૧૮%	૨૩.૧૭%	૨૨.૨૩%
	(૫.૪૪.૧)	(૫.૫૦.૧)	(૫.૫૬.૧)	(૫.૬૨.૧)
બીનપિયત કપાસ	૩૭.૩૨%	૩૭.૨૦%	૩૭.૪૦%	૩૬.૨૮%
	(૫.૪૭.૧)	(૫.૫૩.૧)	(૫.૫૮.૧)	(૫.૬૫.૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ટેબલ નંબર દર્શાવેલ છે.

પ.૨૦.૩ ઉત્કલ્પના ઝ.૬.૪ મુજબ જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે. આ ઉત્કલ્પના આંશીક રીતે સાચી ઠરે છે. જે બાબત નીચે તૈયાર કરેલા આંકડાઓ પરથી સ્પષ્ટ બને છે કે જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું થાય છે તેમ તેમ એકરે એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે.

-: ખેતીના એકમનું કદ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :-

ખેડૂતનો પ્રકાર	સીમાંત ખેડૂત	નાનો ખેડૂત	મધ્યમ ખેડૂત	મોટો ખેડૂત
પિયત કપાસ	૬૮૬૮.૭૧	૬૮૮૪.૦૨	૬૬૩૮.૮૮	૬૮૫૩.૭૮
	(પ.૪૨.૧)	(પ.૪૮.૧)	(પ.૫૪.૧)	(પ.૬૦.૧)
બીનપિયત કપાસ	૩૭.૩૨%	૩૭.૨૦%	૩૭.૪૦%	૩૬.૨૮%
	(પ.૪૫.૧)	(પ.૫૧.૧)	(પ.૫૭.૧)	(પ.૬૩.૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ટેબલ નંબર દર્શાવેલ છે.

પ.૨૦.૪ ઉત્કલ્પના ૪.૬.૮ મુજબ પિયત કપાસ કરતા બીનપિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે. આ ઉત્કલ્પના સંપૂર્ણ પાણે સાચી ઠરે છે. કુલ ઉત્પાદનખર્ચના નીચે દર્શાવેલ આંકડાઓ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચના પ.૨૦.૩માં દર્શાવેલ આંકડાઓ જોતા સ્પષ્ટ બને છે કે પિયત કપાસ કરતા બીનપિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકરદીઠ ઉત્પાદનખર્ચનું પ્રમાણ ઓછું જોવા મળે છે.

-: ખેતીના એકમનું કદ અને કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

ખેડૂતનો પ્રકાર	સીમાંત ખેડૂત	નાનો ખેડૂત	મધ્યમ ખેડૂત	મોટો ખેડૂત
પિયત કપાસ	૧૩,૨૨,૪૨૮.૮૫	૨૦,૬૧,૭૭૭.૬૫	૩૦,૨૭,૩૮૪.૦૫	૫૬,૭૮,૪૨૬.૭૮
	(પ.૪૨.૧)	(પ.૪૮.૧)	(પ.૫૪.૧)	(પ.૬૦.૧)
બીનપિયત કપાસ	૭,૫૬,૬૭૫.૦૦	૧૧,૬૮,૬૮૮.૮૩	૧૮,૦૪,૮૭૦.૨૭	૩૧,૩૭,૨૮૭.૦૮
	(પ.૪૫.૧)	(પ.૫૧.૧)	(પ.૫૭.૧)	(પ.૬૩.૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ટેબલ નંબર દર્શાવેલ છે.

પ.૨૦.૫ આ ઉપરાંત નીચેના આંકડાઓ તપાસતા બીજી પાણે એક બાબત સ્પષ્ટ દેખાય છે કે જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધે છે. જે બાબત નીચેના આંકડાઓ પરથી સાબિત થાય છે. તેમજ પિયત કપાસ કરતા બીનપિયત કપાસમાં એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચમાં પાણે ઓછું હોય છે.

-: ખેતીના એકમનું કદ અને એકમ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :-

ખેડૂતનો પ્રકાર	સીમાંત ખેડૂત	નાનો ખેડૂત	મધ્યમ ખેડૂત	મોટો ખેડૂત
પિયત કપાસ	૨૦,૬૬૨.૮૭	૩૨,૨૧૫.૨૮	૪૭,૩૦૩.૦૩	૮૮,૭૨૫.૪૨
	(૫.૪૩.૧)	(૫.૪૯.૧)	(૫.૫૫.૧)	(૫.૬૧.૧)
બીનપિયત કપાસ	૧૧,૮૪૦.૦૬	૧૮,૫૨૭.૬૪	૨૯,૬૦૮.૦૮	૪૯,૨૨૩.૯૦
	(૫.૪૬.૧)	(૫.૫૨.૧)	(૫.૫૮.૧)	(૫.૬૪.૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ટેબલ નંબર દર્શાવેલ છે.

પ.૨૦.૬ પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં સૌથી ઓછો ટકાવારી હિસ્સો પરચુરાગ ખર્ચનો જોવા મળે છે.

જ્યારે બીનપિયત કપાસમાં સિંચાઈ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો સૌથી ઓછો જોવા મળે છે.

આમ આ પ્રકારમાં કેટલાક મહત્વના તારણો ઉપર પ્રમાણે અલગથી તારવ્યા છે.

પ.૨૧ ઉપસંહાર :

સૌરાષ્ટ્રના કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલણોના આ અભ્યાસમાં ઉત્પાદનખર્ચનું આ પ્રકારણ સૌથી મહત્વનું પ્રકારણ છે જેમાં કપાસના પાકના ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોની વિગત ચર્ચાની સાથે સાથે દરેક ઉત્પાદનખર્ચના ઘટક મુજબ ખેડૂતોના પ્રકાર અને તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચની અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની તુલનાત્મક ચર્ચા અહીં કરવામાં આવી છે. તેમજ ક્રમશઃ દરેક ઉત્પાદનખર્ચના ઘટક મુજબ ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અને તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદનખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી વડે તુલનાત્મક ચર્ચા અહીં કરવામાં આવી છે.

ત્યારબાદ ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને મહત્વના આંકડાઓની વિસ્તૃત સમજૂતી માટે આકૃતિઓ તૈયાર કરી તેની મદદ પાણ લેવામાં આવી છે અને આ પ્રકારણના અંતે મહત્વના તારણોને અલગ તારવી એ તારણો આ અભ્યાસની ઉત્કલ્પના સાથે કેટલા બંધબેસતા થાય છે તેની ચર્ચા પાણ કરવામાં આવી છે.

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૭	સુ. નગર		૪૦.૦૦	૪૦.૦૦	૪૦.૦૦	૪૦.૦૦	૧૬૦.૦૦
		ચોટીલા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		ચુડા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		દસાડા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		ધાંગધ્રા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		હળવદ	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		લખતર	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		લીંબડી	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		મૂળી	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		સાયલા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		વઢવાણ	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૪.૦૦	૬૪.૦૦	૬૪.૦૦	૬૪.૦૦	૨૫૬.૦૦

૩૧૫

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો (બીનપિયત)ના પ્રકાર પ્રમાણે તાલુકા-જિલ્લાવાર પસંદ કરેલ ખેડૂતોની સંખ્યા

૫.૦૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
૭	સુ. નગર		૪૦.૦૦	૪૦.૦૦	૪૦.૦૦	૪૦.૦૦	૧૬૦.૦૦
		ચોટીલા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		ચુડા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		દસાડા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		ધાંગધ્રા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		હળવદ	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		લખતર	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		લીંબડી	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		મૂળી	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		સાયલા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		વઢવાણ	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૪.૦૦	૧૬.૦૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૪.૦૦	૬૪.૦૦	૬૪.૦૦	૬૪.૦૦	૨૫૬.૦૦

૩૧૬

મોજાણી કરેલ ખેડૂત કુટુંબો(પિયત)ની કદની વિગત (વસ્તી) અને ખેડૂતના કુટુંબદીઠ સરાસરી કદની
વિગત (સંખ્યામાં)

૫.૦૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૩૧.૦૦ (૦૭.૭૫)	૯૮.૦૦ (૦૬.૧૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૭.૦૦ (૦૬.૭૫)	૩૬.૦૦ (૦૮.૦૦)	૧૧૦.૦૦ (૦૬.૮૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૨૭.૦૦ (૦૬.૭૫)	૨૯.૦૦ (૦૭.૨૫)	૯૯.૦૦ (૦૬.૧૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૬.૦૦ (૦૬.૫૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૯૫.૦૦ (૦૫.૯૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૮૧.૦૦ (૦૫.૦૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૮૧.૦૦ (૦૫.૦૬)
૭	સુ. નગર		૧૮૫.૦૦ (૦૪.૬૩)	૨૦૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૧૩.૦૦ (૦૫.૩૩)	૨૨૧.૦૦ (૦૫.૫૩)	૮૧૯.૦૦ (૦૫.૧૨)
		ચોટીલા	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૭૯.૦૦ (૦૪.૯૪)
		ચુડા	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૮૪.૦૦ (૦૫.૨૫)
		દસાડા	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૬.૦૦ (૦૬.૫૦)	૯૩.૦૦ (૦૫.૮૧)
		ધાંગધ્રા	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૭૫.૦૦ (૦૪.૬૯)
		હળવદ	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૭.૦૦ (૦૬.૭૫)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૯૩.૦૦ (૦૫.૮૧)
		લખતર	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૮૧.૦૦ (૦૫.૦૬)
		લીંબડી	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૮૧.૦૦ (૦૫.૦૬)
		મૂળી	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૮૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		સાયલા	૧૫.૦૦ (૦૩.૭૫)	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૭૫.૦૦ (૦૪.૬૯)
		વઢવાણ	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૭૮.૦૦ (૦૪.૮૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૦૭.૦૦ (૦૪.૮૦)	૩૩૪.૦૦ (૦૫.૨૨)	૩૬૦.૦૦ (૦૫.૬૩)	૩૮૨.૦૦ (૦૫.૯૭)	૧૩૮૩.૦૦ (૦૫.૪૦)

નોંધ :- નીચે કોંસમાં કુટુંબનું સરાસરી કદ દર્શાવેલ છે.

૩૧૭

મોજાગી કરેલ ખેડૂત કુટુંબો(બીનપિયત)ની કદની વિગત (વસ્તી) અને ખેડૂતના કુટુંબદીઠ સરાસરી
કદની વિગત (સંખ્યામાં)

૫.૦૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૩૪.૦૦ (૦૮.૫૦)	૧૦૨.૦૦ (૦૬.૩૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૬.૦૦ (૦૬.૫૦)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૩૫.૦૦ (૦૮.૭૫)	૧૧૩.૦૦ (૦૭.૦૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૨૯.૦૦ (૦૭.૨૫)	૯૮.૦૦ (૦૬.૧૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૨૭.૦૦ (૦૬.૭૫)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૧૦૮.૦૦ (૦૬.૭૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૯૧.૦૦ (૦૫.૬૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૮૪.૦૦ (૦૫.૨૫)
૭	સુ. નગર		૧૯૯.૦૦ (૦૪.૯૮)	૧૯૭.૦૦ (૦૪.૯૩)	૨૨૩.૦૦ (૦૫.૫૮)	૨૩૩.૦૦ (૦૫.૮૩)	૮૫૨.૦૦ (૦૫.૩૩)
		ચોટીલા	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૮૯.૦૦ (૦૫.૫૬)
		ચુડા	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૮૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		દસાડા	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૨૭.૦૦ (૦૬.૭૫)	૨૯.૦૦ (૦૭.૨૫)	૯૯.૦૦ (૦૬.૧૯)
		ધાંગધ્રા	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૬.૦૦ (૦૬.૫૦)	૮૬.૦૦ (૦૫.૩૮)
		હળવદ	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૭૮.૦૦ (૦૪.૮૮)
		લખતર	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૮૪.૦૦ (૦૫.૨૫)
		લીંબડી	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૨૬.૦૦ (૦૬.૫૦)	૮૭.૦૦ (૦૫.૪૪)
		મૂળી	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૮૮.૦૦ (૦૫.૫૦)
		સાયલા	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૧૯.૦૦ (૦૪.૭૫)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૮૪.૦૦ (૦૫.૨૫)
		વઢવાણ	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૧.૦૦ (૦૫.૨૫)	૭૭.૦૦ (૦૪.૮૧)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૩૨.૦૦ (૦૫.૧૯)	૩૩૭.૦૦ (૦૫.૨૭)	૩૭૨.૦૦ (૦૫.૮૧)	૪૦૭.૦૦ (૦૬.૩૬)	૧૪૪૮.૦૦ (૦૫.૬૬)

નોંધ :- નીચે કોંસમાં કુટુંબનું સરાસરી કદ દર્શાવેલ છે.

૩૧૮

મોજાણી કરેલ ખેડૂતના કુટુંબના(પિયત) કદની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રની કુટુંબ કદના સંદર્ભમાં ટકાવારીની
વિગત (ટકામાં)

૫.૦૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૦.૪૧ (૦૬.૫૧)	૨૩.૪૭ (૦૬.૮૮)	૨૪.૪૮ (૦૬.૬૭)	૩૧.૬૩ (૦૮.૧૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૦.૮૧ (૦૭.૪૮)	૨૧.૮૨ (૦૭.૧૮)	૨૪.૫૫ (૦૭.૫૦)	૩૨.૭૩ (૦૮.૪૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૧.૨૧ (૦૬.૮૪)	૨૨.૨૨ (૦૬.૫૮)	૨૭.૨૭ (૦૭.૫૦)	૨૮.૨૮ (૦૭.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૫.૨૬ (૦૭.૮૨)	૨૫.૨૬ (૦૭.૧૮)	૨૭.૩૭ (૦૭.૨૨)	૨૨.૧૧ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૨.૨૨ (૦૫.૮૬)	૨૫.૮૩ (૦૬.૨૮)	૨૩.૪૬ (૦૫.૨૮)	૨૮.૪૦ (૦૬.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૮.૭૫ (૦૫.૨૧)	૨૪.૬૮ (૦૫.૮૮)	૨૮.૬૩ (૦૬.૬૭)	૨૫.૮૩ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૬)
૭	સુ. નગર		૨૨.૫૮ (૬૦.૨૬)	૨૪.૪૨ (૫૮.૮૮)	૨૬.૦૧ (૫૮.૧૭)	૨૬.૮૮ (૫૭.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૫૮.૨૨)
		ચોટીલા	૨૫.૩૨ (૦૬.૫૧)	૨૨.૭૮ (૦૫.૩૮)	૨૭.૮૫ (૦૬.૧૧)	૨૪.૦૫ (૦૪.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૧)
		ચુડા	૨૦.૨૪ (૦૫.૫૪)	૨૩.૮૧ (૦૫.૮૮)	૨૬.૧૮ (૦૬.૧૧)	૨૮.૭૬ (૦૬.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૭)
		દસાડા	૨૨.૫૮ (૦૬.૮૪)	૨૩.૬૬ (૦૬.૫૮)	૨૫.૮૧ (૦૬.૬૭)	૨૭.૮૬ (૦૬.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૨)
		ધાંગધા	૨૨.૬૭ (૦૫.૫૪)	૨૪.૦૦ (૦૫.૩૮)	૨૫.૩૩ (૦૫.૨૮)	૨૮.૦૦ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૨)
		હળવદ	૧૮.૩૫ (૦૫.૮૬)	૨૫.૮૧ (૦૭.૧૮)	૨૮.૦૩ (૦૭.૫૦)	૨૫.૮૧ (૦૬.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૨)
		લખતર	૨૪.૬૮ (૦૬.૫૧)	૨૫.૮૩ (૦૬.૨૮)	૨૦.૮૮ (૦૪.૭૨)	૨૮.૪૦ (૦૬.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૬)
		લોંબડી	૧૮.૭૫ (૦૫.૨૧)	૨૪.૬૮ (૦૫.૮૮)	૨૮.૬૩ (૦૬.૬૭)	૨૫.૮૩ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૬)
		મૂળી	૨૬.૨૫ (૦૬.૮૪)	૨૨.૫૦ (૦૫.૩૮)	૩૦.૦૦ (૦૬.૬૭)	૨૧.૨૫ (૦૪.૪૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૮)
		સાયલા	૨૦.૦૦ (૦૪.૮૮)	૨૬.૬૭ (૦૫.૮૮)	૨૪.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૮.૩૩ (૦૫.૭૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૨)
		વઢવાણ	૨૫.૬૪ (૦૬.૫૧)	૨૪.૩૬ (૦૫.૬૮)	૨૦.૫૧ (૦૪.૪૪)	૨૮.૪૮ (૦૬.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૨.૨૦ (૧૦૦.૦૦)	૨૪.૧૫ (૧૦૦.૦૦)	૨૬.૦૩ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૬૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતોના કુટુંબના કદની સૌરાષ્ટ્રના કુટુંબના કદના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૧૯

મોજાણી કરેલ ખેડૂતના કુટુંબના(બીનપિયત) કદની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રની કુટુંબના કદના સંદર્ભમાં
ટકાવારીની વિગત (ટકામાં)

૫.૦૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૪.૫૧ (૦૭.૫૩)	૨૧.૫૭ (૦૬.૫૩)	૨૦.૫૮ (૦૫.૬૫)	૩૩.૩૩ (૦૮.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૧.૨૪ (૦૭.૨૩)	૨૩.૦૧ (૦૭.૭૨)	૨૪.૭૮ (૦૭.૫૩)	૩૦.૮૭ (૦૮.૬૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦.૪૧ (૦૬.૦૨)	૨૧.૪૩ (૦૬.૨૩)	૨૮.૫૭ (૦૭.૫૩)	૨૮.૫૮ (૦૭.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૩.૧૫ (૦૭.૫૩)	૨૫.૮૩ (૦૮.૩૧)	૨૫.૦૦ (૦૭.૨૬)	૨૫.૮૩ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧.૮૮ (૦૬.૦૨)	૨૪.૧૮ (૦૬.૫૩)	૨૬.૩૭ (૦૬.૪૫)	૨૭.૪૭ (૦૬.૧૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૨.૬૨ (૦૫.૭૨)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૩)	૨૫.૦૦ (૦૫.૬૫)	૨૭.૩૮ (૦૫.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૦)
૭	સુ. નગર		૨૩.૩૬ (૫૮.૮૪)	૨૩.૧૨ (૫૮.૪૬)	૨૬.૧૭ (૫૮.૮૫)	૨૭.૩૫ (૫૭.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૫૮.૮૪)
		ચોટીલા	૨૫.૮૪ (૦૬.૮૩)	૨૩.૬૦ (૦૬.૨૩)	૨૩.૬૦ (૦૫.૬૫)	૨૬.૮૭ (૦૫.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૫)
		ચુડા	૨૩.૭૫ (૦૫.૭૨)	૨૨.૫૦ (૦૫.૩૪)	૨૬.૨૫ (૦૫.૬૫)	૨૭.૫૦ (૦૫.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૫૨)
		દસાડા	૨૦.૨૦ (૦૬.૦૨)	૨૩.૨૩ (૦૬.૮૨)	૨૭.૨૭ (૦૭.૨૬)	૨૮.૨૮ (૦૭.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૪)
		ધાંગધ્રા	૨૩.૨૬ (૦૬.૦૨)	૧૮.૬૦ (૦૪.૭૫)	૨૭.૮૧ (૦૬.૪૫)	૩૦.૨૩ (૦૬.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૪)
		હળવદ	૨૬.૮૨ (૦૬.૩૩)	૨૦.૫૧ (૦૪.૭૫)	૨૬.૮૨ (૦૫.૬૫)	૨૫.૬૪ (૦૪.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૮)
		લખતર	૨૧.૪૩ (૦૫.૪૨)	૨૮.૭૬ (૦૭.૪૨)	૨૬.૧૮ (૦૫.૮૧)	૨૨.૬૨ (૦૪.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૦)
		લીંબડી	૨૧.૮૪ (૦૫.૭૨)	૧૮.૫૪ (૦૫.૦૪)	૨૮.૭૪ (૦૬.૭૨)	૨૮.૮૮ (૦૬.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૧)
		મૂળી	૨૭.૨૭ (૦૭.૨૩)	૨૩.૮૬ (૦૬.૨૩)	૨૨.૭૩ (૦૫.૩૮)	૨૬.૧૪ (૦૫.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૮)
		સાયલા	૨૧.૪૩ (૦૫.૪૨)	૨૨.૬૨ (૦૫.૬૪)	૨૮.૫૭ (૦૬.૪૫)	૨૭.૩૮ (૦૫.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૦)
		વઢવાણ	૨૨.૦૮ (૦૫.૧૨)	૨૭.૨૭ (૦૬.૨૩)	૨૩.૩૮ (૦૪.૮૪)	૨૭.૨૭ (૦૫.૧૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૨)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૨.૮૩ (૧૦૦.૦૦)	૨૩.૨૭ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૬૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૮.૧૧ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતોના કુટુંબના કદની સૌરાષ્ટ્રના કુટુંબના કદના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં ખેડૂતોમાં કુલ જમીન ધારણ અને કુટુંબના એકમ દીઠ સરેરાશ જમીન ધારણની માહિતી (એકરમાં)

૫.૦૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૫.૦૦ (૦૩.૭૫)	૨૫.૫૦ (૦૬.૩૮)	૩૨.૦૦ (૦૮.૦૦)	૬૨.૦૦ (૧૫.૫૦)	૧૩૪.૫૦ (૦૮.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩.૫૦ (૦૩.૩૮)	૨૬.૦૦ (૦૬.૫૦)	૩૩.૫૦ (૦૮.૩૮)	૬૭.૦૦ (૧૬.૭૫)	૧૪૦.૦૦ (૦૮.૭૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૬.૫૦ (૦૪.૧૩)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૩૧.૦૦ (૦૭.૭૫)	૬૨.૦૦ (૧૫.૫૦)	૧૩૩.૫૦ (૦૮.૩૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨.૦૦ (૦૩.૦૦)	૨૩.૫૦ (૦૫.૮૮)	૩૨.૫૦ (૦૮.૧૩)	૬૬.૦૦ (૧૬.૫૦)	૧૩૪.૦૦ (૦૮.૩૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૪.૦૦ (૦૩.૫૦)	૨૮.૫૦ (૦૭.૧૩)	૩૫.૫૦ (૦૮.૮૮)	૭૦.૦૦ (૧૭.૫૦)	૧૪૮.૦૦ (૦૮.૨૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪.૫૦ (૦૩.૬૩)	૨૨.૫૦ (૦૫.૬૩)	૩૨.૫૦ (૦૮.૧૩)	૬૧.૦૦ (૧૫.૨૫)	૧૩૦.૫૦ (૦૮.૧૬)
૭	સુ. નગર		૧૪૬.૫૦ (૦૩.૬૬)	૨૨૭.૦૦ (૦૫.૬૮)	૩૬૩.૫૦ (૦૮.૦૮)	૬૩૩.૫૦ (૧૫.૮૪)	૧૩૭૦.૫૦ (૦૮.૫૭)
		ચોટીલા	૧૩.૫૦ (૦૩.૩૮)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૩૪.૦૦ (૦૮.૫૦)	૬૨.૦૦ (૧૫.૫૦)	૧૩૧.૫૦ (૦૮.૨૨)
		ચુડા	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૩૭.૦૦ (૦૮.૨૫)	૬૦.૦૦ (૧૫.૦૦)	૧૩૬.૦૦ (૦૮.૫૦)
		દસાડા	૧૪.૫૦ (૦૩.૬૩)	૨૧.૫૦ (૦૫.૩૮)	૩૩.૦૦ (૦૮.૨૫)	૬૧.૦૦ (૧૫.૨૫)	૧૩૦.૦૦ (૦૮.૧૩)
		ધાંગધ્રા	૧૬.૫૦ (૦૪.૧૩)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૩૬.૫૦ (૦૮.૧૩)	૬૩.૦૦ (૧૫.૭૫)	૧૩૯.૦૦ (૦૮.૬૮)
		હળવદ	૧૫.૦૦ (૦૩.૭૫)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૫)	૪૦.૦૦ (૧૦.૦૦)	૭૦.૦૦ (૧૭.૫૦)	૧૫૦.૦૦ (૦૮.૩૮)
		લખતર	૧૨.૦૦ (૦૩.૦૦)	૨૦.૫૦ (૦૫.૧૩)	૩૨.૫૦ (૦૮.૧૩)	૬૦.૫૦ (૧૫.૧૩)	૧૨૫.૫૦ (૦૭.૮૪)
		લીંબડી	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૩૮.૦૦ (૦૮.૫૦)	૬૪.૦૦ (૧૬.૦૦)	૧૪૩.૦૦ (૦૮.૮૪)
		મૂળી	૧૪.૦૦ (૦૩.૫૦)	૨૪.૦૦ (૦૬.૦૦)	૪૦.૦૦ (૧૦.૦૦)	૬૭.૦૦ (૧૬.૭૫)	૧૪૫.૦૦ (૦૮.૦૬)
		સાયલા	૧૩.૫૦ (૦૩.૩૮)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૩૮.૦૦ (૦૮.૫૦)	૬૪.૦૦ (૧૬.૦૦)	૧૩૭.૫૦ (૦૮.૫૮)
		વઢવાણ	૧૪.૫૦ (૦૩.૬૩)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૩૪.૫૦ (૦૮.૬૩)	૬૨.૦૦ (૧૫.૫૦)	૧૩૩.૦૦ (૦૮.૩૧)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૩૨.૦૦ (૦૩.૬૩)	૩૭૭.૦૦ (૦૫.૮૮)	૫૬૦.૫૦ (૦૮.૭૬)	૧૦૨૧.૫૦ (૧૫.૮૬)	૨૧૮૧.૦૦ (૦૮.૫૬)

નોંધ :- નીચે કોંસમાં ખેડૂતના એકમદીઠ સરેરાશ જમીન ધારણ દર્શાવેલ છે.

૩૨૧

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ જમીન ધારણ અને કુટુંબના એકમ દીઠ સરેરાશ જમીન
ધારણની માહિતી (એકરમાં)

૫.૦૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૬.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૭.૦૦ (૦૬.૭૫)	૩૫.૦૦ (૦૮.૭૫)	૭૨.૦૦ (૧૮.૦૦)	૧૫૦.૦૦ (૦૮.૩૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૫.૦૦ (૦૩.૭૫)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૩૬.૦૦ (૦૮.૦૦)	૬૯.૫૦ (૧૭.૩૮)	૧૪૮.૫૦ (૦૮.૨૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૩૧.૦૦ (૦૭.૭૫)	૪૦.૦૦ (૧૦.૦૦)	૮૨.૫૦ (૨૦.૬૩)	૧૭૧.૫૦ (૧૦.૭૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૪.૫૦ (૦૩.૬૩)	૨૨.૦૦ (૦૫.૫૦)	૩૪.૦૦ (૦૮.૫૦)	૭૮.૫૦ (૧૯.૬૩)	૧૪૮.૦૦ (૦૮.૩૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૭.૫૦ (૦૪.૩૮)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૩૬.૦૦ (૦૮.૦૦)	૭૭.૫૦ (૧૯.૩૮)	૧૫૮.૦૦ (૦૮.૯૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૬.૫૦ (૦૪.૧૩)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૩૨.૦૦ (૦૮.૦૦)	૬૩.૦૦ (૧૫.૭૫)	૧૩૪.૫૦ (૦૮.૪૧)
૭	સુ. નગર		૧૭૦.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૭૨.૦૦ (૦૬.૮૦)	૫૦૩.૫૦ (૧૨.૫૮)	૭૭૬.૫૦ (૧૯.૪૧)	૧૭૨૨.૦૦ (૧૦.૭૬)
		ચોટીલા	૧૪.૦૦ (૦૩.૫૦)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૩૮.૫૦ (૦૯.૬૩)	૬૫.૫૦ (૧૬.૩૮)	૧૪૧.૦૦ (૦૮.૮૧)
		ચુડા	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૮.૦૦ (૦૭.૦૦)	૫૮.૦૦ (૧૪.૫૦)	૮૦.૦૦ (૨૦.૦૦)	૧૮૪.૦૦ (૧૧.૫૦)
		દસાડા	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૩૩.૦૦ (૦૮.૨૫)	૬૦.૦૦ (૧૫.૦૦)	૯૨.૦૦ (૨૩.૦૦)	૨૦૫.૦૦ (૧૨.૮૧)
		ધાંગધ્રા	૧૮.૦૦ (૦૪.૫૦)	૨૫.૫૦ (૦૬.૩૮)	૫૫.૦૦ (૧૩.૭૫)	૭૮.૫૦ (૧૯.૬૩)	૧૭૭.૦૦ (૧૧.૦૬)
		હળવદ	૧૪.૫૦ (૦૩.૬૩)	૨૫.૫૦ (૦૬.૩૮)	૪૨.૫૦ (૧૦.૬૩)	૭૧.૦૦ (૧૭.૭૫)	૧૫૩.૫૦ (૦૮.૫૮)
		લખતર	૨૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૩૨.૦૦ (૦૮.૦૦)	૫૮.૫૦ (૧૪.૮૮)	૯૪.૫૦ (૨૩.૬૩)	૨૦૬.૦૦ (૧૨.૮૮)
		લીંબડી	૧૮.૦૦ (૦૪.૭૫)	૨૯.૦૦ (૦૭.૨૫)	૫૮.૦૦ (૧૪.૭૫)	૮૨.૦૦ (૨૦.૫૦)	૧૮૮.૦૦ (૧૧.૮૧)
		મૂળી	૧૪.૫૦ (૦૩.૬૩)	૨૫.૫૦ (૦૬.૩૮)	૪૨.૦૦ (૧૦.૫૦)	૬૯.૫૦ (૧૭.૩૮)	૧૫૧.૫૦ (૦૮.૪૭)
		સાયલા	૧૫.૦૦ (૦૩.૭૫)	૨૩.૦૦ (૦૫.૭૫)	૪૦.૦૦ (૧૦.૦૦)	૬૫.૫૦ (૧૬.૩૮)	૧૪૩.૫૦ (૦૮.૯૭)
		વઢવાણ	૧૭.૦૦ (૦૪.૨૫)	૨૭.૫૦ (૦૬.૮૮)	૪૯.૦૦ (૧૨.૨૫)	૭૮.૦૦ (૧૯.૫૦)	૧૭૧.૫૦ (૧૦.૭૨)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૬૭.૫૦ (૦૪.૧૮)	૪૩૧.૦૦ (૦૬.૭૩)	૭૧૬.૫૦ (૧૧.૨૦)	૧૨૧૯.૫૦ (૧૯.૦૫)	૨૬૩૪.૫૦ (૧૦.૨૯)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતના એકમદીઠ સરેરાશ જમીન ધારણ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી ક્રેલ ખેડૂતોની(પિયત) જમીન ધારણની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રની જમીન ધારણના
સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૦૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧.૧૫ (૦૬.૪૭)	૧૮.૯૬ (૦૬.૭૬)	૨૩.૭૮ (૦૫.૭૧)	૪૬.૧૦ (૦૬.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૬૪ (૦૫.૮૨)	૧૮.૫૭ (૦૬.૯૦)	૨૩.૯૩ (૦૫.૮૮)	૪૭.૮૬ (૦૬.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૯)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૩૬ (૦૭.૧૧)	૧૭.૯૮ (૦૬.૩૭)	૨૩.૨૨ (૦૫.૫૩)	૪૬.૪૪ (૦૬.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮.૯૬ (૦૫.૧૭)	૧૭.૫૪ (૦૬.૨૩)	૨૪.૨૫ (૦૫.૮૦)	૪૯.૨૫ (૦૬.૪૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૪૬ (૦૬.૦૩)	૧૯.૨૬ (૦૭.૫૬)	૨૩.૯૮ (૦૬.૩૩)	૪૭.૩૦ (૦૬.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૧૧ (૦૬.૨૫)	૧૭.૨૪ (૦૫.૯૭)	૨૪.૯૦ (૦૫.૮૦)	૪૬.૭૪ (૦૫.૯૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૯૬)
૭	સુ. નગર		૧૦.૬૮ (૬૩.૧૫)	૧૬.૫૬ (૬૦.૨૧)	૨૬.૫૨ (૬૪.૮૫)	૪૬.૨૨ (૬૨.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૬૨.૫૫)
		ચોટીલા	૧૦.૨૭ (૦૫.૮૨)	૧૬.૭૩ (૦૫.૮૪)	૨૫.૮૬ (૦૬.૦૭)	૪૭.૧૫ (૦૬.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૦)
		ચુડા	૧૧.૭૬ (૦૬.૯૦)	૧૬.૯૧ (૦૬.૧૦)	૨૭.૨૧ (૦૬.૬૦)	૪૪.૧૨ (૦૫.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૧)
		દસાડા	૧૧.૧૫ (૦૬.૨૫)	૧૬.૫૪ (૦૫.૭૦)	૨૫.૩૮ (૦૫.૮૮)	૪૬.૯૨ (૦૫.૯૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૯૩)
		ધાંગધા	૧૧.૮૭ (૦૭.૧૧)	૧૬.૫૫ (૦૬.૧૦)	૨૬.૨૬ (૦૬.૫૧)	૪૫.૩૨ (૦૬.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૪)
		હળવદ	૧૦.૦૦ (૦૬.૪૭)	૧૬.૬૭ (૦૬.૬૩)	૨૬.૬૭ (૦૭.૧૪)	૪૬.૬૭ (૦૬.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૫)
		લખતર	૮.૫૬ (૦૫.૧૭)	૧૬.૩૩ (૦૫.૪૪)	૨૫.૯૦ (૦૫.૮૦)	૪૮.૨૧ (૦૫.૯૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૩)
		લીંબડી	૧૧.૮૮ (૦૭.૩૩)	૧૬.૭૮ (૦૬.૩૭)	૨૬.૫૭ (૦૬.૭૮)	૪૪.૭૬ (૦૬.૨૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૩)
		મૂળી	૮.૬૬ (૦૬.૦૩)	૧૬.૫૫ (૦૬.૩૭)	૨૭.૫૮ (૦૭.૧૪)	૪૬.૨૧ (૦૬.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૨)
		સાયલા	૮.૮૨ (૦૫.૮૨)	૧૬.૦૦ (૦૫.૮૪)	૨૭.૬૪ (૦૬.૭૮)	૪૬.૫૫ (૦૬.૨૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૮)
		વઢવાણ	૧૦.૯૦ (૦૬.૨૫)	૧૬.૫૪ (૦૫.૮૪)	૨૫.૯૪ (૦૬.૧૬)	૪૬.૬૨ (૦૬.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૭)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૫૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૨૧ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૫૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૬૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતની જમીન ધારણની કુલ સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતોની(બીનપિયત) જમીન ધારણની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રની જમીન ધારણના
સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૦૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૭ (૦૫.૮૮)	૧૮.૦૦ (૦૬.૨૬)	૨૩.૩૩ (૦૪.૮૮)	૪૮.૦૦ (૦૫.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૧૦ (૦૫.૬૧)	૧૮.૮૬ (૦૬.૫૦)	૨૪.૨૪ (૦૫.૦૨)	૪૬.૮૦ (૦૫.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦.૫૦ (૦૬.૭૩)	૧૮.૦૮ (૦૭.૧૮)	૨૩.૩૨ (૦૫.૫૮)	૪૮.૧૦ (૦૬.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮.૭૩ (૦૫.૪૨)	૧૪.૭૭ (૦૫.૧૦)	૨૨.૮૨ (૦૪.૭૫)	૫૨.૬૮ (૦૬.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧.૦૧ (૦૬.૫૪)	૧૭.૬૧ (૦૬.૫૦)	૨૨.૬૪ (૦૫.૦૨)	૪૮.૭૪ (૦૬.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૨૭ (૦૬.૧૭)	૧૭.૧૦ (૦૫.૩૪)	૨૩.૭૮ (૦૪.૪૭)	૪૬.૮૪ (૦૫.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૧)
૭	સુ. નગર		૮.૮૭ (૬૩.૫૫)	૧૫.૮૦ (૬૩.૧૧)	૨૮.૨૪ (૭૦.૨૭)	૪૫.૦૮ (૬૩.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૬૫.૩૬)
		ચોટીલા	૮.૮૩ (૦૫.૨૩)	૧૬.૩૧ (૦૫.૩૪)	૨૭.૩૦ (૦૫.૩૭)	૪૬.૪૫ (૦૫.૩૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૫)
		ચુડા	૮.૭૮ (૦૬.૭૩)	૧૫.૨૨ (૦૬.૫૦)	૩૧.૫૨ (૦૮.૦૮)	૪૩.૪૮ (૦૬.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૮)
		દસાડા	૮.૭૬ (૦૭.૪૮)	૧૬.૧૦ (૦૭.૬૬)	૨૮.૨૭ (૦૮.૩૭)	૪૪.૮૮ (૦૭.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૭૮)
		ધાંગધા	૧૦.૧૭ (૦૬.૭૩)	૧૪.૪૧ (૦૫.૮૨)	૩૧.૦૭ (૦૭.૬૮)	૪૪.૩૫ (૦૬.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૨)
		હળવદ	૮.૪૫ (૦૫.૪૨)	૧૬.૬૧ (૦૫.૮૨)	૨૭.૬૮ (૦૫.૮૩)	૪૬.૨૫ (૦૫.૮૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૩)
		લખતર	૮.૭૧ (૦૭.૪૮)	૧૫.૫૩ (૦૭.૪૨)	૨૮.૮૮ (૦૮.૩૦)	૪૫.૮૭ (૦૭.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૨)
		લીંબડી	૧૦.૦૫ (૦૭.૧૦)	૧૫.૩૪ (૦૬.૭૩)	૩૧.૨૨ (૦૮.૨૩)	૪૩.૩૮ (૦૬.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૭)
		મૂળી	૮.૫૭ (૦૫.૪૨)	૧૬.૮૩ (૦૫.૮૨)	૨૭.૭૨ (૦૫.૮૬)	૪૫.૮૭ (૦૫.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૫)
		સાયલા	૧૦.૪૫ (૦૫.૬૧)	૧૬.૦૩ (૦૫.૩૪)	૨૭.૮૭ (૦૫.૫૮)	૪૫.૬૪ (૦૫.૩૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૫)
		વઢવાણ	૮.૮૧ (૦૬.૩૬)	૧૬.૦૩ (૦૬.૩૮)	૨૮.૫૭ (૦૬.૮૪)	૪૫.૪૮ (૦૬.૪૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૧)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૧૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૩૬ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૨૦ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૨૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતની જમીન ધારણની કુલ સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતોની(પિયત) કપાસના પાક હેઠળની જમીન અને કુલ જમીનના સંદર્ભમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી (એકરમાં)

૫.૦૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨.૦૦	૨૧.૫૦	૨૬.૫૦	૪૮.૫૦	૧૦૮.૫૦
			(૮૦.૦૦)	(૮૪.૩૧)	(૮૨.૮૧)	(૭૯.૮૪)	(૮૧.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૨.૦૦	૨૧.૦૦	૩૦.૫૦	૫૭.૦૦	૧૨૦.૫૦
			(૮૮.૮૮)	(૮૦.૭૭)	(૮૧.૦૪)	(૮૫.૦૭)	(૮૬.૦૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧.૦૦	૧૪.૦૦	૧૫.૫૦	૩૦.૫૦	૭૧.૦૦
			(૬૬.૬૭)	(૫૮.૩૩)	(૫૦.૦૦)	(૪૮.૧૮)	(૫૩.૧૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮.૦૦	૧૪.૦૦	૨૨.૦૦	૪૨.૦૦	૮૭.૦૦
			(૭૫.૦૦)	(૫૮.૫૭)	(૬૭.૬૮)	(૬૩.૬૪)	(૬૪.૮૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૦૦	૨૦.૦૦	૨૮.૫૦	૫૧.૫૦	૧૧૦.૦૦
			(૭૧.૪૩)	(૭૦.૧૮)	(૮૦.૨૮)	(૭૩.૫૭)	(૭૪.૩૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૦.૦૦	૧૪.૦૦	૧૮.૦૦	૪૧.૦૦	૮૩.૦૦
			(૬૮.૮૭)	(૬૨.૨૨)	(૫૫.૩૮)	(૬૭.૨૧)	(૬૩.૬૦)
૭	સુ. નગર		૧૨૮.૫૦	૧૮૪.૫૦	૩૧૫.૦૦	૫૫૬.૫૦	૧૧૮૪.૫૦
			(૮૭.૭૧)	(૮૫.૬૮)	(૮૬.૬૬)	(૮૭.૮૫)	(૮૭.૧૬)
		ચોટીલા	૧૧.૦૦	૧૫.૦૦	૨૩.૦૦	૪૨.૫૦	૯૧.૫૦
			(૮૧.૪૮)	(૬૮.૧૮)	(૬૭.૬૫)	(૬૮.૫૫)	(૬૮.૫૮)
		ચુડા	૧૪.૫૦	૨૧.૦૦	૩૪.૫૦	૬૦.૦૦	૧૩૦.૦૦
			(૮૦.૬૩)	(૮૧.૩૦)	(૮૩.૨૪)	(૧૦૦.૦૦)	(૮૫.૫૮)
		દસાડા	૧૪.૦૦	૨૦.૦૦	૩૨.૫૦	૬૦.૦૦	૧૨૬.૫૦
			(૮૬.૫૫)	(૮૩.૦૨)	(૮૮.૪૮)	(૮૮.૩૬)	(૮૭.૩૧)
		ધાંગધ્રા	૧૪.૫૦	૨૧.૦૦	૩૩.૦૦	૫૭.૦૦	૧૨૫.૫૦
			(૮૭.૮૮)	(૮૧.૩૦)	(૮૦.૪૧)	(૮૦.૪૮)	(૮૦.૨૮)
		હળવદ	૧૧.૦૦	૧૮.૫૦	૨૮.૦૦	૫૩.૦૦	૧૧૧.૫૦
			(૭૩.૩૩)	(૭૮.૦૦)	(૭૦.૦૦)	(૭૫.૭૧)	(૭૪.૩૩)
		લખતર	૧૨.૦૦	૨૦.૦૦	૩૨.૦૦	૫૭.૦૦	૧૨૧.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૮૭.૫૬)	(૮૮.૪૬)	(૮૪.૨૧)	(૮૬.૪૧)
		લીંબડી	૧૫.૦૦	૨૧.૦૦	૩૫.૦૦	૫૭.૫૦	૧૨૮.૫૦
			(૮૮.૨૪)	(૮૭.૫૦)	(૮૨.૧૧)	(૮૮.૮૪)	(૮૮.૮૬)
		મૂળી	૧૨.૫૦	૨૦.૦૦	૩૬.૦૦	૫૮.૫૦	૧૨૭.૦૦
			(૮૮.૨૮)	(૮૩.૩૩)	(૮૦.૦૦)	(૮૭.૩૧)	(૮૭.૫૮)
		સાયલા	૧૧.૦૦	૧૭.૦૦	૨૮.૦૦	૫૧.૦૦	૧૦૭.૦૦
			(૮૧.૪૮)	(૭૭.૨૭)	(૭૩.૬૮)	(૭૯.૬૮)	(૭૭.૮૨)
		વઢવાણ	૧૩.૦૦	૨૦.૦૦	૩૩.૦૦	૬૦.૦૦	૧૨૬.૦૦
			(૮૮.૬૬)	(૮૦.૮૧)	(૮૫.૬૫)	(૮૬.૭૭)	(૮૪.૭૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૮૨.૫૦	૨૮૮.૦૦	૪૫૬.૦૦	૮૨૮.૦૦	૧૭૭૫.૫૦
			(૮૨.૮૭)	(૭૯.૩૧)	(૮૧.૩૬)	(૮૧.૦૬)	(૮૧.૦૪)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતની કુલ જમીનના સંદર્ભમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૨૫

મોજાણી કરેલ ખેડૂતોની(બીનપિયત) કપાસના પાક હેઠળની જમીન અને કુલ જમીનના સંદર્ભમાં
કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી (એકરમાં)

૫.૦૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨.૫૦ (૭૮.૧૩)	૨૨.૦૦ (૮૧.૪૮)	૨૮.૫૦ (૮૧.૪૩)	૫૭.૦૦ (૭૮.૧૭)	૧૨૦.૦૦ (૮૦.૦૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૪.૦૦ (૮૩.૩૩)	૨૩.૫૦ (૮૩.૮૩)	૩૧.૫૦ (૮૭.૫૦)	૫૮.૫૦ (૮૪.૧૭)	૧૨૭.૫૦ (૮૫.૮૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧.૫૦ (૬૩.૮૮)	૧૬.૦૦ (૫૧.૬૧)	૨૨.૫૦ (૫૬.૨૫)	૪૦.૫૦ (૪૮.૦૮)	૯૦.૫૦ (૫૨.૭૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૦૦ (૬૮.૮૭)	૧૩.૫૦ (૬૧.૩૬)	૨૩.૦૦ (૬૭.૬૫)	૪૮.૦૦ (૬૧.૧૫)	૯૪.૫૦ (૬૩.૪૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૨.૦૦ (૬૮.૫૭)	૨૧.૦૦ (૭૫.૦૦)	૨૭.૦૦ (૭૫.૦૦)	૫૬.૦૦ (૭૨.૨૬)	૧૧૬.૦૦ (૭૨.૮૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૦ (૭૨.૭૩)	૧૬.૫૦ (૭૧.૭૪)	૨૩.૦૦ (૭૧.૮૮)	૩૫.૫૦ (૫૬.૩૫)	૮૭.૦૦ (૬૪.૬૮)
૭	સુ. નગર		૧૪૬.૫૦ (૮૬.૧૮)	૨૩૮.૫૦ (૮૭.૬૮)	૪૪૩.૫૦ (૮૮.૦૮)	૬૭૭.૫૦ (૮૭.૨૫)	૧૫૦૬.૦૦ (૮૭.૪૬)
		ચોટીલા	૧૦.૦૦ (૭૧.૪૩)	૧૭.૦૦ (૭૩.૮૧)	૨૭.૦૦ (૭૦.૧૩)	૪૫.૦૦ (૬૮.૭૦)	૯૯.૦૦ (૭૦.૨૧)
		ચુડા	૧૬.૫૦ (૮૧.૬૭)	૨૮.૦૦ (૧૦૦.૦૦)	૫૩.૫૦ (૮૨.૨૪)	૬૮.૦૦ (૮૫.૦૦)	૧૬૬.૦૦ (૮૦.૨૨)
		દસાડા	૧૮.૦૦ (૮૦.૦૦)	૩૨.૦૦ (૮૬.૮૭)	૫૮.૦૦ (૮૬.૬૭)	૮૭.૦૦ (૮૪.૫૭)	૧૯૫.૦૦ (૮૫.૧૨)
		ધાંગધ્રા	૧૬.૫૦ (૮૧.૬૭)	૨૩.૦૦ (૮૦.૨૦)	૫૦.૦૦ (૮૦.૮૧)	૭૧.૦૦ (૮૦.૪૫)	૧૬૦.૫૦ (૮૦.૬૮)
		હળવદ	૧૦.૫૦ (૭૨.૪૧)	૧૭.૫૦ (૬૮.૬૩)	૩૦.૦૦ (૭૦.૫૮)	૫૩.૫૦ (૭૫.૩૫)	૧૧૧.૫૦ (૭૨.૬૪)
		લખતર	૧૮.૦૦ (૮૦.૦૦)	૩૧.૦૦ (૮૬.૮૮)	૫૮.૦૦ (૮૭.૪૮)	૮૨.૦૦ (૮૭.૩૫)	૧૯૯.૦૦ (૮૬.૬૦)
		લીંબડી	૧૭.૦૦ (૮૮.૪૭)	૨૭.૦૦ (૮૩.૧૦)	૫૪.૦૦ (૮૧.૫૩)	૭૧.૫૦ (૮૭.૨૦)	૧૬૯.૫૦ (૮૮.૬૮)
		મૂળી	૧૨.૦૦ (૮૨.૭૬)	૨૧.૫૦ (૮૪.૩૧)	૩૭.૦૦ (૮૮.૧૦)	૬૧.૫૦ (૮૮.૪૮)	૧૩૨.૦૦ (૮૭.૧૩)
		સાયલા	૧૨.૦૦ (૮૦.૦૦)	૧૬.૫૦ (૭૧.૭૪)	૨૮.૫૦ (૭૧.૨૫)	૫૨.૦૦ (૭૮.૩૮)	૧૦૯.૦૦ (૭૫.૮૬)
		વઢવાણ	૧૬.૦૦ (૮૪.૧૨)	૨૫.૦૦ (૮૦.૮૧)	૪૭.૫૦ (૮૬.૮૪)	૭૬.૦૦ (૮૭.૪૪)	૧૬૪.૫૦ (૮૫.૮૨)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૨૧૮.૫૦ (૮૧.૬૮)	૩૫૧.૦૦ (૮૧.૪૪)	૫૮૮.૦૦ (૮૩.૬૦)	૯૭૩.૦૦ (૭૮.૭૮)	૨૧૪૧.૫૦ (૮૧.૨૮)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતની કુલ જમીનના સંદર્ભમાં કપાસના પાક હેઠળની જમીનની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન અને સરેરાશ જમીન (એકરમાં)

૫.૦૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨.૦૦	૨૧.૫૦	૨૬.૫૦	૪૯.૫૦	૧૦૯.૫૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૫.૩૮)	(૦૬.૬૩)	(૧૨.૩૮)	(૦૬.૮૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૨.૦૦	૨૧.૦૦	૩૦.૫૦	૫૭.૦૦	૧૨૦.૫૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૫.૨૫)	(૦૭.૬૩)	(૧૪.૨૫)	(૦૭.૫૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧.૦૦	૧૪.૦૦	૧૫.૫૦	૩૦.૫૦	૭૧.૦૦
			(૦૨.૭૫)	(૦૩.૫૦)	(૦૩.૮૮)	(૦૭.૬૩)	(૦૪.૪૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૯.૦૦	૧૪.૦૦	૨૨.૦૦	૪૨.૦૦	૮૭.૦૦
			(૦૨.૨૫)	(૦૩.૫૦)	(૦૫.૫૦)	(૧૦.૫૦)	(૦૫.૪૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૦૦	૨૦.૦૦	૨૮.૫૦	૫૧.૫૦	૧૧૦.૦૦
			(૦૨.૫૦)	(૦૫.૦૦)	(૦૭.૧૩)	(૧૨.૮૮)	(૦૬.૮૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૦.૦૦	૧૪.૦૦	૧૮.૦૦	૪૧.૦૦	૮૩.૦૦
			(૦૨.૫૦)	(૦૩.૫૦)	(૦૪.૫૦)	(૧૦.૨૫)	(૦૫.૧૯)
૭	સુ. નગર		૧૨૮.૫૦	૧૯૪.૫૦	૩૧૫.૦૦	૫૫૬.૫૦	૧૧૯૪.૫૦
			(૦૩.૨૧)	(૦૪.૮૬)	(૦૭.૮૮)	(૧૩.૯૧)	(૦૭.૪૭)
		ચોટીલા	૧૧.૦૦	૧૫.૦૦	૨૩.૦૦	૪૨.૫૦	૯૧.૫૦
			(૦૨.૭૫)	(૦૩.૭૫)	(૦૫.૭૫)	(૧૦.૬૩)	(૦૫.૭૨)
		ચુડા	૧૪.૫૦	૨૧.૦૦	૩૪.૫૦	૬૦.૦૦	૧૩૦.૦૦
			(૦૩.૬૩)	(૦૫.૨૫)	(૦૮.૬૩)	(૧૫.૦૦)	(૦૮.૧૩)
		દસાડા	૧૪.૦૦	૨૦.૦૦	૩૨.૫૦	૬૦.૦૦	૧૨૬.૫૦
			(૦૩.૫૦)	(૦૫.૦૦)	(૦૮.૧૩)	(૧૫.૦૦)	(૦૭.૯૧)
		ધાંગધ્રા	૧૪.૫૦	૨૧.૦૦	૩૩.૦૦	૫૭.૦૦	૧૨૫.૫૦
			(૦૩.૬૩)	(૦૫.૨૫)	(૦૮.૨૫)	(૧૪.૨૫)	(૦૭.૮૪)
		હળવદ	૧૧.૦૦	૧૯.૫૦	૨૮.૦૦	૫૩.૦૦	૧૧૧.૫૦
			(૦૨.૭૫)	(૦૪.૮૮)	(૦૭.૦૦)	(૧૩.૨૫)	(૦૬.૯૭)
		લખતર	૧૨.૦૦	૨૦.૦૦	૩૨.૦૦	૫૭.૦૦	૧૨૧.૦૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૫.૦૦)	(૦૮.૦૦)	(૧૪.૨૫)	(૦૭.૫૬)
		લીંબડી	૧૫.૦૦	૨૧.૦૦	૩૫.૦૦	૫૭.૫૦	૧૨૮.૫૦
			(૦૩.૭૫)	(૦૫.૨૫)	(૦૮.૭૫)	(૧૪.૩૮)	(૦૮.૦૩)
		મૂળી	૧૨.૫૦	૨૦.૦૦	૩૬.૦૦	૫૮.૫૦	૧૨૭.૦૦
			(૦૩.૧૩)	(૦૫.૦૦)	(૦૮.૦૦)	(૧૪.૬૩)	(૦૭.૯૪)
		સાયલા	૧૧.૦૦	૧૭.૦૦	૨૮.૦૦	૫૧.૦૦	૧૦૭.૦૦
			(૦૨.૭૫)	(૦૪.૨૫)	(૦૭.૦૦)	(૧૨.૭૫)	(૦૬.૬૯)
		વઢવાણ	૧૩.૦૦	૨૦.૦૦	૩૩.૦૦	૬૦.૦૦	૧૨૬.૦૦
			(૦૩.૨૫)	(૦૫.૦૦)	(૦૮.૨૫)	(૧૫.૦૦)	(૦૭.૮૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૯૨.૫૦	૨૯૯.૦૦	૪૫૬.૦૦	૮૨૮.૦૦	૧૭૭૫.૫૦
			(૦૩.૦૧)	(૦૪.૬૭)	(૦૭.૧૩)	(૧૨.૯૪)	(૦૬.૯૪)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ કપાસના પાક હેઠળની સરેરાશ જમીન દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીન અને સરેરાશ જમીન
(એકરમાં)

૫.૦૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨.૫૦	૨૨.૦૦	૨૮.૫૦	૫૭.૦૦	૧૨૦.૦૦
			(૦૩.૧૩)	(૦૫.૫૦)	(૦૭.૧૩)	(૧૪.૨૫)	(૦૭.૫૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૪.૦૦	૨૩.૫૦	૩૧.૫૦	૫૮.૫૦	૧૨૭.૫૦
			(૦૩.૫૦)	(૦૫.૮૮)	(૦૭.૮૮)	(૧૪.૬૩)	(૦૭.૮૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧.૫૦	૧૬.૦૦	૨૨.૫૦	૪૦.૫૦	૯૦.૫૦
			(૦૨.૮૮)	(૦૪.૦૦)	(૦૫.૬૩)	(૧૦.૧૩)	(૦૫.૬૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૦૦	૧૩.૫૦	૨૩.૦૦	૪૮.૦૦	૯૪.૫૦
			(૦૨.૫૦)	(૦૩.૩૮)	(૦૫.૭૫)	(૧૨.૦૦)	(૦૫.૮૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૨.૦૦	૨૧.૦૦	૨૭.૦૦	૫૬.૦૦	૧૧૬.૦૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૫.૨૫)	(૦૬.૭૫)	(૧૪.૦૦)	(૦૭.૨૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૦	૧૬.૫૦	૨૩.૦૦	૩૫.૫૦	૮૭.૦૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૪.૧૩)	(૦૫.૭૫)	(૦૮.૮૮)	(૦૫.૪૪)
૭	સુ. નગર		૧૪૬.૫૦	૨૩૮.૫૦	૪૪૩.૫૦	૬૭૭.૫૦	૧૫૦૬.૦૦
			(૦૩.૬૬)	(૦૫.૮૬)	(૧૧.૦૮)	(૧૬.૮૪)	(૦૮.૪૧)
		ચોટીલા	૧૦.૦૦	૧૭.૦૦	૨૭.૦૦	૪૫.૦૦	૯૯.૦૦
			(૦૨.૫૦)	(૦૪.૨૫)	(૦૬.૭૫)	(૧૧.૨૫)	(૦૬.૧૮)
		ચુડા	૧૬.૫૦	૨૮.૦૦	૫૩.૫૦	૬૮.૦૦	૧૬૬.૦૦
			(૦૪.૧૩)	(૦૭.૦૦)	(૧૩.૩૮)	(૧૭.૦૦)	(૧૦.૩૮)
		દસાડા	૧૮.૦૦	૩૨.૦૦	૫૮.૦૦	૮૭.૦૦	૧૯૫.૦૦
			(૦૪.૫૦)	(૦૮.૦૦)	(૧૪.૫૦)	(૨૧.૭૫)	(૧૨.૧૮)
		ધાંગધ્રા	૧૬.૫૦	૨૩.૦૦	૫૦.૦૦	૭૧.૦૦	૧૬૦.૫૦
			(૦૪.૧૩)	(૦૫.૭૫)	(૧૨.૫૦)	(૧૭.૭૫)	(૧૦.૦૩)
		હળવદ	૧૦.૫૦	૧૭.૫૦	૩૦.૦૦	૫૩.૫૦	૧૧૧.૫૦
			(૦૨.૬૩)	(૦૪.૩૮)	(૦૭.૫૦)	(૧૩.૩૮)	(૦૬.૮૭)
		લખતર	૧૮.૦૦	૩૧.૦૦	૫૮.૦૦	૯૨.૦૦	૧૯૯.૦૦
			(૦૪.૫૦)	(૦૭.૭૫)	(૧૪.૫૦)	(૨૩.૦૦)	(૧૨.૪૪)
		લીંબડી	૧૭.૦૦	૨૭.૦૦	૫૪.૦૦	૭૧.૫૦	૧૬૯.૫૦
			(૦૪.૨૫)	(૦૬.૭૫)	(૧૩.૫૦)	(૧૭.૮૮)	(૧૦.૫૮)
		મૂળી	૧૨.૦૦	૨૧.૫૦	૩૭.૦૦	૬૧.૫૦	૧૩૨.૦૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૫.૩૮)	(૦૮.૨૫)	(૧૫.૩૮)	(૦૮.૨૫)
		સાયલા	૧૨.૦૦	૧૬.૫૦	૨૮.૫૦	૫૨.૦૦	૧૦૯.૦૦
			(૦૩.૦૦)	(૦૪.૧૩)	(૦૭.૧૩)	(૧૩.૦૦)	(૦૬.૮૧)
		વઢવાણ	૧૬.૦૦	૨૫.૦૦	૪૭.૫૦	૭૬.૦૦	૧૬૪.૫૦
			(૦૪.૦૦)	(૦૬.૨૫)	(૧૧.૮૮)	(૧૮.૦૦)	(૧૦.૨૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૮.૫૦	૩૫૧.૦૦	૫૮૮.૦૦	૯૭૩.૦૦	૨૧૪૧.૫૦
			(૦૩.૪૧)	(૦૫.૪૮)	(૦૮.૩૬)	(૧૫.૨૦)	(૦૮.૩૭)

નોંધ :- નીચે કૌંસમાં ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ કપાસના પાક હેઠળની સરેરાશ જમીન દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ની કપાસના પાક હેઠળની જમીનની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની જમીનના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૦૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૮૬ (૦૬.૨૩)	૧૮.૬૩ (૦૭.૧૮)	૨૪.૨૦ (૦૫.૮૧)	૪૫.૨૧ (૦૫.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૮૬ (૦૬.૨૩)	૧૭.૪૩ (૦૭.૦૨)	૨૫.૩૧ (૦૬.૬૮)	૪૭.૩૦ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૪૮ (૦૫.૭૧)	૧૮.૭૨ (૦૪.૬૮)	૨૧.૮૩ (૦૩.૪૦)	૪૨.૯૩ (૦૩.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૪ (૦૪.૬૮)	૧૬.૦૮ (૦૪.૬૮)	૨૫.૨૮ (૦૪.૮૨)	૪૮.૨૮ (૦૫.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૦૮ (૦૫.૧૮)	૧૮.૧૮ (૦૬.૬૮)	૨૫.૮૧ (૦૬.૨૫)	૪૬.૮૨ (૦૬.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૫ (૦૫.૧૮)	૧૬.૮૭ (૦૪.૬૮)	૨૧.૬૮ (૦૩.૮૫)	૪૮.૪૦ (૦૪.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૭)
૭	સુ. નગર		૧૦.૭૬ (૬૬.૭૫)	૧૬.૨૮ (૬૫.૦૫)	૨૬.૩૭ (૬૮.૦૮)	૪૬.૫૮ (૬૭.૨૧)	૧૦૦.૦૦ (૬૭.૨૮)
		ચોટીલા	૧૨.૦૨ (૦૫.૭૧)	૧૬.૩૮ (૦૫.૦૨)	૨૫.૧૪ (૦૫.૦૪)	૪૬.૪૫ (૦૫.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૫)
		ચુડા	૧૧.૧૫ (૦૭.૫૩)	૧૬.૧૫ (૦૭.૦૨)	૨૬.૫૪ (૦૭.૫૭)	૪૬.૧૫ (૦૭.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૨)
		દસાડા	૧૧.૦૭ (૦૭.૨૭)	૧૫.૮૧ (૦૬.૬૮)	૨૫.૬૮ (૦૭.૧૩)	૪૭.૪૩ (૦૭.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૨)
		ધાંગધા	૧૧.૫૫ (૦૭.૫૩)	૧૬.૭૩ (૦૭.૦૨)	૨૬.૨૮ (૦૭.૨૪)	૪૫.૪૨ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૭)
		હળવદ	૮.૮૭ (૦૫.૭૧)	૧૭.૪૮ (૦૬.૫૨)	૨૫.૧૧ (૦૬.૧૪)	૪૭.૫૩ (૦૬.૪૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૮)
		લખતર	૮.૮૨ (૦૬.૨૩)	૧૬.૫૩ (૦૬.૬૮)	૨૬.૪૫ (૦૭.૦૨)	૪૭.૧૧ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૧)
		લીંબડી	૧૧.૬૭ (૦૭.૭૮)	૧૬.૩૪ (૦૭.૦૨)	૨૭.૨૪ (૦૭.૬૮)	૪૪.૭૫ (૦૬.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૨૪)
		મૂળી	૮.૮૪ (૦૬.૪૮)	૧૫.૭૫ (૦૬.૬૮)	૨૮.૩૫ (૦૭.૮૮)	૪૬.૦૬ (૦૭.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૫)
		સાયલા	૧૦.૨૮ (૦૫.૭૧)	૧૫.૮૮ (૦૫.૬૮)	૨૬.૧૭ (૦૬.૧૪)	૪૭.૬૬ (૦૬.૧૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૩)
		વઢવાણ	૧૦.૩૨ (૦૬.૭૫)	૧૫.૮૭ (૦૬.૬૮)	૨૬.૧૮ (૦૭.૨૪)	૪૭.૬૨ (૦૭.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૦)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૮૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૮૪ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૬૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૬૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ :- નીચે કૉંસમાં ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીનની સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની જમીનના સંદર્ભમાં દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ની કપાસના પાક હેઠળની જમીનની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રના
કપાસના પાક હેઠળની જમીનના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૦૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૪૨ (૦૫.૭૨)	૧૮.૩૩ (૦૬.૨૭)	૨૩.૭૫ (૦૪.૭૬)	૪૭.૫૦ (૦૫.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૮૮ (૦૬.૪૧)	૧૮.૪૩ (૦૬.૭૦)	૨૪.૭૧ (૦૫.૨૬)	૪૫.૮૮ (૦૬.૦૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૭૧ (૦૫.૨૬)	૧૭.૬૮ (૦૪.૫૬)	૨૪.૮૬ (૦૩.૭૬)	૪૪.૭૫ (૦૪.૧૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૫૮ (૦૪.૫૮)	૧૪.૨૮ (૦૩.૮૫)	૨૪.૩૪ (૦૩.૮૪)	૫૦.૭૮ (૦૪.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૪૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૩૪ (૦૫.૪૮)	૧૮.૧૦ (૦૫.૮૮)	૨૩.૨૮ (૦૪.૫૧)	૪૮.૨૮ (૦૫.૭૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૭૮ (૦૫.૪૮)	૧૮.૮૭ (૦૪.૭૦)	૨૬.૪૪ (૦૩.૮૪)	૪૦.૮૦ (૦૩.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૬)
૭	સુ. નગર		૮.૭૩ (૬૭.૦૫)	૧૫.૮૪ (૬૭.૮૫)	૨૮.૪૫ (૭૪.૦૪)	૪૪.૮૮ (૬૮.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૭૦.૩૨)
		ચોટીલા	૧૦.૧૦ (૦૪.૫૮)	૧૭.૧૭ (૦૪.૮૪)	૨૭.૨૭ (૦૪.૫૧)	૪૫.૪૫ (૦૪.૬૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૨)
		ચુડા	૮.૮૪ (૦૭.૫૫)	૧૬.૮૭ (૦૭.૮૮)	૩૨.૨૩ (૦૮.૮૩)	૪૦.૮૬ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૭૫)
		દસાડા	૮.૨૩ (૦૮.૨૪)	૧૬.૪૧ (૦૮.૧૨)	૨૮.૭૪ (૦૮.૬૮)	૪૪.૬૨ (૦૮.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૧૧)
		ધાંગધા	૧૦.૨૮ (૦૭.૫૫)	૧૪.૩૩ (૦૬.૫૫)	૩૧.૧૫ (૦૮.૩૫)	૪૪.૨૪ (૦૭.૩૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૮)
		હળવદ	૮.૪૨ (૦૪.૮૧)	૧૫.૭૦ (૦૪.૮૮)	૨૬.૮૧ (૦૫.૦૧)	૪૭.૮૮ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૧)
		લખતર	૮.૦૫ (૦૮.૨૪)	૧૫.૫૮ (૦૮.૮૩)	૨૮.૧૫ (૦૮.૬૮)	૪૬.૨૩ (૦૮.૪૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૨૮)
		લીંબડી	૧૦.૦૩ (૦૭.૭૮)	૧૫.૮૩ (૦૭.૬૮)	૩૧.૮૬ (૦૮.૦૨)	૪૨.૧૮ (૦૭.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૨)
		મૂળી	૮.૦૮ (૦૫.૪૮)	૧૬.૨૮ (૦૬.૧૩)	૨૮.૦૩ (૦૬.૧૮)	૪૬.૫૮ (૦૬.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૬)
		સાયલા	૧૧.૦૧ (૦૫.૪૮)	૧૫.૧૪ (૦૪.૭૦)	૨૬.૧૫ (૦૪.૭૬)	૪૭.૭૧ (૦૫.૩૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૮)
		વઢવાણ	૮.૭૩ (૦૭.૩૨)	૧૫.૨૦ (૦૭.૧૨)	૨૮.૮૮ (૦૭.૮૩)	૪૬.૨૦ (૦૭.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૬૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૨૦ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૩૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૮૭ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૪૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં ખેડૂતોની કપાસના પાક હેઠળની જમીનની સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાક હેઠળની જમીનના સંદર્ભમાં દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નો બિયારણનો કુલ વપરાશ અને એકર દીઠ વપરાશ (કિલોગ્રામમાં)

૫.૦૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૫.૪૦	૯.૯૦	૧૨.૧૫	૨૨.૫૦	૪૯.૯૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫.૪૦	૯.૪૫	૧૩.૯૫	૨૫.૬૫	૫૪.૪૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૯૫	૬.૩૦	૭.૨૦	૧૩.૯૫	૩૨.૪૦
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪.૦૫	૬.૩૦	૯.૯૦	૧૮.૯૦	૩૯.૧૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૫૦	૯.૦૦	૧૩.૦૫	૨૩.૪૦	૪૯.૯૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪.૫૦	૬.૩૦	૮.૧૧	૧૮.૪૫	૩૭.૩૬
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
૭	સુ. નગર		૫૮.૫૦	૮૭.૭૫	૧૪૨.૨૦	૨૫૧.૧૦	૫૩૯.૫૫
			(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		ચોટીલા	૪.૯૫	૬.૭૫	૧૦.૩૫	૧૯.૩૫	૪૧.૪૦
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)
		ચુડા	૬.૭૫	૯.૪૫	૧૫.૭૫	૨૭.૦૦	૫૮.૯૫
			(૦૦.૪૭)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		દસાડા	૬.૩૦	૯.૦૦	૧૪.૮૫	૨૭.૦૦	૫૭.૧૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		ધાંગધા	૬.૭૫	૯.૪૫	૧૪.૮૫	૨૫.૬૫	૫૬.૭૦
			(૦૦.૪૭)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		હળવદ	૪.૯૫	૯.૦૦	૧૨.૬૦	૨૩.૮૫	૫૦.૪૦
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		લખતર	૫.૪૦	૯.૦૦	૧૪.૪૦	૨૫.૬૫	૫૪.૪૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		લીંબડી	૬.૭૫	૯.૪૫	૧૫.૭૫	૨૬.૧૦	૫૮.૦૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		મૂળી	૫.૮૫	૯.૦૦	૧૬.૨૦	૨૬.૫૫	૫૭.૬૦
			(૦૦.૪૭)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		સાયલા	૪.૯૫	૭.૬૫	૧૨.૬૦	૨૨.૯૫	૪૮.૧૫
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		વઢવાણ	૫.૮૫	૯.૦૦	૧૪.૮૫	૨૭.૦૦	૫૬.૭૦
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૭.૩૦	૧૩૫.૦૦	૨૦૬.૫૬	૩૭૩.૯૫	૮૦૨.૮૧
			(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોનો એકર દીઠ બિયારણનો વપરાશ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નો બિયારણનો કુલ વપરાશ અને એકર દીઠ વપરાશ (કિલોગ્રામમાં)

૫.૦૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૨.૦૦ (૦૨.૫૬)	૫૪.૦૦ (૦૨.૪૫)	૭૫.૦૦ (૦૨.૬૩)	૧૫૧.૦૦ (૦૨.૬૫)	૩૧૨.૦૦ (૦૨.૬૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૫.૦૦ (૦૨.૫૦)	૬૨.૦૦ (૦૨.૬૪)	૮૨.૦૦ (૦૨.૬૦)	૧૫૨.૦૦ (૦૨.૬૦)	૩૩૧.૦૦ (૦૨.૬૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૦.૦૦ (૦૨.૬૧)	૪૨.૦૦ (૦૨.૬૩)	૫૮.૦૦ (૦૨.૬૨)	૧૦૫.૦૦ (૦૨.૫૮)	૨૩૬.૦૦ (૦૨.૬૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૮.૦૦ (૦૨.૮૦)	૪૦.૦૦ (૦૨.૮૬)	૬૮.૦૦ (૦૩.૦૦)	૧૪૪.૦૦ (૦૩.૦૦)	૨૮૨.૦૦ (૦૨.૮૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૩.૦૦ (૦૨.૭૫)	૫૮.૦૦ (૦૨.૭૬)	૭૫.૦૦ (૦૨.૭૮)	૧૫૪.૦૦ (૦૨.૭૫)	૩૨૦.૦૦ (૦૨.૭૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૦.૦૦ (૦૨.૫૦)	૪૧.૦૦ (૦૨.૪૮)	૫૭.૦૦ (૦૨.૪૮)	૮૮.૦૦ (૦૨.૪૮)	૨૧૬.૦૦ (૦૨.૪૮)
૭	સુ. નગર		૪૩૧.૦૦ (૦૨.૮૪)	૬૯૬.૦૦ (૦૨.૮૨)	૧૨૯૬.૦૦ (૦૨.૮૨)	૧૯૭૬.૦૦ (૦૨.૮૨)	૪૩૯૯.૦૦ (૦૨.૮૨)
		ચોટીલા	૨૫.૦૦ (૦૨.૫૦)	૪૨.૦૦ (૦૨.૪૭)	૬૭.૦૦ (૦૨.૪૮)	૧૧૨.૦૦ (૦૨.૪૮)	૨૪૬.૦૦ (૦૨.૪૮)
		ચુડા	૪૩.૦૦ (૦૨.૬૧)	૭૩.૦૦ (૦૨.૬૧)	૧૩૮.૦૦ (૦૨.૬૦)	૧૭૭.૦૦ (૦૨.૬૦)	૪૩૨.૦૦ (૦૨.૬૦)
		દસાડા	૪૫.૦૦ (૦૨.૫૦)	૮૦.૦૦ (૦૨.૫૦)	૧૪૫.૦૦ (૦૨.૫૦)	૨૧૭.૦૦ (૦૨.૪૮)	૪૮૭.૦૦ (૦૨.૫૦)
		ધાંગધા	૫૮.૦૦ (૦૩.૫૨)	૮૩.૦૦ (૦૩.૬૧)	૧૮૦.૦૦ (૦૩.૬૦)	૨૫૬.૦૦ (૦૩.૬૧)	૫૭૭.૦૦ (૦૩.૬૦)
		હળવદ	૨૭.૦૦ (૦૨.૫૭)	૪૪.૦૦ (૦૨.૫૧)	૭૫.૦૦ (૦૨.૫૦)	૧૩૩.૦૦ (૦૨.૪૮)	૨૭૮.૦૦ (૦૨.૫૦)
		લખતર	૫૫.૦૦ (૦૩.૦૬)	૮૩.૦૦ (૦૩.૦૦)	૧૭૪.૦૦ (૦૩.૦૦)	૨૭૬.૦૦ (૦૩.૦૦)	૫૮૮.૦૦ (૦૩.૦૧)
		લીંબડી	૪૮.૦૦ (૦૨.૮૨)	૭૬.૦૦ (૦૨.૮૧)	૧૫૨.૦૦ (૦૨.૮૧)	૨૦૧.૦૦ (૦૨.૮૧)	૪૭૭.૦૦ (૦૨.૮૧)
		મૂળી	૩૨.૦૦ (૦૨.૬૭)	૫૮.૦૦ (૦૨.૭૦)	૯૬.૦૦ (૦૨.૫૮)	૧૬૦.૦૦ (૦૨.૬૦)	૩૪૬.૦૦ (૦૨.૬૨)
		સાયલા	૩૩.૦૦ (૦૨.૭૫)	૪૫.૦૦ (૦૨.૭૩)	૭૭.૦૦ (૦૨.૭૦)	૧૪૦.૦૦ (૦૨.૬૮)	૨૯૫.૦૦ (૦૨.૭૧)
		વઢવાણ	૬૫.૦૦ (૦૪.૦૬)	૧૦૨.૦૦ (૦૪.૦૮)	૧૯૧.૦૦ (૦૪.૦૨)	૩૦૪.૦૦ (૦૪.૦૦)	૬૬૨.૦૦ (૦૪.૦૨)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૨૦.૦૦ (૦૨.૮૪)	૯૯૩.૦૦ (૦૨.૮૩)	૧૭૧૩.૦૦ (૦૨.૮૬)	૨૭૭૦.૦૦ (૦૨.૮૫)	૬૦૮૬.૦૦ (૦૨.૮૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોનો એકર દીઠ બિયારણનો વપરાશ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)દ્વારા થતા એક કિલોગ્રામ બિયારણ દીઠ થતા ખર્ચની વિગત (રૂપિયામાં)

૫.૧૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૮૨૨.૦૦	૮૨૨.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૧૬.૫૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮૨૨.૦૦	૮૨૨.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૧૩.૭૫
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૮૮૮.૦૦	૮૬૭.૦૦	૮૬૭.૦૦	૮૬૭.૦૦	૮૭૨.૫૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૨૨.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૧૩.૭૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૨૨.૦૦	૮૨૨.૦૦	૮૨૨.૦૦	૮૨૨.૦૦	૮૨૨.૦૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૧૦.૦૦	૮૧૦.૦૦	૮૧૦.૦૦	૮૧૦.૦૦	૮૧૦.૦૦
૭	સુ. નગર		૭૫૫.૦૦	૭૫૩.૦૦	૭૪૬.૦૦	૭૪૩.૦૦	૭૪૮.૩૭
		ચોટીલા	૮૮૫.૦૦	૮૮૫.૦૦	૮૮૫.૦૦	૮૮૫.૦૦	૮૫૫.૦૦
		ચુડા	૬૬૫.૦૦	૬૬૫.૦૦	૬૬૫.૦૦	૬૬૫.૦૦	૬૬૫.૦૦
		દસાડા	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૭૮૦.૦૦	૭૮૫.૦૦
		ધાંગધા	૮૨૫.૦૦	૮૨૫.૦૦	૮૧૧.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૧૫.૨૫
		હળવદ	૭૮૦.૦૦	૭૮૦.૦૦	૭૮૦.૦૦	૭૮૦.૦૦	૭૮૦.૦૦
		લખતર	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦
		લીંબડી	૭૬૫.૦૦	૭૫૦.૦૦	૭૦૦.૦૦	૭૦૦.૦૦	૭૨૮.૭૫
		મૂળી	૫૬૦.૦૦	૫૬૦.૦૦	૫૬૦.૦૦	૫૬૦.૦૦	૫૬૦.૦૦
		સાયલા	૬૭૦.૦૦	૬૬૫.૦૦	૬૬૫.૦૦	૬૬૫.૦૦	૬૬૬.૨૫
		વઢવાણ	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦	૮૦૦.૦૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૭૮૩.૫૬	૭૮૦.૨૫	૭૭૪.૫૦	૭૭૨.૨૫	૭૭૭.૬૪

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીન પિયત)દ્વારા થતા એક કિલોગ્રામ બિયારણ દીઠ થતા ખર્ચની વિગત
(રૂપીયામાં)

૫.૧૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦
૭	સુ. નગર		૧૪.૨૦	૧૪.૨૦	૧૪.૨૦	૧૪.૨૦	૧૪.૨૦
		ચોટીલા	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦
		ચુડા	૧૭.૦૦	૧૭.૦૦	૧૭.૦૦	૧૭.૦૦	૧૭.૦૦
		દસાડા	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦
		ધાંગધ્રા	૧૮.૦૦	૧૮.૦૦	૧૮.૦૦	૧૮.૦૦	૧૮.૦૦
		હળવદ	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦
		લખતર	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦
		લીંબડી	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦
		મૂળી	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦	૧૨.૦૦
		સાયલા	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦
		વઢવાણ	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦	૧૫.૦૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦	૧૪.૦૦

૩૩૪

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું બિયારણનું કુલ ખર્ચ અને સરેરાશ ખેડૂતદીઠ થતું બિયારણ ખર્ચની
વિગત (રૂપિયામાં)

૫.૧૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૪૩૮.૮૦	૮૧૩૭.૮૦	૮૮૫૩.૬૫	૧૮૨૪૭.૫૦	૪૦૬૭૭.૭૫
			(૧૧૦૮.૭૦)	(૨૦૩૪.૪૫)	(૨૪૬૩.૪૧)	(૪૫૬૧.૮૭)	(૨૫૪૨.૩૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪૪૩૮.૮૦	૭૭૬૭.૮૦	૧૧૩૧૩.૪૫	૨૦૫૨૦.૦૦	૪૪૦૪૦.૧૫
			(૧૧૦૮.૭૦)	(૧૮૪૧.૮૭)	(૨૮૨૮.૩૬)	(૫૧૩૦.૦૦)	(૨૭૫૨.૫૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૪૦૦.૫૫	૫૪૬૨.૧૦	૬૨૪૨.૪૦	૧૨૦૮૪.૬૫	૨૮૧૮૮.૭૦
			(૧૧૦૦.૧૩)	(૧૩૬૫.૫૨)	(૧૫૬૦.૬૦)	(૩૦૨૩.૬૬)	(૧૭૬૨.૪૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૩૨૮.૧૦	૫૧૦૮.૩૦	૮૦૨૮.૮૦	૧૫૩૨૭.૮૦	૩૧૭૮૫.૨૦
			(૮૩૨.૨૭)	(૧૨૭૭.૩૨)	(૨૦૦૭.૨૨)	(૩૮૩૧.૮૭)	(૧૮૮૭.૨૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૬૮૮.૦૦	૭૩૮૮.૦૦	૧૦૭૨૭.૧૦	૧૮૨૩૪.૮૦	૪૧૦૫૮.૮૦
			(૮૨૪.૭૫)	(૧૮૪૮.૫૦)	(૨૬૮૧.૭૭)	(૪૮૦૮.૭૦)	(૨૫૬૬.૧૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૬૪૫.૦૦	૫૧૦૩.૦૦	૬૫૬૮.૧૦	૧૪૮૪૪.૫૦	૩૦૨૬૧.૬૦
			(૮૧૧.૨૫)	(૧૨૭૫.૭૫)	(૧૬૪૨.૨૭)	(૩૭૩૬.૧૨)	(૧૮૮૧.૩૫)
૭	સુ. નગર		૪૪૦૮૫.૫૦	૬૫૮૮૮.૨૫	૧૦૫૨૬૦.૮૫	૧૮૫૭૮૨.૫૦	૪૦૧૦૨૮.૧૦
			(૧૧૦૨.૩૮)	(૧૬૪૭.૨૩)	(૨૬૩૧.૫૨)	(૪૬૪૪.૫૬)	(૨૬૫૬.૧૨)
		ચોટીલા	૪૩૮૦.૭૫	૫૮૭૩.૭૫	૮૧૫૮.૭૫	૧૭૧૨૪.૭૫	૩૬૬૩૮.૦૦
			(૧૦૮૫.૧૮)	(૧૪૮૩.૪૩)	(૨૨૮૮.૮૩)	(૪૨૮૧.૧૮)	(૨૨૮૮.૮૩)
		ચુડા	૪૪૮૮.૭૫	૬૨૮૪.૨૫	૧૦૪૭૩.૭૫	૧૭૮૫૫.૦૦	૩૮૨૦૧.૭૫
			(૧૧૨૨.૧૮)	(૧૫૭૧.૦૬)	(૨૬૧૮.૪૩)	(૪૪૮૮.૭૫)	(૨૪૫૦.૧૦)
		દસાડા	૫૦૪૦.૦૦	૭૨૦૦.૦૦	૧૧૮૮૦.૦૦	૨૧૦૬૦.૦૦	૪૫૧૮૦.૦૦
			(૧૨૬૦.૦૦)	(૧૮૦૦.૦૦)	(૨૮૭૦.૦૦)	(૫૨૬૫.૦૦)	(૨૮૨૩.૭૫)
		ધાંગધા	૫૫૬૮.૭૫	૭૭૮૬.૨૫	૧૨૦૪૩.૩૫	૨૦૫૨૦.૦૦	૪૫૮૨૮.૩૫
			(૧૩૮૨.૧૮)	(૧૮૪૮.૦૦)	(૩૦૧૦.૮૩)	(૫૧૩૦.૦૦)	(૨૮૭૦.૫૨)
		હળવદ	૩૮૬૧.૦૦	૭૦૨૦.૦૦	૮૮૨૮.૦૦	૧૮૬૦૩.૦૦	૩૮૩૧૨.૦૦
			(૮૬૫.૨૫)	(૧૭૫૫.૦૦)	(૨૪૫૭.૦૦)	(૪૬૫૦.૭૫)	(૨૪૫૭.૦૦)
		લખતર	૪૩૨૦.૦૦	૭૨૦૦.૦૦	૧૧૫૨૦.૦૦	૨૦૫૨૦.૦૦	૪૩૫૬૦.૦૦
			(૧૦૮૦.૦૦)	(૧૮૦૦.૦૦)	(૨૮૮૦.૦૦)	(૫૧૩૦.૦૦)	(૨૭૨૨.૫૦)
		લીંબડી	૫૧૬૩.૭૫	૭૦૮૭.૫૦	૧૧૦૨૫.૦૦	૧૮૨૭૦.૦૦	૪૧૫૪૬.૨૫
			(૧૨૮૦.૮૩)	(૧૭૭૧.૮૭)	(૨૭૨૬.૨૫)	(૪૫૬૭.૫૦)	(૨૫૮૬.૬૪)
		મૂળી	૩૨૭૬.૦૦	૫૦૪૦.૦૦	૮૦૭૨.૦૦	૧૪૮૬૮.૦૦	૩૨૨૫૬.૦૦
			(૮૧૮.૦૦)	(૧૨૬૦.૦૦)	(૨૨૬૮.૦૦)	(૩૭૧૫.૦૦)	(૨૦૧૬.૦૦)
		સાયલા	૩૩૧૬.૫૦	૫૦૮૭.૫૦	૮૩૭૮.૦૦	૧૫૨૬૧.૭૫	૩૨૦૪૪.૭૫
			(૮૨૮.૧૨)	(૧૨૭૧.૮૧)	(૨૦૮૪.૭૫)	(૩૮૧૫.૪૩)	(૨૦૦૨.૭૮)
		વઢવાણ	૪૬૮૦.૦૦	૭૨૦૦.૦૦	૧૧૮૮૦.૦૦	૨૧૬૦૦.૦૦	૪૫૩૬૦.૦૦
			(૧૧૭૦.૦૦)	(૧૮૦૦.૦૦)	(૨૮૭૦.૦૦)	(૫૪૦૦.૦૦)	(૨૮૩૫.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૮૦૪૬.૭૫	૧૦૪૮૬૭.૩૫	૧૫૭૮૮૫.૪૫	૨૮૬૧૫૧.૮૫	૬૧૭૦૬૧.૪૦
			(૧૦૬૩.૨૩)	(૧૬૩૭.૫૫)	(૨૪૬૮.૬૭)	(૪૪૭૧.૧૨)	(૨૩૧૬.૮૩)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ખેડુતોનું ખેતીના એકર દીઠ થતું સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૩૫

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું બિયારણનું કુલ ખર્ચ અને સરેરાશ ખેડૂતદીઠ થતું બિયારણ
ખર્ચની વિગત (રૂપીયામાં)

૫.૧૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૪૮.૦૦	૭૫૬.૦૦	૧૦૫૦.૦૦	૨૧૧૪.૦૦	૪૩૬૮.૦૦
			(૧૧૨.૦૦)	(૧૮૮.૦૦)	(૨૬૨.૫૦)	(૫૨૮.૫૦)	(૨૭૩.૦૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૨૫.૦૦	૯૩૦.૦૦	૧૨૩૦.૦૦	૨૨૮૦.૦૦	૪૯૬૫.૦૦
			(૧૩૧.૨૫)	(૨૩૨.૫૦)	(૩૦૭.૫૦)	(૫૭૦.૦૦)	(૩૧૦.૩૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૬૦.૦૦	૫૦૪.૦૦	૭૦૮.૦૦	૧૨૬૦.૦૦	૨૮૩૨.૦૦
			(૮૦.૦૦)	(૧૨૬.૦૦)	(૧૭૭.૦૦)	(૩૧૫.૦૦)	(૧૭૭.૦૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૮.૦૦	૪૮૦.૦૦	૮૨૮.૦૦	૧૭૨૮.૦૦	૩૩૮૪.૦૦
			(૮૭.૦૦)	(૧૨૦.૦૦)	(૨૦૭.૦૦)	(૪૩૨.૦૦)	(૨૧૧.૫૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૬૨.૦૦	૮૧૨.૦૦	૧૦૫૦.૦૦	૨૧૫૬.૦૦	૪૪૮૦.૦૦
			(૧૧૫.૫૦)	(૨૦૩.૦૦)	(૨૬૨.૫૦)	(૫૩૮.૦૦)	(૨૮૦.૦૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪૫૦.૦૦	૬૧૫.૦૦	૮૫૫.૦૦	૧૩૨૦.૦૦	૩૨૪૦.૦૦
			(૧૧૨.૫૦)	(૧૫૩.૭૫)	(૨૧૩.૭૫)	(૩૩૦.૦૦)	(૨૦૨.૫૦)
૭	સુ. નગર		૬૨૧૦.૦૦	૯૯૬૯.૦૦	૧૮૬૮૬.૦૦	૨૮૩૬૭.૦૦	૬૩૨૩૨.૦૦
			(૧૫૫.૨૫)	(૨૪૮.૨૨)	(૬૬૭.૧૫)	(૭૦૮.૧૭)	(૩૮૫.૨૦)
		ચોટીલા	૩૫૦.૦૦	૫૮૮.૦૦	૯૩૮.૦૦	૧૫૬૮.૦૦	૩૪૪૪.૦૦
			(૮૭.૫૦)	(૧૪૭.૦૦)	(૨૩૪.૫૦)	(૩૮૨.૦૦)	(૨૧૫.૨૫)
		ચુડા	૭૩૧.૦૦	૧૨૪૧.૦૦	૨૩૬૩.૦૦	૩૦૦૮.૦૦	૭૩૪૪.૦૦
			(૧૮૨.૭૫)	(૩૧૦.૨૫)	(૫૮૦.૭૫)	(૭૫૨.૨૫)	(૪૫૮.૦૦)
		દસાડા	૫૪૦.૦૦	૯૬૦.૦૦	૧૭૪૦.૦૦	૨૬૦૪.૦૦	૫૮૪૪.૦૦
			(૧૩૫.૦૦)	(૨૪૦.૦૦)	(૪૩૫.૦૦)	(૬૫૧.૦૦)	(૩૬૫.૨૫)
		ધાંગધા	૧૦૪૪.૦૦	૧૪૯૪.૦૦	૩૨૪૦.૦૦	૪૬૦૮.૦૦	૧૦૩૮૬.૦૦
			(૨૬૧.૦૦)	(૩૭૩.૫૦)	(૮૧૦.૦૦)	(૧૧૫૨.૦૦)	(૬૪૮.૧૨)
		હળવદ	૩૭૮.૦૦	૬૧૬.૦૦	૧૦૫૦.૦૦	૧૮૬૨.૦૦	૩૯૦૬.૦૦
			(૮૪.૫૦)	(૧૫૪.૦૦)	(૨૬૨.૫૦)	(૪૫૬.૫૦)	(૨૪૪.૧૨)
		લખતર	૭૭૦.૦૦	૧૩૦૨.૦૦	૨૪૩૬.૦૦	૩૮૬૪.૦૦	૮૩૭૨.૦૦
			(૧૮૨.૫૦)	(૩૨૫.૫૦)	(૬૦૮.૦૦)	(૯૬૬.૦૦)	(૫૨૩.૨૫)
		લીંબડી	૫૭૬.૦૦	૯૧૨.૦૦	૧૮૨૪.૦૦	૨૪૧૨.૦૦	૫૭૨૪.૦૦
			(૧૪૪.૦૦)	(૨૨૮.૦૦)	(૪૫૬.૦૦)	(૬૦૩.૦૦)	(૩૫૭.૭૫)
		મૂળી	૩૮૪.૦૦	૬૯૬.૦૦	૧૧૫૨.૦૦	૧૯૨૦.૦૦	૪૧૫૨.૦૦
			(૮૬.૦૦)	(૧૭૪.૦૦)	(૨૮૮.૦૦)	(૪૮૦.૦૦)	(૨૫૮.૫૦)
		સાયલા	૪૬૨.૦૦	૬૩૦.૦૦	૧૦૭૮.૦૦	૧૯૬૦.૦૦	૪૧૩૦.૦૦
			(૧૧૫.૫૦)	(૧૫૭.૫૦)	(૨૬૮.૫૦)	(૪૮૦.૦૦)	(૨૫૮.૧૨)
		વઢવાણ	૯૭૫.૦૦	૧૫૩૦.૦૦	૨૮૬૫.૦૦	૪૫૬૦.૦૦	૯૯૩૦.૦૦
			(૨૪૩.૭૫)	(૩૮૨.૫૦)	(૭૧૬.૨૫)	(૧૧૪૦.૦૦)	(૬૨૦.૬૨)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૮૦૩.૦૦	૧૪૦૬૬.૦૦	૨૪૪૦૭.૦૦	૩૯૨૨૫.૦૦	૮૬૫૦૧.૦૦
			(૧૩૭.૫૪)	(૨૧૮.૭૮)	(૩૮૧.૩૫)	(૬૧૨.૮૮)	(૩૩૭.૮૮)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં ખેડુતોનું ખેતીના એકર દીઠ થતું સરેરાશ બિયારણ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું બિયારણનું એકર દીઠ ખર્ચ(રૂપિયામાં)

૫.૧૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૬૯.૯૦	૩૭૮.૫૦	૩૭૧.૮૩	૩૬૮.૬૩	૩૭૧.૪૮
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૯.૯૦	૩૬૯.૯૦	૩૭૦.૯૩	૩૬૦.૦૦	૩૬૫.૪૭
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૦૦.૦૫	૩૯૦.૧૫	૪૦૨.૭૩	૩૯૬.૫૪	૩૯૭.૧૬
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૬૯.૯૦	૩૬૪.૯૫	૩૬૪.૯૫	૩૬૪.૯૫	૩૬૫.૪૬
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૬૯.૯૦	૩૬૯.૯૦	૩૭૬.૩૮	૩૭૩.૪૯	૩૭૩.૨૬
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૬૪.૫૦	૩૬૪.૫૦	૩૬૪.૯૫	૩૬૪.૫૦	૩૬૪.૬૦
૭	સુ. નગર		૩૪૩.૧૫	૩૩૮.૭૬	૩૩૪.૧૫	૩૩૩.૮૫	૩૫૫.૭૮
		ચોટીલા	૩૯૮.૨૫	૩૯૮.૨૫	૩૯૮.૨૫	૪૦૨.૯૩	૪૦૦.૪૨
		ચુડા	૩૦૯.૫૬	૨૯૯.૨૫	૩૦૩.૫૮	૨૯૯.૨૫	૩૦૧.૫૫
		દસાડા	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૫.૫૩	૩૫૧.૦૦	૩૫૭.૧૫
		ધાંગધ્રા	૩૮૪.૦૫	૩૭૧.૨૫	૩૬૪.૯૫	૩૬૦.૦૦	૩૬૫.૯૬
		હળવદ	૩૫૧.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૫૧.૦૦	૩૫૧.૦૦	૩૫૨.૫૭
		લખતર	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦
		લીંબડી	૩૪૪.૨૦	૩૩૭.૫૦	૩૧૫.૦૦	૩૧૭.૭૩	૩૨૩.૩૧
		મૂળી	૨૬૨.૦૮	૨૫૨.૦૦	૨૫૨.૦૦	૨૫૪.૧૫	૨૫૩.૯૮
		સાયલા	૩૦૧.૫૦	૨૯૯.૨૬	૨૯૯.૨૫	૨૯૯.૨૫	૨૯૯.૪૮
		વઢવાણ	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૫૩.૪૮	૩૫૦.૧૪	૩૪૬.૪૮	૩૪૫.૬૦	૩૪૭.૫૫

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું બિયારણનું એકર દીઠ ખર્ચ(રૂપીયામાં)

૫.૧૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૫.૮૪	૩૪.૩૬	૩૬.૮૪	૩૭.૦૮	૩૬.૪૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૭.૫૦	૩૮.૫૭	૩૮.૦૪	૩૮.૮૭	૩૮.૮૪
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૧.૩૦	૩૧.૫૦	૩૧.૪૬	૩૧.૧૧	૩૧.૩૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪.૮૦	૩૫.૫૫	૩૬.૦૦	૩૬.૦૦	૩૫.૮૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૮.૫૦	૩૮.૬૬	૩૮.૮૮	૩૮.૫૦	૩૮.૪૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૭.૫૦	૩૭.૨૭	૩૭.૧૭	૩૭.૧૮	૩૭.૨૪
૭	સુ. નગર		૪૨.૩૮	૪૧.૮૦	૪૨.૧૩	૪૧.૮૭	૪૧.૮૭
		ચોટીલા	૩૫.૦૦	૩૪.૫૮	૩૪.૭૫	૩૪.૮૫	૩૪.૭૮
		ચુડા	૪૪.૩૦	૪૪.૩૨	૪૪.૧૬	૪૪.૨૫	૪૪.૨૪
		દસાડા	૩૦.૦૦	૩૦.૦૦	૩૦.૦૦	૨૮.૮૩	૨૮.૮૬
		ધાંગધ્રા	૬૩.૨૭	૬૪.૮૫	૬૪.૮૦	૬૪.૮૦	૬૪.૭૧
		હળવદ	૩૬.૦૦	૩૫.૨૦	૩૫.૦૦	૩૪.૮૦	૩૫.૦૩
		લખતર	૪૨.૭૭	૪૨.૦૦	૪૨.૦૦	૪૨.૭૭	૪૧.૮૬
		લીંબડી	૩૩.૮૮	૩૩.૭૭	૩૩.૭૭	૩૩.૭૩	૩૩.૭૬
		મૂળી	૩૨.૦૦	૩૨.૩૭	૩૧.૧૩	૩૧.૨૧	૩૧.૩૩
		સાયલા	૩૮.૫૦	૩૮.૧૮	૩૭.૮૨	૩૭.૭૦	૩૭.૮૮
		વઢવાણ	૬૦.૮૩	૬૧.૨૦	૬૦.૩૧	૬૦.૦૦	૬૦.૩૬
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૪૦.૨૮	૪૦.૦૭	૪૦.૭૪	૪૦.૩૧	૪૦.૪૦

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૧૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૮૧ (૦૬.૫૨)	૨૦.૦૧ (૦૭.૭૬)	૨૪.૨૨ (૦૬.૨૪)	૪૪.૮૬ (૦૬.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૦૮ (૦૬.૫૨)	૧૭.૬૪ (૦૭.૪૧)	૨૫.૬૮ (૦૭.૧૬)	૪૬.૫૮ (૦૭.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૬૦ (૦૬.૪૭)	૧૮.૩૭ (૦૫.૨૧)	૨૨.૧૪ (૦૩.૮૫)	૪૨.૮૮ (૦૪.૨૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૪૭ (૦૪.૮૮)	૧૬.૦૭ (૦૪.૮૭)	૨૫.૨૫ (૦૫.૦૮)	૪૮.૨૧ (૦૫.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૦૧ (૦૫.૪૪)	૧૮.૦૨ (૦૭.૦૫)	૨૬.૧૩ (૦૬.૭૮)	૪૬.૮૫ (૦૬.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૪ (૦૫.૩૬)	૧૬.૮૬ (૦૪.૮૭)	૨૧.૭૧ (૦૪.૧૬)	૪૮.૩૮ (૦૫.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૦)
૭	સુ. નગર		૧૧.૦૦ (૬૪.૮૦)	૧૬.૪૩ (૬૨.૮૩)	૨૬.૨૫ (૬૬.૬૨)	૪૬.૩૩ (૬૪.૮૨)	૧૦૦.૦૦ (૬૪.૮૮)
		ચોટીલા	૧૧.૮૬ (૦૬.૪૪)	૧૬.૩૦ (૦૫.૭૦)	૨૫.૦૦ (૦૫.૮૦)	૪૬.૭૪ (૦૫.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૪)
		ચુડા	૧૧.૪૫ (૦૬.૬૦)	૧૬.૦૩ (૦૫.૮૮)	૨૬.૭૨ (૦૬.૬૩)	૪૫.૮૦ (૦૬.૨૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૫)
		દસાડા	૧૧.૧૬ (૦૭.૪૧)	૧૫.૮૪ (૦૬.૮૭)	૨૬.૨૮ (૦૭.૫૨)	૪૬.૬૧ (૦૭.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૨)
		ધાંગધા	૧૨.૧૨ (૦૮.૧૮)	૧૬.૮૭ (૦૭.૪૩)	૨૬.૨૨ (૦૭.૬૨)	૪૪.૬૮ (૦૭.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૪)
		હળવદ	૮.૮૨ (૦૫.૬૭)	૧૭.૮૬ (૦૬.૬૮)	૨૫.૦૦ (૦૬.૨૨)	૪૭.૩૨ (૦૬.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૭)
		લખતર	૮.૮૨ (૦૬.૩૫)	૧૬.૫૩ (૦૬.૮૭)	૨૬.૪૫ (૦૭.૨૮)	૪૭.૧૧ (૦૭.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૬)
		લીંબડી	૧૨.૪૩ (૦૭.૫૮)	૧૭.૦૬ (૦૬.૭૬)	૨૬.૫૪ (૦૬.૮૮)	૪૩.૮૮ (૦૬.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૩)
		મૂળી	૧૦.૧૬ (૦૪.૮૧)	૧૫.૬૩ (૦૪.૮૧)	૨૮.૧૩ (૦૫.૭૪)	૪૬.૦૮ (૦૫.૨૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૩)
		સાયલા	૧૦.૩૫ (૦૪.૮૭)	૧૫.૮૮ (૦૪.૮૫)	૨૬.૧૫ (૦૫.૩૦)	૪૭.૬૩ (૦૫.૩૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૮)
		વઢવાણ	૧૦.૩૨ (૦૬.૮૮)	૧૫.૮૭ (૦૬.૮૭)	૨૬.૧૮ (૦૭.૫૨)	૪૭.૬૨ (૦૭.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૫)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૧.૦૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૮૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૬૦ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૩૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના બિયારણ ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું કુલ બિયારણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૧૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૨૬ (૦૫.૦૯)	૧૭.૩૧ (૦૫.૩૭)	૨૪.૦૪ (૦૪.૩૦)	૪૮.૪૦ (૦૫.૩૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૫૭ (૦૫.૯૬)	૧૮.૭૩ (૦૬.૬૧)	૨૪.૭૭ (૦૫.૦૪)	૪૫.૯૨ (૦૫.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૭૧ (૦૪.૦૯)	૧૭.૮૦ (૦૩.૫૮)	૨૫.૦૦ (૦૨.૯૦)	૪૪.૪૯ (૦૩.૨૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૨૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૨૮ (૦૩.૯૫)	૧૪.૧૮ (૦૩.૪૧)	૨૪.૪૭ (૦૩.૩૯)	૫૧.૦૬ (૦૪.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૯૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૩૧ (૦૫.૨૫)	૧૮.૧૩ (૦૫.૭૭)	૨૩.૪૪ (૦૪.૩૦)	૪૮.૧૩ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૮૯ (૦૫.૧૧)	૧૮.૯૮ (૦૪.૩૭)	૨૬.૩૯ (૦૩.૫૦)	૪૦.૭૪ (૦૩.૩૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૭૫)
૭	સુ. નગર		૯.૮૨ (૭૦.૫૪)	૧૫.૭૭ (૭૦.૮૭)	૨૯.૫૫ (૭૬.૫૬)	૪૪.૮૬ (૭૨.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૭૩.૧૦)
		ચોટીલા	૧૦.૧૬ (૦૩.૯૮)	૧૭.૦૭ (૦૪.૧૮)	૨૭.૨૪ (૦૩.૮૪)	૪૫.૫૩ (૦૪.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૯૮)
		ચુડા	૯.૯૫ (૦૮.૩૦)	૧૬.૯૦ (૦૮.૮૨)	૩૨.૧૮ (૦૯.૬૮)	૪૦.૯૭ (૦૭.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૯)
		દસાડા	૯.૨૪ (૦૬.૧૩)	૧૬.૪૩ (૦૬.૮૨)	૨૯.૭૭ (૦૭.૧૩)	૪૪.૫૬ (૦૬.૬૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૬)
		ધાંગધા	૧૦.૦૫ (૧૧.૮૬)	૧૪.૩૮ (૧૦.૬૨)	૩૧.૨૦ (૧૩.૨૭)	૪૪.૩૭ (૧૧.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૧૨.૦૧)
		હળવદ	૯.૬૮ (૦૪.૨૯)	૧૫.૭૭ (૦૪.૩૮)	૨૬.૮૮ (૦૪.૩૦)	૪૭.૬૭ (૦૪.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૨)
		લખતર	૯.૨૦ (૦૮.૭૫)	૧૫.૫૫ (૦૯.૨૬)	૨૯.૧૦ (૦૯.૯૮)	૪૬.૧૫ (૦૯.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૯.૬૮)
		લીંબડી	૧૦.૦૬ (૦૬.૫૪)	૧૫.૯૩ (૦૬.૪૮)	૩૧.૮૭ (૦૭.૪૭)	૪૨.૧૪ (૦૬.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૨)
		મૂળી	૯.૨૫ (૦૪.૩૬)	૧૬.૭૬ (૦૪.૯૫)	૨૭.૭૫ (૦૪.૭૨)	૪૬.૨૪ (૦૪.૮૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૦)
		સાયલા	૧૧.૧૯ (૦૫.૨૫)	૧૫.૨૫ (૦૪.૪૮)	૨૬.૧૦ (૦૪.૪૨)	૪૭.૪૬ (૦૫.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૭૭)
		વઢવાણ	૯.૮૨ (૧૧.૦૮)	૧૫.૪૧ (૧૦.૮૮)	૨૮.૮૫ (૧૧.૭૪)	૪૫.૯૨ (૧૧.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૪૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૧૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૨૬ (૧૦૦.૦૦)	૨૮.૨૨ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૩૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના બિયારણ ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના બિયારણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૪૦

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણીયા ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકર દીઠ વપરાશની વિગત
(ટ્રેક્ટરની ટ્રોલીમાં)

૫.૧૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૪.૦૦	૨૬.૦૦	૩૫.૦૦	૭૪.૦૦	૧૪૯.૦૦
			(૦૧.૧૭)	(૦૧.૨૧)	(૦૧.૩૨)	(૦૧.૪૯)	(૦૧.૩૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૭.૦૦	૫૦.૦૦	૭૬.૦૦	૧૪૮.૦૦	૩૦૧.૦૦
			(૦૨.૨૫)	(૦૨.૩૮)	(૦૨.૪૯)	(૦૨.૬૦)	(૦૨.૫૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪.૦૦	૧૭.૦૦	૧૯.૦૦	૩૮.૦૦	૮૮.૦૦
			(૦૧.૨૭)	(૦૧.૨૧)	(૦૧.૨૩)	(૦૧.૨૫)	(૦૧.૨૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૮.૦૦	૨૮.૦૦	૪૪.૦૦	૮૪.૦૦	૧૭૪.૦૦
			(૦૨.૦૦)	(૦૨.૦૦)	(૦૨.૦૦)	(૦૨.૦૦)	(૦૨.૦૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૭.૦૦	૩૪.૦૦	૪૯.૦૦	૭૮.૦૦	૧૭૮.૦૦
			(૦૧.૭૦)	(૦૧.૭૦)	(૦૧.૭૨)	(૦૧.૫૧)	(૦૧.૬૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૬.૦૦	૩૬.૦૦	૪૭.૦૦	૧૦૭.૦૦	૨૧૬.૦૦
			(૦૨.૬૦)	(૦૨.૫૭)	(૦૨.૬૧)	(૦૨.૬૧)	(૦૨.૬૦)
૭	સુ. નગર		૯૭.૦૦	૧૪૭.૦૦	૨૩૬.૦૦	૪૨૫.૦૦	૯૦૫.૦૦
			(૦૦.૭૫)	(૦૦.૭૬)	(૦૦.૭૫)	(૦૦.૭૬)	(૦૦.૭૬)
		ચોટીલા	૨૭.૦૦	૩૭.૦૦	૫૭.૦૦	૧૧૦.૦૦	૨૩૧.૦૦
			(૦૨.૪૫)	(૦૨.૪૭)	(૦૨.૪૮)	(૦૨.૫૯)	(૦૨.૫૨)
		ચુડા	૭.૦૦	૧૭.૦૦	૩૧.૦૦	૫૪.૦૦	૧૦૯.૦૦
			(૦૦.૪૮)	(૦૦.૮૧)	(૦૦.૯૦)	(૦૦.૯૦)	(૦૦.૮૪)
		દસાડા	૧૪.૦૦	૨૦.૦૦	૩૪.૦૦	૬૦.૦૦	૧૨૮.૦૦
			(૦૧.૦૦)	(૦૧.૦૦)	(૦૧.૦૫)	(૦૧.૦૦)	(૦૧.૦૧)
		ધાંગધા	૫.૦૦	૭.૦૦	૧૧.૦૦	૧૯.૦૦	૪૨.૦૦
			(૦૦.૩૪)	(૦૦.૩૩)	(૦૦.૩૩)	(૦૦.૩૩)	(૦૦.૩૩)
		હળવદ	૨.૦૦	૧.૦૦	૨.૦૦	૩.૦૦	૮.૦૦
			(૦૦.૧૮)	(૦૦.૦૫)	(૦૦.૦૭)	(૦૦.૦૬)	(૦૦.૦૭)
		લખતર	૪.૦૦	૫.૦૦	૭.૦૦	૧૦.૦૦	૨૬.૦૦
			(૦૦.૩૩)	(૦૦.૨૫)	(૦૦.૨૨)	(૦૦.૧૮)	(૦૦.૨૧)
		લીંબડી	૫.૦૦	૮.૦૦	૧૪.૦૦	૨૩.૦૦	૫૦.૦૦
			(૦૦.૩૩)	(૦૦.૩૮)	(૦૦.૪૦)	(૦૦.૪૦)	(૦૦.૩૯)
		મૂળી	૬.૦૦	૯.૦૦	૧૭.૦૦	૨૮.૦૦	૬૦.૦૦
			(૦૦.૪૮)	(૦૦.૪૫)	(૦૦.૪૭)	(૦૦.૪૮)	(૦૦.૪૭)
		સાયલા	૮.૦૦	૧૩.૦૦	૨૧.૦૦	૩૮.૦૦	૮૦.૦૦
			(૦૦.૭૩)	(૦૦.૭૬)	(૦૦.૭૫)	(૦૦.૭૫)	(૦૦.૭૫)
		વઢવાણ	૧૯.૦૦	૩૦.૦૦	૪૨.૦૦	૮૦.૦૦	૧૭૧.૦૦
			(૦૧.૪૬)	(૦૧.૫૦)	(૦૧.૨૭)	(૦૧.૩૩)	(૦૧.૩૬)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૩.૦૦	૩૩૮.૦૦	૫૦૬.૦૦	૯૫૪.૦૦	૨૦૧૧.૦૦
			(૦૧.૧૧)	(૦૧.૧૩)	(૦૧.૧૧)	(૦૧.૧૫)	(૦૧.૧૩)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં એકર દીઠ છાણીયા ખાતરની વપરાશ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણીયા ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકર દીઠ વપરાશની વિગત
(ટ્રેક્ટરની ટ્રોલીમાં)

૫.૧૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩.૦૦	૭.૦૦	૧૨.૦૦	૨૭.૦૦	૪૯.૦૦
			(૦૦.૨૪)	(૦૦.૩૨)	(૦૦.૪૨)	(૦૦.૪૭)	(૦૦.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૦૦	૧૨.૦૦	૧૮.૦૦	૩૩.૦૦	૭૧.૦૦
			(૦૦.૫૭)	(૦૦.૫૧)	(૦૦.૫૭)	(૦૦.૫૬)	(૦૦.૫૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫.૦૦	૭.૦૦	૯.૦૦	૧૭.૦૦	૩૮.૦૦
			(૦૦.૪૩)	(૦૦.૪૪)	(૦૦.૪૦)	(૦૦.૪૨)	(૦૦.૪૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૭.૦૦	૧૦.૦૦	૧૬.૦૦	૩૪.૦૦	૬૭.૦૦
			(૦૦.૭૦)	(૦૦.૭૪)	(૦૦.૭૦)	(૦૦.૭૧)	(૦૦.૭૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭.૦૦	૧૨.૦૦	૧૬.૦૦	૩૬.૦૦	૭૧.૦૦
			(૦૦.૫૮)	(૦૦.૫૭)	(૦૦.૫૮)	(૦૦.૬૪)	(૦૦.૬૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૦	૧૭.૦૦	૨૫.૦૦	૪૨.૦૦	૯૬.૦૦
			(૦૧.૦૦)	(૦૧.૦૩)	(૦૧.૦૮)	(૦૧.૧૮)	(૦૧.૧૦)
૭	સુ. નગર		૪૮.૦૦	૮૨.૦૦	૧૫૦.૦૦	૨૩૦.૦૦	૫૧૦.૦૦
			(૦૦.૩૩)	(૦૦.૩૪)	(૦૦.૩૪)	(૦૦.૩૪)	(૦૦.૩૪)
		ચોટીલા	૧૦.૦૦	૧૭.૦૦	૨૮.૦૦	૪૮.૦૦	૧૦૩.૦૦
			(૦૧.૦૦)	(૦૧.૦૦)	(૦૧.૦૪)	(૦૧.૦૭)	(૦૧.૦૪)
		ચુડા	૩.૦૦	૬.૦૦	૧૧.૦૦	૧૫.૦૦	૩૫.૦૦
			(૦૦.૧૮)	(૦૦.૨૧)	(૦૦.૨૧)	(૦૦.૨૨)	(૦૦.૨૧)
		દસાડા	૫.૦૦	૧૦.૦૦	૧૮.૦૦	૧૯.૦૦	૫૨.૦૦
			(૦૦.૨૮)	(૦૦.૩૧)	(૦૦.૩૧)	(૦૦.૨૨)	(૦૦.૨૭)
		ધાંગધ્રા	૨.૦૦	૨.૦૦	૪.૦૦	૬.૦૦	૧૪.૦૦
			(૦૦.૧૨)	(૦૦.૦૮)	(૦૦.૦૮)	(૦૦.૦૮)	(૦૦.૦૮)
		હળવદ	૧.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨.૦૦	૩.૦૦
			(૦૦.૧૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૪)	(૦૦.૦૩)
		લખતર	૩.૦૦	૯.૦૦	૧૫.૦૦	૨૬.૦૦	૫૩.૦૦
			(૦૦.૧૭)	(૦૦.૨૯)	(૦૦.૨૬)	(૦૦.૨૮)	(૦૦.૨૭)
		લીંબડી	૩.૦૦	૫.૦૦	૧૦.૦૦	૧૪.૦૦	૩૨.૦૦
			(૦૦.૧૮)	(૦૦.૧૯)	(૦૦.૧૯)	(૦૦.૨૦)	(૦૦.૧૯)
		મૂળી	૩.૦૦	૫.૦૦	૯.૦૦	૧૫.૦૦	૩૨.૦૦
			(૦૦.૨૫)	(૦૦.૨૩)	(૦૦.૨૪)	(૦૦.૨૪)	(૦૦.૨૪)
		સાયલા	૨.૦૦	૪.૦૦	૭.૦૦	૧૩.૦૦	૨૬.૦૦
			(૦૦.૧૭)	(૦૦.૨૪)	(૦૦.૨૫)	(૦૦.૨૫)	(૦૦.૨૪)
		વઢવાણ	૧૬.૦૦	૨૪.૦૦	૪૮.૦૦	૭૨.૦૦	૧૬૦.૦૦
			(૦૧.૦૦)	(૦૦.૯૬)	(૦૧.૦૧)	(૦૦.૯૫)	(૦૦.૯૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૯૦.૦૦	૧૪૭.૦૦	૨૪૬.૦૦	૪૧૯.૦૦	૯૦૨.૦૦
			(૦૦.૪૧)	(૦૦.૪૨)	(૦૦.૪૧)	(૦૦.૪૩)	(૦૦.૪૨)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં એકર દીઠ છાણીયા ખાતરની વપરાશ દર્શાવેલ છે.

૩૪૨

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણીયા ખાતરના વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના છાણીયા
ખાતરના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

પ.૧૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૮.૪૦ (૦૬.૫૭)	૧૭.૪૫ (૦૭.૬૮)	૨૩.૪૮ (૦૬.૮૨)	૪૮.૬૬ (૦૭.૭૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૮૭ (૧૨.૬૮)	૧૬.૬૧ (૧૪.૭૮)	૨૫.૨૫ (૧૫.૦૨)	૪૮.૧૭ (૧૫.૫૧)	૧૦૦.૦૦ (૧૪.૮૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૮૧ (૦૬.૫૭)	૧૮.૩૨ (૦૫.૦૩)	૨૧.૫૮ (૦૩.૭૫)	૪૩.૧૮ (૦૩.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૪ (૦૮.૪૫)	૧૬.૦૮ (૦૮.૨૮)	૨૫.૨૮ (૦૮.૭૦)	૪૮.૨૮ (૦૮.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૬૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૫૫ (૦૭.૮૮)	૧૮.૧૦ (૧૦.૦૬)	૨૭.૫૩ (૦૮.૬૮)	૪૩.૮૨ (૦૮.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૪ (૧૨.૨૧)	૧૬.૬૭ (૧૦.૬૫)	૨૧.૭૬ (૦૮.૨૮)	૪૮.૫૪ (૧૧.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૭૪)
૭	સુ. નગર		૧૦.૭૨ (૪૫.૫૪)	૧૬.૨૪ (૪૩.૪૮)	૨૬.૦૮ (૪૬.૬૪)	૪૬.૮૬ (૪૪.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૪૫.૦૦)
		ચોટીલા	૧૧.૬૮ (૧૨.૬૮)	૧૬.૦૨ (૧૦.૮૫)	૨૪.૬૮ (૧૧.૨૬)	૪૭.૬૨ (૧૧.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૪૮)
		ચુડા	૬.૪૨ (૦૩.૨૮)	૧૫.૬૦ (૦૫.૦૩)	૨૮.૪૪ (૦૬.૧૩)	૪૮.૫૪ (૦૫.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૨)
		દસાડા	૧૦.૮૪ (૦૬.૫૭)	૧૫.૬૩ (૦૫.૮૨)	૨૬.૫૬ (૦૬.૭૨)	૪૬.૮૮ (૦૬.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૬)
		ધાંગધા	૧૧.૮૦ (૦૨.૩૫)	૧૬.૬૭ (૦૨.૦૭)	૨૬.૧૮ (૦૨.૧૭)	૪૫.૨૪ (૦૧.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૦૮)
		હળવદ	૨૫.૦૦ (૦૦.૮૪)	૧૨.૫૦ (૦૦.૩૦)	૨૫.૦૦ (૦૦.૪૦)	૩૭.૫૦ (૦૦.૩૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૪૦)
		લખતર	૧૫.૩૮ (૦૧.૮૮)	૧૮.૨૩ (૦૧.૪૮)	૨૬.૮૨ (૦૧.૩૮)	૩૮.૪૬ (૦૧.૦૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૨૮)
		લીંબડી	૧૦.૦૦ (૦૨.૩૫)	૧૬.૦૦ (૦૨.૩૭)	૨૮.૦૦ (૦૨.૭૭)	૪૬.૦૦ (૦૨.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૪૮)
		મૂળી	૧૦.૦૦ (૦૨.૮૨)	૧૫.૦૦ (૦૨.૬૬)	૨૮.૩૩ (૦૩.૩૬)	૪૬.૬૭ (૦૨.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૮૮)
		સાયલા	૧૦.૦૦ (૦૩.૭૬)	૧૬.૨૫ (૦૩.૮૫)	૨૬.૨૫ (૦૪.૧૫)	૪૭.૫૦ (૦૩.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૮૮)
		વઢવાણ	૧૧.૧૧ (૦૮.૮૨)	૧૭.૫૪ (૦૮.૮૮)	૨૪.૫૬ (૦૮.૩૦)	૪૬.૭૮ (૦૮.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૫૦)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૫૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૮૧ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૧૬ (૧૦૦.૦૦)	૪૭.૪૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડુતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશની સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણીયા ખાતરના વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના છાણીયા
ખાતરના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

પ.૧૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૬.૧૨ (૦૩.૩૩)	૧૪.૨૮ (૦૪.૭૬)	૨૪.૪૮ (૦૪.૮૮)	૫૫.૧૦ (૦૬.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧.૨૭ (૦૮.૮૮)	૧૬.૮૦ (૦૮.૧૬)	૨૫.૩૫ (૦૭.૩૨)	૪૬.૪૮ (૦૭.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩.૧૬ (૦૫.૫૬)	૧૮.૪૨ (૦૪.૭૬)	૨૩.૬૮ (૦૩.૬૬)	૪૪.૭૪ (૦૪.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૪૫ (૦૭.૭૮)	૧૪.૮૩ (૦૬.૮૦)	૨૩.૮૮ (૦૬.૫૦)	૫૦.૭૫ (૦૮.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૬ (૦૭.૭૮)	૧૬.૮૦ (૦૮.૧૬)	૨૨.૫૪ (૦૬.૫૦)	૫૦.૭૦ (૦૮.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૫૦ (૧૩.૩૩)	૧૭.૭૧ (૧૧.૫૬)	૨૬.૦૪ (૧૦.૧૬)	૪૩.૭૫ (૧૦.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૬૪)
૭	સુ. નગર		૮.૪૧ (૫૩.૩૩)	૧૬.૦૮ (૫૫.૭૮)	૨૮.૪૧ (૬૦.૮૮)	૪૫.૧૦ (૫૪.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૫૬.૫૪)
		ચોટીલા	૮.૭૧ (૧૧.૧૧)	૧૬.૫૦ (૧૧.૫૬)	૨૭.૧૮ (૧૧.૩૮)	૪૬.૬૦ (૧૧.૪૬)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૪૨)
		ચુડા	૮.૫૭ (૦૩.૩૩)	૧૭.૧૪ (૦૪.૦૮)	૩૧.૪૩ (૦૪.૪૭)	૪૨.૮૬ (૦૩.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૮૮)
		દસાડા	૮.૬૨ (૦૫.૫૬)	૧૮.૨૩ (૦૬.૮૦)	૩૪.૬૨ (૦૭.૩૨)	૩૬.૫૪ (૦૪.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૬)
		ધાંગધા	૧૪.૨૮ (૦૨.૨૨)	૧૪.૨૮ (૦૧.૩૬)	૨૮.૫૭ (૦૧.૬૩)	૪૨.૮૬ (૦૧.૪૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૫૫)
		હળવદ	૩૩.૩૩ (૦૧.૧૧)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૬૬.૬૭ (૦૦.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૩૩)
		લખતર	૫.૬૬ (૦૩.૩૩)	૧૬.૮૮ (૦૬.૧૨)	૨૮.૩૦ (૦૬.૧૦)	૪૮.૦૬ (૦૬.૨૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૮)
		લીંબડી	૮.૩૮ (૦૩.૩૩)	૧૫.૬૩ (૦૩.૪૦)	૩૧.૨૫ (૦૪.૦૭)	૪૩.૭૫ (૦૩.૩૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૫૫)
		મૂળી	૮.૩૮ (૦૩.૩૩)	૧૫.૬૩ (૦૩.૪૦)	૨૮.૧૩ (૦૩.૬૬)	૪૬.૮૮ (૦૩.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૫૫)
		સાયલા	૭.૬૮ (૦૨.૨૨)	૧૫.૩૮ (૦૨.૭૨)	૨૬.૮૨ (૦૨.૮૫)	૫૦.૦૦ (૦૩.૧૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૮૮)
		વઢવાણ	૧૦.૦૦ (૧૭.૭૮)	૧૫.૦૦ (૧૬.૩૩)	૩૦.૦૦ (૧૮.૫૧)	૪૫.૦૦ (૧૭.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૧૭.૭૪)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૮.૮૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૩૦ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૨૭ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૪૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડુતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશની સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૪૪

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણીયા ખાતરના વપરાશ માટેનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની
વિગત (રૂપીયામાં)

૫.૧૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૭૦૦૦.૦૦ (૫૮૩.૩૩)	૧૩૦૦૦.૦૦ (૬૦૪.૬૫)	૧૭૫૦૦.૦૦ (૬૬૦.૩૮)	૩૭૦૦૦.૦૦ (૭૪૭.૪૭)	૭૪૫૦૦.૦૦ (૬૮૦.૩૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૬૨૦૦.૦૦ (૧૩૫૦.૦૦)	૩૦૦૦૦.૦૦ (૧૪૨૮.૫૭)	૪૫૬૦૦.૦૦ (૧૪૮૫.૦૮)	૮૮૮૦૦.૦૦ (૧૫૫૭.૮૮)	૧૮૦૬૦૦.૦૦ (૧૪૮૮.૭૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૭૦૦૦.૦૦ (૬૩૬.૩૬)	૮૫૦૦.૦૦ (૬૦૭.૧૪)	૮૫૦૦.૦૦ (૬૧૨.૮૦)	૧૮૦૦૦.૦૦ (૬૨૨.૮૫)	૪૪૦૦૦.૦૦ (૬૧૮.૭૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)	૧૪૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)	૨૨૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)	૪૨૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)	૮૭૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૩૬૦૦.૦૦ (૧૩૬૦.૦૦)	૨૭૨૦૦.૦૦ (૧૩૬૦.૦૦)	૩૮૨૦૦.૦૦ (૧૩૭૫.૪૪)	૬૨૪૦૦.૦૦ (૧૨૧૧.૬૫)	૧૪૨૪૦૦.૦૦ (૧૨૮૪.૫૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૮૨૦૦.૦૦ (૧૮૨૦.૦૦)	૨૫૨૦૦.૦૦ (૧૮૦૦.૦૦)	૩૨૮૦૦.૦૦ (૧૮૨૭.૭૮)	૭૪૮૦૦.૦૦ (૧૮૨૬.૮૩)	૧૫૧૨૦૦.૦૦ (૧૮૨૧.૬૮)
૭	સુ. નગર		૭૧૩૦૦.૦૦ (૫૫૪.૮૬)	૧૦૭૮૦૦.૦૦ (૫૫૪.૭૬)	૧૭૨૧૦૦.૦૦ (૫૪૬.૩૫)	૩૦૮૪૦૦.૦૦ (૫૫૪.૧૮)	૬૫૮૭૦૦.૦૦ (૫૫૨.૨૮)
		ચોટીલા	૧૩૫૦૦.૦૦ (૧૨૨૭.૨૭)	૧૮૫૦૦.૦૦ (૧૨૩૩.૩૩)	૨૮૫૦૦.૦૦ (૧૨૩૮.૧૩)	૫૫૦૦૦.૦૦ (૧૨૮૪.૧૨)	૧૧૫૫૦૦.૦૦ (૧૨૬૨.૩૦)
		ચુડા	૪૨૦૦.૦૦ (૨૮૮.૬૬)	૧૦૨૦૦.૦૦ (૪૮૫.૭૧)	૧૮૬૦૦.૦૦ (૫૩૮.૧૩)	૩૨૪૦૦.૦૦ (૫૪૦.૦૦)	૬૫૪૦૦.૦૦ (૫૦૩.૦૮)
		દસાડા	૧૧૨૦૦.૦૦ (૮૦૦.૦૦)	૧૬૦૦૦.૦૦ (૮૦૦.૦૦)	૨૭૨૦૦.૦૦ (૮૩૬.૮૨)	૪૮૦૦૦.૦૦ (૮૦૦.૦૦)	૧૦૨૪૦૦.૦૦ (૮૦૮.૪૮)
		ધાંગધ્રા	૪૦૦૦.૦૦ (૨૭૫.૮૬)	૫૬૦૦.૦૦ (૨૬૬.૬૭)	૮૮૦૦.૦૦ (૨૬૬.૬૭)	૧૫૨૦૦.૦૦ (૨૬૬.૬૭)	૩૩૬૦૦.૦૦ (૨૬૭.૭૩)
		હળવદ	૧૬૦૦.૦૦ (૧૪૫.૪૫)	૮૦૦.૦૦ (૪૧.૦૩)	૧૬૦૦.૦૦ (૫૭.૧૪)	૨૪૦૦.૦૦ (૪૫.૨૮)	૬૪૦૦.૦૦ (૫૭.૪૦)
		લખતર	૩૬૦૦.૦૦ (૩૦૦.૦૦)	૪૫૦૦.૦૦ (૨૨૫.૦૦)	૬૩૦૦.૦૦ (૧૮૬.૮૮)	૮૦૦૦.૦૦ (૧૫૭.૮૮)	૨૩૪૦૦.૦૦ (૧૮૩.૩૮)
		લીંબડી	૪૦૦૦.૦૦ (૨૬૬.૬૭)	૬૪૦૦.૦૦ (૩૦૪.૭૬)	૧૧૨૦૦.૦૦ (૩૨૦.૦૦)	૧૮૪૦૦.૦૦ (૩૨૦.૦૦)	૪૦૦૦૦.૦૦ (૩૧૧.૨૮)
		મૂળી	૫૪૦૦.૦૦ (૪૩૨.૦૦)	૮૧૦૦.૦૦ (૪૦૫.૦૦)	૧૫૩૦૦.૦૦ (૪૨૫.૦૦)	૨૫૨૦૦.૦૦ (૪૩૦.૭૭)	૫૪૦૦૦.૦૦ (૪૨૫.૨૦)
		સાયલા	૪૮૦૦.૦૦ (૪૩૬.૩૬)	૭૮૦૦.૦૦ (૪૫૮.૮૨)	૧૨૬૦૦.૦૦ (૪૫૦.૦૦)	૨૨૮૦૦.૦૦ (૪૪૭.૦૬)	૪૮૦૦૦.૦૦ (૪૪૮.૬૦)
		વઢવાણ	૧૮૦૦૦.૦૦ (૧૪૬૧.૫૪)	૩૦૦૦૦.૦૦ (૧૫૦૦.૦૦)	૪૨૦૦૦.૦૦ (૧૨૭૨.૭૩)	૮૦૦૦૦.૦૦ (૧૩૩૩.૩૩)	૧૭૧૦૦૦.૦૦ (૧૩૫૭.૧૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૪૨૩૦૦.૦૦ (૭૩૮.૨૨)	૨૨૫૮૦૦.૦૦ (૭૫૫.૧૮)	૩૩૮૮૦૦.૦૦ (૭૪૨.૮૮)	૬૩૨૫૦૦.૦૦ (૭૬૩.૮૮)	૧૩૩૮૪૦૦.૦૦ (૭૫૪.૩૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડુતોના છાણિયા ખાતરનો એકર દીઠ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણગિયા ખાતરના વપરાશ માટેનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ
ખર્ચની વિગત (રૂપીયામાં)

૫.૧૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૫૦૦.૦૦ (૧૨૦.૦૦)	૩૫૦૦.૦૦ (૧૫૯.૦૯)	૬૦૦૦.૦૦ (૨૧૦.૫૩)	૧૩૫૦૦.૦૦ (૨૩૬.૮૪)	૨૪૫૦૦.૦૦ (૨૦૪.૧૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪૮૦૦.૦૦ (૩૪૨.૮૬)	૭૨૦૦.૦૦ (૩૦૬.૩૮)	૧૦૮૦૦.૦૦ (૩૪૨.૮૬)	૧૯૮૦૦.૦૦ (૩૩૮.૪૬)	૪૨૬૦૦.૦૦ (૩૩૪.૧૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૫૦૦.૦૦ (૨૧૭.૩૯)	૩૫૦૦.૦૦ (૨૧૮.૭૫)	૪૫૦૦.૦૦ (૨૦૦.૦૦)	૮૫૦૦.૦૦ (૨૦૯.૮૮)	૧૯૦૦૦.૦૦ (૨૦૯.૯૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૫૦૦.૦૦ (૩૫૦.૦૦)	૫૦૦૦.૦૦ (૩૭૦.૩૭)	૮૦૦૦.૦૦ (૩૪૭.૮૩)	૧૭૦૦૦.૦૦ (૩૫૪.૧૭)	૩૩૫૦૦.૦૦ (૩૫૪.૫૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૫૬૦૦.૦૦ (૪૬૬.૬૭)	૯૬૦૦.૦૦ (૪૫૭.૧૪)	૧૨૮૦૦.૦૦ (૪૭૪.૦૭)	૨૮૮૦૦.૦૦ (૫૧૪.૨૯)	૫૬૮૦૦.૦૦ (૪૮૯.૬૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૪૦૦.૦૦ (૭૦૦.૦૦)	૧૧૯૦૦.૦૦ (૭૨૧.૨૧)	૧૭૫૦૦.૦૦ (૭૬૦.૮૭)	૨૯૪૦૦.૦૦ (૮૨૮.૧૭)	૬૭૨૦૦.૦૦ (૭૭૨.૪૧)
૭	સુ. નગર		૩૮૨૦૦.૦૦ (૨૬૦.૭૫)	૬૪૭૦૦.૦૦ (૨૭૧.૨૮)	૧૨૦૦૦૦.૦૦ (૨૭૦.૫૭)	૧૮૨૫૦૦.૦૦ (૨૬૯.૩૭)	૪૦૫૪૦૦.૦૦ (૨૬૯.૧૯)
		ચોટીલા	૫૦૦૦.૦૦ (૫૦૦.૦૦)	૮૫૦૦.૦૦ (૫૦૦.૦૦)	૧૪૦૦૦.૦૦ (૫૧૮.૫૨)	૨૪૦૦૦.૦૦ (૫૩૩.૩૩)	૫૧૫૦૦.૦૦ (૫૨૦.૨૦)
		ચુડા	૧૮૦૦.૦૦ (૧૦૯.૦૯)	૩૬૦૦.૦૦ (૧૨૮.૫૭)	૬૬૦૦.૦૦ (૧૨૩.૩૬)	૯૦૦૦.૦૦ (૧૩૨.૩૫)	૨૧૦૦૦.૦૦ (૧૨૬.૫૧)
		દસાડા	૪૦૦૦.૦૦ (૨૨૨.૨૨)	૮૦૦૦.૦૦ (૨૫૦.૦૦)	૧૪૪૦૦.૦૦ (૨૪૮.૨૮)	૧૫૨૦૦.૦૦ (૧૭૪.૭૧)	૪૧૬૦૦.૦૦ (૨૧૩.૩૩)
		ધાંગધા	૧૬૦૦.૦૦ (૯૬.૯૭)	૧૬૦૦.૦૦ (૬૯.૫૭)	૩૨૦૦.૦૦ (૬૪.૦૦)	૪૮૦૦.૦૦ (૬૭.૬૧)	૧૧૨૦૦.૦૦ (૬૯.૭૮)
		હળવદ	૮૦૦.૦૦ (૭૬.૧૯)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૬૦૦.૦૦ (૨૯.૯૧)	૨૪૦૦.૦૦ (૨૧.૫૨)
		લખતર	૨૭૦૦.૦૦ (૧૫૦.૦૦)	૮૧૦૦.૦૦ (૨૬૧.૨૯)	૧૩૫૦૦.૦૦ (૨૩૨.૭૬)	૨૩૪૦૦.૦૦ (૨૫૪.૩૫)	૪૭૭૦૦.૦૦ (૨૩૯.૭૦)
		લીંબડી	૨૪૦૦.૦૦ (૧૪૧.૧૮)	૪૦૦૦.૦૦ (૧૪૮.૧૫)	૮૦૦૦.૦૦ (૧૪૮.૧૫)	૧૧૨૦૦.૦૦ (૧૫૬.૬૪)	૨૫૬૦૦.૦૦ (૧૫૧.૦૩)
		મૂળી	૨૭૦૦.૦૦ (૨૨૫.૦૦)	૪૫૦૦.૦૦ (૨૦૯.૩૦)	૮૧૦૦.૦૦ (૨૧૮.૯૨)	૧૩૫૦૦.૦૦ (૨૧૯.૫૧)	૨૮૮૦૦.૦૦ (૨૧૮.૧૮)
		સાયલા	૧૨૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)	૨૪૦૦.૦૦ (૧૪૫.૪૫)	૪૨૦૦.૦૦ (૧૪૭.૩૭)	૭૮૦૦.૦૦ (૧૫૦.૦૦)	૧૫૬૦૦.૦૦ (૧૪૩.૧૨)
		વઢવાણ	૧૬૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)	૨૪૦૦૦.૦૦ (૯૬૦.૦૦)	૪૮૦૦૦.૦૦ (૧૦૧૦.૫૩)	૭૨૦૦૦.૦૦ (૯૪૭.૩૭)	૧૬૦૦૦૦.૦૦ (૯૭૨.૬૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૪૫૦૦.૦૦ (૨૯૫.૧૯)	૧૦૫૪૦૦.૦૦ (૩૦૦.૨૮)	૧૭૯૬૦૦.૦૦ (૨૯૯.૮૩)	૨૯૯૫૦૦.૦૦ (૩૦૭.૮૧)	૬૪૯૦૦૦.૦૦ (૩૦૩.૦૬)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોના છાણગિયા ખાતરનો એકર દીઠ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગત (ટકામાં)

૫.૧૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૯.૪૦	૧૭.૪૫	૨૩.૪૯	૪૯.૬૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૯૨)	(૦૫.૭૬)	(૦૫.૧૭)	(૦૫.૮૫)	(૦૫.૫૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૯૭	૧૬.૬૧	૨૫.૨૫	૪૯.૧૭	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૩૮)	(૧૩.૨૯)	(૧૩.૪૬)	(૧૪.૦૪)	(૧૩.૪૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૯૧	૧૯.૩૨	૨૧.૫૯	૪૩.૧૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૯૨)	(૦૩.૭૬)	(૦૨.૮૦)	(૦૩.૦૦)	(૦૩.૨૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૪	૧૬.૦૯	૨૫.૨૯	૪૮.૨૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૨)	(૦૬.૨૦)	(૦૬.૪૯)	(૦૬.૬૪)	(૦૬.૫૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૯.૫૫	૧૯.૧૦	૨૭.૫૩	૪૬.૧૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૯.૫૬)	(૧૨.૦૫)	(૧૧.૫૭)	(૦૯.૮૭)	(૧૦.૬૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૦૪	૧૬.૬૭	૨૧.૭૬	૪૯.૫૪	૧૦૦.૦૦
			(૧૨.૭૯)	(૧૧.૧૬)	(૦૯.૭૧)	(૧૧.૮૪)	(૧૧.૨૯)
૭	સુ. નગર		૧૦.૮૧	૧૬.૩૬	૨૬.૦૯	૪૬.૭૫	૧૦૦.૦૦
			(૫૦.૧૧)	(૪૭.૭૯)	(૫૦.૮૦)	(૪૮.૭૬)	(૪૯.૨૫)
		ચોટીલા	૧૧.૬૯	૧૬.૦૨	૨૪.૬૮	૪૭.૬૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૯.૪૯)	(૦૮.૧૯)	(૦૮.૪૧)	(૦૮.૭૦)	(૦૮.૬૨)
		ચુડા	૬.૪૨	૧૫.૬૦	૨૮.૪૪	૪૯.૫૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૯૫)	(૦૪.૫૨)	(૦૫.૪૯)	(૦૫.૧૨)	(૦૪.૮૮)
		દસાડા	૧૦.૯૪	૧૫.૬૩	૨૬.૫૬	૪૬.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૮૭)	(૦૭.૦૯)	(૦૮.૦૩)	(૦૭.૫૯)	(૦૭.૬૫)
		ધાંગધા	૧૧.૯૦	૧૬.૬૭	૨૬.૧૯	૪૫.૨૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૮૧)	(૦૨.૪૮)	(૦૨.૬૦)	(૦૨.૪૦)	(૦૨.૫૧)
		હળવદ	૨૫.૦૦	૧૨.૫૦	૨૫.૦૦	૩૭.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૧૨)	(૦૦.૩૫)	(૦૦.૪૭)	(૦૦.૩૮)	(૦૦.૪૮)
		લખતર	૧૫.૩૮	૧૯.૨૩	૨૬.૯૨	૩૮.૪૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૫૩)	(૦૧.૯૯)	(૦૧.૮૬)	(૦૧.૪૨)	(૦૧.૭૫)
		લીંબડી	૧૦.૦૦	૧૬.૦૦	૨૮.૦૦	૪૬.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૮૧)	(૦૨.૮૩)	(૦૩.૩૧)	(૦૨.૯૧)	(૦૨.૯૯)
		મૂળી	૧૦.૦૦	૧૫.૦૦	૨૮.૩૩	૪૬.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૭૯)	(૦૩.૫૯)	(૦૪.૫૨)	(૦૩.૯૮)	(૦૪.૦૩)
		સાયલા	૧૦.૦૦	૧૬.૨૫	૨૬.૨૫	૪૭.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૩૭)	(૦૩.૪૫)	(૦૩.૭૨)	(૦૩.૬૦)	(૦૩.૫૮)
		વઢવાણ	૧૧.૧૧	૧૭.૫૪	૨૪.૫૬	૪૬.૭૮	૧૦૦.૦૦
			(૧૩.૩૫)	(૧૩.૨૯)	(૧૨.૪૦)	(૧૨.૬૫)	(૧૨.૭૭)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૬૨	૧૬.૮૬	૨૫.૨૯	૪૭.૨૨	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડુતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશના ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણિયા ખાતરના વપરાશના કુલ ખર્ચની જિલ્લાના અને સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગત (ટકામાં)

૫.૧૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૬.૧૨	૧૪.૨૮	૨૪.૪૮	૫૫.૧૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૩૩)	(૦૩.૩૨)	(૦૩.૩૪)	(૦૪.૫૧)	(૦૩.૭૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧.૨૭	૧૬.૮૦	૨૫.૩૫	૪૬.૪૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૪૪)	(૦૬.૮૩)	(૦૬.૦૧)	(૦૬.૬૧)	(૦૬.૫૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩.૧૬	૧૮.૪૨	૨૩.૬૮	૪૪.૭૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૮૮)	(૦૩.૩૨)	(૦૨.૫૧)	(૦૨.૮૪)	(૦૨.૮૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૪૫	૧૪.૮૩	૨૩.૮૮	૫૦.૭૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૪૩)	(૦૪.૭૪)	(૦૪.૪૫)	(૦૫.૬૮)	(૦૫.૧૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૬	૧૬.૮૦	૨૨.૫૪	૫૦.૭૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૬૮)	(૦૮.૧૧)	(૦૭.૧૩)	(૦૮.૬૨)	(૦૮.૭૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૫૦	૧૭.૭૧	૨૬.૦૪	૪૩.૭૫	૧૦૦.૦૦
			(૧૩.૦૨)	(૧૧.૨૮)	(૦૮.૭૪)	(૦૮.૮૨)	(૧૦.૩૫)
૭	સુ. નગર		૮.૪૨	૧૫.૮૬	૨૮.૬૦	૪૫.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૫૮.૨૨)	(૬૧.૩૮)	(૬૬.૮૨)	(૬૦.૮૩)	(૬૨.૪૭)
		ચોટીલા	૮.૭૧	૧૬.૫૦	૨૭.૧૮	૪૬.૬૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૭૫)	(૦૮.૦૬)	(૦૭.૮૦)	(૦૮.૦૧)	(૦૭.૮૪)
		ચુડા	૮.૫૭	૧૭.૧૪	૩૧.૪૩	૪૨.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૭૮)	(૦૩.૪૨)	(૦૩.૬૭)	(૦૩.૦૧)	(૦૩.૨૪)
		દસાડા	૮.૬૨	૧૮.૨૩	૩૪.૬૨	૩૬.૫૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૨૦)	(૦૭.૫૮)	(૦૮.૦૨)	(૦૫.૦૮)	(૦૬.૪૧)
		ધાંગધા	૧૪.૨૮	૧૪.૨૮	૨૮.૫૭	૪૨.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૪૮)	(૦૧.૫૨)	(૦૧.૭૮)	(૦૧.૬૦)	(૦૧.૭૩)
		હળવદ	૩૩.૩૩	૦.૦૦	૦.૦૦	૬૬.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૨૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૫૩)	(૦૦.૩૭)
		લખતર	૫.૬૬	૧૬.૮૮	૨૮.૩૦	૪૮.૦૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૮)	(૦૭.૬૮)	(૦૭.૫૨)	(૦૭.૮૧)	(૦૭.૩૫)
		લીંબડી	૮.૩૮	૧૫.૬૩	૩૧.૨૫	૪૩.૭૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૭૨)	(૦૩.૮૦)	(૦૪.૪૫)	(૦૩.૭૪)	(૦૩.૮૪)
		મૂળી	૮.૩૮	૧૫.૬૩	૨૮.૧૩	૪૬.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૮)	(૦૪.૨૭)	(૦૪.૫૧)	(૦૪.૫૧)	(૦૪.૪૪)
		સાયલા	૭.૬૮	૧૫.૩૮	૨૬.૮૨	૫૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૮૬)	(૦૨.૨૮)	(૦૨.૩૪)	(૦૨.૬૦)	(૦૨.૪૦)
		વઢવાણ	૧૦.૦૦	૧૫.૦૦	૩૦.૦૦	૪૫.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૨૪.૮૧)	(૨૨.૭૭)	(૨૬.૭૩)	(૨૪.૦૪)	(૨૪.૬૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮.૮૪	૧૬.૨૪	૨૭.૬૭	૪૬.૧૫	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડુતોના છાણિયા ખાતરના વપરાશના ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૪૮

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકરદીઠ
વપરાશની વિગત (કિલોગ્રામમાં)

૫.૧૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૮૮.૦૦	૫૩૭.૫૦	૬૪૮.૨૫	૧૨૨૫.૧૨	૨૬૯૯.૮૭
			(૨૪.૦૦)	(૨૫.૦૦)	(૨૪.૫૦)	(૨૪.૭૫)	(૨૪.૬૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૦૦.૦૦	૫૦૪.૦૦	૭૩૨.૦૦	૧૩૮૬.૫૦	૨૯૩૨.૫૦
			(૨૫.૦૦)	(૨૪.૦૦)	(૨૪.૦૦)	(૨૪.૫૦)	(૨૪.૩૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૪૨.૦૦	૨૯૪.૦૦	૩૮૭.૫૦	૭૦૧.૫૦	૧૬૨૫.૦૦
			(૨૨.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૫.૦૦)	(૨૩.૦૦)	(૨૨.૮૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪૫૦.૦૦	૬૬૫.૦૦	૧૧૦૦.૦૦	૨૧૬૩.૦૦	૪૩૭૮.૦૦
			(૫૦.૦૦)	(૪૭.૫૦)	(૫૦.૦૦)	(૫૧.૫૦)	(૫૦.૩૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૮૦.૦૦	૯૯૦.૦૦	૧૪૨૫.૦૦	૨૫૭૫.૦૦	૫૪૭૦.૦૦
			(૪૮.૦૦)	(૪૯.૫૦)	(૫૦.૦૦)	(૫૦.૦૦)	(૪૯.૭૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૦૦.૦૦	૧૧૪૮.૦૦	૧૬૨૦.૦૦	૩૮૫૪.૦૦	૭૪૨૨.૦૦
			(૮૦.૦૦)	(૮૨.૦૦)	(૯૦.૦૦)	(૯૪.૦૦)	(૮૯.૪૨)
૭	સુ. નગર		૪૪૧૪.૩૭	૬૪૨૩.૦૦	૧૦૪૧૫.૫૦	૧૮૭૩૫.૦૦	૩૯૯૮૭.૮૭
			(૩૪.૩૫)	(૩૩.૦૨)	(૩૩.૦૭)	(૩૩.૬૭)	(૩૩.૪૮)
		ચોટીલા	૫૮૪.૫૪	૭૮૦.૦૦	૧૨૦૭.૫૦	૨૨૫૨.૫૦	૪૮૨૪.૫૪
			(૫૩.૧૪)	(૫૨.૦૦)	(૫૨.૫૦)	(૫૩.૦૦)	(૫૨.૭૩)
		ચુડા	૫૮૦.૦૦	૮૬૧.૦૦	૧૪૪૮.૦૦	૨૪૦૦.૦૦	૫૨૯૦.૦૦
			(૪૦.૦૦)	(૪૧.૦૦)	(૪૨.૦૦)	(૪૦.૦૦)	(૪૦.૬૯)
		દસાડા	૨૪૫.૦૦	૩૬૦.૦૦	૬૧૭.૫૦	૧૨૦૦.૦૦	૨૪૨૨.૫૦
			(૧૭.૫૦)	(૧૮.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૨૦.૦૦)	(૧૯.૧૫)
		ધાંગધ્રા	૮૦૪.૭૫	૧૦૭૧.૦૦	૧૬૫૦.૦૦	૨૯૬૪.૦૦	૬૪૮૯.૭૫
			(૫૫.૫૦)	(૫૧.૦૦)	(૫૦.૦૦)	(૫૨.૦૦)	(૫૧.૭૧)
		હળવદ	૫૧૯.૭૫	૯૩૬.૦૦	૧૪૫૬.૦૦	૨૬૫૦.૦૦	૫૫૬૧.૭૫
			(૪૭.૨૫)	(૪૮.૦૦)	(૫૨.૦૦)	(૫૦.૦૦)	(૪૯.૮૮)
		લખતર	૨૧૯.૦૦	૩૪૦.૦૦	૬૦૮.૦૦	૧૧૪૦.૦૦	૨૩૦૭.૦૦
			(૧૮.૨૫)	(૧૭.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૨૦.૦૦)	(૧૯.૦૭)
		લીંબડી	૩૧૨.૪૫	૩૯૯.૦૦	૬૮૨.૫૦	૧૧૫૦.૦૦	૨૫૪૩.૯૫
			(૨૦.૮૩)	(૧૯.૦૦)	(૧૯.૫૦)	(૨૦.૦૦)	(૧૯.૮૦)
		મૂળી	૨૮૦.૧૨	૪૨૦.૦૦	૭૯૨.૦૦	૧૨૨૮.૫૦	૨૭૨૦.૬૨
			(૨૨.૪૧)	(૨૧.૦૦)	(૨૨.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૧.૪૨)
		સાયલા	૫૮૫.૭૬	૮૧૬.૦૦	૧૨૬૦.૦૦	૨૫૫૦.૦૦	૫૨૨૧.૭૬
			(૫૪.૧૬)	(૪૮.૦૦)	(૪૫.૦૦)	(૫૦.૦૦)	(૪૮.૮૦)
		વઢવાણ	૨૭૩.૦૦	૪૪૦.૦૦	૬૯૩.૦૦	૧૨૦૦.૦૦	૨૬૦૬.૦૦
			(૨૧.૦૦)	(૨૨.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૦.૦૦)	(૨૦.૬૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૯૭૪.૩૭	૧૦૫૬૧.૫૦	૧૬૩૨૯.૨૫	૩૦૬૫૦.૧૨	૬૪૫૧૫.૨૪
			(૩૬.૨૩)	(૩૫.૩૨)	(૩૫.૮૧)	(૩૭.૦૨)	(૩૬.૩૪)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં ખેડૂતોમાં ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ દર્શાવેલ છે. (ભાવ ૧ થેલી (૫૦ કીલો) = ૪૫૦ રૂ.)

૩૪૯

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકરદીઠ
વપરાશની વિગત (કિલોગ્રામમાં)

૫.૧૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૫૬.૨૫ (૨૦.૫૦)	૪૪૦.૦૦ (૨૦.૦૦)	૫૬૨.૬૦ (૧૯.૭૪)	૧૦૫૪.૫૦ (૧૮.૫૦)	૨૩૧૩.૩૫ (૧૯.૨૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૯૦.૫૦ (૨૦.૭૫)	૪૯૩.૫૦ (૨૧.૦૦)	૬૯૩.૦૦ (૨૨.૦૦)	૧૩૧૬.૨૫ (૨૨.૫૦)	૨૭૯૩.૨૫ (૨૧.૯૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૪૭.૨૫ (૨૧.૫૦)	૩૩૬.૦૦ (૨૧.૦૦)	૪૯૫.૦૦ (૨૨.૦૦)	૯૧૧.૨૫ (૨૨.૫૦)	૧૯૮૯.૫૦ (૨૧.૯૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૦૦.૦૦ (૩૦.૦૦)	૩૭૮.૦૦ (૨૮.૦૦)	૭૧૩.૦૦ (૩૧.૦૦)	૧૪૮૮.૦૦ (૩૧.૦૦)	૨૮૭૯.૦૦ (૩૦.૪૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૨૦.૦૦ (૧૦.૦૦)	૨૩૧.૦૦ (૧૧.૦૦)	૩૧૦.૫૦ (૧૧.૫૦)	૫૬૦.૦૦ (૧૦.૦૦)	૧૨૨૧.૫૦ (૧૦.૫૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૭૯.૦૦ (૪૮.૨૫)	૭૯૨.૦૦ (૪૮.૦૦)	૧૧૫૦.૦૦ (૫૦.૦૦)	૧૭૭૫.૦૦ (૫૦.૦૦)	૪૨૯૬.૦૦ (૪૯.૩૮)
૭	સુ. નગર		૧૦૨૧.૫૭ (૦૬.૯૭)	૧૬૪૪.૨૨ (૦૬.૮૯)	૨૯૯૭.૭૮ (૦૬.૭૬)	૪૩૯૯.૫૮ (૦૬.૪૯)	૧૦૦૬૩.૧૫ (૦૬.૬૮)
		ચોટીલા	૫૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૮૫.૦૦ (૦૫.૦૦)	૧૩૫.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૨૫.૦૦ (૦૫.૦૦)	૪૯૫.૦૦ (૦૫.૦૦)
		ચુડા	૬૬૮.૨૫ (૪૦.૫૦)	૧૦૭૮.૦૦ (૩૮.૫૦)	૧૮૯૯.૨૫ (૩૫.૫૦)	૨૭૨૦.૦૦ (૪૦.૦૦)	૬૩૬૫.૫૦ (૩૮.૩૫)
		દસાડા	૮૧.૦૦ (૦૪.૫૦)	૧૫૨.૦૦ (૦૪.૭૫)	૨૭૮.૪૦ (૦૪.૮૦)	૪૩૫.૦૦ (૦૫.૦૦)	૯૪૬.૪૦ (૦૪.૮૫)
		ધાંગધા	૭૮.૩૭ (૦૪.૭૫)	૧૦૯.૨૫ (૦૪.૭૫)	૨૫૦.૦૦ (૦૫.૦૦)	૩૫૫.૦૦ (૦૫.૦૦)	૭૯૨.૬૨ (૦૪.૯૪)
		હળવદ	૩૬.૭૫ (૦૩.૫૦)	૬૫.૬૨ (૦૩.૭૫)	૧૨૦.૦૦ (૦૪.૦૦)	૨૨૭.૩૭ (૦૪.૨૫)	૪૪૯.૭૪ (૦૪.૦૩)
		લખતર	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૮૧.૬૦ (૦૪.૮૦)	૧૩૫.૦૦ (૦૫.૦૦)	૨૮૩.૫૦ (૦૫.૨૫)	૩૮૧.૦૯ (૦૫.૩૩)	૮૮૧.૧૯ (૦૫.૨૦)
		મૂળી	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		સાયલા	૨૧.૬૦ (૦૧.૮૦)	૧૪.૮૫ (૦૦.૯૦)	૩૧.૬૩ (૦૧.૧૧)	૫૬.૧૨ (૦૧.૦૮)	૧૨૪.૨૦ (૦૧.૧૪)
		વઢવાણ	૪.૦૦ (૦૦.૨૫)	૪.૫૦ (૦૦.૧૮)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૮.૫૦ (૦૦.૦૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૮૧૪.૫૭ (૧૨.૮૮)	૪૩૧૪.૭૨ (૧૨.૨૯)	૬૯૨૧.૮૮ (૧૧.૫૬)	૧૧૫૦૪.૫૮ (૧૧.૮૨)	૨૫૫૫૫.૭૫ (૧૧.૯૩)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોમાં ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ દર્શાવેલ છે. (ભાવ ૧ થેલી (૫૦ કીલો) = ૪૫૦ રૂ.)

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ના ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરના કુલ વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૧૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૭ (૦૪.૧૩)	૧૯.૯૧ (૦૫.૦૯)	૨૪.૦૫ (૦૩.૯૮)	૪૫.૩૮ (૦૪.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૧૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૨૩ (૦૪.૩૦)	૧૭.૧૯ (૦૪.૭૭)	૨૪.૯૬ (૦૪.૪૮)	૪૭.૬૨ (૦૪.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪.૮૯ (૦૩.૪૭)	૧૮.૦૯ (૦૨.૭૮)	૨૩.૮૫ (૦૨.૩૭)	૪૩.૧૭ (૦૨.૨૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૫૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૨૮ (૦૬.૪૫)	૧૫.૧૯ (૦૬.૩૦)	૨૫.૧૩ (૦૬.૭૪)	૪૯.૪૧ (૦૭.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૯)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૭૮ (૦૬.૮૮)	૧૮.૧૦ (૦૯.૩૭)	૨૬.૦૫ (૦૮.૭૩)	૪૭.૦૭ (૦૮.૪૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૦.૭૮ (૧૧.૪૭)	૧૫.૪૭ (૧૦.૮૭)	૨૧.૮૩ (૦૯.૯૨)	૫૧.૯૩ (૧૨.૫૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૫૦)
૭	સુ. નગર		૧૧.૦૪ (૬૩.૨૯)	૧૬.૦૬ (૬૦.૮૨)	૨૬.૦૫ (૬૩.૭૮)	૪૬.૮૫ (૬૧.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૬૧.૯૮)
		ચોટીલા	૧૨.૧૨ (૦૮.૩૮)	૧૬.૧૭ (૦૭.૩૯)	૨૫.૦૩ (૦૭.૩૯)	૪૬.૬૯ (૦૭.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૮)
		ચુડા	૧૦.૯૬ (૦૮.૩૨)	૧૬.૨૮ (૦૮.૧૫)	૨૭.૩૯ (૦૮.૮૭)	૪૫.૩૭ (૦૭.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૨૦)
		દસાડા	૧૦.૧૧ (૦૩.૫૧)	૧૪.૮૬ (૦૩.૪૧)	૨૫.૪૯ (૦૩.૭૮)	૪૯.૫૪ (૦૩.૯૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૭૫)
		ધાંગધા	૧૨.૪૦ (૧૧.૫૪)	૧૬.૫૦ (૧૦.૧૪)	૨૫.૪૨ (૧૦.૧૦)	૪૫.૬૭ (૦૯.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૦૬)
		હળવદ	૯.૩૫ (૦૭.૪૫)	૧૬.૮૩ (૦૮.૮૬)	૨૬.૧૮ (૦૮.૯૨)	૪૭.૬૫ (૦૮.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૬૨)
		લખતર	૯.૪૯ (૦૩.૧૪)	૧૪.૭૪ (૦૩.૨૨)	૨૬.૩૫ (૦૩.૭૨)	૪૯.૪૧ (૦૩.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૫૮)
		લીંબડી	૧૨.૨૮ (૦૪.૪૮)	૧૫.૬૮ (૦૩.૭૮)	૨૬.૮૩ (૦૪.૧૮)	૪૫.૨૧ (૦૩.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૯૪)
		મૂળી	૧૦.૩૦ (૦૪.૦૨)	૧૫.૪૪ (૦૩.૯૮)	૨૯.૧૧ (૦૪.૮૫)	૪૫.૧૬ (૦૪.૦૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૨)
		સાયલા	૧૧.૪૧ (૦૮.૫૪)	૧૫.૬૩ (૦૭.૭૩)	૨૪.૧૩ (૦૭.૭૨)	૪૯.૮૩ (૦૮.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૯)
		વઢવાણ	૧૦.૪૮ (૦૩.૯૧)	૧૬.૮૮ (૦૪.૧૭)	૨૬.૫૯ (૦૪.૨૪)	૪૬.૦૫ (૦૩.૯૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૪)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૮૧ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૩૭ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૩૧ (૧૦૦.૦૦)	૪૭.૫૧ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરના વપરાશની સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ના ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરના કુલ વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૧૯.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧.૦૮	૧૯.૦૨	૨૪.૩૨	૪૫.૫૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૯.૧૦)	(૧૦.૨૦)	(૦૮.૧૩)	(૦૯.૧૭)	(૦૯.૦૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૪૦	૧૭.૬૭	૨૪.૮૧	૪૭.૧૨	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૩૨)	(૧૧.૪૪)	(૧૦.૦૧)	(૧૧.૪૪)	(૧૦.૯૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૪૩	૧૬.૮૯	૨૪.૮૮	૪૫.૮૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૭૮)	(૦૭.૭૯)	(૦૭.૧૫)	(૦૭.૯૨)	(૦૭.૭૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૪૨	૧૩.૧૩	૨૪.૭૭	૫૧.૬૮	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૬૬)	(૦૮.૭૬)	(૧૦.૩૦)	(૧૨.૯૩)	(૧૧.૨૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૯.૮૨	૧૮.૯૧	૨૫.૪૨	૪૫.૮૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૨૬)	(૦૫.૩૫)	(૦૪.૪૯)	(૦૪.૮૭)	(૦૪.૭૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૪૮	૧૮.૪૪	૨૬.૭૭	૪૧.૩૨	૧૦૦.૦૦
			(૨૦.૫૭)	(૧૮.૩૬)	(૧૬.૬૧)	(૧૫.૪૩)	(૧૬.૮૧)
૭	સુ. નગર		૧૦.૧૫	૧૬.૩૪	૨૯.૭૯	૪૩.૭૨	૧૦૦.૦૦
			(૩૬.૩૦)	(૩૮.૧૧)	(૪૩.૩૧)	(૩૮.૨૪)	(૩૯.૩૮)
		ચોટીલા	૧૦.૧૦	૧૭.૧૭	૨૭.૨૭	૪૫.૪૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૭૮)	(૦૧.૯૭)	(૦૧.૯૫)	(૦૧.૯૬)	(૦૧.૯૪)
		ચુડા	૧૦.૫૦	૧૬.૯૪	૨૯.૮૪	૪૨.૭૩	૧૦૦.૦૦
			(૨૩.૭૪)	(૨૪.૯૮)	(૨૭.૪૪)	(૨૩.૬૪)	(૨૪.૯૧)
		દસાડા	૮.૫૬	૧૬.૦૬	૨૯.૪૨	૪૫.૯૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૮૮)	(૦૩.૫૨)	(૦૪.૦૨)	(૦૩.૭૮)	(૦૩.૭૦)
		ધાંગધા	૯.૮૯	૧૩.૭૮	૩૧.૫૪	૪૪.૭૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૭૮)	(૦૨.૫૩)	(૦૩.૬૧)	(૦૩.૦૯)	(૦૩.૧૦)
		હળવદ	૮.૧૭	૧૪.૫૯	૨૬.૬૮	૫૦.૫૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૩૧)	(૦૧.૫૨)	(૦૧.૭૩)	(૦૧.૯૮)	(૦૧.૭૬)
		લખતર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૯.૨૬	૧૫.૩૨	૩૨.૧૭	૪૩.૨૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૯૦)	(૦૩.૧૩)	(૦૪.૧૦)	(૦૩.૩૧)	(૦૩.૪૫)
		મૂળી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		સાયલા	૧૭.૩૯	૧૧.૯૬	૨૫.૪૭	૪૫.૧૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૭૭)	(૦૦.૩૪)	(૦૦.૪૬)	(૦૦.૪૯)	(૦૦.૪૯)
		વઢવાણ	૪૭.૦૬	૫૨.૯૪	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૧૪)	(૦૦.૧૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૩)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૧.૦૧	૧૬.૮૮	૨૭.૦૯	૪૫.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ડી.એ.પી. રાસાયણીક ખાતરના વપરાશની સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૫૨

મોજાગુી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં યુરીયા રાસાયણીક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકરદીઠ વપરાશની
વિગત (કિલોગ્રામમાં)

૫.૨૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૬૦૦.૦૦ (૫૦.૦૦)	૧૦૭૫.૦૦ (૫૦.૦૦)	૧૩૬૪.૭૫ (૫૧.૫૦)	૨૫૭૪.૦૦ (૫૨.૦૦)	૫૬૧૩.૭૫ (૫૧.૨૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮૩૪.૦૦ (૬૮.૫૦)	૧૪૨૮.૦૦ (૬૮.૦૦)	૨૧૩૫.૦૦ (૭૦.૦૦)	૩૮૩૩.૦૦ (૬૮.૦૦)	૮૩૩૦.૦૦ (૬૮.૧૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૮૮.૫૦ (૫૪.૫૦)	૭૪૨.૦૦ (૫૩.૦૦)	૮૩૭.૦૦ (૫૪.૦૦)	૧૬૭૭.૫૦ (૫૫.૦૦)	૩૮૫૬.૦૦ (૫૪.૩૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૬૩૪.૫૦ (૭૦.૫૦)	૮૮૦.૦૦ (૭૦.૦૦)	૧૫૬૨.૦૦ (૭૧.૦૦)	૨૮૮૨.૦૦ (૭૧.૦૦)	૬૧૫૮.૫૦ (૭૦.૭૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬૪૦.૦૦ (૬૪.૦૦)	૧૨૭૦.૦૦ (૬૩.૫૦)	૧૭૮૧.૨૫ (૬૨.૫૦)	૩૨૪૪.૫૦ (૬૩.૦૦)	૬૮૩૫.૭૫ (૬૩.૦૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૬૦.૦૦ (૫૬.૦૦)	૮૪૦.૦૦ (૬૦.૦૦)	૧૦૮૮.૦૦ (૬૧.૦૦)	૨૪૧૮.૦૦ (૫૮.૦૦)	૪૮૧૭.૦૦ (૫૮.૨૪)
૭	સુ. નગર		૫૬૮૨.૭૫ (૪૪.૩૦)	૮૫૮૪.૭૫ (૪૪.૧૮)	૧૩૭૭૮.૦૦ (૪૩.૭૪)	૨૪૮૦૬.૫૦ (૪૪.૫૮)	૫૨૮૭૩.૦૦ (૪૪.૨૬)
		ચોટીલા	૮૪૧.૫૦ (૭૬.૫૦)	૧૧૫૫.૦૦ (૭૭.૦૦)	૧૭૮૪.૦૦ (૭૮.૦૦)	૩૩૧૫.૦૦ (૭૮.૦૦)	૭૧૦૫.૫૦ (૭૭.૬૬)
		ચુડા	૮૮૩.૨૫ (૬૮.૫૦)	૧૪૦૭.૦૦ (૬૭.૦૦)	૨૨૭૭.૦૦ (૬૬.૦૦)	૩૮૬૦.૦૦ (૬૬.૦૦)	૮૬૩૭.૨૫ (૬૬.૪૪)
		દસાડા	૩૩૬.૦૦ (૨૪.૦૦)	૪૮૦.૦૦ (૨૪.૫૦)	૭૮૦.૦૦ (૨૪.૦૦)	૧૫૦૦.૦૦ (૨૫.૦૦)	૩૧૦૬.૦૦ (૨૪.૫૫)
		ધાંગધ્રા	૧૧૧૬.૫૦ (૭૭.૦૦)	૧૬૩૮.૦૦ (૭૮.૦૦)	૨૬૪૦.૦૦ (૮૦.૦૦)	૪૫૩૧.૫૦ (૭૮.૫૦)	૮૯૨૬.૦૦ (૭૮.૦૮)
		હળવદ	૫૨૮.૦૦ (૪૮.૦૦)	૮૪૫.૭૫ (૪૮.૫૦)	૧૪૦૦.૦૦ (૫૦.૦૦)	૨૬૫૦.૦૦ (૫૦.૦૦)	૫૫૨૩.૭૫ (૪૮.૫૪)
		લખતર	૨૬૪.૦૦ (૨૨.૦૦)	૪૬૦.૦૦ (૨૩.૦૦)	૭૫૨.૦૦ (૨૩.૫૦)	૧૩૬૮.૦૦ (૨૪.૦૦)	૨૮૪૪.૦૦ (૨૩.૫૦)
		લીંબડી	૩૪૫.૦૦ (૨૩.૦૦)	૪૮૩.૫૦ (૨૩.૫૦)	૭૭૦.૦૦ (૨૨.૦૦)	૧૩૮૦.૦૦ (૨૪.૦૦)	૨૯૮૮.૫૦ (૨૩.૨૬)
		મૂળી	૩૩૭.૫૦ (૨૭.૦૦)	૫૫૦.૦૦ (૨૭.૫૦)	૧૦૦૮.૦૦ (૨૮.૦૦)	૧૬૩૮.૦૦ (૨૮.૦૦)	૩૫૩૩.૫૦ (૨૭.૮૨)
		સાયલા	૬૭૧.૦૦ (૬૧.૦૦)	૧૦૪૫.૫૦ (૬૧.૫૦)	૧૭૬૪.૦૦ (૬૩.૦૦)	૩૨૬૪.૦૦ (૬૪.૦૦)	૬૭૪૪.૫૦ (૬૩.૦૩)
		વઢવાણ	૨૬૦.૦૦ (૨૦.૦૦)	૪૧૦.૦૦ (૨૦.૫૦)	૫૮૪.૦૦ (૧૮.૦૦)	૧૨૦૦.૦૦ (૨૦.૦૦)	૨૪૬૪.૦૦ (૧૮.૫૬)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૫૬૦.૭૫ (૪૮.૬૭)	૧૪૮૨૮.૭૫ (૪૮.૮૩)	૨૨૫૫૭.૦૦ (૪૮.૪૭)	૪૧૬૩૬.૫૦ (૫૦.૨૮)	૮૮૬૮૪.૦૦ (૪૮.૮૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોમાં યુરીયા રાસાયણીક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ દર્શાવેલ છે. (ભાવ ૧ થેલી (૫૦ કીલો) = ૨૫૦ રૂ.)

૩૫૩

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં યુરીયા રાસાયણીક ખાતરનો કુલ વપરાશ અને એકરદીઠ
વપરાશની વિગત (કિલોગ્રામમાં)

૫.૨૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૬૮.૭૫	૧૩૨.૦૦	૧૯૯.૫૦	૩૯૯.૦૦	૭૯૯.૨૫
			(૦૫.૫૦)	(૦૬.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૬.૬૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧૨.૦૦	૧૮૮.૦૦	૨૨૦.૫૦	૫૨૬.૫૦	૧૦૪૭.૦૦
			(૦૮.૦૦)	(૦૮.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૯.૦૦)	(૦૮.૨૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૬૯.૦૦	૧૦૪.૦૦	૧૩૫.૦૦	૨૮૩.૫૦	૫૯૧.૫૦
			(૦૬.૦૦)	(૦૬.૫૦)	(૦૬.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૬.૫૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦૫.૦૦	૧૪૮.૫૦	૨૫૩.૦૦	૫૫૨.૦૦	૧૦૫૮.૫૦
			(૧૦.૫૦)	(૧૧.૦૦)	(૧૧.૦૦)	(૧૧.૫૦)	(૧૧.૨૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧૪.૦૦	૨૧૦.૦૦	૨૭૦.૦૦	૫૩૨.૦૦	૧૧૨૬.૦૦
			(૦૯.૫૦)	(૧૦.૦૦)	(૧૦.૦૦)	(૦૯.૫૦)	(૦૯.૭૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૪.૦૦	૧૧૫.૫૦	૧૭૨.૫૦	૨૪૮.૫૦	૬૨૦.૫૦
			(૦૭.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૭.૫૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૭.૧૩)
૭	સુ. નગર		૩૩૯.૦૦	૬૧૪.૫૦	૧૧૦૧.૭૮	૧૪૯૯.૫૦	૩૫૫૪.૭૮
			(૦૨.૩૧)	(૦૨.૫૮)	(૦૨.૪૮)	(૦૨.૨૧)	(૦૨.૩૬)
		ચોટીલા	૫૦.૦૦	૧૦૨.૦૦	૧૭૫.૫૦	૨૭૦.૦૦	૫૯૭.૫૦
			(૦૫.૦૦)	(૦૬.૦૦)	(૦૬.૫૦)	(૦૬.૦૦)	(૦૬.૦૪)
		ચુડા	૯૯.૦૦	૧૯૬.૦૦	૩૭૪.૫૦	૩૭૪.૦૦	૧૦૪૩.૫૦
			(૦૬.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૭.૦૦)	(૦૫.૫૦)	(૦૬.૨૯)
		દસાડા	૪૫.૦૦	૯૬.૦૦	૧૪૫.૦૦	૨૧૭.૫૦	૫૦૩.૫૦
			(૦૨.૫૦)	(૦૩.૦૦)	(૦૨.૫૦)	(૦૨.૫૦)	(૦૨.૫૮)
		ધાંગધ્રા	૫૭.૭૫	૯૨.૦૦	૧૭૫.૦૦	૨૪૮.૫૦	૫૭૩.૨૫
			(૦૩.૫૦)	(૦૪.૦૦)	(૦૩.૫૦)	(૦૩.૫૦)	(૦૩.૫૭)
		હળવદ	૪૨.૦૦	૭૦.૦૦	૧૨૦.૦૦	૨૧૪.૦૦	૪૪૬.૦૦
			(૦૪.૦૦)	(૦૪.૦૦)	(૦૪.૦૦)	(૦૪.૦૦)	(૦૪.૦૦)
		લખતર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૨૧.૨૫	૩૩.૭૫	૬૦.૪૮	૭૧.૫૦	૧૮૬.૯૮
			(૦૧.૨૫)	(૦૧.૨૫)	(૦૧.૧૨)	(૦૧.૦૦)	(૦૧.૧૦)
		મૂળી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		સાયલા	૨૪.૦૦	૨૪.૭૫	૫૧.૩૦	૧૦૪.૦૦	૨૦૪.૦૫
			(૦૨.૦૦)	(૦૧.૫૦)	(૦૧.૮૦)	(૦૨.૦૦)	(૦૧.૮૭)
		વઢવાણ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૯૧.૭૫	૧૫૧૨.૫૦	૨૩૫૨.૨૮	૪૦૪૧.૦૦	૮૭૯૭.૫૩
			(૦૪.૦૮)	(૦૪.૩૧)	(૦૩.૯૩)	(૦૪.૧૫)	(૦૪.૧૧)

નોંધ : નીચે કૉસમાં ખેડૂતોમાં યુરીયા રાસાયણીક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ દર્શાવેલ છે. (ભાવ ૧ થેલી (૫૦ કીલો) = ૨૫૦ રૂ.)

૩૫૪

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ના યુરીયા રાસાયણીક ખાતરના કુલ વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના
યુરીયા રાસાયણીક ખાતરના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૮ (૦૬.૨૮)	૧૮.૧૫ (૦૭.૨૦)	૨૪.૩૧ (૦૬.૦૫)	૪૫.૮૫ (૦૬.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૦૧ (૦૮.૭૨)	૧૭.૧૪ (૦૮.૫૬)	૨૫.૬૩ (૦૮.૪૬)	૪૭.૨૧ (૦૮.૪૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૩૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૫૫ (૦૬.૨૭)	૧૮.૨૪ (૦૪.૮૭)	૨૧.૭૧ (૦૩.૭૧)	૪૩.૫૦ (૦૪.૦૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૦ (૦૬.૬૪)	૧૫.૮૧ (૦૬.૫૬)	૨૫.૩૬ (૦૬.૮૨)	૪૮.૪૨ (૦૭.૧૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૨૩ (૦૬.૬૮)	૧૮.૩૧ (૦૮.૫૧)	૨૫.૬૮ (૦૭.૮૦)	૪૬.૭૮ (૦૭.૭૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૩૮ (૦૫.૮૬)	૧૭.૦૮ (૦૫.૬૩)	૨૨.૩૩ (૦૪.૮૭)	૪૮.૨૦ (૦૫.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૫૪)
૭	સુ. નગર		૧૦.૭૭ (૫૮.૫૪)	૧૬.૨૬ (૫૭.૫૭)	૨૬.૦૬ (૬૧.૦૮)	૪૬.૮૨ (૫૮.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૫૮.૬૨)
		ચોટીલા	૧૧.૮૪ (૦૮.૮૦)	૧૬.૨૬ (૦૭.૭૪)	૨૫.૨૫ (૦૭.૮૫)	૪૬.૬૫ (૦૭.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૧)
		ચુડા	૧૧.૫૦ (૧૦.૩૮)	૧૬.૨૮ (૦૮.૪૨)	૨૬.૩૬ (૧૦.૦૮)	૪૫.૮૫ (૦૮.૫૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૭૪)
		દસાડા	૧૦.૮૨ (૦૩.૫૧)	૧૫.૭૮ (૦૩.૨૮)	૨૫.૧૧ (૦૩.૪૬)	૪૮.૨૮ (૦૩.૬૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૫૦)
		ધાંગધા	૧૧.૨૫ (૧૧.૬૮)	૧૬.૫૦ (૧૦.૮૭)	૨૬.૬૦ (૧૧.૭૦)	૪૫.૬૫ (૧૦.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૧૮)
		હળવદ	૮.૫૬ (૦૫.૫૨)	૧૭.૧૨ (૦૬.૩૩)	૨૫.૩૫ (૦૬.૨૧)	૪૭.૯૭ (૦૬.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૩)
		લખતર	૮.૨૮ (૦૨.૭૬)	૧૬.૧૭ (૦૩.૦૮)	૨૬.૪૪ (૦૩.૩૩)	૪૮.૧૦ (૦૩.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૨૧)
		લીંબડી	૧૧.૫૪ (૦૩.૬૧)	૧૬.૫૧ (૦૩.૩૧)	૨૫.૭૭ (૦૩.૪૧)	૪૬.૧૮ (૦૩.૩૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૩૭)
		મૂળી	૮.૫૫ (૦૩.૫૩)	૧૫.૫૭ (૦૩.૬૮)	૨૮.૫૩ (૦૪.૪૭)	૪૬.૩૬ (૦૩.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૮૮)
		સાયલા	૮.૮૫ (૦૭.૦૨)	૧૫.૫૦ (૦૭.૦૦)	૨૬.૧૫ (૦૭.૮૨)	૪૮.૩૮ (૦૭.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૬૧)
		વઢવાણ	૧૦.૫૫ (૦૨.૭૨)	૧૬.૬૪ (૦૨.૭૫)	૨૪.૧૧ (૦૨.૬૩)	૪૮.૭૦ (૦૨.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૭૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૭૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૮૩ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૪૪ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૮૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના યુરીયા રાસાયણીક ખાતરના વપરાશની સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૫૫

મોજાણી ક્રેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ના યુરીયા રાસાયણીક ખાતરના કુલ વપરાશની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના યુરીયા રાસાયણીક ખાતરના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૮.૬૦ (૦૭.૭૧)	૧૬.૫૨ (૦૮.૭૩)	૨૪.૮૬ (૦૮.૪૮)	૪૮.૮૨ (૦૮.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૭૦ (૧૨.૫૬)	૧૭.૮૬ (૧૨.૪૩)	૨૧.૦૬ (૦૮.૩૭)	૫૦.૨૮ (૧૩.૦૩)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૮૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧.૬૭ (૦૭.૭૪)	૧૭.૫૮ (૦૬.૮૮)	૨૨.૮૨ (૦૫.૭૪)	૪૭.૮૩ (૦૭.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮.૮૨ (૧૧.૭૭)	૧૪.૦૩ (૦૮.૮૨)	૨૩.૮૦ (૧૦.૭૬)	૫૨.૧૫ (૧૩.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૧૨.૦૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૧૨ (૧૨.૭૮)	૧૮.૬૫ (૧૩.૮૮)	૨૩.૮૮ (૧૧.૪૮)	૪૭.૨૫ (૧૩.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૨.૮૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૫૪ (૦૮.૪૨)	૧૮.૬૧ (૦૭.૬૪)	૨૭.૮૦ (૦૭.૩૩)	૪૦.૦૫ (૦૬.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૫)
૭	સુ. નગર		૮.૫૪ (૩૮.૦૨)	૧૭.૨૮ (૪૦.૬૩)	૩૦.૮૮ (૪૬.૮૪)	૪૨.૧૮ (૩૭.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૪૦.૪૧)
		ચોટીલા	૮.૩૭ (૦૫.૬૧)	૧૭.૦૭ (૦૬.૭૪)	૨૮.૩૭ (૦૭.૪૬)	૪૫.૧૮ (૦૬.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૮)
		ચુડા	૮.૪૮ (૧૧.૧૦)	૧૮.૭૮ (૧૨.૮૬)	૩૫.૮૮ (૧૫.૮૨)	૩૫.૮૪ (૦૮.૨૬)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૮૬)
		દસાડા	૮.૮૪ (૦૫.૦૫)	૧૮.૦૭ (૦૬.૩૫)	૨૮.૮૦ (૦૬.૧૬)	૪૩.૨૦ (૦૫.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૨)
		ધાંગધા	૧૦.૦૭ (૦૬.૪૮)	૧૬.૦૫ (૦૬.૦૮)	૩૦.૫૩ (૦૭.૪૪)	૪૩.૩૫ (૦૬.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૨)
		હળવદ	૮.૪૨ (૦૪.૭૧)	૧૫.૭૦ (૦૪.૬૩)	૨૬.૮૧ (૦૫.૧૦)	૪૭.૮૮ (૦૫.૩૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૭)
		લખતર	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૧૧.૩૬ (૦૨.૩૮)	૧૮.૦૫ (૦૨.૨૩)	૩૨.૩૫ (૦૨.૫૭)	૩૮.૨૪ (૦૧.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૧૩)
		મૂળી	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		સાયલા	૧૧.૭૬ (૦૨.૬૮)	૧૨.૧૩ (૦૧.૬૪)	૨૫.૧૪ (૦૨.૧૮)	૫૦.૮૭ (૦૨.૫૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૩૨)
		વઢવાણ	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૦.૧૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૧૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૬.૭૪ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૮૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના યુરીયા રાસાયણીક ખાતરના વપરાશની સૌરાષ્ટ્રના વપરાશના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૫૬

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું રાસાયણીક ખાતર (ડી.એ.પી. +યુરીયા)ના વપરાશનું કુલ ખર્ચ અને
એકર દીઠ ખર્ચની વિગત (રૂપીયામાં)

૫.૨૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૫૫૮૨.૦૦	૧૦૨૧૨.૫૦	૧૨૬૬૭.૦૦	૨૩૮૮૬.૦૮	૫૨૩૬૭.૫૮
			(૪૬૬.૦૦)	(૪૭૫.૦૦)	(૪૭૮.૦૦)	(૪૮૨.૭૫)	(૪૭૮.૨૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૬૮૭૦.૦૦	૧૧૬૭૬.૦૦	૧૭૨૬૩.૦૦	૩૨૨૩૩.૫૦	૬૮૦૪૨.૫૦
			(૫૭૨.૫૦)	(૫૫૬.૦૦)	(૫૬૬.૦૦)	(૫૬૫.૫૦)	(૫૬૪.૬૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૧૭૫.૫૦	૬૩૫૬.૦૦	૭૬૭૨.૫૦	૧૪૭૦૧.૦૦	૩૩૮૦૫.૦૦
			(૪૭૦.૫૦)	(૪૫૪.૦૦)	(૪૮૫.૦૦)	(૪૮૨.૦૦)	(૪૭૭.૫૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૭૨૨૨.૫૦	૧૦૮૮૫.૦૦	૧૭૭૧૦.૦૦	૩૪૩૭૭.૦૦	૭૦૧૮૪.૫૦
			(૮૦૨.૫૦)	(૭૭૭.૫૦)	(૮૦૫.૦૦)	(૮૧૮.૫૦)	(૮૦૬.૮૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૫૨૦.૦૦	૧૫૨૬૦.૦૦	૨૧૭૩૧.૨૫	૩૮૩૮૭.૫૦	૮૩૮૦૮.૭૫
			(૭૫૨.૦૦)	(૭૬૩.૦૦)	(૭૬૨.૫૦)	(૭૬૫.૦૦)	(૭૬૨.૮૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૦૦૦૦.૦૦	૧૪૫૩૨.૦૦	૨૦૦૭૦.૦૦	૪૬૭૮૧.૦૦	૮૧૩૮૩.૦૦
			(૧૦૦૦.૦૦)	(૧૦૩૮.૦૦)	(૧૧૧૫.૦૦)	(૧૧૪૧.૦૦)	(૧૧૦૧.૦૦)
૭	સુ. નગર		૬૮૧૮૩.૦૮	૧૦૦૭૮૦.૭૫	૧૬૨૬૩૪.૫૦	૨૮૨૬૪૭.૫૦	૬૨૪૨૫૫.૮૩
			(૫૩૦.૬૮)	(૫૧૮.૧૫)	(૫૧૬.૩૦)	(૫૨૫.૮૭)	(૫૨૨.૬૧)
		ચોટીલા	૮૪૬૮.૩૬	૧૨૭૮૫.૦૦	૧૮૮૩૭.૫૦	૩૬૮૪૭.૫૦	૭૮૮૪૮.૩૬
			(૮૬૦.૭૬)	(૮૫૩.૦૦)	(૮૬૨.૫૦)	(૮૬૭.૦૦)	(૮૬૨.૮૨)
		ચુડા	૧૦૧૮૬.૨૫	૧૪૭૮૪.૦૦	૨૪૪૨૬.૦૦	૪૧૪૦૦.૦૦	૮૦૭૮૬.૨૫
			(૭૦૨.૫૦)	(૭૦૪.૦૦)	(૭૦૮.૦૦)	(૬૮૦.૦૦)	(૬૮૮.૪૩)
		દસાડા	૩૮૮૫.૦૦	૫૬૮૦.૦૦	૮૪૫૭.૫૦	૧૮૩૦૦.૦૦	૩૭૩૩૨.૫૦
			(૨૭૭.૫૦)	(૨૮૪.૫૦)	(૨૮૧.૦૦)	(૩૦૫.૦૦)	(૨૮૫.૧૨)
		ધાંગધ્રા	૧૨૮૨૫.૨૫	૧૭૮૨૮.૦૦	૨૮૦૫૦.૦૦	૪૮૩૩૩.૫૦	૧૦૮૦૩૭.૭૫
			(૮૮૪.૫૦)	(૮૪૮.૦૦)	(૮૫૦.૦૦)	(૮૬૫.૫૦)	(૮૬૦.૮૬)
		હળવદ	૭૩૧૭.૭૫	૧૩૧૫૨.૭૫	૨૦૧૦૪.૦૦	૩૭૧૦૦.૦૦	૭૭૬૭૪.૫૦
			(૬૬૫.૨૫)	(૬૭૪.૫૦)	(૭૧૮.૦૦)	(૭૦૦.૦૦)	(૬૮૬.૬૩)
		લખતર	૩૨૮૧.૦૦	૫૩૬૦.૦૦	૮૨૩૨.૦૦	૧૭૧૦૦.૦૦	૩૪૮૮૩.૦૦
			(૨૭૪.૨૫)	(૨૬૮.૦૦)	(૨૮૮.૫૦)	(૩૦૦.૦૦)	(૨૮૮.૧૨)
		લીંબડી	૪૫૩૭.૦૫	૬૦૫૮.૫૦	૮૮૮૨.૫૦	૧૭૨૫૦.૦૦	૩૭૮૩૮.૦૫
			(૩૦૨.૪૭)	(૨૮૮.૫૦)	(૨૮૫.૫૦)	(૩૦૦.૦૦)	(૨૮૪.૪૬)
		મૂળી	૪૨૦૮.૫૮	૬૫૩૦.૦૦	૧૨૧૬૮.૦૦	૧૮૨૪૬.૫૦	૪૨૧૫૩.૦૮
			(૩૩૬.૬૮)	(૩૨૬.૫૦)	(૩૩૮.૦૦)	(૩૨૮.૦૦)	(૩૩૧.૮૧)
		સાયલા	૮૭૧૬.૮૪	૧૨૫૭૧.૫૦	૨૦૧૬૦.૦૦	૩૮૨૭૦.૦૦	૮૦૭૧૮.૩૪
			(૭૮૨.૪૪)	(૭૩૮.૫૦)	(૭૨૦.૦૦)	(૭૭૦.૦૦)	(૭૫૪.૩૮)
		વઢવાણ	૩૭૫૭.૦૦	૬૦૧૦.૦૦	૮૨૦૭.૦૦	૧૬૮૦૦.૦૦	૩૫૭૭૪.૦૦
			(૨૮૮.૦૦)	(૩૦૦.૫૦)	(૨૭૮.૦૦)	(૨૮૦.૦૦)	(૨૮૩.૮૨)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧૦૫૭૩.૦૮	૧૬૮૭૦૨.૨૫	૨૫૮૭૪૮.૨૫	૪૮૪૦૩૩.૫૮	૧૦૨૪૦૫૭.૧૬
			(૫૭૪.૪૧)	(૫૬૭.૫૭)	(૫૬૮.૬૨)	(૫૮૪.૫૮)	(૫૭૬.૭૭)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોમાં (યુરિયા+ડી.એ.પી.) રાસાયણીક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું રાસાયણિક ખાતર (ડી.એ.પી.+યુરિયા)ના વપરાશનું કુલ
ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગત (રૂપીયામાં)

પ.૨૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૬૫૦.૦૦ (૨૧૨.૦૦)	૪૬૨૦.૦૦ (૨૧૦.૦૦)	૬૦૬૦.૮૦ (૨૧૨.૬૬)	૧૧૪૮૫.૫૦ (૨૦૧.૫૦)	૨૪૮૧૬.૪૦ (૨૦૬.૮૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૧૭૪.૫૦ (૨૨૬.૭૫)	૫૩૮૧.૫૦ (૨૨૮.૦૦)	૭૩૩૮.૫૦ (૨૩૩.૦૦)	૧૪૪૭૮.૭૫ (૨૪૭.૫૦)	૩૦૩૭૪.૨૫ (૨૩૮.૨૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૫૭૦.૨૫ (૨૨૩.૫૦)	૩૫૪૪.૦૦ (૨૨૧.૫૦)	૫૧૩૦.૦૦ (૨૨૮.૦૦)	૮૬૧૮.૭૫ (૨૩૭.૫૦)	૨૦૮૬૩.૦૦ (૨૩૦.૫૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૨૨૫.૦૦ (૩૨૨.૫૦)	૪૧૪૪.૫૦ (૩૦૭.૦૦)	૭૬૮૨.૦૦ (૩૩૪.૦૦)	૧૬૧૫૨.૦૦ (૩૩૬.૫૦)	૩૧૨૦૩.૫૦ (૩૩૦.૨૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૬૫૦.૦૦ (૧૩૭.૫૦)	૩૧૨૮.૦૦ (૧૪૮.૦૦)	૪૧૪૪.૫૦ (૧૫૩.૫૦)	૭૭૦૦.૦૦ (૧૩૭.૫૦)	૧૬૬૨૩.૫૦ (૧૪૩.૩૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૬૩૧.૦૦ (૪૬૮.૨૫)	૭૭૦૫.૫૦ (૪૬૭.૦૦)	૧૧૨૧૨.૫૦ (૪૮૭.૫૦)	૧૭૨૧૭.૫૦ (૪૮૫.૦૦)	૪૧૭૬૬.૫૦ (૪૮૦.૦૭)
૭	સુ. નગર		૧૦૮૮૮.૧૩ (૭૪.૩૩)	૧૭૮૭૦.૪૮ (૭૪.૮૩)	૩૨૪૮૮.૮૨ (૭૩.૨૬)	૪૭૦૮૩.૭૨ (૬૮.૫૧)	૧૦૮૩૪૨.૨૫ (૭૧.૮૪)
		ચોટીલા	૭૦૦.૦૦ (૭૦.૦૦)	૧૨૭૫.૦૦ (૭૫.૦૦)	૨૦૮૨.૫૦ (૭૭.૫૦)	૩૩૭૫.૦૦ (૭૫.૦૦)	૭૪૪૨.૫૦ (૭૫.૧૮)
		ચુડા	૬૫૦૮.૨૫ (૩૮૪.૫૦)	૧૦૬૮૨.૦૦ (૩૮૧.૫૦)	૧૮૮૬૫.૭૫ (૩૫૪.૫૦)	૨૬૩૫૦.૦૦ (૩૮૭.૫૦)	૬૨૫૦૭.૦૦ (૩૭૬.૫૫)
		દસાડા	૮૫૪.૦૦ (૫૩.૦૦)	૧૮૪૮.૦૦ (૫૭.૭૫)	૩૨૩૦.૬૦ (૫૫.૭૦)	૫૦૦૨.૫૦ (૫૭.૫૦)	૧૧૦૩૫.૧૦ (૫૬.૫૮)
		ધાંગધ્રા	૮૮૪.૦૮ (૬૦.૨૫)	૧૪૪૩.૨૫ (૬૨.૭૫)	૩૧૨૫.૦૦ (૬૨.૫૦)	૪૪૩૭.૫૦ (૬૨.૫૦)	૮૮૮૮.૮૩ (૬૨.૩૦)
		હળવદ	૫૪૦.૭૫ (૫૧.૫૦)	૮૪૦.૫૮ (૫૩.૭૫)	૧૬૮૦.૦૦ (૫૬.૦૦)	૩૧૧૬.૩૩ (૫૮.૨૫)	૬૨૭૭.૬૬ (૫૬.૩૦)
		લખતર	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૮૪૦.૬૫ (૪૮.૪૫)	૧૩૮૩.૭૫ (૫૧.૨૫)	૨૮૫૩.૮૦ (૫૨.૮૫)	૩૭૮૭.૩૧ (૫૨.૮૭)	૮૮૬૫.૬૧ (૫૨.૩૦)
		મૂળી	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		સાયલા	૩૧૪.૪૦ (૨૬.૨૦)	૨૫૭.૪૦ (૧૫.૬૦)	૫૪૧.૧૭ (૧૮.૮૮)	૧૦૨૫.૦૮ (૧૮.૭૧)	૨૧૩૮.૦૫ (૧૮.૬૨)
		વઢવાણ	૩૬.૦૦ (૦૨.૨૫)	૪૦.૫૦ (૦૧.૬૨)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૭૬.૫૦ (૦૦.૪૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૮૭૮૮.૮૮ (૧૩૬.૩૪)	૪૬૩૮૪.૮૮ (૧૩૨.૧૮)	૭૪૦૫૮.૩૨ (૧૨૩.૬૪)	૧૨૩૭૪૬.૨૨ (૧૨૭.૧૮)	૨૭૩૮૮૮.૪૦ (૧૨૭.૮૪)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોમાં (યુરિયા+ડી.એ.પી.) રાસાયણિક ખાતરનો એકર દીઠ વપરાશ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં રાસાયણીક ખાતર (ડી.એ.પી.+યુરીયા)ના વપરાશના કુલ ખર્ચની
જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૮ (૦૫.૦૬)	૧૮.૫૦ (૦૬.૦૨)	૨૪.૧૮ (૦૪.૮૮)	૪૫.૬૩ (૦૪.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૧૦ (૦૬.૨૧)	૧૭.૧૬ (૦૬.૮૮)	૨૫.૩૭ (૦૬.૬૫)	૪૭.૩૭ (૦૬.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૨૬ (૦૪.૬૮)	૧૮.૭૫ (૦૩.૭૫)	૨૨.૬૩ (૦૨.૮૫)	૪૩.૩૬ (૦૩.૦૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૩૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૨૮ (૦૬.૫૩)	૧૫.૫૧ (૦૬.૪૧)	૨૫.૨૩ (૦૬.૮૨)	૪૮.૮૭ (૦૭.૧૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૬ (૦૬.૮૦)	૧૮.૧૮ (૦૮.૮૮)	૨૫.૮૦ (૦૮.૩૭)	૪૬.૮૫ (૦૮.૧૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૧૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૦.૮૪ (૦૮.૦૪)	૧૫.૮૦ (૦૮.૫૬)	૨૧.૮૬ (૦૭.૭૩)	૫૧.૧૮ (૦૮.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૨)
૭	સુ. નગર		૧૦.૮૨ (૬૧.૬૭)	૧૬.૧૪ (૫૮.૩૮)	૨૬.૦૫ (૬૨.૬૧)	૪૬.૮૮ (૬૦.૪૬)	૧૦૦.૦૦ (૬૦.૮૬)
		ચોટીલા	૧૧.૮૮ (૦૮.૫૬)	૧૬.૨૧ (૦૭.૫૪)	૨૫.૧૩ (૦૭.૬૪)	૪૬.૬૭ (૦૭.૬૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૭૧)
		ચુડા	૧૧.૨૨ (૦૮.૨૧)	૧૬.૨૮ (૦૮.૭૧)	૨૬.૮૦ (૦૮.૪૦)	૪૫.૬૦ (૦૮.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૭)
		દસાડા	૧૦.૪૧ (૦૩.૫૧)	૧૫.૨૪ (૦૩.૩૫)	૨૫.૩૩ (૦૩.૬૪)	૪૮.૦૨ (૦૩.૭૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૬૫)
		ધાંગધા	૧૧.૮૭ (૧૧.૬૦)	૧૬.૫૦ (૧૦.૫૧)	૨૫.૮૬ (૧૦.૮૦)	૪૫.૬૬ (૧૦.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૫૫)
		હળવદ	૮.૪૨ (૦૬.૬૨)	૧૬.૮૩ (૦૭.૭૫)	૨૫.૮૮ (૦૭.૭૪)	૪૭.૭૬ (૦૭.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૮)
		લખતર	૮.૪૧ (૦૨.૮૮)	૧૫.૩૨ (૦૩.૧૬)	૨૬.૩૮ (૦૩.૫૫)	૪૮.૮૮ (૦૩.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૪૨)
		લીંબડી	૧૧.૮૮ (૦૪.૧૦)	૧૬.૦૧ (૦૩.૫૭)	૨૬.૪૧ (૦૩.૮૫)	૪૫.૫૮ (૦૩.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૬૮)
		મૂળી	૮.૮૮ (૦૩.૮૧)	૧૫.૪૮ (૦૩.૮૫)	૨૮.૮૭ (૦૪.૬૮)	૪૫.૬૬ (૦૩.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૧૨)
		સાયલા	૧૦.૮૦ (૦૭.૮૮)	૧૫.૫૭ (૦૭.૪૧)	૨૪.૮૮ (૦૭.૭૬)	૪૮.૬૫ (૦૮.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૮)
		વઢવાણ	૧૦.૫૦ (૦૩.૪૦)	૧૬.૮૦ (૦૩.૫૪)	૨૫.૭૪ (૦૩.૫૪)	૪૬.૮૬ (૦૩.૪૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૪૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૮૦ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૫૭ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૩૬ (૧૦૦.૦૦)	૪૭.૨૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના (યુરિયા+ડી.એ.પી.) રાસાયણીક ખાતરના ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં રાસાયણીક ખાતર (ડી.એ.પી.+યુરીયા)ના વપરાશના કુલ
ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૮ (૦૮.૮૦)	૧૮.૬૨ (૦૮.૮૬)	૨૪.૪૨ (૦૮.૧૮)	૪૬.૨૮ (૦૮.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૪૫ (૧૦.૬૬)	૧૭.૭૨ (૧૧.૬૦)	૨૪.૧૬ (૦૮.૮૧)	૪૭.૬૭ (૧૧.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૦૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૩૨ (૦૮.૬૩)	૧૬.૮૮ (૦૭.૬૪)	૨૪.૫૮ (૦૬.૮૩)	૪૬.૧૦ (૦૭.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૬૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૪ (૧૦.૮૩)	૧૩.૨૮ (૦૮.૮૩)	૨૪.૬૨ (૧૦.૩૭)	૫૧.૭૬ (૧૩.૦૫)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૩૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૩ (૦૫.૫૪)	૧૮.૮૨ (૦૬.૭૪)	૨૪.૮૩ (૦૫.૬૦)	૪૬.૩૨ (૦૬.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૪૮ (૧૮.૮૦)	૧૮.૪૫ (૧૬.૬૧)	૨૬.૮૫ (૧૫.૧૪)	૪૧.૨૨ (૧૩.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૧૫.૨૪)
૭	સુ. નગર		૧૦.૦૫ (૩૬.૫૫)	૧૬.૪૮ (૩૮.૫૨)	૨૮.૮૮ (૪૩.૮૭)	૪૩.૪૭ (૩૮.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૩૮.૫૪)
		ચોટીલા	૮.૪૧ (૦૨.૩૫)	૧૭.૧૩ (૦૨.૭૫)	૨૮.૧૨ (૦૨.૮૩)	૪૫.૩૫ (૦૨.૭૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૭૨)
		ચુડા	૧૦.૪૧ (૨૧.૮૫)	૧૭.૦૮ (૨૩.૦૨)	૩૦.૩૪ (૨૫.૬૧)	૪૨.૧૬ (૨૧.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૨૨.૮૧)
		દસાડા	૮.૬૫ (૦૩.૨૦)	૧૬.૭૫ (૦૩.૮૮)	૨૮.૨૮ (૦૪.૩૬)	૪૫.૩૩ (૦૪.૦૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૩)
		ધાંગધા	૮.૮૪ (૦૩.૩૪)	૧૪.૪૩ (૦૩.૧૧)	૩૧.૨૫ (૦૪.૨૨)	૪૪.૩૮ (૦૩.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૬૫)
		હળવદ	૮.૬૧ (૦૧.૮૨)	૧૪.૮૮ (૦૨.૦૩)	૨૬.૭૬ (૦૨.૨૭)	૪૮.૬૪ (૦૨.૫૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૨૮)
		લખતર	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૮.૪૮ (૦૨.૮૨)	૧૫.૬૧ (૦૨.૮૮)	૩૨.૧૮ (૦૩.૮૫)	૪૨.૭૨ (૦૩.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૨૪)
		મૂળી	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		સાયલા	૧૪.૭૦ (૦૧.૦૬)	૧૨.૦૪ (૦૦.૫૫)	૨૫.૩૧ (૦૦.૭૩)	૪૭.૮૪ (૦૦.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૭૮)
		વઢવાણ	૪૭.૦૬ (૦૦.૧૨)	૫૨.૮૪ (૦૦.૦૮)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૩)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૮૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૮૩ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૦૩ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૧૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના (યુરિયા+ડી.એ.પી.) રાસાયણીક ખાતરના ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણીયા ખાતરના અને રાસાયણીક ખાતરના કુલ ખર્ચની વિગત
(રૂપીયામાં)

૫.૨૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખાતરનો પ્રકાર	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
				સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	અમરેલી	બાબરા	છાણીયા	૭૦૦૦	૧૩૦૦૦	૧૭૫૦૦	૩૭૦૦૦	૭૪૫૦૦
			રા.ખા.	(૫૫૮૨)	(૧૦૨૧૩)	(૧૨૬૬૭)	(૨૩૮૮૬)	(૫૨૩૬૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	છાણીયા	૧૬૨૦૦	૩૦૦૦૦	૪૫૬૦૦	૮૮૮૦૦	૧૮૦૬૦૦
			રા.ખા.	(૬૮૭૦)	(૧૧૬૭૬)	(૧૭૨૬૩)	(૩૨૨૩૪)	(૬૮૦૪૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	છાણીયા	૭૦૦૦	૮૫૦૦	૮૫૦૦	૧૮૦૦૦	૪૪૦૦૦
			રા.ખા.	(૫૧૭૬)	(૬૩૫૬)	(૭૬૭૩)	(૧૪૭૦૧)	(૩૩૮૦૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	છાણીયા	૮૦૦૦	૧૪૦૦૦	૨૨૦૦૦	૪૨૦૦૦	૮૭૦૦૦
			રા.ખા.	(૭૨૨૩)	(૧૦૮૮૫)	(૧૭૭૧૦)	(૩૪૩૭૭)	(૭૦૧૮૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	છાણીયા	૧૩૬૦૦	૨૭૨૦૦	૩૮૨૦૦	૬૨૪૦૦	૧૪૨૪૦૦
			રા.ખા.	(૭૫૨૦)	(૧૫૨૬૦)	(૨૧૭૩૧)	(૩૮૩૮૮)	(૮૩૮૦૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	છાણીયા	૧૮૨૦૦	૨૫૨૦૦	૩૨૮૦૦	૭૪૮૦૦	૧૫૧૨૦૦
			રા.ખા.	(૧૦૦૦૦)	(૧૪૫૩૨)	(૨૦૦૭૦)	(૪૬૭૮૧)	(૮૧૩૮૩)
૭	સુ. નગર		છાણીયા	૭૧૩૦૦	૧૦૭૮૦૦	૧૭૨૧૦૦	૩૦૮૪૦૦	૬૫૮૭૦૦
			રા.ખા.	(૬૮૧૮૩)	(૧૦૦૭૮૧)	(૧૬૨૬૩૫)	(૨૮૨૬૪૮)	(૬૨૪૨૫૬)
		ચોટીલા	છાણીયા	૧૩૫૦૦	૧૮૫૦૦	૨૮૫૦૦	૫૫૦૦૦	૧૧૫૫૦૦
			રા.ખા.	(૮૪૬૮)	(૧૨૭૮૫)	(૧૮૮૩૮)	(૩૬૮૪૮)	(૭૮૮૪૮)
		ચુડા	છાણીયા	૪૨૦૦	૧૦૨૦૦	૧૮૬૦૦	૩૨૪૦૦	૬૫૪૦૦
			રા.ખા.	(૧૦૧૮૬)	(૧૪૭૮૪)	(૨૪૪૨૬)	(૪૧૪૦૦)	(૮૦૭૮૬)
		દસાડા	છાણીયા	૧૧૨૦૦	૧૬૦૦૦	૨૭૨૦૦	૪૮૦૦૦	૧૦૨૪૦૦
			રા.ખા.	(૩૮૮૫)	(૫૬૮૦)	(૮૪૫૮)	(૧૮૩૦૦)	(૩૭૩૩૩)
		ધાંગધા	છાણીયા	૪૦૦૦	૫૬૦૦	૮૮૦૦	૧૫૨૦૦	૩૩૬૦૦
			રા.ખા.	(૧૨૮૨૫)	(૧૭૮૨૮)	(૨૮૦૫૦)	(૪૮૩૩૪)	(૧૦૮૦૩૮)
		હળવદ	છાણીયા	૧૬૦૦	૮૦૦	૧૬૦૦	૨૪૦૦	૬૪૦૦
			રા.ખા.	(૭૩૧૮)	(૧૩૧૫૩)	(૨૦૧૦૪)	(૩૭૧૦૦)	(૭૭૬૭૫)
		લખતર	છાણીયા	૩૬૦૦	૪૫૦૦	૬૩૦૦	૮૦૦૦	૨૩૪૦૦
			રા.ખા.	(૩૨૮૧)	(૫૩૬૦)	(૮૨૩૨)	(૧૭૧૦૦)	(૩૪૮૮૩)
		લીંબડી	છાણીયા	૪૦૦૦	૬૪૦૦	૧૧૨૦૦	૧૮૪૦૦	૪૦૦૦૦
			રા.ખા.	(૪૫૩૭)	(૬૦૫૮)	(૮૮૮૩)	(૧૭૨૫૦)	(૩૭૮૩૮)
		મૂળી	છાણીયા	૫૪૦૦	૮૧૦૦	૧૫૩૦૦	૨૫૨૦૦	૫૪૦૦૦
			રા.ખા.	(૪૨૦૮)	(૬૫૩૦)	(૧૨૧૬૮)	(૧૮૨૪૭)	(૪૨૧૫૩)
		સાયલા	છાણીયા	૪૮૦૦	૭૮૦૦	૧૨૬૦૦	૨૨૮૦૦	૪૮૦૦૦
			રા.ખા.	(૮૭૧૭)	(૧૨૫૭૨)	(૨૦૧૬૦)	(૩૮૨૭૦)	(૮૦૭૧૮)
		વઢવાણ	છાણીયા	૧૮૦૦૦	૩૦૦૦૦	૪૨૦૦૦	૮૦૦૦૦	૧૭૧૦૦૦
			રા.ખા.	(૩૭૫૭)	(૬૦૧૦)	(૮૨૦૭)	(૧૬૮૦૦)	(૩૫૭૭૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	છાણીયા	૧૪૨૩૦૦	૨૨૫૮૦૦	૩૩૮૮૦૦	૬૩૨૫૦૦	૧૩૩૮૪૦૦
			રા.ખા.	(૧૧૦૫૭૩)	(૧૬૮૭૦૨)	(૨૫૮૭૪૮)	(૪૮૪૦૩૪)	(૧૦૨૪૦૫૭)

નોંધ : નીચે કૉસમાં ખેડૂતનું રાસાયણીક ખાતરનું ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૬૧

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણીયા ખાતરના અને રાસાયણીક ખાતરના કુલ ખર્ચની વિગત
(રૂપીયામાં)

૫.૨૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખાતરનો પ્રકાર	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
				સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	અમરેલી	બાબરા	છાણીયા	૧૫૦૦	૩૫૦૦	૬૦૦૦	૧૩૫૦૦	૨૪૫૦૦
			રા.ખા.	(૨૬૫૦)	(૪૬૨૦)	(૬૦૬૧)	(૧૧૪૮૬)	(૨૪૮૧૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	છાણીયા	૪૮૦૦	૭૨૦૦	૧૦૮૦૦	૧૯૮૦૦	૪૨૬૦૦
			રા.ખા.	(૩૧૭૫)	(૫૩૮૨)	(૭૩૪૦)	(૧૪૪૭૯)	(૩૦૩૭૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	છાણીયા	૨૫૦૦	૩૫૦૦	૪૫૦૦	૮૫૦૦	૧૯૦૦૦
			રા.ખા.	(૨૫૭૦)	(૩૫૪૪)	(૫૧૩૦)	(૯૬૧૯)	(૨૦૮૬૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	છાણીયા	૩૫૦૦	૫૦૦૦	૮૦૦૦	૧૭૦૦૦	૩૩૫૦૦
			રા.ખા.	(૩૨૨૫)	(૪૧૪૫)	(૭૬૮૨)	(૧૬૧૫૨)	(૩૧૨૦૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	છાણીયા	૫૬૦૦	૯૬૦૦	૧૨૮૦૦	૨૮૮૦૦	૫૬૮૦૦
			રા.ખા.	(૧૬૫૦)	(૩૧૨૯)	(૪૧૪૫)	(૭૭૦૦)	(૧૬૬૨૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	છાણીયા	૮૪૦૦	૧૧૯૦૦	૧૭૫૦૦	૨૯૪૦૦	૬૭૨૦૦
			રા.ખા.	(૫૬૩૧)	(૭૭૦૬)	(૧૧૨૧૩)	(૧૭૨૧૮)	(૪૧૭૬૭)
૭	સુ. નગર		છાણીયા	૩૮૨૦૦	૬૪૭૦૦	૧૨૦૦૦૦	૧૮૨૫૦૦	૪૦૫૪૦૦
			રા.ખા.	(૧૦૮૮૯)	(૧૭૮૭૦)	(૩૨૪૮૯)	(૪૭૦૯૪)	(૧૦૮૩૪૨)
		ચોટીલા	છાણીયા	૫૦૦૦	૮૫૦૦	૧૪૦૦૦	૨૪૦૦૦	૫૧૫૦૦
			રા.ખા.	(૭૦૦)	(૧૨૭૫)	(૨૦૯૩)	(૩૩૭૫)	(૭૪૪૩)
		ચુડા	છાણીયા	૧૮૦૦	૩૬૦૦	૬૬૦૦	૯૦૦૦	૨૧૦૦૦
			રા.ખા.	(૬૫૦૯)	(૧૦૬૮૨)	(૧૮૯૬૬)	(૨૬૩૫૦)	(૬૨૫૦૭)
		દસાડા	છાણીયા	૪૦૦૦	૮૦૦૦	૧૪૪૦૦	૧૫૨૦૦	૪૧૬૦૦
			રા.ખા.	(૯૫૪)	(૧૮૪૮)	(૩૨૩૧)	(૫૦૦૩)	(૧૧૦૩૫)
		ધાંગધા	છાણીયા	૧૬૦૦	૧૬૦૦	૩૨૦૦	૪૮૦૦	૧૧૨૦૦
			રા.ખા.	(૯૯૪)	(૧૪૪૩)	(૩૧૨૫)	(૪૪૩૮)	(૧૦૦૦૦)
		હળવદ	છાણીયા	૮૦૦	૦	૦	૧૬૦૦	૨૪૦૦
			રા.ખા.	(૫૪૧)	(૯૪૧)	(૧૬૮૦)	(૩૧૧૬)	(૬૨૭૮)
		લખતર	છાણીયા	૨૭૦૦	૮૧૦૦	૧૩૫૦૦	૨૩૪૦૦	૪૭૭૦૦
			રા.ખા.	(૦)	(૦)	(૦)	(૦)	(૦)
		લીંબડી	છાણીયા	૨૪૦૦	૪૦૦૦	૮૦૦૦	૧૧૨૦૦	૨૫૬૦૦
			રા.ખા.	(૮૪૧)	(૧૩૮૪)	(૨૮૫૪)	(૩૭૮૭)	(૮૮૬૬)
		મૂળી	છાણીયા	૨૭૦૦	૪૫૦૦	૮૧૦૦	૧૩૫૦૦	૨૮૮૦૦
			રા.ખા.	(૦)	(૦)	(૦)	(૦)	(૦)
		સાયલા	છાણીયા	૧૨૦૦	૨૪૦૦	૪૨૦૦	૭૮૦૦	૧૫૬૦૦
			રા.ખા.	(૩૧૪)	(૨૫૭)	(૫૪૧)	(૧૦૨૫)	(૨૧૩૮)
		વઢવાણ	છાણીયા	૧૬૦૦૦	૨૪૦૦૦	૪૮૦૦૦	૭૨૦૦૦	૧૬૦૦૦૦
			રા.ખા.	(૩૬)	(૪૧)	(૦)	(૦)	(૭૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	છાણીયા	૬૪૫૦૦	૧૦૫૪૦૦	૧૭૯૬૦૦	૨૯૯૫૦૦	૬૪૯૦૦૦
			રા.ખા.	(૨૯૭૯૦)	(૪૬૩૯૫)	(૭૪૦૫૮)	(૧૨૩૭૪૬)	(૨૭૩૯૮૯)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતનું રાસાયણીક ખાતરનું ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૬૨

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં ખાતરના કુલ ખર્ચમાં છાણગીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના
કુલ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો

૫.૨૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૫૫.૫૮ (૪૪.૪૧)	૫૬.૦૦ (૪૪.૦૦)	૫૮.૦૧ (૪૧.૮૮)	૬૦.૭૬ (૩૮.૨૪)	૫૮.૭૨ (૪૧.૨૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૭૦.૨૨ (૨૮.૭૮)	૭૧.૮૮ (૨૮.૦૨)	૭૨.૫૪ (૨૭.૪૬)	૭૩.૩૭ (૨૬.૬૩)	૭૨.૬૩ (૨૭.૩૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૬૫.૫૭ (૪૮.૪૮)	૫૭.૨૨ (૪૨.૭૮)	૫૫.૩૨ (૪૪.૬૮)	૫૬.૩૮ (૪૩.૬૨)	૫૭.૫૮ (૪૪.૩૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૫.૪૮ (૪૪.૫૨)	૫૬.૨૬ (૪૩.૭૪)	૫૫.૪૦ (૪૪.૬૦)	૫૪.૮૮ (૪૫.૦૧)	૫૫.૩૫ (૪૪.૬૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬૪.૩૮ (૩૫.૬૧)	૬૪.૦૬ (૩૫.૮૪)	૬૪.૩૪ (૩૫.૬૭)	૬૧.૩૦ (૩૮.૭૦)	૬૨.૮૨ (૩૭.૦૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૪.૫૪ (૩૫.૪૬)	૬૩.૪૨ (૩૬.૫૮)	૬૨.૧૧ (૩૭.૮૮)	૬૧.૫૫ (૩૮.૪૫)	૬૨.૩૩ (૩૭.૬૭)
૭	સુ. નગર		૫૧.૧૧ (૪૮.૮૮)	૫૧.૭૧ (૪૮.૨૮)	૫૧.૪૧ (૪૮.૫૮)	૫૧.૩૧ (૪૮.૬૮)	૫૧.૩૮ (૪૮.૬૨)
		ચોટીલા	૫૮.૭૮ (૪૧.૨૨)	૫૮.૧૧ (૪૦.૮૮)	૫૮.૮૬ (૪૧.૦૪)	૫૮.૮૮ (૪૦.૧૨)	૫૮.૪૦ (૪૦.૬૦)
		ચુડા	૨૮.૧૮ (૭૦.૮૧)	૪૦.૮૩ (૫૮.૧૭)	૪૩.૨૩ (૫૬.૭૭)	૪૩.૮૦ (૫૬.૧૦)	૪૧.૮૭ (૫૮.૧૩)
		દસાડા	૭૪.૨૫ (૨૫.૭૫)	૭૩.૭૭ (૨૬.૨૩)	૭૪.૨૦ (૨૫.૮૦)	૭૨.૪૦ (૨૭.૬૦)	૭૩.૨૮ (૨૬.૭૨)
		ધાંગધા	૨૩.૭૭ (૭૬.૨૩)	૨૩.૮૦ (૭૬.૧૦)	૨૩.૮૮ (૭૬.૧૨)	૨૩.૫૫ (૭૬.૪૫)	૨૩.૭૨ (૭૬.૨૮)
		હળવદ	૧૭.૮૪ (૮૨.૦૬)	૫.૭૩ (૮૪.૨૭)	૭.૩૭ (૮૨.૬૩)	૬.૦૮ (૮૩.૮૨)	૭.૬૧ (૮૨.૩૮)
		લખતર	૫૨.૨૪ (૪૭.૭૬)	૪૫.૬૪ (૫૪.૩૬)	૪૦.૫૬ (૫૮.૪૪)	૩૪.૪૮ (૬૫.૫૨)	૪૦.૦૮ (૫૮.૮૨)
		લીંબડી	૪૬.૮૫ (૫૩.૧૫)	૫૧.૩૭ (૪૮.૬૩)	૫૨.૮૫ (૪૭.૧૫)	૫૧.૬૧ (૪૮.૩૮)	૫૧.૩૮ (૪૮.૬૧)
		મૂળી	૫૬.૨૦ (૪૩.૮૦)	૫૫.૩૭ (૪૪.૬૩)	૫૫.૭૦ (૪૪.૩૦)	૫૬.૭૦ (૪૩.૩૦)	૫૬.૧૬ (૪૩.૮૪)
		સાયલા	૩૫.૫૧ (૬૪.૪૮)	૩૮.૨૮ (૬૧.૭૨)	૩૮.૪૬ (૬૧.૫૪)	૩૬.૭૩ (૬૩.૨૭)	૩૭.૨૮ (૬૨.૭૧)
		વઢવાણ	૮૩.૪૮ (૧૬.૫૧)	૮૩.૩૧ (૧૬.૬૮)	૮૨.૦૨ (૧૭.૮૮)	૮૨.૬૪ (૧૭.૩૬)	૮૨.૭૦ (૧૭.૩૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૫૬.૬૧ (૪૩.૮૮)	૫૭.૦૮ (૪૨.૮૧)	૫૬.૬૦ (૪૩.૪૦)	૫૬.૬૫ (૪૩.૩૫)	૫૬.૭૧ (૪૩.૩૬)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં ખેડૂતના રાસાયણીક ખાતરના વપરાશ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવેલ છે.

મોજાગુી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખાતરના કુલ ખર્ચમાં છાગુીયા ખાતર અને રાસાયગુીક
ખાતરના કુલ ખર્ચનો ટકાવારી હીસ્સો

૫.૨૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૬.૧૪ (૬૩.૮૬)	૪૩.૧૦ (૫૬.૯૦)	૪૯.૭૫ (૫૦.૨૫)	૫૪.૦૩ (૪૫.૯૭)	૪૯.૬૮ (૫૦.૩૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૬૦.૧૯ (૩૯.૮૧)	૫૭.૨૩ (૪૨.૭૭)	૫૯.૫૪ (૪૦.૪૬)	૫૭.૭૬ (૪૨.૨૪)	૫૮.૩૮ (૪૧.૬૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૯.૩૧ (૫૦.૬૯)	૪૯.૬૯ (૫૦.૩૧)	૪૬.૭૩ (૫૩.૨૭)	૪૬.૯૧ (૫૩.૦૯)	૪૭.૬૬ (૫૨.૩૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૨.૦૪ (૪૭.૯૬)	૫૪.૬૮ (૪૫.૩૨)	૫૧.૦૧ (૪૮.૯૯)	૫૧.૨૮ (૪૮.૭૨)	૫૧.૭૭ (૪૮.૨૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૭.૨૪ (૨૨.૭૬)	૭૫.૪૨ (૨૪.૫૮)	૭૫.૫૪ (૨૪.૪૬)	૭૮.૯૦ (૨૧.૧૦)	૭૭.૩૬ (૨૨.૬૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૯.૮૭ (૪૦.૧૩)	૬૦.૭૦ (૩૯.૩૦)	૬૦.૯૫ (૩૯.૦૫)	૬૩.૦૭ (૩૬.૯૩)	૬૧.૬૭ (૩૮.૩૩)
૭	સુ. નગર		૭૭.૮૨ (૨૨.૧૮)	૭૮.૩૬ (૨૧.૬૪)	૭૮.૬૯ (૨૧.૩૧)	૭૯.૪૯ (૨૦.૫૧)	૭૮.૯૧ (૨૧.૦૯)
		ચોટીલા	૮૭.૭૨ (૧૨.૨૮)	૮૬.૯૬ (૧૩.૦૪)	૮૭.૦૦ (૧૩.૦૦)	૮૭.૬૭ (૧૨.૩૩)	૮૭.૩૭ (૧૨.૬૩)
		ચુડા	૨૧.૬૬ (૭૮.૩૪)	૨૫.૨૧ (૭૪.૭૯)	૨૫.૮૨ (૭૪.૧૯)	૨૫.૪૬ (૭૪.૫૪)	૨૫.૧૫ (૭૪.૮૫)
		દસાડા	૮૦.૭૪ (૧૯.૨૬)	૮૧.૨૩ (૧૮.૭૭)	૮૧.૬૮ (૧૮.૩૨)	૭૫.૨૪ (૨૪.૭૬)	૭૯.૦૩ (૨૦.૯૭)
		ધાંગધા	૬૧.૬૮ (૩૮.૩૨)	૫૨.૫૮ (૪૭.૪૨)	૫૦.૫૯ (૪૯.૪૧)	૫૧.૯૬ (૪૮.૦૪)	૫૨.૮૩ (૪૭.૧૭)
		હળવદ	૫૯.૬૭ (૪૦.૩૩)	૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)	૩૩.૯૨ (૬૬.૦૮)	૨૭.૬૬ (૭૨.૩૪)
		લખતર	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૭૪.૦૬ (૨૫.૯૪)	૭૪.૩૦ (૨૫.૭૦)	૭૩.૭૧ (૨૬.૨૯)	૭૪.૭૩ (૨૫.૨૭)	૭૪.૨૮ (૨૫.૭૨)
		મૂળી	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		સાયલા	૭૯.૨૪ (૨૦.૭૬)	૯૦.૩૧ (૦૯.૬૯)	૮૮.૫૯ (૧૧.૪૧)	૮૮.૩૮ (૧૧.૬૨)	૮૭.૯૪ (૧૨.૦૫)
		વઢવાણ	૯૯.૭૮ (૦૦.૨૨)	૯૯.૮૩ (૦૦.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૯૯.૯૫ (૦૦.૦૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૮.૪૧ (૩૧.૫૯)	૬૯.૪૪ (૩૦.૫૬)	૭૦.૮૦ (૨૯.૨૦)	૭૦.૭૬ (૨૯.૨૪)	૭૦.૩૧ (૨૯.૬૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના રાસાયગુીક ખાતરના વપરાશ ખર્ચનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવેલ છે.

૩૬૪

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણગીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના વપરાશના બંનેના સંયુક્ત
કુલ ખર્ચની અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગત(રૂપીયામાં)

પ.૨૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨૫૯૨.૦૦ (૧૦૪૯.૩૩)	૨૩૨૧૨.૫૦ (૧૦૭૯.૬૫)	૩૦૧૬૭.૦૦ (૧૧૩૮.૩૭)	૬૦૮૯૬.૦૮ (૧૨૩૦.૨૨)	૧૨૬૮૬૭.૫૮ (૧૧૫૮.૬૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૩૦૭૦.૦૦ (૧૯૨૨.૫૦)	૪૧૬૭૬.૦૦ (૧૯૮૪.૫૭)	૬૨૮૬૩.૦૦ (૨૦૬૧.૦૮)	૧૨૧૦૩૩.૫૦ (૨૧૨૩.૪૦)	૨૪૮૬૪૨.૫૦ (૨૦૬૩.૪૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦૬૭૫.૫૦ (૯૭૦.૫૦)	૧૪૮૫૬.૦૦ (૧૦૬૧.૧૪)	૧૭૧૭૨.૫૦ (૧૧૦૭.૯૦)	૩૩૭૦૧.૦૦ (૧૧૦૪.૯૫)	૭૬૪૦૫.૦૦ (૧૦૭૬.૦૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૬૨૨૨.૫૦ (૧૮૦૨.૫૦)	૨૪૮૮૫.૦૦ (૧૭૭૭.૫૦)	૩૯૭૧૦.૦૦ (૧૮૦૫.૦૦)	૭૬૩૭૭.૦૦ (૧૮૧૮.૫૦)	૧૫૭૧૯૪.૫૦ (૧૮૦૬.૯૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૧૨૦.૦૦ (૨૧૧૨.૦૦)	૪૨૪૬૦.૦૦ (૨૧૨૩.૦૦)	૬૦૯૩૧.૦૦ (૨૧૩૯.૯૨)	૧૦૧૭૯૭.૫૦ (૧૯૭૬.૫૦)	૨૨૬૩૦૮.૫૦ (૨૦૫૭.૩૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૮૨૦૦.૦૦ (૨૮૨૦.૦૦)	૩૯૭૩૨.૦૦ (૨૮૩૮.૦૦)	૫૨૯૭૦.૦૦ (૨૯૪૨.૭૭)	૧૨૧૬૮૧.૦૦ (૨૯૬૭.૮૫)	૨૪૨૫૮૩.૦૦ (૨૯૨૨.૭૦)
૭	સુ. નગર		૧૩૯૪૯૩.૦૦ (૧૦૮૫.૫૪)	૨૦૮૬૭૮.૨૫ (૧૦૭૨.૯૦)	૩૩૪૭૩૪.૫૦ (૧૦૬૨.૬૫)	૬૦૧૦૪૭.૫૦ (૧૦૮૦.૦૫)	૧૨૮૩૯૫૩.૨૫ (૧૦૭૪.૯૦)
		ચોટીલા	૨૨૯૬૮.૩૬ (૨૦૮૮.૦૫)	૩૧૨૯૫.૦૦ (૨૦૮૬.૩૩)	૪૮૩૩૭.૫૦ (૨૧૦૧.૬૩)	૯૧૮૪૭.૫૦ (૨૧૬૧.૧૦)	૧૯૪૪૪૮.૩૬ (૨૧૨૫.૧૦)
		ચુડા	૧૪૩૮૬.૨૫ (૯૯૨.૧૫)	૨૪૯૮૪.૦૦ (૧૧૮૯.૭૧)	૪૩૦૨૬.૦૦ (૧૨૪૭.૧૫)	૭૩૮૦૦.૦૦ (૧૨૩૦.૦૦)	૧૫૬૧૯૬.૨૫ (૧૨૦૧.૫૦)
		દસાડા	૧૫૦૮૫.૦૦ (૧૦૭૭.૫૦)	૨૧૬૯૦.૦૦ (૧૦૮૪.૫૦)	૩૬૬૫૭.૫૦ (૧૧૨૭.૯૨)	૬૬૩૦૦.૦૦ (૧૧૦૫.૦૦)	૧૩૯૭૩૨.૫૦ (૧૧૦૪.૬૦)
		ધાંગધા	૧૬૮૨૫.૨૫ (૧૧૬૦.૩૬)	૨૩૪૨૯.૦૦ (૧૧૧૫.૬૬)	૩૬૮૫૦.૦૦ (૧૧૧૬.૬૬)	૬૪૫૩૩.૫૦ (૧૧૩૨.૧૫)	૧૪૧૬૩૭.૭૫ (૧૧૨૮.૬૦)
		હળવદ	૮૯૧૭.૭૫ (૮૧૦.૭૦)	૧૩૯૫૨.૭૫ (૭૨૫.૫૦)	૨૧૭૦૪.૦૦ (૭૭૫.૧૫)	૩૯૫૦૦.૦૦ (૩૪૫.૩૦)	૮૪૦૭૪.૫૦ (૭૫૪.૦૫)
		લખતર	૬૮૯૧.૦૦ (૫૭૪.૨૫)	૯૮૬૦.૦૦ (૪૯૩.૦૦)	૧૫૫૩૨.૦૦ (૪૮૫.૩૭)	૨૬૧૦૦.૦૦ (૪૫૭.૯૦)	૫૮૩૮૩.૦૦ (૪૮૨.૫૦)
		લીંબડી	૮૫૩૭.૦૫ (૫૬૯.૧૫)	૧૨૪૫૮.૫૦ (૫૯૩.૨૫)	૨૧૧૯૨.૫૦ (૬૦૫.૫૦)	૩૫૬૫૦.૦૦ (૬૨૦.૦૦)	૭૭૮૩૮.૦૫ (૬૦૫.૭૫)
		મૂળી	૯૬૦૮.૫૮ (૭૬૮.૬૮)	૧૪૬૩૦.૦૦ (૭૩૧.૫૦)	૨૭૪૬૮.૦૦ (૭૬૩.૦૦)	૪૪૪૪૬.૫૦ (૭૬૦.૦૦)	૯૬૧૫૩.૦૮ (૭૫૭.૧૧)
		સાયલા	૧૩૫૧૬.૮૪ (૧૨૨૮.૮૦)	૨૦૩૬૯.૦૦ (૧૧૯૮.૧૭)	૩૨૭૬૦.૦૦ (૧૧૭૦.૦૦)	૬૨૦૭૦.૦૦ (૧૨૧૭.૦૫)	૧૨૮૭૧૫.૮૪ (૧૨૦૨.૯૫)
		વઢવાણ	૨૨૭૫૭.૦૦ (૧૭૫૦.૫૩)	૩૬૦૧૦.૦૦ (૧૮૦૦.૫૦)	૫૧૨૦૭.૦૦ (૧૫૫૧.૭૨)	૯૬૮૦૦.૦૦ (૧૬૧૩.૩૩)	૨૦૬૭૭૪.૦૦ (૧૬૪૧.૦૬)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૫૧૩૭૩.૦૦ (૧૩૦૫.૮૩)	૩૯૫૪૯૯.૭૫ (૧૩૨૦.૫૩)	૫૯૮૫૪૮.૦૦ (૧૩૧૨.૬૦)	૧૧૧૬૫૩૩.૫૮ (૧૩૪૮.૪૭)	૨૩૬૧૯૫૪.૩૩ (૧૩૩૦.૩૦)

નોંધ : નીચે કૉસમાં છાણગીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના વપરાશનું એકર દીઠ સંયુક્ત ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૬૫

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના વપરાશના બંનેના સંયુક્ત કુલ ખર્ચની અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગત(રૂપીયામાં)

૫.૨૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૧૫૦.૦૦ (૩૩૨.૦૦)	૮૧૨૦.૦૦ (૩૬૮.૦૮)	૧૨૦૬૦.૮૦ (૪૨૩.૧૮)	૨૪૮૮૫.૫૦ (૪૩૮.૩૪)	૪૮૩૧૬.૪૦ (૪૧૦.૮૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૭૮૭૪.૫૦ (૫૬૮.૬૦)	૧૨૫૮૧.૫૦ (૫૩૫.૩૮)	૧૮૧૩૮.૫૦ (૫૭૫.૮૫)	૩૪૨૭૮.૭૫ (૫૮૫.૮૬)	૭૨૮૭૪.૨૫ (૫૭૨.૩૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૦૭૦.૨૫ (૪૪૦.૮૦)	૭૦૪૪.૦૦ (૪૪૦.૨૫)	૮૬૩૦.૦૦ (૪૨૮.૦૦)	૧૮૧૧૮.૭૫ (૪૪૭.૩૭)	૩૮૮૬૩.૦૦ (૪૪૦.૪૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૬૭૨૫.૦૦ (૬૭૨.૫૦)	૮૧૪૪.૫૦ (૬૭૭.૩૭)	૧૫૬૮૨.૦૦ (૬૮૧.૮૨)	૩૩૧૫૨.૦૦ (૬૮૦.૬૬)	૬૪૭૦૩.૫૦ (૬૮૪.૭૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૨૫૦.૦૦ (૬૦૪.૧૬)	૧૨૭૨૮.૦૦ (૬૦૬.૧૫)	૧૬૮૪૪.૫૦ (૬૨૭.૫૭)	૩૬૫૦૦.૦૦ (૬૫૧.૭૮)	૭૩૪૨૩.૫૦ (૬૩૦.૨૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪૦૩૧.૦૦ (૧૧૬૮.૨૫)	૧૮૬૦૫.૫૦ (૧૧૮૮.૨૧)	૨૮૭૧૨.૫૦ (૧૨૪૮.૩૫)	૪૬૬૧૭.૫૦ (૧૩૧૩.૧૬)	૧૦૮૮૬૬.૫૦ (૧૨૫૨.૫૦)
૭	સુ. નગર		૪૮૦૮૮.૧૩ (૩૩૫.૦૭)	૮૨૫૭૦.૪૮ (૩૪૬.૨૦)	૧૫૨૪૮૮.૮૭ (૩૪૩.૮૫)	૨૨૮૫૮૪.૦૮ (૩૩૮.૮૦)	૫૧૩૭૪૨.૫૬ (૩૪૧.૧૫)
		ચોટીલા	૫૭૦૦.૦૦ (૫૭૦.૦૦)	૮૭૭૫.૦૦ (૫૭૫.૦૦)	૧૬૦૮૨.૫૦ (૫૮૬.૦૦)	૨૭૩૭૫.૦૦ (૬૦૮.૩૩)	૫૮૮૪૨.૫૦ (૫૮૫.૩૭)
		ચુડા	૮૩૦૮.૨૫ (૫૦૩.૬૦)	૧૪૨૮૨.૦૦ (૫૧૦.૦૭)	૨૫૫૬૫.૦૦ (૪૭૭.૮૫)	૩૫૩૫૦.૦૦ (૫૧૮.૮૫)	૮૩૫૦૬.૨૫ (૫૦૩.૦૫)
		દસાડા	૪૮૫૪.૦૦ (૨૭૫.૨૫)	૮૮૪૮.૦૦ (૩૦૭.૭૫)	૧૭૬૩૦.૬૦ (૩૦૩.૮૭)	૨૦૨૦૨.૫૦ (૨૩૨.૨૧)	૫૨૬૩૫.૧૦ (૨૬૮.૮૨)
		ધાંગધ્રા	૨૫૮૪.૦૮ (૧૫૭.૨૧)	૩૦૪૩.૨૫ (૧૩૨.૩૦)	૬૩૨૫.૦૦ (૧૨૬.૫૦)	૮૨૩૭.૫૦ (૧૩૦.૧૦)	૨૧૧૮૮.૮૩ (૧૩૨.૧૦)
		હળવદ	૧૩૪૦.૭૫ (૧૨૭.૭૦)	૮૪૦.૫૮ (૫૩.૭૫)	૧૬૮૦.૦૦ (૫૬.૦૦)	૪૭૧૬.૩૩ (૮૮.૧૫)	૮૬૭૭.૬૬ (૭૭.૮૨)
		લખતર	૨૭૦૦.૦૦ (૧૫૦.૦૦)	૮૧૦૦.૦૦ (૨૬૧.૩૦)	૧૩૫૦૦.૦૦ (૨૩૨.૭૫)	૨૩૪૦૦.૦૦ (૨૫૪.૩૫)	૪૭૭૦૦.૦૦ (૨૩૮.૧૦)
		લીંબડી	૩૨૪૦.૬૫ (૧૮૦.૬૨)	૫૩૮૩.૭૫ (૧૮૮.૪૦)	૧૦૮૫૩.૮૦ (૨૦૧.૦૦)	૧૪૮૮૭.૩૧ (૨૦૮.૬૧)	૩૪૪૬૫.૬૧ (૨૦૩.૩૩)
		મૂળી	૨૭૦૦.૦૦ (૨૨૫.૦૦)	૪૫૦૦.૦૦ (૨૦૮.૩૦)	૮૧૦૦.૦૦ (૨૧૮.૮૧)	૧૩૫૦૦.૦૦ (૨૧૮.૫૦)	૨૮૮૦૦.૦૦ (૨૧૭.૩૫)
		સાયલા	૧૫૧૪.૪૦ (૧૨૬.૨૦)	૨૬૫૭.૪૦ (૧૬૧.૦૫)	૪૭૪૧.૧૭ (૧૬૬.૩૫)	૮૮૨૫.૪૪ (૧૬૮.૭૨)	૧૭૭૩૮.૪૧ (૧૬૨.૭૩)
		વઢવાણ	૧૬૦૩૬.૦૦ (૧૦૦૨.૨૫)	૨૪૦૪૦.૫૦ (૮૬૧.૬૨)	૪૮૦૦૦.૦૦ (૧૦૧૦.૫૨)	૭૨૦૦૦.૦૦ (૮૪૭.૩૬)	૧૬૦૦૭૬.૫૦ (૮૭૩.૧૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૪૨૮૮.૮૮ (૪૩૧.૫૩)	૧૫૧૭૮૪.૮૮ (૪૩૨.૪૬)	૨૫૩૬૫૮.૨૭ (૪૨૩.૪૬)	૪૨૩૨૪૬.૫૮ (૪૩૫.૦૦)	૮૨૨૮૮૮.૭૧ (૪૩૧.૦૦)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં છાણીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના વપરાશનું એકર દીઠ સંયુક્ત ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં છાણીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના વપરાશના કુલ સંયુક્ત
ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૯.૯૩ (૦૫.૦૧)	૧૮.૩૦ (૦૫.૮૭)	૨૩.૭૮ (૦૫.૦૪)	૪૮.૦૦ (૦૫.૪૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૯.૨૮ (૦૯.૧૮)	૧૬.૭૬ (૧૦.૫૪)	૨૫.૨૮ (૧૦.૫૦)	૪૮.૬૮ (૧૦.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૫૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩.૯૭ (૦૪.૨૫)	૧૯.૪૪ (૦૩.૭૬)	૨૨.૪૮ (૦૨.૮૭)	૪૪.૧૧ (૦૩.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૨૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૨ (૦૬.૪૫)	૧૫.૮૩ (૦૬.૨૯)	૨૫.૨૬ (૦૬.૬૩)	૪૮.૫૯ (૦૬.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૯.૩૩ (૦૮.૪૦)	૧૮.૭૬ (૧૦.૭૪)	૨૬.૯૨ (૧૦.૧૮)	૪૪.૯૮ (૦૯.૧૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૯.૫૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૬૨ (૧૧.૨૨)	૧૬.૩૮ (૧૦.૦૫)	૨૧.૮૪ (૦૮.૮૫)	૫૦.૧૬ (૧૦.૯૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૨૭)
૭	સુ. નગર		૧૦.૮૬ (૫૫.૪૯)	૧૬.૨૫ (૫૨.૭૬)	૨૬.૦૭ (૫૫.૯૨)	૪૬.૮૧ (૫૩.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૫૪.૩૬)
		ચોટીલા	૧૧.૮૧ (૦૯.૧૪)	૧૬.૦૯ (૦૭.૯૧)	૨૪.૮૬ (૦૮.૦૮)	૪૭.૨૩ (૦૮.૨૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૨૩)
		ચુડા	૯.૨૧ (૦૫.૭૨)	૧૬.૦૦ (૦૬.૩૨)	૨૭.૫૫ (૦૭.૧૯)	૪૭.૨૫ (૦૬.૬૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૧)
		દસાડા	૧૦.૮૦ (૦૬.૦૦)	૧૫.૫૨ (૦૫.૪૮)	૨૬.૨૩ (૦૬.૧૨)	૪૭.૪૫ (૦૫.૯૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૯૨)
		ધાંગધા	૧૧.૮૮ (૦૬.૬૯)	૧૬.૫૪ (૦૫.૯૨)	૨૬.૦૨ (૦૬.૧૬)	૪૫.૫૬ (૦૫.૭૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૦)
		હળવદ	૧૦.૬૧ (૦૩.૫૫)	૧૬.૬૦ (૦૩.૫૩)	૨૫.૮૨ (૦૩.૬૩)	૪૬.૯૮ (૦૩.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૫૬)
		લખતર	૧૧.૮૦ (૦૨.૭૪)	૧૬.૮૯ (૦૨.૪૯)	૨૬.૬૦ (૦૨.૫૯)	૪૪.૭૦ (૦૨.૩૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૪૭)
		લીંબડી	૧૦.૯૭ (૦૩.૪૦)	૧૬.૦૧ (૦૩.૧૫)	૨૭.૨૩ (૦૩.૫૪)	૪૫.૮૦ (૦૩.૧૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૩૦)
		મૂળી	૯.૯૯ (૦૩.૮૨)	૧૫.૨૨ (૦૩.૭૦)	૨૮.૫૭ (૦૪.૫૯)	૪૬.૨૨ (૦૩.૯૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૭)
		સાયલા	૧૦.૫૦ (૦૫.૩૮)	૧૫.૮૨ (૦૫.૧૫)	૨૫.૪૫ (૦૫.૪૭)	૪૮.૨૨ (૦૫.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૫)
		વઢવાણ	૧૧.૦૧ (૦૯.૦૫)	૧૭.૪૨ (૦૯.૧૦)	૨૪.૭૬ (૦૮.૫૬)	૪૬.૮૧ (૦૮.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૭૫)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૬૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૭૪ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૩૪ (૧૦૦.૦૦)	૪૭.૨૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ખાતરના વપરાશના કુલ સંયુક્ત ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં છાણીયા ખાતર અને રાસાયણીક ખાતરના વપરાશના કુલ
સંયુક્ત ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૮.૪૨ (૦૪.૪૦)	૧૬.૪૭ (૦૫.૩૫)	૨૪.૪૬ (૦૪.૭૫)	૫૦.૬૬ (૦૫.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૮૩ (૦૮.૪૬)	૧૭.૨૪ (૦૮.૨૮)	૨૪.૮૬ (૦૭.૧૫)	૪૬.૮૭ (૦૮.૧૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૭૨ (૦૫.૩૮)	૧૭.૬૭ (૦૪.૬૪)	૨૪.૧૬ (૦૩.૮૦)	૪૫.૪૫ (૦૪.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૮ (૦૭.૧૩)	૧૪.૧૩ (૦૬.૦૨)	૨૪.૨૪ (૦૬.૧૮)	૫૧.૨૪ (૦૭.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૭ (૦૭.૬૮)	૧૭.૩૪ (૦૮.૩૮)	૨૩.૦૮ (૦૬.૬૮)	૪૮.૭૧ (૦૮.૬૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૮૮ (૧૪.૮૮)	૧૭.૮૮ (૧૨.૮૨)	૨૬.૩૫ (૧૧.૩૨)	૪૨.૭૮ (૧૧.૦૧)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૮૧)
૭	સુ. નગર		૮.૫૬ (૫૨.૦૬)	૧૬.૦૭ (૫૪.૪૦)	૨૮.૬૮ (૬૦.૧૨)	૪૪.૬૮ (૫૪.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૫૫.૬૬)
		ચોટીલા	૮.૬૭ (૦૬.૦૫)	૧૬.૫૮ (૦૬.૪૪)	૨૭.૩૦ (૦૬.૩૪)	૪૬.૪૪ (૦૬.૪૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૮)
		ચુડા	૮.૮૫ (૦૮.૮૧)	૧૭.૧૦ (૦૮.૪૧)	૩૦.૬૧ (૧૦.૦૮)	૪૨.૩૩ (૦૮.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૫)
		દસાડા	૮.૪૧ (૦૫.૨૫)	૧૮.૭૧ (૦૬.૪૮)	૩૩.૫૦ (૦૬.૮૫)	૩૮.૩૮ (૦૪.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૦)
		ધાંગધા	૧૨.૨૪ (૦૨.૭૫)	૧૪.૩૬ (૦૨.૦૦)	૨૮.૮૪ (૦૨.૪૮)	૪૩.૫૭ (૦૨.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૩૦)
		હળવદ	૧૫.૪૫ (૦૧.૪૨)	૧૦.૮૪ (૦૦.૬૨)	૧૮.૩૬ (૦૦.૬૬)	૫૪.૩૫ (૦૧.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૮૪)
		લખતર	૫.૬૬ (૦૨.૮૬)	૧૬.૮૮ (૦૫.૩૪)	૨૮.૩૦ (૦૫.૩૨)	૪૮.૦૬ (૦૫.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૭)
		લીંબડી	૮.૪૦ (૦૩.૪૪)	૧૫.૬૨ (૦૩.૫૫)	૩૧.૪૮ (૦૪.૨૮)	૪૩.૪૮ (૦૩.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૭૩)
		મૂળી	૮.૩૮ (૦૨.૮૬)	૧૫.૬૩ (૦૨.૮૬)	૨૮.૧૩ (૦૩.૧૮)	૪૬.૮૮ (૦૩.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૧૨)
		સાયલા	૮.૫૪ (૦૧.૬૧)	૧૪.૮૮ (૦૧.૭૫)	૨૬.૭૩ (૦૧.૮૭)	૪૮.૭૫ (૦૨.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૮૨)
		વઢવાણ	૧૦.૦૨ (૧૭.૦૧)	૧૫.૦૨ (૧૫.૮૪)	૨૮.૮૮ (૧૮.૮૨)	૪૪.૮૮ (૧૭.૦૧)	૧૦૦.૦૦ (૧૭.૩૪)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૨૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૪૫ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૪૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૮૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ખેડૂતના ખાતરના વપરાશના કુલ સંયુક્ત ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ પિયત ખર્ચ અને એકર દીઠ પિયત ખર્ચની વિગત (રૂપિયામાં)

૫.૨૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૯૬૦૦.૦૦ (૮૦૦.૦૦)	૧૬૭૪૮.૫૦ (૭૭૯.૦૦)	૨૦૬૭૦.૦૦ (૭૮૦.૦૦)	૩૬૧૩૫.૦૦ (૭૩૦.૦૦)	૮૩૧૫૩.૫૦ (૭૫૯.૩૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૫૦૦૦.૦૦ (૧૨૫૦.૦૦)	૨૪૯૯૦.૦૦ (૧૧૯૦.૦૦)	૩૨૦૨૫.૦૦ (૧૦૫૦.૦૦)	૬૩૩૮૪.૦૦ (૧૧૧૨.૦૦)	૧૩૫૩૯૯.૦૦ (૧૧૨૩.૬૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪૮૫૦.૦૦ (૧૩૫૦.૦૦)	૧૬૮૦૦.૦૦ (૧૨૦૦.૦૦)	૧૮૯૨૫.૦૦ (૧૨૨૧.૦૦)	૩૫૯૯૦.૦૦ (૧૧૮૦.૦૦)	૮૬૫૬૫.૦૦ (૧૨૧૯.૨૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦૬૩૮.૦૦ (૧૧૮૨.૦૦)	૧૭૦૮૦.૦૦ (૧૨૨૦.૦૦)	૨૩૯૮૦.૦૦ (૧૦૯૦.૦૦)	૪૬૨૦૦.૦૦ (૧૧૦૦.૦૦)	૯૭૮૯૮.૦૦ (૧૧૨૫.૨૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૪૮૦.૦૦ (૧૦૪૮.૦૦)	૧૯૭૪૦.૦૦ (૯૮૭.૦૦)	૨૭૯૩૦.૦૦ (૯૮૦.૦૦)	૪૬૯૬૮.૦૦ (૯૧૨.૦૦)	૧૦૫૧૧૮.૦૦ (૯૫૫.૬૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩૦૦૦.૦૦ (૧૩૦૦.૦૦)	૧૭૪૭૨.૦૦ (૧૨૪૮.૦૦)	૨૧૭૮૦.૦૦ (૧૨૧૦.૦૦)	૪૮૫૪૪.૦૦ (૧૧૮૪.૦૦)	૧૦૦૭૯૬.૦૦ (૧૨૧૪.૪૦)
૭	સુ. નગર		૧૦૬૮૪૪.૦૦ (૮૩૧.૪૭)	૧૫૯૮૭૯.૦૦ (૮૨૧.૪૮)	૨૫૮૨૯૯.૦૦ (૮૧૯.૯૯)	૪૪૩૪૨૨.૦૦ (૭૯૬.૮૦)	૯૬૮૪૪૪.૦૦ (૮૧૦.૭૫)
		ચોટીલા	૧૩૦૯૦.૦૦ (૧૧૯૦.૦૦)	૧૮૧૨૦.૦૦ (૧૨૦૮.૦૦)	૨૬૮૬૪.૦૦ (૧૧૬૮.૦૦)	૪૬૩૨૫.૦૦ (૧૦૯૦.૦૦)	૧૦૪૩૯૯.૦૦ (૧૧૪૦.૯૭)
		ચુડા	૧૩૪૫૬.૦૦ (૯૨૮.૦૦)	૧૮૯૬૩.૦૦ (૯૦૩.૦૦)	૩૨૪૩૦.૦૦ (૯૪૦.૦૦)	૫૪૩૬૦.૦૦ (૯૦૬.૦૦)	૧૧૯૨૦૯.૦૦ (૯૧૬.૯૯)
		દસાડા	૯૩૫૨.૦૦ (૬૬૮.૦૦)	૧૩૦૪૦.૦૦ (૬૫૨.૦૦)	૨૧૪૫૦.૦૦ (૬૬૦.૦૦)	૩૭૦૮૦.૦૦ (૬૧૮.૦૦)	૮૦૮૨૨.૦૦ (૬૩૯.૬૯)
		ધાંગધ્રા	૧૭૫૪૫.૦૦ (૧૨૧૦.૦૦)	૨૫૦૯૫.૦૦ (૧૧૯૫.૦૦)	૩૯૭૯૮.૦૦ (૧૨૦૬.૦૦)	૬૬૬૯૦.૦૦ (૧૧૭૦.૦૦)	૧૪૯૧૨૮.૦૦ (૧૧૮૮.૨૭)
		હળવદ	૭૩૨૬.૦૦ (૬૬૬.૦૦)	૧૨૬૭૫.૦૦ (૬૫૦.૦૦)	૧૮૪૮૦.૦૦ (૬૬૦.૦૦)	૩૪૩૪૪.૦૦ (૬૪૮.૦૦)	૭૨૮૨૫.૦૦ (૬૫૩.૧૩)
		લખતર	૮૭૬૦.૦૦ (૭૩૦.૦૦)	૧૪૯૬૦.૦૦ (૭૪૮.૦૦)	૨૩૨૯૬.૦૦ (૭૨૮.૦૦)	૪૦૪૭૦.૦૦ (૭૧૦.૦૦)	૮૭૪૮૬.૦૦ (૭૨૩.૦૨)
		લીંબડી	૮૮૦૫.૦૦ (૫૮૭.૦૦)	૧૨૫૫૮.૦૦ (૫૯૮.૦૦)	૨૧૦૭૦.૦૦ (૬૦૨.૦૦)	૩૩૯૨૫.૦૦ (૫૯૦.૦૦)	૭૬૩૫૮.૦૦ (૫૯૪.૨૨)
		મૂળી	૮૩૫૦.૦૦ (૬૬૮.૦૦)	૧૩૦૦૦.૦૦ (૬૫૦.૦૦)	૨૩૬૮૮.૦૦ (૬૫૮.૦૦)	૩૭૮૪૯.૫૦ (૬૪૭.૦૦)	૮૨૮૮૭.૫૦ (૬૫૨.૬૫)
		સાયલા	૭૮૧૦.૦૦ (૭૧૦.૦૦)	૧૨૩૦૮.૦૦ (૭૨૪.૦૦)	૨૦૧૦૪.૦૦ (૭૧૮.૦૦)	૩૬૧૫૯.૦૦ (૭૦૯.૦૦)	૭૬૩૮૧.૦૦ (૭૧૩.૮૪)
		વઢવાણ	૧૨૩૫૦.૦૦ (૯૫૦.૦૦)	૧૯૧૬૦.૦૦ (૯૫૮.૦૦)	૩૧૧૧૯.૦૦ (૯૪૩.૦૦)	૫૬૨૨૦.૦૦ (૯૩૭.૦૦)	૧૧૮૮૪૯.૦૦ (૯૪૩.૨૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૮૦૪૧૨.૦૦ (૯૩૭.૨૦)	૨૭૨૭૦૯.૫૦ (૯૧૦.૫૪)	૪૦૩૬૦૯.૦૦ (૮૮૫.૧૦)	૭૨૦૬૪૩.૦૦ (૮૭૦.૩૪)	૧૫૭૭૩૭૩.૫૦ (૮૮૮.૪૧)

નોંધ : નીચે કૉંસમાં એકર દીઠ પિયત ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ પિયત ખર્ચ અને એકર દીઠ પિયત ખર્ચની વિગત
(રૂપીયામાં)

૫.૨૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૭	સુ. નગર		૧૬૬૬૫.૦૦	૧૩૧૦૪.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૯૭૬૯.૦૦
			(૧૧૩.૭૫)	(૫૪.૯૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૯.૭૬)
		ચોટીલા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		ચુડા	૧૬૬૬૫.૦૦	૧૩૧૦૪.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૯૭૬૯.૦૦
			(૧૦૧૦.૦૦)	(૪૬૮.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૭૯.૩૩)
		દસાડા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		ધાંગધ્રા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		હળવદ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		લખતર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		મૂળી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		સાયલા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		વઢવાણ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૬૬૬૫.૦૦	૧૩૧૦૪.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૯૭૬૯.૦૦
			(૭૬.૨૭)	(૩૭.૩૩)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૩.૯૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ પિયત ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ પિયત ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ પિયત ખર્ચના સંદર્ભમાં
ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧.૫૪ (૦૫.૩૨)	૨૦.૧૪ (૦૬.૧૪)	૨૪.૮૬ (૦૫.૧૨)	૪૩.૪૬ (૦૫.૦૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧.૦૮ (૦૮.૩૧)	૧૮.૪૬ (૦૮.૧૬)	૨૩.૬૫ (૦૭.૮૩)	૪૬.૮૧ (૦૮.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૫૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૭.૧૫ (૦૮.૨૩)	૧૮.૪૧ (૦૬.૧૬)	૨૧.૮૬ (૦૪.૬૮)	૪૧.૫૮ (૦૪.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૮૭ (૦૫.૮૦)	૧૭.૪૫ (૦૬.૨૬)	૨૪.૪૮ (૦૫.૮૪)	૪૭.૧૮ (૦૬.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૭ (૦૫.૮૧)	૧૮.૭૮ (૦૭.૨૪)	૨૬.૫૭ (૦૬.૮૨)	૪૪.૬૮ (૦૬.૫૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૮૦ (૦૭.૨૧)	૧૭.૩૩ (૦૬.૪૧)	૨૧.૬૧ (૦૫.૪૦)	૪૮.૧૬ (૦૬.૭૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૮)
૭	સુ. નગર		૧૧.૦૩ (૫૮.૨૨)	૧૬.૫૧ (૫૮.૬૩)	૨૬.૬૭ (૬૪.૦૦)	૪૫.૭૮ (૬૧.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૬૧.૪૦)
		ચોટીલા	૧૨.૫૪ (૦૭.૨૬)	૧૭.૩૬ (૦૬.૬૪)	૨૫.૭૩ (૦૬.૬૬)	૪૪.૩૭ (૦૬.૪૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૨)
		ચુડા	૧૧.૨૮ (૦૭.૪૬)	૧૫.૮૧ (૦૬.૮૫)	૨૭.૨૦ (૦૮.૦૪)	૪૫.૬૦ (૦૭.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૬)
		દસાડા	૧૧.૫૬ (૦૫.૧૮)	૧૬.૧૧ (૦૪.૭૮)	૨૬.૫૧ (૦૫.૩૧)	૪૫.૮૨ (૦૫.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૩)
		ધાંગધા	૧૧.૭૭ (૦૮.૭૨)	૧૬.૮૩ (૦૮.૨૦)	૨૬.૬૮ (૦૮.૮૬)	૪૪.૭૨ (૦૮.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૫)
		હળવદ	૧૦.૦૬ (૦૪.૦૬)	૧૭.૪૦ (૦૪.૬૫)	૨૫.૩૮ (૦૪.૫૮)	૪૭.૧૬ (૦૪.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૨)
		લખતર	૧૦.૦૧ (૦૪.૮૬)	૧૭.૧૦ (૦૫.૪૮)	૨૬.૬૩ (૦૫.૭૭)	૪૬.૨૬ (૦૫.૬૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૫૫)
		લીંબડી	૧૧.૫૩ (૦૪.૮૮)	૧૬.૪૫ (૦૪.૬૦)	૨૭.૫૮ (૦૫.૨૨)	૪૪.૪૩ (૦૪.૭૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૪)
		મૂળી	૧૦.૦૭ (૦૪.૬૩)	૧૫.૬૮ (૦૪.૭૭)	૨૮.૫૮ (૦૫.૮૭)	૪૫.૬૬ (૦૫.૨૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૫)
		સાયલા	૧૦.૨૩ (૦૪.૩૩)	૧૬.૧૧ (૦૪.૫૧)	૨૬.૩૨ (૦૪.૮૮)	૪૭.૩૪ (૦૫.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૪)
		વઢવાણ	૧૦.૩૮ (૦૬.૮૫)	૧૬.૧૨ (૦૭.૦૩)	૨૬.૧૮ (૦૭.૭૧)	૪૭.૩૦ (૦૭.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧.૪૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૨૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૫૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૬૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના પિયત ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના પિયત ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ પિયત ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ પિયત ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૨૯.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
૭	સુ. નગર		૫૫.૯૮	૪૪.૦૨	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)
		ચોટીલા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		ચુડા	૫૫.૯૮	૪૪.૦૨	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)
		દસાડા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		ધાંગધ્રા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		હળવદ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		લખતર	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		મૂળી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		સાયલા	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		વઢવાણ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૫૫.૯૮	૪૪.૦૨	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના પિયત ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના પિયત ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૭૨

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં જંતુનાશક દવાઓ અંગેનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની વિગત
(રૂપીયામાં)

પ.૩૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૩૮૦૦.૦૦ (૧૧૫૦.૦૦)	૨૫૫૮૫.૦૦ (૧૧૯૦.૦૦)	૩૧૮૦૦.૦૦ (૧૨૦૦.૦૦)	૬૩૩૬૦.૦૦ (૧૨૮૦.૦૦)	૧૩૪૫૪૫.૦૦ (૧૨૨૮.૦૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૧૩૬૦.૦૦ (૧૭૮૦.૦૦)	૪૦૬૩૫.૦૦ (૧૯૩૫.૦૦)	૫૫૨૬૬.૦૦ (૧૮૧૨.૦૦)	૧૧૪૫૭૦.૦૦ (૨૦૧૦.૦૦)	૨૩૧૮૩૧.૦૦ (૧૯૨૩.૦૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૮૪૮૦.૦૦ (૧૬૮૦.૦૦)	૨૪૨૬૨.૦૦ (૧૭૩૩.૦૦)	૨૭૨૪૯.૦૦ (૧૭૫૮.૦૦)	૫૩૪૯૭.૦૦ (૧૭૫૪.૦૦)	૧૨૩૪૮૮.૦૦ (૧૭૩૮.૨૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૭૦૯૧.૦૦ (૧૮૯૯.૦૦)	૨૮૨૩૮.૦૦ (૨૦૧૭.૦૦)	૪૪૫૦૬.૦૦ (૨૦૨૩.૦૦)	૮૬૧૮૪.૦૦ (૨૦૫૨.૦૦)	૧૭૬૦૧૯.૦૦ (૨૦૨૩.૨૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧૪૪૦.૦૦ (૧૧૪૪.૦૦)	૨૩૩૪૦.૦૦ (૧૧૬૭.૦૦)	૩૩૬૮૭.૦૦ (૧૧૮૨.૦૦)	૬૦૭૭૦.૦૦ (૧૧૮૦.૦૦)	૧૨૯૨૩૭.૦૦ (૧૧૭૪.૮૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૩૨૯૦.૦૦ (૨૩૨૯.૦૦)	૩૪૨૫૮.૦૦ (૨૪૪૭.૦૦)	૪૩૭૪૦.૦૦ (૨૪૩૦.૦૦)	૧૦૦૫૩૨.૦૦ (૨૪૫૨.૦૦)	૨૦૧૮૨૦.૦૦ (૨૪૩૧.૦૦)
૭	સુ. નગર		૫૪૩૪૦.૫૦ (૪૨૨.૨૮)	૮૯૬૭૯.૫૦ (૪૬૧.૦૭)	૧૪૩૩૪૩.૫૦ (૪૫૫.૦૫)	૨૬૧૮૮૭.૦૦ (૪૭૦.૫૯)	૫૪૯૨૫૦.૫૦ (૪૫૯.૮૧)
		ચોટીલા	૬૯૩૦.૦૦ (૬૩૦.૦૦)	૯૬૧૫.૦૦ (૬૪૧.૦૦)	૧૪૮૧૨.૦૦ (૬૪૪.૦૦)	૨૭૪૯૭.૦૦ (૬૪૭.૦૦)	૫૮૮૫૪.૦૦ (૬૪૩.૨૧)
		ચુડા	૬૯૬૦.૦૦ (૪૮૦.૦૦)	૧૦૪૩૭.૦૦ (૪૯૭.૦૦)	૧૭૩૫૩.૦૦ (૫૦૩.૦૦)	૩૦૫૪૦.૦૦ (૫૦૯.૦૦)	૬૫૨૯૦.૦૦ (૫૦૨.૨૩)
		દસાડા	૧૫૪૦.૦૦ (૧૧૦.૦૦)	૨૨૪૦.૦૦ (૧૧૨.૦૦)	૩૯૩૨.૫૦ (૧૨૧.૦૦)	૮૪૦૦.૦૦ (૧૪૦.૦૦)	૧૬૧૧૨.૫૦ (૧૨૭.૩૭)
		ધાંગધ્રા	૩૧૪૬.૫૦ (૨૧૭.૦૦)	૪૯૯૮.૦૦ (૨૩૮.૦૦)	૯૨૪૦.૦૦ (૨૮૦.૦૦)	૧૫૨૧૯.૦૦ (૨૬૭.૦૦)	૩૨૬૦૩.૫૦ (૨૫૯.૭૮)
		હળવદ	૨૨૩૬૩.૦૦ (૨૦૩૩.૦૦)	૪૧૨૮૧.૫૦ (૨૧૧૭.૦૦)	૫૯૯૭૬.૦૦ (૨૧૪૨.૦૦)	૧૧૩૮૯૭.૦૦ (૨૧૪૯.૦૦)	૨૩૭૫૧૭.૫૦ (૨૧૩૦.૨૦)
		લખતર	૩૭૦૮.૦૦ (૩૦૯.૦૦)	૬૩૬૦.૦૦ (૩૧૮.૦૦)	૧૦૩૬૮.૦૦ (૩૨૪.૦૦)	૧૮૧૮૩.૦૦ (૩૧૯.૦૦)	૩૮૬૧૯.૦૦ (૩૧૯.૧૬)
		લીંબડી	૩૦૯૦.૦૦ (૨૦૬.૦૦)	૪૧૫૮.૦૦ (૧૯૮.૦૦)	૭૨૮૦.૦૦ (૨૦૮.૦૦)	૧૨૧૯૦.૦૦ (૨૧૨.૦૦)	૨૬૭૧૮.૦૦ (૨૦૭.૯૨)
		મૂળી	૧૯૦૦.૦૦ (૧૫૨.૦૦)	૩૨૨૦.૦૦ (૧૬૧.૦૦)	૫૯૦૪.૦૦ (૧૬૪.૦૦)	૯૮૨૮.૦૦ (૧૬૮.૦૦)	૨૦૮૫૨.૦૦ (૧૬૪.૧૮)
		સાયલા	૪૦૯૨.૦૦ (૩૭૨.૦૦)	૬૨૯૦.૦૦ (૩૭૦.૦૦)	૧૦૫૮૪.૦૦ (૩૭૮.૦૦)	૧૯૫૩૩.૦૦ (૩૮૩.૦૦)	૪૦૪૯૯.૦૦ (૩૭૮.૪૯)
		વઢવાણ	૬૧૧.૦૦ (૪૭.૦૦)	૧૦૮૦.૦૦ (૫૪.૦૦)	૩૮૯૪.૦૦ (૧૧૮.૦૦)	૬૬૦૦.૦૦ (૧૧૦.૦૦)	૧૨૧૮૫.૦૦ (૯૬.૭૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૫૯૮૦૧.૫૦ (૮૩૦.૧૩)	૨૬૫૯૯૭.૫૦ (૮૮૮.૧૩)	૩૭૯૫૯૧.૫૦ (૮૩૨.૪૩)	૭૪૦૮૦૦.૦૦ (૮૯૪.૬૮)	૧૫૪૬૧૯૦.૫૦ (૮૭૦.૮૪)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ જંતુનાશક દવાઓનો ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૭૩

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં જંતુનાશક દવાઓ અંગેનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચની
વિગત (રૂપીયામાં)

પ.૩૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧૦૦.૦૦	૨૬૪૦.૦૦	૩૩૦૬.૦૦	૭૨૯૬.૦૦	૧૪૩૪૨.૦૦
			(૮૮.૦૦)	(૧૨૦.૦૦)	(૧૧૬.૦૦)	(૧૨૮.૦૦)	(૧૧૮.૫૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૫૬.૦૦	૧૬૬૮.૫૦	૨૧૧૦.૦૦	૬૪૯૩.૫૦	૧૦૮૨૮.૦૦
			(૫૪.૦૦)	(૭૧.૦૦)	(૬૭.૦૦)	(૧૧૧.૦૦)	(૮૪.૯૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૩૭.૦૦	૭૦૪.૦૦	૧૦૮૦.૦૦	૨૩૦૮.૦૦	૪૫૨૯.૦૦
			(૩૮.૦૦)	(૪૪.૦૦)	(૪૮.૦૦)	(૫૭.૦૦)	(૫૦.૦૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૧૦.૦૦	૧૦૫૩.૦૦	૧૯૦૯.૦૦	૪૧૭૬.૦૦	૭૯૪૮.૦૦
			(૮૧.૦૦)	(૭૮.૦૦)	(૮૩.૦૦)	(૮૭.૦૦)	(૮૪.૧૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૬.૦૦	૬૩૦.૦૦	૯૯૯.૦૦	૨૪૦૮.૦૦	૪૨૫૩.૦૦
			(૧૮.૦૦)	(૩૦.૦૦)	(૩૭.૦૦)	(૪૩.૦૦)	(૩૬.૫૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪૦૪.૦૦	૩૩૪૯.૫૦	૪૭૮૪.૦૦	૭૪૧૯.૫૦	૧૬૯૫૭.૦૦
			(૧૧૭.૦૦)	(૨૦૩.૦૦)	(૨૦૮.૦૦)	(૨૦૯.૦૦)	(૧૯૪.૯૦)
૭	સુ. નગર		૩૧૭૯.૫૦	૫૫૬૮.૦૦	૧૦૭૬૩.૦૦	૧૭૫૩૬.૦૦	૩૭૦૪૬.૫૦
			(૨૧.૭૦)	(૨૩.૩૪)	(૨૪.૨૬)	(૨૫.૮૮)	(૨૪.૬૦)
		ચોટીલા	૩૭૦.૦૦	૬૪૬.૦૦	૧૧૩૪.૦૦	૧૮૯૦.૦૦	૪૦૪૦.૦૦
			(૩૭.૦૦)	(૩૮.૦૦)	(૪૨.૦૦)	(૪૨.૦૦)	(૪૦.૮૦)
		ચુડા	૬૭૬.૫૦	૧૨૦૪.૦૦	૨૧૯૩.૫૦	૨૯૯૨.૦૦	૭૦૬૬.૦૦
			(૪૧.૦૦)	(૪૩.૦૦)	(૪૧.૦૦)	(૪૪.૦૦)	(૪૨.૫૬)
		દસાડા	૨૫૨.૦૦	૫૭૬.૦૦	૯૮૬.૦૦	૧૬૫૩.૦૦	૩૪૬૭.૦૦
			(૧૪.૦૦)	(૧૮.૦૦)	(૧૭.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૧૭.૭૭)
		ધાંગધા	૨૮૦.૫૦	૪૩૭.૦૦	૧૦૫૦.૦૦	૧૪૯૧.૦૦	૩૨૫૮.૫૦
			(૧૭.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૦.૩૦)
		હળવદ	૭૦૩.૫૦	૧૨૬૦.૦૦	૨૩૪૦.૦૦	૪૩૩૩.૫૦	૮૬૩૭.૦૦
			(૬૭.૦૦)	(૭૨.૦૦)	(૭૮.૦૦)	(૮૧.૦૦)	(૭૭.૪૬)
		લખતર	૩૩૩.૦૦	૫૮૯.૦૦	૧૩૩૪.૦૦	૧૯૩૨.૦૦	૪૧૮૮.૦૦
			(૧૮.૫૦)	(૧૯.૦૦)	(૨૩.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૦.૯૯)
		લીંબડી	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		મૂળી	૨૮૮.૦૦	૫૫૯.૦૦	૧૧૮૪.૦૦	૨૧૫૨.૫૦	૪૧૮૩.૫૦
			(૨૪.૦૦)	(૨૬.૦૦)	(૩૨.૦૦)	(૩૫.૦૦)	(૩૧.૫૭)
		સાયલા	૨૭૬.૦૦	૨૯૭.૦૦	૫૪૧.૫૦	૧૦૯૨.૦૦	૨૨૦૬.૫૦
			(૨૩.૦૦)	(૧૮.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૨૦.૨૪)
		વઢવાણ	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦
			(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૭૭૦૨.૫૦	૧૫૬૧૩.૦૦	૨૪૯૫૧.૦૦	૪૭૬૩૭.૦૦	૯૫૯૦૩.૫૦
			(૩૫.૨૫)	(૪૪.૪૮)	(૪૧.૬૫)	(૪૮.૯૫)	(૪૪.૭૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ જંતુનાશક દવાઓનો ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ જંતુનાશક દવાના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૨૬ (૦૮.૬૪)	૧૮.૦૨ (૦૮.૬૨)	૨૩.૬૪ (૦૮.૩૮)	૪૭.૦૮ (૦૮.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૭૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૨૧ (૧૩.૩૭)	૧૭.૫૩ (૧૫.૨૮)	૨૩.૮૪ (૧૪.૫૬)	૪૮.૪૨ (૧૫.૪૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૪.૮૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪.૮૭ (૧૧.૫૬)	૧૮.૬૫ (૦૮.૧૨)	૨૨.૦૭ (૦૭.૧૮)	૪૩.૩૨ (૦૭.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮.૭૧ (૧૦.૭૦)	૧૬.૦૪ (૧૦.૬૨)	૨૫.૨૮ (૧૧.૭૨)	૪૮.૮૬ (૧૧.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૩૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૫ (૦૭.૧૬)	૧૮.૦૬ (૦૮.૭૭)	૨૬.૦૭ (૦૮.૮૭)	૪૭.૦૨ (૦૮.૨૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૩૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૫૪ (૧૪.૫૭)	૧૬.૮૭ (૧૨.૮૮)	૨૧.૬૭ (૧૧.૫૨)	૪૮.૮૧ (૧૩.૫૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૩.૦૫)
૭	સુ. નગર		૮.૮૮ (૩૪.૦૦)	૧૬.૩૩ (૩૩.૭૧)	૨૬.૧૦ (૩૭.૭૬)	૪૭.૬૮ (૩૫.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૩૫.૫૨)
		ચોટીલા	૧૧.૭૭ (૦૪.૩૪)	૧૬.૩૪ (૦૩.૬૧)	૨૫.૧૭ (૦૩.૮૦)	૪૬.૭૨ (૦૩.૭૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૮૧)
		ચુડા	૧૦.૬૬ (૦૪.૩૬)	૧૫.૮૮ (૦૩.૮૨)	૨૬.૫૮ (૦૪.૫૭)	૪૬.૭૮ (૦૪.૧૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૨)
		દસાડા	૮.૫૬ (૦૦.૮૬)	૧૩.૮૦ (૦૦.૮૪)	૨૪.૪૧ (૦૧.૦૪)	૫૨.૧૩ (૦૧.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૦૪)
		ધાંગધા	૮.૬૫ (૦૧.૮૭)	૧૫.૩૩ (૦૧.૮૮)	૨૮.૩૪ (૦૨.૪૩)	૪૬.૬૮ (૦૨.૦૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૧૧)
		હળવદ	૮.૪૨ (૧૩.૮૮)	૧૭.૩૮ (૧૫.૫૨)	૨૫.૨૫ (૧૫.૮૦)	૪૭.૮૫ (૧૫.૩૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૫.૩૬)
		લખતર	૮.૬૦ (૦૨.૩૨)	૧૬.૪૭ (૦૨.૩૮)	૨૬.૮૫ (૦૨.૭૩)	૪૭.૦૮ (૦૨.૪૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૫૦)
		લીંબડી	૧૧.૫૭ (૦૧.૮૩)	૧૫.૫૬ (૦૧.૫૬)	૨૭.૨૫ (૦૧.૮૨)	૪૫.૬૨ (૦૧.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૭૩)
		મૂળી	૮.૧૧ (૦૧.૧૮)	૧૫.૪૪ (૦૧.૨૧)	૨૮.૩૧ (૦૧.૫૬)	૪૭.૧૩ (૦૧.૩૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૩૫)
		સાયલા	૧૦.૧૦ (૦૨.૫૬)	૧૫.૫૩ (૦૨.૩૬)	૨૬.૧૩ (૦૨.૭૮)	૪૮.૨૩ (૦૨.૬૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૬૨)
		વઢવાણ	૫.૦૧ (૦૦.૩૮)	૮.૮૬ (૦૦.૪૧)	૩૧.૮૬ (૦૧.૦૩)	૫૪.૧૬ (૦૦.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૦.૭૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૩૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૨૦ (૧૦૦.૦૦)	૨૪.૫૫ (૧૦૦.૦૦)	૪૭.૮૧ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના જંતુનાશક દવાઓના ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં જંતુનાશક દવાઓના કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ જંતુનાશક દવાના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૭.૬૭ (૧૪.૨૮)	૧૮.૪૧ (૧૬.૮૧)	૨૩.૦૫ (૧૩.૨૫)	૫૦.૮૭ (૧૫.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૧૪.૮૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫.૧૩ (૦૭.૨૨)	૧૫.૪૧ (૧૦.૬૮)	૧૮.૪૮ (૦૮.૪૬)	૫૮.૮૭ (૧૩.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૨૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૮.૬૫ (૦૫.૬૭)	૧૫.૫૪ (૦૪.૫૧)	૨૩.૮૫ (૦૪.૩૩)	૫૦.૮૬ (૦૪.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૭૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૧૮ (૧૦.૫૨)	૧૩.૨૫ (૦૬.૭૪)	૨૪.૦૨ (૦૭.૬૫)	૫૨.૫૪ (૦૮.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૨૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૫.૦૮ (૦૨.૮૦)	૧૪.૮૧ (૦૪.૦૪)	૨૩.૪૮ (૦૪.૦૦)	૫૬.૬૨ (૦૫.૦૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૪૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮.૨૮ (૧૮.૨૩)	૧૮.૭૫ (૨૧.૪૫)	૨૮.૨૧ (૧૮.૧૭)	૪૩.૭૫ (૧૫.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૧૭.૬૮)
૭	સુ. નગર		૮.૫૮ (૪૧.૨૮)	૧૫.૦૩ (૩૫.૬૬)	૨૮.૦૫ (૪૩.૧૪)	૪૭.૩૪ (૩૬.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૩૮.૬૩)
		ચોટીલા	૮.૧૬ (૦૪.૮૦)	૧૫.૮૮ (૦૪.૧૪)	૨૮.૦૭ (૦૪.૫૪)	૪૬.૭૮ (૦૩.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૧)
		ચુડા	૮.૫૭ (૦૮.૭૮)	૧૭.૦૪ (૦૭.૭૧)	૩૧.૦૪ (૦૮.૭૮)	૪૨.૩૪ (૦૬.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૭)
		દસાડા	૭.૨૭ (૦૩.૨૭)	૧૬.૬૧ (૦૩.૬૮)	૨૮.૪૪ (૦૩.૮૫)	૪૭.૬૮ (૦૩.૪૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૬૨)
		ધાંગધ્રા	૮.૬૧ (૦૩.૬૪)	૧૩.૪૧ (૦૨.૮૦)	૩૨.૨૨ (૦૪.૨૧)	૪૫.૭૬ (૦૩.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૪૦)
		હળવદ	૮.૧૫ (૦૮.૧૩)	૧૪.૫૮ (૦૮.૦૭)	૨૭.૦૮ (૦૮.૩૮)	૫૦.૧૭ (૦૮.૧૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૧)
		લખતર	૭.૮૫ (૦૪.૩૨)	૧૪.૦૬ (૦૩.૭૭)	૩૧.૮૫ (૦૫.૩૫)	૪૬.૧૩ (૦૪.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૭)
		લીંબડી	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
		મૂળી	૬.૮૮ (૦૩.૭૪)	૧૩.૩૬ (૦૩.૫૮)	૨૮.૩૦ (૦૪.૭૫)	૫૧.૪૫ (૦૪.૫૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૬)
		સાયલા	૧૨.૫૧ (૦૩.૫૮)	૧૩.૪૬ (૦૧.૮૦)	૨૪.૫૪ (૦૨.૧૭)	૪૮.૪૮ (૦૨.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૩૦)
		વઢવાણ	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)	૦.૦૦ (૦૦.૦૦)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૮.૦૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૨૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૬.૦૨ (૧૦૦.૦૦)	૪૮.૬૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના જંતુનાશક દવાઓના ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના જંતુનાશક દવાના ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ મજૂરી ખર્ચ અને એકર દીઠ મજૂરી ખર્ચની વિગત (રૂપિયામાં)

પ.૩૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૩૧૦૦.૦૦	૪૦૫૪૮.૦૦	૪૮૬૦૮.૦૦	૮૧૭૭૩.૦૦	૨૦૫૦૩૦.૦૦
			(૧૮૨૫.૦૦)	(૧૮૮૬.૦૦)	(૧૮૭૨.૦૦)	(૧૮૫૪.૦૦)	(૧૮૭૨.૪૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૭૩૩૬.૦૦	૪૫૪૨૩.૦૦	૬૪૫૮૮.૦૦	૧૧૯૭૦૦.૦૦	૨૫૭૦૫૮.૦૦
			(૨૨૭૮.૦૦)	(૨૧૬૩.૦૦)	(૨૧૧૮.૦૦)	(૨૧૦૦.૦૦)	(૨૧૩૩.૨૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૪૭૧.૦૦	૨૫૮૧૬.૦૦	૨૭૮૦૭.૦૦	૫૪૮૩૦.૫૦	૧૨૮૦૨૪.૫૦
			(૧૮૬૧.૦૦)	(૧૮૪૪.૦૦)	(૧૭૮૪.૦૦)	(૧૮૦૧.૦૦)	(૧૮૧૭.૨૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૭૧૮૧.૦૦	૨૬૫૭૨.૦૦	૪૦૭૨૨.૦૦	૭૬૮૬૦.૦૦	૧૬૧૩૩૫.૦૦
			(૧૮૦૮.૦૦)	(૧૮૮૮.૦૦)	(૧૮૫૧.૦૦)	(૧૮૩૦.૦૦)	(૧૮૫૪.૪૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૬૦૩૦.૦૦	૩૧૬૦૦.૦૦	૪૪૮૪૪.૫૦	૮૦૪૮૪.૫૦	૧૭૩૦૬૮.૦૦
			(૧૬૦૩.૦૦)	(૧૫૮૦.૦૦)	(૧૫૭૭.૦૦)	(૧૫૬૩.૦૦)	(૧૫૭૩.૩૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૪૨૮૦.૦૦	૩૩૩૪૮.૦૦	૪૨૬૬૦.૦૦	૮૬૭૬૦.૦૦	૧૮૭૦૪૮.૦૦
			(૨૪૨૮.૦૦)	(૨૩૮૨.૦૦)	(૨૩૭૦.૦૦)	(૨૩૬૦.૦૦)	(૨૩૭૪.૦૭)
૭	સુ. નગર		૧૮૫૭૦૦.૦૦	૨૭૪૬૦૪.૦૦	૪૩૧૧૪૦.૦૦	૭૪૭૨૬૩.૫૦	૧૬૩૮૭૦૭.૫૦
			(૧૪૪૫.૧૩)	(૧૪૧૧.૮૪)	(૧૩૬૮.૬૮)	(૧૩૪૨.૭૮)	(૧૩૭૧.૮૭)
		ચોટીલા	૧૮૭૩૪.૦૦	૨૫૩૦૫.૦૦	૩૭૮૭૩.૦૦	૬૮૭૬૫.૦૦	૧૫૧૭૭૭.૦૦
			(૧૭૮૪.૦૦)	(૧૬૮૭.૦૦)	(૧૬૫૧.૦૦)	(૧૬૧૮.૦૦)	(૧૬૫૮.૭૬)
		ચુડા	૨૭૮૨૭.૦૦	૪૦૧૩૧.૦૦	૬૫૮૬૪.૦૦	૧૧૧૨૪૦.૦૦	૨૪૫૨૬૨.૦૦
			(૧૮૨૬.૦૦)	(૧૮૧૧.૦૦)	(૧૮૧૨.૦૦)	(૧૮૫૪.૦૦)	(૧૮૮૬.૬૩)
		દસાડા	૧૩૩૮૪.૦૦	૧૮૮૮૦.૦૦	૨૮૮૩૫.૦૦	૫૩૧૬૦.૦૦	૧૧૫૨૫૮.૦૦
			(૮૫૬.૦૦)	(૮૪૪.૦૦)	(૮૧૮.૦૦)	(૮૮૬.૦૦)	(૮૧૧.૧૩)
		ધાંગધા	૨૩૦૫૫.૦૦	૩૨૦૦૪.૦૦	૪૮૪૧૧.૦૦	૮૪૨૪૬.૦૦	૧૮૭૭૧૬.૦૦
			(૧૫૮૦.૦૦)	(૧૫૨૪.૦૦)	(૧૪૬૭.૦૦)	(૧૪૭૮.૦૦)	(૧૪૮૫.૭૪)
		હળવદ	૨૧૮૨૪.૦૦	૩૮૨૫૮.૦૦	૫૪૩૭૬.૦૦	૧૦૧૧૨૪.૦૦	૨૧૫૫૮૩.૦૦
			(૧૮૮૪.૦૦)	(૧૮૫૨.૦૦)	(૧૮૪૨.૦૦)	(૧૮૦૮.૦૦)	(૧૮૩૩.૪૭)
		લખતર	૧૨૧૨૦.૦૦	૨૦૦૬૦.૦૦	૩૧૪૮૮.૦૦	૫૫૮૧૭.૦૦	૧૧૮૫૮૫.૦૦
			(૧૦૧૦.૦૦)	(૧૦૦૩.૦૦)	(૮૮૪.૦૦)	(૮૮૧.૦૦)	(૮૮૮.૩૦)
		લીંબડી	૧૭૧૩૦.૦૦	૨૩૩૮૪.૦૦	૩૭૮૪૦.૦૦	૫૮૫૭૦.૦૦	૧૩૮૦૩૪.૦૦
			(૧૧૪૨.૦૦)	(૧૧૧૪.૦૦)	(૧૦૮૪.૦૦)	(૧૦૩૬.૦૦)	(૧૦૭૪.૧૮)
		મૂળી	૧૬૨૨૫.૦૦	૨૫૧૨૦.૦૦	૪૪૦૬૪.૦૦	૬૮૪૩૮.૫૦	૧૫૪૮૪૮.૫૦
			(૧૨૮૮.૦૦)	(૧૨૫૬.૦૦)	(૧૨૨૪.૦૦)	(૧૧૮૭.૦૦)	(૧૨૧૮.૨૭)
		સાયલા	૧૮૦૫૨.૦૦	૨૮૮૫૧.૦૦	૪૬૩૪૦.૦૦	૮૨૭૨૨.૦૦	૧૭૭૦૬૫.૦૦
			(૧૭૩૨.૦૦)	(૧૭૦૩.૦૦)	(૧૬૫૫.૦૦)	(૧૬૨૨.૦૦)	(૧૬૫૪.૮૧)
		વઢવાણ	૧૫૨૪૮.૦૦	૨૨૫૦૦.૦૦	૩૪૭૪૮.૦૦	૬૧૦૮૦.૦૦	૧૩૩૫૭૮.૦૦
			(૧૧૭૩.૦૦)	(૧૧૨૫.૦૦)	(૧૦૫૩.૦૦)	(૧૦૧૮.૦૦)	(૧૦૬૦.૧૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૧૪૦૮૮.૦૦	૪૭૭૯૧૨.૦૦	૭૦૧૪૮૦.૫૦	૧૨૬૭૭૮૧.૫૦	૨૭૬૧૨૭૨.૦૦
			(૧૬૩૧.૬૭)	(૧૫૮૫.૬૮)	(૧૫૩૮.૩૩)	(૧૫૩૧.૧૩)	(૧૫૫૫.૨૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ મજૂરી ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું કુલ મજૂરી ખર્ચ અને એકર દીઠ મજૂરી ખર્ચની વિગત

પ.૩૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૯૨૫૦.૦૦ (૧૫૪૦.૦૦)	૩૩૧૫૪.૦૦ (૧૫૦૭.૦૦)	૪૨૨૩૭.૦૦ (૧૪૨૮.૦૦)	૮૪૯૩૦.૦૦ (૧૪૯૦.૦૦)	૧૭૯૫૭૧.૦૦ (૧૪૯૬.૪૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૮૦૪૨.૦૦ (૨૦૦૩.૦૦)	૪૬૩૮૯.૦૦ (૧૯૭૪.૦૦)	૫૬૦૭૦.૦૦ (૧૭૮૦.૦૦)	૧૦૧૪૩૯.૦૦ (૧૭૩૪.૦૦)	૨૩૧૯૪૦.૦૦ (૧૮૧૯.૧૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૭૪૮૦.૦૦ (૧૫૨૦.૦૦)	૨૪૦૩૨.૦૦ (૧૫૦૨.૦૦)	૩૩૪૫૭.૫૦ (૧૪૮૭.૦૦)	૫૮૮૪૬.૫૦ (૧૪૫૩.૦૦)	૧૩૩૮૧૬.૦૦ (૧૪૭૮.૬૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૪૮૮૦.૦૦ (૧૪૮૮.૦૦)	૧૯૮૪૫.૦૦ (૧૪૭૦.૦૦)	૩૩૬૨૬.૦૦ (૧૪૬૨.૦૦)	૬૮૦૧૬.૦૦ (૧૪૧૭.૦૦)	૧૩૬૩૬૭.૦૦ (૧૪૪૩.૦૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૫૩૬૦.૦૦ (૧૨૮૦.૦૦)	૨૫૪૫૨.૦૦ (૧૨૧૨.૦૦)	૩૨૬૭૦.૦૦ (૧૨૧૦.૦૦)	૬૪૯૬૦.૦૦ (૧૧૬૦.૦૦)	૧૩૮૪૪૨.૦૦ (૧૧૮૮.૩૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૪૧૨૦.૦૦ (૨૦૧૦.૦૦)	૩૩૦૧૬.૫૦ (૨૦૦૧.૦૦)	૪૪૫૫૧.૦૦ (૧૯૩૭.૦૦)	૬૭૮૭૬.૦૦ (૧૯૧૨.૦૦)	૧૬૯૫૬૩.૫૦ (૧૯૪૯.૦૦)
૭	સુ. નગર		૧૬૬૦૫૫.૦૦ (૧૧૩૩.૪૮)	૨૫૯૧૭૨.૦૦ (૧૦૮૬.૬૭)	૪૬૬૧૫૦.૦૦ (૧૦૫૧.૦૭)	૬૯૭૧૭૧.૦૦ (૧૦૨૯.૦૩)	૧૫૮૮૫૪૮.૦૦ (૧૦૫૪.૮૧)
		ચોટીલા	૧૪૩૫૦.૦૦ (૧૪૩૫.૦૦)	૨૪૨૫૯.૦૦ (૧૪૨૭.૦૦)	૩૭૩૧૪.૦૦ (૧૩૨૮.૦૦)	૬૦૫૭૦.૦૦ (૧૩૪૬.૦૦)	૧૩૬૪૯૩.૦૦ (૧૩૭૮.૭૧)
		ચુડા	૨૩૭૬૦.૦૦ (૧૪૪૦.૦૦)	૩૮૭૨૪.૦૦ (૧૩૮૩.૦૦)	૭૧૩૧૫.૫૦ (૧૩૩૩.૦૦)	૮૮૯૪૪.૦૦ (૧૩૦૮.૦૦)	૨૨૨૭૪૩.૫૦ (૧૩૪૧.૮૨)
		દસાડા	૧૩૭૭૦.૦૦ (૭૬૫.૦૦)	૨૩૭૪૪.૦૦ (૭૪૨.૦૦)	૪૨૪૫૬.૦૦ (૭૩૨.૦૦)	૬૨૭૨૭.૦૦ (૭૨૧.૦૦)	૧૪૨૬૯૭.૦૦ (૭૩૧.૭૭)
		ધાંગધ્રા	૨૦૯૮૮.૦૦ (૧૨૭૨.૦૦)	૨૬૭૪૯.૦૦ (૧૧૬૩.૦૦)	૫૭૧૦૦.૦૦ (૧૧૪૨.૦૦)	૭૮૭૩૯.૦૦ (૧૧૦૯.૦૦)	૧૮૩૫૭૬.૦૦ (૧૧૪૩.૭૭)
		હળવદ	૧૬૨૪૩.૦૦ (૧૫૪૭.૦૦)	૨૬૪૪૨.૫૦ (૧૫૧૧.૦૦)	૪૪૬૪૦.૦૦ (૧૪૮૮.૦૦)	૭૬૧૮૪.૦૦ (૧૪૨૪.૦૦)	૧૬૩૫૦૯.૫૦ (૧૪૬૬.૪૫)
		લખતર	૧૪૯૭૬.૦૦ (૮૩૨.૦૦)	૨૫૨૩૪.૦૦ (૮૧૪.૦૦)	૪૫૯૩૬.૦૦ (૭૯૨.૦૦)	૭૧૯૪૪.૦૦ (૭૨૮.૦૦)	૧૫૮૦૯૦.૦૦ (૭૪૨.૪૩)
		લીંબડી	૧૬૨૫૨.૦૦ (૯૫૬.૦૦)	૨૪૯૪૮.૦૦ (૯૨૪.૦૦)	૪૭૦૮૮.૦૦ (૮૭૨.૦૦)	૬૧૭૦૪.૫૦ (૮૬૩.૦૦)	૧૪૯૯૯૨.૫૦ (૮૮૪.૯૧)
		મૂળી	૧૨૪૫૬.૦૦ (૧૦૩૮.૦૦)	૨૧૬૨૯.૦૦ (૧૦૦૬.૦૦)	૩૬૪૮૨.૦૦ (૯૮૬.૦૦)	૫૭૫૦૨.૫૦ (૯૩૫.૦૦)	૧૨૮૦૬૯.૫૦ (૯૬૬.૫૬)
		સાયલા	૧૮૨૫૨.૦૦ (૧૫૨૧.૦૦)	૨૪૬૬૭.૫૦ (૧૪૯૫.૦૦)	૪૧૬૩૮.૫૦ (૧૪૬૧.૦૦)	૭૪૨૫૬.૦૦ (૧૪૨૮.૦૦)	૧૫૮૮૧૪.૦૦ (૧૪૫૭.૦૦)
		વઢવાણ	૧૫૦૦૮.૦૦ (૯૩૮.૦૦)	૨૨૭૭૫.૦૦ (૯૧૧.૦૦)	૪૨૧૮૦.૦૦ (૮૮૮.૦૦)	૬૪૬૦૦.૦૦ (૮૫૦.૦૦)	૧૪૪૫૬૩.૦૦ (૮૭૮.૮૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૮૫૧૮૭.૦૦ (૧૩૦૫.૨૦)	૪૪૧૦૬૦.૫૦ (૧૨૫૬.૫૮)	૭૦૮૭૬૧.૫૦ (૧૧૮૩.૨૪)	૧૧૪૩૨૩૮.૫૦ (૧૧૭૪.૯૬)	૨૫૭૮૨૪૭.૫૦ (૧૨૦૩.૯૪)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ મજૂરી ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૭૮

મોજાગુી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ મજૂરી ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ મજૂરી ખર્ચના
સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

પ.૩૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧.૨૭ (૦૭.૩૫)	૧૮.૭૮ (૦૮.૪૮)	૨૪.૨૦ (૦૭.૦૭)	૪૪.૭૬ (૦૭.૨૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૬૩ (૦૮.૭૦)	૧૭.૬૭ (૦૮.૫૦)	૨૫.૧૩ (૦૮.૨૧)	૪૬.૫૭ (૦૮.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૩૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૮૭ (૦૬.૫૨)	૨૦.૦૧ (૦૫.૪૦)	૨૧.૫૫ (૦૩.૮૬)	૪૨.૫૭ (૦૪.૩૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૬૫ (૦૫.૪૭)	૧૬.૪૭ (૦૫.૫૬)	૨૫.૨૪ (૦૫.૮૧)	૪૭.૬૪ (૦૬.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૨૬ (૦૫.૧૦)	૧૮.૨૬ (૦૬.૬૧)	૨૫.૮૭ (૦૬.૪૧)	૪૬.૫૧ (૦૬.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૩૨ (૦૭.૭૩)	૧૬.૮૨ (૦૬.૮૮)	૨૧.૬૫ (૦૬.૦૮)	૪૮.૧૦ (૦૭.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૪)
૭	સુ. નગર		૧૧.૩૩ (૫૮.૧૨)	૧૬.૭૬ (૫૭.૪૬)	૨૬.૩૧ (૬૧.૪૬)	૪૫.૬૦ (૫૮.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૫૮.૩૫)
		ચોટીલા	૧૩.૦૦ (૦૬.૨૮)	૧૬.૬૭ (૦૫.૨૮)	૨૫.૦૨ (૦૫.૪૧)	૪૫.૩૧ (૦૫.૪૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૫૦)
		ચુડા	૧૧.૩૮ (૦૮.૮૮)	૧૬.૩૬ (૦૮.૪૦)	૨૬.૮૦ (૦૮.૪૦)	૪૫.૩૬ (૦૮.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૮)
		દસાડા	૧૧.૬૧ (૦૪.૨૬)	૧૬.૩૮ (૦૩.૮૫)	૨૫.૮૮ (૦૪.૨૫)	૪૬.૧૨ (૦૪.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૧૭)
		ધાંગધા	૧૨.૨૮ (૦૭.૩૪)	૧૭.૦૫ (૦૬.૭૦)	૨૫.૭૮ (૦૬.૮૦)	૪૪.૮૮ (૦૬.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૦)
		હળવદ	૧૦.૧૨ (૦૬.૮૫)	૧૭.૭૫ (૦૮.૦૧)	૨૫.૨૨ (૦૭.૭૫)	૪૬.૮૧ (૦૭.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૧)
		લખતર	૧૦.૧૪ (૦૩.૮૬)	૧૬.૭૭ (૦૪.૨૦)	૨૬.૩૩ (૦૪.૪૮)	૪૬.૭૬ (૦૪.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૩)
		લીંબડી	૧૨.૪૧ (૦૫.૪૫)	૧૬.૮૫ (૦૪.૮૦)	૨૭.૪૮ (૦૫.૪૧)	૪૩.૧૬ (૦૪.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		મૂળી	૧૦.૪૮ (૦૫.૧૭)	૧૬.૨૨ (૦૫.૨૬)	૨૮.૪૬ (૦૬.૨૮)	૪૪.૮૪ (૦૫.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૧)
		સાયલા	૧૦.૭૬ (૦૬.૦૭)	૧૬.૩૫ (૦૬.૦૬)	૨૬.૧૭ (૦૬.૬૧)	૪૬.૭૨ (૦૬.૫૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૪૧)
		વઢવાણ	૧૧.૪૨ (૦૪.૮૫)	૧૬.૮૪ (૦૪.૭૧)	૨૬.૦૧ (૦૪.૮૫)	૪૫.૭૩ (૦૪.૮૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧.૩૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૩૧ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૪૦ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૮૧ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના મજૂરી ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના મજૂરી ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૭૯

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ના કુલ મજૂરી ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ મજૂરી ખર્ચના
સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

પ.૩૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૭૨ (૦૬.૭૫)	૧૮.૪૬ (૦૭.૫૨)	૨૩.૫૨ (૦૫.૮૬)	૪૭.૩૦ (૦૭.૪૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૨.૦૮ (૦૮.૮૩)	૨૦.૦૦ (૧૦.૫૨)	૨૪.૧૭ (૦૭.૮૧)	૪૩.૭૪ (૦૮.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩.૦૬ (૦૬.૧૩)	૧૭.૮૬ (૦૫.૪૫)	૨૫.૦૦ (૦૪.૭૨)	૪૩.૮૮ (૦૫.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૮૧ (૦૫.૨૨)	૧૪.૫૫ (૦૪.૫૦)	૨૪.૬૬ (૦૪.૭૪)	૪૮.૮૮ (૦૫.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧.૦૮ (૦૫.૩૮)	૧૮.૩૮ (૦૫.૭૭)	૨૩.૬૦ (૦૪.૬૧)	૪૬.૮૨ (૦૫.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪.૨૨ (૦૮.૪૬)	૧૮.૪૭ (૦૭.૪૮)	૨૬.૨૭ (૦૬.૨૮)	૪૦.૦૩ (૦૫.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૮)
૭	સુ. નગર		૧૦.૪૫ (૫૮.૨૩)	૧૬.૩૨ (૫૮.૭૬)	૨૮.૩૪ (૬૫.૭૭)	૪૩.૮૮ (૬૦.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૬૧.૬૧)
		ચોટીલા	૧૦.૫૧ (૦૫.૦૩)	૧૭.૭૭ (૦૫.૫૦)	૨૭.૩૪ (૦૫.૨૬)	૪૪.૩૮ (૦૫.૩૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
		ચુડા	૧૦.૬૭ (૦૮.૩૩)	૧૭.૩૮ (૦૮.૭૮)	૩૨.૦૨ (૧૦.૦૬)	૩૮.૮૩ (૦૭.૭૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૬૪)
		દસાડા	૮.૬૫ (૦૪.૮૩)	૧૬.૬૪ (૦૫.૩૮)	૨૮.૭૫ (૦૫.૮૮)	૪૩.૮૬ (૦૫.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૫૩)
		ધાંગધા	૧૧.૪૩ (૦૭.૩૬)	૧૪.૫૭ (૦૬.૦૬)	૩૧.૧૦ (૦૮.૦૬)	૪૨.૮૮ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૨)
		હળવદ	૮.૮૩ (૦૫.૭૦)	૧૬.૧૭ (૦૬.૦૦)	૨૭.૩૦ (૦૬.૩૦)	૪૬.૫૮ (૦૬.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૪)
		લખતર	૮.૪૭ (૦૫.૨૫)	૧૫.૮૬ (૦૫.૭૨)	૨૮.૦૬ (૦૬.૪૮)	૪૫.૫૧ (૦૬.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૩)
		લીંબડી	૧૦.૮૪ (૦૫.૭૦)	૧૬.૬૩ (૦૫.૬૬)	૩૧.૩૮ (૦૬.૬૪)	૪૧.૧૪ (૦૫.૪૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૨)
		મૂળી	૮.૭૩ (૦૪.૩૭)	૧૬.૮૮ (૦૪.૮૦)	૨૮.૪૮ (૦૫.૧૫)	૪૪.૮૦ (૦૫.૦૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૭)
		સાયલા	૧૧.૪૮ (૦૬.૪૦)	૧૫.૫૩ (૦૫.૫૮)	૨૬.૨૨ (૦૫.૮૭)	૪૬.૭૬ (૦૬.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૬)
		વઢવાણ	૧૦.૩૮ (૦૫.૨૬)	૧૫.૭૫ (૦૫.૧૬)	૨૮.૧૮ (૦૫.૮૫)	૪૪.૬૮ (૦૫.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૧)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૧.૦૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૧૧ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૪૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૪.૩૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના મજૂરી ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના મજૂરી ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટરનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ (રૂપીયામાં)

૫.૩૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨૧૪૪.૦૦ (૧૦૧૨.૦૦)	૨૧૧૧૩.૦૦ (૯૮૨.૦૦)	૨૫૯૧૭.૦૦ (૯૭૮.૦૦)	૪૭૮૬૬.૫૦ (૯૬૭.૦૦)	૧૦૭૦૪૦.૫૦ (૯૭૭.૫૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૭૨૮૦.૦૦ (૧૪૪૦.૦૦)	૨૮૩૫૦.૦૦ (૧૩૫૦.૦૦)	૩૯૫૮૯.૦૦ (૧૨૯૮.૦૦)	૭૨૭૮૯.૦૦ (૧૨૭૭.૦૦)	૧૫૮૦૦૮.૦૦ (૧૩૧૧.૦૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪૭૫૧.૦૦ (૧૩૪૧.૦૦)	૧૮૪૯૪.૦૦ (૧૩૨૧.૦૦)	૨૦૦૫૭.૦૦ (૧૨૯૪.૦૦)	૩૯૦૭૦.૫૦ (૧૨૮૧.૦૦)	૯૨૩૭૨.૫૦ (૧૩૦૧.૦૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૯૨૧૬.૦૦ (૧૦૨૪.૦૦)	૧૪૨૩૮.૦૦ (૧૦૧૭.૦૦)	૨૨૦૮૮.૦૦ (૧૦૦૪.૦૦)	૪૧૯૧૬.૦૦ (૯૯૮.૦૦)	૮૭૪૫૮.૦૦ (૧૦૦૫.૨૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૧૦૦.૦૦ (૧૦૧૦.૦૦)	૨૦૦૦૦.૦૦ (૧૦૦૦.૦૦)	૨૮૨૪૩.૫૦ (૯૯૧.૦૦)	૫૧૧૯૧.૦૦ (૯૯૪.૦૦)	૧૦૯૫૩૪.૫૦ (૯૯૫.૭૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫૫૭૦.૦૦ (૧૫૫૭.૦૦)	૨૧૭૧૪.૦૦ (૧૫૫૧.૦૦)	૨૭૫૭૬.૦૦ (૧૫૩૨.૦૦)	૬૨૭૩૦.૦૦ (૧૫૩૦.૦૦)	૧૨૭૫૯૦.૦૦ (૧૫૩૭.૨૨)
૭	સુ. નગર		૧૩૦૧૫૮.૫૦ (૧૦૧૨.૯૦)	૧૯૪૯૨૪.૦૦ (૧૦૦૨.૧૭)	૩૧૧૩૪૮.૦૦ (૯૮૮.૪૦)	૫૪૬૬૪૬.૫૦ (૯૮૨.૩૦)	૧૧૮૩૦૭૭.૦૦ (૯૯૦.૪૩)
		ચોટીલા	૧૨૯૯૧.૦૦ (૧૧૮૧.૦૦)	૧૭૪૬૦.૦૦ (૧૧૬૪.૦૦)	૨૬૪૭૩.૦૦ (૧૧૫૧.૦૦)	૪૮૧૧૦.૦૦ (૧૧૩૨.૦૦)	૧૦૫૦૩૪.૦૦ (૧૧૪૭.૯૧)
		ચુડા	૧૭૮૬૪.૦૦ (૧૨૩૨.૦૦)	૨૫૩૬૮.૦૦ (૧૨૦૮.૦૦)	૪૧૧૫૮.૫૦ (૧૧૯૩.૦૦)	૭૧૩૪૦.૦૦ (૧૧૮૯.૦૦)	૧૫૫૭૩૦.૫૦ (૧૧૯૭.૯૨)
		દસાડા	૧૩૩૮૪.૦૦ (૯૫૬.૦૦)	૧૮૭૪૦.૦૦ (૯૩૭.૦૦)	૨૯૯૩૨.૫૦ (૯૨૧.૦૦)	૫૪૪૮૦.૦૦ (૯૦૮.૦૦)	૧૧૬૫૩૬.૫૦ (૯૨૧.૨૩)
		ધાંગધ્રા	૧૫૦૫૧.૦૦ (૧૦૩૮.૦૦)	૨૧૩૭૮.૦૦ (૧૦૧૮.૦૦)	૩૩૩૯૬.૦૦ (૧૦૧૨.૦૦)	૫૭૦૫૭.૦૦ (૧૦૦૧.૦૦)	૧૨૬૮૮૨.૦૦ (૧૦૧૧.૦૧)
		હળવદ	૧૩૭૨૮.૦૦ (૧૨૪૮.૦૦)	૨૪૧૦૨.૦૦ (૧૨૩૬.૦૦)	૩૪૧૦૪.૦૦ (૧૨૧૮.૦૦)	૬૪૧૩૦.૦૦ (૧૨૧૦.૦૦)	૧૩૬૦૬૪.૦૦ (૧૨૨૦.૩૦)
		લખતર	૧૦૪૭૬.૦૦ (૮૭૩.૦૦)	૧૭૩૬૦.૦૦ (૮૬૮.૦૦)	૨૭૮૪૦.૦૦ (૮૭૦.૦૦)	૪૯૩૦૫.૦૦ (૮૬૫.૦૦)	૧૦૪૯૮૧.૦૦ (૮૬૭.૬૧)
		લીંબડી	૧૦૯૯૫.૦૦ (૭૩૩.૦૦)	૧૫૧૨૦.૦૦ (૭૨૦.૦૦)	૨૫૧૩૦.૦૦ (૭૧૮.૦૦)	૪૦૪૨૨.૫૦ (૭૦૩.૦૦)	૯૧૬૬૭.૫૦ (૭૧૩.૩૬)
		મૂળી	૧૨૪૧૨.૫૦ (૯૯૩.૦૦)	૧૯૬૨૦.૦૦ (૯૮૧.૦૦)	૩૫૨૦૮.૦૦ (૯૭૮.૦૦)	૫૫૯૨૬.૦૦ (૯૫૬.૦૦)	૧૨૩૧૬૬.૫૦ (૯૬૯.૮૧)
		સાયલા	૧૧૧૫૪.૦૦ (૧૦૧૪.૦૦)	૧૭૧૩૬.૦૦ (૧૦૦૮.૦૦)	૨૭૯૪૪.૦૦ (૯૯૮.૦૦)	૫૦૭૯૬.૦૦ (૯૯૬.૦૦)	૧૦૭૦૩૦.૦૦ (૧૦૦૦.૨૮)
		વઢવાણ	૧૨૧૦૩.૦૦ (૯૩૧.૦૦)	૧૮૬૪૦.૦૦ (૯૩૨.૦૦)	૩૦૧૬૨.૦૦ (૯૧૪.૦૦)	૫૫૦૮૦.૦૦ (૯૧૮.૦૦)	૧૧૫૯૮૫.૦૦ (૯૨૦.૫૧)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૦૯૨૧૯.૫૦ (૧૦૮૬.૮૫)	૩૧૮૮૩૩.૦૦ (૧૦૬૪.૫૫)	૪૭૪૮૧૮.૫૦ (૧૦૪૧.૨૬)	૮૬૨૨૦૯.૫૦ (૧૦૪૧.૩૧)	૧૮૬૫૦૮૦.૫૦ (૧૦૫૦.૪૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટરનું ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૮૧

મોજાગુી કરેલ ખેડૂતો(બીન પિયત)માં ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટરનું કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ
(રૂપીયામાં)

૫.૩૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨૧૬૨.૫૦ (૯૭૩.૦૦)	૨૧૪૨૮.૦૦ (૯૭૪.૦૦)	૨૭૩૮૮.૫૦ (૯૬૧.૦૦)	૫૪૨૬૪.૦૦ (૯૫૨.૦૦)	૧૧૫૨૪૩.૦૦ (૯૬૦.૩૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૪૨૩૮.૦૦ (૧૦૧૭.૦૦)	૨૩૭૮૨.૦૦ (૧૦૧૨.૦૦)	૩૧૮૪૬.૫૦ (૧૦૧૧.૦૦)	૫૭૮૫૬.૫૦ (૯૮૯.૦૦)	૧૨૭૭૨૩.૦૦ (૧૦૦૧.૭૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨૮૫૭.૦૦ (૧૧૧૮.૦૦)	૧૭૬૧૬.૦૦ (૧૧૦૧.૦૦)	૨૪૪૮૦.૦૦ (૧૦૮૮.૦૦)	૪૨૭૬૮.૦૦ (૧૦૫૬.૦૦)	૯૭૭૨૧.૦૦ (૧૦૭૯.૭૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૯૫૬૦.૦૦ (૯૫૬.૦૦)	૧૨૮૭૯.૦૦ (૯૫૪.૦૦)	૨૧૮૭૩.૦૦ (૯૫૧.૦૦)	૪૫૫૦૪.૦૦ (૯૪૮.૦૦)	૮૯૮૧૬.૦૦ (૯૫૦.૪૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧૧૮૪.૦૦ (૯૩૨.૦૦)	૧૯૧૩૧.૦૦ (૯૧૧.૦૦)	૨૪૩૮૧.૦૦ (૯૦૩.૦૦)	૪૯૮૯૬.૦૦ (૯૮૧.૦૦)	૧૦૪૫૮૨.૦૦ (૯૯૭.૭૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૭૬૪૦.૦૦ (૧૪૭૦.૦૦)	૨૪૨૨૨.૦૦ (૧૪૬૮.૦૦)	૩૩૬૦૩.૦૦ (૧૪૬૧.૦૦)	૫૧૯૩૬.૫૦ (૧૪૬૩.૦૦)	૧૨૭૪૦૧.૫૦ (૧૪૬૪.૩૮)
૭	સુ. નગર		૧૩૪૧૪૧.૦૦ (૯૧૫.૬૩)	૨૧૪૯૯૨.૫૦ (૯૦૧.૪૩)	૩૯૩૮૫૦.૦૦ (૮૮૮.૦૫)	૫૯૭૮૮૯.૫૦ (૮૮૨.૫૦)	૧૩૪૦૮૭૩.૦૦ (૯૯૦.૩૫)
		ચોટીલા	૧૧૬૭૦.૦૦ (૧૧૬૭.૦૦)	૧૯૩૬૩.૦૦ (૧૧૩૯.૦૦)	૨૯૯૭૦.૦૦ (૧૧૧૦.૦૦)	૪૯૫૦૦.૦૦ (૧૧૦૦.૦૦)	૧૧૦૫૦૩.૦૦ (૧૧૧૬.૨૦)
		ચુડા	૧૯૪૮૬.૫૦ (૧૧૮૧.૦૦)	૩૨૫૯૨.૦૦ (૧૧૬૪.૦૦)	૬૧૮૪૬.૦૦ (૧૧૫૬.૦૦)	૭૬૮૪૦.૦૦ (૧૧૩૦.૦૦)	૧૯૦૭૬૪.૫૦ (૧૧૪૯.૧૮)
		દસાડા	૧૪૩૬૪.૦૦ (૭૯૮.૦૦)	૨૪૫૭૬.૦૦ (૭૬૮.૦૦)	૪૪૨૫૪.૦૦ (૭૬૩.૦૦)	૬૬૨૦૭.૦૦ (૭૬૧.૦૦)	૧૪૯૪૦૧.૦૦ (૭૬૬.૧૫)
		ધાંગધ્રા	૧૫૩૬૧.૫૦ (૯૩૧.૦૦)	૨૧૩૪૪.૦૦ (૯૨૮.૦૦)	૪૬૨૦૦.૦૦ (૯૨૪.૦૦)	૬૫૬૭૫.૦૦ (૯૨૫.૦૦)	૧૪૮૫૮૦.૫૦ (૯૨૫.૭૩)
		હળવદ	૧૨૧૩૮.૦૦ (૧૧૫૬.૦૦)	૨૦૧૯૫.૦૦ (૧૧૫૪.૦૦)	૩૪૫૬૦.૦૦ (૧૧૫૨.૦૦)	૬૧૯૫૩.૦૦ (૧૧૫૮.૦૦)	૧૨૮૮૪૬.૦૦ (૧૧૫૫.૫૬)
		લખતર	૧૪૦૫૮.૦૦ (૭૮૧.૦૦)	૨૪૦૫૬.૦૦ (૭૭૬.૦૦)	૪૫૧૮૨.૦૦ (૭૭૯.૦૦)	૭૧૦૨૪.૦૦ (૭૭૨.૦૦)	૧૫૪૩૨૦.૦૦ (૭૭૩.૫૩)
		લીંબડી	૧૧૦૬૭.૦૦ (૬૫૧.૦૦)	૧૬૭૯૪.૦૦ (૬૨૨.૦૦)	૩૩૬૯૬.૦૦ (૬૨૪.૦૦)	૪૪૧૮૭.૦૦ (૬૧૮.૦૦)	૧૦૫૭૪૪.૦૦ (૬૨૩.૮૫)
		મૂળી	૧૦૯૩૨.૦૦ (૯૧૧.૦૦)	૧૯૧૧૩.૫૦ (૮૮૯.૦૦)	૩૨૪૧૨.૦૦ (૮૭૬.૦૦)	૫૨૯૫૧.૫૦ (૮૬૧.૦૦)	૧૧૫૪૦૯.૦૦ (૮૭૧.૦૧)
		સાયલા	૧૧૪૯૬.૦૦ (૯૫૮.૦૦)	૧૫૬૦૯.૦૦ (૯૪૬.૦૦)	૨૬૩૦૫.૫૦ (૯૨૩.૦૦)	૪૬૮૫૨.૦૦ (૯૦૧.૦૦)	૧૦૦૨૬૨.૫૦ (૯૧૯.૮૩)
		વઢવાણ	૧૩૫૬૮.૦૦ (૮૪૮.૦૦)	૨૧૩૫૦.૦૦ (૮૫૪.૦૦)	૩૯૪૨૫.૦૦ (૮૩૦.૦૦)	૬૨૭૦૦.૦૦ (૮૨૫.૦૦)	૧૩૭૦૪૩.૦૦ (૮૩૩.૦૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૧૭૮૨.૫૦ (૯૬૯.૨૫)	૩૩૪૦૫૦.૫૦ (૯૫૧.૭૧)	૫૫૭૪૨૨.૦૦ (૯૩૦.૫૮)	૯૦૦૧૧૪.૫૦ (૯૨૫.૧૦)	૨૦૦૩૩૬૯.૫૦ (૯૩૫.૫૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ ભાડાના બળદ / ટ્રેક્ટરનું ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટરનું કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના
બળદ/ટ્રેક્ટરના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧.૩૫ (૦૫.૮૦)	૧૮.૭૨ (૦૬.૬૨)	૨૪.૨૧ (૦૫.૪૬)	૪૪.૭૨ (૦૫.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૮૪ (૦૮.૨૬)	૧૭.૮૪ (૦૮.૮૮)	૨૫.૦૬ (૦૮.૩૪)	૪૬.૦૭ (૦૮.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૮૭ (૦૭.૦૫)	૨૦.૦૨ (૦૫.૮૦)	૨૧.૭૧ (૦૪.૨૨)	૪૨.૩૦ (૦૪.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૫૪ (૦૪.૪૦)	૧૬.૨૮ (૦૪.૪૭)	૨૫.૨૬ (૦૪.૬૫)	૪૭.૮૩ (૦૪.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૨૨ (૦૪.૮૩)	૧૮.૨૬ (૦૬.૨૭)	૨૫.૭૮ (૦૫.૮૫)	૪૬.૭૪ (૦૫.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૨૦ (૦૭.૪૪)	૧૭.૦૨ (૦૬.૮૧)	૨૧.૬૧ (૦૫.૮૧)	૪૮.૧૭ (૦૭.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૪)
૭	સુ. નગર		૧૧.૦૦ (૬૨.૨૧)	૧૬.૪૮ (૬૧.૧૪)	૨૬.૩૨ (૬૫.૫૭)	૪૬.૨૧ (૬૩.૪૦)	૧૦૦.૦૦ (૬૩.૪૩)
		ચોટીલા	૧૨.૩૭ (૦૬.૨૧)	૧૬.૬૨ (૦૫.૪૮)	૨૫.૨૦ (૦૫.૫૮)	૪૫.૮૦ (૦૫.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૩)
		ચુડા	૧૧.૪૭ (૦૮.૫૪)	૧૬.૨૮ (૦૭.૮૬)	૨૬.૪૩ (૦૮.૬૭)	૪૫.૮૧ (૦૮.૨૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૩૫)
		દસાડા	૧૧.૪૮ (૦૬.૪૦)	૧૬.૦૮ (૦૫.૮૮)	૨૫.૬૮ (૦૬.૩૦)	૪૬.૭૫ (૦૬.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૫)
		ધાંગધા	૧૧.૮૬ (૦૭.૧૮)	૧૬.૮૫ (૦૬.૭૧)	૨૬.૩૨ (૦૭.૦૩)	૪૪.૮૭ (૦૬.૬૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૦)
		હળવદ	૧૦.૦૮ (૦૬.૫૬)	૧૭.૭૧ (૦૭.૫૬)	૨૫.૦૬ (૦૭.૧૮)	૪૭.૧૩ (૦૭.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૦)
		લખતર	૮.૮૮ (૦૫.૦૧)	૧૬.૫૪ (૦૫.૪૪)	૨૬.૫૨ (૦૫.૮૬)	૪૬.૮૭ (૦૫.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૩)
		લીંબડી	૧૧.૮૮ (૦૫.૨૬)	૧૬.૪૮ (૦૪.૭૪)	૨૭.૪૧ (૦૫.૨૮)	૪૪.૧૦ (૦૪.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૧)
		મૂળી	૧૦.૦૮ (૦૫.૮૩)	૧૫.૮૩ (૦૬.૧૫)	૨૮.૫૮ (૦૭.૪૨)	૪૫.૪૧ (૦૬.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૦)
		સાયલા	૧૦.૪૨ (૦૫.૩૩)	૧૬.૦૧ (૦૫.૩૭)	૨૬.૧૧ (૦૫.૮૮)	૪૭.૪૬ (૦૫.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૪)
		વઢવાણ	૧૦.૪૩ (૦૫.૭૮)	૧૬.૦૭ (૦૫.૮૫)	૨૬.૦૧ (૦૬.૩૫)	૪૭.૪૮ (૦૬.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૨)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧.૨૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૦૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૪૬ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૨૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ભાડાના બળદ /ટ્રેક્ટરનું ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ /ટ્રેક્ટરનું ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટરનું કુલ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના
ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટરના કુલ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૫૫ (૦૫.૭૪)	૧૮.૫૮ (૦૬.૪૧)	૨૩.૭૭ (૦૪.૮૧)	૪૭.૦૮ (૦૬.૦૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧.૧૫ (૦૬.૭૨)	૧૮.૬૨ (૦૭.૧૨)	૨૪.૮૩ (૦૫.૭૧)	૪૫.૩૦ (૦૬.૪૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩.૧૬ (૦૬.૦૭)	૧૮.૦૩ (૦૫.૨૭)	૨૫.૦૫ (૦૪.૩૮)	૪૩.૭૭ (૦૪.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૬૪ (૦૪.૫૧)	૧૪.૩૪ (૦૩.૮૬)	૨૪.૩૫ (૦૩.૮૨)	૫૦.૬૬ (૦૫.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૪૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૬૮ (૦૫.૨૮)	૧૮.૨૮ (૦૫.૭૩)	૨૩.૩૧ (૦૪.૩૭)	૪૭.૭૧ (૦૫.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૮૫ (૦૮.૩૩)	૧૮.૦૧ (૦૭.૨૫)	૨૬.૩૮ (૦૬.૦૩)	૪૦.૭૭ (૦૫.૭૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૩૬)
૭	સુ. નગર		૧૦.૦૦ (૬૩.૩૪)	૧૬.૦૩ (૬૪.૩૬)	૨૮.૩૭ (૭૦.૬૬)	૪૪.૫૮ (૬૬.૪૨)	૧૦૦.૦૦ (૬૬.૮૩)
		ચોટીલા	૧૦.૫૬ (૦૫.૫૧)	૧૭.૫૨ (૦૫.૮૦)	૨૭.૧૨ (૦૫.૩૮)	૪૪.૮૦ (૦૫.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૫૨)
		ચુડા	૧૦.૨૧ (૦૮.૨૦)	૧૭.૦૮ (૦૮.૭૬)	૩૨.૪૨ (૧૧.૧૦)	૪૦.૨૮ (૦૮.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૫૨)
		દસાડા	૮.૬૧ (૦૬.૭૮)	૧૬.૪૫ (૦૭.૩૬)	૨૮.૬૨ (૦૭.૮૪)	૪૪.૩૧ (૦૭.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૬)
		ધાંગધા	૧૦.૩૪ (૦૭.૨૫)	૧૪.૩૭ (૦૬.૩૮)	૩૧.૦૮ (૦૮.૨૮)	૪૪.૨૦ (૦૭.૩૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૨)
		હળવદ	૮.૪૨ (૦૫.૭૩)	૧૫.૬૭ (૦૬.૦૫)	૨૬.૮૨ (૦૬.૨૦)	૪૮.૦૮ (૦૬.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૪૩)
		લખતર	૮.૧૧ (૦૬.૬૪)	૧૫.૫૮ (૦૭.૨૦)	૨૮.૨૮ (૦૮.૧૧)	૪૬.૦૨ (૦૭.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૭૦)
		લીંબડી	૧૦.૪૭ (૦૫.૨૩)	૧૫.૮૮ (૦૫.૦૩)	૩૧.૮૭ (૦૬.૦૪)	૪૧.૭૮ (૦૪.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
		મૂળી	૮.૪૭ (૦૫.૧૬)	૧૬.૫૬ (૦૫.૭૨)	૨૮.૦૮ (૦૫.૮૧)	૪૫.૮૮ (૦૫.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૬)
		સાયલા	૧૧.૪૭ (૦૫.૪૩)	૧૫.૫૭ (૦૪.૬૭)	૨૬.૨૪ (૦૪.૭૨)	૪૬.૭૩ (૦૫.૨૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		વઢવાણ	૮.૮૦ (૦૬.૪૧)	૧૫.૫૮ (૦૬.૩૮)	૨૮.૭૭ (૦૭.૦૭)	૪૫.૭૫ (૦૬.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૦.૫૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૬૭ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૮૨ (૧૦૦.૦૦)	૪૪.૮૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ભાડાના બળદ /ટ્રેક્ટરનું ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ભાડાના બળદ /ટ્રેક્ટરનું ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ (રૂપીયામાં)

પ.૩૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨૦૨.૪૦ (૧૦૦.૨૦)	૨૬૦૨.૫૦ (૧૨૧.૦૫)	૧૭૯૬.૭૦ (૬૭.૮૦)	૨૧૮૩.૮૦ (૪૪.૧૨)	૭૭૮૫.૫૦ (૭૧.૧૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦૧૫.૨૦ (૮૪.૬૦)	૧૮૦૦.૦૫ (૮૦.૫૦)	૨૩૮૭.૩૦ (૭૮.૬૦)	૨૪૭૮.૫૦ (૪૩.૫૦)	૭૭૮૨.૦૫ (૬૪.૬૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩૮૮.૩૦ (૧૨૬.૩૦)	૧૬૫૫.૬૦ (૧૧૮.૨૬)	૧૭૦૭.૭૦ (૧૧૦.૧૮)	૨૮૭૦.૦૫ (૮૪.૧૦)	૭૬૨૨.૬૫ (૧૦૭.૩૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૬૨૪.૬૦ (૬૮.૪૧)	૭૮૭.૮૦ (૫૬.૨૮)	૧૨૧૪.૬૦ (૫૫.૨૧)	૨૨૬૦.૪૦ (૫૩.૮૨)	૪૮૮૭.૫૦ (૫૬.૧૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૨૩૬.૧૦ (૧૨૩.૬૧)	૨૩૬૪.૨૦ (૧૧૮.૨૧)	૨૮૪૮.૭૫ (૧૦૩.૫૦)	૫૧૩૪.૫૫ (૮૮.૭૦)	૧૧૬૮૪.૬૦ (૧૦૬.૨૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨૭૫.૦૦ (૧૨૭.૫૦)	૧૭૦૦.૧૦ (૧૨૧.૪૪)	૨૦૮૫.૨૦ (૧૧૬.૪૦)	૪૦૩૪.૪૦ (૮૮.૪૦)	૮૧૦૪.૭૦ (૧૦૮.૬૮)
૭	સુ. નગર		૬૬૭૧.૬૦ (૫૧.૮૧)	૮૫૦૮.૨૦ (૪૩.૭૪)	૧૨૧૮૦.૩૫ (૩૮.૬૮)	૧૮૨૬૨.૫૫ (૩૨.૮૧)	૪૫૬૩૩.૭૦ (૩૮.૨૦)
		ચોટીલા	૮૦૦.૨૫ (૭૨.૭૫)	૧૦૭૦.૭૦ (૭૧.૩૮)	૧૦૨૦.૫૦ (૪૪.૩૭)	૨૦૭૩.૧૫ (૪૮.૭૮)	૪૯૬૪.૬૦ (૫૪.૨૫)
		ચુડા	૮૮૮.૮૫ (૬૧.૩૦)	૧૨૦૨.૨૫ (૫૭.૨૫)	૧૮૭૬.૮૦ (૫૪.૪૦)	૩૪૩૨.૬૦ (૫૭.૨૧)	૭૪૦૦.૫૦ (૫૬.૮૨)
		દસાડા	૮૨૬.૮૦ (૬૬.૨૦)	૧૧૨૮.૨૦ (૫૬.૪૧)	૧૬૭૧.૮૦ (૫૧.૪૪)	૧૩૨૪.૮૦ (૨૨.૦૮)	૫૦૫૧.૬૦ (૩૮.૮૩)
		ધાંગધા	૮૮૧.૮૦ (૬૮.૪૧)	૧૦૮૧.૫૦ (૫૧.૫૦)	૧૬૦૮.૭૫ (૪૮.૭૮)	૨૪૩૩.૨૫ (૪૨.૬૮)	૬૧૧૬.૪૦ (૪૮.૭૩)
		હળવદ	૫૦૮.૦૦ (૪૬.૧૮)	૮૦૮.૨૫ (૪૧.૫૦)	૧૦૮૪.૭૦ (૩૮.૭૪)	૧૩૪૨.૦૦ (૨૫.૩૨)	૩૭૪૩.૮૫ (૩૩.૫૭)
		લખતર	૪૬૦.૩૦ (૩૮.૩૬)	૪૫૫.૬૦ (૩૨.૭૮)	૮૦૫.૬૦ (૨૮.૩૦)	૧૩૮૬.૫૦ (૨૪.૫૦)	૩૨૧૮.૦૦ (૨૬.૫૮)
		લીંબડી	૭૩૦.૨૦ (૪૮.૬૮)	૮૩૦.૫૦ (૪૪.૩૧)	૧૨૧૬.૬૦ (૩૪.૭૬)	૧૮૭૫.૧૦ (૩૨.૬૧)	૪૭૫૨.૪૦ (૩૬.૮૮)
		મૂળી	૪૦૫.૦૦ (૩૨.૪૦)	૫૪૮.૪૦ (૨૭.૪૨)	૮૫૮.૨૫ (૨૬.૬૨)	૧૪૮૬.૫૦ (૨૫.૪૧)	૩૩૮૮.૧૫ (૨૬.૭૫)
		સાયલા	૪૦૮.૧૦ (૩૭.૧૮)	૫૫૪.૨૦ (૩૨.૬૦)	૮૦૧.૨૫ (૨૮.૬૨)	૧૧૮૨.૨૫ (૨૩.૩૮)	૨૮૫૬.૮૦ (૨૭.૬૩)
		વઢવાણ	૫૫૧.૨૦ (૪૨.૪૦)	૭૨૮.૬૦ (૩૬.૪૩)	૧૦૪૫.૧૦ (૩૧.૬૭)	૧૭૦૬.૪૦ (૨૮.૪૪)	૪૦૩૧.૩૦ (૩૧.૮૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૩૪૧૪.૨૦ (૬૮.૬૮)	૧૮૫૧૮.૫૫ (૬૫.૧૭)	૨૪૩૫૧.૬૦ (૫૩.૪૦)	૩૭૨૨૫.૩૫ (૪૪.૮૫)	૮૪૫૧૦.૭૦ (૫૩.૨૩)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીન પિયત)માં કુલ પરચુરાણ ખર્ચ અને એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ (રૂપીયામાં)

૫.૩૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦૪૧.૬૦	૨૦૩૯.૪૦	૧૨૪૮.૩૦	૨૯૯૨.૫૦	૭૩૨૧.૮૦
			(૮૩.૩૩)	(૯૨.૭૦)	(૪૩.૮૦)	(૫૨.૫૦)	(૬૧.૦૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦૯૫.૨૦	૧૯૭૬.૩૫	૨૦૯૨.૫૦	૨૯૩૯.૬૦	૮૧૦૩.૬૫
			(૭૮.૨૩)	(૮૪.૧૦)	(૬૬.૪૩)	(૫૦.૨૫)	(૬૩.૫૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧૩૨.૭૫	૧૫૫૦.૮૦	૧૭૭૨.૧૦	૨૪૭૦.૫૦	૬૯૨૬.૧૫
			(૯૮.૫૦)	(૯૬.૯૩)	(૭૮.૭૬)	(૬૧.૦૦)	(૭૬.૫૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૬૩૫.૦૦	૮૨૯.૯૦	૧૦૩૫.૦૦	૧૯૭૬.૬૦	૪૪૭૬.૫૦
			(૬૩.૫૦)	(૬૧.૪૮)	(૪૫.૦૦)	(૪૧.૧૮)	(૪૭.૩૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૯૩૯.૯૦	૧૫૨૦.૬૦	૧૯૨૬.૧૦	૩૮૩૬.૦૦	૮૨૨૨.૬૦
			(૭૮.૩૩)	(૭૨.૪૧)	(૭૧.૩૪)	(૬૮.૫૦)	(૭૦.૫૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪૯૫.૩૦	૧૯૩૭.૫૦	૧૯૧૬.૫૦	૨૫૭૭.૩૦	૭૯૨૬.૬૦
			(૧૨૪.૬૧)	(૧૧૭.૪૩)	(૮૩.૩૩)	(૭૨.૬૦)	(૯૧.૧૧)
૭	સુ. નગર		૫૮૯૪.૪૦	૯૧૭૫.૩૦	૧૩૯૫૯.૦૦	૧૯૨૯૦.૫૫	૪૮૩૧૯.૨૫
			(૪૦.૨૩)	(૩૮.૪૭)	(૩૧.૪૭)	(૨૮.૪૭)	(૩૨.૦૮)
		ચોટીલા	૭૪૦.૦૦	૧૧૨૫.૪૦	૧૦૩૭.૦૦	૧૭૩૨.૫૦	૪૬૩૪.૯૦
			(૭૪.૦૦)	(૬૬.૨૦)	(૩૮.૪૧)	(૩૮.૫૦)	(૪૬.૮૧)
		ચુડા	૮૬૫.૪૦	૧૩૯૦.૨૦	૨૫૨૫.૭૦	૩૨૭૫.૬૦	૮૦૫૬.૯૦
			(૫૨.૪૫)	(૪૯.૬૫)	(૪૭.૨૧)	(૪૮.૧૭)	(૪૮.૫૩)
		દસાડા	૮૬૦.૪૦	૧૫૯૦.૦૦	૧૯૩૦.૨૫	૨૧૧૪.૯૦	૬૪૯૫.૫૫
			(૪૭.૮૦)	(૪૯.૬૯)	(૩૩.૨૮)	(૨૪.૩૧)	(૩૩.૩૧)
		ધાંગધા	૬૨૮.૫૦	૧૦૧૯.૬૦	૧૯૧૨.૫૦	૨૯૩૯.૪૦	૬૫૦૦.૦૦
			(૩૮.૦૯)	(૪૪.૩૩)	(૩૮.૨૫)	(૪૧.૪૦)	(૪૦.૪૯)
		હળવદ	૪૪૭.૩૦	૬૯૪.૨૦	૯૭૫.૦૦	૧૩૧૬.૬૦	૩૪૩૩.૧૦
			(૪૨.૬૦)	(૩૯.૬૭)	(૩૨.૫૦)	(૨૪.૬૧)	(૩૦.૭૯)
		લખતર	૪૯૩.૫૦	૭૫૦.૫૦	૧૨૩૨.૫૦	૧૭૦૦.૧૦	૪૧૭૬.૬૦
			(૨૭.૪૨)	(૨૪.૨૧)	(૨૧.૨૫)	(૧૮.૪૮)	(૨૦.૯૩)
		લીંબડી	૬૫૮.૭૫	૮૮૧.૦૦	૧૫૩૨.૫૦	૨૧૭૩.૬૦	૫૨૪૫.૮૫
			(૩૮.૭૫)	(૩૨.૬૩)	(૨૮.૩૮)	(૩૦.૪૦)	(૩૦.૯૪)
		મૂળી	૩૩૮.૩૦	૫૩૫.૫૦	૭૯૧.૭૫	૧૧૧૩.૦૦	૨૭૭૮.૫૫
			(૨૮.૧૯)	(૨૪.૯૧)	(૨૧.૪૦)	(૧૮.૧૦)	(૨૦.૯૭)
		સાયલા	૩૬૧.૨૫	૪૭૬.૮૫	૭૫૨.૬૦	૧૨૮૦.૨૫	૨૮૭૦.૯૫
			(૩૦.૧૧)	(૨૮.૯૦)	(૨૬.૪૧)	(૨૪.૬૨)	(૨૬.૩૩)
		વઢવાણ	૫૦૧.૦૦	૭૧૨.૦૦	૧૨૬૯.૨૦	૧૬૪૪.૬૦	૪૧૨૬.૮૦
			(૩૧.૩૧)	(૨૮.૪૮)	(૨૬.૭૨)	(૨૧.૬૪)	(૨૫.૦૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૨૨૩૪.૧૫	૧૯૦૨૯.૮૫	૨૩૯૪૯.૫૦	૩૬૦૮૩.૦૫	૯૧૨૯૬.૫૫
			(૫૫.૯૯)	(૫૪.૨૧)	(૩૯.૯૮)	(૩૭.૦૮)	(૪૨.૬૩)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ પરચુરાણ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ પરચુરાણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૫.૪૪	૩૩.૪૩	૨૩.૦૮	૨૮.૦૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૮૬)	(૧૩.૩૩)	(૦૭.૩૮)	(૦૫.૮૭)	(૦૮.૨૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩.૦૩	૨૪.૩૮	૩૦.૭૭	૩૧.૮૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૫૭)	(૦૮.૭૩)	(૦૮.૮૪)	(૦૬.૬૬)	(૦૮.૨૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૮.૨૩	૨૧.૭૨	૨૨.૪૦	૩૭.૬૫	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૩૬)	(૦૮.૪૮)	(૦૭.૦૧)	(૦૭.૭૧)	(૦૮.૦૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨.૭૮	૧૬.૧૨	૨૪.૮૫	૪૬.૨૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૬૬)	(૦૪.૦૪)	(૦૪.૮૮)	(૦૬.૦૭)	(૦૫.૧૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૫૮	૨૦.૨૩	૨૫.૨૪	૪૩.૮૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૨૧)	(૧૨.૧૧)	(૧૨.૧૧)	(૧૩.૭૮)	(૧૨.૩૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪.૦૦	૧૮.૬૭	૨૩.૦૧	૪૪.૩૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૫૦)	(૦૮.૭૧)	(૦૮.૬૦)	(૧૦.૮૪)	(૦૮.૬૩)
૭	સુ. નગર		૧૪.૬૨	૧૮.૬૫	૨૬.૭૧	૪૦.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૪૮.૭૪)	(૪૩.૫૮)	(૫૦.૦૬)	(૪૮.૦૬)	(૪૮.૨૮)
		ચોટીલા	૧૬.૧૨	૨૧.૫૭	૨૦.૫૬	૪૧.૭૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૭)	(૦૫.૪૮)	(૦૪.૧૮)	(૦૫.૫૭)	(૦૫.૨૫)
		ચુડા	૧૨.૦૧	૧૬.૨૫	૨૫.૩૬	૪૬.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૩)	(૦૬.૧૬)	(૦૭.૭૧)	(૦૮.૨૨)	(૦૭.૮૩)
		દસાડા	૧૮.૩૫	૨૨.૩૩	૩૩.૦૮	૨૬.૨૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૧)	(૦૫.૭૮)	(૦૬.૮૭)	(૦૩.૫૬)	(૦૫.૩૫)
		ધાંગધા	૧૬.૨૨	૧૭.૬૮	૨૬.૩૨	૩૮.૭૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૩૮)	(૦૫.૫૪)	(૦૬.૬૧)	(૦૬.૫૪)	(૦૬.૪૭)
		હળવદ	૧૩.૫૭	૨૧.૬૧	૨૮.૮૭	૩૫.૮૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૭૮)	(૦૪.૧૫)	(૦૪.૪૫)	(૦૩.૬૧)	(૦૩.૮૬)
		લખતર	૧૪.૩૦	૧૪.૧૬	૨૮.૧૪	૪૩.૪૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૪૩)	(૦૨.૩૩)	(૦૩.૭૨)	(૦૩.૭૫)	(૦૩.૪૦)
		લીંબડી	૧૫.૩૬	૧૮.૫૮	૨૫.૬૦	૩૮.૪૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૪૪)	(૦૪.૭૭)	(૦૫.૦૦)	(૦૫.૦૪)	(૦૫.૦૩)
		મૂળી	૧૧.૮૨	૧૬.૧૪	૨૮.૨૦	૪૩.૭૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૦૨)	(૦૨.૮૧)	(૦૩.૮૪)	(૦૩.૮૮)	(૦૩.૬૦)
		સાયલા	૧૩.૮૪	૧૮.૭૪	૨૭.૧૦	૪૦.૩૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૦૫)	(૦૨.૮૪)	(૦૩.૨૮)	(૦૩.૨૦)	(૦૩.૧૩)
		વઢવાણ	૧૩.૬૭	૧૮.૦૭	૨૫.૮૨	૪૨.૩૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૧)	(૦૩.૭૩)	(૦૪.૨૮)	(૦૪.૫૮)	(૦૪.૨૭)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૪.૧૮	૨૦.૬૫	૨૫.૭૭	૩૮.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના પરચુરાણ ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના પરચુરાણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ પરચુરાણ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ પરચુરાણ
ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૪.૨૩ (૦૮.૫૧)	૨૭.૮૫ (૧૦.૭૨)	૧૭.૦૫ (૦૫.૨૧)	૪૦.૮૭ (૦૮.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩.૫૧ (૦૮.૮૫)	૨૪.૩૮ (૧૦.૩૮)	૨૫.૮૨ (૦૮.૭૪)	૩૬.૨૮ (૦૮.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૬.૩૫ (૦૮.૨૬)	૨૨.૩૮ (૦૮.૧૫)	૨૫.૫૮ (૦૭.૪૦)	૩૫.૬૭ (૦૬.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૪.૧૮ (૦૫.૧૮)	૧૮.૫૪ (૦૪.૩૬)	૨૩.૧૨ (૦૪.૩૨)	૪૪.૧૬ (૦૫.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧.૪૩ (૦૭.૬૮)	૧૮.૪૮ (૦૭.૮૮)	૨૩.૪૨ (૦૮.૦૪)	૪૬.૬૫ (૧૦.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૦૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૮.૮૬ (૧૨.૨૨)	૨૪.૪૪ (૧૦.૧૮)	૨૪.૧૮ (૦૮.૦૦)	૩૨.૫૧ (૦૭.૧૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૬૮)
૭	સુ. નગર		૧૨.૨૦ (૪૮.૧૮)	૧૮.૮૮ (૪૮.૨૨)	૨૮.૮૮ (૫૮.૨૮)	૩૮.૮૨ (૫૩.૪૬)	૧૦૦.૦૦ (૫૨.૮૩)
		ચોટીલા	૧૫.૮૭ (૦૬.૦૫)	૨૪.૨૮ (૦૫.૮૧)	૨૨.૩૭ (૦૪.૩૩)	૩૭.૩૮ (૦૪.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૮)
		ચુડા	૧૦.૭૪ (૦૭.૦૭)	૧૭.૨૫ (૦૭.૩૧)	૩૧.૩૫ (૧૦.૫૫)	૪૦.૬૬ (૦૮.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૨)
		દસાડા	૧૩.૨૫ (૦૭.૦૩)	૨૪.૪૮ (૦૮.૩૬)	૨૮.૭૨ (૦૮.૦૬)	૩૨.૫૬ (૦૫.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૧)
		ધાંગધા	૮.૬૭ (૦૫.૧૪)	૧૫.૬૮ (૦૫.૩૬)	૨૮.૪૨ (૦૭.૮૮)	૪૫.૨૨ (૦૮.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૨)
		હળવદ	૧૩.૦૩ (૦૩.૬૬)	૨૦.૨૨ (૦૩.૬૫)	૨૮.૪૦ (૦૪.૦૭)	૩૮.૩૫ (૦૩.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૭૬)
		લખતર	૧૧.૮૨ (૦૪.૦૩)	૧૭.૮૭ (૦૩.૮૪)	૨૮.૫૧ (૦૫.૧૫)	૪૦.૭૧ (૦૪.૭૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૭)
		લીંબડી	૧૨.૫૬ (૦૫.૩૮)	૧૬.૭૮ (૦૪.૬૩)	૨૮.૨૧ (૦૬.૪૦)	૪૧.૪૩ (૦૬.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૫)
		મૂળી	૧૨.૧૮ (૦૨.૭૭)	૧૮.૨૭ (૦૨.૮૧)	૨૮.૫૦ (૦૩.૩૧)	૪૦.૦૬ (૦૩.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૦૪)
		સાયલા	૧૨.૫૮ (૦૨.૮૫)	૧૬.૬૧ (૦૨.૫૧)	૨૬.૨૧ (૦૩.૧૪)	૪૪.૫૮ (૦૩.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૧૪)
		વઢવાણ	૧૨.૧૪ (૦૪.૧૦)	૧૭.૨૫ (૦૩.૭૪)	૩૦.૭૬ (૦૫.૩૦)	૩૮.૮૫ (૦૪.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૨)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૩.૪૦ (૧૦૦.૦૦)	૨૦.૮૪ (૧૦૦.૦૦)	૨૬.૨૩ (૧૦૦.૦૦)	૩૮.૫૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના પરચુરાણ ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના પરચુરાણ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૮૮

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં પાક લેવા માટે લીધેલ ધીરાણના કુલ વ્યાજ ખર્ચની વિગત અને એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ

૫.૩૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૭૮૦.૦૦	૪૪૦૭.૫૦	૨૭૨૮.૫૦	૨૦૦૮૭.૦૦	૩૧૦૧૪.૦૦
			(૩૧૫.૦૦)	(૨૦૫.૦૦)	(૧૦૩.૦૦)	(૪૦૬.૦૦)	(૨૮૩.૨૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૧૬.૦૦	૮૪૫૦.૦૦	૫૪૨૮.૦૦	૨૮૫૦૦.૦૦	૪૩૮૮૫.૦૦
			(૪૩.૦૦)	(૪૫૦.૦૦)	(૧૭૮.૦૦)	(૫૦૦.૦૦)	(૩૬૪.૨૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૬૭૨.૦૦	૪૨૦૦.૦૦	૩૪૨૫.૫૦	૧૫૨૫૦.૦૦	૨૪૫૪૭.૫૦
			(૧૫૨.૦૦)	(૩૦૦.૦૦)	(૨૨૧.૦૦)	(૫૦૦.૦૦)	(૩૪૫.૭૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૩૫૦.૦૦	૩૧૫૦.૦૦	૪૩૫૬.૦૦	૨૭૩૦૦.૦૦	૩૬૧૫૬.૦૦
			(૧૫૦.૦૦)	(૨૨૫.૦૦)	(૧૮૮.૦૦)	(૬૫૦.૦૦)	(૪૧૫.૫૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૭૨૦.૦૦	૫૩૬૦.૦૦	૬૫૫૫.૦૦	૧૬૭૩૭.૫૦	૩૦૩૭૨.૫૦
			(૧૭૨.૦૦)	(૨૬૮.૦૦)	(૨૩૦.૦૦)	(૩૨૫.૦૦)	(૨૭૬.૧૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૦૦૦.૦૦	૭૧૪.૦૦	૩૦૬૦.૦૦	૨૮૭૦૦.૦૦	૩૪૪૭૪.૦૦
			(૨૦૦.૦૦)	(૫૧.૦૦)	(૧૭૦.૦૦)	(૭૦૦.૦૦)	(૪૧૫.૩૪)
૭	સુ. નગર		૧૪૧૩૬.૫૦	૨૬૧૦૪.૫૦	૪૮૭૩૧.૫૦	૧૬૪૦૭૨.૦૦	૨૫૪૦૪૪.૫૦
			(૧૧૦.૦૦)	(૧૩૪.૨૦)	(૧૫૭.૮૭)	(૨૮૪.૮૨)	(૨૧૨.૬૭)
		ચોટીલા	૨૧૪૫.૦૦	૩૦૧૫.૦૦	૩૭૮૫.૦૦	૧૭૧૭૦.૦૦	૨૬૧૨૫.૦૦
			(૧૮૫.૦૦)	(૨૦૧.૦૦)	(૧૬૫.૦૦)	(૪૦૪.૦૦)	(૨૮૫.૫૦)
		ચુડા	૧૮૫૬.૦૦	૪૪૧૦.૦૦	૧૦૬૨૬.૦૦	૩૫૭૦૦.૦૦	૫૨૫૮૨.૦૦
			(૧૨૮.૦૦)	(૨૧૦.૦૦)	(૩૦૮.૦૦)	(૫૮૫.૦૦)	(૪૦૪.૫૫)
		દસાડા	૧૫૪૦.૦૦	૨૦૨૦.૦૦	૧૭૮૭.૫૦	૧૮૨૦.૦૦	૭૨૬૭.૫૦
			(૧૧૦.૦૦)	(૧૦૧.૦૦)	(૫૫.૦૦)	(૩૨.૦૦)	(૫૭.૪૫)
		ધાંગધ્રા	૮૮૪.૫૦	૧૧૫૫.૦૦	૫૭૦૮.૦૦	૮૨૬૫.૦૦	૧૬૦૧૩.૫૦
			(૬૧.૦૦)	(૫૫.૦૦)	(૧૭૩.૦૦)	(૧૪૫.૦૦)	(૧૨૭.૫૮)
		હળવદ	૧૪૩૦.૦૦	૪૭૭૭.૫૦	૮૫૪૦.૦૦	૫૮૮૮૩.૦૦	૭૩૬૩૦.૫૦
			(૧૩૦.૦૦)	(૨૪૫.૦૦)	(૩૦૫.૦૦)	(૧૧૧૧.૦૦)	(૬૬૦.૩૬)
		લખતર	૧૩૮૦.૦૦	૨૪૮૦.૦૦	૫૦૫૬.૦૦	૧૧૧૭૨.૦૦	૨૦૦૮૮.૦૦
			(૧૧૫.૦૦)	(૧૨૪.૦૦)	(૧૫૮.૦૦)	(૧૮૬.૦૦)	(૧૬૬.૦૦)
		લીંબડી	૮૭૫.૦૦	૧૩૦૨.૦૦	૨૪૫૦.૦૦	૨૮૮૦.૦૦	૭૭૧૭.૦૦
			(૬૫.૦૦)	(૬૨.૦૦)	(૭૦.૦૦)	(૫૨.૦૦)	(૬૦.૦૫)
		મૂળી	૧૭૨૫.૦૦	૪૨૦૦.૦૦	૫૮૪૦.૦૦	૧૮૭૭૩.૦૦	૩૧૬૩૮.૦૦
			(૧૩૮.૦૦)	(૨૧૦.૦૦)	(૧૬૫.૦૦)	(૩૩૮.૦૦)	(૨૪૮.૧૧)
		સાયલા	૮૩૬.૦૦	૧૪૪૫.૦૦	૨૬૬૦.૦૦	૩૫૧૮.૦૦	૮૪૬૦.૦૦
			(૭૬.૦૦)	(૮૫.૦૦)	(૮૫.૦૦)	(૬૮.૦૦)	(૭૮.૦૦)
		વઢવાણ	૧૩૬૫.૦૦	૧૩૦૦.૦૦	૩૧૬૮.૦૦	૪૬૮૦.૦૦	૧૦૫૧૩.૦૦
			(૧૦૫.૦૦)	(૬૫.૦૦)	(૮૬.૦૦)	(૭૮.૦૦)	(૮૩.૪૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૫૧૭૪.૫૦	૫૩૩૮૬.૦૦	૭૫૨૮૬.૫૦	૩૦૦૬૫૬.૫૦	૪૫૪૫૦૩.૫૦
			(૧૩૦.૭૭)	(૧૭૮.૨૫)	(૧૬૫.૧૦)	(૩૬૩.૧૦)	(૨૫૫.૮૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૮૯

મોજાગુી કરેલ ખેડૂતો(બીન પિયત)માં પાક લેવા માટે લીધેલ ધીરાણના કુલ વ્યાજ ખર્ચની વિગત અને
એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ

પ.૩૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૪૫૦.૦૦ (૧૯૬.૦૦)	૧૭૧૬.૦૦ (૭૮.૦૦)	૧૪૮૨.૦૦ (૫૨.૦૦)	૨૯૦૭.૦૦ (૫૧.૦૦)	૮૫૫૫.૦૦ (૭૧.૨૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૭૭૨.૦૦ (૧૯૮.૦૦)	૪૪૬૫.૦૦ (૧૯૦.૦૦)	૭૦૮૭.૫૦ (૨૨૫.૦૦)	૧૭૬૦૮.૫૦ (૩૦૧.૦૦)	૩૧૯૩૩.૦૦ (૨૫૦.૪૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૫૨.૦૦ (૪૮.૦૦)	૧૨૪૮.૦૦ (૭૮.૦૦)	૨૪૩૦.૦૦ (૧૦૮.૦૦)	૧૪૧૭૫.૦૦ (૩૫૦.૦૦)	૧૮૪૦૫.૦૦ (૨૦૩.૩૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૦.૦૦ (૩૪.૦૦)	૫૫૩.૫૦ (૪૧.૦૦)	૧૪૪૯.૦૦ (૬૩.૦૦)	૨૪૦૪૮.૦૦ (૫૦૧.૦૦)	૨૬૩૯૦.૫૦ (૨૭૯.૫૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૬૦૮.૦૦ (૧૩૪.૦૦)	૪૦૧૧.૦૦ (૧૯૧.૦૦)	૧૨૧૫.૦૦ (૪૫.૦૦)	૧૯૬૦૦.૦૦ (૩૫૦.૦૦)	૨૬૪૩૪.૦૦ (૨૨૬.૯૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૦૧૬.૦૦ (૧૬૮.૦૦)	૪૦૯૨.૦૦ (૨૪૮.૦૦)	૧૧૨૨૪.૦૦ (૪૮૮.૦૦)	૧૯૪૫૪.૦૦ (૫૪૮.૦૦)	૩૬૭૮૬.૦૦ (૪૨૨.૮૦)
૭	સુ. નગર		૧૬૮૭૧.૫૦ (૧૧૫.૧૬)	૨૭૯૧૧.૫૦ (૧૧૭.૦૦)	૬૫૧૬૮.૦૦ (૧૪૬.૯૫)	૧૧૬૫૬૭.૦૦ (૧૭૨.૦૫)	૨૨૬૫૧૮.૦૦ (૧૫૦.૪૧)
		ચોટીલા	૧૭૪૦.૦૦ (૧૭૪.૦૦)	૨૪૬૫.૦૦ (૧૪૫.૦૦)	૫૬૭૦.૦૦ (૨૧૦.૦૦)	૧૨૦૬૦.૦૦ (૨૬૮.૦૦)	૨૧૯૩૫.૦૦ (૨૨૧.૫૬)
		ચુડા	૩૪૪૮.૫૦ (૨૦૯.૦૦)	૪૦૦૪.૦૦ (૧૪૩.૦૦)	૧૪૬૫૯.૦૦ (૨૭૪.૦૦)	૨૭૭૪૪.૦૦ (૪૦૮.૦૦)	૪૯૮૫૫.૫૦ (૩૦૦.૩૩)
		દસાડા	૧૦૪૪.૦૦ (૫૮.૦૦)	૨૪૯૬.૦૦ (૭૮.૦૦)	૨૨૦૪.૦૦ (૩૮.૦૦)	૩૫૬૭.૦૦ (૪૧.૦૦)	૯૩૧૧.૦૦ (૪૭.૭૪)
		ધાંગધા	૫૭૭.૫૦ (૩૫.૦૦)	૧૧૨૭.૦૦ (૪૯.૦૦)	૨૬૫૦.૦૦ (૫૩.૦૦)	૯૫૮૫.૦૦ (૧૩૫.૦૦)	૧૩૯૩૯.૫૦ (૮૬.૮૫)
		હળવદ	૪૨૧૦.૫૦ (૪૦૧.૦૦)	૫૮૬૨.૫૦ (૩૩૫.૦૦)	૧૪૧૯૦.૦૦ (૪૭૩.૦૦)	૨૭૦૧૮.૦૦ (૫૦૫.૦૦)	૫૧૨૮૧.૦૦ (૪૫૯.૯૧)
		લખતર	૬૧૨.૦૦ (૩૪.૦૦)	૧૩૬૪.૦૦ (૪૪.૦૦)	૪૪૦૮.૦૦ (૭૬.૦૦)	૭૮૨૦.૦૦ (૮૫.૦૦)	૧૪૨૦૪.૦૦ (૭૧.૨૦)
		લીંબડી	૧૨૦૭.૦૦ (૭૧.૦૦)	૩૮૮૮.૦૦ (૧૪૪.૦૦)	૬૯૧૨.૦૦ (૧૨૮.૦૦)	૩૨૧૮.૦૦ (૪૫.૦૦)	૧૫૨૨૫.૦૦ (૮૯.૮૨)
		મૂળી	૨૦૦૪.૦૦ (૧૬૭.૦૦)	૩૯૭૮.૦૦ (૧૮૫.૦૦)	૭૧૭૮.૦૦ (૧૯૪.૦૦)	૧૫૬૮૩.૦૦ (૨૫૫.૦૦)	૨૮૮૪૩.૦૦ (૨૧૭.૬૮)
		સાયલા	૧૨૬૦.૦૦ (૧૦૫.૦૦)	૬૨૭.૦૦ (૩૮.૦૦)	૫૭૨૯.૦૦ (૨૦૧.૦૦)	૩૬૪૦.૦૦ (૭૦.૦૦)	૧૧૨૫૬.૦૦ (૧૦૩.૨૬)
		વઢવાણ	૭૬૮.૦૦ (૪૮.૦૦)	૨૧૦૦.૦૦ (૮૪.૦૦)	૧૫૬૮.૦૦ (૩૩.૦૦)	૬૨૩૨.૦૦ (૮૨.૦૦)	૧૦૬૬૮.૦૦ (૬૪.૮૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૬૬૦૯.૫૦ (૧૨૧.૭૮)	૪૩૯૯૭.૦૦ (૧૨૫.૩૪)	૯૦૦૫૫.૫૦ (૧૫૦.૩૪)	૨૧૪૩૫૯.૫૦ (૨૨૦.૩૦)	૩૭૫૦૨૧.૫૦ (૧૭૫.૧૨)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં પાક લેવા માટે લીધેલ ધીરાણના કુલ વ્યાજ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ધીરાણના કુલ વ્યાજ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૨.૧૯ (૧૫.૦૨)	૧૪.૨૧ (૦૮.૨૬)	૮.૮૦ (૦૩.૬૩)	૬૪.૮૦ (૦૬.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧.૧૮ (૦૨.૦૫)	૨૧.૫૩ (૧૭.૭૦)	૧૨.૩૭ (૦૭.૨૧)	૬૪.૮૩ (૦૮.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૬૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૬.૮૧ (૦૬.૬૪)	૧૭.૧૧ (૦૭.૮૭)	૧૩.૮૫ (૦૪.૫૫)	૬૨.૧૨ (૦૫.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૪૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩.૭૩ (૦૫.૩૬)	૮.૭૧ (૦૫.૮૦)	૧૨.૦૫ (૦૫.૭૮)	૭૫.૫૧ (૦૮.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૫.૬૬ (૦૬.૮૩)	૧૭.૬૫ (૧૦.૦૪)	૨૧.૫૮ (૦૮.૭૧)	૫૫.૧૧ (૦૫.૫૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫.૮૦ (૦૭.૮૪)	૨.૦૭ (૦૧.૩૪)	૮.૮૮ (૦૪.૦૬)	૮૩.૨૫ (૦૮.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૮)
૭	સુ. નગર		૫.૫૬ (૫૬.૧૫)	૧૦.૨૮ (૪૮.૮૦)	૧૮.૫૮ (૬૬.૦૬)	૬૪.૫૮ (૫૪.૫૭)	૧૦૦.૦૦ (૫૫.૮૮)
		ચોટીલા	૮.૨૧ (૦૮.૫૨)	૧૧.૫૪ (૦૫.૬૫)	૧૪.૫૩ (૦૫.૦૪)	૬૫.૭૨ (૦૫.૭૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૫)
		ચુડા	૩.૫૩ (૦૭.૩૭)	૮.૩૯ (૦૮.૨૬)	૨૦.૨૦ (૧૪.૧૧)	૬૭.૮૮ (૧૧.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૧૧.૫૭)
		દસાડા	૨૧.૧૯ (૦૬.૧૨)	૨૭.૭૯ (૦૩.૭૮)	૨૪.૬૦ (૦૨.૩૭)	૨૬.૪૨ (૦૦.૬૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૬૦)
		ધાંગધ્રા	૫.૫૨ (૦૩.૫૧)	૭.૨૧ (૦૨.૧૬)	૩૫.૬૫ (૦૭.૫૮)	૫૧.૬૧ (૦૨.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૫૨)
		હળવદ	૧.૮૪ (૦૫.૬૮)	૬.૪૯ (૦૮.૮૫)	૧૧.૬૦ (૧૧.૩૪)	૭૯.૮૭ (૧૮.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૧૬.૨૦)
		લખતર	૬.૮૭ (૦૫.૪૮)	૧૨.૩૫ (૦૪.૬૫)	૨૫.૧૭ (૦૬.૭૨)	૫૫.૬૨ (૦૩.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૪૨)
		લીંબડી	૧૨.૬૩ (૦૩.૮૭)	૧૬.૮૭ (૦૨.૪૪)	૩૧.૭૫ (૦૩.૨૫)	૩૮.૭૫ (૦૦.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૭૦)
		મૂળી	૫.૪૫ (૦૬.૮૫)	૧૩.૨૮ (૦૭.૮૭)	૧૮.૭૭ (૦૭.૮૮)	૬૨.૫૦ (૦૬.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૬)
		સાયલા	૮.૮૮ (૦૩.૩૨)	૧૭.૦૮ (૦૨.૭૧)	૩૧.૪૪ (૦૩.૫૩)	૪૧.૬૦ (૦૧.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૧.૮૬)
		વઢવાણ	૧૨.૮૮ (૦૫.૪૨)	૧૨.૩૭ (૦૨.૪૪)	૩૦.૧૩ (૦૪.૨૧)	૪૪.૫૨ (૦૧.૫૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૩૧)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૫.૫૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૧.૭૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૫૬ (૧૦૦.૦૦)	૬૬.૧૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ખેડૂતના વ્યાજ ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં પાક લેવા માટે લીધેલ ધીરાણના કુલ વ્યાજ ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના ધીરાણના કુલ વ્યાજ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૩૯.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૮.૬૪ (૦૮.૨૧)	૨૦.૦૬ (૦૩.૮૦)	૧૭.૩૨ (૦૧.૬૫)	૩૩.૮૮ (૦૧.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૨૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૬૮ (૧૦.૪૨)	૧૩.૮૮ (૧૦.૧૫)	૨૨.૧૮ (૦૭.૮૭)	૫૫.૧૪ (૦૮.૨૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૫૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩.૦૦ (૦૨.૦૭)	૬.૭૮ (૦૨.૮૪)	૧૩.૨૦ (૦૨.૭૦)	૭૭.૦૨ (૦૬.૬૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧.૨૮ (૦૧.૨૮)	૨.૧૦ (૦૧.૨૬)	૫.૪૮ (૦૧.૬૧)	૮૧.૧૨ (૧૧.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬.૦૮ (૦૬.૦૪)	૧૫.૧૭ (૦૮.૧૨)	૪.૬૦ (૦૧.૩૫)	૭૪.૧૫ (૦૮.૧૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫.૪૮ (૦૭.૫૮)	૧૧.૧૨ (૦૮.૩૦)	૩૦.૫૧ (૧૨.૪૬)	૫૨.૮૮ (૦૮.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૧)
૭	સુ. નગર		૭.૪૫ (૬૩.૪૦)	૧૨.૩૨ (૬૩.૪૪)	૨૮.૭૭ (૭૨.૩૬)	૫૧.૪૬ (૫૪.૩૮)	૧૦૦.૦૦ (૬૦.૪૦)
		ચોટીલા	૭.૮૩ (૦૬.૫૪)	૧૧.૨૪ (૦૫.૬૦)	૨૫.૮૫ (૦૬.૩૦)	૫૪.૮૮ (૦૫.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૫)
		ચુડા	૬.૮૨ (૧૨.૮૬)	૮.૦૩ (૦૮.૧૦)	૨૮.૪૦ (૧૬.૨૮)	૫૫.૬૫ (૧૨.૮૪)	૧૦૦.૦૦ (૧૩.૨૮)
		દસાડા	૧૧.૨૧ (૦૩.૮૨)	૨૬.૮૧ (૦૫.૬૭)	૨૩.૬૭ (૦૨.૪૫)	૩૮.૩૧ (૦૧.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૪૮)
		ધાંગધા	૪.૧૪ (૦૨.૧૭)	૮.૦૮ (૦૨.૫૬)	૧૮.૦૧ (૦૨.૮૪)	૬૮.૭૬ (૦૪.૪૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૭૨)
		હળવદ	૮.૨૧ (૧૫.૮૨)	૧૧.૪૩ (૧૩.૩૨)	૨૭.૬૭ (૧૫.૭૬)	૫૨.૬૮ (૧૨.૬૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૩.૬૭)
		લખતર	૪.૩૧ (૦૨.૩૦)	૮.૬૦ (૦૩.૧૦)	૩૧.૦૩ (૦૪.૮૮)	૫૫.૦૫ (૦૩.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૭૮)
		લીંબડી	૭.૮૩ (૦૪.૫૪)	૨૫.૫૪ (૦૮.૮૪)	૪૫.૪૦ (૦૭.૬૮)	૨૧.૧૪ (૦૧.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૬)
		મૂળી	૬.૮૫ (૦૭.૫૩)	૧૩.૭૮ (૦૮.૦૪)	૨૪.૮૮ (૦૭.૮૭)	૫૪.૩૭ (૦૭.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૬૮)
		સાયલા	૧૧.૧૮ (૦૪.૭૪)	૫.૫૭ (૦૧.૪૩)	૫૦.૮૦ (૦૬.૩૬)	૩૨.૩૪ (૦૧.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૦૦)
		વઢવાણ	૭.૨૦ (૦૨.૮૮)	૧૮.૬૮ (૦૪.૭૭)	૧૪.૭૦ (૦૧.૭૪)	૫૮.૪૨ (૦૨.૮૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૮૪)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૭.૧૦ (૧૦૦.૦૦)	૧૧.૭૩ (૧૦૦.૦૦)	૨૪.૦૧ (૧૦૦.૦૦)	૫૭.૧૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના વ્યાજ ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના વ્યાજ ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઘસારા ખર્ચ અને એકર દીઠ ઘસારા ખર્ચની વિગત (રૂપિયામાં)

૫.૪૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૫૧૭૨.૦૦ (૪૩૧.૦૦)	૧૨૫૩૪.૫૦ (૫૮૩.૦૦)	૧૦૮૧૨.૦૦ (૪૦૮.૦૦)	૧૦૫૯૩.૦૦ (૨૧૪.૦૦)	૩૯૧૧૧.૫૦ (૩૫૭.૧૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૭૬૦.૦૦ (૪૮૦.૦૦)	૧૩૨૩૦.૦૦ (૬૩૦.૦૦)	૧૭૭૮૧.૫૦ (૫૮૩.૦૦)	૧૯૮૩૬.૦૦ (૩૪૮.૦૦)	૫૬૬૦૭.૫૦ (૪૬૯.૭૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૭૭૪.૦૦ (૪૩૪.૦૦)	૫૧૩૮.૦૦ (૩૬૭.૦૦)	૮૨૧૫.૦૦ (૫૩૦.૦૦)	૯૫૧૬.૦૦ (૩૧૨.૦૦)	૨૭૬૪૩.૦૦ (૩૮૯.૩૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૫૨૬.૦૦ (૬૧૪.૦૦)	૮૦૨૨.૦૦ (૫૭૩.૦૦)	૧૦૩૪૦.૦૦ (૪૭૦.૦૦)	૧૬૪૨૨.૦૦ (૩૯૧.૦૦)	૪૦૩૧૦.૦૦ (૪૬૩.૩૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૧૨૦.૦૦ (૭૧૨.૦૦)	૧૦૭૪૦.૦૦ (૫૩૭.૦૦)	૬૪૯૮.૦૦ (૨૨૮.૦૦)	૨૮૦૧૬.૦૦ (૫૪૪.૦૦)	૫૨૩૭૪.૦૦ (૪૭૬.૧૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૭૦૩૦.૦૦ (૭૦૩.૦૦)	૯૮૨૮.૦૦ (૭૦૨.૦૦)	૧૨૪૩૮.૦૦ (૬૯૧.૦૦)	૨૫૫૮૪.૦૦ (૬૨૪.૦૦)	૫૪૮૮૦.૦૦ (૬૬૧.૨૦)
૭	સુ. નગર		૬૫૫૦૮.૫૦ (૫૦૯.૭૯)	૯૩૫૬૦.૫૦ (૪૮૧.૦૩)	૧૪૫૬૨૮.૫૦ (૪૬૨.૩૧)	૨૩૬૪૫૮.૫૦ (૪૨૪.૯૦)	૫૪૧૧૫૬.૦૦ (૪૫૩.૦૩)
		ચોટીલા	૭૬૭૮.૦૦ (૬૯૮.૦૦)	૧૦૨૩૦.૦૦ (૬૮૨.૦૦)	૧૦૯૪૮.૦૦ (૪૭૬.૦૦)	૧૪૦૬૭.૫૦ (૩૩૧.૦૦)	૪૨૯૨૩.૫૦ (૪૬૯.૧૦)
		ચુડા	૬૦૭૫.૫૦ (૪૧૯.૦૦)	૯૭૨૩.૦૦ (૪૬૩.૦૦)	૧૬૯૩૯.૫૦ (૪૯૧.૦૦)	૩૧૧૪૦.૦૦ (૫૧૯.૦૦)	૬૩૮૭૮.૦૦ (૪૯૧.૩૬)
		દસાડા	૩૦૫૨.૦૦ (૨૧૮.૦૦)	૪૧૮૦.૦૦ (૨૦૯.૦૦)	૭૬૭૦.૦૦ (૨૩૬.૦૦)	૧૬૩૨૦.૦૦ (૨૭૨.૦૦)	૩૧૨૨૨.૦૦ (૨૪૬.૮૧)
		ધાંગધા	૭૪૦૯.૫૦ (૫૧૧.૦૦)	૧૦૩૯૫.૦૦ (૪૯૫.૦૦)	૧૯૩૩૮.૦૦ (૫૮૬.૦૦)	૩૪૪૮૫.૦૦ (૬૦૫.૦૦)	૭૧૬૨૭.૫૦ (૫૭૦.૭૩)
		હળવદ	૫૮૯૬.૦૦ (૫૩૬.૦૦)	૮૭૯૪.૫૦ (૪૫૧.૦૦)	૧૦૫૮૪.૦૦ (૩૭૮.૦૦)	૧૮૪૪૪.૦૦ (૩૪૮.૦૦)	૪૩૭૧૮.૫૦ (૩૯૨.૦૯)
		લખતર	૬૨૫૨.૦૦ (૫૨૧.૦૦)	૯૯૨૦.૦૦ (૪૯૬.૦૦)	૧૪૮૧૬.૦૦ (૪૬૩.૦૦)	૨૩૪૨૭.૦૦ (૪૧૧.૦૦)	૫૪૪૧૫.૦૦ (૪૪૯.૭૧)
		લીંબડી	૮૯૪૦.૦૦ (૫૯૬.૦૦)	૧૧૯૯૧.૦૦ (૫૭૧.૦૦)	૧૯૭૪૦.૦૦ (૫૬૪.૦૦)	૨૯૯૫૭.૫૦ (૫૨૧.૦૦)	૭૦૬૨૮.૫૦ (૫૪૯.૬૩)
		મૂળી	૬૨૬૨.૫૦ (૫૦૧.૦૦)	૮૭૨૦.૦૦ (૪૩૬.૦૦)	૧૫૧૯૨.૦૦ (૪૨૨.૦૦)	૧૯૮૩૧.૫૦ (૩૩૯.૦૦)	૫૦૦૦૬.૦૦ (૩૯૩.૭૪)
		સાયલા	૫૩૨૪.૦૦ (૪૮૪.૦૦)	૭૩૨૭.૦૦ (૪૩૧.૦૦)	૧૧૨૨૮.૦૦ (૪૦૧.૦૦)	૧૭૬૪૬.૦૦ (૩૪૬.૦૦)	૪૧૫૨૫.૦૦ (૩૮૮.૦૮)
		વઢવાણ	૮૬૧૯.૦૦ (૬૬૩.૦૦)	૧૨૨૮૦.૦૦ (૬૧૪.૦૦)	૧૯૧૭૩.૦૦ (૫૮૧.૦૦)	૩૧૧૪૦.૦૦ (૫૧૯.૦૦)	૭૧૨૧૨.૦૦ (૫૬૫.૧૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૦૦૮૯૦.૫૦ (૫૨૪.૧૦)	૧૫૩૦૫૩.૦૦ (૫૧૧.૦૨)	૨૧૧૭૧૩.૦૦ (૪૬૪.૨૮)	૩૪૬૪૨૫.૫૦ (૪૧૮.૩૮)	૮૧૨૦૮૨.૦૦ (૪૫૭.૩૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ ઘસારા ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઘસારા ખર્ચ અને એકર દીઠ ઘસારા ખર્ચની વિગત
(રૂપીયામાં)

૫.૪૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૧૦૦.૦૦	૭૩૪૮.૦૦	૪૫૦૩.૦૦	૧૭૮૪૧.૦૦	૩૨૭૯૨.૦૦
			(૨૪૮.૦૦)	(૩૩૪.૦૦)	(૧૫૮.૦૦)	(૩૧૩.૦૦)	(૨૭૩.૨૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૯૯૬.૦૦	૪૬૫૩.૦૦	૫૧૦૩.૦૦	૧૦૨૦૮.૫૦	૨૨૯૬૦.૫૦
			(૨૧૪.૦૦)	(૧૯૮.૦૦)	(૧૬૨.૦૦)	(૧૭૪.૫૦)	(૧૮૦.૦૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૮૬૫.૦૦	૬૫૭૬.૦૦	૭૬૦૫.૦૦	૮૫૦૮.૪૫	૨૮૫૫૫.૪૫
			(૫૧૦.૦૦)	(૪૧૧.૦૦)	(૩૩૮.૦૦)	(૨૧૦.૧૧)	(૩૧૫.૫૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪૮૩૦.૦૦	૫૫૪૮.૫૦	૮૩૦૩.૦૦	૧૩૫૮૪.૦૦	૩૨૨૬૫.૫૦
			(૪૮૩.૦૦)	(૪૧૧.૦૦)	(૩૬૧.૦૦)	(૨૮૩.૦૦)	(૩૪૧.૪૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬૦૭૨.૦૦	૬૮૮૮.૦૦	૧૧૨૫૮.૦૦	૧૭૫૨૮.૦૦	૪૧૭૪૭.૦૦
			(૫૦૬.૦૦)	(૩૨૮.૦૦)	(૪૧૭.૦૦)	(૩૧૩.૦૦)	(૩૫૮.૩૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૦૪૦.૦૦	૧૧૭૪૮.૦૦	૧૪૨૧૪.૦૦	૧૮૨૪૭.૦૦	૫૨૨૪૮.૦૦
			(૬૭૦.૦૦)	(૭૧૨.૦૦)	(૬૧૮.૦૦)	(૫૧૪.૦૦)	(૬૦૦.૫૬)
૭	સુ. નગર		૬૨૪૯૮.૫૦	૯૪૨૧૨.૫૦	૧૭૦૭૭૮.૫૦	૨૪૭૪૬૫.૦૦	૫૭૪૯૫૪.૫૦
			(૪૨૬.૬૧)	(૩૯૫.૦૨)	(૩૮૫.૦૬)	(૩૬૫.૨૬)	(૩૮૧.૭૭)
		ચોટીલા	૫૯૩૦.૦૦	૯૭૦૭.૦૦	૧૩૭૧૬.૦૦	૨૦૯૭૦.૦૦	૫૦૩૨૩.૦૦
			(૫૯૩.૦૦)	(૫૭૧.૦૦)	(૫૦૮.૦૦)	(૪૬૬.૦૦)	(૫૦૮.૩૧)
		ચુડા	૪૪૫૫.૦૦	૭૮૯૬.૦૦	૧૬૨૬૪.૦૦	૨૯૬૪૮.૦૦	૫૮૨૬૩.૦૦
			(૨૭૦.૦૦)	(૨૮૨.૦૦)	(૩૦૪.૦૦)	(૪૩૬.૦૦)	(૩૫૦.૯૮)
		દસાડા	૩૮૫૨.૦૦	૬૧૭૬.૦૦	૧૩૩૯૮.૦૦	૨૧૨૨૮.૦૦	૪૪૬૫૪.૦૦
			(૨૧૪.૦૦)	(૧૯૩.૦૦)	(૨૩૧.૦૦)	(૨૪૪.૦૦)	(૨૨૮.૯૯)
		ધાંગધ્રા	૬૮૪૭.૫૦	૧૦૫૩૪.૦૦	૨૩૩૦૦.૦૦	૩૫૬૪૨.૦૦	૭૬૩૨૩.૫૦
			(૪૧૫.૦૦)	(૪૫૮.૦૦)	(૪૬૬.૦૦)	(૫૦૨.૦૦)	(૪૭૫.૫૩)
		હળવદ	૪૨૨૧.૦૦	૬૭૨૦.૦૦	૯૧૮૦.૦૦	૧૩૧૦૭.૫૦	૩૩૨૨૮.૫૦
			(૪૦૨.૦૦)	(૩૮૪.૦૦)	(૩૦૬.૦૦)	(૨૪૫.૦૦)	(૨૯૮.૦૧)
		લખતર	૯૧૦૮.૦૦	૧૩૨૬૮.૦૦	૨૫૧૭૨.૦૦	૨૮૮૮૮.૦૦	૭૬૪૩૬.૦૦
			(૫૦૬.૦૦)	(૪૨૮.૦૦)	(૪૩૪.૦૦)	(૩૧૪.૦૦)	(૩૮૩.૧૩)
		લીંબડી	૯૦૬૧.૦૦	૧૪૦૧૩.૦૦	૨૬૯૬૪.૦૦	૩૨૭૪૭.૦૦	૮૨૭૮૫.૦૦
			(૫૩૩.૦૦)	(૫૧૯.૦૦)	(૪૯૯.૦૦)	(૪૫૮.૦૦)	(૪૮૮.૩૦)
		મૂળી	૪૪૮૮.૦૦	૬૪૨૮.૫૦	૯૬૫૭.૦૦	૧૫૬૮૨.૫૦	૩૬૨૫૬.૦૦
			(૩૭૪.૦૦)	(૨૯૯.૦૦)	(૨૬૧.૦૦)	(૨૫૫.૦૦)	(૨૭૩.૬૩)
		સાયલા	૪૯૬૮.૦૦	૫૪૪૫.૦૦	૮૬૩૫.૫૦	૧૪૮૨૦.૦૦	૩૩૮૬૮.૫૦
			(૪૧૪.૦૦)	(૩૩૦.૦૦)	(૩૦૩.૦૦)	(૨૮૫.૦૦)	(૩૧૦.૭૨)
		વઢવાણ	૯૫૬૮.૦૦	૧૪૦૨૫.૦૦	૨૪૫૧૦.૦૦	૩૪૭૩૨.૦૦	૮૨૮૩૫.૦૦
			(૫૯૮.૦૦)	(૫૬૧.૦૦)	(૫૧૬.૦૦)	(૪૫૭.૦૦)	(૫૦૩.૫૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૯૩૪૦૧.૫૦	૧૩૬૯૭૪.૦૦	૨૨૧૭૬૫.૫૦	૩૩૩૩૮૨.૯૫	૭૮૫૫૨૩.૯૫
			(૪૨૭.૪૬)	(૩૯૦.૨૩)	(૩૭૦.૨૨)	(૩૪૨.૬૩)	(૩૬૬.૮૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ ઘસારા ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

૩૯૪

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નાં કુલ ઘસારા ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઘસારા ખર્ચના
સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૪૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૩.૨૨ (૦૫.૧૩)	૩૨.૦૫ (૦૮.૧૯)	૨૭.૬૪ (૦૫.૧૧)	૨૭.૦૮ (૦૩.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૧૮ (૦૫.૭૧)	૨૩.૩૭ (૦૮.૬૪)	૩૧.૪૧ (૦૮.૪૦)	૩૫.૦૪ (૦૫.૭૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૯૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૭.૨૭ (૦૪.૭૩)	૧૮.૫૯ (૦૩.૩૬)	૨૯.૭૨ (૦૩.૮૮)	૩૪.૪૨ (૦૨.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૪૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૩.૭૧ (૦૫.૪૮)	૧૯.૯૦ (૦૫.૨૪)	૨૫.૬૫ (૦૪.૮૮)	૪૦.૭૪ (૦૪.૭૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૯૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૩.૫૯ (૦૭.૦૬)	૨૦.૫૧ (૦૭.૦૨)	૧૨.૪૧ (૦૩.૦૭)	૫૩.૪૯ (૦૮.૦૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૪૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૮૧ (૦૬.૯૭)	૧૭.૯૧ (૦૬.૪૨)	૨૨.૬૬ (૦૫.૮૭)	૪૬.૬૨ (૦૭.૩૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૬)
૭	સુ. નગર		૧૨.૧૧ (૬૪.૯૩)	૧૭.૨૯ (૬૧.૧૩)	૨૬.૯૧ (૬૮.૭૯)	૪૩.૭૦ (૬૮.૨૬)	૧૦૦.૦૦ (૬૬.૬૪)
		ચોટીલા	૧૭.૮૯ (૦૭.૬૧)	૨૩.૮૩ (૦૬.૬૮)	૨૫.૫૧ (૦૫.૧૭)	૩૨.૭૭ (૦૪.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૯)
		ચુડા	૯.૫૧ (૦૬.૦૨)	૧૫.૨૨ (૦૬.૩૫)	૨૬.૫૨ (૦૮.૦૦)	૪૮.૭૫ (૦૮.૯૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૭)
		દસાડા	૯.૭૮ (૦૩.૦૩)	૧૩.૩૯ (૦૨.૭૩)	૨૪.૫૭ (૦૩.૬૨)	૫૨.૨૭ (૦૪.૭૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૮૪)
		ધાંગધા	૧૦.૩૪ (૦૭.૩૪)	૧૪.૫૧ (૦૬.૭૯)	૨૭.૦૦ (૦૯.૧૩)	૪૮.૧૪ (૦૯.૯૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૮૨)
		હળવદ	૧૩.૪૯ (૦૫.૮૪)	૨૦.૧૨ (૦૫.૭૫)	૨૪.૨૧ (૦૫.૦૦)	૪૨.૧૯ (૦૫.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૮)
		લખતર	૧૧.૪૯ (૦૬.૨૦)	૧૮.૨૩ (૦૬.૪૮)	૨૭.૨૩ (૦૭.૦૦)	૪૩.૦૫ (૦૬.૭૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૦)
		લીંબડી	૧૨.૬૬ (૦૮.૮૬)	૧૬.૯૮ (૦૭.૮૩)	૨૭.૯૫ (૦૯.૩૨)	૪૨.૪૨ (૦૮.૬૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૭૦)
		મૂળી	૧૨.૫૨ (૦૬.૨૧)	૧૭.૪૪ (૦૫.૭૦)	૩૦.૩૮ (૦૭.૧૮)	૩૯.૬૬ (૦૫.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૬)
		સાયલા	૧૨.૮૨ (૦૫.૨૮)	૧૭.૬૪ (૦૪.૭૯)	૨૭.૦૪ (૦૫.૩૦)	૪૨.૪૯ (૦૫.૦૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૧)
		વઢવાણ	૧૨.૧૦ (૦૮.૫૪)	૧૭.૨૪ (૦૮.૦૨)	૨૬.૯૨ (૦૯.૦૬)	૪૩.૭૩ (૦૮.૯૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૭૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૨.૪૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૮.૮૫ (૧૦૦.૦૦)	૨૬.૦૭ (૧૦૦.૦૦)	૪૨.૬૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ઘસારા ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૩૯૫

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નાં કુલ ઘસારા ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઘસારા ખર્ચના
સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૫.૪૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૯.૪૫ (૦૩.૩૨)	૨૨.૪૧ (૦૫.૩૬)	૧૩.૭૩ (૦૨.૦૩)	૫૪.૪૧ (૦૫.૩૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૧૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩.૦૫ (૦૩.૨૧)	૨૦.૨૭ (૦૩.૪૦)	૨૨.૨૩ (૦૨.૩૦)	૪૪.૪૬ (૦૩.૦૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૨.૯૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦.૫૪ (૦૬.૨૮)	૨૩.૦૩ (૦૪.૮૦)	૨૬.૬૩ (૦૩.૪૩)	૨૯.૮૦ (૦૨.૫૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૩.૬૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૪.૯૭ (૦૫.૧૭)	૧૭.૨૦ (૦૪.૦૫)	૨૫.૭૩ (૦૩.૭૪)	૪૨.૧૦ (૦૪.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૧૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૪.૫૪ (૦૬.૫૦)	૧૬.૫૦ (૦૫.૦૩)	૨૬.૯૭ (૦૫.૦૮)	૪૧.૯૯ (૦૫.૨૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫.૩૯ (૦૮.૬૧)	૨૨.૪૮ (૦૮.૫૮)	૨૭.૨૦ (૦૬.૪૧)	૩૪.૯૨ (૦૫.૪૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૫)
૭	સુ. નગર		૧૦.૮૭ (૬૬.૯૧)	૧૬.૩૯ (૬૮.૭૮)	૨૯.૭૦ (૭૭.૦૧)	૪૩.૦૪ (૭૪.૨૩)	૧૦૦.૦૦ (૭૩.૧૯)
		ચોટીલા	૧૧.૭૮ (૦૬.૩૫)	૧૯.૨૯ (૦૭.૦૯)	૨૭.૨૬ (૦૬.૧૮)	૪૧.૬૭ (૦૬.૨૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૪૧)
		ચુડા	૭.૬૫ (૦૪.૭૭)	૧૩.૫૫ (૦૫.૭૬)	૨૭.૯૧ (૦૭.૩૩)	૫૦.૮૯ (૦૮.૮૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૪૨)
		દસાડા	૮.૬૩ (૦૪.૧૨)	૧૩.૮૩ (૦૪.૫૧)	૩૦.૦૦ (૦૬.૦૪)	૪૭.૫૪ (૦૬.૩૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૮)
		ધાંગધ્રા	૮.૯૭ (૦૭.૩૩)	૧૩.૮૦ (૦૭.૬૯)	૩૦.૫૩ (૧૦.૫૧)	૪૬.૭૦ (૧૦.૬૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૯.૭૨)
		હળવદ	૧૨.૭૦ (૦૪.૫૨)	૨૦.૨૨ (૦૪.૯૧)	૨૭.૬૩ (૦૪.૧૪)	૩૯.૪૫ (૦૩.૯૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૩)
		લખતર	૧૧.૯૨ (૦૯.૭૫)	૧૭.૩૬ (૦૯.૬૯)	૩૨.૯૩ (૧૧.૩૫)	૩૭.૭૯ (૦૮.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૯.૭૩)
		લીંબડી	૧૦.૯૫ (૦૯.૭૦)	૧૬.૯૩ (૧૦.૨૩)	૩૨.૫૭ (૧૨.૧૬)	૩૯.૫૬ (૦૯.૮૨)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૫૪)
		મૂળી	૧૨.૩૮ (૦૪.૮૧)	૧૭.૭૩ (૦૪.૬૯)	૨૬.૬૪ (૦૪.૩૫)	૪૩.૨૫ (૦૪.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૨)
		સાયલા	૧૪.૬૭ (૦૫.૩૨)	૧૬.૦૮ (૦૩.૯૮)	૨૫.૫૦ (૦૩.૮૯)	૪૩.૭૬ (૦૪.૪૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૧)
		વઢવાણ	૧૧.૫૫ (૧૦.૨૪)	૧૬.૯૩ (૧૦.૨૪)	૨૯.૫૯ (૧૧.૦૫)	૪૧.૯૩ (૧૦.૪૨)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૫૫)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૧.૮૯ (૧૦૦.૦૦)	૧૭.૪૪ (૧૦૦.૦૦)	૨૮.૨૩ (૧૦૦.૦૦)	૪૨.૪૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતના ઘસારા ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના ઘસારા ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૪૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૪૩૮.૮૦	૧૨૫૮૨.૦૦	૯૬૦૦.૦૦	૧૩૮૦૦.૦૦	૨૩૧૦૦.૦૦	૧૨૧૪૪.૦૦	૧૨૦૨.૪૦	૩૭૮૦.૦૦	૫૧૭૨.૦૦	૮૫૮૨૯.૨૦
			(૩૬૯.૯૦)	(૧૦૪૯.૩૩)	(૮૦૦.૦૦)	(૧૧૫૦.૦૦)	(૧૯૨૫.૦૦)	(૧૦૧૨.૦૦)	(૧૦૦.૨૦)	(૩૧૫.૦૦)	(૪૩૧.૦૦)	(૭૧૫૨.૪૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪૪૩૮.૮૦	૨૩૦૭૦.૦૦	૧૫૦૦૦.૦૦	૨૧૩૬૦.૦૦	૨૭૩૩૬.૦૦	૧૭૨૮૦.૦૦	૧૦૧૫.૨૦	૫૧૬.૦૦	૫૭૬૦.૦૦	૧૧૫૭૭૬.૦૦
			(૩૬૯.૯૦)	(૧૯૨૨.૫૦)	(૧૨૫૦.૦૦)	(૧૭૮૦.૦૦)	(૨૨૭૮.૦૦)	(૧૪૪૦.૦૦)	(૮૪.૬૦)	(૪૩.૦૦)	(૪૮૦.૦૦)	(૯૬૪૮.૦૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૪૦૦.૫૫	૧૦૬૭૫.૫૦	૧૪૮૫૦.૦૦	૧૮૪૮૦.૦૦	૨૦૪૭૧.૦૦	૧૪૭૫૧.૦૦	૧૩૮૯.૩૦	૧૬૭૨.૦૦	૪૭૭૪.૦૦	૯૧૪૬૩.૩૫
			(૪૦૦.૦૫)	(૯૭૦.૫૦)	(૧૩૫૦.૦૦)	(૧૬૮૦.૦૦)	(૧૮૬૧.૦૦)	(૧૩૪૧.૦૦)	(૧૨૬.૩૦)	(૧૫૨.૦૦)	(૪૩૪.૦૦)	(૮૩૧૪.૮૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૩૨૯.૧૦	૧૬૨૨૨.૫૦	૧૦૬૩૮.૦૦	૧૭૦૯૧.૦૦	૧૭૧૮૧.૦૦	૯૨૧૬.૦૦	૬૨૪.૬૦	૧૩૫૦.૦૦	૫૫૨૬.૦૦	૮૧૧૭૮.૨૦
			(૩૬૯.૯૦)	(૧૮૦૨.૫૦)	(૧૧૮૨.૦૦)	(૧૮૯૯.૦૦)	(૧૯૦૯.૦૦)	(૧૦૨૪.૦૦)	(૬૯.૪૧)	(૧૫૦.૦૦)	(૬૧૪.૦૦)	(૯૦૧૯.૮૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૬૯૯.૦૦	૨૧૧૨૦.૦૦	૧૦૪૮૦.૦૦	૧૧૪૪૦.૦૦	૧૬૦૩૦.૦૦	૧૦૧૦૦.૦૦	૧૨૩૬.૧૦	૧૭૨૦.૦૦	૭૧૨૦.૦૦	૮૨૯૪૫.૧૦
			(૩૬૯.૯૦)	(૨૧૧૨.૦૦)	(૧૦૪૮.૦૦)	(૧૧૪૪.૦૦)	(૧૬૦૩.૦૦)	(૧૦૧૦.૦૦)	(૧૨૩.૬૧)	(૧૭૨.૦૦)	(૭૧૨.૦૦)	(૮૨૯૪.૫૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૬૪૫.૦૦	૨૮૨૦૦.૦૦	૧૩૦૦૦.૦૦	૨૩૨૯૦.૦૦	૨૪૨૮૦.૦૦	૧૫૫૭૦.૦૦	૧૨૭૫.૦૦	૨૦૦૦.૦૦	૭૦૩૦.૦૦	૧૧૮૨૯૦.૦૦
			(૩૬૪.૫૦)	(૨૮૨૦.૦૦)	(૧૩૦૦.૦૦)	(૨૩૨૯.૦૦)	(૨૪૨૮.૦૦)	(૧૫૫૭.૦૦)	(૧૨૭.૫૦)	(૨૦૦.૦૦)	(૭૦૩.૦૦)	(૧૧૮૨૯.૦૦)
૭	સુ. નગર		૪૪૦૯૫.૫૦	૧૩૯૪૯૩.૦૦	૧૦૬૮૪૪.૦૦	૫૪૩૪૦.૫૦	૧૮૫૭૦૦.૦૦	૧૩૦૧૫૮.૫૦	૬૬૭૧.૬૦	૧૪૧૩૬.૫૦	૬૫૫૦૮.૫૦	૭૪૬૯૪૮.૧૦
			(૩૪૩.૧૫)	(૧૦૮૫.૫૪)	(૮૩૧.૪૭)	(૪૨૨.૨૮)	(૧૪૪૫.૧૩)	(૧૦૧૨.૯૦)	(૫૧.૯૧)	(૧૧૦.૦૦)	(૫૦૯.૭૯)	(૫૮૧૨.૧૭)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૬૮૦૪૬.૭૫	૨૫૧૩૭૩.૦૦	૧૮૦૪૧૨.૦૦	૧૫૯૮૦૧.૫૦	૩૧૪૦૯૮.૦૦	૨૦૯૨૧૯.૫૦	૧૩૪૧૪.૨૦	૨૫૧૭૪.૫૦	૧૦૦૮૯૦.૫૦	૧૩૨૨૪૨૯.૯૫
			(૩૫૩.૪૮)	(૧૩૦૫.૮૩)	(૯૩૭.૨૦)	(૮૩૦.૧૩)	(૧૬૩૧.૬૭)	(૧૦૮૬.૮૫)	(૬૯.૬૮)	(૧૩૦.૭૭)	(૫૨૪.૧૦)	(૬૮૬૯.૭૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

૫.૪૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	ઠંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૪૩૮૦.૭૫	૨૨૯૬૮.૩૬	૧૩૦૮૦.૦૦	૬૮૩૦.૦૦	૧૯૭૩૪.૦૦	૧૨૯૯૧.૦૦	૮૦૦.૨૫	૨૧૪૫.૦૦	૭૬૭૮.૦૦	૮૦૭૧૭.૩૬
			(૩૯૮.૨૫)	(૨૦૮૮.૦૫)	(૧૧૯૦.૦૦)	(૬૩૦.૦૦)	(૧૭૮૪.૦૦)	(૧૧૮૧.૦૦)	(૭૨.૭૫)	(૧૯૫.૦૦)	(૬૯૮.૦૦)	(૮૨૪૭.૦૫)
		ચુડા	૪૪૮૮.૭૫	૧૪૩૮૬.૨૫	૧૩૪૫૬.૦૦	૬૯૬૦.૦૦	૨૭૯૨૭.૦૦	૧૭૮૬૪.૦૦	૮૮૮.૮૫	૧૮૫૬.૦૦	૬૦૭૫.૫૦	૮૩૯૦૨.૩૫
			(૩૦૯.૫૬)	(૯૯૨.૧૫)	(૯૨૮.૦૦)	(૪૮૦.૦૦)	(૧૯૨૬.૦૦)	(૧૨૩૨.૦૦)	(૬૧.૩૦)	(૧૨૮.૦૦)	(૪૧૯.૦૦)	(૬૪૭૬.૦૧)
		દસાડા	૫૦૪૦.૦૦	૧૫૦૮૫.૦૦	૯૩૫૨.૦૦	૧૫૪૦.૦૦	૧૩૩૮૪.૦૦	૧૩૩૮૪.૦૦	૯૨૬.૮૦	૧૫૪૦.૦૦	૩૦૫૨.૦૦	૬૩૩૦૩.૮૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૧૦૭૭.૫૦)	(૬૬૮.૦૦)	(૧૧૦.૦૦)	(૯૫૬.૦૦)	(૯૫૬.૦૦)	(૬૬.૨૦)	(૧૧૦.૦૦)	(૨૧૮.૦૦)	(૪૫૨૧.૭૦)
		ધાંગધા	૫૫૬૮.૭૫	૧૬૮૨૫.૨૫	૧૭૫૪૫.૦૦	૩૧૪૬.૫૦	૨૩૦૫૫.૦૦	૧૫૦૫૧.૦૦	૯૯૧.૯૦	૮૮૪.૫૦	૭૪૦૯.૫૦	૯૦૪૭૭.૪૦
			(૩૮૪.૦૫)	(૧૧૬૦.૩૬)	(૧૨૧૦.૦૦)	(૨૧૭.૦૦)	(૧૫૯૦.૦૦)	(૧૦૩૮.૦૦)	(૬૮.૪૧)	(૬૧.૦૦)	(૫૧૧.૦૦)	(૬૨૩૯.૮૨)
		હળવદ	૩૮૬૧.૦૦	૮૯૧૭.૭૫	૭૩૨૬.૦૦	૨૨૩૬૩.૦૦	૨૧૮૨૪.૦૦	૧૩૭૨૮.૦૦	૫૦૮.૦૦	૧૪૩૦.૦૦	૫૮૯૬.૦૦	૮૫૮૫૩.૭૫
			(૩૫૧.૦૦)	(૮૧૦.૭૦)	(૬૬૬.૦૦)	(૨૦૩૩.૦૦)	(૧૯૮૪.૦૦)	(૧૨૪૮.૦૦)	(૪૬.૧૮)	(૧૩૦.૦૦)	(૫૩૬.૦૦)	(૭૮૦૪.૮૮)
		લખતર	૪૩૨૦.૦૦	૬૮૯૧.૦૦	૮૭૬૦.૦૦	૩૭૦૮.૦૦	૧૨૧૨૦.૦૦	૧૦૪૭૬.૦૦	૪૬૦.૩૦	૧૩૮૦.૦૦	૬૨૫૨.૦૦	૫૪૩૬૭.૩૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૫૭૪.૨૫)	(૭૩૦.૦૦)	(૩૦૯.૦૦)	(૧૦૧૦.૦૦)	(૮૭૩.૦૦)	(૩૮.૩૬)	(૧૧૫.૦૦)	(૫૨૧.૦૦)	(૪૫૩૦.૬૧)
		લીંબડી	૫૧૬૩.૭૫	૮૫૩૭.૦૫	૮૮૦૫.૦૦	૩૦૯૦.૦૦	૧૭૧૩૦.૦૦	૧૦૯૯૫.૦૦	૭૩૦.૨૦	૯૭૫.૦૦	૮૯૪૦.૦૦	૬૪૩૬૬.૦૦
			(૩૪૪.૨૦)	(૫૬૯.૧૫)	(૫૮૭.૦૦)	(૨૦૬.૦૦)	(૧૧૪૨.૦૦)	(૭૩૩.૦૦)	(૪૮.૬૮)	(૬૫.૦૦)	(૫૯૬.૦૦)	(૪૨૯૧.૦૩)
		મુળી	૩૨૭૬.૦૦	૯૬૦૮.૫૮	૮૩૫૦.૦૦	૧૯૦૦.૦૦	૧૬૨૨૫.૦૦	૧૨૪૧૨.૫૦	૪૦૫.૦૦	૧૭૨૫.૦૦	૬૨૬૨.૫૦	૬૦૧૬૪.૫૮
			(૨૬૨.૦૮)	(૭૬૮.૬૮)	(૬૬૮.૦૦)	(૧૫૨.૦૦)	(૧૨૯૮.૦૦)	(૯૯૩.૦૦)	(૩૨.૪૦)	(૧૩૮.૦૦)	(૫૦૧.૦૦)	(૪૮૧૩.૧૬)
		સાયલા	૩૩૧૬.૫૦	૧૩૫૧૬.૮૪	૭૮૧૦.૦૦	૪૦૯૨.૦૦	૧૯૦૫૨.૦૦	૧૧૧૫૪.૦૦	૪૦૯.૧૦	૮૩૬.૦૦	૫૩૨૪.૦૦	૬૫૫૧૦.૪૪
			(૩૦૧.૫૦)	(૧૨૨૮.૮૦)	(૭૧૦.૦૦)	(૩૭૨.૦૦)	(૧૭૩૨.૦૦)	(૧૦૧૪.૦૦)	(૩૭.૧૯)	(૭૬.૦૦)	(૪૮૪.૦૦)	(૫૯૫૫.૪૯)
		વઢવાણ	૪૬૮૦.૦૦	૨૨૭૫૭.૦૦	૧૨૩૫૦.૦૦	૬૧૧.૦૦	૧૫૨૪૯.૦૦	૧૨૧૦૩.૦૦	૫૫૧.૨૦	૧૩૬૫.૦૦	૮૬૧૯.૦૦	૭૮૨૮૫.૨૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૧૭૫૦.૫૩)	(૯૫૦.૦૦)	(૪૭.૦૦)	(૧૧૭૩.૦૦)	(૯૩૧.૦૦)	(૪૨.૪૦)	(૧૦૫.૦૦)	(૬૬૩.૦૦)	(૬૦૨૧.૯૩)
	સુ. નગર		૪૪૦૯૫.૫૦	૧૩૯૪૯૩.૦૦	૧૦૬૮૪૪.૦૦	૫૪૩૪૦.૫૦	૧૮૫૭૦૦.૦૦	૧૩૦૧૫૮.૫૦	૬૬૭૧.૬૦	૧૪૧૩૬.૫૦	૬૫૫૦૮.૫૦	૭૪૬૯૪૮.૧૦
			(૩૪૩.૧૫)	(૧૦૮૫.૫૪)	(૮૩૧.૪૭)	(૪૨૨.૨૮)	(૧૪૪૫.૧૩)	(૧૦૧૨.૯૦)	(૫૧.૯૧)	(૧૧૦.૦૦)	(૫૦૯.૭૯)	(૫૮૧૨.૧૭)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૪૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧૦૯.૭૦	૩૧૪૮.૦૦	૨૪૦૦.૦૦	૩૪૫૦.૦૦	૫૭૭૫.૦૦	૩૦૩૬.૦૦	૩૦૦.૬૦	૯૪૫.૦૦	૧૨૯૩.૦૦	૨૧૪૫૭.૩૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧૦૯.૭૦	૫૭૬૭.૫૦	૩૭૫૦.૦૦	૫૩૪૦.૦૦	૬૮૩૪.૦૦	૪૩૨૦.૦૦	૨૫૩.૮૦	૧૨૯.૦૦	૧૪૪૦.૦૦	૨૮૯૪૪.૦૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧૦૦.૧૪	૨૬૬૮.૮૮	૩૭૧૨.૫૦	૪૬૨૦.૦૦	૫૧૧૭.૭૫	૩૬૮૭.૭૫	૩૪૭.૩૩	૪૧૮.૦૦	૧૧૯૩.૫૦	૨૨૮૬૫.૮૪
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૩૨.૨૮	૪૦૫૫.૬૩	૨૬૫૯.૫૦	૪૨૭૨.૭૫	૪૨૯૫.૨૫	૨૩૦૪.૦૦	૧૫૬.૧૫	૩૩૭.૫૦	૧૩૮૧.૫૦	૨૦૨૯૪.૫૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૯૨૪.૭૫	૫૨૮૦.૦૦	૨૬૨૦.૦૦	૨૮૬૦.૦૦	૪૦૦૭.૫૦	૨૫૨૫.૦૦	૩૦૯.૦૩	૪૩૦.૦૦	૧૭૮૦.૦૦	૨૦૭૩૬.૨૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૯૧૧.૨૫	૭૦૫૦.૦૦	૩૨૫૦.૦૦	૫૮૨૨.૫૦	૬૦૭૦.૦૦	૩૮૯૨.૫૦	૩૧૮.૭૫	૫૦૦.૦૦	૧૭૫૭.૫૦	૨૯૫૭૨.૫૦
૭	સુ. નગર		૧૧૦૨.૩૯	૩૪૮૭.૩૩	૨૬૭૧.૧૦	૧૩૫૮.૫૧	૪૬૪૨.૫૦	૩૨૫૩.૯૬	૧૬૬.૭૯	૩૫૩.૪૧	૧૬૩૭.૭૧	૧૮૬૭૩.૭૦
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૦૬૩.૨૩	૩૯૨૭.૭૦	૨૮૧૮.૯૪	૨૪૯૬.૯૦	૪૯૦૭.૭૮	૩૨૬૯.૦૫	૨૦૯.૬૦	૩૯૩.૩૫	૧૫૭૬.૪૧	૨૦૬૬૨.૯૭

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૪૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૧૦૮૫.૧૮	૫૭૪૨.૦૮	૩૨૭૨.૫૦	૧૭૩૨.૫૦	૪૮૩૩.૫૦	૩૨૪૭.૭૫	૨૦૦.૦૬	૫૩૬.૨૫	૧૮૧૮.૫૦	૨૨૬૭૮.૩૪
		ચુડા	૧૧૨૨.૧૮	૩૫૮૬.૫૬	૩૩૬૪.૦૦	૧૭૪૦.૦૦	૬૮૮૧.૭૫	૪૪૬૬.૦૦	૨૨૨.૨૧	૪૬૪.૦૦	૧૫૧૮.૮૮	૨૩૪૭૫.૫૮
		દસાડા	૧૨૬૦.૦૦	૩૭૭૧.૨૫	૨૩૩૮.૦૦	૩૮૫.૦૦	૩૩૪૬.૦૦	૩૩૪૬.૦૦	૨૩૧.૭૦	૩૮૫.૦૦	૭૬૩.૦૦	૧૫૮૨૫.૮૫
		ધાંગધ્રા	૧૩૮૨.૧૮	૪૨૦૬.૩૧	૪૩૮૬.૨૫	૭૮૬.૬૩	૫૭૬૩.૭૫	૩૭૬૨.૭૫	૨૪૭.૮૮	૨૨૧.૧૩	૧૮૫૨.૩૮	૨૨૬૧૮.૩૫
		હળવદ	૮૬૫.૨૫	૨૨૨૮.૪૪	૧૮૩૧.૫૦	૫૫૮૦.૭૫	૫૪૫૬.૦૦	૩૪૩૨.૦૦	૧૨૭.૦૦	૩૫૭.૫૦	૧૪૭૪.૦૦	૨૧૪૬૩.૪૪
		લખતર	૧૦૮૦.૦૦	૧૭૨૨.૭૫	૨૧૮૦.૦૦	૮૨૭.૦૦	૩૦૩૦.૦૦	૨૬૧૮.૦૦	૧૧૫.૦૮	૩૪૫.૦૦	૧૫૬૩.૦૦	૧૩૫૮૧.૮૩
		લીંબડી	૧૨૮૦.૮૪	૨૧૩૪.૨૬	૨૨૦૧.૨૫	૭૭૨.૫૦	૪૨૮૨.૫૦	૨૭૪૮.૭૫	૧૮૨.૫૫	૨૪૩.૭૫	૨૨૩૫.૦૦	૧૬૦૮૧.૫૦
		મુળી	૮૧૮.૦૦	૨૪૦૨.૧૫	૨૦૮૭.૫૦	૪૭૫.૦૦	૪૦૫૬.૨૫	૩૧૦૩.૧૩	૧૦૧.૨૫	૪૩૧.૨૫	૧૫૬૫.૬૩	૧૫૦૪૧.૧૫
		સાયલા	૮૨૮.૧૩	૩૩૭૮.૨૧	૧૮૫૨.૫૦	૧૦૨૩.૦૦	૪૭૬૩.૦૦	૨૭૮૮.૫૦	૧૦૨.૨૮	૨૦૮.૦૦	૧૩૩૧.૦૦	૧૬૩૭૭.૬૧
		વઢવાણ	૧૧૭૦.૦૦	૫૬૮૮.૨૫	૩૦૮૭.૫૦	૧૫૨.૭૫	૩૮૧૨.૨૫	૩૦૨૫.૭૫	૧૩૭.૮૦	૩૪૧.૨૫	૨૧૫૪.૭૫	૧૮૫૭૧.૩૦
	સુ. નગર		૧૧૦૨.૩૮	૩૪૮૭.૩૩	૨૬૭૧.૧૦	૧૩૫૮.૫૧	૪૬૪૨.૫૦	૩૨૫૩.૮૬	૧૬૬.૭૮	૩૫૩.૪૧	૧૬૩૭.૭૧	૧૮૬૭૩.૭૦

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

૫.૪૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	નંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૫.૧૭	૧૪.૬૭	૧૧.૧૯	૧૬.૦૮	૨૬.૮૧	૧૪.૧૫	૧.૪૦	૪.૪૦	૬.૦૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૨)	(૦૫.૦૧)	(૦૫.૩૨)	(૦૮.૬૪)	(૦૭.૩૫)	(૦૫.૮૦)	(૦૮.૮૬)	(૧૫.૦૨)	(૦૫.૧૩)	(૦૬.૪૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩.૮૩	૧૮.૮૩	૧૨.૮૬	૧૮.૪૫	૨૩.૬૧	૧૪.૯૩	૦.૮૮	૦.૪૫	૪.૯૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૨)	(૦૮.૧૮)	(૦૮.૩૧)	(૧૩.૩૭)	(૦૮.૭૦)	(૦૮.૨૬)	(૦૭.૫૭)	(૦૨.૦૫)	(૦૫.૭૧)	(૦૮.૭૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૮૧	૧૧.૬૭	૧૬.૨૪	૨૦.૨૦	૨૨.૩૮	૧૬.૧૩	૧.૫૨	૧.૮૩	૫.૨૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૪૭)	(૦૪.૨૫)	(૦૮.૨૩)	(૧૧.૫૬)	(૦૬.૫૨)	(૦૭.૦૫)	(૧૦.૩૬)	(૦૬.૬૪)	(૦૪.૭૩)	(૦૬.૯૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪.૧૦	૧૮.૮૮	૧૩.૧૦	૨૧.૦૫	૨૧.૧૬	૧૧.૩૫	૦.૭૭	૧.૬૬	૬.૮૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૯)	(૦૬.૪૫)	(૦૫.૯૦)	(૧૦.૭૦)	(૦૫.૪૭)	(૦૪.૪૦)	(૦૪.૬૬)	(૦૫.૩૬)	(૦૫.૪૮)	(૦૬.૧૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૪૬	૨૫.૪૬	૧૨.૬૩	૧૩.૭૯	૧૮.૩૩	૧૨.૧૮	૧.૪૯	૨.૦૭	૮.૫૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૪૪)	(૦૮.૪૦)	(૦૫.૮૧)	(૦૭.૧૬)	(૦૫.૧૦)	(૦૪.૮૩)	(૦૮.૨૧)	(૦૬.૮૩)	(૦૭.૦૬)	(૦૬.૨૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩.૦૮	૨૩.૮૪	૧૦.૯૯	૧૮.૬૯	૨૦.૫૩	૧૩.૧૬	૧.૦૮	૧.૬૯	૫.૯૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૩૬)	(૧૧.૨૨)	(૦૭.૨૧)	(૧૪.૫૭)	(૦૭.૭૩)	(૦૭.૪૪)	(૦૮.૫૦)	(૦૭.૯૪)	(૦૬.૯૭)	(૦૮.૯૪)
૭	સુ. નગર		૫.૯૦	૧૮.૬૮	૧૪.૩૦	૭.૨૮	૨૪.૮૬	૧૭.૪૩	૦.૮૯	૧.૮૯	૮.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૬૪.૮૦)	(૫૫.૪૯)	(૫૯.૨૨)	(૩૪.૦૦)	(૫૯.૧૨)	(૬૨.૨૧)	(૪૯.૭૪)	(૫૬.૧૫)	(૬૪.૯૩)	(૫૬.૪૮)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૫.૧૫	૧૮.૦૧	૧૩.૬૪	૧૨.૦૮	૨૩.૭૫	૧૫.૮૨	૧.૦૧	૧.૯૦	૭.૬૩	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

૫.૪૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૪.૮૩	૨૫.૩૨	૧૪.૪૩	૭.૬૪	૨૧.૭૫	૧૪.૩૨	૦.૮૮	૨.૩૬	૮.૪૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૪૪)	(૦૮.૧૪)	(૦૭.૨૬)	(૦૪.૩૪)	(૦૬.૨૮)	(૦૬.૨૧)	(૦૫.૮૭)	(૦૮.૫૨)	(૦૭.૬૧)	(૦૬.૮૬)
		ચુડા	૪.૭૮	૧૫.૩૨	૧૪.૩૩	૭.૪૧	૨૮.૭૪	૧૮.૦૨	૦.૮૫	૧.૮૮	૬.૪૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૦)	(૦૫.૭૨)	(૦૭.૪૬)	(૦૪.૩૬)	(૦૮.૮૮)	(૦૮.૫૪)	(૦૬.૬૩)	(૦૭.૩૭)	(૦૬.૦૨)	(૦૭.૧૦)
		દસાડા	૭.૮૬	૨૩.૮૩	૧૪.૭૭	૨.૪૩	૨૧.૧૪	૨૧.૧૪	૧.૪૬	૨.૪૩	૪.૮૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૪૧)	(૦૬.૦૦)	(૦૫.૧૮)	(૦૦.૮૬)	(૦૪.૨૬)	(૦૬.૪૦)	(૦૬.૮૧)	(૦૬.૧૨)	(૦૩.૦૩)	(૦૪.૭૮)
		ધાંગધ્રા	૬.૧૫	૧૮.૬૦	૧૮.૩૮	૩.૪૮	૨૫.૪૮	૧૬.૬૪	૧.૧૦	૦.૮૮	૮.૧૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૧૮)	(૦૬.૬૮)	(૦૮.૭૨)	(૦૧.૮૭)	(૦૭.૩૪)	(૦૭.૧૮)	(૦૭.૩૮)	(૦૩.૫૧)	(૦૭.૩૪)	(૦૬.૮૪)
		હળવદ	૪.૫૦	૧૦.૩૮	૮.૫૩	૨૬.૦૫	૨૫.૪૨	૧૫.૮૮	૦.૫૮	૧.૬૭	૬.૮૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૬૭)	(૦૩.૫૫)	(૦૪.૦૬)	(૧૩.૮૮)	(૦૬.૮૫)	(૦૬.૫૬)	(૦૩.૭૮)	(૦૫.૬૮)	(૦૫.૮૪)	(૦૬.૪૮)
		લખતર	૭.૮૫	૧૨.૬૭	૧૬.૧૧	૬.૮૨	૨૨.૨૮	૧૮.૨૭	૦.૮૫	૨.૫૪	૧૧.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૫)	(૦૨.૭૪)	(૦૪.૮૬)	(૦૨.૩૨)	(૦૩.૮૬)	(૦૫.૦૧)	(૦૩.૪૩)	(૦૫.૪૮)	(૦૬.૨૦)	(૦૪.૧૧)
		લીંબડી	૮.૦૨	૧૩.૨૬	૧૩.૬૮	૪.૮૦	૨૬.૬૧	૧૭.૦૮	૧.૧૩	૧.૫૧	૧૩.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૫૮)	(૦૩.૪૦)	(૦૪.૮૮)	(૦૧.૮૩)	(૦૫.૪૫)	(૦૫.૨૬)	(૦૫.૪૪)	(૦૩.૮૭)	(૦૮.૮૬)	(૦૪.૮૭)
		મુળી	૫.૪૫	૧૫.૮૭	૧૩.૮૮	૩.૧૬	૨૬.૮૭	૨૦.૬૩	૦.૬૭	૨.૮૭	૧૦.૪૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૧)	(૦૩.૮૨)	(૦૪.૬૩)	(૦૧.૧૮)	(૦૫.૧૭)	(૦૫.૮૩)	(૦૩.૦૨)	(૦૬.૮૫)	(૦૬.૨૧)	(૦૪.૫૫)
		સાયલા	૫.૦૬	૨૦.૬૩	૧૧.૮૨	૬.૨૫	૨૮.૦૮	૧૭.૦૩	૦.૬૨	૧.૨૮	૮.૧૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૭)	(૦૫.૩૮)	(૦૪.૩૩)	(૦૨.૫૬)	(૦૬.૦૭)	(૦૫.૩૩)	(૦૩.૦૫)	(૦૩.૩૨)	(૦૫.૨૮)	(૦૪.૮૫)
		વઢવાણ	૫.૮૮	૨૮.૦૭	૧૫.૭૮	૦.૭૮	૧૮.૪૮	૧૫.૪૬	૦.૭૦	૧.૭૪	૧૧.૦૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૮)	(૦૮.૦૫)	(૦૬.૮૫)	(૦૦.૩૮)	(૦૪.૮૫)	(૦૫.૭૮)	(૦૪.૧૧)	(૦૫.૪૨)	(૦૮.૫૪)	(૦૫.૮૨)
	સુ. નગર		૫.૮૦	૧૮.૬૮	૧૪.૩૦	૭.૨૮	૨૪.૮૬	૧૭.૪૩	૦.૮૮	૧.૮૮	૮.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૬૪.૮૦)	(૫૫.૪૮)	(૫૮.૨૨)	(૩૪.૦૦)	(૫૮.૧૨)	(૬૨.૨૧)	(૪૮.૭૪)	(૫૬.૧૫)	(૬૪.૮૩)	(૫૬.૪૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૪૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૪૮.૦૦	૪૧૫૦.૦૦	૦.૦૦	૧૧૦૦.૦૦	૧૯૨૫૦.૦૦	૧૨૧૬૨.૫૦	૧૦૪૧.૬૦	૨૪૫૦.૦૦	૩૧૦૦.૦૦	૪૩૭૦૨.૧૦
			(૩૫.૮૪)	(૩૩૨.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૮.૦૦)	(૧૫૪૦.૦૦)	(૯૭૩.૦૦)	(૮૩.૩૩)	(૧૯૬.૦૦)	(૨૪૮.૦૦)	(૩૪૯૬.૧૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૨૫.૦૦	૭૯૭૪.૫૦	૦.૦૦	૫૫૬.૦૦	૨૮૦૪૨.૦૦	૧૪૨૩૮.૦૦	૧૦૯૫.૨૦	૨૭૭૨.૦૦	૨૯૯૬.૦૦	૫૮૧૯૮.૭૦
			(૩૭.૫૦)	(૫૬૯.૬૦)	(૦૦.૦૦)	(૫૪.૦૦)	(૨૦૦૩.૦૦)	(૧૦૧૭.૦૦)	(૭૮.૨૩)	(૧૯૮.૦૦)	(૨૧૪.૦૦)	(૪૧૭૧.૩૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૬૦.૦૦	૫૦૭૦.૨૫	૦.૦૦	૪૩૭.૦૦	૧૭૪૮૦.૦૦	૧૨૮૫૭.૦૦	૧૧૩૨.૭૫	૫૫૨.૦૦	૫૮૬૫.૦૦	૪૩૭૫૪.૦૦
			(૩૧.૩૦)	(૪૪૦.૯૦)	(૦૦.૦૦)	(૩૮.૦૦)	(૧૫૨૦.૦૦)	(૧૧૧૮.૦૦)	(૯૮.૫૦)	(૪૮.૦૦)	(૫૧૦.૦૦)	(૩૮૦૪.૭૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૮.૦૦	૬૭૨૫.૦૦	૦.૦૦	૮૧૦.૦૦	૧૪૮૮૦.૦૦	૯૫૬૦.૦૦	૬૩૫.૦૦	૩૪૦.૦૦	૪૮૩૦.૦૦	૩૮૧૨૮.૦૦
			(૩૪.૮૦)	(૬૭૨.૫૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૧.૦૦)	(૧૪૮૮.૦૦)	(૯૫૬.૦૦)	(૬૩.૫૦)	(૩૪.૦૦)	(૪૮૩.૦૦)	(૩૮૧૨.૮૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૬૨.૦૦	૭૨૫૦.૦૦	૦.૦૦	૨૧૬.૦૦	૧૫૩૬૦.૦૦	૧૧૧૮૪.૦૦	૯૩૯.૯૦	૧૬૦૮.૦૦	૬૦૭૨.૦૦	૪૩૦૯૧.૯૦
			(૩૮.૫૦)	(૬૦૪.૧૬)	(૦૦.૦૦)	(૧૮.૦૦)	(૧૨૮૦.૦૦)	(૯૩૨.૦૦)	(૭૮.૩૩)	(૧૩૪.૦૦)	(૫૦૬.૦૦)	(૩૫૯૦.૯૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪૫૦.૦૦	૧૪૦૩૧.૦૦	૦.૦૦	૧૪૦૪.૦૦	૨૪૧૨૦.૦૦	૧૭૬૪૦.૦૦	૧૪૯૫.૩૦	૨૦૧૬.૦૦	૮૦૪૦.૦૦	૬૯૧૯૬.૩૦
			(૩૭.૫૦)	(૧૧૬૯.૨૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૧૭.૦૦)	(૨૦૧૦.૦૦)	(૧૪૭૦.૦૦)	(૧૨૪.૬૧)	(૧૬૮.૦૦)	(૬૭૦.૦૦)	(૫૭૬૬.૩૬)
૭	સુ. નગર		૬૨૧૦.૦૦	૪૯૦૮૯.૧૩	૧૬૬૬૫.૦૦	૩૧૭૯.૫૦	૧૬૬૦૫૫.૦૦	૧૩૪૧૪૧.૦૦	૫૮૯૪.૪૦	૧૬૮૭૧.૫૦	૬૨૪૯૮.૫૦	૪૬૦૬૦૪.૦૩
			(૪૨.૩૮)	(૩૩૫.૦૭)	(૧૧૩.૭૫)	(૨૧.૭૦)	(૧૧૩૩.૪૮)	(૯૧૫.૬૩)	(૪૦.૨૩)	(૧૧૫.૧૬)	(૪૨૬.૬૧)	(૩૧૪૪.૦૧)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૮૮૦૩.૦૦	૯૪૨૮૯.૮૮	૧૬૬૬૫.૦૦	૭૭૦૨.૫૦	૨૮૫૧૮૭.૦૦	૨૧૧૭૮૨.૫૦	૧૨૨૩૪.૧૫	૨૬૬૦૯.૫૦	૯૩૪૦૧.૫૦	૭૫૬૬૭૫.૦૩
			(૪૦.૨૮)	(૪૩૧.૫૩)	(૭૬.૨૭)	(૩૫.૨૫)	(૧૩૦૫.૨૦)	(૯૬૯.૨૫)	(૫૫.૯૯)	(૧૨૧.૭૮)	(૪૨૭.૪૬)	(૩૪૬૩.૦૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.જપ.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૩૫૦.૦૦	૫૭૦૦.૦૦	૦.૦૦	૩૭૦.૦૦	૧૪૩૫૦.૦૦	૧૧૬૭૦.૦૦	૭૪૦.૦૦	૧૭૪૦.૦૦	૫૮૩૦.૦૦	૪૦૮૫૦.૦૦
			(૩૫.૦૦)	(૫૭૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૩૭.૦૦)	(૧૪૩૫.૦૦)	(૧૧૬૭.૦૦)	(૭૪.૦૦)	(૧૭૪.૦૦)	(૫૮૩.૦૦)	(૪૦૮૫.૦૦)
		ચુડા	૭૩૧.૦૦	૮૩૦૮.૨૫	૧૬૬૬૫.૦૦	૬૭૬.૫૦	૨૩૭૬૦.૦૦	૧૮૪૮૬.૫૦	૮૬૫.૪૦	૩૪૪૮.૫૦	૪૪૫૫.૦૦	૭૮૩૮૭.૧૫
			(૪૪.૩૦)	(૫૦૩.૬૦)	(૧૦૧૦.૦૦)	(૪૧.૦૦)	(૧૪૪૦.૦૦)	(૧૧૮૧.૦૦)	(૫૨.૪૫)	(૨૦૮.૦૦)	(૨૭૦.૦૦)	(૪૭૫૧.૩૫)
		દસાડા	૫૪૦.૦૦	૪૮૫૪.૦૦	૦.૦૦	૨૫૨.૦૦	૧૩૭૭૦.૦૦	૧૪૩૬૪.૦૦	૮૬૦.૪૦	૧૦૪૪.૦૦	૩૮૫૨.૦૦	૩૮૬૩૬.૪૦
			(૩૦.૦૦)	(૨૭૫.૨૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૪.૦૦)	(૭૬૫.૦૦)	(૭૮૮.૦૦)	(૪૭.૮૦)	(૫૮.૦૦)	(૨૧૪.૦૦)	(૨૨૦૨.૦૫)
		ધાંગધ્રા	૧૦૪૪.૦૦	૨૫૮૪.૦૮	૦.૦૦	૨૮૦.૫૦	૨૦૮૮૮.૦૦	૧૫૩૬૧.૫૦	૬૨૮.૫૦	૫૭૭.૫૦	૬૮૪૭.૫૦	૪૮૩૨૧.૫૮
			(૬૩.૨૭)	(૧૫૭.૨૧)	(૦૦.૦૦)	(૧૭.૦૦)	(૧૨૭૨.૦૦)	(૮૩૧.૦૦)	(૩૮.૦૮)	(૩૫.૦૦)	(૪૧૫.૦૦)	(૨૮૨૮.૫૭)
		હળવદ	૩૭૮.૦૦	૧૩૪૦.૭૫	૦.૦૦	૭૦૩.૫૦	૧૬૨૪૩.૦૦	૧૨૧૩૮.૦૦	૪૪૭.૩૦	૪૨૧૦.૫૦	૪૨૨૧.૦૦	૩૮૬૮૨.૦૫
			(૩૬.૦૦)	(૧૨૭.૭૦)	(૦૦.૦૦)	(૬૭.૦૦)	(૧૫૪૭.૦૦)	(૧૧૫૬.૦૦)	(૪૨.૬૦)	(૪૦૧.૦૦)	(૪૦૨.૦૦)	(૩૭૭૮.૩૦)
		લખતર	૭૭૦.૦૦	૨૭૦૦.૦૦	૦.૦૦	૩૩૩.૦૦	૧૪૮૭૬.૦૦	૧૪૦૫૮.૦૦	૪૮૩.૫૦	૬૧૨.૦૦	૮૧૦૮.૦૦	૪૩૦૫૦.૫૦
			(૪૨.૭૭)	(૧૫૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૮.૫૦)	(૮૩૨.૦૦)	(૭૮૧.૦૦)	(૨૭.૪૨)	(૩૪.૦૦)	(૫૦૬.૦૦)	(૨૩૮૧.૬૮)
		લીંબડી	૫૭૬.૦૦	૩૨૪૦.૬૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૬૨૫૨.૦૦	૧૧૦૬૭.૦૦	૬૫૮.૭૫	૧૨૦૭.૦૦	૮૦૬૧.૦૦	૪૨૦૬૨.૪૦
			(૩૩.૮૮)	(૧૮૦.૬૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૫૬.૦૦)	(૬૫૧.૦૦)	(૩૮.૭૫)	(૭૧.૦૦)	(૫૩૩.૦૦)	(૨૪૭૪.૨૫)
		મુળી	૩૮૪.૦૦	૨૭૦૦.૦૦	૦.૦૦	૨૮૮.૦૦	૧૨૪૫૬.૦૦	૧૦૮૩૨.૦૦	૩૩૮.૩૦	૨૦૦૪.૦૦	૪૪૮૮.૦૦	૩૩૫૮૦.૩૦
			(૩૨.૦૦)	(૨૨૫.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૪.૦૦)	(૧૦૩૮.૦૦)	(૮૧૧.૦૦)	(૨૮.૧૮)	(૧૬૭.૦૦)	(૩૭૪.૦૦)	(૨૭૮૮.૧૮)
		સાયલા	૪૬૨.૦૦	૧૫૧૪.૪૦	૦.૦૦	૨૭૬.૦૦	૧૮૨૫૨.૦૦	૧૧૪૮૬.૦૦	૩૬૧.૨૫	૧૨૬૦.૦૦	૪૮૬૮.૦૦	૩૮૫૮૮.૬૫
			(૩૮.૫૦)	(૧૨૬.૨૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૩.૦૦)	(૧૫૨૧.૦૦)	(૮૫૮.૦૦)	(૩૦.૧૧)	(૧૦૫.૦૦)	(૪૧૪.૦૦)	(૩૨૧૫.૮૧)
		વઢવાણ	૮૭૫.૦૦	૧૬૦૩૬.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૫૦૦૮.૦૦	૧૩૫૬૮.૦૦	૫૦૧.૦૦	૭૬૮.૦૦	૮૫૬૮.૦૦	૫૬૪૨૪.૦૦
			(૬૦.૮૩)	(૧૦૦૨.૨૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૩૮.૦૦)	(૮૪૮.૦૦)	(૩૧.૩૧)	(૪૮.૦૦)	(૫૮૮.૦૦)	(૩૫૨૬.૪૮)
	સુ. નગર		૬૨૧૦.૦૦	૪૮૦૮૮.૧૩	૧૬૬૬૫.૦૦	૩૧૭૮.૫૦	૧૬૬૦૫૫.૦૦	૧૩૪૧૪૧.૦૦	૫૮૮૪.૪૦	૧૬૮૭૧.૫૦	૬૨૪૮૮.૫૦	૪૬૦૬૦૪.૦૩
			(૪૨.૩૮)	(૩૩૫.૦૭)	(૧૧૩.૭૫)	(૨૧.૭૦)	(૧૧૩૩.૪૮)	(૮૧૫.૬૩)	(૪૦.૨૩)	(૧૧૫.૧૬)	(૪૨૬.૬૧)	(૩૧૪૪.૦૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૪૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧૨.૦૦	૧૦૩૭.૫૦	૦.૦૦	૨૭૫.૦૦	૪૮૧૨.૫૦	૩૦૪૦.૬૩	૨૬૦.૪૦	૬૧૨.૫૦	૭૭૫.૦૦	૧૦૮૨૫.૫૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩૧.૨૫	૧૯૯૩.૬૩	૦.૦૦	૧૩૯.૦૦	૭૦૧૦.૫૦	૩૫૫૯.૫૦	૨૭૩.૮૦	૬૯૩.૦૦	૭૪૯.૦૦	૧૪૫૪૯.૬૮
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૯૦.૦૦	૧૨૬૭.૫૬	૦.૦૦	૧૦૯.૨૫	૪૩૭૦.૦૦	૩૨૧૪.૨૫	૨૮૩.૧૯	૧૩૮.૦૦	૧૪૬૬.૨૫	૧૦૯૩૮.૫૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૭.૦૦	૧૬૮૧.૨૫	૦.૦૦	૨૦૨.૫૦	૩૭૨૦.૦૦	૨૩૯૦.૦૦	૧૫૮.૭૫	૮૫.૦૦	૧૨૦૭.૫૦	૯૫૩૨.૦૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧૫.૫૦	૧૮૧૨.૫૦	૦.૦૦	૫૪.૦૦	૩૮૪૦.૦૦	૨૭૯૬.૦૦	૨૩૪.૯૮	૪૦૨.૦૦	૧૫૧૮.૦૦	૧૦૭૭૨.૯૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧૨.૫૦	૩૫૦૭.૭૫	૦.૦૦	૩૫૧.૦૦	૬૦૩૦.૦૦	૪૪૧૦.૦૦	૩૭૩.૮૩	૫૦૪.૦૦	૨૦૧૦.૦૦	૧૭૨૯૯.૦૮
૭	સુ. નગર		૧૫૫.૨૫	૧૨૨૭.૨૩	૪૧૬.૬૩	૭૯.૪૯	૪૧૫૧.૩૮	૩૩૫૩.૫૩	૧૪૭.૩૬	૪૨૧.૭૯	૧૫૬૨.૪૬	૧૧૫૧૫.૧૦
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૩૭.૫૫	૧૪૭૩.૨૮	૨૬૦.૩૯	૧૨૦.૩૫	૪૪૫૬.૦૫	૩૩૦૯.૧૦	૧૯૧.૧૬	૪૧૫.૭૭	૧૪૫૯.૪૦	૧૧૮૨૩.૦૫

મોજાગી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૪૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૮૭.૫૦	૧૪૨૫.૦૦	૦.૦૦	૯૨.૫૦	૩૫૮૭.૫૦	૨૯૧૭.૫૦	૧૮૫.૦૦	૪૩૫.૦૦	૧૪૮૨.૫૦	૧૦૨૧૨.૫૦
		ચુડા	૧૮૨.૭૫	૨૦૭૭.૩૧	૪૧૬૬.૨૫	૧૬૯.૧૩	૫૯૪૦.૦૦	૪૮૭૧.૬૩	૨૧૬.૩૫	૮૬૨.૧૩	૧૧૧૩.૭૫	૧૯૫૯૯.૨૯
		દસાડા	૧૩૫.૦૦	૧૨૩૮.૫૦	૦.૦૦	૬૩.૦૦	૩૪૪૨.૫૦	૩૫૯૧.૦૦	૨૧૫.૧૦	૨૬૧.૦૦	૯૬૩.૦૦	૯૯૦૯.૧૦
		ધાંગધ્રા	૨૬૧.૦૦	૬૪૮.૫૨	૦.૦૦	૭૦.૧૩	૫૨૪૭.૦૦	૩૮૪૦.૩૮	૧૫૭.૧૩	૧૪૪.૩૮	૧૭૧૧.૮૮	૧૨૦૮૦.૪૦
		હળવદ	૯૪.૫૦	૩૩૫.૧૯	૦.૦૦	૧૭૫.૮૮	૪૦૬૦.૭૫	૩૦૩૪.૫૦	૧૧૧.૮૩	૧૦૫૨.૬૩	૧૦૫૫.૨૫	૯૯૨૦.૫૧
		લખતર	૧૯૨.૫૦	૬૭૫.૦૦	૦.૦૦	૮૩.૨૫	૩૭૪૪.૦૦	૩૫૧૪.૫૦	૧૨૩.૩૮	૧૫૩.૦૦	૨૨૭૭.૦૦	૧૦૭૬૨.૬૩
		લીંબડી	૧૪૪.૦૦	૮૧૦.૧૬	૦.૦૦	૦.૦૦	૪૦૬૩.૦૦	૨૭૬૬.૭૫	૧૬૪.૬૯	૩૦૧.૭૫	૨૨૬૫.૨૫	૧૦૫૧૫.૬૦
		મુળી	૯૬.૦૦	૬૭૫.૦૦	૦.૦૦	૭૨.૦૦	૩૧૧૪.૦૦	૨૭૩૩.૦૦	૮૪.૫૮	૫૦૧.૦૦	૧૧૨૨.૦૦	૮૩૯૭.૫૮
		સાયલા	૧૧૫.૫૦	૩૭૮.૬૦	૦.૦૦	૬૯.૦૦	૪૫૬૩.૦૦	૨૮૭૪.૦૦	૯૦.૩૧	૩૧૫.૦૦	૧૨૪૨.૦૦	૯૬૪૭.૪૧
		વઢવાણ	૨૪૩.૭૫	૪૦૦૯.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૭૫૨.૦૦	૩૩૯૨.૦૦	૧૨૫.૨૫	૧૯૨.૦૦	૨૩૯૨.૦૦	૧૪૧૦૬.૦૦
	સુ. નગર		૧૫૫.૨૫	૧૨૨૭.૨૩	૪૧૬.૬૩	૭૯.૪૯	૪૧૫૧.૩૮	૩૩૫૩.૫૩	૧૪૭.૩૬	૪૨૧.૭૯	૧૫૬૨.૪૬	૧૧૫૧૫.૧૦

મોજાણી ક્ષેત્ર સીમાંત ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

૫.૪૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧.૦૩	૯.૫૦	૦.૦૦	૨.૫૨	૪૪.૦૫	૨૭.૮૩	૨.૩૮	૫.૬૧	૭.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૦૮)	(૦૪.૪૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૪.૨૮)	(૦૬.૭૫)	(૦૫.૭૪)	(૦૮.૫૧)	(૦૮.૨૧)	(૦૩.૩૨)	(૦૫.૭૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૯૦	૧૩.૭૦	૦.૦૦	૦.૯૬	૪૮.૧૮	૨૪.૪૬	૧.૮૮	૪.૭૬	૫.૧૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૯૬)	(૦૮.૪૬)	(૦૦.૦૦)	(૦૭.૨૨)	(૦૮.૮૩)	(૦૬.૭૨)	(૦૮.૮૫)	(૧૦.૪૨)	(૦૩.૨૧)	(૦૭.૬૯)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૮૨	૧૧.૫૮	૦.૦૦	૧.૦૦	૩૯.૮૫	૨૯.૩૮	૨.૫૮	૧.૨૬	૧૩.૪૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૦૮)	(૦૫.૩૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૬૭)	(૦૬.૧૩)	(૦૬.૦૭)	(૦૮.૨૬)	(૦૨.૦૭)	(૦૬.૨૮)	(૦૫.૭૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૯૧	૧૭.૬૪	૦.૦૦	૨.૧૨	૩૯.૦૩	૨૫.૦૭	૧.૬૭	૦.૮૮	૧૨.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૯૫)	(૦૭.૧૩)	(૦૦.૦૦)	(૧૦.૫૨)	(૦૫.૨૨)	(૦૪.૫૧)	(૦૫.૧૮)	(૦૧.૨૮)	(૦૫.૧૭)	(૦૫.૦૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧.૦૭	૧૬.૮૨	૦.૦૦	૦.૫૦	૩૫.૬૪	૨૫.૮૫	૨.૧૮	૩.૭૩	૧૪.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૨૫)	(૦૭.૬૯)	(૦૦.૦૦)	(૦૨.૮૦)	(૦૫.૩૯)	(૦૫.૨૮)	(૦૭.૬૮)	(૦૬.૦૪)	(૦૬.૫૦)	(૦૫.૬૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૬૫	૨૦.૨૮	૦.૦૦	૨.૦૩	૩૪.૮૬	૨૫.૪૯	૨.૧૬	૨.૮૧	૧૧.૬૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૧૧)	(૧૪.૮૮)	(૦૦.૦૦)	(૧૮.૨૩)	(૦૮.૪૬)	(૦૮.૩૩)	(૧૨.૨૨)	(૦૭.૫૮)	(૦૮.૬૧)	(૦૮.૧૪)
૭	સુ. નગર		૧.૩૫	૧૦.૬૬	૩.૬૨	૦.૬૯	૩૬.૦૫	૨૯.૧૨	૧.૨૮	૩.૬૬	૧૩.૫૭	૧૦૦.૦૦
			(૭૦.૫૪)	(૫૨.૦૬)	(૧૦૦.૦૦)	(૪૧.૨૮)	(૫૮.૨૩)	(૬૩.૩૪)	(૪૮.૧૮)	(૬૩.૪૦)	(૬૬.૮૧)	(૬૦.૮૭)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧.૧૬	૧૨.૪૬	૨.૨૦	૧.૦૨	૩૭.૬૯	૨૭.૯૯	૧.૬૨	૩.૫૨	૧૨.૩૪	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

પ.૪૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૦.૮૬	૧૩.૮૫	૦.૦૦	૦.૮૧	૩૫.૧૩	૨૮.૫૭	૧.૮૧	૪.૨૬	૧૪.૫૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૮૮)	(૦૬.૦૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૮૦)	(૦૫.૦૩)	(૦૫.૫૧)	(૦૬.૦૫)	(૦૬.૫૪)	(૦૬.૩૫)	(૦૫.૪૦)
		ચુડા	૦.૮૩	૧૦.૬૦	૨૧.૨૬	૦.૮૬	૩૦.૩૧	૨૪.૮૬	૧.૧૦	૪.૪૦	૫.૬૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૩૦)	(૦૮.૮૧)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૮.૭૮)	(૦૮.૩૩)	(૦૮.૨૦)	(૦૭.૦૭)	(૧૨.૮૬)	(૦૪.૭૭)	(૧૦.૩૬)
		દસાડા	૧.૩૬	૧૨.૫૦	૦.૦૦	૦.૬૪	૩૪.૭૪	૩૬.૨૪	૨.૧૭	૨.૬૩	૮.૭૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૧૩)	(૦૫.૨૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૨૭)	(૦૪.૮૩)	(૦૬.૭૮)	(૦૭.૦૩)	(૦૩.૮૨)	(૦૪.૧૨)	(૦૫.૨૪)
		ધાંગધ્રા	૨.૧૬	૫.૩૭	૦.૦૦	૦.૫૮	૪૩.૪૩	૩૧.૭૮	૧.૩૦	૧.૨૦	૧૪.૧૭	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૮૬)	(૦૨.૭૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૬૪)	(૦૭.૩૬)	(૦૭.૨૫)	(૦૫.૧૪)	(૦૨.૧૭)	(૦૭.૩૩)	(૦૬.૩૮)
		હળવદ	૦.૮૫	૩.૩૮	૦.૦૦	૧.૭૭	૪૦.૮૩	૩૦.૫૮	૧.૧૩	૧૦.૬૧	૧૦.૬૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૨૮)	(૦૧.૪૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૧૩)	(૦૫.૭૦)	(૦૫.૭૩)	(૦૩.૬૬)	(૧૫.૮૨)	(૦૪.૫૨)	(૦૫.૨૪)
		લખતર	૧.૭૮	૬.૨૭	૦.૦૦	૦.૭૭	૩૪.૭૮	૩૨.૬૫	૧.૧૫	૧.૪૨	૨૧.૧૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૭૫)	(૦૨.૮૬)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૩૨)	(૦૫.૨૫)	(૦૬.૬૪)	(૦૪.૦૩)	(૦૨.૩૦)	(૦૮.૭૫)	(૦૫.૬૮)
		લીંબડી	૧.૩૭	૭.૭૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૮.૬૪	૨૬.૩૧	૧.૫૭	૨.૮૭	૨૧.૫૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૪)	(૦૩.૪૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૭૦)	(૦૫.૨૩)	(૦૫.૩૮)	(૦૪.૫૪)	(૦૮.૭૦)	(૦૫.૫૬)
		મુળી	૧.૧૪	૮.૦૪	૦.૦૦	૦.૮૬	૩૭.૦૮	૩૨.૫૫	૧.૦૧	૫.૮૭	૧૩.૩૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૬)	(૦૨.૮૬)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૭૪)	(૦૪.૩૭)	(૦૫.૧૬)	(૦૨.૭૭)	(૦૭.૫૩)	(૦૪.૮૧)	(૦૪.૪૪)
		સાયલા	૧.૨૦	૩.૮૨	૦.૦૦	૦.૭૨	૪૭.૩૦	૨૮.૭૮	૦.૮૪	૩.૨૭	૧૨.૮૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૨૫)	(૦૧.૬૧)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૫૮)	(૦૬.૪૦)	(૦૫.૪૩)	(૦૨.૮૫)	(૦૪.૭૪)	(૦૫.૩૨)	(૦૫.૧૦)
		વઢવાણ	૧.૭૩	૨૮.૪૨	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬.૬૦	૨૪.૦૫	૦.૮૮	૧.૩૬	૧૬.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૦૮)	(૧૭.૦૧)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૨૬)	(૦૬.૪૧)	(૦૪.૧૦)	(૦૨.૮૮)	(૧૦.૨૪)	(૦૭.૪૬)
	સુ. નગર		૧.૩૫	૧૦.૬૬	૩.૬૨	૦.૬૮	૩૬.૦૫	૨૮.૧૨	૧.૨૮	૩.૬૬	૧૩.૫૭	૧૦૦.૦૦
			(૭૦.૫૪)	(૫૨.૦૬)	(૧૦૦.૦૦)	(૪૧.૨૮)	(૫૮.૨૩)	(૬૩.૩૪)	(૪૮.૧૮)	(૬૩.૪૦)	(૬૬.૮૧)	(૬૦.૮૭)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં સીમાંત ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

૫.૪૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાગુ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજુરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાગુ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૮૧૩૭.૮૦	૨૩૨૧૨.૫૦	૧૬૭૪૮.૫૦	૨૫૫૮૫.૦૦	૪૦૫૪૮.૦૦	૨૧૧૧૩.૦૦	૨૬૦૨.૫૦	૪૪૦૭.૫૦	૧૨૫૩૪.૫૦	૧૫૪૮૮૦.૩૦
			(૩૭૮.૫૦)	(૧૦૭૯.૬૫)	(૭૭૯.૦૦)	(૧૧૯૦.૦૦)	(૧૮૮૬.૦૦)	(૯૮૨.૦૦)	(૧૨૧.૦૫)	(૨૦૫.૦૦)	(૫૮૩.૦૦)	(૭૨૦૪.૨૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૭૭૬૭.૯૦	૪૧૬૭૬.૦૦	૨૪૯૯૦.૦૦	૪૦૬૩૫.૦૦	૪૫૪૨૩.૦૦	૨૮૩૫૦.૦૦	૧૯૦૦.૦૫	૯૪૫૦.૦૦	૧૩૨૩૦.૦૦	૨૧૩૪૨૧.૯૫
			(૩૬૯.૯૦)	(૧૯૮૪.૫૭)	(૧૧૯૦.૦૦)	(૧૯૩૫.૦૦)	(૨૧૬૩.૦૦)	(૧૩૫૦.૦૦)	(૯૦.૫૦)	(૪૫૦.૦૦)	(૬૩૦.૦૦)	(૧૦૧૬૨.૯૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૪૬૨.૧૦	૧૪૮૫૬.૦૦	૧૬૮૦૦.૦૦	૨૪૨૬૨.૦૦	૨૫૮૧૬.૦૦	૧૮૪૮૪.૦૦	૧૬૫૫.૬૦	૪૨૦૦.૦૦	૫૧૩૮.૦૦	૧૧૬૬૮૩.૭૦
			(૩૯૦.૧૫)	(૧૦૬૧.૧૪)	(૧૨૦૦.૦૦)	(૧૭૩૩.૦૦)	(૧૮૪૪.૦૦)	(૧૩૨૧.૦૦)	(૧૧૮.૨૬)	(૩૦૦.૦૦)	(૩૬૭.૦૦)	(૮૩૩૪.૫૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૧૦૯.૩૦	૨૪૮૮૫.૦૦	૧૭૦૮૦.૦૦	૨૮૨૩૮.૦૦	૨૬૫૭૨.૦૦	૧૪૨૩૮.૦૦	૭૮૭.૯૦	૩૧૫૦.૦૦	૮૦૨૨.૦૦	૧૨૮૦૮૨.૨૦
			(૩૬૪.૯૫)	(૧૭૭૭.૫૦)	(૧૨૨૦.૦૦)	(૨૦૧૭.૦૦)	(૧૮૯૮.૦૦)	(૧૦૧૭.૦૦)	(૫૬.૨૮)	(૨૨૫.૦૦)	(૫૭૩.૦૦)	(૯૧૪૮.૭૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૩૯૮.૦૦	૪૨૪૬૦.૦૦	૧૯૭૪૦.૦૦	૨૩૩૪૦.૦૦	૩૧૬૦૦.૦૦	૨૦૦૦૦.૦૦	૨૩૬૪.૨૦	૫૩૬૦.૦૦	૧૦૭૪૦.૦૦	૧૬૩૦૦૨.૨૦
			(૩૬૯.૯૦)	(૨૧૨૩.૦૦)	(૯૮૭.૦૦)	(૧૧૬૭.૦૦)	(૧૫૮૦.૦૦)	(૧૦૦૦.૦૦)	(૧૧૮.૨૧)	(૨૬૮.૦૦)	(૫૩૭.૦૦)	(૮૧૫૦.૧૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૧૦૩.૦૦	૩૯૭૩૨.૦૦	૧૭૪૭૨.૦૦	૩૪૨૫૮.૦૦	૩૩૩૪૮.૦૦	૨૧૭૧૪.૦૦	૧૭૦૦.૧૦	૭૧૪.૦૦	૯૮૨૮.૦૦	૧૬૩૮૬૯.૧૦
			(૩૬૪.૫૦)	(૨૮૩૮.૦૦)	(૧૨૪૮.૦૦)	(૨૪૪૭.૦૦)	(૨૩૮૨.૦૦)	(૧૫૫૧.૦૦)	(૧૨૧.૪૪)	(૫૧.૦૦)	(૭૦૨.૦૦)	(૧૧૭૦૪.૯૪)
૭	સુ. નગર		૬૫૮૮૯.૨૫	૨૦૮૬૭૮.૨૫	૧૫૯૮૭૯.૦૦	૮૯૬૭૯.૫૦	૨૭૪૬૦૪.૦૦	૧૯૪૯૨૪.૦૦	૮૫૦૯.૨૦	૨૬૧૦૪.૫૦	૯૩૫૬૦.૫૦	૧૧૨૧૮૨૮.૨૦
			(૩૩૮.૭૬)	(૧૦૭૨.૯૦)	(૮૨૧.૪૮)	(૪૬૧.૦૭)	(૧૪૧૧.૮૪)	(૧૦૦૨.૧૭)	(૪૩.૭૪)	(૧૩૪.૨૦)	(૪૮૧.૦૩)	(૫૭૬૭.૧૯)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦૪૮૬૭.૩૫	૩૯૫૪૯૯.૭૫	૨૭૨૭૦૯.૫૦	૨૬૫૯૯૭.૫૦	૪૭૭૯૧૨.૦૦	૩૧૮૮૩૩.૦૦	૧૯૫૧૯.૫૫	૫૩૩૮૬.૦૦	૧૫૩૦૫૩.૦૦	૨૦૬૧૭૭૭.૬૫
			(૩૫૦.૧૪)	(૧૩૨૦.૫૩)	(૯૧૦.૫૪)	(૮૮૮.૧૩)	(૧૫૮૫.૬૯)	(૧૦૬૪.૫૫)	(૬૫.૧૭)	(૧૭૮.૨૫)	(૫૧૧.૦૨)	(૬૮૮૪.૦૨)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં નાના ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૪૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૫૮૭૩.૭૫ (૩૮૮.૨૫)	૩૧૨૮૫.૦૦ (૨૦૮૬.૩૩)	૧૮૧૨૦.૦૦ (૧૨૦૮.૦૦)	૮૬૧૫.૦૦ (૬૪૧.૦૦)	૨૫૩૦૫.૦૦ (૧૬૮૭.૦૦)	૧૭૪૬૦.૦૦ (૧૧૬૪.૦૦)	૧૦૭૦.૭૦ (૭૧.૩૮)	૩૦૧૫.૦૦ (૨૦૧.૦૦)	૧૦૨૩૦.૦૦ (૬૮૨.૦૦)	૧૨૨૦૮૪.૪૫ (૮૧૩૮.૮૬)
		ચુડા	૬૨૮૪.૨૫ (૨૮૮.૨૫)	૨૪૮૮૪.૦૦ (૧૧૮૮.૭૧)	૧૮૮૬૩.૦૦ (૮૦૩.૦૦)	૧૦૪૩૭.૦૦ (૪૮૭.૦૦)	૪૦૧૩૧.૦૦ (૧૮૧૧.૦૦)	૨૫૩૬૮.૦૦ (૧૨૦૮.૦૦)	૧૨૦૨.૨૫ (૫૭.૨૫)	૪૪૧૦.૦૦ (૨૧૦.૦૦)	૮૭૨૩.૦૦ (૪૬૩.૦૦)	૧૪૧૫૦૨.૫૦ (૬૭૩૮.૨૧)
		દસાડા	૭૨૦૦.૦૦ (૩૬૦.૦૦)	૨૧૬૮૦.૦૦ (૧૦૮૪.૫૦)	૧૩૦૪૦.૦૦ (૬૫૨.૦૦)	૨૨૪૦.૦૦ (૧૧૨.૦૦)	૧૮૮૮૦.૦૦ (૮૪૪.૦૦)	૧૮૭૪૦.૦૦ (૮૩૭.૦૦)	૧૧૨૮.૨૦ (૫૬.૪૧)	૨૦૨૦.૦૦ (૧૦૧.૦૦)	૪૧૮૦.૦૦ (૨૦૮.૦૦)	૮૮૧૧૮.૨૦ (૪૪૫૫.૮૧)
		ધાંગધ્રા	૭૭૮૬.૨૫ (૩૭૧.૨૫)	૨૩૪૨૮.૦૦ (૧૧૧૫.૬૬)	૨૫૦૮૫.૦૦ (૧૧૮૫.૦૦)	૪૮૮૮.૦૦ (૨૩૮.૦૦)	૩૨૦૦૪.૦૦ (૧૫૨૪.૦૦)	૨૧૩૭૮.૦૦ (૧૦૧૮.૦૦)	૧૦૮૧.૫૦ (૫૧.૫૦)	૧૧૫૫.૦૦ (૫૫.૦૦)	૧૦૩૮૫.૦૦ (૪૮૫.૦૦)	૧૨૭૩૩૧.૭૫ (૬૦૬૩.૪૧)
		હળવદ	૭૦૨૦.૦૦ (૩૬૦.૦૦)	૧૩૮૫૨.૭૫ (૭૨૫.૫૦)	૧૨૬૭૫.૦૦ (૬૫૦.૦૦)	૪૧૨૮૧.૫૦ (૨૧૧૭.૦૦)	૩૮૨૫૮.૦૦ (૧૮૫૨.૦૦)	૨૪૧૦૨.૦૦ (૧૨૩૬.૦૦)	૮૦૮.૨૫ (૪૧.૫૦)	૪૭૭૭.૫૦ (૨૪૫.૦૦)	૮૭૮૪.૫૦ (૪૫૧.૦૦)	૧૫૧૬૭૧.૫૦ (૭૭૭૮.૦૦)
		લખતર	૭૨૦૦.૦૦ (૩૬૦.૦૦)	૮૮૬૦.૦૦ (૪૮૩.૦૦)	૧૪૮૬૦.૦૦ (૭૪૮.૦૦)	૬૩૬૦.૦૦ (૩૧૮.૦૦)	૨૦૦૬૦.૦૦ (૧૦૦૩.૦૦)	૧૭૩૬૦.૦૦ (૮૬૮.૦૦)	૪૫૫.૬૦ (૩૨.૭૮)	૨૪૮૦.૦૦ (૧૨૪.૦૦)	૮૮૨૦.૦૦ (૪૮૬.૦૦)	૮૮૬૫૫.૬૦ (૪૪૪૨.૭૮)
		લીંબડી	૭૦૮૭.૫૦ (૩૩૭.૫૦)	૧૨૪૫૮.૫૦ (૫૮૩.૨૫)	૧૨૫૫૮.૦૦ (૫૮૮.૦૦)	૪૧૫૮.૦૦ (૧૮૮.૦૦)	૨૩૩૮૪.૦૦ (૧૧૧૪.૦૦)	૧૫૧૨૦.૦૦ (૭૨૦.૦૦)	૮૩૦.૫૦ (૪૪.૩૧)	૧૩૦૨.૦૦ (૬૨.૦૦)	૧૧૮૮૧.૦૦ (૫૭૧.૦૦)	૮૮૮૮૮.૫૦ (૪૨૩૮.૦૬)
		મુળી	૫૦૪૦.૦૦ (૨૫૨.૦૦)	૧૪૬૩૦.૦૦ (૭૩૧.૫૦)	૧૩૦૦૦.૦૦ (૬૫૦.૦૦)	૩૨૨૦.૦૦ (૧૬૧.૦૦)	૨૫૧૨૦.૦૦ (૧૨૫૬.૦૦)	૧૮૬૨૦.૦૦ (૮૮૧.૦૦)	૫૪૮.૪૦ (૨૭.૪૨)	૪૨૦૦.૦૦ (૨૧૦.૦૦)	૮૭૨૦.૦૦ (૪૩૬.૦૦)	૮૪૦૮૮.૪૦ (૪૭૦૪.૮૨)
		સાયલા	૫૦૮૭.૫૦ (૨૮૮.૨૬)	૨૦૩૬૮.૦૦ (૧૧૮૮.૧૭)	૧૨૩૦૮.૦૦ (૭૨૪.૦૦)	૬૨૮૦.૦૦ (૩૭૦.૦૦)	૨૮૮૫૧.૦૦ (૧૭૦૩.૦૦)	૧૭૧૩૬.૦૦ (૧૦૦૮.૦૦)	૫૫૪.૨૦ (૩૨.૬૦)	૧૪૪૫.૦૦ (૮૫.૦૦)	૭૩૨૭.૦૦ (૪૩૧.૦૦)	૮૮૪૬૭.૭૦ (૫૮૫૧.૦૩)
		વઢવાણ	૭૨૦૦.૦૦ (૩૬૦.૦૦)	૩૬૦૧૦.૦૦ (૧૮૦૦.૫૦)	૧૮૧૬૦.૦૦ (૮૫૮.૦૦)	૧૦૮૦.૦૦ (૫૪.૦૦)	૨૨૫૦૦.૦૦ (૧૧૨૫.૦૦)	૧૮૬૪૦.૦૦ (૮૩૨.૦૦)	૭૨૮.૬૦ (૩૬.૪૩)	૧૩૦૦.૦૦ (૬૫.૦૦)	૧૨૨૮૦.૦૦ (૬૧૪.૦૦)	૧૧૮૮૮૮.૬૦ (૫૮૪૪.૮૩)
	સુ. નગર		૬૫૮૮૮.૨૫ (૩૩૮.૭૬)	૨૦૮૬૭૮.૨૫ (૧૦૭૨.૮૦)	૧૫૮૮૭૮.૦૦ (૮૨૧.૪૮)	૮૮૬૭૮.૫૦ (૪૬૧.૦૭)	૨૭૪૬૦૪.૦૦ (૧૪૧૧.૮૪)	૧૮૪૮૨૪.૦૦ (૧૦૦૨.૧૭)	૮૫૦૮.૨૦ (૪૩.૭૪)	૨૬૧૦૪.૫૦ (૧૩૪.૨૦)	૮૩૫૬૦.૫૦ (૪૮૧.૦૩)	૧૧૨૧૮૨૮.૨૦ (૫૭૬૭.૧૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં નાના ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૪૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૦૩૪.૪૫	૫૮૦૩.૧૩	૪૧૮૭.૧૩	૬૩૮૬.૨૫	૧૦૧૩૭.૨૫	૫૨૭૮.૨૫	૬૫૦.૬૩	૧૧૦૧.૮૮	૩૧૩૩.૬૩	૩૮૭૨૨.૫૮
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૮૪૧.૮૮	૧૦૪૧૮.૦૦	૬૨૪૭.૫૦	૧૦૧૫૮.૭૫	૧૧૩૫૫.૭૫	૭૦૮૭.૫૦	૪૭૫.૦૧	૨૩૬૨.૫૦	૩૩૦૭.૫૦	૫૩૩૫૫.૪૯
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩૬૫.૫૩	૩૭૧૪.૦૦	૪૨૦૦.૦૦	૬૦૬૫.૫૦	૬૪૫૪.૦૦	૪૬૨૩.૫૦	૪૧૩.૮૦	૧૦૫૦.૦૦	૧૨૮૪.૫૦	૨૯૧૭૦.૮૩
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨૭૭.૩૩	૬૨૨૧.૨૫	૪૨૭૦.૦૦	૭૦૫૮.૫૦	૬૬૪૩.૦૦	૩૫૫૮.૫૦	૧૮૬.૮૮	૭૮૭.૫૦	૨૦૦૫.૫૦	૩૨૦૨૦.૫૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૮૪૮.૫૦	૧૦૬૧૫.૦૦	૪૮૩૫.૦૦	૫૮૩૫.૦૦	૭૯૦૦.૦૦	૫૦૦૦.૦૦	૫૮૧.૦૫	૧૩૪૦.૦૦	૨૬૮૫.૦૦	૪૦૭૫૦.૫૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨૭૫.૭૫	૯૯૩૩.૦૦	૪૩૬૮.૦૦	૮૫૬૪.૫૦	૮૩૩૭.૦૦	૫૪૨૮.૫૦	૪૨૫.૦૩	૧૭૮.૫૦	૨૪૫૭.૦૦	૪૦૯૬૭.૨૮
૭	સુ. નગર		૧૬૪૭.૨૩	૫૨૧૬.૮૬	૩૯૯૬.૮૮	૨૨૪૧.૮૯	૬૮૬૫.૧૦	૪૮૭૩.૧૦	૨૧૨.૭૩	૬૫૨.૬૧	૨૩૩૯.૦૧	૨૮૦૪૫.૭૧
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૬૩૮.૫૫	૬૧૭૯.૬૮	૪૨૬૧.૦૯	૪૧૫૬.૨૧	૭૪૬૭.૩૮	૪૯૮૧.૭૭	૩૦૪.૯૯	૮૩૪.૧૬	૨૩૯૧.૪૫	૩૨૨૧૫.૨૮

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૪૯.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૧૪૯૩.૪૪	૭૮૨૩.૭૫	૪૫૩૦.૦૦	૨૪૦૩.૭૫	૬૩૨૬.૨૫	૪૩૬૫.૦૦	૨૬૭.૬૮	૭૫૩.૭૫	૨૫૫૭.૫૦	૩૦૫૨૧.૧૧
		ચુડા	૧૫૭૧.૦૬	૬૨૪૬.૦૦	૪૭૪૦.૭૫	૨૬૦૮.૨૫	૧૦૦૩૨.૭૫	૬૩૪૨.૦૦	૩૦૦.૫૬	૧૧૦૨.૫૦	૨૪૩૦.૭૫	૩૫૩૭૫.૬૩
		દસાડા	૧૮૦૦.૦૦	૫૪૨૨.૫૦	૩૨૬૦.૦૦	૫૬૦.૦૦	૪૭૨૦.૦૦	૪૬૮૫.૦૦	૨૮૨.૦૫	૫૦૫.૦૦	૧૦૪૫.૦૦	૨૨૨૭૯.૫૫
		ધાંગધ્રા	૧૯૪૯.૦૬	૫૮૫૭.૨૫	૬૨૭૩.૭૫	૧૨૪૯.૫૦	૮૦૦૧.૦૦	૫૩૪૪.૫૦	૨૭૦.૩૮	૨૮૮.૭૫	૨૫૯૮.૭૫	૩૧૮૩૨.૯૪
		હળવદ	૧૭૫૫.૦૦	૩૪૮૮.૧૯	૩૧૬૮.૭૫	૧૦૩૨૦.૩૮	૯૫૬૪.૭૫	૬૦૨૫.૫૦	૨૦૨.૩૧	૧૧૯૪.૩૮	૨૧૯૮.૬૩	૩૭૯૧૭.૮૮
		લખતર	૧૮૦૦.૦૦	૨૪૬૫.૦૦	૩૭૪૦.૦૦	૧૫૯૦.૦૦	૫૦૧૫.૦૦	૪૩૪૦.૦૦	૧૧૩.૯૦	૬૨૦.૦૦	૨૪૮૦.૦૦	૨૨૧૬૩.૯૦
		લીંબડી	૧૭૭૧.૮૮	૩૧૧૪.૬૩	૩૧૩૯.૫૦	૧૦૩૯.૫૦	૫૮૪૮.૫૦	૩૭૮૦.૦૦	૨૩૨.૬૩	૩૨૫.૫૦	૨૯૯૭.૭૫	૨૨૨૪૯.૮૮
		મુળી	૧૨૬૦.૦૦	૩૬૫૭.૫૦	૩૨૫૦.૦૦	૮૦૫.૦૦	૬૨૮૦.૦૦	૪૯૦૫.૦૦	૧૩૭.૧૦	૧૦૫૦.૦૦	૨૧૮૦.૦૦	૨૩૫૨૪.૬૦
		સાયલા	૧૨૭૧.૮૮	૫૦૯૨.૨૫	૩૦૭૭.૦૦	૧૫૭૨.૫૦	૭૨૩૭.૭૫	૪૨૮૪.૦૦	૧૩૮.૫૫	૩૬૧.૨૫	૧૮૩૧.૭૫	૨૪૮૬૬.૯૩
		વઢવાણ	૧૮૦૦.૦૦	૯૦૦૨.૫૦	૪૭૯૦.૦૦	૨૭૦.૦૦	૫૬૨૫.૦૦	૪૬૬૦.૦૦	૧૮૨.૧૫	૩૨૫.૦૦	૩૦૭૦.૦૦	૨૯૭૨૪.૬૫
	સુ. નગર		૧૬૪૭.૨૩	૫૨૧૬.૯૬	૩૯૯૬.૯૮	૨૨૪૧.૯૯	૬૮૬૫.૧૦	૪૮૭૩.૧૦	૨૧૨.૭૩	૬૫૨.૬૧	૨૩૩૯.૦૧	૨૮૦૪૫.૭૧

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

પ.પ૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજુરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૫.૨૫ (૦૭.૭૬)	૧૪.૯૯ (૦૫.૮૭)	૧૦.૮૧ (૦૬.૧૪)	૧૬.૫૨ (૦૯.૬૨)	૨૬.૧૮ (૦૮.૪૮)	૧૩.૬૩ (૦૬.૬૨)	૧.૬૮ (૧૩.૩૩)	૨.૮૫ (૦૮.૨૬)	૮.૦૯ (૦૮.૧૯)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩.૬૪ (૦૭.૪૧)	૧૯.૫૩ (૧૦.૫૪)	૧૧.૭૧ (૦૯.૧૬)	૧૯.૦૪ (૧૫.૨૮)	૨૧.૨૮ (૦૯.૫૦)	૧૩.૨૮ (૦૮.૮૯)	૦.૮૯ (૦૯.૭૩)	૪.૪૩ (૧૭.૭૦)	૬.૨૦ (૦૮.૬૪)	૧૦૦.૦૦ (૧૦.૩૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૬૮ (૦૫.૨૧)	૧૨.૭૩ (૦૩.૭૬)	૧૪.૪૦ (૦૬.૧૬)	૨૦.૭૯ (૦૯.૧૨)	૨૨.૧૨ (૦૫.૪૦)	૧૫.૮૫ (૦૫.૮૦)	૧.૪૨ (૦૮.૪૮)	૩.૬૦ (૦૭.૮૭)	૪.૪૦ (૦૩.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩.૯૯ (૦૪.૮૭)	૧૯.૪૩ (૦૬.૨૯)	૧૩.૩૪ (૦૬.૨૬)	૨૨.૦૫ (૧૦.૬૨)	૨૦.૭૫ (૦૫.૫૬)	૧૧.૧૨ (૦૪.૪૭)	૦.૬૨ (૦૪.૦૪)	૨.૪૬ (૦૫.૯૦)	૬.૨૬ (૦૫.૨૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૨૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૫૪ (૦૭.૦૫)	૨૬.૦૫ (૧૦.૭૪)	૧૨.૧૧ (૦૭.૨૪)	૧૪.૩૨ (૦૮.૭૭)	૧૯.૩૯ (૦૬.૬૧)	૧૨.૨૭ (૦૬.૨૭)	૧.૪૫ (૧૨.૧૧)	૩.૨૯ (૧૦.૦૪)	૬.૫૯ (૦૭.૦૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૯૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩.૧૧ (૦૪.૮૭)	૨૪.૨૫ (૧૦.૦૫)	૧૦.૬૬ (૦૬.૪૧)	૨૦.૯૧ (૧૨.૮૮)	૨૦.૩૫ (૦૬.૯૮)	૧૩.૨૫ (૦૬.૮૧)	૧.૦૪ (૦૮.૭૧)	૦.૪૪ (૦૧.૩૪)	૬.૦૦ (૦૬.૪૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૯૫)
૭	સુ. નગર		૫.૮૭ (૬૨.૮૩)	૧૮.૬૦ (૫૨.૭૬)	૧૪.૨૫ (૫૮.૬૩)	૭.૯૯ (૩૩.૭૧)	૨૪.૪૮ (૫૭.૪૬)	૧૭.૩૮ (૬૧.૧૪)	૦.૭૬ (૪૩.૫૯)	૨.૩૩ (૪૮.૯૦)	૮.૩૪ (૬૧.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૫૪.૪૧)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૫.૦૯ (૧૦૦.૦૦)	૧૯.૧૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૩.૨૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૨.૯૦ (૧૦૦.૦૦)	૨૩.૧૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૫.૪૬ (૧૦૦.૦૦)	૦.૯૫ (૧૦૦.૦૦)	૨.૫૯ (૧૦૦.૦૦)	૭.૪૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં નાના ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

પ.પ૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૪.૮૮	૨૫.૬૩	૧૪.૮૪	૭.૮૮	૨૦.૭૩	૧૪.૩૦	૦.૮૮	૨.૪૭	૮.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૭૦)	(૦૭.૮૧)	(૦૬.૬૪)	(૦૩.૬૧)	(૦૫.૨૮)	(૦૫.૪૮)	(૦૫.૪૮)	(૦૫.૬૫)	(૦૬.૬૮)	(૦૫.૮૨)
		ચુડા	૪.૪૪	૧૭.૬૬	૧૩.૪૦	૭.૩૮	૨૮.૩૬	૧૭.૮૩	૦.૮૫	૩.૧૨	૬.૮૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૮)	(૦૬.૩૨)	(૦૬.૮૫)	(૦૩.૮૨)	(૦૮.૪૦)	(૦૭.૮૬)	(૦૬.૧૬)	(૦૮.૨૬)	(૦૬.૩૫)	(૦૬.૮૬)
		દસાડા	૮.૦૮	૨૪.૩૪	૧૪.૬૩	૨.૫૧	૨૧.૧૮	૨૧.૦૩	૧.૨૭	૨.૨૭	૪.૬૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૭)	(૦૫.૪૮)	(૦૪.૭૮)	(૦૦.૮૪)	(૦૩.૮૫)	(૦૫.૮૮)	(૦૫.૭૮)	(૦૩.૭૮)	(૦૨.૭૩)	(૦૪.૩૨)
		ધાંગધ્રા	૬.૧૨	૧૮.૪૦	૧૮.૭૧	૩.૮૩	૨૫.૧૩	૧૬.૭૮	૦.૮૫	૦.૮૧	૮.૧૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૪૩)	(૦૫.૮૨)	(૦૮.૨૦)	(૦૧.૮૮)	(૦૬.૭૦)	(૦૬.૭૧)	(૦૫.૫૪)	(૦૨.૧૬)	(૦૬.૭૮)	(૦૬.૧૮)
		હળવદ	૪.૬૩	૮.૨૦	૮.૩૬	૨૭.૨૨	૨૫.૨૨	૧૫.૮૮	૦.૫૩	૩.૧૫	૫.૮૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૮)	(૦૩.૫૩)	(૦૪.૬૫)	(૧૫.૫૨)	(૦૮.૦૧)	(૦૭.૫૬)	(૦૪.૧૫)	(૦૮.૮૫)	(૦૫.૭૫)	(૦૭.૩૬)
		લખતર	૮.૧૨	૧૧.૧૨	૧૬.૮૭	૭.૧૭	૨૨.૬૩	૧૮.૫૮	૦.૫૧	૨.૮૦	૧૧.૧૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૭)	(૦૨.૪૮)	(૦૫.૪૮)	(૦૨.૩૮)	(૦૪.૨૦)	(૦૫.૪૪)	(૦૨.૩૩)	(૦૪.૬૫)	(૦૬.૪૮)	(૦૪.૩૦)
		લીંબડી	૭.૮૬	૧૪.૦૦	૧૪.૧૧	૪.૬૭	૨૬.૨૮	૧૬.૮૮	૧.૦૫	૧.૪૬	૧૩.૪૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૭૬)	(૦૩.૧૫)	(૦૪.૬૦)	(૦૧.૫૬)	(૦૪.૮૦)	(૦૪.૭૪)	(૦૪.૭૭)	(૦૨.૪૪)	(૦૭.૮૩)	(૦૪.૩૨)
		મુળી	૫.૩૬	૧૫.૫૫	૧૩.૮૨	૩.૪૨	૨૬.૭૦	૨૦.૮૫	૦.૫૮	૪.૪૬	૮.૨૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૧)	(૦૩.૭૦)	(૦૪.૭૭)	(૦૧.૨૧)	(૦૫.૨૬)	(૦૬.૧૫)	(૦૨.૮૧)	(૦૭.૮૭)	(૦૫.૭૦)	(૦૪.૫૬)
		સાયલા	૫.૧૧	૨૦.૪૮	૧૨.૩૭	૬.૩૨	૨૮.૧૧	૧૭.૨૩	૦.૫૬	૧.૪૫	૭.૩૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૫)	(૦૫.૧૫)	(૦૪.૫૧)	(૦૨.૩૬)	(૦૬.૦૬)	(૦૫.૩૭)	(૦૨.૮૪)	(૦૨.૭૧)	(૦૪.૭૮)	(૦૪.૮૨)
		વઢવાણ	૬.૦૬	૩૦.૨૮	૧૬.૧૧	૦.૮૧	૧૮.૮૨	૧૫.૬૮	૦.૬૧	૧.૦૮	૧૦.૩૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૭)	(૦૮.૧૦)	(૦૭.૦૩)	(૦૦.૪૧)	(૦૪.૭૧)	(૦૫.૮૫)	(૦૩.૭૩)	(૦૨.૪૪)	(૦૮.૦૨)	(૦૫.૭૭)
	સુ. નગર		૫.૮૭	૧૮.૬૦	૧૪.૨૫	૭.૮૮	૨૪.૪૮	૧૭.૩૮	૦.૭૬	૨.૩૩	૮.૩૪	૧૦૦.૦૦
			(૬૨.૮૩)	(૫૨.૭૬)	(૫૮.૬૩)	(૩૩.૭૧)	(૫૭.૪૬)	(૬૧.૧૪)	(૪૩.૫૮)	(૪૮.૮૦)	(૬૧.૧૩)	(૫૪.૪૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં નાના ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

૫.૫૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૭૫૬.૦૦	૮૧૨૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬૪૦.૦૦	૩૩૧૫૪.૦૦	૨૧૪૨૮.૦૦	૨૦૩૮.૪૦	૧૭૧૬.૦૦	૭૩૪૮.૦૦	૭૭૨૦૧.૪૦
			(૩૪.૩૬)	(૩૬૮.૦૮)	(૦૦.૦૦)	(૧૨૦.૦૦)	(૧૫૦૭.૦૦)	(૮૭૪.૦૦)	(૮૨.૭૦)	(૭૮.૦૦)	(૩૩૪.૦૦)	(૩૫૦૮.૧૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮૩૦.૦૦	૧૨૫૮૧.૫૦	૦.૦૦	૧૬૬૮.૫૦	૪૬૩૮૮.૦૦	૨૩૭૮૨.૦૦	૧૮૭૬.૩૫	૪૪૬૫.૦૦	૪૬૫૩.૦૦	૮૬૪૪૫.૩૫
			(૩૮.૫૭)	(૫૩૫.૩૮)	(૦૦.૦૦)	(૭૧.૦૦)	(૧૮૭૪.૦૦)	(૧૦૧૨.૦૦)	(૮૪.૧૦)	(૧૮૦.૦૦)	(૧૮૮.૦૦)	(૪૧૦૪.૦૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૦૪.૦૦	૭૦૪૪.૦૦	૦.૦૦	૭૦૪.૦૦	૨૪૦૩૨.૦૦	૧૭૬૧૬.૦૦	૧૫૫૦.૮૦	૧૨૪૮.૦૦	૬૫૭૬.૦૦	૫૮૨૭૪.૮૦
			(૩૧.૫૦)	(૪૪૦.૨૫)	(૦૦.૦૦)	(૪૪.૦૦)	(૧૫૦૨.૦૦)	(૧૧૦૧.૦૦)	(૮૬.૮૩)	(૭૮.૦૦)	(૪૧૧.૦૦)	(૩૭૦૪.૬૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪૮૦.૦૦	૮૧૪૪.૫૦	૦.૦૦	૧૦૫૩.૦૦	૧૮૮૪૫.૦૦	૧૨૮૭૮.૦૦	૮૨૮.૮૦	૫૫૩.૫૦	૫૫૪૮.૫૦	૫૦૩૩૩.૪૦
			(૩૫.૫૫)	(૬૭૭.૩૭)	(૦૦.૦૦)	(૭૮.૦૦)	(૧૪૭૦.૦૦)	(૮૫૪.૦૦)	(૬૧.૪૮)	(૪૧.૦૦)	(૪૧૧.૦૦)	(૩૭૨૮.૪૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૧૨.૦૦	૧૨૭૨૮.૦૦	૦.૦૦	૬૩૦.૦૦	૨૫૪૫૨.૦૦	૧૮૧૩૧.૦૦	૧૫૨૦.૬૦	૪૦૧૧.૦૦	૬૮૮૮.૦૦	૭૧૧૭૩.૬૦
			(૩૮.૬૬)	(૬૦૬.૧૫)	(૦૦.૦૦)	(૩૦.૦૦)	(૧૨૧૨.૦૦)	(૮૧૧.૦૦)	(૭૨.૪૧)	(૧૮૧.૦૦)	(૩૨૮.૦૦)	(૩૩૮૮.૨૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૧૫.૦૦	૧૮૬૦૫.૫૦	૦.૦૦	૩૩૪૮.૫૦	૩૩૦૧૬.૫૦	૨૪૨૨૨.૦૦	૧૮૩૭.૫૦	૪૦૮૨.૦૦	૧૧૭૪૮.૦૦	૮૮૫૮૬.૦૦
			(૩૭.૨૭)	(૧૧૮૮.૨૧)	(૦૦.૦૦)	(૨૦૩.૦૦)	(૨૦૦૧.૦૦)	(૧૪૬૮.૦૦)	(૧૧૭.૪૩)	(૨૪૮.૦૦)	(૭૧૨.૦૦)	(૫૮૭૪.૮૧)
૭	સુ. નગર		૮૮૬૮.૦૦	૮૨૫૭૦.૪૮	૧૩૧૦૪.૦૦	૫૫૬૮.૦૦	૨૫૮૧૭૨.૦૦	૨૧૪૮૮૨.૫૦	૮૧૭૫.૩૦	૨૭૮૧૧.૫૦	૮૪૨૧૨.૫૦	૭૧૬૬૭૫.૨૮
			(૪૧.૮૦)	(૩૪૬.૨૦)	(૫૪.૮૪)	(૨૩.૩૪)	(૧૦૮૬.૬૭)	(૮૦૧.૪૩)	(૩૮.૪૭)	(૧૧૭.૦૦)	(૩૮૫.૦૨)	(૩૦૦૪.૮૭)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૪૦૬૬.૦૦	૧૫૧૭૮૪.૮૮	૧૩૧૦૪.૦૦	૧૫૬૧૩.૦૦	૪૪૧૦૬૦.૫૦	૩૩૪૦૫૦.૫૦	૧૮૦૨૮.૮૫	૪૩૮૮૭.૦૦	૧૩૬૮૭૪.૦૦	૧૧૬૮૬૮૮.૮૩
			(૪૦.૦૭)	(૪૩૨.૪૬)	(૩૭.૩૩)	(૪૪.૪૮)	(૧૨૫૬.૫૮)	(૮૫૧.૭૧)	(૫૪.૨૧)	(૧૨૫.૩૪)	(૩૮૦.૨૩)	(૩૩૩૨.૪૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં નાના ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.પ૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૫૮૮.૦૦	૯૭૭૫.૦૦	૦.૦૦	૬૪૬.૦૦	૨૪૨૫૯.૦૦	૧૯૩૬૩.૦૦	૧૧૨૫.૪૦	૨૪૬૫.૦૦	૯૭૦૭.૦૦	૬૭૯૨૮.૪૦
			(૩૪.૫૮)	(૫૭૫.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૩૮.૦૦)	(૧૪૨૭.૦૦)	(૧૧૩૯.૦૦)	(૬૬.૨૦)	(૧૪૫.૦૦)	(૫૭૧.૦૦)	(૩૯૯૫.૭૮)
		ચુડા	૧૨૪૧.૦૦	૧૪૨૮૨.૦૦	૧૩૧૦૪.૦૦	૧૨૦૪.૦૦	૩૮૭૨૪.૦૦	૩૨૫૯૨.૦૦	૧૩૯૦.૨૦	૪૦૦૪.૦૦	૭૮૯૬.૦૦	૧૧૪૪૩૭.૨૦
			(૪૪.૩૨)	(૫૧૦.૦૭)	(૪૬૮.૦૦)	(૪૩.૦૦)	(૧૩૮૩.૦૦)	(૧૧૬૪.૦૦)	(૪૯.૬૫)	(૧૪૩.૦૦)	(૨૮૨.૦૦)	(૪૦૮૭.૦૪)
		દસાડા	૯૬૦.૦૦	૯૮૪૮.૦૦	૦.૦૦	૫૭૬.૦૦	૨૩૭૪૪.૦૦	૨૪૫૭૬.૦૦	૧૫૯૦.૦૦	૨૪૯૬.૦૦	૬૧૭૬.૦૦	૬૯૯૬૬.૦૦
			(૩૦.૦૦)	(૩૦૭.૭૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૮.૦૦)	(૭૪૨.૦૦)	(૭૬૮.૦૦)	(૪૯.૬૯)	(૭૮.૦૦)	(૧૯૩.૦૦)	(૨૧૮૬.૪૪)
		ધાંગધ્રા	૧૪૯૪.૦૦	૩૦૪૩.૨૫	૦.૦૦	૪૩૭.૦૦	૨૬૭૪૯.૦૦	૨૧૩૪૪.૦૦	૧૦૧૯.૬૦	૧૧૨૭.૦૦	૧૦૫૩૪.૦૦	૬૫૭૪૭.૮૫
			(૬૪.૯૫)	(૧૩૨.૩૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૧૧૬૩.૦૦)	(૯૨૮.૦૦)	(૪૪.૩૩)	(૪૯.૦૦)	(૪૫૮.૦૦)	(૨૮૫૮.૫૮)
		હળવદ	૬૧૬.૦૦	૯૪૦.૫૮	૦.૦૦	૧૨૬૦.૦૦	૨૬૪૪૨.૫૦	૨૦૧૯૫.૦૦	૬૯૪.૨૦	૫૮૬૨.૫૦	૬૭૨૦.૦૦	૬૨૭૩૦.૭૮
			(૩૫.૨૦)	(૫૩.૭૫)	(૦૦.૦૦)	(૭૨.૦૦)	(૧૫૧૧.૦૦)	(૧૧૫૪.૦૦)	(૩૯.૬૭)	(૩૩૫.૦૦)	(૩૮૪.૦૦)	(૩૫૮૪.૬૨)
		લખતર	૧૩૦૨.૦૦	૮૧૦૦.૦૦	૦.૦૦	૫૮૯.૦૦	૨૫૨૩૪.૦૦	૨૪૦૫૬.૦૦	૭૫૦.૫૦	૧૩૬૪.૦૦	૧૩૨૬૮.૦૦	૭૪૬૬૩.૫૦
			(૪૨.૦૦)	(૨૬૧.૩૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૮૧૪.૦૦)	(૭૭૬.૦૦)	(૨૪.૨૧)	(૪૪.૦૦)	(૪૨૮.૦૦)	(૨૪૦૮.૫૧)
		લીંબડી	૯૧૨.૦૦	૫૩૮૩.૭૫	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૪૯૪૮.૦૦	૧૬૭૯૪.૦૦	૮૮૧.૦૦	૩૮૮૮.૦૦	૧૪૦૧૩.૦૦	૬૬૮૧૯.૭૫
			(૩૩.૭૭)	(૧૯૯.૪૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૯૨૪.૦૦)	(૬૨૨.૦૦)	(૩૨.૬૩)	(૧૪૪.૦૦)	(૫૧૯.૦૦)	(૨૪૭૪.૮૦)
		મુળી	૬૯૬.૦૦	૪૫૦૦.૦૦	૦.૦૦	૫૫૯.૦૦	૨૧૬૨૯.૦૦	૧૯૧૧૩.૫૦	૫૩૫.૫૦	૩૯૭૮.૦૦	૬૪૨૮.૫૦	૫૭૪૩૯.૫૦
			(૩૨.૩૭)	(૨૦૯.૩૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૬.૦૦)	(૧૦૦૬.૦૦)	(૮૮૯.૦૦)	(૨૪.૯૧)	(૧૮૫.૦૦)	(૨૯૯.૦૦)	(૨૬૭૧.૫૮)
		સાયલા	૬૩૦.૦૦	૨૬૫૭.૪૦	૦.૦૦	૨૯૭.૦૦	૨૪૬૬૭.૫૦	૧૫૬૦૯.૦૦	૪૭૬.૮૫	૬૨૭.૦૦	૫૪૪૫.૦૦	૫૦૪૦૯.૭૫
			(૩૮.૧૮)	(૧૬૧.૦૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૮.૦૦)	(૧૪૯૫.૦૦)	(૯૪૬.૦૦)	(૨૮.૯૦)	(૩૮.૦૦)	(૩૩૦.૦૦)	(૩૦૫૫.૧૩)
		વઢવાણ	૧૫૩૦.૦૦	૨૪૦૪૦.૫૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૨૭૭૫.૦૦	૨૧૩૫૦.૦૦	૭૧૨.૦૦	૨૧૦૦.૦૦	૧૪૦૨૫.૦૦	૮૬૫૩૨.૫૦
			(૬૧.૨૦)	(૯૬૧.૬૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૯૧૧.૦૦)	(૮૫૪.૦૦)	(૨૮.૪૮)	(૮૪.૦૦)	(૫૬૧.૦૦)	(૩૪૬૧.૩૦)
	સુ. નગર		૯૯૬૯.૦૦	૮૨૫૭૦.૪૮	૧૩૧૦૪.૦૦	૫૫૬૮.૦૦	૨૫૯૧૭૨.૦૦	૨૧૪૯૯૨.૫૦	૯૧૭૫.૩૦	૨૭૯૧૧.૫૦	૯૪૨૧૨.૫૦	૭૧૬૬૭૫.૨૮
			(૪૧.૮૦)	(૩૪૬.૨૦)	(૫૪.૯૪)	(૨૩.૩૪)	(૧૦૮૬.૬૭)	(૯૦૧.૪૩)	(૩૮.૪૭)	(૧૧૭.૦૦)	(૩૯૫.૦૨)	(૩૦૦૪.૮૭)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં નાના ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.પર.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૮૯.૦૦	૨૦૩૦.૦૦	૦.૦૦	૬૬૦.૦૦	૮૨૮૮.૫૦	૫૩૫૭.૦૦	૫૦૯.૮૫	૪૨૯.૦૦	૧૮૩૭.૦૦	૧૯૩૦૦.૩૫
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૩૨.૫૦	૩૧૪૫.૩૮	૦.૦૦	૪૧૭.૧૩	૧૧૫૯૭.૨૫	૫૯૪૫.૫૦	૪૯૪.૦૯	૧૧૧૬.૨૫	૧૧૬૩.૨૫	૨૪૧૧૧.૩૪
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨૬.૦૦	૧૭૬૧.૦૦	૦.૦૦	૧૭૬.૦૦	૬૦૦૮.૦૦	૪૪૦૪.૦૦	૩૮૭.૭૦	૩૧૨.૦૦	૧૬૪૪.૦૦	૧૪૮૧૮.૭૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨૦.૦૦	૨૨૮૬.૧૩	૦.૦૦	૨૬૩.૨૫	૪૯૬૧.૨૫	૩૨૧૯.૭૫	૨૦૭.૪૮	૧૩૮.૩૮	૧૩૮૭.૧૩	૧૨૫૮૩.૩૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૦૩.૦૦	૩૧૮૨.૨૫	૦.૦૦	૧૫૭.૫૦	૬૩૬૩.૦૦	૪૭૮૨.૭૫	૩૮૦.૧૫	૧૦૦૨.૭૫	૧૭૨૨.૦૦	૧૭૭૯૩.૪૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫૩.૭૫	૪૯૦૧.૩૮	૦.૦૦	૮૩૭.૩૮	૮૨૫૪.૧૩	૬૦૫૫.૫૦	૪૮૪.૩૮	૧૦૨૩.૦૦	૨૯૩૭.૦૦	૨૪૬૪૬.૫૦
૭	સુ. નગર		૨૪૯.૨૩	૨૦૬૪.૨૬	૩૨૭.૬૦	૧૩૯.૨૦	૬૪૭૯.૩૦	૫૩૭૪.૮૧	૨૨૯.૩૮	૬૯૭.૭૯	૨૩૫૫.૩૧	૧૭૯૧૬.૮૮
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૧૯.૭૮	૨૩૭૧.૮૦	૨૦૪.૭૫	૨૪૩.૯૫	૬૮૯૧.૫૭	૫૨૧૯.૫૪	૨૯૭.૩૪	૬૮૭.૪૫	૨૧૪૦.૨૨	૧૮૨૭૬.૪૦

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.પર.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૧૪૭.૦૦	૨૪૪૩.૭૫	૦.૦૦	૧૬૧.૫૦	૬૦૬૪.૭૫	૪૮૪૦.૭૫	૨૮૧.૩૫	૬૧૬.૨૫	૨૪૨૬.૭૫	૧૬૮૮૨.૧૦
		ચુડા	૩૧૦.૨૫	૩૫૭૦.૫૦	૩૨૭૬.૦૦	૩૦૧.૦૦	૮૬૮૧.૦૦	૮૧૪૮.૦૦	૩૪૭.૫૫	૧૦૦૧.૦૦	૧૮૭૪.૦૦	૨૮૬૦૮.૩૦
		દસાડા	૨૪૦.૦૦	૨૪૬૨.૦૦	૦.૦૦	૧૪૪.૦૦	૫૮૩૬.૦૦	૬૧૪૪.૦૦	૩૮૭.૫૦	૬૨૪.૦૦	૧૫૪૪.૦૦	૧૭૪૮૧.૫૦
		ધાંગધ્રા	૩૭૩.૫૦	૭૬૦.૮૧	૦.૦૦	૧૦૮.૨૫	૬૬૮૭.૨૫	૫૩૩૬.૦૦	૨૫૪.૮૦	૨૮૧.૭૫	૨૬૩૩.૫૦	૧૬૪૩૬.૮૬
		હળવદ	૧૫૪.૦૦	૨૩૫.૧૫	૦.૦૦	૩૧૫.૦૦	૬૬૧૦.૬૩	૫૦૪૮.૭૫	૧૭૩.૫૫	૧૪૬૫.૬૩	૧૬૮૦.૦૦	૧૫૬૮૨.૭૦
		લખતર	૩૨૫.૫૦	૨૦૨૫.૦૦	૦.૦૦	૧૪૭.૨૫	૬૩૦૮.૫૦	૬૦૧૪.૦૦	૧૮૭.૬૩	૩૪૧.૦૦	૩૩૧૭.૦૦	૧૮૬૬૫.૮૮
		લીંબડી	૨૨૮.૦૦	૧૩૪૫.૮૪	૦.૦૦	૦.૦૦	૬૨૩૭.૦૦	૪૧૮૮.૫૦	૨૨૦.૨૫	૮૭૨.૦૦	૩૫૦૩.૨૫	૧૬૭૦૪.૮૪
		મુળી	૧૭૪.૦૦	૧૧૨૫.૦૦	૦.૦૦	૧૩૮.૭૫	૫૪૦૭.૨૫	૪૭૭૮.૩૮	૧૩૩.૮૮	૮૮૪.૫૦	૧૬૦૭.૧૩	૧૪૩૫૮.૮૮
		સાયલા	૧૫૭.૫૦	૬૬૪.૩૫	૦.૦૦	૭૪.૨૫	૬૧૬૬.૮૮	૩૮૦૨.૨૫	૧૧૮.૨૧	૧૫૬.૭૫	૧૩૬૧.૨૫	૧૨૬૦૨.૪૪
		વઢવાણ	૩૮૨.૫૦	૬૦૧૦.૧૩	૦.૦૦	૦.૦૦	૫૬૮૩.૭૫	૫૩૩૭.૫૦	૧૭૮.૦૦	૫૨૫.૦૦	૩૫૦૬.૨૫	૨૧૬૩૩.૧૩
	સુ. નગર		૨૪૮.૨૩	૨૦૬૪.૨૬	૩૨૭.૬૦	૧૩૮.૨૦	૬૪૭૮.૩૦	૫૩૭૪.૮૧	૨૨૮.૩૮	૬૮૭.૭૮	૨૩૫૫.૩૧	૧૭૮૧૬.૮૮

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

પ.પ૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૦.૯૮	૧૦.૫૨	૦.૦૦	૩.૪૨	૪૨.૯૪	૨૭.૭૬	૨.૬૪	૨.૨૨	૯.૫૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૩૭)	(૦૫.૩૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૬.૯૧)	(૦૭.૫૨)	(૦૬.૪૧)	(૧૦.૭૨)	(૦૩.૯૦)	(૦૫.૩૬)	(૦૬.૬૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૯૬	૧૩.૦૫	૦.૦૦	૧.૭૩	૪૮.૧૦	૨૪.૬૬	૨.૦૫	૪.૬૩	૪.૮૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૧)	(૦૮.૨૯)	(૦૦.૦૦)	(૧૦.૬૯)	(૧૦.૫૨)	(૦૭.૧૨)	(૧૦.૩૯)	(૧૦.૧૫)	(૦૩.૪૦)	(૦૮.૨૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૮૫	૧૧.૮૮	૦.૦૦	૧.૧૯	૪૦.૫૪	૨૯.૭૨	૨.૬૨	૨.૧૧	૧૧.૦૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૫૮)	(૦૪.૬૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૫૧)	(૦૫.૪૫)	(૦૫.૨૭)	(૦૮.૧૫)	(૦૨.૮૪)	(૦૪.૮૦)	(૦૫.૦૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૯૫	૧૮.૧૭	૦.૦૦	૨.૦૯	૩૯.૪૩	૨૫.૫૯	૧.૬૫	૧.૧૦	૧૧.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૪૧)	(૦૬.૦૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૬.૭૪)	(૦૪.૫૦)	(૦૩.૮૬)	(૦૪.૩૬)	(૦૧.૨૬)	(૦૪.૦૫)	(૦૪.૩૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧.૧૪	૧૭.૮૮	૦.૦૦	૦.૮૯	૩૫.૭૬	૨૬.૮૮	૨.૧૪	૫.૬૪	૯.૬૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૭૭)	(૦૮.૩૯)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૦૪)	(૦૫.૭૭)	(૦૫.૭૩)	(૦૭.૯૯)	(૦૯.૧૨)	(૦૫.૦૩)	(૦૬.૦૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૬૨	૧૯.૮૯	૦.૦૦	૩.૪૦	૩૩.૪૯	૨૪.૫૭	૧.૯૭	૪.૧૫	૧૧.૯૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૭)	(૧૨.૯૨)	(૦૦.૦૦)	(૨૧.૪૫)	(૦૭.૪૯)	(૦૭.૨૫)	(૧૦.૧૮)	(૦૯.૩૦)	(૦૮.૫૮)	(૦૮.૪૩)
૭	સુ. નગર		૧.૩૯	૧૧.૫૨	૧.૮૩	૦.૭૮	૩૬.૧૬	૩૦.૦૦	૧.૨૮	૩.૮૯	૧૩.૧૫	૧૦૦.૦૦
			(૭૦.૮૭)	(૫૪.૪૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૩૫.૬૬)	(૫૮.૭૬)	(૬૪.૩૬)	(૪૮.૨૨)	(૬૩.૪૪)	(૬૮.૭૮)	(૬૧.૨૭)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧.૨૦	૧૨.૯૮	૧.૧૨	૧.૩૩	૩૭.૭૧	૨૮.૫૬	૧.૬૩	૩.૭૬	૧૧.૭૧	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં નાના ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

પ.પ૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૦.૮૭	૧૪.૩૯	૦.૦૦	૦.૯૫	૩૫.૭૧	૨૮.૫૧	૧.૬૬	૩.૬૩	૧૪.૨૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૮)	(૦૬.૪૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૧૪)	(૦૫.૫૦)	(૦૫.૮૦)	(૦૫.૯૧)	(૦૫.૬૦)	(૦૭.૦૯)	(૦૫.૮૧)
		ચુડા	૧.૦૮	૧૨.૪૮	૧૧.૪૫	૧.૦૫	૩૩.૮૪	૨૮.૪૮	૧.૨૧	૩.૫૦	૬.૯૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૮૨)	(૦૯.૪૧)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૭.૭૧)	(૦૮.૭૮)	(૦૯.૭૬)	(૦૭.૩૧)	(૦૯.૧૦)	(૦૫.૭૬)	(૦૯.૭૮)
		દસાડા	૧.૩૭	૧૪.૦૮	૦.૦૦	૦.૮૨	૩૩.૯૪	૩૫.૧૩	૨.૨૭	૩.૫૭	૮.૮૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૨)	(૦૬.૪૯)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૬૯)	(૦૫.૩૮)	(૦૭.૩૬)	(૦૮.૩૬)	(૦૫.૬૭)	(૦૪.૫૧)	(૦૫.૯૮)
		ધાંગધ્રા	૨.૨૭	૪.૬૩	૦.૦૦	૦.૬૬	૪૦.૬૮	૩૨.૪૬	૧.૫૫	૧.૭૧	૧૬.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૬૨)	(૦૨.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૨.૮૦)	(૦૬.૦૬)	(૦૬.૩૯)	(૦૫.૩૬)	(૦૨.૫૬)	(૦૭.૬૯)	(૦૫.૬૨)
		હળવદ	૦.૯૮	૧.૫૦	૦.૦૦	૨.૦૧	૪૨.૧૫	૩૨.૧૯	૧.૧૧	૯.૩૫	૧૦.૭૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૮)	(૦૦.૬૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૦૭)	(૦૬.૦૦)	(૦૬.૦૫)	(૦૩.૬૫)	(૧૩.૩૨)	(૦૪.૯૧)	(૦૫.૩૬)
		લખતર	૧.૭૪	૧૦.૮૫	૦.૦૦	૦.૭૯	૩૩.૮૦	૩૨.૨૨	૧.૦૧	૧.૮૩	૧૭.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૯.૨૬)	(૦૫.૩૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૭૭)	(૦૫.૭૨)	(૦૭.૨૦)	(૦૩.૯૪)	(૦૩.૧૦)	(૦૯.૬૯)	(૦૬.૩૮)
		લીંબડી	૧.૩૬	૮.૦૬	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૭.૩૪	૨૫.૧૩	૧.૩૨	૫.૮૨	૨૦.૯૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૪૮)	(૦૩.૫૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૬૬)	(૦૫.૦૩)	(૦૪.૬૩)	(૦૮.૮૪)	(૧૦.૨૩)	(૦૫.૭૧)
		મુળી	૧.૨૧	૭.૮૩	૦.૦૦	૦.૯૭	૩૭.૬૬	૩૩.૨૮	૦.૯૩	૬.૯૩	૧૧.૧૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૯૫)	(૦૨.૯૬)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૫૮)	(૦૪.૯૦)	(૦૫.૭૨)	(૦૨.૮૧)	(૦૯.૦૪)	(૦૪.૬૯)	(૦૪.૯૧)
		સાયલા	૧.૨૫	૫.૨૭	૦.૦૦	૦.૫૯	૪૮.૯૩	૩૦.૯૬	૦.૯૫	૧.૨૪	૧૦.૮૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૪૮)	(૦૧.૭૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૧.૯૦)	(૦૫.૫૯)	(૦૪.૬૭)	(૦૨.૫૧)	(૦૧.૪૩)	(૦૩.૯૮)	(૦૪.૩૧)
		વઢવાણ	૧.૭૭	૨૭.૭૮	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬.૩૨	૨૪.૬૭	૦.૮૨	૨.૪૩	૧૬.૨૧	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૮૮)	(૧૫.૮૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૧૬)	(૦૬.૩૯)	(૦૩.૭૪)	(૦૪.૭૭)	(૧૦.૨૪)	(૦૭.૪૦)
	સુ. નગર		૧.૩૯	૧૧.૫૨	૧.૮૩	૦.૭૮	૩૬.૧૬	૩૦.૦૦	૧.૨૮	૩.૮૯	૧૩.૧૫	૧૦૦.૦૦
			(૭૦.૮૭)	(૫૪.૪૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૩૫.૬૬)	(૫૮.૭૬)	(૬૪.૩૬)	(૪૮.૨૨)	(૬૩.૪૪)	(૬૮.૭૮)	(૬૧.૨૭)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં નાના ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.પ૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૮૮૫૩.૬૫ (૩૭૧.૮૩)	૩૦૧૬૭.૦૦ (૧૧૩૮.૩૭)	૨૦૬૭૦.૦૦ (૭૮૦.૦૦)	૩૧૮૦૦.૦૦ (૧૨૦૦.૦૦)	૪૮૬૦૮.૦૦ (૧૮૭૨.૦૦)	૨૫૮૧૭.૦૦ (૯૭૮.૦૦)	૧૭૮૬.૭૦ (૬૭.૮૦)	૨૭૨૮.૫૦ (૧૦૩.૦૦)	૧૦૮૧૨.૦૦ (૪૦૮.૦૦)	૧૮૩૩૫૩.૮૫ (૬૯૧૯.૦૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧૩૧૩.૪૫ (૩૭૦.૯૩)	૬૨૮૬૩.૦૦ (૨૦૬૧.૦૮)	૩૨૦૨૫.૦૦ (૧૦૫૦.૦૦)	૫૫૨૬૬.૦૦ (૧૮૧૨.૦૦)	૬૪૫૯૯.૦૦ (૨૧૧૮.૦૦)	૩૮૫૮૯.૦૦ (૧૨૯૮.૦૦)	૨૩૯૭.૩૦ (૭૮.૬૦)	૫૪૨૯.૦૦ (૧૭૮.૦૦)	૧૭૭૮૧.૫૦ (૫૮૩.૦૦)	૨૯૧૨૬૩.૨૫ (૯૫૪૯.૬૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૬૨૪૨.૪૦ (૪૦૨.૭૩)	૧૭૧૭૨.૫૦ (૧૧૦૭.૯૦)	૧૮૯૨૫.૦૦ (૧૨૨૧.૦૦)	૨૭૨૪૯.૦૦ (૧૭૫૮.૦૦)	૨૭૮૦૭.૦૦ (૧૭૯૪.૦૦)	૨૦૦૫૭.૦૦ (૧૨૯૪.૦૦)	૧૭૦૭.૭૦ (૧૧૦.૧૮)	૩૪૨૫.૫૦ (૨૨૧.૦૦)	૮૨૧૫.૦૦ (૫૩૦.૦૦)	૧૩૦૮૦૧.૧૦ (૮૪૩૮.૮૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૦૨૮.૯૦ (૩૬૪.૯૫)	૩૯૭૧૦.૦૦ (૧૮૦૫.૦૦)	૨૩૯૮૦.૦૦ (૧૦૯૦.૦૦)	૪૪૫૦૬.૦૦ (૨૦૨૩.૦૦)	૪૦૭૨૨.૦૦ (૧૮૫૧.૦૦)	૨૨૦૮૮.૦૦ (૧૦૦૪.૦૦)	૧૨૧૪.૬૦ (૫૫.૨૧)	૪૩૫૬.૦૦ (૧૯૮.૦૦)	૧૦૩૪૦.૦૦ (૪૭૦.૦૦)	૧૯૪૯૪૫.૫૦ (૮૮૬૧.૧૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૭૨૭.૧૦ (૩૭૬.૩૮)	૬૦૯૩૧.૦૦ (૨૧૩૯.૯૨)	૨૭૯૩૦.૦૦ (૯૮૦.૦૦)	૩૩૬૮૭.૦૦ (૧૧૮૨.૦૦)	૪૪૯૪૪.૫૦ (૧૫૭૭.૦૦)	૨૮૨૪૩.૫૦ (૯૯૧.૦૦)	૨૯૪૯.૭૫ (૧૦૩.૫૦)	૬૫૫૫.૦૦ (૨૩૦.૦૦)	૬૪૯૮.૦૦ (૨૨૮.૦૦)	૨૨૨૪૬૫.૮૫ (૭૮૦૭.૮૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૫૬૯.૧૦ (૩૬૪.૯૫)	૫૨૯૭૦.૦૦ (૨૯૪૨.૭૭)	૨૧૭૮૦.૦૦ (૧૨૧૦.૦૦)	૪૩૭૪૦.૦૦ (૨૪૩૦.૦૦)	૪૨૬૬૦.૦૦ (૨૩૭૦.૦૦)	૨૭૫૭૬.૦૦ (૧૫૩૨.૦૦)	૨૦૯૫.૨૦ (૧૧૬.૪૦)	૩૦૬૦.૦૦ (૧૭૦.૦૦)	૧૨૪૩૮.૦૦ (૬૯૧.૦૦)	૨૧૨૮૮૮.૩૦ (૧૧૮૨૭.૧૨)
૭	સુ. નગર		૧૦૫૨૬૦.૮૫ (૩૩૪.૧૫)	૩૩૪૭૩૪.૫૦ (૧૦૬૨.૬૫)	૨૫૮૨૯૯.૦૦ (૮૧૯.૯૯)	૧૪૩૩૪૩.૫૦ (૪૫૫.૦૫)	૪૩૧૧૪૦.૦૦ (૧૩૬૮.૬૯)	૩૧૧૩૪૮.૦૦ (૯૮૮.૪૦)	૧૨૧૯૦.૩૫ (૩૮.૬૯)	૪૯૭૩૧.૫૦ (૧૫૭.૮૭)	૧૪૫૬૨૮.૫૦ (૪૬૨.૩૧)	૧૭૯૧૬૭૬.૨૦ (૫૬૮૭.૮૦)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૫૭૯૯૫.૪૫ (૩૪૬.૪૮)	૫૯૮૫૪૮.૦૦ (૧૩૧૨.૬૦)	૪૦૩૬૦૯.૦૦ (૮૮૫.૧૦)	૩૭૯૫૯૧.૫૦ (૮૩૨.૪૩)	૭૦૧૪૮૦.૫૦ (૧૫૩૮.૩૩)	૪૭૪૮૧૮.૫૦ (૧૦૪૧.૨૬)	૨૪૩૫૧.૬૦ (૫૩.૪૦)	૭૫૨૮૬.૫૦ (૧૬૫.૧૦)	૨૧૧૭૧૩.૦૦ (૪૬૪.૨૮)	૩૦૨૭૩૯૪.૦૫ (૬૬૩૮.૯૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.પ૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૮૧૫૯.૭૫	૪૮૩૩૭.૫૦	૨૬૮૬૪.૦૦	૧૪૮૧૨.૦૦	૩૭૯૭૩.૦૦	૨૬૪૭૩.૦૦	૧૦૨૦.૫૦	૩૭૯૫.૦૦	૧૦૯૪૮.૦૦	૧૭૯૩૮૨.૭૫
			(૩૯૮.૨૫)	(૨૧૦૧.૬૩)	(૧૧૬૮.૦૦)	(૬૪૪.૦૦)	(૧૬૫૧.૦૦)	(૧૧૫૧.૦૦)	(૪૪.૩૭)	(૧૬૫.૦૦)	(૪૭૬.૦૦)	(૭૭૯૯.૨૫)
		ચુડા	૧૦૪૭૩.૭૫	૪૩૦૨૬.૦૦	૩૨૪૩૦.૦૦	૧૭૩૫૩.૦૦	૬૫૯૬૪.૦૦	૪૧૧૫૮.૫૦	૧૮૭૬.૮૦	૧૦૬૨૬.૦૦	૧૬૯૩૯.૫૦	૨૩૯૮૪૭.૫૫
			(૩૦૩.૫૮)	(૧૨૪૭.૧૫)	(૯૪૦.૦૦)	(૫૦૩.૦૦)	(૧૯૧૨.૦૦)	(૧૧૯૩.૦૦)	(૫૪.૪૦)	(૩૦૮.૦૦)	(૪૯૧.૦૦)	(૬૯૫૨.૧૩)
		દસાડા	૧૧૮૮૦.૦૦	૩૬૬૫૭.૫૦	૨૧૪૫૦.૦૦	૩૯૩૨.૫૦	૨૯૮૩૫.૦૦	૨૯૯૩૨.૫૦	૧૬૭૧.૮૦	૧૭૮૭.૫૦	૭૬૭૦.૦૦	૧૪૪૮૧૬.૮૦
			(૩૬૫.૫૩)	(૧૧૨૭.૯૨)	(૬૬૦.૦૦)	(૧૨૧.૦૦)	(૯૧૮.૦૦)	(૯૨૧.૦૦)	(૫૧.૪૪)	(૫૫.૦૦)	(૨૩૬.૦૦)	(૪૪૫૫.૮૯)
		ધાંગધ્રા	૧૨૦૪૩.૩૫	૩૬૮૫૦.૦૦	૩૯૭૯૮.૦૦	૯૨૪૦.૦૦	૪૮૪૧૧.૦૦	૩૩૩૯૬.૦૦	૧૬૦૯.૭૫	૫૭૦૯.૦૦	૧૯૩૩૮.૦૦	૨૦૬૩૯૫.૧૦
			(૩૬૪.૯૫)	(૧૧૧૬.૬૬)	(૧૨૦૬.૦૦)	(૨૮૦.૦૦)	(૧૪૬૭.૦૦)	(૧૦૧૨.૦૦)	(૪૮.૭૮)	(૧૭૩.૦૦)	(૫૮૬.૦૦)	(૬૨૫૪.૩૯)
		હળવદ	૯૮૨૮.૦૦	૨૧૭૦૪.૦૦	૧૮૪૮૦.૦૦	૫૯૯૭૬.૦૦	૫૪૩૭૬.૦૦	૩૪૧૦૪.૦૦	૧૦૮૪.૭૦	૮૫૪૦.૦૦	૧૦૫૮૪.૦૦	૨૧૮૬૭૬.૭૦
			(૩૫૧.૦૦)	(૭૭૫.૧૫)	(૬૬૦.૦૦)	(૨૧૪૨.૦૦)	(૧૯૪૨.૦૦)	(૧૨૧૮.૦૦)	(૩૮.૭૪)	(૩૦૫.૦૦)	(૩૭૮.૦૦)	(૭૮૦૯.૮૯)
		લખતર	૧૧૫૨૦.૦૦	૧૫૫૩૨.૦૦	૨૩૨૯૬.૦૦	૧૦૩૬૮.૦૦	૩૧૪૮૮.૦૦	૨૭૮૪૦.૦૦	૯૦૫.૬૦	૫૦૫૬.૦૦	૧૪૮૧૬.૦૦	૧૪૦૮૨૧.૬૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૪૮૫.૩૭)	(૭૨૮.૦૦)	(૩૨૪.૦૦)	(૯૮૪.૦૦)	(૮૭૦.૦૦)	(૨૮.૩૦)	(૧૫૮.૦૦)	(૪૬૩.૦૦)	(૪૪૦૦.૬૭)
		લીંબડી	૧૧૦૨૫.૦૦	૨૧૧૯૨.૫૦	૨૧૦૭૦.૦૦	૭૨૮૦.૦૦	૩૭૯૪૦.૦૦	૨૫૧૩૦.૦૦	૧૨૧૬.૬૦	૨૪૫૦.૦૦	૧૯૭૪૦.૦૦	૧૪૭૦૪૪.૧૦
			(૩૧૫.૦૦)	(૬૦૫.૫૦)	(૬૦૨.૦૦)	(૨૦૮.૦૦)	(૧૦૮૪.૦૦)	(૭૧૮.૦૦)	(૩૪.૭૬)	(૭૦.૦૦)	(૫૬૪.૦૦)	(૪૨૦૧.૨૬)
		મુળી	૯૦૭૨.૦૦	૨૭૪૬૮.૦૦	૨૩૬૮૮.૦૦	૫૯૦૪.૦૦	૪૪૦૬૪.૦૦	૩૫૨૦૮.૦૦	૯૫૮.૨૫	૫૯૪૦.૦૦	૧૫૧૯૨.૦૦	૧૬૭૪૯૪.૨૫
			(૨૫૨.૦૦)	(૭૬૩.૦૦)	(૬૫૮.૦૦)	(૧૬૪.૦૦)	(૧૨૨૪.૦૦)	(૯૭૮.૦૦)	(૨૬.૬૨)	(૧૬૫.૦૦)	(૪૨૨.૦૦)	(૪૬૫૨.૬૨)
		સાયલા	૮૩૭૯.૦૦	૩૨૭૬૦.૦૦	૨૦૧૦૪.૦૦	૧૦૫૮૪.૦૦	૪૬૩૪૦.૦૦	૨૭૯૪૪.૦૦	૮૦૧.૨૫	૨૬૬૦.૦૦	૧૧૨૨૮.૦૦	૧૬૦૮૦૦.૨૫
			(૨૯૯.૨૫)	(૧૧૭૦.૦૦)	(૭૧૮.૦૦)	(૩૭૮.૦૦)	(૧૬૫૫.૦૦)	(૯૯૮.૦૦)	(૨૮.૬૨)	(૯૫.૦૦)	(૪૦૧.૦૦)	(૫૭૪૨.૮૭)
		વઢવાણ	૧૧૮૮૦.૦૦	૫૧૨૦૭.૦૦	૩૧૧૧૯.૦૦	૩૮૯૪.૦૦	૩૪૭૪૯.૦૦	૩૦૧૬૨.૦૦	૧૦૪૫.૧૦	૩૧૬૮.૦૦	૧૯૧૭૩.૦૦	૧૮૬૩૯૭.૧૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૧૫૫૧.૭૨)	(૯૪૩.૦૦)	(૧૧૮.૦૦)	(૧૦૫૩.૦૦)	(૯૧૪.૦૦)	(૩૧.૬૭)	(૯૬.૦૦)	(૫૮૧.૦૦)	(૫૬૪૮.૩૯)
	સુ. નગર		૧૦૫૨૬૦.૮૫	૩૩૪૭૩૪.૫૦	૨૫૮૨૯૯.૦૦	૧૪૩૩૪૩.૫૦	૪૩૧૧૪૦.૦૦	૩૧૧૩૪૮.૦૦	૧૨૧૯૦.૩૫	૪૯૭૩૧.૫૦	૧૪૫૬૨૮.૫૦	૧૭૯૧૬૭૬.૨૦
			(૩૩૪.૧૫)	(૧૦૬૨.૬૫)	(૮૧૯.૯૯)	(૪૫૫.૦૫)	(૧૩૬૮.૬૯)	(૯૮૮.૪૦)	(૩૮.૬૯)	(૧૫૭.૮૭)	(૪૬૨.૩૧)	(૫૬૮૭.૮૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.પપ.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૪૬૩.૪૧	૭૫૪૧.૭૫	૫૧૬૭.૫૦	૭૮૫૦.૦૦	૧૨૪૦૨.૦૦	૬૪૭૯.૨૫	૪૪૯.૧૮	૬૮૨.૩૮	૨૭૦૩.૦૦	૪૫૮૩૮.૪૬
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૮૨૮.૩૬	૧૫૭૧૫.૭૫	૮૦૦૬.૨૫	૧૩૮૧૬.૫૦	૧૬૧૪૯.૭૫	૯૮૯૭.૨૫	૫૮૯.૩૩	૧૩૫૭.૨૫	૪૪૪૫.૩૮	૭૨૮૧૫.૮૧
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫૬૦.૬૦	૪૨૯૩.૧૩	૪૭૩૧.૨૫	૬૮૧૨.૨૫	૬૯૫૧.૭૫	૫૦૧૪.૨૫	૪૨૬.૯૩	૮૫૬.૩૮	૨૦૫૩.૭૫	૩૨૭૦૦.૨૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૦૦૭.૨૩	૯૯૨૭.૫૦	૫૯૯૫.૦૦	૧૧૧૨૬.૫૦	૧૦૧૮૦.૫૦	૫૫૨૨.૦૦	૩૦૩.૬૫	૧૦૮૯.૦૦	૨૫૮૫.૦૦	૪૮૭૩૬.૩૮
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૬૮૧.૭૮	૧૫૨૩૨.૭૫	૬૯૮૨.૫૦	૮૪૨૧.૭૫	૧૧૨૩૬.૧૩	૭૦૬૦.૮૮	૭૩૭.૪૪	૧૬૩૮.૭૫	૧૬૨૪.૫૦	૫૫૬૧૬.૪૬
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૬૪૨.૨૮	૧૩૨૪૨.૫૦	૫૪૪૫.૦૦	૧૦૯૩૫.૦૦	૧૦૬૬૫.૦૦	૬૮૯૪.૦૦	૫૨૩.૮૦	૭૬૫.૦૦	૩૧૦૯.૫૦	૫૩૨૨૨.૦૮
૭	સુ. નગર		૨૬૩૧.૫૨	૮૩૬૮.૩૬	૬૪૫૭.૪૮	૩૫૮૩.૫૮	૧૦૭૭૮.૫૦	૭૭૮૩.૭૦	૩૦૪.૭૬	૧૨૪૩.૨૯	૩૬૪૦.૭૧	૪૪૭૯૧.૯૧
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૪૬૮.૬૮	૯૩૫૨.૩૧	૬૩૦૬.૩૯	૫૯૩૧.૧૨	૧૦૯૬૦.૬૩	૭૪૧૯.૦૪	૩૮૦.૪૯	૧૧૭૬.૩૫	૩૩૦૮.૦૨	૪૭૩૦૩.૦૩

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.પપ.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૨૨૮૯.૮૪	૧૨૦૮૪.૩૮	૬૭૧૬.૦૦	૩૭૦૩.૦૦	૯૪૯૩.૨૫	૬૬૧૮.૨૫	૨૫૫.૧૩	૯૪૮.૭૫	૨૭૩૭.૦૦	૪૪૮૪૫.૬૯
		ચુડા	૨૬૧૮.૪૪	૧૦૭૫૬.૫૦	૮૧૦૭.૫૦	૪૩૩૮.૨૫	૧૬૪૯૧.૦૦	૧૦૨૮૯.૬૩	૪૬૯.૨૦	૨૬૫૬.૫૦	૪૨૩૪.૮૮	૫૯૯૬૧.૮૯
		દસાડા	૨૯૭૦.૦૦	૯૧૬૪.૩૮	૫૩૬૨.૫૦	૯૮૩.૧૩	૭૪૫૮.૭૫	૭૪૮૩.૧૩	૪૧૭.૯૫	૪૪૬.૮૮	૧૯૧૭.૫૦	૩૬૨૦૪.૨૦
		ધાંગધ્રા	૩૦૧૦.૮૪	૯૨૧૨.૫૦	૯૯૪૯.૫૦	૨૩૧૦.૦૦	૧૨૧૦૨.૭૫	૮૩૪૯.૦૦	૪૦૨.૪૪	૧૪૨૭.૨૫	૪૮૩૪.૫૦	૫૧૫૯૮.૭૮
		હળવદ	૨૪૫૭.૦૦	૫૪૨૬.૦૦	૪૬૨૦.૦૦	૧૪૯૯૪.૦૦	૧૩૫૯૪.૦૦	૮૫૨૬.૦૦	૨૭૧.૧૮	૨૧૩૫.૦૦	૨૬૪૬.૦૦	૫૪૬૬૯.૧૮
		લખતર	૨૮૮૦.૦૦	૩૮૮૩.૦૦	૫૮૨૪.૦૦	૨૫૯૨.૦૦	૭૮૭૨.૦૦	૬૯૬૦.૦૦	૨૨૬.૪૦	૧૨૬૪.૦૦	૩૭૦૪.૦૦	૩૫૨૦૫.૪૦
		લીંબડી	૨૭૫૬.૨૫	૫૨૯૮.૧૩	૫૨૬૭.૫૦	૧૮૨૦.૦૦	૯૪૮૫.૦૦	૬૨૮૨.૫૦	૩૦૪.૧૫	૬૧૨.૫૦	૪૯૩૫.૦૦	૩૬૭૬૧.૦૩
		મુળી	૨૨૬૮.૦૦	૬૮૬૭.૦૦	૫૯૨૨.૦૦	૧૪૭૬.૦૦	૧૧૦૧૬.૦૦	૮૮૦૨.૦૦	૨૩૯.૫૬	૧૪૮૫.૦૦	૩૭૯૮.૦૦	૪૧૮૭૩.૫૬
		સાયલા	૨૦૯૪.૭૫	૮૧૯૦.૦૦	૫૦૨૬.૦૦	૨૬૪૬.૦૦	૧૧૫૮૫.૦૦	૬૯૮૬.૦૦	૨૦૦.૩૧	૬૬૫.૦૦	૨૮૦૭.૦૦	૪૦૨૦૦.૦૬
		વઢવાણ	૨૯૭૦.૦૦	૧૨૮૦૧.૭૫	૭૭૭૯.૭૫	૯૭૩.૫૦	૮૬૮૭.૨૫	૭૫૪૦.૫૦	૨૬૧.૨૮	૭૯૨.૦૦	૪૭૯૩.૨૫	૪૬૫૯૯.૨૮
	સુ. નગર		૨૬૩૧.૫૨	૮૩૬૮.૩૬	૬૪૫૭.૪૮	૩૫૮૩.૫૯	૧૦૭૭૮.૫૦	૭૭૮૩.૭૦	૩૦૪.૭૬	૧૨૪૩.૨૯	૩૬૪૦.૭૧	૪૪૭૯૧.૯૧

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

પ.પદ.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૫.૩૭ (૦૬.૨૪)	૧૬.૪૫ (૦૫.૦૪)	૧૧.૨૭ (૦૫.૧૨)	૧૭.૩૪ (૦૮.૩૮)	૨૭.૦૬ (૦૭.૦૭)	૧૪.૧૩ (૦૫.૪૬)	૦.૯૮ (૦૭.૩૮)	૧.૪૯ (૦૩.૬૩)	૫.૯૦ (૦૫.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૦૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩.૮૮ (૦૭.૧૬)	૨૧.૫૮ (૧૦.૫૦)	૧૧.૦૦ (૦૭.૯૩)	૧૮.૯૭ (૧૪.૫૬)	૨૨.૧૮ (૦૯.૨૧)	૧૩.૫૯ (૦૮.૩૪)	૦.૮૨ (૦૯.૮૪)	૧.૮૬ (૦૭.૨૧)	૬.૧૦ (૦૮.૪૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૯.૬૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૭૭ (૦૩.૯૫)	૧૩.૧૩ (૦૨.૮૭)	૧૪.૪૭ (૦૪.૬૯)	૨૦.૮૩ (૦૭.૧૮)	૨૧.૨૬ (૦૩.૯૬)	૧૫.૩૩ (૦૪.૨૨)	૧.૩૧ (૦૭.૦૧)	૨.૬૨ (૦૪.૫૫)	૬.૨૮ (૦૩.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૩૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪.૧૨ (૦૫.૦૮)	૨૦.૩૭ (૦૬.૬૩)	૧૨.૩૦ (૦૫.૯૪)	૨૨.૮૩ (૧૧.૭૨)	૨૦.૮૯ (૦૫.૮૧)	૧૧.૩૩ (૦૪.૬૫)	૦.૬૨ (૦૪.૯૯)	૨.૨૩ (૦૫.૭૯)	૫.૩૦ (૦૪.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૪૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૮૨ (૦૬.૭૯)	૨૭.૩૯ (૧૦.૧૮)	૧૨.૫૫ (૦૬.૯૨)	૧૫.૧૪ (૦૮.૮૭)	૨૦.૨૦ (૦૬.૪૧)	૧૨.૭૦ (૦૫.૯૫)	૧.૩૩ (૧૨.૧૧)	૨.૯૫ (૦૮.૭૧)	૨.૯૨ (૦૩.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩.૦૯ (૦૪.૧૬)	૨૪.૮૮ (૦૮.૮૫)	૧૦.૨૩ (૦૫.૪૦)	૨૦.૫૫ (૧૧.૫૨)	૨૦.૦૪ (૦૬.૦૮)	૧૨.૯૫ (૦૫.૮૧)	૦.૯૮ (૦૮.૬૦)	૧.૪૪ (૦૪.૦૬)	૫.૮૪ (૦૫.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૦૩)
૭	સુ. નગર		૫.૮૭ (૬૬.૬૨)	૧૮.૬૮ (૫૫.૯૨)	૧૪.૪૨ (૬૪.૦૦)	૮.૦૦ (૩૭.૭૬)	૨૪.૦૬ (૬૧.૪૬)	૧૭.૩૮ (૬૫.૫૭)	૦.૬૮ (૫૦.૦૬)	૨.૭૮ (૬૬.૦૬)	૮.૧૩ (૬૮.૭૯)	૧૦૦.૦૦ (૫૯.૧૮)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૫.૨૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૯.૭૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૩.૩૩ (૧૦૦.૦૦)	૧૨.૫૪ (૧૦૦.૦૦)	૨૩.૧૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૫.૬૮ (૧૦૦.૦૦)	૦.૮૦ (૧૦૦.૦૦)	૨.૪૯ (૧૦૦.૦૦)	૬.૯૯ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી ક્રેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

પ.પદ.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ધસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૫.૧૧	૨૬.૯૫	૧૪.૯૮	૮.૨૬	૨૧.૧૭	૧૪.૭૬	૦.૫૭	૨.૧૨	૬.૧૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૦)	(૦૮.૦૮)	(૦૬.૬૬)	(૦૩.૯૦)	(૦૫.૪૧)	(૦૫.૫૮)	(૦૪.૧૮)	(૦૫.૦૪)	(૦૫.૧૭)	(૦૫.૯૩)
		ચુડા	૪.૩૭	૧૭.૯૪	૧૩.૫૨	૭.૨૪	૨૭.૫૦	૧૭.૧૬	૦.૭૮	૪.૪૩	૭.૦૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૩)	(૦૭.૧૮)	(૦૮.૦૪)	(૦૪.૫૭)	(૦૮.૪૦)	(૦૮.૬૭)	(૦૭.૭૧)	(૧૪.૧૧)	(૦૮.૦૦)	(૦૭.૯૨)
		દસાડા	૮.૨૦	૨૫.૩૧	૧૪.૮૧	૨.૭૨	૨૦.૬૦	૨૦.૬૭	૧.૧૫	૧.૨૩	૫.૩૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૫૨)	(૦૬.૧૨)	(૦૫.૩૧)	(૦૧.૦૪)	(૦૪.૨૫)	(૦૬.૩૦)	(૦૬.૮૭)	(૦૨.૩૭)	(૦૩.૬૨)	(૦૪.૭૮)
		ધાંગધ્રા	૫.૮૪	૧૭.૮૫	૧૯.૨૮	૪.૪૮	૨૩.૪૬	૧૬.૧૮	૦.૭૮	૨.૭૭	૯.૩૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૬૨)	(૦૬.૧૬)	(૦૮.૮૬)	(૦૨.૪૩)	(૦૬.૯૦)	(૦૭.૦૩)	(૦૬.૬૧)	(૦૭.૫૮)	(૦૮.૧૩)	(૦૬.૮૨)
		હળવદ	૪.૪૯	૯.૯૩	૮.૪૫	૨૭.૪૩	૨૪.૮૭	૧૫.૬૦	૦.૫૦	૩.૯૧	૪.૮૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૨૨)	(૦૩.૬૩)	(૦૪.૫૮)	(૧૫.૮૦)	(૦૭.૭૫)	(૦૭.૧૮)	(૦૪.૪૫)	(૧૧.૩૪)	(૦૫.૦૦)	(૦૭.૨૨)
		લખતર	૮.૧૮	૧૧.૦૩	૧૬.૫૪	૭.૩૬	૨૨.૩૬	૧૯.૭૭	૦.૬૪	૩.૫૯	૧૦.૫૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૨૯)	(૦૨.૫૯)	(૦૫.૭૭)	(૦૨.૭૩)	(૦૪.૪૯)	(૦૫.૮૬)	(૦૩.૭૨)	(૦૬.૭૨)	(૦૭.૦૦)	(૦૪.૬૫)
		લીંબડી	૭.૫૦	૧૪.૪૧	૧૪.૩૩	૪.૯૫	૨૫.૮૦	૧૭.૦૯	૦.૮૩	૧.૬૭	૧૩.૪૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૯૮)	(૦૩.૫૪)	(૦૫.૨૨)	(૦૧.૯૨)	(૦૫.૪૧)	(૦૫.૨૯)	(૦૫.૦૦)	(૦૩.૨૫)	(૦૯.૩૨)	(૦૪.૮૬)
		મુળી	૫.૪૨	૧૬.૪૦	૧૪.૧૪	૩.૫૨	૨૬.૩૧	૨૧.૦૨	૦.૫૭	૩.૫૫	૯.૦૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૭૪)	(૦૪.૫૯)	(૦૫.૮૭)	(૦૧.૫૬)	(૦૬.૨૮)	(૦૭.૪૨)	(૦૩.૯૪)	(૦૭.૮૯)	(૦૭.૧૮)	(૦૫.૫૩)
		સાયલા	૫.૨૧	૨૦.૩૭	૧૨.૫૦	૬.૫૮	૨૮.૮૨	૧૭.૩૮	૦.૫૦	૧.૬૫	૬.૯૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૩૦)	(૦૫.૪૭)	(૦૪.૯૮)	(૦૨.૭૯)	(૦૬.૬૧)	(૦૫.૮૯)	(૦૩.૨૯)	(૦૩.૫૩)	(૦૫.૩૦)	(૦૫.૩૧)
		વઢવાણ	૬.૩૭	૨૭.૪૭	૧૬.૭૦	૨.૦૯	૧૮.૬૪	૧૬.૧૮	૦.૫૬	૧.૭૦	૧૦.૨૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૫૨)	(૦૮.૫૬)	(૦૭.૭૧)	(૦૧.૦૩)	(૦૪.૯૫)	(૦૬.૩૫)	(૦૪.૨૯)	(૦૪.૨૧)	(૦૯.૦૬)	(૦૬.૧૬)
	સુ. નગર		૫.૮૭	૧૮.૬૮	૧૪.૪૨	૮.૦૦	૨૪.૦૬	૧૭.૩૮	૦.૬૮	૨.૭૮	૮.૧૩	૧૦૦.૦૦
			(૬૬.૬૨)	(૫૫.૯૨)	(૬૪.૦૦)	(૩૭.૭૬)	(૬૧.૪૬)	(૬૫.૫૭)	(૫૦.૦૬)	(૬૬.૦૬)	(૬૮.૭૯)	(૫૯.૧૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

૫.૫૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦૫૦.૦૦	૧૨૦૬૦.૮૦	૦.૦૦	૩૩૦૬.૦૦	૪૨૨૩૭.૦૦	૨૭૩૮૮.૫૦	૧૨૪૮.૩૦	૧૪૮૨.૦૦	૪૫૦૩.૦૦	૯૩૨૭૫.૭૦
			(૩૬.૮૪)	(૪૨૩.૧૮)	(૦૦.૦૦)	(૧૧૬.૦૦)	(૧૪૨૮.૦૦)	(૯૬૧.૦૦)	(૪૩.૮૦)	(૫૨.૦૦)	(૧૫૮.૦૦)	(૩૨૧૮.૮૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૨૩૦.૦૦	૧૮૧૩૮.૫૦	૦.૦૦	૨૧૧૦.૦૦	૫૬૦૭૦.૦૦	૩૧૮૪૬.૫૦	૨૦૮૨.૫૦	૭૦૮૭.૫૦	૫૧૦૩.૦૦	૧૨૩૬૭૮.૦૦
			(૩૮.૦૪)	(૫૭૫.૮૫)	(૦૦.૦૦)	(૬૭.૦૦)	(૧૭૮૦.૦૦)	(૧૦૧૧.૦૦)	(૬૬.૪૩)	(૨૨૫.૦૦)	(૧૬૨.૦૦)	(૩૮૨૬.૩૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૭૦૮.૦૦	૯૬૩૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦૮૦.૦૦	૩૩૪૫૭.૫૦	૨૪૪૮૦.૦૦	૧૭૭૨.૧૦	૨૪૩૦.૦૦	૭૬૦૫.૦૦	૮૧૧૬૨.૬૦
			(૩૧.૪૬)	(૪૨૮.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૪૮.૦૦)	(૧૪૮૭.૦૦)	(૧૦૮૮.૦૦)	(૭૮.૭૬)	(૧૦૮.૦૦)	(૩૩૮.૦૦)	(૩૬૦૭.૨૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૨૮.૦૦	૧૫૬૮૨.૦૦	૦.૦૦	૧૮૦૮.૦૦	૩૩૬૨૬.૦૦	૨૧૮૭૩.૦૦	૧૦૩૫.૦૦	૧૪૪૮.૦૦	૮૩૦૩.૦૦	૮૪૭૦૫.૦૦
			(૩૬.૦૦)	(૬૮૧.૮૨)	(૦૦.૦૦)	(૮૩.૦૦)	(૧૪૬૨.૦૦)	(૯૫૧.૦૦)	(૪૫.૦૦)	(૬૩.૦૦)	(૩૬૧.૦૦)	(૩૬૮૨.૮૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૫૦.૦૦	૧૬૮૪૪.૫૦	૦.૦૦	૯૯૯.૦૦	૩૨૬૭૦.૦૦	૨૪૩૮૧.૦૦	૧૯૨૬.૧૦	૧૨૧૫.૦૦	૧૧૨૫૮.૦૦	૯૦૪૪૪.૬૦
			(૩૮.૮૮)	(૬૨૭.૫૭)	(૦૦.૦૦)	(૩૭.૦૦)	(૧૨૧૦.૦૦)	(૯૦૩.૦૦)	(૭૧.૩૪)	(૪૫.૦૦)	(૪૧૭.૦૦)	(૩૩૪૮.૭૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૫૫.૦૦	૨૮૭૧૨.૫૦	૦.૦૦	૪૭૮૪.૦૦	૪૪૫૫૧.૦૦	૩૩૬૦૩.૦૦	૧૯૧૬.૫૦	૧૧૨૨૪.૦૦	૧૪૨૧૪.૦૦	૧૩૮૮૬૦.૦૦
			(૩૭.૧૭)	(૧૨૪૮.૩૫)	(૦૦.૦૦)	(૨૦૮.૦૦)	(૧૯૩૭.૦૦)	(૧૪૬૧.૦૦)	(૮૩.૩૩)	(૪૮૮.૦૦)	(૬૧૮.૦૦)	(૬૦૮૦.૮૫)
૭	સુ. નગર		૧૮૬૮૬.૦૦	૧૫૨૪૮૮.૮૭	૦.૦૦	૧૦૭૬૩.૦૦	૪૬૬૧૫૦.૦૦	૩૯૩૮૫૦.૦૦	૧૩૯૫૮.૦૦	૬૫૧૬૮.૦૦	૧૭૦૭૭૮.૫૦	૧૨૯૧૮૪૩.૩૭
			(૪૨.૧૩)	(૩૪૩.૮૫)	(૦૦.૦૦)	(૨૪.૨૬)	(૧૦૫૧.૦૭)	(૮૮૮.૦૫)	(૩૧.૪૭)	(૧૪૬.૮૫)	(૩૮૫.૦૬)	(૨૯૧૨.૮૪)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૪૪૦૭.૦૦	૨૫૩૬૫૮.૨૭	૦.૦૦	૨૪૮૫૧.૦૦	૭૦૮૭૬૧.૫૦	૫૫૭૪૨૨.૦૦	૨૩૯૪૮.૫૦	૯૦૦૫૫.૫૦	૨૨૧૭૬૫.૫૦	૧૯૦૪૯૭૦.૨૭
			(૪૦.૭૪)	(૪૨૩.૪૬)	(૦૦.૦૦)	(૪૧.૬૫)	(૧૧૮૩.૨૪)	(૯૩૦.૫૮)	(૩૯.૮૮)	(૧૫૦.૩૪)	(૩૭૦.૨૨)	(૩૧૮૦.૨૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.પ૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૯૩૮.૦૦	૧૬૦૯૨.૫૦	૦.૦૦	૧૧૩૪.૦૦	૩૭૩૧૪.૦૦	૨૯૯૭૦.૦૦	૧૦૩૭.૦૦	૫૬૭૦.૦૦	૧૩૭૧૬.૦૦	૧૦૫૮૭૧.૫૦
			(૩૪.૭૫)	(૫૯૬.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૪૨.૦૦)	(૧૩૨૮.૦૦)	(૧૧૧૦.૦૦)	(૩૮.૪૧)	(૨૧૦.૦૦)	(૫૦૮.૦૦)	(૩૮૬૭.૧૬)
		ચુડા	૨૩૬૩.૦૦	૨૫૫૬૫.૦૦	૦.૦૦	૨૧૯૩.૫૦	૭૧૩૧૫.૫૦	૬૧૮૪૬.૦૦	૨૫૨૫.૭૦	૧૪૬૫૯.૦૦	૧૬૨૬૪.૦૦	૧૯૬૭૩૧.૭૦
			(૪૪.૧૬)	(૪૭૭.૮૫)	(૦૦.૦૦)	(૪૧.૦૦)	(૧૩૩૩.૦૦)	(૧૧૫૬.૦૦)	(૪૭.૨૧)	(૨૭૪.૦૦)	(૩૦૪.૦૦)	(૩૬૭૭.૨૨)
		દસાડા	૧૭૪૦.૦૦	૧૭૬૩૦.૬૦	૦.૦૦	૯૮૬.૦૦	૪૨૪૫૬.૦૦	૪૪૨૫૪.૦૦	૧૯૩૦.૨૫	૨૨૦૪.૦૦	૧૩૩૯૮.૦૦	૧૨૪૫૯૮.૮૫
			(૩૦.૦૦)	(૩૦૩.૯૭)	(૦૦.૦૦)	(૧૭.૦૦)	(૭૩૨.૦૦)	(૭૬૩.૦૦)	(૩૩.૨૮)	(૩૮.૦૦)	(૨૩૧.૦૦)	(૨૧૪૮.૨૫)
		ધાંગધ્રા	૩૨૪૦.૦૦	૬૩૨૫.૦૦	૦.૦૦	૧૦૫૦.૦૦	૫૭૧૦૦.૦૦	૪૬૨૦૦.૦૦	૧૯૧૨.૫૦	૨૬૫૦.૦૦	૨૩૩૦૦.૦૦	૧૪૧૭૭૭.૫૦
			(૬૪.૮૦)	(૧૨૬.૫૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૧૧૪૨.૦૦)	(૯૨૪.૦૦)	(૩૮.૨૫)	(૫૩.૦૦)	(૪૬૬.૦૦)	(૨૮૩૫.૫૫)
		હળવદ	૧૦૫૦.૦૦	૧૬૮૦.૦૦	૦.૦૦	૨૩૪૦.૦૦	૪૪૬૪૦.૦૦	૩૪૫૬૦.૦૦	૯૭૫.૦૦	૧૪૧૯૦.૦૦	૯૧૮૦.૦૦	૧૦૮૬૧૫.૦૦
			(૩૫.૦૦)	(૫૬.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૭૮.૦૦)	(૧૪૮૮.૦૦)	(૧૧૫૨.૦૦)	(૩૨.૫૦)	(૪૭૩.૦૦)	(૩૦૬.૦૦)	(૩૬૨૦.૫૦)
		લખતર	૨૪૩૬.૦૦	૧૩૫૦૦.૦૦	૦.૦૦	૧૩૩૪.૦૦	૪૫૮૩૬.૦૦	૪૫૧૮૨.૦૦	૧૨૩૨.૫૦	૪૪૦૮.૦૦	૨૫૧૭૨.૦૦	૧૩૯૨૦૦.૫૦
			(૪૨.૦૦)	(૨૩૨.૭૫)	(૦૦.૦૦)	(૨૩.૦૦)	(૭૯૨.૦૦)	(૭૭૯.૦૦)	(૨૧.૨૫)	(૭૬.૦૦)	(૪૩૪.૦૦)	(૨૪૦૦.૦૦)
		લીંબડી	૧૮૨૪.૦૦	૧૦૮૫૩.૯૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૪૭૦૮૮.૦૦	૩૩૬૯૬.૦૦	૧૫૩૨.૫૦	૬૯૧૨.૦૦	૨૬૯૬૪.૦૦	૧૨૮૮૭૦.૪૦
			(૩૩.૭૭)	(૨૦૧.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૭૨.૦૦)	(૬૨૪.૦૦)	(૨૮.૩૮)	(૧૨૮.૦૦)	(૪૯૯.૦૦)	(૨૩૮૬.૧૫)
		મુળી	૧૧૫૨.૦૦	૮૧૦૦.૦૦	૦.૦૦	૧૧૮૪.૦૦	૩૬૪૮૨.૦૦	૩૨૪૧૨.૦૦	૭૯૧.૭૫	૭૧૭૮.૦૦	૯૬૫૭.૦૦	૯૬૯૫૬.૭૫
			(૩૧.૧૩)	(૨૧૮.૯૧)	(૦૦.૦૦)	(૩૨.૦૦)	(૯૮૬.૦૦)	(૮૭૬.૦૦)	(૨૧.૪૦)	(૧૯૪.૦૦)	(૨૬૧.૦૦)	(૨૬૨૦.૪૪)
		સાયલા	૧૦૭૮.૦૦	૪૭૪૧.૧૭	૦.૦૦	૫૪૧.૫૦	૪૧૬૩૮.૫૦	૨૬૩૦૫.૫૦	૭૫૨.૬૦	૫૭૨૯.૦૦	૮૬૩૫.૫૦	૮૯૪૨૧.૭૭
			(૩૭.૮૨)	(૧૬૬.૩૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૯.૦૦)	(૧૪૬૧.૦૦)	(૯૨૩.૦૦)	(૨૬.૪૧)	(૨૦૧.૦૦)	(૩૦૩.૦૦)	(૩૧૩૭.૫૮)
		વઢવાણ	૨૮૬૫.૦૦	૪૮૦૦૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૪૨૧૮૦.૦૦	૩૯૪૨૫.૦૦	૧૨૬૯.૨૦	૧૫૬૮.૦૦	૨૪૫૧૦.૦૦	૧૫૯૮૧૭.૨૦
			(૬૦.૩૧)	(૧૦૧૦.૫૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૮૮.૦૦)	(૮૩૦.૦૦)	(૨૬.૭૨)	(૩૩.૦૦)	(૫૧૬.૦૦)	(૩૩૬૪.૫૫)
		સુ. નગર	૧૮૬૮૬.૦૦	૧૫૨૪૮૮.૮૭	૦.૦૦	૧૦૭૬૩.૦૦	૪૬૬૧૫૦.૦૦	૩૯૩૮૫૦.૦૦	૧૩૯૫૯.૦૦	૬૫૧૬૮.૦૦	૧૭૦૭૭૮.૫૦	૧૨૯૧૮૪૩.૩૭
			(૪૨.૧૩)	(૩૪૩.૮૫)	(૦૦.૦૦)	(૨૪.૨૬)	(૧૦૫૧.૦૭)	(૮૮૮.૦૫)	(૩૧.૪૭)	(૧૪૬.૯૫)	(૩૮૫.૦૬)	(૨૯૧૨.૮૪)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.પટ.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૬૨.૫૦	૩૦૧૫.૨૩	૦.૦૦	૮૨૬.૫૦	૧૦૫૫૯.૨૫	૬૮૪૭.૧૩	૩૧૨.૦૮	૩૭૦.૫૦	૧૧૨૫.૭૫	૨૩૩૧૮.૯૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૦૭.૫૦	૪૫૩૪.૮૮	૦.૦૦	૫૨૭.૫૦	૧૪૦૧૭.૫૦	૭૯૬૧.૬૩	૫૨૩.૧૩	૧૭૭૧.૮૮	૧૨૭૫.૭૫	૩૦૯૧૯.૭૫
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૭૭.૦૦	૨૪૦૭.૫૦	૦.૦૦	૨૭૦.૦૦	૮૩૬૪.૩૮	૬૧૨૦.૦૦	૪૪૩.૦૩	૬૦૭.૫૦	૧૯૦૧.૨૫	૨૦૨૯૦.૬૫
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૦૭.૦૦	૩૯૨૦.૫૦	૦.૦૦	૪૭૭.૨૫	૮૪૦૬.૫૦	૫૪૬૮.૨૫	૨૫૮.૭૫	૩૬૨.૨૫	૨૦૭૫.૭૫	૨૧૧૭૬.૨૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૬૨.૫૦	૪૨૩૬.૧૩	૦.૦૦	૨૪૯.૭૫	૮૧૬૭.૫૦	૬૦૯૫.૨૫	૪૮૧.૫૩	૩૦૩.૭૫	૨૮૧૪.૭૫	૨૨૬૧૧.૧૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૧૩.૭૫	૭૧૭૮.૧૩	૦.૦૦	૧૧૯૬.૦૦	૧૧૧૩૭.૭૫	૮૪૦૦.૭૫	૪૭૯.૧૩	૨૮૦૬.૦૦	૩૫૫૩.૫૦	૩૪૯૬૫.૦૦
૭	સુ. નગર		૪૬૭.૧૫	૩૮૧૨.૨૨	૦.૦૦	૨૬૯.૦૮	૧૧૬૫૩.૭૫	૯૮૪૬.૨૫	૩૪૮.૯૮	૧૬૨૯.૨૦	૪૨૬૯.૪૬	૩૨૨૯૬.૦૮
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૮૧.૩૬	૩૯૬૩.૪૧	૦.૦૦	૩૮૯.૮૬	૧૧૦૭૪.૪૦	૮૭૦૯.૭૨	૩૭૪.૨૧	૧૪૦૭.૧૨	૩૪૬૫.૦૯	૨૯૭૬૫.૧૬

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.પટ.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૨૩૪.૫૦	૪૦૨૩.૧૩	૦.૦૦	૨૮૩.૫૦	૯૩૨૮.૫૦	૭૪૯૨.૫૦	૨૫૮.૨૫	૧૪૧૭.૫૦	૩૪૨૯.૦૦	૨૬૪૬૭.૮૮
		ચુડા	૫૯૦.૭૫	૬૩૯૧.૨૫	૦.૦૦	૫૪૮.૩૮	૧૭૮૨૮.૮૮	૧૫૪૬૧.૫૦	૬૩૧.૪૩	૩૬૬૪.૭૫	૪૦૬૬.૦૦	૪૯૧૮૨.૯૩
		દસાડા	૪૩૫.૦૦	૪૪૦૭.૬૫	૦.૦૦	૨૪૬.૫૦	૧૦૬૧૪.૦૦	૧૧૦૬૩.૫૦	૪૮૨.૫૬	૫૫૧.૦૦	૩૩૪૯.૫૦	૩૧૧૪૯.૭૧
		ધાંગધ્રા	૮૧૦.૦૦	૧૫૮૧.૨૫	૦.૦૦	૨૬૨.૫૦	૧૪૨૭૫.૦૦	૧૧૫૫૦.૦૦	૪૭૮.૧૩	૬૬૨.૫૦	૫૮૨૫.૦૦	૩૫૪૪૪.૩૮
		હળવદ	૨૬૨.૫૦	૪૨૦.૦૦	૦.૦૦	૫૮૫.૦૦	૧૧૧૬૦.૦૦	૮૬૪૦.૦૦	૨૪૩.૭૫	૩૫૪૭.૫૦	૨૨૯૫.૦૦	૨૭૧૫૩.૭૫
		લખતર	૬૦૯.૦૦	૩૩૭૫.૦૦	૦.૦૦	૩૩૩.૫૦	૧૧૪૮૪.૦૦	૧૧૨૯૫.૫૦	૩૦૮.૧૩	૧૧૦૨.૦૦	૬૨૯૩.૦૦	૩૪૮૦૦.૧૩
		લીંબડી	૪૫૬.૦૦	૨૭૧૩.૪૮	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૧૭૭૨.૦૦	૮૪૨૪.૦૦	૩૮૩.૧૩	૧૭૨૮.૦૦	૬૭૪૧.૦૦	૩૨૨૧૭.૬૦
		મુળી	૨૮૮.૦૦	૨૦૨૫.૦૦	૦.૦૦	૨૯૬.૦૦	૯૧૨૦.૫૦	૮૧૦૩.૦૦	૧૯૭.૯૪	૧૭૯૪.૫૦	૨૪૧૪.૨૫	૨૪૨૩૯.૧૯
		સાયલા	૨૬૯.૫૦	૧૧૮૫.૨૯	૦.૦૦	૧૩૫.૩૮	૧૦૪૦૯.૬૩	૬૫૭૬.૩૮	૧૮૮.૧૫	૧૪૩૨.૨૫	૨૧૫૮.૮૮	૨૨૩૫૫.૪૪
		વઢવાણ	૭૧૬.૨૫	૧૨૦૦૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૦૫૪૫.૦૦	૯૮૫૬.૨૫	૩૧૭.૩૦	૩૯૨.૦૦	૬૧૨૭.૫૦	૩૯૯૫૪.૩૦
	સુ. નગર		૪૬૭.૧૫	૩૮૧૨.૨૨	૦.૦૦	૨૬૯.૦૮	૧૧૬૫૩.૭૫	૯૮૪૬.૨૫	૩૪૮.૯૮	૧૬૨૯.૨૦	૪૨૬૯.૪૬	૩૨૨૯૬.૦૮

મોજાગી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

૫.૫૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાગ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાગ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧.૧૩	૧૨.૯૩	૦.૦૦	૩.૫૪	૪૫.૨૮	૨૯.૩૬	૧.૩૪	૧.૫૯	૪.૮૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૦)	(૦૪.૭૫)	(૦૦.૦૦)	(૧૩.૨૫)	(૦૫.૯૬)	(૦૪.૯૧)	(૦૫.૨૧)	(૦૧.૬૫)	(૦૨.૦૩)	(૦૪.૯૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૯૯	૧૪.૬૭	૦.૦૦	૧.૭૧	૪૫.૩૪	૨૫.૭૫	૧.૬૯	૫.૭૩	૪.૧૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૦૪)	(૦૭.૧૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૪૬)	(૦૭.૯૧)	(૦૫.૭૧)	(૦૮.૭૪)	(૦૭.૮૭)	(૦૨.૩૦)	(૦૬.૪૯)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૮૭	૧૧.૮૭	૦.૦૦	૧.૩૩	૪૧.૨૨	૩૦.૧૬	૨.૧૮	૨.૯૯	૯.૩૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૯૦)	(૦૩.૮૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૩૩)	(૦૪.૭૨)	(૦૪.૩૯)	(૦૭.૪૦)	(૦૨.૭૦)	(૦૩.૪૩)	(૦૪.૨૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૯૮	૧૮.૫૧	૦.૦૦	૨.૨૫	૩૯.૭૦	૨૫.૮૨	૧.૨૨	૧.૭૧	૯.૮૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૩૯)	(૦૬.૧૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૭.૬૫)	(૦૪.૭૪)	(૦૩.૯૨)	(૦૪.૩૨)	(૦૧.૬૧)	(૦૩.૭૪)	(૦૪.૪૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧.૧૬	૧૮.૭૩	૦.૦૦	૧.૧૦	૩૬.૧૨	૨૬.૯૬	૨.૧૩	૧.૩૪	૧૨.૪૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૦)	(૦૬.૬૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૦૦)	(૦૪.૬૧)	(૦૪.૩૭)	(૦૮.૦૪)	(૦૧.૩૫)	(૦૫.૦૮)	(૦૪.૭૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૬૧	૨૦.૫૩	૦.૦૦	૩.૪૨	૩૧.૮૫	૨૪.૦૩	૧.૩૭	૮.૦૩	૧૦.૧૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૫૦)	(૧૧.૩૨)	(૦૦.૦૦)	(૧૯.૧૭)	(૦૬.૨૯)	(૦૬.૦૩)	(૦૮.૦૦)	(૧૨.૪૬)	(૦૬.૪૧)	(૦૭.૩૪)
૭	સુ. નગર		૧.૪૫	૧૧.૮૦	૦.૦૦	૦.૮૩	૩૬.૦૮	૩૦.૪૯	૧.૦૮	૫.૦૪	૧૩.૨૨	૧૦૦.૦૦
			(૭૬.૫૬)	(૬૦.૧૨)	(૦૦.૦૦)	(૪૩.૧૪)	(૬૫.૭૭)	(૭૦.૬૬)	(૫૮.૨૯)	(૭૨.૩૬)	(૭૭.૦૧)	(૬૭.૮૧)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧.૨૮	૧૩.૩૨	૦.૦૦	૧.૩૧	૩૭.૨૧	૨૯.૨૬	૧.૨૬	૪.૭૩	૧૧.૬૪	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

પ.પલ.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૦.૮૮	૧૫.૨૦	૦.૦૦	૧.૦૭	૩૫.૨૪	૨૮.૩૧	૦.૮૮	૫.૩૬	૧૨.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૮૪)	(૦૬.૩૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૫૪)	(૦૫.૨૬)	(૦૫.૩૮)	(૦૪.૩૩)	(૦૬.૩૦)	(૦૬.૧૮)	(૦૫.૫૬)
		ચુડા	૧.૨૦	૧૨.૮૮	૦.૦૦	૧.૧૧	૩૬.૨૫	૩૧.૪૪	૧.૨૮	૭.૪૫	૮.૨૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૬૮)	(૧૦.૦૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૭૮)	(૧૦.૦૬)	(૧૧.૧૦)	(૧૦.૫૫)	(૧૬.૨૮)	(૦૭.૩૩)	(૧૦.૩૩)
		દસાડા	૧.૪૦	૧૪.૧૫	૦.૦૦	૦.૭૮	૩૪.૦૭	૩૫.૫૨	૧.૫૫	૧.૭૭	૧૦.૭૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૩)	(૦૬.૮૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૮૫)	(૦૫.૮૮)	(૦૭.૮૪)	(૦૮.૦૬)	(૦૨.૪૫)	(૦૬.૦૪)	(૦૬.૫૪)
		ધાંગધા	૨.૨૮	૪.૪૬	૦.૦૦	૦.૭૪	૪૦.૨૭	૩૨.૫૮	૧.૩૫	૧.૮૭	૧૬.૪૩	૧૦૦.૦૦
			(૧૩.૨૭)	(૦૨.૪૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૨૧)	(૦૮.૦૬)	(૦૮.૨૮)	(૦૭.૮૮)	(૦૨.૮૪)	(૧૦.૫૧)	(૦૭.૪૪)
		હળવદ	૦.૮૭	૧.૫૫	૦.૦૦	૨.૧૫	૪૧.૧૦	૩૧.૮૨	૦.૮૦	૧૩.૦૬	૮.૪૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૦)	(૦૦.૬૬)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૩૮)	(૦૬.૩૦)	(૦૬.૨૦)	(૦૪.૦૭)	(૧૫.૭૬)	(૦૪.૧૪)	(૦૫.૭૦)
		લખતર	૧.૭૫	૮.૭૦	૦.૦૦	૦.૮૬	૩૩.૦૦	૩૨.૪૬	૦.૮૮	૩.૧૭	૧૮.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૮૮)	(૦૫.૩૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૩૫)	(૦૬.૪૮)	(૦૮.૧૧)	(૦૫.૧૫)	(૦૪.૮૮)	(૧૧.૩૫)	(૦૭.૩૧)
		લીંબડી	૧.૪૨	૮.૪૨	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૬.૫૪	૨૬.૧૫	૧.૧૮	૫.૩૬	૨૦.૮૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૪૭)	(૦૪.૨૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૬.૬૪)	(૦૬.૦૪)	(૦૬.૪૦)	(૦૭.૬૮)	(૧૨.૧૬)	(૦૬.૭૬)
		મુળી	૧.૧૮	૮.૩૫	૦.૦૦	૧.૨૨	૩૭.૬૩	૩૩.૪૩	૦.૮૨	૭.૪૦	૮.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૭૨)	(૦૩.૧૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૭૫)	(૦૫.૧૫)	(૦૫.૮૧)	(૦૩.૩૧)	(૦૭.૮૭)	(૦૪.૩૫)	(૦૫.૦૮)
		સાયલા	૧.૨૧	૫.૩૦	૦.૦૦	૦.૬૧	૪૬.૫૬	૨૮.૪૨	૦.૮૪	૬.૪૧	૮.૬૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૪૨)	(૦૧.૮૭)	(૦૦.૦૦)	(૦૨.૧૭)	(૦૫.૮૭)	(૦૪.૭૨)	(૦૩.૧૪)	(૦૬.૩૬)	(૦૩.૮૮)	(૦૪.૬૮)
		વઢવાણ	૧.૭૮	૩૦.૦૩	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬.૩૮	૨૪.૬૭	૦.૭૮	૦.૮૮	૧૫.૩૪	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૭૪)	(૧૮.૮૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૮૫)	(૦૭.૦૭)	(૦૫.૩૦)	(૦૧.૭૪)	(૧૧.૦૫)	(૦૮.૩૮)
	સુ. નગર		૧.૪૫	૧૧.૮૦	૦.૦૦	૦.૮૩	૩૬.૦૮	૩૦.૪૮	૧.૦૮	૫.૦૪	૧૩.૨૨	૧૦૦.૦૦
			(૭૬.૫૬)	(૬૦.૧૨)	(૦૦.૦૦)	(૪૩.૧૪)	(૬૫.૭૭)	(૭૦.૬૬)	(૫૮.૨૮)	(૭૨.૩૬)	(૭૭.૦૧)	(૬૭.૮૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મધ્યમ ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૬૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૮૨૪૭.૫૦	૬૦૮૯૬.૦૮	૩૬૧૩૫.૦૦	૬૩૩૬૦.૦૦	૯૧૭૭૩.૦૦	૪૭૮૬૬.૫૦	૨૧૮૩.૮૦	૨૦૦૯૭.૦૦	૧૦૫૯૩.૦૦	૩૫૧૧૫૧.૮૮
			(૩૬૮.૬૩)	(૧૨૩૦.૨૨)	(૭૩૦.૦૦)	(૧૨૮૦.૦૦)	(૧૮૫૪.૦૦)	(૯૬૭.૦૦)	(૪૪.૧૨)	(૪૦૬.૦૦)	(૨૧૪.૦૦)	(૭૦૯૩.૯૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૦૫૨૦.૦૦	૧૨૧૦૩૩.૫૦	૬૩૩૮૪.૦૦	૧૧૪૫૭૦.૦૦	૧૧૯૭૦૦.૦૦	૭૨૭૮૯.૦૦	૨૪૭૯.૫૦	૨૮૫૦૦.૦૦	૧૯૮૩૬.૦૦	૫૬૨૮૧૨.૦૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૨૧૨૩.૪૦)	(૧૧૧૨.૦૦)	(૨૦૧૦.૦૦)	(૨૧૦૦.૦૦)	(૧૨૭૭.૦૦)	(૪૩.૫૦)	(૫૦૦.૦૦)	(૩૪૮.૦૦)	(૯૮૭૩.૯૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨૦૯૪.૬૫	૩૩૭૦૧.૦૦	૩૫૯૯૦.૦૦	૫૩૪૯૭.૦૦	૫૪૮૩૦.૫૦	૩૯૦૭૦.૫૦	૨૮૭૦.૦૫	૧૫૨૫૦.૦૦	૯૫૧૬.૦૦	૨૫૬૯૧૯.૭૦
			(૩૯૬.૫૪)	(૧૧૦૪.૯૫)	(૧૧૮૦.૦૦)	(૧૭૫૪.૦૦)	(૧૮૦૧.૦૦)	(૧૨૮૧.૦૦)	(૯૪.૧૦)	(૫૦૦.૦૦)	(૩૧૨.૦૦)	(૮૪૨૩.૫૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૫૩૨૭.૯૦	૭૬૩૭૭.૦૦	૪૬૨૦૦.૦૦	૮૬૧૮૪.૦૦	૭૬૮૬૦.૦૦	૪૧૯૧૬.૦૦	૨૨૬૦.૪૦	૨૭૩૦૦.૦૦	૧૬૪૨૨.૦૦	૩૮૮૮૪૭.૩૦
			(૩૬૪.૯૫)	(૧૮૧૮.૫૦)	(૧૧૦૦.૦૦)	(૨૦૫૨.૦૦)	(૧૮૩૦.૦૦)	(૯૯૮.૦૦)	(૫૩.૮૨)	(૬૫૦.૦૦)	(૩૯૧.૦૦)	(૯૨૫૮.૨૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૯૨૩૪.૮૦	૧૦૧૭૯૭.૫૦	૪૬૯૬૮.૦૦	૬૦૭૭૦.૦૦	૮૦૪૯૪.૫૦	૫૧૧૯૧.૦૦	૫૧૩૪.૫૫	૧૬૭૩૭.૫૦	૨૮૦૧૬.૦૦	૪૧૦૩૪૩.૮૫
			(૩૭૩.૪૯)	(૧૯૭૬.૫૦)	(૯૧૨.૦૦)	(૧૧૮૦.૦૦)	(૧૫૬૩.૦૦)	(૯૯૪.૦૦)	(૯૯.૭૦)	(૩૨૫.૦૦)	(૫૪૪.૦૦)	(૭૯૬૭.૬૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૪૯૪૪.૫૦	૧૨૧૬૮૧.૦૦	૪૮૫૪૪.૦૦	૧૦૦૫૩૨.૦૦	૯૬૭૬૦.૦૦	૬૨૭૩૦.૦૦	૪૦૩૪.૪૦	૨૮૭૦૦.૦૦	૨૫૫૮૪.૦૦	૫૦૩૫૦૯.૯૦
			(૩૬૪.૫૦)	(૨૯૬૭.૮૫)	(૧૧૮૪.૦૦)	(૨૪૫૨.૦૦)	(૨૩૬૦.૦૦)	(૧૫૩૦.૦૦)	(૯૮.૪૦)	(૭૦૦.૦૦)	(૬૨૪.૦૦)	(૧૨૨૮૦.૭૫)
૭	સુ. નગર		૧૮૫૭૮૨.૫૦	૬૦૧૦૪૭.૫૦	૪૪૩૪૨૨.૦૦	૨૬૧૮૮૭.૦૦	૭૪૭૨૬૩.૫૦	૫૪૬૬૪૬.૫૦	૧૮૨૬૨.૫૫	૧૬૪૦૭૨.૦૦	૨૩૬૪૫૮.૫૦	૩૨૦૪૮૪૨.૦૫
			(૩૩૩.૮૫)	(૧૦૮૦.૦૫)	(૭૯૬.૮૦)	(૪૭૦.૫૯)	(૧૩૪૨.૭૯)	(૯૮૨.૩૦)	(૩૨.૮૧)	(૨૯૪.૮૨)	(૪૨૪.૯૦)	(૫૭૫૮.૯૧)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૨૮૬૧૫૧.૮૫	૧૧૧૬૫૩૩.૫૮	૭૨૦૬૪૩.૦૦	૭૪૦૮૦૦.૦૦	૧૨૬૭૭૮૧.૫૦	૮૬૨૨૦૯.૫૦	૩૭૨૨૫.૩૫	૩૦૦૬૫૬.૫૦	૩૪૬૪૨૫.૫૦	૫૬૭૮૪૨૬.૭૮
			(૩૪૫.૬૦)	(૧૩૪૮.૪૭)	(૮૭૦.૩૪)	(૮૯૪.૬૮)	(૧૫૩૧.૧૩)	(૧૦૪૧.૩૧)	(૪૪.૯૫)	(૩૬૩.૧૦)	(૪૧૮.૩૮)	(૬૮૫૭.૯૬)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મોટા ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૬૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૧૭૧૨૪.૭૫	૯૧૮૪૭.૫૦	૪૬૩૨૫.૦૦	૨૭૪૯૭.૦૦	૬૮૭૬૫.૦૦	૪૮૧૧૦.૦૦	૨૦૭૩.૧૫	૧૭૧૭૦.૦૦	૧૪૦૬૭.૫૦	૩૩૨૯૭૯.૯૦
			(૪૦૨.૯૩)	(૨૧૬૧.૧૦)	(૧૦૯૦.૦૦)	(૬૪૭.૦૦)	(૧૬૧૮.૦૦)	(૧૧૩૨.૦૦)	(૪૮.૭૮)	(૪૦૪.૦૦)	(૩૩૧.૦૦)	(૭૮૩૪.૮૧)
		ચુડા	૧૭૯૫૫.૦૦	૭૩૮૦૦.૦૦	૫૪૩૬૦.૦૦	૩૦૫૪૦.૦૦	૧૧૧૨૪૦.૦૦	૭૧૩૪૦.૦૦	૩૪૩૨.૬૦	૩૫૭૦૦.૦૦	૩૧૧૪૦.૦૦	૪૨૯૫૦૭.૬૦
			(૨૯૯.૨૫)	(૧૨૩૦.૦૦)	(૯૦૬.૦૦)	(૫૦૯.૦૦)	(૧૮૫૪.૦૦)	(૧૧૮૯.૦૦)	(૫૭.૨૧)	(૫૯૫.૦૦)	(૫૧૯.૦૦)	(૭૧૫૮.૪૬)
		દસાડા	૨૧૦૬૦.૦૦	૬૬૩૦૦.૦૦	૩૭૦૮૦.૦૦	૮૪૦૦.૦૦	૫૩૧૬૦.૦૦	૫૪૪૮૦.૦૦	૧૩૨૪.૮૦	૧૯૨૦.૦૦	૧૬૩૨૦.૦૦	૨૬૦૦૪૪.૮૦
			(૩૫૧.૦૦)	(૧૧૦૫.૦૦)	(૬૧૮.૦૦)	(૧૪૦.૦૦)	(૮૮૬.૦૦)	(૯૦૮.૦૦)	(૨૨.૦૮)	(૩૨.૦૦)	(૨૭૨.૦૦)	(૪૩૩૪.૦૮)
		ધાંગધ્રા	૨૦૫૨૦.૦૦	૬૪૫૩૩.૫૦	૬૬૬૯૦.૦૦	૧૫૨૧૯.૦૦	૮૪૨૪૬.૦૦	૫૭૦૫૭.૦૦	૨૪૩૩.૨૫	૮૨૬૫.૦૦	૩૪૪૮૫.૦૦	૩૫૩૪૪૮.૭૫
			(૩૬૦.૦૦)	(૧૧૩૨.૧૫)	(૧૧૭૦.૦૦)	(૨૬૭.૦૦)	(૧૪૭૮.૦૦)	(૧૦૦૧.૦૦)	(૪૨.૬૯)	(૧૪૫.૦૦)	(૬૦૫.૦૦)	(૬૨૦૦.૮૪)
		હળવદ	૧૮૬૦૩.૦૦	૩૯૫૦૦.૦૦	૩૪૩૪૪.૦૦	૧૧૩૮૯૭.૦૦	૧૦૧૧૨૪.૦૦	૬૪૧૩૦.૦૦	૧૩૪૨.૦૦	૫૮૮૮૩.૦૦	૧૮૪૪૪.૦૦	૪૫૦૨૬૭.૦૦
			(૩૫૧.૦૦)	(૩૪૫.૩૦)	(૬૪૮.૦૦)	(૨૧૪૯.૦૦)	(૧૯૦૮.૦૦)	(૧૨૧૦.૦૦)	(૨૫.૩૨)	(૧૧૧૧.૦૦)	(૩૪૮.૦૦)	(૮૦૯૫.૬૨)
		લખતર	૨૦૫૨૦.૦૦	૨૬૧૦૦.૦૦	૪૦૪૭૦.૦૦	૧૮૧૮૩.૦૦	૫૫૯૧૭.૦૦	૪૯૩૦૫.૦૦	૧૩૯૬.૫૦	૧૧૧૭૨.૦૦	૨૩૪૨૭.૦૦	૨૪૬૪૯૦.૫૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૪૫૭.૯૦)	(૭૧૦.૦૦)	(૩૧૯.૦૦)	(૯૮૧.૦૦)	(૮૬૫.૦૦)	(૨૪.૫૦)	(૧૯૬.૦૦)	(૪૧૧.૦૦)	(૪૩૨૪.૪૦)
		લીંબડી	૧૮૨૭૦.૦૦	૩૫૬૫૦.૦૦	૩૩૯૨૫.૦૦	૧૨૧૯૦.૦૦	૫૯૫૭૦.૦૦	૪૦૪૨૨.૫૦	૧૮૭૫.૧૦	૨૯૯૦.૦૦	૨૯૯૫૭.૫૦	૨૩૪૮૫૦.૧૦
			(૩૧૭.૭૩)	(૬૨૦.૦૦)	(૫૯૦.૦૦)	(૨૧૨.૦૦)	(૧૦૩૬.૦૦)	(૭૦૩.૦૦)	(૩૨.૬૧)	(૫૨.૦૦)	(૫૨૧.૦૦)	(૪૦૮૪.૩૪)
		મુળી	૧૪૮૬૮.૦૦	૪૪૪૪૬.૫૦	૩૭૮૪૯.૫૦	૯૮૨૮.૦૦	૬૯૪૩૯.૫૦	૫૫૯૨૬.૦૦	૧૪૮૬.૫૦	૧૯૭૭૩.૦૦	૧૯૮૩૧.૫૦	૨૭૩૪૪૮.૫૦
			(૨૫૪.૧૫)	(૭૬૦.૦૦)	(૬૪૭.૦૦)	(૧૬૮.૦૦)	(૧૧૮૭.૦૦)	(૯૫૬.૦૦)	(૨૫.૪૧)	(૩૩૮.૦૦)	(૩૩૯.૦૦)	(૪૬૭૪.૫૬)
		સાયલા	૧૫૨૬૧.૭૫	૬૨૦૭૦.૦૦	૩૬૧૫૯.૦૦	૧૯૫૩૩.૦૦	૮૨૭૨૨.૦૦	૫૦૭૯૬.૦૦	૧૧૯૨.૨૫	૩૫૧૯.૦૦	૧૭૬૪૬.૦૦	૨૮૮૮૯૯.૦૦
			(૨૯૯.૨૫)	(૧૨૧૭.૦૫)	(૭૦૯.૦૦)	(૩૮૩.૦૦)	(૧૬૨૨.૦૦)	(૯૯૬.૦૦)	(૨૩.૩૮)	(૬૯.૦૦)	(૩૪૬.૦૦)	(૫૬૬૪.૬૮)
		વઢવાણ	૨૧૬૦૦.૦૦	૯૬૮૦૦.૦૦	૫૬૨૨૦.૦૦	૬૬૦૦.૦૦	૬૧૦૮૦.૦૦	૫૫૦૮૦.૦૦	૧૭૦૬.૪૦	૪૬૮૦.૦૦	૩૧૧૪૦.૦૦	૩૩૪૯૦૬.૪૦
			(૩૬૦.૦૦)	(૧૬૧૩.૩૩)	(૯૩૭.૦૦)	(૧૧૦.૦૦)	(૧૦૧૮.૦૦)	(૯૧૮.૦૦)	(૨૮.૪૪)	(૭૮.૦૦)	(૫૧૯.૦૦)	(૫૫૮૧.૭૭)
	સુ. નગર		૧૮૫૭૮૨.૫૦	૬૦૧૦૪૭.૫૦	૪૪૩૪૨૨.૦૦	૨૬૧૮૮૭.૦૦	૭૪૭૨૬૩.૫૦	૫૪૬૬૪૬.૫૦	૧૮૨૬૨.૫૫	૧૬૪૦૭૨.૦૦	૨૩૬૪૫૮.૫૦	૩૨૦૪૮૪૨.૦૫
			(૩૩૩.૮૫)	(૧૦૮૦.૦૫)	(૭૯૬.૮૦)	(૪૭૦.૫૯)	(૧૩૪૨.૭૯)	(૯૮૨.૩૦)	(૩૨.૮૧)	(૨૯૪.૮૨)	(૪૨૪.૯૦)	(૫૭૫૮.૯૧)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મોટા ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૬૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૫૬૧.૮૮	૧૫૨૨૪.૦૨	૮૦૩૩.૭૫	૧૫૮૪૦.૦૦	૨૨૮૪૩.૨૫	૧૧૯૬૬.૬૩	૫૪૫.૮૮	૫૦૨૪.૨૫	૨૬૪૮.૨૫	૮૭૯૮૮.૦૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૧૩૦.૦૦	૩૦૨૫૮.૩૮	૧૫૮૪૬.૦૦	૨૮૬૪૨.૫૦	૨૯૯૨૫.૦૦	૧૮૧૯૭.૨૫	૬૧૯.૮૮	૭૧૨૫.૦૦	૪૯૫૯.૦૦	૧૪૦૭૦૩.૦૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૦૨૩.૬૬	૮૪૨૫.૨૫	૮૯૯૭.૫૦	૧૩૩૭૪.૨૫	૧૩૭૩૨.૬૩	૯૭૬૭.૬૩	૭૧૭.૫૧	૩૮૧૨.૫૦	૨૩૭૯.૦૦	૬૪૨૨૯.૯૩
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૮૩૧.૯૮	૧૯૦૯૪.૨૫	૧૧૫૫૦.૦૦	૨૧૫૪૬.૦૦	૧૯૨૧૫.૦૦	૧૦૪૭૯.૦૦	૫૬૫.૧૦	૬૮૨૫.૦૦	૪૧૦૫.૫૦	૯૭૨૧૧.૮૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૮૦૮.૭૦	૨૫૪૪૯.૩૮	૧૧૭૪૨.૦૦	૧૫૧૯૨.૫૦	૨૦૧૨૩.૬૩	૧૨૭૯૭.૭૫	૧૨૮૩.૬૪	૪૧૮૪.૩૮	૭૦૦૪.૦૦	૧૦૨૫૮૫.૯૬
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૭૩૬.૧૩	૩૦૪૨૦.૨૫	૧૨૧૩૬.૦૦	૨૫૧૩૩.૦૦	૨૪૧૯૦.૦૦	૧૫૬૮૨.૫૦	૧૦૦૮.૬૦	૭૧૭૫.૦૦	૬૩૯૬.૦૦	૧૨૫૮૭૭.૪૮
૭	સુ. નગર		૪૬૪૪.૫૬	૧૫૦૨૬.૧૯	૧૧૦૮૫.૫૫	૬૫૪૭.૧૮	૧૮૬૮૧.૫૯	૧૩૬૬૬.૧૬	૪૫૬.૫૬	૪૧૦૧.૮૦	૫૯૧૧.૪૬	૮૦૧૨૧.૦૫
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૪૪૭૧.૧૨	૧૭૪૪૫.૮૪	૧૧૨૬૦.૦૫	૧૧૫૭૫.૦૦	૧૯૮૦૯.૦૯	૧૩૪૭૨.૦૨	૫૮૧.૬૫	૪૬૯૭.૭૬	૫૪૧૨.૯૦	૮૮૭૨૫.૪૨

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૬૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૪૨૮૧.૧૯	૨૨૯૬૧.૮૮	૧૧૫૮૧.૨૫	૬૮૭૪.૨૫	૧૭૧૯૧.૨૫	૧૨૦૨૭.૫૦	૫૧૮.૨૯	૪૨૯૨.૫૦	૩૫૧૬.૮૮	૮૩૨૪૪.૯૮
		ચુડા	૪૪૮૮.૭૫	૧૮૪૫૦.૦૦	૧૩૫૯૦.૦૦	૭૬૩૫.૦૦	૨૭૮૧૦.૦૦	૧૭૮૩૫.૦૦	૮૫૮.૧૫	૮૯૨૫.૦૦	૭૭૮૫.૦૦	૧૦૭૩૭૬.૯૦
		દસાડા	૫૨૬૫.૦૦	૧૬૫૭૫.૦૦	૯૨૭૦.૦૦	૨૧૦૦.૦૦	૧૩૨૯૦.૦૦	૧૩૬૨૦.૦૦	૩૩૧.૨૦	૪૮૦.૦૦	૪૦૮૦.૦૦	૬૫૦૧૧.૨૦
		ધાંગધ્રા	૫૧૩૦.૦૦	૧૬૧૩૩.૩૮	૧૬૬૭૨.૫૦	૩૮૦૪.૭૫	૨૧૦૬૧.૫૦	૧૪૨૬૪.૨૫	૬૦૮.૩૧	૨૦૬૬.૨૫	૮૬૨૧.૨૫	૮૮૩૬૨.૧૯
		હળવદ	૪૬૫૦.૭૫	૯૮૭૫.૦૦	૮૫૮૬.૦૦	૨૮૪૭૪.૨૫	૨૫૨૮૧.૦૦	૧૬૦૩૨.૫૦	૩૩૫.૫૦	૧૪૭૨૦.૭૫	૪૬૧૧.૦૦	૧૧૨૫૬૬.૭૫
		લખતર	૫૧૩૦.૦૦	૬૫૨૫.૦૦	૧૦૧૧૭.૫૦	૪૫૪૫.૭૫	૧૩૯૭૯.૨૫	૧૨૩૨૬.૨૫	૩૪૯.૧૩	૨૭૯૩.૦૦	૫૮૫૬.૭૫	૬૧૬૨૨.૬૩
		લીંબડી	૪૫૬૭.૫૦	૮૯૧૨.૫૦	૮૪૮૧.૨૫	૩૦૪૭.૫૦	૧૪૮૯૨.૫૦	૧૦૧૦૫.૬૩	૪૬૮.૭૮	૭૪૭.૫૦	૭૪૮૯.૩૮	૫૮૭૧૨.૫૩
		મુળી	૩૭૧૭.૦૦	૧૧૧૧૧.૬૩	૯૪૬૨.૩૮	૨૪૫૭.૦૦	૧૭૩૫૯.૮૮	૧૩૯૮૧.૫૦	૩૭૧.૬૩	૪૯૪૩.૨૫	૪૯૫૭.૮૮	૬૮૩૬૨.૧૩
		સાયલા	૩૮૧૫.૪૪	૧૫૫૧૭.૫૦	૯૦૩૯.૭૫	૪૮૮૩.૨૫	૨૦૬૮૦.૫૦	૧૨૬૯૯.૦૦	૨૯૮.૦૬	૮૭૯.૭૫	૪૪૧૧.૫૦	૭૨૨૨૪.૭૫
		વઢવાણ	૫૪૦૦.૦૦	૨૪૨૦૦.૦૦	૧૪૦૫૫.૦૦	૧૬૫૦.૦૦	૧૫૨૭૦.૦૦	૧૩૭૭૦.૦૦	૪૨૬.૬૦	૧૧૭૦.૦૦	૭૭૮૫.૦૦	૮૩૭૨૬.૬૦
	સુ. નગર		૪૬૪૪.૫૬	૧૫૦૨૬.૧૯	૧૧૦૮૫.૫૫	૬૫૪૭.૧૮	૧૮૬૮૧.૫૯	૧૩૬૬૬.૧૬	૪૫૬.૫૬	૪૧૦૧.૮૦	૫૯૧૧.૪૬	૮૦૧૨૧.૦૫

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

૫.૬૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	ઠંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૫.૨૦	૧૭.૩૪	૧૦.૨૯	૧૮.૦૪	૨૬.૧૩	૧૩.૬૩	૦.૬૨	૫.૭૨	૩.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૮)	(૦૫.૪૫)	(૦૫.૦૧)	(૦૮.૫૫)	(૦૭.૨૪)	(૦૫.૫૫)	(૦૫.૮૭)	(૦૬.૬૮)	(૦૩.૦૬)	(૦૬.૧૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩.૬૫	૨૧.૫૧	૧૧.૨૬	૨૦.૩૬	૨૧.૨૭	૧૨.૯૩	૦.૪૪	૫.૦૬	૩.૫૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૭)	(૧૦.૮૪)	(૦૮.૮૦)	(૧૫.૪૭)	(૦૯.૪૪)	(૦૮.૪૪)	(૦૬.૬૬)	(૦૯.૪૮)	(૦૫.૭૩)	(૦૯.૯૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૭૧	૧૩.૧૨	૧૪.૦૧	૨૦.૮૨	૨૧.૩૮	૧૫.૨૧	૧.૧૨	૫.૯૪	૩.૭૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૨૩)	(૦૩.૦૨)	(૦૪.૯૯)	(૦૭.૨૨)	(૦૪.૩૩)	(૦૪.૫૩)	(૦૭.૭૧)	(૦૫.૦૭)	(૦૨.૭૫)	(૦૪.૫૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩.૯૪	૧૯.૬૪	૧૧.૮૮	૨૨.૧૬	૧૯.૭૭	૧૦.૭૮	૦.૫૮	૭.૦૨	૪.૨૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૩૬)	(૦૬.૮૪)	(૦૬.૪૧)	(૧૧.૬૩)	(૦૬.૦૬)	(૦૪.૮૬)	(૦૬.૦૭)	(૦૯.૦૮)	(૦૪.૭૪)	(૦૬.૮૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૬૯	૨૪.૮૧	૧૧.૪૫	૧૪.૮૧	૧૯.૬૨	૧૨.૪૮	૧.૨૫	૪.૦૮	૬.૮૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૭૨)	(૦૯.૧૨)	(૦૬.૫૨)	(૦૮.૨૦)	(૦૬.૩૫)	(૦૫.૯૪)	(૧૩.૭૯)	(૦૫.૫૭)	(૦૮.૦૯)	(૦૭.૨૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨.૯૭	૨૪.૧૭	૯.૬૪	૧૯.૯૭	૧૯.૨૨	૧૨.૪૬	૦.૮૦	૫.૭૦	૫.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૨૨)	(૧૦.૯૦)	(૦૬.૭૪)	(૧૩.૫૭)	(૦૭.૬૩)	(૦૭.૨૮)	(૧૦.૮૪)	(૦૯.૫૫)	(૦૭.૩૯)	(૦૮.૮૭)
૭	સુ. નગર		૫.૮૦	૧૮.૭૫	૧૩.૮૪	૮.૧૭	૨૩.૩૨	૧૭.૦૬	૦.૫૭	૫.૧૨	૭.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૬૪.૯૨)	(૫૩.૮૩)	(૬૧.૫૩)	(૩૫.૩૫)	(૫૮.૯૪)	(૬૩.૪૦)	(૪૯.૦૬)	(૫૪.૫૭)	(૬૮.૨૬)	(૫૬.૪૪)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૫.૦૪	૧૯.૬૬	૧૨.૬૯	૧૩.૦૫	૨૨.૩૩	૧૫.૧૮	૦.૬૬	૫.૨૯	૬.૧૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં મોટા ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

૫.૬૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ધસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૫.૧૪	૨૭.૫૮	૧૩.૮૧	૮.૨૬	૨૦.૬૫	૧૪.૪૫	૦.૬૨	૫.૧૬	૪.૨૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૮)	(૦૮.૨૩)	(૦૬.૪૩)	(૦૩.૭૧)	(૦૫.૪૨)	(૦૫.૫૮)	(૦૫.૫૭)	(૦૫.૭૧)	(૦૪.૦૬)	(૦૫.૮૬)
		ચુડા	૪.૧૮	૧૭.૧૮	૧૨.૬૬	૭.૧૧	૨૫.૮૦	૧૬.૬૧	૦.૮૦	૮.૩૧	૭.૨૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૨૭)	(૦૬.૬૧)	(૦૭.૫૪)	(૦૪.૧૨)	(૦૮.૭૭)	(૦૮.૨૭)	(૦૮.૨૨)	(૧૧.૮૭)	(૦૮.૮૮)	(૦૭.૫૬)
		દસાડા	૮.૧૦	૨૫.૫૦	૧૪.૨૬	૩.૨૩	૨૦.૪૪	૨૦.૮૫	૦.૫૧	૦.૭૪	૬.૨૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૩૬)	(૦૫.૮૪)	(૦૫.૧૫)	(૦૧.૧૩)	(૦૪.૧૮)	(૦૬.૩૨)	(૦૩.૫૬)	(૦૦.૬૪)	(૦૪.૭૧)	(૦૪.૫૮)
		ધાંગધ્રા	૫.૮૧	૧૮.૨૬	૧૮.૮૭	૪.૩૧	૨૩.૮૪	૧૬.૧૪	૦.૬૮	૨.૩૪	૮.૭૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૭)	(૦૫.૭૮)	(૦૮.૨૫)	(૦૨.૦૫)	(૦૬.૬૫)	(૦૬.૬૨)	(૦૬.૫૪)	(૦૨.૭૫)	(૦૮.૮૫)	(૦૬.૨૨)
		હળવદ	૪.૧૩	૮.૭૭	૭.૬૩	૨૫.૩૦	૨૨.૪૬	૧૪.૨૪	૦.૩૦	૧૩.૦૮	૪.૧૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૦)	(૦૩.૫૪)	(૦૪.૭૭)	(૧૫.૩૭)	(૦૭.૮૮)	(૦૭.૪૪)	(૦૩.૬૧)	(૧૮.૫૮)	(૦૫.૩૨)	(૦૭.૮૩)
		લખતર	૮.૩૨	૧૦.૫૮	૧૬.૪૨	૭.૩૮	૨૨.૬૮	૨૦.૦૦	૦.૫૭	૪.૫૩	૮.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૭)	(૦૨.૩૪)	(૦૫.૬૨)	(૦૨.૪૫)	(૦૪.૪૧)	(૦૫.૭૨)	(૦૩.૭૫)	(૦૩.૭૨)	(૦૬.૭૬)	(૦૪.૩૪)
		લીંબડી	૭.૭૮	૧૫.૧૮	૧૪.૪૫	૫.૧૮	૨૫.૩૭	૧૭.૨૧	૦.૮૦	૧.૨૭	૧૨.૭૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૮)	(૦૩.૧૮)	(૦૪.૭૧)	(૦૧.૬૫)	(૦૪.૭૦)	(૦૪.૬૮)	(૦૫.૦૪)	(૦૦.૮૮)	(૦૮.૬૫)	(૦૪.૧૪)
		મુળી	૫.૪૪	૧૬.૨૫	૧૩.૮૪	૩.૫૮	૨૫.૩૮	૨૦.૪૫	૦.૫૪	૭.૨૩	૭.૨૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૨૦)	(૦૩.૮૮)	(૦૫.૨૫)	(૦૧.૩૩)	(૦૫.૪૮)	(૦૬.૪૮)	(૦૩.૮૮)	(૦૬.૫૮)	(૦૫.૭૨)	(૦૪.૮૨)
		સાયલા	૫.૨૮	૨૧.૪૮	૧૨.૫૨	૬.૭૬	૨૮.૬૩	૧૭.૫૮	૦.૪૧	૧.૨૨	૬.૧૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૩૩)	(૦૫.૫૬)	(૦૫.૦૨)	(૦૨.૬૪)	(૦૬.૫૨)	(૦૫.૮૮)	(૦૩.૨૦)	(૦૧.૧૭)	(૦૫.૦૮)	(૦૫.૦૮)
		વઢવાણ	૬.૪૫	૨૮.૮૦	૧૬.૭૮	૧.૮૭	૧૮.૨૪	૧૬.૪૫	૦.૫૧	૧.૪૦	૮.૩૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૫૫)	(૦૮.૬૭)	(૦૭.૮૦)	(૦૦.૮૮)	(૦૪.૮૨)	(૦૬.૩૮)	(૦૪.૫૮)	(૦૧.૫૬)	(૦૮.૮૮)	(૦૫.૮૦)
	સુ. નગર		૫.૮૦	૧૮.૭૫	૧૩.૮૪	૮.૧૭	૨૩.૩૨	૧૭.૦૬	૦.૫૭	૫.૧૨	૭.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૬૪.૮૨)	(૫૩.૮૩)	(૬૧.૫૩)	(૩૫.૩૫)	(૫૮.૮૪)	(૬૩.૪૦)	(૪૮.૦૬)	(૫૪.૫૭)	(૬૮.૨૬)	(૫૬.૪૪)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મોટા ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

પ.૬૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૧૪.૦૦	૨૪૯૮૫.૫૦	૦.૦૦	૭૨૯૬.૦૦	૮૪૯૩૦.૦૦	૫૪૨૬૪.૦૦	૨૯૯૨.૫૦	૨૯૦૭.૦૦	૧૭૮૪૧.૦૦	૧૯૭૩૩૦.૦૦
			(૩૭.૦૮)	(૪૩૮.૩૪)	(૦૦.૦૦)	(૧૨૮.૦૦)	(૧૪૯૦.૦૦)	(૯૫૨.૦૦)	(૫૨.૫૦)	(૫૧.૦૦)	(૩૧૩.૦૦)	(૩૪૬૧.૯૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૮૦.૦૦	૩૪૨૭૮.૭૫	૦.૦૦	૬૪૯૩.૫૦	૧૦૧૪૩૯.૦૦	૫૭૮૫૬.૫૦	૨૯૩૯.૬૦	૧૭૬૦૮.૫૦	૧૦૨૦૮.૫૦	૨૩૩૧૦૪.૩૫
			(૩૮.૯૭)	(૫૮૫.૯૬)	(૦૦.૦૦)	(૧૧૧.૦૦)	(૧૭૩૪.૦૦)	(૯૮૯.૦૦)	(૫૦.૨૫)	(૩૦૧.૦૦)	(૧૭૪.૫૦)	(૩૯૮૪.૬૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨૬૦.૦૦	૧૮૧૧૮.૭૫	૦.૦૦	૨૩૦૮.૦૦	૫૮૮૪૬.૫૦	૪૨૭૬૮.૦૦	૨૪૭૦.૫૦	૧૪૧૭૫.૦૦	૮૫૦૯.૪૫	૧૪૮૪૫૬.૨૦
			(૩૧.૧૧)	(૪૪૭.૩૭)	(૦૦.૦૦)	(૫૭.૦૦)	(૧૪૫૩.૦૦)	(૧૦૫૬.૦૦)	(૬૧.૦૦)	(૩૫૦.૦૦)	(૨૧૦.૧૧)	(૩૬૬૫.૫૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૭૨૮.૦૦	૩૩૧૫૨.૦૦	૦.૦૦	૪૧૭૬.૦૦	૬૮૦૧૬.૦૦	૪૫૫૦૪.૦૦	૧૯૭૬.૬૦	૨૪૦૪૮.૦૦	૧૩૫૮૪.૦૦	૧૯૨૧૮૪.૬૦
			(૩૬.૦૦)	(૬૯૦.૬૬)	(૦૦.૦૦)	(૮૭.૦૦)	(૧૪૧૭.૦૦)	(૯૪૮.૦૦)	(૪૧.૧૮)	(૫૦૧.૦૦)	(૨૮૩.૦૦)	(૪૦૦૩.૮૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૫૬.૦૦	૩૬૫૦૦.૦૦	૦.૦૦	૨૪૦૮.૦૦	૬૪૯૬૦.૦૦	૪૯૮૯૬.૦૦	૩૮૩૬.૦૦	૧૯૬૦૦.૦૦	૧૭૫૨૮.૦૦	૧૯૬૮૮૪.૦૦
			(૩૮.૫૦)	(૬૫૧.૭૮)	(૦૦.૦૦)	(૪૩.૦૦)	(૧૧૬૦.૦૦)	(૮૯૧.૦૦)	(૬૮.૫૦)	(૩૫૦.૦૦)	(૩૧૩.૦૦)	(૩૫૧૫.૭૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩૨૦.૦૦	૪૬૬૧૭.૫૦	૦.૦૦	૭૪૧૯.૫૦	૬૭૮૭૬.૦૦	૫૧૯૩૬.૫૦	૨૫૭૭.૩૦	૧૯૪૫૪.૦૦	૧૮૨૪૭.૦૦	૨૧૫૪૪૭.૮૦
			(૩૭.૧૮)	(૧૩૧૩.૧૬)	(૦૦.૦૦)	(૨૦૯.૦૦)	(૧૯૧૨.૦૦)	(૧૪૬૩.૦૦)	(૭૨.૬૦)	(૫૪૮.૦૦)	(૫૧૪.૦૦)	(૬૦૬૮.૯૪)
૭	સુ. નગર		૨૮૩૬૭.૦૦	૨૨૯૫૯૪.૦૮	૦.૦૦	૧૭૫૩૬.૦૦	૬૯૭૧૭૧.૦૦	૫૯૭૮૮૯.૫૦	૧૯૨૯૦.૫૫	૧૧૬૫૬૭.૦૦	૨૪૭૪૬૫.૦૦	૧૯૫૩૮૮૦.૧૩
			(૪૧.૮૭)	(૩૩૮.૯૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૫.૮૮)	(૧૦૨૯.૦૩)	(૮૮૨.૫૦)	(૨૮.૪૭)	(૧૭૨.૦૫)	(૩૬૫.૨૬)	(૨૮૮૩.૯૬)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૯૨૨૫.૦૦	૪૨૩૨૪૬.૫૮	૦.૦૦	૪૭૬૩૭.૦૦	૧૧૪૩૨૩૮.૫૦	૯૦૦૧૧૪.૫૦	૩૬૦૮૩.૦૫	૨૧૪૩૫૯.૫૦	૩૩૩૩૮૨.૯૫	૩૧૭૩૨૮૭.૦૮
			(૪૦.૩૧)	(૪૩૫.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૪૮.૯૫)	(૧૧૭૪.૯૬)	(૯૨૫.૧૦)	(૩૭.૦૮)	(૨૨૦.૩૦)	(૩૪૨.૬૩)	(૩૨૨૪.૩૩)

નોંધ : નીચે કોંસમાં મોટા ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૬૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૧૫૬૮.૦૦	૨૭૩૭૫.૦૦	૦.૦૦	૧૮૮૦.૦૦	૬૦૫૭૦.૦૦	૪૮૫૦૦.૦૦	૧૭૩૨.૫૦	૧૨૦૬૦.૦૦	૨૦૮૭૦.૦૦	૧૭૫૬૬૫.૫૦
			(૩૪.૮૫)	(૬૦૮.૩૩)	(૦૦.૦૦)	(૪૨.૦૦)	(૧૩૪૬.૦૦)	(૧૧૦૦.૦૦)	(૩૮.૫૦)	(૨૬૮.૦૦)	(૪૬૬.૦૦)	(૩૮૦૩.૬૮)
		ચુડા	૩૦૦૮.૦૦	૩૫૩૫૦.૦૦	૦.૦૦	૨૮૮૨.૦૦	૮૮૮૪૪.૦૦	૭૬૮૪૦.૦૦	૩૨૭૫.૬૦	૨૭૭૪૪.૦૦	૨૮૬૪૮.૦૦	૨૬૭૮૦૨.૬૦
			(૪૪.૨૫)	(૫૧૮.૮૫)	(૦૦.૦૦)	(૪૪.૦૦)	(૧૩૦૮.૦૦)	(૧૧૩૦.૦૦)	(૪૮.૧૭)	(૪૦૮.૦૦)	(૪૩૬.૦૦)	(૩૮૩૮.૨૭)
		દસાડા	૨૬૦૪.૦૦	૨૦૨૦૨.૫૦	૦.૦૦	૧૬૫૩.૦૦	૬૨૭૨૭.૦૦	૬૬૨૦૭.૦૦	૨૧૧૪.૮૦	૩૫૬૭.૦૦	૨૧૨૨૮.૦૦	૧૮૦૩૦૩.૪૦
			(૨૮.૮૩)	(૨૩૨.૨૧)	(૦૦.૦૦)	(૧૮.૦૦)	(૭૨૧.૦૦)	(૭૬૧.૦૦)	(૨૪.૩૧)	(૪૧.૦૦)	(૨૪૪.૦૦)	(૨૦૭૨.૪૫)
		ધાંગધ્રા	૪૬૦૮.૦૦	૮૨૩૭.૫૦	૦.૦૦	૧૪૮૧.૦૦	૭૮૭૩૮.૦૦	૬૫૬૭૫.૦૦	૨૮૩૮.૪૦	૮૫૮૫.૦૦	૩૫૬૪૨.૦૦	૨૦૭૮૧૬.૮૦
			(૬૪.૮૦)	(૧૩૦.૧૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૧૧૦૮.૦૦)	(૮૨૫.૦૦)	(૪૧.૪૦)	(૧૩૫.૦૦)	(૫૦૨.૦૦)	(૨૮૨૮.૪૦)
		હળવદ	૧૮૬૨.૦૦	૪૭૧૬.૩૩	૦.૦૦	૪૩૩૩.૫૦	૭૬૧૮૪.૦૦	૬૧૮૫૩.૦૦	૧૩૧૬.૬૦	૨૭૦૧૮.૦૦	૧૩૧૦૭.૫૦	૧૮૦૪૮૦.૮૩
			(૩૪.૮૦)	(૮૮.૧૫)	(૦૦.૦૦)	(૮૧.૦૦)	(૧૪૨૪.૦૦)	(૧૧૫૮.૦૦)	(૨૪.૬૧)	(૫૦૫.૦૦)	(૨૪૫.૦૦)	(૩૫૬૦.૫૬)
		લખતર	૩૮૬૪.૦૦	૨૩૪૦૦.૦૦	૦.૦૦	૧૮૩૨.૦૦	૭૧૮૪૪.૦૦	૭૧૦૨૪.૦૦	૧૭૦૦.૧૦	૭૮૨૦.૦૦	૨૮૮૮૮.૦૦	૨૧૦૫૭૨.૧૦
			(૪૨.૭૭)	(૨૫૪.૩૫)	(૦૦.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૭૨૮.૦૦)	(૭૭૨.૦૦)	(૧૮.૪૮)	(૮૫.૦૦)	(૩૧૪.૦૦)	(૨૨૩૫.૬૦)
		લીંબડી	૨૪૧૨.૦૦	૧૪૮૮૭.૩૧	૦.૦૦	૦.૦૦	૬૧૭૦૪.૫૦	૪૪૧૮૭.૦૦	૨૧૭૩.૬૦	૩૨૧૮.૦૦	૩૨૭૪૭.૦૦	૧૬૧૪૨૮.૪૧
			(૩૩.૭૩)	(૨૦૮.૬૧)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૬૩.૦૦)	(૬૧૮.૦૦)	(૩૦.૪૦)	(૪૫.૦૦)	(૪૫૮.૦૦)	(૨૨૫૭.૭૪)
		મુળી	૧૮૨૦.૦૦	૧૩૫૦૦.૦૦	૦.૦૦	૨૧૫૨.૫૦	૫૭૫૦૨.૫૦	૫૨૮૫૧.૫૦	૧૧૧૩.૦૦	૧૫૬૮૩.૦૦	૧૫૬૮૨.૫૦	૧૬૦૫૦૫.૦૦
			(૩૧.૨૧)	(૨૧૮.૫૦)	(૦૦.૦૦)	(૩૫.૦૦)	(૮૩૫.૦૦)	(૮૬૧.૦૦)	(૧૮.૧૦)	(૨૫૫.૦૦)	(૨૫૫.૦૦)	(૨૬૦૮.૮૧)
		સાયલા	૧૮૬૦.૦૦	૮૮૨૫.૪૪	૦.૦૦	૧૦૮૨.૦૦	૭૪૨૫૬.૦૦	૪૬૮૫૨.૦૦	૧૨૮૦.૨૫	૩૬૪૦.૦૦	૧૪૮૨૦.૦૦	૧૫૨૭૨૫.૬૮
			(૩૭.૭૦)	(૧૬૮.૭૨)	(૦૦.૦૦)	(૨૧.૦૦)	(૧૪૨૮.૦૦)	(૮૦૧.૦૦)	(૨૪.૬૨)	(૭૦.૦૦)	(૨૮૫.૦૦)	(૨૮૩૭.૦૪)
		વઢવાણ	૪૫૬૦.૦૦	૭૨૦૦૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૬૪૬૦૦.૦૦	૬૨૭૦૦.૦૦	૧૬૪૪.૬૦	૬૨૩૨.૦૦	૩૪૭૩૨.૦૦	૨૪૬૪૬૮.૬૦
			(૬૦.૦૦)	(૮૪૭.૩૬)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૫૦.૦૦)	(૮૨૫.૦૦)	(૨૧.૬૪)	(૮૨.૦૦)	(૪૫૭.૦૦)	(૩૨૪૩.૦૦)
	સુ. નગર		૨૮૩૬૭.૦૦	૨૨૮૫૮૪.૦૮	૦.૦૦	૧૭૫૩૬.૦૦	૬૮૭૧૭૧.૦૦	૫૮૭૮૮૮.૫૦	૧૮૨૮૦.૫૫	૧૧૬૫૬૭.૦૦	૨૪૭૪૬૫.૦૦	૧૮૫૩૮૮૦.૧૩
			(૪૧.૮૭)	(૩૩૮.૮૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૫.૮૮)	(૧૦૨૮.૦૩)	(૮૮૨.૫૦)	(૨૮.૪૭)	(૧૭૨.૦૫)	(૩૬૫.૨૬)	(૨૮૮૩.૮૬)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મોટા ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપિયામાં)

૫.૬૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૫૨૮.૫૦	૬૨૪૬.૩૮	૦.૦૦	૧૮૨૪.૦૦	૨૧૨૩૨.૫૦	૧૩૫૬૬.૦૦	૭૪૮.૧૩	૭૨૬.૭૫	૪૪૬૦.૨૫	૪૮૩૩૨.૫૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૭૦.૦૦	૮૫૬૯.૬૯	૦.૦૦	૧૬૨૩.૩૮	૨૫૩૫૯.૭૫	૧૪૪૬૪.૧૩	૭૩૪.૯૦	૪૪૦૨.૧૩	૨૫૫૨.૧૩	૫૮૨૭૬.૦૯
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૧૫.૦૦	૪૫૨૯.૬૯	૦.૦૦	૫૭૭.૦૦	૧૪૭૧૧.૬૩	૧૦૬૯૨.૦૦	૬૧૭.૬૩	૩૫૪૩.૭૫	૨૧૨૭.૩૬	૩૭૧૧૪.૦૫
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪૩૨.૦૦	૮૨૮૮.૦૦	૦.૦૦	૧૦૪૪.૦૦	૧૭૦૦૪.૦૦	૧૧૩૭૬.૦૦	૪૯૪.૧૫	૬૦૧૨.૦૦	૩૩૯૬.૦૦	૪૮૦૪૬.૧૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૫૩૯.૦૦	૯૧૨૫.૦૦	૦.૦૦	૬૦૨.૦૦	૧૬૨૪૦.૦૦	૧૨૪૭૪.૦૦	૯૫૯.૦૦	૪૯૦૦.૦૦	૪૩૮૨.૦૦	૪૯૨૨૧.૦૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૩૦.૦૦	૧૧૬૫૪.૩૮	૦.૦૦	૧૮૫૪.૮૮	૧૬૯૬૯.૦૦	૧૨૯૮૪.૧૩	૬૪૪.૩૩	૪૮૬૩.૫૦	૪૫૬૧.૭૫	૫૩૮૬૧.૯૫
૭	સુ. નગર		૭૦૯.૧૮	૫૭૩૯.૮૫	૦.૦૦	૪૩૮.૪૦	૧૭૪૨૯.૨૮	૧૪૯૪૭.૨૪	૪૮૨.૨૬	૨૯૧૪.૧૮	૬૧૮૬.૬૩	૪૮૮૪૭.૦૦
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૬૧૨.૮૯	૬૬૧૩.૨૩	૦.૦૦	૭૪૪.૩૩	૧૭૮૬૩.૧૦	૧૪૦૬૪.૨૯	૫૬૩.૮૦	૩૩૪૯.૩૭	૫૨૦૯.૧૧	૪૯૦૨૦.૧૧

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (રૂપિયામાં)

પ.૬૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૩૯૨.૦૦	૬૮૪૩.૭૫	૦.૦૦	૪૭૨.૫૦	૧૫૧૪૨.૫૦	૧૨૩૭૫.૦૦	૪૩૩.૧૩	૩૦૧૫.૦૦	૫૨૪૨.૫૦	૪૩૯૧૬.૩૮
		ચુડા	૭૫૨.૨૫	૮૮૩૭.૫૦	૦.૦૦	૭૪૮.૦૦	૨૨૨૩૬.૦૦	૧૯૨૧૦.૦૦	૮૧૮.૯૦	૬૯૩૬.૦૦	૭૪૧૨.૦૦	૬૬૯૫૦.૬૫
		દસાડા	૬૫૧.૦૦	૫૦૫૦.૬૩	૦.૦૦	૪૧૩.૨૫	૧૫૬૮૧.૭૫	૧૬૫૫૧.૭૫	૫૨૮.૭૩	૮૯૧.૭૫	૫૩૦૭.૦૦	૪૫૦૭૫.૮૫
		ધાંગધ્રા	૧૧૫૨.૦૦	૨૩૦૯.૩૮	૦.૦૦	૩૭૨.૭૫	૧૯૬૮૪.૭૫	૧૬૪૧૮.૭૫	૭૩૪.૮૫	૨૩૯૬.૨૫	૮૯૧૦.૫૦	૫૧૯૭૯.૨૩
		હળવદ	૪૬૫.૫૦	૧૧૭૯.૦૮	૦.૦૦	૧૦૮૩.૩૮	૧૯૦૪૬.૦૦	૧૫૪૮૮.૨૫	૩૨૯.૧૫	૬૭૫૪.૫૦	૩૨૭૬.૮૮	૪૭૬૨૨.૭૩
		લખતર	૯૬૬.૦૦	૫૮૫૦.૦૦	૦.૦૦	૪૮૩.૦૦	૧૭૯૮૬.૦૦	૧૭૭૫૬.૦૦	૪૨૫.૦૩	૧૯૫૫.૦૦	૭૨૨૨.૦૦	૫૨૬૪૩.૦૩
		લીંબડી	૬૦૩.૦૦	૩૭૪૬.૮૩	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૫૪૨૬.૧૩	૧૧૦૪૬.૭૫	૫૪૩.૪૦	૮૦૪.૫૦	૮૧૮૬.૭૫	૪૦૩૫૭.૩૫
		મુળી	૪૮૦.૦૦	૩૩૭૫.૦૦	૦.૦૦	૫૩૮.૧૩	૧૪૩૭૫.૬૩	૧૩૨૩૭.૮૮	૨૭૮.૨૫	૩૯૨૦.૭૫	૩૯૨૦.૬૩	૪૦૧૨૬.૨૫
		સાયલા	૪૯૦.૦૦	૨૨૦૬.૩૬	૦.૦૦	૨૭૩.૦૦	૧૮૫૬૪.૦૦	૧૧૭૧૩.૦૦	૩૨૦.૦૬	૯૧૦.૦૦	૩૭૦૫.૦૦	૩૮૧૮૧.૪૨
		વઢવાણ	૧૧૪૦.૦૦	૧૮૦૦૦.૦૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૬૧૫૦.૦૦	૧૫૬૭૫.૦૦	૪૧૧.૧૫	૧૫૫૮.૦૦	૮૬૮૩.૦૦	૬૧૬૧૭.૧૫
	સુ. નગર		૭૦૯.૧૮	૫૭૩૯.૮૫	૦.૦૦	૪૩૮.૪૦	૧૭૪૨૯.૨૮	૧૪૯૪૭.૨૪	૪૮૨.૨૬	૨૯૧૪.૧૮	૬૧૮૬.૬૩	૪૮૮૪૭.૦૦

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

પ.૬૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧.૦૭	૧૨.૬૬	૦.૦૦	૩.૭૦	૪૩.૦૪	૨૭.૫૦	૧.૫૨	૧.૪૭	૯.૦૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૩૯)	(૦૫.૯૦)		(૧૫.૩૨)	(૦૭.૪૩)	(૦૬.૦૩)	(૦૮.૨૯)	(૦૧.૩૬)	(૦૫.૩૫)	(૦૬.૨૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૯૮	૧૪.૭૧	૦.૦૦	૨.૭૯	૪૩.૫૨	૨૪.૮૨	૧.૨૬	૭.૫૫	૪.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૧)	(૦૮.૧૦)		(૧૩.૬૩)	(૦૮.૮૭)	(૦૬.૪૩)	(૦૮.૧૫)	(૦૮.૨૧)	(૦૩.૦૬)	(૦૭.૪૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૮૫	૧૨.૨૦	૦.૦૦	૧.૫૫	૩૯.૬૪	૨૮.૮૧	૧.૬૬	૯.૫૫	૫.૭૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૨૧)	(૦૪.૨૮)		(૦૪.૮૪)	(૦૫.૧૫)	(૦૪.૭૫)	(૦૬.૮૫)	(૦૬.૬૧)	(૦૨.૫૫)	(૦૪.૭૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૯૦	૧૭.૨૫	૦.૦૦	૨.૧૭	૩૫.૩૯	૨૩.૬૮	૧.૦૩	૧૨.૫૧	૭.૦૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૪૧)	(૦૭.૮૩)		(૦૮.૭૭)	(૦૫.૯૫)	(૦૫.૦૬)	(૦૫.૪૮)	(૧૧.૨૨)	(૦૪.૦૭)	(૦૬.૧૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧.૧૦	૧૮.૫૪	૦.૦૦	૧.૨૨	૩૨.૯૯	૨૫.૩૪	૧.૯૫	૯.૯૬	૮.૯૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૫૦)	(૦૮.૬૨)		(૦૫.૦૫)	(૦૫.૬૮)	(૦૫.૫૪)	(૧૦.૬૩)	(૦૯.૧૪)	(૦૫.૨૬)	(૦૬.૨૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૬૧	૨૧.૬૪	૦.૦૦	૩.૪૪	૩૧.૫૦	૨૪.૧૧	૧.૨૦	૯.૦૩	૮.૪૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૩૭)	(૧૧.૦૧)		(૧૫.૫૮)	(૦૫.૯૪)	(૦૫.૭૭)	(૦૭.૧૪)	(૦૯.૦૮)	(૦૫.૪૭)	(૦૬.૮૭)
૭	સુ. નગર		૧.૪૫	૧૧.૭૫	૦.૦૦	૦.૯૦	૩૫.૬૮	૩૦.૬૦	૦.૯૯	૫.૯૭	૧૨.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૭૨.૩૨)	(૫૪.૨૫)		(૩૬.૮૧)	(૬૦.૯૮)	(૬૬.૪૨)	(૫૩.૪૬)	(૫૪.૩૮)	(૭૪.૨૩)	(૬૨.૨૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧.૨૫	૧૩.૪૯	૦.૦૦	૧.૫૨	૩૬.૪૪	૨૮.૬૯	૧.૧૫	૬.૮૩	૧૦.૬૩	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)		(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં મોટા ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

પ.૬૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ધસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૦.૮૯	૧૫.૫૮	૦.૦૦	૧.૦૮	૩૪.૪૮	૨૮.૧૮	૦.૯૯	૬.૮૭	૧૧.૯૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૦૦)	(૦૬.૪૭)		(૦૩.૯૭)	(૦૫.૩૦)	(૦૫.૫૦)	(૦૪.૮૦)	(૦૫.૬૩)	(૦૬.૨૯)	(૦૫.૬૦)
		ચુડા	૧.૧૨	૧૩.૨૦	૦.૦૦	૧.૧૨	૩૩.૨૧	૨૮.૬૯	૧.૨૨	૧૦.૩૬	૧૧.૦૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૬૭)	(૦૮.૩૫)		(૦૬.૨૮)	(૦૭.૭૮)	(૦૮.૫૪)	(૦૯.૦૮)	(૧૨.૯૪)	(૦૮.૮૯)	(૦૮.૫૪)
		દસાડા	૧.૪૪	૧૧.૨૦	૦.૦૦	૦.૯૨	૩૪.૭૯	૩૬.૭૨	૧.૧૭	૧.૯૮	૧૧.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૪)	(૦૪.૭૭)		(૦૩.૪૭)	(૦૫.૪૯)	(૦૭.૩૬)	(૦૫.૮૬)	(૦૧.૬૬)	(૦૬.૩૭)	(૦૫.૭૫)
		ધાંગધ્રા	૨.૨૨	૪.૪૪	૦.૦૦	૦.૭૨	૩૭.૮૭	૩૧.૫૯	૧.૪૧	૪.૬૧	૧૭.૧૪	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૭૫)	(૦૨.૧૮)		(૦૩.૧૩)	(૦૬.૮૯)	(૦૭.૩૦)	(૦૮.૧૫)	(૦૪.૪૭)	(૧૦.૬૯)	(૦૬.૬૩)
		હળવદ	૦.૯૮	૨.૪૮	૦.૦૦	૨.૨૭	૩૯.૯૯	૩૨.૫૨	૦.૬૯	૧૪.૧૮	૬.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૭૫)	(૦૧.૧૧)		(૦૯.૧૦)	(૦૬.૬૬)	(૦૬.૮૮)	(૦૩.૬૫)	(૧૨.૬૦)	(૦૩.૯૩)	(૦૬.૦૭)
		લખતર	૧.૮૪	૧૧.૧૧	૦.૦૦	૦.૯૨	૩૪.૧૭	૩૩.૭૩	૦.૮૧	૩.૭૧	૧૩.૭૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૯.૮૫)	(૦૫.૫૩)		(૦૪.૦૬)	(૦૬.૨૯)	(૦૭.૮૯)	(૦૪.૭૧)	(૦૩.૬૫)	(૦૮.૬૭)	(૦૬.૭૧)
		લીંબડી	૧.૪૯	૯.૨૮	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૮.૨૨	૨૭.૩૭	૧.૩૫	૧.૯૯	૨૦.૨૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૧૫)	(૦૩.૫૪)		(૦૦.૦૦)	(૦૫.૪૦)	(૦૪.૯૧)	(૦૬.૦૨)	(૦૧.૫૦)	(૦૯.૮૨)	(૦૫.૧૫)
		મુળી	૧.૨૦	૮.૪૧	૦.૦૦	૧.૩૪	૩૫.૮૩	૩૨.૯૯	૦.૬૯	૯.૭૭	૯.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૯)	(૦૩.૧૯)		(૦૪.૫૨)	(૦૫.૦૩)	(૦૫.૮૮)	(૦૩.૦૮)	(૦૭.૩૨)	(૦૪.૭૦)	(૦૫.૧૨)
		સાયલા	૧.૨૮	૫.૭૮	૦.૦૦	૦.૭૨	૪૮.૬૨	૩૦.૬૮	૦.૮૪	૨.૩૮	૯.૭૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૦૦)	(૦૨.૦૯)		(૦૨.૨૯)	(૦૬.૫૦)	(૦૫.૨૧)	(૦૩.૫૫)	(૦૧.૭૦)	(૦૪.૪૫)	(૦૪.૮૭)
		વઢવાણ	૧.૮૫	૨૯.૨૧	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬.૨૧	૨૫.૪૪	૦.૬૭	૨.૫૩	૧૪.૦૯	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૬૩)	(૧૭.૦૧)		(૦૦.૦૦)	(૦૫.૬૫)	(૦૬.૯૭)	(૦૪.૫૬)	(૦૨.૯૧)	(૧૦.૪૨)	(૦૭.૮૬)
	સુ. નગર		૧.૪૫	૧૧.૭૫	૦.૦૦	૦.૯૦	૩૫.૬૮	૩૦.૬૦	૦.૯૯	૫.૯૭	૧૨.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૭૨.૩૨)	(૫૪.૨૫)		(૩૬.૮૧)	(૬૦.૯૮)	(૬૬.૪૨)	(૫૩.૪૬)	(૫૪.૩૮)	(૭૪.૨૩)	(૬૨.૨૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં મોટા ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકરદીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપિયામાં)

પ.૬૬

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૮૫૮૨૮.૨ (૭૧૫૨.૪)	૧૫૪૮૮૦.૩ (૭૨૦૪.૨)	૧૮૩૩૫૩.૮ (૬૯૧૮.૦)	૩૫૧૧૫૨.૦ (૭૦૮૪.૦)	૭૭૫૨૨૫.૩ (૭૦૭૮.૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧૫૭૭૬.૦ (૮૬૪૮.૦)	૨૧૩૪૨૨.૦ (૧૦૧૬૩.૦)	૨૯૧૨૬૩.૩ (૮૫૪૮.૬)	૫૬૨૮૧૨.૦ (૮૮૭૩.૮)	૧૧૮૩૨૭૩.૨ (૮૮૧૮.૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૮૧૪૬૩.૪ (૮૩૧૪.૮)	૧૧૬૬૮૩.૭ (૮૩૩૪.૬)	૧૩૦૮૦૧.૧ (૮૪૩૮.૮)	૨૫૬૯૧૮.૭ (૮૪૨૩.૬)	૫૮૫૮૬૭.૮ (૮૩૮૨.૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૧૧૭૮.૨ (૮૦૧૮.૮)	૧૨૮૦૮૨.૨ (૮૧૪૮.૭)	૧૮૪૮૪૫.૫ (૮૮૬૧.૨)	૩૮૮૮૪૭.૩ (૮૨૫૮.૩)	૭૮૩૦૫૩.૨ (૮૧૧૫.૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૨૮૪૫.૧ (૮૨૮૪.૫)	૧૬૩૦૦૨.૨ (૮૧૫૦.૧)	૨૨૨૪૬૫.૮ (૭૮૦૭.૮)	૪૧૦૩૪૩.૮ (૭૮૬૭.૭)	૮૭૮૭૫૭.૦ (૭૮૮૮.૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧૮૨૮૦.૦ (૧૧૮૨૮.૦)	૧૬૩૮૬૮.૧ (૧૧૭૦૪.૮)	૨૧૨૮૮૮.૩ (૧૧૮૨૭.૧)	૫૦૩૫૦૮.૮ (૧૨૨૮૦.૮)	૮૮૮૫૫૭.૩ (૧૨૦૩૦.૮)
૭	સુ. નગર		૭૪૬૮૪૮.૧ (૫૮૧૨.૨)	૧૧૨૧૮૨૮.૨ (૫૭૬૭.૨)	૧૭૯૧૬૭૬.૨ (૫૬૮૭.૮)	૩૨૦૪૮૪૨.૧ (૫૭૫૮.૮)	૬૮૬૫૨૮૪.૬ (૫૭૪૭.૪)
		ચોટીલા	૮૦૭૧૭.૪ (૮૨૪૭.૧)	૧૨૨૦૮૪.૫ (૮૧૩૮.૦)	૧૭૮૩૮૨.૮ (૭૭૮૮.૩)	૩૩૨૮૭૮.૮ (૭૮૩૪.૮)	૭૨૫૧૬૪.૫ (૭૮૨૫.૩)
		ચુડા	૮૩૮૦૨.૪ (૬૪૭૬.૦)	૧૪૧૫૦૨.૫ (૬૭૩૮.૨)	૨૩૮૮૪૭.૬ (૬૮૫૨.૧)	૪૨૮૫૦૭.૬ (૭૧૫૮.૫)	૮૦૪૭૬૦.૦ (૬૮૫૮.૭)
		દસાડા	૬૩૩૦૩.૮ (૪૫૨૧.૭)	૮૮૧૧૮.૨ (૪૪૫૫.૮)	૧૪૪૮૧૬.૮ (૪૪૫૫.૮)	૨૬૦૦૪૪.૮ (૪૩૩૪.૧)	૫૫૭૨૮૩.૬ (૪૪૦૫.૪)
		ધાંગધા	૮૦૪૭૭.૪ (૬૨૩૮.૮)	૧૨૭૩૩૧.૮ (૬૦૬૩.૪)	૨૦૬૩૮૫.૧ (૬૨૫૪.૪)	૩૫૩૪૪૮.૮ (૬૨૦૦.૮)	૭૭૭૬૫૩.૦ (૬૧૮૬.૪)
		હળવદ	૮૫૮૫૩.૮ (૭૮૦૪.૮)	૧૫૧૬૭૧.૫ (૭૭૭૮.૦)	૨૧૮૬૭૬.૭ (૭૮૦૮.૮)	૪૫૦૨૬૭.૦ (૮૦૮૫.૬)	૮૦૬૪૬૮.૦ (૮૧૨૮.૮)
		લખતર	૫૪૩૬૭.૩ (૪૫૩૦.૬)	૮૮૬૫૫.૬ (૪૪૪૨.૮)	૧૪૦૮૨૧.૬ (૪૪૦૦.૭)	૨૪૬૪૮૦.૫ (૪૩૨૪.૪)	૫૩૦૩૩૫.૦ (૪૩૮૨.૮)
		લીંબડી	૬૪૩૬૬.૦ (૪૨૮૧.૦)	૮૮૮૮૮.૫ (૪૨૩૮.૧)	૧૪૭૦૪૪.૧ (૪૨૦૧.૩)	૨૩૪૮૫૦.૧ (૪૦૮૪.૩)	૫૩૫૨૫૮.૭ (૪૧૬૫.૪)
		મૂળી	૬૦૧૬૪.૬ (૪૮૧૩.૨)	૮૪૦૮૮.૪ (૪૭૦૪.૮)	૧૬૭૪૮૪.૩ (૪૬૫૨.૬)	૨૭૩૪૪૮.૫ (૪૬૭૪.૬)	૫૮૫૨૦૫.૭ (૪૬૮૬.૭)
		સાયલા	૬૫૫૧૦.૪ (૫૮૫૫.૫)	૮૮૪૬૭.૭ (૫૮૫૧.૦)	૧૬૦૮૦૦.૩ (૫૭૪૨.૮)	૨૮૮૮૮૮.૦ (૫૬૬૪.૭)	૬૧૪૬૭૭.૪ (૫૭૪૪.૬)
		વઢવાણ	૭૮૨૮૫.૨ (૬૦૨૧.૮)	૧૧૮૮૮૮.૬ (૫૮૪૪.૮)	૧૮૬૩૮૭.૧ (૫૬૪૮.૪)	૩૩૪૮૦૬.૪ (૫૫૮૧.૮)	૭૧૮૪૮૭.૩ (૫૭૦૨.૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૩૨૨૪૩૦.૦ (૬૮૬૮.૭)	૨૦૬૧૭૭૭.૭ (૬૮૮૪.૦)	૩૦૨૭૩૮૪.૧ (૬૬૩૮.૦)	૫૬૭૮૪૨૬.૮ (૬૮૫૮.૦)	૧૨૦૮૦૦૨૮.૪ (૬૮૦૮.૪)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપિયામાં)

પ.૬૭

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૪૫૭.૩૦	૩૮૭૨૨.૫૮	૪૫૮૩૮.૪૬	૮૭૭૮૮.૦૦	૪૮૪૫૧.૫૮
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૮૮૪૪.૦૦	૫૩૩૫૫.૪૮	૭૨૮૧૫.૮૧	૧૪૦૭૦૩.૦૦	૭૩૮૫૪.૫૮
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૨૮૬૫.૮૪	૨૮૧૭૦.૮૩	૩૨૭૦૦.૨૮	૬૪૨૨૮.૮૩	૩૭૨૪૧.૭૪
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૦૨૮૪.૫૫	૩૨૦૨૦.૫૫	૪૮૭૩૬.૩૮	૮૭૨૧૧.૮૩	૪૮૫૬૫.૮૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૦૭૩૬.૨૮	૪૦૭૫૦.૫૫	૫૫૬૧૬.૪૬	૧૦૨૫૮૫.૮૬	૫૪૮૨૨.૩૧
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૮૫૭૨.૫૦	૪૦૮૬૭.૨૮	૫૩૨૨૨.૦૮	૧૨૫૮૭૭.૪૮	૬૨૪૦૮.૮૩
૭	સુ. નગર		૧૮૬૭૩.૭૦	૨૮૦૪૫.૭૧	૪૪૭૮૧.૮૧	૮૦૧૨૧.૦૫	૪૨૮૦૮.૦૮
		ચોટીલા	૨૨૬૭૮.૩૪	૩૦૫૨૧.૧૧	૪૪૮૪૫.૬૮	૮૩૨૪૪.૮૮	૪૫૩૨૨.૭૮
		ચુડા	૨૩૪૭૫.૫૮	૩૫૩૭૫.૬૩	૫૮૮૬૧.૮૮	૧૦૭૩૭૬.૮૦	૫૬૫૪૭.૫૦
		દસાડા	૧૫૮૨૫.૮૫	૨૨૨૭૮.૫૫	૩૬૨૦૪.૨૦	૬૫૦૧૧.૨૦	૩૪૮૩૦.૨૩
		ધાંગધ્રા	૨૨૬૧૮.૩૫	૩૧૮૩૨.૮૪	૫૧૫૮૮.૭૮	૮૮૩૬૨.૧૮	૪૮૬૦૩.૩૧
		હળવદ	૨૧૪૬૩.૪૪	૩૭૮૧૭.૮૮	૫૪૬૬૮.૧૮	૧૧૨૫૬૬.૭૫	૫૬૬૫૪.૩૧
		લખતર	૧૩૫૮૧.૮૩	૨૨૧૬૩.૮૦	૩૫૨૦૫.૪૦	૬૧૬૨૨.૬૩	૩૩૧૪૫.૮૪
		લીંબડી	૧૬૦૮૧.૫૦	૨૨૨૪૮.૮૮	૩૬૭૬૧.૦૩	૫૮૭૧૨.૫૩	૩૩૪૫૩.૭૩
		મૂળી	૧૫૦૪૧.૧૫	૨૩૫૨૪.૬૦	૪૧૮૭૩.૫૬	૬૮૩૬૨.૧૩	૩૭૨૦૦.૩૬
		સાયલા	૧૬૩૭૭.૬૧	૨૪૮૬૬.૮૩	૪૦૨૦૦.૦૬	૭૨૨૨૪.૭૫	૩૮૪૧૭.૩૪
		વઢવાણ	૧૮૫૭૧.૩૦	૨૮૭૨૪.૬૫	૪૬૫૮૮.૨૮	૮૩૭૨૬.૬૦	૪૪૮૦૫.૪૬
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૦૬૬૨.૮૭	૩૨૨૧૫.૨૮	૪૭૩૦૩.૦૩	૮૮૭૨૫.૪૨	૪૭૨૨૬.૬૭

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન
ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

પ.૬૮

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧.૦૭	૧૮.૮૮	૨૩.૬૫	૪૫.૩૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૪૮)	(૦૭.૫૧)	(૦૬.૦૬)	(૦૬.૧૮)	(૦૬.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૭૮	૧૮.૦૪	૨૪.૬૨	૪૭.૫૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૭૫)	(૧૦.૩૫)	(૦૮.૬૨)	(૦૮.૮૧)	(૦૮.૭૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૩૫	૧૮.૫૮	૨૧.૮૫	૪૩.૧૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૨)	(૦૫.૬૬)	(૦૪.૩૨)	(૦૪.૫૨)	(૦૪.૮૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૨૪	૧૬.૧૫	૨૪.૫૮	૪૮.૦૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૧૪)	(૦૬.૨૧)	(૦૬.૪૪)	(૦૬.૮૫)	(૦૬.૫૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૪૪	૧૮.૫૫	૨૫.૩૨	૪૬.૭૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૨૭)	(૦૭.૮૧)	(૦૭.૩૫)	(૦૭.૨૩)	(૦૭.૨૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૮૫	૧૬.૪૧	૨૧.૩૨	૫૦.૪૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૮૪)	(૦૭.૮૫)	(૦૭.૦૩)	(૦૮.૮૭)	(૦૮.૨૬)
૭	સુ. નગર		૧૦.૮૮	૧૬.૩૪	૨૬.૧૦	૪૬.૬૮	૧૦૦.૦૦
			(૫૬.૪૮)	(૫૪.૪૧)	(૫૮.૧૮)	(૫૬.૪૪)	(૫૬.૭૮)
		ચોટીલા	૧૨.૫૧	૧૬.૮૪	૨૪.૭૪	૪૫.૮૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૬)	(૦૫.૮૨)	(૦૫.૮૩)	(૦૫.૮૬)	(૦૬.૦૦)
		ચુડા	૧૦.૩૮	૧૫.૬૪	૨૬.૫૧	૪૭.૪૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૦)	(૦૬.૮૬)	(૦૭.૮૨)	(૦૭.૫૬)	(૦૭.૪૮)
		દસાડા	૧૧.૩૬	૧૫.૮૮	૨૫.૮૮	૪૬.૬૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૭૮)	(૦૪.૩૨)	(૦૪.૭૮)	(૦૪.૫૮)	(૦૪.૬૧)
		ધાંગધ્રા	૧૧.૬૩	૧૬.૩૭	૨૬.૫૪	૪૫.૪૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૪)	(૦૬.૧૮)	(૦૬.૮૨)	(૦૬.૨૨)	(૦૬.૪૩)
		હળવદ	૮.૪૭	૧૬.૭૩	૨૪.૧૨	૪૮.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૪૮)	(૦૭.૩૬)	(૦૭.૨૨)	(૦૭.૮૩)	(૦૭.૫૦)
		લખતર	૧૦.૨૫	૧૬.૭૨	૨૬.૫૫	૪૬.૪૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૧)	(૦૪.૩૦)	(૦૪.૬૫)	(૦૪.૩૪)	(૦૪.૩૮)
		લીંબડી	૧૨.૦૩	૧૬.૬૩	૨૭.૪૭	૪૩.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૭)	(૦૪.૩૨)	(૦૪.૮૬)	(૦૪.૧૪)	(૦૪.૪૩)
		મૂળી	૧૦.૧૧	૧૫.૮૧	૨૮.૧૪	૪૫.૮૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૫૫)	(૦૪.૫૬)	(૦૫.૫૩)	(૦૪.૮૨)	(૦૪.૮૨)
		સાયલા	૧૦.૬૬	૧૬.૧૮	૨૬.૧૬	૪૭.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૫)	(૦૪.૮૨)	(૦૫.૩૧)	(૦૫.૦૮)	(૦૫.૦૮)
		વઢવાણ	૧૦.૮૦	૧૬.૫૫	૨૫.૮૪	૪૬.૬૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૨)	(૦૫.૭૭)	(૦૬.૧૬)	(૦૫.૮૦)	(૦૫.૮૪)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૮૪	૧૭.૦૫	૨૫.૦૪	૪૬.૮૭	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકરદીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ
(રૂપિયામાં)

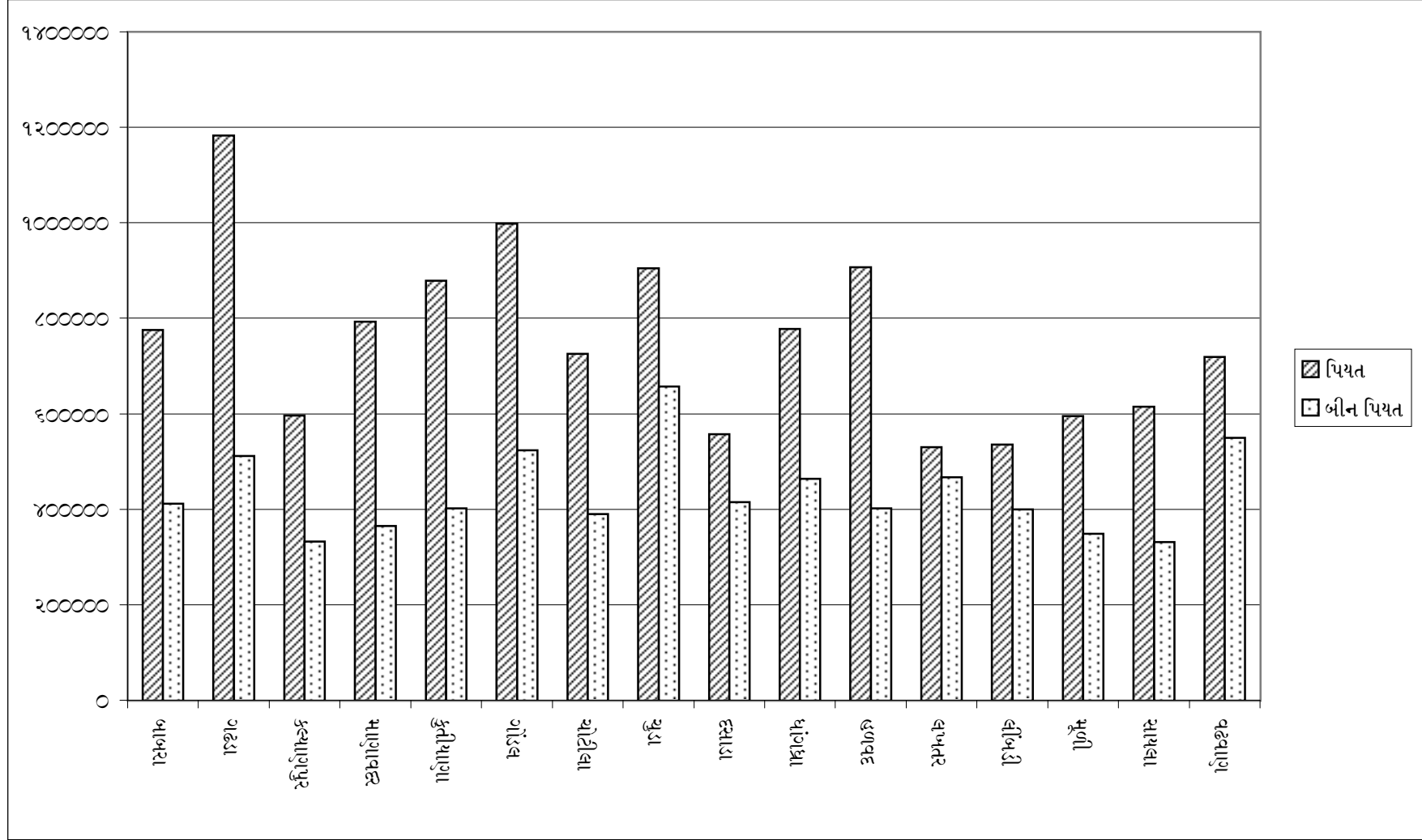
પ.૬૯

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૩૭૦૨.૧૦ (૩૪૯૬.૧૭)	૭૭૨૦૧.૪૦ (૩૫૦૯.૧૫)	૯૩૨૭૫.૭૦ (૩૨૧૮.૮૨)	૧૯૭૩૩૦.૦૦ (૩૪૬૧.૯૨)	૪૧૧૫૦૯.૨૦ (૩૪૨૯.૨૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૮૧૯૮.૭૦ (૪૧૭૧.૩૩)	૯૬૪૪૫.૩૫ (૪૧૦૪.૦૫)	૧૨૩૬૭૯.૦૦ (૩૯૨૬.૩૨)	૨૩૩૧૦૪.૩૫ (૩૯૮૪.૬૮)	૫૧૧૪૨૭.૪૦ (૪૦૧૧.૨૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૩૭૫૪.૦૦ (૩૮૦૪.૭૦)	૫૯૨૭૪.૮૦ (૩૭૦૪.૬૮)	૮૧૧૬૨.૬૦ (૩૬૦૭.૨૨)	૧૪૮૪૫૬.૨૦ (૩૬૬૫.૫૯)	૩૩૨૬૪૭.૬૦ (૩૬૭૫.૬૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૮૧૨૮.૦૦ (૩૮૧૨.૮૦)	૫૦૩૩૩.૪૦ (૩૭૨૮.૪૦)	૮૪૭૦૫.૦૦ (૩૬૮૨.૮૨)	૧૯૨૧૮૪.૬૦ (૪૦૦૩.૮૪)	૩૬૫૩૫૧.૦૦ (૩૮૬૬.૧૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૩૦૯૧.૯૦ (૩૫૯૦.૯૯)	૭૧૧૭૩.૬૦ (૩૩૮૯.૨૨)	૯૦૪૪૪.૬૦ (૩૩૪૯.૭૯)	૧૯૬૮૮૪.૦૦ (૩૫૧૫.૭૮)	૪૦૧૫૯૪.૧૦ (૩૪૬૨.૦૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૯૧૯૬.૩૦ (૫૭૬૬.૩૬)	૯૮૫૮૬.૦૦ (૫૯૭૪.૯૧)	૧૩૯૮૬૦.૦૦ (૬૦૮૦.૮૫)	૨૧૫૪૪૭.૮૦ (૬૦૬૮.૮૪)	૫૨૩૦૯૦.૧૦ (૬૦૧૨.૫૩)
૭	સુ. નગર		૪૬૦૬૦૪.૦૩ (૩૧૪૪.૦૧)	૭૧૬૬૭૫.૨૮ (૩૦૦૪.૮૭)	૧૨૯૧૮૪૩.૩૭ (૨૯૧૨.૮૪)	૧૯૫૩૮૮૦.૧૩ (૨૮૮૩.૯૬)	૪૪૨૩૦૦૨.૮૧ (૨૯૩૬.૯૨)
		ચોટીલા	૪૦૮૫૦.૦૦ (૪૦૮૫.૦૦)	૬૭૯૨૮.૪૦ (૩૯૯૫.૭૮)	૧૦૫૮૭૧.૫૦ (૩૮૬૭.૧૬)	૧૭૫૬૬૫.૫૦ (૩૯૦૩.૬૮)	૩૯૦૩૧૫.૪૦ (૩૯૪૨.૫૮)
		ચુડા	૭૮૩૯૭.૧૫ (૪૭૫૧.૩૫)	૧૧૪૪૩૭.૨૦ (૪૦૮૭.૦૪)	૧૯૬૭૩૧.૭૦ (૩૬૭૭.૨૨)	૨૬૭૮૦૨.૬૦ (૩૯૩૮.૨૭)	૬૫૭૩૬૮.૬૫ (૩૯૬૦.૦૫)
		દસાડા	૩૯૬૩૬.૪૦ (૨૨૦૨.૦૫)	૬૯૯૬૬.૦૦ (૨૧૮૬.૪૪)	૧૨૪૫૯૮.૮૫ (૨૧૪૮.૨૫)	૧૮૦૩૦૩.૪૦ (૨૦૭૨.૪૫)	૪૧૪૫૦૪.૬૫ (૨૧૨૫.૬૬)
		ધાંગધા	૪૮૩૨૧.૫૮ (૨૯૨૮.૫૭)	૬૫૭૪૭.૮૫ (૨૮૫૮.૫૮)	૧૪૧૭૭૭.૫૦ (૨૮૩૫.૫૫)	૨૦૭૯૧૬.૯૦ (૨૯૨૮.૪૦)	૪૬૩૭૬૩.૮૩ (૨૮૮૯.૪૯)
		હળવદ	૩૯૬૮૨.૦૫ (૩૭૭૯.૩૦)	૬૨૭૩૦.૭૮ (૩૫૮૪.૬૨)	૧૦૮૬૧૫.૦૦ (૩૬૨૦.૫૦)	૧૯૦૪૯૦.૯૩ (૩૫૬૦.૫૬)	૪૦૧૫૧૮.૭૬ (૩૬૦૧.૦૭)
		લખતર	૪૩૦૫૦.૫૦ (૨૩૯૧.૬૯)	૭૪૬૬૩.૫૦ (૨૪૦૮.૫૧)	૧૩૯૨૦૦.૫૦ (૨૪૦૦.૦૦)	૨૧૦૫૭૨.૧૦ (૨૨૩૫.૬૦)	૪૬૭૪૮૬.૬૦ (૨૩૪૯.૧૮)
		લીંબડી	૪૨૦૬૨.૪૦ (૨૪૭૪.૨૫)	૬૬૮૧૯.૭૫ (૨૪૭૪.૮૦)	૧૨૮૮૭૦.૪૦ (૨૩૮૬.૧૫)	૧૬૧૪૨૮.૪૧ (૨૨૫૭.૭૪)	૩૯૯૧૮૧.૯૬ (૨૩૫૫.૦૬)
		મૂળી	૩૩૫૯૦.૩૦ (૨૭૯૯.૧૯)	૫૭૪૩૯.૫૦ (૨૬૭૧.૫૮)	૯૬૯૫૬.૭૫ (૨૬૨૦.૪૪)	૧૬૦૫૦૫.૦૦ (૨૬૦૯.૮૧)	૩૪૮૪૯૧.૫૫ (૨૬૪૦.૦૯)
		સાયલા	૩૮૫૮૯.૬૫ (૩૨૧૫.૮૧)	૫૦૪૦૯.૭૫ (૩૦૫૫.૧૩)	૮૯૪૨૧.૭૭ (૩૧૩૭.૫૮)	૧૫૨૭૨૫.૬૯ (૨૯૩૭.૦૪)	૩૩૧૧૪૬.૮૬ (૩૦૩૮.૦૪)
		વઢવાણ	૫૬૪૨૪.૦૦ (૩૫૨૬.૪૯)	૮૬૫૩૨.૫૦ (૩૪૬૧.૩૦)	૧૫૯૮૧૭.૨૦ (૩૩૬૪.૫૫)	૨૪૬૪૬૮.૬૦ (૩૨૪૩.૦૦)	૫૪૯૨૪૨.૩૦ (૩૩૩૮.૮૬)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૭૫૬૬૭૫.૦૩ (૩૪૬૩.૦૧)	૧૧૬૯૬૮૯.૮૩ (૩૩૩૨.૪૧)	૧૯૦૪૯૭૦.૨૭ (૩૧૮૦.૨૧)	૩૧૭૭૨૮૭.૦૮ (૩૨૨૪.૩૩)	૬૯૬૮૬૨૨.૨૧ (૩૨૫૪.૦૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં બધા જ ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)નું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ

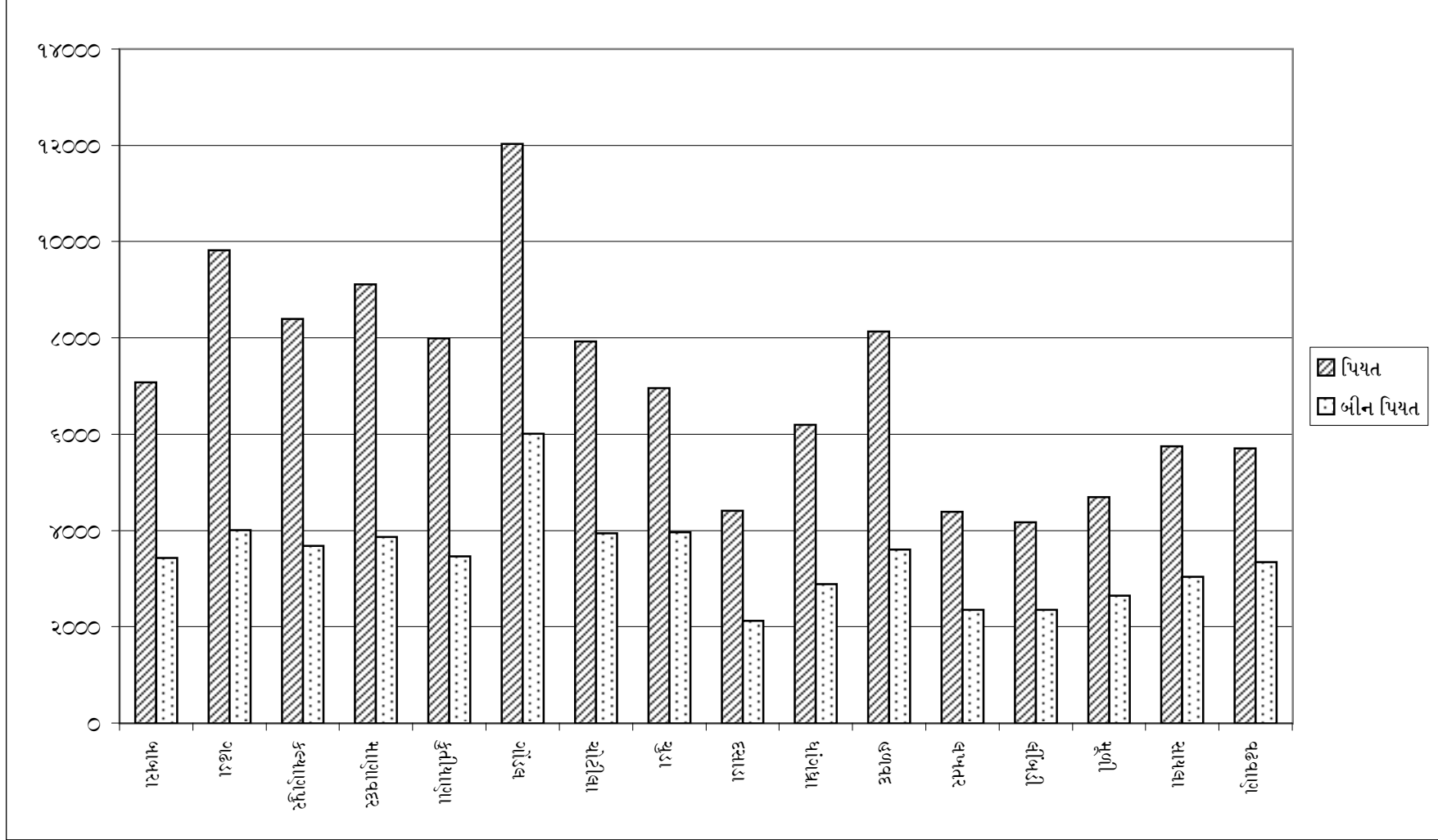
ગ્રાફ પ.૧

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. પ.૬૬ તથા ટેબલ નં. પ.૬૮ માંથી સંકલિત

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)નું તાલુકાવાર એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ

ગ્રાફ પ.૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. પ. ૬૬ તથા ટેબલ નં. પ. ૬૮ માંથી સંકલિત

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપિયામાં)

૫.૭૦

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦૯૨૫.૫૩	૧૯૩૦૦.૩૫	૨૩૩૧૮.૯૩	૪૯૩૩૨.૫૦	૨૫૭૧૯.૩૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૪૫૪૯.૬૮	૨૪૧૧૧.૩૪	૩૦૯૧૯.૭૫	૫૮૨૭૬.૦૯	૩૧૯૬૪.૨૧
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦૯૩૮.૫૦	૧૪૮૧૮.૭૦	૨૦૨૯૦.૬૫	૩૭૧૧૪.૦૫	૨૦૭૯૦.૪૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૯૫૩૨.૦૦	૧૨૫૮૩.૩૫	૨૧૧૭૬.૨૫	૪૮૦૪૬.૧૫	૨૨૮૩૪.૪૪
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૭૭૨.૯૮	૧૭૭૯૩.૪૦	૨૨૬૧૧.૧૫	૪૯૨૨૧.૦૦	૨૫૦૯૯.૬૩
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૭૨૯૯.૦૮	૨૪૬૪૬.૫૦	૩૪૯૬૫.૦૦	૫૩૮૬૧.૯૫	૩૨૬૯૩.૧૩
૭	સુ. નગર		૧૧૫૧૫.૧૦	૧૭૯૧૬.૮૮	૩૨૨૯૬.૦૮	૪૮૮૪૭.૦૦	૨૭૬૪૩.૭૭
		ચોટીલા	૧૦૨૧૨.૫૦	૧૬૯૮૨.૧૦	૨૬૪૬૭.૮૮	૪૩૯૧૬.૩૮	૨૪૩૯૪.૭૧
		ચુડા	૧૯૫૯૯.૨૯	૨૮૬૦૯.૩૦	૪૯૧૮૨.૯૩	૬૬૯૫૦.૬૫	૪૧૦૮૫.૫૪
		દસાડા	૯૯૦૯.૧૦	૧૭૪૯૧.૫૦	૩૧૧૪૯.૭૧	૪૫૦૭૫.૮૫	૨૫૯૦૬.૫૪
		ધાંગધ્રા	૧૨૦૮૦.૪૦	૧૬૪૩૬.૯૬	૩૫૪૪૪.૩૮	૫૧૯૭૯.૨૩	૨૮૯૮૫.૨૪
		હળવદ	૯૯૨૦.૫૧	૧૫૬૮૨.૭૦	૨૭૧૫૩.૭૫	૪૭૬૨૨.૭૩	૨૫૦૯૪.૯૨
		લખતર	૧૦૭૬૨.૬૩	૧૮૬૬૫.૮૮	૩૪૮૦૦.૧૩	૫૨૬૪૩.૦૩	૨૯૨૧૭.૯૧
		લીંબડી	૧૦૫૧૫.૬૦	૧૬૭૦૪.૯૪	૩૨૨૧૭.૬૦	૪૦૩૫૭.૩૫	૨૪૯૪૮.૮૭
		મૂળી	૮૩૯૭.૫૮	૧૪૩૫૯.૮૮	૨૪૨૩૯.૧૯	૪૦૧૨૬.૨૫	૨૧૭૮૦.૭૨
		સાયલા	૯૬૪૭.૪૧	૧૨૬૦૨.૪૪	૨૨૩૫૫.૪૪	૩૮૧૮૧.૪૨	૨૦૬૯૬.૬૮
		વઢવાણ	૧૪૧૦૬.૦૦	૨૧૬૩૩.૧૩	૩૯૯૫૪.૩૦	૬૧૬૧૭.૧૫	૩૪૩૨૭.૬૪
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧૮૨૩.૦૫	૧૮૨૭૬.૪૦	૨૯૭૬૫.૧૬	૪૯૦૨૦.૧૧	૨૭૨૨૧.૧૮

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીનપિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૨ (૦૫.૭૮)	૧૮.૭૬ (૦૬.૬૦)	૨૨.૬૭ (૦૪.૮૦)	૪૭.૮૫ (૦૬.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧.૩૮ (૦૭.૬૮)	૧૮.૮૬ (૦૮.૨૫)	૨૪.૧૮ (૦૬.૪૮)	૪૫.૫૮ (૦૭.૪૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩.૧૫ (૦૫.૭૮)	૧૭.૮૨ (૦૫.૦૭)	૨૪.૪૦ (૦૪.૨૬)	૪૪.૬૩ (૦૪.૭૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૭૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૪૪ (૦૫.૦૪)	૧૩.૭૮ (૦૪.૩૦)	૨૩.૧૮ (૦૪.૪૫)	૫૨.૬૦ (૦૬.૧૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૭૩ (૦૫.૬૮)	૧૭.૭૨ (૦૬.૦૮)	૨૨.૫૨ (૦૪.૭૫)	૪૮.૦૩ (૦૬.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૨૩ (૦૮.૧૪)	૧૮.૮૫ (૦૮.૪૩)	૨૬.૭૪ (૦૭.૩૪)	૪૧.૧૮ (૦૬.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૧)
૭	સુ. નગર		૧૦.૪૧ (૬૦.૮૭)	૧૬.૨૦ (૬૧.૨૭)	૨૮.૨૧ (૬૭.૮૧)	૪૪.૧૮ (૬૨.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૬૩.૪૭)
		ચોટીલા	૧૦.૪૭ (૦૫.૪૦)	૧૭.૪૦ (૦૫.૮૧)	૨૭.૧૨ (૦૫.૫૬)	૪૫.૦૧ (૦૫.૬૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૦)
		ચુડા	૧૧.૮૩ (૧૦.૩૬)	૧૭.૪૧ (૦૮.૭૮)	૨૮.૮૩ (૧૦.૩૩)	૪૦.૭૪ (૦૮.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૩)
		દસાડા	૮.૫૬ (૦૫.૨૪)	૧૬.૮૮ (૦૫.૮૮)	૩૦.૦૬ (૦૬.૫૪)	૪૩.૫૦ (૦૫.૭૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૫)
		ધાંગધ્રા	૧૦.૪૨ (૦૬.૩૮)	૧૪.૧૮ (૦૫.૬૨)	૩૦.૫૭ (૦૭.૪૪)	૪૪.૮૩ (૦૬.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૬)
		હળવદ	૮.૮૮ (૦૫.૨૪)	૧૫.૬૨ (૦૫.૩૬)	૨૭.૦૫ (૦૫.૭૦)	૪૭.૪૪ (૦૬.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૬)
		લખતર	૮.૨૧ (૦૫.૬૮)	૧૫.૮૭ (૦૬.૩૮)	૨૮.૭૮ (૦૭.૩૧)	૪૫.૦૪ (૦૬.૭૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૧)
		લીંબડી	૧૦.૫૪ (૦૫.૫૬)	૧૬.૭૪ (૦૫.૭૧)	૩૨.૨૮ (૦૬.૭૬)	૪૦.૪૪ (૦૫.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૩)
		મૂળી	૮.૬૪ (૦૪.૪૪)	૧૬.૪૮ (૦૪.૮૧)	૨૭.૮૨ (૦૫.૦૮)	૪૬.૦૬ (૦૫.૧૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		સાયલા	૧૧.૬૫ (૦૫.૧૦)	૧૫.૨૨ (૦૪.૩૧)	૨૭.૦૦ (૦૪.૬૮)	૪૬.૧૨ (૦૪.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૭૫)
		વઢવાણ	૧૦.૨૭ (૦૭.૪૬)	૧૫.૭૫ (૦૭.૪૦)	૨૮.૧૦ (૦૮.૩૮)	૪૪.૮૭ (૦૭.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૮૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૮૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૭૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૩૪ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૦૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપીયામાં)

પ.૭૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	વંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૦૬૭૭.૭૫	૧૨૬૮૬૭.૫૮	૮૩૧૫૩.૫૦	૧૩૪૫૪૫.૦૦	૨૦૫૦૩૦.૦૦	૧૦૭૦૪૦.૫૦	૭૭૮૫.૫૦	૩૧૦૧૪.૦૦	૩૮૧૧૧.૫૦	૭૭૫૨૨૫.૩૩
			(૩૭૧.૪૮)	(૧૧૫૮.૬૦)	(૭૫૮.૩૮)	(૧૨૨૮.૦૦)	(૧૮૭૨.૪૨)	(૮૭૭.૫૩)	(૭૧.૧૦)	(૨૮૩.૨૩)	(૩૫૭.૧૮)	(૭૦૭૮.૬૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪૪૦૪૦.૧૫	૨૪૮૬૪૨.૫૦	૧૩૫૩૮૮.૦૦	૨૩૧૮૩૧.૦૦	૨૫૭૦૫૮.૦૦	૧૫૮૦૦૮.૦૦	૭૭૮૨.૦૫	૪૩૮૮૫.૦૦	૫૬૬૦૭.૫૦	૧૧૮૩૨૭૩.૨૦
			(૩૬૫.૪૭)	(૨૦૬૩.૪૨)	(૧૧૨૩.૬૪)	(૧૮૨૩.૦૦)	(૨૧૩૩.૨૬)	(૧૩૧૧.૦૦)	(૬૪.૬૬)	(૩૬૪.૨૭)	(૪૬૮.૭૭)	(૮૮૧૮.૬૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૮૧૮૮.૭૦	૭૬૪૦૫.૦૦	૮૬૫૬૫.૦૦	૧૨૩૪૮૮.૦૦	૧૨૮૦૨૪.૫૦	૮૨૩૭૨.૫૦	૭૬૨૨.૬૫	૨૪૫૪૭.૫૦	૨૭૬૪૩.૦૦	૫૮૫૮૬૭.૮૫
			(૩૮૭.૧૬)	(૧૦૭૬.૦૦)	(૧૨૧૮.૨૨)	(૧૭૩૮.૨૬)	(૧૮૧૭.૨૪)	(૧૩૦૧.૦૨)	(૧૦૭.૩૬)	(૩૪૫.૭૩)	(૩૮૮.૩૩)	(૮૩૮૨.૫૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૧૭૮૫.૨૦	૧૫૭૧૮૪.૫૦	૮૭૮૮૮.૦૦	૧૭૬૦૧૮.૦૦	૧૬૧૩૩૫.૦૦	૮૭૪૫૮.૦૦	૪૮૮૭.૫૦	૩૬૧૫૬.૦૦	૪૦૩૧૦.૦૦	૭૮૩૦૫૩.૨૦
			(૩૬૫.૪૬)	(૧૮૦૬.૮૫)	(૧૧૨૫.૨૬)	(૨૦૨૩.૨૦)	(૧૮૫૪.૪૨)	(૧૦૦૫.૨૬)	(૫૬.૧૮)	(૪૧૫.૫૮)	(૪૬૩.૩૩)	(૮૧૧૫.૫૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૧૦૫૮.૮૦	૨૨૬૩૦૮.૫૦	૧૦૫૧૧૮.૦૦	૧૨૮૨૩૭.૦૦	૧૭૩૦૬૮.૦૦	૧૦૮૫૩૪.૫૦	૧૧૬૮૪.૬૦	૩૦૩૭૨.૫૦	૫૨૩૭૪.૦૦	૮૭૮૭૫૭.૦૦
			(૩૭૩.૨૬)	(૨૦૫૭.૩૫)	(૮૫૫.૬૧)	(૧૧૭૪.૮૮)	(૧૫૭૩.૩૫)	(૮૮૫.૭૬)	(૧૦૬.૨૨)	(૨૭૬.૧૦)	(૪૭૬.૧૨)	(૭૮૮૮.૭૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૦૨૬૧.૬૦	૨૪૨૫૮૩.૦૦	૧૦૦૭૮૬.૦૦	૨૦૧૮૨૦.૦૦	૧૮૭૦૪૮.૦૦	૧૨૭૫૮૦.૦૦	૮૧૦૪.૭૦	૩૪૪૭૪.૦૦	૫૪૮૮૦.૦૦	૮૮૮૫૫૭.૩૦
			(૩૬૪.૬૦)	(૨૮૨૨.૭૦)	(૧૨૧૪.૪૦)	(૨૪૩૧.૦૦)	(૨૩૭૪.૦૭)	(૧૫૩૭.૨૨)	(૧૦૮.૬૮)	(૪૧૫.૩૪)	(૬૬૧.૨૦)	(૧૨૦૩૦.૮૧)
૭	સુ. નગર		૪૦૧૦૨૮.૧૦	૧૨૮૩૮૫૩.૨૫	૮૬૮૪૪૪.૦૦	૫૪૮૨૫૦.૫૦	૧૬૩૮૭૦૭.૫૦	૧૧૮૩૦૭૭.૦૦	૪૫૬૩૩.૭૦	૨૫૪૦૪૪.૫૦	૫૪૧૧૫૬.૦૦	૬૮૬૫૨૮૪.૫૫
			(૩૫૫.૭૮)	(૧૦૭૪.૮૦)	(૮૧૦.૭૫)	(૪૫૮.૮૧)	(૧૩૭૧.૮૭)	(૮૮૦.૪૩)	(૩૮.૨૦)	(૨૧૨.૬૭)	(૪૫૩.૦૩)	(૫૭૪૭.૪૨)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૬૧૭૦૬૧.૪૦	૨૩૬૧૮૫૪.૩૩	૧૫૭૭૩૭૩.૫૦	૧૫૪૬૧૮૦.૫૦	૨૭૬૧૨૭૨.૦૦	૧૮૬૫૦૮૦.૫૦	૮૪૫૧૦.૭૦	૪૫૪૫૦૩.૫૦	૮૧૨૦૮૨.૦૦	૧૨૦૮૦૦૨૮.૪૩
			(૩૪૭.૫૫)	(૧૩૩૦.૩૦)	(૮૮૮.૪૧)	(૮૭૦.૮૪)	(૧૫૫૫.૨૦)	(૧૦૫૦.૪૫)	(૫૩.૨૩)	(૨૫૫.૮૮)	(૪૫૭.૩૮)	(૬૮૦૮.૩૭)

નોંધ : નીચે કોંસમાં બધા જ ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો(રૂપીયામાં)

પ.૭૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૩૬૬૩૮.૦૦ (૪૦૦.૪૨)	૧૮૪૪૮.૩૬ (૨૧૨૫.૧૦)	૧૦૪૩૮૮.૦૦ (૧૧૪૦.૮૭)	૫૮૮૫૪.૦૦ (૬૪૩.૨૧)	૧૫૧૭૭૭.૦૦ (૧૬૫૮.૭૬)	૧૦૫૦૩૪.૦૦ (૧૧૪૭.૮૧)	૪૮૬૪.૬૦ (૫૪.૨૫)	૨૬૧૨૫.૦૦ (૨૮૫.૫૦)	૪૨૮૨૩.૫૦ (૪૬૮.૧૦)	૭૨૫૧૬૪.૪૬ (૭૮૨૫.૨૮)
		ચુડા	૩૮૨૦૧.૭૫ (૩૦૧.૫૫)	૧૫૬૧૮૬.૨૫ (૧૨૦૧.૫૦)	૧૧૮૨૦૮.૦૦ (૮૧૬.૯૮)	૬૫૨૮૦.૦૦ (૫૦૨.૨૩)	૨૪૫૨૬૨.૦૦ (૧૮૮૬.૬૩)	૧૫૫૭૩૦.૫૦ (૧૧૮૭.૮૨)	૭૪૦૦.૫૦ (૫૬.૮૨)	૫૨૫૮૨.૦૦ (૪૦૪.૫૫)	૬૩૮૭૮.૦૦ (૪૮૧.૩૬)	૮૦૪૭૬૦.૦૦ (૬૮૫૮.૬૮)
		દસાડા	૪૫૧૮૦.૦૦ (૩૫૭.૧૫)	૧૩૮૭૩૨.૫૦ (૧૧૦૪.૬૦)	૮૦૮૨૨.૦૦ (૬૩૮.૬૮)	૧૬૧૧૨.૫૦ (૧૨૭.૩૭)	૧૧૫૨૫૮.૦૦ (૮૧૧.૧૩)	૧૧૬૫૩૬.૫૦ (૮૨૧.૨૩)	૫૦૫૧.૬૦ (૩૮.૮૩)	૭૨૬૭.૫૦ (૫૭૧.૨૮)	૩૧૨૨૨.૦૦ (૨૪૬.૮૧)	૫૫૭૨૮૩.૬૦ (૪૪૦૫.૪૦)
		ધાંગધ્રા	૪૫૮૨૮.૩૫ (૩૬૫.૮૬)	૧૪૧૬૩૭.૭૫ (૧૧૨૮.૬૦)	૧૪૮૧૨૮.૦૦ (૧૧૮૮.૨૭)	૩૨૬૦૩.૫૦ (૨૫૮.૭૮)	૧૮૭૭૧૬.૦૦ (૧૪૮૫.૭૪)	૧૨૬૮૮૨.૦૦ (૧૦૧૧.૦૧)	૬૧૧૬.૪૦ (૪૮.૭૩)	૧૬૦૧૩.૫૦ (૧૨૭.૫૮)	૭૧૬૨૭.૫૦ (૫૭૦.૭૩)	૭૭૭૬૫૩.૦૦ (૬૧૮૬.૪૪)
		હળવદ	૩૮૩૧૨.૦૦ (૩૫૨.૫૭)	૮૪૦૭૪.૫૦ (૭૫૪.૦૫)	૭૨૮૨૫.૦૦ (૬૫૩.૧૩)	૨૩૭૫૧૭.૫૦ (૨૧૩૦.૨૦)	૨૧૫૫૮૩.૦૦ (૧૮૩૩.૪૭)	૧૩૬૦૬૪.૦૦ (૧૨૨૦.૩૦)	૩૭૪૩.૮૫ (૩૩.૫૭)	૭૩૬૩૦.૫૦ (૬૬૦.૩૬)	૪૩૭૧૮.૫૦ (૩૮૨.૦૮)	૮૦૬૪૬૮.૮૫ (૮૧૨૮.૭૭)
		લખતર	૪૩૫૬૦.૦૦ (૩૬૦.૦૦)	૫૮૩૮૩.૦૦ (૪૮૨.૫૦)	૮૭૪૮૬.૦૦ (૭૨૩.૦૨)	૩૮૬૧૮.૦૦ (૩૧૮.૧૬)	૧૧૮૫૮૫.૦૦ (૮૮૮.૩૦)	૧૦૪૮૮૧.૦૦ (૮૬૭.૬૧)	૩૨૧૮.૦૦ (૨૬.૫૮)	૨૦૦૮૮.૦૦ (૧૬૬.૦૦)	૫૪૪૧૫.૦૦ (૪૪૮.૭૧)	૫૩૦૩૩૫.૦૦ (૪૩૮૨.૮૩)
		લીંબડી	૪૧૫૪૬.૨૫ (૩૨૩.૩૧)	૭૭૮૩૮.૦૫ (૬૦૫.૭૫)	૭૬૩૫૮.૦૦ (૫૮૪.૨૨)	૨૬૭૧૮.૦૦ (૨૦૭.૮૨)	૧૩૮૦૩૪.૦૦ (૧૦૭૪.૧૮)	૮૧૬૬૭.૫૦ (૭૧૩.૩૬)	૪૭૫૨.૪૦ (૩૬.૮૮)	૭૭૧૭.૦૦ (૬૦.૦૫)	૭૦૬૨૮.૫૦ (૫૪૮.૬૩)	૫૩૫૨૫૮.૭૦ (૪૧૬૫.૪૫)
		મુળી	૩૨૨૫૬.૦૦ (૨૫૩.૮૮)	૮૬૧૫૩.૦૮ (૭૫૭.૧૧)	૮૨૮૮૭.૫૦ (૬૫૨.૬૫)	૨૦૮૫૨.૦૦ (૧૬૪.૧૮)	૧૫૪૮૪૮.૫૦ (૧૨૧૮.૨૭)	૧૨૩૧૬૬.૫૦ (૮૬૮.૮૧)	૩૩૮૮.૧૫ (૨૬.૭૫)	૩૧૬૩૮.૦૦ (૨૪૮.૧૧)	૫૦૦૦૬.૦૦ (૩૮૩.૭૪)	૫૮૫૨૦૫.૭૩ (૪૬૮૬.૬૬)
		સાયલા	૩૨૦૪૪.૭૫ (૨૮૮.૪૮)	૧૨૮૭૧૫.૮૪ (૧૨૦૨.૮૫)	૭૬૩૮૧.૦૦ (૭૧૩.૮૪)	૪૦૪૮૮.૦૦ (૩૭૮.૪૮)	૧૭૭૦૬૫.૦૦ (૧૬૫૪.૮૧)	૧૦૭૦૩૦.૦૦ (૧૦૦૦.૨૮)	૨૮૫૬.૮૦ (૨૭.૬૩)	૮૪૬૦.૦૦ (૭૮.૦૦)	૪૧૫૨૫.૦૦ (૩૮૮.૦૮)	૬૧૪૬૭૭.૩૮ (૫૭૪૪.૬૫)
		વઢવાણ	૪૫૩૬૦.૦૦ (૩૬૦.૦૦)	૨૦૬૭૭૪.૦૦ (૧૬૪૧.૦૬)	૧૧૮૮૪૮.૦૦ (૮૪૩.૨૪)	૧૨૧૮૫.૦૦ (૮૬.૭૦)	૧૩૩૫૭૮.૦૦ (૧૦૬૦.૧૪)	૧૧૫૮૮૫.૦૦ (૮૨૦.૫૧)	૪૦૩૧.૩૦ (૩૧.૮૮)	૧૦૫૧૩.૦૦ (૮૩.૪૩)	૭૧૨૧૨.૦૦ (૫૬૫.૧૭)	૭૧૮૪૮૭.૩૦ (૫૭૦૨.૨૮)
		સુ. નગર	૪૦૧૦૨.૮૧ (૩૫૫.૭૮)	૧૨૮૩૮૫૩.૨૫ (૧૦૭૪.૮૦)	૮૬૮૪૪૪.૦૦ (૮૧૦.૭૫)	૫૪૮૨૫૦.૫૦ (૪૫૮.૮૧)	૧૬૩૮૭૦૭.૫૦ (૧૩૭૧.૮૭)	૧૧૮૩૦૭૭.૦૦ (૮૮૦.૪૩)	૪૫૬૩૩.૭૦ (૩૮.૨૦)	૨૫૪૦૪૪.૫૦ (૨૧૨.૬૭)	૫૪૧૧૫૬.૦૦ (૪૫૩.૦૩)	૬૮૬૫૨૮૪.૫૫ (૫૭૪૭.૪૨)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપીયામાં)

પ.૭૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૫૪૨.૩૬	૭૮૨૯.૨૨	૫૧૯૭.૦૯	૮૪૦૯.૦૬	૧૨૮૧૪.૩૮	૬૬૯૦.૦૩	૪૮૬.૫૯	૧૯૩૮.૩૮	૨૪૪૪.૪૭	૪૮૪૫૧.૫૮
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૭૫૨.૫૧	૧૫૫૪૦.૧૬	૮૪૬૨.૪૪	૧૪૪૮૯.૪૪	૧૬૦૬૬.૧૩	૯૮૭૫.૫૦	૪૮૭.૦૦	૨૭૪૩.૪૪	૩૫૩૭.૯૭	૭૩૯૫૪.૫૮
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૭૬૨.૪૮	૪૭૭૫.૩૧	૫૪૧૦.૩૧	૭૭૧૮.૦૦	૮૦૬૪.૦૩	૫૭૭૩.૨૮	૪૭૬.૪૨	૧૫૩૪.૨૨	૧૭૨૭.૬૯	૩૭૨૪૧.૭૪
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૯૮૭.૨૦	૯૮૨૪.૬૬	૬૧૧૮.૬૩	૧૧૦૦૧.૧૯	૧૦૦૮૩.૪૪	૫૪૬૬.૧૩	૩૦૫.૪૭	૨૨૫૯.૭૫	૨૫૧૯.૩૮	૪૯૫૬૫.૮૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૫૬૬.૧૮	૧૪૧૪૪.૨૮	૬૫૬૯.૮૮	૮૦૭૭.૩૧	૧૦૮૧૬.૮૧	૬૮૪૫.૯૧	૭૩૦.૨૯	૧૮૯૮.૨૮	૩૨૭૩.૩૮	૫૪૯૨૨.૩૧
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૮૯૧.૩૫	૧૫૧૬૧.૪૪	૬૨૯૯.૭૫	૧૨૬૧૩.૭૫	૧૨૩૧૫.૫૦	૭૯૭૪.૩૮	૫૬૯.૦૪	૨૧૫૪.૬૩	૩૪૩૦.૦૦	૬૨૪૦૯.૮૩
૭	સુ. નગર		૨૫૦૬.૪૩	૮૦૨૪.૭૧	૬૦૫૨.૭૮	૩૪૩૨.૮૨	૧૦૨૪૧.૯૨	૭૩૯૪.૨૩	૨૮૫.૨૧	૧૫૮૭.૭૮	૩૩૮૨.૨૩	૪૨૯૦૮.૦૯
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૪૧૦.૪૦	૯૨૨૬.૩૮	૬૧૬૧.૬૨	૬૦૩૯.૮૧	૧૦૭૮૬.૨૨	૭૨૮૫.૪૭	૩૬૯.૧૮	૧૭૭૫.૪૦	૩૧૭૨.૨૦	૪૭૨૨૬.૬૭

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો(રૂપીયામાં)

પા.૭૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૨૨૮૯.૯૪	૧૨૧૫૩.૦૨	૬૫૨૪.૯૪	૩૬૭૮.૩૮	૯૪૮૬.૦૬	૬૫૬૪.૬૩	૩૧૦.૨૯	૧૬૩૨.૮૧	૨૬૮૨.૭૨	૪૫૩૨૨.૭૮
		ચુડા	૨૪૫૦.૧૧	૯૭૬૨.૨૭	૭૪૫૦.૫૬	૪૦૮૦.૬૩	૧૫૩૨૮.૮૮	૯૭૩૩.૧૬	૪૬૨.૫૩	૩૨૮૭.૦૦	૩૯૯૨.૩૮	૫૬૫૪૭.૫૦
		દસાડા	૨૮૨૩.૭૫	૮૭૩૩.૨૮	૫૦૫૭.૬૩	૧૦૦૭.૦૩	૭૨૦૩.૬૯	૭૨૮૩.૫૩	૩૧૫.૭૩	૪૫૪.૨૨	૧૯૫૧.૩૮	૩૪૮૩૦.૨૩
		ધાંગધ્રા	૨૮૭૦.૫૨	૮૮૫૨.૩૬	૯૩૨૦.૫૦	૨૦૩૭.૭૨	૧૧૭૩૨.૨૫	૭૯૩૦.૧૩	૩૮૨.૨૮	૧૦૦૦.૮૪	૪૪૭૬.૭૨	૪૮૬૦૩.૩૧
		હળવદ	૨૪૫૭.૦૦	૫૨૫૪.૬૬	૪૫૫૧.૫૬	૧૪૮૪૪.૮૪	૧૩૪૭૩.૯૪	૮૫૦૪.૦૦	૨૩૪.૦૦	૪૬૦૧.૯૧	૨૭૩૨.૪૧	૫૬૬૫૪.૩૧
		લખતર	૨૭૨૨.૫૦	૩૬૪૮.૯૪	૫૪૬૭.૮૮	૨૪૧૩.૬૯	૭૪૭૪.૦૬	૬૫૬૧.૩૧	૨૦૧.૧૩	૧૨૫૫.૫૦	૩૪૦૦.૯૪	૩૩૧૪૫.૯૪
		લીંબડી	૨૫૯.૬૬	૪૮૬.૪૯	૪૭૭.૨૪	૧૬૬.૯૯	૮૬૨.૭૧	૫૭૨.૯૨	૨૯.૭૦	૪૮.૨૩	૪૪૧.૪૩	૩૩૪૫.૩૭
		મુળી	૨૦૧૬.૦૦	૬૦૦૯.૫૭	૫૧૮૦.૪૭	૧૩૦૩.૨૫	૯૬૭૮.૦૩	૭૬૯૭.૯૧	૨૧૨.૩૮	૧૯૭૭.૩૮	૩૧૨૫.૩૮	૩૭૨૦૦.૩૬
		સાયલા	૨૦૦૨.૮૦	૮૦૪૪.૭૪	૪૭૭૩.૮૧	૨૫૩૧.૧૯	૧૧૦૬૬.૫૬	૬૬૮૯.૩૮	૧૮૪.૮૦	૫૨૮.૭૫	૨૫૯૫.૩૧	૩૮૪૧૭.૩૪
		વઢવાણ	૨૮૩૫.૦૦	૧૨૯૨૩.૩૮	૭૪૨૮.૦૬	૭૬૧.૫૬	૮૩૪૮.૬૩	૭૨૪૯.૦૬	૨૫૧.૯૬	૬૫૭.૦૬	૪૪૫૦.૭૫	૪૪૯૦૫.૪૬
		સુ. નગર	૨૫૦૬.૪૩	૮૦૨૪.૭૧	૬૦૫૨.૭૮	૩૪૩૨.૮૨	૧૦૨૪૧.૯૨	૭૩૯૪.૨૩	૨૮૫.૨૧	૧૫૮૭.૭૮	૩૩૮૨.૨૩	૪૨૯૦૮.૦૯

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

૫.૭૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૫.૨૫	૧૬.૩૭	૧૦.૭૩	૧૭.૩૬	૨૬.૪૫	૧૩.૮૧	૧.૦૦	૪.૦૦	૫.૦૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૮)	(૦૫.૩૭)	(૦૫.૨૭)	(૦૮.૭૦)	(૦૭.૪૩)	(૦૫.૭૪)	(૦૮.૨૪)	(૦૬.૮૨)	(૦૪.૮૨)	(૦૬.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩.૭૨	૨૧.૦૧	૧૧.૪૪	૧૮.૫૮	૨૧.૭૨	૧૩.૩૫	૦.૬૬	૩.૭૧	૪.૭૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૪)	(૧૦.૫૩)	(૦૮.૫૮)	(૧૪.૮૮)	(૦૮.૩૧)	(૦૮.૪૭)	(૦૮.૨૪)	(૦૮.૬૬)	(૦૬.૮૭)	(૦૮.૭૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪.૭૩	૧૨.૮૨	૧૪.૫૩	૨૦.૭૨	૨૧.૬૫	૧૫.૫૦	૧.૨૮	૪.૧૨	૪.૬૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૫૭)	(૦૩.૨૩)	(૦૫.૪૮)	(૦૭.૮૮)	(૦૪.૬૭)	(૦૪.૮૫)	(૦૮.૦૭)	(૦૫.૪૦)	(૦૩.૪૦)	(૦૪.૮૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪.૦૧	૧૮.૮૨	૧૨.૩૪	૨૨.૨૦	૨૦.૩૪	૧૧.૦૩	૦.૬૨	૪.૫૬	૫.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૧૫)	(૦૬.૬૬)	(૦૬.૨૧)	(૧૧.૩૮)	(૦૫.૮૪)	(૦૪.૬૮)	(૦૫.૧૭)	(૦૭.૮૬)	(૦૪.૮૬)	(૦૬.૫૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪.૬૭	૨૫.૭૫	૧૧.૮૬	૧૪.૭૧	૧૮.૬૮	૧૨.૪૬	૧.૩૩	૩.૪૬	૫.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૫)	(૦૮.૫૮)	(૦૬.૬૬)	(૦૮.૩૬)	(૦૬.૨૭)	(૦૫.૮૭)	(૧૨.૩૬)	(૦૬.૬૮)	(૦૬.૪૫)	(૦૭.૨૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩.૦૩	૨૪.૨૮	૧૦.૦૮	૨૦.૨૧	૧૮.૭૩	૧૨.૭૮	૦.૮૧	૩.૪૫	૫.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૦)	(૧૦.૨૭)	(૦૬.૩૮)	(૧૩.૦૫)	(૦૭.૧૪)	(૦૬.૮૪)	(૦૮.૬૩)	(૦૭.૫૮)	(૦૬.૭૬)	(૦૮.૨૬)
૭	સુ. નગર		૫.૮૪	૧૮.૭૦	૧૪.૧૧	૮.૦૦	૨૩.૮૭	૧૭.૨૩	૦.૬૬	૩.૭૦	૭.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૬૪.૮૮)	(૫૪.૩૬)	(૬૧.૪૦)	(૩૫.૫૨)	(૫૮.૩૫)	(૬૩.૪૩)	(૪૮.૨૮)	(૫૫.૮૮)	(૬૬.૬૪)	(૫૬.૭૮)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૫.૧૦	૧૮.૫૪	૧૩.૦૫	૧૨.૭૮	૨૨.૮૪	૧૫.૪૩	૦.૭૮	૩.૭૬	૬.૭૨	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં બધા જ ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

૫.૭૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૫.૦૫	૨૬.૮૧	૧૪.૪૦	૮.૧૨	૨૦.૯૩	૧૪.૪૮	૦.૬૮	૩.૬૦	૫.૯૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૯૪)	(૦૮.૨૩)	(૦૬.૬૨)	(૦૩.૮૧)	(૦૫.૫૦)	(૦૫.૬૩)	(૦૫.૨૫)	(૦૫.૭૫)	(૦૫.૨૯)	(૦૬.૦૦)
		ચુડા	૪.૩૩	૧૭.૨૬	૧૩.૧૮	૭.૨૨	૨૭.૧૧	૧૭.૨૧	૦.૮૨	૫.૮૧	૭.૦૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૫)	(૦૬.૬૧)	(૦૭.૫૬)	(૦૪.૨૨)	(૦૮.૮૮)	(૦૮.૩૫)	(૦૭.૮૩)	(૧૧.૫૭)	(૦૭.૮૭)	(૦૭.૪૮)
		દસાડા	૮.૧૧	૨૫.૦૭	૧૪.૫૨	૨.૮૯	૨૦.૬૮	૨૦.૯૧	૦.૯૧	૧.૩૦	૫.૬૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૩૨)	(૦૫.૯૨)	(૦૫.૧૩)	(૦૧.૦૪)	(૦૪.૧૭)	(૦૬.૨૫)	(૦૫.૩૫)	(૦૧.૬૦)	(૦૩.૮૪)	(૦૪.૬૧)
		ધાંગધ્રા	૫.૯૧	૧૮.૨૧	૧૯.૧૮	૪.૧૯	૨૪.૧૪	૧૬.૩૨	૦.૭૯	૨.૦૬	૯.૨૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૪૪)	(૦૬.૦૦)	(૦૯.૪૫)	(૦૨.૧૧)	(૦૬.૮૦)	(૦૬.૮૦)	(૦૬.૪૭)	(૦૩.૫૨)	(૦૮.૮૨)	(૦૬.૪૩)
		હળવદ	૪.૩૪	૯.૨૭	૮.૦૩	૨૬.૨૦	૨૩.૭૮	૧૫.૦૧	૦.૪૧	૮.૧૨	૪.૮૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૭)	(૦૩.૫૬)	(૦૪.૬૨)	(૧૫.૩૬)	(૦૭.૮૧)	(૦૭.૩૦)	(૦૩.૯૬)	(૧૬.૨૦)	(૦૫.૩૮)	(૦૭.૫૦)
		લખતર	૮.૨૧	૧૧.૦૧	૧૬.૫૦	૭.૨૮	૨૨.૫૫	૧૯.૮૦	૦.૬૧	૩.૭૯	૧૦.૨૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૦૬)	(૦૨.૪૭)	(૦૫.૫૫)	(૦૨.૫૦)	(૦૪.૩૩)	(૦૫.૬૩)	(૦૩.૪૦)	(૦૪.૪૨)	(૦૬.૭૦)	(૦૪.૩૯)
		લીંબડી	૭.૭૬	૧૪.૫૪	૧૪.૨૭	૪.૯૯	૨૫.૭૯	૧૭.૧૩	૦.૮૯	૧.૪૪	૧૩.૨૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૭૩)	(૦૩.૩૦)	(૦૪.૮૪)	(૦૧.૭૩)	(૦૫.૦૦)	(૦૪.૯૧)	(૦૫.૦૩)	(૦૧.૭૦)	(૦૮.૭૦)	(૦૪.૪૩)
		મુળી	૫.૪૨	૧૬.૧૫	૧૩.૯૩	૩.૫૦	૨૬.૦૨	૨૦.૬૯	૦.૫૭	૫.૩૨	૮.૪૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૨૩)	(૦૪.૦૭)	(૦૫.૨૫)	(૦૧.૩૫)	(૦૫.૬૧)	(૦૬.૬૦)	(૦૩.૬૦)	(૦૬.૯૬)	(૦૬.૧૬)	(૦૪.૯૨)
		સાયલા	૫.૨૧	૨૦.૯૪	૧૨.૪૩	૬.૫૯	૨૮.૮૧	૧૭.૪૧	૦.૪૮	૧.૩૮	૬.૭૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૧૯)	(૦૫.૪૫)	(૦૪.૮૪)	(૦૨.૬૨)	(૦૬.૪૧)	(૦૫.૭૪)	(૦૩.૧૩)	(૦૧.૮૬)	(૦૫.૧૧)	(૦૫.૦૮)
		વઢવાણ	૬.૩૧	૨૮.૭૮	૧૬.૫૪	૧.૭૦	૧૮.૫૯	૧૬.૧૪	૦.૫૬	૧.૪૬	૯.૯૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૩૫)	(૦૮.૭૫)	(૦૭.૫૩)	(૦૦.૭૯)	(૦૪.૮૪)	(૦૬.૨૨)	(૦૪.૨૭)	(૦૨.૩૧)	(૦૮.૭૭)	(૦૫.૯૪)
	સુ. નગર		૫.૮૪	૧૮.૭૦	૧૪.૧૧	૮.૦૦	૨૩.૮૭	૧૭.૨૩	૦.૬૬	૩.૭૦	૭.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૬૪.૯૯)	(૫૪.૩૬)	(૬૧.૪૦)	(૩૫.૫૨)	(૫૯.૩૫)	(૬૩.૪૩)	(૪૮.૨૮)	(૫૫.૮૯)	(૬૬.૬૪)	(૫૬.૭૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપીયામાં)

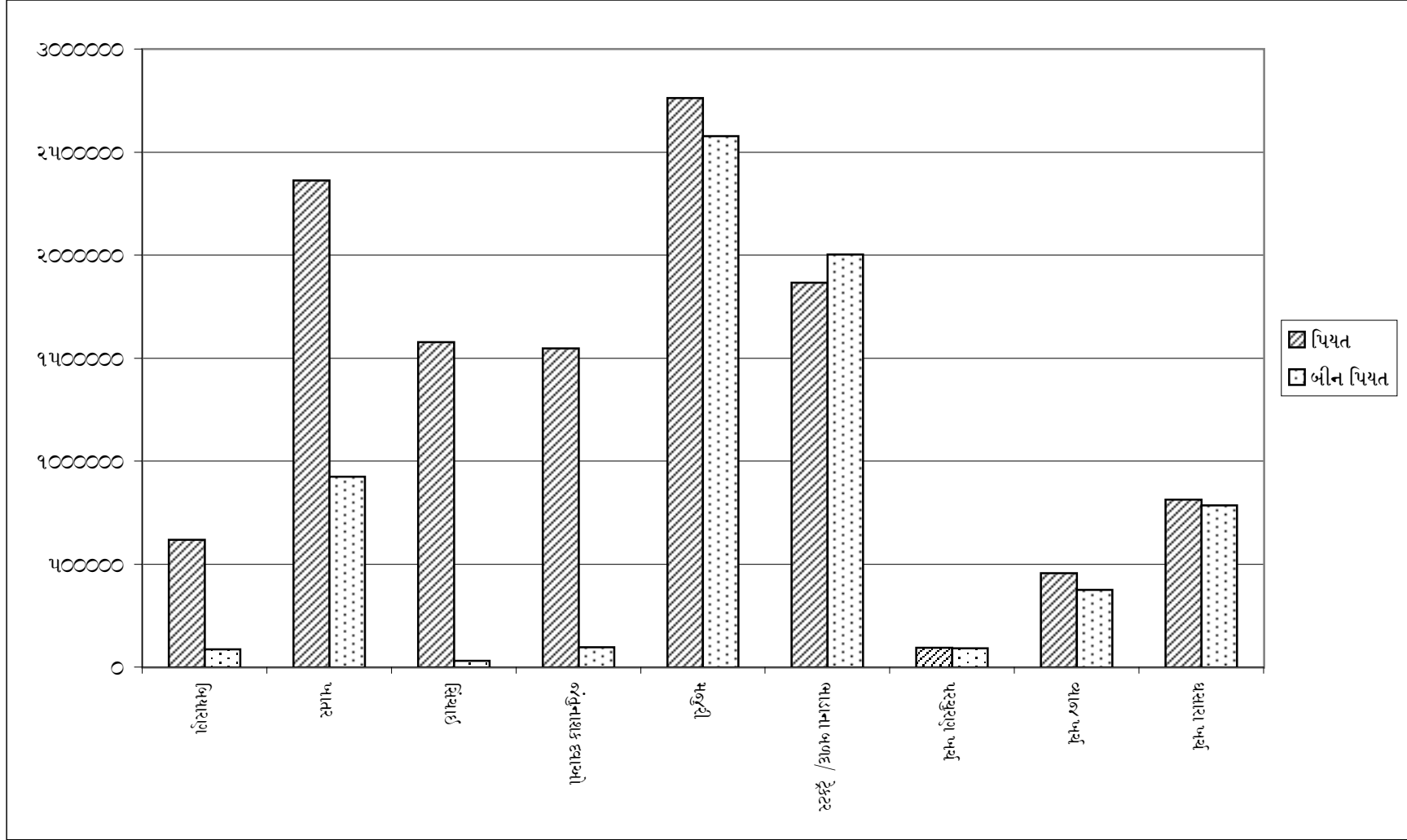
પ.૭૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાગ	ખાતર	સિંચાઈ	ઠંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાગ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૩૬૮.૦૦	૪૮૩૧૬.૪૦	૦.૦૦	૧૪૩૪૨.૦૦	૧૭૮૫૭૧.૦૦	૧૧૫૨૪૩.૦૦	૭૩૨૧.૮૦	૮૫૫૫.૦૦	૩૨૭૮૨.૦૦	૪૧૧૫૦૮.૨૦
			(૩૬.૪૦)	(૪૧૦.૮૭)	(૦૦.૦૦)	(૧૧૮.૫૧)	(૧૪૮૬.૪૨)	(૮૬૦.૩૫)	(૬૧.૦૧)	(૭૧.૨૮)	(૨૭૩.૨૬)	(૩૪૨૮.૨૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪૮૬૫.૦૦	૭૨૮૭૪.૨૫	૦.૦૦	૧૦૮૨૮.૦૦	૨૩૧૮૪૦.૦૦	૧૨૭૭૨૩.૦૦	૮૧૦૩.૬૫	૩૧૮૩૩.૦૦	૨૨૮૬૦.૫૦	૫૧૧૪૨૭.૪૦
			(૩૮.૮૪)	(૫૭૨.૩૪)	(૦૦.૦૦)	(૮૪.૮૨)	(૧૮૧૮.૧૪)	(૧૦૦૧.૭૪)	(૬૩.૫૫)	(૨૫૦.૪૫)	(૧૮૦.૦૮)	(૪૦૧૧.૨૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૮૩૨.૦૦	૩૯૮૬૩.૦૦	૦.૦૦	૪૫૨૮.૦૦	૧૩૩૮૧૬.૦૦	૮૭૭૨૧.૦૦	૬૮૨૬.૧૫	૧૮૪૦૫.૦૦	૨૮૫૫૫.૪૫	૩૩૨૬૪૭.૬૦
			(૩૧.૩૦)	(૪૪૦.૪૭)	(૦૦.૦૦)	(૫૦.૦૧)	(૧૪૭૮.૬૫)	(૧૦૭૮.૭૮)	(૭૬.૫૩)	(૨૦૩.૩૭)	(૩૧૫.૫૨)	(૩૬૭૫.૬૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૩૮૪.૦૦	૬૪૭૦૩.૫૦	૦.૦૦	૭૮૪૮.૦૦	૧૩૬૩૬૭.૦૦	૮૮૮૧૬.૦૦	૪૪૭૬.૫૦	૨૬૩૮૦.૫૦	૩૨૨૬૫.૫૦	૩૬૫૩૫૧.૦૦
			(૩૫.૮૦)	(૬૮૪.૭૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૪.૧૦)	(૧૪૪૩.૦૩)	(૮૫૦.૪૩)	(૪૭.૩૭)	(૨૭૮.૫૦)	(૩૪૧.૪૩)	(૩૮૬૬.૧૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૪૮૦.૦૦	૭૩૪૨૩.૫૦	૦.૦૦	૪૨૫૩.૦૦	૧૩૮૪૪૨.૦૦	૧૦૪૫૮૨.૦૦	૮૨૨૨.૬૦	૨૬૪૩૪.૦૦	૪૧૭૪૭.૦૦	૪૦૧૫૮૪.૧૦
			(૩૮.૪૫)	(૬૩૦.૨૪)	(૦૦.૦૦)	(૩૬.૫૦)	(૧૧૮૮.૩૪)	(૮૮૭.૭૮)	(૭૦.૫૮)	(૨૨૬.૮૦)	(૩૫૮.૩૪)	(૩૪૬૨.૦૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૨૪૦.૦૦	૧૦૮૮૬૬.૫૦	૦.૦૦	૧૬૮૫૭.૦૦	૧૬૮૫૬૩.૫૦	૧૨૭૪૦૧.૫૦	૭૮૨૬.૬૦	૩૬૭૮૬.૦૦	૫૨૨૪૮.૦૦	૫૨૩૦૮૦.૧૦
			(૩૭.૨૪)	(૧૨૫૨.૫૦)	(૦૦.૦૦)	(૧૮૪.૮૦)	(૧૮૪૮.૦૦)	(૧૪૬૪.૩૮)	(૮૧.૧૧)	(૪૨૨.૮૦)	(૬૦૦.૫૬)	(૬૦૧૨.૫૩)
૭	સુ. નગર		૬૩૨૩૨.૦૦	૫૧૩૭૪૨.૫૬	૨૮૭૬૮.૦૦	૩૭૦૪૬.૫૦	૧૫૮૮૫૪૮.૦૦	૧૩૪૦૮૭૩.૦૦	૪૮૩૧૮.૨૫	૨૨૬૫૧૮.૦૦	૫૭૪૮૫૪.૫૦	૪૪૨૩૦૦૨.૮૧
			(૪૧.૮૭)	(૩૪૧.૧૫)	(૧૮.૭૬)	(૨૪.૬૦)	(૧૦૫૪.૮૧)	(૮૮૦.૩૫)	(૩૨.૦૮)	(૧૫૦.૪૧)	(૩૮૧.૭૭)	(૨૮૩૬.૮૨)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૮૬૫૦૧.૦૦	૮૨૨૮૮૮.૭૧	૨૮૭૬૮.૦૦	૮૫૮૦૩.૫૦	૨૫૭૮૨૪૭.૫૦	૨૦૦૩૩૬૮.૫૦	૮૧૨૮૬.૫૫	૩૭૫૦૨૧.૫૦	૭૮૫૫૨૩.૮૫	૬૮૬૮૬૨૨.૨૧
			(૪૦.૪૦)	(૪૩૧.૦૦)	(૧૩.૮૦)	(૪૪.૭૮)	(૧૨૦૩.૮૪)	(૮૩૫.૫૦)	(૪૨.૬૩)	(૧૭૫.૧૨)	(૩૬૬.૮૧)	(૩૨૫૪.૦૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)નું ખર્ચના પ્રકાર મુજબ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ

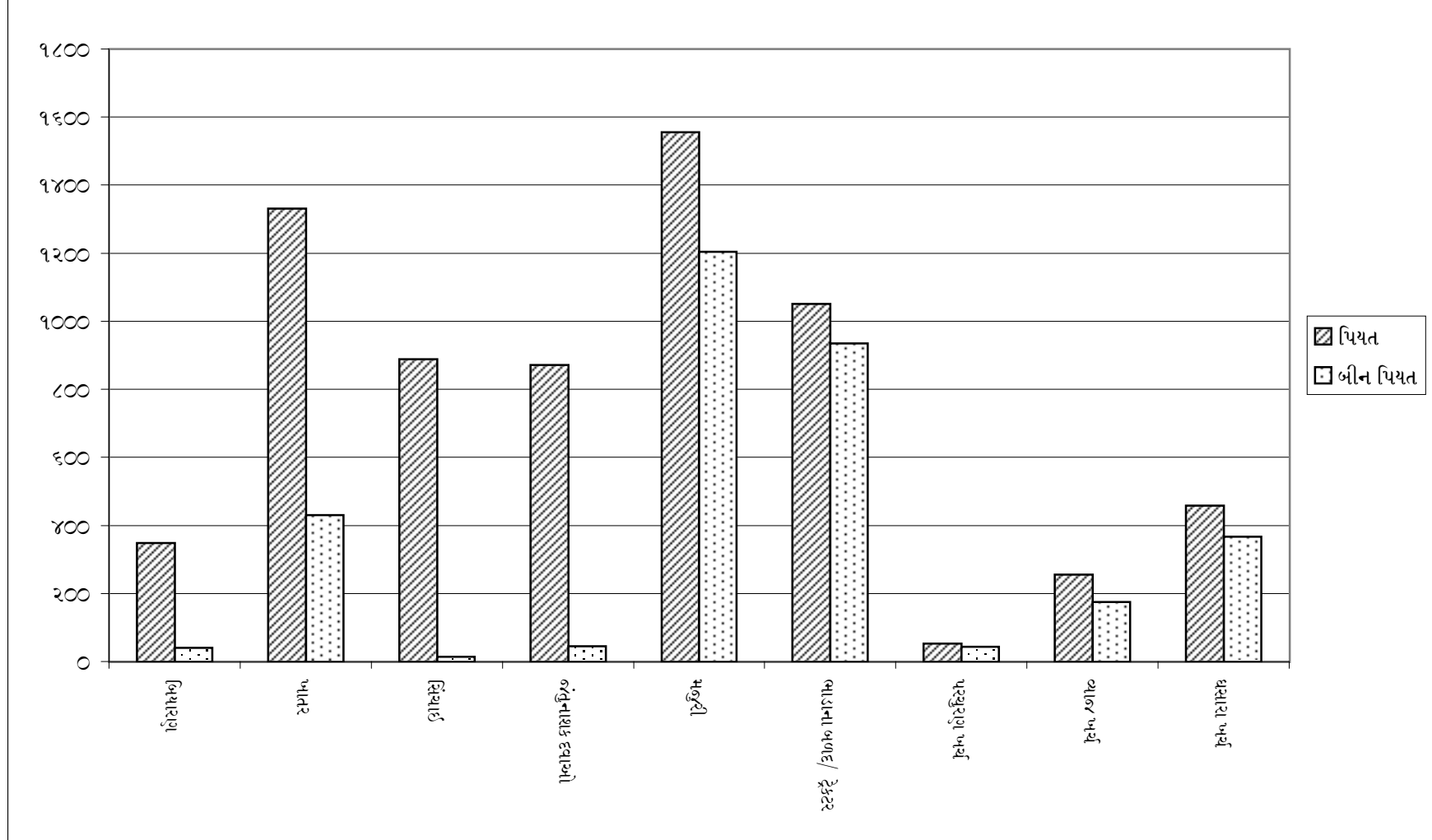
ગ્રાફ પ.૩

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. પ.૭૨.૧ તથા ટેબલ નં. પ.૭૫.૧ માંથી સંકલિત

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)નું ખર્ચના પ્રકાર મુજબ એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ

ગ્રાફ પ.૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. પ.૭૨.૧ તથા ટેબલ નં. પ.૭૫.૧ માંથી સંકલિત

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો(રૂપિયામાં)

પ.૭૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૩૪૪૪.૦૦	૫૮૮૪૨.૫૦	૦.૦૦	૪૦૪૦.૦૦	૧૩૬૪૮૩.૦૦	૧૧૦૫૦૩.૦૦	૪૬૩૪.૮૦	૨૧૯૩૫.૦૦	૫૦૩૨૩.૦૦	૩૮૦૩૧૫.૪૦
			(૩૪.૭૮)	(૫૮૫.૩૭)	(૦૦.૦૦)	(૪૦.૮૦)	(૧૩૭૮.૭૧)	(૧૧૧૬.૨૦)	(૪૬.૮૧)	(૨૨૧.૫૬)	(૫૦૮.૩૧)	(૩૮૪૨.૫૮)
		ચુડા	૭૩૪૪.૦૦	૮૩૫૦૬.૨૫	૨૮૭૬૮.૦૦	૭૦૬૬.૦૦	૨૨૨૭૪૩.૫૦	૧૮૦૭૬૪.૫૦	૮૦૫૬.૮૦	૪૮૮૫૫.૫૦	૫૮૨૬૩.૦૦	૬૫૭૩૬૮.૬૫
			(૪૪.૨૪)	(૫૦૩.૦૫)	(૧૭૮.૩૩)	(૪૨.૫૬)	(૧૩૪૧.૮૨)	(૧૧૪૮.૧૮)	(૪૮.૫૩)	(૩૦૦.૩૩)	(૩૫૦.૮૮)	(૩૮૬૦.૦૫)
		દસાડા	૫૮૪૪.૦૦	૫૨૬૩૫.૧૦	૦.૦૦	૩૪૬૭.૦૦	૧૪૨૬૮૭.૦૦	૧૪૮૪૦૧.૦૦	૬૪૮૫.૫૫	૮૩૧૧.૦૦	૪૪૬૫૪.૦૦	૪૧૪૫૦૪.૬૫
			(૨૮.૮૬)	(૨૬૮.૮૨)	(૦૦.૦૦)	(૧૭.૭૭)	(૭૩૧.૭૭)	(૭૬૬.૧૫)	(૩૩.૩૧)	(૪૭.૭૪)	(૨૨૮.૮૮)	(૨૧૨૫.૬૬)
		ધાંગધ્રા	૧૦૩૮૬.૦૦	૨૧૧૯૮.૮૩	૦.૦૦	૩૨૫૮.૫૦	૧૮૩૫૭૬.૦૦	૧૪૮૫૮૦.૫૦	૬૫૦૦.૦૦	૧૩૮૩૮.૫૦	૭૬૩૨૩.૫૦	૪૬૩૭૬૩.૮૩
			(૬૪.૭૧)	(૧૩૨.૧૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૦.૩૦)	(૧૧૪૩.૭૭)	(૮૨૫.૭૩)	(૪૦.૪૮)	(૮૬.૮૫)	(૪૭૫.૫૩)	(૨૮૮૮.૪૮)
		હળવદ	૩૮૦૬.૦૦	૮૬૭૭.૬૬	૦.૦૦	૮૬૩૭.૦૦	૧૬૩૫૦૮.૫૦	૧૨૮૮૪૬.૦૦	૩૪૩૩.૧૦	૫૧૨૮૧.૦૦	૩૩૨૨૮.૫૦	૪૦૧૫૧૮.૭૬
			(૩૫.૦૩)	(૭૭.૮૨)	(૦૦.૦૦)	(૭૭.૪૬)	(૧૪૬૬.૪૫)	(૧૧૫૫.૫૬)	(૩૦.૭૮)	(૪૫૮.૮૧)	(૨૮૮.૦૧)	(૩૬૦૧.૦૭)
		લખતર	૮૩૭૨.૦૦	૪૭૭૦૦.૦૦	૦.૦૦	૪૧૮૮.૦૦	૧૫૮૦૮૦.૦૦	૧૫૪૩૨૦.૦૦	૪૧૭૬.૬૦	૧૪૨૦૪.૦૦	૭૬૪૩૬.૦૦	૪૬૭૪૮૬.૬૦
			(૪૧.૮૬)	(૨૩૮.૧૦)	(૦૦.૦૦)	(૨૦.૮૮)	(૭૪૨.૪૩)	(૭૭૩.૫૩)	(૨૦.૮૩)	(૭૧.૨૦)	(૩૮૩.૧૩)	(૨૩૪૮.૧૮)
		લીંબડી	૫૭૨૪.૦૦	૩૪૪૬૫.૬૧	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૪૮૮૮૨.૫૦	૧૦૫૭૪૪.૦૦	૫૨૪૫.૮૫	૧૫૨૨૫.૦૦	૮૨૭૮૫.૦૦	૩૮૮૧૮૧.૮૬
			(૩૩.૭૬)	(૨૦૩.૩૩)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૮૪.૮૧)	(૬૨૩.૮૫)	(૩૦.૮૪)	(૮૮.૮૨)	(૪૮૮.૩૦)	(૨૩૫૫.૦૬)
		મુળી	૪૧૫૨.૦૦	૨૮૮૦૦.૦૦	૦.૦૦	૪૧૮૩.૫૦	૧૨૮૦૬૮.૫૦	૧૧૫૪૦૮.૦૦	૨૭૭૮.૫૫	૨૮૮૪૩.૦૦	૩૬૨૫૬.૦૦	૩૪૮૪૮૧.૫૫
			(૩૧.૩૩)	(૨૧૭.૩૫)	(૦૦.૦૦)	(૩૧.૫૭)	(૮૬૬.૫૬)	(૮૭૧.૦૧)	(૨૦.૮૭)	(૨૧૭.૬૮)	(૨૭૩.૬૩)	(૨૬૪૦.૦૮)
		સાયલા	૪૧૩૦.૦૦	૧૭૭૩૮.૪૧	૦.૦૦	૨૨૦૬.૫૦	૧૫૮૮૧૪.૦૦	૧૦૦૨૬૨.૫૦	૨૮૭૦.૮૫	૧૧૨૫૬.૦૦	૩૩૮૬૮.૫૦	૩૩૧૧૪૬.૮૬
			(૩૭.૮૮)	(૧૬૨.૭૩)	(૦૦.૦૦)	(૨૦.૨૪)	(૧૪૫૭.૦૦)	(૮૧૮.૮૩)	(૨૬.૩૩)	(૧૦૩.૨૬)	(૩૧૦.૭૨)	(૩૦૩૮.૦૪)
		વઢવાણ	૮૮૩૦.૦૦	૧૬૦૦૭૬.૫૦	૦.૦૦	૦.૦૦	૧૪૪૫૬૩.૦૦	૧૩૭૦૪૩.૦૦	૪૧૨૬.૮૦	૧૦૬૬૮.૦૦	૮૨૮૩૫.૦૦	૫૪૮૨૪૨.૩૦
			(૬૦.૩૬)	(૮૭૩.૧૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૮૭૮.૮૦)	(૮૩૩.૦૮)	(૨૫.૦૮)	(૬૪.૮૫)	(૫૦૩.૫૫)	(૩૩૩૮.૮૬)
		સુ. નગર	૬૩૨૩૨.૦૦	૫૧૩૭૪૨.૫૬	૨૮૭૬૮.૦૦	૩૭૦૪૬.૫૦	૧૫૮૮૫૪૮.૦૦	૧૩૪૦૮૭૩.૦૦	૪૮૩૧૮.૨૫	૨૨૬૫૧૮.૦૦	૫૭૪૮૫૪.૫૦	૪૪૨૩૦૦૨.૮૧
			(૪૧.૮૭)	(૩૪૧.૧૫)	(૧૮.૭૬)	(૨૪.૬૦)	(૧૦૫૪.૮૧)	(૮૮૦.૩૫)	(૩૨.૦૮)	(૧૫૦.૪૧)	(૩૮૧.૭૭)	(૨૮૩૬.૮૨)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (બીન પિયત)નું એકર દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સૌરાષ્ટ્ર (રૂપીયામાં)

પ.૭૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાગ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાગ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૭૩.૦૦	૩૦૮૨.૨૮	૦.૦૦	૮૯૬.૩૮	૧૧૨૨૩.૧૯	૭૨૦૨.૬૯	૪૫૭.૬૧	૫૩૪.૬૯	૨૦૪૯.૫૦	૨૫૭૧૯.૩૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૧૦.૩૧	૪૫૬૦.૮૯	૦.૦૦	૬૭૬.૭૫	૧૪૪૯૬.૨૫	૭૯૮૨.૬૯	૫૦૬.૪૮	૧૯૯૫.૮૧	૧૪૩૫.૦૩	૩૧૯૬૪.૨૧
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૭૭.૦૦	૨૪૯૧.૪૪	૦.૦૦	૨૮૩.૦૬	૮૩૬૩.૫૦	૬૧૦૭.૫૬	૪૩૨.૮૮	૧૧૫૦.૩૧	૧૭૮૪.૭૨	૨૦૭૯૦.૪૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૧.૫૦	૪૦૪૩.૯૭	૦.૦૦	૪૯૬.૭૫	૮૫૨૨.૯૪	૫૬૧૩.૫૦	૨૭૯.૭૮	૧૬૪૯.૪૧	૨૦૧૬.૫૯	૨૨૮૩૪.૪૪
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૮૦.૦૦	૪૫૮૮.૯૭	૦.૦૦	૨૬૫.૮૧	૮૬૫૨.૬૩	૬૫૩૭.૦૦	૫૧૩.૯૧	૧૬૫૨.૧૩	૨૬૦૯.૧૯	૨૫૦૯૯.૬૩
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૦૨.૫૦	૬૮૧૦.૪૧	૦.૦૦	૧૦૫૯.૮૧	૧૦૫૯૭.૭૨	૭૯૬૨.૫૯	૪૯૫.૪૧	૨૨૯૯.૧૩	૩૨૬૫.૫૬	૩૨૬૯૩.૧૩
૭	સુ. નગર		૩૯૫.૨૦	૩૨૧૦.૮૯	૧૮૬.૦૬	૨૩૧.૫૪	૯૯૨૮.૪૩	૮૩૮૦.૪૬	૩૦૨.૦૦	૧૪૧૫.૭૪	૩૫૯૩.૪૭	૨૭૬૪૩.૭૭
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૩૭.૮૯	૩૬૦૫.૪૩	૧૧૬.૨૯	૩૭૪.૬૨	૧૦૦૭૧.૨૮	૭૮૨૫.૬૬	૩૫૬.૬૩	૧૪૬૪.૯૩	૩૦૬૮.૪૫	૨૭૨૨૧.૧૮

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીન પિયત)નું ખેતીના એકમ દીઠ કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો(રૂપીયામાં)

પ.૭૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૨૧૫.૨૫	૩૬૮૩.૯૧	૦.૦૦	૨૫૨.૫૦	૮૫૩૦.૮૧	૬૯૦૬.૪૪	૨૮૯.૬૮	૧૩૭૦.૯૪	૩૧૪૫.૧૮	૨૪૩૯૪.૭૧
		ચુડા	૪૫૯.૦૦	૫૨૧૯.૧૪	૧૮૬૦.૫૬	૪૪૧.૬૩	૧૩૯૨૧.૪૭	૧૧૯૨૨.૭૮	૫૦૩.૫૬	૩૧૧૫.૯૭	૩૬૪૧.૪૪	૪૧૦૮૫.૫૪
		દસાડા	૩૬૫.૨૫	૩૨૮૯.૬૯	૦.૦૦	૨૧૬.૬૯	૮૯૧૮.૫૬	૯૩૩૭.૫૬	૪૦૫.૯૭	૫૮૧.૯૪	૨૭૯૦.૮૮	૨૫૯૦૬.૫૪
		ધાંગધ્રા	૬૪૯.૧૩	૧૩૨૪.૯૯	૦.૦૦	૨૦૩.૬૬	૧૧૪૭૩.૫૦	૯૨૮૬.૨૮	૪૦૬.૨૫	૮૭૧.૨૨	૪૭૭૦.૨૨	૨૮૯૮૫.૨૪
		હળવદ	૨૪૪.૧૩	૫૪૨.૩૫	૦.૦૦	૫૩૯.૮૧	૧૦૨૧૯.૩૪	૮૦૫૨.૮૮	૨૧૪.૫૭	૩૨૦૫.૦૬	૨૦૭૬.૭૮	૨૫૦૯૪.૯૨
		લખતર	૫૨૩.૨૫	૨૯૮૧.૨૫	૦.૦૦	૨૬૧.૭૫	૯૮૮૦.૬૩	૯૬૪૫.૦૦	૨૬૧.૦૪	૮૮૭.૭૫	૪૭૭૭.૨૫	૨૯૨૧૭.૯૧
		લીંબડી	૩૫.૭૮	૨૧૫.૪૧	૦.૦૦	૦.૦૦	૯૩૭.૪૫	૬૬૦.૯૦	૩૨.૭૯	૯૫.૧૬	૫૧૭.૪૧	૨૪૯૪.૮૯
		મુળી	૨૫૯.૫૦	૧૮૦૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬૧.૪૭	૮૦૦૪.૩૪	૭૨૧૩.૦૬	૧૭૩.૬૬	૧૮૦૨.૬૯	૨૨૬૬.૦૦	૨૧૭૮૦.૭૨
		સાયલા	૨૫૮.૧૩	૧૧૦૮.૬૫	૦.૦૦	૧૩૭.૯૧	૯૯૨૫.૮૮	૬૨૬૬.૪૧	૧૭૯.૪૩	૭૦૩.૫૦	૨૧૧૬.૭૮	૨૦૬૯૬.૬૮
		વઢવાણ	૬૨૦.૬૩	૧૦૦૦૪.૭૮	૦.૦૦	૦.૦૦	૯૦૩૫.૧૯	૮૫૬૫.૧૯	૨૫૭.૯૩	૬૬૬.૭૫	૫૧૭૭.૧૯	૩૪૩૨૭.૬૪
	સુ. નગર		૩૯૫.૨૦	૩૨૧૦.૮૯	૧૮૬.૦૬	૨૩૧.૫૪	૯૯૨૮.૪૩	૮૩૮૦.૪૬	૩૦૨.૦૦	૧૪૧૫.૭૪	૩૫૯૩.૪૭	૨૭૬૪૩.૭૭

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સૌરાષ્ટ્ર (ટકામાં)

૫.૭૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧	અમરેલી	બાબરા	૧.૦૬	૧૧.૮૮	૦.૦૦	૩.૪૯	૪૩.૬૪	૨૮.૦૦	૧.૭૮	૨.૦૮	૭.૯૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૦૫)	(૦૫.૩૪)	(૦૦.૦૦)	(૧૪.૯૫)	(૦૬.૯૬)	(૦૫.૭૫)	(૦૮.૦૨)	(૦૨.૨૮)	(૦૪.૧૭)	(૦૫.૯૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૦.૯૭	૧૪.૨૭	૦.૦૦	૨.૧૨	૪૫.૩૫	૨૪.૯૭	૧.૫૮	૬.૨૪	૪.૪૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૭૪)	(૦૭.૯૧)	(૦૦.૦૦)	(૧૧.૨૯)	(૦૯.૦૦)	(૦૬.૩૮)	(૦૮.૮૮)	(૦૮.૫૧)	(૦૨.૯૨)	(૦૭.૩૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૦.૮૫	૧૧.૮૮	૦.૦૦	૧.૩૬	૪૦.૨૩	૨૯.૩૮	૨.૦૮	૫.૫૩	૮.૫૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૨૭)	(૦૪.૩૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૭૨)	(૦૫.૧૯)	(૦૪.૮૮)	(૦૭.૫૯)	(૦૪.૯૧)	(૦૩.૬૪)	(૦૪.૭૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૦.૯૩	૧૭.૭૧	૦.૦૦	૨.૧૮	૩૭.૩૨	૨૪.૫૮	૧.૨૩	૭.૨૨	૮.૮૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૯૧)	(૦૭.૦૧)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૨૯)	(૦૫.૨૯)	(૦૪.૪૮)	(૦૪.૯૦)	(૦૭.૦૪)	(૦૪.૧૧)	(૦૫.૨૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧.૧૨	૧૮.૨૮	૦.૦૦	૧.૦૬	૩૪.૪૭	૨૬.૦૪	૨.૦૫	૬.૫૮	૧૦.૪૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૧૮)	(૦૭.૯૫)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૪૩)	(૦૫.૩૭)	(૦૫.૨૨)	(૦૯.૦૧)	(૦૭.૦૫)	(૦૫.૩૧)	(૦૫.૭૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૦.૬૨	૨૦.૮૩	૦.૦૦	૩.૨૪	૩૨.૪૨	૨૪.૩૬	૧.૫૨	૭.૦૩	૯.૯૯	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૭૫)	(૧૧.૮૧)	(૦૦.૦૦)	(૧૭.૬૮)	(૦૬.૫૮)	(૦૬.૩૬)	(૦૮.૬૮)	(૦૯.૮૧)	(૦૬.૬૫)	(૦૭.૫૧)
૭	સુ. નગર		૧.૪૩	૧૧.૬૨	૦.૬૭	૦.૮૪	૩૫.૯૨	૩૦.૩૨	૧.૦૯	૫.૧૨	૧૩.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૭૩.૧૦)	(૫૫.૬૬)	(૧૦૦.૦૦)	(૩૮.૬૩)	(૬૧.૬૧)	(૬૬.૯૩)	(૫૨.૯૩)	(૬૦.૪૦)	(૭૩.૧૯)	(૬૩.૪૭)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧.૨૪	૧૩.૨૪	૦.૪૩	૧.૩૮	૩૭.૦૦	૨૮.૭૫	૧.૩૧	૫.૩૮	૧૧.૨૭	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં બધા જ ખેડૂતો (બીનપિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી - સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો (ટકામાં)

૫.૭૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત									
			બિયારાણ	ખાતર	સિંચાઈ	જંતુનાશક દવાઓ	મજૂરી	ભાડાના બળદ/ ટ્રેક્ટર	પરચુરાણ ખર્ચ	વ્યાજ ખર્ચ	ઘસારા ખર્ચ	કુલ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
		ચોટીલા	૦.૮૮	૧૫.૧૦	૦.૦૦	૧.૦૪	૩૪.૮૭	૨૮.૩૧	૧.૧૮	૫.૬૨	૧૨.૮૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૮૮)	(૦૬.૩૮)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૨૧)	(૦૫.૨૮)	(૦૫.૫૨)	(૦૫.૦૮)	(૦૫.૮૫)	(૦૬.૪૧)	(૦૫.૬૦)
		ચુડા	૧.૧૨	૧૨.૭૦	૪.૫૩	૧.૦૭	૩૩.૮૮	૨૮.૦૨	૧.૨૩	૭.૫૮	૮.૮૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૪૮)	(૦૮.૦૫)	(૧૦૦.૦૦)	(૦૭.૩૭)	(૦૮.૬૪)	(૦૮.૫૨)	(૦૮.૮૨)	(૧૩.૨૮)	(૦૭.૪૨)	(૦૮.૪૩)
		દસાડા	૧.૪૧	૧૨.૭૦	૦.૦૦	૦.૮૪	૩૪.૪૩	૩૬.૦૪	૧.૫૭	૨.૨૫	૧૦.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૭૬)	(૦૫.૭૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૬૨)	(૦૫.૫૩)	(૦૭.૪૬)	(૦૭.૧૧)	(૦૨.૪૮)	(૦૫.૬૮)	(૦૫.૮૫)
		ધાંગધ્રા	૨.૨૪	૪.૫૭	૦.૦૦	૦.૭૦	૩૮.૫૮	૩૨.૦૪	૧.૪૦	૩.૦૧	૧૬.૪૬	૧૦૦.૦૦
			(૧૨.૦૧)	(૦૨.૩૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૩.૪૦)	(૦૭.૧૨)	(૦૭.૪૨)	(૦૭.૧૨)	(૦૩.૭૨)	(૦૮.૭૨)	(૦૬.૬૬)
		હળવદ	૦.૮૭	૨.૧૬	૦.૦૦	૨.૧૫	૪૦.૭૨	૩૨.૦૮	૦.૮૬	૧૨.૭૭	૮.૨૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૫૨)	(૦૦.૮૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૮.૦૧)	(૦૬.૩૪)	(૦૬.૪૩)	(૦૩.૭૬)	(૧૩.૬૭)	(૦૪.૨૩)	(૦૫.૭૬)
		લખતર	૧.૭૮	૧૦.૨૦	૦.૦૦	૦.૮૦	૩૩.૮૨	૩૩.૦૧	૦.૮૮	૩.૦૪	૧૬.૩૫	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૬૮)	(૦૫.૧૭)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૩૭)	(૦૬.૧૩)	(૦૭.૭૦)	(૦૪.૫૭)	(૦૩.૭૮)	(૦૮.૭૩)	(૦૬.૭૧)
		લીંબડી	૧.૪૩	૮.૬૩	૦.૦૦	૦.૦૦	૩૭.૫૭	૨૬.૪૮	૧.૩૧	૩.૮૧	૨૦.૭૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૬૨)	(૦૩.૭૩)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૮૨)	(૦૫.૨૮)	(૦૫.૭૫)	(૦૪.૦૬)	(૧૦.૫૪)	(૦૫.૭૩)
		મુળી	૧.૧૮	૮.૨૬	૦.૦૦	૧.૨૦	૩૬.૭૫	૩૩.૧૨	૦.૮૦	૮.૨૮	૧૦.૪૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૦)	(૦૩.૧૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૪.૩૬)	(૦૪.૮૭)	(૦૫.૭૬)	(૦૩.૦૪)	(૦૭.૬૮)	(૦૪.૬૨)	(૦૫.૦૦)
		સાયલા	૧.૨૫	૫.૩૬	૦.૦૦	૦.૬૭	૪૭.૮૬	૩૦.૨૮	૦.૮૭	૩.૪૦	૧૦.૨૩	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૭૭)	(૦૧.૮૨)	(૦૦.૦૦)	(૦૨.૩૦)	(૦૬.૧૬)	(૦૫.૦૦)	(૦૩.૧૪)	(૦૩.૦૦)	(૦૪.૩૧)	(૦૪.૭૫)
		વઢવાણ	૧.૮૧	૨૮.૧૪	૦.૦૦	૦.૦૦	૨૬.૩૨	૨૪.૮૫	૦.૭૫	૧.૮૪	૧૫.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૪૮)	(૧૭.૩૪)	(૦૦.૦૦)	(૦૦.૦૦)	(૦૫.૬૧)	(૦૬.૮૪)	(૦૪.૫૨)	(૦૨.૮૪)	(૧૦.૫૫)	(૦૭.૮૮)
	સુ. નગર		૧.૪૩	૧૧.૬૨	૦.૬૭	૦.૮૪	૩૫.૮૨	૩૦.૩૨	૧.૦૮	૫.૧૨	૧૩.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૭૩.૧૦)	(૫૫.૬૬)	(૧૦૦.૦૦)	(૩૮.૬૩)	(૬૧.૬૧)	(૬૬.૮૩)	(૫૨.૮૩)	(૬૦.૪૦)	(૭૩.૧૮)	(૬૩.૪૭)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં બધા જ ખેડૂતો (બીન પિયત)ના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી ક્રેલ બધા જ ખેડૂતો(પિયત)નું માથાદીઠ ઉત્પાદન અર્થ (રૂપિયામાં)

૫.૭૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૨૯૧.૪૬	૬૭૩૪.૩૬	૭૬૩૯.૭૪	૧૧૩૨૭.૪૮	૭૯૧૦.૪૬
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૦૩૩.૭૪	૮૮૯૨.૫૮	૧૦૭૮૭.૫૩	૧૫૬૩૩.૬૭	૧૦૭૫૭.૦૩
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૩૫૫.૪૦	૫૩૦૩.૮૦	૪૮૪૪.૪૯	૮૮૫૯.૩૦	૬૦૧૮.૮૭
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૩૮૨.૪૩	૫૩૩૬.૭૬	૭૪૯૭.૯૦	૧૮૫૧૬.૫૪	૮૩૪૭.૯૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૬૦૮.૦૬	૭૭૬૨.૦૧	૧૧૭૦૮.૭૩	૧૭૮૪૧.૦૪	૧૦૮૪૮.૮૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૭૩૯૩.૧૩	૮૧૯૩.૪૬	૮૮૭૦.૩૫	૨૩૯૭૬.૬૬	૧૨૩૨૭.૮૭
૭	સુ. નગર		૪૦૩૭.૫૬	૫૬૦૯.૧૪	૮૪૧૧.૬૩	૧૪૫૦૧.૫૫	૮૩૮૨.૫૩
		ચોટીલા	૪૫૩૫.૮૭	૬૭૮૨.૪૭	૮૧૫૩.૭૬	૧૭૫૨૫.૨૬	૯૧૭૯.૩૦
		ચુડા	૫૫૨૩.૬૭	૭૦૭૫.૧૩	૧૦૯૦૨.૧૬	૧૭૧૮૦.૩૦	૧૦૭૭૦.૯૫
		દસાડા	૩૦૧૪.૪૭	૪૦૫૦.૮૩	૬૦૩૪.૦૩	૧૦૦૦૧.૭૨	૫૯૯૨.૩૦
		ધાંગધા	૫૩૨૨.૨૦	૭૦૭૩.૯૯	૧૦૮૬૨.૯૦	૧૬૮૩૦.૮૯	૧૦૩૬૮.૭૧
		હળવદ	૪૭૬૯.૬૫	૬૩૧૯.૬૫	૮૦૯૯.૧૪	૧૮૭૬૧.૧૩	૯૭૪૬.૯૮
		લખતર	૨૭૧૮.૩૭	૪૨૨૧.૭૦	૮૨૮૩.૬૨	૧૦૭૧૬.૯૮	૬૫૪૭.૩૫
		લીંબડી	૪૦૨૨.૮૮	૪૪૪૯.૯૮	૬૧૨૬.૮૪	૧૧૧૮૩.૩૪	૬૬૦૮.૧૪
		મૂળી	૨૮૬૪.૯૮	૫૨૨૭.૬૯	૬૯૭૮.૯૩	૧૬૦૮૫.૨૧	૭૪૪૦.૦૭
		સાયલા	૪૩૬૭.૩૬	૪૯૭૩.૩૯	૮૯૩૩.૩૫	૧૩૧૩૧.૭૭	૮૧૯૫.૭૦
		વઢવાણ	૩૯૧૪.૨૬	૬૨૫૭.૮૨	૧૧૬૪૯.૮૨	૧૪૫૬૧.૧૫	૯૨૧૧.૩૮
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૪૩૦૭.૫૯	૬૧૭૨.૯૯	૮૪૦૯.૪૩	૧૪૮૬૪.૯૯	૮૭૪૧.૮૯

મોજાણી કરેલ બધા જ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું માથાદીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપિયામાં)

૫.૭૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૭૪૮.૦૮	૩૫૦૮.૧૫	૪૪૪૧.૭૦	૫૮૦૩.૮૨	૪૦૩૪.૪૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૪૨૪.૮૫	૩૭૦૮.૪૪	૪૪૧૭.૧૧	૬૬૬૦.૧૨	૪૫૨૫.૮૧
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૧૮૭.૭૦	૨૮૨૨.૬૧	૨૮૮૮.૬૬	૫૧૧૮.૧૮	૩૩૮૪.૩૬
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૫૨૫.૧૨	૧૭૮૭.૬૨	૩૧૩૭.૨૨	૬૮૬૩.૭૪	૩૩૮૨.૮૮
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૫૪.૬૦	૩૨૩૫.૧૬	૩૭૬૮.૫૩	૭૮૭૫.૩૬	૪૪૧૩.૧૨
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૬૪૧.૮૧	૪૬૮૪.૫૭	૬૬૬૦.૦૦	૮૩૬૭.૩૦	૬૨૨૭.૨૬
૭	સુ. નગર		૨૩૧૪.૫૮	૩૬૩૭.૮૫	૫૭૮૩.૦૨	૮૩૮૫.૭૫	૫૧૮૧.૩૨
		ચોટીલા	૧૭૭૬.૦૮	૩૨૩૪.૬૮	૫૦૪૧.૫૦	૭૩૧૮.૪૦	૪૩૮૫.૫૭
		ચુડા	૪૧૨૬.૧૭	૬૩૫૭.૬૨	૮૩૬૮.૧૮	૧૨૧૭૨.૮૫	૮૨૧૭.૧૧
		દસાડા	૧૮૮૧.૮૨	૩૦૪૨.૦૦	૪૬૧૪.૭૭	૬૨૧૭.૩૬	૪૧૮૬.૮૨
		ધાંગધ્રા	૨૪૧૬.૦૮	૪૧૦૮.૨૪	૫૮૦૭.૪૦	૭૮૮૬.૮૦	૫૩૮૨.૬૦
		હળવદ	૧૮૮૮.૬૨	૩૮૨૦.૬૭	૫૧૭૨.૧૪	૮૫૨૪.૫૫	૫૧૪૭.૬૮
		લખતર	૨૩૮૧.૬૮	૨૮૮૬.૫૪	૬૩૨૭.૩૦	૧૧૦૮૨.૭૪	૫૫૬૫.૩૨
		લીંબડી	૨૨૧૩.૮૧	૩૮૩૦.૫૭	૫૧૫૪.૮૨	૬૨૦૮.૮૨	૪૫૮૮.૩૦
		મૂળી	૧૩૮૮.૬૦	૨૭૩૫.૨૧	૪૮૪૭.૮૪	૬૮૭૮.૪૮	૩૮૬૦.૧૩
		સાયલા	૨૧૪૩.૮૭	૨૬૫૩.૧૪	૩૭૨૫.૮૧	૬૬૪૦.૨૫	૩૮૪૨.૨૨
		વઢવાણ	૩૩૧૮.૦૬	૪૧૨૦.૬૦	૮૮૭૮.૭૩	૧૧૭૩૬.૬૦	૭૧૩૩.૦૨
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૨૭૮.૧૪	૩૪૭૦.૮૮	૫૧૨૦.૮૮	૭૭૦૮.૩૨	૪૮૧૨.૫૮

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને આવક

- ૬.૧ પ્રાસ્તાવિક
- ૬.૨ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસનું ઉત્પાદન
- ૬.૩ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસનું એક કીલોગ્રામ દીઠ અને એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ
- ૬.૪ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ
- ૬.૫ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોના પાક વેચાણના માધ્યમો
- ૬.૬ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોની કપાસના પાકની આવક
- ૬.૭ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોની કપાસનો પાક તૈયાર થયા પછી પાકવેચાણનો સમયગાળો
- ૬.૮ પ્રકરણમાંથી ફલિત થતા મહત્ત્વના તારણો
- ૬.૯ ઉપસંહાર

ક સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને આવક

૬.૧ પ્રાસ્તાવિક :

કપાસના પાક ઉત્પાદનમાં જે રીતે ઉત્પાદનખર્ચ મહત્વનું ઘટક છે. તે જ રીતે પાકવેચાણ, ખેડૂતોને મળતા ભાવ, તેમજ ખેડૂતોને મળતી આવક પણ એટલા જ મહત્વના ઘટકો છે. આ બધી જ બાબતોમાં ખેડૂતોને મળતા ભાવો અવાર નવાર ચર્ચાનો વિષય બનતો હોય છે. ખેડૂત વર્ગ વારંવાર એવી લાગણી વ્યક્ત કરે છે કે પોતાની મહેનતનું પૂરતું વળતર મળતું નથી. તેમજ પોતે પોતાની ઉત્પાદિત વસ્તુના ભાવ નક્કી કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી શકે તેવી કોઈ જ વ્યવસ્થા કે તંત્ર નથી. પરિણામે બીચારા બનીને બજારની જુદી જુદી ગેરરીતિઓનો ભોગ બનીને નીચા ભાવોએ પોતાનું ઉત્પાદન વેચવાની ફરજ પડે છે. જે કે વાસ્તવમાં ઘણી વખત ઉત્પાદનની સીઝનમાં માલનો ખૂબ જ ભરાવો થવો, ભાવો ખૂબ જ નીચા જવા તેવું બને પણ છે. આ બધી જ બાબતો ઘણી બધી ચર્ચા માંગી લે તેવી છે. આપણે આ પ્રકરણમાં આપણા અભ્યાસને સ્પર્શતી બાબતોનો જ અભ્યાસ કરવાનો હોઈને અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલ કપાસના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન, એકર દીઠ ઉત્પાદન અને તેની ટકાવારી, ખેતીના એકમદીઠ ઉત્પાદન અને તેની ટકાવારી, ખેતીના એકમદીઠ ઉત્પાદન, ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ અને ૨૦ કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ, ખેડૂતોને ૨૦ કીલોગ્રામ દીઠ મળતો સરેરાશ ભાવ, ખેડૂતોના પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલા પાકવેચાણની વિગત, ખેડૂતોની કપાસના પાકની કુલ આવક, એકર દીઠ આવક, માથાદીઠ આવક અને ખેતીના એકમદીઠ આવક, ખેડૂતોનો પાક તૈયાર થયા બાદ પાક વેચવાના સમયની વિગત અને તેની ટકાવારી, વગેરે બાબતોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ આ પ્રકરણમાં કરવાનો થાય છે. તેમજ આ સાથે ખાસ તો આ અભ્યાસની જુદી જુદી ઉત્કલ્પનાઓને પણ ઉપર દર્શાવેલ બાબતોના પરિણામો સાથે ચકાસવાની થાય છે. વિશેષ સમજૂતી માટે આકૃતિનો પણ ઉપયોગ કરવામાં આવેલ છે. ઉપરોક્ત સમગ્ર બાબતો વિશે વિગતે નીચે સમજૂતી આપવામાં આવેલ છે:

૬.૨ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસનું ઉત્પાદન :

કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલાણોના અભ્યાસ અંગેના આ અભ્યાસમાં ટેબલ નં: ૬.૦૧.૧ થી ૬.૦૪.૨ સુધીમાં કુલ ઉત્પાદન, એકર દીઠ ઉત્પાદન, ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં ટકાવારી, ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન, વગેરે વિગતો આપવામાં આવી છે. ઉત્પાદનની વિગતો કીલોગ્રામમાં આપવામાં આવી છે. જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

૬.૨.૧ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદન (કી.ગ્રા.માં)

ટેબલ નં: ૬.૦૧.૧માં પિયત ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદનની વિગતો કીલોગ્રામમાં દર્શાવવામાં આવી છે. તેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ જોઈ શકાય છે.

(i) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદન જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ૮૬,૨૮૦ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી વધુ છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ૪૦,૬૭૪ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર એકરદીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ૮૯૧.૩૧ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ૩૨૬.૪૫ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત ૫૬૪.૮૬ કી.ગ્રા.નો છે.

(iii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ૫૭૦.૮૦ કી.ગ્રા. છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકરદીઠ ઉત્પાદન વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકરદીઠ વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે.

જ્યારે એક માત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં એકરદીઠ ઉત્પાદન ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકરદીઠ ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

(iv) ટેબલ નં. : ૬.૦૧.૧માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકરદીઠ ઉત્પાદનજોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૫૬૧.૪૮ કી.ગ્રા., મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૫૬૩.૪૪ કી.ગ્રા., મોટા ખેડૂતોમાં ૫૭૬.૮૬ કી.ગ્રા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં ૫૭૦.૮૦ કી.ગ્રા. છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદન વધે છે, એટલે કે ખેડૂતની જમીન અને એકરદીઠ ઉત્પાદન વચ્ચે સીધો સબંધ છે. બીજું અહીં એ પાણુ સ્પષ્ટ બને છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકરદીઠ ઉત્પાદન ૫૭૦.૮૦ કી.ગ્રા. કરતા નાનાં ખેડૂત અને મોટા ખેડૂત વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે. જ્યારે સીમાંત અને મધ્યમ ખેડૂત ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

૬.૨.૨ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદન (કી.ગ્રા.માં)

ટેબલ નં: ૬.૦૧.૨માં બીન પિયત ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદનની વિગતો કીલોગ્રામમાં દર્શાવવામાં આવી છે. તેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ જોઈ શકાય છે.

(i) બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદન જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ૭૧,૩૬૫.૫૦ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી વધુ છે. જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ૩૪,૪૫૬.૦૦ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર એકરદીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ૪૫૧.૬૨ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ૨૫૨.૫૦ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત ૧૭૭.૪૧.૮૬ કી.ગ્રા.નો છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ૩૫૧.૮૩ કી.ગ્રા. છે. તેના કરતા ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને લખતર તાલુકાઓમાં એકરદીઠ ઉત્પાદન વધુ છે, જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકરદીઠ વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, લીંબડી, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓનું એકરદીઠ ઉત્પાદન ઓછું છે. આ દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓમાં ખેડૂતો એકરદીઠ ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

(iv) ટેબલ નં. : ૬.૦૧.૨માં જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકરદીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૩૪૭.૫૧ કી.ગ્રા., નાના ખેડૂતોમાં ૩૪૮.૫૧ કી.ગ્રા., મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૩૪૮.૫૧ કી.ગ્રા., મોટા ખેડૂતોમાં ૩૫૫.૧૩ કી.ગ્રા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં ૩૫૧.૮૩ કી.ગ્રા. છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદન થોડું વધે છે, એટલે કે ખેડૂતની જમીન અને એકરદીઠ ઉત્પાદન વચ્ચે સીધો સંબંધ છે. બીજું અહીં એ પણ સ્પષ્ટ બને છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકરદીઠ ઉત્પાદન ૩૫૧.૮૩ કી.ગ્રા. કરતા ફક્ત મોટા ખેડૂતો જ વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે. જ્યારે સીમાંત, નાના અને મધ્યમ ખેડૂતો ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

૬.૨.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ટકાવારી:

ટેબલ નં: ૬.૦૨.૧માં પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૦૧% થી ૮.૫૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો ૮.૫૧% છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનો હિસ્સો ૪.૦૧% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા અને લીંબડી તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫% થી ઓછો છે, જે

સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) પિયત કપાસના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતો ટકાવારી હિસ્સો ૧૦.૬૭%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૮૪%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૩૫% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૧૪% ટકાવારી હિસ્સો ધરાવે છે. અહીં જોઈએ શકાય છે કે ખેતીનું એકમ જેમ જેમ મોટું તેમ તેમ તેનો કુલ ઉત્પાદનમાં ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

૬.૨.૪ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભ ટકાવારી

ટેબલ નં: ૬.૦૨.૨માં બીન પિયતમાં બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ટકાવારીની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

(i) બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૮.૪૭% થી ૪.૫૭% સુધીનો જોવા મળે છે, જે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૪૭% છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪.૫૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(ii) બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનની તાલુકાવાર વહેંચણી જોઈએ તો એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને લખતર તાલુકાઓનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા ઓછો છે.

(iii) બીન પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૦.૦૮% નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૨૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૭૮% અને મોટા ખેડૂતોનો ૪૫.૮૬% ટકાવારી

હિસ્સો ધરાવે છે. અહીં જોઈ શકાય છે કે ખેતીનું એકમ જેમ જેમ મોટું તેમ તેમ તેનો કુલ ઉત્પાદનમાં ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

આમ અહીં પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનમાં ભાવનગર તાલુકાના ગઢડા તાલુકો અને એકમદીઠ ઉત્પાદનમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકો સૌથી વધુ ઉત્પાદન ધરાવે છે. જ્યારે અનુક્રમે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને લીંબડી સૌથી ઓછું ઉત્પાદન ધરાવે છે.

એ જ રીતે બીનપિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનમાં અને એકમદીઠ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકો સૌથી વધુ ઉત્પાદન ધરાવે છે, જ્યારે અનુક્રમે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકો અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકો સૌથી ઓછું ઉત્પાદન ધરાવે છે.

૬.૨.૫ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન:

ટેબલ નં: ૬.૦૩.૧માં પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન કીલોગ્રામમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે. દરેક જિલ્લા-તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનને ખેતીના એકમ વડે ભાગવાથી એકમ દીઠ ઉત્પાદન મેળવવામાં આવ્યું છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસમાં કપાસમાં ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૫૩૮૩.૧૩ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૨૫૪૨.૧૩ કી.ગ્રા. છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું ખેતીના એકમ દીઠ સરેરાશ ઉત્પાદન ૩૮૫૮.૭૮ કી.ગ્રા. છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓનું અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન ઓછું છે.

(iii) પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ખેતીના એકમ દીઠ

ઉત્પાદન જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૧૬૮૮.૮૪ કી.ગ્રા., નાના ખેડૂતોમાં ૨૬૬૭.૩૬ કી.ગ્રા., મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૪૦૧૪.૪૮ કી.ગ્રા અને મોટા ખેડૂતોમાં ૭૪૬૪.૪૩ કી.ગ્રા. છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે ખેતીના એકમનું કદ જેમ મોટુ તેમ તેમ ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન વધતું જાય છે.

૬.૨.૬ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન:

ટેબલ નં: ૬.૦૩.૨માં બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન કીલોગ્રામમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમદીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૪,૪૬૦.૩૪ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૨,૧૫૩.૫૦ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૨,૮૪૩.૧૬ કી.ગ્રા. છે જેનાં કરતાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન ઓછું છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૧૧૮૬.૪૩ કી.ગ્રા., નાના ખેડૂતોમાં ૧૮૧૬.૮૪ કી.ગ્રા., મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૩૨૭૦.૨૮ કી.ગ્રા અને મોટા ખેડૂતોમાં ૫૩૮૮.૦૮ કી.ગ્રા. છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે ખેતીનું એકમ જેમ જેમ મોટુ તેમ તેમ તેનું ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન વધતુ જાય છે.

આમ અહીં સમગ્ર રીતે જોઈએ તો પિયત કપાસમાં અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના ખેડૂતો ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનમાં આગળ છે. જ્યા

બીન પિયત કપાસમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધા, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતો ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદનમાં આગળ છે.

૬.૨.૭ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકમ દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં-૨૦ કી.ગ્રા.)

ટેબલ નં: ૬.૦૪.૧માં પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકમ દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં - ૨૦ કી.ગ્રા.)ની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ જોઈ શકાય છે:

(i) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદન માણમાં જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું માણમાં કુલ ઉત્પાદન ૪,૩૧૪.૫૦ માણ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ ૨,૦૩૩.૭૦ માણ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર એકમ દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં) જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૪૪.૫૭ માણ છે, જે સૌથી વધુ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૧૬.૩૨ માણ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત ૨૮.૨૫ માણનો છે.

(iii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૨૮.૫૪ માણ છે. તેના કરતા અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકમ દીઠ ઉત્પાદન માણમાં વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકમ દીઠ વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે.

જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓમાં એકમ દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં) ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકમ દીઠ ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

ટેબલ નં: ૬.૦૪.૧માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર

મુજબ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકમ દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં) જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૨૮.૦૭ માણ, નાના ખેડૂતોમાં ૨૮.૫૫ માણ, મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૨૮.૧૭ માણ, મોટા ખેડૂતોમાં ૨૮.૮૫ માણ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ) માં ૨૮.૫૪ માણ છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ એકમ દીઠ ઉત્પાદન આંશિક રીતે વધે છે. એકમ દીઠ ઉત્પાદન ૨૮.૫૪ માણ કરતા નાના અને મોટા ખેડૂત વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે. જ્યારે સીમાંત અને મધ્યમ ખેડૂત ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

૬.૨.૮ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં - ૨૦ કી.ગ્રા.)

ટેબલ નં: ૬.૦૪.૨માં બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ (માણમાં - ૨૦ કી.ગ્રા.) ની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. જેમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ જોઈ શકાય છે:

(i) બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર કુલ ઉત્પાદન માણમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું માણમાં કુલ ઉત્પાદન ૩,૫૬૮.૨૮ માણ છે, જે સૌથી વધુ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન અર્થ ૧,૭૨૨.૮૦ માણ છે, જે સૌથી ઓછું છે.

(ii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું તાલુકાવાર એકર દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં) જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદન ૨૨.૫૮ માણ છે, જે સૌથી વધુ છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદન ૧૨.૬૩ માણ છે, જે સૌથી ઓછું છે. આ બંને વચ્ચેનો તફાવત ૯.૯૫ માણનો છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતાનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદન ૧૭.૫૮ માણ છે. જેનાં કરતા ભાવનગર, જામનગર, જુનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ, લખતર અને મૂળી તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદન માણમાં વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકર દીઠ વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધા, લીંબડી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં એકર દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં) ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે આ તાલુકાઓના ખેડૂતો એકર દીઠ ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

(iv) ટેબલ નં: ૬.૦૪.૨ માં જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે મુજબ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એકર દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં) જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોમાં ૧૭.૩૮ માણ, નાના ખેડૂતોમાં ૧૭.૪૮ માણ, મધ્યમ ખેડૂતોમાં ૧૭.૪૭ માણ, મોટા ખેડૂતોમાં ૧૭.૬૬ માણ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ) માં ૧૭.૫૮ માણ છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદન આંશિક રીતે વધે છે. બીજું અહીં એ પણ સ્પષ્ટ બને છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ એકર દીઠ ઉત્પાદન ૧૭.૫૮ માણ કરતા એક માત્ર મોટા ખેડૂતો વધુ ઉત્પાદન મેળવે છે જ્યારે સીમાંત, નાના અને મધ્યમ ખેડૂતો ઓછું ઉત્પાદન મેળવે છે.

૬.૩ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસનું એક કીલોગ્રામ દીઠ અને એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

આ અભ્યાસમાં પ્રકારણ : ૫ માં આપણે કુલ ઉત્પાદનખર્ચ વિશે જોઈ ગયા છીએ ટેબલ નં: ૫.૬૬ના અભ્યાસ હેઠળના પિયત કપાસના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચને અને ટેબલ નં: ૫.૬૮નાં અભ્યાસ હેઠળના બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચને પ્રકારણ ૬ના અનુક્રમે ટેબલ નં: ૬.૦૧.૧ અને ૬.૦૧.૨ની ઉત્પાદનની માહિતીના આંકડાઓ વડે ભાગતા એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતી મેળવી શકાઈ છે, જે ટેબલ નં: ૬.૦૫.૧ અને ૬.૦૫.૨માં દર્શાવવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતીને ૨૦ વડે ગુણી એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની માહિતી મેળવવામાં આવી છે, જે પિયત કપાસના ખેડૂતોની ટેબલ નં: ૬.૦૬.૨માં દર્શાવવામાં આવી છે, જેની વિગત નીચે પ્રમાણે છે:

૬.૩.૧ પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: ૬.૦૫.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૭.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૯.૨૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો રૂ. ૧૧.૯૩ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જુનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને લીંબડી તાલુકાઓનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધ્રાંગધા, હળવદ, લખતર, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે.

(iii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૨.૨૩ છે. નાના ખેડૂતોનું રૂ. ૧૨.૦૮ છે. મધ્યમ ખેડૂતોનું રૂ. ૧૧.૭૮ છે. મોટા ખેડૂતોનું રૂ. ૧૧.૮૯ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ) નું રૂ. ૧૧.૯૩ છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ આંશિક રીતે ઘટે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧.૯૩ છે. જેનાં કરતાં સીમાંત ખેડૂત અને નાના ખેડૂતનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે, જ્યારે મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે, એટલે કે ખેડૂત જેમ જેમ મોટો તેમ તેમ એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે.

૬.૩.૨ બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: ૬.૦૫.૪માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૩.૩૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬.૫૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો રૂ.૮.૨૫ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, લીબડી અને વઢવાણ તાલુકાઓનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધ્રાંગધા, હળવદ, લખતર, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનું એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮.૮૭ છે. નાના ખેડૂતોનું રૂ. ૮.૫૩ છે. મધ્યમ ખેડૂતોનું રૂ.૮.૧૦ છે, મોટા ખેડૂતોનું રૂ. ૮.૦૮ અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ) નું રૂ. ૮.૨૫ છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ આંશિક રીતે ઘટે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮.૨૫ છે, જેનાં કરતાં સીમાંત ખેડૂત અને નાના ખેડૂતનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે, જ્યારે મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતનું એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે, એટલે કે ખેડૂત જેમ મોટો તેમ તેમ એક કી.ગ્રા. દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે.

૬.૩.૩ પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ (૨૦ કી.ગ્રા.) ઉત્પાદનખર્ચ :

ટેબલ નં: ૬.૦૬.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.) દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૫૬.૫૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૮૫.૭૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો રૂ. ૨૩૮.૫૮ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને લીંબડી તાલુકાઓનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધ્રાંગધા, હળવદ, લખતર, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે.

(iii) પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૪૪.૭૦ છે. નાના ખેડૂતોનું રૂ. ૨૪૧.૫૫ છે, મધ્યમ ખેડૂતોનું રૂ. ૨૩૫.૬૬ છે, મોટા ખેડૂતોનું રૂ. ૨૩૭.૭૩ છે અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)નું રૂ. ૨૩૮.૫૮ છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ આંશિક રીતે ઘટે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૩૮.૫૮ છે, જેનાં કરતાં સીમાંત ખેડૂત અને નાના ખેડૂતનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જ્યારે મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે, એટલે કે ખેડૂત જેમ મોટો તેમ તેમ એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે.

૬.૩.૪ બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ (૨૦ કી.ગ્રા.) ઉત્પાદનખર્ચ:

ટેબલ નં: ૬.૦૬.૨માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.)

દીઠ ઉત્પાદનખર્ચની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૬૬.૨૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૩૧.૪૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો રૂ. ૧૮૪.૮૮ છે, જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાઓનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે.

જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૮૮.૩૦ છે. નાના ખેડૂતોનું રૂ. ૧૮૦.૬૮ છે, મધ્યમ ખેડૂતોનું રૂ. ૧૮૨.૦૩ છે, મોટા ખેડૂતોનું રૂ. ૧૮૧.૫૮ છે અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)નું રૂ. ૧૮૪.૮૭ છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટુ તેમ એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ આંશીક રીતે ઘટે છે.

આ ઉપરાંત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૮૪.૮૮ છે. જેનાં કરતાં સીમાંત ખેડૂત અને નાના ખેડૂતનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ વધુ છે. જ્યારે મધ્યમ અને મોટા ખેડૂતનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું છે, એટલે કે ખેડૂત જેમ મોટો તેમ તેમ એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે.

૬.૪ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ:

કપાસ ઉત્પાદનમાં ખેડૂતો માટે જે રીતે ઉત્પાદનખર્ચ ખૂબ જ મહત્વનું પરિબળ છે તે જ રીતે ખેડૂતને મળતા ભાવો પણ ખૂબ જ મહત્વનું પરિબળ છે, કારણ કે ખેડૂતોને મળતું વળતર નક્કી કરવામાં ઉત્પાદનખર્ચની જેમ જ ભાવો પણ મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. ખેડૂત વર્ગ હંમેશા એવી લાગણી અનુભવતો રહ્યો છે કે તેઓને પોતાના ઉત્પાદનના પુરતા ભાવો મળતા નથી અથવા તો જે ભાવો મળે છે તે પોષાણક્ષમ નથી. જે કે ઉત્પાદનની સીઝનમાં ઘટતા ભાવોને સ્થિર કરી ખેડૂતોને ભાવ ઘટાડાથી રક્ષણ આપવા સરકાર ટેકાના ભાવો જાહેર કરી મોટે પાયે ખરીદી કરે છે. પરંતુ ઘણીવાર આ ટેકાના ભાવો ચાલુ બજાર ભાવ કરતા નીચા હોય છે. પરિણામે ઘટતા ભાવો સામે રક્ષણ આપવાનો મુળ હેતુ સચવાતો નથી. આ અભ્યાસમાં મોજાણી વડે ખેડૂતો પાસેથી મળેલી માહિતીના આધારે ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવોની વિગત તૈયાર કરવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

૬.૪.૧. પિયત કપાસના ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ :

ટેબલ નં. ૬.૦૭.૧ માં પિયત કપાસના ખેડૂતોને એક માણ કપાસના મળેલ સરેરાશ ભાવની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસમાં તાલુકાવાર એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.) દીઠ ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવો જેઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ રૂ.૩૭૧.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઊંચા છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ધાંગધ્રા તાલુકાના ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ રૂ.૩૪૨.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી નીચા છે.

(ii) પિયત કપાસના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ.૩૫૭.૬૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, અને જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ અને લીંબડી તાલુકાઓના ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતા સરેરાશ ભાવો ઊંચા છે.

જ્યારે જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ

અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતા સરેરાશ ભાવો નીચા છે.

(iii) પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એક માણ દીઠ સરેરાશ મળતા ભાવો જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોને મળતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૫૫.૨૮ છે. નાના ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૫૬.૩૩ છે, મધ્યમ ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૫૭.૮૪ છે, મોટા ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૬૧.૧૮ છે અને બધાજ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)ને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૫૭.૬૮ છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ ખેડૂતને મળતા સરેરાશ ભાવો ઊંચા છે, એટલે કે નાના ખેડૂતના પ્રમાણમાં મોટો ખેડૂત થોડા ઊંચા ભાવ મેળવી શકે છે.

આ ઉપરાંત ખેડૂતોને મળતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૫૭.૬૮ છે. જેનાં કરતાં મધ્યમ અને મોટો ખેડૂત થોડા ઊંચા સરેરાશ ભાવ મેળવે છે, જ્યારે સીમાંત અને નાનો ખેડૂતો નીચા ભાવ મેળવે છે.

૬.૪.૨. બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ :

ટેબલ નં : ૬.૦૭.૨ માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોને એક માણ કપાસના મળેલા સરેરાશ ભાવની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું તાલુકાવાર એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.) દીઠ ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવો જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૩૬.૦૦ છે. જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઊંચા છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોને મળેલા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૦૩.૧૩ છે. જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી નીચા છે.

(ii) બીન પિયત કપાસના સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૧૭.૫૨ છે. જેનાં કરતાં ભાવનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓ ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતા સરેરાશ ભાવો વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, સાયલા, લખતર અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતા સરેરાશ ભાવો નીચા છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એક માણ દીઠ સરેરાશ મળતા ભાવો જોઈએ તો સીમાંત ખેડૂતોને મળતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૧૪.૮૩ છે. નાના ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૧૬.૭૨ છે, મધ્યમ ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૧૮.૩૬ છે, મોટા ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૨૦.૧૭ છે અને બધાજ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ) ને મળતા સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૧૭.૫૨ છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટા તેમ તેમ ખેડૂતને મળતા સરેરાશ ભાવો ઊંચા છે, એટલે કે નાના ખેડૂતોના પ્રમાણમાં મોટો ખેડૂત થોડા ઊંચા ભાવ મેળવી શકે છે.

આ ઉપરાંત ખેડૂતોને મળતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૧૭.૫૨ છે. જેનાં કરતાં મધ્યમ અને મોટો ખેડૂત થોડા ઊંચા સરેરાશ ભાવ મેળવે છે. જ્યારે સીમાંત અને નાના ખેડૂતો નીચા ભાવ મેળવે છે.

૬.૫ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખુડૂતોના પાક વેચાણના માધ્યમો:

કપાસના ઉત્પાદન બાદ પાકનું વેચાણ જુદા જુદા માધ્યમો મારફતે થતું હોય છે. જેમકે ગ્રામ્ય વેપારી ગામડામાં પાકની બીલકુલ નાના પાયે ખરીદી કરે છે. ખેડૂતો ઘણીવાર તાત્કાલિક પૈસાની જરૂરિયાતના સમયે બિલકુલ ઓછા જથ્થામાં પાકનું વેચાણ ગ્રામ્ય વેપારીને કરે છે. ઘણીવાર આ ગ્રામ્ય વેપારી પોતે પાણ ખેડૂત હોય છે. મોટા ખેડૂતો પાણ ગામડામાં તૈયાર પાકની ખરીદી કરતા હોય છે. સામાન્ય રીતે ઉપરના બંને વેચાણના સમયમાં ખેડૂતને નજીકના શહેર સુધી માલ લઈ જવો આર્થિક રીતે પરવડે તેમ હોતું નથી. તેથી સ્થાનિક રીતે વેચાણ કરવામાં આવતું હોય છે. માર્કેટીંગ યાર્ડ કપાસના તૈયાર પાકના વેચાણનું સૌથી મહત્વનું માધ્યમ છે. માર્કેટીંગ યાર્ડ તાલુકા, જિલ્લા કક્ષાએ આવેલા હોય છે. નાના શહેરો કે તાલુકા કક્ષાના મોટા વેપારી પાણ મોટા પાયે આવી ખરીદી કરતા હોય છે. આ ઉપરાંત સી.સી.આઈ, ગુજ.કોટ.

ફેડરેશન વગેરે માધ્યમો મારફતે પાણ કપાસના પાકનું ખેડૂતો વેચાણ કરે છે. જેકે હાલમાં કપાસના પાકનો મોટા ભાગનો હિસ્સો હવે માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે વેચાવા લાગ્યો છે. તેમજ ખેતીના પાકનું વેચાણ માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે વેચાણ થાય તે કાયદા દ્વારા પાણ ફરજિયાત બનાવાયું છે. તેમ છતાં પાક વેચાણના અન્ય માધ્યમોને અવગણી શકાય તેમ નથી જે એક હકીકત છે.

આ અભ્યાસ હેઠળના ખેડૂતો પોતાના પાકનું વેચાણ ક્યા ક્યા પાકવેચાણના માધ્યમ મારફતે કરે છે તેની મોજાણી કરી આંકડાઓ તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

૬.૫.૧. પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ પાક વેચાણ અને ટકાવારીની વિગત :

ટેબલ નં: ૬.૦૮.૧ માં પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ કુલ વેચાણ (માણમાં - ૨૦ કી.ગ્રા.)ની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે. જ્યારે ટેબલ નં: ૬.૦૮.૧ માં આ પાક વેચાણની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાકવેચાણના જુદા જુદા માધ્યમો દ્વારા થયેલ વેચાણની વિગતો જોઈએ તો પિયત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કપાસનું કુલ વેચાણ ૫૦,૬૭૨.૩૫ માણ (૧૦૦%) છે. જે પૈકી ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે ૮,૩૬૮.૨૮ માણ વેચાણ થયેલ છે, તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૬.૫૧% જેટલો છે. મોટા ખેડૂતો મારફતે ૨,૨૭૩.૩૦ માણ વેચાણ થયેલ છે, તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૪.૪૮% છે. માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે ૨૦,૨૬૭.૮૦ માણ વેચાણ થયેલ છે, તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૪૦.૦૦% જેટલો છે અને મોટા વેપારી મારફતે ૧૯,૭૬૨.૮૬ માણ વેચાણ થયેલ છે. તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩૮.૦૦% જેટલો છે. સી.સી.આઈ, ગુજ. કોટ. ફેડરેશન મારફતે બિલકુલ વેચાણ થયેલ નથી.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે માર્કેટીંગ યાર્ડ કુલ પાક વેચાણમાં ૪૦% જેટલો હિસ્સો ધરાવે છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે મોટા ખેડૂતોનો કુલ પાક વેચાણમાં હિસ્સો ૪.૪૮% છે, જે સૌથી ઓછા હિસ્સો છે. આમ જુદા જુદા માધ્યમો માં માર્કેટીંગ યાર્ડ સૌથી મહત્વનું માધ્યમ હોય તેવું સમગ્ર રીતે જોતા જણાય છે.

(ii) ટેબલ નં: ૬.૦૮.૧ અને ટેબલ નં: ૬.૦૮.૧ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમોમાં જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સો અને જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછું પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સાની વિગત નીચે મુજબ છે:

ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું વેચાણ ૧૪૫૩.૮૭ માણ છે. તેનો ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે થયેલા વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૧૭.૩૭% છે, જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકામાં ૬૪.૮૧ માણનું વેચાણ થયેલ છે, જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૭૮% છે. તે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

મોટા ખેડૂત મારફતે થયેલા કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકામાં ૩૮૬.૮૪ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૫.૪૩% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જયોટીલા તાલુકામાં ૪૦.૬૭ માણનું વેચાણ થયેલ છે, જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૭૮% છે, જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે થયેલા કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકામાં ૩,૧૨૬.૪૩ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૫.૪૩% છે, જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકામાં ૨૫૭.૩૩ માણનું વેચાણ થયેલ છે, જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૨૭% છે. તે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

મોટા વેપારી મારફતે થયેલા કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકામાં ૨૬૬૮.૪૭ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૩.૫૧% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકામાં ૫૫૭.૨૧ માણનું વેચાણ થયેલ છે, જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૮૨% છે. તે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

આમ ઉપરની વિગતો વડે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછું પાક વેચાણ કયા જિલ્લો-તાલુકાનું છે તે જાણી શકાય છે.

(iii) ટેબલ નં: ૬.૦૮.૧ માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોનું જે તે જિલ્લો- તાલુકાના કુલ પાક વેચાણમાં પાક વેચાણનાં જુદા જુદા માધ્યમોનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવેલ છે.

સૌ પ્રથમ માર્કેટીંગ યાર્ડમાં જોઈએ તો અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર, રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં માર્કેટીંગ યાર્ડનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે અનુક્રમે ૫૮%, ૬૦%, ૬૧%, ૪૫%, ૭૮%, ૭૬% અને ૪૭% છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના કુલ વેચાણમાં માર્કેટીંગ યાર્ડનો હિસ્સો જે જિલ્લો તાલુકાના કુલ વેચાણમાં સૌથી ઓછો છે, જે ૧૦% છે.

ગ્રામ્ય વેપારીમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર અને મૂળી તાલુકા ઓના કુલ વેચાણમાં ગ્રામ્ય વેપારીનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે અનુક્રમે ૫૬% અને ૫૭% છે. જ્યારે જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાના કુલ વેચાણમાં ગ્રામ્ય વેપારીનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે, જે અનુક્રમે ૨%, ૬% અને ૨% છે.

મોટા વેપારીમાં જોઈએ તો જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં મોટા વેપારીનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે, જે અનુક્રમે ૬૫%, ૪૩%, ૫૦%, ૩૮%, ૪૮%, ૫૬% અને ૬૮% છે. જ્યારે તાલુકાના કુલ વેચાણમાં મોટા વેપારીનો સૌથી ઓછો હિસ્સો હોય તેવો એક પણ તાલુકો નથી.

મોટા ખેડુતમાં જોઈએ તો તાલુકાના કુલ વેચાણમાં મોટા ખેડુતનો હિસ્સો સૌથી વધુ હોય તેવો એક પણ તાલુકો નથી. જ્યારે અમરેલી અને ભાવનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ,

લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં મોટા ખેડૂતનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે, જે ૨% થી ૬.૯૫% સુધીનો છે.

આમ ઉપરની વિગતોમાં જુદા જુદા જિલ્લો- તાલુકાઓમાં વેચાણના કયા માધ્યમનો હિસ્સો સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછો છે તે દર્શાવેલ છે:

૬.૫.૨. બીન પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક વેચાણના જુદાજુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ પાક વેચાણ અને ટકાવારી ની વિગત :

ટેબલ નં: ૬.૦૮.૨ માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ કુલ વેચાણ (માણમાં - ૨૦ કી.ગ્રા.)ની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે. જ્યારે ટેબલ નં: ૬.૦૯.૨ માં આ પાક વેચાણની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમો દ્વારા થયેલ વેચાણની વિગતો જોઈએ તો બીન પિયત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કપાસનું કુલ વેચાણ ૩૭૬૫૨.૫૨ માણ (૧૦૦%) છે. જે પૈકી ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે ૭૬૮૮.૬૬ માણ વેચાણ થયેલ છે. તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨૦.૪૨% જેટલો છે. મોટા ખેડૂતો મારફતે ૧૫૯૮.૧૧ માણ વેચાણ થયેલ છે. તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૪.૨૪% છે. માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે ૧૨૯૩૧.૯૨ માણ વેચાણ થયેલ છે. તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩૪.૩૫% જેટલો છે અને મોટા વેપારી મારફતે ૧૫૪૩૩.૮૪ માણ વેચાણ થયેલ છે. તેનો ટકાવારી હિસ્સો ૪૦.૯૯% જેટલો છે. સી.સી.આઈ, ગુજ.કોર.ફેડરેશન મારફતે બિલકુલ વેચાણ થયેલ નથી.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે મોટા વેપારીનો કુલ પાક વેચાણમાં ૪૦.૯૯% જેટલો હિસ્સો ધરાવે છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે મોટા ખેડૂતોનો કુલ પાક વેચાણમાં હિસ્સો ૪.૨૪% છે, જે સૌથી ઓછો હિસ્સો છે. આમ જુદા જુદા માધ્યમોમાં મોટા વેપારી સૌથી મહત્વનું માધ્યમ હોય તેવું સમગ્ર રીતે જોતા જાણાય છે.

(ii) ટેબલ નં: ૬.૦૮.૨ અને ટેબલ નં: ૬.૦૯.૨ ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમોમાં જે તે

માધ્યમમાં સૌથી વધુ પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સો અને જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછું પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સાની વિગત નીચે મુજબ છે:

ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું વેચાણ ૧૯૨૦.૭૮ માણ છે. જેનો ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે થયેલા વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૨૪.૯૮% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકામાં ૧૭.૪૫ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૨૩% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

મોટા ખેડૂત મારફતે થયેલા કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકામાં ૩૧૫.૩૪ માણનું વેચાણ થયેલ છે, જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૯.૭૩% છે. તે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જદસાડા તાલુકામાં ૨૭.૩૪ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૭૧% છે. તે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે થયેલા કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકામાં ૧૬૭૮.૮૨ માણ નું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૨.૯૮% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકામાં ૧૮૯.૫૧ માણ નું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૪૭% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

મોટા વેપારી મારફતે થયેલા કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકામાં ૧૯૪૯.૩૬ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૨.૬૩% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં ૩૫૩.૬૨ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૨૯% છે. જે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી ઓછો છે.

આમ ઉપરની વિગતો વડે પાક વેચાણના જે તે માધ્યમમાં સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછું પાક વેચાણ કયા જિલ્લો-તાલુકાનું છે તે જાણી શકાય છે.

(iii) ટેબલ નં: ૬.૦૯.૨ માં જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું જે તે જિલ્લો- તાલુકાના કુલ પાકવેચાણમાં પાકવેચાણનાં જુદા જુદા માધ્યમોનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવેલ છે.

માર્કેટીંગ યાર્ડમાં જોઈએ તો અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં માર્કેટીંગ યાર્ડનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે અનુક્રમે ૫૮%, ૬૧%, ૬૨%, ૪૬%, ૭૮%, ૭૫% અને ૪૮% છે. જ્યારે તાલુકાના કુલ વેચાણમાં માર્કેટીંગ યાર્ડનો સૌથી ઓછો હિસ્સો હોય તેવો એક પણ તાલુકો નથી.

ગ્રામ્ય વેપારીમાં જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર અને મૂળી તાલુકા ઓના કુલ વેચાણમાં ગ્રામ્ય વેપારીનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે અનુક્રમે ૫૪% અને ૫૮% છે. જ્યારે જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓમાં કુલ વેચાણમાં ગ્રામ્ય વેપારીનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે, જે અનુક્રમે ૧%, ૬%, ૨%, ૨% અને ૯% છે.

મોટા વેપારીમાં જોઈએ તો જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં મોટા વેપારીનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે, જે અનુક્રમે ૬૬%, ૪૬.૪૭%, ૫૦%, ૪૦%, ૪૮%, ૫૮% અને ૬૮% છે. જ્યારે તાલુકાના કુલ વેચાણમાં મોટા વેપારીનો સૌથી ઓછો હિસ્સો હોય તેવો એક પણ તાલુકો નથી.

મોટા ખેડૂતમાં જોઈએ તો તાલુકાના કુલ વેચાણમાં મોટા ખેડૂતનો હિસ્સો સૌથી વધુ હોય તેવો એક પણ તાલુકો નથી. જ્યારે અમરેલી ભાવનગર અને જામનગર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં મોટા ખેડૂતનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે, જે ૧% થી ૯% સુધીનો છે.

આમ ઉપરની વિગતોમાં જુદા જુદા જિલ્લો- તાલુકાઓમાં વેચાણના કયા માધ્યમનો

હિસ્સો સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછો છે તે દર્શાવેલ છે.

૬.૬ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનો કપાસના પાકની આવક :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલણોના આ અભ્યાસમાં ઉત્પાદનખર્ચની વિસ્તૃત વિગતો આપણે આગળ મેળવી. એ જ રીતે વળતરને નક્કી કરનાર બીજું મહત્વનું પરીબળ કપાસ ઉત્પાદનમાં આવક નું પરીબળ છે. જેની વિસ્તૃત વિગતો જેવી કે ખેડૂતોની કુલ આવક, એકર દીઠ આવક, માથાદીઠ આવક, ખેતીના એકમ દીઠ આવક અને ખેડૂતોની કુલ આવકની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી અહીં આપવામાં આવી છે. આ વિગતોના આધારે જ કપાસમાં વળતરનું પ્રમાણ નક્કી થાય છે. તેથી તેનો પણ વિસ્તૃત અભ્યાસ જરૂરી છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

૬.૬.૧. પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક :

ટેબલ નં: ૬.૧૦.૧ માં પિયત કપાસના ખેડૂતોની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવકની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સીમાંત ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂા. ૧૯,૨૦,૦૭૦.૫૯ છે અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૯,૯૭૪.૩૯ છે.

(ii) નાના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂા. ૩૦,૪૧,૪૨૯.૮૫ છે અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૧૦,૧૭૨.૦૧ છે.

(iii) મધ્યમ ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂા. ૪૫,૯૮,૨૫૦.૨૭ છે અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૧૦,૦૮૩.૮૮ છે.

(iv) મોટા ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂા. ૮૬,૨૭,૨૫૯.૮૭ છે અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૧૦,૪૧૯.૪૦ છે.

(v) બધા પ્રકારના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂા. ૧,૮૧,૨૪,૬૮૫.૨૨ છે અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૧૦,૨૦૮.૨૧ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર કુલ આવક જોઈએતો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોની કુલ આવક રૂા. ૧૫,૫૮,૦૭૩.૮૧ છે, જે

સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોની કુલ આવક રૂ. ૭,૫૫,૫૧૯.૫૫ છે, જે સૌથી ઓછી છે.

(vii) બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર એકર દીઠ આવક જોઈએતો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૫,૬૭૫.૯૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫,૯૩૩.૨૫ છે, જે સૌથી ઓછી છે.

(viii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૦,૨૦૮.૨૧ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક વધુ છે.

જ્યારે એક માત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક ઓછી છે.

(ix) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેની જમીન વધુ તેમ તેમ કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક વધતી જાય છે.

૬.૬.૨ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક :

ટેબલ નં: ૬.૧૦.૨ માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવકની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સીમાંત ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂ. ૮,૧૫,૬૨૬.૩૪ છે અને એકર દીઠ આવક રૂ. ૩,૭૩૨.૮૪ છે.

(ii) નાના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂ. ૧૩,૨૯,૩૨૦.૨૫ છે અને એકર દીઠ આવક રૂ. ૩,૭૮૭.૨૪ છે.

(iii) મધ્યમ ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂ. ૨૨,૮૫,૦૯૧.૧૨ છે અને એકર દીઠ આવક રૂ. ૩,૮૧૪.૮૪ છે.

(iv) મોટા ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂ. ૩૮,૦૩,૮૫૬.૫૮ છે

અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૩,૯૦૯.૪૧ છે.

(V) બધા પ્રકારના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવક રૂા. ૮૧,૯૪,૪૬૪.૨૩ છે અને એકર દીઠ આવક રૂા. ૩,૮૨૬.૫૧ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર કુલ આવક જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના ખેડૂતોની કુલ આવક રૂા. ૭,૬૪,૭૨૫.૯૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોની કુલ આવક રૂા. ૩,૪૯,૯૪૩.૭૫ છે, જે સૌથી ઓછી છે.

(vii) બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર એકર દીઠ આવક જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂા. ૫,૩૨૯.૧૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂા. ૨,૯૫૪.૩૦ છે, જે સૌથી ઓછી છે.

(viii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂા. ૩,૮૨૬.૫૧ છે. જેનાં કરતા ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને હળવદ તાલુકાઓ સિવાયના તાલુકાઓના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક ઓછી છે.

(ix) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેની જમીન વધુ તેમ તેમ કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક વધતી જાય છે.

૬.૬.૩ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની કુલ આવકની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં) :

ટેબલ નં: ૬.૧૧.૧માં પિયત કપાસના ખેડૂતોની કુલ આવકની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે :

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેંચણી તપાસીએ તો સીમાંત ખેડૂતોનો ૧૦.૫૯%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૭૮%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૫.૩૭%, મોટા ખેડૂતોનો ૪૭.૨૬% હિસ્સો જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની તાલુકાવાર વહેંચણી કરીએ તો કુલ આવકમાં દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૧૭% થી ૮.૬૦% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮.૬૦% છે, જે સૌથી વધુ છે જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪.૧૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની તાલુકાવાર વહેંચણી તપાસીએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, લખતર, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબની વહેંચણીમાં જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકમાં ખેડૂતનો ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે, એટલે કે ખેતીની જમીન અને કુલ આવકના ટકાવારી હિસ્સા વચ્ચે સીધો સંબંધ જોવા મળે છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના પિયત ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૨૮% છે. (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૧) જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની પિયત ખેડૂતોની કુલ આવકમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૬.૪૧% છે. જે દર્શાવે છે કે જમીનના હિસ્સોના પ્રમાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકમાં ઓછો હિસ્સો ધરાવે છે, એટલે કે કપાસના પાક માંથી આવક મેળવવામાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતો પાછળ છે.

૬.૬.૪ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની કુલ આવકની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં) :

ટેબલ નં: ૬.૧૧.૨ માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોની કુલ આવકની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે-

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે ટકાવારી વહેચાણી તપાસીએ તો સિમાંત ખેડૂતોનો ૯.૯૫%, નાના ખેડૂતોનો ૧૬.૨૨%, મધ્યમ ખેડૂતોનો ૨૭.૮૯%, મોટા ખેડૂતોનો ૪૬.૪૨% હિસ્સો જોવા મળે છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની તાલુકાવાર વહેચાણી કરીએ તો કુલ આવકમાં દરેક તાલુકાઓનો હિસ્સો ૪.૨૭% થી ૯.૩૩% સુધીનો જોવા મળે છે. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૯.૩૩% છે, જે સૌથી વધુ છે જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૪.૨૭% છે, જે સૌથી ઓછો છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની તાલુકાવાર વહેચાણી તપાસીએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા અને લખતર તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૮% થી વધુ છે, જે સામાન્ય કરતા વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર, જુનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનો ટકાવારી હિસ્સો ૫% થી ઓછો છે, જે સામાન્ય કરતા નીચો છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકની ખેડૂતોના પ્રકાર મુજબની વહેચાણીમાં જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકમાં ખેડૂતનો ટકાવારી હિસ્સો વધુ જોવા મળે છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કપાસના પાક હેઠળની કુલ જમીનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બીન પિયત ખેડૂતોનો ટકાવારી હિસ્સો ૭૦.૩૨% છે. (ટેબલ નં: ૫.૦૮.૨) જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની બીન પિયત ખેડૂતોની કુલ આવકમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ટકાવારી હિસ્સો ૬૭.૮૪% છે. જે દર્શાવે છે કે જમીનના હિસ્સોના પ્રમાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકમાં ઓછો હિસ્સો ધરાવે છે, એટલે કે કપાસના પાકમાંથી આવક મેળવવામાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ખેડૂતો પાછળ છે.

૬.૬.૫ પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ આવક :

ટેબલ નં: ૬.૧૨.૧ માં પિયત કપાસના ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ આવકની વિગતો આપવામાં આવી છે, તેમાં જોઈ શકાય છે કે -

- (i) સીમાંત ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૩૦,૦૦૧.૧૦ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૬,૨૫૪.૩૦ છે.
- (ii) નાના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૪૭,૫૨૨.૩૪ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૯,૧૦૬.૦૮ છે.
- (iii) મધ્યમ ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૭૧,૮૪૭.૬૬ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૧૨,૭૭૨.૯૨ છે.
- (iv) મોટા ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૧,૩૪,૮૦૦.૯૪ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૨૨,૫૮૪.૪૫ છે.
- (v) બધા પ્રકારના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૭૦,૭૯૯.૫૫ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૧૩,૧૦૫.૩૪ છે.
- (vi) બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર ખેતીના એકમદીઠ આવક જોઈએ તો ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૯૭,૩૭૯.૬૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૪૭,૨૧૯.૯૭ છે, જે સૌથી ઓછી છે.
- (vii) બધાજ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર માથા દીઠ આવક જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક રૂ. ૧૭,૧૭૭.૦૬ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક રૂ. ૯,૩૮૯.૪૧ છે, જે સૌથી ઓછી છે.
- (viii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક રૂ. ૧૩,૧૦૫.૩૪ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક વધુ છે.

જ્યારે જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક ઓછી છે.

(ix) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેની જમીન વધુ તેમ તેમ ખેતીના એકમદીઠ આવક અને માથા દીઠ આવક વધતી જાય છે, એટલે કે ખેતીની કુલ જમીન અને માથાદીઠ તેમજ એકમદીઠ આવક વચ્ચે સીધો સંબંધ છે.

૬.૬.૬ બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ આવક :

ટેબલ નં: ૬.૧૦.૨ માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ આવક અને માથા દીઠ આવકની વિગતો આપવામાં આવી છે. તેમાં જેઈ શકાય છે કે

(i) સીમાંત ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૧૨,૭૪૪.૧૬ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૨,૪૫૬.૭૧ છે.

(ii) નાના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૨૦,૭૭૦.૬૭ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૩,૮૪૪.૫૭ છે.

(iii) મધ્યમ ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૩૫,૭૦૪.૫૫ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૬૧,૧૪૨.૭૨ છે.

(iv) મોટા ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૫૮,૪૩૫.૨૬ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૮,૩૪૬.૦૮ છે.

(v) બધા પ્રકારના ખેડૂતોની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૩૨,૦૦૮.૬૩ છે અને માથા દીઠ આવક રૂ. ૫,૬૫૮.૧૬ છે.

(vi) બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર ખેતીના એકમદીઠ આવક જેઈએતો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૪૭,૭૮૫.૩૭ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોની ખેતીના એકમદીઠ આવક રૂ. ૨૧,૮૭૧.૪૮ છે, જે સૌથી ઓછી છે.

(vii) બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોની તાલુકાવાર માથા દીઠ આવક જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક રૂ. ૯,૫૫૯.૦૭ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક રૂ. ૩,૫૭૦.૮૫ છે, જે સૌથી ઓછી છે.

(viii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક રૂ. ૫,૬૫૯.૧૬ છે. જેના એક માત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોની માથા દીઠ આવક ઓછી છે.

(ix) આ ટેબલના અભ્યાસ વડે એટલું તારવી શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસેની જમીન વધુ તેમ તેમ ખેતીના એકમ દીઠ આવક અને માથા દીઠ આવક વધતી જાય છે એટલે કે ખેતીની કુલ જમીન અને માથાદીઠ તેમજ એકમ દીઠ આવક વચ્ચે સીધો સંબંધ છે.

૬.૭ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોની કપાસનો પાક તૈયાર થયા પછી પાક વેચાણનો સમય ગાળો :

કપાસના પાકનું ઉત્પાદન થયા બાદ ખેડૂતો કેટલા સમય બાદ વેચાણ કરે છે. તે બાબત પણ જાણવાનો પ્રયાસ કરેલ છે. સામાન્ય રીતે કોઈપણ પાકના ઉત્પાદનની સીઝનમાં એકી સાથે વધુ માલ વેચાણમાં આવે તેથી ભાવોમાં સ્વભાવિક રીતે ઘટાડો થતો હોય છે. તેથી જે ખેડૂતો પોતાના પાક ઉત્પાદનનો સંગ્રહ કરી થોડું મોડું વેચાણ કરે તે મોટે ભાગે થોડા સારા ભાવ મેળવી શકે છે. પરંતુ નાણાંની ત્વરીત જરૂરિયાતને કારણે ખેડુતે પાક ઉત્પાદન જલદીથી વેચી નાખવું પડતું હોય છે. આ અભ્યાસના ખેડૂતોમાં ખેડૂતો પોતાના પાક ઉત્પાદનનું કેટલા સમય પહેલા કે પછી વેચાણ કરે છે. તે જાણવાનો પ્રયાસ કરેલ છે. જે કે આ માહિતી ખર્ચ અને વળતરને સીધી રીતે ઉપયોગી નથી તેમ છતાં પૂરક માહિતી તરીકે મહત્વની હોઈને તેની માહિતી મેળવીને તેનો અભ્યાસ કરેલ છે. તેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

૬.૭.૧ પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ પાક વેચાણનો સમય ગાળો :

ટેબલ નં: ૬.૧૩.૧ માં પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા કપાસના પાક ઉત્પાદન (માણમાં)વેચવાનો સમયની વિગત આપવામાં આવી છે. જ્યારે ટેબલ નં: ૬.૧૪.૧ માં પિયત કપાસના ખેડૂતોના પાક તૈયાર થયા પાક વેચાણના જુદા-જુદા સમયની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક તૈયાર થયા બાદ પાક વેચાણના સમયની વિગતો જોઈએ તો પિયત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કપાસનું કુલ વેચાણ ૫૦૬૭૨.૩૫ માણ (૧૦૦%) છે. જે પૈકી પાક તૈયાર થયાના બે માસ અગાઉ ૧,૭૦૦.૦૪ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જે કુલ વેચાણના ૩.૩૫% હિસ્સો થાય છે. પાક તૈયાર તથા બાદથી એક માસ સુધીમાં ૨૫,૭૬૦.૫૦ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૦.૮૪% છે. એક માસથી ત્રણ માસ સુધીમાં ૧૭,૪૪૫.૮૫ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩૪.૪૩% છે. ત્રણ માસ કે તેથી વધુ સમય ગાળામાં ૫,૭૬૫.૮૬ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૧.૩૮% છે.

આમ જોઈ શકાય છે કે પાક તૈયાર થાય બાદથી એક માસ સુધીમાં થતા પાક વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૫૦.૮૪% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે પાક તૈયાર થયા પહેલા બે માસ અગાઉ થતા પાક વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૩.૩૫% છે, જે સૌથી ઓછો છે. આમ જોઈ શકાય છે કે પાક તૈયાર થયા બાદ મોટા ભાગના ખેડૂતો એક માસમાં પાકનું વેચાણ કરી નાખે છે, તેનો ટકાવારી હિસ્સો સૌથી વધુ છે.

(ii) ટેબલ નં: ૬.૧૩.૧ અને ટેબલ નં: ૬.૧૪.૧ ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં પાક તૈયાર થયા બાદ પાક વેચાણના જુદા જુદા સમય ગાળાના જુથોમાં સૌથી વધુ પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સો અને પાક વેચાણના જુદા જુદા સમય ગાળાના સૌથી ઓછું પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સાની વિગત નીચે મુજબ છે:

પાક તૈયાર થયા પહેલા બે માસ અગાઉ થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનું વેચાણ ૩૦૯.૫૦ માણ છે. જેનો સમયગાળાના આ જુથમાં થયેલા વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૧૮.૨૧% છે. જે પાક વેચાણના જે તે સમય ગાળાના જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ લીંબડી તાલુકાનું વેચાણ ૪૧.૯૫ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૪૭% છે. જે પાક વેચાણના જે તે સમયગાળાના જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસ સુધીના સમય ગાળામાં થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાનું વેચાણ ૨,૫૫૦.૫૦ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૯.૯૦% છે. જે પાક વેચાણના સમય ગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનું વેચાણ ૮૧૨.૪૫ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩.૧૫% છે. જે પાક વેચાણના સમયગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

પાક તૈયાર થયા બાદ એક થી ત્રણ માસના સમય ગાળામાં થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું વેચાણ ૧,૮૧૬.૮૭ માણ છે, જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૦.૪૧% છે. જે પાક વેચાણના સમય ગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું વેચાણ ૩૭૭.૫૪ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૧૬% છે. જે પાક વેચાણના સમયગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

પાક તૈયાર થયા બાદ ત્રણ માસ કે તેથી વધુના સમય ગાળામાં થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનું વેચાણ ૧,૩૮૦.૧૧ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨૩.૯૪% છે. જે પાક વેચાણના સમય ગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ચોટીલા તાલુકાનું વેચાણ ૪૦.૬૭ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૦.૭૧% છે. જે પાક વેચાણના સમયગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

આમ ઉપરની વિગતો વડે કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ તેના પાક વેચાણના સમયગાળાના જુદા જુદા જુથોમાં સૌથી વધુ સૌથી ઓછું પાક વેચાણ કયા જિલ્લો-તાલુકાનું છે તે જાણી શકાય છે.

(iii) ટેબલ નં: ૬.૧૪.૧માં વડે જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના ખેડૂતોનું જે તે જિલ્લો-તાલુકાના કુલ પાક વેચાણમાં પાક વેચાણના સમય ગાળાના જુદા જુદા જુથોનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવેલ છે.

સૌ પ્રથમ પાક તૈયાર થયા પહેલા બે માસ અગાઉના પાક વેચાણના સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએ તો આ સમય ગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી. જ્યારે અમરેલી, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે. જે ૨% થી ૮% સુધીનો છે.

પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસ સુધીના સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએતો ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે, જે ૪૦% થી ૭૦% સુધીનો છે. જ્યારે આ સમયગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી.

પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસથી ત્રણ માસ સુધીના સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, તેમજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે અનુક્રમે ૪૬%, ૫૪%, ૫૮% અને ૪૫% છે. જ્યારે આ સમયગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી.

પાક તૈયાર થયા બાદથી ત્રણ માસ કે તેથી વધુ સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએ તો આ સમય ગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા, જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી

ઓછો છે. જે અનુક્રમે ૩%, ૨%, ૨% અને ૩% છે.

આમ ઉપરની વિગતોમાં જુદા જુદા જિલ્લો-તાલુકાઓમાં પાક વેચાણના સમયગાળાના કયા જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ સૌથી ઓછો છે, તે દર્શાવવામાં આવેલ છે.

૬.૭.૨ બીન પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ પાક વેચાણનો સમય ગાળો :

ટેબલ નં: ૬.૧૩.૨માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા કપાસના પાક ઉત્પાદન (માણમાં)વેચવાનો સમયની વિગત આપવામાં આવી છે. જ્યારે ટેબલ નં: ૬.૧૪.૨ માં બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોના પાક તૈયાર થયા પાક વેચાણના જુદા-જુદા સમયની જિલ્લો અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવવામાં આવી છે,, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના ખેડૂતો દ્વારા પાક થયા બાદ પાક વેચાણના સમયની વિગતો જોઈએ તો બીન પિયત ખેડૂતોનું સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કપાસનું કુલ વેચાણ ૩૭,૭૫૮.૬૮ માણ (૧૦૦%) છે. જે પૈકી પાક તૈયાર થયાના બે માસ અગાઉ ૧,૨૧૦.૦૦ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો કુલ વેચાણના ૩.૨૦% હિસ્સો થાય છે. પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસ સુધીમાં ૧૮,૨૭૮.૭૧ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૫૧.૦૮% છે. એક માસથી ત્રણમાસ સુધીમાં ૧૨,૮૩૦.૨૫ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩૩.૮૮% છે. ત્રણ માસ કે તેથી વધુ સમય ગાળામાં ૪,૪૩૧.૭૩ માણનું વેચાણ થયેલ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૧.૭૪% છે.

આમ જોઈ શકાય છે કે પાક તૈયાર થાય બાદથી એક માસ સુધીમાં થતા પાક વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૫૧.૦૮% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે પાક તૈયાર થયા પહેલા બે માસ અગાઉ થતા પાક વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૩.૨૦% છે, જે સૌથી ઓછો છે. આમ જોઈ શકાય છે કે પાક તૈયાર થયા બાદ મોટા ભાગના ખેડૂતો એક માસમાં પાકનું વેચાણ કરી નાખે છે તેનો ટકાવારી હિસ્સો સૌથી વધુ છે.

(ii) ટેબલ નં: ૬.૧૩.૨ અને ટેબલ નં: ૬.૧૪.૨ ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં પાક તૈયાર થયા બાદ પાક વેચાણના જુદા

જુદા સમય ગાળાના જુથોમાં સૌથી વધુ પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સો અને પાક વેચાણના જુદા જુદા સમય ગાળાના સૌથી ઓછું પાક વેચાણ અને તેનો ટકાવારી હિસ્સાની વિગત નીચે મુજબ છે.

પાક તૈયાર થયા પહેલા બે માસ અગાઉ થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનું વેચાણ ૧૭૨.૦૦ માણ છે. જેનો સમયગાળાના આ જુથમાં થયેલા વેચાણનો કુલ વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી હિસ્સો ૧૪.૨૨% છે. જે પાક વેચાણના જે તે સમય ગાળાના જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું વેચાણ ૩૪.૪૬ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨.૮૫% છે. જે પાક વેચાણના જે તે સમયગાળાના જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસ સુધીના સમય ગાળામાં થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું વેચાણ ૨,૪૧૮.૭૬ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૨.૫૪% છે. જે પાક વેચાણના સમય ગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનું વેચાણ ૬૦૨.૦૧ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩.૧૨% છે. જે પાક વેચાણના સમયગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

પાક તૈયાર થયા બાદ એક થી ત્રણ માસના સમય ગાળામાં થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું વેચાણ ૨,૦૬૮.૬૦ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧૬.૧૩% છે. જે પાક વેચાણના સમય ગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું વેચાણ ૩૮૫.૨૦ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩.૦૦% છે. જે પાક વેચાણના સમયગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

પાક તૈયાર થયા બાદ ત્રણ માસ કે તેથી વધુના સમય ગાળામાં થયેલ કપાસના પાક વેચાણમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા તાલુકાનું વેચાણ ૮૪૮.૭૨ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨૧.૪૧% છે. જે પાક વેચાણના સમય ગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું વેચાણ ૫૧.૬૮ માણ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૧.૧૭% છે. જે પાક વેચાણના સમયગાળાના જે તે જુથમાં સૌથી ઓછું છે.

આમ ઉપરની વિગતો વડે કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ તેના પાક વેચાણના સમયગાળાના જુદા જુદા જુથોમાં સૌથી વધુ સૌથી ઓછું પાક વેચાણ કયા જિલ્લો-તાલુકાનું છે તે જાણી શકાય છે.

(iii) ટેબલ નં: ૬.૧૪.૨ માં વડે જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોનું જે તે જિલ્લો-તાલુકાના કુલ પાક વેચાણમાં પાક વેચાણના સમય ગાળાના જુદા જુદા જુથોનો ટકાવારી હિસ્સો દર્શાવેલ છે.

સૌ પ્રથમ પાક તૈયાર થયા પહેલા બે માસ અગાઉના પાક વેચાણના સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએ તો આ સમય ગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી. જ્યારે અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે, જે ૨% થી ૬% સુધીનો છે.

પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસ સુધીના સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએતો ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે ૪૦% થી ૭૧% સુધીનો છે. જ્યારે આ સમયગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી.

પાક તૈયાર થયા બાદથી એક માસથી ત્રણ માસ સુધીના સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએતો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા, તેમજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. જે અનુક્રમે ૪૭%, ૫૩%, ૫૮% અને ૪૫% છે. જ્યારે આ સમયગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો હોય તેવો એક પાણ તાલુકો નથી.

પાક તૈયાર થયા બાદથી ત્રણ માસ કે તેથી વધુ સમય ગાળાના જુથમાં જોઈએ તો

આ સમય ગાળાના જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ હોય તેવો એક પણ તાલુકો નથી. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને સાયલા તાલુકાઓના કુલ વેચાણમાં સમયગાળાના આ જુથનો હિસ્સો સૌથી ઓછો છે. જે અનુક્રમે ૩%, ૪% અને ૩% છે.

આમ ઉપરની વિગતોમાં જુદા જુદા જિલ્લો-તાલુકાઓમાં પાક વેચાણના સમયગાળાના કયા જુથનો હિસ્સો સૌથી વધુ સૌથી ઓછો છે તે દર્શાવવામાં આવેલ છે.

૬.૮. પ્રકરણમાંથી ફલીત થતા મહત્વના તારણો :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને આવકની ચર્ચા આ પ્રકરણમાં કરવામાં આવી છે. જેમાં જુદા જુદા ટેબલોના આધારે તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. જેના આધારે કપાસનું ઉત્પાદન એક ફીલોગ્રામ અને ૨૦ ફીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવો પાક વેચાણના માધ્યમો ખેડૂતોની કપાસના પાકની આવક અને કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ વેચાણનો સમય ગાળા બાબતે કેટલાક મહત્વના તારણો અલગ તારવવામાં આવ્યા છે. તે ઉપરાંત આ અભ્યાસની ઉત્કલ્પના સામે તેની સરખામણી કરીને ચકાસણી પણ કરવામાં આવી છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

(i) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું ઉત્પાદન ૮૬,૨૮૦ કી.ગ્રા અને એકર દીઠ ઉત્પાદનમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદન ૮૮૧.૩૧ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે કુલ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ૪૦,૬૭૪ કી.ગ્રા અને એકર દીઠ ઉત્પાદનમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદન ૩૨૬.૪૫ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનમાં અને એકર દીઠ ઉત્પાદન જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાનું ઉત્પાદન ૭૧,૩૬૫.૫૦ કી.ગ્રા અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ૪૨૮.૮૧ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદન ૩૪,૪૫૬ કી.ગ્રા.

અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદન રૂ. ૨૫૨.૫૦ કી.ગ્રા. છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં એક માણ દીઠ (૨૦ કી.ગ્રા.) ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએતો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૩૫૬.૫૭ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૮૫.૭૧ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં એક માણ દીઠ (૨૦કી.ગ્રા.) ઉત્પાદનખર્ચ જોઈએતો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૨૬૬.૨૬ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું એક માણ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૩૧.૪૩ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) પિયત કપાસમાં ખેડૂતોને એક માણ દીઠ મળતો સરેરાશ ભાવ રૂ. ૩૪૨.૮૦ થી ૩૭૧.૫૦ સુધીનો છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં મળતો સરેરાશ ભાવ રૂ. ૨૦૩.૧૩ થી ૨૩૬.૦૦ સુધીનો છે.

(vi) કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ કપાસના પાક વેચાણના વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમોનો ટકાવારી હિસ્સો જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ પાક વેચાણમાં પિયત કપાસમાં ૪૦% હિસ્સો માર્કેટીંગ યાર્ડનો છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં ૪૦.૮૮% હિસ્સો મોટા વેપારીનો છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

(vii) કપાસ ઉત્પાદનમાં ખેડૂતોની કપાસ ઉત્પાદનની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક જોઈએ તો પિયત કપાસમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાના ખેડૂતોની કુલ આવક રૂ. ૧૫,૫૮,૦૭૩.૮૧ છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોની એકર દીઠ

આવક રૂ. ૧૫,૬૭૫.૮૭ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોની કુલ આવક રૂ. ૭,૫૫,૫૧૮.૫૫ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ લીંબડી તાલુકાના ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫,૮૩૩.૨૫ છે., જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(viii) કપાસ ઉત્પાદનમાં પાક ઉત્પાદન થયા બાદ પાક વેચાણના જુદા જુદા સમય ગાળાના જુથોમાં જોઈએ તો પિયત કપાસમાં ખેડુતો કુલ ઉત્પાદનના ૫૦.૮૪% વેચાણ પાક ઉત્પાદન થયાથી એક માસમાં જ કરે છે, જે સૌથી વધુ છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં ખેડુતો કુલ ઉત્પાદનના ૫૧.૦૮% વેચાણ પાક ઉત્પાદન થયાથી એક માસમાં જ કરે છે, જે સૌથી વધુ છે.

(ix) પ્રકરણ : ૪ માં જે જુદી જુદી ઉત્કલ્પનાઓ કરવામાં આવી છે. તેમાં ૪.૬.૫ ઉત્કલ્પના છે કે જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ ૨૦ કી.ગ્રા. કપાસનું ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે. આ પ્રકરણના મુદ્દા ૬.૩ માં જોઈ શકાય છે કે ખેતીનું એકમ જેમ જેમ મોટું તેમ તેમ ૨૦ કી.ગ્રા. કપાસનું ઉત્પાદનખર્ચ આંશીક રીતે ઘટે છે, એટલે કે આ ઉત્કલ્પ આંશીક રીતે સાચી ઠરે છે.

(x) ઉત્કલ્પના ૪.૬.૬.માં જાણાવેલ છે કે ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં આવકનો તફાવત વધે છે. આ પ્રકરણના મુદ્દા ૬.૬ માં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ તેની ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ આવક વધતી જાય છે. તેથી સ્વભાવિક છે કે જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતો વચ્ચેનો આવકનો તફાવત વધતો જાય છે. આમ આ ઉત્કલ્પના સંપૂર્ણ રીતે સાચી ઠરે છે.

(xi) ઉત્કલ્પના ૪.૬.૮માં જાણાવેલ છે. જેમ જેમ ખેતીના એકમનું કદ મોટું તેમ તેમ કુલ આવક વધુ હોય છે. આ પ્રકરણના મુદ્દા ૬.૬ માં જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેડૂત મોટો તેમ તેમ તેની કુલ આવક અને એકરદીઠ આવક વધતી જાય છે, તેથી આ ઉત્કલ્પના પણ સાચી ઠરે છે.

(xii) ઉત્કલ્પના ૪.૬.૧૦માં જાણાવેલ છે કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં

કુલ ઉત્પાદન, કુલ આવક અને એકરદીઠ આવકનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે. આ પ્રકારણમાં કુલ ઉત્પાદન કુલ આવક અને એકરદીઠ આવકની સમજૂતીઓમાં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનલ કુલ આવક અને એકરદીઠ આવકનું પ્રમાણ ઓછું છે. આમ આ ઉત્કલ્પના સાચી ઠરે છે.

જોકે અહીં ઉમેરી શકાય કે ૨૦ કી.ગ્રા.દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ખેતીના એકમ દીઠ આવક અને માથાદીઠ આવકમાં પણ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં પ્રમાણ ઓછું જોવા મળે છે.

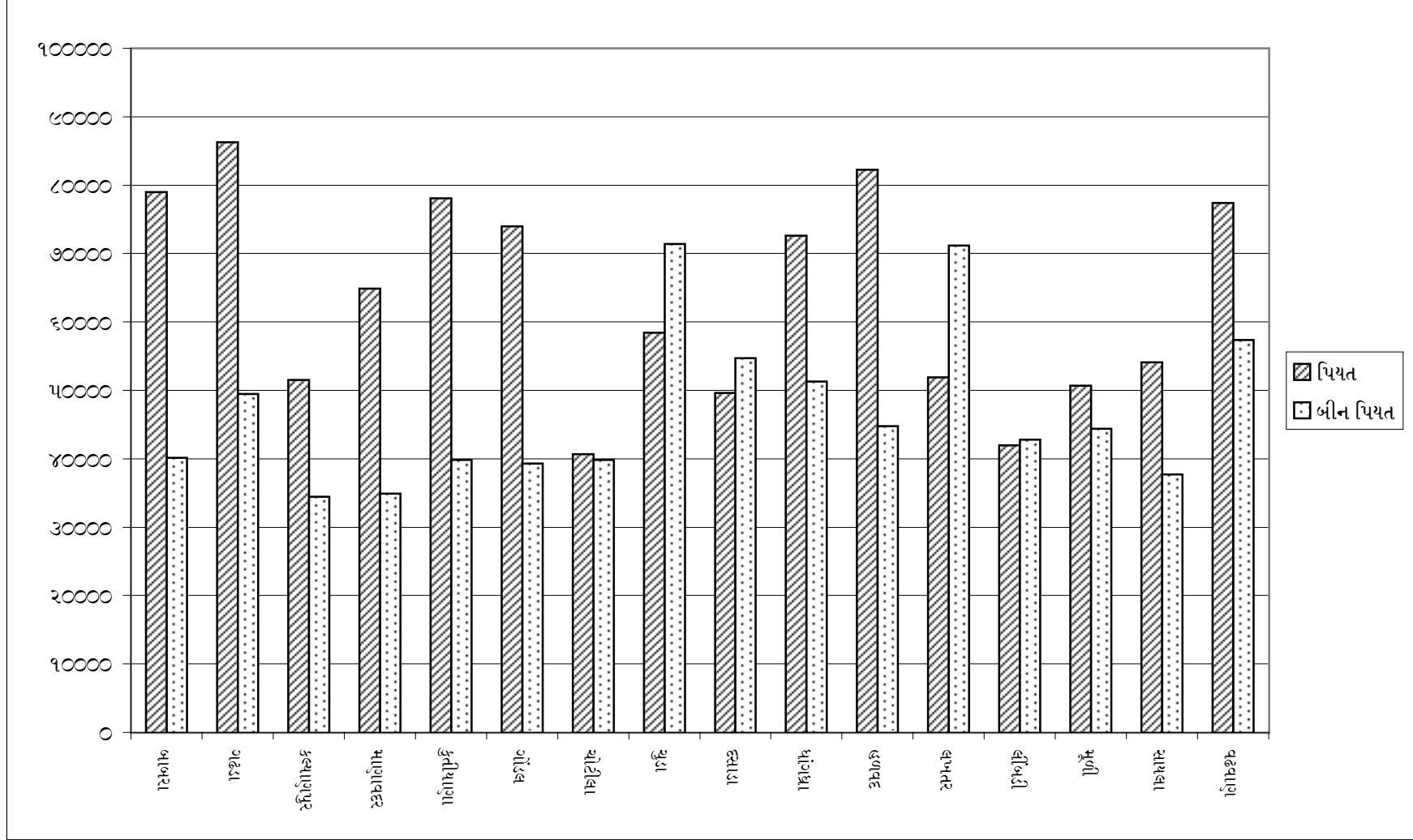
આમ આ પ્રકારણમાં ઉપર મુજબના મહત્વના તારણો અલગ તારવી શકાય છે.

૬.૯ ઉપસંહાર:

સૌરાષ્ટ્રના કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને આવકના આ પ્રકારણમાં અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા પિયત અને બીન પિયત ખેડૂતોનું કપાસનું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદન ૧ કી.ગ્રા. દીઠ અને ૨૦ કી.ગ્રા.(એક માણ) દીઠ કપાસના ઉત્પાદન દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ખેડૂતોને મળેલા (૨૦ કી.ગ્રા.દીઠ) સરેરાશ ભાવ કપાસનો પાક તૈયાર થયા બાદ કપાસના પાક વેચાણના માધ્યમો ખેડૂતોના કપાસના પાકની કુલ આવક - માથાદીઠ આવક-ખેતીના એકમદીઠ આવક અને એકરદીઠ આવકની વિસ્તૃત તુલનાત્મક ચર્ચા કરવામાં આવી છે. તે ઉપરાંત ખેડૂતો દ્વારા કપાસનો પાક તૈયાર થયા પછી પાક વેચાણના સમય ગાળાની પણ ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને ઉપર્યુક્ત બધી જ ચર્ચાઓના અંતે મહત્વના તારણો પણ કાઢવામાં આવ્યો છે. આ પ્રકારણમાં સમગ્ર રીતે જોઈએ તો એટલું ચોક્કસ સ્પષ્ટ બને છે કે પિયત ખેડૂતોની આવક બીન પિયત કરતાં વધુ છે, તો તેની સામે પિયત ખેડૂતોનું ખર્ચ પણ બીન પિયત ખેડૂતો કરતા વધુ છે. તેમજ પિયત ખેડૂતો અને બીન પિયત ખેડૂતોમાં એકમાં જ સ્વતંત્ર રીતે જિલ્લો-તાલુકવાર જોઈએતો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો સિવાયના અન્ય જિલ્લાઓમાં ખર્ચ અને આવકનું પ્રમાણ ઊંચું છે. તેથી હાલના તબક્કે પિયત કપાસમાં વળતર વધુ કે બીન પિયત કપાસમાં ? તેમજ કયા જિલ્લામાં વળતરનું પ્રમાણ ઊંચું છે. તે કહેવું અત્યારે થોડું વહેલું ગણાશે. આ વળતર અંગેની ચર્ચા હવે પછીના પ્રકારણમાં જોઈશું.

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)નું તાલુકાવાર કપાસનું કુલ ઉત્પાદન (કિલોગ્રામમાં)

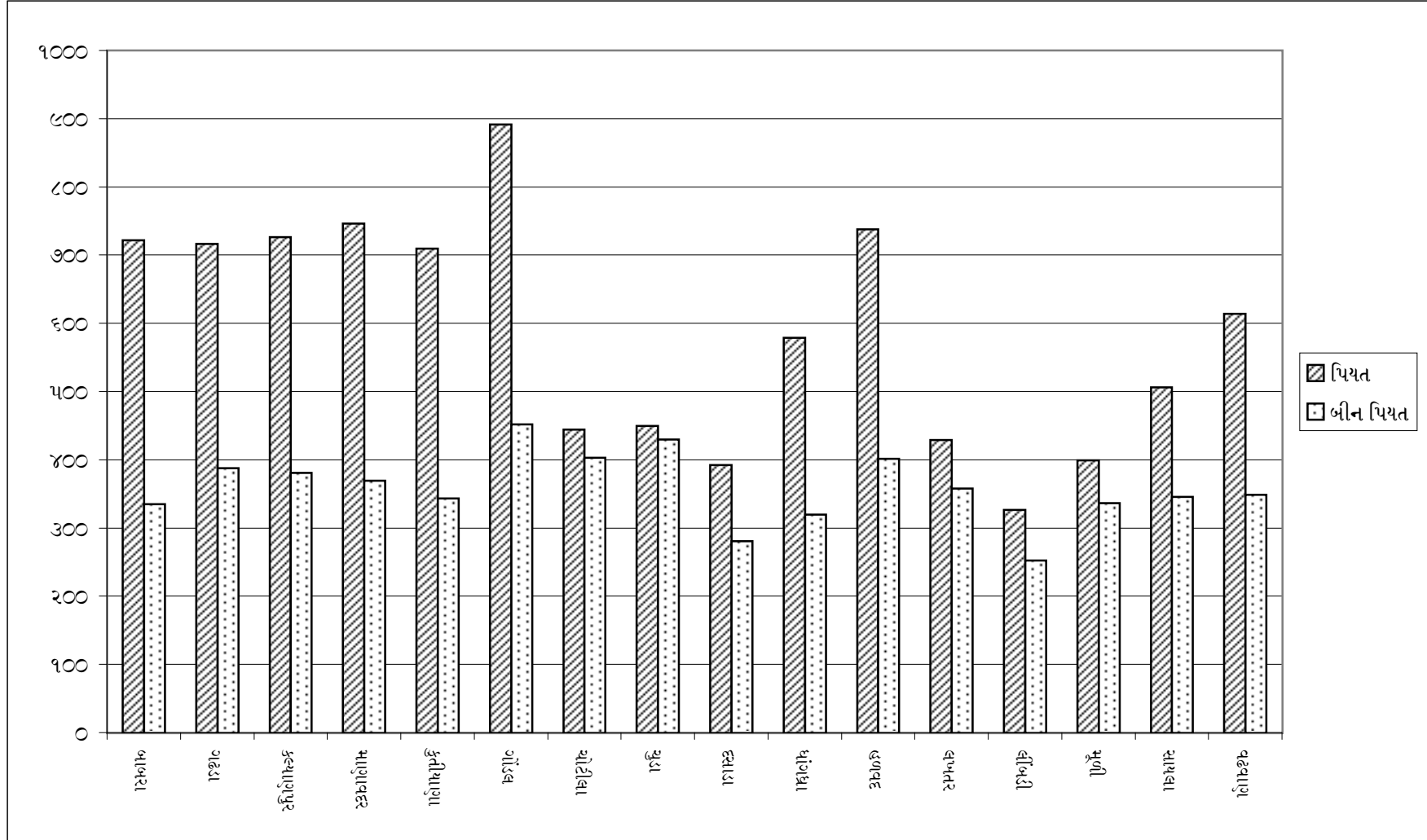
ગ્રાફ ૬.૧

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૬.૦૧.૧ તથા ટેબલ નં. ૬.૦૧.૨ માંથી સંકલિત

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)નું તાલુકાવાર કપાસનું એકર દીઠ ઉત્પાદન (કિલોગ્રામમાં)

ગ્રાફ ૬.૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૬.૦૧.૧ તથા ટેબલ નં. ૬.૦૧.૨ માંથી સંકલિત

૫૧૪

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ના કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં
ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૦૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૮૮ (૦૭.૮૫)	૧૮.૩૫ (૦૮.૮૫)	૨૪.૧૫ (૦૭.૪૩)	૪૫.૬૨ (૦૭.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૭૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૮૮ (૦૭.૮૮)	૧૭.૩૮ (૦૮.૭૮)	૨૫.૩૧ (૦૮.૫૦)	૪૭.૪૩ (૦૮.૫૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૫૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૧૩ (૦૭.૨૨)	૧૮.૬૬ (૦૫.૮૪)	૨૨.૦૧ (૦૪.૪૨)	૪૩.૧૮ (૦૪.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૨૮ (૦૬.૧૮)	૧૫.૮૩ (૦૬.૦૨)	૨૫.૨૮ (૦૬.૩૮)	૪૮.૫૮ (૦૬.૬૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૪૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૦૭ (૦૬.૫૫)	૧૭.૮૬ (૦૮.૨૧)	૨૫.૮૫ (૦૭.૮૮)	૪૭.૦૩ (૦૭.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૭૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૭૬ (૦૮.૦૫)	૧૬.૮૨ (૦૭.૨૮)	૨૧.૭૦ (૦૬.૨૫)	૪૮.૭૧ (૦૭.૭૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૩૦)
૭	સુ. નગર		૧૦.૪૭ (૫૬.૧૬)	૧૬.૧૪ (૫૪.૮૦)	૨૬.૨૧ (૫૮.૧૩)	૪૭.૧૮ (૫૭.૨૪)	૧૦૦.૦૦ (૫૭.૨૦)
		ચોટીલા	૧૧.૮૫ (૦૪.૫૦)	૧૬.૩૪ (૦૩.૮૮)	૨૫.૧૧ (૦૩.૮૭)	૪૬.૬૦ (૦૩.૮૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૦૧)
		ચુડા	૧૦.૮૦ (૦૫.૮૮)	૧૫.૮૬ (૦૫.૪૨)	૨૬.૪૦ (૦૬.૦૦)	૪૬.૮૪ (૦૫.૭૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૭૬)
		દસાડા	૧૦.૬૭ (૦૪.૮૦)	૧૫.૩૬ (૦૪.૪૬)	૨૫.૪૮ (૦૪.૮૨)	૪૮.૪૮ (૦૫.૦૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૦)
		ધાંગધા	૧૧.૩૨ (૦૭.૬૧)	૧૬.૫૪ (૦૭.૦૪)	૨૬.૪૦ (૦૭.૪૬)	૪૫.૭૫ (૦૬.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૧૭)
		હળવદ	૮.૭૧ (૦૭.૩૮)	૧૭.૨૩ (૦૮.૩૦)	૨૪.૮૮ (૦૭.૮૭)	૪૮.૧૮ (૦૮.૩૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૧૨)
		લખતર	૮.૭૩ (૦૪.૬૭)	૧૬.૪૧ (૦૪.૮૮)	૨૬.૪૪ (૦૫.૩૪)	૪૭.૪૨ (૦૫.૧૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૧૨)
		લીંબડી	૧૧.૬૨ (૦૪.૫૧)	૧૬.૨૨ (૦૩.૮૮)	૨૭.૨૦ (૦૪.૪૪)	૪૪.૮૬ (૦૩.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૧૪)
		મૂળી	૮.૫૩ (૦૪.૪૬)	૧૫.૩૨ (૦૪.૫૫)	૨૮.૫૦ (૦૫.૬૨)	૪૬.૬૬ (૦૪.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		સાયલા	૧૦.૧૨ (૦૫.૦૭)	૧૫.૭૬ (૦૫.૦૦)	૨૬.૦૭ (૦૫.૪૮)	૪૮.૦૫ (૦૫.૪૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૪)
		વઢવાણ	૧૦.૦૧ (૦૭.૧૭)	૧૫.૭૮ (૦૭.૧૬)	૨૬.૨૭ (૦૭.૮૧)	૪૭.૮૨ (૦૭.૭૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૬૩)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૬૭ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૮૪ (૧૦૦.૦૦)	૨૫.૩૫ (૧૦૦.૦૦)	૪૭.૧૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ના કુલ ઉત્પાદનની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં
ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૦૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૮૩ (૦૫.૭૩)	૧૮.૧૮ (૦૫.૮૫)	૨૩.૨૮ (૦૪.૪૭)	૪૭.૭૦ (૦૫.૫૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૮૧ (૦૭.૦૪)	૧૮.૨૮ (૦૭.૩૮)	૨૪.૭૭ (૦૫.૮૫)	૪૬.૧૨ (૦૬.૬૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૫૫ (૦૫.૬૮)	૧૭.૫૫ (૦૪.૮૩)	૨૪.૮૮ (૦૪.૧૦)	૪૫.૦૨ (૦૪.૪૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૩૮ (૦૪.૭૭)	૧૪.૧૨ (૦૪.૦૨)	૨૪.૩૨ (૦૪.૦૫)	૫૧.૧૮ (૦૫.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૬૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૧૮ (૦૫.૩૪)	૧૭.૮૭ (૦૫.૮૪)	૨૩.૨૪ (૦૪.૪૨)	૪૮.૬૨ (૦૫.૬૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૬૮ (૦૭.૦૮)	૧૮.૮૦ (૦૬.૦૫)	૨૬.૪૦ (૦૪.૮૬)	૪૧.૦૨ (૦૪.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૧)
૭	સુ. નગર		૮.૪૮ (૬૪.૩૪)	૧૫.૬૭ (૬૫.૮૩)	૨૮.૩૦ (૭૨.૧૫)	૪૫.૫૫ (૬૭.૮૩)	૧૦૦.૦૦ (૬૮.૪૦)
		ચોટીલા	૮.૮૧ (૦૫.૨૦)	૧૬.૮૭ (૦૫.૫૨)	૨૭.૨૮ (૦૫.૨૦)	૪૫.૮૩ (૦૫.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
		ચુડા	૮.૭૬ (૦૮.૧૭)	૧૬.૬૭ (૦૮.૭૦)	૩૨.૩૧ (૧૧.૦૨)	૪૧.૨૬ (૦૮.૫૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૭)
		દસાડા	૮.૬૬ (૦૬.૨૩)	૧૬.૦૮ (૦૭.૧૭)	૨૮.૨૭ (૦૭.૬૫)	૪૫.૮૮ (૦૭.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૨૬)
		ધાંગધા	૧૦.૧૦ (૦૬.૮૨)	૧૪.૧૭ (૦૫.૮૨)	૩૧.૦૧ (૦૭.૬૦)	૪૪.૭૨ (૦૬.૬૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૮૧)
		હળવદ	૮.૧૭ (૦૫.૪૧)	૧૫.૪૦ (૦૫.૬૨)	૨૬.૬૭ (૦૫.૭૦)	૪૮.૭૬ (૦૬.૩૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૪)
		લખતર	૮.૮૩ (૦૮.૨૭)	૧૫.૪૩ (૦૮.૮૫)	૨૮.૧૮ (૦૮.૮૨)	૪૬.૫૬ (૦૮.૫૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૪)
		લીંબડી	૮.૭૭ (૦૫.૫૧)	૧૫.૮૩ (૦૫.૫૨)	૩૧.૭૮ (૦૬.૫૦)	૪૨.૬૦ (૦૫.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૮)
		મૂળી	૮.૮૨ (૦૫.૨૨)	૧૬.૦૩ (૦૫.૮૦)	૨૭.૮૩ (૦૫.૮૦)	૪૭.૨૩ (૦૬.૦૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૮)
		સાયલા	૧૦.૮૬ (૦૫.૩૮)	૧૪.૮૭ (૦૪.૬૦)	૨૬.૧૬ (૦૪.૭૧)	૪૮.૦૧ (૦૫.૨૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૦)
		વઢવાણ	૮.૪૩ (૦૭.૧૨)	૧૫.૦૪ (૦૭.૦૩)	૨૮.૦૦ (૦૭.૮૪)	૪૬.૫૩ (૦૭.૭૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૬૧)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૦૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૨૮ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૭૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૫.૮૬ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનની સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન (કિ.ગ્રા.માં)

૬.૦૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૪૮.૦૦	૩૮૨૧.૬૩	૪૭૭૦.૦૦	૮૦૦૮.૦૦	૪૮૩૭.૧૬
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૧૩૩.૦૦	૩૭૪૮.૫૦	૫૪૫૮.૫૦	૧૦૨૩૧.૫૦	૫૩૮૩.૧૩
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૮૪૮.૭૫	૨૫૩૪.૦૦	૨૮૩૬.૫૦	૫૫૬૬.૨૫	૩૨૨૧.૬૩
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૬૬૮.૫૦	૨૫૬૮.૦૦	૪૧૦૩.૦૦	૭૮૮૫.૫૦	૪૦૫૬.૭૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૭૭૦.૦૦	૩૫૦૫.૦૦	૫૦૬૫.૮૮	૮૧૭૮.૮૮	૪૮૮૦.૧૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૧૭૫.૦૦	૩૧૧૧.૫૦	૪૦૧૪.૦૦	૮૧૮૪.૨૫	૪૬૨૩.૬૮
૭	સુ. નગર		૧૫૧૭.૬૩	૨૩૩૮.૮૧	૩૭૮૮.૨૮	૬૮૩૬.૪૫	૩૬૨૨.૭૮
		ચોટીલા	૧૨૧૫.૫૦	૧૬૬૧.૨૫	૨૫૫૩.૦૦	૪૭૩૮.૭૫	૨૫૪૨.૧૩
		ચુડા	૧૫૮૧.૩૮	૨૩૧૫.૨૫	૩૮૫૫.૩૮	૬૮૪૦.૦૦	૩૬૫૦.૫૦
		દસાડા	૧૩૨૩.૦૦	૧૮૦૫.૦૦	૩૧૬૦.૬૩	૬૦૧૫.૦૦	૩૧૦૦.૮૧
		ધાંગધા	૨૦૫૫.૩૮	૩૦૦૩.૦૦	૪૭૮૩.૨૫	૮૩૦૭.૭૫	૪૫૩૮.૮૪
		હળવદ	૧૮૮૬.૫૦	૩૫૪૪.૧૩	૫૧૧૭.૦૦	૮૮૧૧.૦૦	૫૧૪૨.૧૬
		લખતર	૧૨૬૩.૦૦	૨૧૩૦.૦૦	૩૪૩૨.૦૦	૬૧૫૬.૦૦	૩૨૪૫.૨૫
		લીંબડી	૧૨૧૮.૭૫	૧૭૦૧.૦૦	૨૮૫૨.૫૦	૪૭૧૫.૦૦	૨૬૨૧.૮૧
		મૂળી	૧૨૦૬.૨૫	૧૮૪૦.૦૦	૩૬૦૮.૦૦	૫૮૦૮.૫૦	૩૧૬૫.૮૪
		સાયલા	૧૩૬૮.૫૦	૨૧૩૩.૫૦	૩૫૨૮.૦૦	૬૫૦૨.૫૦	૩૩૮૩.૩૮
		વઢવાણ	૧૮૩૭.૦૦	૩૦૫૫.૦૦	૫૦૮૨.૦૦	૮૨૭૦.૦૦	૪૮૩૬.૦૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૬૮૮.૮૪	૨૬૬૭.૩૬	૪૦૧૪.૪૮	૭૪૬૪.૪૩	૩૮૫૮.૭૮

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખેતીના એકમ દીઠ ઉત્પાદન (કિ.ગ્રા. માં)

૬.૦૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦૮૭.૫૦	૧૮૨૬.૦૦	૨૩૩૭.૦૦	૪૭૮૮.૦૦	૨૫૦૯.૬૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩૩૭.૦૦	૨૨૬૧.૮૮	૩૦૬૩.૩૮	૫૭૦૩.૭૫	૩૦૯૧.૫૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦૮૧.૦૦	૧૫૧૨.૦૦	૨૧૪૩.૧૩	૩૮૭૭.૮૮	૨૧૫૩.૫૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૯૦૫.૦૦	૧૨૩૧.૮૮	૨૧૨૧.૭૫	૪૪૬૪.૦૦	૨૧૮૦.૬૬
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૧૪.૦૦	૧૭૯૦.૨૫	૨૩૧૫.૨૫	૪૮૪૪.૦૦	૨૪૯૦.૮૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩૪૪.૦૦	૧૮૫૬.૨૫	૨૫૯૩.૨૫	૪૦૨૯.૨૫	૨૪૫૫.૬૯
૭	સુ. નગર		૧૨૨૧.૪૪	૨૦૧૯.૧૧	૩૭૭૫.૦૯	૫૮૬૭.૮૫	૩૨૨૦.૮૭
		ચોટીલા	૯૮૭.૫૦	૧૬૯૧.૫૦	૨૭૨૦.૨૫	૪૫૬૭.૫૦	૨૪૯૧.૬૯
		ચુડા	૧૭૪૦.૭૫	૨૯૭૫.૦૦	૫૭૬૪.૬૩	૭૩૬૧.૦૦	૪૪૬૦.૩૪
		દસાડા	૧૧૮૩.૫૦	૨૨૦૦.૦૦	૪૦૦૨.૦૦	૬૨૮૫.૭૫	૩૪૧૭.૮૧
		ધાંગધા	૧૨૯૫.૨૫	૧૮૧૭.૦૦	૩૯૭૫.૦૦	૫૭૩૩.૨૫	૩૨૦૫.૧૩
		હળવદ	૧૦૨૬.૩૮	૧૭૨૩.૭૫	૨૯૮૫.૦૦	૫૪૫૭.૦૦	૨૭૯૮.૦૩
		લખતર	૧૫૭૦.૫૦	૨૭૪૩.૫૦	૫૧૯૧.૦૦	૮૨૮૦.૦૦	૪૪૪૬.૨૫
		લીંબડી	૧૦૪૫.૫૦	૧૬૯૪.૨૫	૩૪૦૨.૦૦	૪૫૫૮.૧૩	૨૬૭૪.૯૭
		મૂળી	૯૯૦.૦૦	૧૭૭૯.૧૩	૩૦૮૯.૫૦	૫૨૪૨.૮૮	૨૭૭૫.૩૮
		સાયલા	૧૦૨૩.૦૦	૧૪૧૦.૭૫	૨૪૬૫.૨૫	૪૫૨૪.૦૦	૨૩૫૫.૭૫
		વઢવાણ	૧૩૫૨.૦૦	૨૧૫૬.૨૫	૪૧૫૬.૨૫	૬૬૬૯.૦૦	૩૫૮૩.૩૮
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧૮૬.૪૩	૧૯૧૬.૮૪	૩૨૭૦.૨૯	૫૩૯૯.૦૯	૨૯૪૩.૧૬

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું કુલ ઉત્પાદન અને એકર દીઠ ઉત્પાદન (માણમાં -૨૦ કિ.ગ્રા.)

૬.૦૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૨૮.૬૦ (૩૫.૮૦)	૭૬૪.૩૩ (૩૫.૫૫)	૯૫૪.૦૦ (૩૬.૦૦)	૧૮૦૧.૮૦ (૩૬.૪૦)	૩૯૪૮.૭૩ (૩૬.૦૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪૨૬.૬૦ (૩૫.૫૫)	૭૪૮.૭૦ (૩૫.૭૦)	૧૦૯૧.૯૦ (૩૫.૮૦)	૨૦૪૬.૩૦ (૩૫.૯૦)	૪૩૧૪.૫૦ (૩૫.૮૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૮૮.૮૫ (૩૫.૪૫)	૫૦૬.૮૦ (૩૬.૨૦)	૫૬૭.૩૦ (૩૬.૬૦)	૧૧૧૩.૨૫ (૩૬.૫૦)	૨૫૭૭.૩૦ (૩૬.૩૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૩૩.૯૦ (૩૭.૧૦)	૫૧૩.૮૦ (૩૬.૭૦)	૮૨૦.૬૦ (૩૭.૩૦)	૧૫૭૭.૧૦ (૩૭.૫૫)	૩૨૪૫.૪૦ (૩૭.૩૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૫૪.૦૦ (૩૫.૪૦)	૭૦૧.૦૦ (૩૫.૦૫)	૧૦૧૩.૧૮ (૩૫.૫૫)	૧૮૩૫.૮૮ (૩૫.૬૫)	૩૯૦૪.૧૫ (૩૫.૪૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪૩૫.૦૦ (૪૩.૫૦)	૬૨૨.૩૦ (૪૪.૪૫)	૮૦૨.૮૦ (૪૪.૬૦)	૧૮૩૮.૮૫ (૪૪.૮૫)	૩૬૯૮.૯૫ (૪૪.૫૭)
૭	સુ. નગર		૩૦૩૫.૨૫ (૨૩.૬૨)	૪૬૭૭.૬૩ (૨૪.૦૫)	૭૫૯૬.૫૫ (૨૪.૧૨)	૧૩૬૭૨.૯૦ (૨૪.૫૭)	૨૮૯૮૨.૩૩ (૨૪.૨૬)
		ચોટીલા	૨૪૩.૧૦ (૨૨.૧૦)	૩૩૨.૨૫ (૨૨.૧૫)	૫૧૦.૬૦ (૨૨.૨૦)	૯૪૭.૭૫ (૨૨.૩૦)	૨૦૩૩.૭૦ (૨૨.૨૩)
		ચુડા	૩૧૮.૨૮ (૨૧.૯૫)	૪૬૩.૦૫ (૨૨.૦૫)	૭૭૧.૦૮ (૨૨.૩૫)	૧૩૬૮.૦૦ (૨૨.૮૦)	૨૯૨૦.૪૦ (૨૨.૪૬)
		દસાડા	૨૬૪.૬૦ (૧૮.૯૦)	૩૮૧.૦૦ (૧૯.૦૫)	૬૩૨.૧૩ (૧૯.૪૫)	૧૨૦૩.૦૦ (૨૦.૦૫)	૨૪૮૦.૭૩ (૧૯.૬૧)
		ધાંગધા	૪૧૧.૦૮ (૨૮.૩૫)	૬૦૦.૬૦ (૨૮.૬૦)	૯૫૮.૬૫ (૨૯.૦૫)	૧૬૬૧.૫૫ (૨૯.૧૫)	૩૬૩૧.૮૮ (૨૮.૯૪)
		હળવદ	૩૯૯.૩૦ (૩૬.૩૦)	૭૦૮.૮૩ (૩૬.૩૫)	૧૦૨૩.૪૦ (૩૬.૫૫)	૧૯૮૨.૨૦ (૩૭.૪૦)	૪૧૧૩.૭૩ (૩૬.૮૯)
		લખતર	૨૫૨.૬૦ (૨૧.૦૫)	૪૨૬.૦૦ (૨૧.૩૦)	૬૮૬.૪૦ (૨૧.૪૫)	૧૨૩૧.૨૦ (૨૧.૬૦)	૨૫૯૬.૨૦ (૨૧.૪૬)
		લીંબડી	૨૪૩.૭૫ (૧૬.૨૫)	૩૪૦.૨૦ (૧૬.૨૦)	૫૭૦.૫૦ (૧૬.૩૦)	૯૪૩.૦૦ (૧૬.૪૦)	૨૦૯૭.૪૫ (૧૬.૩૨)
		મૂળી	૨૪૧.૨૫ (૧૯.૩૦)	૩૮૮.૦૦ (૧૯.૪૦)	૭૨૧.૮૦ (૨૦.૦૫)	૧૧૮૧.૭૦ (૨૦.૨૦)	૨૫૩૨.૭૫ (૧૯.૯૪)
		સાયલા	૨૭૩.૯૦ (૨૪.૯૦)	૪૨૬.૭૦ (૨૫.૧૦)	૭૦૫.૬૦ (૨૫.૨૦)	૧૩૦૦.૫૦ (૨૫.૫૦)	૨૭૦૬.૭૦ (૨૫.૩૦)
		વઢવાણ	૩૮૭.૪૦ (૨૯.૮૦)	૬૧૧.૦૦ (૩૦.૫૫)	૧૦૧૬.૪૦ (૩૦.૮૦)	૧૮૫૪.૦૦ (૩૦.૯૦)	૩૮૬૮.૮૦ (૩૦.૭૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૫૪૦૪.૩૦ (૨૮.૦૭)	૮૫૩૫.૫૫ (૨૮.૫૫)	૧૨૮૪૬.૩૩ (૨૮.૧૭)	૨૩૮૮૬.૧૮ (૨૮.૮૫)	૫૦૬૭૨.૩૫ (૨૮.૫૪)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ખેડૂતોનું એકર દીઠ ઉત્પાદન(માણમાં) દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું કિલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપીયામાં)

૬.૦૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૯.૯૯	૧૦.૧૩	૯.૬૧	૯.૭૪	૯.૮૧
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩.૫૭	૧૪.૨૩	૧૩.૩૪	૧૩.૭૫	૧૩.૭૧
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧.૭૩	૧૧.૫૧	૧૧.૫૩	૧૧.૫૪	૧૧.૫૬
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨.૧૬	૧૨.૪૬	૧૧.૮૮	૧૨.૩૩	૧૨.૨૨
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧.૭૨	૧૧.૬૩	૧૦.૯૮	૧૧.૧૮	૧૧.૨૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૬૦	૧૩.૧૭	૧૩.૨૬	૧૩.૬૯	૧૩.૫૦
૭	સુ. નગર		૧૨.૩૦	૧૧.૯૯	૧૧.૭૯	૧૧.૭૨	૧૧.૮૪
		ચોટીલા	૧૮.૬૬	૧૮.૩૭	૧૭.૫૭	૧૭.૫૭	૧૭.૮૩
		ચુડા	૧૪.૭૫	૧૫.૨૮	૧૫.૫૫	૧૫.૭૦	૧૫.૪૯
		દસાડા	૧૧.૯૬	૧૧.૭૦	૧૧.૪૫	૧૦.૮૧	૧૧.૨૩
		ધાંગધા	૧૧.૦૦	૧૦.૬૦	૧૦.૭૬	૧૦.૬૪	૧૦.૭૧
		હળવદ	૧૦.૭૫	૧૦.૭૦	૧૦.૬૮	૧૧.૩૬	૧૧.૦૨
		લખતર	૧૦.૭૬	૧૦.૪૧	૧૦.૨૬	૧૦.૦૧	૧૦.૨૧
		લીંબડી	૧૩.૨૦	૧૩.૦૮	૧૨.૮૯	૧૨.૪૫	૧૨.૭૬
		મૂળી	૧૨.૪૭	૧૨.૧૩	૧૧.૬૦	૧૧.૫૭	૧૧.૭૫
		સાયલા	૧૧.૯૬	૧૧.૬૬	૧૧.૩૯	૧૧.૧૧	૧૧.૩૫
		વઢવાણ	૧૦.૧૦	૯.૭૩	૯.૧૭	૯.૦૩	૯.૨૯
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૨.૨૩	૧૨.૦૮	૧૧.૭૮	૧૧.૮૯	૧૧.૯૩

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું કિલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપીયામાં)

૬.૦૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૦૫	૧૦.૫૭	૮.૮૮	૧૦.૩૦	૧૦.૨૫
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૮૮	૧૦.૬૬	૧૦.૦૮	૧૦.૨૨	૧૦.૩૪
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦.૧૨	૮.૮૦	૮.૪૭	૮.૫૭	૮.૬૫
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૫૩	૧૦.૨૧	૮.૮૮	૧૦.૭૬	૧૦.૪૭
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૬૨	૮.૮૪	૮.૭૭	૧૦.૧૬	૧૦.૦૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨.૮૭	૧૩.૨૮	૧૩.૪૮	૧૩.૩૭	૧૩.૩૧
૭	સુ. નગર		૮.૪૩	૮.૮૭	૮.૫૬	૮.૩૨	૮.૫૮
		ચોટીલા	૧૦.૩૪	૧૦.૦૪	૮.૭૩	૮.૬૧	૮.૭૮
		ચુડા	૧૧.૨૬	૮.૬૨	૮.૫૩	૮.૧૦	૮.૨૧
		દસાડા	૮.૩૭	૭.૮૫	૭.૭૮	૭.૧૭	૭.૫૮
		ધાંગધા	૮.૩૩	૮.૦૫	૮.૮૨	૮.૦૭	૮.૦૪
		હળવદ	૮.૬૭	૮.૧૦	૮.૧૦	૮.૭૩	૮.૮૭
		લખતર	૬.૮૫	૬.૮૦	૬.૭૦	૬.૩૬	૬.૫૭
		લીંબડી	૧૦.૦૬	૮.૮૬	૮.૪૭	૮.૮૫	૮.૩૩
		મૂળી	૮.૪૮	૮.૦૭	૭.૮૫	૭.૬૫	૭.૮૫
		સાયલા	૮.૪૩	૮.૮૩	૮.૦૭	૮.૪૪	૮.૭૮
		વઢવાણ	૧૦.૪૩	૧૦.૦૩	૮.૬૧	૮.૨૪	૮.૫૮
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮.૮૭	૮.૫૩	૮.૧૦	૮.૦૮	૮.૨૫

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)નું એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) દીઠ ઉત્પાદન અર્થ (રૂપીયામાં)

૬.૦૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૯૯.૭૯	૨૦૨.૬૫	૧૯૨.૧૯	૧૯૪.૮૯	૧૯૬.૨૭
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૭૧.૩૯	૨૮૪.૬૮	૨૬૬.૭૫	૨૭૫.૦૪	૨૭૪.૨૬
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૩૪.૫૫	૨૩૦.૨૪	૨૩૦.૫૭	૨૩૦.૭૮	૨૩૧.૨૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૪૩.૧૨	૨૪૯.૨૮	૨૩૭.૫૬	૨૪૬.૫૬	૨૪૪.૩૬
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૩૪.૩૧	૨૩૨.૫૩	૨૧૯.૫૭	૨૨૩.૫૦	૨૨૫.૦૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૭૧.૯૩	૨૬૩.૩૩	૨૬૫.૧૮	૨૭૩.૮૨	૨૬૯.૯૬
૭	સુ. નગર		૨૪૬.૦૯	૨૩૯.૮૩	૨૩૫.૮૫	૨૩૪.૩૯	૨૩૬.૮૮
		ચોટીલા	૩૭૩.૧૭	૩૬૭.૪૫	૩૫૧.૩૨	૩૫૧.૩૪	૩૫૬.૫૭
		ચુડા	૨૯૫.૦૪	૩૦૫.૫૯	૩૧૧.૦૬	૩૧૩.૯૭	૩૦૯.૮૧
		દસાડા	૨૩૯.૨૪	૨૩૩.૯૧	૨૨૯.૧૦	૨૧૬.૧૬	૨૨૪.૬૫
		ધાંગધ્રા	૨૨૦.૧૦	૨૧૨.૦૧	૨૧૫.૩૦	૨૧૨.૭૨	૨૧૪.૧૨
		હળવદ	૨૧૫.૦૧	૨૧૩.૯૮	૨૧૩.૬૮	૨૨૭.૧૬	૨૨૦.૩૫
		લખતર	૨૧૫.૨૩	૨૦૮.૧૧	૨૦૫.૧૬	૨૦૦.૨૦	૨૦૪.૨૭
		લીંબડી	૨૬૪.૦૭	૨૬૧.૬૧	૨૫૭.૭૫	૨૪૯.૦૫	૨૫૫.૨૦
		મૂળી	૨૪૯.૩૯	૨૪૨.૫૨	૨૩૨.૦૫	૨૩૧.૪૦	૨૩૫.૦૦
		સાયલા	૨૩૯.૧૮	૨૩૩.૧૧	૨૨૭.૮૯	૨૨૨.૧૪	૨૨૭.૦૯
		વઢવાણ	૨૦૨.૦૮	૧૯૪.૬૦	૧૮૩.૩૯	૧૮૦.૬૪	૧૮૫.૭૧
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૪૪.૭૦	૨૪૧.૫૫	૨૩૫.૬૬	૨૩૭.૭૩	૨૩૮.૫૯

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)નું એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂપીયામાં)

૬.૦૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૦૦.૮૩	૨૧૧.૩૮	૧૮૮.૫૬	૨૦૬.૦૭	૨૦૪.૮૭
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૧૭.૬૫	૨૧૩.૨૦	૨૦૧.૮૭	૨૦૪.૩૪	૨૦૬.૭૮
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૨.૩૮	૧૮૬.૦૧	૧૮૮.૩૬	૧૮૧.૪૧	૧૮૩.૦૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૦.૬૫	૨૦૪.૩૦	૧૮૮.૬૧	૨૧૫.૨૬	૨૦૮.૪૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૨.૪૮	૧૮૮.૭૮	૧૮૫.૩૨	૨૦૩.૨૨	૨૦૧.૫૩
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૫૭.૪૩	૨૬૫.૫૫	૨૬૮.૬૬	૨૬૭.૩૫	૨૬૬.૨૬
૭	સુ. નગર		૧૮૮.૫૫	૧૭૭.૪૭	૧૭૧.૧૦	૧૬૬.૪૮	૧૭૧.૬૫
		ચોટીલા	૨૦૬.૮૪	૨૦૦.૭૮	૧૮૪.૬૦	૧૮૨.૩૦	૧૮૫.૮૧
		ચુડા	૨૨૫.૧૮	૧૮૨.૩૩	૧૭૦.૬૪	૧૮૧.૮૧	૧૮૪.૨૩
		દસાડા	૧૬૭.૪૫	૧૫૮.૦૧	૧૫૫.૬૭	૧૪૩.૪૨	૧૫૧.૬૦
		ધાંગધ્રા	૧૮૬.૫૩	૧૮૦.૮૨	૧૭૮.૩૪	૧૮૧.૩૩	૧૮૦.૮૭
		હળવદ	૧૮૩.૩૧	૧૮૧.૮૬	૧૮૧.૮૩	૧૭૪.૫૪	૧૭૮.૩૮
		લખતર	૧૩૭.૦૬	૧૩૬.૦૭	૧૩૪.૦૮	૧૨૭.૧૬	૧૩૧.૪૩
		લીંબડી	૨૦૧.૧૬	૧૮૭.૨૦	૧૮૮.૪૦	૧૭૭.૦૮	૧૮૬.૫૪
		મૂળી	૧૬૮.૬૫	૧૬૧.૪૩	૧૫૬.૮૧	૧૫૩.૦૭	૧૫૬.૮૬
		સાયલા	૧૮૮.૬૧	૧૭૮.૬૬	૧૮૧.૩૬	૧૬૮.૭૮	૧૭૫.૭૧
		વઢવાણ	૨૦૮.૬૭	૨૦૦.૬૬	૧૮૨.૨૬	૧૮૪.૭૮	૧૮૧.૫૮
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૮૮.૩૦	૧૮૦.૬૮	૧૮૨.૦૩	૧૮૧.૫૮	૧૮૪.૮૮

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ને એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) કપાસનો મળેલ સરેરાશ ભાવ (રૂપિયામાં)

૬.૦૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૬૮.૦૦	૩૭૦.૦૦	૩૭૧.૦૦	૩૭૪.૦૦	૩૭૦.૭૫
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૦.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૧.૫૦	૩૬૩.૦૦	૩૬૧.૧૩
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૫૮.૦૦	૩૬૩.૦૦	૩૬૦.૦૦	૩૬૬.૦૦	૩૬૧.૭૫
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૮.૦૦	૩૪૫.૦૦	૩૫૦.૦૦	૩૫૪.૦૦	૩૪૮.૨૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૫૩.૦૦	૩૫૫.૦૦	૩૫૭.૫૦	૩૬૦.૦૦	૩૫૬.૩૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૪૮.૦૦	૩૫૦.૦૦	૩૫૨.૦૦	૩૫૬.૦૦	૩૫૧.૭૫
૭	સુ. નગર		૩૫૧.૦૦	૩૫૧.૨૮	૩૫૩.૬૦	૩૫૫.૨૮	૩૫૨.૭૮
		ચોટીલા	૩૭૧.૦૦	૩૭૧.૦૦	૩૭૨.૦૦	૩૭૨.૦૦	૩૭૧.૫૦
		ચુડા	૩૫૨.૦૦	૩૫૨.૨૫	૩૫૬.૦૦	૩૫૭.૦૦	૩૫૪.૩૧
		દસાડા	૩૫૦.૦૦	૩૫૧.૦૦	૩૫૩.૦૦	૩૫૪.૦૦	૩૫૨.૦૦
		ધાંગધ્રા	૩૩૬.૦૦	૩૪૦.૦૦	૩૪૬.૫૦	૩૪૮.૦૦	૩૪૨.૮૮
		હળવદ	૩૫૮.૦૦	૩૫૬.૫૦	૩૫૮.૦૦	૩૬૧.૦૦	૩૫૮.૬૩
		લખતર	૩૪૭.૦૦	૩૪૮.૫૦	૩૪૬.૦૦	૩૪૮.૦૦	૩૪૭.૬૩
		લીંબડી	૩૬૪.૦૦	૩૬૧.૦૦	૩૬૪.૦૦	૩૬૫.૦૦	૩૬૩.૫૦
		મૂળી	૩૪૫.૦૦	૩૪૬.૦૦	૩૪૮.૫૦	૩૫૦.૦૦	૩૪૭.૩૮
		સાયલા	૩૪૧.૦૦	૩૪૩.૦૦	૩૪૬.૦૦	૩૪૭.૫૦	૩૪૪.૩૮
		વઢવાણ	૩૪૬.૦૦	૩૪૩.૫૦	૩૪૫.૦૦	૩૪૮.૨૫	૩૪૫.૬૮
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૫૫.૨૮	૩૫૬.૩૩	૩૫૭.૮૪	૩૬૧.૧૮	૩૫૭.૬૮

૫૨૫

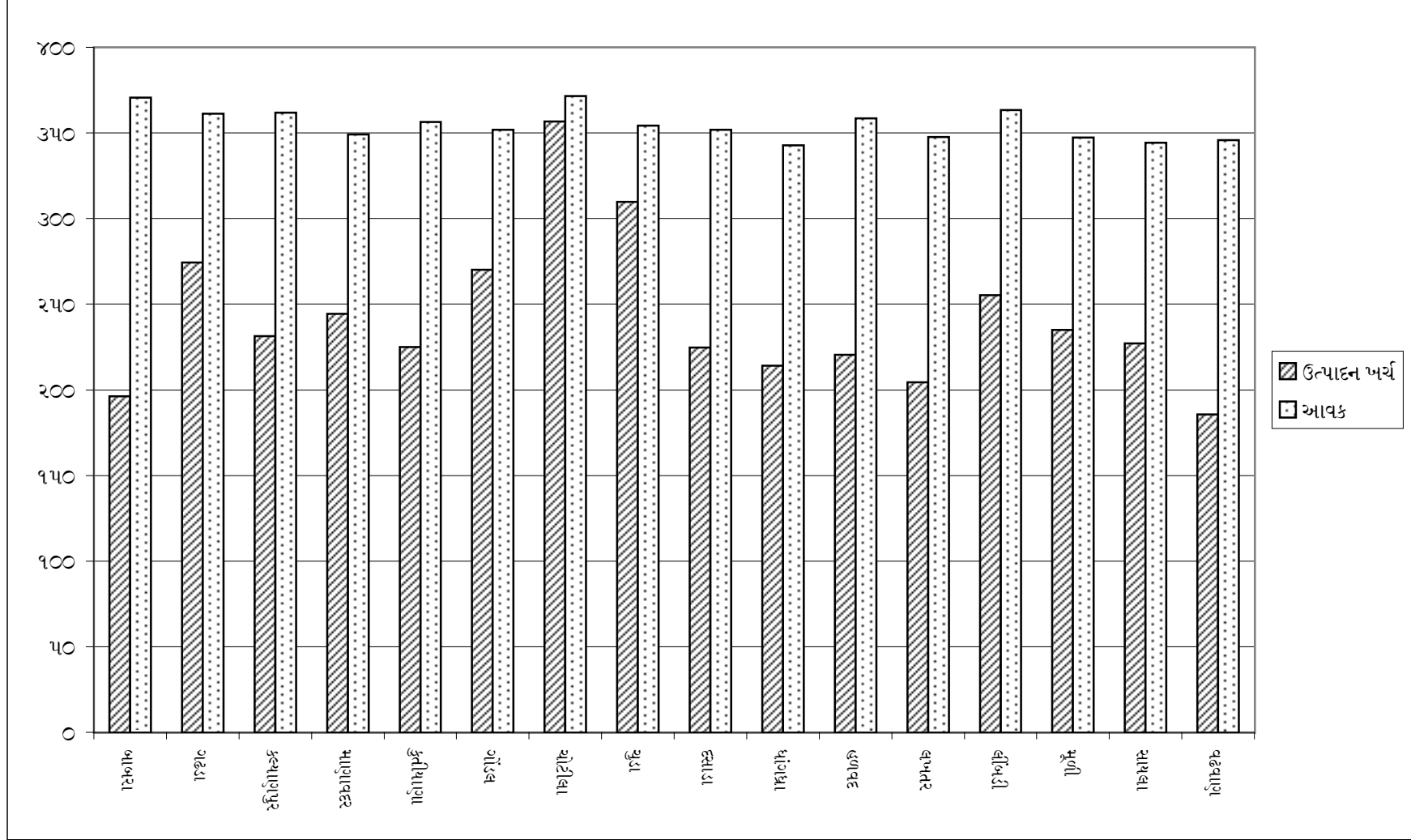
મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ને એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) કપાસનો મળેલ સરેરાશ ભાવ
(રૂપિયામાં)

૬.૦૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૦.૦૦	૨૧૨.૫૦	૨૧૪.૦૦	૨૧૫.૦૦	૨૧૨.૮૮
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૧.૦૦	૨૨૧.૦૦	૨૨૨.૦૦	૨૨૩.૦૦	૨૨૧.૭૫
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૯૭.૫૦	૨૦૩.૦૦	૨૦૪.૦૦	૨૦૮.૦૦	૨૦૩.૧૩
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૧.૦૦	૨૧૬.૦૦	૨૧૮.૦૦	૨૧૭.૦૦	૨૧૫.૫૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૬.૦૦	૨૧૫.૫૦	૨૧૮.૦૦	૨૨૧.૦૦	૨૧૭.૬૩
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૩૩.૦૦	૨૩૫.૦૦	૨૩૬.૦૦	૨૪૦.૦૦	૨૩૬.૦૦
૭	સુ. નગર		૨૧૫.૩૩	૨૧૪.૦૩	૨૧૬.૫૦	૨૧૭.૧૮	૨૧૫.૭૬
		ચોટીલા	૨૦૮.૦૦	૨૦૪.૨૫	૨૦૮.૦૦	૨૧૦.૦૦	૨૦૭.૮૧
		ચુડા	૨૧૫.૨૫	૨૧૨.૦૦	૨૧૪.૦૦	૨૧૬.૦૦	૨૧૪.૩૧
		દસાડા	૨૧૮.૦૦	૨૧૭.૫૦	૨૧૮.૦૦	૨૧૯.૦૦	૨૧૮.૧૩
		ધાંગધ્રા	૨૧૦.૦૦	૨૧૨.૦૦	૨૧૬.૦૦	૨૧૫.૫૦	૨૧૩.૩૮
		હળવદ	૨૦૬.૦૦	૨૦૭.૦૦	૨૦૮.૦૦	૨૧૦.૦૦	૨૦૭.૭૫
		લખતર	૨૦૮.૦૦	૨૧૧.૦૦	૨૧૨.૦૦	૨૧૧.૦૦	૨૧૦.૫૦
		લીંબડી	૨૩૮.૦૦	૨૨૯.૦૦	૨૩૩.૦૦	૨૩૬.૦૦	૨૩૪.૦૦
		મૂળી	૨૧૯.૦૦	૨૧૮.૫૦	૨૨૦.૦૦	૨૨૧.૨૫	૨૧૯.૬૯
		સાયલા	૨૧૪.૦૦	૨૧૫.૦૦	૨૧૮.૦૦	૨૧૬.૦૦	૨૧૫.૭૫
		વઢવાણ	૨૧૬.૦૦	૨૧૪.૦૦	૨૧૮.૦૦	૨૧૭.૦૦	૨૧૬.૨૫
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૪.૮૩	૨૧૬.૭૨	૨૧૮.૩૬	૨૨૦.૧૭	૨૧૭.૫૨

પિયત ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ અને આવક (રૂપિયામાં)

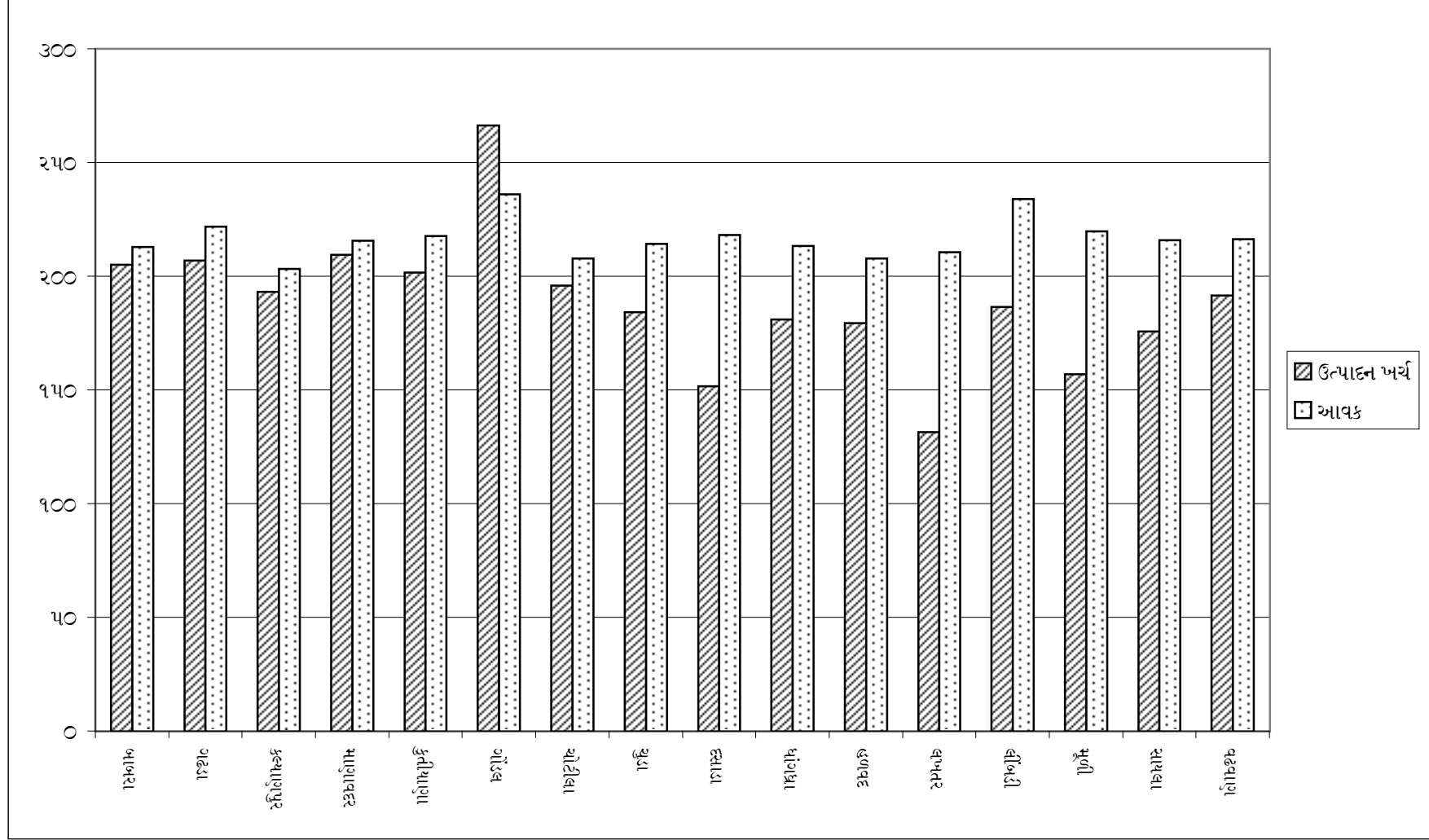
ગ્રાફ ૬.૩

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૬.૦૬.૧ તથા ટેબલ નં. ૬.૦૭.૧ માંથી સંકલિત

બીનપિયત ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ અને આવક (રૂપિયામાં)

ગ્રાફ ૬.૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૬.૦૬.૨ તથા ટેબલ નં. ૬.૦૭.૨ માંથી સંકલિત

૫૨૮

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત) દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ પાક વેચાણની વિગત
(માણમાં)

૬.૦૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક વેચાણના માધ્યમો							કુલ વેચાણ
			ગ્રામ્ય વેપારી	મોટો ખેડૂત	માર્કેટીંગ યાર્ડ	મોટા વેપારી	સી.સી. આઈ.	ગુજ. કોટ.	અન્ય	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮			
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૭૬.૪૮	૧૫૭.૯૯	૨૨૯૦.૮૪	૧૨૨૪.૪૧	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૯૪૯.૭૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૫૮.૮૭	૧૭૨.૫૮	૨૫૮૮.૭૦	૧૨૯૪.૩૫	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૪૩૧૪.૫૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૮૬.૬૦	૨૫૭.૭૩	૨૫૭.૭૩	૧૬૭૫.૨૫	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૫૭૭.૩૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૬૪.૯૧	૯૭.૩૬	૧૯૭૯.૬૯	૧૧૦૩.૪૪	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૨૪૫.૪૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૩૪.૨૫	૩૧૨.૩૩	૧૭૫૬.૮૭	૧૬૦૦.૭૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૯૦૪.૧૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૭૩.૯૮	૭૩.૯૮	૨૯૨૨.૧૭	૬૨૮.૮૨	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૬૯૮.૯૫
૭	સુ. નગર		૭૦૭૩.૨૧	૧૨૦૧.૩૩	૮૪૭૧.૮૦	૧૨૨૩૫.૯૯	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૮૯૮૨.૩૩
		ચોટીલા	૩૪૫.૭૩	૪૦.૬૭	૭૭૨.૮૧	૮૭૪.૪૯	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૦૩૩.૭૦
		ચુડા	૭૦૦.૯૦	૫૮.૪૧	૭૦૦.૯૦	૧૪૬૦.૨૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૯૨૦.૪૦
		દસાડા	૯૬૭.૪૮	૪૯.૬૧	૪૯૬.૧૫	૯૬૭.૪૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૪૮૦.૭૩
		ધાંગધ્રા	૧૧૬૨.૨૦	૨૧૭.૯૧	૫૦૮.૪૬	૧૭૪૩.૩૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૬૩૧.૮૮
		હળવદ	૧૨૩.૪૧	૧૨૩.૪૧	૩૧૨૬.૪૩	૭૪૦.૪૭	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૪૧૧૩.૭૩
		લખતર	૧૪૫૩.૮૭	૫૧.૯૨	૨૫૯.૬૨	૮૩૦.૭૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૫૯૬.૨૦
		લીંબડી	૪૧૯.૪૯	૬૨.૯૨	૪૪૦.૪૬	૧૧૭૪.૫૭	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૦૯૭.૪૫
		મૂળી	૧૪૪૩.૬૭	૧૦૧.૩૧	૪૩૦.૫૭	૫૫૭.૨૧	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૫૩૨.૭૫
		સાયલા	૧૦૮.૨૭	૧૦૮.૨૭	૧૨૭૨.૧૫	૧૨૧૮.૦૨	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૭૦૬.૭૦
		વઢવાણ	૩૪૮.૧૯	૩૮૬.૮૮	૪૬૪.૨૬	૨૬૬૯.૪૭	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૮૬૮.૮૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૩૬૮.૨૯	૨૨૭૩.૩૦	૨૦૨૬૭.૮૦	૧૯૭૬૨.૯૬	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૫૦૬૭૨.૩૫

૫૨૯

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત) દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ પાક વેચાણની
વિગત (માણમાં)

૬.૦૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક વેચાણના માધ્યમો							કુલ વેચાણ
			ગ્રામ્ય વેપારી	મોટો ખેડૂત	માર્કેટીંગ યાર્ડ	મોટા વેપારી	સી.સી. આઈ.	ગુજ. કોટ.	અન્ય	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮			
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૬૦.૬૨	૮૦.૩૧	૧૧૬૪.૪૭	૬૦૨.૩૧	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૦૦૭.૭૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૨૩.૬૬	૭૪.૨૦	૧૫૦૮.૬૫	૭૬૬.૬૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૪૭૩.૨૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૪૧.૧૮	૧૫૫.૦૫	૧૮૮.૫૧	૧૧૩૭.૦૫	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૭૨૨.૮૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૭.૪૫	૫૨.૩૪	૧૦૮૧.૬૧	૫૮૩.૧૪	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૭૪૪.૫૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૧૮.૫૬	૧૫૮.૪૨	૮૧૬.૬૪	૭૮૭.૦૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૮૮૨.૭૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૮.૨૮	૩૮.૨૮	૧૫૩૨.૩૫	૩૫૩.૬૨	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૮૬૪.૫૫
૭	સુ. નગર		૬૮૮૬.૮૮	૧૦૩૭.૫૧	૬૫૩૮.૬૮	૧૧૧૮૩.૮૫	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૫૭૪૭.૦૪
		ચોટીલા	૨૫૮.૧૪	૩૮.૮૭	૭૫૭.૪૭	૮૧૬.૮૪	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૮૭૩.૪૨
		ચુડા	૮૮૨.૦૭	૭૧.૩૭	૮૨૦.૭૦	૧૭૮૪.૧૪	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૫૬૮.૨૮
		દસાડા	૧૦૬૬.૩૬	૨૭.૩૪	૫૪૬.૮૫	૧૦૮૩.૭૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૭૩૪.૨૫
		ધાંગધા	૭૮૪.૮૭	૧૫૩.૮૫	૩૮૪.૬૨	૧૨૩૦.૭૭	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૫૬૪.૧૦
		હળવદ	૪૪.૭૭	૮૮.૫૪	૧૬૭૮.૮૨	૪૨૫.૩૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૨૩૮.૪૩
		લખતર	૧૮૨૦.૭૮	૧૦૬.૭૧	૩૨૦.૧૩	૧૨૦૮.૩૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૫૫૭.૦૦
		લીંબડી	૪૦૬.૬૦	૧૦૭.૦૦	૩૮૫.૨૦	૧૨૪૧.૧૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૧૩૮.૮૮
		મૂળી	૧૨૮૭.૭૭	૮૮.૮૧	૩૭૭.૪૫	૪૬૬.૨૬	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૨૨૦.૩૦
		સાયલા	૫૬.૫૪	૩૭.૬૮	૮૨૩.૪૫	૮૬૬.૮૨	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૮૮૪.૬૦
		વઢવાણ	૨૫૮.૦૦	૩૧૫.૩૪	૩૪૪.૦૦	૧૮૪૮.૩૬	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૨૮૬૬.૭૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૭૬૮૮.૬૬	૧૫૮૮.૧૧	૧૨૮૩૧.૮૨	૧૫૪૩૩.૮૪	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૩૭૬૫૨.૫૨

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત) દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ પાક વેચાણની જિલ્લા
અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૦૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક વેચાણના માધ્યમો							કુલ વેચાણ
			ગ્રામ્ય વેપારી	મોટો ખેડૂત	માર્કેટીંગ યાર્ડ	મોટા વેપારી	સી.સી. આઈ.	ગુજ. કોટ.	અન્ય	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮			
૧	અમરેલી	બાબરા	૭.૦૦	૪.૦૦	૫૮.૦૦	૩૧.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૩૦)	(૦૬.૮૫)	(૧૧.૩૦)	(૦૬.૨૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૭૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૬.૦૦	૪.૦૦	૬૦.૦૦	૩૦.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૦૮)	(૦૭.૫૮)	(૧૨.૭૭)	(૦૬.૫૫)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૮.૫૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫.૦૦	૧૦.૦૦	૧૦.૦૦	૬૫.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૬૨)	(૧૧.૩૪)	(૦૧.૨૭)	(૦૮.૪૮)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૦૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨.૦૦	૩.૦૦	૬૧.૦૦	૩૪.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૭૮)	(૦૪.૨૮)	(૦૮.૭૭)	(૦૫.૫૮)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૬.૪૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬.૦૦	૮.૦૦	૪૫.૦૦	૪૧.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૮૦)	(૧૩.૭૪)	(૦૮.૬૭)	(૦૮.૧૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૭૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨.૦૦	૨.૦૦	૭૯.૦૦	૧૭.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૮૮)	(૦૩.૨૫)	(૧૪.૪૨)	(૦૩.૧૮)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૩૦)
૭	સુ. નગર		૨૪.૪૧	૪.૧૫	૨૯.૨૩	૪૨.૨૨	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૮૪.૫૨)	(૫૨.૮૫)	(૪૧.૮૦)	(૬૧.૮૧)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૫૭.૨૦)
		ચોટીલા	૧૭.૦૦	૨.૦૦	૩૮.૦૦	૪૩.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૩)	(૦૧.૭૮)	(૦૩.૮૧)	(૦૪.૪૨)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૪.૦૧)
		ચુડા	૨૪.૦૦	૨.૦૦	૨૪.૦૦	૫૦.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૩૮)	(૦૨.૫૭)	(૦૩.૪૬)	(૦૭.૩૮)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૭૬)
		દસાડા	૩૯.૦૦	૨.૦૦	૨૦.૦૦	૩૯.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૫૬)	(૦૨.૧૮)	(૦૨.૪૫)	(૦૪.૮૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૪.૮૦)
		ધાંગધ્રા	૩૨.૦૦	૬.૦૦	૧૪.૦૦	૪૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૩.૮૮)	(૦૮.૫૮)	(૦૨.૫૧)	(૦૮.૮૨)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૧૭)
		હળવદ	૩.૦૦	૩.૦૦	૭૬.૦૦	૧૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૪૭)	(૦૫.૪૩)	(૧૫.૪૩)	(૦૩.૭૫)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૮.૧૨)
		લખતર	૫૬.૦૦	૨.૦૦	૧૦.૦૦	૩૨.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૭.૩૭)	(૦૨.૨૮)	(૦૧.૨૮)	(૦૪.૨૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૧૨)
		લીંબડી	૨૦.૦૦	૩.૦૦	૨૧.૦૦	૫૬.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૦૧)	(૦૨.૭૭)	(૦૨.૧૭)	(૦૫.૮૪)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૪.૧૪)
		મૂળી	૫૭.૦૦	૪.૦૦	૧૭.૦૦	૨૨.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૭.૨૫)	(૦૪.૪૬)	(૦૨.૧૨)	(૦૨.૮૨)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૦૦)
		સાયલા	૪.૦૦	૪.૦૦	૪૭.૦૦	૪૫.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૨૮)	(૦૪.૭૬)	(૦૬.૨૮)	(૦૬.૧૬)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૩૪)
		વઢવાણ	૯.૦૦	૧૦.૦૦	૧૨.૦૦	૬૯.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૧૬)	(૧૭.૦૨)	(૦૨.૨૮)	(૧૩.૫૧)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૬૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૬.૫૧	૪.૪૮	૪૦.૦૦	૩૯.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં જુદા જુદા માધ્યમો દ્વારા થયેલ પાક વેચાણની સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત) દ્વારા પાક વેચાણના જુદા જુદા માધ્યમ દ્વારા થયેલ પાક વેચાણની
જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૦૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક વેચાણના માધ્યમો							કુલ વેચાણ
			ગ્રામ્ય વેપારી	મોટો ખેડૂત	માર્કેટીંગ યાર્ડ	મોટા વેપારી	સી.સી. આઈ.	ગુજ. કોટ.	અન્ય	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮			
૧	અમરેલી	બાબરા	૮.૦૦	૪.૦૦	૫૮.૦૦	૩૦.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૦૮)	(૦૫.૦૩)	(૦૮.૦૦)	(૦૩.૮૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૩૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫.૦૦	૩.૦૦	૬૧.૦૦	૩૧.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૬૧)	(૦૪.૬૪)	(૧૧.૬૭)	(૦૪.૮૭)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૬.૫૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪.૦૦	૮.૦૦	૧૧.૦૦	૬૬.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૧૪)	(૦૮.૭૦)	(૦૧.૪૭)	(૦૭.૩૭)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૪.૫૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧.૦૦	૩.૦૦	૬૨.૦૦	૩૪.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૨૩)	(૦૩.૨૭)	(૦૮.૩૬)	(૦૩.૮૪)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૪.૬૩)
૫	પોરબંદર	કુર્તીયાણા	૬.૦૦	૮.૦૦	૪૬.૦૦	૪૦.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૧.૫૬)	(૦૮.૮૮)	(૦૭.૦૮)	(૦૫.૧૬)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૨૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨.૦૦	૨.૦૦	૭૮.૦૦	૧૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૫૧)	(૦૨.૪૬)	(૧૧.૮૫)	(૦૨.૨૮)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૨૨)
૭	સુ. નગર		૨૭.૧૪	૪.૦૩	૨૫.૪૦	૪૩.૪૪	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૮૦.૮૭)	(૬૪.૮૨)	(૫૦.૫૬)	(૭૨.૪૬)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૬૮.૩૮)
		ચોટીલા	૧૩.૧૩	૨.૦૨	૩૮.૩૮	૪૬.૪૬	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૩૭)	(૦૨.૪૮)	(૦૫.૮૬)	(૦૫.૮૪)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૨૪)
		ચુડા	૨૫.૦૦	૨.૦૦	૨૩.૦૦	૫૦.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૧.૬૦)	(૦૪.૪૭)	(૦૬.૩૫)	(૧૧.૫૬)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૮.૪૮)
		દસાડા	૩૮.૦૦	૧.૦૦	૨૦.૦૦	૪૦.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૩.૮૭)	(૦૧.૭૧)	(૦૪.૨૩)	(૦૭.૦૮)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૨૬)
		ધાંગધા	૩૧.૦૦	૬.૦૦	૧૫.૦૦	૪૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૩૪)	(૦૮.૬૩)	(૦૨.૮૭)	(૦૭.૮૭)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૬.૮૧)
		હળવદ	૨.૦૦	૪.૦૦	૭૫.૦૦	૧૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૫૮)	(૦૫.૬૦)	(૧૨.૮૮)	(૦૨.૭૬)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૮૪)
		લખતર	૫૪.૦૦	૩.૦૦	૮.૦૦	૩૪.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૨૪.૮૮)	(૦૬.૬૮)	(૦૨.૪૮)	(૦૭.૮૪)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૮.૪૫)
		લીંબડી	૧૮.૦૦	૫.૦૦	૧૮.૦૦	૫૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૨૮)	(૦૬.૭૦)	(૦૨.૮૮)	(૦૮.૦૪)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૬૮)
		મૂળી	૫૮.૦૦	૪.૦૦	૧૭.૦૦	૨૧.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૬.૭૫)	(૦૫.૫૬)	(૦૨.૮૨)	(૦૩.૦૨)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૮૦)
		સાયલા	૩.૦૦	૨.૦૦	૪૮.૦૦	૪૬.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૦.૭૪)	(૦૨.૩૬)	(૦૭.૧૪)	(૦૫.૬૨)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૫.૦૧)
		વઢવાણ	૮.૦૦	૧૧.૦૦	૧૨.૦૦	૬૮.૦૦	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૩૬)	(૧૮.૭૩)	(૦૨.૬૬)	(૧૨.૬૩)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૦૭.૬૧)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૦.૪૨	૪.૨૪	૩૪.૩૫	૪૦.૮૮	૦.૦	૦.૦	૦.૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	૦.૦	૦.૦	૦.૦	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં જુદા જુદા માધ્યમો દ્વારા થયેલ પાક વેચાણની સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક (રૂપિયામાં)

૬.૧૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૫૬૭૫.૦૦ (૩૬૫૪.૦૦)	૭૭૬૦૫.૦૦ (૩૫૨૭.૫૦)	૧૦૦૦૨૩.૬૦ (૩૫૦૮.૬૦)	૨૦૫૮૮૪.૦૦ (૩૬૧૨.૦૦)	૪૨૭૩૮૮.૧૪ (૩૫૬૧.૫૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૮૦૮૫.૪૦ (૪૨૨૧.૧૦)	૯૯૯૭૪.૮૮ (૪૨૫૪.૨૫)	૧૩૬૦૧૩.૮૫ (૪૩૧૭.૯૦)	૨૫૪૩૮૭.૨૫ (૪૩૪૮.૫૦)	૫૪૮૪૩૨.૧૦ (૪૩૦૧.૪૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૨૬૯૯.૫૦ (૩૭૧૩.૦૦)	૬૧૩૮૭.૨૦ (૩૮૩૬.૭૦)	૮૭૪૩૯.૫૦ (૩૮૮૬.૨૦)	૧૬૧૩૧૯.૬૦ (૩૯૮૩.૨૦)	૩૪૯૯૪૩.૭૫ (૩૮૬૬.૭૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૮૧૯૧.૦૦ (૩૮૧૯.૧૦)	૫૩૨૧૭.૦૦ (૩૮૪૨.૦૦)	૯૨૫૦૮.૩૦ (૪૦૨૨.૧૦)	૧૯૩૭૩૭.૬૦ (૪૦૩૬.૨૦)	૩૭૫૯૪૫.૧૪ (૩૯૭૮.૨૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૩૮૦૪.૮૦ (૩૬૫૦.૪૦)	૭૭૧૫૯.૭૮ (૩૬૭૪.૨૮)	૧૦૦૮૪૪.૯૦ (૩૭૩૮.૭૦)	૨૧૪૧૦૪.૮૦ (૩૮૨૩.૩૦)	૪૩૩૬૬૧.૩૪ (૩૭૩૮.૪૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૨૬૩૦.૪૦ (૫૨૧૯.૨૦)	૮૭૨૪૩.૭૫ (૫૨૮૭.૫૦)	૧૨૨૪૦૧.૪૦ (૫૩૨૧.૮૦)	૧૯૩૪૦૪.૦૦ (૫૪૪૮.૦૦)	૪૬૩૬૩૩.૮૦ (૫૩૨૯.૧૨)
૭	સુ. નગર		૫૨૬૦૧૨.૦૬ (૩૫૯૦.૫૩)	૮૬૪૨૮૧.૧૧ (૩૬૨૩.૮૨)	૧૬૩૪૬૧૨.૮૯ (૩૬૮૫.૭૧)	૨૫૪૮૭૦૦.૬૫ (૩૭૬૧.૯૨)	૫૫૫૯૩૮૫.૯૦ (૩૬૯૧.૪૯)
		ચોટીલા	૪૧૨૭૭.૫૦ (૪૧૨૭.૭૫)	૬૯૦૯૭.૭૮ (૪૦૬૪.૫૮)	૧૧૩૧૬૨.૪૦ (૪૧૯૧.૨૦)	૧૯૧૮૩૫.૦૦ (૪૨૬૩.૦૦)	૪૧૪૨૪૩.૦૫ (૪૧૮૪.૨૭)
		ચુડા	૭૪૯૩૯.૨૯ (૪૫૪૧.૭૮)	૧૨૬૧૪૦.૦૦ (૪૫૦૫.૦૦)	૨૪૬૭૨૫.૯૫ (૪૬૧૧.૭૦)	૩૧૭૯૯૫.૨૦ (૪૬૭૬.૪૦)	૭૬૪૭૨૫.૯૪ (૪૬૦૬.૭૮)
		દસાડા	૫૧૬૦૦.૬૦ (૨૮૬૬.૭૦)	૯૫૭૦૦.૦૦ (૨૯૯૦.૬૩)	૧૭૪૪૮૭.૨૦ (૩૦૦૮.૪૦)	૨૭૫૩૧૫.૮૫ (૩૧૬૪.૫૫)	૫૯૬૪૦૮.૨૮ (૩૦૫૮.૫૦)
		ધાંગધા	૫૪૪૦૦.૫૦ (૩૨૯૭.૦૦)	૭૭૦૪૦.૮૦ (૩૩૪૯.૬૦)	૧૭૧૭૨૦.૦૦ (૩૪૩૪.૪૦)	૨૪૭૧૦૩.૦૮ (૩૪૮૦.૩૩)	૫૪૭૧૧૪.૮૪ (૩૪૦૮.૮૨)
		હળવદ	૪૨૨૮૬.૬૫ (૪૦૨૭.૩૦)	૭૧૩૬૩.૨૫ (૪૦૭૭.૯૦)	૧૨૪૧૭૬.૦૦ (૪૧૩૯.૨૦)	૨૨૯૧૯૪.૦૦ (૪૨૮૪.૦૦)	૪૬૫૦૩૨.૭૯ (૪૧૭૦.૭૦)
		લખતર	૬૫૩૩૨.૮૦ (૩૬૨૯.૬૦)	૧૧૫૭૭૫.૭૦ (૩૭૩૪.૭૦)	૨૨૦૦૯૮.૪૦ (૩૭૯૪.૮૦)	૩૪૯૪૧૬.૦૦ (૩૭૯૮.૦૦)	૭૪૮૭૪૮.૫૦ (૩૭૬૨.૫૬)
		લીંબડી	૪૯૭૬૫.૮૦ (૨૯૨૭.૪૦)	૭૭૫૯૬.૬૫ (૨૮૭૩.૯૫)	૧૫૮૫૩૩.૨૦ (૨૯૩૫.૮૦)	૨૧૫૧૪૩.૫૦ (૩૦૦૯.૦૦)	૫૦૦૭૫૪.૧૫ (૨૯૫૪.૩૦)
		મૂળી	૪૩૩૬૨.૦૦ (૩૬૧૩.૫૦)	૭૭૭૪૭.૭૬ (૩૬૧૬.૧૮)	૧૩૫૯૩૮.૦૦ (૩૬૭૪.૦૦)	૨૩૧૯૯૭.૨૨ (૩૭૭૨.૩૧)	૪૮૭૭૭૨.૧૬ (૩૬૯૫.૨૪)
		સાયલા	૪૩૭૮૪.૪૦ (૩૬૪૮.૭૦)	૬૦૬૬૨.૨૫ (૩૬૭૬.૫૦)	૧૦૭૪૮૪.૯૦ (૩૭૭૧.૪૦)	૧૯૫૪૩૬.૮૦ (૩૭૫૮.૪૦)	૪૦૬૬૦૨.૪૫ (૩૭૩૦.૩૦)
		વઢવાણ	૫૮૪૦૬.૪૦ (૩૬૫૦.૪૦)	૯૨૨૮૭.૫૦ (૩૬૯૧.૫૦)	૧૮૧૨૧૨.૫૦ (૩૮૧૫.૦૦)	૨૮૯૪૩૪.૬૦ (૩૮૦૮.૩૫)	૬૧૯૯૨૩.૮૮ (૩૭૬૮.૫૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૧૫૬૨૬.૩૪ (૩૭૩૨.૮૪)	૧૩૨૯૩૨૦.૨૫ (૩૭૮૭.૨૪)	૨૨૮૫૦૯૧.૧૨ (૩૮૧૪.૮૪)	૩૮૦૩૮૫૬.૫૮ (૩૯૦૯.૪૧)	૮૧૯૪૪૬૪.૨૩ (૩૮૨૬.૫૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોની એકર દીઠ આવક દર્શાવેલ છે.

૫૩૪

મોજાગી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)ની કુલ આવકની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી
(ટકામાં)

૬.૧૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૮૦	૧૮.૩૧	૨૪.૧૭	૪૬.૦૨	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૨૩)	(૦૮.૩૦)	(૦૭.૭૦)	(૦૭.૮૧)	(૦૮.૦૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮.૮૬	૧૭.૩૨	૨૫.૩૩	૪૭.૬૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૦૦)	(૦૮.૮૭)	(૦૮.૫૮)	(૦૮.૬૧)	(૦૮.૬૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪.૮૭	૧૮.૭૩	૨૧.૮૦	૪૩.૭૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૨૭)	(૦૬.૦૫)	(૦૪.૪૪)	(૦૪.૭૨)	(૦૫.૧૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૨૫	૧૫.૬૪	૨૫.૩૪	૪૮.૨૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૦૫)	(૦૫.૮૩)	(૦૬.૨૫)	(૦૬.૪૭)	(૦૬.૨૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮.૮૮	૧૭.૮૮	૨૬.૦૩	૪૭.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૧)	(૦૮.૧૮)	(૦૭.૮૮)	(૦૭.૬૬)	(૦૭.૬૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧.૬૭	૧૬.૭૪	૨૧.૭૨	૫૦.૩૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૮૧)	(૦૭.૧૬)	(૦૬.૧૫)	(૦૭.૫૮)	(૦૭.૧૮)
૭	સુ. નગર		૧૦.૪૨	૧૬.૦૭	૨૬.૨૭	૪૭.૫૧	૧૦૦.૦૦
			(૫૫.૪૮)	(૫૪.૦૩)	(૫૮.૪૨)	(૫૬.૩૧)	(૫૬.૪૧)
		ચોટીલા	૧૧.૮૪	૧૬.૩૨	૨૫.૧૪	૪૬.૬૬	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૭૦)	(૦૪.૦૫)	(૦૪.૧૩)	(૦૪.૦૮)	(૦૪.૧૭)
		ચુડા	૧૦.૮૩	૧૫.૭૬	૨૬.૫૩	૪૭.૨૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૩)	(૦૫.૩૬)	(૦૫.૮૭)	(૦૫.૬૬)	(૦૫.૭૧)
		દસાડા	૧૦.૬૧	૧૫.૩૧	૨૫.૫૫	૪૮.૭૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૨)	(૦૪.૪૦)	(૦૪.૮૫)	(૦૪.૮૪)	(૦૪.૮૨)
		ધાંગધા	૧૧.૦૮	૧૬.૪૦	૨૬.૬૭	૪૬.૫૭	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૧૮)	(૦૬.૭૧)	(૦૭.૨૨)	(૦૬.૭૨)	(૦૬.૮૭)
		હળવદ	૮.૬૮	૧૭.૧૩	૨૪.૮૦	૪૮.૫૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૪૫)	(૦૮.૩૧)	(૦૭.૮૮)	(૦૮.૨૮)	(૦૮.૧૪)
		લખતર	૮.૭૧	૧૬.૪૫	૨૬.૩૨	૪૭.૬૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૫૭)	(૦૪.૮૮)	(૦૫.૧૬)	(૦૪.૮૮)	(૦૪.૮૮)
		લીંબડી	૧૧.૬૪	૧૬.૧૧	૨૭.૨૪	૪૫.૧૪	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૬૨)	(૦૪.૦૪)	(૦૪.૫૨)	(૦૩.૮૮)	(૦૪.૨૧)
		મૂળી	૮.૪૬	૧૫.૨૬	૨૮.૫૮	૪૭.૦૧	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૩૩)	(૦૪.૪૧)	(૦૫.૪૭)	(૦૪.૭૮)	(૦૪.૮૫)
		સાયલા	૧૦.૦૨	૧૫.૭૦	૨૬.૧૮	૪૮.૪૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૮૬)	(૦૪.૮૧)	(૦૫.૩૧)	(૦૫.૨૪)	(૦૫.૧૪)
		વઢવાણ	૧૦.૦૨	૧૫.૬૮	૨૬.૨૨	૪૮.૨૮	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૮)	(૦૬.૮૦)	(૦૭.૬૩)	(૦૭.૪૮)	(૦૭.૩૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૦.૫૮	૧૬.૭૮	૨૫.૩૭	૪૭.૬૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોની કુલ આવકની સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૫૩૫

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ની કુલ આવકની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં
ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૧૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦.૬૮ (૦૫.૬૦)	૧૮.૧૬ (૦૫.૮૪)	૨૩.૪૦ (૦૪.૩૮)	૪૮.૧૭ (૦૫.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૦.૭૮ (૦૭.૨૫)	૧૮.૨૩ (૦૭.૫૨)	૨૪.૮૦ (૦૫.૮૫)	૪૬.૩૮ (૦૬.૬૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૨.૨૦ (૦૫.૨૪)	૧૭.૫૪ (૦૪.૬૨)	૨૪.૮૮ (૦૩.૮૩)	૪૬.૧૦ (૦૪.૨૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૨૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૦.૧૬ (૦૪.૬૮)	૧૪.૧૬ (૦૪.૦૦)	૨૪.૬૧ (૦૪.૦૫)	૫૧.૫૩ (૦૫.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦.૧૦ (૦૫.૩૭)	૧૭.૭૮ (૦૫.૮૦)	૨૩.૨૮ (૦૪.૪૨)	૪૮.૩૭ (૦૫.૬૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩.૫૧ (૦૭.૬૮)	૧૮.૮૨ (૦૬.૫૬)	૨૬.૪૦ (૦૫.૩૬)	૪૧.૭૧ (૦૫.૦૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૬)
૭	સુ. નગર		૮.૪૬ (૬૪.૪૮)	૧૫.૫૫ (૬૫.૦૨)	૨૮.૪૦ (૭૧.૫૩)	૪૫.૮૫ (૬૭.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૬૭.૮૪)
		ચોટીલા	૮.૮૬ (૦૫.૦૬)	૧૬.૬૮ (૦૫.૨૦)	૨૭.૩૨ (૦૪.૮૫)	૪૬.૩૧ (૦૫.૦૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૦૬)
		ચુડા	૮.૮૦ (૦૮.૧૮)	૧૬.૪૮ (૦૮.૪૮)	૩૨.૨૬ (૧૦.૮૦)	૪૧.૫૮ (૦૮.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૩૩)
		દસાડા	૮.૬૫ (૦૬.૩૩)	૧૬.૦૫ (૦૭.૨૦)	૨૮.૨૬ (૦૭.૬૪)	૪૬.૧૬ (૦૭.૨૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૨૮)
		ધાંગધ્રા	૮.૮૪ (૦૬.૬૭)	૧૪.૦૮ (૦૫.૮૦)	૩૧.૩૮ (૦૭.૫૧)	૪૫.૧૬ (૦૬.૫૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૬૮)
		હળવદ	૮.૦૮ (૦૫.૧૮)	૧૫.૩૫ (૦૫.૩૭)	૨૬.૭૦ (૦૫.૪૩)	૪૮.૨૮ (૦૬.૦૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૭)
		લખતર	૮.૭૩ (૦૮.૦૧)	૧૫.૪૬ (૦૮.૭૧)	૨૮.૪૦ (૦૮.૬૩)	૪૬.૬૭ (૦૮.૧૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૧૪)
		લીંબડી	૮.૮૪ (૦૬.૧૦)	૧૫.૫૦ (૦૫.૮૪)	૩૧.૬૬ (૦૬.૮૪)	૪૨.૮૬ (૦૫.૬૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૧૧)
		મૂળી	૮.૮૮ (૦૫.૩૨)	૧૫.૮૪ (૦૫.૮૫)	૨૭.૮૭ (૦૫.૮૫)	૪૭.૫૬ (૦૬.૧૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૫)
		સાયલા	૧૦.૭૭ (૦૫.૩૭)	૧૪.૮૨ (૦૪.૫૬)	૨૬.૪૩ (૦૪.૭૦)	૪૮.૦૭ (૦૫.૧૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૬)
		વઢવાણ	૮.૪૨ (૦૭.૧૬)	૧૪.૮૮ (૦૬.૮૪)	૨૮.૨૩ (૦૭.૮૩)	૪૬.૬૮ (૦૭.૬૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૭)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૮.૮૫ (૧૦૦.૦૦)	૧૬.૨૨ (૧૦૦.૦૦)	૨૭.૮૮ (૧૦૦.૦૦)	૪૬.૪૨ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં ખેડૂતોની કુલ આવકની સૌરાષ્ટ્રની કુલ આવકના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)ની ખેતીના એકમ દીઠ અને માથા દીઠ આવક (રૂપીયામાં)

૬.૧૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	ખેડૂતનો પ્રકાર				કુલ
			સીમાંત	નાના	મધ્યમ	મોટો	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧૪૧૮.૭૫ (૧૮૨૭.૦૦)	૧૮૪૦૧.૨૫ (૩૫૨૭.૫૦)	૨૫૦૦૫.૮૦ (૪૭૬૩.૦૩)	૫૧૪૭૧.૦૦ (૬૦૫૫.૪૧)	૨૬૭૧૧.૮૨ (૪૧૮૦.૦૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૪૭૭૩.૮૫ (૨૪૬૨.૩૧)	૨૪૮૮૩.૭૨ (૩૮૪૫.૧૮)	૩૪૦૦૩.૪૬ (૪૮૫૭.૬૪)	૬૩૫૮૬.૮૧ (૭૨૬૮.૨૧)	૩૪૨૭૭.૦૧ (૪૮૫૩.૩૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦૬૭૪.૮૮ (૨૧૩૪.૮૮)	૧૫૩૪૬.૮૦ (૨૮૨૩.૨૦)	૨૧૮૫૮.૮૮ (૩૧૨૨.૮૪)	૪૦૩૨૮.૮૦ (૫૫૬૨.૭૪)	૨૧૮૭૧.૪૮ (૩૫૭૦.૮૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૫૪૭.૭૫ (૧૫૨૭.૬૪)	૧૩૩૦૪.૨૫ (૧૮૦૦.૬૧)	૨૩૧૨૭.૦૮ (૩૪૨૬.૨૩)	૪૮૪૩૪.૪૦ (૬૮૧૮.૨૦)	૨૩૪૮૬.૫૭ (૩૪૮૦.૮૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૮૫૧.૨૦ (૨૧૮૦.૨૪)	૧૮૨૮૮.૮૪ (૩૫૦૭.૨૬)	૨૫૨૩૬.૨૩ (૪૨૦૬.૦૪)	૫૩૫૨૬.૨૦ (૮૫૬૪.૧૮)	૨૭૧૦૩.૮૩ (૪૭૬૫.૫૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫૬૫૭.૬૦ (૩૨૮૬.૩૪)	૨૧૮૧૦.૮૪ (૪૧૫૪.૪૬)	૩૦૬૦૦.૩૫ (૫૮૨૮.૬૪)	૪૮૩૫૧.૦૦ (૮૪૦૮.૮૭)	૨૮૮૭૭.૧૧ (૫૫૧૮.૪૫)
૭	સુ. નગર		૧૩૧૫૦.૩૦ (૨૬૪૩.૨૮)	૨૧૬૦૭.૦૩ (૪૩૮૭.૨૧)	૪૦૮૬૫.૩૨ (૭૩૩૦.૧૦)	૬૩૭૧૭.૫૨ (૧૦૮૩૮.૬૩)	૩૪૭૪૬.૧૬ (૬૫૨૫.૧૦)
		ચોટીલા	૧૦૩૧૮.૩૮ (૧૭૮૪.૬૭)	૧૭૨૭૪.૪૪ (૩૨૮૦.૩૭)	૨૮૨૮૦.૬૦ (૫૩૮૮.૬૮)	૪૭૮૫૮.૭૫ (૭૮૮૩.૧૩)	૨૫૮૮૦.૧૮ (૪૬૫૪.૪૨)
		ચુડા	૧૮૭૩૪.૮૨ (૩૮૪૪.૧૭)	૩૧૫૩૫.૦૦ (૭૦૦૭.૭૮)	૬૧૬૮૧.૪૮ (૧૧૭૪૮.૮૫)	૭૮૪૮૮.૮૦ (૧૪૪૫૪.૩૩)	૪૭૭૮૫.૩૭ (૮૫૫૮.૦૭)
		દસાડા	૧૨૮૦૦.૧૫ (૨૫૮૦.૦૩)	૨૩૮૨૫.૦૦ (૪૧૬૦.૮૭)	૪૩૬૨૧.૮૦ (૬૪૬૨.૪૮)	૬૮૮૨૮.૮૬ (૮૪૮૩.૬૫)	૩૭૨૭૫.૫૨ (૬૦૨૪.૩૩)
		ધાંગધા	૧૩૬૦૦.૧૩ (૨૭૨૦.૦૩)	૧૮૨૬૦.૨૦ (૪૮૧૫.૦૫)	૪૨૮૩૦.૦૦ (૭૧૫૫.૦૦)	૬૧૭૭૫.૭૭ (૮૫૦૩.૮૬)	૩૪૧૮૪.૬૮ (૬૩૬૧.૮૦)
		હળવદ	૧૦૫૭૧.૬૬ (૨૦૧૩.૬૫)	૧૭૮૪૦.૮૧ (૪૪૬૦.૨૦)	૩૧૦૪૪.૦૦ (૫૮૧૩.૧૪)	૫૭૨૮૮.૫૦ (૧૧૪૫૮.૭૦)	૨૮૦૬૪.૫૫ (૫૮૬૧.૮૬)
		લખતર	૧૬૩૩૩.૨૦ (૩૬૨૮.૬૦)	૨૮૮૪૩.૮૩ (૪૬૩૧.૦૩)	૫૫૦૨૪.૬૦ (૧૦૦૦૪.૪૭)	૮૭૩૫૪.૦૦ (૧૮૩૮૦.૩૨)	૪૬૭૮૬.૭૮ (૮૮૧૩.૬૭)
		લીંબડી	૧૨૪૪૧.૪૫ (૨૬૧૮.૨૫)	૧૮૩૮૮.૧૬ (૪૫૬૪.૫૧)	૩૮૬૩૩.૩૦ (૬૩૪૧.૩૩)	૫૩૭૮૫.૮૮ (૮૨૭૪.૭૫)	૩૧૨૮૭.૧૩ (૫૭૫૫.૭૮)
		મૂળી	૧૦૮૪૦.૫૦ (૧૮૦૬.૭૫)	૧૮૪૩૬.૮૪ (૩૭૦૨.૨૭)	૩૩૮૮૪.૫૦ (૬૭૮૬.૮૦)	૫૭૮૮૮.૩૦ (૧૦૦૮૬.૮૪)	૩૦૪૮૫.૭૬ (૫૫૪૨.૮૭)
		સાયલા	૧૦૮૪૬.૧૦ (૨૪૩૨.૪૭)	૧૫૧૬૫.૫૬ (૩૧૮૨.૭૫)	૨૬૮૭૧.૨૩ (૪૪૭૮.૫૪)	૪૮૮૫૮.૨૦ (૮૪૮૭.૨૫)	૨૫૪૧૨.૬૫ (૪૮૪૦.૫૧)
		વઢવાણ	૧૪૬૦૧.૬૦ (૩૪૩૫.૬૭)	૨૩૦૭૧.૮૮ (૪૩૮૪.૬૪)	૪૫૩૦૩.૧૩ (૧૦૦૬૭.૩૬)	૭૨૩૫૮.૬૫ (૧૩૭૮૨.૬૦)	૩૮૭૪૫.૨૪ (૮૦૫૦.૮૬)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૨૭૪૪.૧૬ (૨૪૫૬.૭૧)	૨૦૭૭૦.૬૩ (૩૮૪૪.૫૭)	૩૫૭૦૪.૫૫ (૬૧૪૨.૭૨)	૫૮૪૩૫.૨૬ (૮૩૪૬.૦૮)	૩૨૦૦૮.૬૩ (૫૬૫૮.૧૬)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં ખેડૂતોની માથાદીઠ આવક દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં પાક તૈયાર થયા પછી પાક વેચવાના સમયની વિગત (માણમાં)

૬.૧૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક ઉત્પાદન થયા પછી જુદા જુદા સમયગાળા દરમિયાન કરેલ પાક વેચાણ				કુલ
			બે માસ અગાઉ	એક માસ સુધીમાં	એક થી ત્રણ માસ સુધીમાં	ત્રણ માસ કે તેથી વધુ	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧૮.૪૮	૧૬૧૮.૩૮	૧૮૧૬.૮૭	૩૮૪.૮૭	૩૮૪૮.૭૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૭૨.૫૮	૨૪૧૬.૧૨	૧૫૮૬.૩૭	૧૨૮.૪૪	૪૩૧૪.૫૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૧.૫૫	૧૭૦૧.૦૨	૭૭૩.૧૮	૫૧.૫૫	૨૫૭૭.૩૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૭.૩૬	૨૦૧૨.૧૫	૧૦૦૬.૦૭	૧૨૮.૮૨	૩૨૪૫.૪૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૮.૦૮	૧૮૮૧.૧૨	૧૪૪૪.૫૪	૩૮૦.૪૨	૩૮૦૪.૧૫
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧૦.૮૭	૨૨૫૬.૩૬	૧૦૩૫.૭૧	૨૮૫.૮૨	૩૬૮૮.૮૫
૭	સુ. નગર		૧૦૭૧.૦૧	૧૩૭૬૪.૩૫	૮૭૭૩.૨૧	૪૩૭૩.૭૬	૨૮૮૮૨.૩૩
		ચોટીલા	૮૧.૩૫	૮૧૩.૪૮	૧૦૮૮.૨૦	૪૦.૬૭	૨૦૩૩.૭૦
		ચુડા	૫૮.૪૧	૧૦૫૧.૩૪	૧૬૮૩.૮૩	૧૧૬.૮૨	૨૮૨૦.૪૦
		દસાડા	૪૮.૬૧	૧૪૬૩.૬૩	૪૮૬.૧૫	૪૭૧.૩૪	૨૪૮૦.૭૩
		ધાંગધ્રા	૧૪૫.૨૮	૧૪૫૨.૭૫	૬૫૩.૭૪	૧૩૮૦.૧૧	૩૬૩૧.૮૮
		હળવદ	૧૨૩.૪૧	૨૫૫૦.૫૧	૮૮૭.૨૮	૪૫૨.૫૧	૪૧૧૩.૭૩
		લખતર	૫૧.૮૨	૧૭૬૫.૪૨	૪૬૭.૩૨	૩૧૧.૫૪	૨૫૮૬.૨૦
		લીંબડી	૪૧.૮૫	૧૪૬૮.૨૨	૩૭૭.૫૪	૨૦૮.૭૫	૨૦૮૭.૪૫
		મૂળી	૧૦૧.૩૧	૧૧૧૪.૪૧	૧૦૧૩.૧૦	૩૦૩.૮૩	૨૫૩૨.૭૫
		સાયલા	૧૦૮.૨૭	૧૨૭૨.૧૫	૧૨૪૫.૦૮	૮૧.૨૦	૨૭૦૬.૭૦
		વઢવાણ	૩૦૮.૫૦	૮૧૨.૪૫	૧૭૪૦.૮૬	૧૦૦૫.૮૮	૩૮૬૮.૮૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૭૦૦.૦૪	૨૫૭૬૦.૫૦	૧૭૪૪૫.૮૫	૫૭૬૫.૮૬	૫૦૬૭૨.૩૫

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં પાક તૈયાર થયા પછી પાક વેચવાના સમયની વિગત (માગમાં)
૬.૧૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક ઉત્પાદન થયા પછી જુદા જુદા સમયગાળા દરમિયાન કરેલ પાક વેચાણ				કુલ
			બે માસ અગાઉ	એક માસ સુધીમાં	એક થી ત્રણ માસ સુધીમાં	ત્રણ માસ કે તેથી વધુ	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૦.૧૫	૮૨૩.૧૬	૯૪૩.૬૨	૨૦૦.૭૭	૨૦૦૭.૭૦
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૭૪.૨૦	૧૪૦૯.૭૨	૯૧૫.૦૮	૭૪.૨૦	૨૪૭૩.૨૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૪.૪૬	૧૧૧૯.૮૨	૫૧૬.૮૪	૫૧.૬૮	૧૭૨૨.૮૦
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૨.૩૪	૧૦૬૪.૧૬	૫૨૩.૩૬	૧૯૧.૯૦	૧૮૩૧.૭૫
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૯.૮૫	૯૯૬.૩૫	૭૩૭.૩૦	૨૧૯.૨૦	૧૯૯૨.૭૦
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૮.૯૪	૧૧૯૮.૩૮	૫૩૦.૪૩	૧૭૬.૮૧	૧૯૬૪.૫૫
૭	સુ. નગર		૯૧૦.૦૬	૧૨૬૭૬.૧૨	૮૬૬૩.૬૨	૩૫૧૭.૧૭	૨૫૭૬૬.૯૮
		ચોટીલા	૭૯.૭૩	૭૭૭.૪૧	૧૦૫૬.૪૮	૭૯.૭૩	૧૯૯૩.૩૫
		ચુડા	૧૦૭.૦૫	૧૨૪૮.૯૦	૨૦૬૯.૬૦	૧૪૨.૭૩	૩૫૬૮.૨૮
		દસાડા	૮૨.૦૩	૧૬૧૩.૨૧	૫૪૬.૮૫	૪૯૨.૧૭	૨૭૩૪.૨૫
		ધાંગધ્રા	૧૦૨.૫૬	૧૦૨૫.૬૪	૪૮૭.૧૮	૯૪૮.૭૨	૨૫૬૪.૧૦
		હળવદ	૬૭.૧૫	૧૫૮૯.૨૮	૪૦૨.૯૨	૧૭૯.૦૭	૨૨૩૮.૪૩
		લખતર	૭૧.૧૪	૨૪૧૮.૭૬	૭૧૧.૪૦	૩૫૫.૭૦	૩૫૫૭.૦૦
		લીંબડી	૬૪.૨૦	૧૫૧૯.૩૮	૩૮૫.૨૦	૧૭૧.૨૦	૨૧૩૯.૯૮
		મૂળી	૮૮.૮૧	૯૭૬.૯૩	૮૬૫.૯૨	૨૮૮.૬૪	૨૨૨૦.૩૦
		સાયલા	૭૫.૩૮	૯૦૪.૬૧	૮૪૮.૦૭	૫૬.૫૪	૧૮૮૪.૬૦
		વઢવાણ	૧૭૨.૦૦	૬૦૨.૦૧	૧૨૯૦.૦૨	૮૦૨.૬૮	૨૮૬૬.૭૦
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૨૧૦.૦૦	૧૯૨૮૭.૭૧	૧૨૮૩૦.૨૫	૪૪૩૧.૭૩	૩૭૭૫૯.૬૮

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(પિયત)માં પાક વેચાણના જુદા-જુદા સમયની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૧૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક ઉત્પાદન થયા પછી જુદા જુદા સમયગાળા દરમિયાન કરેલ પાક વેચાણ				કુલ
			બે માસ અગાઉ	એક માસ સુધીમાં	એક થી ત્રણ માસ સુધીમાં	ત્રણ માસ કે તેથી વધુ	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૩.૦૦	૪૧.૦૦	૪૬.૦૦	૧૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૮૭)	(૦૬.૨૮)	(૧૦.૪૧)	(૦૬.૮૫)	(૦૭.૭૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૪.૦૦	૫૬.૦૦	૩૭.૦૦	૩.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૦.૧૫)	(૦૮.૩૮)	(૦૮.૧૫)	(૦૨.૨૪)	(૦૮.૫૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨.૦૦	૬૬.૦૦	૩૦.૦૦	૨.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૦૩)	(૦૬.૬૦)	(૦૪.૪૩)	(૦૦.૮૮)	(૦૫.૦૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩.૦૦	૬૨.૦૦	૩૧.૦૦	૪.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૭૩)	(૦૭.૮૧)	(૦૫.૭૭)	(૦૨.૨૫)	(૦૬.૪૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨.૦૦	૫૧.૦૦	૩૭.૦૦	૧૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૫૮)	(૦૭.૭૩)	(૦૮.૨૮)	(૦૬.૭૭)	(૦૭.૭૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩.૦૦	૬૧.૦૦	૨૮.૦૦	૮.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૫૩)	(૦૮.૭૬)	(૦૫.૮૪)	(૦૫.૧૩)	(૦૭.૩૦)
૭	સુ. નગર		૩.૭૦	૪૭.૪૮	૩૩.૭૨	૧૫.૦૮	૧૦૦.૦૦
			(૬૩.૦૦)	(૫૩.૪૩)	(૫૬.૦૨)	(૭૫.૮૬)	(૫૭.૨૦)
		ચોટીલા	૪.૦૦	૪૦.૦૦	૫૪.૦૦	૨.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૪.૭૮)	(૦૩.૧૬)	(૦૬.૨૮)	(૦૦.૭૧)	(૦૪.૦૧)
		ચુડા	૨.૦૦	૩૬.૦૦	૫૮.૦૦	૪.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૪૪)	(૦૪.૦૮)	(૦૮.૭૧)	(૦૨.૦૩)	(૦૫.૭૬)
		દસાડા	૨.૦૦	૫૮.૦૦	૨૦.૦૦	૧૮.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૮૨)	(૦૫.૬૮)	(૦૨.૮૪)	(૦૮.૧૭)	(૦૪.૮૦)
		ધાંગધ્રા	૪.૦૦	૪૦.૦૦	૧૮.૦૦	૩૮.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૮.૫૫)	(૦૫.૬૪)	(૦૩.૭૫)	(૨૩.૮૪)	(૦૭.૧૭)
		હળવદ	૩.૦૦	૬૨.૦૦	૨૪.૦૦	૧૧.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૭.૨૬)	(૦૮.૮૦)	(૦૫.૬૬)	(૦૭.૮૫)	(૦૮.૧૨)
		લખતર	૨.૦૦	૬૮.૦૦	૧૮.૦૦	૧૨.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૩.૦૫)	(૦૬.૮૫)	(૦૨.૬૮)	(૦૫.૪૦)	(૦૫.૧૨)
		લોંબડી	૨.૦૦	૭૦.૦૦	૧૮.૦૦	૧૦.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૨.૪૭)	(૦૫.૭૦)	(૦૨.૧૬)	(૦૩.૬૪)	(૦૪.૧૪)
		મૂળી	૪.૦૦	૪૪.૦૦	૪૦.૦૦	૧૨.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૫.૮૬)	(૦૪.૩૩)	(૦૫.૮૧)	(૦૫.૨૭)	(૦૫.૦૦)
		સાયલા	૪.૦૦	૪૭.૦૦	૪૬.૦૦	૩.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૦૬.૩૭)	(૦૪.૮૪)	(૦૭.૧૪)	(૦૧.૪૧)	(૦૫.૩૪)
		વઢવાણ	૮.૦૦	૨૧.૦૦	૪૫.૦૦	૨૬.૦૦	૧૦૦.૦૦
			(૧૮.૨૧)	(૦૩.૧૫)	(૦૮.૮૮)	(૧૭.૪૫)	(૦૭.૬૩)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૩.૩૫	૫૦.૮૪	૩૪.૪૩	૧૧.૩૮	૧૦૦.૦૦
			(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)	(૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં પાકના વેચાણના જુદા જુદા સમયની સૌરાષ્ટ્રના પાકના વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં પાક વેચાણના જુદા-જુદા સમયની જિલ્લા અને સૌરાષ્ટ્રના પાક વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી (ટકામાં)

૬.૧૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	પાક ઉત્પાદન થયા પછી જુદા જુદા સમયગાળા દરમિયાન કરેલ પાક વેચાણ				કુલ
			બે માસ અગાઉ	એક માસ સુધીમાં	એક થી ત્રણ માસ સુધીમાં	ત્રણ માસ કે તેથી વધુ	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	અમરેલી	બાબરા	૨.૦૦ (૦૩.૩૨)	૪૧.૦૦ (૦૪.૨૭)	૪૭.૦૦ (૦૭.૩૫)	૧૦.૦૦ (૦૪.૫૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૩૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩.૦૦ (૦૬.૧૩)	૫૭.૦૦ (૦૭.૩૧)	૩૭.૦૦ (૦૭.૧૩)	૩.૦૦ (૦૧.૬૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૫૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨.૦૦ (૦૨.૮૫)	૬૫.૦૦ (૦૫.૮૧)	૩૦.૦૦ (૦૪.૦૩)	૩.૦૦ (૦૧.૧૭)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૫૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨.૮૬ (૦૪.૩૩)	૫૮.૧૦ (૦૫.૫૨)	૨૮.૫૭ (૦૪.૦૮)	૧૦.૪૮ (૦૪.૩૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૫)
૫	પોરબંદર	કુર્તીયાણા	૨.૦૦ (૦૩.૨૮)	૫૦.૦૦ (૦૫.૧૭)	૩૭.૦૦ (૦૫.૭૫)	૧૧.૦૦ (૦૪.૮૫)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩.૦૦ (૦૪.૮૭)	૬૧.૦૦ (૦૬.૨૧)	૨૭.૦૦ (૦૪.૧૩)	૮.૦૦ (૦૩.૮૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૦)
૭	સુ. નગર		૩.૫૩ (૭૫.૨૧)	૪૮.૨૦ (૬૫.૭૨)	૩૩.૬૨ (૬૭.૫૨)	૧૩.૬૫ (૭૮.૩૬)	૧૦૦.૦૦ (૬૮.૨૪)
		ચોટીલા	૪.૦૦ (૦૬.૫૮)	૩૮.૦૦ (૦૪.૦૩)	૫૩.૦૦ (૦૮.૨૩)	૪.૦૦ (૦૧.૮૦)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૨૮)
		ચુડા	૩.૦૦ (૦૮.૮૫)	૩૫.૦૦ (૦૬.૪૮)	૫૮.૦૦ (૧૬.૧૩)	૪.૦૦ (૦૩.૨૨)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૫)
		દસાડા	૩.૦૦ (૦૬.૭૮)	૫૮.૦૦ (૦૮.૩૬)	૨૦.૦૦ (૦૪.૨૬)	૧૮.૦૦ (૧૧.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૨૪)
		ધાંગધ્રા	૪.૦૦ (૦૮.૪૮)	૪૦.૦૦ (૦૫.૩૨)	૧૮.૦૦ (૦૩.૮૦)	૩૭.૦૦ (૨૧.૪૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૬.૭૮)
		હળવદ	૩.૦૦ (૦૫.૫૫)	૭૧.૦૦ (૦૮.૨૪)	૧૮.૦૦ (૦૩.૧૪)	૮.૦૦ (૦૪.૦૪)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૩)
		લખતર	૨.૦૦ (૦૫.૮૮)	૬૮.૦૦ (૧૨.૫૪)	૨૦.૦૦ (૦૫.૫૪)	૧૦.૦૦ (૦૮.૦૩)	૧૦૦.૦૦ (૦૮.૪૨)
		લીંબડી	૩.૦૦ (૦૫.૩૧)	૭૧.૦૦ (૦૭.૮૮)	૧૮.૦૦ (૦૩.૦૦)	૮.૦૦ (૦૩.૮૬)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૬૭)
		મૂળી	૪.૦૦ (૦૭.૩૪)	૪૪.૦૦ (૦૫.૦૭)	૩૮.૦૦ (૦૬.૭૫)	૧૩.૦૦ (૦૬.૫૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૫.૮૮)
		સાયલા	૪.૦૦ (૦૬.૨૩)	૪૮.૦૦ (૦૪.૬૮)	૪૫.૦૦ (૦૬.૬૧)	૩.૦૦ (૦૧.૨૮)	૧૦૦.૦૦ (૦૪.૮૮)
		વઢવાણ	૬.૦૦ (૧૪.૨૨)	૨૧.૦૦ (૦૩.૧૨)	૪૫.૦૦ (૧૦.૦૫)	૨૮.૦૦ (૧૮.૧૧)	૧૦૦.૦૦ (૦૭.૫૮)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૩.૨૦ (૧૦૦.૦૦)	૫૧.૦૮ (૧૦૦.૦૦)	૩૩.૮૮ (૧૦૦.૦૦)	૧૧.૭૪ (૧૦૦.૦૦)	૧૦૦.૦૦ (૧૦૦.૦૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં પાકના વેચાણના જુદા જુદા સમયની સૌરાષ્ટ્રના પાકના વેચાણના સંદર્ભમાં ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં વળતર

૭.૧ પ્રાસ્તાવિક

૭.૨ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં કુલ અને એકર દીઠ -
આવકખર્ચ વળતર અને વળતરની ટકાવારી

૭.૩ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને
માથાદીઠ આવકખર્ચ અને વળતર

૭.૪ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં એક માણ દીઠ ઉત્પાદન
અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવકખર્ચ અને વળતર

૭.૫ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં નીપજક-નીપજ
ગુણોત્તર

૭.૬ પ્રકરણમાંથી ફલિત થતા મહત્વના તારણો

૭.૭ ઉપસંહાર

૭.૧ પ્રાસ્તાવિક :

કપાસના પાક ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલણોના અભ્યાસમાં આગળના પ્રકરણોમાં આપણે કપાસના પાકમાં ઉત્પાદનખર્ચ તેમજ તેના જુદા જુદા ઘટકોનો વિગતવાર અભ્યાસ કર્યો. આ ઉપરાંત અન્ય પ્રકરણમાં કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન અને ખર્ચઆવકનો વિગતવાર અભ્યાસ કર્યો. હજુ સુધી કપાસના પાકની આવકમાંથી ખર્ચ બાદ કરીને વળતરના આંકડાઓ આગળના પ્રકરણમાં ક્યાંય તૈયાર કર્યા નથી. આ અભ્યાસનો મુખ્ય હેતુ કપાસના પાકમાં વળતર તપાસવાનો છે, તેની સાથે સાથે કપાસના પાકમાં કુલ, એકર દીઠ-માથાદીઠ, એક માણ દીઠ -એક કીલોગ્રામ દીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીનો અભ્યાસ કરવાનો થાય છે. તેમજ આ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરનો પણ અભ્યાસ કરવાનો થાય છે. આ બંને બાબતો ખૂબ જ મહત્વની છે કારણ કે આ અભ્યાસમાં જે બે બાબતોનો મુખ્ય અભ્યાસ કરવાનો છે. તેમાં એક ખર્ચ જેની ચર્ચા આગળના પ્રકરણમાં થઈ ગઈ છે અને બીજું છે વળતર, જેની ચર્ચા આ પ્રકરણમાં કરવાની છે. આ માટે આ પ્રકરણમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અને જિલ્લા-તાલુકાવાર કુલ, એકર દીઠ, ખેતીના એકમ દીઠ, ખેતીના એકર દીઠ, માથાદીઠ એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.) અને એક કીલોગ્રામ દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને ટકાવારી ટેબલો ખેડૂતોએ આપેલ માહિતીના આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે, જેમાં સૌરાષ્ટ્રના સાતેય જિલ્લાના એક એક તાલુકાના બે-બે ગામનો તથા સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બધા જ દશ તાલુકાઓના બે-બે ગામનો કપાસના પાક વિશે ઉપર મુજબ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી તૈયાર કરવામાં આવી છે. આમ અભ્યાસના સૌથી મહત્વની બાબતની આ પ્રકરણમાં ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને બીજું કે કોઈપણ ક્ષેત્રની પ્રગતિ અને ભવિષ્ય કેવું હશે તે જાણવા માટે તે ક્ષેત્રના વળતરનો તરાહ, પ્રવાહ વગેરે જાણવાથી તે ક્ષેત્રના ભવિષ્યનો અંદાજ કરી શકાય છે. આ વળતર જેવા અગત્યના મુદ્દાની ચર્ચા-તુલનાત્મક અભ્યાસ આ પ્રકરણમાં કરીશું. આ સાથે આ અભ્યાસની જુદી જુદી ઉત્કલ્પનાઓને પણ ઉપર દર્શાવેલ

બાબતોના પરિણામો સાથે ચકાસવાના થાય છે. ઉપર્યુક્ત સર્વ બાબતો વિશે વિગતે નીચે સમજૂતી આપવામાં આવેલ છે.

૭.૨ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં કુલ અને એકરદીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

આ અગાઉના પ્રકરણોમાં આપણે કપાસના ઉત્પાદનખર્ચ અને આવક વિશે અભ્યાસ કરી ચુક્યા છીએ કપાસના પાકની આવકમાંથી ખર્ચને બાદ કરવાથી કપાસના પાકનું વળતર જાણી શકાય છે અને કોઈપણ ક્ષેત્રની જેમ જ કપાસના પાકમાં પણ વળતરનું મહત્વ હોય જ તે સ્વભાવિક છે. આ માટે ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અલગ અલગ ટેબલમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરના ટેબલો તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે. અહીં વળતરની ટકાવારી = (વળતર X ૧૦૦)/આવક છે. જેના તુલનાત્મક વિશ્લેષણ વડે મહત્વના તારણો કાઢી શકાય તેમ છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

૭.૨.૧ પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૧.૧માં પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૫,૮૭,૬૪૦.૬૪ છે અને એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૩૧૦૪.૬૮ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૧.૧૩% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૭૨,૨૬૩.૬૦ અને એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૬૦૨૧.૮૭ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪૫.૭૧% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૫.૭૧નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. -

૫૨૭.૨૬ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. -૪૭.૮૫ છે. જેની વળતરની ટકાવારી -૦.૫૮% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૦.૫૮ની ચોખ્ખી ખોટ જાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૫,૧૮૧.૫૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ ઘણો જ પાછળ છે. એ જ રીતે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૦૨૧.૮૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકમ દીઠ આવક રૂ. ૫૮૧૫.૦૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તે છતાં એકમ દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકામાં એકમ દીઠ વળતર રૂ. -૪૭.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકમ દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકમ દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકમ દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકમ દીઠ આવક હોય તેવા સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૧૦૪.૬૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હયવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે એક માત્ર

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓ સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે -

(અ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૧૦૪.૬૮ કરતા વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ નીચું છે.

(બ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર નકારાત્મક જોવા મળે છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી પણ નકારાત્મક છે.

(વ) પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર ૨૨.૦૮% થી ૪૫.૭૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં -૦.૫૮% થી ૪૧.૬૦% સુધીનો જોવા મળે છે, જે પ્રમાણમાં નીચું છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં વળતર અને ટકાવારી નીચી છે.

૭.૨.૨ બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૧.૨માં બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૫૮,૮૫૧.૩૧ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૨૬૮.૮૩ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૭.૨૩% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૫૮,૮૫૧.૩૧ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૨૬૮.૮૩ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૪.૧૧% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૩૪.૧૧નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. -૬૫૬૫.૮૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. -૫૪૭.૧૬ છે. જેની વળતરની ટકાવારી -૧૦.૪૮% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૧૦.૪૮નું ચોખ્ખી ખોટ જાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૨૧૮.૨૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી છેલ્લો છે. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૨૩૭.૮૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૨૮૬૬.૭૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તે છતાં એકર દીઠ વળતરમાં દસાડા તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. -૫૪૭.૧૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકમ દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

આમ જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકમ દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવા સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૨૬૮.૮૩ છે. જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર,

લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ સને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે-

(અ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૨૬૯.૮૩ કરતા ઓછું છે. જે દશવિ છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ ઉચું છે.

(બ) જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર નકારાત્મક જોવા મળે છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી પણ નકારાત્મક છે.

(વ) બીનપિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર -૧૦.૪૮% થી ૪.૩૨% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં -૪.૬૧% થી ૩૪.૧૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં ઉચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે.

આમ પિયત અને બીન પિયત સીમાંત ખેડૂતોમાં વળતરની ટકાવારી જોઈએ તો પિયત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓની અને બીન પિયત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે.

૭.૨.૩ પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૨.૧માં પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું

કુલ વળતર રૂ. ૯,૭૯,૬૫૨.૨૦ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૨૮૭.૯૯ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૨૧.૩૩% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૧,૨૭,૯૦૯.૯૫ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૯૪૯.૩૦ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪૫.૨૩% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૫.૨૩નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૧૧૮૦.૩૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૭૮.૬૯ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૦.૯૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૦.૯૬નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૫,૫૫૭.૫૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ ઘણો જ પાછળ છે. એ જ રીતે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૯૪૯.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૯૪૯.૨૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૭૮.૬૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર

દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૨૮૭.૮૮ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, જાજ્જનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકામાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે -

(અ) સુરેન્દ્રનગર અને ભાવનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૨૮૭.૮૮ કરતા વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર અને ભાવનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ નીચું છે.

(v) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર ૨૦.૮૨% થી ૪૫.૨૩% સુધીનો જેવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૦.૮૬% થી ૪૩.૩૫% સુધીનો જેવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં નીચો છે. આમ કહી શકાય કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ વળતર અને વળતરની ટકાવારી નીચી છે.

૭.૨.૪ બીનપિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૨.૨માં બીનપિયત કપાસના નાના ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે

પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૧,૫૮,૬૩૦.૪૨ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૫૪.૮૩ છે, જેની વળતરની ટકાવારી ૧૨.૦૧% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૪૧,૧૧૨.૨૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૩૨૬.૧૯ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૫.૫૧% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૩૫.૫૧નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. - ૧૧,૩૪૨.૨૫ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. -૬૮૭.૪૧ છે. જેની વળતરની ટકાવારી - ૧૩.૦૦% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૧૩.૦૦નું ચોખ્ખી ખોટ થાય છે, , જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) બીનપિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૨૮૭.૫૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી છેલ્લો છે. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૩૨૬.૧૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૨૮૭૩.૮૫ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. -૬૮૭.૪૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી

વધુ છે.

આમ જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૫૪.૮૩ છે. જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, લીંબડી અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે

(અ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૫૪.૮૩ કરતા ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ ઉચું છે.

(બ) રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર નકારાત્મક જોવા મળે છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી પણ નકારાત્મક છે.

(v) બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર - ૧૩.૦૦% થી ૭.૭૬% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૧.૬૮% થી ૩૫.૫૧% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં ઉચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર

જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે.

૭.૨.૫ પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૩.૧માં પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૧૫,૭૦૮૫૬.૨૨ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૪૪૪.૮૦ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૪.૧૬% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૧,૭૦,૫૮૦.૧૫ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૪૭૩.૦૦ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪૮.૨૦% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૮.૨૦નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૧૦,૫૬૦.૪૫ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૫૮.૧૫ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૫.૫૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૫.૫૬નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૫,૬૮૮ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ ઘણો જ પાછળ છે. એ જ રીતે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૪૩૭.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૮૩૩.૨૦

છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૫૯.૧૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૪૪૪.૯૦ છે, જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકામાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે -

(અ) સુરેન્દ્રનગર અને ભાવનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના ભાવનગર સિવાયના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૪૪૪.૯૦ કરતા વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ નીચું છે.

(v) પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના

જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર ૨૪.૬૬% થી ૪૮.૨૦% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૫.૫૬% થી ૪૦.૪૮% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં નીચો છે. આમ કહી શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વળતરની ટકાવારી નીચી છે.

૭.૨.૬ બીનપિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૩.૨માં બીનપિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૩,૮૦,૧૨૦.૮૫ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૩૪.૬૩ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૧૬.૬૪% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૮૦,૮૮૭.૮૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૩૮૪.૮૦ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૬.૭૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૩૬.૭૬નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. -૧૭૪૫૮.૬૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. -૭૫૮ છે. જેની વળતરની ટકાવારી -૧૪.૨૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૧૪.૨૬નું ચોખ્ખી ખોટ જાય છે. , જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૩૨૧.૮૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી છેલ્લો છે. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના

લખતર તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૩૮૪.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૨૮૩૫ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. -૭૫૮.૦૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૩૪.૬૩ છે. જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, લખતર અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લીંબડી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે -

(અ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૩૪.૬૩ કરતા ઓછું છે. જે દર્શાવે

છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ ઉચું છે.

(બ) રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર નકારાત્મક જોવા મળે છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી પાણ નકારાત્મક છે.

(વ) બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર -૧૪.૨૬% થી ૧૦.૪૦% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૬.૪૪% થી ૩૬.૭૬% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં ઉચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે.

૭.૨.૭ પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૪.૧માં પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૨૯,૪૮,૮૩૩.૦૯ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૫૬૧.૪૪ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૪.૧૮% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૩,૨૨,૭૨૧.૨૨ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૫૧૮.૬૩ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪૭.૮૮% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૭.૮૮નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૧૯,૫૮૩.૧૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૬૦.૭૯ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૫.૫૫% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૫.૫૫નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ

પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૫,૮૬૬.૬૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ ઘણો જ પાછળ છે. એ જ રીતે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતરમાં રૂ. ૬૫૧૮.૬૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૮૮૬.૦૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૪૬૦.૭૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૫૬૧.૪૪ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંત્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકામાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંત્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની

ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે -

(અ) સુરેન્દ્રનગર અને ભાવનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૫૬૧.૪૪ કરતા વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ નીચું છે.

(વ) પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર ૨૩.૦૮% થી ૪૭.૮૮% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૫.૫૫% થી ૪૮.૧૩% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં નીચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી નીચી છે.

૭.૨.૮ બીનપિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૪.૨માં બીનપિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૬,૬૬,૫૬૮.૫૦ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૮૫.૦૮ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૧૭.૫૩% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૧,૩૮,૮૪૩.૮૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૫૬૨.૪૦ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪૧.૧૪% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૧.૧૪નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. -૨૨,૦૪૩.૮૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. -૬૨૦.૮૪ છે. જેની વળતરની ટકાવારી

-૧૧.૪૦% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૧૧.૪૦નું ચોખ્ખી ખોટ જાય છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૪૪૮.૦૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી છેલ્લો છે. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૫૬૨.૪૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૩૦૦૮.૦૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. -૬૨૦.૮૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

આમ જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૮૫.૦૮ છે. જેનાં કરતાં એક માત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, હળવદ, લખતર,

લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ધાંગધ્રા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે, આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે-

(અ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૮૫.૦૮ કરતા ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ ઉચું છે.

(બ) રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર નકારાત્મક જોવા મળે છે, પરિણામે એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી પણ નકારાત્મક છે.

(વ) બીન પિયત કપાસના મોટાખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર -૧૧.૪૦% થી ૮.૩૭% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૮.૪૩% થી ૪૧.૧૪% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં ઘણો જ ઉચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે.

૭.૨.૮ પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૫.૧માં પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૬૦,૩૪,૬૫૬.૭૮ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૩૮૮.૮૫ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૩.૩૦% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા

તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૬,૮૮,૧૩૫.૨૧ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૬૨૮૩.૪૭ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪૭.૦૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૭.૦૬નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૩૦,૩૫૫.૦૮ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૩૧.૭૫ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૪.૦૨% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૪.૦૨નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iii) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૫,૬૭૫.૮૭ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ ઘણો જ પાછળ છે. એ જ રીતે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતરમાં રૂ. ૬૨૮૩.૪૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૮૩૩.૨૫ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૩૧.૭૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર

દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી. તેના પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કપાસ ઉત્પાદનમાં વળતરને નક્કી કરનાર સૌથી મહત્વનું પરીબળ ઉત્પાદનખર્ચ છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૩૮૮.૮૫ છે. જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગધ્રા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકા સિવાયના બધા જ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે-

(અ) સુરેન્દ્રનગર અને ભાવનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૩૮૮ કરતા વધુ છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર અને ભાવનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ નીચું છે.

(v) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર ૨૩.૨૫% થી ૪૭.૦૬% સુધીનો જેવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૪.૦૨% થી ૪૬.૨૮% સુધીનો જેવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં નીચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ ઉત્પાદનમાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી પ્રમાણમાં નીચી છે.

(vi) આમ પિયત કપાસમાં સમગ્ર રીતે જેતા નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ બને છે.

(અ) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કુલ આવક, એકર દીઠ આવક, કુલ વળતર અને એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા તાલુકાની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે આવક અને વળતરની સ્થિતિ:

ખેડૂતોનો પ્રકાર	સૌથી વધુ કુલ આવક	સૌથી વધુ એકર	સૌથી વધુ	સૌથી વધુ એકર
		દીઠ આવક	કુલ વળતર	દીઠ વળતર
ધરાવનાર જિલ્લો - તાલુકાનું નામ				
સીમાંત ખેડૂત	અમરેલી (બાબરા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)
નાનો ખેડૂત	અમરેલી (બાબરા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)
મધ્યમ ખેડૂત	ભાવનગર (ગઢડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)
મોટો ખેડૂત	ભાવનગર (ગઢડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)
બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)	ભાવનગર (ગઢડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)

(નોંધ : નીચે કૌંસમાં તાલુકો દર્શાવેલ છે.)

કુલ આવક ધરાવનાર ભાવનગર અને અમરેલી જિલ્લો છે અને સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવનાર રાજકોટ જિલ્લો છે. જ્યારે સૌથી વધુ કુલ અને એકર દીઠ વળતર બંને ધરાવનાર એક માત્ર અમરેલી જિલ્લો છે.

(બ) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવનાર જિલ્લો સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો તેવું નથી. આમ વળતરને નક્કી કરવામાં આવક ઉપરાંત ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી મહત્ત્વનું પરીબળ છે તે અહીં સ્પષ્ટ બને છે.

(ક) પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કુલ અને એકર દીઠ વળતર અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું છે. આ પરિણામ માટેની સૌથી અગત્યની બાબત અમરેલી જિલ્લાના ખર્ચની તરાહ બને છે. અમરેલી જિલ્લાના ખેડૂતો એકર દીઠ ફક્ત રૂ. ૬,૯૧૯નું ખર્ચ કરે છે જેની સામે એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૩,૩૫૬.૦૦ છે. તેથી રૂ.

૬,૪૩૭.૦૦ જેટલુ એકર દીઠ ઉંચુ વળતર મળે છે. અહીં કહેવાનુ તાત્પર્ય એવું નથી કે ખેડૂતોએ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું જ કરવું જોઈએ. પરંતુ પિયત કપાસમાં સમગ્ર ચિત્ર જોતાં એટલું ચોક્કસ સ્પષ્ટ બને છે કે ખેડૂતો પોતાની સંભવીત વધુમાં વધુ આવક પોતાની જમીનની વધુમાં આવક પોતાની જમીનની વધુમાં વધુ ફળદ્રુપતા ઉત્પાદનખર્ચમાં ઘટાડો થઈ શકે અને કુલ ઉત્પાદનને કાંઈ જ વિપરીત અસર ન પડે તેવા વ્યાજબી પગલાઓ વગેરે પાસાઓને ધ્યાને લઈને જ જો ખેડૂત ખર્ચ કરે તો અમરેલી જિલ્લાની જેમ જ ઊંચુ વળતર મેળવી શકે છે.

૭.૨.૧૦ બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ અને એકરદીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી :

ટેબલ નં: ૭.૦૫.૨માં બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોની કુલ અને એકર દીઠ-આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિગત દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૧૨,૨૫,૮૪૨.૦૨ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૭૨.૪૨ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૧૪.૯૬% છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. ૨,૮૧,૨૬૧.૯૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૪૧૩.૩૮ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૭.૫૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૩૭.૫૬નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર રૂ. -૫૯,૪૫૬.૩૦ અને એકર દીઠ વળતર રૂ. -૮૪૩.૪૧ છે. જેની વળતરની ટકાવારી -૧૨.૮૨% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૧૨.૮૨ની ચોખ્ખી ખોટ જાય છે. , જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર છે.

(iii) બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતરનું એકર દીઠ પ્રમાણ જોઈએ તો રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૫૩૨૯.૧૨ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં ગોંડલ તાલુકાનો ક્રમ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી છેલ્લો છે. એ જ રીતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. ૧૪૧૩.૩૮ છે, જે સમગ્ર

સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નથી.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એકર દીઠ આવક રૂ. ૨૮૫૪.૩૦ છે. જે જિલ્લા-તાલુકાવાર જોતા સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે. તેમ છતાં એકર દીઠ વળતરમાં લીંબડી તાલુકાનો ક્રમ સૌથી ઓછામાં નથી. એ જ રીતે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકામાં એકર દીઠ વળતર રૂ. -૬૮૩.૪૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેમ છતાં વિરોધાભાસ એ છે કે આ જિલ્લા-તાલુકાની એકર દીઠ આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી નથી.

આમ જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી અને એ જ રીતે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું જાણાતું નથી, એટલે કે જે જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછું એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકામાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કે ઓછી એકર દીઠ આવક હોય તેવો સંબંધ અહીં સ્થાપિત થતો નથી.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૭૨.૪૨ છે. જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા, દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી વધુ છે. જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઓછી છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે -

(અ) સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના બાકીના સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનું એકર દીઠ વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૭૨.૪૨ કરતા ઓછું છે. જે દર્શાવે છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અન્ય જિલ્લાઓ કરતા કપાસ ઉત્પાદનનું વળતર ઘણું જ ઉચું છે.

(બ) રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું કુલ વળતર નકારાત્મક જોવા મળે છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારી પણ નકારાત્મક છે.

(V) બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં વળતરની ટકાવારીનો દર - ૧૨.૮૨% થી ૬.૭૫% સુધીનો જોવા મળે છે. જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ૫.૭૮% થી ૩૭.૫૬% સુધીનો જોવા મળે છે. જે પ્રમાણમાં ઘણો જ ઉચો છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી પ્રમાણમાં નીચી છે.

(VI) આમ બીન પિયત કપાસમાં સમગ્ર રીતે જોતા નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ બને છે.

(અ) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કુલ આવક, એકર દીઠ આવક, કુલ વળતર અને એકર દીઠ વળતર ધરાવનાર જિલ્લા તાલુકાની વિગત નીચે પ્રમાણે છે:

બીન પિયત કપાસમાં ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે આવક અને વળતરની સ્થિતિ

ખેડૂતોનો પ્રકાર	સૌથી વધુ કુલ આવક	સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક	સૌથી વધુ કુલ વળતર	સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર
સીમાંત ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
નાનો ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
મધ્યમ ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
મોટો ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	રાજકોટ (ગોંડલ)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	રાજકોટ (ગોંડલ)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)

નોંધ : નીચે કોંસમાં તાલુકો દર્શાવેલ છે.

અહીં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કુલ આવક ધરાવનાર સુરેન્દ્રનગર

જિલ્લાના લખતર અને ચુડા તાલુકા છે અને સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવનાર રાજકોટ જિલ્લો છે. જ્યારે સૌથી વધુ કુલ અને એકર દીઠ વળતર બંને ધરાવનાર એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો લીંબડી તાલુકો છે.

(બ) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવનાર જિલ્લો સૌથી વધુ એકર દીઠ આવક ધરાવતો હોય તેવું નથી. આમ વળતરને નક્કી કરવામાં આવક ઉપરાંત ઉત્પાદનખર્ચ સૌથી મહત્વનું પરીબળ છે તે અહીં સ્પષ્ટ બને છે.

(ક) બીન પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ કુલ અને એકર દીઠ વળતર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું છે. આ પરિણામ માટેની સૌથી અગત્યની બાબત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાની ખર્ચની બને છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતો એકર દીઠ ફક્ત રૂ. ૨૩૪૯.૧૮નું ખર્ચ કરે છે. જેની સામે એકર દીઠ આવક રૂ. ૩૭૬૨.૫૬ છે. તેથી રૂ. ૧૪૧૩.૩૮ જેટલું એકર દીઠ ઊંચું વળતર મળે છે. આમ અહીં કહેવાનો અર્થ એ નથી કે ખેડૂતોએ ઉત્પાદનખર્ચ ઓછું કરવું જોઈએ. લખતર તાલુકા કરતા પાણ એકર દીઠ ઓછું ખર્ચ કરતા હોય તેવા તાલુકાઓ છે પરંતુ તે તાલુકાઓનું એકર દીઠ વળતર લખતર તાલુકા જેટલું ઊંચું નથી, એટલે કે ખેડૂતોએ પોતાની સંભવિત વધુમાં વધુ આવક, પોતાની જમીનની વધુમાં વધુ ફળદ્રૂપતા ઉત્પાદનખર્ચમાં ઘટાડો થઈ શકે અને કુલ ઉત્પાદનને કાંઈ જ વિપરીત અસર ન પડે તેવા વ્યાજબી પગલાઓ વગેરે પાસાઓને ધ્યાને લઈને જ જો ખેડૂત ખર્ચ કરે તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાની જેમ જ કપાસ ઉત્પાદનમાં ઊંચું વળતર મેળવી શકે છે.

(vii) આમ એકંદરે પિયત કપાસ અને બીન પિયત કપાસના વળતરના ટેબલોના અભ્યાસ વડે કહી શકાય

(અ) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા, અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં પિયત કપાસમાં બીન પિયત કપાસ કરતા કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક તેમજ કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચનું પ્રમાણ ઘણું જ ઊંચું છે.

(બ) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં પિયત

કપાસમાં બીન પિયત કપાસ કરતા કુલ અને એકર દીઠ વળતરનું પ્રમાણ ઊંચું છે.

(ક) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં પિયત કપાસમાં બીન પિયત કપાસ કરતા વળતરની ટકાવારી ઘણી જ ઊંચી છે.

(ડ) પિયત કપાસમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સિવાયના જિલ્લાઓમાં અને ખાસ કરીને અમરેલી જિલ્લામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જ અને ખાસ કરીને આ જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં વળતર અને વળતરની ટકાવારી ઊંચી છે.

૭.૩ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

આપણે આગળ કપાસના પાકમાં જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં કુલ અને એકર દીઠ- આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીનો અભ્યાસ કર્યો. કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક, કુલ ખર્ચ અને એકર દીઠ ખર્ચ તેમજ કુલ વળતર અને એકર દીઠ વળતરના તુલનાત્મક અભ્યાસ વડે સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત તેમજ બીન પિયત કપાસમાં આર્થિક પાસાઓનો ખૂબ મહત્વનો અભ્યાસ અને તારણો અલગ તારવી શકાયા છે.

આ સાથે આ અભ્યાસમાં પિયત તેમજ બીન પિયત કપાસના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોની ખેતીના એકમ દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર તેમજ કપાસની ખેતીના ખેડૂતોના માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ રસપ્રદ બને તેમ છે. તેમજ ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ- આવક, ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ કપાસના ખેડૂતોની સાચી આર્થિક સ્થિતિનો ખ્યાલ આવી શકે તેમ હોય તેનો અભ્યાસ કરવો વધુ મહત્વનો બન્યો છે. વળી પ્રકારણ : ૪માં ઉત્કલ્પના ૪.૬.૬ અને ૪.૬.૭ એ ખેતીના એકમના કદ ઊંચી આધારિત હોય તેને ચકાસવા પણ આ બાબતનો અભ્યાસ જરૂરી બન્યો છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

૭.૩.૧ પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૬.૧માં પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૩૦,૦૦૧.૧૦ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૦,૬૬૨.૮૭ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૯,૩૩૮.૧૩ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૬,૨૫૪.૩૦ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૪,૩૦૭.૫૮ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧,૯૪૬.૭૧ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૩૮૫૨૩.૨૦ છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૯,૪૮૮.૪૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૨૦,૮૦૭.૮૧ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૩,૯૬૩.૩૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૨૮,૫૭૨.૫૦ છે અને ખર્ચ રૂ. ૭,૩૯૩.૧૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭,૫૮૧.૮૩ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૨,૭૧૮.૩૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લા બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૧૮,૦૬૫ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૩૬૧૩.૧૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૯૪૬.૭૧ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના

ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર અને જૂનાગઢ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૨ બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૬.૨માં બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૧૩૭૪૪.૧૬ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૧૮૨૩.૫ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૮૨૧.૧૧ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૨૪૫૬.૭૧ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૨૭૮.૧૪ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૭૭.૫૬ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૧૮૭૩૪.૮૨ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૩૮૪૪.૧૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૮૫૪૭.૭૫ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૫૨૭.૬૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૧૮૫૮૮.૨૮ છે અને ખર્ચ રૂ. ૪૧૨૬.૧૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૮૭.૫૮ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૮૮.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા

લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૫૫૭૦.૫૮ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૨૩૭.૮૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. -૧૬૪૧.૪૮ છે અને માથાદીઠ વળતર -૩૪૫.૫૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૭૭.૫૬ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૩ પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૭.૧માં પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૪૭૫૨૨.૩૪, ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૨૨૧૫.૨૮ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૧૫૩૦૭.૦૭ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૮૧૦૬.૦૮ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૬૧૭૨.૮૮ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૨૮૩૩.૦૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૭૦૭૦૦.૦૬ છે. માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૨૨૮૫.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૩૦૭૦૩.૦૫ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૬૦૭૮.૬૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૫૩૩૫૫.૪૯ છે અને ખર્ચ રૂ. ૮૮૯૨.૫૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૨૧૬૩.૯૦ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાનું માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૦૫૦.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લા બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૩૧૯૭૭.૪૯ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૫૫૬૧.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૨૯૩૩.૦૯ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૪ બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ- આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૭.૨માં બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૨૦૭૭૦.૬૩ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૨૭૬.૪૦ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૨૪૯૨.૨૩ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૩૯૪૪.૫૧ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૪૭૦.૮૯ અને

માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૭૩.૬૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૩૧૫૩૧.૦૦ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૭૦૦૭.૭૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૧૩૩૦૪.૨૫ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૮૦૦.૬૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૮૬૦૮.૩૦ છે અને ખર્ચ રૂ. ૬૩૫૭.૬૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૫૮૩.૩૫ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭૮૭.૬૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૧૦૨૭૮.૦૫ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૬૪૪.૪૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. -૨૮૩૫.૫૬ છે અને માથાદીઠ વળતર -૫૪૦.૧૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૭૩.૬૮ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગ્રધા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૫ પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૮.૧માં પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૭૧૮૪૭.૬૬ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૭૩૦૩.૦૩ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૨૪૫૪૪.૬૩ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૨૭૭૨.૯૨ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૪૦૯.૪૩ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૩૬૩.૪૯ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૯૮૬૮૦.૪૬ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૨૧૯૧૬.૧૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૪૭૪૮૫.૮૦ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૭૫૬૪.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૭૨૮૧૫.૮૧ છે અને પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાનું ખર્ચ રૂ. ૧૧૭૦૮.૭૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૨૭૦૦.૨૮ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૮૪૪.૪૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લા બાબરા તાલુકાના ખેડુતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૪૨૬૪૫.૦૪ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૦૨૬૬.૩૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડુતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૨૬૪૦.૧૧ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૮૦.૦૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૩૬૩.૪૯ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ, ધાંગ્રધા, લખતર, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૬ બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૭.૨માં બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૩૫૭૦૪.૫૫ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૯૭૬૫.૧૬ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૫૯૩૯.૩૯ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૬૧૪૨.૭૨ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૧૨૦.૮૯ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૦૨૧.૮૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૬૧૬૮૧.૪૯ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૧૭૪૮.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૨૧૮૫૯.૮૮ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૨૮૯૮.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૪૯૧૮૨.૯૩ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૩૬૮.૧૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૦૨૮૦.૮૫ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૮૮૮.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા લખતર તાલુકાના ખેડુતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૨૦૨૨૪.૪૮ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૩૬૭૭.૧૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડુતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. -૪૩૬૪.૬૫ છે અને માથાદીઠ વળતર -૮૩૧.૩૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૦૨૧.૮૩ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગ્રધા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડુતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડુતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૭ પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૮.૧માં પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૧,૩૪,૮૦૦.૮૪ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮,૭૨૫.૪૨ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૪૬,૦૭૫.૫૨ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૨૨૫૮૪.૪૫ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૪૮૬૪.૮૮ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૭૭૧૮.૪૬ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૧,૮૫,૭૦૧.૭૩ છે અને રાજકોટ જિલ્લાના

ગોંડલ તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૩૧,૧૭૨.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૮૬,૦૪૮.૭૫ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૪,૦૪૮.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૧,૪૦,૭૦૩.૦૦ છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૩૮૭૬.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૮,૭૧૨.૫૩ છે અને જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૫૮.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લા બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૮૦,૬૮૦.૩૧ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૩૫૧૦.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૪૮૮૫.૭૭ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૦૩૦.૬૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૭૭૧૮.૪૬ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જૂનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંત્રધા, હળવદ, લખતર, મૂળી અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જામનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, લીંબડી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૮ બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-

આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૦૮.૨માં બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૫૯૪૩૫.૨૬ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૯૦૨૦.૧૧ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૧૦૪૧૫.૧૫ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૯૩૪૬.૦૮ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૭૦૮.૩૨ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૬૩૭.૭૬ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૮૭૩૫૪.૦૦ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૮૩૯૦.૩૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૪૦૩૨૯.૯૦ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૫૫૬૨.૭૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના યુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૬૬૯૫૦.૬૫ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૧૭૨.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૭૧૧૪.૦૫ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૧૧૯.૧૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૩૪૭૧૦.૯૮ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૭૩૦૭.૫૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. -૫૫૧૦.૯૫ છે અને માથાદીઠ વળતર -૯૫૮.૪૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૧૬૩૭.૭૬ છે જેનાં કરતાં એક માત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને ધાંગધ્રા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

૭.૩.૮ પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૦.૧માં પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૭૦,૭૮૮.૫૫ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૭,૨૨૬.૬૭ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૨૩,૫૭૨.૮૮ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૩,૧૦૫.૩૪ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૮,૭૪૧.૮૮ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪,૩૬૩.૪૫ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૮૭,૩૭૮.૬૧ છે અને પોરબંદર જિલ્લાના કુતિયાણા તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૧૭,૧૭૭.૦૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૪૭૨૧૮.૮૭ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૮૩૮૮.૪૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ભાવનગર

જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૭૩,૯૫૪.૫૮ છે અને રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨,૩૨૭.૮૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૩,૧૪૫.૮૪ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ દસાડા તાલુકાનું માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૫,૯૯૨.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લા બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૪૩,૦૭૦.૯૫ છે અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૭,૯૩૪.૭૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૧,૮૯૭.૧૯ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૩૮૪.૨૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૩૬૩.૪૫ છે જેનાં કરતાં અમરેલી અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જામનગર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, દસાડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ પિયત કપાસમાં સમગ્ર રીતે જેતા નીચેની બાબતો ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ વળતરના સંદર્ભમાં સ્પષ્ટ બને છે.

(અ) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ ખેતીના એકમ દીઠ આવક અને વળતર તેમજ માથાદીઠ આવક અને

વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકાની વિગત નીચે પ્રમાણે છે:

ખેડૂતોનો પ્રકાર	ખેતીના એકમદીઠ સૌથી વધુ આવક	સૌથી વધુ માથા -દીઠ આવક	ખેતીના એકમદીઠ સૌથી વધુ વળતર	સૌથી વધુ માથાદીઠ વળતર
સીમાંત ખેડૂત	અમરેલી (બાબરા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)
નાનો ખેડૂત	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)	અમરેલી (બાબરા)
મધ્યમ ખેડૂત	ભાવનગર (ગઢડા)	સુરેન્દ્રનગર (વઢવાણ)	ભાવનગર (ગઢડા)	સુરેન્દ્રનગર (વઢવાણ)
મોટો ખેડૂત	ભાવનગર (ગઢડા)	રાજકોટ (ગોંડલ)	અમરેલી (બાબરા)	સુરેન્દ્રનગર (વઢવાણ)
બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)	ભાવનગર (ગઢડા)	પોરબંદર (કુતિયાણા)	અમરેલી (બાબરા)	સુરેન્દ્રનગર (વઢવાણ)

નોંધ : નીચે કોંસમાં તાલુકો દર્શાવેલ છે.

જેમાં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ આવક ધરાવનાર અમરેલી અને ભાવનગર જિલ્લા છે અને સૌથી વધુ માથાદીઠ આવક ધરાવનાર રાજકોટ, અમરેલી, પોરબંદર અને સુરેન્દ્રનગર (વઢવાણ) જિલ્લા છે.

જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ વળતર ધરાવનાર અમરેલી અને ભાવનગર જિલ્લા છે. જ્યારે સૌથી વધુ માથાદીઠ વળતર ધરાવનાર અમરેલી અને સુરેન્દ્રનગર (વઢવાણ) જિલ્લા છે.

(બ) આમ અહીંયા જોઈ શકાય છે કે સીમાંત, નાના અને મધ્યમ ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ આવક ધરાવનાર જિલ્લાઓ ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વળતર ધરાવે છે

જ્યારે મોટા ખેડૂત અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)માં તેવું જાણાતું નથી. આમ ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ આવક ધરાવનાર જિલ્લો જ ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ આવક ધરાવનાર જિલ્લો જ ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ વળતર ધરાવતો હોય તેવું માથાદીઠ આવક ધરાવનાર જિલ્લો જ સૌથી વધુ માથાદીઠ વળતર ધરાવતો હોય તેવું જોવા મળે છે.

(ક) આ બાબત પરથી એટલું સ્પષ્ટ બને છે કે ખેડૂતના વળતરના પ્રમાણને નક્કી કરવામાં તેનું ઉત્પાદનખર્ચ ખૂબ જ અગત્યની બાબત છે.

૭.૩.૧૦ બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૦.૨માં બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૩૨૦૦૯.૬૩ ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૭૨૨૧.૧૮ અને ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૪૭૮૮.૪૫ છે.

જ્યારે માથાદીઠ આવક રૂ. ૫૬૫૯.૧૬ માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૮૧૨.૧૮ અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૮૪૬.૫૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૪૭૭૯૫.૩૭ છે અને માથાદીઠ આવક રૂ. ૯૫૫૯.૦૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ આવક રૂ. ૨૧૮૭૧.૪૮ છે અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાની માથાદીઠ આવક રૂ. ૩૪૮૦.૯૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ ૪૧૦૮૫.૫૪ છે અને માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૨૧૭.૧૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાનું ખેતીના એકમ દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૦૬૮૬.૬૮ છે અને જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર માથાદીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૩૮૨.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા- તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૧૭૫૭૮.૮૭ છે અને માથાદીઠ વળતર રૂ. ૩૩૪૮.૩૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોના ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. -૩૭૧૬.૦૨ છે અને માથાદીઠ વળતર -૭૦૭.૮૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર રૂ. ૮૪૬.૫૮ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી, મૂળી, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા અને હળવદ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું માથાદીઠ વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ બીન પિયત કપાસમાં સમગ્ર રીતે જોતા નીચેની બાબતો ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ વળતરના સંદર્ભમાં સ્પષ્ટ બને છે:

(અ) સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ ખેતીના વધુ એકમ દીઠ આવક અને વળતર તેમજ માથાદીઠ આવક અને વળતર ધરાવનાર જિલ્લા-તાલુકાની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

ખેડૂતોનો પ્રકાર	ખેતીના એકમદીઠ સૌથી વધુ આવક	સૌથી વધુ માથા	ખેતીના એકમદીઠ	સૌથી વધુ
		-દીઠ આવક	સૌથી વધુ વળતર	માથાદીઠ વળતર
ધરાવનાર જિલ્લો - તાલુકાનું નામ				
સીમાંત ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
નાનો ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
મધ્યમ ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
મોટો ખેડૂત	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)
બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (કુલ)	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (ચુડા)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)	સુરેન્દ્રનગર (લખતર)

નોંધ: નીચે કૌંસમાં તાલુકો દર્શાવેલ છે.

જેમાં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં ખેતીના એકમ દીઠ સૌથી વધુ આવક ધરાવનાર અને સૌથી વધુ માથાદીઠ આવક ધરાવનાર મહદ અંશે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ચુડા તાલુકો છે.

જ્યારે ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ સૌથી વધુ વળતર ધરાવનાર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો લખતર તાલુકો છે.

(બ) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના બીન પિયત ખેડૂતોમાં જે જિલ્લા - તાલુકાઓ સૌથી વધુ ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ આવક ધરાવતા હોય તેજ જિલ્લો-સૌથી વધુ ખેતીના એકમ દીઠ કે માથાદીઠ વળતર ધરાવતો હોય તેવું જોવા મળતું નથી.

(ક) આ બાબત પરથી એટલું સ્પષ્ટ બને છે કે ખેડૂતો વળતરના પ્રમાણને નક્કી કરવામાં

તેનું ઉત્પાદનખર્ચ ખૂબ જ અગત્યની બાબત છે.

૭.૪ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલણોના આ અભ્યાસમાં આ પ્રકારણમાં આગળ આપણે કપાસના પાકમાં જુદા જુદા પ્રકારના વળતરનો અભ્યાસ કર્યો. આ ઉપરાંત ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરનો પણ અભ્યાસ કર્યો. તેમજ કપાસની ખેતીમાં જોડાયેલા ખેડૂતોના માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ પણ કર્યો. આ બધી જ બાબતોનો અભ્યાસ પિયત અને બીન પિયત એમ અલગ અલગ કરવામાં આવ્યો છે અને મહત્વના તારણો અલગ તારવવામાં આવ્યા છે.

આ ઉપરાંત આ મળેલી માહિતીના આધારે જ કપાસના પાકમાં એક માણ (૨૦ કીલોગ્રામ) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ- આવક, ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ રસપ્રદ બને તેમ છે તેમજ આ માહિતી વડે ખેડૂતોને એક માણ ઉત્પાદન વડે મળતા સરેરાશ ભાવ, ખર્ચ અને વળતરની સ્થિતિનો ખ્યાલ આવી શકે તેમ છે. તેમજ સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા જિલ્લા-તાલુકાઓની સરખામણી વડે ચોક્કસ તારણો તારવવા શક્ય બને તેમ છે, જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

૭.૪.૧ પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા.) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૧.૧માં પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૫૫.૨૯, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૨૪૪.૭૦ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૧૦.૫૯ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૭૬ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૧૨.૨૩ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૫.૫૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૭૧.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૮.૫૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ધાંગધ્રા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૩૬.૦૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૬.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૭૩.૧૭ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૮.૭૮ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ રૂ. ૮.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૬૮.૨૧ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૮.૪૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૨.૧૭ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૦.૧૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૧૧૦.૫૮ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૫.૫૩ છે, જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના

દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી, મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની આવક સૌથી વધુ હોવા છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મળે છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લામાં ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું હોવાથી સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઊંચું વળતર મેળવે છે.

૭.૪.૨ બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૧.૨માં બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૧૪.૮૩, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૧૮૮.૩૦ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૫.૫૩ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૭૪ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૮.૮૭ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૦.૭૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૩૮.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૧.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક

૩. ૧૯૭.૫૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૯.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૫૭.૪૩ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૭.૦૬ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૭૦.૯૪ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩.૫૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૨૪.૪૩ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૧.૨૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૧૫.૫૩ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૦.૭૮ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જામનગર જિલ્લાની આવક સૌથી ઓછી હોવાથી તે પ્રમાણમાં ઓછું વળતર મેળવે છે. જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં વધુ છે તેથી તે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવે છે.

૭.૪.૩ પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૨.૧માં પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૫૬.૩૩, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૨૪૧.૫૫ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૪૪.૭૭ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૮૨ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૧૨.૦૮ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૫.૭૪ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૭૧.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૮.૫૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ધાંગ્રધા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૪૦.૦૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૬૭.૪૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮.૩૭ છે., જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૪.૬૦ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૯.૭૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૬૭.૩૫ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન

દીઠ વળતર રૂ. ૮.૩૭ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩.૫૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૦.૧૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૧૧૪.૭૭ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૫.૭૪ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની આવક સૌથી વધુ હોવા છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મળે છે.

જ્યારે અમરેલી અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાનું ખર્ચ ઓછું છે. જેથી પ્રમાણ ઊંચું વળતર મેળવે છે. તેમજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ધાંગ્રધા તાલુકાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું હોવા છતાં ખર્ચ પ્રમાણસર હોવાથી સારું કહી શકાય તેવું વળતર મેળવે છે. ઓછી આવક વાળા ખેડૂતો માટે ધાંગ્રધા આદર્શ ગણાય.

૭.૪.૪ બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૨.૨માં બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન

દીઠ આવક રૂ. ૨૧૬.૭૨, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૧૯૦.૬૯ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૨૬.૦૨ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૪૮ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૯.૫૩ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૩૦ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૩૫.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પાણ ગાણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૧.૭૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૦૩.૦૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૧૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૬૫.૫૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩.૨૮ છે., જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૬.૦૭ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૭૪.૯૩ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩.૭૫ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૩૦.૫૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૧.૫૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર

૩. ૨૬.૦૨ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૩૦ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જેઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની આવક સૌથી વધુ છે તેમ છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવે છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી હોવા છતાં પ્રમાણમાં ખર્ચ ઓછું હોવાથી વળતર નકારાત્મક જેવા મળતુ નથી. તેમજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા લખતર તાલુકાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું હોવાને લીધે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ વળતર મેળવે છે.

૭.૪.૫ પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૩.૧માં પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૫૭.૮૪, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૩૫.૬૬ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૨૨.૨૮ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૮૦ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૧૧.૭૮ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૬.૧૧ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના

ચોટીલા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૭૨.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૮.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૪૫.૦૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૨૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૫૧.૩૨ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭.૫૭ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૩.૩૮ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૯.૧૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૭૮.૮૧ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૮.૮૪ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૨૦.૬૮ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૦૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૧૨૨.૨૮ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૬.૧૧ છે જેનાં કરતાં જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના

ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની આવક સૌથી વધુ હોવા છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મળે છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઢવાણ તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં ઓછી હોવા છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ ઓછુ હોવાથી સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીજા ક્રમનું ઊંચું વળતર મેળવે છે. આમ ખર્ચ એ મહત્ત્વનું પાસુ છે તે સમજી શકાય છે.

૭.૪.૬ બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૩.૨માં બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૧૮.૩૬, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૧૮૨.૦૩ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩૬.૩૨ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૮૨ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૮.૧૦ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૮૨ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૩૬.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૧.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૦૪.૦૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૬૯.૬૬ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩.૪૮ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૪.૦૮ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬.૭૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૭૭.૯૨ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩.૯૦ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૩૩.૬૬ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૧.૬૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૩૬.૦૩ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૮૨ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગધ્રા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે તેમ છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવે છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેથી જોઈ શકાય છે કે આ તાલુકાનું વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. આમ ખર્ચ એ

મહત્વનું પાસુ છે તે જોઈ શકાય છે.

૭.૪.૭ પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૪.૧માં પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૬૧.૧૮, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૨૩૭.૭૩ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૨૩.૪૫ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૮.૦૬ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૧૧.૮૮ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૬.૧૭ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૭૪.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૮.૭૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ સાયલા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૪૭.૫૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૩૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૫૧.૩૪ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭.૫૭ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૦.૬૪ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૯.૦૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૭૯.૧૧ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૮.૯૬ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૨૦.૬૬ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૦૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૧૨૩.૪૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૬.૧૭ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંત્રધા, હળવદ, લખતર, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. જેની સાથે સાથે ખર્ચ પ્રમાણમાં મર્યાદીત હોવાથી વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં વધુ છે. તેની સાથે જ તેનું વળતર સૌથી ઓછું છે. આમ વળતરને નક્કી કરવામાં ખર્ચ મહત્ત્વનું પાસુ બની રહે છે.

૭.૪.૮ બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૩.૨માં બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન

દીઠ આવક રૂ. ૨૨૦.૧૭, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૧૮૧.૫૯ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩૮.૫૮ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૧.૦૧ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૯.૦૮ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૯૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૪૦.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૨.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૦૮.૦૦ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૪૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૬૭.૩૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩.૩૭ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૨૭.૧૬ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદન ખર્ચ રૂ. ૬.૩૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૮૩.૮૪ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૪.૧૯ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૩૭.૩૫ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૧.૩૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર

૩. ૩૮.૫૮ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૮૩ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે તેમ છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવે છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. તેથી જોઈ શકાય છે કે આ તાલુકાનું વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. આમ ખર્ચ એ મહત્ત્વનું પાસુ છે તે જોઈ શકાય છે.

૭.૪.૮ પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૫.૧માં પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૫૭.૬૮, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૩૮.૫૮ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૧૯.૦૯ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૮૮ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૧૧.૮૩ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૫.૮૫ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૭૧.૫૦ છે. જે ખેડૂતને

મળેલા સરેરાશ ભાવ પાણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૮.૫૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ ધાંગધા તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૪૨.૮૮ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૭.૧૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩૫૬.૫૭ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૭.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ વઢવાણ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૮૫.૭૧ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૮.૨૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૭૪.૪૮ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૮.૭૨ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧૪.૮૪ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૦.૭૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૧૧૮.૦૮ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૫.૮૫ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું

વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ હોવા છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવે છે.

જ્યારે અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું ખર્ચ આવકના પ્રમાણમાં ઘણું જ મર્યાદીત હોવાથી આ તાલુકાનું વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

૭.૪.૧૦ બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) ઉત્પાદન દીઠ અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર :

ટેબલ નં: ૭.૧૫.૨માં બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૧૭.૫૨, એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ ૧૮૪.૮૮ અને એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩૨.૫૪ છે.

જ્યારે એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૮૮ અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૮.૨૫ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૬૩ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૩૬.૦૦ છે. જે ખેડૂતને મળેલા સરેરાશ ભાવ પણ ગણી શકાય અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૧.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૦૩.૧૩ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૧૦.૧૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં રાજકોટ

જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૬૬.૨૬ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩.૩૧ છે, જે સમગ્ર સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧૩૧.૪૩ છે અને એક કીલોગ્રામ દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૬.૫૭ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૭૮.૦૭ છે અને કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૩.૮૫ છે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનું એક માણ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૩૦.૨૬ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. -૧.૫૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એક માણ દીઠ વળતર રૂ. ૩૨.૫૪ છે અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ વળતર રૂ. ૧.૬૩ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફકત પાંચ તાલુકાઓ દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનું વળતર ઓછું છે.

(vi) આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની આવક સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે તેમ છતાં સાથે સાથે ખર્ચ પણ સૌથી વધુ હોવાને કારણે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવે છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું ખર્ચ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે. પરિણામે નું વળતર સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે. આમ ખર્ચ એ મહત્ત્વનું પાસુ છે તે જોઈ શકાય છે.

૭.૫ અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર:

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલણોના આ અભ્યાસમાં ખાસ કરીને આ પ્રકરણમાં આગળ આપણે કપાસના પાકમાં કુલ અને એકર દીઠ, ખેતીના અને માથાદીઠ અને ખેડૂતોના કપાસના પાકના એક માણ (૨૦ કી.ગ્રા) અને એક કી.ગ્રા. ઉત્પાદન દીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ કર્યો. આ બધી બાબતોનો અભ્યાસ ખેડૂતો પ્રકાર પ્રમાણે તેમજ પિયત અને બીન પિયત એમ બે અલગ અલગ ભાગોમાં કરવામાં આવ્યા છે.

આ ઉપરાંત આ માહિતીઓના આધારે નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરનો અભ્યાસ ખૂબ જ મહત્વનો અને રસપ્રદ બને તેમ છે. કુલ નીપજક એટલે પાક પાછળનું કુલ ખર્ચ અને નીપજ એટલે ખર્ચના ફળ સ્વરૂપે ખેડૂતને મળેલી આવક એવા અર્થ અહીં થાય છે. તેમજ નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર એટલે

$$\text{નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર} = \frac{\text{કુલ નીપજ}}{\text{કુલ નીપજક}}$$

એવો અર્થ થાય છે. આ ગુણોત્તર એક હોય તો તેનો સાદો અર્થ એ થાય કે કપાસના પાકમાં એક રૂપિયાના ખર્ચ સામે એક રૂપિયાની આવક થાય છે એટલે કે વળતર શૂન્ય છે. જો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૦ હોય તો તેનો અર્થ એ થાય છે કે કપાસના પાકમાં એક રૂપિયાના ખર્ચ સામે રૂ. ૧.૫૦ની આવક થાય છે એટલે કે રૂ. ૦.૫૦નો ફાયદો થાય છે કે વળતર મળે છે. આમ ખર્ચ અને આવકના આધારે તૈયાર થતો આ નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર મહત્વનો માપદંડ બને છે. નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર એક કરતા જેમ વધુ તેમ તેમ ઉત્પાદનને વધુ વળતર મળે છે તેમ સુચવે છે અને જો એક કરતા ઓછો તેમજ એક કરતા જેમ જેમ વધુ નાનો તેમ તેમ ઉત્પાદકને વધુ ખોટ જાય છે તેમ સુચવે છે. આ ગુણોત્તરનું જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં- તેમજ સૌરાષ્ટ્રના જુદા-જુદા જિલ્લાઓ પ્રમાણ શુ છે? તેમજ તેનો તુલનાત્મક અભ્યાસ ખૂબ જ મહત્વનો છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

૭.૫.૧ પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૬.૧માં પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૧૩,૨૨,૪૨૯.૯૫ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૧૯,૨૦,૦૭૦.૫૯ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૪૫ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૧,૧૮,૨૯૦.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૫૪૩૬૭.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧,૫૮,૦૯૨.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૮૩,૨૩૧.૨૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૮૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૦.૯૯ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૪૫ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગધ્રા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૨ બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૬.૨માં બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૭,૫૬,૬૭૫.૦૩ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૮,૧૫,૬૨૬.૩૪ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૦૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૭૮,૩૮૭.૧૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મૂળી તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૩૩,૫૮૦.૩૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૭૪,૮૩૮.૨૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૩૮,૧૮૧.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૨ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૦.૮૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના સીમાંત ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૦૮ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંચઘા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ

અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૩ પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૭.૧માં પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૨૦,૬૧,૭૭૭.૬૫ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૩૦,૪૧,૪૨૮.૮૫ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૪૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૨,૧૩,૪૨૧.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૮૮૬૫૫.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૨૮,૨,૮૦૦.૨૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧,૨૨,૮૧૨.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૦૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૪૮ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ

અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૪ બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૭.૨માં બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૧૧,૬૯,૬૮૯.૮૩ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૧૩,૨૯,૩૨૦.૨૫ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૧૪ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૧,૧૪,૪૩૭.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૫૦,૩૩૩.૪૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં નાના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧,૨૬,૧૪૦.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૫૩,૨૧૭.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૦.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના નાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ

ગુણોત્તર ૧.૧૪ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૫ પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૮.૧માં પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૩૦,૨૭,૩૮૪.૦૫ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૪૫,૮૮,૨૫૦.૨૭ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૨ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૨,૮૧,૨૬૩.૨૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૧,૩૦,૮૦૧.૧૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૩,૮૪,૭૨૧.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧,૮૮,૮૪૩.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૦૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ

ગુણોત્તર ૧.૫૨ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૬ બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૮.૨માં બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૧૮,૦૪,૮૭૦.૨૭ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૨૨,૮૫,૦૮૧.૧૨ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૨૦ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૧,૮૬,૭૩૧.૭૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૮૧,૧૬૨.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મધ્યમ ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૨,૪૬,૭૨૫.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૮૭,૪૩૮.૫૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી

વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૦.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મધ્યમ ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૨૦ છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, દસાડા, ધાંગ્રધા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૭ પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૮.૧માં પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૫૬,૭૮,૪૨૬.૭૮ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૪૬,૨૭,૨૫૮.૮૭ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૨ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૨,૮૧,૨૬૩.૨૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૧,૩૦,૮૦૧.૧૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૩,૮૪,૭૨૧.૮૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧,૮૮,૮૪૩.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા

તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૮૩ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૦૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(V) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૨ છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૮ બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૧૮.૨માં બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ ૩. ૩૧,૩૭,૨૮૭.૦૮ છે. જેની સામે કુલ નીપજ ૩. ૩૮,૦૩,૮૫૬.૫૮ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૨૧ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજક ૩. ૨,૬૭,૮૦૨.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજક ૩. ૧,૪૮,૪૫૬.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજ ૩. ૩,૧૭,૮૮૫.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧,૬૧,૩૧૮.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૬૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટજિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૦.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના મોટા ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, ધાંગ્રધા અને હળવદ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૮ પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર :

ટેબલ નં: ૭.૨૦.૧માં પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છેઃ

(i) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૧,૨૦,૮૦,૦૨૮.૪૩ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૧,૮૧,૨૪,૬૮૫.૨૨ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૫૦ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૧૧,૮૩,૨૭૩.૨૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૫,૩૦,૩૩૫.૦૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૧૫,૫૮,૦૭૩.૮૧ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી તાલુકાની કુલ નીપજ રૂ. ૭,૬૨,૪૨૩.૦૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૦૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર છે જેનાં કરતાં અમરેલી, જામનગર અને પોરબંદર જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, હળવદ, લખતર, સાયલા અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે ભાવનગર, જૂનાગઢ અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, લીંબડી અને મૂળી તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૫.૧૦ બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર:

ટેબલ નં: ૭.૧૮.૨માં બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

(i) બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની કુલ નીપજક-નીપજ રૂ. ૬૯,૬૮,૬૨૨.૨૧ છે. જેની સામે કુલ નીપજ રૂ. ૮૧,૮૪,૪૬૪.૨૩ની છે અને નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૧૮ છે.

(ii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૬,૫૭,૩૬૮.૬૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સાયલા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૩,૩૧,૧૪૬.૮૬ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iii) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં બીન પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૭,૬૪,૭૨૫.૮૪ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે જામનગર જિલ્લાના કલ્યાણપુર તાલુકાની કુલ નીપજક રૂ. ૩,૪૮,૮૪૩.૭૫ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછી છે.

(iv) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં જિલ્લા-તાલુકાવાર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૧.૬૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ૦.૮૮ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછો છે.

(v) સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર છે જેનાં કરતાં એકમાત્ર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા, ધાંગ્રધા, લખતર, લીંબડી, મૂળી અને સાયલા તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક નીપજ ગુણોત્તર વધુ છે.

જ્યારે અમરેલી, ભાવનગર, જામનગર, જૂનાગઢ, પોરબંદર અને રાજકોટ જિલ્લાના અભ્યાસ હેઠળના તાલુકાઓ અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા, ચુડા, હળવદ અને વઢવાણ તાલુકાઓના ખેડૂતોનો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઓછો છે.

૭.૬ પ્રકરાણમાંથી ફલીત થતા મહત્વના તારાણો :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલાણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભ માં આ અભ્યાસના આ પ્રકરાણમાં જુદા જુદા ટેબલોના આધારે તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવામાં

આવ્યો છે, જેના આધારે અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતનું કપાસના પાકમાં કુલ અને એકર દીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી તૈયાર કરવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત આ પ્રકરણમાં કપાસના પાકમાં ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો પણ તારવવામાં આવી છે. તેમજ આ પ્રકરણમાં કપાસના પાકમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ -આવક, ખર્ચ અને વળતરની વિગતો પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે. જેના આધારે અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. આ બધી જ માહિતી ખેડૂતોના પ્રકાર પ્રમાણે અભ્યાસ હેઠળના સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લા-તાલુકાઓના સંદર્ભમાં આપવામાં આવી છે. જેના અભ્યાસના આધારે જુદા જુદા સંદર્ભોમાં તુલનાત્મક અભ્યાસ કરી તારણો અલગ તારવવામાં આવ્યા છે. આ તારણોને ઉત્કલ્પનાઓ સાથે ચકાસવામાં આવી છે. જેની વિગતો અને મહત્વના તારણો નીચે પ્રમાણે છે:

(i) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો કુલ વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૬૦,૩૪,૬૫૬.૭૯ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩૩૯૮.૮૫ છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૩૩.૩૦% છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં આ પ્રમાણ એટલે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું કુલ વળતર રૂ. ૧૨,૨૫,૮૪૨.૦૨ છે અને એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૭૨.૪૨ છે અને વળતરની ટકાવારી ૧૪.૯૬% છે. આમ અહીં કુલ વળતર, એકર દીઠ વળતર અને વળતરની ટકાવારીનું પ્રમાણ બીન પિયત કપાસના પ્રમાણમાં પિયત કપાસમાં ઊંચું જોવા મળે છે.

(ii) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર જોઈએ તો અમરેલે જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું રૂ. ૬૨૯૩.૪૭ છે જેની વળતરની ટકાવારી ૪૭.૦૬% છે એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૪૭.૦૬નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું રૂ. ૪.૦૨% છે એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક સામે રૂ. ૪.૦૨નું ચોખ્ખું વળતર મળે છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ એકર દીઠ વળતર જોઈએ તો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું રૂ. ૧૪૧૩.૩૮ છે જેની વળતરની ટકાવારી ૩૭.૫૬% છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ સરેરાશ રૂ. ૩૭.૫૬નું ચોખ્ખુ વળતર મળે છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર સૌથી ઓછું એકર દીઠ વળતર રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું રૂ. -૬૮૩.૪૧ છે. જેની ટકાવારી -૧૨.૮૨% એટલે કે રૂ. ૧૦૦ની આવક દીઠ રૂ. ૧૨.૮૨ની ચોખ્ખી ખોટ જાય છે.

આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં એકર દીઠ સૌથી વધુ વળતર રૂ. ૬૨૮૩.૪૭ છે જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં આ વળતર ફક્ત રૂ. ૧૪૧૩.૩૮ છે. આમ પિયત કપાસના પ્રમાણમાં બીન પિયત કપાસમાં એકર દીઠ વળતરનો મહત્તમ દર ઘણો જ નીચો જોવા મળે છે અને એ જ રીતે સૌથી ઓછા એકર દીઠ વળતરમાં જોઈએ તો પિયત કપાસમાં રૂ. ૩૩૧.૭૫ છે જેની સામે બીન પિયત કપાસમાં ફક્ત રૂ. -૬૮૩.૪૧ છે, એટલે કે પિયત કપાસના પ્રમાણમાં બીન પિયત કપાસમાં એકર દીઠ વળતરનો ન્યુનતમ દર ઘણો જ નીચો જોવા મળે છે.

(iii) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીના એકર દીઠ વળતર રૂ. ૨૩૫૭૨.૮૮ છે. જ્યારે માથાદીઠ વળતર રૂ. ૪૩૬૩.૪૫ છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં આ પ્રમાણ એટલે કે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીના એકમ દીઠ વળતર રૂ. ૪૭૮૮.૪૫ છે. જ્યારે માથાદીઠ વળતર રૂ. ૮૪૬.૫૮ છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ વળતરમાં પિયત કપાસના પ્રમાણમાં બીન પિયત કપાસમાં ઘણું જ નીચું જોવા મળે છે.

(iv) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રની એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૩૫૭.૬૮, ખર્ચ રૂ. ૨૩૮.૫૮ અને વળતર રૂ. ૧૧૯.૦૮ છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં આ પ્રમાણ એટલે કે એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક રૂ. ૨૧૭.૫૨, ખર્ચ રૂ. ૧૮૪.૮૮ અને વળતર રૂ. ૩૨.૫૪ છે. આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતરનું પ્રમાણ ઘણું જ નીચું જોવા મળે છે.

(V) પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ સૌથી વધુ ઊંચું વળતર અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનું રૂ. ૧૭૪.૪૮ છે. જે એક કીલોગ્રામ દીઠ રૂ. ૮.૯૨નું છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ સૌથી ઓછું વળતર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનું રૂ. -૧૪.૯૩ છે. જે એક કીલોગ્રામ દીઠ રૂ. -૦.૭૫ છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર એક માણ ઉત્પાદન દીઠ સૌથી વધુ વળતર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું રૂ. ૭૯.૦૭ છે, જે એક કીલોગ્રામ દીઠ રૂ. ૩.૯૫નું છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ સૌથી ઓછું વળતર રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનું રૂ. -૩૦.૨૬ છે, જે એક કીલોગ્રામ દીઠ રૂ. -૧.૫૧ છે. આમ અહીં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં સૌથી ઓછું વળતર મેળવતા તાલુકામાં એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૦.૭૫ની અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. -૧.૫૧ની ખોટ જોય છે. જ્યારે સૌથી વધુ વળતર મેળવતા પિયત કપાસમાં એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ રૂ. ૮.૭૨નો અને બીન પિયતમાં રૂ. ૩.૯૫નો ચોખ્ખો ફાયદો ખેડૂતને થાય છે. આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બીન પિયત કપાસની સરખામણીએ વધુ ઊંચું વળતર મળે છે અને જ્યાં ખોટ હોય તેવા સંજોગોમાં ઓછી ખોટ જાય છે.

(vi) પ્રકરણ : ૪ની ઉત્કલ્પના ૪.૬.૧૧ છે કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં વળતરનું પ્રમાણ ઓછું છે. આગળના તારણોના મુદ્દા (i) થી (V) માં જોઈ શકાય છે કે કુલ અને એકર દીઠ તેમજ ખેતીના એકમ દીઠ માથાદીઠ તેમજ ૨૦ કીલોગ્રામ દીઠ અને એક કીલોગ્રામ દીઠ વળતરનું પ્રમાણ જોઈએ તો પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં વળતરનું પ્રમાણ નીચું જોવા મળે છે આમ આ ઉત્કલ્પના સાચી ઠરે છે.

આ જ પ્રકરણના આગળના ૭.૫.૧થી ૭.૫.૧૦ મુદ્દાઓના સયુક્ત અભ્યાસ વડે નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર અંગે નીચે પ્રમાણે સાર કાઢી શકાય છે. નીચેના કોઠના અભ્યાસ વડે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોના નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરનો તુલનાત્મક અભ્યાસ સરળ બને છે.

ખેડૂતોનો પ્રકાર	પિયત કપાસ			બીન પિયત કપાસ		
	સૌથી વધુ	સૌથી ઓછો	સરેરાશ	સૌથી વધુ	સૌથી ઓછો	સરેરાશ
સીમાંત ખેડૂત	૧.૮૪	૦.૯૯	૧.૪૫	૧.૫૨	૦.૯૧	૧.૦૮
નાનો ખેડૂત	૧.૮૩	૧.૦૧	૧.૪૮	૧.૫૫	૦.૮૮	૧.૧૪
મધ્યમ ખેડૂત	૧.૯૩	૧.૦૬	૧.૫૨	૧.૫૮	૦.૮૮	૧.૨૦
મોટો ખેડૂત	૧.૯૩	૧.૦૬	૧.૫૨	૧.૬૬	૦.૯૦	૧.૨૧
બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો	૧.૮૯	૧.૦૪	૧.૫૦	૧.૬૦	૦.૮૯	૧.૧૮

ઉપરના ટેબલના અભ્યાસ વડે સ્પષ્ટ બને છે કે પ્રકારણ : ૪ માં દર્શાવેલ ઉત્કલ્પના ૪.૧૬.૧૨ કે જે નાના ખેડૂતોની સરખામણીએ પિયત નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઊંચો છે. - આ ઉત્કલ્પના સાચી ઠરે છે. કારણ કે ઉપરના ટેબલમાં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસ અને બીન પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર, સૌથી ઓછો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર અને સરેરાશ નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર દર્શાવવામાં આવેલ છે.

પિયત કપાસમાં તેમજ બીન પિયત કપાસમાં બંને પ્રકારોમાં જોઈ શકાય છે કે નાના ખેડૂતોની સરખામણીએ મોટા ખેડૂતોના નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઊંચો છે. જે કે અહીં પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં આ તફાવત વધુ જોવા મળે છે. કારણ કે પિયત કપાસમાં સીમાંત ખેડૂતનો સરેરાશ ગુણોત્તર ૧.૪૫ છે, જે મોટા ખેડૂતનો વધીને ૧.૫૨ થાય છે. આમ કુલ ૦.૦૭નો વધારો થાય છે, એટલે કે તફાવત છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં સીમાંત ગુણોત્તર ૧.૦૮ છે જે વધીને મોટા ખેડૂતનો ગુણોત્તર ૧.૨૧ નો થાય છે. આમ અહીં ૦.૧૩ નો તફાવત જોવા મળે છે. આ રીતે એકંદરે નાના ખેડૂતોની સરખામણીએ મોટા ખેડૂતોમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઊંચો છે, તે ઉત્કલ્પના સાચી ઠરે છે.

આ ઉપરાંત આ જ ટેબલમાં જોઈ શકાય છે કે બીન પિયત કપાસની સરખામણીએ પિયત કપાસમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઊંચો જોવા મળે છે. આમ આ દ્રષ્ટિએ પણ ઉત્કલ્પના સાચી ઠરે છે.

આમ અહીં ઉપર મુજબના મહત્વના તારણો શકાય છે.

૭.૭ ઉપસંહાર :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસના પાકમાં વળતરના આ પ્રકરણમાં અભ્યાસમાં આવરી લેવાયેલા ખેડૂતોનું કપાસના પાકમાં કુલ અને એકર દીઠ -આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારીની વિસ્તૃત અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. તેની સાથે સાથે એક માણ ઉત્પાદન દીઠ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતરની ઝીણવટ ભરી વિગતો આપવામાં આવી છે. આ બધી જ બાબતોના તુલનાત્મક અભ્યાસ વડે જે તે મુદ્દાને અંતે મહત્વના ફલિતાર્થો-તારણો પાણ અલગ તારવવામાં આવ્યા છે. આ ઉપરાંત આ પ્રકરણના હાર્દસમાન નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરનો અભ્યાસ અને તેની વિસ્તૃત ચર્ચા આગળ આ જ પ્રકરણમાં કરવામાં આવી છે. જેના અભ્યાસ વડે પિયત કપાસ તેમજ બીન પિયત કપાસમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરની જુદા જુદા જિલ્લા-તાલુકામાં સ્થિતિ શું છે તે જાણી શકાય છે અને તેની તુલના કરી શકાય છે. આમ આ પ્રકરણમાં લગભગ દરેક દ્રષ્ટિકોણથી કપાસના પાકમાં વળતરની ચર્ચા કરવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત હવે આટલી સમજૂતી બાદ આગળના બધા જ પ્રકરણોના આધારે જે મહત્વના તારણો-ફલિતાર્થો તૈયાર કરવાના થાય છે તે આ અભ્યાસમાં સૌથી અગત્યના છે. તે હવે પછીના આગળના પ્રકરણમાં જોઈશું.

૬૨૧

મોજાગી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની
ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૫૮૦૯૨.૮૦	૮૫૮૨૯.૨૦	૭૨૨૬૩.૬૦	૪૫.૭૧
			(૧૩૧૭૪.૪૦)	(૭૧૫૨.૪૩)	(૬૦૨૧.૯૭)	(૪૫.૭૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૫૩૫૭૬.૦૦	૧૧૫૭૭૬.૦૦	૩૭૮૦૦.૦૦	૨૪.૬૧
			(૧૨૭૯૮.૦૦)	(૯૬૪૮.૦૦)	(૩૧૫૦.૦૦)	(૨૪.૬૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩૯૬૦૨.૧૦	૯૧૪૬૩.૩૫	૪૮૧૩૮.૭૫	૩૪.૪૮
			(૧૨૬૯૧.૧૦)	(૮૩૧૪.૮૫)	(૪૩૭૬.૨૫)	(૩૪.૪૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૧૬૧૯૭.૨૦	૮૧૧૭૮.૨૦	૩૫૦૧૯.૦૦	૩૦.૧૪
			(૧૨૯૧૦.૮૦)	(૯૦૧૯.૮૧)	(૩૮૯૦.૯૯)	(૩૦.૧૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૨૪૯૬૨.૦૦	૮૨૯૪૫.૧૦	૪૨૦૧૬.૯૦	૩૩.૬૨
			(૧૨૪૯૬.૨૦)	(૮૨૯૪.૫૧)	(૪૨૦૧.૬૯)	(૩૩.૬૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫૧૮૧૫.૦૦	૧૧૮૨૯૦.૦૦	૩૩૫૨૫.૦૦	૨૨.૦૮
			(૧૫૧૮૧.૫૦)	(૧૧૮૨૯.૦૦)	(૩૩૫૨.૫૦)	(૨૨.૦૮)
૭	સુ. નગર		૧૦૬૫૩૭૨.૭૫	૭૪૬૯૪૮.૧૦	૩૧૮૪૨૪.૬૫	૨૯.૮૯
			(૮૨૯૦.૮૪)	(૫૮૧૨.૧૭)	(૨૪૭૮.૬૭)	(૨૯.૮૯)
		ચોટીલા	૯૦૧૯૦.૧૦	૯૦૭૧૭.૩૬	-૫૨૭.૨૬	-૦.૫૮
			(૮૧૯૯.૧૦)	(૮૨૪૭.૦૫)	-(૪૭.૯૫)	-(૦૦.૫૮)
		ચુડા	૧૧૨૦૩૨.૮૦	૯૩૯૦૨.૩૫	૧૮૧૩૦.૪૫	૧૬.૧૮
			(૭૭૨૬.૪૦)	(૬૪૭૬.૦૧)	(૧૨૫૦.૩૯)	(૧૬.૧૮)
		દસાડા	૯૨૬૧૦.૦૦	૬૩૩૦૩.૮૦	૨૯૩૦૬.૨૦	૩૧.૬૪
			(૬૬૧૫.૦૦)	(૪૫૨૧.૭૦)	(૨૦૯૩.૩૦)	(૩૧.૬૪)
		ધાંગધ્રા	૧૩૮૧૨૧.૨૦	૯૦૪૭૭.૪૦	૪૭૬૪૩.૮૦	૩૪.૪૯
			(૯૫૨૫.૬૦)	(૬૨૩૯.૮૨)	(૩૨૮૫.૭૮)	(૩૪.૪૯)
		હળવદ	૧૪૨૯૪૯.૪૦	૮૫૮૫૩.૭૫	૫૭૦૯૫.૬૫	૩૯.૯૪
			(૧૨૯૯૫.૪૦)	(૭૮૦૪.૮૮)	(૫૧૯૦.૫૨)	(૩૯.૯૪)
		લખતર	૮૭૬૫૨.૨૦	૫૪૩૬૭.૩૦	૩૩૨૮૪.૯૦	૩૭.૯૭
			(૭૩૦૪.૩૫)	(૪૫૩૦.૬૧)	(૨૭૭૩.૭૪)	(૩૭.૯૭)
		લીંબડી	૮૮૭૨૫.૦૦	૬૪૩૬૬.૦૦	૨૪૩૫૯.૦૦	૨૭.૪૫
			(૫૮૧૫.૦૦)	(૪૨૯૧.૦૩)	(૧૬૨૩.૯૭)	(૨૭.૪૬)
		મુળી	૮૩૨૩૧.૨૫	૬૦૧૬૪.૫૮	૨૩૦૬૬.૬૭	૨૭.૭૧
			(૬૬૫૮.૫૦)	(૪૮૧૩.૧૬)	(૧૮૪૫.૩૪)	(૨૭.૭૧)
		સાયલા	૯૩૩૯૯.૯૦	૬૫૫૧૦.૪૪	૨૭૮૮૯.૪૬	૨૯.૮૬
			(૮૪૯૦.૯૦)	(૫૯૫૫.૪૯)	(૨૫૩૫.૪૧)	(૨૯.૮૬)
		વઢવાણ	૧૩૪૦૪૦.૪૦	૭૮૨૮૫.૨૦	૫૫૭૫૫.૨૦	૪૧.૬૦
			(૧૦૩૧૦.૮૦)	(૬૦૨૧.૯૩)	(૪૨૮૮.૯૭)	(૪૧.૬૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૯૨૦૦૭૦.૫૯	૧૩૨૨૪૨૯.૯૫	૫૯૭૬૪૦.૬૪	૩૧.૧૩
			(૯૯૭૪.૩૯)	(૬૮૬૯.૭૧)	(૩૧૦૪.૬૮)	(૩૧.૧૩)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૬૨૨

મોજાગી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને
વળતરની ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૫૬૭૫.૦૦	૪૩૭૦૨.૧૦	૧૮૭૨.૯૦	૪.૩૨
			(૩૬૫૪.૦૦)	(૩૪૯૬.૧૭)	(૧૫૭.૮૩)	(૦૪.૩૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૯૦૯૫.૪૦	૫૮૧૯૮.૭૦	૮૯૬.૭૦	૧.૫૨
			(૪૨૨૧.૧૦)	(૪૧૭૧.૩૩)	(૪૯.૭૭)	(૦૧.૧૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૨૬૯૯.૫૦	૪૩૭૫૪.૦૦	-૧૦૫૪.૫૦	-૨.૪૭
			(૩૭૧૩.૦૦)	(૩૮૦૪.૭૦)	-(૮૧.૭૦)	-(૦૨.૪૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવઢર	૩૮૧૯૧.૦૦	૩૮૧૨૮.૦૦	૬૩.૦૦	૦.૧૬
			(૩૮૧૯.૧૦)	(૩૮૧૨.૮૦)	(૦૬.૩૦)	(૦૦.૧૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૩૮૦૪.૮૦	૪૩૦૯૧.૯૦	૭૧૨.૯૦	૧.૬૩
			(૩૬૫૦.૪૦)	(૩૫૯૦.૯૯)	(૫૯.૪૧)	(૦૧.૬૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૨૬૩૦.૪૦	૬૯૧૯૬.૩૦	-૬૫૬૫.૯૦	-૧૦.૪૮
			(૫૨૧૯.૨૦)	(૫૭૬૬.૩૬)	-(૫૪૭.૧૬)	-(૧૦.૪૮)
૭	સુ. નગર		૫૨૬૦૧૨.૦૬	૪૬૦૬૦૪.૦૩	૬૫૪૦૮.૦૩	૧૨.૪૩
			(૩૫૯૦.૫૩)	(૩૧૪૪.૦૧)	(૪૪૬.૫૨)	(૧૨.૪૪)
		ચોટીલા	૪૧૨૭૭.૫૦	૪૦૮૫૦.૦૦	૪૨૭.૫૦	૧.૦૪
			(૪૧૨૭.૭૫)	(૪૦૮૫.૦૦)	(૪૨.૭૫)	(૦૧.૦૪)
		ચુડા	૭૪૯૩૯.૨૯	૭૮૩૯૭.૧૫	-૩૪૫૭.૮૬	-૪.૬૧
			(૪૫૪૧.૭૮)	(૪૭૫૧.૩૫)	-(૨૦૯.૫૮)	-(૦૪.૬૧)
		દસાડા	૫૧૬૦૦.૬૦	૩૯૬૩૬.૪૦	૧૧૯૬૪.૨૦	૨૩.૧૯
			(૨૮૬૬.૭૦)	(૨૨૦૨.૦૫)	(૬૬૪.૬૫)	(૨૩.૧૯)
		ધાંગધ્રા	૫૪૪૦૦.૫૦	૪૮૩૨૧.૫૮	૬૦૭૮.૯૨	૧૧.૧૭
			(૩૨૯૭.૦૦)	(૨૯૨૮.૫૭)	(૩૬૮.૪૩)	(૧૧.૧૭)
		હળવદ	૪૨૨૮૬.૬૫	૩૯૬૮૨.૦૫	૨૬૦૪.૬૦	૬.૧૬
			(૪૦૨૭.૩૦)	(૩૭૭૯.૩૦)	(૨૪૮.૦૦)	(૦૬.૧૬)
		લખતર	૬૫૩૩૨.૮૦	૪૩૦૫૦.૫૦	૨૨૨૮૨.૩૦	૩૪.૧૧
			(૩૬૨૯.૬૦)	(૨૩૯૧.૬૯)	(૧૨૩૭.૯૧)	(૩૪.૧૧)
		લીંબડી	૪૯૭૬૫.૮૦	૪૨૦૬૨.૪૦	૭૭૦૩.૪૦	૧૫.૪૮
			(૨૯૨૭.૪૦)	(૨૪૭૪.૨૫)	(૪૫૩.૧૫)	(૧૫.૪૮)
		મુળી	૪૩૩૬૨.૦૦	૩૩૫૯૦.૩૦	૯૭૭૧.૭૦	૨૨.૫૪
			(૩૬૧૩.૫૦)	(૨૭૯૯.૧૯)	(૮૧૪.૩૧)	(૨૨.૫૪)
		સાયલા	૪૩૭૮૪.૪૦	૩૮૫૮૯.૬૫	૫૧૯૪.૭૫	૧૧.૮૬
			(૩૬૪૮.૭૦)	(૩૨૧૫.૮૧)	(૪૩૨.૮૯)	(૧૧.૮૬)
		વઢવાણ	૫૮૪૦૬.૪૦	૫૬૪૨૪.૦૦	૧૯૮૨.૪૦	૩.૩૯
			(૩૬૫૦.૪૦)	(૩૫૨૬.૪૯)	(૧૨૩.૯૧)	(૦૩.૩૯)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૧૫૬૨૬.૩૪	૭૫૬૬૭૫.૦૩	૫૮૯૫૧.૩૧	૭.૨૩
			(૩૭૩૨.૮૪)	(૩૪૬૩.૦૧)	(૨૬૯.૮૩)	(૦૭.૨૩)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૮૨૮૦૦.૨૫ (૧૩૧૫૩.૫૦)	૧૫૪૮૯૦.૩૦ (૭૨૦૪.૨૦)	૧૨૭૯૦૯.૯૫ (૫૯૪૯.૩૦)	૪૫.૨૩ (૪૫.૨૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૬૯૮૯૨.૦૦ (૧૨૮૫૨.૦૦)	૨૧૩૪૨૧.૯૫ (૧૦૧૬૨.૯૭)	૫૬૪૭૦.૦૫ (૨૬૮૯.૦૩)	૨૦.૯૨ (૨૦.૯૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૮૩૯૬૮.૪૦ (૧૩૧૪૦.૬૦)	૧૧૬૬૮૩.૭૦ (૮૩૩૪.૫૫)	૬૭૨૮૪.૭૦ (૪૮૦૬.૦૫)	૩૬.૫૭ (૩૬.૫૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૭૭૨૬૧.૦૦ (૧૨૬૬૧.૫૦)	૧૨૮૦૮૨.૨૦ (૯૧૪૮.૭૩)	૪૯૧૭૮.૮૦ (૩૫૧૨.૭૭)	૨૭.૭૪ (૨૭.૭૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૪૮૮૫૫.૦૦ (૧૨૪૪૨.૭૫)	૧૬૩૦૦૨.૨૦ (૮૧૫૦.૧૧)	૮૫૮૫૨.૮૦ (૪૨૯૨.૬૪)	૩૪.૫૦ (૩૪.૫૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૧૭૮૦૫.૦૦ (૧૫૫૫૭.૫૦)	૧૬૩૮૬૯.૧૦ (૧૧૭૦૪.૯૪)	૫૩૯૩૫.૯૦ (૩૮૫૨.૫૬)	૨૪.૭૬ (૨૪.૭૬)
૭	સુ. નગર		૧૬૪૩૧૩૨.૭૨ (૮૪૪૭.૯૮)	૧૧૨૧૮૨૮.૨૦ (૫૭૬૭.૧૯)	૫૨૧૩૦૪.૫૨ (૨૬૮૦.૭૯)	૩૧.૭૩ (૩૧.૭૩)
		ચોટીલા	૧૨૩૨૬૪.૭૫ (૮૨૧૭.૬૫)	૧૨૨૦૮૪.૪૫ (૮૧૩૮.૯૬)	૧૧૮૦.૩૦ (૭૮.૬૯)	૦.૯૬ (૦૦.૯૬)
		ચુડા	૧૬૩૧૦૯.૩૬ (૭૭૬૭.૧૧)	૧૪૧૫૦૨.૫૦ (૬૭૩૮.૨૧)	૨૧૬૦૬.૮૬ (૧૦૨૮.૯૦)	૧૩.૨૫ (૧૩.૨૫)
		દસાડા	૧૩૩૭૩૧.૦૦ (૬૬૮૬.૫૫)	૮૯૧૧૮.૨૦ (૪૪૫૫.૯૧)	૪૪૬૧૨.૮૦ (૨૨૩૦.૬૪)	૩૩.૩૬ (૩૩.૩૬)
		ધાંગધા	૨૦૪૨૦૪.૦૦ (૯૭૨૪.૦૦)	૧૨૭૩૩૧.૭૫ (૬૦૬૩.૪૧)	૭૬૮૭૨.૨૫ (૩૬૬૦.૫૯)	૩૭.૬૪ (૩૭.૬૪)
		હળવદ	૨૫૨૬૯૬.૧૧ (૧૨૯૫૮.૭૮)	૧૫૧૬૭૧.૫૦ (૭૭૭૮.૦૦)	૧૦૧૦૨૪.૬૧ (૫૧૮૦.૭૮)	૩૯.૯૮ (૩૯.૯૮)
		લખતર	૧૪૮૪૬૧.૦૦ (૭૪૨૩.૦૫)	૮૮૬૫૫.૬૦ (૪૪૪૨.૭૮)	૫૯૮૦૫.૪૦ (૨૯૮૦.૨૭)	૪૦.૨૮ (૪૦.૧૫)
		લીંબડી	૧૨૨૮૧૨.૨૦ (૫૮૪૮.૨૦)	૮૮૯૯૯.૫૦ (૪૨૩૮.૦૬)	૩૩૮૧૨.૭૦ (૧૬૧૦.૧૪)	૨૭.૫૩ (૨૭.૫૩)
		મુળી	૧૩૪૨૪૮.૦૦ (૬૭૧૨.૪૦)	૯૪૦૯૮.૪૦ (૪૭૦૪.૯૨)	૪૦૧૪૯.૬૦ (૨૦૦૭.૪૮)	૨૯.૯૧ (૨૯.૯૧)
		સાયલા	૧૪૬૩૫૮.૧૦ (૮૬૦૯.૩૦)	૯૯૪૬૭.૭૦ (૫૮૫૧.૦૩)	૪૬૮૯૦.૪૦ (૨૭૫૮.૨૭)	૩૨.૦૪ (૩૨.૦૪)
		વઢવાણ	૨૦૯૮૭૯.૫૦ (૧૦૪૯૩.૯૩)	૧૧૮૮૯૮.૬૦ (૫૯૪૪.૯૩)	૯૦૯૭૯.૯૦ (૪૫૪૯.૦૦)	૪૩.૩૫ (૪૩.૩૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૦૪૧૪૨૯.૮૫ (૧૦૧૭૨.૦૧)	૨૦૬૧૭૭૭.૬૫ (૬૮૮૪.૦૨)	૯૭૯૬૫૨.૨૦ (૩૨૮૭.૯૯)	૩૨.૨૧ (૩૨.૩૨)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૬૨૪

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૭૭૬૦૫.૦૦	૭૭૨૦૧.૪૦	૪૦૩.૬૦	૦.૫૨
			(૩૫૨૭.૫૦)	(૩૫૦૮.૧૫)	(૧૮.૩૫)	(૦૦.૫૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૯૯૯૭૪.૮૮	૯૬૪૪૫.૩૫	૩૫૨૯.૫૨	૩.૫૩
			(૪૨૫૪.૨૫)	(૪૧૦૪.૦૫)	(૧૫૦.૨૦)	(૦૩.૫૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૬૧૩૮૭.૨૦	૫૯૨૭૪.૮૦	૨૧૧૨.૪૦	૩.૪૪
			(૩૮૩૬.૭૦)	(૩૭૦૪.૬૮)	(૧૩૨.૦૨)	(૦૩.૪૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૩૨૧૭.૦૦	૫૦૩૩૩.૪૦	૨૮૮૩.૬૦	૫.૪૨
			(૩૯૪૨.૦૦)	(૩૭૨૮.૪૦)	(૨૧૩.૬૦)	(૦૫.૪૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૭૧૫૮.૭૮	૭૧૧૭૩.૬૦	૫૯૮૬.૧૮	૭.૭૬
			(૩૬૭૪.૨૮)	(૩૩૮૯.૨૨)	(૨૮૫.૦૬)	(૦૭.૭૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૭૨૪૩.૭૫	૯૮૫૮૬.૦૦	-૧૧૩૪૨.૨૫	-૧૩.૦૦
			(૫૨૮૭.૫૦)	(૫૯૭૪.૯૧)	-(૬૮૭.૪૧)	-(૧૩.૦૦)
૭	સુ. નગર		૮૬૪૨૮૧.૧૧	૭૧૬૬૭૫.૨૮	૧૪૭૬૦૫.૮૩	૧૭.૦૮
			(૩૬૨૩.૮૨)	(૩૦૦૪.૮૭)	(૬૧૮.૯૫)	(૧૭.૦૮)
		થોટીલા	૬૯૦૯૭.૭૮	૬૭૯૨૮.૪૦	૧૧૬૯.૩૮	૧.૬૯
			(૪૦૬૪.૫૮)	(૩૯૯૫.૭૮)	(૬૮.૮૦)	(૦૧.૬૯)
		ચુડા	૧૨૬૧૪૦.૦૦	૧૧૪૪૩૭.૨૦	૧૧૭૦૨.૮૦	૯.૨૮
			(૪૫૦૫.૦૦)	(૪૦૮૭.૦૪)	(૪૧૭.૯૬)	(૦૯.૨૮)
		દસાડા	૯૫૭૦૦.૦૦	૬૯૯૬૬.૦૦	૨૫૭૩૪.૦૦	૨૬.૮૯
			(૨૯૯૦.૬૩)	(૨૧૮૬.૪૪)	(૮૦૪.૧૯)	(૨૬.૮૯)
		ધાંગધા	૭૭૦૪૦.૮૦	૬૫૭૪૭.૮૫	૧૧૨૯૨.૯૫	૧૪.૬૬
			(૩૩૪૯.૬૦)	(૨૮૫૮.૫૮)	(૪૯૧.૦૨)	(૧૪.૬૬)
		હળવદ	૭૧૩૬૩.૨૫	૬૨૭૩૦.૭૮	૮૬૩૨.૪૭	૧૨.૧૦
			(૪૦૭૭.૯૦)	(૩૫૮૪.૬૨)	(૪૯૩.૨૮)	(૧૨.૧૦)
		લખતર	૧૧૫૭૭૫.૭૦	૭૪૬૬૩.૫૦	૪૧૧૧૨.૨૦	૩૫.૫૧
			(૩૭૩૪.૭૦)	(૨૪૦૮.૫૧)	(૧૩૨૬.૧૯)	(૩૫.૫૧)
		લીંબડી	૭૭૫૯૬.૬૫	૬૬૮૧૯.૭૫	૧૦૭૭૬.૯૦	૧૩.૮૯
			(૨૮૭૩.૯૫)	(૨૪૭૪.૮૦)	(૩૯૯.૧૫)	(૧૩.૮૯)
		મુળી	૭૭૭૪૭.૭૬	૫૭૪૩૯.૫૦	૨૦૩૦૮.૨૬	૨૬.૧૨
			(૩૬૧૬.૧૮)	(૨૬૭૧.૫૮)	(૯૪૪.૬૦)	(૨૬.૧૨)
		સાયલા	૬૦૬૬૨.૨૫	૫૦૪૦૯.૭૫	૧૦૨૫૨.૫૦	૧૬.૯૦
			(૩૬૭૬.૫૦)	(૩૦૫૫.૧૩)	(૬૨૧.૩૭)	(૧૬.૯૦)
		વઢવાણ	૯૨૨૮૭.૫૦	૮૬૫૩૨.૫૦	૫૭૫૫.૦૦	૬.૨૪
			(૩૬૯૧.૫૦)	(૩૪૬૧.૩૦)	(૨૩૦.૨૦)	(૦૬.૨૪)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૩૨૯૩૨૦.૨૫	૧૧૬૯૬૮૯.૮૩	૧૫૯૬૩૦.૪૨	૧૨.૦૧
			(૩૭૮૭.૨૪)	(૩૩૩૨.૪૧)	(૪૫૪.૮૩)	(૧૨.૦૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની
ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૫૩૮૩૪.૦૦ (૧૩૩૫૬.૦૦)	૧૮૩૩૫૩.૮૫ (૬૮૧૯.૦૦)	૧૭૦૫૮૦.૧૫ (૬૪૩૭.૦૦)	૪૮.૨૦ (૪૮.૨૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૮૪૭૨૧.૮૫ (૧૨૮૪૧.૭૦)	૨૮૧૨૬૩.૨૫ (૮૫૪૮.૬૧)	૧૦૩૪૫૮.૬૦ (૩૩૯૨.૦૮)	૨૬.૨૧ (૨૬.૨૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૪૨૨૮.૦૦ (૧૩૧૭૬.૦૦)	૧૩૦૮૦૧.૧૦ (૮૪૩૮.૮૧)	૭૩૪૨૬.૯૦ (૪૭૩૭.૧૮)	૩૫.૮૫ (૩૫.૮૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૮૭૨૧૦.૦૦ (૧૩૦૫૫.૦૦)	૧૮૪૮૪૫.૫૦ (૮૮૬૧.૧૬)	૯૨૨૬૪.૫૦ (૪૧૯૩.૮૪)	૩૨.૧૨ (૩૨.૧૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૬૨૨૧૦.૦૬ (૧૨૭૦૯.૧૩)	૨૨૨૪૬૫.૮૫ (૭૮૦૭.૮૦)	૧૩૯૭૪૪.૨૧ (૪૯૦૧.૩૩)	૩૮.૫૮ (૩૮.૫૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૮૨૫૮૫.૬૦ (૧૫૬૯૯.૨૦)	૨૧૨૮૮૮.૩૦ (૧૧૮૨૭.૧૨)	૬૯૬૯૭.૩૦ (૩૮૭૨.૦૮)	૨૪.૬૬ (૨૪.૬૬)
૭	સુ. નગર		૨૬૮૬૧૪૦.૦૮ (૮૫૨૭.૪૩)	૧૭૯૧૬૭૬.૨૦ (૫૬૮૭.૮૦)	૮૮૪૪૬૩.૮૮ (૨૮૩૯.૬૩)	૩૩.૩૦ (૩૩.૩૦)
		ચોટીલા	૧૮૯૯૪૩.૨૦ (૮૨૫૮.૪૦)	૧૭૯૩૮૨.૭૫ (૭૭૯૯.૨૫)	૧૦૫૬૦.૪૫ (૪૫૯.૧૫)	૫.૫૬ (૦૫.૫૬)
		ચુડા	૨૭૪૫૦૨.૭૦ (૭૯૫૬.૬૦)	૨૩૯૮૪૭.૫૫ (૬૯૫૨.૧૩)	૩૪૬૫૫.૧૫ (૧૦૦૪.૪૭)	૧૨.૬૨ (૧૨.૬૨)
		દસાડા	૨૨૩૧૪૦.૧૩ (૬૮૬૫.૮૫)	૧૪૪૮૧૬.૮૦ (૪૪૫૫.૮૯)	૭૮૩૨૩.૩૩ (૨૪૦૯.૯૬)	૩૫.૧૦ (૩૫.૧૦)
		ધાંગધા	૩૩૨૧૭૨.૨૩ (૧૦૦૬૫.૮૩)	૨૦૬૩૮૫.૧૦ (૬૨૫૪.૩૯)	૧૨૫૭૭૭.૧૩ (૩૮૧૧.૪૪)	૩૭.૮૭ (૩૭.૮૭)
		હળવદ	૩૬૭૪૦૦.૬૦ (૧૩૧૨૧.૪૫)	૨૧૮૬૭૬.૭૦ (૭૮૦૯.૮૯)	૧૪૮૭૨૩.૯૦ (૫૩૧૧.૫૬)	૪૦.૪૮ (૪૦.૪૮)
		લખતર	૨૩૭૪૯૪.૪૦ (૭૪૨૧.૭૦)	૧૪૦૮૨૧.૬૦ (૪૪૦૦.૬૭)	૯૬૬૭૨.૮૦ (૩૦૨૧.૦૩)	૪૦.૭૧ (૪૦.૭૧)
		લીંબડી	૨૦૭૬૬૨.૦૦ (૫૯૩૩.૨૦)	૧૪૭૦૪૪.૧૦ (૪૨૦૧.૨૬)	૬૦૬૧૭.૯૦ (૧૭૩૧.૯૪)	૨૮.૧૯ (૨૮.૧૯)
		મુળી	૨૫૧૫૪૭.૩૦ (૬૯૮૭.૪૩)	૧૬૭૪૯૪.૨૫ (૪૬૫૨.૬૨)	૮૪૦૫૩.૦૫ (૨૩૩૪.૮૧)	૩૩.૪૧ (૩૩.૪૧)
		સાયલા	૨૪૪૧૩૭.૬૦ (૮૭૧૯.૨૦)	૧૬૦૮૦૦.૨૫ (૫૭૪૨.૮૭)	૮૩૩૩૭.૩૫ (૨૯૭૬.૩૩)	૩૪.૧૪ (૩૪.૧૪)
		વઢવાણ	૩૫૦૬૫૮.૦૦ (૧૦૬૨૬.૦૦)	૧૮૬૩૯૭.૧૦ (૫૬૪૮.૩૯)	૧૬૪૨૬૦.૯૦ (૪૯૭૭.૬૧)	૪૬.૮૪ (૪૬.૮૪)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૪૫૯૮૨૫૦.૨૭ (૧૦૦૮૩.૮૮)	૩૦૨૭૩૮૪.૦૫ (૬૬૩૮.૮૮)	૧૫૭૦૮૫૬.૨૨ (૩૪૪૪.૯૦)	૩૪.૧૬ (૩૪.૧૬)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને
વળતરની ટકાવારી (રૂપિયામાં)

૭.૦૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૦૦૦૨૩.૬૦ (૩૫૦૯.૬૦)	૯૩૨૭૫.૭૦ (૩૨૧૮.૮૨)	૬૭૪૭.૮૦ (૨૯૦.૭૮)	૬.૭૫ (૦૮.૨૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૩૬૦૧૩.૮૫ (૪૩૧૭.૯૦)	૧૨૩૬૭૯.૦૦ (૩૯૨૬.૩૨)	૧૨૩૩૪.૮૫ (૩૯૧.૫૮)	૯.૦૭ (૦૯.૦૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૮૭૪૩૯.૫૦ (૩૮૮૬.૨૦)	૮૧૧૬૨.૬૦ (૩૬૦૭.૨૨)	૬૨૭૬.૯૦ (૨૭૮.૯૮)	૭.૧૮ (૦૭.૧૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૯૨૫૦૮.૩૦ (૪૦૨૨.૧૦)	૮૪૭૦૫.૦૦ (૩૬૮૨.૮૨)	૭૮૦૩.૩૦ (૩૩૯.૨૮)	૮.૪૪ (૦૮.૪૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૦૯૪૪.૯૦ (૩૭૩૮.૭૦)	૯૦૪૪૪.૬૦ (૩૩૪૯.૭૯)	૧૦૫૦૦.૩૦ (૩૮૮.૯૧)	૧૦.૪૦ (૧૦.૪૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૨૨૪૦૧.૪૦ (૫૩૨૧.૮૦)	૧૩૯૮૬૦.૦૦ (૬૦૮૦.૮૫)	-૧૭૪૫૮.૬૦ (-૭૫૯.૦૫)	-૧૪.૨૬ (-૧૪.૨૬)
૭	સુ. નગર		૧૬૩૪૬૧૨.૮૯ (૩૬૮૫.૭૧)	૧૨૯૧૮૪૩.૩૭ (૨૯૧૨.૮૪)	૩૪૨૭૬૯.૫૨ (૭૭૨.૮૭)	૨૦.૯૭ (૨૦.૯૭)
		ચોટીલા	૧૧૩૧૬૨.૪૦ (૪૧૯૧.૨૦)	૧૦૫૮૭૧.૫૦ (૩૮૬૭.૧૬)	૭૨૯૦.૯૦ (૩૨૪.૦૪)	૬.૪૪ (૦૭.૭૩)
		ચુડા	૨૪૬૭૨૫.૯૫ (૪૬૧૧.૭૦)	૧૯૬૭૩૧.૭૦ (૩૬૭૭.૨૨)	૪૯૯૯૪.૨૫ (૯૩૪.૪૮)	૨૦.૨૬ (૨૦.૨૬)
		દસાડા	૧૭૪૪૮૭.૨૦ (૩૦૦૮.૪૦)	૧૨૪૫૯૮.૮૫ (૨૧૪૮.૨૫)	૪૯૮૮૮.૩૫ (૮૬૦.૧૫)	૨૮.૫૯ (૨૮.૫૯)
		ધાંગધા	૧૭૧૭૨૦.૦૦ (૩૪૩૪.૪૦)	૧૪૧૭૭૭.૫૦ (૨૮૩૫.૫૫)	૨૯૯૪૨.૫૦ (૫૯૮.૮૫)	૧૭.૪૪ (૧૭.૪૪)
		હળવદ	૧૨૪૧૭૬.૦૦ (૪૧૩૯.૨૦)	૧૦૮૬૧૫.૦૦ (૩૬૨૦.૫૦)	૧૫૫૬૧.૦૦ (૫૧૮.૭૦)	૧૨.૫૩ (૧૨.૫૩)
		લખતર	૨૨૦૦૯૮.૪૦ (૩૭૯૪.૮૦)	૧૩૯૨૦૦.૫૦ (૨૪૦૦.૦૦)	૮૦૮૯૭.૯૦ (૧૩૯૪.૮૦)	૩૬.૭૬ (૩૬.૭૬)
		લીંબડી	૧૫૮૫૩૩.૨૦ (૨૯૩૫.૮૦)	૧૨૮૮૭૦.૪૦ (૨૩૮૬.૧૫)	૨૯૬૬૨.૮૦ (૫૪૯.૬૫)	૧૮.૭૧ (૧૮.૭૨)
		મુળી	૧૩૫૯૩૮.૦૦ (૩૬૭૪.૦૦)	૯૬૯૫૬.૭૫ (૨૬૨૦.૪૪)	૩૮૯૮૧.૨૫ (૧૦૫૩.૫૬)	૨૮.૬૮ (૨૮.૬૮)
		સાયલા	૧૦૭૪૮૪.૯૦ (૩૭૭૧.૪૦)	૮૯૪૨૧.૭૭ (૩૧૩૭.૫૮)	૧૮૦૬૩.૧૩ (૬૩૩.૮૨)	૧૬.૮૧ (૧૬.૮૧)
		વઢવાણ	૧૮૧૨૧૨.૫૦ (૩૮૧૫.૦૦)	૧૫૯૮૧૭.૨૦ (૩૩૬૪.૫૫)	૨૧૩૯૫.૩૦ (૪૫૦.૪૫)	૧૧.૮૧ (૧૧.૮૧)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૨૮૫૦૯૧.૧૨ (૩૮૧૪.૮૪)	૧૯૦૪૯૭૦.૨૭ (૩૧૮૦.૨૧)	૩૮૦૧૨૦.૮૫ (૬૩૪.૬૩)	૧૬.૬૩ (૧૬.૬૪)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૬૨૭

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની
ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૬૭૩૮૭૩.૨૦	૩૫૧૧૫૧.૮૮	૩૨૨૭૨૧.૨૨	૪૭.૮૮
			(૧૩૬૧૩.૬૦)	(૭૦૮૩.૮૭)	(૬૫૧૮.૬૩)	(૪૭.૮૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૭૪૨૮૦૬.૮૦	૫૬૨૮૧૨.૦૦	૧૭૮૮૮૪.૮૦	૨૪.૨૩
			(૧૩૦૩૧.૭૦)	(૮૮૭૩.૮૦)	(૩૧૫૭.૮૦)	(૨૪.૨૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૦૭૪૪૮.૫૦	૨૫૬૮૧૮.૭૦	૧૫૦૫૨૮.૮૦	૩૬.૮૪
			(૧૩૩૫૮.૦૦)	(૮૪૨૩.૫૮)	(૪૮૩૫.૪૧)	(૩૬.૮૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૫૮૨૮૩.૪૦	૩૮૮૮૪૭.૩૦	૧૬૮૪૪૬.૧૦	૩૦.૩૫
			(૧૩૨૮૨.૭૦)	(૮૨૫૮.૨૭)	(૪૦૩૪.૪૩)	(૩૦.૩૫)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬૬૦૮૫૧.૦૦	૪૧૦૩૪૩.૮૫	૨૫૦૬૦૭.૧૫	૩૭.૮૨
			(૧૨૮૩૪.૦૦)	(૭૮૬૭.૬૮)	(૪૮૬૬.૩૧)	(૩૭.૮૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૫૪૬૩૦.૬૦	૫૦૩૫૦૮.૮૦	૧૫૧૧૨૦.૭૦	૨૩.૦૮
			(૧૫૮૬૬.૬૦)	(૧૨૨૮૦.૭૫)	(૩૬૮૫.૮૫)	(૨૩.૦૮)
૭	સુ. નગર		૪૮૫૭૬૩૮.૫૫	૩૨૦૪૮૪૨.૦૫	૧૬૫૨૭૮૭.૫૦	૩૪.૦૨
			(૮૭૨૮.૮૧)	(૫૭૫૮.૮૧)	(૨૮૭૦.૦૦)	(૩૪.૦૨)
		ચોટીલા	૩૫૨૫૬૩.૦૦	૩૩૨૮૭૮.૮૦	૧૮૫૮૩.૧૦	૫.૫૫
			(૮૨૮૫.૬૦)	(૭૮૩૪.૮૧)	(૪૬૦.૭૮)	(૦૫.૫૫)
		ચુડા	૪૮૮૩૭૬.૦૦	૪૨૮૫૦૭.૬૦	૫૮૮૬૮.૪૦	૧૨.૦૫
			(૮૧૩૮.૬૦)	(૭૧૫૮.૪૬)	(૮૮૧.૧૪)	(૧૨.૦૫)
		દસાડા	૪૨૫૮૬૨.૦૦	૨૬૦૦૪૪.૮૦	૧૬૫૮૧૭.૨૦	૩૮.૮૪
			(૭૦૮૭.૭૦)	(૪૩૩૪.૦૮)	(૨૭૬૩.૬૨)	(૩૮.૮૪)
		ધાંગધ્રા	૫૭૮૮૮૦.૮૫	૩૫૩૪૪૮.૭૫	૨૨૬૪૩૨.૨૦	૩૮.૦૫
			(૧૦૧૭૩.૩૫)	(૬૨૦૦.૮૪)	(૩૮૭૨.૫૧)	(૩૮.૦૫)
		હળવદ	૭૧૫૫૭૪.૨૦	૪૫૦૨૬૭.૦૦	૨૬૫૩૦૭.૨૦	૩૭.૦૮
			(૧૩૫૦૧.૪૦)	(૮૦૮૫.૬૨)	(૫૪૦૫.૭૮)	(૪૦.૦૪)
		લખતર	૪૨૮૬૮૮.૮૦	૨૪૬૪૮૦.૫૦	૧૮૩૧૮૮.૩૦	૪૨.૬૪
			(૭૫૩૮.૪૦)	(૪૩૨૪.૪૦)	(૩૨૧૪.૦૦)	(૪૨.૬૪)
		લીંબડી	૩૪૪૧૮૫.૦૦	૨૩૪૮૫૦.૧૦	૧૦૮૩૪૪.૮૦	૩૧.૭૭
			(૫૮૮૬.૦૦)	(૪૦૮૪.૩૪)	(૧૮૦૧.૬૬)	(૩૧.૭૭)
		મુળી	૪૧૩૫૮૫.૦૦	૨૭૩૪૪૮.૫૦	૧૪૦૧૪૬.૫૦	૩૩.૮૮
			(૭૦૭૦.૦૦)	(૪૬૭૪.૫૬)	(૨૩૮૫.૪૪)	(૩૩.૮૮)
		સાયલા	૪૫૧૮૨૩.૭૫	૨૮૮૮૮૮.૦૦	૧૬૩૦૨૪.૭૫	૩૬.૦૭
			(૮૮૬૧.૨૫)	(૫૬૬૪.૬૮)	(૩૧૮૬.૫૭)	(૩૬.૦૭)
		વઢવાણ	૬૪૫૬૫૫.૫૦	૩૩૪૮૦૬.૪૦	૩૧૦૭૪૮.૧૦	૪૮.૧૩
			(૧૦૭૬૦.૮૩)	(૫૫૮૧.૭૭)	(૫૧૭૮.૧૬)	(૪૮.૧૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૬૨૭૨૫૮.૮૭	૫૬૭૮૪૨૬.૭૮	૨૮૪૮૮૩૩.૦૮	૩૪.૧૮
			(૧૦૪૧૮.૪૦)	(૬૮૫૭.૮૬)	(૩૫૬૧.૪૪)	(૩૪.૧૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની
ટકાવારી (રૂપીયામાં)

૭.૦૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૦૫૮૮૪.૦૦	૧૯૭૩૩૦.૦૦	૮૫૫૪.૦૦	૪.૧૫
			(૩૬૧૨.૦૦)	(૩૪૬૧.૮૨)	(૧૫૦.૦૮)	(૦૪.૧૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૫૪૩૮૭.૨૫	૨૩૩૧૦૪.૩૫	૨૧૨૮૨.૯૦	૮.૩૭
			(૪૩૪૮.૫૦)	(૩૯૮૪.૬૮)	(૩૬૩.૮૨)	(૦૮.૩૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૬૧૩૧૯.૬૦	૧૪૮૪૫૬.૨૦	૧૨૮૬૩.૪૦	૭.૯૭
			(૩૯૮૩.૨૦)	(૩૬૬૫.૫૯)	(૩૧૭.૬૧)	(૦૭.૯૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૯૩૭૩૭.૬૦	૧૯૨૧૮૪.૬૦	૧૫૫૩.૦૦	૦.૮૦
			(૪૦૩૬.૨૦)	(૪૦૦૩.૮૪)	(૩૨.૩૬)	(૦૦.૮૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૪૧૦૪.૮૦	૧૯૬૮૮૪.૦૦	૧૭૨૨૦.૮૦	૮.૦૪
			(૩૮૨૩.૩૦)	(૩૫૧૫.૭૮)	(૩૦૭.૫૨)	(૦૮.૦૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૯૩૪૦૪.૦૦	૨૧૫૪૪૭.૮૦	-૨૨૦૪૩.૮૦	-૧૧.૪૦
			(૫૪૪૮.૦૦)	(૬૦૬૮.૮૪)	-(૬૨૦.૮૪)	-(૧૧.૪૦)
૭	સુ. નગર		૨૫૪૮૭૦૦.૬૫	૧૯૫૩૮૮૦.૧૩	૫૯૪૮૨૦.૫૨	૨૩.૩૪
			(૩૭૬૧.૮૨)	(૨૮૮૩.૮૬)	(૮૭૭.૯૬)	(૨૩.૩૪)
		ચોટીલા	૧૯૧૮૩૫.૦૦	૧૭૫૬૬૫.૫૦	૧૬૧૬૯.૫૦	૮.૪૩
			(૪૨૬૩.૦૦)	(૩૯૦૩.૬૮)	(૩૫૯.૩૨)	(૦૮.૪૩)
		ચુડા	૩૧૭૯૮૫.૨૦	૨૬૭૮૦૨.૬૦	૫૦૧૯૨.૬૦	૧૫.૭૮
			(૪૬૭૬.૪૦)	(૩૯૩૮.૨૭)	(૭૩૮.૧૩)	(૧૫.૭૮)
		દસાડા	૨૭૫૩૧૫.૮૫	૧૮૦૩૦૩.૪૦	૯૫૦૧૨.૪૫	૩૪.૫૧
			(૩૧૬૪.૫૫)	(૨૦૭૨.૪૫)	(૧૦૯૨.૧૦)	(૩૪.૫૧)
		ધાંગધા	૨૪૭૧૦૩.૦૮	૨૦૭૯૧૬.૯૦	૩૯૧૮૬.૧૮	૧૫.૮૬
			(૩૪૮૦.૩૩)	(૨૯૨૮.૪૦)	(૫૫૧.૯૩)	(૧૫.૮૬)
		હળવદ	૨૨૯૧૯૪.૦૦	૧૯૦૪૯૦.૯૩	૩૮૭૦૩.૦૭	૧૬.૮૯
			(૪૨૮૪.૦૦)	(૩૫૬૦.૫૬)	(૭૨૩.૪૪)	(૧૬.૮૯)
		લખતર	૩૪૯૪૧૬.૦૦	૨૧૦૫૭૨.૧૦	૧૩૮૮૪૩.૯૦	૩૯.૭૪
			(૩૭૯૮.૦૦)	(૨૨૩૫.૬૦)	(૧૫૬૨.૪૦)	(૪૧.૧૪)
		લીંબડી	૨૧૫૧૪૩.૫૦	૧૬૧૪૨૮.૪૧	૫૩૭૧૪.૦૯	૨૪.૯૭
			(૩૦૦૯.૦૦)	(૨૨૫૭.૭૪)	(૭૫૧.૨૬)	(૨૪.૯૭)
		મુળી	૨૩૧૯૯૭.૨૨	૧૬૦૫૦૫.૦૦	૭૧૪૯૨.૨૨	૩૦.૮૨
			(૩૭૭૨.૩૧)	(૨૬૦૯.૮૧)	(૧૧૬૨.૫૦)	(૩૦.૮૨)
		સાયલા	૧૯૫૪૩૬.૮૦	૧૫૨૭૨૫.૬૯	૪૨૭૧૧.૧૧	૨૧.૮૫
			(૩૭૫૮.૪૦)	(૨૯૩૭.૦૪)	(૮૨૧.૩૬)	(૨૧.૮૫)
		વઢવાણ	૨૮૯૪૩૪.૬૦	૨૪૬૪૬૮.૬૦	૪૨૯૬૬.૦૦	૧૪.૮૪
			(૩૮૦૮.૩૫)	(૩૨૪૩.૦૦)	(૫૬૫.૩૫)	(૧૪.૮૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૮૦૩૮૫૬.૫૮	૩૧૩૭૨૮૭.૦૮	૬૬૬૫૬૯.૫૦	૧૭.૫૨
			(૩૯૦૯.૪૧)	(૩૨૨૪.૩૩)	(૬૮૫.૦૮)	(૧૭.૫૨)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

૬૨૯
મોજાણી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(પિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને
વળતરની ટકાવારી (રૂપિયામાં)

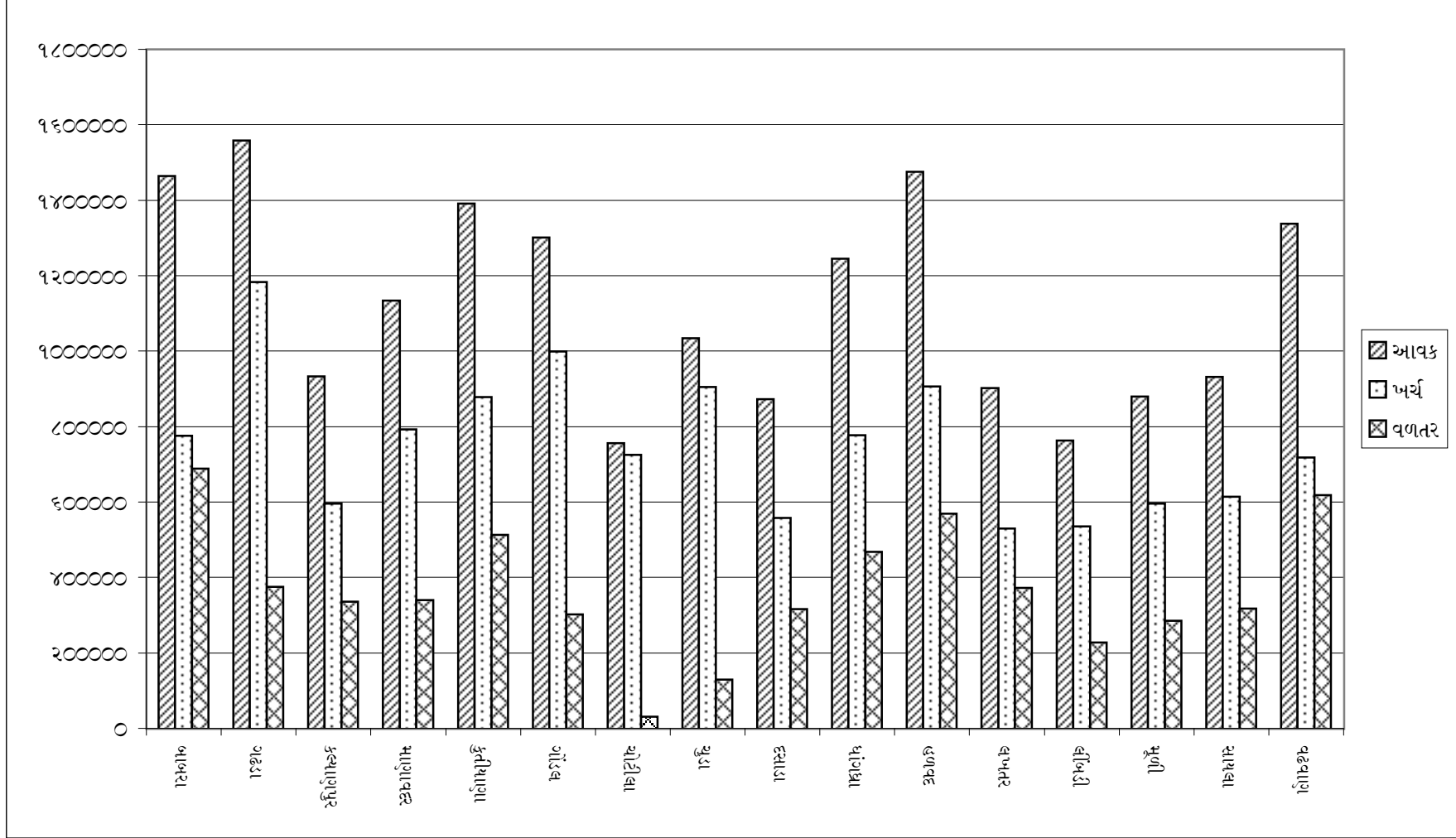
૭.૦૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૪૬૪૩૬૦.૫૪	૭૭૫૨૨૫.૩૩	૬૮૯૧૩૫.૨૧	૪૭.૦૬
			(૧૩૩૭૩.૧૬)	(૭૦૭૯.૬૮)	(૬૨૮૩.૪૭)	(૪૭.૦૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૫૫૮૦૭૩.૮૧	૧૧૮૩૨૭૩.૨૦	૩૭૪૮૦૦.૬૧	૨૪.૦૬
			(૧૨૯૩૦.૦૭)	(૮૮૧૯.૬૯)	(૩૧૧૦.૩૮)	(૨૪.૦૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૯૩૨૩૩૮.૨૮	૫૯૫૮૬૭.૮૫	૩૩૬૪૭૦.૪૩	૩૬.૦૯
			(૧૩૧૩૧.૫૩)	(૮૩૮૨.૫૦)	(૪૭૩૯.૦૨)	(૩૬.૦૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૧૩૩૪૫૫.૯૫	૭૯૩૦૫૩.૨૦	૩૪૦૪૦૨.૭૫	૩૦.૦૩
			(૧૩૦૨૮.૨૩)	(૯૧૧૫.૫૫)	(૩૯૧૨.૬૮)	(૩૦.૦૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૩૯૧૩૪૧.૪૬	૮૭૯૭૫૭.૦૦	૫૧૨૫૮૪.૪૬	૩૬.૮૪
			(૧૨૬૪૮.૫૬)	(૭૯૮૮.૭૦)	(૪૬૫૯.૮૬)	(૩૬.૮૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩૦૧૧૦૫.૬૬	૯૯૮૫૫૭.૩૦	૩૦૨૫૪૮.૩૬	૨૩.૨૫
			(૧૫૬૭૫.૯૭)	(૧૨૦૩૦.૮૧)	(૩૬૪૫.૧૬)	(૨૩.૨૫)
૭	સુ. નગર		૧૦૨૨૪૬૦૧.૯૮	૬૮૬૫૨૯૪.૫૫	૩૩૫૯૩૦૭.૪૩	૩૨.૮૬
			(૮૫૫૯.૭૩)	(૫૭૪૭.૪૨)	(૨૮૧૨.૩૧)	(૩૨.૮૬)
		થોટીલા	૭૫૫૫૧૯.૫૫	૭૨૫૧૬૪.૪૬	૩૦૩૫૫.૦૯	૪.૦૨
			(૮૨૫૭.૦૪)	(૭૯૨૫.૨૯)	(૩૩૧.૭૫)	(૦૪.૦૨)
		ચુડા	૧૦૩૪૭૩૪.૨૩	૯૦૪૭૬૦.૦૦	૧૨૯૯૭૪.૨૩	૧૨.૫૬
			(૭૯૫૯.૪૯)	(૬૯૫૯.૬૯)	(૯૯૯.૮૦)	(૧૨.૫૬)
		દસાડા	૮૭૩૨૧૫.૨૦	૫૫૭૨૮૩.૬૦	૩૧૫૯૩૧.૬૦	૩૬.૧૮
			(૬૯૦૨.૮૯)	(૪૪૦૫.૪૦)	(૨૪૯૭.૪૮)	(૩૬.૧૮)
		ધાંગધા	૧૨૪૫૨૭૯.૧૪	૭૭૭૬૫૩.૦૦	૪૬૭૬૨૬.૧૪	૩૭.૫૫
			(૯૯૨૨.૫૪)	(૬૧૯૬.૪૪)	(૩૭૨૬.૧૦)	(૩૭.૫૫)
		હળવદ	૧૪૭૫૨૮૪.૬૩	૯૦૬૪૬૮.૯૫	૫૬૮૮૧૫.૬૮	૩૮.૫૬
			(૧૩૨૩૧.૨૫)	(૮૧૨૯.૭૭)	(૫૧૦૧.૪૯)	(૩૮.૫૬)
		લખતર	૯૦૨૫૦૪.૦૩	૫૩૦૩૩૫.૦૦	૩૭૨૧૬૯.૦૩	૪૧.૨૪
			(૭૪૫૮.૭૧)	(૪૩૮૨.૯૩)	(૩૦૭૫.૭૮)	(૪૧.૨૪)
		લીંબડી	૭૬૨૪૨૩.૦૮	૫૩૫૨૫૯.૭૦	૨૨૭૧૬૩.૩૮	૨૯.૭૯
			(૫૯૩૩.૨૫)	(૪૧૬૫.૪૫)	(૧૭૬૭.૮૧)	(૨૯.૭૯)
		મુળી	૮૭૯૮૧૪.૦૩	૫૯૫૨૦૫.૭૩	૨૮૪૬૦૮.૩૦	૩૨.૩૫
			(૬૯૨૭.૬૭)	(૪૬૮૬.૬૬)	(૨૨૪૧.૦૧)	(૩૨.૩૫)
		સાયલા	૯૩૨૧૧૯.૮૧	૬૧૪૬૭૭.૩૯	૩૧૭૪૪૨.૪૨	૩૪.૦૬
			(૮૭૧૧.૪૦)	(૫૭૪૪.૬૫)	(૨૯૬૬.૭૫)	(૩૪.૦૬)
		વઢવાણ	૧૩૩૭૩૯૫.૮૦	૭૧૮૪૮૭.૩૦	૬૧૮૯૦૮.૫૦	૪૬.૨૮
			(૧૦૬૧૪.૨૫)	(૫૭૦૨.૨૮)	(૪૯૧૧.૯૭)	(૪૬.૨૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૮૧૨૪૬૮૫.૨૨	૧૨૦૯૦૦૨૮.૪૩	૬૦૩૪૬૫૬.૭૯	૩૩.૩૦
			(૧૦૨૦૮.૨૧)	(૬૮૦૯.૩૭)	(૩૩૯૮.૮૫)	(૩૩.૩૦)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

પિયત ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં કુલ આવક-ખર્ચ અને વળતર (રૂપિયામાં)

ગ્રાફ ૭.૧

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૭.૦૫.૧ માંથી સંકલિત

મોજણી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં કુલ અને એકરદીઠ - આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી (રૂપિયામાં)

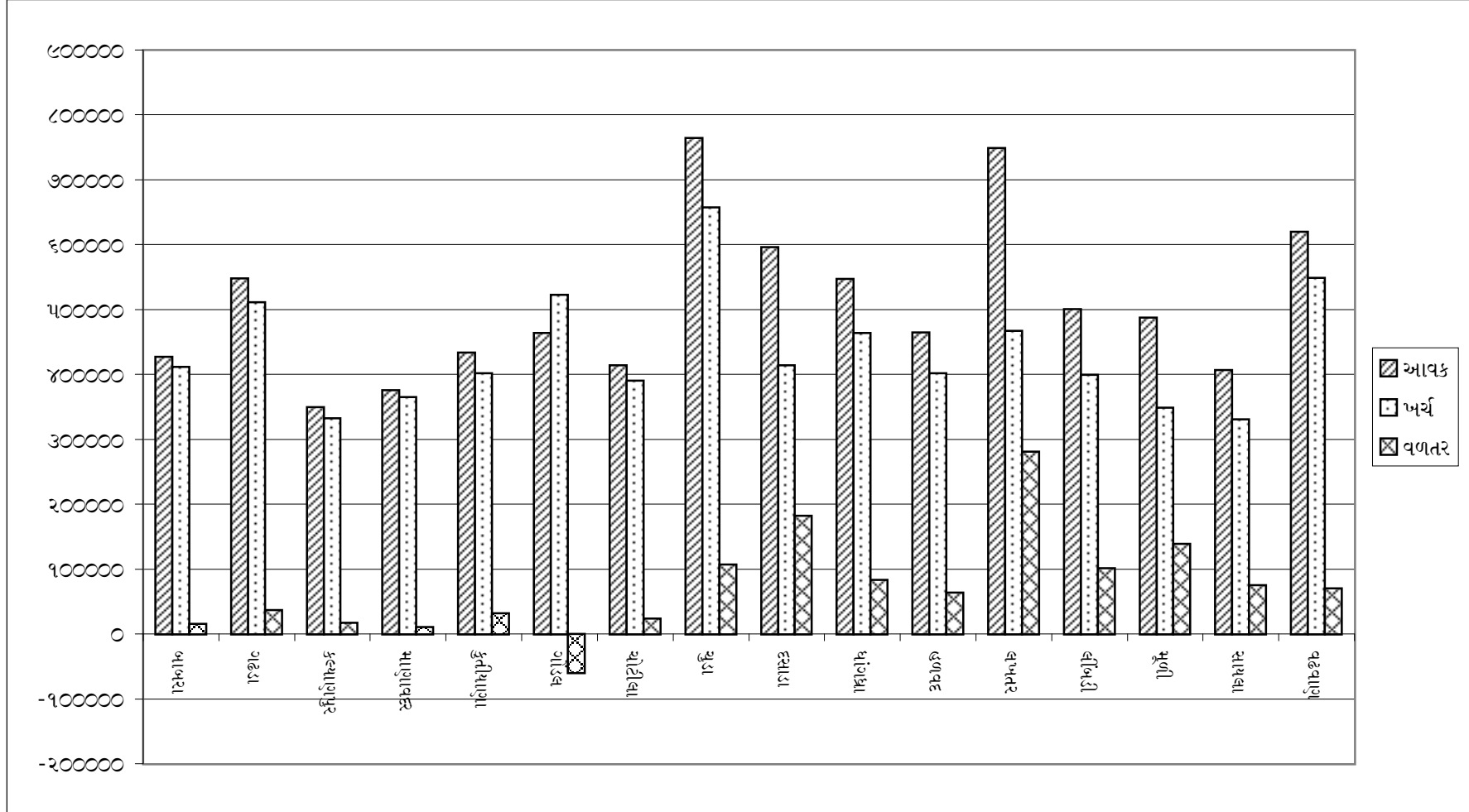
૭.૦૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર	વળતરની ટકાવારી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૨૭૩૮૮.૧૪	૪૧૧૫૦૮.૨૦	૧૫૮૭૮.૯૪	૩.૭૨
			(૩૫૬૧.૫૮)	(૩૪૨૮.૨૪)	(૧૩૨.૩૩)	(૦૩.૭૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૪૮૪૩૨.૧૦	૫૧૧૪૨૭.૪૦	૩૭૦૦૪.૭૦	૬.૭૫
			(૪૩૦૧.૪૩)	(૪૦૧૧.૨૦)	(૨૮૦.૨૩)	(૦૬.૭૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૪૮૯૪૩.૭૫	૩૩૨૬૪૭.૬૦	૧૭૨૯૬.૧૫	૪.૯૪
			(૩૮૬૬.૭૮)	(૩૬૭૫.૬૬)	(૧૮૧.૧૨)	(૦૪.૯૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૭૫૮૪૫.૧૪	૩૬૫૩૫૧.૦૦	૧૦૫૪૪.૧૪	૨.૮૨
			(૩૯૭૮.૨૬)	(૩૮૬૬.૧૫)	(૧૧૨.૧૧)	(૦૨.૮૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૩૩૬૬૧.૩૪	૪૦૧૫૮૪.૧૦	૩૨૦૬૭.૨૪	૭.૩૮
			(૩૭૩૮.૪૬)	(૩૪૬૨.૦૨)	(૨૭૬.૪૪)	(૦૭.૩૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪૬૩૬૩૩.૮૦	૫૨૩૦૮૦.૧૦	-૫૯૪૫૬.૩૦	-૧૨.૮૨
			(૫૩૨૮.૧૨)	(૬૦૧૨.૫૩)	-(૬૮૩.૪૧)	-(૧૨.૮૨)
૭	સુ. નગર		૫૫૫૮૩૮૫.૮૦	૪૪૨૩૦૦૨.૮૧	૧૧૩૬૩૮૩.૦૯	૨૦.૪૪
			(૩૬૯૧.૪૯)	(૨૮૩૬.૮૨)	(૭૫૪.૫૭)	(૨૦.૪૪)
		ચોટીલા	૪૧૪૨૪૩.૦૫	૩૯૦૩૧૫.૪૦	૨૩૮૨૭.૬૫	૫.૭૮
			(૪૧૮૪.૨૭)	(૩૯૪૨.૫૮)	(૨૪૧.૬૯)	(૦૫.૭૮)
		ચુડા	૭૬૪૭૨૫.૯૪	૬૫૭૩૬૮.૬૫	૧૦૭૩૫૭.૨૯	૧૪.૦૪
			(૪૬૦૬.૭૮)	(૩૯૬૦.૦૫)	(૬૪૬.૭૩)	(૧૪.૦૪)
		દસાડા	૫૯૬૪૦૮.૨૮	૪૧૪૫૦૪.૬૫	૧૮૧૯૦૩.૬૩	૩૦.૫૦
			(૩૦૫૮.૫૦)	(૨૧૨૫.૬૬)	(૯૩૨.૮૪)	(૩૦.૫૦)
		ધાંગધા	૫૪૭૧૧૪.૮૪	૪૬૩૭૬૩.૮૩	૮૩૩૫૧.૦૧	૧૫.૨૩
			(૩૪૦૮.૮૨)	(૨૮૮૯.૪૯)	(૫૧૯.૩૨)	(૧૫.૨૩)
		હળવદ	૪૬૫૦૩૨.૭૯	૪૦૧૫૧૮.૭૬	૬૩૫૧૪.૦૩	૧૩.૬૬
			(૪૧૭૦.૭૦)	(૩૬૦૧.૦૭)	(૫૬૯.૬૩)	(૧૩.૬૬)
		લખતર	૭૪૮૭૪૮.૫૦	૪૬૭૪૮૬.૬૦	૨૮૧૨૬૧.૯૦	૩૭.૫૬
			(૩૭૬૨.૫૬)	(૨૩૪૯.૧૮)	(૧૪૧૩.૩૮)	(૩૭.૫૬)
		લીંબડી	૫૦૦૭૫૪.૧૫	૩૯૯૧૮૧.૯૬	૧૦૧૫૭૨.૧૯	૨૦.૨૮
			(૨૯૫૪.૩૦)	(૨૩૫૫.૦૬)	(૫૯૯.૨૫)	(૨૦.૨૮)
		મુળી	૪૮૭૭૭૨.૧૬	૩૪૮૪૯૧.૫૫	૧૩૯૨૮૦.૬૧	૨૮.૫૫
			(૩૬૯૫.૨૪)	(૨૬૪૦.૦૯)	(૧૦૫૫.૧૬)	(૨૮.૫૫)
		સાયલા	૪૦૬૬૦૨.૪૫	૩૩૧૧૪૬.૮૬	૭૫૪૫૫.૫૯	૧૮.૫૬
			(૩૭૩૦.૩૦)	(૩૦૩૮.૦૪)	(૬૯૨.૨૫)	(૧૮.૫૬)
		વઢવાણ	૬૧૮૯૨૩.૮૮	૫૪૮૨૪૨.૩૦	૭૦૬૮૧.૫૮	૧૧.૪૦
			(૩૭૬૮.૫૩)	(૩૩૩૮.૮૬)	(૪૨૯.૬૮)	(૧૧.૪૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૮૧૯૪૪૬૪.૨૩	૬૯૬૮૬૨૨.૨૧	૧૨૨૫૮૪૨.૦૨	૧૪.૯૬
			(૩૮૨૬.૫૧)	(૩૨૫૪.૦૮)	(૫૭૨.૪૨)	(૧૪.૯૬)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એકર દીઠ આવક, ખર્ચ, વળતર અને વળતરની ટકાવારી દર્શાવેલ છે.

બીનપિયત ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં કુલ આવક-ખર્ચ અને વળતર (રૂપિયામાં)

ગ્રાફ ૭.૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૭.૦૫.૨ માંથી સંકલિત

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૦૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૮૫૨૩.૨૦	૨૧૪૫૭.૩૦	૧૮૦૬૫.૯૦
			(૭૮૦૪.૬૪)	(૪૨૮૧.૪૬)	(૩૬૧૩.૧૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૮૩૮૪.૦૦	૨૮૮૪૪.૦૦	૯૪૫૦.૦૦
			(૬૬૭૭.૨૨)	(૫૦૩૩.૭૪)	(૧૬૪૩.૪૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૪૮૦૦.૫૩	૨૨૮૬૫.૮૪	૧૨૦૩૪.૬૯
			(૬૬૪૭.૭૨)	(૪૩૫૫.૪૦)	(૨૨૮૨.૩૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૮૦૪૮.૩૦	૨૦૨૮૪.૫૫	૮૭૫૪.૭૫
			(૪૮૪૧.૫૫)	(૩૩૮૨.૪૩)	(૧૪૫૮.૧૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૧૨૪૦.૫૦	૨૦૭૩૬.૨૮	૧૦૫૦૪.૨૩
			(૬૮૪૨.૩૩)	(૪૬૦૮.૦૬)	(૨૩૩૪.૨૭)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૭૮૫૩.૭૫	૨૮૫૭૨.૫૦	૮૩૮૧.૨૫
			(૮૪૮૮.૪૪)	(૭૩૮૩.૧૩)	(૨૦૮૫.૩૧)
૭	સુ. નગર		૨૬૬૩૪.૩૨	૧૮૬૭૩.૭૦	૭૯૬૦.૬૨
			(૫૭૫૮.૭૭)	(૪૦૩૭.૫૬)	(૧૭૨૧.૨૧)
		ચોટીલા	૨૨૫૪૭.૫૩	૨૨૬૭૮.૩૪	-૧૩૧.૮૨
			(૪૫૦૮.૫૧)	(૪૫૩૫.૮૭)	-(૨૬.૩૬)
		ચુડા	૨૮૦૦૮.૨૦	૨૩૪૭૫.૫૮	૪૫૩૨.૬૧
			(૬૫૮૦.૧૬)	(૫૫૨૩.૬૭)	(૧૦૬૬.૫૦)
		દસાડા	૨૩૧૫૨.૫૦	૧૫૮૨૫.૮૫	૭૩૨૬.૫૫
			(૪૪૧૦.૦૦)	(૩૦૧૪.૪૭)	(૧૩૯૫.૫૩)
		ધાંગધ્રા	૩૪૫૩૦.૩૦	૨૨૬૧૮.૩૫	૧૧૮૧૦.૯૫
			(૮૧૨૪.૭૮)	(૫૩૨૨.૨૦)	(૨૮૦૨.૫૮)
		હળવદ	૩૫૭૩૭.૩૫	૨૧૪૬૩.૪૪	૧૪૨૭૩.૯૧
			(૭૮૪૧.૬૩)	(૪૭૬૮.૬૫)	(૩૧૭૧.૯૮)
		લખતર	૨૧૮૧૩.૦૫	૧૩૫૮૧.૮૩	૮૩૨૧.૨૩
			(૪૩૮૨.૬૧)	(૨૭૧૮.૩૭)	(૧૬૬૪.૨૫)
		લીંબડી	૨૨૧૮૧.૨૫	૧૬૦૮૧.૫૦	૬૦૮૮.૭૫
			(૫૫૪૫.૩૧)	(૪૦૨૨.૮૮)	(૧૫૨૨.૪૪)
		મુળી	૨૦૮૦૭.૮૧	૧૫૦૪૧.૧૫	૫૭૬૬.૬૭
			(૩૮૬૩.૩૮)	(૨૮૬૪.૮૮)	(૧૦૮૮.૪૧)
		સાયલા	૨૩૩૪૮.૮૮	૧૬૩૭૭.૬૧	૬૯૭૨.૩૭
			(૬૨૨૬.૬૬)	(૪૩૬૭.૩૬)	(૧૮૫૮.૩૦)
		વઢવાણ	૩૩૫૧૦.૧૦	૧૮૫૭૧.૩૦	૧૩૯૩૮.૮૦
			(૬૭૦૨.૦૨)	(૩૮૧૪.૨૬)	(૨૭૮૭.૭૬)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૦૦૦૧.૧૦	૨૦૬૬૨.૮૭	૮૩૩૮.૧૩
			(૬૨૫૪.૩૦)	(૪૩૦૭.૫૮)	(૧૮૪૬.૭૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૦૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૧૪૧૮.૭૫	૧૦૮૨૫.૫૩	૪૯૩.૨૩
			(૧૮૨૭.૦૦)	(૧૭૪૮.૦૮)	(૭૮.૮૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૪૭૭૩.૮૫	૧૪૫૪૮.૬૮	૨૨૪.૧૭
			(૨૪૬૨.૩૧)	(૨૪૨૪.૮૫)	(૩૭.૩૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦૬૭૪.૮૮	૧૦૮૩૮.૫૦	-૨૬૩.૬૩
			(૨૧૩૪.૮૮)	(૨૧૮૭.૭૦)	-(૫૨.૭૨)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૫૪૭.૭૫	૮૫૩૨.૦૦	૧૫.૭૫
			(૧૫૨૭.૬૪)	(૧૫૨૫.૧૨)	(૦૨.૫૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૦૮૫૧.૨૦	૧૦૭૭૨.૮૮	૧૭૮.૨૩
			(૨૧૮૦.૨૪)	(૨૧૫૪.૬૦)	(૨૫.૬૫)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૫૬૫૭.૬૦	૧૭૨૮૮.૦૮	-૧૬૪૧.૪૮
			(૩૨૮૬.૩૪)	(૩૬૪૧.૮૧)	-(૩૪૫.૫૭)
૭	સુ. નગર		૧૩૧૫૦.૩૦	૧૧૫૧૫.૧૦	૧૬૩૫.૨૦
			(૨૬૪૩.૨૮)	(૨૩૧૪.૫૮)	(૩૨૮.૬૮)
		ચોટીલા	૧૦૩૧૮.૩૮	૧૦૨૧૨.૫૦	૧૦૬.૮૮
			(૧૭૮૪.૬૭)	(૧૭૭૬.૦૮)	(૧૮.૫૯)
		ચુડા	૧૮૭૩૪.૮૨	૧૮૫૮૮.૨૮	-૮૬૪.૪૭
			(૩૮૪૪.૧૭)	(૪૧૨૬.૧૭)	-(૧૮૧.૮૯)
		દસાડા	૧૨૮૦૦.૧૫	૮૮૦૮.૧૦	૨૮૮૧.૦૫
			(૨૫૮૦.૦૩)	(૧૮૮૧.૮૨)	(૫૮૮.૨૧)
		ધાંગધ્રા	૧૩૬૦૦.૧૩	૧૨૦૮૦.૪૦	૧૫૧૯.૭૩
			(૨૭૨૦.૦૩)	(૨૪૧૬.૦૮)	(૩૦૩.૯૫)
		હળવદ	૧૦૫૭૧.૬૬	૮૮૨૦.૫૧	૬૫૧.૧૫
			(૨૦૧૩.૬૫)	(૧૮૮૮.૬૨)	(૧૨૪.૦૩)
		લખતર	૧૬૩૩૩.૨૦	૧૦૭૬૨.૬૩	૫૫૭૦.૫૮
			(૩૬૨૮.૬૦)	(૨૩૮૧.૬૮)	(૧૨૩૭.૯૧)
		લીંબડી	૧૨૪૪૧.૪૫	૧૦૫૧૫.૬૦	૧૮૨૫.૮૫
			(૨૬૧૮.૨૫)	(૨૨૧૩.૮૧)	(૪૦૫.૪૪)
		મુળી	૧૦૮૪૦.૫૦	૮૩૮૭.૫૮	૨૪૪૨.૯૩
			(૧૮૦૬.૭૫)	(૧૩૮૮.૬૦)	(૪૦૭.૧૫)
		સાયલા	૧૦૮૪૬.૧૦	૮૬૪૭.૪૧	૧૨૮૮.૬૯
			(૨૪૩૨.૪૭)	(૨૧૪૩.૮૭)	(૨૮૮.૬૦)
		વઢવાણ	૧૪૬૦૧.૬૦	૧૪૧૦૬.૦૦	૪૯૫.૬૦
			(૩૪૩૫.૬૭)	(૩૩૧૮.૦૬)	(૧૧૬.૬૧)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૧૨૭૪૪.૧૬	૧૧૮૨૩.૦૫	૮૨૧.૧૧
			(૨૪૫૬.૭૧)	(૨૨૭૮.૧૪)	(૧૭૭.૫૬)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપિયામાં)

૭.૦૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૭૦૭૦૦.૦૬	૩૮૭૨૨.૫૮	૩૧૮૭૭.૪૮
			(૧૨૨૮૫.૬૬)	(૬૭૩૪.૩૬)	(૫૫૬૧.૩૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૬૭૪૭૩.૦૦	૫૩૩૫૫.૪૮	૧૪૧૧૭.૫૧
			(૧૧૨૪૫.૫૦)	(૮૮૮૨.૫૮)	(૨૩૫૨.૮૨)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૫૮૮૨.૧૦	૨૮૧૭૦.૮૩	૧૬૮૨૧.૧૮
			(૮૩૬૨.૨૦)	(૫૩૦૩.૮૦)	(૩૦૫૮.૪૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪૪૩૧૫.૨૫	૩૨૦૨૦.૫૫	૧૨૨૮૪.૭૦
			(૭૩૮૫.૮૮)	(૫૩૩૬.૭૬)	(૨૦૪૮.૧૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૬૨૨૧૩.૭૫	૪૦૭૫૦.૫૫	૨૧૪૬૩.૨૦
			(૧૧૮૫૦.૨૪)	(૭૭૬૨.૦૧)	(૪૦૮૮.૨૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૪૪૫૧.૨૫	૪૦૮૬૭.૨૮	૧૩૪૮૩.૮૮
			(૧૦૮૮૦.૨૫)	(૮૧૮૩.૪૬)	(૨૬૮૬.૮૦)
૭	સુ. નગર		૪૧૦૭૮.૩૨	૨૮૦૪૫.૭૧	૧૩૦૩૨.૬૧
			(૮૨૧૫.૬૬)	(૫૬૦૮.૧૪)	(૨૬૦૬.૫૨)
		ચોટીલા	૩૦૮૧૬.૧૮	૩૦૫૨૧.૧૧	૨૮૫.૦૮
			(૬૮૪૮.૦૪)	(૬૭૮૨.૪૭)	(૬૫.૫૭)
		ચુડા	૪૦૭૭૭.૩૪	૩૫૩૭૫.૬૩	૫૪૦૧.૭૨
			(૮૧૫૫.૪૭)	(૭૦૭૫.૧૩)	(૧૦૮૦.૩૪)
		દસાડા	૩૩૪૩૨.૭૫	૨૨૨૭૮.૫૫	૧૧૧૫૩.૨૦
			(૬૦૭૮.૬૮)	(૪૦૫૦.૮૩)	(૨૦૨૭.૮૫)
		ધાંગધ્રા	૫૧૦૫૧.૦૦	૩૧૮૩૨.૮૪	૧૮૨૧૮.૦૬
			(૧૧૩૪૪.૬૭)	(૭૦૭૩.૮૮)	(૪૨૭૦.૬૮)
		હળવદ	૬૩૧૭૪.૦૩	૩૭૮૧૭.૮૮	૨૫૨૫૬.૧૫
			(૧૦૫૨૮.૦૦)	(૬૩૧૮.૬૫)	(૪૨૦૮.૩૬)
		લખતર	૩૭૧૧૫.૨૫	૨૨૧૬૩.૮૦	૧૪૮૫૧.૩૫
			(૭૦૬૮.૫૭)	(૪૨૨૧.૭૦)	(૨૮૪૭.૮૮)
		લીંબડી	૩૦૭૦૩.૦૫	૨૨૨૪૮.૮૮	૮૪૫૩.૧૮
			(૬૧૪૦.૬૧)	(૪૪૪૮.૮૮)	(૧૬૮૦.૬૪)
		મુળી	૩૩૫૬૨.૦૦	૨૩૫૨૪.૬૦	૧૦૦૩૭.૪૦
			(૭૪૫૮.૨૨)	(૫૨૨૭.૬૮)	(૨૨૩૦.૫૩)
		સાયલા	૩૬૫૮૮.૫૩	૨૪૮૬૬.૮૩	૧૧૭૨૨.૬૦
			(૭૩૧૭.૮૧)	(૪૮૭૩.૩૮)	(૨૩૪૪.૫૨)
		વઢવાણ	૫૨૪૬૮.૬૩	૨૮૭૨૪.૬૫	૨૨૭૪૪.૮૮
			(૧૧૦૪૬.૨૪)	(૬૨૫૭.૮૨)	(૪૭૮૮.૪૨)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૪૭૫૨૨.૩૪	૩૨૨૧૫.૨૮	૧૫૩૦૭.૦૭
			(૮૧૦૬.૦૮)	(૬૧૭૨.૮૮)	(૨૮૩૩.૦૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૦૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૮૪૦૧.૨૫	૧૮૩૦૦.૩૫	૧૦૦.૯૦
			(૩૫૨૭.૫૦)	(૩૫૦૮.૧૫)	(૧૮.૩૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૪૮૯૩.૭૨	૨૪૧૧૧.૩૪	૮૮૨.૩૮
			(૩૮૪૫.૧૯)	(૩૭૦૮.૪૪)	(૧૩૫.૭૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૫૩૪૬.૮૦	૧૪૮૧૮.૭૦	૫૨૮.૧૦
			(૨૮૨૩.૨૦)	(૨૮૨૨.૬૧)	(૧૦૦.૫૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૩૩૦૪.૨૫	૧૨૫૮૩.૩૫	૭૨૦.૯૦
			(૧૯૦૦.૬૧)	(૧૭૯૭.૬૨)	(૧૦૨.૯૯)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૯૨૮૯.૯૪	૧૭૭૯૩.૪૦	૧૪૯૬.૫૪
			(૩૫૦૭.૨૬)	(૩૨૩૫.૧૬)	(૨૭૨.૧૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૧૮૧૦.૯૪	૨૪૬૪૬.૫૦	-૨૮૩૫.૫૬
			(૪૧૫૪.૪૬)	(૪૬૯૪.૫૭)	-(૫૪૦.૧૧)
૭	સુ. નગર		૨૧૬૦૭.૦૩	૧૭૯૧૬.૮૮	૩૬૯૦.૧૫
			(૪૩૮૭.૨૧)	(૩૬૩૭.૯૫)	(૭૪૯.૨૭)
		ચોટીલા	૧૭૨૭૪.૪૪	૧૬૯૮૨.૧૦	૨૯૨.૩૪
			(૩૨૯૦.૩૭)	(૩૨૩૪.૬૯)	(૫૫.૬૮)
		ચુડા	૩૧૫૩૫.૦૦	૨૮૬૦૯.૩૦	૨૯૨૫.૭૦
			(૭૦૦૭.૭૮)	(૬૩૫૭.૬૨)	(૬૫૦.૧૬)
		દસાડા	૨૩૯૨૫.૦૦	૧૭૪૯૧.૫૦	૬૪૩૩.૫૦
			(૪૧૬૦.૮૭)	(૩૦૪૨.૦૦)	(૧૧૧૮.૮૭)
		ધાંગધા	૧૯૨૬૦.૨૦	૧૬૪૩૬.૯૬	૨૮૨૩.૨૪
			(૪૮૧૫.૦૫)	(૪૧૦૯.૨૪)	(૭૦૫.૮૧)
		હળવદ	૧૭૮૪૦.૮૧	૧૫૬૮૨.૭૦	૨૧૫૮.૧૨
			(૪૪૬૦.૨૦)	(૩૯૨૦.૬૭)	(૫૩૯.૫૩)
		લખતર	૨૮૯૪૩.૯૩	૧૮૬૬૫.૮૮	૧૦૨૭૮.૦૫
			(૪૬૩૧.૦૩)	(૨૯૮૬.૫૪)	(૧૬૪૪.૪૯)
		લીંબડી	૧૯૩૯૯.૧૬	૧૬૭૦૪.૯૪	૨૬૯૪.૨૩
			(૪૫૬૪.૫૧)	(૩૯૩૦.૫૭)	(૬૩૩.૯૪)
		મુળી	૧૯૪૩૬.૯૪	૧૪૩૫૯.૮૮	૫૦૭૭.૦૭
			(૩૭૦૨.૨૭)	(૨૭૩૫.૨૧)	(૯૬૭.૦૬)
		સાયલા	૧૫૧૬૫.૫૬	૧૨૬૦૨.૪૪	૨૫૬૩.૧૩
			(૩૧૯૨.૭૫)	(૨૬૫૩.૧૪)	(૫૩૯.૬૧)
		વઢવાણ	૨૩૦૭૧.૮૮	૨૧૬૩૩.૧૩	૧૪૩૮.૭૫
			(૪૩૯૪.૬૪)	(૪૧૨૦.૬૦)	(૨૭૪.૦૫)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૦૭૭૦.૬૩	૧૮૨૭૬.૪૦	૨૪૯૪.૨૩
			(૩૯૪૪.૫૭)	(૩૪૭૦.૮૯)	(૪૭૩.૬૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૦૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૮૮૪૮૩.૫૦	૪૫૮૩૮.૪૬	૪૨૬૪૫.૦૪
			(૧૪૭૪૭.૨૫)	(૭૬૩૮.૭૪)	(૭૧૦૭.૫૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮૮૬૮૦.૪૬	૭૨૮૧૫.૮૧	૨૫૮૬૪.૬૫
			(૧૪૬૧૮.૩૩)	(૧૦૭૮૭.૫૩)	(૩૮૩૧.૮૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૧૦૫૭.૦૦	૩૨૭૦૦.૨૮	૧૮૩૫૬.૭૩
			(૭૫૬૪.૦૦)	(૪૮૪૪.૪૮)	(૨૭૧૮.૫૧)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૭૧૮૦૨.૫૦	૪૮૭૩૬.૩૮	૨૩૦૬૬.૧૩
			(૧૧૦૪૬.૫૪)	(૭૪૮૭.૮૦)	(૩૫૪૮.૬૩)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૦૫૫૨.૫૨	૫૫૬૧૬.૪૬	૩૪૮૩૬.૦૫
			(૧૮૦૬૩.૬૮)	(૧૧૭૦૮.૭૩)	(૭૩૫૪.૮૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૭૦૬૪૬.૪૦	૫૩૨૨૨.૦૮	૧૭૪૨૪.૩૩
			(૧૧૭૭૪.૪૦)	(૮૮૭૦.૩૫)	(૨૮૦૪.૦૫)
૭	સુ. નગર		૬૭૧૫૩.૫૦	૪૪૭૮૧.૮૧	૨૨૩૬૧.૬૦
			(૧૨૬૧૦.૮૮)	(૮૪૧૧.૬૩)	(૪૧૮૮.૩૬)
		ચોટીલા	૪૭૪૮૫.૮૦	૪૪૮૪૫.૬૮	૨૬૪૦.૧૧
			(૮૬૩૩.૭૮)	(૮૧૫૩.૭૬)	(૪૮૦.૦૨)
		ચુડા	૬૮૬૨૫.૬૮	૫૮૮૬૧.૮૮	૮૬૬૩.૭૮
			(૧૨૪૭૭.૪૦)	(૧૦૮૦૨.૧૬)	(૧૫૭૫.૨૩)
		દસાડા	૫૫૭૮૫.૦૩	૩૬૨૦૪.૨૦	૧૮૫૮૦.૮૩
			(૮૨૮૭.૫૧)	(૬૦૩૪.૦૩)	(૩૨૬૩.૪૭)
		ધાંગધા	૮૩૦૪૩.૦૬	૫૧૫૮૮.૭૮	૩૧૪૪૪.૨૮
			(૧૭૪૮૨.૭૫)	(૧૦૮૬૨.૮૦)	(૬૬૧૮.૮૫)
		હળવદ	૮૧૮૫૦.૧૫	૫૪૬૬૮.૧૮	૩૭૧૮૦.૯૮
			(૧૩૬૦૭.૪૩)	(૮૦૮૮.૧૪)	(૫૫૦૮.૨૮)
		લખતર	૫૮૩૭૩.૬૦	૩૫૨૦૫.૪૦	૨૪૧૬૮.૨૦
			(૧૩૮૭૦.૨૬)	(૮૨૮૩.૬૨)	(૫૬૮૬.૬૪)
		લીંબડી	૫૧૮૧૫.૫૦	૩૬૭૬૧.૦૩	૧૫૧૫૪.૪૮
			(૮૬૫૨.૫૮)	(૬૧૨૬.૮૪)	(૨૫૨૫.૭૫)
		મુળી	૬૨૮૮૬.૮૩	૪૧૮૭૩.૫૬	૨૧૦૧૩.૨૬
			(૧૦૪૮૧.૧૪)	(૬૮૭૮.૮૩)	(૩૫૦૨.૨૧)
		સાયલા	૬૧૦૩૪.૪૦	૪૦૨૦૦.૦૬	૨૦૮૩૪.૩૪
			(૧૩૫૬૩.૨૦)	(૮૮૩૩.૩૫)	(૪૬૨૮.૮૫)
		વઢવાણ	૮૭૬૬૪.૫૦	૪૬૫૮૮.૨૮	૪૧૦૬૫.૨૩
			(૨૧૮૧૬.૧૩)	(૧૧૬૪૮.૮૨)	(૧૦૨૬૬.૩૧)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૭૧૮૪૭.૬૬	૪૭૩૦૩.૦૩	૨૪૫૪૪.૬૩
			(૧૨૭૭૨.૮૨)	(૮૪૦૮.૪૩)	(૪૩૬૩.૪૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૦૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૫૦૦૫.૮૦	૨૩૩૧૮.૮૩	૧૬૮૬.૯૮
			(૪૭૬૩.૦૩)	(૪૪૪૧.૭૦)	(૩૨૧.૩૩)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૪૦૦૩.૪૬	૩૦૮૧૮.૭૫	૩૦૮૩.૭૧
			(૪૮૫૭.૬૪)	(૪૪૧૭.૧૧)	(૪૪૦.૫૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૧૮૫૮.૮૮	૨૦૨૮૦.૬૫	૧૫૬૮.૨૩
			(૩૧૨૨.૮૪)	(૨૮૮૮.૬૬)	(૨૨૪.૧૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૩૧૨૭.૦૮	૨૧૧૭૬.૨૫	૧૯૫૦.૮૩
			(૩૪૨૬.૨૩)	(૩૧૩૭.૨૨)	(૨૮૮.૦૧)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૫૨૩૬.૨૩	૨૨૬૧૧.૧૫	૨૬૨૫.૦૮
			(૪૨૦૬.૦૪)	(૩૭૬૮.૫૩)	(૪૩૭.૫૧)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૦૬૦૦.૩૫	૩૪૮૬૫.૦૦	-૪૩૬૪.૬૫
			(૫૮૨૮.૬૪)	(૬૬૬૦.૦૦)	-(૮૩૧.૩૬)
૭	સુ. નગર		૪૦૮૬૫.૩૨	૩૨૨૮૬.૦૮	૮૫૬૮.૨૪
			(૭૩૩૦.૧૦)	(૫૭૮૩.૦૨)	(૧૫૩૭.૦૮)
		ચોટીલા	૨૮૨૮૦.૬૦	૨૬૪૬૭.૮૮	૧૮૨૨.૭૩
			(૫૩૮૮.૬૮)	(૫૦૪૧.૫૦)	(૩૪૭.૧૮)
		ચુડા	૬૧૬૮૧.૪૮	૪૮૧૮૨.૮૩	૧૨૪૮૮.૫૬
			(૧૧૭૪૮.૮૫)	(૮૩૬૮.૧૮)	(૨૩૮૦.૬૮)
		દસાડા	૪૩૬૨૧.૮૦	૩૧૧૪૮.૭૧	૧૨૪૭૨.૦૮
			(૬૪૬૨.૪૮)	(૪૬૧૪.૭૭)	(૧૮૪૭.૭૨)
		ધાંગધા	૪૨૮૩૦.૦૦	૩૫૪૪૪.૩૮	૭૪૮૫.૬૩
			(૭૧૫૫.૦૦)	(૫૮૦૭.૪૦)	(૧૨૪૭.૬૦)
		હળવદ	૩૧૦૪૪.૦૦	૨૭૧૫૩.૭૫	૩૮૯૦.૨૫
			(૫૮૧૩.૧૪)	(૫૧૭૨.૧૪)	(૭૪૧.૦૦)
		લખતર	૫૫૦૨૪.૬૦	૩૪૮૦૦.૧૩	૨૦૨૨૪.૪૮
			(૧૦૦૦૪.૪૭)	(૬૩૨૭.૩૦)	(૩૬૭૭.૧૮)
		લીંબડી	૩૮૬૩૩.૩૦	૩૨૨૧૭.૬૦	૭૪૧૫.૭૦
			(૬૩૪૧.૩૩)	(૫૧૫૪.૮૨)	(૧૧૮૬.૫૧)
		મુળી	૩૩૮૮૪.૫૦	૨૪૨૩૮.૧૮	૯૭૪૫.૩૧
			(૬૭૮૬.૮૦)	(૪૮૪૭.૮૪)	(૧૮૪૮.૦૬)
		સાયલા	૨૬૮૭૧.૨૩	૨૨૩૫૫.૪૪	૪૫૧૫.૭૮
			(૪૪૭૮.૫૪)	(૩૭૨૫.૮૧)	(૭૫૨.૬૩)
		વઢવાણ	૪૫૩૦૩.૧૩	૩૮૮૫૪.૩૦	૫૩૪૮.૮૩
			(૧૦૦૬૭.૩૬)	(૮૮૭૮.૭૩)	(૧૧૮૮.૬૩)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૫૭૦૪.૫૫	૨૮૭૬૫.૧૬	૫૮૩૮.૩૮
			(૬૧૪૨.૭૨)	(૫૧૨૦.૮૮)	(૧૦૨૧.૮૩)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગુડી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૦૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૬૮૪૬૮.૩૦	૮૭૭૮૮.૦૦	૮૦૬૮૦.૩૧
			(૨૧૭૩૭.૮૫)	(૧૧૩૨૭.૪૮)	(૧૦૪૧૦.૩૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૮૫૭૦૧.૭૩	૧૪૦૭૦૩.૦૦	૪૪૯૯૮.૭૩
			(૨૦૬૩૩.૫૩)	(૧૫૬૩૩.૬૭)	(૪૯૯૯.૮૬)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૦૧૮૬૨.૩૮	૬૪૨૨૮.૮૩	૩૭૬૩૨.૪૫
			(૧૪૦૪૮.૮૮)	(૮૮૫૮.૩૦)	(૫૧૯૦.૬૮)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૩૯૫૭૩.૩૫	૯૭૨૧૧.૮૩	૪૨૩૬૧.૫૩
			(૨૬૫૮૫.૪૦)	(૧૮૫૧૬.૫૪)	(૮૦૬૮.૮૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૬૫૨૩૭.૭૫	૧૦૨૫૮૫.૯૬	૬૨૬૫૧.૭૯
			(૨૮૭૩૭.૦૦)	(૧૭૮૪૧.૦૪)	(૧૦૮૯૫.૯૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૬૩૬૫૭.૬૫	૧૨૫૮૭૭.૪૮	૩૭૭૮૦.૧૮
			(૩૧૧૭૨.૮૮)	(૨૩૯૭૬.૬૬)	(૭૧૯૬.૨૨)
૭	સુ. નગર		૧૨૧૪૪૦.૯૯	૮૦૧૨૧.૦૫	૪૧૩૧૯.૯૪
			(૨૧૯૮૦.૨૭)	(૧૪૫૦૧.૫૫)	(૭૪૭૮.૭૨)
		ચોટીલા	૮૮૧૪૦.૭૫	૮૩૨૪૪.૮૮	૪૮૮૫.૭૭
			(૧૮૫૫૫.૯૫)	(૧૭૫૨૫.૨૬)	(૧૦૩૦.૬૯)
		ચુડા	૧૨૨૦૯૪.૦૦	૧૦૭૩૭૬.૯૦	૧૪૭૧૭.૧૦
			(૧૯૫૩૫.૦૪)	(૧૭૧૮૦.૩૦)	(૨૩૫૪.૭૪)
		દસાડા	૧૦૬૪૬૫.૫૦	૬૫૦૧૧.૨૦	૪૧૪૫૪.૩૦
			(૧૬૩૭૯.૩૧)	(૧૦૦૦૧.૭૨)	(૬૩૭૭.૫૮)
		ધાંગધ્રા	૧૪૪૯૭૦.૨૪	૮૮૩૬૨.૧૯	૫૬૬૦૮.૦૫
			(૨૭૬૧૩.૩૮)	(૧૬૮૩૦.૮૯)	(૧૦૭૮૨.૪૯)
		હળવદ	૧૭૮૮૯૩.૫૫	૧૧૨૫૬૬.૭૫	૬૬૩૨૬.૮૦
			(૨૯૮૧૫.૫૯)	(૧૮૭૬૧.૧૩)	(૧૧૦૫૪.૪૭)
		લખતર	૧૦૭૪૨૨.૨૦	૬૧૬૨૨.૬૩	૪૫૭૯૯.૫૮
			(૧૮૬૮૨.૧૨)	(૧૦૭૧૬.૯૮)	(૭૯૬૫.૧૪)
		લીંબડી	૮૬૦૪૮.૭૫	૫૮૭૧૨.૫૩	૨૭૩૩૬.૨૩
			(૧૬૩૯૦.૨૪)	(૧૧૧૮૩.૩૪)	(૫૨૦૬.૯૦)
		મુળી	૧૦૩૩૯૮.૭૫	૬૮૩૬૨.૧૩	૩૫૦૩૬.૬૩
			(૨૪૩૨૯.૧૨)	(૧૬૦૮૫.૨૧)	(૮૨૪૩.૯૧)
		સાયલા	૧૧૨૯૮૦.૯૪	૭૨૨૨૪.૭૫	૪૦૭૫૬.૧૯
			(૨૦૫૪૧.૯૯)	(૧૩૧૩૧.૭૭)	(૭૪૧૦.૨૨)
		વઢવાણ	૧૬૧૪૧૩.૮૮	૮૩૭૨૬.૬૦	૭૭૬૮૭.૨૮
			(૨૮૦૭૧.૯૮)	(૧૪૫૬૧.૧૫)	(૧૩૫૧૦.૮૩)
	કુલ સૌરાષ્ટ્ર		૧૩૪૮૦૦.૯૪	૮૮૭૨૫.૪૨	૪૬૦૭૫.૫૨
			(૨૨૫૮૪.૪૫)	(૧૪૮૬૪.૯૯)	(૭૭૧૯.૪૬)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપિયામાં)

૭.૦૯.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૫૧૪૭૧.૦૦	૪૮૩૩૨.૫૦	૨૧૩૮.૫૦
			(૬૦૫૫.૪૧)	(૫૮૦૩.૮૨)	(૨૫૧.૫૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૬૩૫૯૬.૮૧	૫૮૨૭૬.૦૯	૫૩૨૦.૭૩
			(૭૨૬૮.૨૧)	(૬૬૬૦.૧૨)	(૬૦૮.૦૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૦૩૨૯.૯૦	૩૭૧૧૪.૦૫	૩૨૧૫.૮૫
			(૫૫૬૨.૭૪)	(૫૧૧૯.૧૮)	(૪૪૩.૫૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૪૮૪૩૪.૪૦	૪૮૦૪૬.૧૫	૩૮૮.૨૫
			(૬૯૧૯.૨૦)	(૬૮૬૩.૭૪)	(૫૫.૪૬)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૫૩૫૨૬.૨૦	૪૮૨૨૧.૦૦	૪૩૦૫.૨૦
			(૮૫૬૪.૧૯)	(૭૮૭૫.૩૬)	(૬૮૮.૮૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૪૮૩૫૧.૦૦	૫૩૮૬૧.૯૫	-૫૫૧૦.૯૫
			(૮૪૦૮.૮૭)	(૯૩૬૭.૩૦)	-(૯૫૮.૪૩)
૭	સુ. નગર		૬૩૭૧૭.૫૨	૪૮૮૪૭.૦૦	૧૪૮૭૦.૫૧
			(૧૦૯૩૮.૬૩)	(૮૩૮૫.૭૫)	(૨૫૫૨.૮૮)
		ચોટીલા	૪૭૯૫૮.૭૫	૪૩૯૧૬.૩૮	૪૦૪૨.૩૮
			(૭૯૯૩.૧૩)	(૭૩૧૯.૪૦)	(૬૭૩.૭૩)
		ચુડા	૭૯૪૯૮.૮૦	૬૬૯૫૦.૬૫	૧૨૫૪૮.૧૫
			(૧૪૪૫૪.૩૩)	(૧૨૧૭૨.૮૫)	(૨૨૮૧.૪૮)
		દસાડા	૬૮૮૨૮.૯૬	૪૫૦૭૫.૮૫	૨૩૭૫૩.૧૧
			(૯૪૯૩.૬૫)	(૬૨૧૭.૩૬)	(૩૨૭૬.૨૯)
		ધાંગધ્રા	૬૧૭૭૫.૭૭	૫૧૯૭૯.૨૩	૯૭૯૬.૫૪
			(૯૫૦૩.૯૬)	(૭૯૯૬.૮૦)	(૧૫૦૭.૧૬)
		હળવદ	૫૭૨૯૮.૫૦	૪૭૬૨૨.૭૩	૯૬૭૫.૭૭
			(૧૧૪૫૯.૭૦)	(૯૫૨૪.૫૫)	(૧૯૩૫.૧૫)
		લખતર	૮૭૩૫૪.૦૦	૫૨૬૪૩.૦૩	૩૪૭૧૦.૯૮
			(૧૮૩૯૦.૩૨)	(૧૧૦૮૨.૭૪)	(૭૩૦૭.૫૭)
		લીંબડી	૫૩૭૮૫.૮૮	૪૦૩૫૭.૩૫	૧૩૪૨૮.૫૨
			(૮૨૭૪.૭૫)	(૬૨૦૮.૮૨)	(૨૦૬૫.૯૩)
		મુળી	૫૭૯૯૯.૩૦	૪૦૧૨૬.૨૫	૧૭૮૭૩.૦૫
			(૧૦૦૮૬.૮૪)	(૬૯૭૮.૪૮)	(૩૧૦૮.૩૬)
		સાયલા	૪૮૮૫૯.૨૦	૩૮૧૮૧.૪૨	૧૦૬૭૭.૭૮
			(૮૪૯૭.૨૫)	(૬૬૪૦.૨૫)	(૧૮૫૭.૦૦)
		વઢવાણ	૭૨૩૫૮.૬૫	૬૧૬૧૭.૧૫	૧૦૭૪૧.૫૦
			(૧૩૭૮૨.૬૦)	(૧૧૭૩૬.૬૦)	(૨૦૪૬.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૫૯૪૩૫.૨૬	૪૯૦૨૦.૧૧	૧૦૪૧૫.૧૫
			(૯૩૪૬.૦૮)	(૭૭૦૮.૩૨)	(૧૬૩૭.૭૬)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(પિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૯૧૫૨૨.૫૩	૪૮૪૫૧.૫૮	૪૩૦૭૦.૯૫
			(૧૪૯૪૨.૪૫)	(૭૯૧૦.૪૬)	(૭૦૩૧.૯૯)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૯૭૩૭૯.૬૧	૭૩૯૫૪.૫૮	૨૩૪૨૫.૦૪
			(૧૪૧૬૪.૩૧)	(૧૦૭૫૭.૦૩)	(૩૪૦૭.૨૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૮૨૭૧.૧૪	૩૭૨૪૧.૭૪	૨૧૦૨૯.૪૦
			(૯૪૧૭.૫૬)	(૬૦૧૮.૮૭)	(૩૩૯૮.૬૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૭૦૮૪૧.૦૦	૪૯૫૬૫.૮૩	૨૧૨૭૫.૧૭
			(૧૧૯૩૧.૧૨)	(૮૩૪૭.૯૩)	(૩૫૮૩.૧૯)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૬૯૫૮.૮૪	૫૪૯૨૨.૩૧	૩૨૦૩૬.૫૩
			(૧૭૧૭૭.૦૬)	(૧૦૮૪૮.૮૫)	(૬૩૨૮.૨૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૧૩૧૯.૧૦	૬૨૪૦૯.૮૩	૧૮૯૦૯.૨૭
			(૧૬૦૬૩.૦૩)	(૧૨૩૨૭.૮૭)	(૩૭૩૫.૧૬)
૭	સુ. નગર		૬૩૯૦૩.૭૬	૪૨૯૦૮.૦૯	૨૦૯૯૫.૬૭
			(૧૨૪૮૪.૨૫)	(૮૩૮૨.૫૩)	(૪૧૦૧.૭૨)
		ચોટીલા	૪૭૨૧૯.૯૭	૪૫૩૨૨.૭૮	૧૮૯૭.૧૯
			(૯૫૬૩.૫૪)	(૯૧૭૯.૩૦)	(૩૮૪.૨૪)
		ચુડા	૬૪૬૭૦.૮૯	૫૬૫૪૭.૫૦	૮૧૨૩.૩૯
			(૧૨૩૧૮.૨૬)	(૧૦૭૭૦.૯૫)	(૧૫૪૭.૩૧)
		દસાડા	૫૪૫૭૫.૯૫	૩૪૮૩૦.૨૩	૧૯૭૪૫.૭૩
			(૯૩૮૯.૪૧)	(૫૯૯૨.૩૦)	(૩૩૯૭.૧૧)
		ધાંગધ્રા	૭૭૮૨૯.૯૫	૪૮૬૦૩.૩૧	૨૯૨૨૬.૬૩
			(૧૬૬૦૩.૭૨)	(૧૦૩૬૮.૭૧)	(૬૨૩૫.૦૨)
		હળવદ	૯૨૨૦૫.૨૯	૫૬૬૫૪.૩૧	૩૫૫૫૦.૯૮
			(૧૫૮૬૩.૨૮)	(૯૭૪૬.૯૮)	(૬૧૧૬.૩૦)
		લખતર	૫૬૪૦૬.૫૦	૩૩૧૪૫.૯૪	૨૩૨૬૦.૫૬
			(૧૧૧૪૨.૦૩)	(૬૫૪૭.૩૫)	(૪૫૯૪.૬૮)
		લીંબડી	૪૭૬૫૧.૪૪	૩૩૪૫૩.૭૩	૧૪૧૯૭.૭૧
			(૯૪૧૨.૬૩)	(૬૬૦૮.૧૪)	(૨૮૦૪.૪૯)
		મુળી	૫૪૯૮૮.૩૮	૩૭૨૦૦.૩૬	૧૭૭૮૮.૦૨
			(૧૦૯૯૭.૬૮)	(૭૪૪૦.૦૭)	(૩૫૫૭.૬૦)
		સાયલા	૫૮૨૫૭.૪૯	૩૮૪૧૭.૩૪	૧૯૮૪૦.૧૫
			(૧૨૪૨૮.૨૬)	(૮૧૯૫.૭૦)	(૪૨૩૨.૫૭)
		વઢવાણ	૮૩૫૮૭.૨૪	૪૪૯૦૫.૪૬	૩૮૬૮૧.૭૮
			(૧૭૧૪૬.૧૦)	(૯૨૧૧.૩૮)	(૭૯૩૪.૭૨)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૭૦૭૯૯.૫૫	૪૭૨૨૬.૬૭	૨૩૫૭૨.૮૮
			(૧૩૧૦૫.૩૪)	(૮૭૪૧.૮૯)	(૪૩૬૩.૪૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં ખેતીના એકમદીઠ અને માથાદીઠ - આવક,
ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૬૭૧૧.૮૨	૨૫૭૧૮.૩૩	૮૯૨.૫૦
			(૪૧૮૦.૦૮)	(૪૦૩૪.૪૦)	(૧૫૫.૬૮)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૪૨૭૭.૦૧	૩૧૮૬૪.૨૧	૨૩૧૨.૭૯
			(૪૮૫૩.૩૮)	(૪૫૨૫.૮૧)	(૩૨૭.૪૮)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૧૮૭૧.૪૮	૨૦૭૮૦.૪૮	૧૦૮૧.૦૧
			(૩૫૭૦.૮૫)	(૩૩૮૪.૩૬)	(૧૭૬.૪૯)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૩૪૮૬.૫૭	૨૨૮૩૪.૪૪	૬૬૨.૧૩
			(૩૪૮૦.૮૭)	(૩૩૮૨.૮૮)	(૮૮.૦૮)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૭૧૦૩.૮૩	૨૫૦૮૮.૬૩	૨૦૦૪.૨૦
			(૪૭૬૫.૫૧)	(૪૪૧૩.૧૨)	(૩૫૨.૩૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૮૮૭૭.૧૧	૩૨૬૮૩.૧૩	-૩૭૧૬.૦૨
			(૫૫૧૮.૪૫)	(૬૨૨૭.૨૬)	-(૭૦૭.૮૧)
૭	સુ. નગર		૩૪૭૪૬.૧૬	૨૭૬૪૩.૭૭	૭૧૦૨.૩૯
			(૬૫૨૫.૧૦)	(૫૧૮૧.૩૨)	(૧૩૩૩.૭૮)
		ચોટીલા	૨૫૮૮૦.૧૮	૨૪૩૮૪.૭૧	૧૪૮૫.૪૮
			(૪૬૫૪.૪૨)	(૪૩૮૫.૫૭)	(૨૬૮.૮૫)
		ચુડા	૪૭૭૮૫.૩૭	૪૧૦૮૫.૫૪	૬૭૦૮.૮૩
			(૮૫૫૮.૦૭)	(૮૨૧૭.૧૧)	(૧૩૪૧.૯૭)
		દસાડા	૩૭૨૭૫.૫૨	૨૫૮૦૬.૫૪	૧૧૩૬૮.૯૮
			(૬૦૨૪.૩૩)	(૪૧૮૬.૮૨)	(૧૮૩૭.૪૧)
		ધાંગધ્રા	૩૪૧૮૪.૬૮	૨૮૮૮૫.૨૪	૫૨૦૮.૪૪
			(૬૩૬૧.૮૦)	(૫૩૮૨.૬૦)	(૯૬૮.૨૦)
		હળવદ	૨૮૦૬૪.૫૫	૨૫૦૮૪.૮૨	૩૦૬૮.૬૩
			(૫૮૬૧.૮૬)	(૫૧૪૭.૬૮)	(૮૧૪.૨૮)
		લખતર	૪૬૭૮૬.૭૮	૨૮૨૧૭.૮૧	૧૭૫૭૮.૯૭
			(૮૮૧૩.૬૭)	(૫૫૬૫.૩૨)	(૩૩૪૮.૩૬)
		લીંબડી	૩૧૨૮૭.૧૩	૨૪૮૪૮.૮૭	૬૩૪૮.૨૬
			(૫૭૫૫.૭૮)	(૪૫૮૮.૩૦)	(૧૧૬૭.૫૦)
		મુળી	૩૦૪૮૫.૭૬	૨૧૭૮૦.૭૨	૮૭૦૫.૦૪
			(૫૫૪૨.૮૭)	(૩૮૬૦.૧૩)	(૧૫૮૨.૭૩)
		સાયલા	૨૫૪૧૨.૬૫	૨૦૬૮૬.૬૮	૪૭૧૫.૯૭
			(૪૮૪૦.૫૧)	(૩૮૪૨.૨૨)	(૮૮૮.૨૮)
		વઢવાણ	૩૮૭૪૫.૨૪	૩૪૩૨૭.૬૪	૪૪૧૭.૬૦
			(૮૦૫૦.૮૬)	(૭૧૩૩.૦૨)	(૮૧૭.૮૪)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૨૦૦૮.૬૩	૨૭૨૨૧.૧૮	૪૭૮૮.૪૫
			(૫૬૫૮.૧૬)	(૪૮૧૨.૫૮)	(૮૪૬.૫૮)

નોંધ : નીચે કોંસમાં માથાદીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)માં એક માગુ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ - આવક,
ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૧.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૬૮.૦૦	૧૯૯.૭૯	૧૬૮.૨૧
			(૧૮.૪૦)	(૦૯.૯૯)	(૦૮.૪૧)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૦.૦૦	૨૭૧.૩૯	૮૮.૬૧
			(૧૮.૦૦)	(૧૩.૫૭)	(૦૪.૪૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૫૮.૦૦	૨૩૪.૫૫	૧૨૩.૪૫
			(૧૭.૯૦)	(૧૧.૭૩)	(૦૬.૧૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૮.૦૦	૨૪૩.૧૨	૧૦૪.૮૮
			(૧૭.૪૦)	(૧૨.૧૬)	(૦૫.૨૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૫૩.૦૦	૨૩૪.૩૧	૧૧૮.૬૯
			(૧૭.૬૫)	(૧૧.૭૨)	(૦૫.૯૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૪૯.૦૦	૨૭૧.૯૩	૭૭.૦૭
			(૧૭.૪૫)	(૧૩.૬૦)	(૦૩.૮૫)
૭	સુ. નગર		૩૫૧.૦૦	૨૪૬.૦૯	૧૦૪.૯૧
			(૧૭.૫૫)	(૧૨.૩૦)	(૦૫.૨૫)
		ચોટીલા	૩૭૧.૦૦	૩૭૩.૧૭	-૨.૧૭
			(૧૮.૫૫)	(૧૮.૬૬)	-(૦૦.૧૧)
		ચુડા	૩૫૨.૦૦	૨૯૫.૦૪	૫૬.૯૬
			(૧૭.૬૦)	(૧૪.૭૫)	(૦૨.૮૫)
		દસાડા	૩૫૦.૦૦	૨૩૯.૨૪	૧૧૦.૭૬
			(૧૭.૫૦)	(૧૧.૯૬)	(૦૫.૫૪)
		ધાંગધ્રા	૩૩૬.૦૦	૨૨૦.૧૦	૧૧૫.૯૦
			(૧૬.૮૦)	(૧૧.૦૦)	(૦૫.૮૦)
		હળવદ	૩૫૮.૦૦	૨૧૫.૦૧	૧૪૨.૯૯
			(૧૭.૯૦)	(૧૦.૭૫)	(૦૭.૧૫)
		લખતર	૩૪૭.૦૦	૨૧૫.૨૩	૧૩૧.૭૭
			(૧૭.૩૫)	(૧૦.૭૬)	(૦૬.૫૯)
		લીંબડી	૩૬૪.૦૦	૨૬૪.૦૭	૯૯.૯૩
			(૧૮.૨૦)	(૧૩.૨૦)	(૦૫.૦૦)
		મુળી	૩૪૫.૦૦	૨૪૯.૩૯	૯૫.૬૧
			(૧૭.૨૫)	(૧૨.૪૭)	(૦૪.૭૮)
		સાયલા	૩૪૧.૦૦	૨૩૯.૧૮	૧૦૧.૮૨
			(૧૭.૦૫)	(૧૧.૯૬)	(૦૫.૦૯)
		વઢવાણ	૩૪૬.૦૦	૨૦૨.૦૮	૧૪૩.૯૨
			(૧૭.૩૦)	(૧૦.૧૦)	(૦૭.૨૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૫૫.૨૯	૨૪૪.૭૦	૧૧૦.૫૯
			(૧૭.૭૬)	(૧૨.૨૩)	(૦૫.૫૩)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીનપિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ -
આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૧.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૦.૦૦	૨૦૦.૮૩	૯.૦૭
			(૧૦.૫૦)	(૧૦.૦૫)	(૦૦.૪૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૧.૦૦	૨૧૭.૬૫	૩.૩૫
			(૧૧.૦૫)	(૧૦.૮૮)	(૦૦.૧૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૯૭.૫૦	૨૦૨.૩૮	-૪.૮૮
			(૦૯.૮૮)	(૧૦.૧૨)	-(૦૦.૨૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૧.૦૦	૨૧૦.૬૫	૦.૩૫
			(૧૦.૫૫)	(૧૦.૫૩)	(૦૦.૦૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૬.૦૦	૨૧૨.૪૮	૩.૫૨
			(૧૦.૮૦)	(૧૦.૬૨)	(૦૦.૧૮)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૩૩.૦૦	૨૫૭.૪૩	-૨૪.૪૩
			(૧૧.૬૫)	(૧૨.૮૭)	-(૦૧.૨૨)
૭	સુ. નગર		૨૧૫.૩૩	૧૮૮.૫૫	૨૬.૭૮
			(૧૦.૭૭)	(૦૯.૪૩)	(૦૧.૩૪)
		ચોટીલા	૨૦૯.૦૦	૨૦૬.૮૪	૨.૧૬
			(૧૦.૪૫)	(૧૦.૩૪)	(૦૦.૧૧)
		ચુડા	૨૧૫.૨૫	૨૨૫.૧૮	-૯.૯૩
			(૧૦.૭૬)	(૧૧.૨૬)	-(૦૦.૫૦)
		દસાડા	૨૧૮.૦૦	૧૬૭.૪૫	૫૦.૫૫
			(૧૦.૯૦)	(૦૮.૩૭)	(૦૨.૫૩)
		ધાંગધ્રા	૨૧૦.૦૦	૧૮૬.૫૩	૨૩.૪૭
			(૧૦.૫૦)	(૦૯.૩૩)	(૦૧.૧૭)
		હળવદ	૨૦૬.૦૦	૧૯૩.૩૧	૧૨.૬૯
			(૧૦.૩૦)	(૦૯.૬૭)	(૦૦.૬૩)
		લખતર	૨૦૮.૦૦	૧૩૭.૦૬	૭૦.૯૪
			(૧૦.૪૦)	(૦૬.૮૫)	(૦૩.૫૫)
		લીંબડી	૨૩૮.૦૦	૨૦૧.૧૬	૩૬.૮૪
			(૧૧.૯૦)	(૧૦.૦૬)	(૦૧.૮૪)
		મુળી	૨૧૯.૦૦	૧૬૯.૬૫	૪૯.૩૫
			(૧૦.૯૫)	(૦૮.૪૮)	(૦૨.૪૭)
		સાયલા	૨૧૪.૦૦	૧૮૮.૬૧	૨૫.૩૯
			(૧૦.૭૦)	(૦૯.૪૩)	(૦૧.૨૭)
		વઢવાણ	૨૧૬.૦૦	૨૦૮.૬૭	૭.૩૩
			(૧૦.૮૦)	(૧૦.૪૩)	(૦૦.૩૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૪.૮૩	૧૯૯.૩૦	૧૫.૫૩
			(૧૦.૭૪)	(૦૯.૯૭)	(૦૦.૭૮)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ - આવક,
ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૨.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૭૦.૦૦	૨૦૨.૬૫	૧૬૭.૩૫
			(૧૮.૫૦)	(૧૦.૧૩)	(૦૮.૩૭)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૦.૦૦	૨૮૪.૬૮	૭૫.૩૨
			(૧૮.૦૦)	(૧૪.૨૩)	(૦૩.૭૭)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૬૩.૦૦	૨૩૦.૨૪	૧૩૨.૭૬
			(૧૮.૧૫)	(૧૧.૫૧)	(૦૬.૬૪)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૫.૦૦	૨૪૮.૨૮	૯૫.૭૨
			(૧૭.૨૫)	(૧૨.૪૬)	(૦૪.૭૯)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૫૫.૦૦	૨૩૨.૫૩	૧૨૨.૪૭
			(૧૭.૭૫)	(૧૧.૬૩)	(૦૬.૧૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૫૦.૦૦	૨૬૩.૩૩	૮૬.૬૭
			(૧૭.૫૦)	(૧૩.૧૭)	(૦૪.૩૩)
૭	સુ. નગર		૩૫૧.૨૮	૨૩૮.૮૩	૧૧૧.૪૫
			(૧૭.૫૬)	(૧૧.૮૮)	(૦૫.૫૭)
		ચોટીલા	૩૭૧.૦૦	૩૬૭.૪૫	૩.૫૫
			(૧૮.૫૫)	(૧૮.૩૭)	(૦૦.૧૮)
		ચુડા	૩૫૨.૨૫	૩૦૫.૫૮	૪૬.૬૬
			(૧૭.૬૧)	(૧૫.૨૮)	(૦૨.૩૩)
		દસાડા	૩૫૧.૦૦	૨૩૩.૮૧	૧૧૭.૦૮
			(૧૭.૫૫)	(૧૧.૭૦)	(૦૫.૮૫)
		ધાંગધ્રા	૩૪૦.૦૦	૨૧૨.૦૧	૧૨૭.૯૯
			(૧૭.૦૦)	(૧૦.૬૦)	(૦૬.૪૦)
		હળવદ	૩૫૬.૫૦	૨૧૩.૮૮	૧૪૨.૫૨
			(૧૭.૮૩)	(૧૦.૭૦)	(૦૭.૧૩)
		લખતર	૩૪૮.૫૦	૨૦૮.૧૧	૧૪૦.૩૯
			(૧૭.૪૩)	(૧૦.૪૧)	(૦૭.૦૨)
		લીંબડી	૩૬૧.૦૦	૨૬૧.૬૧	૯૯.૩૯
			(૧૮.૦૫)	(૧૩.૦૮)	(૦૪.૯૭)
		મુળી	૩૪૬.૦૦	૨૪૨.૫૨	૧૦૩.૪૮
			(૧૭.૩૦)	(૧૨.૧૩)	(૦૫.૧૭)
		સાયલા	૩૪૩.૦૦	૨૩૩.૧૧	૧૦૯.૮૯
			(૧૭.૧૫)	(૧૧.૬૬)	(૦૫.૪૯)
		વઢવાણ	૩૪૩.૫૦	૧૮૪.૬૦	૧૪૮.૯૦
			(૧૭.૧૮)	(૦૮.૭૩)	(૦૭.૪૫)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૫૬.૩૩	૨૪૧.૫૫	૧૧૪.૭૭
			(૧૭.૮૨)	(૧૨.૦૮)	(૦૫.૭૪)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં એક માગ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ -
આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૨.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૨.૫૦	૨૧૧.૩૮	૧.૧૧
			(૧૦.૬૩)	(૧૦.૫૭)	(૦૦.૦૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૧.૦૦	૨૧૩.૨૦	૭.૮૦
			(૧૧.૦૫)	(૧૦.૬૬)	(૦૦.૩૯)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૩.૦૦	૧૯૬.૦૧	૬.૯૯
			(૧૦.૧૫)	(૦૯.૮૦)	(૦૦.૩૫)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૬.૦૦	૨૦૪.૩૦	૧૧.૭૦
			(૧૦.૮૦)	(૧૦.૨૧)	(૦૦.૫૯)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૫.૫૦	૧૯૮.૭૮	૧૬.૭૨
			(૧૦.૭૮)	(૦૯.૯૪)	(૦૦.૮૪)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૩૫.૦૦	૨૬૫.૫૫	-૩૦.૫૫
			(૧૧.૭૫)	(૧૩.૨૮)	-(૦૧.૫૩)
૭	સુ. નગર		૨૧૪.૦૩	૧૭૭.૪૭	૩૬.૫૬
			(૧૦.૭૦)	(૦૮.૮૭)	(૦૧.૮૩)
		ચોટીલા	૨૦૪.૨૫	૨૦૦.૭૯	૩.૪૬
			(૧૦.૨૧)	(૧૦.૦૪)	(૦૦.૧૭)
		ચુડા	૨૧૨.૦૦	૧૯૨.૩૩	૧૯.૬૭
			(૧૦.૬૦)	(૦૯.૬૨)	(૦૦.૯૮)
		દસાડા	૨૧૭.૫૦	૧૫૯.૦૧	૫૮.૪૯
			(૧૦.૮૮)	(૦૭.૯૫)	(૦૨.૯૨)
		ધાંગધ્રા	૨૧૨.૦૦	૧૮૦.૯૨	૩૧.૦૮
			(૧૦.૬૦)	(૦૯.૦૫)	(૦૧.૫૫)
		હળવદ	૨૦૭.૦૦	૧૮૧.૯૬	૨૫.૦૪
			(૧૦.૩૫)	(૦૯.૧૦)	(૦૧.૨૫)
		લખતર	૨૧૧.૦૦	૧૩૬.૦૭	૭૪.૯૩
			(૧૦.૫૫)	(૦૬.૮૦)	(૦૩.૭૫)
		લીંબડી	૨૨૯.૦૦	૧૯૭.૨૦	૩૧.૮૦
			(૧૧.૪૫)	(૦૯.૮૬)	(૦૧.૫૯)
		મુળી	૨૧૮.૫૦	૧૬૧.૪૩	૫૭.૦૭
			(૧૦.૯૩)	(૦૮.૦૭)	(૦૨.૮૫)
		સાયલા	૨૧૫.૦૦	૧૭૮.૬૬	૩૬.૩૪
			(૧૦.૭૫)	(૦૮.૯૩)	(૦૧.૮૨)
		વઢવાણ	૨૧૪.૦૦	૨૦૦.૬૬	૧૩.૩૪
			(૧૦.૭૦)	(૧૦.૦૩)	(૦૦.૬૭)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૬.૭૨	૧૯૦.૬૯	૨૬.૦૨
			(૧૦.૮૪)	(૦૯.૫૩)	(૦૧.૩૦)

નોંધ : નીચે કૌંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ - આવક,
ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૩.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૭૧.૦૦	૧૮૨.૧૮	૧૭૮.૮૧
			(૧૮.૫૫)	(૦૮.૬૧)	(૦૮.૮૪)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૧.૫૦	૨૬૬.૭૫	૮૪.૭૫
			(૧૮.૦૮)	(૧૩.૩૪)	(૦૪.૭૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૬૦.૦૦	૨૩૦.૫૭	૧૨૮.૪૩
			(૧૮.૦૦)	(૧૧.૫૩)	(૦૬.૪૭)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૫૦.૦૦	૨૩૭.૫૬	૧૧૨.૪૪
			(૧૭.૫૦)	(૧૧.૮૮)	(૦૫.૬૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૫૭.૫૦	૨૧૮.૫૭	૧૩૭.૮૩
			(૧૭.૮૮)	(૧૦.૮૮)	(૦૬.૮૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૫૨.૦૦	૨૬૫.૧૮	૮૬.૮૨
			(૧૭.૬૦)	(૧૩.૨૬)	(૦૪.૩૪)
૭	સુ. નગર		૩૫૩.૬૦	૨૩૫.૮૫	૧૧૭.૭૫
			(૧૭.૬૮)	(૧૧.૭૮)	(૦૫.૮૮)
		ચોટીલા	૩૭૨.૦૦	૩૫૧.૩૨	૨૦.૬૮
			(૧૮.૬૦)	(૧૭.૫૭)	(૦૧.૦૩)
		ચુડા	૩૫૬.૦૦	૩૧૧.૦૬	૪૪.૯૪
			(૧૭.૮૦)	(૧૫.૫૫)	(૦૨.૨૫)
		દસાડા	૩૫૩.૦૦	૨૨૮.૧૦	૧૨૩.૮૦
			(૧૭.૬૫)	(૧૧.૪૫)	(૦૬.૨૦)
		ધાંગધ્રા	૩૪૬.૫૦	૨૧૫.૩૦	૧૩૧.૨૦
			(૧૭.૩૩)	(૧૦.૭૬)	(૦૬.૫૬)
		હળવદ	૩૫૮.૦૦	૨૧૩.૬૮	૧૪૫.૩૨
			(૧૭.૮૫)	(૧૦.૬૮)	(૦૭.૨૭)
		લખતર	૩૪૬.૦૦	૨૦૫.૧૬	૧૪૦.૮૪
			(૧૭.૩૦)	(૧૦.૨૬)	(૦૭.૦૪)
		લીંબડી	૩૬૪.૦૦	૨૫૭.૭૫	૧૦૬.૨૫
			(૧૮.૨૦)	(૧૨.૮૮)	(૦૫.૩૧)
		મુળી	૩૪૮.૫૦	૨૩૨.૦૫	૧૧૬.૪૫
			(૧૭.૪૩)	(૧૧.૬૦)	(૦૫.૮૨)
		સાયલા	૩૪૬.૦૦	૨૨૭.૮૮	૧૧૮.૧૧
			(૧૭.૩૦)	(૧૧.૩૮)	(૦૫.૮૧)
		વઢવાણ	૩૪૫.૦૦	૧૮૩.૩૮	૧૬૧.૬૧
			(૧૭.૨૫)	(૦૮.૧૭)	(૦૮.૦૮)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૫૭.૮૪	૨૩૫.૬૬	૧૨૨.૨૮
			(૧૭.૮૦)	(૧૧.૭૮)	(૦૬.૧૧)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ -
આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૩.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૪.૦૦	૧૯૯.૫૬	૧૪.૪૪
			(૧૦.૭૦)	(૦૯.૯૮)	(૦૦.૭૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૨.૦૦	૨૦૧.૮૭	૨૦.૧૩
			(૧૧.૧૦)	(૧૦.૦૯)	(૦૧.૦૧)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૪.૦૦	૧૮૯.૩૬	૧૪.૬૪
			(૧૦.૨૦)	(૦૯.૪૭)	(૦૦.૭૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૮.૦૦	૧૯૯.૬૧	૧૮.૩૯
			(૧૦.૯૦)	(૦૯.૯૮)	(૦૦.૯૨)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૮.૦૦	૧૯૫.૩૨	૨૨.૬૮
			(૧૦.૯૦)	(૦૯.૭૭)	(૦૧.૧૩)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૩૬.૦૦	૨૬૯.૬૬	-૩૩.૬૬
			(૧૧.૮૦)	(૧૩.૪૮)	-(૦૧.૬૮)
૭	સુ. નગર		૨૧૬.૫૦	૧૭૧.૧૦	૪૫.૪૦
			(૧૦.૮૩)	(૦૮.૫૬)	(૦૨.૨૭)
		ચોટીલા	૨૦૮.૦૦	૧૯૪.૬૦	૧૩.૪૦
			(૧૦.૪૦)	(૦૯.૭૩)	(૦૦.૬૭)
		ચુડા	૨૧૪.૦૦	૧૭૦.૬૪	૪૩.૩૬
			(૧૦.૭૦)	(૦૮.૫૩)	(૦૨.૧૭)
		દસાડા	૨૧૮.૦૦	૧૫૫.૬૭	૬૨.૩૩
			(૧૦.૯૦)	(૦૭.૭૮)	(૦૩.૧૨)
		ધાંગધ્રા	૨૧૬.૦૦	૧૭૮.૩૪	૩૭.૬૬
			(૧૦.૮૦)	(૦૮.૯૨)	(૦૧.૮૮)
		હળવદ	૨૦૮.૦૦	૧૮૧.૯૩	૨૬.૦૭
			(૧૦.૪૦)	(૦૯.૧૦)	(૦૧.૩૦)
		લખતર	૨૧૨.૦૦	૧૩૪.૦૮	૭૭.૯૨
			(૧૦.૬૦)	(૦૬.૭૦)	(૦૩.૯૦)
		લીંબડી	૨૩૩.૦૦	૧૮૯.૪૦	૪૩.૬૦
			(૧૧.૬૫)	(૦૯.૪૭)	(૦૨.૧૮)
		મુળી	૨૨૦.૦૦	૧૫૬.૯૧	૬૩.૦૯
			(૧૧.૦૦)	(૦૭.૮૫)	(૦૩.૧૫)
		સાયલા	૨૧૮.૦૦	૧૮૧.૩૬	૩૬.૬૪
			(૧૦.૯૦)	(૦૯.૦૭)	(૦૧.૮૩)
		વઢવાણ	૨૧૮.૦૦	૧૯૨.૨૬	૨૫.૭૪
			(૧૦.૯૦)	(૦૯.૬૧)	(૦૧.૨૯)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૧૮.૩૬	૧૮૨.૦૩	૩૬.૩૨
			(૧૦.૯૨)	(૦૯.૧૦)	(૦૧.૮૨)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ - આવક,
ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૪.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૭૪.૦૦	૧૮૪.૮૮	૧૭૮.૧૧
			(૧૮.૭૦)	(૦૮.૭૪)	(૦૮.૮૬)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૩.૦૦	૨૭૫.૦૪	૮૭.૮૬
			(૧૮.૧૫)	(૧૩.૭૫)	(૦૪.૪૦)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૬૬.૦૦	૨૩૦.૭૮	૧૩૫.૨૨
			(૧૮.૩૦)	(૧૧.૫૪)	(૦૬.૭૬)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૫૪.૦૦	૨૪૬.૫૬	૧૦૭.૪૪
			(૧૭.૭૦)	(૧૨.૩૩)	(૦૫.૩૭)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૬૦.૦૦	૨૨૩.૫૦	૧૩૬.૫૦
			(૧૮.૦૦)	(૧૧.૧૮)	(૦૬.૮૨)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૫૬.૦૦	૨૭૩.૮૨	૮૨.૧૮
			(૧૭.૮૦)	(૧૩.૬૮)	(૦૪.૧૧)
૭	સુ. નગર		૩૫૫.૨૮	૨૩૪.૩૮	૧૨૦.૮૮
			(૧૭.૭૬)	(૧૧.૭૨)	(૦૬.૦૪)
		ચોટીલા	૩૭૨.૦૦	૩૫૧.૩૪	૨૦.૬૬
			(૧૮.૬૦)	(૧૭.૫૭)	(૦૧.૦૩)
		ચુડા	૩૫૭.૦૦	૩૧૩.૮૭	૪૩.૦૩
			(૧૭.૮૫)	(૧૫.૭૦)	(૦૨.૧૫)
		દસાડા	૩૫૪.૦૦	૨૧૬.૧૬	૧૩૭.૮૪
			(૧૭.૭૦)	(૧૦.૮૧)	(૦૬.૮૮)
		ધાંગધ્રા	૩૪૮.૦૦	૨૧૨.૭૨	૧૩૬.૨૮
			(૧૭.૪૫)	(૧૦.૬૪)	(૦૬.૮૧)
		હળવદ	૩૬૧.૦૦	૨૨૭.૧૬	૧૩૩.૮૪
			(૧૮.૦૫)	(૧૧.૩૬)	(૦૬.૬૯)
		લખતર	૩૪૮.૦૦	૨૦૦.૨૦	૧૪૮.૮૦
			(૧૭.૪૫)	(૧૦.૦૧)	(૦૭.૪૪)
		લીંબડી	૩૬૫.૦૦	૨૪૮.૦૫	૧૧૫.૮૫
			(૧૮.૨૫)	(૧૨.૪૫)	(૦૫.૮૦)
		મુળી	૩૫૦.૦૦	૨૩૧.૪૦	૧૧૮.૬૦
			(૧૭.૫૦)	(૧૧.૫૭)	(૦૫.૮૩)
		સાયલા	૩૪૭.૫૦	૨૨૨.૧૪	૧૨૫.૩૬
			(૧૭.૩૮)	(૧૧.૧૧)	(૦૬.૨૭)
		વઢવાણ	૩૪૮.૨૫	૧૮૦.૬૪	૧૬૭.૬૧
			(૧૭.૪૧)	(૦૮.૦૩)	(૦૮.૩૮)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૩૬૧.૧૮	૨૩૭.૭૩	૧૨૩.૪૫
			(૧૮.૦૬)	(૧૧.૮૮)	(૦૬.૧૭)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીનપિયત)માં એક માગ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ -
આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

૭.૧૪.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૫.૦૦	૨૦૬.૦૭	૮.૯૩
			(૧૦.૭૫)	(૧૦.૩૦)	(૦૦.૪૫)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૩.૦૦	૨૦૪.૩૪	૧૮.૬૬
			(૧૧.૧૫)	(૧૦.૨૨)	(૦૦.૯૩)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૮.૦૦	૧૯૧.૪૧	૧૬.૫૯
			(૧૦.૪૦)	(૦૯.૫૭)	(૦૦.૮૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૭.૦૦	૨૧૫.૨૬	૧.૭૪
			(૧૦.૮૫)	(૧૦.૭૬)	(૦૦.૦૯)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૨૧.૦૦	૨૦૩.૨૨	૧૭.૭૮
			(૧૧.૦૫)	(૧૦.૧૬)	(૦૦.૮૯)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૪૦.૦૦	૨૬૭.૩૫	-૨૭.૩૫
			(૧૨.૦૦)	(૧૩.૩૭)	-(૦૧.૩૭)
૭	સુ. નગર		૨૧૭.૧૮	૧૬૬.૪૯	૫૦.૬૯
			(૧૦.૮૬)	(૦૮.૩૨)	(૦૨.૫૩)
		ચોટીલા	૨૧૦.૦૦	૧૯૨.૩૦	૧૭.૭૦
			(૧૦.૫૦)	(૦૯.૬૧)	(૦૦.૮૯)
		ચુડા	૨૧૬.૦૦	૧૮૧.૯૧	૩૪.૦૯
			(૧૦.૮૦)	(૦૯.૧૦)	(૦૧.૭૦)
		દસાડા	૨૧૯.૦૦	૧૪૩.૪૨	૭૫.૫૮
			(૧૦.૯૫)	(૦૭.૧૭)	(૦૩.૭૮)
		ધાંગધ્રા	૨૧૫.૫૦	૧૮૧.૩૩	૩૪.૧૭
			(૧૦.૭૮)	(૦૯.૦૭)	(૦૧.૭૧)
		હળવદ	૨૧૦.૦૦	૧૭૪.૫૪	૩૫.૪૬
			(૧૦.૫૦)	(૦૮.૭૩)	(૦૧.૭૭)
		લખતર	૨૧૧.૦૦	૧૨૭.૧૬	૮૩.૮૪
			(૧૦.૫૫)	(૦૬.૩૬)	(૦૪.૧૯)
		લીંબડી	૨૩૬.૦૦	૧૭૭.૦૮	૫૮.૯૨
			(૧૧.૮૦)	(૦૮.૮૫)	(૦૨.૯૫)
		મુળી	૨૨૧.૨૫	૧૫૩.૦૭	૬૮.૧૮
			(૧૧.૦૬)	(૦૭.૬૫)	(૦૩.૪૧)
		સાયલા	૨૧૬.૦૦	૧૬૮.૭૯	૪૭.૨૧
			(૧૦.૮૦)	(૦૮.૪૪)	(૦૨.૩૬)
		વઢવાણ	૨૧૭.૦૦	૧૮૪.૭૯	૩૨.૨૧
			(૧૦.૮૫)	(૦૯.૨૪)	(૦૧.૬૧)
કુલ સૌરાષ્ટ્ર			૨૨૦.૧૭	૧૮૧.૫૯	૩૮.૫૮
			(૧૧.૦૧)	(૦૯.૦૮)	(૦૧.૯૩)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

મોજાણી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો (પિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા. દીઠ -
આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

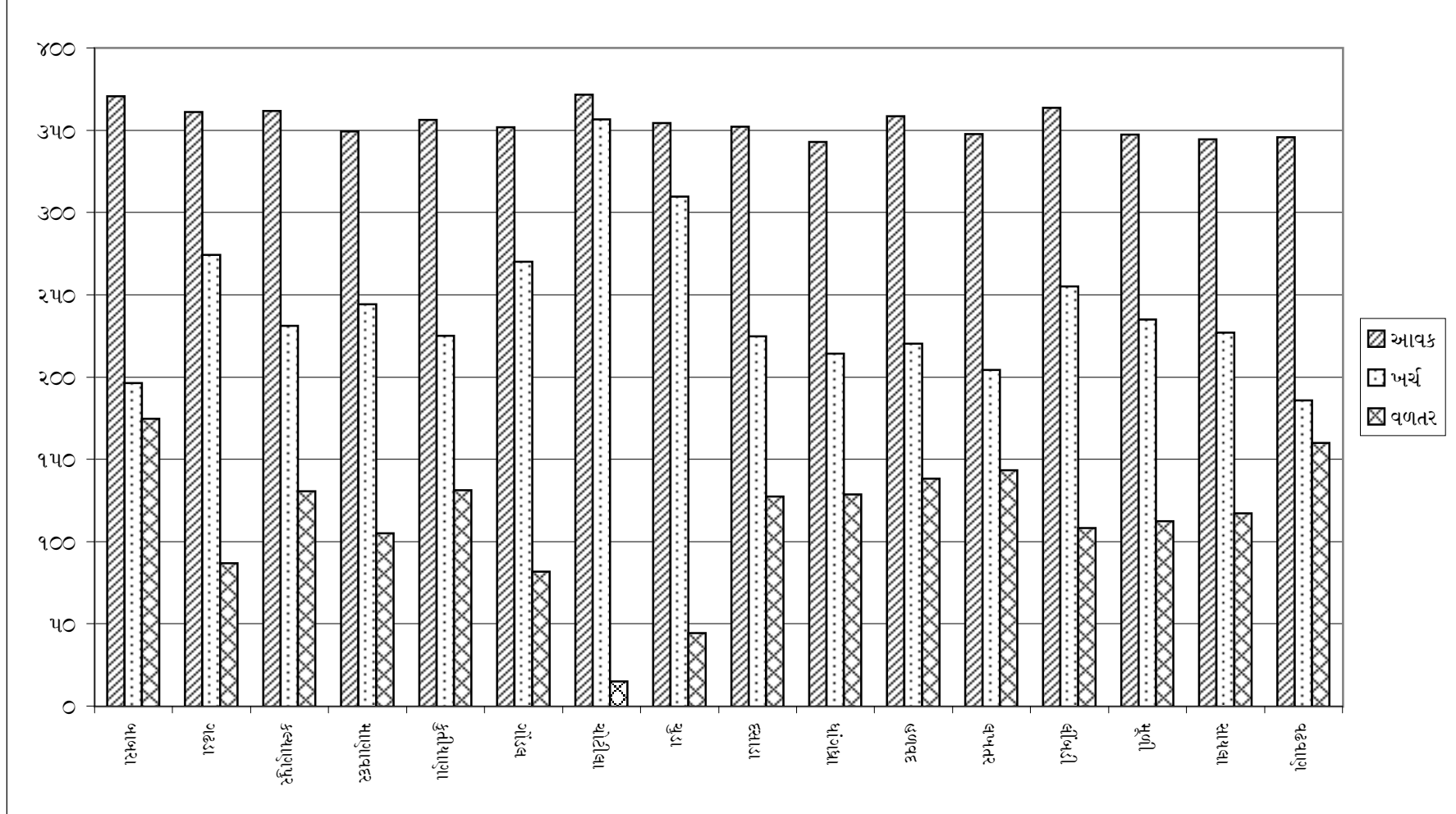
૭.૧૫.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૭૦.૭૫	૧૮૬.૨૭	૧૭૪.૪૮
			(૧૮.૫૪)	(૦૮.૮૧)	(૦૮.૭૨)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૩૬૧.૧૩	૨૭૪.૨૬	૮૬.૮૭
			(૧૮.૦૬)	(૧૩.૭૧)	(૦૪.૩૪)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૬૧.૭૫	૨૩૧.૨૦	૧૩૦.૫૫
			(૧૮.૦૮)	(૧૧.૫૬)	(૦૬.૫૩)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૪૮.૨૫	૨૪૪.૩૬	૧૦૪.૮૮
			(૧૭.૪૬)	(૧૨.૨૨)	(૦૫.૨૪)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૩૫૬.૩૮	૨૨૫.૦૮	૧૩૧.૨૮
			(૧૭.૮૨)	(૧૧.૨૫)	(૦૬.૫૬)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૩૫૧.૭૫	૨૬૮.૮૬	૮૧.૭૮
			(૧૭.૫૮)	(૧૩.૫૦)	(૦૪.૦૮)
૭	સુ. નગર		૩૫૨.૭૮	૨૩૬.૮૮	૧૧૫.૮૧
			(૧૭.૬૪)	(૧૧.૮૪)	(૦૫.૮૦)
		ચોટીલા	૩૭૧.૫૦	૩૫૬.૫૭	૧૪.૮૩
			(૧૮.૫૮)	(૧૭.૮૩)	(૦૦.૭૫)
		ચુડા	૩૫૪.૩૧	૩૦૮.૮૧	૪૪.૫૧
			(૧૭.૭૨)	(૧૫.૪૮)	(૦૨.૨૩)
		દસાડા	૩૫૨.૦૦	૨૨૪.૬૫	૧૨૭.૩૫
			(૧૭.૬૦)	(૧૧.૨૩)	(૦૬.૩૭)
		ધાંગધ્રા	૩૪૨.૮૮	૨૧૪.૧૨	૧૨૮.૭૬
			(૧૭.૧૪)	(૧૦.૭૧)	(૦૬.૪૪)
		હળવદ	૩૫૮.૬૩	૨૨૦.૩૫	૧૩૮.૨૭
			(૧૭.૮૩)	(૧૧.૦૨)	(૦૬.૮૧)
		લખતર	૩૪૭.૬૩	૨૦૪.૨૭	૧૪૩.૩૫
			(૧૭.૩૮)	(૧૦.૨૧)	(૦૭.૧૭)
		લીંબડી	૩૬૩.૫૦	૨૫૫.૨૦	૧૦૮.૩૦
			(૧૮.૧૮)	(૧૨.૭૬)	(૦૫.૪૨)
		મુળી	૩૪૭.૩૮	૨૩૫.૦૦	૧૧૨.૩૭
			(૧૭.૩૭)	(૧૧.૭૫)	(૦૫.૬૨)
		સાયલા	૩૪૪.૩૮	૨૨૭.૦૮	૧૧૭.૨૮
			(૧૭.૨૨)	(૧૧.૩૫)	(૦૫.૮૬)
		વઢવાણ	૩૪૫.૬૮	૧૮૫.૭૧	૧૫૮.૮૭
			(૧૭.૨૮)	(૦૮.૨૮)	(૦૮.૦૦)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૫૭.૬૮	૨૩૮.૫૮	૧૧૮.૦૮
			(૧૭.૮૮)	(૧૧.૮૩)	(૦૫.૮૫)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

પિયત ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપિયામાં)

ગ્રાફ ૭.૩

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૭.૧૫.૧ માંથી સંકલિત

મોજાણી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં એક માણ (૨૦ કિ.ગ્રા.) અને એક કિ.ગ્રા.

દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપીયામાં)

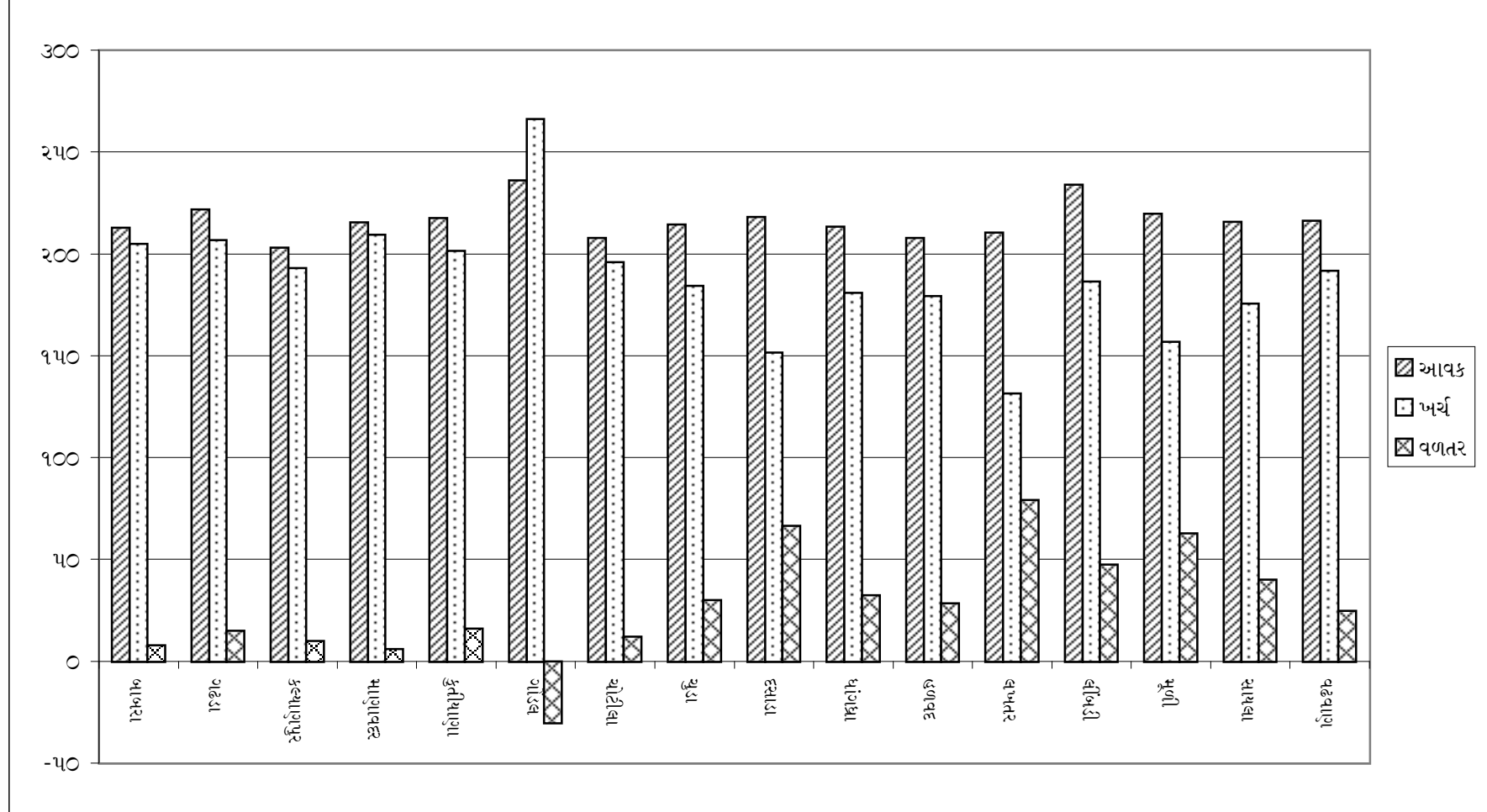
૭.૧૫.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	આવક	ખર્ચ	વળતર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૨૧૨.૮૮	૨૦૪.૮૭	૭.૮૧
			(૧૦.૬૪)	(૧૦.૨૫)	(૦૦.૪૦)
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૨૧.૭૫	૨૦૬.૭૮	૧૪.૯૬
			(૧૧.૦૮)	(૧૦.૩૪)	(૦૦.૭૫)
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૦૩.૧૩	૧૮૩.૦૮	૧૦.૦૪
			(૧૦.૧૬)	(૦૮.૬૫)	(૦૦.૫૦)
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૨૧૫.૫૦	૨૦૮.૪૩	૬.૦૭
			(૧૦.૭૮)	(૧૦.૪૭)	(૦૦.૩૦)
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૧૭.૬૩	૨૦૧.૫૩	૧૬.૦૮
			(૧૦.૮૮)	(૧૦.૦૮)	(૦૦.૮૦)
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૩૬.૦૦	૨૬૬.૨૬	-૩૦.૨૬
			(૧૧.૮૦)	(૧૩.૩૧)	-(૦૧.૫૧)
૭	સુ. નગર		૨૧૫.૭૬	૧૭૧.૬૫	૪૪.૧૦
			(૧૦.૭૮)	(૦૮.૫૮)	(૦૨.૨૧)
		ચોટીલા	૨૦૭.૮૧	૧૮૫.૮૧	૧૨.૦૦
			(૧૦.૩૮)	(૦૮.૭૮)	(૦૦.૬૦)
		ચુડા	૨૧૪.૩૧	૧૮૪.૨૩	૩૦.૦૮
			(૧૦.૭૨)	(૦૮.૨૧)	(૦૧.૫૦)
		દસાડા	૨૧૮.૧૩	૧૫૧.૬૦	૬૬.૫૩
			(૧૦.૮૧)	(૦૭.૫૮)	(૦૩.૩૩)
		ધાંગધ્રા	૨૧૩.૩૮	૧૮૦.૮૭	૩૨.૫૧
			(૧૦.૬૭)	(૦૮.૦૪)	(૦૧.૬૩)
		હળવદ	૨૦૭.૭૫	૧૭૮.૩૮	૨૯.૩૭
			(૧૦.૩૮)	(૦૮.૮૭)	(૦૧.૪૨)
		લખતર	૨૧૦.૫૦	૧૩૧.૪૩	૭૯.૦૭
			(૧૦.૫૩)	(૦૬.૫૭)	(૦૩.૯૫)
		લીંબડી	૨૩૪.૦૦	૧૮૬.૫૪	૪૭.૪૬
			(૧૧.૭૦)	(૦૮.૩૩)	(૦૨.૩૭)
		મુળી	૨૧૮.૬૮	૧૫૬.૮૬	૬૨.૭૩
			(૧૦.૮૮)	(૦૭.૮૫)	(૦૩.૧૪)
		સાયલા	૨૧૫.૭૫	૧૭૫.૭૧	૪૦.૦૪
			(૧૦.૭૮)	(૦૮.૭૮)	(૦૨.૦૦)
		વઢવાણ	૨૧૬.૨૫	૧૮૧.૫૮	૨૪.૬૬
			(૧૦.૮૧)	(૦૮.૫૮)	(૦૧.૨૩)
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૧૭.૫૨	૧૮૪.૮૮	૩૨.૫૪
			(૧૦.૮૮)	(૦૮.૨૫)	(૦૧.૬૩)

નોંધ : નીચે કોંસમાં એક કિ.ગ્રા. દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર દર્શાવેલ છે.

બીનપિયત ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં એક માણ ઉત્પાદન દીઠ આવક, ખર્ચ અને વળતર (રૂપિયામાં)

ગ્રાફ ૭.૪

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૭.૧૫.૨ માંથી સંકલિત

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(પિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૬.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૮૫૮૨૯.૨૦	૧૫૮૦૯૨.૮૦	૧.૮૪
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧૫૭૭૬.૦૦	૧૫૩૫૭૬.૦૦	૧.૩૩
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૯૧૪૬૩.૩૫	૧૩૯૬૦૨.૧૦	૧.૫૩
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૧૧૭૮.૨૦	૧૧૬૧૯૭.૨૦	૧.૪૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૨૯૪૫.૧૦	૧૨૪૯૬૨.૦૦	૧.૫૧
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૧૮૨૯૦.૦૦	૧૫૧૮૧૫.૦૦	૧.૨૮
૭	સુ. નગર		૭૪૬૯૪૮.૧૦	૧૦૬૫૩૭૨.૭૫	૧.૪૩
		ચોટીલા	૯૦૭૧૭.૩૬	૯૦૧૯૦.૧૦	૦.૯૯
		ચુડા	૯૩૯૦૨.૩૫	૧૧૨૦૩૨.૮૦	૧.૧૯
		દસાડા	૬૩૩૦૩.૮૦	૯૨૬૧૦.૦૦	૧.૪૬
		ધાંગધ્રા	૯૦૪૭૭.૪૦	૧૩૮૧૨૧.૨૦	૧.૫૩
		હળવદ	૮૫૮૫૩.૭૫	૧૪૨૯૪૯.૪૦	૧.૬૭
		લખતર	૫૪૩૬૭.૩૦	૮૭૬૫૨.૨૦	૧.૬૧
		લીંબડી	૬૪૩૬૬.૦૦	૮૮૭૨૫.૦૦	૧.૩૮
		મુળી	૬૦૧૬૪.૫૮	૮૩૨૩૧.૨૫	૧.૩૮
		સાયલા	૬૫૫૧૦.૪૪	૯૩૩૯૯.૯૦	૧.૪૩
		વઢવાણ	૭૮૨૮૫.૨૦	૧૩૪૦૪૦.૪૦	૧.૭૧
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૩૨૨૪૨૯.૯૫	૧૯૨૦૦૭૦.૫૯	૧.૪૫

મોજાણી કરેલ સીમાંત ખેડૂતો(બીનપિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક -
નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૬.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૩૭૦૨.૧૦	૪૫૬૭૫.૦૦	૧.૦૫
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૮૧૯૮.૭૦	૫૯૦૮૫.૪૦	૧.૦૨
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૪૩૭૫૪.૦૦	૪૨૬૯૯.૫૦	૦.૯૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૮૧૨૮.૦૦	૩૮૧૯૧.૦૦	૧.૦૦
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૩૦૯૧.૯૦	૪૩૮૦૪.૮૦	૧.૦૨
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૬૯૧૯૬.૩૦	૬૨૬૩૦.૪૦	૦.૯૧
૭	સુ. નગર		૪૬૦૬૦૪.૦૩	૫૨૬૦૧૨.૦૬	૧.૧૪
		ચોટીલા	૪૦૮૫૦.૦૦	૪૧૨૭૭.૫૦	૧.૦૧
		ચુડા	૭૮૩૯૭.૧૫	૭૪૯૩૯.૨૯	૦.૯૬
		દસાડા	૩૯૬૩૬.૪૦	૫૧૬૦૦.૬૦	૧.૩૦
		ધાંગધા	૪૮૩૨૧.૫૮	૫૪૪૦૦.૫૦	૧.૧૩
		હળવદ	૩૯૬૮૨.૦૫	૪૨૨૮૬.૬૫	૧.૦૭
		લખતર	૪૩૦૫૦.૫૦	૬૫૩૩૨.૮૦	૧.૫૨
		લીંબડી	૪૨૦૬૨.૪૦	૪૯૭૬૫.૮૦	૧.૧૮
		મુળી	૩૩૫૯૦.૩૦	૪૩૩૬૨.૦૦	૧.૨૯
		સાયલા	૩૮૫૮૯.૬૫	૪૩૭૮૪.૪૦	૧.૧૩
		વઢવાણ	૫૬૪૨૪.૦૦	૫૮૪૦૬.૪૦	૧.૦૪
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૭૫૬૬૭૫.૦૩	૮૧૫૬૨૬.૩૪	૧.૦૮

મોજાગી કરેલ નાના ખેડૂતો(પિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૭.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૫૪૮૯૦.૩૦	૨૮૨૮૦૦.૨૫	૧.૮૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૧૩૪૨૧.૯૫	૨૬૯૮૯૨.૦૦	૧.૨૬
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૧૬૬૮૩.૭૦	૧૮૩૯૬૮.૪૦	૧.૫૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૨૮૦૮૨.૨૦	૧૭૭૨૬૧.૦૦	૧.૩૮
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૬૩૦૦૨.૨૦	૨૪૮૮૫૫.૦૦	૧.૫૩
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૬૩૮૬૯.૧૦	૨૧૭૮૦૫.૦૦	૧.૩૩
૭	સુ. નગર		૧૧૨૧૮૨૮.૨૦	૧૬૪૩૧૩૨.૭૨	૧.૪૬
		ચોટીલા	૧૨૨૦૮૪.૪૫	૧૨૩૨૬૪.૭૫	૧.૦૧
		ચુડા	૧૪૧૫૦૨.૫૦	૧૬૩૧૦૯.૩૬	૧.૧૫
		દસાડા	૮૯૧૧૮.૨૦	૧૩૩૭૩૧.૦૦	૧.૫૦
		ધાંગધ્રા	૧૨૭૩૩૧.૭૫	૨૦૪૨૦૪.૦૦	૧.૬૦
		હળવદ	૧૫૧૬૭૧.૫૦	૨૫૨૬૯૬.૧૧	૧.૬૭
		લખતર	૮૮૬૫૫.૬૦	૧૪૮૪૬૧.૦૦	૧.૬૭
		લીંબડી	૮૮૯૯૯.૫૦	૧૨૨૮૧૨.૨૦	૧.૩૮
		મુળી	૯૪૦૯૮.૪૦	૧૩૪૨૪૮.૦૦	૧.૪૩
		સાયલા	૯૯૪૬૭.૭૦	૧૪૬૩૫૮.૧૦	૧.૪૭
		વઢવાણ	૧૧૮૮૯૮.૬૦	૨૦૯૮૭૮.૫૦	૧.૭૭
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૨૦૬૧૭૭૭.૬૫	૩૦૪૧૪૨૯.૮૫	૧.૪૮

૬૫૮

મોજાણી કરેલ નાના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૭.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૭૭૨૦૧.૪૦	૭૭૬૦૫.૦૦	૧.૦૧
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૮૬૪૪૫.૩૫	૮૮૮૭૪.૮૮	૧.૦૪
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૮૨૭૪.૮૦	૬૧૩૮૭.૨૦	૧.૦૪
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૫૦૩૩૩.૪૦	૫૩૨૧૭.૦૦	૧.૦૬
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૭૧૧૭૩.૬૦	૭૭૧૫૮.૭૮	૧.૦૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૮૮૫૮૬.૦૦	૮૭૨૪૩.૭૫	૦.૮૮
૭	સુ. નગર		૭૧૬૬૭૫.૨૮	૮૬૪૨૮૧.૧૧	૧.૨૧
		ચોટીલા	૬૭૮૨૮.૪૦	૬૮૦૮૭.૭૮	૧.૦૨
		ચુડા	૧૧૪૪૩૭.૨૦	૧૨૬૧૪૦.૦૦	૧.૧૦
		દસાડા	૬૮૮૬૬.૦૦	૮૫૭૦૦.૦૦	૧.૩૭
		ધાંગધા	૬૫૭૪૭.૮૫	૭૭૦૪૦.૮૦	૧.૧૭
		હળવદ	૬૨૭૩૦.૭૮	૭૧૩૬૩.૨૫	૧.૧૪
		લખતર	૭૪૬૬૩.૫૦	૧૧૫૭૭૫.૭૦	૧.૫૫
		લીંબડી	૬૬૮૧૮.૭૫	૭૭૫૮૬.૬૫	૧.૧૬
		મુળી	૫૭૪૩૮.૫૦	૭૭૭૪૭.૭૬	૧.૩૫
		સાયલા	૫૦૪૦૮.૭૫	૬૦૬૬૨.૨૫	૧.૨૦
		વઢવાણ	૮૬૫૩૨.૫૦	૮૨૨૮૭.૫૦	૧.૦૭
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૧૬૮૬૮૮.૮૩	૧૩૨૮૩૨૦.૨૫	૧.૧૪

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(પિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૮.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૮૩૩૫૩.૮૫	૩૫૩૯૩૪.૦૦	૧.૯૩
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૯૧૨૬૩.૨૫	૩૯૪૭૨૧.૮૫	૧.૩૬
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૩૦૮૦૧.૧૦	૨૦૪૨૨૮.૦૦	૧.૫૬
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૯૪૯૪૫.૫૦	૨૮૭૨૧૦.૦૦	૧.૪૭
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૨૨૨૪૬૫.૮૫	૩૬૨૨૧૦.૦૬	૧.૬૩
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૧૨૮૮૮.૩૦	૨૮૨૫૮૫.૬૦	૧.૩૩
૭	સુ. નગર		૧૭૯૧૬૭૬.૨૦	૨૬૮૬૧૪૦.૦૮	૧.૫૦
		ચોટીલા	૧૭૯૩૮૨.૭૫	૧૮૯૯૪૩.૨૦	૧.૦૬
		ચુડા	૨૩૯૮૪૭.૫૫	૨૭૪૫૦૨.૭૦	૧.૧૪
		દસાડા	૧૪૪૮૧૬.૮૦	૨૨૩૧૪૦.૧૩	૧.૫૪
		ધાંગધ્રા	૨૦૬૩૯૫.૧૦	૩૩૨૧૭૨.૨૩	૧.૬૧
		હળવદ	૨૧૮૬૭૬.૭૦	૩૬૭૪૦૦.૬૦	૧.૬૮
		લખતર	૧૪૦૮૨૧.૬૦	૨૩૭૪૯૪.૪૦	૧.૬૯
		લીંબડી	૧૪૭૦૪૪.૧૦	૨૦૭૬૬૨.૦૦	૧.૪૧
		મુળી	૧૬૭૪૯૪.૨૫	૨૫૧૫૪૭.૩૦	૧.૫૦
		સાયલા	૧૬૦૮૦૦.૨૫	૨૪૪૧૩૭.૬૦	૧.૫૨
		વઢવાણ	૧૮૬૩૯૭.૧૦	૩૫૦૬૫૮.૦૦	૧.૮૮
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૦૨૭૩૯૪.૦૫	૪૫૯૮૨૫૦.૨૭	૧.૫૨

મોજાણી કરેલ મધ્યમ ખેડૂતો(બીનપિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક -
નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૮.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૯૩૨૭૫.૭૦	૧૦૦૦૨૩.૬૦	૧.૦૭
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૨૩૬૭૯.૦૦	૧૩૬૦૧૩.૮૫	૧.૧૦
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૮૧૧૬૨.૬૦	૮૭૪૩૯.૫૦	૧.૦૮
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૮૪૭૦૫.૦૦	૯૨૫૦૮.૩૦	૧.૦૯
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૯૦૪૪૪.૬૦	૧૦૦૯૪૪.૯૦	૧.૧૨
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૧૩૯૮૬૦.૦૦	૧૨૨૪૦૧.૪૦	૦.૮૮
૭	સુ. નગર		૧૨૯૧૮૪૩.૩૭	૧૬૩૪૬૧૨.૮૯	૧.૨૭
		ચોટીલા	૧૦૫૮૭૧.૫૦	૧૧૩૧૬૨.૪૦	૧.૦૭
		ચુડા	૧૯૬૭૩૧.૭૦	૨૪૬૭૨૫.૯૫	૧.૨૫
		દસાડા	૧૨૪૫૯૮.૮૫	૧૭૪૪૮૭.૨૦	૧.૪૦
		ધાંગધ્રા	૧૪૧૭૭૭.૫૦	૧૭૧૭૨૦.૦૦	૧.૨૧
		હળવદ	૧૦૮૬૧૫.૦૦	૧૨૪૧૭૬.૦૦	૧.૧૪
		લખતર	૧૩૯૨૦૦.૫૦	૨૨૦૦૯૮.૪૦	૧.૫૮
		લીંબડી	૧૨૮૮૭૦.૪૦	૧૫૮૫૩૩.૨૦	૧.૨૩
		મુળી	૯૬૯૫૬.૭૫	૧૩૫૯૩૮.૦૦	૧.૪૦
		સાયલા	૮૯૪૨૧.૭૭	૧૦૭૪૮૪.૯૦	૧.૨૦
		વઢવાણ	૧૫૯૮૧૭.૨૦	૧૮૧૨૧૨.૫૦	૧.૧૩
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૯૦૪૯૭૦.૨૭	૨૨૮૫૦૯૧.૧૨	૧.૨૦

મોજાગી કરેલ મોટા ખેડૂતો(પિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૯.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૩૫૧૧૫૧.૯૮	૬૭૩૮૭૩.૨૦	૧.૯૨
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૬૨૮૧૨.૦૦	૭૪૨૮૦૬.૯૦	૧.૩૨
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૨૫૬૯૧૯.૭૦	૪૦૭૪૪૯.૫૦	૧.૫૯
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૮૮૮૪૭.૩૦	૫૫૮૨૯૩.૪૦	૧.૪૪
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૧૦૩૪૩.૮૫	૬૬૦૯૫૧.૦૦	૧.૬૧
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૦૩૫૦૯.૯૦	૬૫૪૬૩૦.૬૦	૧.૩૦
૭	સુ. નગર		૩૨૦૪૮૪૨.૦૫	૪૮૫૭૬૩૯.૫૫	૧.૫૨
		ચોટીલા	૩૩૨૯૭૯.૯૦	૩૫૨૫૬૩.૦૦	૧.૦૬
		ચુડા	૪૨૯૫૦૭.૬૦	૪૮૮૩૭૬.૦૦	૧.૧૪
		દસાડા	૨૬૦૦૪૪.૮૦	૪૨૫૮૬૨.૦૦	૧.૬૪
		ધાંગધ્રા	૩૫૩૪૪૮.૭૫	૫૭૯૮૮૦.૯૫	૧.૬૪
		હળવદ	૪૫૦૨૬૭.૦૦	૭૧૫૫૭૪.૨૦	૧.૫૯
		લખતર	૨૪૬૪૯૦.૫૦	૪૨૯૬૮૮.૮૦	૧.૭૪
		લીંબડી	૨૩૪૮૫૦.૧૦	૩૪૪૧૯૫.૦૦	૧.૪૭
		મુળી	૨૭૩૪૪૮.૫૦	૪૧૩૫૯૫.૦૦	૧.૫૧
		સાયલા	૨૮૮૮૯૯.૦૦	૪૫૧૯૨૩.૭૫	૧.૫૬
		વઢવાણ	૩૩૪૯૦૬.૪૦	૬૪૫૬૫૫.૫૦	૧.૯૩
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૫૬૭૮૪૨૬.૭૮	૮૬૨૭૨૫૯.૮૭	૧.૫૨

૬૬૨

મોજાણી કરેલ મોટા ખેડૂતો(બીનપિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૧૯.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૧૯૭૩૩૦.૦૦	૨૦૫૮૮૪.૦૦	૧.૦૪
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૨૩૩૧૦૪.૩૫	૨૫૪૩૮૭.૨૫	૧.૦૯
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૧૪૮૪૫૬.૨૦	૧૬૧૩૧૯.૬૦	૧.૦૯
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૧૯૨૧૮૪.૬૦	૧૯૩૭૩૭.૬૦	૧.૦૧
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૧૯૬૮૮૪.૦૦	૨૧૪૧૦૪.૮૦	૧.૦૯
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૨૧૫૪૪૭.૮૦	૧૯૩૪૦૪.૦૦	૦.૯૦
૭	સુ. નગર		૧૯૫૩૮૮૦.૧૩	૨૫૪૮૭૦૦.૬૫	૧.૩૦
		ચોટીલા	૧૭૫૬૬૫.૫૦	૧૯૧૮૩૫.૦૦	૧.૦૯
		ચુડા	૨૬૭૮૦૨.૬૦	૩૧૭૯૯૫.૨૦	૧.૧૯
		દસાડા	૧૮૦૩૦૩.૪૦	૨૭૫૩૧૫.૮૫	૧.૫૩
		ધાંગધ્રા	૨૦૭૯૧૬.૯૦	૨૪૭૧૦૩.૦૮	૧.૧૯
		હળવદ	૧૯૦૪૯૦.૯૩	૨૨૯૧૯૪.૦૦	૧.૨૦
		લખતર	૨૧૦૫૭૨.૧૦	૩૪૯૪૧૬.૦૦	૧.૬૬
		લીંબડી	૧૬૧૪૨૯.૪૧	૨૧૫૧૪૩.૫૦	૧.૩૩
		મુળી	૧૬૦૫૦૫.૦૦	૨૩૧૯૯૭.૨૨	૧.૪૫
		સાયલા	૧૫૨૭૨૫.૬૯	૧૯૫૪૩૬.૮૦	૧.૨૮
		વઢવાણ	૨૪૬૪૬૮.૬૦	૨૮૯૪૩૪.૬૦	૧.૧૭
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૩૧૩૭૨૮૭.૦૮	૩૮૦૩૮૫૬.૫૮	૧.૨૧

મોજાગી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(પિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક -
નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૨૦.૧

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૭૭૫૨૨૫.૩૩	૧૪૬૪૩૬૦.૫૪	૧.૮૯
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૧૧૮૩૨૭૩.૨૦	૧૫૫૮૦૭૩.૮૧	૧.૩૨
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૫૯૫૮૬૭.૮૫	૯૩૨૩૩૮.૨૮	૧.૫૬
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૭૯૩૦૫૩.૨૦	૧૧૩૩૪૫૫.૯૫	૧.૪૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૮૭૮૭૫૭.૦૦	૧૩૯૧૩૪૧.૪૬	૧.૫૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૯૯૮૫૫૭.૩૦	૧૩૦૧૧૦૫.૬૬	૧.૩૦
૭	સુ. નગર		૬૮૬૫૨૯૪.૫૫	૧૦૨૨૪૬૦૧.૯૮	૧.૪૯
		ચોટીલા	૭૨૫૧૬૪.૪૬	૭૫૫૫૧૯.૫૫	૧.૦૪
		ચુડા	૯૦૪૭૬૦.૦૦	૧૦૩૪૭૩૪.૨૩	૧.૧૪
		દસાડા	૫૫૭૨૮૩.૬૦	૮૭૩૨૧૫.૨૦	૧.૫૭
		ધાંગધા	૭૭૭૬૫૩.૦૦	૧૨૪૫૨૭૯.૧૪	૧.૬૦
		હળવદ	૯૦૬૪૬૮.૯૫	૧૪૭૫૨૮૪.૬૩	૧.૬૩
		લખતર	૫૩૦૩૩૫.૦૦	૯૦૨૫૦૪.૦૩	૧.૭૦
		લીંબડી	૫૩૫૨૫૯.૭૦	૭૬૨૪૨૩.૦૮	૧.૪૨
		મુળી	૫૯૫૨૦૫.૭૩	૮૭૯૮૧૪.૦૩	૧.૪૮
		સાયલા	૬૧૪૬૭૭.૩૯	૯૩૨૧૧૯.૮૧	૧.૫૨
		વઢવાણ	૭૧૮૪૮૭.૩૦	૧૩૩૭૩૯૫.૮૦	૧.૮૬
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૧૨૦૯૦૦૨૮.૪૩	૧૮૧૨૪૬૮૫.૨૨	૧.૫૦

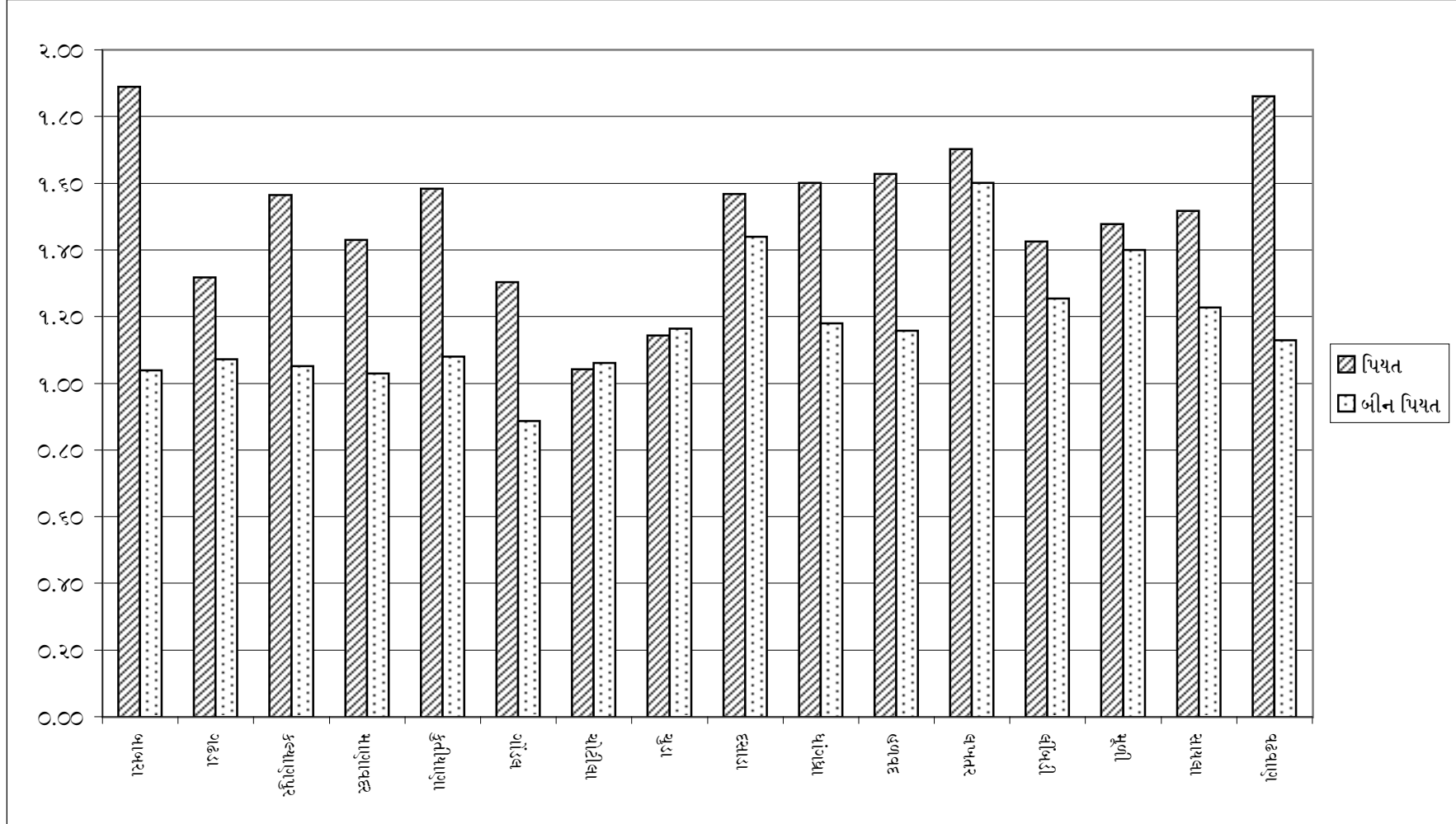
મોજાગી કરેલ બધા જ વર્ગોના ખેડૂતો(બીનપિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર (કુલ નીપજક - નીપજ રૂપીયામાં)

૭.૨૦.૨

ક્રમ	જિલ્લો	તાલુકો	નીપજક	નીપજ	નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	અમરેલી	બાબરા	૪૧૧૫૦૯.૨૦	૪૨૭૩૮૯.૧૪	૧.૦૪
૨	ભાવનગર	ગઢડા	૫૧૧૪૨૭.૪૦	૫૪૮૪૩૨.૧૦	૧.૦૭
૩	જામનગર	કલ્યાણપુર	૩૩૨૬૪૭.૬૦	૩૪૯૯૪૩.૭૫	૧.૦૫
૪	જુનાગઢ	માણાવદર	૩૬૫૩૫૧.૦૦	૩૭૫૯૪૫.૧૪	૧.૦૩
૫	પોરબંદર	કુતીયાણા	૪૦૧૫૯૪.૧૦	૪૩૩૬૬૧.૩૪	૧.૦૮
૬	રાજકોટ	ગોંડલ	૫૨૩૦૯૦.૧૦	૪૬૩૬૩૩.૮૦	૦.૮૯
૭	સુ. નગર		૪૪૨૩૦૦૨.૮૧	૫૫૫૯૩૮૫.૯૦	૧.૨૬
		ચોટીલા	૩૯૦૩૧૫.૪૦	૪૧૪૨૪૩.૦૫	૧.૦૬
		ચુડા	૬૫૭૩૬૮.૬૫	૭૬૪૭૨૫.૯૪	૧.૧૬
		દસાડા	૪૧૪૫૦૪.૬૫	૫૯૬૪૦૮.૨૮	૧.૪૪
		ધાંગધ્રા	૪૬૩૭૬૩.૮૩	૫૪૭૧૧૪.૮૪	૧.૧૮
		હળવદ	૪૦૧૫૧૮.૭૬	૪૬૫૦૩૨.૭૯	૧.૧૬
		લખતર	૪૬૭૪૮૬.૬૦	૭૪૮૭૪૮.૫૦	૧.૬૦
		લીંબડી	૩૯૯૧૮૧.૯૬	૫૦૦૭૫૪.૧૫	૧.૨૫
		મુળી	૩૪૮૪૯૧.૫૫	૪૮૭૭૭૨.૧૬	૧.૪૦
		સાયલા	૩૩૧૧૪૬.૮૬	૪૦૬૬૦૨.૪૫	૧.૨૩
		વઢવાણ	૫૪૯૨૪૨.૩૦	૬૧૯૯૨૩.૮૮	૧.૧૩
		કુલ સૌરાષ્ટ્ર	૬૯૬૮૬૨૨.૨૧	૮૧૯૪૪૬૪.૨૩	૧.૧૮

બધા જ પ્રકારના ખેડૂતો (પિયત + બીનપિયત)માં નીપજક - નીપજ ગુણોત્તર

ગ્રાફ ૭.૫

પ્રાપ્તિ સ્થાન :- ટેબલ નં. ૭.૨૦.૧ તથા ટેબલ નં. ૭.૨૦.૨ માંથી સંકલિત

સંશોધન સારાંશ અને સૂચનો

- ૮.૧. પ્રાસ્તાવિક
- ૮.૨. અભ્યાસનાં તારણો
- ૮.૩. અભ્યાસનાં સૂચનો
- ૮.૪. ભાવિ સંશોધન શક્યતાઓ
- ૮.૫. ઉપસંહાર

૮.૧. પ્રાસ્તાવિક :

સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનનાં ખર્ચ અને વળતરના વલાણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં આ અભ્યાસમાં આગળના પ્રકરણોમાં કપાસના પાકની અને મોજાણી કરેલ વિસ્તારની સામાન્ય માહિતી ઉપરાંત કપાસના પાકના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં ખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોનો હિસ્સો અને જુદા જુદા પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોના પ્રમાણની સ્થિતિ તેમજ એક માણ અને એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ આ ઉપરાંત કપાસના પાકનું ઉત્પાદન, ખેડૂતોને મળતા સરેરાશ ભાવો, પાક વેચાણના માધ્યમ, ખેડૂતોની કપાસના પાકની આવક અને કપાસના પાકમાં કુલ અને એકર દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર તેમજ એક માણ ઉત્પાદન દીઠ - આવક, ખર્ચ અને વળતર તેમજ ખેતીના એકમ દીઠ અને માથાદીઠ-આવક, ખર્ચ અને વળતર આ ઉપરાંત કપાસના પાકમાં નિપજક-નિપજ ગુણોત્તર વગેરે બાબતોની છાણાવટ મોજાણી વડે મેળવેલ માહિતીના આધારે કરવામાં આવી છે. આ સમગ્ર અભ્યાસના તારણો અલગ તારવી રજૂ કરવા જરૂરી લાગે છે સાથો સાથ કેટલાક સૂચનો કરવા ઘણા જ જરૂરી લાગે છે, જેની ચર્ચા આ પ્રકરણમાં આગળ કરવામાં આવી છે.

૮.૨. અભ્યાસનાં તારણો :

આ અભ્યાસમાં સૌરાષ્ટ્ર અને તેમાં પાણ ખાસ કરીને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલાણોનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. સૌરાષ્ટ્ર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં કપાસની ખેતીના મુખ્ય બે પ્રકારો: (i) પિયત કપાસ અને (ii) બીન પિયત કપાસ. આ બે મુખ્ય ભાગોમાં આ અભ્યાસને વહેચવામાં આવ્યો છે. આમ તો પ્રકરણ ૬ અને ૭માં જે પ્રકરણના ફલિત થતા તારણો આપવામાં આવ્યો છે તે ખૂબ જ મહત્વના છે, તેમ છતાં સમગ્ર અભ્યાસને ધ્યાને લઈ તે જે કેટલાક મહત્વના તારણો જાણાઈ આવ્યા છે, તે નીચે પ્રમાણે છે:

૮.૨.૧ અભ્યાસનો કાર્યવિસ્તાર :

આ અભ્યાસનો મુખ્ય વિસ્તાર એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો મોટો ભાગ સિંચાઈની સુવિધા વગરનો વિસ્તાર હોવાથી બીન પિયત ખેતીનું સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં વધુ પ્રમાણ છે મોટા ભાગની ખેતી કુદરત આધારિત છે તેથી કપાસની ખેતીમાં પણ બીન પિયત કપાસનું પ્રમાણ વધુ છે. વળી જિલ્લામાં અવાર નવાર ઓછા વરસાદને કારણે પાણીની કારમી તંગી ઉભી થાય છે. ખેતી માટે સિંચાઈ થઈ શકે તેવી યોજનાઓ જિલ્લામાં પહેલેથી ઓછી છે અને તેમાં પણ જે કાંઈ થોડી ઘણી સિંચાઈ યોજનાઓ છે. તે ડેમોના પાણી પીવા માટે અનામત રાખવામાં આવતા હોવાથી ખેતી માટે પાણી ખૂબ જ ઓછી માત્રામાં મળી શકે છે. જે કે જિલ્લાના મોટાભાગના વિસ્તારોમાં કપાસના પાકને અનુકૂળ આવે તેવી મધ્યમ પ્રકારની કાળી જમીન છે અને કપાસના પાકને અનુકૂળ આવે તેવું હવામાન છે. જિલ્લામાં કુલ વાવેતર હેઠળની જમીનના અંદાજે ૬૬% જમીનમાં કપાસનું વાવેતર થાય છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો કપાસના વાવેતર વિસ્તારની દ્રષ્ટિએ સમગ્ર ગુજરાતમાં સૌથી વધુ કપાસનું વાવેતર કરતો જિલ્લો છે. તેમ છતાં ફક્ત યોગ્ય સિંચાઈની સુવિધાના અભાવે જિલ્લામાં કપાસના પાકની ખેતી જેટલી વધુ વળતરદાયી બનવી જોઈએ તેટલી બની શકતી નથી.

૮.૨.૨. શિક્ષણ :

આ અભ્યાસની મોજાણી દરમિયાન એવું અનુભવાયું છે કે અશિક્ષિત ખેડૂત કરતા શિક્ષિત ખેડૂત થોડું વધુ સારું આયોજન કરીને, વિચારીને, ખેતીમાં પોતાની પાસેના મર્યાદિત સાધનો વડે વધુમાં વધુ સારું પરિણામ આવે તેવા પ્રયત્નો કરે છે. સરકારશ્રીની નાના-મોટી યોજનાઓનો લાભ લઈને કે અન્ય સાહસથી ખેત સુધારાઓ અમલમાં મુકીને ખેતી વધુ સારી રીતે કરતો જોવા મળે છે. શિક્ષિત ખેડૂતની અશિક્ષિત ખેડૂત કરતા આર્થિક સ્થિતિ પણ સારી જોવા મળી. જ્યારે અશિક્ષિત ખેડૂત પાસે કોઈ આયોજનના અભાવે અને અન્ય લાંબી દૃષ્ટીના અભાવે ઉપરાંત અન્ય કેટલાક કારણોસર તેઓની ખેતી પછાત, જૂની-પુરાણી જોવા મળી. તેઓની આર્થિક સ્થિતિ અને રહેવા - જીવવાની પદ્ધતિ પણ નબળી જોવા મળી નથી.

૮.૨.૩ કુટુંબનું કદ :

આ અભ્યાસમાં મોજાણી દરમિયાન જોવા મળ્યું કે ખેડૂત પાસે જેમ જેમ જમીન

વધુ તેમ તેમ તેના કુટુંબમાં સંખ્યા વધુ જોવા મળી તેમજ ખેડૂત જેમ જેમ નાનો તેમ તેમ કુટુંબનું કદ નાનું જોવા મળ્યું. આવું થવાનું કારણ મોટા ખેડૂતો માટે સચુંકત કુટુંબ પ્રથા લાભદાયી લાગી હોય શકે.

૮.૨.૪ જમીન ધારણ :

આ અભ્યાસમાં મોજાણી દરમિયાન જોવા મળ્યું કે બીન પિયત કપાસમાં બધા જ ખેડૂતોમાં પસંદ કરેલા ચાર ખેડૂતોના જુથમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ જમીન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનાલખતર તાલુકાના મોટા ખેડૂતો ૮૪.૫૦ એકર જમીન ધરાવે છે એટલે કે સરેરાશ ૨૩.૬૩ એકર જમીન ધરાવે છે. સુરેન્દ્રનગરના ચોટીલા તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતો ૧૪.૦૦ એકર જમીન ધરાવે છે એટલે કે સરેરાશ ૩.૫૦ એકર જમીન ધરાવે છે.

એ જ રીતે પિયત કપાસમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ જમીન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ તાલુકાના મોટા ખેડૂતો ૭૦.૦૦ એકર જમીન ધરાવે છે, એટલે કે સરેરાશ ૧૭.૫૦ એકર જમીન ધરાવે છે જ્યારે સૌથી ઓછી જૂનાગઢ જિલ્લાના માણાવદર તાલુકાના સીમાંત ખેડૂતો ૧૨.૦૦ એકર જમીન ધરાવે છે, એટલે કે સરેરાશ ૩.૦૦ એકર જમીન ધરાવે છે.

૮.૨.૫ કપાસના પાક હેઠળની જમીન :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં પિયત કપાસ તેમજ બીન પિયત કપાસમાં કુલ જમીન ધારણના ૭૮.૩૧% દથી ૮૩.૬૦% જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરવામાં આવેલ હતું. જેમા મુખ્યત્વે હરબેશીયમ જાતિનો કપાસ વાવવામાં આવે છે. આરબોરીયમ કપાસ ખૂબ જ ઓછા પ્રમાણમાં આરબોરીયમ કપાસ વવાય છે.

૮.૨.૬ બિયારણ ખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત કપાસના ખેડૂતો અંદાજે એકર દીઠ ૪૫૦ ગ્રામ બિયારણનો વપરાશ કરે છે. જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં એકર દીઠ ૨૮૩૦ થી ૨૮૬૦ ગ્રામ બિયારણનો વપરાશ થાય છે.

પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એકર દીઠ બિયારણ ખર્ચ : ૩૪૭.૫૫ અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. ૪૦.૪૦નું થાય છે તેવું મોજાણી દરમિયાન માલુમ પડ્યું.

બિયારાણ ખર્ચમાં પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં બિયારાણ ખર્ચ ઘણું બધુ નીચું છે. આ માટેનું કારણ એ જોવા મળેલ કે મોટાભાગના બીન પિયત કપાસમાં સાદુ ઘરે જ તૈયાર કરેલ બિયારાણ વાપરવામાં આવે છે. તેથી તેની પડતર કીંમત ઘણી જ નીચી છે. જ્યારે પિયત કપાસમાં મોટેભાગે પ્રમાણિત કરેલા તેમજ જુદી જુદી કંપનીઓ દ્વારા વેચવામાં આવતા બિયારાણો વાપરવામાં આવે છે. જેની પડતર કીંમત ઘણી જ ઊંચી છે, તેથી આ બંને વચ્ચે બિયારાણ ખર્ચમાં મોટો તફાવત છે.

૮.૨.૭ રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ :

અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોનું રાસાયણિક ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૫૭૬.૭૭ અને બીન પિયત કપાસમાં આ ખર્ચ રૂ. ૧૨૭.૮૪ છે. સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પિયત અને બીન પિયત કપાસમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં રાસાયણિક ખાતરનો પ્રમાણમાં ઓછો વપરાશ છે. તે ઉપરાંત પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં પાણ રાસાયણિક ખાતરનું ખર્ચ ઘણું જ નીચું છે.

૮.૨.૮ છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોમાં છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૭૫૪.૩૮ અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. ૩૦૩.૦૬ છે. આમ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં છાણિયા ખાતરનું ખર્ચ ઘણું જ નીચું જોવા મળે છે. જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ છાણિયા ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ વધે છે, એટલે કે બંને વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ છે.

૮.૨.૯ પિયત ખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોમાં પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૮૮.૪૧ અને બીન પિયત રૂ. ૧૩.૮૦નું છે. બીન પિયત કપાસમાં પિયત ખર્ચ એકદમ નહીવત છે. ફક્ત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા તાલુકાના સીમાંત અને નાના ખેડૂતોએ જ આ પ્રકારનું ખર્ચ કરેલ છે. બાકી સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં આ ખર્ચ થયું નથી.

પિયતનું એકર દીઠ ખર્ચ અને ખેતીના એકમના કદ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ જોવા મળે

છે, એટલે કે જેમ જેમ ખેડૂત પાસે વધુ જમીન તેમ તેમ એકર દીઠ પિયતનું ખર્ચ ઘટતુ જાય છે.

૮.૨.૧૦ જંતુનાશક દવાઓનું ખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોમાં જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૮૭૦.૮૪ અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. ૪૪.૭૮ છે.

જંતુનાશક દવાઓનું એકર દીઠ ખર્ચ અને ખેડૂતો પાસેની કુલ જમીન વચ્ચે સીધો સંબંધ જોવા મળે છે, એટલે કે જેમ જેમ જમીન વધુ તેમ તેમ એકર દીઠ ખર્ચ વધુ.

બીજુ ખાસ એ કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ફક્ત એક હળવદ તાલુકાનો બાદ કરતા બાકીના બધા જ તાલુકાઓમાં આ ખર્ચનું પ્રમાણ ઘણું જ નીચુ જોવા મળે છે. બીજું જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ આ ખર્ચ વધતું જાય છે, એટલે કે તેમની વચ્ચે સીધો સંબંધ છે.

૮.૨.૧૧ મજુરી ખર્ચ :

ખેતીમાં મજુરી ખર્ચ એક નોંધપાત્ર ઘટક છે. બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોમાં એકર દીઠ મજુરી ખર્ચ રૂ. ૧,૫૫૫.૨૦ અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. ૧,૨૦૩.૮૪નું છે.

અહીં ખેતીના એકમનું કદ અને મજુરીનું એકર દીઠ ખર્ચ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ જોવા મળે છે. બીજુ કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં પિયત કરવાના, દવા છાંટવાના, અને ખાતર આપવા અંગેની મજુરીનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે, તેથી બીન પિયત કપાસમાં પિયત કપાસ કરતા એકર દીઠ મજુરી ખર્ચ થોડુ નીચુ જોવા મળે છે.

૮.૨.૧૨ ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટરનું ખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોમાં ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટર/ સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૫૦.૪૫ અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. ૮૩૫.૫૦ છે.

ભાડાના બળદ/ટ્રેક્ટરનું એકર દીઠ ખર્ચ અને ખેતીના એકમનું કદ વચ્ચે વ્યસ્ત સંબંધ જોવા મળે છે.

૮.૨.૧૩ વ્યાજનું ખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોમાં કપાસનો પાક લેવા લીધેલ ધીરાણના વ્યાજનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૨૫૫.૮૮ અને બીન પિયત કપાસમાં

૩. ૧૭૫.૧૨ છે.

પિયત અને બીન પિયત બંનેમાં એકર દીઠ ખર્ચ અને ખેતીના એકમનું કદ વચ્ચે સીધો સબંધ જોવા મળે છે, એટલે કે ખેડૂત પાસે જેમ જેમ જમીન વધુ તેમ તેમ વ્યાજનું ખર્ચ વધુ જોવો મળે છે.

આ ઉપરાંત વ્યાજખર્ચમાં જુદા જુદા પ્રકારના તેમજ જુદા જુદા તાલુકાઓના ખેડૂતોમાં વ્યાજ ખર્ચમાં ખૂબ જ અસમાનતા જોવા મળે છે. જેમ કે પિયત કપાસમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દસાડા તાલુકાના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ ફક્ત રૂ. ૩૨.૦૦ છે જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જ હળવદ તાલુકાના મોટા ખેડૂતોનું એકર દીઠ વ્યાજ ખર્ચ રૂ. ૧,૧૧૧.૦૦ છે. આ પ્રકારની અસમાનતા બીન પિયત કપાસમાં પણ જોવા મળે છે.

૮.૨.૧૪ કપાસનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ :

આ અભ્યાસ હેઠળના બધા જ પ્રકારના પિયત ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચ અંગે ટેબલ નં: ૫.૬૬માં જોઈ શકાય છે કે ભાવનગર જિલ્લાના ગઢડા તાલુકાનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૧,૮૩,૨૭૩.૨૦ છે અને ગોંડલ તાલુકાનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧૨,૦૩૦.૮૦ છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ છે.

જ્યારે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનું બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોનું કુલ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૫,૩૦,૩૩૫.૦૦ છે અને લીંબડી તાલુકાનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૪,૧૬૫.૪૦ છે. જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઓછું છે.

જ્યારે ટેબલ નં: ૫.૭૨.૧ અને ૫.૭૨.૨માં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસમાં બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચના જુદા જુદા ઘટકોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજુરીખર્ચનો હિસ્સો વધુ છે, એટલે કે મજુરીનું એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ રૂ. ૧,૫૫૫.૨૦ છે, જે સૌથી વધુ છે જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૨૨.૮૪% છે. જ્યારે બીજા ક્રમે ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૩૩૦.૩૦ છે. જેની ટકાવારી ૧૮.૫૪% છે. ત્રીજા ક્રમે ભાડાના સાધનોનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૧,૦૫૦.૪૫ છે જેની ટકાવારી ૧૫.૪૩% છે. આમ મજુરીનું ખર્ચ ઉત્પાદનખર્ચમાં સૌથી વધુ હિસ્સો ધરાવે છે.

એ જ રીતે બીન પિયત કપાસમાં પાણ સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રના કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે, એટલે કે એકર દીઠ મજૂરી ખર્ચ રૂ. ૧,૨૦૩.૯૪ છે. જેનો ટકાવારી હિસ્સો ૩૭% છે, જે સૌથી વધુ છે. જ્યારે બીજા ક્રમે ભાડાના સાધનોનું એકરદીઠ ખર્ચ રૂ. ૯૩૫.૫૦ છે એની ટકાવારી ૨૮.૭૫% છે અને ત્રીજા ક્રમે ખાતરનું એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૪૩૧.૦૦ છે, જેની ટકાવારી ૧૩.૨૪% છે.

આ રીતે કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરીખર્ચનો હિસ્સો સૌથી વધુ જોવા મળે છે. આ બાબત પિયત અને બીન પિયત કપાસના સીમાંત, નાના, મધ્યમ, મોટા અને બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોને લાગુ પડે છે.

૮.૨.૧૫ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો :

આપણે આગળના મુદ્દામાં જોયું તેમ બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોના (પિયત અને બીન પિયત) કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો સૌથી વધુ છે. પરંતુ સાથે સાથે તે બાબત પર ધ્યાન દોરવું જોઈએ કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ કુલ ઉત્પાદનખર્ચમાં મજૂરી ખર્ચનો હિસ્સો ઘટતો જાય છે. (જુઓ. મુદ્દા નં: ૫.૨૦.૨) આ રીતે પ્રકારણ : ૪ની ઉત્કલ્પના ૪.૬.૩ સાચી ઠરે છે.

૮.૨.૧૬ ખેતીનું એકમ અને ઉત્પાદનખર્ચ :

ઉત્કલ્પના ૪.૬.૪ મુજબ જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટે છે આ બાબત આંશિક રીતે સાચી ઠરે છે. (જુઓ મુદ્દા ૫.૨૦.૩)

આ ઉપરાંત ઉત્કલ્પના ૪.૬.૯ મુજબ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદનખર્ચ અને એકર દીઠ ઉત્પાદનખર્ચનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે. આ ઉત્કલ્પના સંપૂર્ણ સાચી ઠરે છે. (જુઓ મુદ્દા નં: ૫.૨૦.૪)

૮.૨.૧૭ એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ :

એક માણ ઉત્પાદન દીઠ પિયત કપાસમાં અને બીન પિયત કપાસમાં સિમાંત ખેડૂતોમાં ઉત્પાદનખર્ચ વધુ જોવા મળ્યું. જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ એક માણ ઉત્પાદન દીઠ ઉત્પાદનખર્ચ ઘટતું જોવા મળે છે અને આ રીતે ઉત્કલ્પના ૪.૬.૫ સાચી ઠરે છે.

૮.૨.૧૮ કપાસનું ઉત્પાદન :

પિયત કપાસ અને બીન પિયત કપાસમાં મોટા ખેડૂતો સૌથી વધુ એકર દીઠ ઉત્પાદન મેળવે છે. જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ એકર દીઠ ઉત્પાદન વધુ જોવા મળે છે. આ ઉપરાંત પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એકર દીઠ સરેરાશ કપાસનું ઉત્પાદન ૫૭૦.૮૦ કી.ગ્રા. છે અને બીન પિયત કપાસમાં ૩૫૧.૮૩ કી.ગ્રા. છે.

૮.૨.૧૯ પાક વેચાણનું માધ્યમ :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત ખેડૂતોમાં તૈયાર થયેલ કુલ કપાસના ૪૦% પાકનું વેચાણ માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે થાય છે, જે સૌથી વધુ છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસમાં મોટા વેપારી મારફતે કુલ પાકના ૪૦.૯૯% પાકનું વેચાણ થાય છે જે સૌથી વધુ છે.

જિલ્લાવાર જોઈએ તો પિયત અને બીન પિયત કપાસમાં માર્કેટીંગ યાર્ડ મારફતે અમરેલી, ભાવનગર, જૂનાગઢ, રાજકોટ વગેરે જિલ્લાઓમાં મોટા પાયે વેચાણ થાય છે.

જ્યારે મોટા વેપારી મારફતે જામનગર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચુડા, ધાંગ્રધા, લીંબડી, વઢવાણ વગેરે જિલ્લા-તાલુકાઓમાં મોટેપાયે વેચાણ થાય છે.

જ્યારે ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકામાં મોટેપાયે વેચાણ થાય છે.

૮.૨.૨૦ પાક વેચાણની મુદત :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત અને બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં પાક તૈયાર થયા બાદ એક માસ સુધીમાં ૫૧% જેટલો પાકનું વેચાણ કરવામાં આવે છે. જ્યારે એક થી ત્રણ માસ સુધીમાં ૩૪% જેટલા પાકનું વેચાણ કરવામાં આવે છે.

૮.૨.૨૧ ખેડૂતને મળતા ભાવ :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત અને બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોને પોતાના કપાસના પાક વેચાણના ભાવો જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ મળતા સરેરાશ ભાવો ઊંચા છે, એટલે કે નાના ખેડૂતોના પ્રમાણમાં મોટા ખેડૂતો થોડા ઊંચા ભાવો મેળવી શકે છે.

૮.૨.૨૨ કપાસના પાકમાં આવક :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત કપાસ અને બીન પિયત કપાસમાં જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટુ તેમ તેમ ખેડૂતની એકર દીઠ આવક, માથાદીઠ આવક અને ખેતીના એકમ દીઠ આવક વધતી જોવા મળે છે. આ રીતે ખેતીનું એકમ જેમ જેમ મોટુ તેમ તેમ આવકનો તફાવત વધતો જાય છે. તેથી ઉત્કલ્પના ૪.૬.૬ સંપૂર્ણ સાચી ઠરે છે.

આ ઉપરાંત ખેતીનું એકમ જેમ મોટુ તેમ તેમ કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક વધુ છે તેથી ઉત્કલ્પના ૪.૬.૮ પણ સાચી ઠરે છે.

છેલ્લે ઉત્કલ્પના ૪.૬.૧૦ મુજબ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં કુલ ઉત્પાદન, કુલ આવક અને એકરદીઠ આવકનું પ્રમાણ ઓછું હોય છે. અહીં જોઈ શકાય છે કે આ ઉત્કલ્પના પણ સંપૂર્ણપણે સાચી ઠરે છે.

૮.૨.૨૩ કપાસના પાકમાં વળતર :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત અને બીન પિયત ખેડૂતોમાં કપાસના પાકમાં વળતર અંગે ટેબલ નં: ૭.૦૧.૧ થી ૭.૦૫.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ એકર દીઠ વળતરનું પ્રમાણ વધતું જાય છે.

એ જ રીતે ટેબલ નં: ૭.૧૧.૧ થી ૭.૧૫.૨ના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે જોઈ શકાય છે કે જેમ જેમ ખેતીનું એકમ મોટું તેમ તેમ ૨૦ કી.ગ્રા અને એક કી.ગ્રા. દીઠનું વળતરનું પ્રમાણ વધતું જાય છે.

ઉત્કલ્પના ૪.૬.૧૧ મુજબ પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં વળતરનું પ્રમાણ ઓછું છે. ઉપર્યુક્ત ટેબલોમાં જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં વળતરનું પ્રમાણ ઓછું છે. આમ આ ઉત્કલ્પના સાચી ઠરે છે.

૮.૨.૨૪ આવક, ખર્ચ અને વળતર :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એકર દીઠ આવક રૂ. ૧૦,૨૦૮.૨૧ છે. તેની સામે એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૬,૮૦૮.૩૭નું છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર રૂ. ૩,૩૯૯.૮૫નું છે, જેની વળતરની ટકાવારી ૩૩.૩૦% છે.

જ્યારે બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં એકર દીઠ આવક રૂ. ૩૮૨૬.૫૧ છે. તેની સામે એકર દીઠ ખર્ચ રૂ. ૩,૨૫૪.૦૮ છે. પરિણામે એકર દીઠ વળતર રૂ. ૫૭૨.૪૨નું છે. જેની વળતરની ટકાવારી ૧૪.૯૬% છે.

આમ, પિયત કપાસના ખેડૂતો કરતા બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં આવક, ખર્ચ અને વળતર જોઈએ તો પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં આવક રૂ. ૧૭.૮૮, ખર્ચ રૂ. ૧૧.૯૩ અને વળતર રૂ. ૫.૯૫ છે. બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં આવક રૂ. ૧૦.૮૮, ખર્ચ રૂ. ૮.૫૫ અને વળતર રૂ. ૧.૬૬નું છે.

આ રીતે પિયત કપાસમાં એક કીલોગ્રામ ઉત્પાદન દીઠ ખેડૂતને સરેરાશ રૂ. ૫.૯૫ અને બીન પિયત કપાસમાં રૂ. ૧.૬૩નું વળતર મળે છે, જે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનું સરેરાશ માપ છે. વાસ્તવમાં ખોટ કરનાર ખેડૂતો પણ છે.

૮.૨.૨૫ નિપજક-નિપજ ગુણોત્તર :

આ અભ્યાસ હેઠળના પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઊંચો નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર અમરેલી જિલ્લાના બાબરા તાલુકાનો ૧.૮૯ છે. જ્યારે સૌથી ઓછો ગુણોત્તર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાનો ૧.૦૪નો છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનો સરેરાશ ગુણોત્તર ૧.૫૦ છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ના ખર્ચ સામે રૂ. ૧૫૦ની આવક થાય છે.

એ જ રીતે બીન પિયત કપાસના બધા જ પ્રકારના ખેડૂતોમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી ઊંચો નિપજક-નિપજ ગુણોત્તર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લખતર તાલુકાનો ૧.૬૦ છે. જ્યારે સૌથી ઓછો ગુણોત્તર રાજકોટ જિલ્લાના ગોંડલ તાલુકાનો ૦.૮૯ છે. જ્યારે સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રનો સરેરાશ ગુણોત્તર ૧.૧૮ છે, એટલે કે રૂ. ૧૦૦ના ખર્ચ દીઠ રૂ. ૧૧૮ની આવક થાય છે. આમ જોઈ શકાય છે કે પિયત કપાસ કરતા બીન પિયત કપાસમાં નીપજક-નીપજ ગુણોત્તરનું પ્રમાણ ઘણું જ નીચું જોવા મળે છે.

આ ઉપરાંત મુદ્દા નં: ૭.૬ (vii) માં જોઈ શકાય છે કે નાના ખેડૂતોની સરખામણીએ મોટા ખેડૂતોમાં અને બીન પિયત કપાસના ખેડૂતોની સરખામણીએ પિયત કપાસના ખેડૂતોમાં

નીપજક-નીપજ ગુણોત્તર ઊંચો જોવા મળે છે અને તેથી ઉત્કલ્પના ૪.૧૬.૧૨ સાચી ઠરે છે.

બધી જ બાબતોના સંયુક્ત અભ્યાસ વડે એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં પિયત કપાસની સરખામણીએ બીન પિયત કપાસમાં ઉત્પાદન, આવક, ખર્ચ અને વળતરનું પ્રમાણ ઘણું જ નીચું જોવા મળે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો અહીં ઉત્પાદન, આવક, ખર્ચ અને વળતરની સમતુલા ઘણી જ નીચી સપાટી એ સ્થાપાય છે.

આમ આ અભ્યાસ માંથી ઉપર મુજબના મહત્વના તારાણો બહાર આવે છે.

૮.૩ અભ્યાસના સૂચનો :

આ અભ્યાસ દરમિયાન સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા વિસ્તારોના ઘણા બધા ખેડૂતોને રૂબરૂ મળવાનું થયું. અભ્યાસના હેતુ માટે તો પ્રશ્નાવલીમાં માહિતી ભરવામાં આવી. પરંતુ પ્રશ્નાવલી સિવાય પણ ઘણા બધા ખેડૂતો સાથે કપાસના પાક અંગે તેમજ ખેતીના અન્ય પ્રશ્નો બાબતોની જે ચર્ચાઓ થઈ તે અને પ્રશ્નાવલીના આધારે કરેલ અભ્યાસના તારાણો આધારે કેટલાક સૂચનો કરવાના થાય છે, જે નીચે પ્રમાણે છે:

૮.૩.૧ સિંચાઈની સુવિધા વધારવીની સૌથી વધુ મહત્વની છે :

સૌરાષ્ટ્ર અને તેમાય ખાસ કરીને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં સિંચાઈની સવલતો ખૂબ જ ઓછી જોવા મળે છે. જે ખેતીના વિકાસ આડેનું સૌથી મોટું અવરોધક પરીબળ છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સિંચાઈની સુવિધાના અભાવે નીચી ઉત્પાદકતા, વારંવારના દુષ્કાળો, ખેડૂતોની નીચી આવકો, ખેડૂતોની નબળી આર્થિક સ્થિતિ, જુની પંરપરાગત ખેત પદ્ધતિ જેવા અનેક પ્રશ્નો જોવા મળે છે. ગામડાઓ ભાંગતા જાય છે. આ બધા જ પ્રશ્નોના મૂળમાં સિંચાઈની સુવિધાનો અભાવે જ છે.

સમગ્ર ભારતમાં કપાસના પાકમાં વાવેતરની દૃષ્ટીએ ગુજરાત રક્ષય બીજા નંબરે અને કુલ ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ પ્રથમ નંબરે આવે છે. ગુજરાતને આ ટોચના સ્થાને પહોચાડવામાં સૌરાષ્ટ્રનો અને તેમાય ખાસ કરીને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો સિંહ ફાળો છે. કારણ કે ગુજરાતમાં

કપાસના કુલ વાવેતર અને ઉત્પાદનમાં સૌરાષ્ટ્રનો અંદાજીત ૫૦% કરતા પાણ વધુ અને ફક્ત એકલા જ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો ૨૫% કરતા પાણ વધુ ફાળો રહ્યો છે. આ અભ્યાસના ટેબલ નં: ૧.૦૧.૧ થી ૧.૦૬.૧માંથી સંકલીત તેમ છતાં સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓ કરતા બીન પિયત કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન, આવક, ખર્ચ અને વળતરની સમતુલા ઘણી જ નીચી સપાટીએ જોવા મળે છે. આ માટે અનેક પરીબળો જવાબદાર છે. પરંતુ તેમાંથી સૌથી વધુ મહત્વનું કારણ સિંચાઈની સુવિધાનો અભાવ છે.

સૌરાષ્ટ્ર અને તેમાં પાણ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં આટલા મોટાપાયે કપાસનું વાવેતર થાય છે. પરંતુ સિંચાઈની સુવિધાના અભાવે કપાસના પાકમાં એકર દીઠ વધુ ઉત્પાદન મેળવી શકાતુ નથી, પરિણામે કુલ ઉત્પાદન નીચુ રહે છે- જેના ફળ સ્વરૂપે ખેડૂતોની કુલ આવક અને એકર દીઠ આવક નીચી રહે છે જે નીચા વળતરમાં પરિણમે છે.

આમ સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓની સરખામણીએ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં અને પિયત કપાસની સરખામણીએ બીન પિયત કપાસના પાકમાં ઉત્પાદન, આવક, ખર્ચ અને વળતરની સમતુલા એકદમ નીચી સપાટીએ રહે છે. તેને જો ઊંચી સપાટીએ લઈ જવી હોય તો સિંચાઈની સુવિધાઓ વધારવાની ખાસ જરૂરિયાત છે. જો આ સુવિધા વધે તો કપાસના પાકમાં કુલ ઉત્પાદન અને ખેડૂતોની કુલ આવકમાં મોટો વધારો થઈ શકે તેમ છે. ખેડૂતોનું ખર્ચ પાણ વધશે તેમ છતાં આ ખર્ચના વધારા કરતા આવકનો વધારો અનેક ગણો મોટો હોઈ એકંદરે ખેડૂતોના કપાસના પાકના વળતરમાં મોટો વધારો થાય તેમ છે. આ રીતે ખેડૂતો દિવસેને દિવસે વધુને વધુ સમૃદ્ધ અને તેમ છે અને ખેડૂતો સુખી-સમૃદ્ધ હશે તો ખેતી પાણ વધુ આધુનીક-પ્રગતિશીલ અને તે સ્વભાવીક છે. આ માટે સિંચાઈની વધે તેવા પગલા લેવાની ખાસ જરૂર છે. હાલના સંજોગોમાં નર્મદાનું કામ પુરું થવામાં છે, તેને થોડુ વધુ વેગવાન બનાવી સૌરાષ્ટ્ર અને ખાસ કરીને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં નહેરો મારફતે કે નહેરોથી નદીઓને જીવીત કરીને કે નહેરોથી નાના-મોટા તળાવો - ડેમો ભરીને જો સિંચાઈની સુવિધા ખેડૂતો ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે તો કપાસના પાકમાં અને અન્ય પાકની ખેતીમાં પાણ વિપુલ માત્રામાં વિકાસની શક્યતાઓ રહેલી છે.

૮.૩.૨ બિયારણ બાબતે :

હાલમાં કપાસના બિયારણ બાબતે જે સ્થિતિ ચાલી રહી છે, તેમાં સૌથી વધુ ખેડૂતોને સહન કરવાનું આવે છે. ખેડૂતો પોતાની મર્યાદિત આર્થિક શક્તિ હોવા છતાં પણ મોંઘા ભાવે બિયારણ ખરીદે છે. ક્યારેક બિયારણ નકલી હોવાના કે બિયારણ સદંતર નિષ્ફળ જવાના, બિયારણ નબળી ગુણવત્તાવાળા હોવાના કે બીયારણ જે જાતના કહેવામાં આવ્યા હોય તેના કરતા બીજા જ જાતના હોય- આવા અનેક ભયસ્થાનો રહેલા છે. વળી બિયારણની કંપનીઓ છેતરામણી-ભ્રામક જાહેરાતો કરીને પણ ખેડૂતોને છેતરે છે. આ બધી જ બાબતોમાં અંતે સહન કરવાનું તો ખેડૂતોના ભાગે જ આવે છે.

ખેડૂતોને પોતાની જમીનની જાત, સિંચાઈની સુવિધા, આબોહવા વગેરે બાબતોને ધ્યાને લઈ કઈ જાતનું વાવેતર કરવું તે બાબતે કોઈ સાચુ માર્ગદર્શન આપતું નથી. મોટા ભાગના ખેડૂતો પોતાના પાડોશી ખેડૂત કે ગામના અન્ય ખેડૂતો જે બિયારણ વાવે તે વાવવા પ્રેરાય છે. આ બધી જ બાબતોથી ખેડૂતોને બચાવવા સરકારે રાજ્ય સ્તરે બિયારણ અંગે જરૂરી માર્ગદર્શન પુરું પાડતી અને બિયારણનું વિતરણ કરતી કોઈ એજન્સી ઉભી કરવી જોઈએ, જેથી ખેડૂતોને વ્યાજબી ભાવે, સારી ગુણવત્તાવાળું, અસલી બિયારણ, સહેલાઈથી અને જેટલા જથ્થામાં જરૂરિયાત હોય તેટલું મળી શકે.

૮.૩.૩ વાવેતર અંગે :

સૌરાષ્ટ્રમાં મોટેભાગે કપાસની વાવણી દંતાળથી ઓરીને થાય છે. જેમા વધુ બિયારણ વપરાય છે. ઉપરાંત કપાસનો ઉગાવો વધુ હોય તો તેને પાંખો કરવાની મહેનત કે મજૂરી ખર્ચ કરવું પડે છે. આથી ઓરીને વાવેતર કરવાને બદલે જે થાણીને કપાસ વવાય તો એકર દીઠ બિયારણની જરૂરિયાત ઘટતા બિયારણ ખર્ચ ઘટશે, મજૂરી ખર્ચ ઘટશે અને કપાસ વહેલો ઉગી જતા ઉત્પાદન વધશે.

૮.૩.૪ કપાસની સુધારેલી જાતો :

સૌરાષ્ટ્રમાં મોટે ભાગે બીન પિયત કપાસનું પ્રમાણ વધુ છે. તેથી સુકી ખેતીમાં હજુ પણ વધુ ઉત્પાદન આપતી, સારી રોગપ્રતિકારક શક્તિ ધરાવતી, પાણીની ઓછી

જરૂરિયાતવાળી કપાસની નવી વધુ સારી સુધારેલી જાતો સંશોધન કરીને વિકસાવવાની જરૂરિયાત છે.

૮.૩.૫ વીજળીના પ્રશ્નો :

સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીની સાથે વીજળીનો પ્રશ્ન ખાસ રીતે જોડાયેલો છે. વીજળીની અનિયમીતતા, લાંબો વિજકાપ, નવા ખેતવાડી વિષયક વિજ કનેક્શન મેળવવામાં મુશ્કેલી વગેરે બાબતો ખેત વિકાસને રૂંધે છે. તેથી સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીક્ષેત્રે વીજળીના ઉપર્યુકત પ્રશ્ન હલ થાય તે અતિ અગત્યનું છે.

૮.૩.૬ જમીનમાં ક્ષારનિયંત્રણ :

સૌરાષ્ટ્રના દરિયા કિનારાના જિલ્લાઓમાં અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં જમીનમાં ક્ષારનું પ્રમાણ વધતું જાય છે. જે જમીનની ફળદ્રુપતામાં મોટો ઘટાડો કરે છે. આ માટે સરકાર દ્વારા ખાસ કાર્યક્રમ અમલમાં મુકી જમીનમાં ક્ષાર નિયંત્રણમાં આવે તેવા પગલાંઓ લઈ જમીનની ફળદ્રુપતા વધે તે માટે વધુ સઘન આયોજનો હાથ ધરવાની જરૂર છે.

૮.૩.૭ રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાઓનો વિવેકપૂર્ણ ઉપયોગ :

ખેડૂતોમાં ઘણીવાર અપુરતી માહિતીને કારણે રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાઓના ખોટી રીતે ઉપયોગ થાય છે, એટલે કે ક્યારેક વધુ માત્રામાં કે ક્યારેક જરૂર ન હોય તો પણ ઉપયોગ થાય છે, કે ક્યારેક જેની જરૂર હોય તેને બદલે અન્ય જાતનો વપરાશ કરવામાં આવે છે કે ક્યારેક આડેઘડ કે આગુઘડ રીતે વપરાશ થાય છે. પરિણામે રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાઓના વપરાશના જે ફાયદાઓ મળવા જોઈએ તે મળતા નથી. કુલ ઉત્પાદન કે આવકમાં વધારો થતો નથી અને ખેડૂતોના ઉત્પાદનખર્ચમાં બીન જરૂરી વધારો થાય છે. જે નિવારવાની જરૂર છે. ખેડૂતો દ્વારા જંતુનાશક દવાઓ અને રાસાયણિક ખાતરનો વિવેકપૂર્ણ ઉપયોગ થાય તે ખેડૂતો માટે આર્થિક દ્રષ્ટિએ તો જરૂરી છે જ, તે ઉપરાંત પર્યાવરણની દ્રષ્ટિએ પણ ખૂબ જ મહત્ત્વનું છે. આ બાબતે ખેડૂતોને જરૂરી માર્ગદર્શન, તાલીમ અને માહિતી આપવા માટે તેમજ ખેડૂતોમાં જાગૃતી લાવવા એક મોટું અભિયાન ચલાવવાની જરૂર છે.

૮.૩.૮ ખેતધીરાણ અંગે :

આ અભ્યાસ દરમિયાન જોવા મળ્યું કે કપાસનો પાક લેનાર ખેડૂતોમાં કપાસનો પાક લેવા માટે લીધેલ ધીરાણનું સરેરાશ એકર દીઠ વ્યાજખર્ચ પિયત ખેડૂતોમાં રૂ. ૨૫૫.૮૮ અને બીન પિયત ખેડૂતોમાં રૂ. ૧૭૫.૧૨ છે. જે મહત્તમ રૂ. ૧,૧૧૧.૦૦ છે. આ એકર દીઠ ઊંચું દેખાતુ વ્યાજખર્ચ તો પાણીમાં રહેલ હિમશીલાની બહારની દેખાતી ટોચ સમાન છે. આ અભ્યાસ દરમિયાન જોવા મળ્યું કે ખેડૂતો ખાસ કરીને પોતાની તાત્કાલિક જરૂરિયાતો માટે વ્યાજે નાણા મેળવવા શાહુકારો-મોટા ખેડૂતો અને વેપારીઓ પર આધાર રાખે છે. આ લોકો ખેડૂતો પાસેથી વ્યાજના ઊંચાં દરો લે છે અને ખેતપેદાશો નીચા ભાવોએ ખરીદી લે છે. આથી ખેડૂતોને બેવડો માર પડે છે. આ બાબતોનું પ્રમાણ ઘણું જ ઊંચું છે. અનુભવી ખેડૂતોના મત પ્રમાણે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો - તેમજ અન્ય સરકારી એ જન્સીને બદલે મોટા ખેડૂતો કે વેપારીઓ પાસેથી ખેડૂતોએ વ્યાજે નાણા લેવામાં બે-ત્રણ કારણો જવાબદાર છે. જેમાં પ્રથમ તો રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો કે અન્ય સરકારી એજન્સીઓમાં ધીરાણ મેળવવા માટે ફોર્મ મેળવવાથી માંડીને, તારણો આપવા, જમીનો આપવા વિગેર પ્રક્રિયા ખેડૂતોને આંટીઘુટીવાળી અને અગવડયુક્ત લાગે છે. વળી ખેડૂતોને પોતાનું ખેતી કાર્ય છોડીને આ લાંબી પ્રક્રિયા પાછળ સમય બગડેવો પણ પોષાતો નથી.

બીજું કે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો તેમજ અન્ય સરકારી એજન્સીઓ આવી લાંબી પ્રક્રિયાને અંતે લોન મંજૂર કરે તેમાં ઘણો જ લાંબો સમય બગાડે છે. જ્યારે ખેડૂતોને તો તાત્કાલિક નાણાની જરૂર હોય છે.

ત્રીજું કે ઘણીવાર રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો કે અન્ય સરકારી એજન્સીઓની લોન કે ધીરાણ યોજનાઓની પૂરતી માહિતી ખેડૂતો પાસે હોતી નથી. તેથી ખેડૂતો મોટા ખેડૂતો કે વેપારી પાસેથી ધીરાણ મેળવી પોતાની નાણાની જરૂરિયાત સંતોષે છે. તેને લીધે ખેડૂતોને બેવડું નુકશાન સહન કરવું પડે છે. જેની અસર ખેતીના વિકાસ પર નકારાત્મક રીતે થાય છે.

ખેડૂતોને આ મોટા ખેડૂતો કે વેપારીઓની વ્યાજની ચુંગાલમાંથી છોડાવવા માટે નીચેના પગલાઓ લઈ શકાય.

(i) રાષ્ટ્રીયકૃત બેંક કે અન્ય સરકારી એજન્સીઓ માટે ધીરાણ કરવા માટે ખેડૂત સૌથી વધુ સલામત ગણી શકાય. કારણ કે ખેડૂતને તેની જમીનને તારણમાં લઈને ધીરાણ અપાય તો જમીન સ્થળાંતર ન થઈ શકે તેવી વસ્તુ છે. તેથી આવા તારણ સામે આપેલ ધીરાણના નાણા ડુબવાને પ્રશ્ન ઉભો થવાની ક્યારેય શક્યતા જ નથી.

(ii) ખેડૂતોને જે જમીનની માલિકી ધરાવતો હોત તે જમીનની અંદાજીત કીંમતના આધારે ખાસ “ધીરાણ કાર્ડ” આપવા જોઈએ.

(iii) ખેડૂતો આવા “ધીરાણ કાર્ડ” ના આધારે જ્યારે પણ પોતાને જરૂરિયાત ઉભી થાય ત્યારે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંક કે અન્ય સરકારી એજન્સીમાંથી વ્યાજે નાણા મેળવી શકે અને જરૂરિયાત પુરી થયે નાણાં પરત જમા કરાવી શકે અને જેટલા સમય માટે નાણાનો ઉપાડ થયો હોય તેટલા સમયનું જ વ્યાજ વસુલાવાની વ્યવસ્થા થઈ શકે.

(iv) ખેડૂતોને આવા “ધીરાણ કાર્ડ” આપતા પહેલા ધીરાણ આપવા બાબતની તમામ કાર્યવાહી અગાઉથી થઈ ગઈ હોવાથી, ખેડૂતોને જ્યારે જોઈએ ત્યારે તાત્કાલીક વ્યાજે નાણા મળી શકે છે. તેથી ખેડૂતની તાત્કાલીક નાણાંની જરૂરિયાત આ વ્યવસ્થાથી સંતોષાઈ શકે છે.

(v) આવા “ધીરાણ કાર્ડ” ના આધારે નાણાની પ્રાપ્તિ એ.ટી.એમ મશીનો દ્વારા પણ લઈ શકે કે ગ્રામ્ય ક્ષેત્રે આવેલ બેંક કે પોસ્ટ ઓફિસ પણ આ કામે કરી શકે તેવી વ્યવસ્થા પણ કરી શકાય.

(vi) કોઈ કિસ્સામાં ખેડૂત ધીરાણની રકમ પરત ન કરે તો બેંક પાસે જમીન તારણમાં હોઈને ચિંતાનું કોઈ કારણ નથી. તેમ છતાં ખેડૂતોમાં આ નાણા પરત ભરવા જ જોઈએ તે તેઓની પવિત્ર ફરજ છે તેવો વિચાર ખેડૂતોમાં પ્રચલિત થાય તેમજ ખેડૂતોમાં જાગૃતિ લાવવા ખાસ પગલાઓ લેવાથી ખેડૂતોમાં સરકારી પૈસા પરત ન ભરવાની વૃત્તિ સહેલાઈથી દૂર થઈ શકે તેમ છે.

આ જો આવી ની પદ્ધતિથી ખેડૂતોને બેંકો દ્વારા ધીરાણ આપવાની વ્યવસ્થા થાય તો ખેતીક્ષેત્રમાં વિકાસની ઝડપ વધશે તે ચોક્કસ છે.

૮.૩.૯ વ્યાજબી અને પોષણક્ષમ ભાવો :

કપાસના પાકમાં વ્યાજબી અને પોષણક્ષમ ભાવો મળવા તે ખેલ કે જુગાર જેવું બની જાય છે. ખેડૂતો રાત દિવસ મહેનત કરી પોતાનો પાક તૈયાર કરે છે. પાક તૈયાર કરવા માટે જંતુનાશક દવાઓ, રાસાયણિક ખાતર, મજુરી, બિયારણ, ડીઝલ-પેટ્રોલ તેમજ અન્ય જરૂરિયાતોની ચીજોના ભાવોમાં સતત વધારો થાય છે. આ ભાવ વધારાનો બોજ ખેડૂતો પર જ આવે તો ખેડૂતોએ ચુકવવો પડે છે, પરંતુ ત્યાર પછી કપાસમાં ભાવોમાં આવો વધારો થતો હોય તેવું બને જ તે નક્કી હોતું નથી અને તેથી તદ્દન વિરૂધ્ધમાં ઘણીવાર કપાસમાં ભાવો સતત ઘટે પાણ છે. આવી સ્થિતિમાં ખેડૂતોને બમાણો બોજ સહન કરવાનો આવે છે. આ નિવારવા ટેકાના ભાવો જાહેર કરી દેવા જોઈએ અને આ ટેકાના ભાવો ખેડૂતોને વ્યાજબી પોષણક્ષમ વળતર મળી રહે તેટલા હોય તે ખૂબ જ અગત્યનું છે.

૮.૩.૧૦ પાક વેચાણ માટે માર્કેટ યાર્ડ :

સૌરાષ્ટ્રમાં ખાસ કરીને જામનગર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં માર્કેટીંગ યાર્ડનો વિકાસ ખૂબ જ ઓછો છે. પરિણામે ખેડૂતો પોતાની ખેતપેદાશ સ્થાનિક ગ્રામ્ય વેપારી મારફતે શહેરના મોટા વેપારીને વેચે છે. જેમાં ખેડૂતને નીચા ભાવો મળવા, વજનમાં કે હિસાબોમાં કે અન્ય ગેરરીતિઓનું ભોગ બનવું પડે છે, તેથી આ જિલ્લાઓમાં માર્કેટીંગ યાર્ડનો વ્યાપ સારી રીતે વધે તે ખેડૂતને કપાસની ખેતીમાં યોગ્ય વળતર મળે તે માટે ખૂબ જ મહત્ત્વનું છે.

૮.૩.૧૧ સહકારીક્ષેત્રની કામગીરી :

ખેતીક્ષેત્રમાં સહકારી સંસ્થાઓ ખેડૂતોને જરૂરિયાત સમયે ધીરાણ આપવાની કે તૈયાર પાકની ખરીદી માટે કે તૈયાર પાકની સંગ્રહની વ્યવસ્થા ઉભી કરવાની કે સંગ્રાહેલ ખેત પેદાશ સામે લોન આપવાની કે વ્યાજબી ભાવોએ રાસાયણિક ખાતર તેમજ બિયારણ પુરૂ પાડવાની વગેરે અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરી શકે. પરંતુ સૌરાષ્ટ્રમાં સહકારીક્ષેત્રની સંસ્થાઓની ખેતીક્ષેત્રમાં આવી પ્રવૃત્તિ ખૂબ જ મર્યાદિત રીતે જોવા મળે છે. તેથી જો ખેતીક્ષેત્રમાં સહકારી સંસ્થાઓ પોતાની આવી ઉપર મુજબની, ખેડૂતો માટેની ફાયદાકારક અને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ વિકસાવે તો ખેતીક્ષેત્ર અને ખેડૂતો માટે ખૂબ જ ફાયદારૂપ થાય તેમ છે. આ માટે સહકારીક્ષેત્રના

વિકાસમાં અવરોધ દૂર કરવા સરકાર વિવિધ પગલાઓ લઈ શકે.

૮.૧૩.૧૨ ખેતીક્ષેત્ર મૂડી રોકાણ :

હાલના સંજોગોમાં લોકો ખેતીમાં મુડીરોકાણ કરવામાં ખચકાટ અનુભવે છે. કારણ કે ખેતીમાં નીચું વળતર અને વધુ પડતી અનિશ્ચિતતા છે. તેથી ખેતીક્ષેત્રે નવું મુડી રોકાણ કર્યા વગર જ જે કાંઈ પેદાશ થાય તે લઈ લેવું તેવું માનસ કામ કરતું હોય તેમ લાગે છે. પરિણામે ખેતીક્ષેત્રે જમીનનું અતિદોહન થાય છે. લોકો શહેરી જમીન, મકાન, શેર, સોનાચાંદી, કે શહેરી વેપાર ધંધામાં રોકાણ કરવાનું વધુ પસંદ કરે છે. પરિણામે ખેતીમાં નવું મુડી રોકાણ થવાના અભાવે નવા સુધારાઓ થતાં નથી અને જમીનનું અતિદોહન થાય છે. પરિણામે નીચું ઉત્પાદન થાય છે. જે સરકાર દ્વારા ખેતક્ષેત્રે મૂડીરોકાણ વધુ આકર્ષક બને તે માટે ખેતીક્ષેત્રેની અનિશ્ચિતતાઓ દૂર કરવા ઉપરાંત વિવિધ પગલાઓ લઈ લોકોને ખેતીમાં મુડી રોકાણ કરવા આકર્ષાય તેવી સ્થિતિનું નિર્માણ કરવાની જરૂર છે.

૮.૩.૧૩ ખેતી આર્જિવિકાનું સાધન :

હજી પાણ ખેતીને વ્યાપારને બદલે આર્જિવિકાનું સાધન માનવામાં આવે છે. જે ખેતીને વ્યાપાર સમજીને ખેડૂતો ખેતી કરે તો ખેતીનો વિકાસ સારી રીતે થઈ શકે તેમ છે. દા.ત. ખેતી સાથે પૂરક વ્યવસાયો વિકસાવવા, ખેતીની આધુનિક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવો જેથી ખેડૂતો પોતાની આવક વધારી શકે.

૮.૩.૧૪ સામાજિક માળખું:

આગળના તારણોમાં જોયું કે અશિક્ષિત ખેડૂત કરતા શિક્ષિત ખેડૂત પ્રમાણમાં બધી જ બાબતોમાં વધુ યોગ્ય હોય, સારો ખેડૂત હોય તેમ જાણાય છે. આ જ બાબતને આગળ વિચારીએ તો હાલમાં સામાજિક માળખું એવું ઉભું થયું છે કે લોકોને શહેરનો મોહ વધ્યો છે. શહેરી લોકોને સામાજિક રીતે થોડું વધુ મહત્ત્વ અપાય છે. જે લોકોની તદ્દન ખોટી સમજ છે. જેના પરિણામે ગામડું અને ખેતી બંને ભાંગતા જાય છે. પ્રમાણમાં કાંઈક હોંશિયાર, બુદ્ધિશાળી, આવડતવાળા, સાહસિક, શિક્ષિત લોકોને શહેરોમાં રોજગારી-ધંધો મળી છે તેથી તેઓ શહેરોમાં ચાલ્યા જાય છે. જેના પરિણામે ગામડામાં ખેતીમાં રહેનારા લોકો શહેરમાં કે અન્ય કોઈ

વ્યવસાયમાં જવાની તક ન મળી એટલે ખેતીમાં જોડાયા તેવી સ્થિતિ થાય છે. ટૂંકમાં ખેતીક્ષેત્રના ભાગમાં જે સાધનો આવે છે તેની ગુણવત્તા ઘણી જ નબળી હોય છે. આને પરિણામે ખેતીમાં પોતાની બુદ્ધિ પહેલ કરવાની વૃત્તિ, જ્ઞાન, સાહસ, કૌશલ્ય અને કાંઈક નવું કરવાની વૃત્તિવાળા લોકોનું પ્રમાણ ઘટ્યું છે જેની માઠી અસરો ખેતીક્ષેત્ર પર સ્પષ્ટ રીતે પડે છે. આ બાબતે સરકારે તેમજ સમાજશાસ્ત્રીઓએ ગંભીર ચિંતા સેવી સંયુક્ત પ્રયાસોથી એવા પગલાઓ લેવા જોઈએ, એવી નીતિઓ ઘડવી જોઈએ કે જેથી શિક્ષિત - બુદ્ધિશાળી - કૌશલ્ય અને પહેલવૃત્તિ ધરાવતો વર્ગ ગ્રામ્યક્ષેત્રે રહીને ખેતીમાં જોડાવા આકર્ષાય.

૮.૩.૧૫ ખેતપેદાશના સંગ્રહ અને લોનની સુવિધા :

આ અભ્યાસના તારણમાં આપણે જોયું કે પાક તૈયાર થયા બાદ એક માસમાં તો ૫૦%થી વધુ પાકનું ખેડૂત વેચાણ કરી નાખે છે. કારણ કે ખેડૂત સતત નાણાભીડ અનુભવે છે. તે ઉપરાંત તૈયાર પાક સંગ્રહની સુવિધાનો અભાવ, આવા સંગ્રાહેલ પાક સામે લોનની અપુરતી સુવિધા, ભાવોની અનિશ્ચિતતા વિગેરેને કારણે ખેડૂત પાકનું તરત વેચાણ કરી નાખે છે. વળી આ સમયે બજારમાં સામાન્ય રીતે ખેતપેદાશ એકી સાથે વેચાણમાં આવતી હોવાથી થોડા નીચા ભાવોએ પોતાની પેદાશનું વેચાણ કરવું પડે છે. ખેતપેદાશના સંગ્રહની યોગ્ય સુવિધા તેમજ આવા સંગ્રહની સામે પૂરતી લોન આપવાની યોગ્ય વ્યવસ્થા થાય તે ખૂબ જ જરૂરી છે.

૮.૩.૧૬ પાક વીમો :

ખેતીમાં મગફળીના પાકની જેમ જ કપાસના પાકમાં પણ વધુ સમયગાળો છે, પરિણામે તેટલું જોખમ વધે છે. તેથી મગફળીના પાકની જેમ જ શરતો અને પ્રિમિયમથી કપાસના પાકમાં પણ પાક વિમાની સુવિધા આપવી જોઈએ.

૮.૩.૧૭ નબળા વર્ષોમાં પુરક રોજગારી :

ખેતીમાં જ્યારે વર્ષ નબળું હોય ભારે ખેડૂતોને આર્થિક સ્થિતિ ટકી રહે તે માટે પૂરક વ્યવસાયો, રોજગારીની વ્યવસ્થા સરકારે કરવી જોઈએ તથા નાણાની જરૂરિયાત માટે ઓછો વ્યાજવાળી લોનની વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ.

૮.૩.૧૮ ખેડૂતોને તાલિમ અને માર્ગદર્શન :

કપાસની ખેતીમાં રહેલા ખેડૂતોનો ઊંચી ગુણવત્તાવાળું, વધુ પાક ઉત્પાદન કરી શકે, અને પરિણામે ખેડૂતો વધુ ઊંચા ભાવો અને વધુ વેચાણ અને વધુ આવકો મેળવી શકે તે માટે ખેડૂતોને ખાસ તાલિમ-માર્ગદર્શન આપવાની જરૂર છે કે જેમાં કપાસના પાકનું વાવેતર, જમીનની માવજત, બિયારણની ઓળખ, જંતુનાશક દવાઓ અને રાસાયણિક ખાતરનો યોગ્ય વપરાશ, કપાસના પાકમાં વીણી કરતી વખતે અને કપાસ વીણાઈ ગયા બાદ ખેત પેદાશનો ઘેર સંગ્રહ કરતી વખતે ધ્યાનમાં લેવાની, હેરફેર કરતી વખતે ધ્યાનમાં લેવાની મહત્વની બાબતો-તકેદારીઓ વગેરે બાબતે ખેડૂતોને યોગ્ય સઘન તાલીમ કે માર્ગદર્શન સરકારે જિલ્લા-તાલુકા સ્તરે અને જરૂર પડે તો ગામડે-ગામડે જઈને પણ અપાય તેવી વ્યવસ્થા ઉભી કરવાની જરૂર છે. જેથી ખેડૂતો વધુ ઉત્પાદન, વધુ સારી ગુણવત્તાવાળુ ઉત્પાદન અને વધુ ભાવો તેમજ વધુ આવકો-વળતર મળી શકશે.

૮.૪ ભાવિ સંશોધન શક્યતાઓ :

કોઈપણ સંશોધનો પુરૂ થાય તે સંશોધન પ્રવૃત્તિનો અંત હોતો નથી. સંશોધન પ્રવૃત્તિ તો અનંત આકાશની જેમ નિરંતર, અટક્યા વગર આગળને આગને વધે તેવી પ્રવૃત્તિ છે. કોઈ એક સંશોધનના પરિણામો બીજા અનેક સંશોધનના રસ્તા ખોલે છે. “કપાસ ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરના વલાણો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં” - આ અભ્યાસના તારણો અને સૂચનોના અંતે કહી શકાય કે અહીં આ કાર્ય પુરું થતું નથી. પરંતુ હજુ તો શરૂઆત થઈ છે. હજુ આ ક્ષેત્રમાં ઘણું બધું થઈ શકે તેમ છે. જેમ કે:

૮.૪.૧ આ અભ્યાસ ખાસ કરીને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના સંદર્ભમાં જ હોઈને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના બધા જ તાલુકાઓને પસંદ કરવામાં આવ્યા છે. પરંતુ સૌરાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓમાંથી ફક્ત એક એક તાલુકો જ પસંદ કરવામાં આવ્યો છે. તેથી જે આર્થિક વ્યવસ્થા થઈ શકે તેમ હોય તો સૌરાષ્ટ્રના બધા જ જિલ્લાઓના બધા જ તાલુકાઓને પસંદ કરી અભ્યાસ કરવામાં આવે તો અભ્યાસ વધુ સઘન બને તેમ છે.

૮.૨.૨ ગુજરાતમાં સૌરાષ્ટ્ર ઉપરાંત -ઉતર ગુજરાત અને દક્ષિણ ગુજરાતમાં પાણ કપાસનું વાવેતર થાય છે. તેથી આ વિસ્તારના ઉત્પાદનખર્ચના આંકડાઓ સંશોધન વડે મેળવી. સમગ્ર ગુજરાતનો આ જ પ્રકારનો અભ્યાસ થઈ શકે તેમ છે તેથી આગળ વધીને કહી શકાય કે સમગ્ર ભારતને પાણ ધ્યાને લઈને આજ પ્રકારનો અભ્યાસ થઈ શકે. આમાં જુદા જુદા વિસ્તારોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ પાણ થઈ શકે.

૮.૪.૩ આ અભ્યાસમાં અમુક મર્યાદાઓને કારણે જિલ્લા-તાલુકાઓમાંથી અમુક પંસદ કરેલા મર્યાદિત ખેડૂતો પાસેથી જ માહિતી મેળવવામાં આવી છે. જે આવી માહિતી બહોળા પ્રમાણમાં વધુ ખેડૂતો પાસેથી મેળવી અભ્યાસને થોડો વધુ સાર્વત્રિક બનાવી પરિણામોને ચકાસી શકાય તેમ છે.

૮.૪.૪ સૌરાષ્ટ્રમાં ભાવનગર, રાજકોટ અને ગોંડલના માર્કેટીંગ યાર્ડને બાદ કરતા માર્કેટીંગ યાર્ડોની કામગીરી અને વિકાસ ઘણો જ નબળો છે. આવું શા માટે છે? તે જાણવા એક અભ્યાસ થઈ શકે તેમ છે.

૮.૪.૫ સૌરાષ્ટ્રમાં ઘણા વિસ્તારોમાં જમીનની ફળદ્રુપતા ઓછી છે તેમજ ઘણા વિસ્તારોની જમીનોમાં ક્ષારનું પ્રમાણ વધુ છે જેના કારણે એકંદરે જમીનની ફળદ્રુપતા ઘટે છે. જે બાબતે જમીનના તજજ્ઞો-વૈજ્ઞાનિકો અલગથી અભ્યાસ કરી શકે તેમ છે. જેના સૂચનોના આધારે મોટાપાયે જમીન સુધારણાના કાર્યક્રમો અમલમાં મુકી શકાય તેમ છે.

૮.૪.૬ ખેતીક્ષેત્રે ધીરાણની વ્યવસ્થામાં ખૂબ જ મોટા પ્રશ્નો રહેલા છે. જેની તલસ્પર્શી જાણકારી તેમજ માહિતી માટે એક અલગ અભ્યાસ થાય તે જરૂરી છે.

૮.૪.૭ સામાન્ય રીતે કપાસ ઉત્પાદકોની સ્થિતિ ખૂબ જ નિરાશાજનક છે. ખેડૂતોને કપાસ ઉત્પાદનની ઊંચી પડતર આવતી હોવાથી નફો રહેતો નથી. કપાસની ખેતીમાં ઘણા ખેડૂતો ખૂબ જ ખર્ચ કર્યા બાદ પાણ ખોટ સહન કરતા હોય તેવું જોવા મળે છે. તે જોતા કહી શકાય કે આ બાબતને વધુ સ્પષ્ટ બનાવવા ઉત્પાદનખર્ચ અને પડતર અંગે વધુ સઘન અભ્યાસની જરૂર છે.

૮.૪.૮ કપાસનું બજાર આંતર રાષ્ટ્રીય બજાર છે, આંતર રાષ્ટ્રીય બજારમાં

ભારતીય કપાસની ગુણવત્તા નબળી પડે છે. કપાસની વીણીથી લઈને તેના સંગ્રહ દરમિયાન કપાસની ગુણવત્તા જળવાઈ રહે ઊંચી રહે તે બાબતે પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવતું નથી. જેથી કપાસની ગુણવત્તા વધે તે માટે શું શું થઈ શકે? આવી કાળજી લેવા જતા કેટલું ખર્ચ વધે? તેની સામે વળતરમાં કેટલો વધારો થાય? તે બાબતે એક અભ્યાસ થઈ શકે તેમ છે.

૮.૪.૯ સૌરાષ્ટ્રમાં મોટે ભાગે સુકી ખેતીનું વધુ પ્રાધાન્ય છે. વળી વારંવાર દુષ્કાળો કે ઓછો અને અનિયમિત વરસાદની ફરિયાદ રહે છે. તેથી જે સુકી ખેતીમાં કયા કયા નવા પાકો લઈ શકાય, તે પાકોની જતોમાં સુધારણા, બિયારણોમાં સુધારાઓ વગેરે બાબતે થોડો અલગ પ્રકારનો અભ્યાસ થઈ શકે તેમ છે. જે સુકી ખેતી કરતા ખેડૂતો માટે આર્થિક રૂપ બની શકે.

૮.૪.૧૦ આ અભ્યાસમાં કપાસના ઉત્પાદનમાં ખર્ચ અને વળતરનો જે રીતે અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે તેજ રીતે ભારતમાં લેવાના અન્ય મહત્વના પાકોમાં પણ આ પ્રકારનો અભ્યાસ કરવામાં આવે તો પાકોમાં રહેલી સમસ્યાઓ ઉપર પ્રકાશ પાડી શકાય તેમ છે. આ જ બાબતે આગળ વધીને કહી શકાય કે અન્ય ખેતપાકો ઉપરાંત ખેતીક્ષેત્રે રહેલી પુરક પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે પશુપાલન વગેરેમાં પણ આવો જ ખર્ચ અને વળતરનો અભ્યાસ થઈ શકે તેમ છે.

ઉપર્યુક્ત બાબતો સિવાયની પણ એવી ઘણી બાબતો હોઈ શકે કે જેના વિશે ભવિષ્યમાં સંશોધન કરવાનું ખૂબ જ ઉચિત અને આવશ્યક હોય.

૮.૫ ઉપસંહાર :

આમ આ પ્રકરણમાં આ અભ્યાસનો સારાંશ અને સૂચનો કરવામાં આવ્યા છે. આ સારાંશ કે તારણો ખેડૂતો પાસેથી મેળવેલ માહિતીના આધારે જે આંકડાકીય માહિતી તૈયાર કરવામાં આવી તેના વિશ્લેષણના આધારે આપવામાં આવ્યા છે. ખેડૂતો પાસેથી માહિતી મેળવવાથી માંડીને દરેક તબક્કે કોઈ માનવીય ભૂલ ન રહે તેવો પ્રયાસ કરવામાં આવેલ છે. તેથી કપાસના પાકમાં કે ખેતીક્ષેત્રે કામ કરનારા સંશોધકો કૃષિક્ષેત્રના સરકારી અધિકારીઓ તેમજ આ ક્ષેત્રમાં રસ ધરાવનાર સૌને આ અભ્યાસની માહિતી ઉપયોગી થશે. તેમજ દિશા સૂચન આપશે તેવી આશા છે.

“ સૌરાષ્ટ્રમાં કપાસ ઉત્પાદનના ખર્ચ અને વળતરના વલાણો : સુરેન્દ્રનગર જીલ્લાના સંદર્ભમાં ”

આર્થિક મોજણીનું વર્ષ :- ૨૦૦૧-૨૦૦૨

સંશોધકનું નામ :-

પ્રા. સહદેવસિંહ જે. ઝાલા

મહારાજા શ્રી ભગવતસિંહ આર્ટસ અને કોમર્સ કોલેજ

અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ

ગોંડલ. જી. રાજકોટ

માર્ગદર્શકનું નામ :-

ડ. કે. યુ. જાડેજા

શ્રીમતી ધમસાગીયા કોમર્સ કોલેજ

રાજકોટ

આર્થિક મોજણી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો

૧. પ્રશ્નો ના જવાબો સ્પષ્ટ અને પુરે પુરા લખવા.
૨. માહિતી પેન્સીલથી ભરવી.
૩. જે ખેડુતે પોતાની બધી જ જમીન કે મોટા ભાગની જમીનમાં કપાસનું વાવેતર કરેલું હોય તેવા ખેડુતોને શક્ય હોય ત્યાં સુધી પસંદ કરવા
૪. આ પ્રશ્નાવલીમાં કપાસ ઉત્પાદન તેમજ ખર્ચ અંગેની માહિતી જુન - ૨૦૦૧ ફેબ્રુ / માર્ચ - ૨૦૦૨ના વર્ષની પાક પ્રમાણે ભરવાની.
૫. ખેડુતોનું વર્ગીકરણ નીચે પ્રમાણે રહેશે.

અ. સીમાંત ખેડુત	૫ એકર સુધી
બ. નાનો ખેડુત	૫ એકરથી ૮ એકર સુધી
ક. મધ્યમ ખેડુત	૮ એકરથી ૧૫ એકર સુધી
ડ. મોટો ખેડુત	૧૫ એકર કે તેથી વધુ

સામાન્ય માહિતી :-

- ૧.૧.૧ ખેડુતનું નામ :-
- ૧.૧.૨ ખેડુતનું વર્ગીકરણ :- સીમાંત / નાનો / મધ્યક / મોટો કોડ નં :-
- ૧.૧.૩ પિયત / બિન પિયત :-
- ૧.૧.૪ ગામનું નામ :- વસ્તી :- કોડ નં:-
- ૧.૧.૫ તાલુકો :- કોડ નં :-
- ૧.૧.૬ જિલ્લો :- કોડ નં :-
- ૧.૧.૭ ખેડુતના કુટુંબના સભ્ય સંખ્યા :-

	શિક્ષીત			અશિક્ષીત
	પ્રાથમીક	માધ્યમીક	ઉચ્ચ શિક્ષણ	
સ્ત્રીઓ				
પુરુષો				
બાળકો				
કુલ સભ્ય સંખ્યા				

૧.૨ ખેડુત પાસે રહેલી જમીનની અને પાકની વિગતો

માલીકી ની કુલ જમીન	કપાસના પાકમાં નીચેની જમીન (એકરમાં)	
	પિયત	વાવેતર (એકરમાં)
હેક્ટર :-	૧ શંકર - ૪	
એકર :-	૨ શંકર - ૬	
ગુંઠા :-	૩ શંકર - ૮	
	૪ શંકર - ૧૦	
કુલ :-	૫	
એકર દીઠ બિયારાગનો વપરાશ (કીલોમાં)	૬	
	૭	
	૮	
	૯	
	બિન પિયત	વાવેતર (એકરમાં)
પાક	ગુજ ૧૦	
૧	ગુજ ૧૨	
૨	ગુજ ૧૩	
૩	ગુજ ૧૫	
૪	ગુજ ૨૧	
૫	દેવીરાજ	
	વી. ૭૯૭	
	વાગડ	
	સી.જે. ૭૩	
	કુલ	
	અન્ય પાકની વિગત	
	જાત	વાવેતર (એકરમાં)
	ઘઉં	
	બાજરી	
	તલ	
	કઠોળ	
	જુવાર	
	મગફળી	
	અન્ય	
	કુલ	

૨. કપાસ ઉત્પાદન ખર્ચની વિગત

૨.૧ બિયારણ ખર્ચની વિગત

ક્રમ	બિયારણની જાત	ઘરનું બિયારણ			વેચાતું બિયારણ(કીલો)			કુલ ખર્ચ રૂપિયા (૩ + ૪ + ૫)
		વપરાશ (કુલ)	ભાવ (કુલ)	રૂપિયા	વપરાશ (કુલ)	ભાવ (કુલ)	રૂપિયા	
૧	૨	૩			૪			૫
૧								
૨								
૩								
૪								
૫								
૬								
૭								
૮								
૯					બિયારણનું કુલ ખર્ચ રૂ.			

૨.૨ ખાતરના ખર્ચની વિગત

ક્રમ	ખાતરની વિગત(કીલો)	ઘરનું	કિંમત રૂ.	વેચાતું	કિંમત રૂ.	કુલ કિંમત રૂપિયામાં (૪ + ૬ - ૭)
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	દેશી ખાતર					
૨	ખોળ					
૩	રાસાયણિક ખાતર					
	અ.					
	બ.					
	ક.					
	ડ.					
				ખાતરનું કુલ ખર્ચ		

૨.૩ સિંચાઈના ખર્ચની વિગત :-

૨.૩.૧. પિયત કપાસના સિંચાઈ ખર્ચની વિગત :-

અ. સિંચાઈની પધ્ધતી :- કુવો / બોર / કેનાલ / ડ્રીપ ઈરીગેશન / ભાડેથી

બ. કુલ કેટલા એકરમાં કપાસ પિયત કરેલ છે :-

ક્રમ	વિગત	પિયત કપાસ (એકરમાં)	પાણીની સંખ્યા	એક પાણીનો અંદાજીત ખર્ચ (રૂપીયામાં)	પિયતનું ખર્ચ $\text{૪} + \text{૫} = \text{૬}$
૧	૨	૩	૪	૫	૬
				પીયત કપાસનું સિંચાઈ ખર્ચ	

૨.૩.૨ બિન પિયત કપાસનું સિંચાઈ ખર્ચની વિગત :-

અ. થોમાસું પાકમાં સામાન્ય રીતે પાછલા કેટલા વરસાદની ખેંચ અનુભવો છો.

બ. જે પાછલા વરસાદ ન થાય તો સિંચાઈની વ્યવસ્થા કરો છો. હા / ના

ક. જે સિંચાઈની વ્યવસ્થા ન કરતા હોય તો કુવો / બોર / કેનાલ / ડ્રીપ ઈરીગેશન / ભાડેથી

૩. જે સિંચાઈની વ્યવસ્થા ન કરતા હોય તો તેનું કારણ જણાવો.

(૧) ખેતીલાયક પાણીનો અભાવ

(૨) પાણીના સાધનોનો અભાવ

(૩) નાણાકીય સાધનોનો અભાવ

ક્રમ	વિગત	પિયત કપાસ (એકરમાં)	પાણીની સંખ્યા	એક પાણીનો અંદાજીત ખર્ચ (રૂપીયામાં)	પિયતનું ખર્ચ $\text{૪} + \text{૫} - \text{૬}$
૧	૨	૩	૪	૫	૬
				બિન પિયત કપાસનું સિંચાઈ ખર્ચ	

૨.૪ પાક સંરક્ષણ માટે જંતુનાશક દવાના ખર્ચની વિગત :-

૨.૪.૧ પિયત કરેલ કપાસના પાકમાં જંતુનાશક દવાના ખર્ચની વિગત

ક્રમ	વાપરેલ દવાનો પ્રકાર	વાપરેલ દવાનો જથ્થો (લી.માં)	દવાની કિંમત (લી.માં)	કુલ ખર્ચ (રૂ.) ૩ X ૪ - ૫
૧	૨	૩	૪	૫
પિયત કપાસના પાકમાં જંતુનાશક દવાનું ખર્ચ				

૨.૪.૨ બિન પિયત કરેલ કપાસના પાકમાં જંતુનાશક દવાના ખર્ચની વિગત

ક્રમ	વાપરેલ દવાનો પ્રકાર	વાપરેલ દવાનો જથ્થો (લી.માં)	દવાની કિંમત (લી.માં)	કુલ ખર્ચ (રૂ.)
૧	૨	૩	૪	૫
બિન પિયત કપાસના પાકમાં જંતુનાશક દવાનું ખર્ચ				

૨.૪.૩ પાક સંરક્ષણ માટે જંતુનાશક દવાનું કુલ ખર્ચ

અ. પિયત કપાસના પાકમાં જંતુનાશક દવાનું ખર્ચ :-

બ. બિન પિયત કપાસના પાકમાં જંતુનાશક દવાનું ખર્ચ :-

કુલ ખર્ચ રૂપિયામાં

૨.૫ માનવશ્રમ, પશુઓ અને યંત્રો / ટ્રેક્ટર પાછળ થયેલ ખર્ચની વિગત :-

ક્રમ	ખેડ ક્રયાની	મજૂરીના એકમ	મજૂરીખર્ચ	બળદનો ખર્ચ	ટ્રેક્ટર કે યંત્રોનો	કુલ ખર્ચ
	વિગત	(દીવસોમાં)	રૂપિયામાં	રૂપિયામાં	ખર્ચ રૂપિયામાં	
		ઘરના ભાડેથી	ઘરના ભાડેથી	ઘરના ભાડેથી	ઘરના ભાડેથી	૪+૫+૬
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	પ્રાથમીક ખેડ					
૨	ખાતરો ભરવા માટે					
૩	બિયારાણ તૈયાર કરવું					
૪	વાવાણી					
૫	પાક સંરક્ષણ દવા છાંટવાનું					
૬	નિદાંમાણ					
૭	આંતર ખેડ					
૮	કપાસ વિણી					
૯	માલ ઘરે પહોંચતો કરવો તે					
૧૦	સાંઠી ઉપાડવા					
૧૧	અન્ય મજૂરી ખર્ચ					
કુલ મજૂરી ખર્ચ રૂા.						

૨.૬ કપાસનો પાક લેવા માટે લીધેલ ધીરાણના વ્યાજની વિગત :-

ક્રમ	ધીરાણ લીધેલ સંસ્થા	મુદલ	વ્યાજનો દર	મુદલ	ચુકવેલ વ્યાજ (રૂ.)
૧	રાષ્ટ્રીય કૃત બેંક				
૨	સહકારી મંડળી				
૩	કૃષી ગ્રામીણ વિકાસ બેંક				
૪	જમીન વિકાસ બેંક				
૫	ખાનગી				
૬					
વ્યાજની કુલ રકમ-----					

૨.૭ અન્ય ખર્ચની વિગત :-

ક્રમ	ખર્ચની વિગત	ખર્ચ (રૂ.માં)
૧	ખેત સાધનોના સમારકામનું ખર્ચ	
૨	નાના ઓજારો દોરડા કપડા પંપ વિગેરે પરચુરાણ ખરીદી ખર્ચ	
૩	ખેતી માટે રાખેલ ભાડાના મકાનનું ભાડું	
૪	બળદના ઘાસચારાનો ખર્ચ	
૫	જમીન મહેસુલ-ઉપકર-ખર્ચ	
૬	અન્ય	
૭		
૮		
કુલ અન્ય ખર્ચ (રૂ. મા)		

૨.૮ ધસારા ખર્ચની વિગત

ક્રમ	સાધનનું નામ	ખર્ચ કર્યા વર્ષ (ખરીદી વર્ષ)	સાધનનું અંદાજીત આયુષ્ય	ખર્ચ (રૂ. માં)	સાધનનો એક વર્ષનો અંદાજીત ધસારો $\frac{પ}{૪} - ૬$
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	ટ્રેક્ટર અને તેના બધા જ સાધનો				
૨	ઓઈલ એન્જીન અને પંપ સેટ				
૩	ઈલે.મોટર અને પંપસેટ				
૪	ગાડુ				
૫	બળદ				
૬	કુવો				
૭	ચલાખી-ચલાખા તાડ પત્રી				
૮	હળ				
૯	દંતાળ				
૧૦	બેલી				
૧૧	સાંતી				
૧૨	રપટો				
૧૩	વાવાણીયો				
૧૪	ઢુઢીયું				
૧૫	દવાનો પંપ				
૧૬	મશીન પરની ઓરડી ગોડાઉન				
૧૭	બંધપાળા-લેવલીંગ કે જમીનસુધારણાનું ખર્ચ				
૧૮	સિંચાઈ વ્યવસ્થા માટે નું અન્ય ખર્ચ (પાઈપ- લાઈન, ડ્રીપ ઈરીગેશન વિગેરે				
૧૯	અન્ય				
૨૦					
એક વર્ષનો અંદાજીત ધસારા ખર્ચ					

નોંધ :- ધસારા ખર્ચમાં ધ્યાને લીધેલ વસ્તુની પુરી કીંમત અન્ય ખર્ચમાં ગણાયેલ ન હોય તે બાબતે ધ્યાન રાખવું.
તેમજ સાધનનો ઉપયોગ પણ જાણવો.

૩. ઉત્પાદન અને આવકની વિગત :-

૩.૧ કુલ ઉત્પાદન અને વેચાણની વિગત

ક્રમ	પાકની વિગત	કુલ ઉત્પાદન (૨૦ કિલોમાં)	વેચેલ જથ્થો (૨૦ કિલોમાં)	ભાવ(રૂ.) (૨૦ કિલોમાં)	આવક(રૂ.) (૩ X ૫-૬)	વેચાણ ન થયેલ જથ્થો ૩ - ૪ -- ૭
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
પાક વેચાણની આવક						

૩.૧.૧ પાક વેચાણનું માધ્યમ

ક્રમ	માધ્યમ	વેચેલ જથ્થો(૨૦ કિલોમાં)	કીમત (૨૦ કિલોમાં)
૧	ગામના વેપારીને		
૨	મોટા ખેડુતને		
૩	માર્કેટીંગ યાર્ડ		
૪	મોટા વેપારીને (દલાલ મારફત)		
૫	સી.સી.આઉ		
૬	ગુજ.કોટન ફેડરેશન		
૭	અન્ય.....		

૩.૨ વેચાણ ન થયેલ ઉત્પાદનના જથ્થાની વિગત :-

ક્રમ	વિગત	રાખેલ જથ્થો (કીલોમાં)	અંદાજીત ભાવ	અંદાજીત આવક(રૂ.માં)
૧	બિયારાણ માટે			
૨	ઘરના વપરાશ માટે			
૩	ભવિષ્યમાં વેચવા માટે			
૪				
૫				
વેચાણ ન થયેલ જથ્થાની અંદાજીત આવક(રૂ.)				

૩.૨.૧ ભવિષ્યમાં વેચવા માટે રાખેલ પાક ઉત્પાદનના જથ્થાને કયા ભાવે વેચવા માંગો છો.
ભાવ(૨૦ કી.)

૩.૩ વેચાણનો સમય.

ક્રમ	વિગત	વેચેલ જથ્થો	કીંમત(૨૦ કી.ગ્રા)
૧	ઉત્પાદન થયા પહેલા બે માસ અગાઉથી :		
૨	ઉત્પાદન થયા પછી તરત જ એક માસની અંદર		
૩	ઉત્પાદન થયા પછી એક માસથી ત્રણ માસ સુધીમાં		
૪	ઉત્પાદન થયા પછી ત્રણ માસ કે તેનાથી વધુ સમયમાં (માસ		

૩.૪ કુલ આવક.

અ. પાક વેચાણ દ્વારા થયેલ આવક (રૂ.)

.....

બ. વેચાણ ન થયેલ જથ્થાની અંદાજીત આવક (રૂ.)

.....

ખેડુતની કુલ આવક

BIBLIOGRAPHY

(A) Books

- (1) Agrawal, A. N. :- “Indian Agriculture”,
Vikas Publishing House Pvt. Ltd.,
Ghaziabad - (U. P.) (1980)
- (2) Borah, K. C. :- “Income Expenditure and Saving in
Rural India”, Mittal Publication,
New Delhi - (1977)
- (3) Bhakta, H. H. :- “Financial Agricultural - Develop-
ment and mode of Production”
Mittal Publication, New Delhi
- (4) Chauhan, D. S. :- “Agricultural Economics”,
Lakshmi Narain Publishers,
Hospital Road, Agra - (1953)
- (5) Dantwala, M. L. :- “Indian Agricultural - Development
Since Independence”, Oxford &
IBH Publishing Co. Pvt. Ltd.,
New Delhi - (1991)
- (6) Jadeja, K. U. :- “Production, Cost & Return - of
groundnut cultivation in Saurashtra
regin of Gujarat State”, Saurashtra
University - Rajkot (1998)
- (7) Manoria, C. B. :- “Agricultural Problems of India”,
Kitab Mahel, Daryaganj,

- New Delhi - (1973)
- (8) Mukhopadhyay, Arunendu. :- “Cropcost & Variations”, Mittal Publications, New Delhi - 110056 (1990)
- (9) Rajput, M. S. :- “Agricultural Productivity in India”, Tilakwasan for Discovery Publishing House, Delhi - (1985)
- (10) Sharma, J. P. :- “Agriculture in Developing Economy”, Pratteesha Publications, Jaipur (1986)
- (11) Srinivasamurty, A. P. :- “Agricultural Prices and Economic Development”, Himalaya Publishing House, Bombay (1984)
- (12) भटनागर, ब्रजगोपाल :- “ग्रामीण अर्थशास्त्र”, हिन्दुस्तानी एकेडेमी, इलाहाबाद (1959)
- (13) भटनागर, कालकाप्रसाद :- “भारतीय ग्रामीण अर्थव्यवस्था”, किशोर पब्लिशींग हाउस, कानपुर (1963)
- (14) दाहमा, ओमप्रसाद :- “कृषि एवं ग्राम्य अर्थशास्त्र”, रामप्रसाद एण्ड सन्स, - आगरा (1962)
- (15) દેસાઈ, એચ. જી. :- “સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવધિઓ”,
દેસાઈ, કે. જી. યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ (1997)
- (16) દેસાઈ, શંભુપ્રસાદ. એચ. :- “સૌરાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ”, સોરઠ શિક્ષણ અને સંસ્કૃતિ સંઘ જૂનાગઢ (1968)
- (17) દવે, હર્ષદ. :- “કપાસ”, એગ્રો ઇન્ફો સર્વિસીસ, આણંદ (2002)

- (18) દવે, રાજેન્દ્ર. :- “સૌરાષ્ટ્રની પાણીની સમસ્યા”,
પ્રવિણ પુસ્તક ભંડાર - રાજકોટ
- (19) ગાંધી, ભોગીલાલ. :- “ગુજરાત દર્શન”, ચેતન પ્રકાશન ગૃહ પ્રા. લી.,
વડોદરા(1960)
- (20) જોશી, બી. એચ. :- “ભારતનું કૃષિક્ષેત્ર - વિકાસ અને પડકારો”,
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
- (21) મેદોવોય, એ. આઈ. :- “ભારતીય અર્થવ્યવસ્થા”,
(અનુ. વ્યાસ અર્જુનભાઈ) પીપલ્સ બુક હાઉસ, રિલીફ રોડ, અમદાવાદ(1988)
- (22) મહેતા, રઘુવીર. એસ. :- “કૃષિ અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો અને વ્યવસ્થા”,
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ(1982)
- (23) પટેલ, રતિલાલ જે. :- “કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર”,
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
- (24) પંડ્યા, શિવભદ્ર. :- “ખેતીનાં મૂળતત્ત્વો”, ભાગ-૪થો, સસ્તુ સાહિત્ય વર્ધક
કાર્યાલય, અમદાવાદ(1948)
- (25) પટેલ, શિવાભાઈ જે. :- “કપાસશાસ્ત્ર”, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
મહેતા, એન. પી. અમદાવાદ(1982)
- (26) શાસ્ત્રી, આર. વી. :- “કૃષિ અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો”,
દેસાઈ, એસ. એ. પોપ્યુલર પબ્લિશિંગ હાઉસ, સૂરત(1969)
- (27) શાસ્ત્રી, આર. વી. :- “ભારતનો આર્થિક ઇતિહાસ”,
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
- (28) શાહ, દિલીપ. આર. :- “ભારતીય ગ્રામ અર્થતંત્ર વિકાસના પરિપ્રેક્ષ્યમાં”,
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ(1988)
- (29) શાહ, કે. એમ. :- “કૃષિ અર્થશાસ્ત્રનાં મૂળ તત્ત્વો”,
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ

- (30) શાહ, રમેશ. બી. :- “વિકાસશીલ દેશોના આર્થિક પ્રશ્નો”,
વૈશ્વગવ, એમ. બી. યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ

(B) ARTICLES / JOURNALS

- (1) Chattopadyay, - “Farm size and Productivity - A Fresh
look”, Economic and political weekly,
vol-3, No-19, May 1999
- (2) Dastur, R.H. and - “The Effect of Spacing on the Growth
Gopani, D.D. and Yield of Cotton in South Gujarat”,
India Journal of Agricultural
Economics, Vol -XXIII, part-II-(1952)
- (3) Ghosh, Nilabja. - “Infrastructure, cost and labour
Income in agricultural”, Indian Journal
of Agricultural Economics, Vol. 57,
No.2, April-June, 2002
- (4) Kaur, Jagdeep. - “Production & Export Scenario of
Cotton in India” “Productivity”, Vol-41,
July-Sept, 2000
- (5) Monthly Review of the Gujarat Economy, - August - 2001
- (6) Monthly Review of the Gujarat Economy, - February - 2002
- (7) Sharma, H.R. - “Farm Size Productivity Relationship”,
Indian Journal of Agricultural
Economics, Vol-55, No-4, Oct-Dec-'00

- (8) Technology Mission on Cotton- A Profile. -
By- Ministry of Agriculture &
Ministry of Textile, Govt. Of India,
New Delhi.
- (9) इन्दुसिंह :- “भारत में कपास उत्पादन”,
आइ. ए. एस. किरण, - अप्रील-2003
- (10) ભટ્ટ, વિભા. વિ. - સૌરાષ્ટ્ર : પડકારો અને પ્રગતિ , ભાતીગળ સૌરાષ્ટ્ર , -
માર્ચ-એપ્રિલ-૨૦૦૨.
- (11) ભટ્ટ, દોલત. - સૌરાષ્ટ્ર : પડકારો અને પ્રગતિ, ભાતીગળ સૌરાષ્ટ્ર, -
માર્ચ-એપ્રિલ-૨૦૦૨
- (12) દવે, એચ.એલ. - કૃષિક્ષેત્ર અને ગ્રામિણ અર્થતંત્ર ચાવીરૂપ છતાં ઉપેક્ષિત,
આર્થિક વિકાસ-વર્ષ-૩૩, અંક-૩, સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૨
- (13) જોશી, મનુભાઈ - સૌરાષ્ટ્રના કૃષિ અર્થતંત્રની આજની હાલત - ભાતીગળ
સૌરાષ્ટ્ર, જુલાઈ - ઓગષ્ટ - ૨૦૦
- (14) ખેર, એ.ઓ. - કૃષિક્ષેત્રે થયેલા અવનવા સંશોધનોથી સમૃદ્ધ બનતી
સૌરાષ્ટ્રની ખેતી ,ભાતીગળ સૌરાષ્ટ્ર,
જુલાઈ-ઓગષ્ટ-૨૦૦૨
- (15) પરમાર, જયમલ્લ. - બે મોહન વચ્ચે પાંગરેલો સૌરાષ્ટ્રનો ઈતિહાસ, ભાતીગળ
સૌરાષ્ટ્ર - સપ્ટેમ્બર-ઓક્ટો-૨૦૦૩
- (16) પટેલ, મીનાક્ષીબેન. - ઉદ્યોગના વિકાસમાં રૂ નું મહત્ત્વ, આર્થિક વિકાસ,
વર્ષ-૩૩, અંક-૮, ફેબ્રુઆરી-૨૦૦૩
- (17) પટેલ, જશુભાઈ. જે. - કપાસની આડપેદાશનો ઉપયોગ, કૃષિજીવન,
વર્ષ-૩૩, અંક-૫, ડીસે.-૨૦૦૦.
- (18) પટેલ, મંગળભાઈ - કપાસમાં જૈવિક નિયંત્રણ યોજના,
વર્ષ-૨૯, અંક-૪, જુલાઈ-૨૦૦૨

- (19) રાવળ, પ્રજારામ - ઝાલાવાડી ધરતી, પ્રત્યાયન, સાહિત્ય વિશેષાંક, જાન્યુ-માર્ચ-૨૦૦૦
- (20) રોટે, એન.બી. - કપાસના રોગો અને નિયંત્રણ, -કૃષિજીવન, વર્ષ-૨૬, અંક-૧, ઓગષ્ટ-૧૯૯૩.
- (21) રામી, ગૌરાંગ. - કૃષિ ભાવનીતિ, અર્થસંકલન, વર્ષ-૩૫, અંક-૫, ૩૧ મે-૨૦૦૨.
- (22) સંકલિત, - વિવિધ ખેતપેદાશોમાં વિશ્વમાં ભારતનું સ્થાન, અર્થસંકલન, વર્ષ-૩૫, અંક-૪, ૩૦ એપ્રિલ-૨૦૦૨.
- (23) સંકલિત - ભારતમાં ખેત ઉત્પાદન અર્થ સંકલન, વર્ષ-૩૫, અંક-૪, ૩૦ એપ્રિલ ૨૦૦૨.
- (24) શુક્લ, નિમિષા - ભારતીય કૃષિમાં ઉદારીકરણ અને વૈશ્વીકરણ, આર્થિક વિકાસ, વર્ષ-૩૨, અંક-૧૨, જુન-૨૦૦૨.
- (25) વિઠલાણી, ધીરુભાઈ - સૌરાષ્ટ્રના વિકાસને અવરોધતા પ્રશ્નો, ભાતીગળ સૌરાષ્ટ્ર, જુલાઈ - ઓગષ્ટ-૨૦૦૩
- (26) વારોતરિયા, રામ. - સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતજમીનની વહેંચણી, અર્થસંકલન, વર્ષ-૩૬, અંક-૨, ૨૮ ફેબ્રુઆરી-૨૦૦૩.
- (27) વ્યાસ, જ્યનારાયણ. - ગુજરાતનું ગ્રામીણ અર્થતંત્ર, એક તુલનાત્મક ચિત્ર, આર્થિક વિકાસ, વર્ષ-૩૨, અંક-૧૨, જુન-૨૦૦૨.

(C) ANNUAL PUBLICATIONS

- (1) “Area, Production & Yield per hectare of Important Food & Non-Food Crops in Gujarat State,” - 1949-50 to 1997-98, Department of Agriculture, Ahmedabad.

- (2) Annual Report of Ministry of Textiles - 2000-2001 Ministry of Textiles - New Delhi.
- (3) Cotton Scenario in Gujarat, main cotton Research station - surat.
- (4) District wise area, Production & Yield per hectare of Important Food & Non-Food Crops In Gujarat state, 1996-97 to 2000-2001, Directorate of Agriculture, Gujarat state, Gandhinagar.
- (5) Gujarat among states of India - 2000 Directorate of Economics and Statistics, Government of Gujarat - Gandhinagar.
- (6) સામાજિક-આર્થિક સમીક્ષા. (ગુજરાત રાજ્ય) ૨૦૦૦-૨૦૦૧ અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્રની નિયામક શ્રી ની કચેરી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
- (7) જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા - અમરેલી: ૧૯૯૬-૯૭ થી ૯૯-૨૦૦૦, આંકડા શાખા, જિલ્લા પંચાયત, અમરેલી.
- (8) જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા - ભાવનગર: ૧૯૯૬-૯૭ થી ૯૯-૨૦૦૦, આંકડા શાખા, જિલ્લા પંચાયત, ભાવનગર.
- (9) જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા - જામનગર: ૧૯૯૬-૯૭ થી ૯૯-૨૦૦૦, આંકડા શાખા, જિલ્લા પંચાયત, જામનગર.
- (10) જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા - જૂનાગઢ: ૧૯૯૬-૯૭ થી ૯૯-૨૦૦૦, આંકડા શાખા, જિલ્લા પંચાયત - જૂનાગઢ.
- (11) જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા - રાજકોટ : ૧૯૯૬-૯૭ થી ૯૯-૨૦૦૦, આંકડા શાખા, જિલ્લા પંચાયત, રાજકોટ
- (12) જિલ્લાની આંકડાકીય રૂપરેખા - સુરેન્દ્રનગર : ૧૯૯૬-૯૭ થી ૯૯-૨૦૦૦, આંકડા શાખા, જિલ્લા પંચાયત, સુરેન્દ્રનગર.

(D) DAILY NEWS

- (1) Gulati, Ashok & Narayanan, Sudha - “Subsidies rise, Investment Fall in Agriculture sector”, The Economy Times, 1-2-2001.
- (2) આંટાળા, શામજીભાઈ - “ગુજરાતની ખેતી, ખેડુત અને ગામડાને ટકાવવા આટલું તો કરીએ”, સંદેશ - 30-12-2002.
- (3) આંટાળા, શામજીભાઈ - “બી. ટી. કપાસ વાવવાની - ભારત સરકારની મંજૂરી”, સંદેશ, - 20-5-2002.
- (4) ઠોલરિયા, ટી. એલ. - “બી. ટી. વાદ - વિવાદ અને યથાર્થ દર્શન”, ફૂલછાબ, 30-1-2002.
- (5) દેવવાણી - “આંધ્રમાં કપાસના ખેડુતોના આપઘાત”, સંદેશ - 16-1-2001.
- (6) દવે, એચ. એલ. - “ગ્રામિણ સમાજમાં ખેતીની આવકની વહેચણીમાં પ્રતિકૂળ ફેરફારો ચિંતાજનક”, ફૂલછાબ, 3-2-2002.
- (7) દવે, એચ. એલ. - “કપાસના બીજના અર્થકારણ પર ચાંપતી નજર જરૂરી”, ફૂલછાબ, 21-10-2001.
- (8) દવે, એચ. એલ. - “કપાસની ખેતીમાં સૌરાષ્ટ્રનો જાદુલવે દ્રષ્ટિ પાણ જરૂરી”, ફૂલછાબ, 2-9-2001.
- (9) દવે, એચ. એલ. - “સૌરાષ્ટ્રના ખેડુતોએ કપાસના માર્કેટીંગની બારખડી શીખવી પડશે”, ફૂલછાબ, 23-9-2001.
- (10) જોશી, મહેશ. - “રાસાયણિક ખાતરનો સમજાણપૂર્વક ઉપયોગ”, ફૂલછાબ, 23-4-2002.
- (11) જોશી, મહેશ - “સૌરાષ્ટ્રમાં હરિતકાંતિ માટે, જળકાંતિ અનિવાર્ય”, ફૂલછાબ, 28-5-2002.

- (12) મહેતા, કૌશિક - “કપાસની કલાણી - ખેતરથી કાપડ સુધી”,
ફૂલછાબ, 1-11-2001.
- (13) પ્રાસંગિક - “ત્રણ વર્ષમાં પંજબમાં 463 ખેડુતોની આત્મહત્યા”,
સંદેશ, 31-1-2002.
- (14) સમાચાર - “બી.ટી. કપાસ - એક સદીની ગાથા”,
ફૂલછાબ, 15-2-2002.
- (15) સમાચાર - “કપાસના પાક વિમાના પ્રિમિયમમાં ધરખમ વધારો”,
ફૂલછાબ, 7-6-2002.
- (16) સમાચાર - “બી.ટી. કપાસનો ધબડકો”,
સંદેશ, 21-9-2002.